PETROVIC ALEKSZANDRA

Új művészet

1997. OKT. - NOV.

30.0.

MDK

Petrovics Emil

Lányi Viktor"Nőm" c.versének illusztrációja
repr.

Müvészet,1912,185 l.

II. 4253. Pap Henrik, 18 éves, prot., szül. Budapesten, Magyarországon, atyja pénzügyminiszteri tisztviselő, antik osztály, 1882 okt. 21.

II. 4308. Jeszenszky Gusztáv, 28 éves, prot., szül. Mezőberényen, Magyarországon, atyja lelkész, antik osztály, 1883 ápr. 6.

II. 4376. Senyei Károly, 29 éves, kath., szül. Újpesten, Magyarországon, atyja tanító, szobrászati osztály, 1883 okt. 24.

II. 4378. Jalits Alajos, 24 éves, kath., szül. Budapesten, Magyarországon, atyja pék, szobrászati osztály, 1883 okt. 24.

II. 4411. Tolnay Henrik Ákos, 22 éves, kath., szül. Budapesten, Magyarországon, atyja magánzó, gyakorlati festőosztály, 1883 okt. 26.

II. 4450. Vándory Emil, 26 éves, kath., született Budapesten, Magyarországon, atyja ellenőr, antik osztály, 1883 okt. 26.

II. 4456. Rosenmayer Ferenc, 18 éves, kath., született Budapesten, Magyarországon, atyja magánzó, antik osztály, 1883 okt. 26.

II. 4457. Bruck Miksa, 20 éves, felekezetnélküli, szül. Budapesten, Magyarországon, atyja magánzó, antik osztály, 1883 okt. 26.

II. 4466. Mengerssen Fülöp (von), 22 éves, kath., szül. Eperjesen, Magyarországon, atyja százados, élő modelles osztály, 1883 okt. 26.

II. 5010. Rippl József, 23 éves, kath., szül. Kaposvárott, Magyarországon, atyja tanító, élő modelles osztály, 1884 febr. 26.

II. 5071. Kende Jakab, 19 éves, izr., szül Nagy-Kanizsán, Magyarországon, atyja kereskedő, antik osztály, 1884 ápr. 21.

II. 5081. Kovács János, 28 éves, prot., szül. Debrecenben, Magyarországon, atyja elhalt, élő modelles osztály, 1884 márc. 19.

III. kötet. 31. sorszám. Gutschmidt Richárd, 23 éves, protestáns, szül. Neu-Ruppinban (?), Magyarországon, atyja elhalt, antik osztály, 1884 okt. 15.

III. 70. Zilzer Antal, 23 éves, izr., szül. Budapesten, Magyarországon, atyja kereskedő, antik osztály, 1884 okt. 15.

III. 107. Knirr Henrik, 22 éves, kath., szül. Pancsován, Magyarországon, atyja tanár, antik osztály, 1884 okt. 24. Az Akadémia birtokában van férfiarcképet ábrázoló festménytanulmánya 1888-ból, vételár 150 márka A művész ma is él Münchenben és ma a németek legjelesebb művészei között említik.

III. 114. Garay Ákos, 18 éves, kath., szül. Puszta-Apátin, Magyarországon, atyja uradalmi ispán, antik osztály. 1884 nov. 1.

III 162. Robicsek J. Károly, 18 éves, izr., szül. Miskolcon, Magyarországon, atyja kereskedő, Herterich élő modelles osztálya, 1885 okt. 26.

III. 169. Csók István, 21 éves, protestáns, szül. Sáregresen, Magyarországon, atyja molnár, Hackl élő modelles osztálya, 1885 okt. 26. Az Akadémia birtokában van női fejet ábrázoló rajztanulmánya 1886-ból, vételár 20 M.

III. 224. Weiss Rudolf, 16 éves, izr., szül. Miskolcon, Magyarországon, atyja kereskedő, II. előkészítőosztály, 1885 okt. 28.

III. 232. Sochan Pál, 23 éves, prot., szül. Liptószentmiklóson, Magyarországon, atyja földműves, I. előkészítőosztály, 1886 jan. 19.

III. 255. Neogrady Antal, 24 éves, kath., szül. Jolsván, Magyarországon, atyja elnök, Hackl élő medelles osztálya, 1886 máj. 12. Az Akadémia birtokában van férfi-félaktot ábrázoló rajztanulmánya 1887-ből, vételár 40 márka.

III. 258. Csúzy Károly (von), 42 éves, kath., szül. Csúzon, Magyarországon, elhalt atyja földbirtokos volt, Gysis élő modelles osztálya, 1886 máj. 12.

III. 259. Brandl Gusztáv, 24 éves, szül. Sopronban, Magyarországon, atyja magánzó, Hackl élő modelles osztálya, 1886 máj. 12.

III. 269. Pálya Celestin, 22 éves, kath., szül. Pesten, Magyarországon, atyja távíróhivatalnok, Seitz festőiskolája, 1886 máj. 12.

III. 287. Braun Miklós, 25 éves, görög vallású, szül. Újnémeten, Magyarországon, elhalt atyja mezőgazda volt, I. előkészítőosztály, 1886 okt. 18.

III. 291. Glatter Ármin, 25 éves, izr., szül. Kassán, Magyarországon, atyja foglalkozása nincs bejegyezve, Hackl élő modelles osztálya, 1886 okt. 18.

III. 292. Grünwald Béla, 19 éves, izr., szül. Pta Gesin, Magyarországon, atyja bérlő, Hackl élő modelles osztálya, 1886 okt. 18.

III. 309. Zemplényi Tivadar, 22 éves, kath., szül. Eperjesen, Magyarországon, atyja szob-

PETROVITS EMIL RAJZA

Művészet 1912. 185. l.

Petrovitz Emil

Thieme Becker
XXVI. 502. l.

Lyka

Mocsz Aladjos
könyvnyomdája,
könyv- és papirkereskedése
Dombóvár
Szent László-tér 26. — Telefon: 134.

Mintakönyv

T.

„Európa" film, könyv, lapterjesztő és
Könyvkiadó R.-T.

Budapest
V. Visegrádi utca 36.

MDK

Petrovits Emil

Memento, rajz

Lacrimae, rajz

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 82.l.

PETROVITS EMIL

Memento. Rajz.
Lacrimae. "

KMT 1912/13.téli kiáll.kat. 82.oldal

Petrovits Emil MDK

Ex Libris Kiállitás Debrecenben.

Magyar Iparmüvészet 1928. 207.o.

M Ű V É S Z E T
XI.évf.1912.
185.

Péczely

P e t r o v i t s E m i l :

Grafikus keret Lányi Viktor:Nőm
c.költeményéhez.

Tollrajz,a költemény is kézzel irva.

MDK

O. Petrovits Emil

Ex libris meis. Repr.

Képzőművészet, 1927. 27.lap

MD K

Petrovics Emil, rajztanár

oklevelét 1910-ben nyerte

Rajztanárok nyilvántartása. "Ki tud róla?"
Rajzoktatás. Fel.szerk.:Bán Tibor. 1941.jan.15.
II. /XLIII./ évf. 1. sz.

Petrovics

P. 3. *Emil*, grafikus, * Nagykikinda 1887 ápr. 21. Budapesten végezte tanulmányait; Debrecenben működik. 1912. állított ki először a bpesti Műcsarnokban.

L. Gy. II. 294 l

703.

zve. Előre fésült hajá, szemöldöke s barkója
beretvált. Fekete nyakra valója felett piros sza-
det látjuk, mely a jobb vállon átvetett rendsza-
j két rendjel díszíti. Piros atillája s bal vállá-
je gazdagon zsinórzott.

ra, méretei 60: 49.8 c/m.
i ereklyemuzeumból. 107/95. № 37.

107/95:37.

Petrovics Emil

Művészet 1912. 185

Fabiettí dr. olasz népkönyvtári kézikönyve

V. 15, 21.

Petrovics Emil

Művészek festő Debrecen
1912-13. téli tárl. 675, 676

~~Anmerkungen~~ Die Basis des Praxiteles

IV. 21.

Petrovits Emil

Grafikus Debrecenben

* Nagykikinda 1887
apr. 21

Thieme - Becker
XXVI, 502

Petrovics Emil

1905/6 - 1909/10

Ferképzőmfoiskévk

120. l.

tettura) eg.
időkben és címek alatt jelentek meg.
az első, amely az összmunka IV.
könyve lett. Velencében 1537-ben. A
munka tárgya: inkább ötletszerűen,
semmint szerves összefüggésben egy-

MDK

Petrovics Erzsébet, I.é.kerámikus

Ifjuségi képzőm. és iparm. kiáll. N.Szal. 1950.jun.
7 l.

MDK

Petrovics Erzsébet, II.éves keramikus

festett tál

Szabad Művészet, 1951. 7.sz. 314 1. képek

Fénykép. Milgné

Sparmüvészeti Főiskola: 179/a ltr

Kerámiák. Petrovics Erzsébet diplomamunkája (bivasólámpa, galamb, kakasos tál, kakas, edény fedővel.).

Magyar Fotó (te 2252/65)
Kerámia

Negatív nincs.

Fénykép

Milejné

Sparmüzés petri Főiskola - 179 ltr

Kerámiák. Petrovics Erzsébet. diplomamunkája

Magyar Fotó (Ze 2252/65)

Kerámia

Vegetáció nincs.

Fényképész

Kab. Mihó. Hegedüsné

Petrovics Erzsébet: Tál

Kerámia

Neg. nincs

Petrovich Ferenc

Ötv.

Kőmagyötvy 334. sz.

Petrovich Ferenc

ötvös Buda

Kőmegyötvj. 57 l.

F. sz. Lf. Nr.	Próba Beschau	Mesterjegy Meisterzeichen	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur
334			? **Franciscus Petrovich,** e. 1696—1720. (Egy Petrovich-család nemesi címerének sisakdísze karddal átdöfött szív. — *Eine adelige Familie Petrovich führt in ihrem Wappen als Helmzier ein Herz durchstochen von einem Schwert.*) Díszkanál, fején vésett dísz. — *Zierlöffel m. grav. Verzierung.* Mus. Nat. Hung.
Nr. 295			

Petrovicz Ferenc

ötvös

1720 Buda

Kapmagyarornötvösök 26 l.

Csont állati IX. 129.

Petrovicz Ferenc

ötvös

Erdélyben,
tud dol-
ni 10—12
m haladja

élhetett,

1715-ben.

Olt Mátyás

1720-ban
l 8 kapás
n.

nácsa válasz gyanánt az öt
e föl. E szerint a czéhnek
közül négy már nem
l megy, hogy inkább szö
a vásárokra járnak, mert c
óan otthon. Sokszor ezek
int szoktak dolgozni s azc
ltak? azt felelik, hogy a
yi bizonyítványa, azokat a
dtak. A katholikus ráczok
get, a fiatalok tanítói pe
aranyműves volt: P
~~ancisko~~ ~~András~~. M
rmadiknak 15, az uto

Felsőbány
Segesvárott ta
gozni. A másik
próbás ezüstből
meg az ötven
1715-ben
mert nem volt
Futakon,
1732-ből nincs
Galgóczr
volt az ötvös
Győr város
ötvösök. Ez utób
volt 1732

Dr. Illésy János: Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ért. 1901 évf. 391. l.

égi nyomda Budapest.

Petrovich Ferenc

1696. Buda ötvös Herbstármarás.

Romer Floris F. A hazai ötvös céhek szabályai Kázadok 1877 évf

8091.

Bevétel folyó pénzértékben		Kiadás folyó pénzértékben	
K	f	K	f

- Egy város szellemi, kulturális, tehát művészeti életét mindenkor döntően befolyásolják a város vezetői. A Tanács épületét kívülről már megismertük. Most Papp Gyula tanácselnök segítségével szeretnénk bepillantani a belsőbe is, a belső életébe. Ön nap mint nap idejön, ez a munkahelye.

- Úgy van, és egy nagyon szép és egy nagyon jó munkahely. A kérdésre válaszolva, ha művészi hasonlattal akarnék élni, akkor azt mondanám, hogy ez is egy nagy műhely. Mégpedig a várospolitika, a városfejlesztés, a városépítés műhelye, ahol a város rövid, középtávu, hosszutávu tervei készülnek, és ebben természetesen nagyon sokminden belefér, az üzemépítéstől a művészeti élet irányitásáig.

- Az Önök kulturális programjuk rendkivül gazdag. De, ha az ember bejön ebbe az épületbe, lépten-nyomon művészeti alkotásokba ütközik. Tehát a hivatalos munkát is oldják ezzel.

- Igen, ezt tudatosan csináljuk. Az elmult évek képzőművészeti vásárlásaiból mintegy 320 van jelenleg is a Tanács házaszobáiban kiaggatva, és hogyha én ezt most hirtelen összehasonlitással, azzal a közel 50 ezer évi látogatónkkal, akiket, ha a bürokratikus nyelvet akarnék használni, azt mondanám, hogy ügyfelek, akkor ezek tulajdonképpen találkoznak ezzel. Tehát tulajdonképpen itt egy nagy tárlat van. Vagy, ha azt mondom, hogy itt minden nyáron, a mi Barok-udvarunkon hangversenyek vannak, nem is kevés és nagyon magas szinvonalon,

akkor azt mondom, hogy tulajdonképpen egy kicsit a művészetek háza is. Vagy, ha a nagy tanácstermünkben a tudományos konferenciákról beszélünk,

- Ön említette ezt a kifejezést, hogy műhely, így jellemezte a Tanács épületét és a benne folyó munkát. Vajon van-e Szegednek a művészeti életében is egy ilyen speciális műhely?

- Szeged művészeti élete, erről már sok szó esett, nagyon sokrétű. Ha most csak a képzőművészetet vizsgáljuk, külön, akkor azt mondhatom, ha hagyományos értelemben beszélünk a műhelyről, vagy iskoláról, akkor azt mondhatom, hogy ilyen műhely Szegeden nincs. Ha azt mondom, hogy van-e művészeti, képzőművészeti alkotótevékenység, képzőművészeti élet, akkor azt mondom, hogy igen jelentős ez a képzőművészeti élet, egy kicsit más, mint a hagyományos értelemben felfogott műhelyek. Más annyiban, hogy sokrétű, más annyiban, hogy urbánusabb, más annyiból, hogy talán éppen a hagyományokat is követve, egy kicsit kitekint a város falain, és hát ugyanakkor, de itt élve a város falai között a művészek természetesen megvitatják a kérdéseket, de nem annyira egységes ez a szegedi képzőművészet. Én ugy gondolom, hogy ezt hosszutávon nem kárára, hanem hasznára van a szegedi képzőművészetnek.

- Elválaszthatatlan a kulturális élettől maga az a szintér, amelyben mindez lezajlik. Tehát a környezet, az épitészet. Tudjuk azt, hogy Szeged eklektikus város. De az az átalakulás, az a formálódás, amely napjainkban jellemzi ezt a várost, ez mindenképpen dicséretes, hát ujjulnak az épületek.

- Igen. Ezt tudatosan kezdtük el a város társadalmi szervei vel ezt a tevékenységet, azelmult években, Gondoljuk sok szó esett országosan az izlésnevelésről, az izléskultúráról, az elmult években a közizlésről, ugy gondoljuk, hogy a szépet, az emberek mindennapjának é szévé kell tennünk.

- Ön minden bizonnyal jól ismeri ezeket az épületeket, de nem lesz érdektelen az Ön számára sem, hogyha velünk tart egy kis sétára. Csináltunk egy kis filmösszeállitást azokról az épületekről, amelyek tulélték az árvizet, és amelyek napjainkban is szépülnek.

- Örömmel teszem ezt!

- Az 1879. évi árvíz pusztitása csaknem egész Európát megdöbbentette, az addig minden képzeletet felülmuló pusztulás alkotásra ihlette a művészeket is. Petrovics bécsi festőt, helyszinenkészült vázlatai alapján két nagyméretü festményt

juttatott el Szegedre, melyek dokumentumértékűen mutatják az akkori állapotokat. Az árvízről helyszini tudósitásban Mikszáth Kálmán számolt be, aki a Zsótér-ház ablakából nézte a viz hatörését. Kevés épület élte tul a pusztulást. Ezek közül az egyik az un. Hungária-ház, egykor szálloda, Hyld József tervei szerint készült, 1850-ben, klasszicizáló stilusban. Ugyancsak klasszicista stilusu az un. Vigélház. Az egykori vár bástyája mellett állott. Üzletsora a mult század közepének hangulatát idézi. Egy nindent átfogó program keretében igyekszik a város felelevenïteni, ujjávarázsolni azt a kevés müemléket, mely tulélte az árvíz pusztitását. A szegedi utcakép egyik különleges szinfoltja a mult század közepén épült Fekete-ház, Gdszter Károly tervezte. Az angol gótika ihlette a romantikus stilusban készült lakóház alkotására.

A mai szegedi városkép gyakorlatilag az árvíz után, a század fordulón alakult ki. Két nagy stilusáramlat nyomja rá bélyegét, az ekklektika, és a szecesszió. Ez utóbbi egyik kiemelkedő alkotása nemcsak hazai viszonylatban, a Röch Palota, egy autodidakta mérnök, Magyar Ede alkotása. Resteurálását, művészi értékeinek fölfedezéseit Bakonyi Tibor szegedi épitész mérnökhek köszönhetjük. Homlokzatán különleges stilusegységben fonódnak az épitészeti és a növényi ornamentális elemek. Ez a stilusegység talán az utolsó épitészet történetünkben, amikor a nagy felületek és az apró részletek, a rácsok, a kilincsek, a belső kiképzés egységesen jelenik meg.

A város szivében az elmult évek során felujitott épületek között érdekes az Ottovai Ferenc tervezte egykori Plébánia épülete. Nem véletlen, hogy a Dóm stilusjegyeit véljük felfedezni, hiszen a Dóm épitésének kivitelezője Ottovai Ferenc volt.

Eddig a Belváros emeletes házai között sétáltunk, most vessünk egy pillantást az Alsóváros, az egykori Paprikaváros parasztházaira. Az árvíz utáni ujjáépités során megszabták, milyenek legyenek az alsóvárosi házak. Homlokzatuk jellegzetesen szegedi, a napsugaras disz valószinüleg régebbi motivumokra megy vissza. A házak homlokzatán pedig a Belváros romantikus és klasszicizáló, tárolosztó elemeit láthatjuk. A helyi mesterek különleges diszitőkkel nyilvánul meg az egységes, de mégis különböző fából faragott épitészeti elemek ben. Az utcakép jellegzetes szegedi. A Felsővárost kereskedők, molnárok, halászok lakták. Bitó János házának kapuja fölött ott van mestersógúnek címere. A kapubelsőben egy különleges falfestmény, egy Ujhegyi nevü asztalos festette 1896-ban, a halászatra utaló bibliai jelenetekből álló falképsorozatot.

A Muzeumban őrizzük azokat a pásztorfaragványokat, amelyek nyomán számos ornamens, számos motivum mindmáig tovább él a szegedi müvészek kezében. A borotvatokok indás motivumai és rejtett zárai egyaránt különleges népmüvészeti alkotások.

Azért kellett rejtett zárat rátenni, hogy a gyerek, vagy ahogy szegediesen mondják, a gyerök, ki ne vehesse az éles borotvát.

A szegedi muzeum sokféle kiállitása között sajnos meglehetősen szükös helyet kapott a Szegedi Galéria. Itt a Szegeden élt és született mesterek alkotásainak legjavát mutatjuk be. Bölcsök mester a mult században élt, fafaragó volt. Móra szerint, egy mestere volt a fából való angyaloknak és a szegedi telepitésü torontáli és bácskai faluk szegényes templomainak kezdetben minden ékessége a Bölcsök-féle fafaragások voltak. Ugyancsak faragó vagy fametsző, pontosabban, Budai György, a Szegedi Fametsző Iskola egyikkiváló képviselője. Moholi Nagy László, az európai művészet nemzetközi szinten elismert nagymestere, Szegeden töltötte diákéveit, az Olvasó nő cimü alkotása egyik korai müve. Gergely Sándor, az Aktivistákcsoportjának tagja, egyik nem elöggé méltányolt művészünk. Juhász Gyula inspirálta buzditotta művészetének kiteljesedésére. Csáki József ugyancsak szegedi származásu, az európai kubista szobrászat egyik megalapitója. Balerina ciü szobra a Klauzál tér sarkán áll.

Petrovits
fotós

Népfront tanácskozás volt
a Parlament Vadászatermében.

—: Belpolitika
Tükör, 1975. ápr. 22. - 6 oldal.

Petrovits
Ferenc

Kitüntetéses doktorrá avatás
zajlott le az Állatorvostudo-
mányi Egyetemen.

— : Egyetem
Tükör, 1975. május 27 - 7 oldal

Petrovits
fotós

Uj ruhát kaptak a női
rendőrök a fővárosban.

— : Ujruhában
Tükör, 1975. dec. 23 - 7 oldal.

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Petrovits
fotós

Sellés Endre búcsúztatja a magyar
irodalom nagy halottjat Németh
Lászlót. (vegyes)

—: Gyász
Tükör, 1975. márc. 18 - 6 old.

Petrovits László fotóművész

München, Prága, Bécs, Koppenhága és Budapest fotóművészei szerepeltek a Műcsarnokban rendezett -Öt város fotóművészeinek- kiállitásán.
A.J.: "Két fotókiállitás" cimmel méltatja a magyar fotóművészek müveit,-közöttük a művész alkotásait is.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. nov. 25.
XVI. évf. 48. sz. 13. lap.

Petrovits
fosós

Vizi és légipárádé volt a
fővárosban

— : Augusztus 20.
Tulior, 1975. aug 26 - Goldal

Petőfi
fotós

A Bp. Honvéd sportiskolájában
a legifjabbak az élsportot
tanulják

—: Sport
Tükör, 1974. ápr. 9 – 7 old.

Petrovits
fotós

II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulója alkalmából megkoszorúzták Rákóczi szobrát a Kossuth Lajos téren,

—: Évforduló
Tükör, 1976. ápr. 6 - 6 oldal

Petrovics
fotós

Ünnepélyes fogadalmat tettek a montreali olimpiára hiszülő sportolók a Vigszínházban.

—: Sport
Tükör, 1976. márc. 9 - 7 oldal.

Petrovics
fotós

A Belügyminisztérium jubileumi kiállítást rendezett a Népkörtár-ság uti kiállítóterében.

—: Jubileum.
Tiszhor, 1975. márc 25. - 7 oldal.

Petrovits Gábor építészmérnök Budapest 1911.

Józsefnádor 1939/40

Petrovics Gábor, építész MDK.

Kazincbarcikán, 1957=58-ban felépült lakótelep egy részlete.

Repr.

—: A kácsmérés tervi vidéki alkotásaitól

Népszabadság, bp. 1959. febr. 12. 12. l.

[Vidéki]

PETROVITS GÁBOR építészmérnök

Magyar Nemzet, 1992.január 18.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy **PETROVITS GÁBOR** aranydiplomás építészmérnök, a szerető férj, édesapa, nagyapa és dédapa, életének 81. évében, 1992. január 4-én elhunyt. Hamvait a rákoskeresztúri új köztemetőben 1992. január 31-én 11 órakor helyezzük örök nyugalomra. Engesztelő szentmise ugyanaznap reggel 8 órakor lesz a pestszentlőrinci Fogaras (Gyolcs) utcai kápolnában. A gyászoló család. Táviratcím: Petrovits Gáborné, 1182 Budapest, Tarkő u. 9. (X)

Geley Antal — **sportirodalom*

Gellért Géza (Székelybethlenfalva, 1930. jún. 8.) — közíró, népművelő. A középiskolát Székelyudvarhelyen kezdte és Székelykeresztúron a Pedagógiai Középiskolában fejezte be (1949), filozófia szakos tanári diplomát a Bolyai Tudományegyetemen szerzett (1954). Székelyudvarhelyen a municípiumi könyvtár igazgatója. Közművelődési írásai, tanulmányai, jegyzetei a Könyvtári Szemle, Művelődés, Új Élet, Munkásélet, Előre, Hargita hasábjain jelennek meg. Cikkeiben felveti a gondjaiba. Az akkori paraszti „őstehetségek" útját járta: napszámos sorsból küzdötte fel magát a költői működését lehetővé tevő életforma kialakításáig. 1945-től a szatmári polgári iskolában tanított, 1948-tól nyugdíjazásáig (1977) Mikolában magyar szakos tanár.

Költői indulása egybeesik a népi írók mozgalmának utolsó hullámával. Verseit 1940-től a Magyar Út c. budapesti irodalmi hetilap közli; a debreceni Ady Társaság vonzáskörében Gulyás Pál és Karácsony Sándor figyel fel tehetségére és fogadja barátságába. Első verseskönyvét *(A bál udvarában)* „az

Petrovits Gábor

szig. ép. hallg. 1939-40

Kotsis-sanszék

Diákszálló és M.E.C.

székház (Terveret),

Kisminta fenyképekkel

és alapraj zokkal

Technika

19/41. 198. l.

Petrovits Gábor

a kispesti levente
nékház terop.
megvétel

MMÉEKözl

1942. 176 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petrovics Gábor

okl. építészmérnök

szül. Bpest 1911.

végzett 1940

József nádor 1939/40

228 l.

† *Dr. Nádaskay Béla*, a m. kir. állatorvosi főiskola volt ny. r. tanára (1918).

† *Dr. Darányi Ignác* v. b. t. t., volt m. kir. földmívelésügyi miniszter (1924).

† *Dr. Breuer Albert* volt m. kir. állatorvosi főiskolai c. ny. rk. tanár, a Székesfővárosi Közvágóhidak volt igazgatója (1924).

† *Dr. Cselkó István*, a magyaróvári gazdasági akadémia volt r. tanára (1924).

Dr. Fokányi László m. kir. állatorvosi főiskolai c. ny. rk. tanár, m. kir. állategészségügyi főtanácsos (1924).

Dr. Plósz Béla, m. kir. udvari tanácsos, földmívelésügyi minisztériumi h. államtitkár, a m. kir. állatorvosi főiskola nyug. ny. r. tanára (1924).

Dr. Uhlyarik Titusz, nyug. m. kir. állategészségügyi főtanácsos (1924).

† *Dr. Bang Bernát*, a kopenhágai mezőgazdasági és állatorvosi főiskola volt ny. r. tanára (1924).

† *Dr. Bayer József*, császári és királyi udvari tanácsos, a bécsi állatorvosi főiskola volt ny. r. tanára (1924).

† *Dr. Drexler Hermann*, a prágai német egyetem volt ny. r. tanára (1924).

Sir John McFadyean, a londoni Veterinary College ny. igazgatója (1924).

Dr. Kitt Tivadar, a müncheni egyetem ny. r. tanára (1924).

Dr. Mohler John, a washingtoni Bureau of Animal Industry igaz-

felemlítenünk egy *fejedelmi eredetű asztali készlet* néhány gyönyörű, az ezüstművesség minőségi csúcsteljesítményét jelentő darabját, melyek a mult század huszas és harmincas éveiben készültek Londonban és katalógusunkban *676., 677., 719., 720., 733., 733/a.* és *852.* számok alatt vannak leírva.

Az ezüstök után hangsúlyozottan felhívjuk látogatóink figyelmét egy gyönyörű, gyémántokkal és rubinokkal kirakott *arany násfára* (856. sz.), mely valószínűleg Erdélyben készült a XVII. század végén.

Sok a *porcellánunk* is, mint mindig. Ezúttal túlnyomórészt a mult századból. *Üvegjeink* között több igen szép darab látható, nemcsak az empire és a biedermeier időkből, hanem a XVIII. századból is. Ilyenek az *1241.* és *1242.* sz. igen ritka és értékes *Mildner*-tálak és az *1234.* számú még korábbi *duplafalú* cseh pohár.

Felsorolásunk hiányos volna, ha nem szólnánk az aukciónkra beküldött nagyszámú *fajánsz* és *ón edényről*. A fajánszok egyik legszebb darabja az *1395.* szám alatt szereplő *ezüstfoglalatú nagy kupa* a XVIII. századból, míg az ón tárgyak közül kiemelkedik az 1801-es évszámot viselő két hatalmas magyar eredetű *céhkupa*, a kovácsok jelvényeivel (1877. sz.).

Termeinkben szerteszórtan igen nagyszámú értékes *metszetet* találnak, akik a grafikai művészetek barátai.

---

lett — két kisebb méretű képe mutatja igazi nagyságában (320. és különösen a 326/a. számú). *Böhm Pálnak* három hiteles, jelzett képecskéjét hozzuk, köztük a brilliáns *„Gémeskútnál"* című alföldi tájat (61. sz.). *Deák-Ébner* 11 szép műve közül különösen kiemeljük a friss zamatú *„Műteremsarok"*-ot (102. sz.). *Pálliktól* egy igen tehetséges korai tájképet látunk, tehenekkel (505. sz.). Nem szabad elfeledkeznünk *Ferenczy Károly* (140. sz.) és *Zemplényi Tivadar* (650. sz.) egy-egy szép festményéről sem. Hasonlókép az egykori „Nyolcak", a magyar festői avante garde, két képviselőjéről: *Pór Bertalanról* és *Czóbel Béláról*, kiknek szintén egy-egy jellegzetes képe függ falainkon. A nagyon talentumos, szomorú végű *Gulácsynak* egy igen jó és érdekes kartonját (212. sz. „Boszorkánytánc") szintén nem szabad említetlenül hagynunk.

A sok közkeletű magyar festőnévhez végül egy eddig ismeretlent kell csatolnunk, az 1838-ban született *Petrovits Gyuláét*, kinek gyönyörű *Liszt Ferenc arcképe* (517. sz.) alkotóját legalább is Than Mórral mutatja egyenrangúnak.

A magyarok mellett az osztrák *Pettenkofent* is látjuk egy pompás, abszolút hiteles kis képpel, melyen egy vágtázó magyar huszárfőhadnagyot örökített meg (518. sz.).

Ily részletes felsorolás után alig marad helyünk, hogy aukciónk fő attrakciójával, a *keleti szőnyegek* csoportjával érdeme szerint foglalkozzunk, pedig ezeknek gazdagsága és minősége a magyar művészeti árverések történetében egészen példa nélkül való. Ennél a megállapításnál nem az ú. n. „antik" szőnyegekre gondolunk, bár ilyen is akad néhány darab (pl. egy szép fehér alapú, kék-barna rajzú *Kula imaszőnyeg*, 1643. sz.), hanem a használati, lakberendezési szőnyegekre, melyeknek óriási tömegéből csak találomra emeljük ki a következő számúakat: 1432, 1433, 1469, 1493, 1575, 1584, 1639, 1640.

Ugyancsak használati rendeltetésűek, a szintén igen nagy számban felvett *bútorok*, de sűrűn fordulnak elő közöttük eredeti régi asztalosművek is. Ilyen — a sok között — a *2409.* sz. emeletes velencei késő-barokk szekrény, gazdag berakásával, a *2356.* sz. XVII. századi hatalmas délnémet oszlopos ruhaszekrény, vagy az *1799.* számú kedves barokk bútormodell és még számos másik.

Ezüst tárgyak, mint mindegyik aukciónkon, most is nagy mennyiségben kerülnek eladásra. Ezeknek zöme szintén használati célt szolgál és többnyire újabbkeletű, de gyakori közöttük a régi darab is. A legkorábbiak és legszebbek közül való egy mesterien trébelt domborműves *augsburgi fedeles díszkupa* (2533. sz.), a XVII. századból, továbbá a 671. számú hasonlókép augsburgi, 1700 körül készült ovális *dísztál*. Ritka vételi lehetőséget jelent a *758.* számú komplett *úti étkezőkészlet*, mely bécsi mester kezéből került ki 1806-ban. De mégis mint ezüstjeink legnagyobb vonzóerejét kell

„Hollandi táj" (237. sz.) és *J. B. Weenix* egyik műve után készült és az eredetihez igen közel jutott bizonyára egykorú ismétlés, a „Lovasok pihenője" (642. sz.), az aukció egyik legrokonszenvesebb darabja. — A régi mesterek művei közül még meg kell emlékeznünk a *356.* számúról, mely korban valamennyit megelőzi, mert 1500 körül, a gótika idején került ki egy német (vagy magyar?) képíró kezéből és ifjú szent herceget ábrázol, ülő helyzetben, tájképi háttérrel. Ugyancsak ezzel kapcsolatban utalunk e becses darab közelében, az első terem falán elhelyezett *két* jelentékeny *gótikus fafaragványra* is (1850. és 1966. számok alatt), melyek közül az egyik a sárkányölő Szent Györgyöt, a másik pedig Mária és Erzsébet találkozását ábrázolja.

E néhány — a sok közül csak rögtönözve felsorolt — régi festmény és szobormű hangulatához csatlakozik és azt elmélyíti az a három textilanyagú ábrázolás, melyek vonzóerőben és jelentőségben az elsőül említett Ricci-képpel vetekszenek: az 1426/a., az 1469/a. és az 1446/a. számú *XVII. századi flamand gobelinek* (valamennyien főúri birtokból). Különösen az első kettő, Rubens és Jordaens erőteljes szín- és formavilágát idéző monumentalításával, lenyűgöző hatású.

Az újabb magyar piktúra, mint aukcióinkon mindenkor, ezúttal is gazdag és sokoldalú anyaggal vonul fel. Különösen erős művekkel szerepel az újabban egyre több rajongót verbuváló *Mészöly* és *Mednyánszky*, előző aukciónk két sztárja, a nevük alatt kalapács alá kerülő 21 darab közül néhány alighanem megint feltűnően ki fog ugrani, ami, tekintettel alacsony becsárainkra, nagyon is várható. Mellettük — de nem mögöttük! — kell megemlítenünk *Rippl-Rónai* festményeit és egy gyönyörű színes tollrajzát (548. sz.). A festmények közül két pasztellje feltétlenül muzeális rangú. Az egyik különben közismert, mert nem más, mint *Ady Endre* remekbe készült képmása, a művész hosszabb személyes hangú dedikációjával. Nem kétséges, hogy valamelyik közgyüjteményünk fogja megszerezni. A másik, valószínűleg közvetlen a Párisból való hazatérés utáni időből, eddig vidéken lappangott. Pipázó, vörösszakállas kézművest ábrázol: *Julius Klausz pintért*, amint felírata mondja. Erőteljes, közvetlen jellemzése a mester legjobb művei közé emeli (543. sz.).

A korábbi magyar mesterek sorából újból jelen van *id. Markó Károly* egy csinos tájképpel (365. sz.) és *Barabás Miklós* két gyönyörű női arcképpel (21. és 22/a. számok alatt). *Liezen-Mayer* tehetségét egy üde, friss színekkel festett vázlata képviseli (313. sz.). A kedves, késő-biedermeier *Molnár József* most is egész sorozattal szerepel, köztük a 404. számú *„Fiatal lány erdőben"* mindenkit magával ragadó hatású. *Lotz Károlyt* ezúttal — egyéb képei mel-

ELŐSZÓ

Az aukció rendezésének van valami rokonsága egy nagyobbszabású lakoma előkészületeivel. Ennél is, annál is a vendégekre várnak, azok különleges ízlését, igényeit igyekeznek a lehetőség határain belül kielégíteni. És ez bizony — a mi esetünkben — nem könnyen megoldható feladat, mert a mi vendégeink, azaz látogatóink, a társadalomnak igen széles rétegét képviselik — az arisztokráciától a kispolgárságig. Mégis rajta voltunk, hogy mindenki megkapja az ízlésének megfelelőt. És ha a mai idők korlátokat is szabtak elénk, igérjük, hogy az étrend „békebeli", sőt, több vonatkozásban, még annál is jobb lesz. — Az árverés anyagát mindenre figyelő gondossággal elhelyeztük, tehát: tálalva van. És most a házigazda kedves kötelességét teljesítjük, ha látogatóink figyelmét felhívjuk az ízesebb falatokra.

Harmadfélezer tételből álló jelenlegi aukciónk három legszámottevőbb és mennyiségileg is kiemelkedő csoportja: a *festmények*, a *szőnyegek* és a *bútorok*.

Képeink között többet találnak szakértő látogatóink, melyek legkiválóbb közgyüjteményeink termeibe kívánkoznak, mert azok átlagszínvonalát nemcsak elérik, de túl is haladják. Ilyen mindenek előtt az 1700 körül virágzott kitünő friauli mester, *Sebastiano Ricci* műve (540. kat. sz.), mely derűs, világos színekkel, mozgalmas kompozícióban a törökverő Habsburg-ház apotheózisát mutatja be. Ugyancsak igen megnyerő, kvalitásos festmény a véletlenül mellette függő darab, melyet II. József császár dicsőítésére a német *Wagenschön* készített (639. sz.), már a századvégi klaszszicizmus idején, de még erősen a barokk-korszak színeinek és képszerkesztő elveinek értelmében. Az olasz festők közül felhívjuk a figyelmet a művészettörténelemben ujabban felmerült mantuai *Giuseppe Bazzani* szép és jellemző művére, a feszületet magához ölelő Szent Ferencre (26. sz.), továbbá a katalógusba *Francesco del Cairo* eredeti festményéül felvett mély színakkordú „Szent család"-ra (80. sz.). A 370. számú kép a spanyol *Mazo* nevét viseli és igen érdekesen mutat be egy földalatti teremben lejátszódó jelenetet a hirhedt inkvizíció rejtelmeiből. — A németalföldiek népes sorából kiemelkednek: *J. van Bemmel* jelzett és keltezett műve („Tájkép pihenő nyájjal", 30. sz.), egy ismeretlen szerzőjű, aranybarna tónusú

Almásy - Teleki VIII. aukció

MDK

Petrovits Gyula festőművész /sz.1838./

Eddig ismeretlen festő, kinek gyönyörű Liszt Ferenc arcképe alkotóját legalább is Than Mórral mutatja egyenrangúnak.

Almásy-Teleki VIII.aukció.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Petrovits Gyula
EGYETEMI ÉLET

1964 NOV 27.

1021

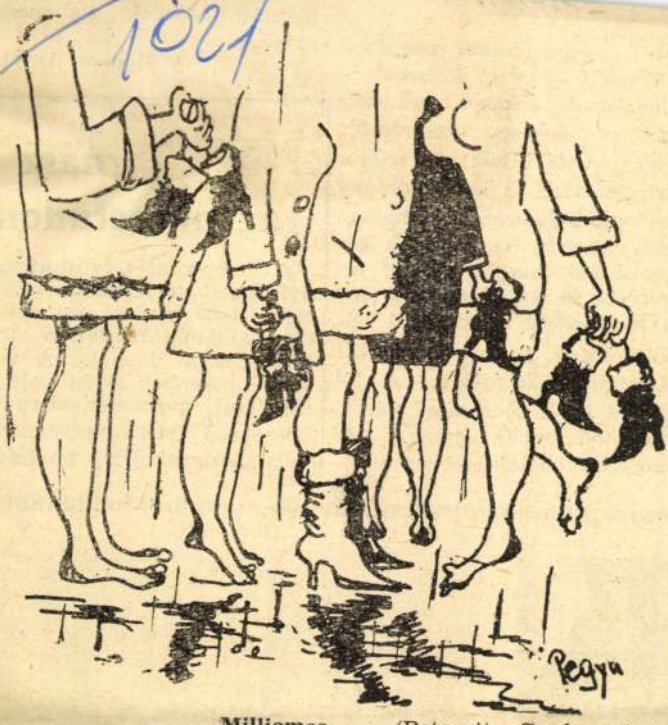

Milliomos (Petrovits Gyula rajza)

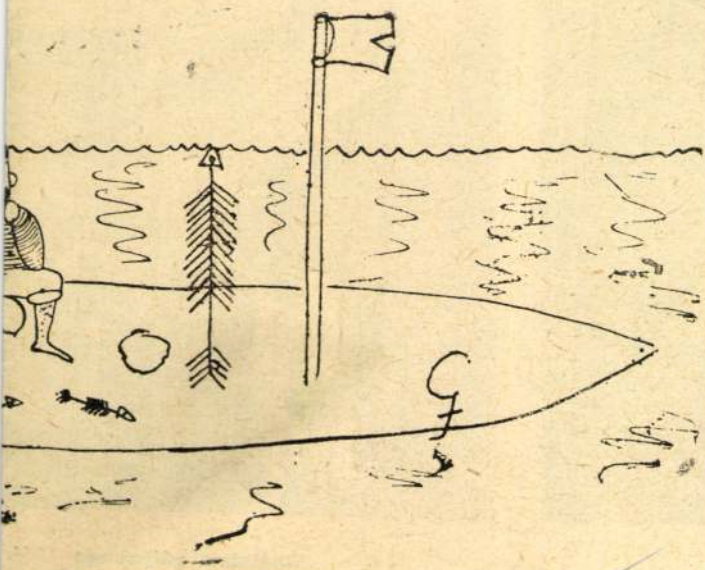

A hajótörött karácsonya (Gőz József rajza)

Mint egyete
elégedett vagy
játszik, de so
kül, és soksz
sincs. A fő hi
anyagi bázis,
és egy balszerencsés hatású edzőváltozás. Szerintem a középiskolák tanulói közül kikerülhetne az utánpótlás, így a legrövidebb időn belül feltölthetnénk a csapatot jó képességű játékosokkal. A jövőben jobb szereplést várok, csapaton belüli egységet és nagyobb önállóságot az edző-

az orvostudom

A Debreceni Orvostudományi Egyetem KISZ-szervezete első ízben írta ki ez évben női hallgatók részére a tornász Gólya Kupát. A verseny november 17-én volt a egyetemi sportcsarnokban következő versenyszámokkal műszabadgyakorlat, szekrény

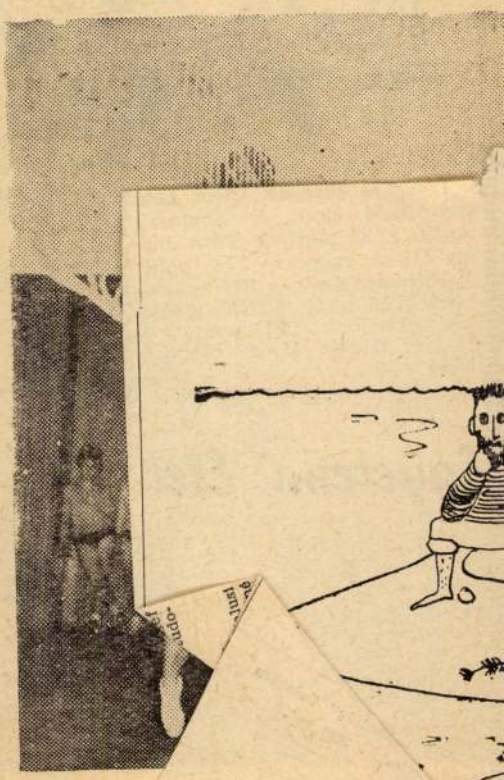

á g)

Petrovics György

A Petrovics György fele eltárt a freskó-helyreállítások után mindenképpen máshová kellett volna tenni a cserenyi menza tájáról.

Zolnay László: A cserenyi templom műegyüttese. (emlék)
Művészet, 1979. ~~augusztus~~ szeptember – 29. lap.

Petrovits György

Petrovits György egyike volt a vég-
lesi irodalom - akkoriban é-
gen megbecsült — királyi vadász-
mestereinek.

Zolnay László: A szerémi templom műemlékegyüttese
Művészet, 1979. ~~augusztus~~ szeptember — 28. lap

Petrovics György

festő

Hul. 1813-ban a Bá-
nátban

lásd

Fleischer Bécs 75. l.

an kira-

ulóján

lék,mint

galaki-

MDK

Petrovits Gyula, sz. 1838.

Liszt Ferenc arcképe, festm.

Almásy-Tel.Int. 8. aukc. 1942. febr.

34 l.

MDK

Petrovits Gyula, sz. 1838.

Liszt Ferenc arcképe, festm.

Almásy-Teleki VIII. 1942.

34 l.

Petrovics Gyula

festő Homonna

l.

Lykanomzromantika
116. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

II. 3360. Petrovits Gyula, 37 éves, kath., szül. Homonnán, Magyarországon, atyja elhalt, élő modelles osztály, 1876 okt. 25.

Som 182. f.

Régiségkereskedés, harai V. 43, 45,

Petrovics

P. *(Petrovits)* 4. *Gyula*, festő, * Dorog 1838. A bécsi és müncheni képzőművészeti akadémiákon végezte tanulmányait. Az 1860—70-es években Homonnán élt.

E. G II. 2941

nézve. Karjait összefonva tartja. Haja, szem-
leberetvált alla körüli szakála barna. Nyak-
kabátja vörösbarna.

onra, méretei 68.3 : 54.8 cm.
iki ereklyemuzeumból. 107/95. № 151.

107/95 : 151.

Petrovits Gyula

festő

Dorogról, 1858-ban 19 éves

Lásd

Fleischer Béla 75. l.

,másrészt
gész ré-
ások ter-
ek ujbó-
é,amdyek-
smeretlen
árásai.
iteni
em ismert
ióba.Az
az adott-
ásatások
k,ha az
lmaradvá-
yos mód-
den ösz-

Petrovics Gula

Univerist 1912 - 182

Firenzei kastomány V. 22.

Petrovich Julia fem.

Homonna

A nagy orsz. közömszek
neve és lakhelye O. M. K. Tévkönyv
1865-6. 240-45 l.

Petrovits Gyula, festő; szül. 1839-ben Homonnán

1876 okt. 25-én beiratkozott a müncheni képzőmüvészeti akadémia élő modelles osztályára.

Petrovits Julius

Geb. in Dorog in Ungarn

19 J. alt.

1857-58

19

1838

Bècsi akadèmia
Ujhàzy

Késesek, debreczeni, 1674-beli arti-
kulusai V. 171. — 1674-től
vezetek jegyzőkönyvei V. 171.

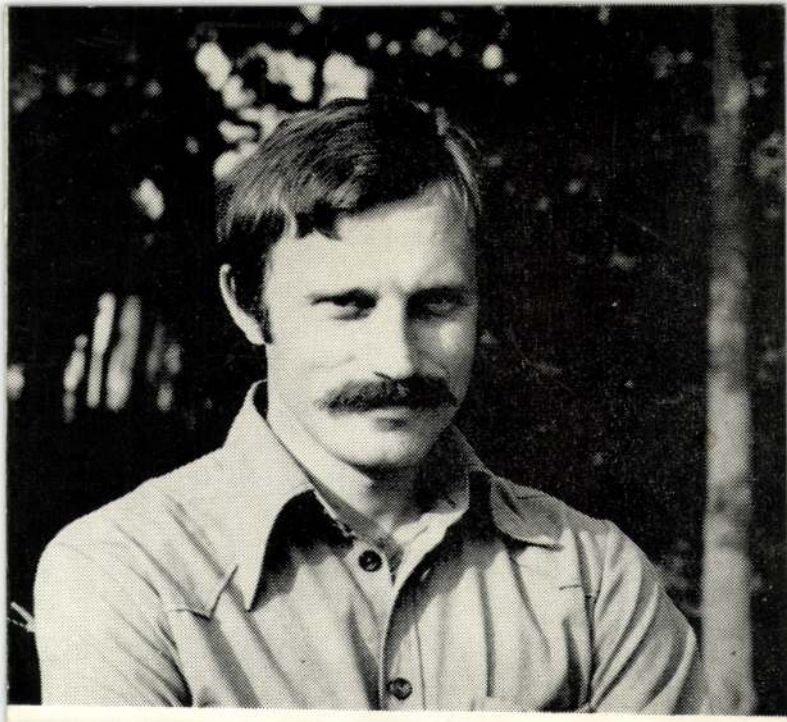

SZÓLALÓ ANYAG

Ha van művészet, mely elemi erejével győz meg, és hat miránk, úgy a szobrászat az, Michelangelo, Rodin, Brâncuşi, Tóth Imre — s hogy a mai hazaiakhoz érjünk — Szervátiusz, Balogh Péter, Jecza, Szobotka más-más formavilággal, de rokon hangütéssel fogalmaz emberi világunkról: a formákat izzítsa át a gondolat, feszítse indulat, szépítse beszélővé a szándék, hogy az anyagba zárt üzenet kicsaphasson kő és fém, agyag és fa börtönéből. Ezt a sort szándékszik folytatni, gazdagodó fegyvertárával, Petrovits István. Kökösi illetőségű, de messzire tekintő. Szülőföldje Háromszék, hazája a művészet. Olyan tartomány, ahol csak tehetség s munka jogán illethet meg bárkit a jogar.

Petrovits István szobrokban megfogalmazott művészi hite olyan magabiztos és céltudatos alkotó sajátja, aki múltat, jelent és jövőt egység-

PETROVICS ISTVÁN

HARCOS
terrakotta — 40 cm
LEÁNYKAFEJ
terrakotta — 25 cm
TÁNCOSOK
terrakotta — 42×50 cm
VÁGTA
fém — 40×38 cm
NYÁR
fém — 34×30 cm
KORCSOLYÁZÓK
terrakotta — 29 cm
AZ ÁLDOZAT
terrakotta — 50 cm
HAJNAL
terrakotta — 28×47 cm
ÜNNEP
fém — 35×40 cm
GYŐZELEM
terrakotta — 35×40 cm
ADY ENDRE
terrakotta — 32×24 cm
MIHAIL KOGĂLNICEANU
terrakotta — 35 cm
CHARLES DARWIN
fém — 55 cm
KŐRÖSI CSOMA SÁNDOR
fém — 19×22 cm
DÓZSA GYÖRGY
terrakotta — 41 cm
DIERNA ZÁSZLAJA
(EMLÉKMŰ ORSOVÁN)
beton — 5 m (fotóreprodukció)
HULLÁMOK
(AZ ÁRKOSI SZOBRÁSZTELEPEN)
fa — 2 m (fotóreprodukció)

KORUNK GALÉRIA

1977. DECEMBER

I.P.C./M. C-N. 1977-7309, 400 ex.

Petrovits Gyula

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni képző-
művészeti akadémián. Művészet. 1912. 182. l.

Petrovits István

a Villányi Szobrász alkotótelep 1973. évi zárása és a Siklós Szobrász - és Kerámiatelep munkájának közös értékelése, - valamint a kiállítás ma megnyílik, melyen szerepel műve.

Meglúvó,

1973. okt. 30.

Petrovics István

„Az első" nemzetiségi színházi kolloksium plakettje".

– a műmellékleten

Konnak 1978/6

Petrovits István

-dec. 10-én kopraiból és tém-
dombornűveiből kiállítás nyílt
a Kossuth Galériában

(Kossuth hírei)

Kossuth 1977/12

Petrovics István Kobrák

„Harcos"

- kobor a Komur Galéria anyagából

Komur 1978/12

Petrovits István

- ő alkotta a legművesebb munkák egyikét „Tükörben"
- nagy sík felület-több elemből, hatalmas a felületet variáló faszegekkel ötszefigra s a több egymásra tóduló sík hatását adva
- ablakszerű áttükrözéssel, s az ablak mögött nagy bárdolt felületekkel megoldott női figura mely másik oldalról nézve mint valami oszlop.

Gazda József: Művésztábor Árkoson

A Hét 1977 aug 12.

PETROVICS István festő

M.D.K.

1911-ben Nagybányán a Szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya. Bp. 1954. 329.l.

MDK

Petrovics István,

1911-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 88.

PETROVITS István

Várvédő István Iv, mérleg, osztás cimü boxa a konstruktiv müvészet kifejezési lehetőségeinek prezentálása volt. Petrovits István Csomag cimü konceptuális müve szándékával ellentétben vsak annyit bizonyitott hogy egy gyenge plasztikát semmilyen kontextus nem minősit át, s hogy a modernség látszata nem egyenlő az katualitások megértésével.

Irta:

Chikán Bálint: Médium. Képzőművészeti kiállitás Sepsiszentgyörgyön. = Jelenkor, 1983/1. 86.p.

Petrovics István

Nagybánya l. k.

912

88

Pozsonyi primási palota

IX. 15.

Petrovits István, szobrászművész

Egyre mélyebbre süllyedünk az új romániai magyar szobrászattal szembeni adóságainkban. – Kevenyészett névsor, idő- és értékrendi szempontok nélkül: Petrovits István, Vincefi Sándor és a többi művész.

Banner Zoltán: Korondi Jenő + 1 nemzedék.
Utunk, 1981. júl. 24. 7. old.

PETROVITS István szobrai

Petrovits István szobrászművész elkészítette a jeles erdővidéki tudós, Benkő József szobrát. Most a középajtaiakon a sor, hogy a Benkő-szoborportré az őt megillető helyre kerüljön.

(ALBERT LEVENTE felv.)

HÁROMSZÉK
92. sept. 1.

ások

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

Aknay János
Bereznai Péter
Bukta Imre
Gaál József
Jovián György
Kalmár István
KENTAUR
Kótai Tamás
Krizbai Sándor
fe Lugossy László
Lukács Tibor
Magyar Gábor
Márkus Péter
Nagy Árpád
Orbán Attila
Pacsika Rudolf
Pirk László
Regős István
Rényi Krisztina
Sinkó István
Stefanovits Péter
Szirtes János
Szurcsik József
Vincze Ottó
Wahorn András
ef Zámbó István

PETROVICS István szobrai

10. 58. Varadinum '92

Új Művészet 1992

MEGHÍVÓ

A Magyar Köztársaság Kulturális Központja tisztelettel meghívja Önt

Petrovits István

sepsiszentgyörgyi müvész dombormű kiállításának megnyitójára.
A megnyitót ***Nemes György*** gitárestje követi.

A megnyitó idöpontja: 1993. április 26. 18,00 óra

Petrovits Ilvain

Petrovits István szobrán

Sepsiszentgyörgyön el

1994. május 13. Nagyláng - avattál
Petőfi mellszobrát a Főtéren

(-se): Szoboravatás Nagyláng ban.
= Művelődés, 1994, 7/8. 7.

Az ő fia, vagyis az ala
császári hadak ezredese, hus
Belgiumban a francia seregek
el. Nagyatyja nevét öröklő J
örökölt, de a vagyonszerzésb
hold földet szerzett, - több
birtokait - s ő vette meg a
birtokát is. Talán nem is go
unokája, Ernő, nemcsak a táp
az osztozkodáskor, hanem tál
zékét is.

Blaskovich József ugyan
már az első pesti versenynap
István által megindított mag

PETROVITS István szabkai

1992. Kőrajzta, Bentő József nyelvén szabka

Földrajzi Múzeumi Tanulmányok, 11. (1992)
45.

sajátosságok az egységes francia közigaz
amint az egykori fejedelemségek és bi
dern német császári birodalomban érték

Esetünkben nyilvánvalóan e történelr
volt történelmi időszak, amelyben az e
sával szemben teret nyerhetett volna a
egyezéstől az első világháborúig terjec
historiográfiai elemzés tárgya lehetne, r
ismeretek hiányában — nem fejlődtek a
nű, változatos középkori Magyarország
egységekből összerakott mozaikképév
nagyságú vagy akár kisebb területű orsz
e korszak történeti atlaszai kiszínezik,
lusztrálják. Miért nem látták be ekkor,
ban is biztosabb és hitelesebb jele a na
engedelmeskedő egyöntetűség? A kérdé
daláról tesszük fel, hiszen a korszak eg
ges türelem dilemmájára vonatkozik.

Az első világháború után pedig a kérd
ban. Az utódállamok viszonyai közötti
— függetlenül valós történeti-táji kerete

PETROVITS ISTVÁN

(Lásd: Bocskay Vince)

LÁSD: Békés Megyei Hírlap

1996. nov. 23-24

Látogatóban — székely szobrászokról

Petrovics J.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1876.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

107, 111, 112, 116, 51
1945. május 20.
NG Képz. Főisk. Buk., szobrász

Gábor Áron-szobor Berecken

Nagy ünnepe lesz július 4-én a háromszéki Berecknek, ahol a 48-as szabadságharc neves ágyúöntő mestere, *Gábor* Áron született. A településen alig egy éve határozták el, hogy *szobrot állítanak a székely ezermesternek*. Tavaly márciusában hozták létre a *Gábor Áron Kulturális Alapítványt*, s ennek pályázatára jelentkezett *két tehetséges ifjú művész*, mindkettő Kovászna megyei: *Petrovits* István és *Vargha* Mihály. A modellek elkészülése után értékelő bizottság döntött arról, hogy melyik tervet valósítsák meg. A műkritikusokból, írókból és szobrászművészekből álló ítészek véleménye alapján *a pályázatot Vargha Mihály nyerte meg*. Mivel az alapítvány csak szerény anyagiakkal gazdálkodhatott – mint hajdan az ágyúöntéshez –, most is rezet, *bronzot*, *ólmot*, agyagot, gipszet gyűjtöttek a szobor elkészítéséhez. A szobor sötét, márványhatású kőlapon fog állni, *másfél embermagasságban*, bronzból. *Az avatás július 4-én, szombaton lesz*. Ezzel egy időben kiállítást is rendeznek Gábor Áron emlékére. Adományokat továbbra is vár a Gábor Áron Alapítvány, Khell Ödön Bretcu 121. 4092 jud. Covasna címen. Bankszámlák: Banca SA–Tg. Secuisc 4050 45968603 (lej), 47968603 30001 (dollár) és 47968603 30101 (márka).

(hankó)

PETROVITS István szobrász

Magyar Nemzet
1992.junius 30.

Banner Erdély

125. **PETROVITS, LADISLAUS**
(Wien, 1839 – Wien, 1907)
Erdőrészlet vándorral
Olaj, vászon 84x74. Jelezve lent jobbra:
L. Petrovits 1859 Wien 120.000,-

85. Müvészei Képaukció. Bp., 1991. augusztus
BÁV

Petrovics János, kovácsmester

A mádi kovács-kerékgyártó céh tagja 1836-ban inasa Vitányi Pál. Panasz ellene, hogy házi munkával foglalkoztatja iasát. Szokolyi János mester műhelyébe rendeltetvén megrovatott. 286.o.

Bogdál Ferenc: A mádi kovács-kerékgyártó céh. 283.o.

A herman Ottó Múzeum Évkönyve. VI. 1966. Miskolc
A Herman xxx Ottó Múz. kiadása. Miskolc

Petrovics János, kovácsmester

A mádi kovács-kerékgyártó céh tagja 1835-ben. 291.o.

Bogdál Ferenc: A mádi kovács-kerékgyártó céh. 283.o.

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve. VI. 1966. Miskolc.
A Herman Ottó Múz. Kiadása. Miskolc.

Petrovics Janosné népi iparművész

Vásárosnamény.

által fervezett asztalterítési garnitura

/ a beregi hímzés hagyományos motívumaival /

Kis-Jankó Bori díjat nyert

M. Varga Marianna: A Kis-Jankó Bori Emlékpályázat

díjkiosztásáról

Népművelés 1963 10. sz 35. l

Petrovics Jánosné, népművész
Limző

MDK

A vásárosnaményi Petrovics Jánosné díjat kapott „nadálatosan nép keresztszemes terítőjéért."

Molnár László: Népművészeti pályázat és kiállítás
Kis Jankó Bori emlékére 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. szept. 3.

Petrovics Jánosné.

A művészeti hetek keretében kiállítás nyílt „Beregtől Rétközig" címmel, melyen munkái szerepeltek a népművészet mesterének.

(be): Népművészeti kiállítás Nyíregyházán Keletmagyarország, 1973. márc. 6.

Petrovics Jánosné, Kiszó

A népművészet mestere lett.

—: Népművelők, könyvtárosok, népművészek kitüntetése 2.

EST/HIRLAP, Bp. 1972. aug. 18.

Petrovics Jánosné, hímző

4 népművészet mestere lett.

— : Népművelőket és népművészeket tüntettek ki 8.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 19.

PETROVIĆ, Sava (1788-1861) fertő

DAVIDOV, Dinko: Spomenici Budimske eparhije. Beograd ; Novi Sad : Prosveta ; Matica srbska, 1990 59,67,145,288. p. + ill

PETROVITS JENÖ LÁSZLO

Külföldi aukción:
Ladislaus Eugen Petrovits:
Blick auf die Othmarskirche in Mödling.
Öl auf Karton 32x41 cm. Sign., dat.

Wien, Dorotheum
464. Kunstversteigerung, Janner 1983
Katalogus 51.old. 350.sz. Taf. 17.

Petrovich József

nobrán

XVIII. sz

lásd

Bertalan kiscelli

trin. templ.

46. l.

Petrovich Józef

w obraz

1751

l. Schoen Olenda

56.l.

~~Pagr Sándor, tanár VII. 183~~

Petrovich József

nobrán

l.

Schwen Óbuda

22. l.

Petrovich József

szobrász

ifjód

Bertalan Vilmos

Az óbuda-kiscelli trinitarius kolostor és templom. Könyvism. Csemegi Józseftől

MMÉEKözl

1944. 91. l.

34.108. — K. M. E. NY.

...sony

...w-rend
temploma

SZAKCSOPORT

Ötvösség

KOR

XV. sz. v. – XVI. sz. e.

MÉRET

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Pethe László volt

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

...ehely

...AK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Petrovics József

Aug.-ban újból találkoztak Szadán az ATE Képzőművészeti Kör tagjai. Sokat dolgoztak a nyáron; a zárókiállításon szerepelnek az alkotó képei, aki a Képzőművészeti Főiskola hallgatója. Jóssi bácsit, az öreg csoszogi sustert, mintázta meg. (emlétve)

László Lilla: Alkotók Szadán.

Mezőgazdasági Mérnök, Ködöllő, 1976. szept. 17.

Petrovits Kristóf

ötvös

1828 Ujvidék

Más mestereknél pénzért dolgozik.

Kapmagyarországtvösök 42 l.

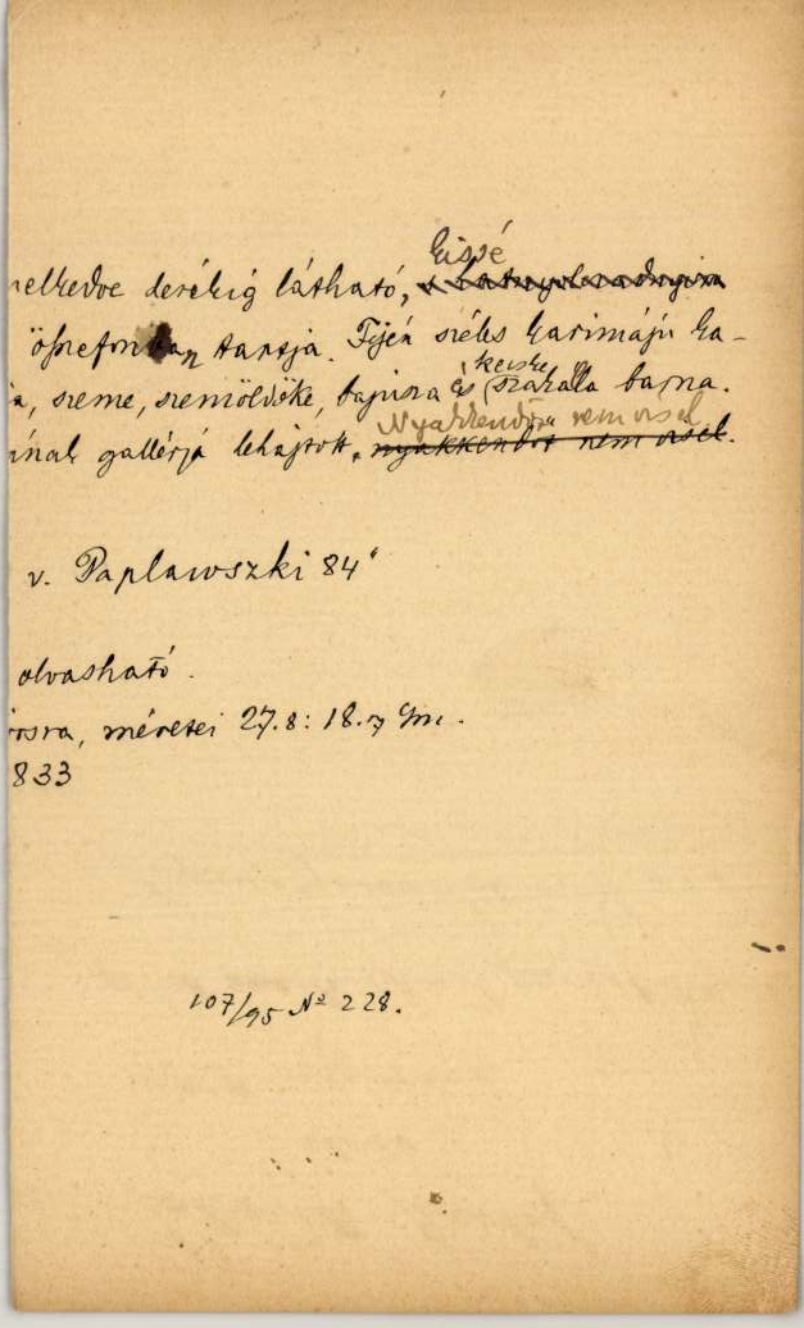

elkedve derékig látható, kissé ~~[illegible]~~
öszefonban tartja. Fején széles karimájú ka-
a, szeme, szemöldöke, bajusza és kecske szakálla barna.
ínak gallérja lehajtott, Nyakkendőt nem vesel. ~~nyakkendőt nem vesel~~.

v. Paplawszki 84'

olvasható.
rosra, méretei 27.8 : 18.7 cm.
833

107/95 № 228.

meghivó

PETROVICS JÓZSEF

szobrász kiállítására

1987. április 13-27.

— fiatal művészek klubja —

BP. NÉPKÖZTÁRSASÁG ÚTJA 112.

A kiállítás megnyitása: 1987. április 13-án 18 óra

Nyitva: (hétfőtől-péntekig 10-17-ig)

1957. október 6-án születtem.
1986-ban végeztem a Képzőművészeti Főiskolát.
Mesterem Vígh Tamás volt.
Tagja vagyok a Művészeti Alapnak és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

Címem: 2100 Gödöllő, Dregonya út 3.

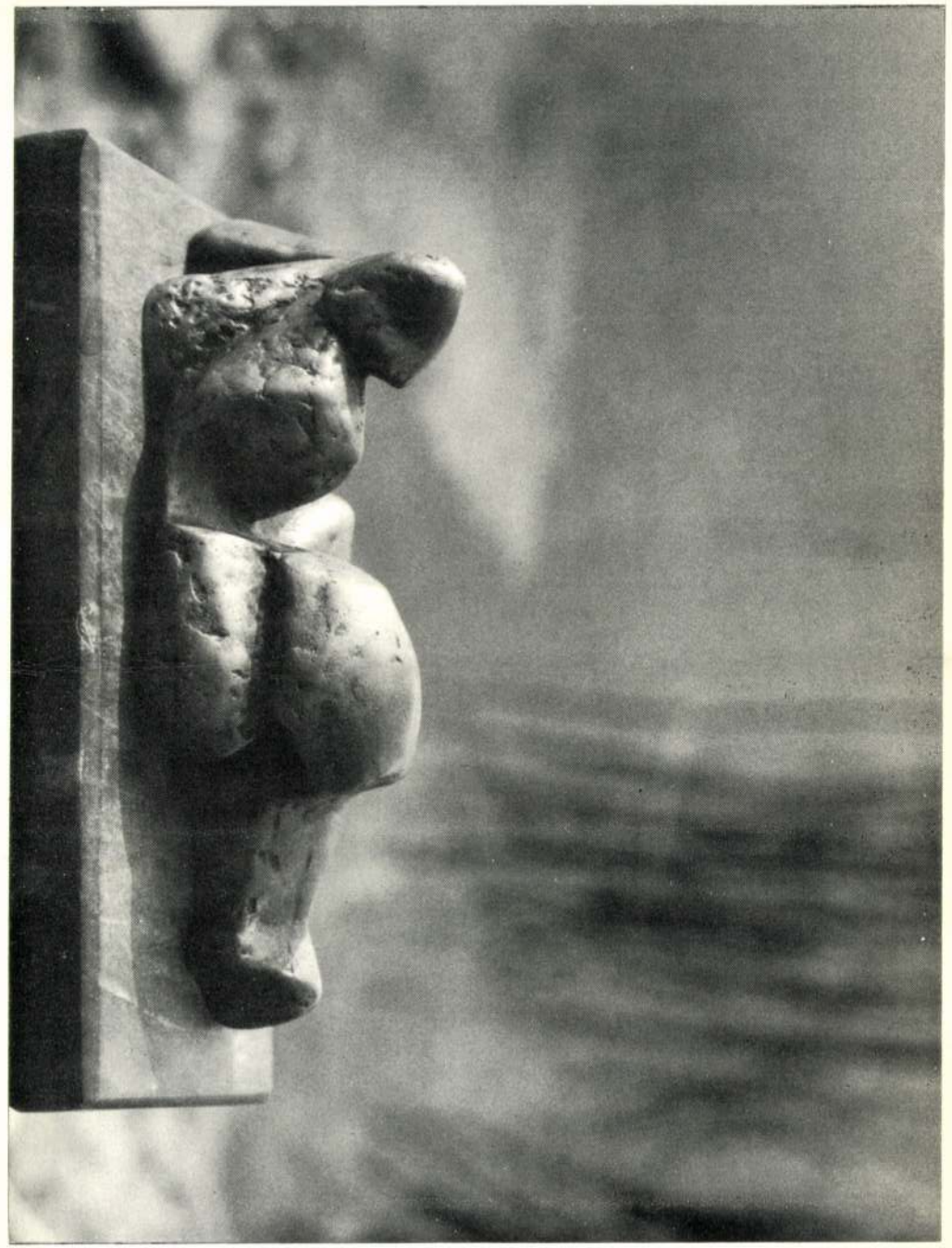

FEKVŐ NŐ, BRONZ

FEKVŐ FIGURA (PENGE) POLÍROZOTT BRONZ
BORÍTÓN: A HOLD SÖTÉT OLDALA (ÉJSZAKA), MÉSZKŐ

FEKVŐ FIGURA (PENGE) MÁRVÁNY

FEKVŐ NŐ, POLÍROZOTT BRONZ

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Petrovics József

PETŐFI NÉPE

1980 MÁR 21.

1021

Kiállítás, szoboravatás

Március 15-én, a forradalmi ifjúsági napok ünnepségsorozata nevezetes eseménnyel kezdődött Kiskunfélegyházán, a Bem József laktanyában. Ünnepélyes keretek között avatták fel az egyik katona, Petrovics József őrvezető által készített Bem József-szobrot.

A Kiskunfélegyházán állomásozó katonai alakulat a forradalmi ifjúsági napok, valamint hazánk felszabadulásának 35. évfordulója tiszteletére fotó- és képzőművész katona amatőr alkotócsoportok és alkotók részére pályázatot hirdetett. Több száz alkotást vizsgált felül a szakértő zsüri, amelyek között igényes, művészi értékű munkák is akadtak. Ezekből nyílt kiállítás Kiskunfélegyházán, a helyőrségi művelődési otthonban.

—Kecel 1—0. Rém—Mélykút 2—1. Szakmár—Szank 7—1. Csengőd—Kelebia 0—0. Akasztó—Kkhalasi Sp. 1—1.

Ifjúságiak: Dunapataj—Kisszállás 5—2. Császártöltés—Harkakötöny 8—2. Kecel—Soltszentimre 2—1. Mélykút—Rém 5—0. Homokmégy—Harta 4—1. Szakmár—Szank 6—0. Csengőd—Kelebia 4—0. Akasztó—Kkh. Spartacus 5—2.

KECSKEMÉTI CSOPORT

Kerekegyháza—Kiskunfélegyházi Vasutas 7—0 (3—0)

Kerekegyháza, 250 néző, vezette: Lakatos.

A hazai csapat játékára a nagy fölény volt jellemző. Góllövők: Orosz 4, Benkó 2, Meleg, Jók: Kullmann, Babusa, Borbély Benkó.

Helvécia—Kkfh. Húsos 2—0 (0—0)

Kiskunfélegyháza, 200 néző, vezette: Mészáros.

Jobb játéka alapján megérdemelten nyert a vendégcsapat. Góllövők: Tornyi, Máté. Jók: Tornyi, Mata, Szász, illetve Kratofill, Rubányi.

Kecskeméti MAV—Kiskunmajsa 2—0, Tiszaalpár—K. MFSC 2—0, Hetényegyháza—Dunavecse 2—0, Tass—Lakitelek 2—1.

Ifjúságiak: Helvécia—Kkfh. Húsos 3—0, Kiskunmajsa—K. MAV 3—0, Tiszaalpár—K. MFSC 1—0, Kerekegyháza—K. Vasutas 5—2, Hetényegyháza—Dunavecse 2—0, Tass—Lakitelek 3—1.

BAJAI CSOPORT

Miske—Honvéd Kinizsi SE 4—0 (2—0)

Baja, 200 néző, vezette: Franczisko-vics.

Biztos vendéggyőzelem. Góllövők: Dézsi 2, Illés A., Kákonyi, Jók: Baranyai, Pákolicz, Kákonyi, illetve Murinyi, Németh, Szabó.

Bácsalmás—Csátalja 5—1, Hajós—Gara 5—1, Érsekcsanád—Hercegszántó 0—1, Vaskút—Tataháza 5—2, Dusnok—Dávod 4—1, Katymár—Bácsbokod 1—0, Madaras—Nagybaracska 0—0.

Ifjúságiak: Bácsalmás—Csátalja 0—0, Hajós—Gara 0—1, Érsekcsanád—Hercegszántó 5—0, H. Kinizsi—Miske 2—0, Vaskút—Tataháza 2—0, Dusnok—Dávod 9—0, Katymár—Bácsbokod 2—5, Madaras—Nagybaracska 1—1.

TERÜLETI LABDARÚGÓ-BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

KISKUNHALASI CSOPORT

1. Harta	17	14	2	1	57—14	30
2. Kecel	17	12	2	3	55—20	26
3. Kisszállás	17	11	3	3	46—14	25
4. Csengőd	17	9	6	2	31—15	24
5. Kkh. Spartacus	17	10	2	5	42—30	22
6. Akasztó	17	7	6	4	31—23	20
7. Császártöltés	17	7	4	6	34—27	18

Petrovics József szobrászművész

Golovics Lajos: Háttér-kép '87. Gödöllői Galéria, 1987. II. 14–III. 8.

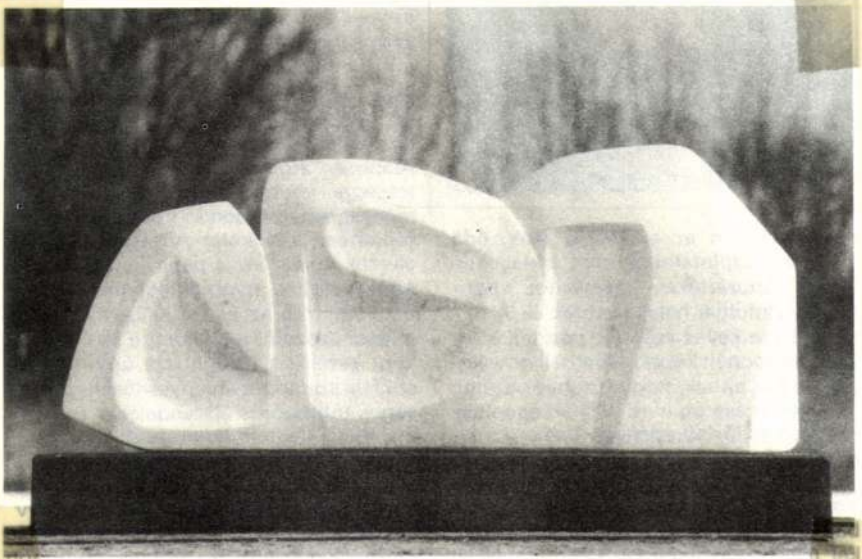

Petrovics József: Fekvő figura, márvány, 80 × 40 × 15 cm, 1985 (fotó Kresz Albert)

Művészet, 1987. szeptember, 55-old.

PETROVITS Kálmán építész

Petroviti-házak, XIX. n vége

Kerekes Gyula. Marosvásárhely régi épületei.
MVh, 1998 105-107.

. 21 cm magas.

ól, vert művű,

bőkezűségéből
omlokzatával a
közt oszlopot
ık díszítik. A
oratórimokkal
pazar pompájú
ı jón szabású,
stuccodíszítés.
s barokk stílű,

Petrovits Lajos

1914. febr.-märc. Kiáll-
Müvészház

Unalmas téli nap. 300.—

Repuncziroző hivatalok IV. 87, 88.

Petrovich Lajos:
134. Nyári hangulat. olajf. --- 500 kor.

Ropalotafela. 29. C.

11261.

ltan ágaskodó lovon és kimpy-
nyal van ábrázolva. A háttér
rral és várossal. Felirata a kép a-

r 77.
eonhart Loschge.
36: 28 cm.

2.

Ka 15.

MDK

Petrovics László (festőművész)

1839–1907. Négy képet festett az 1879-es szegedi árvízről. (A történeti festészetnek Szeged képzőművészetében való megjelenése kapcsán említve.)

Szelesi Zoltán: Két szegedi festő. Tiszatáj, Szeged, 1955. febr. IX. évf. 1. sz. 43. l.

MDK

Petrovics Lajos festő

1881. Szegedi árvízről 4 képet festett. A KT ajándékba a szegedi kir. biztosnak megvételre.

MDK-A-I-1/922.

Pettovics László, – 1839–1907.

Szeged képzőművészete a múlt sz. végén.
Szelesi Zoltán

Tiszatáj
1958. jún.

MDK

Petrovics László Jenő,,1839-19o7

Pest látképe a Lámchiddal, sz.kőrajz

Árv. Csarnok 1o4.aukc. 1942. máj. 11 l.

MDK

Petrovics László [festő]

1839–1907. Közvetlenül az árvíz után lakhelyéről Bécsből Szegedre utazott és a vízzel borított város különböző helyeiről vázlatokat készített. Ezek alapján Bécsben festett négy hasznikás méretű képét Szegedi árvíz 1879 (1800 [! nyilván: 1880]) cím alatt a budapesti Műcsarnok 1881-es tavaszi tárlatán mutatta be.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.
Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3. l.

MDK

Petrovics László [festő]

A szegedi drizről festett négy képéből egyet a király, hármat pedig a város szerzett meg. Végül mind a négy festmény a helyi múzeumba került.

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.

Tiszatáj, Szeged, 1958. június, 3. l.

Petrovics László Genő festő

Pesti Hirlap. 1879. márc. 23. 5.

Szegedről számos vázlatot....

Rossi

Petrovich László/?/
koronázási illusztráció/párizsi
Illustration,1867.../

Pester Lloyd,1867,XIV.évf.,238.sz.,
A koronázás szóban és képben,2.o.,
Kelety Gusztáv cikke,2.o.

Rossi

Petrovich/László ?/
festő

Pester Lloyd,1867,XIV.évf.238.sz.
A koronázás szóban és képben,2.o.
Kelety Gusztáv cikke

Petrovics László Jenő festő

Pesti Hirlap. 1881. márk. 30. 3.

A Műcsarnokból

Petrovics László Jenő festő

Pesti Hirlap. 1881. máj. 15. 3.

A valasi hercegnek a mücsarnokban...

Petrovics László (1839-1907)

Szegedi ár víz (1880) c. festménye a szegedi múzeumban van

Vizatáj 1907. VIII n. kátó bovitó

Petrovics László Jenő F.M.19.2

Bécsben élt, bécsi tipusokat festett és illusztr.
(Ly.N.r.12o.)

Ányakvi sz.:

Név: .....

Lakcim: .....

Szaktárgyak: .....

Évfolyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

Szaktárgyain kivül tud .....

.....

Tanitást vállal: **helyben — vidéken.**

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

MDK

Petrovich László Jenö, festöm.
szül 1839. Bécs, megh.1900.u.e.

671. Részlet a Práterböl Bécsben.

Mücs. - A bp.-i Orvosszövetség Mü-kiállitása. 1902.
Kat. 61.l.

MDK

Petrovits László festőm.

A szegedi kincsesház. Nemz. Ujság, 1943. okt.24.

19.1.

Petrovics Pál festő MDK

Müvészeti Lexikon 627 l.

Petrovics Száva festő MDK

Müv.Lexikon 627 l.

Petrovics Szava } fiatal
Petrovics Pál }

Univ. lexikon 627 l.

Petrovics László

festő

l.

Szabad Művészet

1949. 11–12. sz.

474. l

IV.

Számlá

Müemlékek Országo

1902 Január-február, mártin
gyulafejérvári üremlékekről ke
ságu tizen kettő felvételért – tiz
ságu fényképért illetve ezek len
szóval négyszázmyolczvan korona

Petrovics László Jenő

l.

Lykanomzromantika

120. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Petrovics

P. 5. *László Jenő*, festő, * állítólag Szegeden 1839 jan. 25, † Bécs 1907 ápr. 1. A bécsi akadémián Steinfeld-nél és Zimmermann-nál tanult, azután 1859-től főleg tájképekkel szerepelt bécsi tárlatokon. A lipcsei Illustrirte Zeitungnak és a párizsi Illustrationnak több mint húsz éven át volt rajzoló munkatársa. 1879. négy képet állított ki Bécsben a szegedi árvízről, mely utóbb Szeged város tulajdonába került. A bpesti Műcsarnokban 1881. szintén szegedi árvízképeket állított ki. Ismeretes egy Pestet ábrázoló szinezett kőrajza is.

E. G. II. 2941

701.

. közt. Haja s szemöldöke fekete; bajusza s
yakkendője fekete, fehér mellénye ki van vág-
tillájának gallérja paszomant.

zonra, méretei 63:46.8 cm.
ki erekhyemuzeumból. 107/95. № XV.

107/95: XV.

Petrovics László

festő

nem magyar ??

Lásd életrajzát

Wurzbach, Biogr.
Lex. Wien. 1870. XXII.
K. 107. l.

okv. felh.

L. Petrovics

Pest. Kozat, tolis
smerre
fenti jelzés

Petrovics László Jenő Bécs

A budapesti Műcsarnok tárlatain a következő művekkel vett részt:

1881. tavaszi kiáll.: A szegedi árvíz teljes áttekintése, olajf., 1500 ft. — A szegedi árvíz. A hajléktalanok tanyázása, olajf., 1500 ft. — A szegedi árvíz az államvasut hídjáról tekintve, olajf., 1500 ft.

Petrovics

P. 4. László Jenő, szegedi származású festőgrafikus. bécsi akadémián végezte tanulmányait, azután Bécsben főleg tájképeket festett, melyekkel 1859 óta szerepelt az osztrák főváros kiállításain.

Kínai dekoratív művészet III. 164

– építészet III. 164.

Petrovics L.

Budapest. T. 5311.

Az előtért a budai Albrecht-út foglalja el, a középtérben a Duna folyik, a hol a Lánczhid felé gőzhajó halad, a háttérben pedig az elipszisről felvett Pest terül el. Felirata:

PEST.

a jobbsarokban: L. Petrovics g. & L.
alól balra: Mit Vorbehalt gegen Nachdruck.
jobbra: Druck u. Verl. v. H. Gerhart, Margarethen Grüngasse No 32. Wien.

Szines kny., mér. az alányomásnak 27.6: 38.5 cm.

140-95

Buda-Pest.

„PEST" látképe a vár alatti sétányról nézve, honnan a Lánczhidra s Pestnek a Vigadótól a Lipót városig terjedő részére nyílik gyönyörű kilátás. A híd fölött és alatt számos uszályhajó van kikötve. A part közelében a fő- és a Béla utcza közti résznek megfelelően s a Duna közepén a hídfelé gőzhajó halad. A budai épületek közül csak a Lánczhíd fölött állólag láthatjuk. A szürke alányomású kép feliratai a kép alatt

„PEST"

a kép, jobb sarkában: „Petrovics"

s alól balra: „Mit Vorbehalt gegen Nachdruck" s

jobbra: „Druck u. Verl. v. H. Gerhart, Margaretken Gringasse

№ 32. Wien."

Kőnyomat, méretei az alányomást véve 38.5 : 27.5.

Petrovics László

l.

Lykanomzromantika

83.

IZSÁK

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Petrovits,

Ladislaus Eugen

(1839–1907)

l. Vayer Kéchenyi

106.l.

Petrovics László

festő Bécsben

4 szegedi árvízképet festett. Ezeket 1880-ban Bécsben kiállította. 3-at Szeged vett meg, egyet a király, aki e képet utóbb Szegednek ajándékozta.

Kul Szeged

485. l.

Keresztnév: gyanus!

nak anyagat egészítette Kiss az egészítéséből állott Hellebrandt Árpád-

ösztöndíjban részesülve, elkészítette „Cilienfärbung nach Beizen mit Phosphorwolphramsäure“ című dolgozatát, amely a csillószőrös véglényekre általános érvényű új festőeljárását tartalmazza. Különösen kiterjeszkedik ezzel kapcsolatban a Hypotrichus-véglényekre, amelyekről önálló monográfiája van készülőben. Ugyancsak ebben a tárgykörben mozog „Beiträge zur hypotrichen Fauna der Umgebung von Szeged“ címen elkészült dolgozata is, amely új mikrotechnikai eljárásával ír le új és kevésbbé ismert Hypotrichus-véglényeket.

Dr. Szabó Zoltán (1908, Debrecen, ref.) elméleti fizikai intézeti tanársegéd (prof. Bay) a káliumklorid és nátriumklorid iónjainak aktivitását vizsgálta azon eljárás alapján, melyet a sósav iónaktivitásainak vizsgálatára már előbb kidolgozott. Kutatásainak eredményeit „A káliumklorid és nátriumklorid iónaktivitásairól“ címen a Magyar Chemiai Folyóiratban (1—3. füzet), illetve hasonló címmel németül a Zeitschrift für physikalische Chemie-ben (176. köt., 1936) közölte. Vizsgálatainak másik része a nem izoterm galvánláncok elektromotoros erejének vizsgálatára vonatkozott. Az ezzel kapcsolatban végzett mérések eredményei még feldolgozás alatt állnak.

Dr. Szűcs Mária (1909, Szeged, róm. kat.) félösszegű belföldi ösztöndíjban részesülve, helyszíni geológiai és kőzettani kutatásokat (prof. Szentpétery Zsigmond) végzett a Szeg[illegible]

Petrovics László

szegedi származá-
su festő. Az 1879.
-dki bécsi tárlaton
a város birtokába
került 4 arvizképpel
tunt fel.

Reizner, Szeged
tort, III. k. 407. l.

Az Alexander von Humboldt Stiftung ösztöndíjasai:

a faluról megjelenő monografikus munkájának egy részét képezik. Május végétől június közepéig a lipcsei egyetem vendéghallgatója volt, ahol Schier professzornál megismerkedett a tanszék különleges feladataival és módszereivel, utána pedig letette a kötelező kollokviumokat a berlini egyetemen. Egyetemi tanulmányai mellett a Museum für Volkskunde és a Zentralarchiv der Deutschen Volkserzählung intézményeinél végzett rendszeres kutatómunkát. Eredményeiről az Etnográfia—Népélet, a Szegedi Szemle és az Ungarische Jahrbücher lapjain számol be, s kisebb közleményeket írt a Pesti Hírlap számára. Résztvett a Humboldt-Club magyar estjének rendezésében, ahol a paraszti művészkedések kiállítását rendezte.

Dr. Rudolf Lóránt (1904, Esztergom, róm. kat.), kir. törvényszéki jegyző előző évi ösztöndíját a Humboldt-alapítvány az 1936/37. tanévre is meghosszabbította, de hivatali elfoglaltsága miatt csak a május, június és július hónapokat vehette igénybe. Befejezte „Forgatmány" című munkáját, amelyhez németnyelvű összefoglalást csatolt. Összegyüjtötte a legújabb német bírói gyakorlatot, amely egyrészt a genfi nemzetközi váltójogi egyezmények, másrészt a genfi csekkjogi egyezmény nyomán alakult ki. Közlésre előkészítette „A nemzetközi magánjog váltójoga" című munkáját és ezenkívül a kereskedelmi jog körébe

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 AUG 23

MAGYAR HÍREK

Budapest

Petrovics László

9021

A Rio de Janeiró-i Fotoarte című nemzetközi fotokiállításán Petrovics László bronzérmet nyert.

*

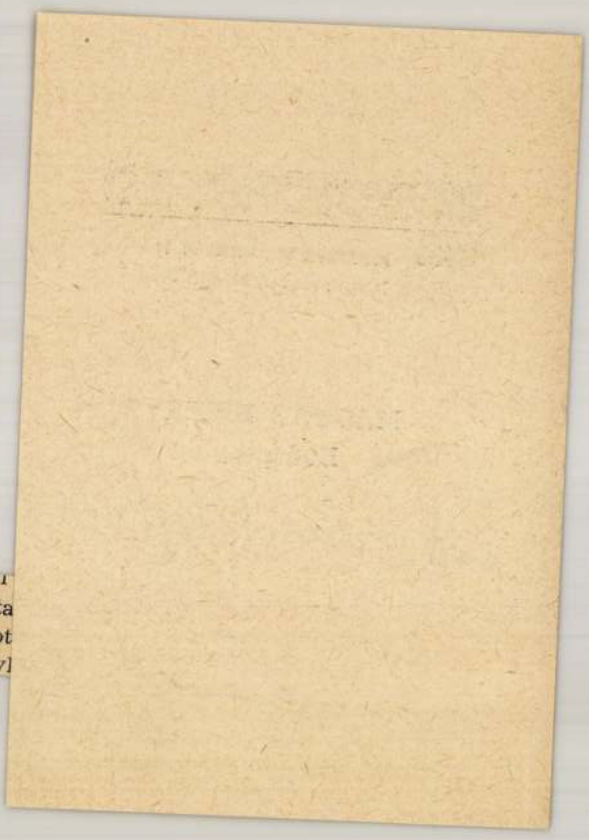

Petrovics László bútortervező

szempel a „Horizont" táslatán

az Iparművészeti Múzeumban

Magyar Nemzet 1970 február 11

4. old

Petrovics László

Rekordok szobával

szerepel az alábbi Távlatok
a jászberényi tehel klubban

Valkó hitály: Fiatal (parkművészet)
kiállítása

Szolnok megyei Néplap 1970 XII. 10

Petrovics László

Emlétre

Szelesi Zoltán: Festőlaz árvízkörül

Délmagyarország, Szeged 1970. júl 18.

Petrovics László

novét és munkáit ecsliti, méltatja

Beke László: Fiatal iparművészek kiállítása. 1970. december, Jánosbörény. - Magyar Építőművészet, 1971.2.sz. 55. l.

Petrovics László Jenő

"Balatonfüred" c. tájképét bemutatja a lap.

"Gőthe és a táncmester leányai" c." " "
Repr.-ók.

Képes Világ, Bp. 1867.szept eleje.17.füzet.II.
" " " " dec. vége 24. " II.évf
773. és 1117. lapokon.

Petrovics László

"Ár ellen" c. "szimbólum erejü riportképe, melyaz emberi küzdelem pillanatát örökitette meg"- irja a müvész fotomüvéről Alföldy Jenő: "A vissza nem térő pillanat" c. beszámolójában, Photographia Hungarica c. többnyelvü albumban szereplő egyik mü kritikájaként.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 31.
XV. évf. 31. sz. 12. lap

Petrovics László

Gyermekszoba berendezése szerepel az alábbi távlatos (ami)

Beke László: Fiatal iparművészek kiállítása. Jászberény 1970 dec

happ. Építőművészet 1971 2 sz. 55 old.

Petrovics László

Bronzérmet Zapott

Magyar Hírlap, Bp. 1970. feb. 7.

Petrovics Lénkő

Említve

Lugosy Bálint: Tirenegyes az
Ifjú Ipomúnesz nemzetét-
ből
Ez a Szivat, Bp. 1970, mind. 10. l.

Petrovics László

Bronzérmet nyert Berlinben

Népszava, Bp. 1970, szér. 8.

MDK

Petrovics László iparművész

Bútortervező. Szerepel az Iparművészeti Múzeum ban.

Székely András: Tizenkét iparművész 7

Népszabadság, Bp. 1970. febr. 6.

Petrovics László

Kiállít az Iparművészeti Kure-
mulon

h.gy. Két kiállítás
Megyer Nemzet, Bp. 1970, feb. 11

Petrovics László

"Szegedi árviz 1879", olf.

Mícsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Petrovics László

apta bajai mile lésü, ő bécsi, muntáspáról

nincsen nó. 1839.

Miskolczy Ferenc, Baja képzőművészete a XIX. n-ben.

Kézirat. MDK-C-II-599/1

26 l.

Petrovics László, festő, 1839-1907 MDK

Bécsben élt. A szegedi árvizról sok vázlata. Bécsben készítette el 4 hosszú kás képét. „Szegedi árvíz 1879" címen. 1880-ban. 1881 ben Múcsarnok tavaszi tárlatán. Ma a Szegedi Múz-ban vannak. 194. old

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX.századi képzőmüvészetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1956. Szegedi Nyomda Váll. 1956

Petronics László

A Horizont-csoport kiállítása keretében vásszonhevederes széket mutatott be. Van egy paramánja is (közös Somogyi Pállal, Polyárral [!]).

Bojár Iván: Változatok iparművészeti témára; Magyar Hírlap 1970. II. 3. 9. l.

Petrovics László

fotós

„Gyodásod tornaedzése"

" (repro)

— AMTI - fotó tárlatán

Vörösapja, 1972. május - 19 szám

Petrovics Ferenc
festés

A festőipart pályázaton díjazott
kép Petrovics Ferenc munkája.

Gpcsa Katalin: Az év legjobb éve.
Művészet, 1973. május - 27.oldal

Petrovics Károly
fotós

A Budai Várpalota helyreállított ünnepélyesen átadták a közönségnek.

— : Budai Várpalota.
Tükör, 1975. febr. 18 - 7 oldal.

Petrovics László

belső építész, oklevelét 1968-ban ujerte el. Együttes terve Dobó Jánossal: Korszerű Vendéglátóipari terv pályázat I. díj.

Iparterv. Fiatal tervezők kiállítása.

Budapest, 1972.

Petrovics László

az alábbi tervpályázaton I. díjban részesült 19 számú terv egyik szerzője.

Girardi Kornélné: Korszerű vendéglátóipari együttes tervpályázata, 1972. - Magy.Ép.műv.1972.6.sz.2-8.l.

Petrovics László épitész

A Valóság c. lapban megjelent, -Batta Imre feltünést keltő-tanulmányáról, az IPARTERV székházában bemutatott munkájáról átfogó részletességgel ir Vadas József: "Rugalmas-e a tér?" c. kritikájában. Az Alkotó Ifjuság pályázatán részt vett fiatal épitészek kiállitásán szereplő müvek terveit is széleskörüen ismerteti: Reimholz Péter és Lázár Antal DOMUS Áruháza, Vajai Tamás Vasgyári Kórháza /Diósgyőr/, Nagy Bálint, Kőszoru Lajos, Pár Nándor pusztaszeri parkterve, Janáky István Százhalombattára tervezett gyártelep, Szüts Zsuzsa egyetemi kollégiuma, Petrovics László, Rex Kiss Béla és Marussy Ferenc mintafaluja egyaránt elismerést érdemelnek, mint fenti cikk leszögezi, mely Batta Imre nevénél található.
Élet és Irodalom,Bp.1976.márc.2o.XX.évf.12.sz.
12. lap.

Petrovics Lászlóné

Vácott, a Mikes István festőművész vezette képzőművészeti szakkör, mutatkozott be, melyen Petrovics Lászlóné művei is szerepettek. – Ő a kör tagjai 1970. óta dolgaznak együtt, önálló munkáikkal már bemutatkoztak szentendrén, Nagybörzsönyben, Pomázon, Szobon.

Losonci Miklós Művészjelöltek váci bemutatkozása.

Pest Megyei Hírlap, 1976. aug. 24.

Petrovics Lebő

festő.

laid

Berkeszi. Temesvári univ.

17. l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona ...

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- é

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... h

НЕПОЗНАТИ ИКОНОСТАС НИКОЛАЈА ПЕТРОВИЋА

Почетком XVIII века у Попинцима се спомиње нова мала црква од плетера покривена шиндром[1]. У другој половини XVIII века ова скромна грађевина замењена је новом. Према Мати Косовцу је 1777. године на истом месту саграђена црква од трајнијег материјала[2]. Грађење цркве је вероватно завршено већ на самом почетку 1777, јер је и живописање унутрашњости извршено исте године, као што се види из датума забележеног у шкољки апсиде изнад Богородице са малим Христом. Мата Косовац наводи Николаја Петровића као сликара иконостаса попиначке цркве[3]. Међутим, он овај занимљиви иконостас с изванредном барокном и рококо резбаријом и сликама погрешно датује у другу половину XIX века, тј. између 1871. и 1873. године[4]. Иако је познато да је у другој половини XVIII века, постојао сликар Николај Петровић, који је 1778. године сликао иконостас цркве у Шуљму[5], грешка у датовању довела је до сумње у исправност атрибуције. Подаци о сликарима код Мате Косовца нису увек сигурни, с обзиром да је он често мајсторе зидних слика[6] или рестауратore сликарских радова проглашавао ауторима иконостаса[7]. Стога се и Николај Петровић односно Никола Петровић са својим именом које се доста често среће и у XVIII и у XIX веку, није могао без резерве прихватити за аутора иконостаса попиначке цркве. Исто тако ни стилска анализа слика на иконостасу није могла да пружи сасвим сигурну основу за утврђивање ауторства. Иконостас је пре десетак година страдао од пожара који је избио у цркви. Том приликом су пропале престоне иконе и од првобитног рада сачуване су само горње зоне иконостаса са царским дверима и иконама изнад двери. Једини засада познати рад Николаја Петровића, иконостас цркве Св. Николе у Шуљму, је у другој половини XIX века обновио Павле Чортановић[8], тако да је у великој мери изгубио од свог првобитног изгледа. На најмање обновљеним престоним иконама Богородице са Христом, Христа и св. Јована, примећују се велике сличности са радовима Димитрија Бачевића[9]. Чортановићевим обнављањем стојеће фигуре апостола и пророка, као и сцене из циклуса Христових мука добиле су тамнији и хладнији колорит и тврђу моделацију, што отежава компарацију са фино сликаним појединачним фигурама и композицијама чији је колорит светлији и нежнији на иконостасу попиначке цркве. Захваљујући само срећном случају што је мештанин села Попинаца, Славко Бежановић начинио препис „Хронике села Попинаца", која је пропала касније, сазнајемо да је Николај Петровић заиста био сликар овога иконостаса[10]. Непознати писац „Хронике" који је свакако морао бити свештеник попиначке цркве, оставио нам је исцрпније податке о резбарским и сликарским радовима. Иконостас је настао у времену између од 1778. до 1783. године. Црквена општина у Попинцима је 1778. године закључила уговор са Симоном Николићем „тишљером и пилтаором" из Краљевица за израду темпла, митрополитског стола, певница и столова[11]. Побројане послове је Симон Николић завршио до 1783. јер је црквена општина исте године закључила уговор са Николајем Петровићем за сликање иконостаса[12]. У истом уговору је наглашено да иконостас треба да буде завршен у временском року од једне и по године[13]. Николај Петровић се придржавао уговора као што се види из делимично очуваног записа који се налази у унутрашњости цркве изнад јужних врата где пише: Сіе изображение... Господ. Неделка Месаровича 1783. год. Приликом каснијих обнављања додавани су нови записи и нови датуми: Обновисѧ 1833... Обновисѧ 1891. Ови фрагментарно сачувани текстови показују да је иконостас обнављан почетком и крајем XIX века. Слике на малим дверима са претставом арханђела св. Михајла (северне) и арханђела св. Гаврила (јужне) вероватно су сликане приликом другог обнављања 1891. године. Није познато да ли су тада и у соклу испод престоних икона постављене табле са стојећим фигурама апостола из прве половине XVIII века.

Петровићев више него оскудан опус, све доскора је сачињавао само иконостас цркве Св. Николе у сремском селу Шуљму. Откриће новог и непознатог рада Николаја Петровића показује да је он као уметник уживао известан реноме и био аутор већих сликарских целина као што су иконостаси који се редовно састоје од педесетак икона. Судећи по квалитетима ових његових сачуваних радова може се такође закључити да је Николај Петровић био исто толико цењен и тражен сликар као и његови савременици Јанко Халкозовић, Василије Остојић или Димитрије Бачевић. Недостатак његових сачуваних

Petrović, Nikolaj
RAD Vojv. Mus. 21/22 (1972/1973)

радова може се објаснити тиме што је он вероватно био или члан „дружества" Димитрија Бачевића или што су његови иконостаси током XIX века замењени новим. Стога су и његов опус и његов живот остали непознати до данас. Међутим, и једини сигнирани и датовани иконостас Николаја Петровића у цркви села Шуљма је све доскора приписиван његовом презимењаку Матеју Петровићу[14], аутору зидних слика у истој цркви[15]. Открићем текста са потписом Николаја Петровића који се налази испод престоних икона Христа и св. Јована[16], ова забуна је отклоњена, а тиме је обогаћена српска уметност друге половине XVIII века једним сасвим солидним уметником. У истом запису он се потписао као „житељ илочки", што не мора да значи да је рођен у Илоку, него је могао да буде извесно време настањен тамо. Само непуне четири деценије раније (1740) појавио се зограф Никола Петровић у Пешти за кога др Миодраг Коларић претпоставља да би могао бити иста личност са Николајем Петровићем, житељем илочким и сликаром иконостаса цркве села Шуљма[17]. Недавно је Олга Микић објавила икону св. Георгија из Бајше на којој је потписан Никола от Пеште и коју такође приписује Николају Петровићу[18]. С обзиром да нема архивских докумената који би расветлили живот и рад овога сликара, као и да је распон од скоро пуне четири деценије сувише велики, данас је тешко установити да ли се ради о истој уметничкој личности или случајној подударности имена два различита мајстора. Уколико би се прихватила претпоставка о идентитету пештанског и илочког Николе Петровића односно Николаја Петровића, година 1740, када се ово име први пут јавља, нешто мало би могла да осветли његов живот, тј. почетак његовог стваралаштва. У то време Николај Петровић је морао бити сасвим млад сликар, рођен отприлике крајем друге деценије XVIII века. Као што је познато у првој половини XVIII века водећу улогу у сликарству су имали зографи окупљени око фрушкогорских манастира, па није искључено да је и Николај Петровић изградио своја ликовна схватања на традицијама средњевековне уметности, тј. у некој манастирској школи прве половине XVIII века. Већ почетком пете деценије XVIII века патријарх Арсеније IV је забранио куповину икона од неуких молера, препоручујући талентованим људима да иду у Карловце Русу Јову. После школовања у неком од фрушкогорских манастира Николај Петровић је могао наставити да учи сликарство код руских уметника Јова или Василија. Извесне стилске сличности иконостаса из цркве села Шуљма са радовима Димитрија Бачевића дале су основа за претпоставку да се Николај Петровић можда школовао у његовој радионици[19]. У прилог овој претпоставци иде и чињеница што се Димитрије Бачевић у запису на иконостасу цркве манастира Јаска потписао као „иконописац са својим дружеством".[20] Члан његовог „дружества" је могао бити и Николај Петровић, који се тек после Бачевићеве смрти почео да јавља као самостални уметник.

Иконостас цркве у Попинцима претставља развијенију олтарску преграду која се састоји од неколико зона. У првој зони су престоне иконе. Испод престоних икона су табле са стојећим фигурама апостола. У првој зони су још царске и мале двери. Изнад царских двери је композиција Недремано око, а изнад малих двери су медаљони са фигурама до испод појаса св. Димитрија и св. Георгија. У другој зони су стојеће фигуре апостола и пророка. У средини између апостола и пророка заузима два реда композиција Св. Тројица. У трећој зони је Распеће са медаљонима Богородице и св. Јована Богослова. Лево и десно од Распећа у три реда су распоређене сцене из циклуса Христових мука. На левој страни су: Христос пред судијом, Пад под крстом, Скидање ризе, Закивање на крст, Полагање у гроб и Скидање с крста. На десној страни су: Издајство Јудино, Христос пред Пилатом, Крунисање трновим венцем, Бичевање Христа, Ношење крста и Васкрсење. (Сл. 1).

Николај Петровић је на иконостасу цркве у Попинцима поновио исти распоред као и на иконостасу цркве села Шуљма, сем што је у медаљонима изнад малих двери уместо српских светитеља кнеза Лазара кефалофора и Стевана Штиљановића насликао фигуре до испод појаса св. Димитрија и св. Георгија. Овакав распоред иконостаса са сценама Христових мука у горњим зонама иконостаса је карактеристичан за другу половину XVIII века. Сцене Христових мука у развојној линији олтарске преграде током XVIII века заузеле су своје место у највишим зонама иконостаса, тј. лево и десно од групе са Распећем. О значају увођења ових сцена на иконостас и руским утицајима преко којих су оне доспеле на иконостасе српских цркава истакли су проф. др Радмила Михајловић[21] и проф. др Дејан Медаковић који је још скренуо и пажњу да су Срби током XVIII века могли да дођу у непосредан контакт са западњачким узорима[22]. Већ од почетка седме деценије XVIII века, у српском сликарству среће се ова тематика. Засада је познато да су сцене Христових страдања сликали Аксентије Остојић у Вогњу (1761)[23], Димитрије Бачевић у Николајевској цркви у Земуну (1762)[24], у Голубинцима[25], анонимни

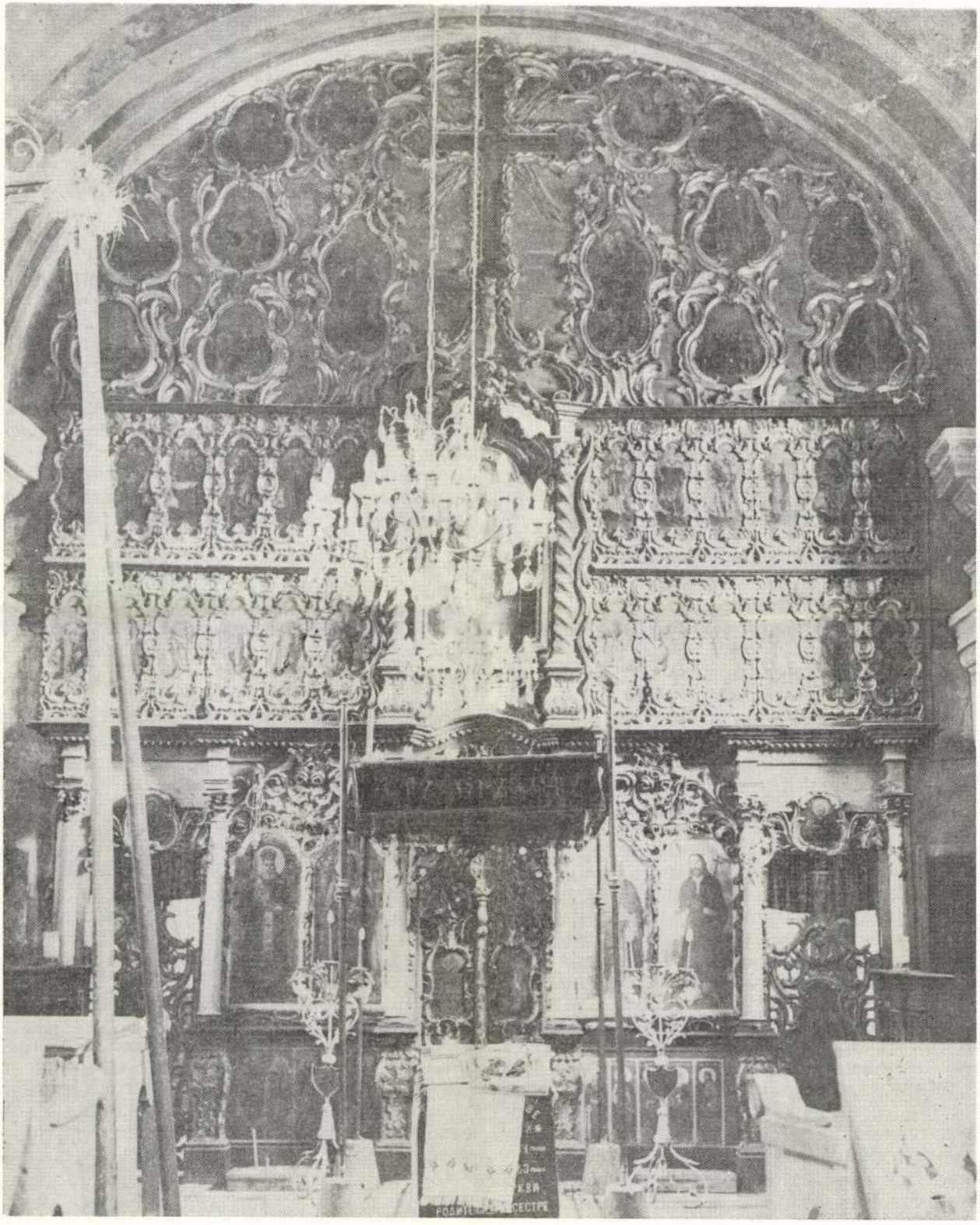

Сл. 1 — Општи преглед иконостаса

сликар из средине седме деценије XVIII века у Богородичној цркви у Иригу[26], Јанко Халкозовић у Бубановцима[27], Теодор Крачун у Добринцима[28] и Сусеку[29], заједно са Јаковом Орфелином у Саборној цркви у Сремским Карловцима[30], касније сам Орфелин у Великим Радинцима[31], и Краљевцима[32], Мојсије Суботић у Мартинцима[33], као многи сликари друге половине XVIII века.

На сачуваним деловима иконостаса цркве у Попинцима примећују се изразито барокна схватања Николаја Петровића. Већ је раније истакнуто да је у његовом сликарству видљив утицај Димитрија Бачевића чији је ученик и ортак морао бити у време када је овај мајстор изводио велике сликарске радове на иконостасима сремских цркава. Утицај Димитрија Бачевића посебно долази до изражаја на престоним иконома у цркви села Шуљма и то у начину обраде волумена фигура, линерном третману тканине украшене златном шаблонизираном орнаментиком и употребом златне позадине којом су затворене иконе. У Попинцима се Николај Петровић ослободио свих ових елемената и сасвим приближио тенденцијама барокне уметности. Истина, фигуре у композицији Благовести на царским дверима и фигуре св. Георгија и св. Димитрија у медаљонима изнад малих двери, имају наглашени волумен као и код Димитрија Бачевића, само што је линерни третман одеће потиснут сликарским.

Николај Петровић се вероватно приликом сликања стојећих фигура апостола и пророка, послужио истим узорима и у Шуљму и у Попинцима. Иако је у Шуљму иконостас каснијим обнављањем изгубио свој првобитни изглед, примећује се да је сликар спретном изменом ставова, покрета и гестова фигура, разноврсним драпирањем тканине и вештим варирањем два или три типа физиономије, успео да избегне понављања и монотонију у коју је претило да упадне сликајући исту тематику. Занимљиво је да су стојеће фигуре апостола и пророка на иконостасу цркве у Попинцима по свом општем изгледу, поставци и гестовима, аранжирању набора одеће и типовима физиономија ближи стојећим фигурама апостола и пророка на иконостасу цркве у Вогњу који је 1761. године сликао Аксентије Остојић. Ове сличности су скоро довеле до забуне да се иконостас попиначке цркве припише Аксентију Остојићу, као рад из његове касније фазе у којој је савладао ликовну проблематику друге половине XVIII века. Откривањем преписа „Хронике села Попинаца" у којој се јасно спомиње Николај Петровић као сликар иконостаса а и такође пажљивом анализом слика избегнута је погрешна атрибуција овога иконостаса. И као што показује анализа и упоређење са радовима Аксентија Остојића, сличности између апостола и пророка су само формалне природе док се у битности толико разликују, да сем заједничких узора који их међусобно приближавају, сваки од ове двојице мајстора има и свој карактеристичан рукопис који их исто толико и удаљава један од другога. Аксентије Остојић се по својим ликовним схватањима још у извесној мери ослања на графичка решења, односно на цртеж и линију, што га помало везује за зографско сликарство, док је Николај Петровић сасвим у духу барокне уметности.

Николај Петровић не спада међу сликаре добре познаваоце анатомије. Његове фигуре апостола и пророка су несигурно постављене и мало уздигнуте на прсте, па изгледа као да више лебде у ваздуху него што стоје на чврстом тлу. Али сигурнијом обрадом материје и разноврснијим набирањем тканине успео је да до извесне мере сакрије своје цртачке недостатке. У низу поворке апостола и пророка која почиње са Томом а завршава се са Филипом, однос почиње са Самуилом а завршава се са Авакумом, смењују се светитељи различитих доба старости, психолошки издиференцираних физиономија, елегантних и маниристички издужених фигура, извијених на леву или десну страну, обучени у хаљине чији се вертикални набори једнолично спуштају низ тела. Ову монотонију је разбио различитим драпирањем плаштева који у елегантним наборима падају преко рамена, руку или лако лепршају иза леђа светитеља. Колорит састављен углавном од црвених и плавих боја је нежан и пастелан без јачих контраста скоро рокајно фини. Највеће контрасте пружају физиономије апостола и пророка које сачињавају два или три типа, али спретним варирањем облика и израза успео је да изванредно оцрта њихове карактере. Посебно се издвајају физиономије старијих светитеља са својим аскетским изгледом упалих образа, истакнутих јагодица, мало уздигнутих обрва и зачуђеног израза, ћелавих глава са чуперком на темену и једва нешто косе изнад ушију (апостол Симон и пророк Исајија). Другој групи припадају смирене старачке физиономије, благог израза, широког лица уоквиреног дугом седом косом, високог и широког чела, изразитих јагодица од којих се нагло сужава лице и завршава са дугом седом брадом (апостол Матеј). Исто тако се срећу робустне физиономије средовечних личности, енергичног израза, оштрих црта широког лица са високим челом, ћелавих глава на чијем темену стрчи чуперак косе и густом дугом брадом (Апостол Павле). Насупрот овим оштро окарактерисаним старачким и средовечним физионо-

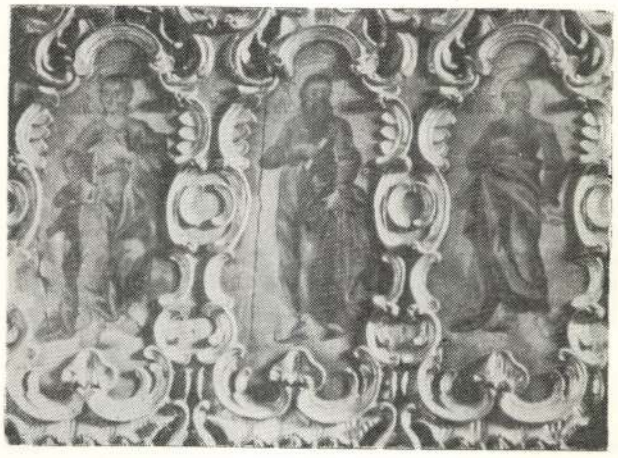

Сл. 2 — Николај Петровић, Апостоли, Попинци

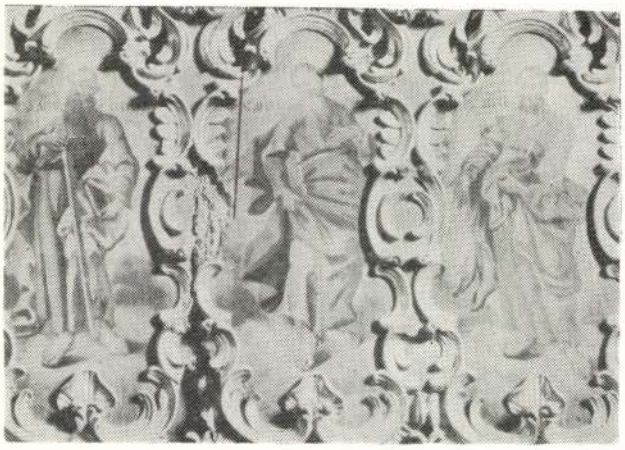

Сл. 4 — Николај Петровић Апостоли, Попинци

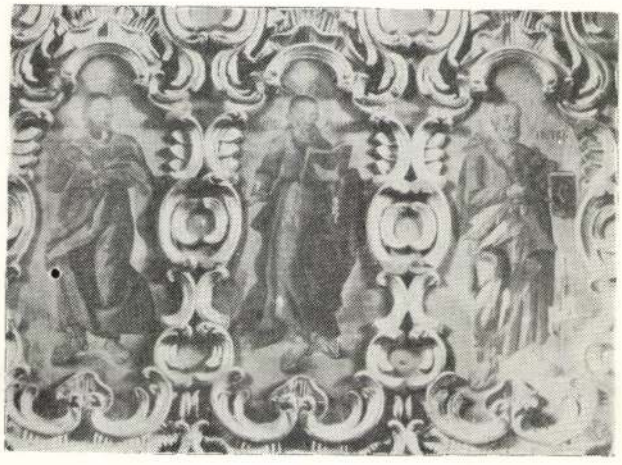

Сл. 3 — Николај Петровић Апостоли, Попинци

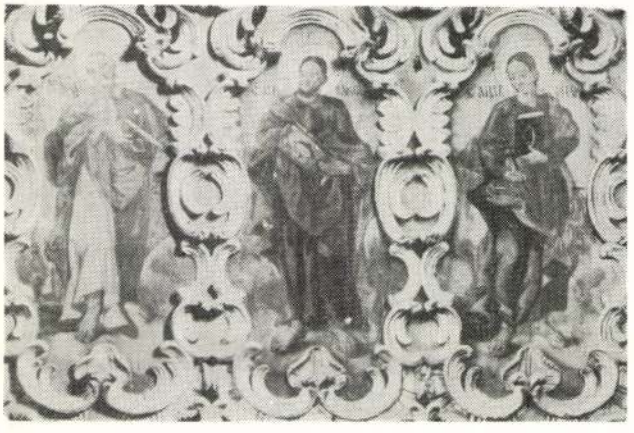

Сл. 5 — Николај Петровић Апостоли, Попинци

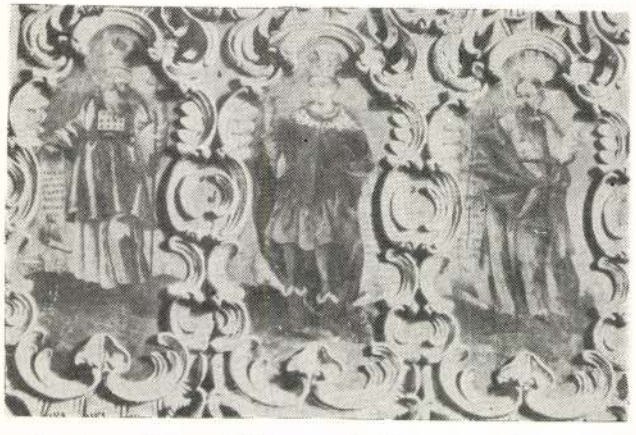

Сл. 6 — Николај Петровић, Пророци, Попинци

мијама стоје нежне физиономије младих светитеља, овалних облика уоквирених смеђом кратком косом зачуђеног или нежног израза (апостоли Тома и Филип и пророци Авакум и Соломон). Сл. 2—6.

За сцене Христових мука Николај Петровић се послужио истим приручником који је само неколико година раније користио приликом израде иконостаса у цркви села Шуљма. Међутим, овај исти приручник је већ на почетку седме деценије XVIII века (1761) имао Аксентије Остојић када је сликао иконостас вогањске цркве. По разноврсности композиција истих сцена Христових страдања које су током друге половине XVIII века сликали наши мајстори, може се закључити да су они били добро упознати и снабдевени различитим приручницима за ову тематику која је од почетка седме деценије XVIII века почела скоро редовно да се појављује на иконостасима српских цркава. Иако уметници нису имали велике слободе приликом сликања тематике ове врсте, за коју су већ постојале утврђене схеме, ипак је сваки сликар покушао да са више или мање измена, тј. испуштањем или додавањем личности и детаља у композицији, избегне понављања до детаља и унесе свој лични израз. То се такође примећује и у радовима Николаја Петровића који је, користећи исти приручч-

Сл. 7 — Николај Петровић, Сцене Христових суза, Попинци

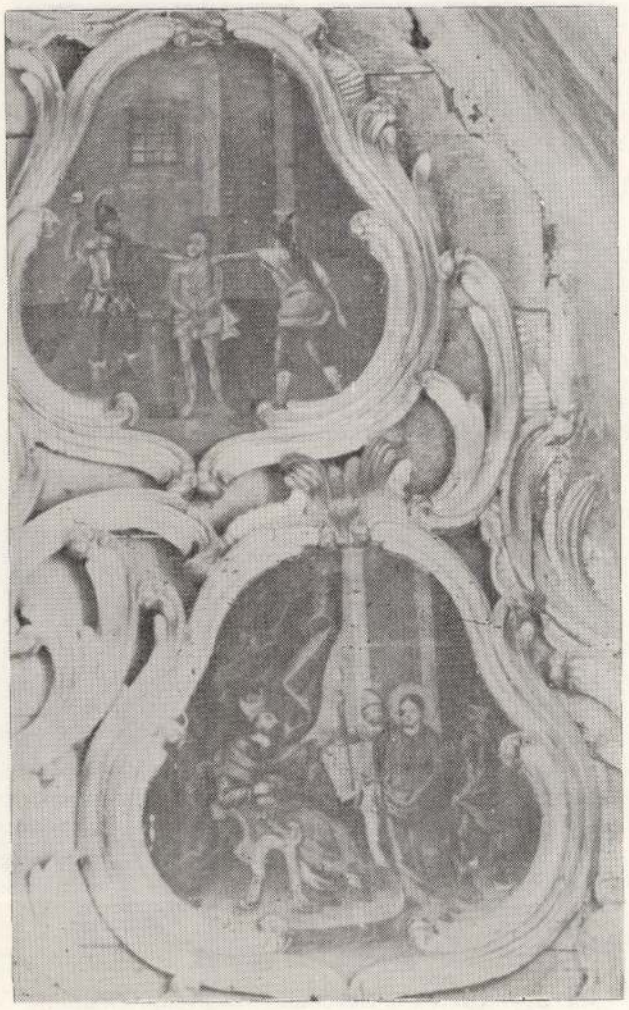

Сл. 8 — Николај Петровић, Сцене Христових суза, Попинци

ник за сцене Христових мука и у Шуљму и у Попинцима, настојао да не упадне у понављања и монотонију. У сцени Скидање ризе на иконостасу цркве у Шуљму, у центру је Христос полу наг увијен у плашт око којега се отимају три војника. У Попинцима иста сцена делује драматичније допуњавањем са још два војника и копљима. Исто тако са више драматике и барокног патоса насликано је у Попинцима Закивање на крст. Христос лежи разапет на косо положеном крсту чији су краћи краци наслоњени на стене. Три војника веома живим покретима закивају Христове руке и ноге за крст, док четврта личност у позадини издиже лествице. У првом плану је корпа са прибором за закивање. Иста композиција у Шуљму је редуцирана на свега три личности, Христа и његове мучитеље. Варирањем композиције у Издајству Јудином, односно повећавањем броја личности од петорице на седморицу и различитим распоредом фигуре у Попинцима, ова сцена делује живље од исте сцене у Шуљму.

Насупрот доста статичним и мирним стојећим фигурама апостола и пророка, оживљеним само по неким јачим гестом и покретом или лако залепршаном тканином огртача, сцене Христових мука су сликане живље и динамичније. Фигуре имају доста живе покрете и гестове којима тумаче одговарајуће радње. Готово у свим сценама се осећа динамика и барокни патос и све је узнемирено и усталасано од приказаних личности и њихових покрета до барокно залепршаних а местимично и усковитланих драперија. (Сл. 7—8).

У сликарству Николаја Петровића на иконостасу цркве у Попинцима се примећује напредак у односу на иконостас у цркви села Шуљма, где је он још везан за свога учитеља Димитрија Бачевића. На овом иконостасу он се ослободио Бачевићевог утицаја и потпуно приближио барокном схватању

слике. Иако се и код њега запажају недостаци, као слабији цртеж и непознавање анатомије, он је ове грешке доста успешно прикривао солидном обрадом материје и финим колористичким решењима којима се у извесној мери приближава рокајном сликарству.

Мирјана Лесек

НАПОМЕНЕ

[1] Д. Руварац, Српска митрополија карловачка око половине XVIII века, Сремски Карловци 1902, 78.

[2] М. Косовац, Српска православна митрополија карловачка, Сремски Карловци, 1910, 272.

[3] Исто.

[4] Исто.

[5] М. Коларић, Георгије Бакаловић, Зборник Народног музеја I, Београд 1958, 231—232; П. Васић, Српски сликари XVIII века у Срему, Саопштења IV, Београд 1961, 52.

[6] Према М. Косовцу иконостас у цркви св. Ваведења у Голубинцима је сликао Петар Чортановић (Српска православна митрополија карловачка 288). Петар Чортановић је 1855. године сликао унутрашњост ове цркве (Инвентар голубиначке цркве вођен од 1791. године). Иконостас је сликао Димитрије Бачевић, а у првој половини XIX века је допуњавао Стефан Суботић (М. Лесек, Иконостас цркве Ваведења у Голубинцима, Зборник заштите споменика културе XIX, Београд 1968, 119). Исто тако је Косовац иконостас цркве у Горњем Товарнику приписао Петру Чортановићу (наведено дело 241). Чортановић је 1834. године сликао унутрашњост цркве (Конзисторијални архив бр. 163/1834). Иконостас је 1804. године сликао Григорије Давидовић Опшић (К. а. бр. 108/1804; М. Лесек, Непознати радови Григорија Давидовића Опшића, Рад војвођанских музеја 15—17, Нови Сад 1966—1968, 192.

[7] Чортановићу је такође приписан и иконостас у цркви села Буђановаца (М. Коларић, Класицизам код Срба 1, Београд 1965, 116). Иконостас је у другој половини XVIII века сликао Јанко Халкозовић (В. Петровић и М. Кашанин, Српска уметност у Војводини, Нови Сад 1927, 72; М. Лесек, Непозната икона Јанка Халкозовића, Гласник, службени лист срп. прав. цркве 8, Београд 1969, 199.). Чортановић је само обнављао иконостас 1833. године (К. а. бр. 211/1838.).

[8] К. а. бр. 101/1867.

[9] М. Лесек, Прилог проучавању Николаја Петровића мало познатог сликара друге половине XVIII века, Гласник, службени лист српске прав. цркве, бр. 4, Београд 1971.

[10] Хроника села Попинаца (препис се и даље налази код Славка Бежановића у Попинцима.

[11] Исто.

[12] Исто.

[13] Исто.

[14] М. Кашанин, Два века српског сликарства, Београд 1942, 21.

[15] К. а. бр. 85/1832; М. Коларић, Класицизам код Срба 1, Београд 1965, 103; Класицизам код Срба 3, Београд 1966, 219.

[16] М. Коларић, Георгије Бакаловић, 232.

[17] М. Коларић, Модернизација српског сликарства у раздобљу зографа и молера, Зборник Матице српске, с. д. н. бр. 8, Нови Сад 1954, 90.

[18] О. Микић, Иконе зографа и мајстора прелазног стила XVIII века у Галерији Матице српске, Грађа за проучавање споменика културе Војводине II, Нови Сад 1958, 157—158.

[19] М. Лесек, Непознате целивајуће иконе Димитрија Бачевића, Гласник, службени лист српске прав. цркве бр. 5, Београд 1969, 122. М. Лесек, Прилог проучавању Николаја Петровића мало познатог сликара друге половине XVIII века, 94.

[20] О. Милановић-Јовић и П. Момировић, Фрушкогорски манастири, Београд 1963, 53.

[21] Р. Михајловић, Иконостас XVIII века и циклус Христових страдања, Зборник Светозара Радојчића, Београд 1969, 602.

[22] Д. Медаковић, Мојсије Суботић, Зборник за ликовне уметности 7, Нови Сад 1971, 128—130.

[23] М. Лесек, Аксентије Остојић, Рад војвођанских музеја 20, Нови Сад 1971, 370.

[24] Д. Медаковић, наведено дело, 130.

[25] М. Лесек, Иконостас цркве Ваведења у Голубинцима, 119.

[26] У трећој зони су на левој страни: Молитва на Маслиновој гори, Прање ногу, Тајна вечера, Издајство Јудино, Христос пред судијом, Христос по други пут пред судијом. На десној страни су: Пилат пере руке, Војници одводе Христа? Крунисање трновим венцем, Закивање на крст, Пад под крстом и Скидање с крста.

[27] На иконостасу цркве у Буђановцима страдања Христова се састоје само од шест сцена.

[28] М. Лесек, Прилог проучавању Теодора Крачуна, Богословље XIX, св. 1 и 2, Београд 1971, 106.

[29] Л. Мирковић, Теодор Крачун, Нови Сад 1953, 40—41; Д. Медаковић, Српски сликари XVIII и XIX века, Нови Сад 1968, 50—51; О. Микић, Теодор Крачун (Каталог изложбе), Нови Сад 1972, сл. 49—61.

[30] Д. Медаковић, наведено дело, 56; О. Микић, наведено дело, сл. 29—38.

[31] У горњој зони иконостаса на левој страни су: Јављање Христа апостолима, Христос пред судијом, Бичевање Христа, Ношење крста, Закивање на крст, На десној страни су: Христос пред Пилатом, Војници воде Христа, Молитва на Маслиновој гори, Примање крста и Пад под крстом.

[32] Д. Медаковић, наведено дело, 76.

[33] Д. Медаковић, Мојсеј Суботић, 128—130.

Mirjana Lesek

AN UNKOWN IKONOSTAS BY NIKOLAJ PETROVIĆ

The ikonostas in the village church of Popinci, in Srem, was painted by Nikolaj Petrović, a rather obscure late eighteenth-century artist. This ikonostas reveals a clearly Baroque concept of a painting in the work of Nikolaj Petrović. The quiet and static standing figures are represented in various postures and with different gestures, with psychologically differentiated facial expressions. The scenes from the cycle of the Passion show more dynamism and Baroque pathos. The soft, pastel colouring, mainly consisting of red and blue, is without strong contrasts, which makes it related to some extent to Rococo painting.

МЕСТО РОЂЕЊА, ПРЕЗИМЕ И ТЕСТАМЕНТ КАТАРИНЕ ИВАНОВИЋ

Катарина Ивановић велика српска ликовна уметница, умрла је у Стоном Београду 12. септембра 1882. године[1] у 71. години живота и била је сахрањена на стонобеоградском српском православном гробљу. Године 1967. Народни музеј из Београда њене посмртне остатке пренео је из Стоног Београда (Székesfehérvár — Мађарска) у Београд.

Поводом преноса посмртних остатака, о Катарини Ивановић се писало и говорило више него до тада. Одржано је неколико предавања о њеном уметничком раду, а Народни музеј приредио је изложбу њених радова, да би се јавност што боље упознала са животом и радом ове наше велике уметнице.

У намери да допуним њену биографију и исправим нетачне податке у њој, изнећу неке појединости о Катарини Ивановић.

1) Катарина Ивановић рођена је у Весприму.

Одувек се сматрало да је податак о рођењу Катарине Ивановић у Стоном Београду, тачан. Међутим, она је од детињства живела а касније умрла па и сахрањена у Стоном Београду, али је рођена у Весприму.

Весприм је главни град и седиште Веспримске жупаније, која се налази северно од Балатона. У њему је живело нешто мало Срба, али њихов број није био довољан да би се могла организовати самостална црквена општина. Тако је Весприм био филијала стонобеоградске српске православне парохије, а стонобеоградски српски православни парох је крштавао, венчавао и сахрањивао веспримске Србе, те су сви случајеви крштења, венчања и умирања забележени у протоколима (матицама), који су вођени при стонобеоградском српском православном храму.

Лазар Ивановић, отац уметнице Катарине Ивановић „житељ Вароши Весприма" 8. јануара 1800, венчао се у стонобеоградском српском православном храму са Маријом, пасторком Георгија Кировића, становника Стоног Београда[2]. Дакле, њен отац је био становник Весприма, а мати из Стоног Београда. Није искључено, да је и отац Лазар био родом из Стоног Београда, где је у то време било доста породица са презименом Ивановић. Презиме материно није забележено у протоколу венчаних.

Родитељи Катарине Ивановић имали су осморо деце, а Катарина је рођена као шесто дете, 15. априла 1811. и у протоколу крштених у одговарајућој рубрици забележено је да су њени родитељи „житељи места Весприма", а крштена је 18. априла 1811.[3] У протоколу јасно стоји да су њени родитељи били становници Весприма, па тако место рођења Катарине Ивановић може бити само Весприм. Деца брачног пара Ивановић, рођена су овим редом:

Георгије — 18. октобар 1800.
Михаил — 14. јуна 1802.
Екатарина, Јелена — 20. маја 1804.
Христина — 6. јуна 1806.
Екатарина — 23. августа 1809.
ЕКАТАРИНА — 15. априла 1811.
Ева — 30. јуна 1813.
Михаил — 21. фебруара 1819.

Код првог детета Георгија, у одговарајућој рубрици протокола крштених, као место становања родитеља забележен је град Весприм[4], и Весприм као место становања родитеља забележен је код првих шесторо деце, дакле и код Катарине Ивановић; а као занимање очево забележено је: „к8пецъ" (купец). Код седме, Еве, која је рођена после Катарине 1813, забележено је, да су родитељи „житељи С. Бјалиградски". Дакле у то време су већ становали у Стоном Београду.[5] Родитељи су јој и умрли у Стоном Београду. Отац Лазар 4. априла 1832, а мати следеће године 25. јула 1833, а у протоколу умрлих је забележено, да су били стонобеоградски становници. У протоколу умрлих[6] у рубрици поред имена и презимена Катарине Ивановић забележено је, да је била неудата, а у рубрици за бележење имена родитеља или супруга забележено је, да је „Академски Дипломатисана живописатељница". Као узрок смрти наведено је „крајње ослабљење". У рубрици пак за бележење места рођења забележено је погрешно, Стони Београд.

Презиме Катарине Ивановић. — Протоколом крштених и снимком из овог протокола доказано је, да је Катарина Ивановић рођена у Весприму, а не у Стоном Београду. Али из приложеног снимка види се, једна друга велика погрешка: као име оца Катарине Ивановић забележено је: Лазар Јоановић, а не Ивановић. Искрсава ново питање: да ли је презиме Катарине Ивановић заиста Јоановић, или је посреди нека грешка.

Наравно и ово новоискрсло питање може се једино протоколом крштених објаснити. Као што знамо, сва деца Лазара Ивановића

Petrovics Pál

---

l.

Lykanemzromantika

83.161.l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. [illegible]

Petrovics Pál

festő

Szód

Staud Géza:

Az orientalizmus a magyar romantikában.

Budapest, 1931. 19. l.

Petrović Pál

festō

n. Temesvárt.

Nagyon érdekes élete volt.

n. 1818.

Lásd teljes életrajzát

Wurzbach Biogr.

Lex. Wien 1870. XXII

128-129 l.

Okr. felh

Petrovics Pál

Thieme Becker

XXVI. 503. l.

Lyka

Petrovics Pál

festő

külföldi utján

Kinaig is elgutott

erőd

Lyka 1848

52. l-

Petrovics Pál

festő

* 1819 Temesvár

Módos templom 9

oltárképe, arcképek

Thieme-Becker

XXVI. 503

Kosztka József, festő, stb. marad,

l. 411. old. —

Petrovics Pál

festő

l. Kelp 17. l.

etlen festő.

zázadból.

gyesfogaton, mely a budai
an ábrázolva. Jobb kezében
jával a kantárszárat kezeli.
jobbjában pipával. Mögötte
tekint. Közülök a gróf czilin-
lőt és kettős elejű kabátot,
t és drappszínű öltönyt visel.
tyafok köti le figyelmünket
Oldalt balról két és jobbról
A várban kétemeletes épüle-

m. — Lelt. sz. 907. — Vétetett
at (133–901) alapján 1901 április
1 K-án (168–901). — Elszámol-
–901). — Az elszámolást jóvá-
iki 64907 sz. határozat (554–901).
ó adatok. 1907 : VII 75. *J. G.*
restel J. G. festőművészszel.

Petrovits Pál

Jertő

Cád

Berkesi Temervári mir.

17. l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz: ..... Korona ....

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190.... évi ....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190.... évi ..... h

Petrovics Plato

Vukovárott, jelenleg
Pesten

1843. pesti kiall.

Egyveleg, tollrajz

L 1843

Ékszer, bronzkori IV. 26.

— római IV. 27

Petrovits Pál

* 1819.

Ltáb IV. 157

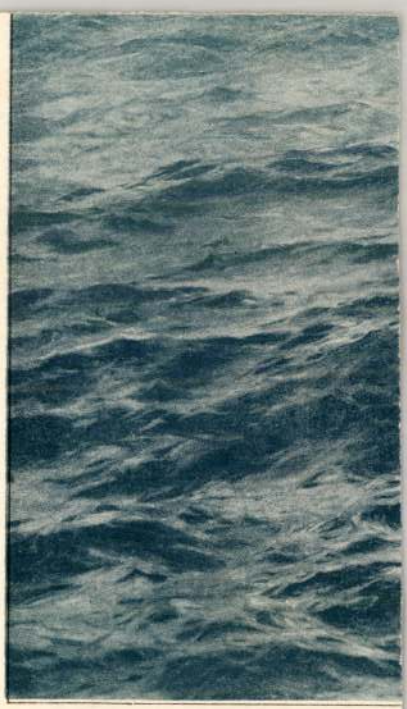

AZ UJ IDŐK MŰMELLÉKLETE

HORNYÁNSZKY V., BUDAPEST

Petrovits Pál

festő

Temesvárról, 1834-

ben 17 éves

Lásd

Fleischer Béla 75. l.

DOSZKÁR JÁNOS és FERENC

B. U. É. K.

IRODA: IV. VERESS PÁLNÉ-U. 40.
TELEFON: 117-04
IPARTELEP: IX. MÁRTON-U 3/b
TELEFON: JÓZSEF 853.

Petrovits Pál

16 évs, kül. Temesvár

1834. Bécsi akadémia

16

1818

Szombathely VI. 302

Petrovits Pál

laid

Z

Bo Temeovár

26 k.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191____é

tésénél_____

jelenhetek, keresményemnek átvételére _

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt _____, 191____

_____

tanu.

_____

tanu.

Petrovics Pál

festő

Lásd

Berleski. Tem. univ.
72. l.

Lásd

Nikolics: Szerbecki Szlikári

15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					

Petrovics Plato

Kukovárott, pleuley
Pesten.

1843. műegyllt.

Egyveleg. (Quodlibet)

Tollrajz.

L

Petrovics Román

Szőnyi István 1917-ben Petrovics Románról és Szilágyi Jolánról festett Kettős arckép címmel olajképet, ami már nem a nagybányai szellemet tükrözi, hanem Uitz hatását.

Pataky Dénes: Szőnyi
1971 Corvina 6.old.

tett néhány lépést, kinyíltak a palota kapui és lándzsát szegezve lovasok rohantak a nép közé. A tömeget most már Harun sem tudta feltartóztatni s mire beért a palotába, öccsét már bilincsek közt találta. Bair-ed-Din gyűlölettől remegve fordult feléje :

— Csaló te! Maga a Sátán van benned, azért vagy hasonló bátyámhoz. Átkozott légy! Te sírrabló!

Harun megdöbbenten nézte. Az elmúlt rövid idő annyira megváltoztatta öccsét, hogy majdnem sírnia kellett.

Aztán levette Bair-ed-Din kezeiről a bilincseket, földig hajolt előtte s a nép előtt, amely megtöltötte a termet így szólt :

— Tévedsz, ó kalifa, én nem vagyok hasonló Harun al Rasidhoz. Hű szolgád vagyok csupán.

Bair-ed-Din gyanakodva nézett rá. A halász mégegyszer földig hajolt, aztán a néphez fordult :

— Sokáig gondolkodtam, hogyan válhatott a mi jó, a mi bölcs kalifánkból zsarnok. De most ebben a pillanatban Allah megvilágosította elmémet. Harun al Rasid eltűnt holtteste az oka mindennek. De ez a test — s most öccse felé fordult — nincs nálam, oh kalifa. A lelke sincs nálam. Akit Allah egyszer magához engedett, azt nem bocsátja többé vissza, — semminő trónusért az fel nem cseréli többé a maga helyét Allah mellett.

Most egy kis szünetet tartott, aztán mélyen nézett öccse szemébe, így folytatta :

— Azt megölni sem lehet, de feltámasztani sem, ó kalifa. Harun al Rasid halott. S az is marad. A népnek sem hirdettem mást. Én csak az ő szószólója voltam. Voltam, mert most már az se vagyok. Csupán egy egyszerű halász, egy a sok ezer közül. S mindnyájan, akik itt vagyunk, csupán azért jöttünk, hogy ezt megmondjuk neked, ó kalifa. Harun teste halott és a lelke nálad van, ha te is úgy akarod.

Leborult öccse elé, a nép pedig feszülten hallgatott.

Bair-ed-Din megdöbbenve nézett bátyjára. Sötét gondolatokkal takaródzó szívét szégyen emésztette és zavartan bámult maga elé. Néhány hosszú perc telt el így, aztán lehajtotta fejét, méltatlannak érezte magát a trónra s így szólt :

— Igazad van, igazság halásza, a Sátán megzavarta szívemet. Sok rosszat álmodtam és cselekedtem. De a te hasonlóságod bátyámmal nem lehet a Sátán kezétől. Ez Allah intelme és én szívesen adom át neked a trónt s ülök lábaidhoz.

De Harun lassan ringatta a fejét :

— Mindenki, aki itt van, látja és hallja, hogy az én küldetésem betelt, mert amikor megtagadja az uralkodó a Sátánt és egy egyszerű halásznak akarja átadni trónusát, akkor boldog napok virradnak a népre.

VI.

Bair-ed-Din magábaszállása és Harun al Rasid szavai meghatották a népet. Allahot dícsérve valamennyien a földre vetették magukat. Bair-ed-Din pedig kinyitotta a börtönöket, a népnek gabonát osztott s az emberek békességgel tértek otthonukba.

Harun al Rasid is távozni akart, de Bair-ed-Din kérte, hogy legyen a vendége.

S mikor egyedül maradtak, Bair-ed-Din felengedett szívvel sietett bátyjához :

— Drága testvérem — mondta és kitárta karjait, hogy megölelje.

De Harun visszalépett s mélyen meghajolt :

— Magasságos kalifa, — mondta — köszönöm alázattal ölelésedet, de én csupán egy halász vagyok a sok ezer közül úgy, amint azt mondottam.

Bair-ed-Din megdöbbenve engedte le karjait :

— Nem vagy többé bátyám?

Az újra meghajolt :

— A te bátyád, ó Magasságos Úr, a kalifával együtt meghalt, Allah áldassék.

S mellén karjait keresztbe téve lassan kihátrált a teremből. Bair-ed-Din a fájdalomtól mozdulatlanul bámult utána.

Azontúl Bair-ed-Din igazságosan uralkodott és minden hónapban egy egész hetet töltött a nép közt álruhában. S nemcsak az igazságot kereste, hanem a bátyját is, aki azonban eltűnt mindörökre.

ságra. Nem akarunk vért ontani, csak meg akarjuk szabadítani Bair-ed-Dint a gonosz dsinnektől s akkor majd épp olyan jó uralkodó lesz, akár Harun al Rasid volt.

Így vándorolt a kalifa faluról falura. S míg kísérete nőttön-nőtt ; senkinél sem tűrt fegyvert és csak azok követhették, akik megfogadták, hogy nem követnek el semmiféle erőszakot. Valamennyien halászruhát öltöttek, ahhoz hasonlót, amiben Harun al Rasid járt és jámbor zsoltárokat énekelve vonultak Bagdad felé.

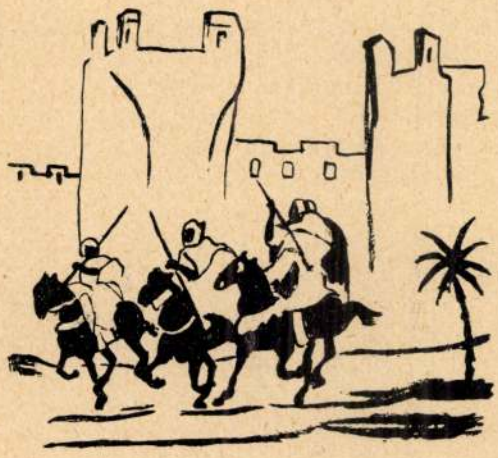

V.

Bair-ed-Din csakhamar hírt kapott a különös mozgalomról, s rögvest sejtette, hogy csak Harun al Rasid lehet a vezetője. S minthogy az elmúlt időkben egyre mélyebbre bonyolódott setét gondjaiba, legmegbízhatóbb csatlósainak sem hitte el, hogy a halászok egyszerű zarándokok s nem gondolnak semmiféle erőszakra. Cselt gyanított abban is, hogy bátyja mind mostanig sem fedte fel kilétét hívei előtt, s úgy érezte, végre eljött az idő, amikor kettőjük közül egyiküknek meg kell halnia.

Lassanként setét öröm kerekedett felül szívében, ahogy arra gondolt, hogy végre meg fog szűnni a sok kétség, dühös gond és emésztő várakozás. Még a halál is jobb lesz, mint ez az állandó feszültség, amiben menthetetlenül élnie kellett, mióta elbúcsúzott bátyjától.

Közben a bábúról sem feledkezett meg, amely bátyja helyett a kriptát lakta.

Mihelyt a zarándokcsapat félnapi járóföldre volt a fővárostól, megbízható csatlósait beöltöztette zarándokoknak s megparancsolta nekik, hogy éjszaka rohanják meg a kalifa sírját.

Az őröket megkötözték, a bábút elrabolták, titokban elégették s mire hajnalodott, Bair-ed-Din megmutatta vezéreinek a kifosztott sírt :

— Bizonyára emlékeztek még, — mondotta — hogy s mint halt meg annakidején valamennyiőnk szeme előtt az én kedves bátyám, a nagy kalifa. Én magam temettem el őt ezzel a két kézzel, Allah neve dícsértessék. S ha most így kifosztva látjátok ezt a szent sírt, úgy ez csak azért történt, mert a sírrablók vezére el akarja hitetni a néppel, hogy ő maga a nagy kalifa, aki meghalt s most feltámadt. Íme, lássátok, egy sírrabló akarja bitorolni a trónt! Esküdjetek meg, hogy velem együtt, utolsó lehelletig harcolni fogtok ellene.

Alig esküdtek meg a vezérek, máris hozták a hírt, hogy a zarándokok megérkeztek a város elé. Bair-ed-Din hiába doboltatta ki a nép közt a sírrablás történetét s hirdetett halálbüntetést azokra, akik a zarándokokhoz csatlakoznak, a nép ahogy meghallotta, hogy üres a sír, szentül meg volt győződve, hogy az egész sírrablás puszta mese, s a valóság az, hogy Harun al Rasidot felköltötték a halálból népe szenvedései. Bagdad lakói özönlöttek a zarándokok elé s egyrészük azonnal felismerte Harun al Rasidot. Sírva kiáltották :

— Nézzétek, újra itt van a mi nagy kalifánk. Allah dícsértessék, amiért visszaadta őt nekünk halottaiból.

Térdre estek, homlokukkal a földet verték s úgy kérték, hogy azonnal foglalja vissza a trónját a gonosz öccstől.

De Harun nem engedett abból, amit idáig hirdetett :

— Testvéreim ,— mondotta — ti igazhitűek! Ne hagyjátok magatokat elkápráztatni szívetektől és egy kevés hasonlatosságtól. Én nem vagyok Harun al Rasid. A nagy kalifa halott, ha százszor is üres a sírja. Allah, — dícsértessék — nem engedi el azt, akit egyszer magához rendelt. Én csak az ő szószólója vagyok. S a nagy kalifa azt üzeni nektek, hogy öccse Bair-ed-Din az ő törvényes utódja, álljatok csendesen, imádkozzatok és várjatok, amíg megváltozik Bair-ed-Din szíve.

A nép leborult, Harun pedig elindult a palota felé, hogy felkeresse öccsét. De alig

II.

A kripta felett, amelyben a bábu feküdt, még le sem nyugodott a nap, mikor az új uralkodó máris setét töprengések hálójába került.

Harun al Rasid nincs többé, — gondolta, — ez igaz. Egy halász a többi ezer és ezer halász közt. Semmi hatalma. Halott az egész világ számára. De az én számomra mégis csak él. Én Bair-ed-Din, tudom, hogy él és gondolkodik és várja, hogy s mint fogok uralkodni. Cselekedeteimet meg fogja mérni a maga bölcsességével s egy fél év multán, amikor majd fel fogom keresni, meg fogja ítélni uralmamat. S nekem majd meg kell hallgatnom a véleményét. Ha csak egy félóráig fog tartani az egész látogatás és ha senki a világon nem fog tudni róla, akkor se vagyok teljesen szabad, korlátlan uralkodó, s akármit fogok tenni, mindég erre kell gondolnom, mikor jön a látogatás ideje, s vajjon majd mit szól ehhez magában az a halász.

És Bair-ed-Din még aznap elhatározta, hogy meg fogja öletni a halászt. A kalifát nem ölette volna meg, de a halászt nyugodtan megöletheti.

III.

Másnap Bair-ed-Din szintén halásznak öltözött és négy csatlósával, akiket kiszemelt az orvgyilkosságra, elindult bátyja keresésére. Több mint egy álló hónapig hajszolták, míg végre nyomára akadtak. De midőn éjszaka behatoltak a halászbarlangba, a kalifa helyett egy írást találtak.

— Allah segítségével, akinek a neve dícsértessék, — megtudtam, hogy halálra keressz. Allah irgalmazzon neked és tegyen téged jobbá és bölcsebbé.

Bair-ed-Din remegett a dühtől és megdöbbenéstől. Úgy érezte, bátyja kelepcének szánta mindazt, amit vele cselekedett. A lemondás, a bábu, a temetés, az egész csak kísértés volt s ő belement a verembe. Meg volt győződve, hogy bátyja az első perctől figyeltette, s mire hazatér, már várni fogja a palotában s a hóhér kezére adja őt.

Amilyen gyorsan csak tehette, hazafelé sietett s már útközben csapatokat gyűjtött s elhatározta, hogy nem adja olcsón életét.

De legnagyobb csodálkozására, a fővárosban mindent úgy talált, mint ahogy elhagyta. De most már ez se tudta megnyugtatni. Úgy gondolta, hogy bátyja ki akarta kerülni a vérontást s más — könnyebb és vértelenebb utat fog keresni ahhoz, hogy visszatérjen s visszavegye a kalifátus koronáját. Meg akarta előzni a veszedelmet. Mindazokat, akiket Harun emelt a magasba, megfosztotta hivatalától és felségárulás címén börtönbe vettette. Lassankint kicserélte az egész udvart, de még így sem érezte magát kellő biztonságban. Nemcsak az udvarnak, a népnek is meg akarta mutatni, hogy nem ismer félelmet és kíméletet. Egy fél év sem múlt el, s olyan zsarnokká vált, hogy az egész ország rettegett tőle.

IV.

Lent a nép közt, ahol élt, Harun al Rasid elszörnyedve látta, hogy legjobb szándéka ellenére, milyen nyomorúságot okozott. Kétségkívül jobban tette volna, ha megölni hagyja magát, akár fent a trónuson, akár bent a barlangban, öccse ezzel még mindig nem követett volna el annyi bűnt, mint azzal, ahogy most uralkodik.

Halászköntösében faluról-falura vándorolva könyörgött Allahhoz, hogy segítse meg a népet, de úgy, hogy azért neki, Harun al Rasidnak ne kelljen öccse vérét ontania.

Allah sokáig nem válaszolt neki. Újabb hónapok teltek el, mire elméje megvilágosodott.

Akkor, amerre a nép közt megfordult, hirdetni kezdte :

— Harun al Rasid meghalt, de a lelke él és azt üzeni nektek, hogy nemsokára meg fogja javítani öccse szívét.

Részletesen leírta, hogy jelent meg neki Harun, s az emberek megdöbbentek a pontos leírástól.

Ezek a vidéki lakosok nem ismerték személyesen. A nehány ember, aki valaha rég álruhában látta, nem ismerhette fel benne a meghalt kalifát. De a fenség és bölcsesség, ami rongyai közt még feltűnőbbé tette megjelenését, elhitette az emberekkel, amit mondott. Egyre többen csoportosultak köréje, és kérték, hogy rendelkezzen az életükkel. Harun al Rasid így szólt hozzájuk :

— Allah óvjon mindnyájatokat, Harun al Rasid nem kívánja tőletek az életet. Azt izeni, ne gondoljatok semmiféle erőszakos-

mint téged. S mint ahogy neked, úgy nekem is megadott mindent ahhoz, hogy bölcsen kormányozhassak, boldoggá tegyem a népet és magamat halhatatlanná.

Harun bólogatott :

— Igazad van, öcsém. Allah túl hosszú élettel áldott meg engem. Egész éjjel ezen gondolkodtam, s magam is azt akarom, hogy még az életemben uralkodhass.

Bair-ed-Din mozdulatlanul figyelte bátyját, az arcán nem látszott öröm. Ez tetszett Harun al Rasidnak. A jó uralkodó nem örvend a hatalomnak, mert átérzi a vele járó súlyos felelősséget.

A kalifa folytatta :

— Még ma el fogok menni a nép közé, álruhában. De ezúttal nem néhány napra távozom, hanem egy egész évre. S ezalatt te fogsz engem helyettesíteni. Teljes hatalmamat fenntartás nélkül rád ruházom. Új törvényeket hozhatsz, ha jónak látod és azokat semmisíted meg, amelyeket akarod. Én magam mint egyszerű halász fogok élni a nép között. S ha majd látom, hogy uralkodásod jóra válik, visszatérésem után csak virágaimnak és könyveimnek fogok élni.

Bair-ed-Din még most se szólt, újabb küzdelem látszott rajta.

— Nos, — kérdezte a kalifa — miért nem szólsz?

Az öccs mélyen sóhajtott :

— Túlságosan nehéz az igazság — mormogta és elhallgatott.

— Nem lehet annyira súlyos, mint amennyire testvéremnek érezlek. Beszélj!

— Neved és híred oly nagy, hogy amíg az udvar és a nép tudni fogja, hogy élsz, mindig vissza fog várni a trónra, ha még oly jól kormányozom is majd a birodalmat. Tehetek akármit, mindég csak a te helyettesed maradok.

A kalifa felkiáltott.:

— De Allah irgalmára, csak nem kívánod tőlem, hogy öreg koromra magam oltsam ki az életemet?

Bair-ed-Din zavartan állott előtte :

— Allah óvjon meg a gondolattól is. De látod, mondtam, súlyos az igazság. Éppen ezért kérlek, feledjük el ezt a reggelt, s maradj továbbra is az én kedves bátyám és uralkodóm.

Meghajolt, a kalifa magához ölelte :

— Igazat adok neked, — mondta — legyen kívánságod szerint. Nehogy árnyékot vessen rád életem s hogy teljesen szabadon uralkodhass, az egész nép s az udvar számára meg fogok halni. Egyesegyedül csak te fogod tudni, hogy élek.

Bair-ed-Din figyelmesen hallgatta, s a kalifa folytatta :

— Még ma betegnek tettetem magamat és ágyba fekszem, mint akinek eljött az ideje, hogy meghaljon. Utolsó óráimban rajtad kívül senkit sem fogok tűrni magam mellett s kiadom a parancsot, hogy egyesegyedül te fogsz engem sajátkezűleg sírba fektetni. Mielőtt ez megtörténne, kinyittatod a palota kapuit s ravatalom elé bocsátod az egész népet, hadd lássa mindenki, hogy meghalt a kalifa. Aztán helyettem egy bábut teszünk a sírba, én pedig halászruhát öltök s eltűnök a nép közt, mindörökre.

Bair-ed-Din megrendülten térdre ereszkedett :

— Igaz vagy bátyám, — szólt — Allah látja és ő is igaz lesz hozzád.

— Legyen, — felelte a kalifa — egyet azonban meg kell ígérned nekem. Félévenkint egy-egy hetet álruhában a nép közt fogsz tölteni, úgy mint ahogy azt én szoktam tenni. Hogy lásd, miként dolgozik, szenved és örül a nép. És ilyenkor mindig meglátogatsz engem, amíg csak életben leszek.

Bair-ed-Din megígérte s megesküdött a Koránra, hogy ígéretét meg fogja tartani.

Utána minden úgy történt, ahogy megegyeztek. A kalifa eljátszotta a haldoklót, a nép elvonult a ravatal előtt s megsiratta uralkodóját. Harun pedig, miután megáldotta öccsét, a kriptában halászruhát öltött s egy földalatti folyosón eltűnt öccse szeme elől.

Petrovszky M. Iván rajzaival

Írta PAP KÁROLY

I.

A müezzin hajnali imája ébren találta Harun al Rasidot. A kalifa egész éjjel alig aludt valamicskét. Mióta megöregedett, lelkiismerete mind nyugtalanabbá vált. Ha arra gondolt, hogy nemsokára eljön az idő, amikor majd felelnie kell életéről Allah előtt, egész teste megrázkódott a szent borzalomtól. Úgy érezte, minden perc, amit pihenéssel tölt, súlyosbítja felelősségét. A birodalom óriási, az idő homokja szüntelen pereg, minden percben történhet valami igazságtalanság, amit az ő nevében követnek el valahol. Hiába igazította ki a törvénykönyveket a legjava tudósok segítségével, minden paragrafusnak annyi nyitja van, ahány bíró nyúl hozzá. A kádi, aki ma igazságos, holnap maga eshet a legnagyobb bűnbe. A dsinnek, a végtelenség rossz szellemei, állandóan járják a mindenséget és ha úgy akarják, kísértetbe viszik a legderekabb igazhitűt is.

Szegény kalifa, nem tehetett egyebet, minthogy álruhában folyvást kémlelő úton volt alattvalói között. S most, hogy megöregedett, jött a másik bökkenő. Az uralkodó felelőssége nem ér véget még a halállal sem, mert utódjáért is szavatolnia kell majd Allah előtt. Öccsét, Bair-ad-Dint, aki követni fogja a trónon, több ízben megkísértette különféle álöltözetekben, és a testvér minden egyes alkalommal derekasan kiállotta a próbát. S ma éjszaka mégis a könnyű rövid szendergésben, amikor a sok virrasztás után álomba merítette a fáradtság, ugyancsak különöset álmodott róla. Álmában Bair-ed-Din kíséretéből négy csatlós jelent meg előtte, földig hajoltak s mind a négyen egyszerre egy-egy tőrt nyújtottak feléje, s így szóltak :

— Öcséd, Bair-ed-Din küldi ezeket a fegyvereket.

Gyönyörű volt mind a négy darab és ő sokáig igaz örömmel nézegette őket. Aztán megkérdezte a csatlósokat :

— Mit üzent az öcsém, mit adhatnék értük cserébe?

A négy csatlós újra földig hajolt.

— Az életedet, fényességes úr! Az életedet, amely már túl soká tart.

Aztán eltűntek, ő felébredt, s míg csak fel nem hangzott a müezzin éneke, álmán gondolkodott.

Akkor előhívatta öccsét.

— Allah édesítse meg reggeledet — mondta neki és magához ölelte Bair-ed-Dint, aki hasonló üdvözléssel válaszolt.

— Boldog volnék, — folytatta a kalifa — ha megtisztelnél kissé jelenléteddel s megengednéd, hogy elmondjam neked álmomat.

Az öccs meghajolt. Újabb kísértés, gondolta magában s így szólt :

— Fülem és szívem örömmel állnak szolgálatodra, kedves bátyám!

Harun elmesélte álmát és Bair-ed-Din akármennyire igyekezett uralkodni magán, nem tudta teljesen elrejteni izgalmát, mert az álom igazat mondott. Bair-ed-Din gyűlölte bátyját, amiért az oly hosszú életű volt és oly régóta uralkodott. Most nem tudta mit mondjon. Erősen küzdött benne a vágy, hogy őszintén, egyenest kimondja azt, ami szívén fekszik, s a félelem, hogy az egyenes beszéddel csak ártani fog magának s egész életére nyilt ellenségévé teszi bátyját.

Harun meglátta rajta a küzdelmet.

— Öcsém, — mondta — nincs olyan érzés vagy gondolat, amit meg ne értenék s ami miatt neheztelnék rád. Kérlek, oldd meg a nyelvedet.

Kezét nyújtotta neki. Bair-ed-Din megragadta, még egy pillanatig habozott, aztán hevesen felkiáltott :

— Legyen igazság! Megmondom neked. Híred, neved olyan hatalmas, hogy senki és semmi vagyok melletted! És ez, minél idősebbek leszünk mind a ketten, annál jobban fáj nekem. Mert Allah, legyen áldott a neve, engem éppen úgy uralkodónak teremtett,

Az aurengabadi ősi vár

A szentély kétoldalán lévő női istenségek életnagyságú szobrai szintén mesteri kézre vallanak. A baloldalon lévő, kissé talán rosszmájúan hangsúlyozott bájakkal rendelkező Bhrikuti Tara istennő aktja nehézkesen támaszkodik törpe kisérője fejére. Az édes teher alatt a törpe harmonikaszerűen összenyomódik, sőt két-marokra fogott vastag botja is S betűvé görbül. Ebben a katikatura-szerű mestermunkában annyi humor van, hogy még a mai néző ajkára is mosolyt csal.

A szentély jobboldalán lévő jelenet Ugra-Tara istennőt ábrázolja udvarával. E csoportnál a mester már félretette az iróniát. Harmonikus vonalú női aktokat mintázott. Különleges szépségű fejdíszek nyakláncok és övek díszítik alakjait.

Az utolsó, a hatodik barlangtemplomhoz megint felfelé kell kapaszkodunk vagy tíz métert. E barlang üres, befejezetlen. Néhány sötét cella jelzi, hogy viharà-nak készült, de inkább természetes barlang benyomását kelti. A jobboldalán alacsony átjárót fedezek fel egy másik barlangba. Négykézlábra ereszkedve bújok keresztül a szűk nyíláson, de csakhamar elvesztem barlangkutató kedvemet. Halk szóval hívom barátomat, hogy neki is megmutassam, ami az előbb kiszorította fejemből a vért. Óriási macskatalpak mély nyomai a kiszáradt agyagos talajon . . .

— Csak nem kerültünk tigristanya szomszédságába? — kérdi barátom.

— De bizony ezek tigrisnyomok!

Tanakodás. Majd némileg megnyugodva állapítjuk meg, hogy a nyomok — mivel mélyen benyomódtak az agyagos talajba — még az esős időszak utolsó napjaiból valók, annak pedig már legalább négy hónapja.

Erre nekibátorodtam, s újból megpróbálkoztam az átbujással. Kissé óvatosabban, mint előbb. Természetes barlangba jutottam ; teteje félig már beomlott ; a földön lévő sok különféle nagyságú tigrisnyom szerint az állatok csakugyan tényleg ebben a barlangban tanyáztak, vagy az esős időszak elől gyakrabban kerestek itt védelmet. Óvatosan körülnéztem. Mivel semmi veszélyest nem láttam, nyugodtan felálltam fekvő helyzetemből. Átszóltam barátomhoz. A barlang mélyéből erre valami furcsa zaj válaszolt. Különben is ez felcsigázott idegeinket — mit tagadjam — újból próbára tette. Szerencsére ez az ismétlődő zaj sem jelentett veszedelmet. Csak a nappali alvásukban megzavart flying fox-ok (sasnagyságú denevérfajta állatok) kiröppenése okozta. Rövid vizsgálódás után, mivel semmi újabb nyomot nem találtunk, — a barlangot ugyanazon az úton hagytuk el, amelyen behatoltunk. Kint már fellélegezhettünk.

Az út visszafelé kellemes volt. A nap már túljárt a hegygerincen, így árnyékos úton haladhattunk elhagyott autónk felé. Balra tőlünk a csodálatos szépségű Bibika-Mukbara fehérmárvány minarettjei — mint szikrázó gyémántdiadém — csillogtak a lenyugvó nap sugaraiban. Szerettem volna egy-egy csillogó hegyikristályokkal csipkézett sziklára leülve gyönyörködni e képben, de a megfontolás mást parancsolt. A trópuson napnyugta után már 10—15 perc mulva koromsötét van és ezen a vidéken igazán nem tanácsos magunkat kitenni az eltévedés eshetőségeinek.

Tükör 1939. 6 sz.

Petrovicz Román

1916/17

Ferkàpzomfoiskèvk
122.1.

Madonna a baderia alatt, meg tisztán Leonardo-másolat a Madonna, Szt. József, Zakariás és a kis Ker. Jánossal (mindkettő Brera). Legjobb munkái milanói magángyüjtemények-

PETROVITZ Román

M.D.K.

1917-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 332.l.

Petrovicz Roman

Szül. Dobrji Vakuf-on (Bosznia) 1896 ok 1. gör. kath. 4 félév a Krakói mův. akadémia. orosz lengyel anyanyelvű.
1916/17. I. negyedéves művésznőv. Jemplényi T.
1916/17. II. negyedéves n. o.

Hüvössy Lajos, lelkész III. 142, 143

MDK

Petrovics Román

neve emlitve

Szőnyi István emlékkiáll. N.Gal. 1963.

O. Petrovits Emil

rajzai és ex libresei
dr. Lugosi Dóra
tulajdonában.
Egy karikatúrája u. o.

Szeged 1917.

49. 1.

A hivatalos másolat hiteléül

Gonda Sándor

irodavezető.

Petrovits György

otvoi

1826.

Besztercebánya

Mihalik S.

Muz. és kvt. Ert.

1918. 138. l.

ister 1913. julius 30-án 102535.sz.a.
tárhoz imt. rendeletének mása:

mpénztárt, hogy Czajhán János
l a selmeczi Óvár helyreállitásá-
Orsz. Bizottsága ellen inditott
cz ipolysági ügyvéd közbenjárási
s a Közalapitványi Kir. Ügyigazga-
öltségek megtéritése fejében tizen-
Müemlékek Orsz. Bizottsága elnöké-
elszámolás kötelezettsége mellett
t megjelölt alnaplójában kiadáskép

Pétrovszky István

1939. a Hunnia film-
terv plakátpá-
lyázatain II. dí-
jat nyert.

Esti Ujság
1939. nov. 7-

tem úgy az esperesnek, mint
k.—
l pedig jelen levelemmel egy
s útján útasítottam az egy-
ezen mű emlék megvédése
jó karban tartására minden
.—
am részéről szintén köteles-
m állandó figyelemmel ki-
hogy e tekintetben semmi-
ne legyen.—
Méltóságos Elnök Úr ismé-
nyilvánítása mellett kiváló tisz-
i fejezését

1903 augusztus hó 13án

Barcsi
püspök.

ERDÉLYI REF. PÜSPÖKSÉG

Petrovszky Munkay Iván

festő

Romai Coll. Hungaricum

laisd oku

Orszószt 1941/42

27. l.

PETROWSZKY M. IVÁN

122 Egy ember meg egy ablak Mgtul.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

PETROVSZKY IVÁN

192. Csavargó, vízf.
193. Padon alvó, vízf.

Nemzeti Szalon

1940. nov - dec

MAPE 25. kiáll -

41. HORVAI JÁNOS: Luther

Petrovszky Iván

Aszfaltozók, szénrajz

Müvészeti Hotek Pécs

1941.

Tiszteletpéldány.

ÁRVERÉSI KÖZLÖNY

Petrovszky Ivan

festő

Erod

Az Est 1935 máj. 9.

(A X. Tavaszi Szalon.)

Petrovszky Iván

Fáradtak, oláff.

Nemzeti Szalon

Munkácsy Céh Ott. repr.
kiáll. kat. 1935. márc.
30 – ápr. 14.

Petrovszky Iván

PETROVSZKY IVÁN		
117 Vak	olajfestmény	300.— pengő
118 Munka nélkül	"	200.— "
119 Öreg nénik	"	200.— "
120 Padon alvó	tollrajz	20.— "
121 Alvó	"	20.— "

Postcard

Petrovszky Munkay Iván

a Képzőművészeti főiskola
növendéke 1941–42-re
a római Collegium Hungaricumba szóló állami ösztöndíjat kapott festészeti tanulmányokra.

Nemzeti Újság

1941. aug. 10.

Petrovszky Munkay Iván

festő

erod

M. E.: A római

magyar akadémia

kiállítása.

Esti Lipág

1942. máj. 27

Petrovszky Munkay Iván

festő
részt vett ~~[illegible]~~. Rómában

a római magyar ~~[illegible]~~
akadémiában rendezett
művészeti kiállitáson.

Pesti Hírlap

1942. máj. 21.

(Magyar művészek
kiállitása Rómában.)

Petrovszky Munkay Iván

festő

irod Részt vett az

= alábbi kiállitáson

Esti Magyarország

1942. máj. 21.

(Az olasz uralkodó megnyitotta a római Magyar Akadémia művészeinek kiállitását.)

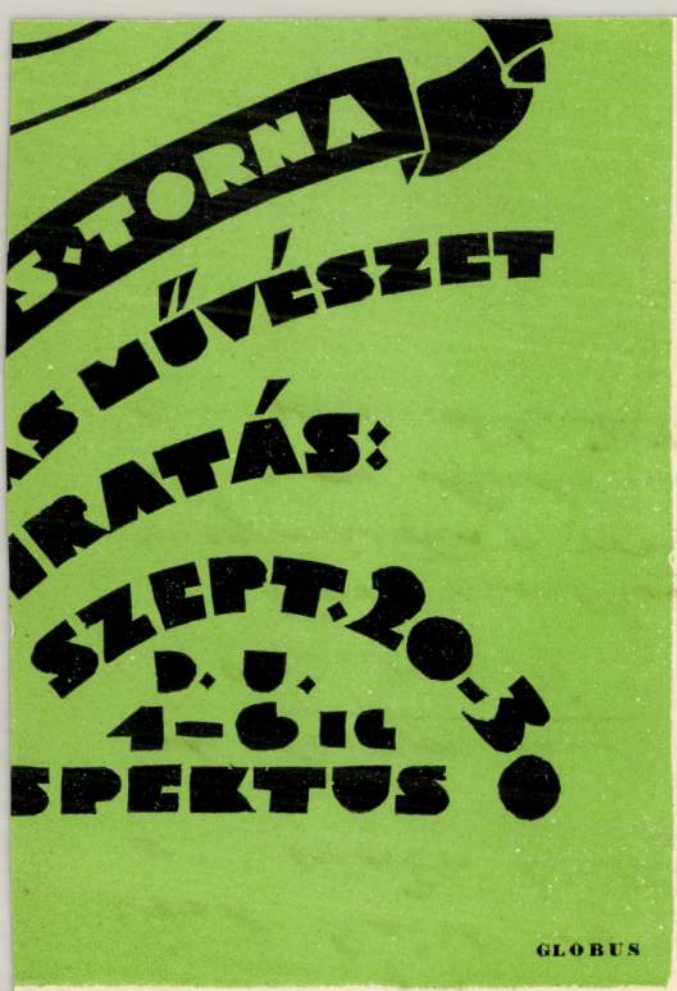
SZTORNA
S MŰVÉSZET
RATÁS:
SZEPT. 20-30
D. U.
1–6 IG
SPEKTUS
GLOBUS

Petrovszky Munkay

Iván

festő

lárd

z

Képmüvészeti

1941. 231. l.

Demütigung, die das gegenwärtige Verhältnis zwische
Washington und London für die Engländer umschließt
kommt in dem Satz zum Ausdruck: „Eine der erste
Interessen des Weltfriedens besteht darin, daß da
Britische Empire sich gegenüber dem amerikanische
Denken zu rechtfertigen hat." Voller Verzweiflung hä
die Zeitschrift dem Drang der Amerikaner, die rest
lichen Positionen Großbritanniens auch noch fü
Washington und New York zu erwerben, den Ausru
entgegen: „Wenn wir aufhörten, eine imperiale Macht z
sein, würden wir überhaupt keine Macht mehr sein
sondern wir würden ein drittrangiger Staat sein mi
einer Stellung in der Welt vergleichbar derjenige
Österreichs in Europa vor dem Anschluß." In eine
Auseinandersetzung mit der amerikanischen Stellung
nahme zum Indienproblem läßt man unter Bezugnahm
auf Basil Matthews' „India Reveals Her Face", Garrat
und Thompsons „The Rise and Fulfilment of British
Rule in India", vor allem aber auf die Kommentare zum
Scheitern der Cripps-Mission und die Festsetzung de
Kongreßführer durchblicken, daß die Amerikaner wie i
Indien so auch in den Kronkolonien den britischen Ein

Der Duce:

„Wenn es jemand gibt, der den Krieg
der Präsident der Vereinigten Staaten, R
Lügen und seine Beteuerungen für das
Die Haltung des italienischen Volkes ist
voll der Notwendigkeit dieses Krieges b
muß.... Wir aber müssen kämpfen für
die Toten, damit die Opfer unserer Toten
Endsieg zu kämpfen. Wir gehorchen!"

Rede vor dem Gesetzgebende

MDK

Petrovszky festöm.

a Palazzo Falconieriben kiállitástbrendeztek. A festömüvészek majdnem kizárólag olasz motivumokat dolgoztak fel de a saját felfogásuk szerint. A kiállitó müvészek között szerepelt.

Magyar müvészek kiállitása Rómában.

Az olasz király megnyitotta a római magyar kiállitást. - Pesti Hirlap. 1942.máj. 21.

MDK

Petrovay-Munkay Iván, festön.

a kiá llitáson szereplö festök .egyike.

n.

Az olasz uralkodó a római magy. akad. kiállitás

Fa cenieri Palota. -Római magyar akalémia kiállit
Uj Magyarság. 1942.máj. 22. 8.1.

Petrovsky-Rumsky Ivan Leatsen.

MDK

Petrovszky Munkay Iván festőművész

Kiosztották a külföldi ösztöndijakat. Magyarság 1941. aug. 1o. 6.l.

MDK

Petrovszky Munkay Iván (1913,Egyek)
festőművész

Olajképeket és grafikát készitett, valamint kiállitott az intézet kiallitasan. Járt az Accademia di Belle Arti grafikai tanfolyamaira. Nápolyban, Sienaban, Firenzében és Arezzóban fordult meg a tanulmanyi év folyamán.

Orszöszt, 1941/42. 27.1.

2/. MDK

Petrovszky-Munkay Iván, graf.
A kiállitást megnyitó olasz király és császár felfigyelt müveire, melyek a Campo dei Fiori népes piacát, a Trastavere olcsó zeg-zugos utcáit, palazzóit idézik. Egy-egy képe elött sokáig időzött.

M.Jánossy Margit: Magyar siker Rómában.
Palazzo Falconieri- A Római Magy.Akadémia kiáll.a
Nemz.Ujs. 1942. jun.14. 18.l. /május vége/

1/. Petrovszky-Munkay Iván, gróf. nDK

12 művészszerepel a kiállításon, hat festő és hat szobrász. Az olasz lapok részletesen foglalkoznak a fiatal magyar művészek átlagon felüli művészetével.

P.M.I. kapta Kocka után a legjobb kritikát az olaszoktól. Szénrajzai, metszetei mini római témájuk. Valami fojtott erő jellemzi munkáit.

M.Jánossy Margit: Magyar siker Rómában.
Palazzo Falconieri- A Római Magyar Akadémia kiáll.-a.
/május végén/

Nemz.Ujs. 1942. jun.14. 18.l.

Petrovszky Iván MDK

"Örggszékely" c.képe kitüntető elismerést ka - pott a Nemz.Szalonban.

Dijkiosztás a Nemzeti Szalonban

Uj Magyarság,1935 máj.12. ?l.

Petrovszky Iván

MDK

Fáradtak, of.

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

K Petrovszky Iván

Új Magyarság 1935 máj. 12

* **Díjkiosztás a Nemzeti Szalonban.** A Szinyei-Társaság zsürije által rendezett Tavaszi Szalon kiállításán a következő díjak kerültek odaítélésre: 200 pengős díjat *Szücs* István „Menekülő"; 150 pengős díjat *Marosán* Gyula „Halmérés"; 100 pengős díjat *Filep* Jenő „Tájkép", 100 pengős díjat *Pohárnok* Zoltán „Egy régi palota ablakából" című műve nyerte el. Kitüntető elismerést *Anna Margit* „Pihenő"; *Törzs* Éva „Öregember"; *Mikus* Sándor „Plakettek"; *Budai Nemes* György „Kotlós kiscsirkékkel"; *Örkényi* István „Női fej"; *Beck* Judit „Anya gyermekével"; *Petrovszky* Iván „Öreg székely" műve kapott.

cédulázni!

Pebrovszky-Munkay Iván
festő

Részt vett a római Magyar Akadémia
kiállításán.

Magyarország 1942. V. 21.

Petrovszky-Munkay Iván
festő"

Részt vez a római magyar
akadémia kiállításán

Új M. 1942. V. 22

MDK

Petrovszky, építész

Főb-el közösen készített tervét meg-
vásárolták. (Fehérvári-uti templom és
gymnasium)

Épitő Ipar, 1910. 129. l. - Terv-pályázatok
eredménye.

Fehrbellin, Spritzenhaus

Brief [illegible] Feuerwehr bittet [illegible] Spritzenhaus zu [illegible]. (Stellungnahme [illegible])

Stadt Neuruppin, Abt. [illegible] Hauptamt Ordnungsamt

MOK

Petrovszky Iván, festő.

Vak.	of.
Munka nélkül,	"
Öreg nénik,	"
Padon alvó,	tollrajz
Alvó,	" .

Neuv. Szal. Mű. E. - Kinyei Társ. X. tav. kiáll. - 1935 V. 8-19.

Kat.

MDK

Petrovszky-Munkay Iván festőművész.

Genthon I: A Római M.Akad.Kiáll. Szépművészet. 1942. 2o3-2o4 l.

Petrovszky Iván
Csavargó, vizf.
Padon alvó, vizf.

Magyar Akvarell és Rajztelifestők Egyesülete kiállítása. Nemzeti Szalon, 1940. november

14 1.

333. kép. *22. (Mss. III. 172.) Horae Beatae Mariae Virginis. XV. sz. 89b lap.*

33

(22) Magyarország

Petrovszky Iván MDK

Bérházak, krétarajz

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

MNK

Petrovszky Iván

Csavargó, vizf.
Padon alvó, vizf,

A Magyar Akvarell- és pasztell-festők Egyesülete kiáll.katalógusa.1940.Nov.24.-Dec.8.
14.lap

Petrovszky Iván

Szinyei Társaság szűrije által rendezett x. Tavaszi Szalon kiállításán „Öreg székely" c. műve kitüntető elismerést kapott.

Magyarság
1935 V. 12

Petrovszky Iván

A Szinyei Társaság zsürije által rendezett V.Tavaszi Szalon kiállitásán odaitélésre került:

bizottsági elismerést Esett

Pesti Hirlap
1935.V.12.

Petrovszky Iván

A Szinyei-Társaság zsűrije által rendezett V. Tavaszi Szalon kiállításán odaitélésre került

kitüntető elismerést

„Öreg szekér" c. műve nyerte.

Nemzeti Ujság
1935.V.12.

Petrovszky Iván

festőművész

V.Tavaszi Szalon kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Erős, jó kép munkanélküli néger nőket ábrázoló festménye

Az est
1935.V.9.

Petrovszky Iván

Kitüntető elismerésben részesült a X.

Tavaszi Szalon kiállításon.

M. 1935. V. 2.

Petrovszky Iván

Alkotásával szerepel a Munkácsy-céh kiáll.-án.

Ujság, 935.III.30.

Petrovszky Iván

Kiállít a Budai Képzőművészeti Társulat-
nak a Budai Klub helyiségében rendez-
ett kiállításán.

Magyarság 1935. V. 25.

MDK

Petrovszky Iván, festöm.

Fáradtak. Olf.

Nemz. Szab.-A Munkácsy Mih. VIII.repr.kiáll. -a. 1935. Márc.30.- ápr.14. Kat.

MDK

Petrovszky Iván

Bérházak, krétarajz

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 21.l.

MDK

Petrovszky Iván

Öreg székely c. munkájáért a X. Tavaszi Szalon kiállitásán kitüntető elismerést kapott

MDK

Petrovits Michael, sculptor, Versec.

Kaposy János: Épitők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Mív. Ért. 1952. 1. sz. 138 l.

M.D.K.

PETROVICS Zorka

1918-ban Nagybanán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya Sp.1954. 333.1

Petrovics

P. 6. *Zora*, festő, * Kevedobra (Torontál vm.) 1894 máj. 17. Belgrádban, a budapesti képzőművészeti főiskolán és Párizsban A. Lhotenál tanult. Belgrádban működik.

E. G II. 294 C

700.

Haja, szemöldöke, bajusza s körszakála vörösbarna,
Mérja lehajtott, kettős csokorra kötött nyakkendője
vágva s kabátja fekete.

onra, méretei 68:54.8.
liki ereklyemuzeumból. 107/95. № 150.

107/95:150.

Petrovics Zorka

1915/16 II. – 1918/19 I.

Ferkèpzomfoiskèvk
12. l.

Petrovics Zorka

szül. Kevedobrán [1894 -
máj. 17. gör. kel. szerb
anyanyelvű, 4 polg.
1915/16. II elsőéves művész-
nőv. Deák Ebner L., Pilch D.
1916/17 I. másodéves n.o.
1916/17 II. " " "
1917/18 I. harmadéves n.o
1917/18 II. " " "
1918/19 I. negyedéves, n.o

L Torontál m.

Hermes – Thoth bronzowobrocka III. 202.

Petrovics Zorka, , szül. 1894 május 17-én

Kevedobrán.

Koszkol Jenő

tagja volt a szol-
nagi minvesztelep-
nek

Petrovics Zora

festő Belgrádban

szül. Dobrica (Banat)

1894 máj. 17

1912-14. Belgrádban

1915 a bpesti Képző-

művk.

1925 Paris A. Lhote

tanult.

Thieme-Becker

XXVI. 503

PETROVITS Döme

1848-ban általa öntött Kisfaludy emlék (MNM)

SZÜCS György: A millennium emlékműszobrászata. In: A bánhidai Turul. I. Tatabánya, 1992 46-47.

M D K

Petrovits Sabbas, Temesvár.

Jes Ló

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1.sz. 138 l.

Petrovits Izavá

cód

Bo Temesvár

245 l.

.... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Petrovits Kávall

festő

lásd

Berkeszi. Temesvári

mův. 16. l.

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz : ..... Korona .....

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190.... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és tá

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190.... évi ..... hó

Petrovits Sráva

Jestö

Lásd

Berkeszi. Temesvári művészet
47.

Petrovits Kaiva

Jessö

Lárd

Berkeszi. Temesvári mun.

32. l.

-i m. kir. posta- és távirda-pén

kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

zaz : ..... Korona .....

..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

et, a .....-i m. kir. posta- és táv

minden hiány nélkül felvettem.

.....-n, 190..... évi ..... hó 1-

Petrovics Szava

Jestö.

Lásd

Berkeszi Temesvári mův.
7. l. 9. l. 11. 12.

-i m. kir. posta- és távirda-pénz

kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz: ..... Korona .....

..... K lakpénzemből az 190 ..... évi .....

etet, a .....-i m. kir. posta- és tá

ól minden hiány nélkül felvettem.

.....-n, 190 ..... évi ..... hó 1

Petrovics Szává, testó IX. 122.

Petrovics Izaiva

festo

* 1794 Jezvin
(Temes m)

† 1857 jun. 9.
Temesvar

Thieme-Becker

XXVI, 503

Petrovič Kava

1794 – 1857

Lkáb. IV. 151.

Petrovics Szára

l.

[Lykanemzromantika

189. l.

Petrovics Sára

Thieme Becker
XXVI. 503. l.

Lyka

PETROVITS, művészcsalád, tagjai: *Szava*, * Jezvin 1794, † Temesvár 1857 jún. 9. Arcképeken kívül terjedelmes ikonosztázis-képeket festett bánsági templomok számára (Battonya, Temesvár, Mehala); fia, *Pál*, * Temesvár 1819. Arcképeket, oltárképeket festett, a 40-es évek derekán bejárta Ázsiát Kínáig, majd Dél-Amerikában telepedett le.

8-5. II. 294 l

699.

ra bal felé nézve. Nyakra-valója felett szala-
viseli. Feje elöl kopasz; haja, szemöldöke s he-
szeme kék s szakála leberetvált.

ra, méretei 59.6 : 49.8 c/m.
ereklyemuzeumból. 107/95. № 128.

107/95 : 128.

Petrovics Sráva MDK

Mayer Ferencz temesvári városi tanácsnok arcképe 1815-ből

Temesvári Zéplai

13

MDK

Petrovity Mamusich Magda

Csendélet, olaj

M. Képzőművv. Szab. Szerv. tav. tárlat, 1947.
máj. 7 l.

Albena Petrovna, profilus

Hámori Vilmos: Kanóc 14

Új Tübäz B p. 1986 feb. 9. XXIII/6

Petrovszki György M.D.K.

Kisérleti Orvotudományi Kutatóintézet , Budapest építésvezetője

Tervezö: Kemper Ervin

Magyar Építömüvészet 1964/2. 47-49.l.

PETROVSZKI PÁL

MŰVEIVEL SZEREPEL A FEGYVERES ERŐK KLUBJAINAK 10. KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRLATÁN, A BM. KIÁLLÍTÓTERMÉBEN.

CSABAI MŰVÉSZEK SIKERE

BÉKÉS MEGYEI NÉPUJSÁG, 1970. OKT. 9.

Albena Petrova, grafikus

figurázó falakkal és töltéssel. Az építmény az egykori Szabadság mozi körül emelkedik, nem messze a hatvanas évek végén lebontott híres-nevezetes Munkásotthontól, amelyet 1909-ben szövetkezeti formában épített fel az újpesti Munkásképző Egylet: asztalosok, vasasok, bőrösök, építőmunkások. (Éppen húsz éve magam is abba az épületbe jártam a város túlsó végéből egy színjátszó csoportnak becézett szellemi műhelybe.)

A művelődési központ bármelyik kapuján belépve, és elhaladva az őrbódékba telepített fagylaltozó vagy újságos előtt, a földszinti üzletsorhoz érkezünk. Presszó, ajándékbolt, virágüzlet mellett találjuk az újpesti Galériát, ahol mostanában éppen Banga Ferenc szálkás világa vigyorog a falakon. Ha az épületek végén fölkanyarodó lépcsőkön a függőfolyosóra érkezünk, megtaláljuk a foglalkoztatótermeket, a gyermekjátszót, a fotóműhelyt, a számítógépek birodalmát, a nyelvlabort és a találkozókra, előadásokra alkalmas egyéb

riumjá
lehetet
ben,
nekaro
pűrágó
zönség
művel
ahonna
terem,
helyszí
ahol
A k
vanmil
kezést,
kilencv
dicsére
ténck
igazán,
az újp
dos ke
re és
lődési
tek, d
váltak
hasonl
kal eg
a cél
Ne ny

Hunyadi Tibor
Új Tükör

14

XXIII/22

Petrovszki Pál

Kiállítása nyílt Pécsett

Magyar Hírlap, Bp. 1970. nov. 15.

M.D.K

Petrovszky Pál
festő

A kiállításon részt vett.

Erdős Kamill: IV. Alföldi képzőművészeti kiállítás Békéscsabán
Művészet, 1961, augusztus — 42 l.

J. G. M

MDK

Petrovszky Pál festő

Szerepelt a Dél-alföldi Képző-
művészek Kiállításán, Szegeden.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi Kép-
zőművészek Kiállítása Szegeden.
Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember.
9. l.

MDK

Petrovszki Pál festő, Békéscsaba

Dél-alföldi képzőm. kiáll. szegedi Mura F.Muz.
1961. jul.

Petrovszki Pál

naiv festő részt vett a kiállításon

Bánszki Pál: A képzőművészeti körök VIII. országos kiállítása

Népművelés 1969/7 32 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petrovszki Pal

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

DEC 24

1021

Képek

a megyei képzőművészek IX. tárlatáról

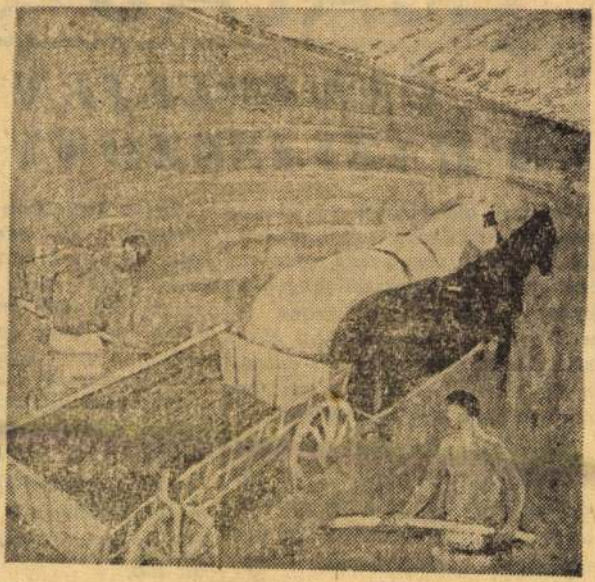

Petrovszki Pál: Homokbányászok (tempera)

CSALÁD-C

ÜNNEPELJEN A HÁZIASSZONY

Ünnepek alkalmával a háziasszony, a családanya a legtöbb helyen ilyenkor sem pihen. Már az ünnepien égő gyertyák fényében fogyasztott jó vacsora közben is arra gondol, hogy mennyit dolgozott, mit, hogyan kellett volna, miben követett el hibát és mennyi lesz a munka az ünnep alatt is.

Két hétig takarított, egy hétig vásárolt, három napig sütött főzött és gondoskodott a család minden tagjának kényelméről. Az ünnep napján is ez a gondja. A reggelit ágybaviszi, mosdóvizet melegít, tálal, terít, mosogat és még

nünket a legjobban szórakoztat. Ha vennvunk helyes ezt összezió nézéssel, rádió Szánni kell időt arr három nap alatt egy gyűljön a szűk csalá ják a karácsonyra k a gyerekek ajándék örülnek a kicsinyekk zasjáték közös kipró lőkkel, a gyermekel tetlen élmény s a öröm a család tagjai tött idő.

MDK

Petrovszky Pál

szerepelt a nov. 7.é tiszteletére Békéscsabán megnyilt kiállitáson.

"Anyám"

Kovanecz Ilona: A Békés megyei képzőművészek IX. kiállitása.
Békésmegyei Népujság. 1962. nov. 25.

Petrovszky Pál

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1970. JÚN. 7.

1021

Petrovszky Pál Kígyósi park

SZEMBENÉZÉS

Aki nem ismeri az egész községet, az mit

A kérdések is.

Ime, az első: Huszonöt év, igaz? Először népművelési ügyvezető, majd 1952 óta függetlenített igazgató. Mi volt az, amiben soha nem ismertél megalkuvást, kompromisszumot?

„A falu négy nemzetiségét összehozni, megbékíteni. Elmosni minden határt, magyar, sváb, román, szlovák — egyik olyan ember, mint a másik. Ma? Szinte minden házasság vegyesházasság, Eleken. Vasárnap is volt kettő. Az is vegyes. Nem is jut eszébe senkinek, hogy nézd már, a vőlegény szlovák, a menyasszony meg román. Inkább az: de szépek, csinosak! Boldogok... A másik: a mezőgazdaság. Az élet, itt, Eleken. Jól ismertem a földeken dolgozó emberek sorsát, bánatát, jókedvét. Az erőm kétharmadát

nem hagy ny
napról napra

„A megtorp
és ne is beszé
ki se próbálj
mert — vagy r
a saját kárun
rossz malomra
A világ megv
egy korszak, a
újulására van
szerek, új forn
sem, kutatom.
nütt. Tudomár
kint a piacon,
ziban, a klub
ban. A földön
nak az ember
nak erről-arró
az új presszót
Az már világ
kell a fejlődés
és változó éle
nalhoz, hogy

mdk

Petrovszki Pál

Behordás e. képe 1 díjat nyert

Vajna Éva: Érdekes kiállítás a Tisztiházban
Népnüvelés 1959, 11. sz 25. l

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 DEC 31

Petro

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

1021

Petrovszky Pál kiállítása Békéscsabán

Nem hirdették öles plakátok Petrovszky Pál tárlatát. December 21-én este Békéscsabán, a Fegyveres Erők Klubja színháztermében mégis egész serege gyűlt egybe a beszélő színek, vonalak kedvelőinek, még más városokból, falvakból is. A FEK ifjúsági klubja rendezte a kiállítást, hiszen a festő, művészeti stúdiójuk tagja.

A megnyitás mindenféle feszesség, mesterkéltség nélkül történt. Gaburek Károly festőművész olyan magától értetődő természetességgel és közvetlenséggel szólt a közönséghez, mintha a tárlat megnyitását ott, abban a percben bízták volna rá. Nem volt nagyképű ismertetés, heves méltatás, izmusokról, irányzatokról sem beszélt. A kiállító művészt sem idegesítette azzal, hogy önmagáról, művészeti törekvéseiről szóló kiselőadásra biztatta volna.

— Ha valaki a festészetnek nem dilettánsa, ilyesmiket produkál, mutatott szét a képeken. Petrovszky Pál, ez a végtelenül szerény ember, aki nem handabandázik, akit nem űz a hiúság korbácsa, nagyon jó dolgokat csinál, mert tehetséges. Odaadó, aki meghalna, ha nem lehetne ceruza, ecset a kezében.

A megnyitó szavak jegyző-

lehet a természetnek és minden évszak jóbarátja ennek a csendesen szemlélődő alkotónak. Itt ez a kép. Barnára sült fiatalok a vízparton. Annyira igaz, hogy látására — az emberben sóvárgás támad a nyár után. Amott pusztai táj szekérrel. Sok látogatót vonz magához, akárcsak a kígyósi parkot idéző festmények, meg egy zárt kapus ház. Nyúlnánk, hogy kinyithassuk azt a kaput; mi van mögötte, kik élnek a falak között? És a kiállítás mértani középpontjában, a többinél nagyobb méretű portré: Édesanyám a címe, neve. Ahogy a költő-

nagyjaink tudtak csak az Édesről szólni, olyan megható szeretettel festette ezt a művész, bizonyítva, hogy az évezredes témáról a tehetség mindig tud újat mondani.

— Ez a kiállítás meglepetés, jegyzi meg mellettem valaki. Elgondolkodom: valóban az lenne? Inkább talán újbóli felfedezés. Úgy tudom, Petrovszky Pál sok évvel ezelőtt gyakori meghívottja volt a megyében a képzőművészeti kiállítá-

soknak. Aztán egyszer, minden ok és indok nélkül mellőzötté vált. Csak a megyehatáron túl adódott lehetősége közönség elé állni. Előfordul ilyesmi, gondolta, de esze, szíve biztatására, tovább alkotott. És most ismét itt van előttünk, kellemes meglepetésként. Alkotó műhelyéből kilépve, a nyilvánosság elé bocsátotta színekben élő, hozzánk szóló műveit.

H. R.

grafikusmű-
k. A blokkot

A látszó
may Éva

neza, kedves Piac elvtárs, én elhiszem, hogy neked laticel ülőpárnára van szükséged, de mi mégis inkább jancsiszöget gyártanánk, mert az már be van lőve nálunk. Ha legalább tudnám miféle ember ez a Piac, mivel lehet a lelkére vagy a zsebére hatni: de őszintén szólva, én nem bízom az ilyen vadidegen alakokban. Krapancsák az mégiscsak jobb volt, nem mondom nagy hólyag, de legalább szót tudtam érteni vele. Különben már nincs a minisztériumban. Leépítették, mert nem volt szükség rá. Most itt dolgozik a mi gyárunkban.

Nagyon sokat vitatkoztunk az új gazdasági mechanizmusról.

akik nem bíztak ebb
kedésben. Magam is
vele eleinte, mert
jól emlékszem —
úgy születik, hogy
az örvendetes esemé
ifjú férj egy holdas é
öleli bájos feleségét,
nak, s így szólnak e
„Szeretsz?" „Szere
most? Az ifjú férj
Magyar Közlönyt,
leveti a mellényét és
vel: „Kérlek szépen
3/1967. I. 29. M.T.
delet, amely kedvező
ket biztosít a dolgozó anyának.
Nosza, növeljük az ezer lakosra
eső népszaporulatot..." És növe-
lik.

fizetett a lottó. Kevesebb betétkamatot fizetett az OTP.

Egyszóval, voltak örömök, de voltak hibák is. Az új év küszöbén fogadjuk meg, hogy az utóbböljük. Segítsé-
azdasági reform.
asóinktól az idén
úcsúzunk, hogy
úgy, hogy BUMK.
hanizmust kivá-

A két tes

TÉLIA

nt a téli
i blokk

agyar bélyege
jelent meg a
egrendezésre
limpiai Játé
A 10 Ft név-

val készülődik az 1972-es olim
rendezője, München is. Dr. Ha
Tochen Vogelhez, a város polg
mesteréhez megérkezett a lege
jegyigénylés is: „Az atlétikai v
senyeken a diszkoszvető-kör és
rúdugró-elugró hely közelébe k
rek két jegyet azokon a napok

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG
1961 DEC 23.

102

Kiállítás a Fegyveres Erők Klubjában Békéscsabán

December 21-én este 7 órakor nyitotta meg *Gaburek Károly* festőművész a Fegyveres Erők Klubjának színháztermében *Petrovszky Pál* képzőművészeti tárlatát. A megnyitón igen sokan megjelentek és érdeklődéssel szemlélték a bemutatott műveket, melyek a FEK ifjúsági klubjának kezdeményezésére kerülhettek a közönség elé.

PETROVSZKY PÁL

Sokasodnak a bejegyzések a kis tárlat vendégkönyvében.

A kiállító a vendégek között. Fotó: Barany

Petrovszki Pál

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

DEC 20.

— Kiállítás a Fegyveres Erők Klubjában. Holnap nyílik Petrovszki Pálnak, a képzőművészeti stúdió tagjának kiállítása a FEK ifjúsági klubja rendezésében. Megnyitót Gaburek Károly festőművész mond.

DEC 13

1021 Petrovszki Pál

Tárlatról–tárlatra

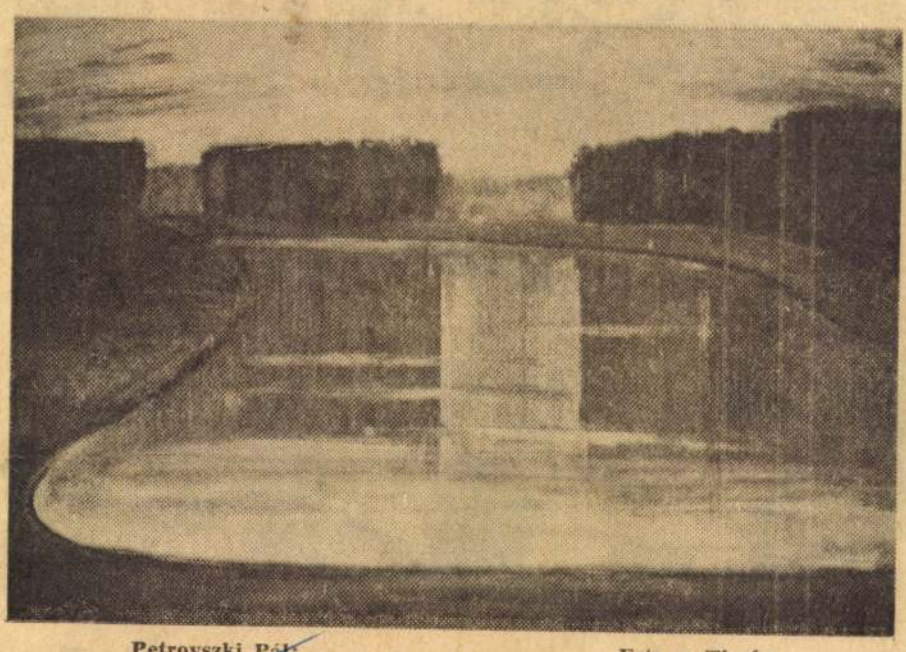

Petrovszki Pál: Este a Tiszán.

Petrovszki Pál és Molnár Antal képei

A Népújság szerkesztőségének őszi második tárlatát lebontották már s a harmadik kiállítás képei vannak az előcsarnok falán —, mégis szólni kell Petrovszki Pál és Molnár Antal már a művészek otthonában szunnyadó alkotásairól. Mert jó képek voltak.

Mit értünk jó képen? Nemcsak Rembrandt, Munkácsy, Picasso műveit. Hozzájuk hasonló mesterek csak évszázadonként születnek. Jó képnek tartjuk azt, amelyik ad valamit a nézőnek. S nem bosszúságot, felháborodást, hanem örömet, nemes formákat, figyelemre méltó gondolatot.

Petrovszki Pál és Molnár Antal művei jó képek. Mindkettejüktől láthattunk házfalakat, kaput, tornyot, utcát. Látszólag ugyanazt rajzolták, festették — valójában nagyon is másként. S hogy mennyire így van ez, bizonyítják többi műveik. Petrovszki inkább a szabad terek, Molnár a belsők iránt érdeklődik. Petrovszki a lágyabb, a líraibb. Tájképein is, melyeken pasztell-színekkel villant fel földet, vizet, ligetet, melyeken opálosfakón árad a fény. Gyengéden — s rendkívül szabad szín-fantáziával — fest lovakat, higgadt tömörséggel — a dőlő szálak lendületes ívétől ölelt — nádaratókat.

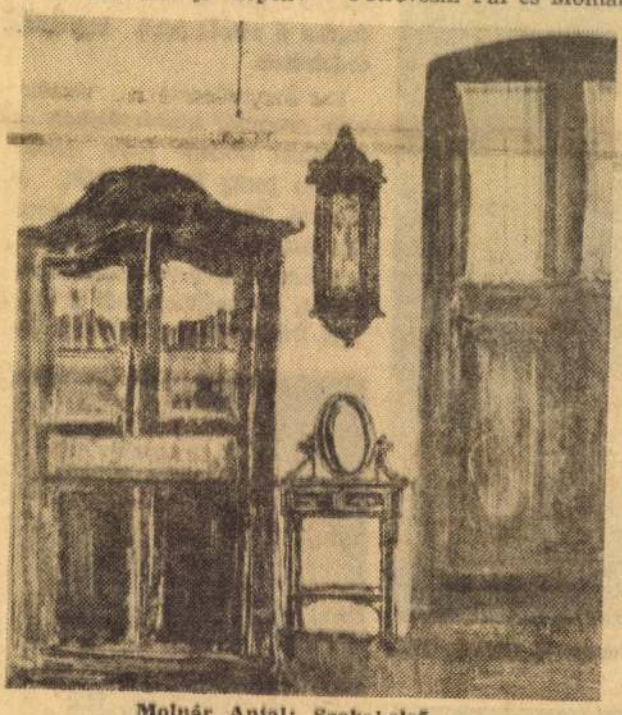

Molnár Antal: Szobabelső.

Molnár Antal a Petrovszkival közös témájú tájak mellett belsőket fest. Sok ezeken a képeken a barna. Sohasem tisztán, mindig a szürke, a kék, a bordó árnyalataiban. Ezek illenek legjobban tárgyaihoz. Órákhoz, szekrényekhez, ládákhoz, ajtóhoz. Lágy rajz és keményen festett vonalak ellentétéből válnak mozgalmassá tárgyai.

Mit adnak a nézőnek Petrovszki és Molnár képei? Tulajdonképpen ismert dolgokat. Ki ne látott volna házat, folyót, faliórát? De úgy, ahogyan ők látják, más még nem látta egyiket sem a valóságban. E képeken igen. Ez az az öröm, gondolat, amiért jók mindkettejük alkotásai.

Daniss Győző

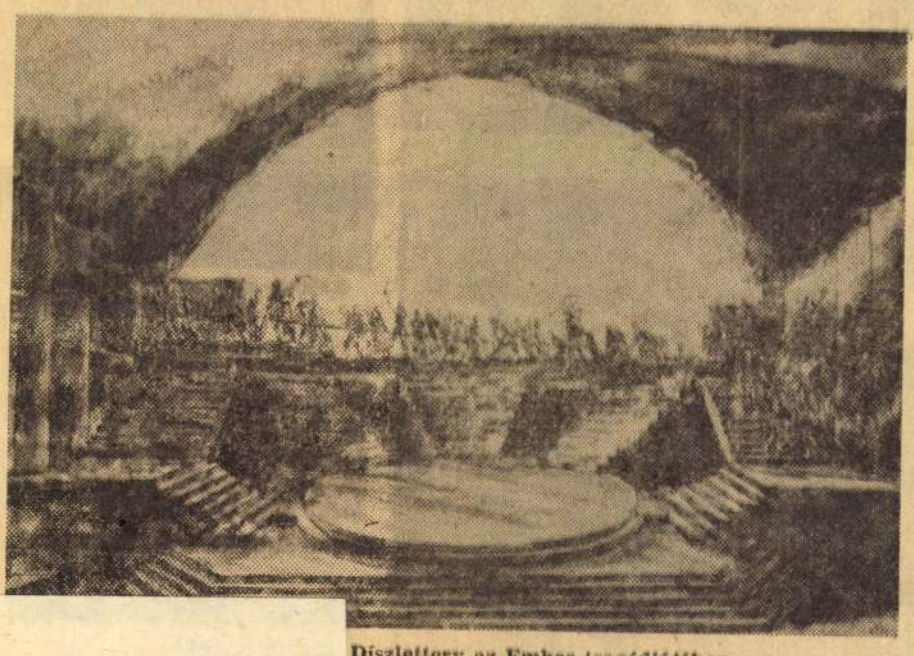

Díszlettery az Ember tragédiájához.

rmadikok lettünk

néhány perccel kutatást tar- színhelyén, a ági és Úttörő- g Vas megyét yre. Három és eldőlt a ver- n lett a győz- tes. A második helyért folytatott küzdelemben többször tudtunk előnyt szerezni — ilyen látszatot keltett egy ideig a zsüritől ajándékba kapott, aztán visszavont négy pont is —, Vasnak azonban jobban sikerültek az utolsó válaszai. A Tiszán innen — Dunán túl vetélkedő végülis nem Tiszán inneni és nem Dunán túli, hanem Duna—Tisza közi megye nyerte.

A mi nyereményünk: mai képzőművészeti alkotások. A magunk erejéből pedig játszóterek, járdák, egy határidő előtt átadott lakóház. És az erőssé kovácsolódott közösségi érzés, a megye egész lakosságának összefogása a minél jobb szereplés érdekében.

Ezt hangsúlyozta a verseny után mondott köszöntőjében a rádióban Dobozy Imre, Békéscsabán pedig Csatári Béla, a Megyei Tanács elnökhelyettese. Utóbbit itt csak néhány százan, a teremben levő versenyzők hallották, de szóltak ezek a szavak Békés megye félmillió lakosának: jól küzdöttünk, becsülettel helytálltunk. És ha Bács és Vas ezúttal meg is előzött bennünket, a tizenhat versenyző megye közül harmadiknak lenni azért nem kis dicsőség.

. Szabó Ferenc, Dr. Virágh Ferenc és Csende Béla

ınkában a barkochba-csapat

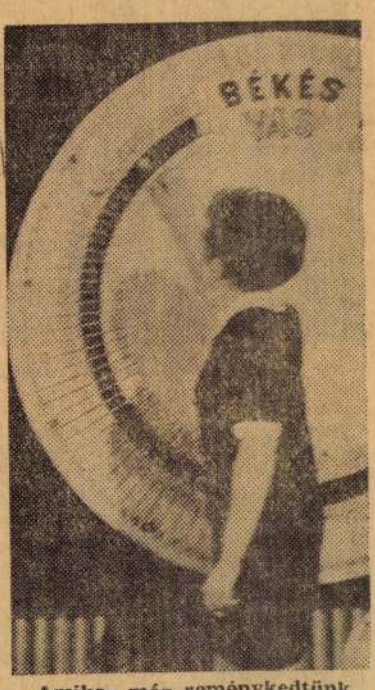

Amikor még reménykedtünk
(Fotó: Demény Gyula)

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
SAJTÓIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MDK

Petrovszky Pál

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1968 febr.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1967 DEC 14.

1021

Petrovszki
Pál

Petrovszki Pál festő kiállítása Békéscsabán a Fegyveres Erők Klubjában

Mind Békéscsabán, mind pedig a megye más részében az idén sorra követték egymást képzőművészeti tárlatok, kiállítások, valamint az alkotó művészek tevékenységét értékelő és segítő klubértekezletek.

Az év utolsó hónapja sem marad képzőművészeti esemény nélkül. A FEK ifjúsági klubja rendezi Petrovszki Pál, a képzőművészeti stúdió tagjának kiállítását, melyet 21-én este 7 órakor nyitnak meg.

A békéscsabai festő műveivel részt vett már más tárlatokon is, többek közt Szegeden és Budapesten. A most megnyitásra kerülő kiállításon eddigi alkotásainak java, mintegy 25—30 festmény szerepel, többségében tempera, pasztell és olaj, téma szerint pedig táj-, portré és zsánerképek.

1967. december 14.

SPORT • SPORT

Orosházi sporthírek

Klubhelyiséget avatott a Kinizsi SK

December 9-én sportvezetők, sportolók és sportbarátok gyülekeztek az Orosházi Kinizsi SK átalakított és csinosan berendezett klubhelyiségében, hogy részt

Szeghalmi siker kosárlabda-b

mdk

Petrovszki Pál

Képei a VI. Nagy Képzőművészeti Kiállításon.

Pogány G. Gábor: Képzőművészeti kultúránk helyzetéről
Népművelés, 1956, 1. sz. 34. l.

MDK

Petrovszky Pál

szerepelt a III. Szegedi Nyári Tárlaton.

"Silógödörnél" olajpasztell

Kádár Márta: Békés megyei sikerek Szegeden.
Békés Megyei Népujság. 1962. jul. 29.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Békésmegyei Népújság

1974 SEP 15

Petrovszky Pál
1021

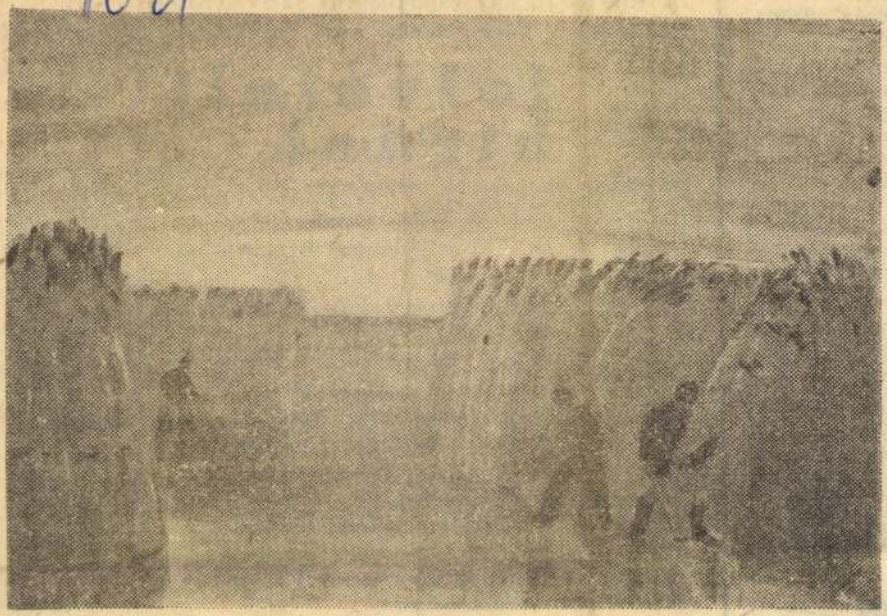

Petrovszky Pál **Nádaratók**

ban részesült összes dolgozó ko-

ntik el, hogy ki
közül kölcsönt?
Zahorán Tibor
től.

gyszög dönt, ki-
szocialista bri-
sszehívjuk az
elmondjuk mi-
vannak, ismer-
nyünket, minek
fel az összeget.
ciális helyzeten,
zi körülményén
llgatják a mű-
yét is.

kásépítési köl-
l 1974. május 20-
ökönyvből:"

részére 20 ezer
Nevezett dol-
lgozik gyáregy-
iskorú gyerme-
t jól látja el.
részére 20 ezer

EGYEI NÉPÚJSÁG

EMBER 15.

A BÉKÉSCSABAI ÉPÍTŐIP
(Békéscsaba, Vörös Október

felv
hird

az alábbi munkakörök betöltésére:

— 1 fő belső ellenőr
— 1 fő teljesítmény-elszámoló
— titkárnő
— 1 fő gépírni tudó adminisztrátor,

valamint

— egy takarítónőt,
— asztalos szakmunkásokat,
— asztalosüzembe férfi, női segédmunkásokat,
— vasbetonszerelő szakmunkást,
— festő, mázoló szakmunkásokat
— éjjeliőröket,
— kőműves szakmunkásokat,
— kőművesek mellé segédmunkásokat

44 órás munkahét, minden szombat szabad.
Fizetés: megegyezés szerint.
Jelentkezni lehet: fenti címen, a személyzeti előadónál.

352012

PETROVSZKI PÁL

1923-ban született Békéscsabán.

1946-ban egyik első hallgatója a békéscsabai Képzőművészeti Szabadiskolának. Mokos József mellett mesterei voltak Mazán László, Sass Árpád, Filippinyi Sámuel és Rajki József.

Több hazai és külföldi kiállításon szerepelt.

Jubileumi kiállítás díja (1974., Gyula).

1. HAZAFELÉ	olaj, farost,	41x59 cm
2. ŐSZI TÁJ	olaj, vászon,	50x64 cm

PETROVSZKI PÁL festő Békés m.-i napi

1997. DECEMBER 11., CSÜTÖRTÖK

Szlovák hét – kiállítással

Felvételünkön Petrovszki Pál festőművész, Sass Ervin újságíró és Pecsenya Edit, az iskola igazgatója a tárlat megnyitóján

BARTOLF ÁGNES FELVÉTELE

(Folytatás az 1. oldalról)

A versengés után szlovák ételeket kóstolhatnak a megfáradt versenyzők és a fenyőfára is felkerülnek a díszek. December 17-én délután ismét játszóház, 18-án 15 órától pedig a szlovák nyugdíjasok találkozója, valamint a karácsony és a kisebbségek napja alkalmából ünnepi műsor zárja a hét programját. **V. A.**

Az ablakon át érkezett

Nagykamaráson egy lakatlan családi ház zsineggel bekötött ajtaján hatoltak be ismeretlen tettesek. Nyolc konnektort, kapcsolókat, egy WC-ülőkét vittek magukkal, valamint az udvarról egy kerti csapot. Battonyán egy ingatlan udvarára kerítésbontás útján jutottak be illetéktelenek. Onnan a raktárfalnak beépített 8 db 2,5 méteres hullámpalát fújták meg 18 ezer 400 forint értékben. Rendőri jelentés alapján indult eljárás egy magyarbánhegyesi lakos ellen, aki a napokban az esti órákban megjelent egy ugyancsak bánhegyesi polgártársa lakásán. Éppen a szobaablaki redőnyt ütögette, amikor a sértett kinyitotta az ablakot. Szóváltás alakult ki a felek között és a hívatlan látogató beugrott az ablakon. A lakásban tettleg bántalmazta a házigazdát és a feleségét is, akik 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedtek. **B. I.**

Vetélkedtek a szeghalmi

Petrovszki Pál Békés-Megyei Hírlap

1997. November 6.

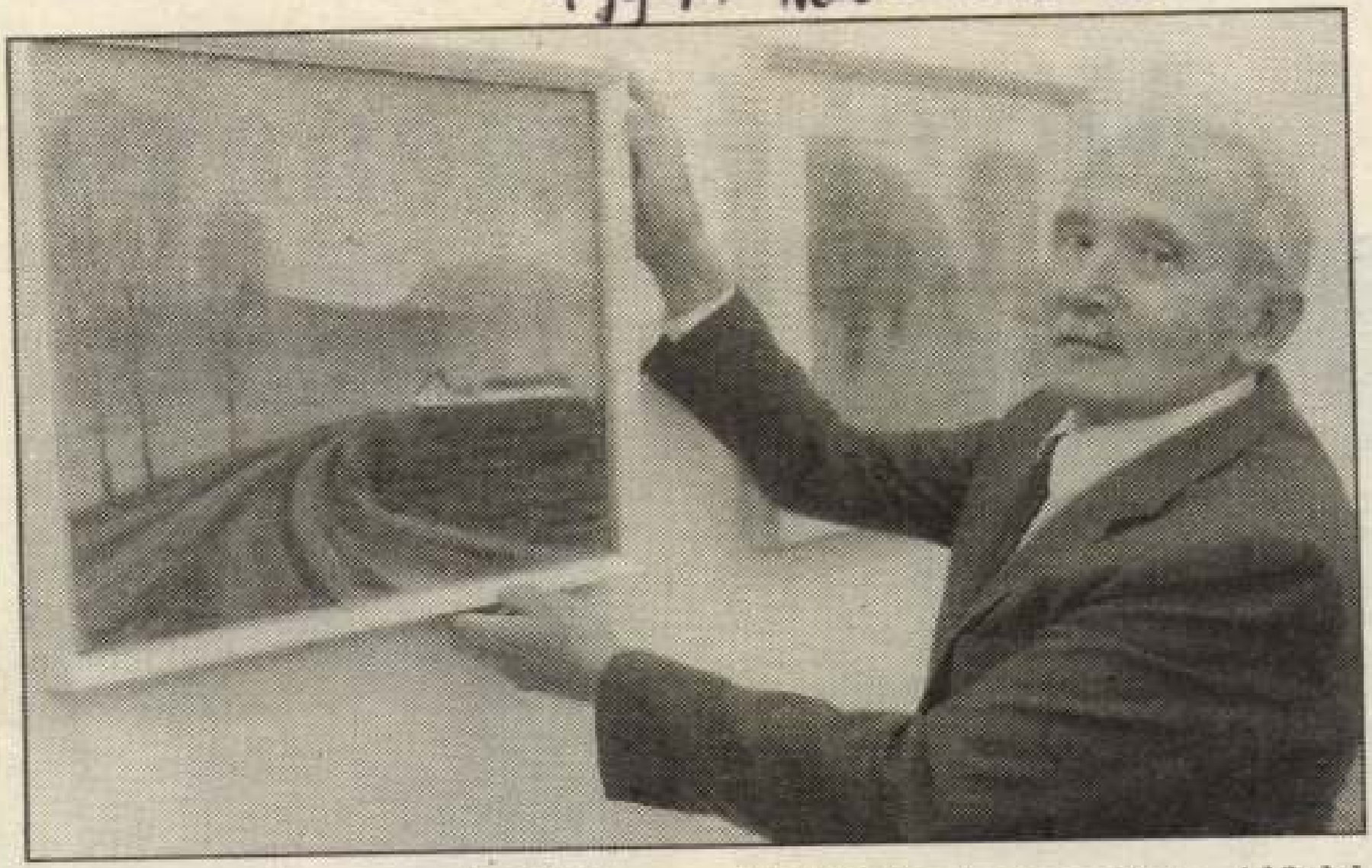

Csabai tájak. (b) Petrovszki Pál festményei az Alföld, ezen belül is a békéscsabai tájak évszakonként változó szépségeit varázsolják elénk a békéscsabai Szlovák Kultúra Házában tegnap megnyílt kiállításon. A tárlat képanyaga november 20-áig, naponta 9 és 16 óra között tekinthető meg

FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

Megkérdeztük olvasóinkat

Mivel és mennyié

Nagy Ferencné, 33 éves, ezőkovácsházi szakács:

— A lakásunkban 6 radiátor olgálja a fűtést, de az idén

Szabó Józsefné, 75 éves, végegyházi nyugdíjas:

— Nálunk is bevezették a gázt, de mi ketten az öregem-

Petrovszki Pál festő

Szlovák hét – kiállítással

A békéscsabai Szlovák Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium hagyományos szlovák hete szerdán *Petrovszki Pál* festőművész tárlatával kezdődött az iskola aulájában. A kiállítást *Sass Ervin* újságíró nyitotta meg, méltatva Petrovszki Pál munkásságát, műveit. A tárlat december 19-éig tekinthető meg a békéscsabai szlovák iskolában.

A délután a mézeskalácssütés jegyében telt el. A december 18-áig – a kisebbségek napjáig – tartó szlovák hét még számos érdekes rendezvényt, programot kínál a diákoknak, a pedagógusoknak, szülőknek. Ma, csütörtökön 10 órától *dr. Zsilák Mária* egyetemi docens a békéscsabai szlovák nyelvjárásokról tart előadást. Ezt követően *dr. Mazán Mátyás* muzeológus a szlovák–magyar lakosságcseréről szól, majd hagyományőrző játszóházban szalmadíszeket és csuhébábukat készíthetnek a gyerekek. December 12-én 10 órától a szlovák óvodásokat várják az intézménybe, 15-én 14 órától pedig a Kézműves Szakiskola mutatkozik be. A játékos sportvetélkedőn 14 órától a város hetedik és nyolcadik osztályos csapatai mérhetik össze tudásukat, ügyességüket.

(Folytatás az 5. oldalon)

konkrét bizonyítékokat nem említett ugyan, ám szerinte az utóbbi hetekben számos esemény utalt a hatalom és a nemzetbiztonsági szolgálat növekvő idegességére. Ezek közé sorolta például a tömegtájékoztatási eszközökre, valamint a nagyüzemekre vonatkozó legutóbbi dekrétumokat.

Shell-kutak láncolata épül

A következő 4 évben 70 millió dollárt ruház be horvátországi benzinkúthálózatának kiépítésére a Shell olajtársaság. A Shell több mint 50 évvel ezelőtt már működtetett benzinkutakat Horvátország területén, ahol a tervek szerint néhány év múlva 45-50 Shell-kút fog működni. A nemzetközi cég 1991-ben jegyeztette be horvátországi leányvállalatát Shell Rt. Zagreb néven, amely eddig piackutatással és kenőanyagok értékesítésével foglalkozott.

Viharos havazás Teheránban

Teheránban szerdán a szakadó eső és a viharos havazás okozta áramkimaradás arra kényszerítette az iszlám országok vezetői háromnapos csúcstalálkozójának résztvevőit, hogy felfüggesszék második napi tanácskozásaikat. A Reuters által idézett tisztségviselők szerint az újonnan épült konferenciaközpont tetejének egyik hézagán át csapadék jutott a belső térbe, és ennek következtében az elektromos áramkörök súlyosan megsérültek. Ezért a konferencia a délután közepéig nem ült össze.

PETROVSZKI PÁL festő

Petrovszki-tárlat a szlovák házban

Petrovszki Pál festő képeiből szerdán nyílt kiállítás a békéscsabai Szlovák Kultúra Házában. Tizenkét esztendeje nem láthattuk Petrovszki Pál alkotásait: akkor a Munkácsy Mihály Múzeumban állított ki a művész, akit – Békésen él ugyan, de tősgyökeresen békéscsabainak számít – befogadtak a csabai képzőművészeti szabadiskolába. *Mokos József* festőművész és Filippinyi Sámuel szobrászművész tanítványa volt. Amikor dekoratőrnek és könyvtárosnak alkalmazták a Helyőrségi Klubban: megoldódni látszott az élete és tréfásan hangoztatott vágya: „Nem adom fel, hogy Munkácsy Mihály legyek!" Képei a békéscsabaiság legszebb megnyilvánulásai. A tárlatot *Sass Ervin* újságíró nyitotta meg és november 20-áig tekinthető meg naponta 9-től 16 óráig. **V. A.**

A tárlatmegnyitón a jövő januárban negyed évszázados fennállását ünneplő Mezőmegyeri Asszonykórus is fellépett, a tárlatot Sass Ervin újságíró nyitotta meg. Felvételünkön a művész a gratulációkat fogadja KISS ZOLTÁN FELVÉTELE

Igt. Nov. 7. Békés-m.-i Nap

Lapok

Ismét egy új lap indul útjára – a Békés Megyei Lap társlapjaként – szombaton, a Körös-völgyi Lapok. Ezt a tervek szerint havonta megjelenő újságot az Körös-szögi Kistérségi Területfejlesztési Társulás adja ki, s a Békés Megyei Nap gondozásában, formailag annak mellékleteként jelenik meg. Miként a lapot felelős kiadóként jegyző Sinka József, Békésszentandrás polgármestere, a társulás elnöke fogalmaz az első számban megjelenő beköszöntőjében: a közös gondolkodás elősegítése, a közös gondolatok megvalósítása, a közös gondok feltárása, a sikerek és kudarcok megjelenítése, lehetőségeink, adottságaink feltárása kell, hogy témaként szerepeljen a megjelenő lapban. A Körös-völgyi Lapok, amellett, hogy minden Békés Megyei Napban ott található a szombati számban, további négyezer példányban jut el a térséghez tartozó nyolc település lakóihoz. Ezt az első bemutatkozó lapszámot a Tatai László által irányított kis szerkesztőség a környezet- és természetvédelem jegyében állította össze.

A békéscsabai Szlovák Kultúra Házában tegnap Vozár Mártontól, a Békéscsabai Szlovák Kisebbségi Önkormányzat elnökétől vehette át a Csaba Tv stábja a „Békéscsabai szlovákok" című filmalkotásáért azt a második díjat, melyet a Piliscséven megrendezett országos szlovák amatőr videofilm-fesztiválon nyertek el az alkotók.

A tizenhárom perces filmalkotás SVHS videotechniával készült a csabai szlovákság múltjáról, jelenéről. Bemutatja kulturális emlékeinket, s a csabai szlovákok népi építőművészetét a szlovák tájházon keresztül és a hagyományápolás színtereit a Békési Úti Közösségi Házak, a tavaly megnyílt Szlovák Kultúra Házában folyó tevékenység alapján. Az oktatás intézményeit is megismerhetjük a filmből, csakúgy, mint a szlovák közélet – a kisebbségi önkormányzat, a Csabai Szlovákok Szervezete – munkásságát. *Szudár László,* a Csaba Tv ügyvezetője örömmel mutatta be a stábot: a film alkotóit, *Gyulavári Zoltánt* és *Lopusnyi Natáliát,* valamint a három operatőrt: *Csonki Bélát, Olasz Lászlót* és *Zsilák Pált.* A szűkös anyagi lehetősé-

A Csaba Tv díjnyertes filmjéne

Petrovszki Zoltán

Szenjaninban rendezett magyar képzőművészeti amatőr kiállítás munkája nevében.

(ki): Békéscsaba amatőr festőinek bemutatkozása Szenjaninban.

Magyar Szó, 1941. dec. 3.

1) Petrozsenyi művészcsoport.

1964-ben tizenegyen voltak.
1955-ben a képrőművészek Országos Szöret-
sége fiókjának ismerte el.
1955-ben volt a csoport első kiállítása.
Azóta ez a képrőműv.-i kiállítás hagyomá-
nyossá vált. Megalakulása óta a csoport
21 helyi jellegű kiállítást rendezett / Dévány
Tudor kálmán: Művészek a Zsilvölgyében
Korunk, Kolozsvár XXIII. 1964. 8. 1163. old.

2) Petrozsenyi művészsoport

Vajdahunyadon, Gyalafon, Brádon. /
Az 1959-es lupényi kiállítást az 1929-es bányász-sztrájk 30. évfordulójára rendezte a csoport. A csoport rendszeresen szerepelt az országos, központi kiállításokon, tagjai közül többen külföldi kiállításon is résztvettek. Egyéni kiállításokat is rendeztek a csop. tagok

Fodor Kálmán: Művészek a Zsilvölgyében Korunk, Kolozsvár XXIII. 1964. 8. 1163.-64. old.

1021

Petőfi Rádió

1973.IV.2.Petőfi, 14.oo /11/ KJ

Kettőtől hatig

- Egyes számu riporter kocsinkból Fikér László jelentkezik - Mégpedig egy meghivót tartok a kezemben, amely Petrőfi Ernő festményeinek kiállitására invitál a Belügyminisztérium Népköztársaság utjai kiállitó termébe, ezen a meghivón olvasom, hogy Petrőfi Ernő 1925-ben született Budapesten. Nem a képzőmüvészetet választotta hivatásának, alezredesként a Belügyminisztérium osztályvezetője, de soha nem szabadult a képzőmüvészet vonzásától, a festészetnek hódol minden szabadidejében olvasóm a meghivón. És valóban erről tanuskodnak a képek csk néhány cim a Tanulmányfej, Tihany, a Balatoni hajnal, x a villám sujtotta erdei ut, vagy Erdei portya. Végignéztem a képeket, mégpedig Petrőfi Ernő társaságában. Hát kedves Petrőfi elvtárs milyen érzés igy együtt ~~kik~~ látni közel 2o esztendő müvészi munkáját ?

- Hát tulajdonképpen egy kicsit váratlanul megható érzés. Előkerültek a régi képek szekrény aljáról, kamrából, pincéből talán padlásról is és igy együtt az egész, miután nagyon sok kedves és kedvező véleményt hallottam számomra nagyon kellemes jó érzés, kicsit váratlan is.

- Hát menjünk kicsit vissza a kezdetekhez, itt olvastam is az imént soha nem szabaddult a képzőmüvészet vonzásától. Mikor kezdődött, hogyan kezdődött ez a vonzódása a festőmüvészet, a képzőmüvészetek iránt ?

1021

1973.IV.2.Petőfi, 14.oo /11/ KJ

Kettőtől hatig

Egyes számu riporter kocsinkból Fikár László jelentkik

- Mégpedig egy meghivót tartok a kezemben, amely Petrői Ernő festmüvésznek kiállitására invitál a Belügyminisztérium Népköztársaság utjai kiállitó termébe, ezen a meghivón olvasom, hogy Petrői Ernő 1925-ben született Budapesten. Nem a képzőmüvészetet választotta hivatásának, alszredeskönt a Belügyminisztérium osztályvezetője, de soha nem szabadult a képzőmüvészet vonzásától, a festőszetnek hódol minden szabadidejében olvasón a meghivón. Ez valóban érről tanuskodnak a képek csak néhány cím a Tanulmányhoz, Tihany, a Balatoni hajnal, a villam sujtotta erdei ut, vagy Erdei portya. Végignéztem a képeket, mégpedig Petrői Ernő társaságában. Hát kedves Petrői elvtára milyen érzés így együtt lótni közel 20 esztendő müvészi munkáját ?

- Hát tulajdonképpen egy kicsit váratlanul megható érzém. Lyókerültek a régi képek szekrény aljából, kamrából, pincéből talán padlásról is és így együtt az egész, miután nagyon sok kedves és kavvező véleményt hallottam számomra nagyon kellemes jó érzés, kicsit váratlan is.

- Hát menjünk kicsit vissza a kezdetekhez, itt olvastam is az imént soha nem szabadult a képzőmüvészet vonzásától. Nyikor kezdődött, hogyan kezdődött ez a vonzódása a festőmüvészet, a képzőmüvészetek iránt ?

- Hát tulajdonképpen erre pontos és határozott választ is és egész pontatlant is tudnék adni. Pontosan 20 évvel kezdtem olajjal dolgozni, de tulajdonképpen mikor kezdtem azt az hiszem elég bizonytalan, valamikor azt hiszem amikor a gyerekek 3-4-5 éves korukban mozdonyvezető vagy pilóta vagy ilyesmi szeretett volna lenni akkor kezdtem én rajzolgatni. De hogy azt a színvonalat mikor ütötte meg, amit talán mondhatok talán szerénytelenül, hogy művészi színvonalat mikor ütötte meg, azt magam sem tudom, de ki tudja hogy hol van a kígyó nyakának a vége hol kezdődik a farka

- Van itt egy kép, amelyik elmondta az imént nekem, hogy deszka darabra készült egy alapra

- Igen, hát biztos aki ilyesmivel foglalkozik érzi azt az érzést, hogy muszáj valamit megcsinálni, muszáj festeni pl dául. El voltam egy vasárnap délután kedves társaságban ül tünk egy tornácon, ecset festék volt nálam, de hogy mire fessek nem volt. Egyszer csak röntgt az az érzés, negértő volt a társaság, szétszedtük az asztalt, az asztal lapjára festettem a képet, most itt van a tárlaton. A zsűri komolyan értékelte, rögtön megis vették

- Itt van az óbudai templom is, ami ha jól látom sport ujság ra valy valamelyik napilapnak az oldalára került ugy azt hiszem az óbudai templom látványa egy pillanat alatt kikény szerült a festőből

- Igen, pontosan így. Semmi más nem volt nálam, ültem a padon

megfogott a látyány, hirtelen kotorásztam a zsebembe, hogy mivel lehetne ezt rögziteni, filc toll volt nálam, egy ujság darab volt nálam arra készült, nem gondoltam volna álmomban sem, hogy ez majd kiállitásra megy. A zsüri előtt Both László festőművész barátom biztatására kereteztettem be, és alkalmasnak találták arra, hogy itt bemutatásra kerüljön.

- Most engedje meg, hogy a festő művész megszólitás után azredes elvtársnak szólitsam és megkérdezzem azt, hogy hogyan egyeztethető össze a kettő vagy hogyan jön össze a kettő, tehát a kriminalista és a festőművész ?

- Hát kedvem lenne visszakérdezni valamit, mert én a kérdés feltevését érzem kicsit furcsának. Mert hogy jön az össze, hogy egy orvos például olimpiai aranyérmet nyert, mint kardvivó, vagy egy riporter irodalommal foglalkozik művészi szinten, vagy éppen egy irodalmár ripotterkedik, hát miért pont egy rendőrm ne kezdene festeni

- Tulajdonképpen meg van a válasz, de gondolom hogy vannak szorosabb összefüggések is, hiszm az Ön más irányu tevékenysége, tehát nem a festészetre gondolok, hanem a kriminalista tevékenysége azért az olyan szférákba is elhatol, ahol jó az, hogyha bizonyos képzőművészeti müveltség, bizonyos képzőművészeti szintet elér az illető

- Talán nem is éppen képzőművészeti müveltséget mondanék, hanem látásmódot, érdeklődési kört, valóban ez közrejátszott

a kriminalista munkába is, hiszen a Kék fény adásban meg máshol találkoztunk már a televizióval, a rádióval a mozaik kép készitésének a technikájával, ami talán egy kicsit személyemhez kötődött azért, mert tudták az a illetékesek, hogy foglalkozom képzőművészettel, tehát személyazonositási cimü tankönyvnek a megirása is kicsit hasonló okból történt.
Az embereknélm meglátni a lényeget, rögziteni a kriminalista munkájában fontos és más aspektusba ugyanilyen fontos a képzőművészet

- Térjünk talán vissza még egyetlen percre a kiállitásra, tehát olajjal nagyon korán kezdett el foglalkozni, amint látom hü is maradt hozzá. Sok, több képe árulkodik arról, hogy bizony van itt még utkeresés, nagyon sok kisérletezés is ebben a kiállitásban

- Beszéltünk arról, hogy nem vagyok hivatásos festő, a fiatalok azok bekerülnek a főiskolára, 5-6 évig keresgélnek, nagyjából meg is találják, bár az életük végéig marad azért keresgélésre lehetőségük és alkalmuk, de tulajdonképpen kiformnak az iskola ideje alatt. Én közbe dolgoztam nem is keveset más természetü munkán. A keresgélés nélam hosszabb időre nyult mondhatni két évtizedre és azt hiszem nem is hagytam abba a keresgélést, a képzőművészetben sem ugy általában munkámban.

- Hát ezt látom, hogy nem fejezte be és a jelenlegi kiálli-

táshoz nagyon sok sikert kivánunk, most ugyan csendes ez a kiállitó terem, de gondolom néhány óra mulva megélénkül, délelőtt nagyon sokan keresik föl a kiállitást. Nagyon nagyon sok sikert és jó munkát hozzá

- Köszönöm szépen.

Petrucci

Medici Hippolit. 10240.

Térdig, jobbra és állva. Leeresztett jobbjában kardot és kinyujtott baljában réteges buzogányt tart. Barette-jét tollak diszitik és álló gallérú kabátját a derékon öv szoritja. Jelzése alól balra: Titianus pinx.
középütt: Fran. Petrucci del.
jobbra: T. Ver Cruys sculp.

Rm., mér. a vk. 32.2:25 cm.

Szn. 752-98
345-98-202.

Petrucci Francisco

festo

l. Hendviselet

66 d.

36.547. — K.

Petrovszky Pál

Emlétve

Sass Ervin Három amatőrmúvész
kiállítása Békéscsabán
Békés megyei Népnyiség, Békéscsaba
1970. máj. 1.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1972 AUG 27

Petrovszki Pál

1972 AUG 27

Akarjunk többé lenni ennek a tájnak örömére*

1021

KEDVES MŰVÉSZETBARÁTOK!

Amikor belépünk egy kiállításra, és körülfognak bennünket a képek, szobrok, rézdomborítások, valljuk csak be: különös érzés kerít hatalmába mindenkit. Mintha más világba lépnénk, mintha minden felfokozódna ebben a világban, mintha sokszor megfejthetetlennek tűnő üzeneteket kapnánk valahonnan, valakitől, valamiről.

Pedig sokkal egyszerűbbek a dolgok, mint gondolnánk. Műalkotások közé léptünk, és ezek a műalkotások valóban nem közvetlenül azonosak azzal a világgal-valósággal, mely körülvesz bennünket születésünktől-halálunkig, — a művész új világot, új valóságot alkot műveivel, a maga sajátos formanyelvén, eszközeivel.

Az ember, ha megnyitó szavakat mond, sokkal szívesebben tenné azt érzelemgazdagabban, lelkesítőbben, patetikusabban; mert minden új tárlat, műalkotások új és újabb bemutatása öröm, gazdagító gyönyörűség. Mégis nagyon kérem kedves mindannyiukat, vessük jól az agyunkba-szívünkbe azt, amiről az előbb hallottunk; azt, hogy a művészi kép nem a valóság egyszerű, szimpla tükre, hanem önálló, az alkotó személyiségének prizmáin átszűrt új valóság. A művészi kép sajátos törvények szerint szerveződik, a valóság jelenségeinek átrendezéséből születik, és az átrendezés — a komponálás — mindig a tartalmi mondanivaló, az élmény, az életérzés kifejezését szolgálja.

A művészi kép. A jó kép, a jó, a tehetséges műalkotás. Nem mondom — és nem is állíthatom — hogy az itt látható képek egytől-egyig kibírják a meghatározást: műalkotás, de azt állítom és kérem, tekintsenek körül és igazoljanak engem, hogy nincs egy sem olyan, amely a tehetség valamiféle jegyét ne hordozná, ne csillantana fel igéretet arra, hogy alkotójának érdemes a művészettel foglalkoznia, hogy idő után már sokkal igazabb, hitelesebb művészi valóságot teremt majd számunkra, művészetbarátok számára.

A Fegyveres Erők Klubjának békéscsabai képzőművészeti stúdiója több mint fél évtizede gyűjti magába a képzőművészet amatőr művelőit, barátait, és az elmúlt évek szép sikerei bizonyítják, hogy nem érdemtelenül. Másfél évtizede már, hogy ennek a megyének újból újságíró-krónikása lehettem, és, hogy éppen számomra is a legkedvesebb, a legtöbb a kultúra, a művészetek világa, a, sem véletlen, hogy már az alapítókat is jól ismertem. Petrovszki Pált, Párzsa Jánost, Varga Jánost és a többieket, akik azóta jöttek ide, hogy nemes szenvedélyüknek hódoljanak. Ismerem pályájukat, sokan közülük már — szerénytelenség nélkül mondhatom — a Népújság-kamaratárlatok rangos sorozatában is önálló kiállítással szerepeltek, és más, még jelentősebb kiállításokon mutatkoztak be egy-egy alkotással, visszhangot keltő, jó képekkel.

Itt, ebben a teremben 1966 óta rendezik meg évente gyűjteményes kiállításaikat, melyek legjobb darabjai később a fegyveres erők országos tárlatain is falat kaptak. Így lesz ez most is, az itt látható művek több mint egyharmada kerül majd a budapesti országos kiállítás zsűrije elé.

KEDVES MŰVÉSZETBARÁTOK!

Egyszer, nem is olyan régen, egy szarvasi kiállítás megnyitásakor azt mondta az ünnepi szónok: „Nem könnyű ezen a tájon művésszé válni, művésszé érni. Mert ez a táj bőven termi ugyan a tehetségeket, de könnyű szívvel is eresztí szélnek azokat." Sok igaza volt, és sok igaza van. Mégis hiszem, — és tanúim ezek a művek itt körülöttünk, ez a különösszép-emberi üzeneteket sugalló világ itt körülöttünk, — hogy érdemes küzdeni, érdemes odavetni magunkat teljes szívvel-elszánással, hogy végre itt akarjunk többé, nagyobbá lenni, ennek a tájnak, és az itt élő embereknek tudott vagy talán még meg sem sejtett örömére.

KEDVES MŰVÉSZETBARÁTOK!

Ha azt várták tőlem, hogy sorban, egymás után bemutatom a kiállítókat, műveiket, akkor csalódást okoztam. A falakon képek, szobrok. A Szépség felvonulásának vagyunk szemlélői és kinek-kinek közülünk annyira nyilatkoznak meg ezek a művek, amennyire értelmünkkel és érzelmünkkel közel engedjük azokat magunkhoz, és megértjük őket.

Tudom, hogy az alkotók, a művészet szenvedélyes művelői és az akarat mellett több-kevesebb tehetséggel megáldott megszállottjai is ezt szeretnék. Mert ha így van, célukat most elérték. Megoszthatják önökkel azt a boldogító, nagyszerű emberi érzést, amelyet ők éltek át, amikor a világot egy másik világgá, művészi valósággá formálták.

Sass Ervin

---

* Elhangzott a Fegyveres Erők békéscsabai klubjában, a képzőművészeti stúdió gyűjteményes kiállításának augusztus 30-i megnyitóján.

ügyet. Az államhatalom legfelsőbb szerve pedig utasítja a kormányt annak megvalósítására.

Körülbelül ez az útja-módja egy képviselő interpelláció sorsának. Persze nem minden

• • •

..Kedves Kovács Elvtárs!

Az országgyűlés áprilisi ülésén javasolta megvizsgálni a mezőgazdasági nagyüzemek üzemorvosi ellátásának helyzetét és üzemi egészségügyi ellátásuk megszervezésének lehetőségét.

A mezőgazdasági dolgozók munkahelyi egészségi ellátásra vonatkozó igények ismertek az Egészségügyi Minisztérium előtt és azokat — a munkahelyi sajátosságok figyelembevételével indokoltnak tartjuk. Ennek megfelelően más szempontokból kell kiindulnunk az ipari üzemekben foglalkoztatott üzemi orvosok, illetve a mezőgazdasági munkahelyeken foglalkoztatott üzemi orvosok feladatköre és alkalmazásuk megszervezésében. A mezőgazdaságban pl. a munkahelyi és a lakóhelyi ellátás nem választható el olyan mértékben egymástól, mint az ipari üzemekben.

A terület és a feladat sajátosságait figyelembe véve határozta meg az Egészségügyi Minisztérium az ipari és a mezőgazdasági dolgozók munkahelyi gyógyító-megelőző ellátásának elérendő iránynormáit. Eszerint a mezőgazdaságban (állami gazdaság, termelőszövetkezet) abban az esetben szervezhetnek a tanácsok üzemi orvosi ellátást, ha az egy telephelyen foglalkoztatott dolgozók száma legalább 500 fő, főfoglalkozású üzemi orvosi ellátást pedig akkor, ha az egy telephelyen foglalkoztatottak száma legalább 1 800 fő. Egy telephelynek azt a mezőgazdasági üzemegységet lehet tekinteni, ahonnan a dolgozók naponta munkába indulnak, vagy a munka végeztével találkoznak. Tekintve, hogy az országban a fenti létszámmal csak kevés üzemegység alakult ki, a mezőgazdasági dolgozók gyógyító-megelőző ellátásáról elsősorban és döntően a lakóhelyi ellátást végző körzeti orvosok útján lehet és célszerű gondoskodni.

Tájékoztatásul közlöm, hogy a MEDOSZ kérésére az Egészségügyi Minisztérium a múlt évben néhány megyében hozzájárult ahhoz, hogy az illetékes tanács a MEDOSZ által megjelölt néhány gazdaságban — ha az a gazdaság az előírt feltételeket (megfelelő üzemi orvosi rendelő, jármű, esetleg lakás biztosítása stb) megteremtette főfoglalkozású üzemi orvosi állást szervezzen. Ezt a kezdeményezést kísérletnek tekintjük, a tapasztalatokról a tanácsok tájékoztatást adnak. Ezek figyelembevételével lesz célszerű további lépéseket megtennünk.

Kérem Képviselő Elvtársat, hogy felszólalására adott válaszom elfogadni szíveskedjék."

• • •

A válaszból kitűnik, hogy megyénk legnagyobb mezőgazdasági üzemeinek milyen feltételeket kell biztosítani ahhoz, hogy további lépéseket tehessenek az üzemorvosi hálózat megteremtéséhez.

Egy példát ragadtunk ki a kérdések megválaszolásához abból a számos interpellációból, melyekhez hasonlók rendszeresen elhangzanak a parlamentben. Úgy véljük, ebből is világosan kitűnik a választók érdekeinek képviselete. És ez a képviselői munka legszebb része, ami egyben azt is bizonyítja: nálunk a képviselő személyének, szavának tekintélye van.

Rocskár János

Feketególyák és halászsasok Biharugrán

Nyár végére rendszerint nemzetközi „madárszállóvá" alakul Biharugra környéke. A halgazdaság táplálékban gazdag, csendes, ideális területét előszeretettel keresik fel az északról délre vonuló vándormadarak s hosszabb-rövidebb időt töltenek a „vadvízországban". Jelenleg a Erdős-Kárpátokban költő halászsasok népes csoportját találni Biharugrán. Megérkeztek fiókáikkal együtt a feketególyák is. A vándormadarak megpihennek a hosszú út előtt Biharugrán.

Érdekes megemlíteni, hogy a néhány napos szokatlanul hideg augusztusi időjárás nem tévesztette meg a madarakat. A gólyák, a nyáriludak és más vándormadarak még nem csoportosulnak, nem búcsúzkodnak. Élelemszerzésre, repülésre tanítgatják fiókáikat. A madarak viselkedéséből arra lehet következtetni: tartósan visszatér a napfényes időjárás.

Harmadszorr
a fehér
Szeghal

Harmadszorra
rágszirmait az
mon. A Sárrét
ben egyik akácf
hérlik a sok szé
Az őszi akácvirá
sága a tavasziho
rösladányban és
községeiben is
másik akácfán
hér virágfürtöket
pásztordinasztián
zottai a harmads
zásból hosszú szá
vetkeztetnek, s b
catermesztésre sz

Felmérés
életmó

A városi ember
járól folytat szoc
réseket és vizsgá
gyar Tudományos
ELTE Eötvös K
minc tagú kuta
közreműködésével
don. Mintegy öt
vezető családot
hogy a szükséges
dőívekre és szemé
vezessék. Ezután
az intézmények t
tét is megvizsgál
családok közéleti
nek tükrében. Eg
ra kíváncsiak, m
családtag időbec
háztartási munkát
féle szolgáltatás
igénybe, s miként
va háztartási gép

Ilyen jellegű v
országszerte több kö
nak, városban az
Szekszárdon kezd
Tolna megye szé
Szekszárd mintké
fejlődő magyar vá
gálat eredményé
majd a város tá
elkészítésénél is.

Petrovszki Pál

Szenjaminban rendezett magyar képzőművészeti amatőr kiállításon munkája szerepelt.

(Ui): Békéscsaba amatőr festőinek kiállítása Szenjaminban.

Magyar Szó, 1941. dec. 3.

Petrovszky Pál

festőművész kiállitása. Békéscsaba, Fegyveres Erők Klubja. - Ism: H.B. Békés Megyei Hirlap,1968.dec.31.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz.149-182.l.

169. l.

Petrovszki Pál

1974. ápr.-ban a békéscsabai Munkácsy Múzeum-ban rendezett XVII. alföldi tárlaton részt vett.

Népszava, 1974. ápr. 26. 102 elf. 96 m. 4 p.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Petrovszky Pál
1974 JUL 14

Békésmegyei Népújság

nőmmel is. Igen ám, de meg nincs itt a harmadik szobatárs. Csak idő kérdése — ál-

ha már nem lakik betünk.
Ezt is megígértük, mégis alig tudtak elszakadni egy-

1021

Petrovszky Pál **Portré**

akkor arról kellene ír-
ömmel —, hogy miért
sabai ifipark.
ük, miért alkalmatlan
ısra a keddi nap. Bár
ott a labdarúgó világ-
azon a napon nem
özés-közvetítés és rá-
nelkedő tv-műsor sem
hát nem magyarázat.
mostoha az időjárás
bbis aznap. Kellemes
ő volt.
ig a rendbontó fia-
lleti, ezek fékén-
zerintünk nem ele-
park jelenlegi
. Szükség lenne tár-
ők, például az if-
ook tagjainak és az
knak bevonására.
rjuk lezárni a vitát és
ölcs megoldást mon-
en problémára. Vi-
nagyon sok fiatallal
nk és ezért úgy érez-
öbb probléma az, hogy
emmit sem változott
vel az első évben be-
minden évben ugyan-
Közben pedig felnőtt
nzedék és nekik már
igényeik. Ezt kellene

előbb is írtuk, a vitát
zártuk le. Következő
n folytatjuk a hozzá-
zlését, mert úgy vél-
ha vitatkozunk is,
karjuk: legyen tele az

és akkor nincs olyan, amit ne tudnánk megcsinálni.

Nem maradhatott ki a beszélgetésből a nagy élmény, a berlini VIT sem. A sok tapasztalat mellett egy fontos dolgot köszönhet Feri a kitüntetésnek: megnőtt az önbizalma. Rájött, hogy meg tudja valósítani elképzeléseit. Ennek ellenére semmit sem változott a természete. Ugyanolyan, mint a vetélkedő előtt volt. Vidám, közvetlen, tettre kész. A vetélkedőre való készülés fárasztó napjaiban ő volt a csapat lelke, mókamestere és e pár perces beszélgetés után már érthető, hogy miért őt szemelték ki a gépgyári fiatalok klubvezetőnek.

Bár a klub még csak most készül, a programtervek már megvannak. Nem lesz baj a végrehajtással sem, mert a gyáriak KISZ-esei ritka jó közösséget alkotnak, a vállalat pedig amivel csak lehet, segíti őket.

Csizmadia Feri közéleti ember lett.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JUL 14
Békésmegyei Népújság

Petrovszky Pál
1024

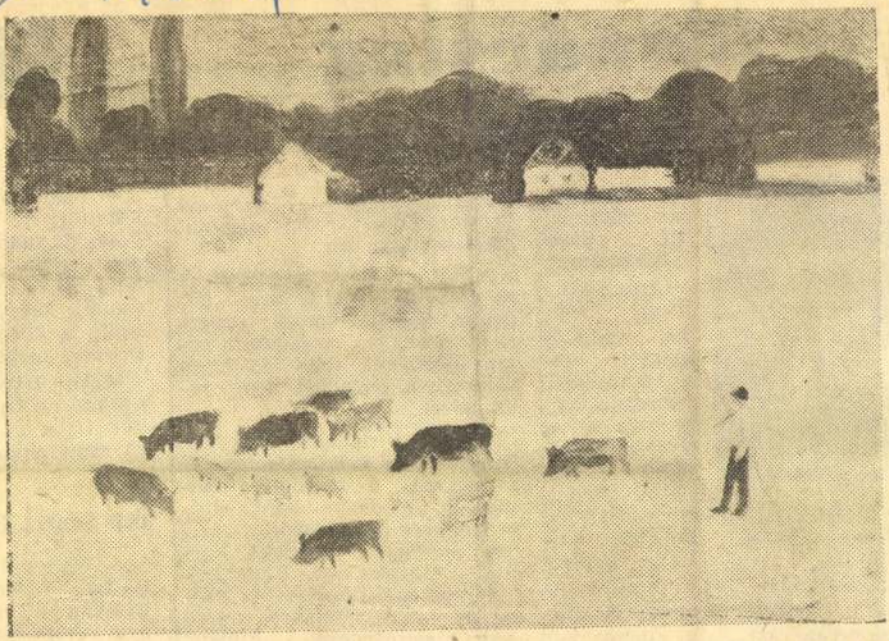

Petrovszky Pál

Falu széle

Tanácstag és védőnő

A találkozás időpontját nehéz egyeztetni. Leginkább úton van, hol védőnői teendői, hol a tanácstagi megbízatás szólítja el a városi tanácsi irodájából, tulajdonképpeni munkahelyéről. Az íróasztal mögött ritkán látják, csak amikor a legszükségesebb adminisztrációt kell elvégezni. Brecska Mária legszívesebben a körzetekbe megy, beosztottjaival, kolléganőivel, hiszen Szarvason vezető védőnő. Ez a ragaszkodás a körzethez érthető, 15 éven át gukkal szemben. A háztartások korszerűsödése pedig még inkább segítette ezt.

A hét év alatt megszerettek az emberek és eljutottam addig is, hogy egyenesen sértésnek vették, ha látogatásaim során véletlenül, vagy idő híján valamelyik családhoz nem jutottam el.

Persze ez ritkán fordult elő. Hiszen öröm volt számomra is a látogatás, megfigyelni a csecsemők fejlődését látni, amikor először mosolyognak, először nyúlnak a játékhoz, kezdik a tipegést. Az édesanyák pedig boldogan újságolták ezeket az apró, számukra mégis nagy eseményeket. Amikor kezdtem, a városban csak egy gyermekorvos volt, ma már körzetek vannak és három gyermekgyógyász. Amióta vezető védőnő vagyok sajnos keve-

— A víz, a v
gondunk.
— Hát igen,
kaptunk az utó
— Ez igaz, d
erre gondoltam
hogy a vízmű
ezután készül
pedig a község
szerűen megold
Makai István,
titkára hosszan
kát. Ujjai gyors
az asztallapon.

Ki segít a

— Van persz
is. Igaz ugyan,
gyarmaton neg
nem építkeztün
az utóbbi 4—5 é
lenére még min
felelő iskolaépül
erőnkből nem i
fiataljaink, pedi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Petrovszky Pál

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1973 JÚN 19

1021

Petrovszky Pál
Kucsmás férfi

Az idős
port me
ár együ

650 kg-
minőség

550 kg
növendé

550 kg
növendé

500 kg
növendé

Petrovszki Pál

E tárlaton szerepelnek a művész munkái.

Dömötör János: A XIX. alföldi tárlat Békéscsabán.

Békés Megyei Népújság, 1976. ápr. 25.

Petrovszkij Pál, festő

— PETROVSZKI PÁL festőművész képeiből nyílt meg kiállítás tegnap Békéscsabán. A tárlaton az alkotó 25 olaj- és pasztellképe látható.

8.

– : Hír

Népszabadság, Bp. 1977 febr. 22.

Petrovszki Pál

PETROVSZKI PÁL festőművész kiállítása tegnap nyílt meg Békéscsabán a fegyveres erők klubjában. A tárlaton 25 olaj- és vegyes technikával készült festményt tekinthetnek meg az érdeklődők. XI.4

Magyar Hirlap 1976/262/6

Petrovszki Pál, festő

L.: Nagy Lipka

— : o Kiállítások 8.

Esti Hirlap, Bp. 1976. nov. 4.

1021

Kiállításról kiállításra

Fotográfiák a csabai múzeumban

Az idei Kulich Gyula premfotó-kiállítás 117 fotográfiája a sorban az emlékezetesebbek közé emeli az egész kollekciót. Ami változatlanul kérdés: a díjazásra kiválasztott képek szinte megmagyarázhatatlan kiemelése. Ez volt a fő gondja a szemlélőnek a gyulai Székely Aladár országos fotókiállításon is, ez most, a csabain is. (És, hogy nincs egyedül véleményével, azt a vendégkönyv bejegyzései is igazolják.) Most sem állítjuk, hogy az első díjra érdemesített *Beat angyal*, Erdei Katalin budapesti fotós felvétele *rossz kép*. Nem rossz, de *nem kiemelkedő*. A hangulata meg sem közelíti emberségben, szépségben, tisztaságban — például — Horváth Zsolt portréit, ezek a kedves, pompás gyermekarcok, különösen a *Mik vannak!* című, bármely kiállítás díjazott dísze lehetne. Sajnos, eléggé el is tüntette a rendezés szem elől, több más, jobb sorsra, és jobb helyre is érdemes alkotással együtt. A második díjat Szeverényi János békéscsabai fotós nyerte két képével, a misztikus hangulatú *Király* és a *Portré* is érdekes, bár több belső sugallattal bírhatna. Romsics László *Fiatal munkás* című képe kapta a III. díjat. Megítélésünk szerint ez a kép is a kiállítás középmezőnyében foglalhatott volna inkább helyet. Két különdíjas szerepel még a tárlaton, Korom Lajos budapesti pályázó kapta a KISZ megyei bizottságának díját *Gerendán* című képéért, feltehető, nemcsak azért, mert egy bájos, fiatal, tinédzserlány sportszempontból kitűnő tornamozdulatát örökítette meg? A másik különdíjat a Fotóművészek Szövetsége adományozta Dr. Lajos László pécsi fotósnak *Fekete-fehér* című portrékompozíciójáért. Szép kép, de értelmetlen (és ez a kiállítás számos, fiatalokat ábrázoló felvételére vonatkozik), hogy miért néznek bele a világba fiatal lányok, fiúk olyan fájdalmas-szomorú melankóliával? Vajon mi a bajuk? Mi rágja lelkűket, hogy sehol egy mosoly, egy derűs arc, vagy csak olyan ritkán, hogy az már nem is öregjeiről, mint az embertől való elidegenítés iskolapéldájáról. Rossz út, értelmetlen út!

Az egész azonban tetszetős, és újra hangsúlyozzuk: egységes, emberi, tartalmakat hordozó. A kirívó példák, vagy díjazási tévedések az egész anyag értékén nem ejtenek csorbát.

Sass Ervin

Petrovszki Pál kiállításáról

A békéscsabai Fegyveres Erők Klubjában Petrovszki Pálnak, az intézmény képzőművészeti stúdiója egyik tagjának olajfestményei, pasztelljei és temperái láthatók. Működik a klubban egy másik művészeti kör is. Az a fiatalokat, emez a korosabbakat tömöríti. Az utóbbiak közt is a legidősebb a deresedő, tempós mozgású, mégis fiatalosan élénk szavú és gondolkodású Petrovszki Pál.

Legjobb képeire kiérlelt, nyugodt tájszemlélet jellemző; olyanfajta világlátás, amely az alföldi festészet nagyjaira emlékeztet. Szinte a végletekig leegyszerűsített például az Őszi táj szántással c. olajkép, az előtérben a frissen szántott föld súlyos, barna tömbjével: mögötte ritkás erdők áttetsző csíkjai. Hasonló tiszta, sallangmentes megoldásokkal mutatja meg az alföldi táj egy-egy vonzó darabját az „Őszi táj kazlakkal" vagy a „Szarvasi Arborétum". Látszik — és ezt senki sem tudná elvitatni tőle —, hogy ismeri, szereti ezt a nehezen felismerhető, de annál mélyebb szépségű tájat.

Más képein színesebb, lebegőbb, mozgalmasabb a világ. Üde, hegyes-dombos táj, virágzó fákkal a Tápió-vidék c. képén. Remek hangulatú, jó színkezelésű munka a „Békési utca télen" vagy a „Csabai híd". Az előbbi — a festő által bevallottan is — legkedvesebb mesterét, Szőnyit, az utóbbi Egry Józsefet idézi.

Kisgrafikái vagy ahhoz közel álló munkái közül az „Akácos út" ragadja meg leginkább a nézőt. A fiatal, égig kapaszkodó, törékeny fák könnyed, mégis fájdalmas ábrázolása újszerű, gondolatilag is igényes szemléletről, igazi tehetségről vall.

Összegezve mit mondhatunk? Petrovszki képei eszköztelenek, nem hivalkodóak, ezért jók. A megvalósítás mindig a témát, a tárgyat szolgálja, s nem fordítva. Legértékesebb nála a tömbszerű, az alföldi festészet hagyományaihoz kapcsolódó tájábrázolás, meg az a fajta látásmód, amely az Akácos út c. pasztellt jellemzi. Úgy véljük, ebbe az irányba kell továbblépnie: még jobban elmélyíteni — egyrészt — a tájélményt, még inkább vállalkozni — másrészt — a látványtól merészebben elszakadó megoldásokra.

Nem hallgathatjuk el természetesen azt sem, ami művészi fejlődése szempontjából — szerintünk — bizonytalan vagy nem egyértelmű. Néhány képén a már-már fényképszerű realizmus felé tájékozódik, sikeresen, mint a „Gyulai várbelső"-nél, vagy kevésbé sikeresen: „Csabai udvar". A kísérletezés az esetek többségében hasznos lehet, ám a jelek szerint a helyes út nem erre, hanem a látványt az összegező élmény, a gondolat, s az ennek megfelelő hangulat oldaláról megközelítő áttételesebb megfogalmazások felé vezet. Tovább kell lépnie a nagy példaképek: Szőnyi, Egry követésétől is. S azt sem hallgathatjuk el, hogy vannak sikerületlen, megoldatlan munkái is.

Tudjuk: Petrovszki nem hivatásos művész. Szabad idejében dolgozik képein. Amatőrművész? Egyéni alkotó? — Mindegy. Munkái jók, igényesek — legyünk hát igényesek vele szemben is. Képei, tehetsége a biztosíték rá, hogy van, lesz ereje a továbblépéshez.

Varga János

Divatbemutató Békéscsabán

Az 1976—77-es év őszi-téli divatirányzatának bemutatóját látja a közönség november 17-én, szerdán délután 5 és este 8 órától Békéscsabán, az ifjúsági és úttörőházban. A vidám zenés műsorban fellépnek Ruttkay Éva, Rátonyi Róbert, Zalatnay Sarolta és a Tinik, Poór Péter, Szűcs Judit. Műsorvezető Molnár Margit lesz.

Egy nap az isko

Sok a gyerek, kevés az általános iskolai tanterem. Ez a megállapítás Szarvasra is érvényes. Az V. ötéves tervre előirányzott pénzügyi keret azonban nem teszi lehetővé, hogy új iskolát kapjon a város. Ezért a párt, a KISZ, a Hazafias Népfront városi bizottsága, a tanács meghirdette az Egy nap az iskolá-

ért akciót a
lános iskola

A város szö
intézményei
szép számmal
mozgalomhoz.
tatóintézet, az
ság, a halten
intézet, a vas-fé
kezet, a Szirén
ipari Szövetke
Műanyagfeldolg
szítő Szövetkez
Táncsics Terme
ÁFÉSZ és a Tis
vító és Talajv
fejlesztési alapj
társadalmi mu
eszközöket ajá
gozók pedig
mint a vár
kalmazottai —
bérüknek megf
járulnak hozzá
hez. Az eddig fe
mintegy 7-8 mil

Jó példa a szarvasi járásból

Javult a tejátvevő üzemek munkája

KELL A TEJ. A termelésének fokozása társadalmi érdek. Az utóbbi években több olyan rendelet látott napvilágot, amely a háztáji és kisegítő gazdaságok ezirányú fejlesztését hatékonyan segíti. A gyakorlat azonban itt-ott ellentmond a fellendülő termelési kedvnek.

Az év elején a gyomai termelőktől bejelentés érkezett a szarvasi járási Népi Ellenőrzési Bizottsághoz. Az Alkotmány Termelőszövetkezet gyomai tejbegyűjtő üzemében szabálytalanul minősítették a tejet. A népi ellenőrök vizsgálata igazolta a bejelentés alaposságát. A tej zsírtartalmát helytelenül állapították meg. Természetesen nem a termelők javára. Előfordult az is, hogy másodosztályú tejet első osztályú tejként adták tovább a tejüzemeknek. Az ellenőrzés megállapítása szerint a termelőket több mint 72 ezer forinttal károsították meg. A háztáji és kisegítő gazdaságok tulajdonosait — akik többségében termelőszövetkezeti tagok —, noha nem nagy összegről volt szó, mégis érzékenyen érintette. Többek között azért is, mert miként a nagy mezőgazdasági üzemekben, a háztáji gazdaságban is meg kell teremteni a folyamatos termelés feltételeit. Ez pedig nemcsak nagy szorgalmat, hanem jelentős anyagi befektetést is igényel. A tejtermelők a jövedelem egy részét állatartásra fordítják. Itt még inkább érvényesül az a matematikai egyszerűségként ható tétel, hogy a biztonságos termelés alapkövetelménye a biztonságos jövedelem. Ha ez bármilyen oknál fogva csorbát után. Tagadhatatlan, hogy a rendszeres belső ellenőrzés és a járási hivatal átfogó vizsgálata nem maradt eredmény nélkül. A népi ellenőrök megállapítása szerint végeredményben ezzel magyarázható, hogy javult a tejátvevő üzemek munkája. Az egészségügyi követelmények betartására is nagy gondot fordítanak.

A JÁRÁS PÉLDÁJA igazolja, hogy a tejátvevő üzemekkel kapcsolatos panaszok orvosolhatók, de csak akkor, ha a vizsgálatokat hatékony intézkedések követik. Jól lehet a hibák nagy része leginkább kisebb-nagyobb gondatlanságból, s nem egyszer pedig hanyagságból származik. Ám megszüntetésük kedvezően hat a háztáji és a kisegítő gazdaságokra. Fokozza a termelési kedvet. Ez pedig társadalmi érdek.

(Serédi)

Eg
pál

Második fordu
a Békés megyei
Intézet és a
szövetség pálya
ka, amelyet 7.
sok részére hir
vember 20-a a
küldésének hat
zös feladatok
könyvolvasásra
törőket, találkoz
náló üzemeik sz
jaival, felkutat
sükön mutatkoz
ányt. Egyéni

Nincs rá paragrafu

Meghalt Kepe Mihály. Élt 76 évet. A piac
felült biciklijére és olyan szerencsétlenül billeg
hogy tarkóját a járda kövébe verte. Valaki szörn
takarta a szétroncsolódott fejet és keresztelt vet
múltán fehér Wartburg állt meg a Kepe ház e
asszonyság szállt ki a kocsiból, tizkilós melle re
morózusan, a ház előtt álló embereket nem is
kapu felé tartott. A Kepe lány érkezett meg. A

Ház, telek, meg ötvenezer forintos betétkönyv
öreg után. És a viszály, hogy kit illett a vagyon.

— Ez is jókor jött — oldódtak meg a nyelv
asszony eltűnt a kapu mögött.

— Jókor. Ahogy tíz éve igérte.

— Eddig az anyja tájékára sem nézett...

talokkal?

t, meglátják!

az! Törvény is van a világ

Békés megyei Népújság 1946. nov. 6.

Petrovszky Pál

Ugyancsak Békéscsabán, a Fegyveres Erők Klubjában adták át az érdeklődőknek Petrovszky Pál kiállítását. Képünkön a kiállító Dunai József őrnaggyal beszélget a megnyitó után

(Fotó: Veress Erzsébet)

szoba-fürdőszo…
randás (garázzsal), beköltözhető. Békéscsaba, Lenin u. 5. Dr. Jeszenszkyné.

IP—24—56 1300-as Polski Fiat eladó. Megtekinthető: szombaton, 6-án, vasárnap, 7-én, délután 4—8 óra között. Gyula, Kárpát u. 6. Dr. Deli.

Gyula, Eminescu utca 30. számú ház, fürdőhöz közel, azonnali beköltözéssel, sürgősen eladó.

Szarvason, Macólaposban 224 négyszögöl bekerített gyümölcsös eladó. Érdeklődni: Somogyi u. 16/1.

Szőrtelenítés véglegesen nyomtalanul rövidhullámmal, **pattanások,** szeplők, foltok, ráncok gyors eltávolítása. Faragó kozmetika, Szarvas, Szabadság u. 45. Telefon: 282.

Figyelem! Mindenféle bútor, rekamié, sezlon, heverő, fotel, szék, tükör, asztal, darálók, edény, régiség, gáz, ruha, cipő, kabát, mindent megvehet, eladhat, Békéscsaba, Fiumei 38. Téglagyárnál.

Udvari lakás és 4 darab fiatal sodrott ló eladó. Békéscsaba, VI., Berzsenyi 51.

IS Zsiguli eladó. Tarhos, Petőfi u. 5. sz.

Albérleti szoba kiadó. Békés, V. ker., Lánc u. 6. sz.

300 négyszögöles beépíthető telek eladó. Mezőmegyer, Nyárfa u. 1/1. Erd.: Szendrei u. 1.

…sedik S. u. 18. szám. Érdeklődni: szombaton, vasárnap, hétfőn.

Békéscsaba, Körgát sor 8., hasas koca eladó.

Békéscsaba, I. ker., Arany J. u. 34. számú ház eladó.

Békekert és Zaporozsec eladó. Békéscsaba, Ür u. D/8. F. fsz. 2.

IS-es Zsiguli eladó. Békéscsaba, Kálvin u. 2.

Gáztűzhely palackkal eladó. Békéscsaba, VI., Puskin u. 13.

CG-s Wartburg alkatrészenként eladó. Vésztő, Jókai 12.

Gyors- és gépírást tanítok, vizsgára felkészítek. „17 órától" jeligére a békéscsabai hirdetőbe.

Kétszobás, összkomfortos fél ház eladó. Békéscsaba, IV., József u. 14.

Csöves tengeri eladó. Békéscsaba, Garai u. 22.

Központi fűtéses kazán, egy darab lemezhajlító gép eladó. Békéscsaba, V. ker., Fiumei u. 1. Érdeklődni: szombaton egész nap.

Békéscsabán, a központban, Kinizsi u. 14. sz., 4 szoba, fürdőszoba és mellékhelyiségekből álló, kertes családi ház eladó. Két család részére is megosztható.

Kombinált szobabútor eladó. Békéscsaba, V. ker., Báthori u. 48.

Bármilyen jószág gondozását vállalom du. 16 órától reggel 6 óráig.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 AUG 22

Békésmegyei Népújság

Petrovszki Pál festő

Petrovszki Pál kiállítása Kétsopronyban

1021

Kedden a kétsopronyi művelődési házban megnyílt Petrovszki Pál festő kiállítása. A tárlaton a festő 40 olaj-, grafika és temperafestménye látható. A békéscsabai munkásfestő szülőfalujában a paraszti élettel kapcsolatos képeit állította ki.

tüzelésű, gyorsgőzfejlesztő gépkezelőket. — Békéscsabai állandó telephelyre autóvillamossági szerelő, hegesztővizsgával rendelkező lakatos, autószerelő szakmunkásokat és segédmunkásokat. Bérezés

Petrovszki Pál
1021

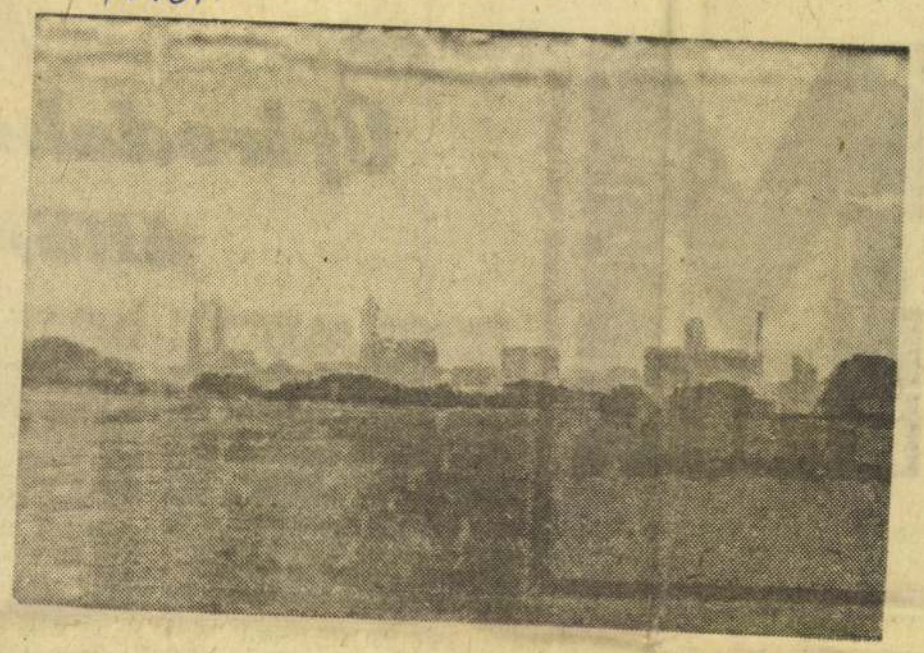

Petrovszki Pál

Békéscsaba

Békési tárlat '74

Tíz képzőművész új képei a kiállításon

Néhány hete öt fiatal festő kiállítását nyitották meg Orosházán. Az elmúlt vasárnap Békésen tíz helybeli és környékbeli képzőművész állította ki alkotásait. Úgy gondolom, már ez a két esemény is felment a könnyelműség vádja alól, ha leírom: nem szunnyad megyénk képzőművészete. És ez alapvetően fontos. Ahhoz ugyanis, hogy maradandó értékű alkotások születhessenek, elsősorban dolgozni kell. Sokat, nagyon sokat. Kitartóan, utat és egyéni hangot kutatva.

Ezt teszik az orosháziak és a békésiek is. A Békési tárlat '74-en tizen, összesen 35 olaj- és 3 pasztellképpel szerepeltek. Ebből húsz tájkép, négy csendélet, öt kifejezetten folklór témájú, a többi portrékép. Alkotóik fiatalok és idősebbek. Valamennyien amatőrök. Munkájuk csaknem egy szinten értékelhető; szemléletük, esztétikai fogékonyságuk hasonló, de technikai felkészültségükben már több különbség fedezhető fel. Többségüket megihlieti a Körös-vidéki táj, a rétek, legelők távlatai, a mulandó tanyák és népi használati eszközök. Némi nosztalgia is fellelhető képeiken. Ez közös, amiből csak az új technikával fogalmazók képesek kilépni (Párzsa János: Kikötő, Várkonyi János: Harangláb, Bartóki József: Hidak, Petrovszki Pál: Békéscsaba).

A csendéletek legtöbbje csak a stúdium szintjéig jut el. Valószínűleg annak is szánták alkotóik. Érdekes azonban *Hevesi Ferenc* naturális korsós, köcsögös képén, dáliás csendéletén a megfestett, természetes fényhatás. A portrék között ugyancsak feltűnő Hevesi: Nagymama című vászna. Az arc teljesen fotószerű, de a ráncokba csempészett barátságos fények képzőművészeti erővel hatnak. A kiállítás képei előtt haladva elsőként *Várkonyi* nagyalakú várkastélya tűnik fel. A komor, mesebeli bástyákat ölelő derűs alkonyat. Harangláb című képén a tűnő időt festette meg. A rozzant építmény harangja olyan mozdulatlan, mint a félretett óra ingája. Helyette a lemenő nap jelzi az estét. Ugyanilyen megindító a fiatal mezőberényi festő alig néhány vonallal megörökített, balladisztikus „Betyár"-ja. Képeinek a nyomdafestékek és a zománc színek játéka ad hangsúlyt. *Bartóki József* „Hidak"-ja is ezek keveréke, de csurgatott technikával készült, kifejezve az őrt álló mozdulatlan vasszerkezetek és a víz időtlen kapcsolatát. *Kutyik Gergely* szépen megfestett tájképeiről a búzaérlelő nyár hangulata árad, *Párzsa János* Kikötője mesteri fény-árnyék hatással, a vázlatosan is karakteres ember és a nagy hajó kontaktusával vonja magára a figyelmet. *Petrovszki* Békéscsabáján hatalmas távlatok nyílnak. A föld és ég között halvány kontúrokat rajzolnak a város jellegzetes épületei. *Varga János* „Fényesi táj"-án az azúrkék, „Zivatar"-ján az égbolt, *Takács István* képén a magukra hagyott csónakok emlékezetesek.

Réthy István

MINI MAGAZIN

Kin

Elsőként lépett magyar földre

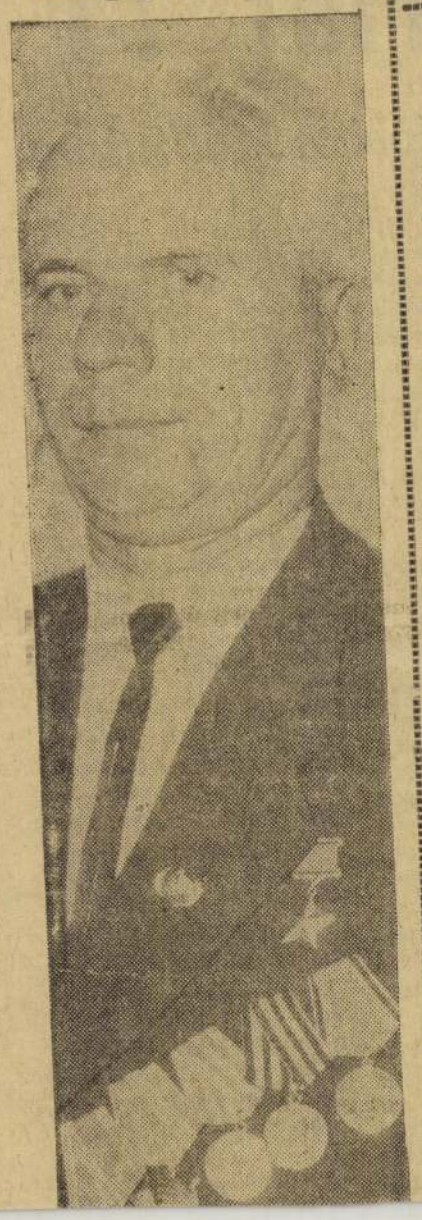

Új irodalm
úttörő

Októberben egy új irodalmi folyóirat lát napvilágot, a *Kincskereső*. Tulajdonképpen nem teljesen új ez a lap, mert a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola kiadásában már csaknem három éven át megjelent és a szegediek között nagyon kedveltté vált. Ez indította a Magyar Úttörők Szövetségét arra, hogy a 10—14 évesek irodalmi, művészeti, kulturális folyóirataként országosan terjesztette tegye.

Mi az új folyóirat célkitűzése? A ma fiataljaihoz szóló formáló erejű, változatos gondolati, érzelmi, hangulati telítettségű, esztétikai értékű írásokat akarnak megjelentetni, ezekkel akarják a fiatalokat nevelni.

A folyóirat kétharmad részében *szépirodalmi* alkotások je-

lennek meg, m
magyar és kül
népköltészeti al
lomások. Az els
ban többek köz
Nagy László, W
seit, Fekete Ist
Ács László reg
lik. Tatai Sánd
gényeiről, alkot
írói céljairól.
részt népkölt
gazdagítják.

Az *Édes any*
ban a magyar n
gazdagságának
akarják előseg

Klubszemközt

„Az elmúlt időszakban az ifjúsági klub kulturális életünk, közművelődési tevékenységünk elismert, mind fontosabb szerepet betöltő formájává vált." — Ezzel a gondolattal kezdődik a KISZ KB kulturális osztályának új kiadványa, a „Klubszemközt".

Szép kiállításban, gazdag tartalommal nyújt segítséget az ifjúsági klubok vezetőinek és a KISZ-szervezeteknek. Jó példaként bemutatja a „Szivárvány" ifjúsági klubot, mely Hódmezővásárhelyen tevékenykedik. Egy budapesti és egy szegedi klub életével is megsmerkedhet az olvasó.

Mit tudjon egy klubvezető? Ez sokszor és sokat vitatott kérdés, a Klubszemközt szerkesztői sem akarják most egy csapásra eldönteni a vitát, helyette felsorolják a klubvezetőképzés elméleti anyagait és a képzés rendszerét. Döntse el ki-ki maga, hogy miben kell még fejlődnie.

Magyarország rejtvényfejtő bajnokának bemutatása után tudósít az új kiadvány az amatőr színjátszók monacói kongresszusáról. Sok figyelemre méltó gondolatot közöl Párkányi László tanulmánya az amatőr színpadok és a közönség viszonyáról.

A könyvekről, könyvklubokról szól a következő rész. Ez egy régi és mégis új, illetve megújuló klubforma, de még ma sem eldöntött, hogyan lehetne legjoban, leghatásosabban olvasóvá tenni a fiatalokat. A magnós műsorokról és a klubvásárlókról is újat tud

Kedves, mos
szony Szilágyi
júsági Lapkiad
megyei szervez
Miskolcon ta

Vala

Nemrégiben,
szi Transstroj
az ottani napila
magyar emberr
tak, aki tojáso
kolt. Tréfából
dezték egyik ba
a cég kovácsát, h

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV 9

Néphadsereg

Petrovszky Pál szobrára

1021

Képzőművész katonák KIÁLLÍTÁSA

A hagyományos őszi műkedvelő kiállítás- és bemutatósorozat második eseményeként ismét Zalaegerszegen nyílt meg a néphadsereg legtehetségesebb amatőr képző- és iparművészeti tárlata.

A zsüri igen szigorú mércét állított fel, így a seregtest-bemutatókon válogatott 450 alkotás közül is mindössze 149 mű került közönség elé. Az idei néphadseregi tárlat ily módon inkább kamara-kiállításnak tűnt, semmint egy esztendő amatőr művészi munkáját széles körben tükröző gyűjteményes bemutatónak, a zsüri álláspontját, a magas esztétikai igényeit mégiscsak helyeselni lehet. A rendkívül alapos, körültekintő válogatás eredményeként valóban — színvonalát tekintve is — reprezentatív kiállítást láthattunk. Ez a zsürizési s rendezési szemlélet más néphadseregi amatőr bemutatók számára is példaadó lehet: nem a részvevők — a mennyiség csábításának engedő — nagy száma, hanem a minőség, a művészi színvonal reprezentálhatja igazán — országos szintű műkedvelő-művészeti seregszemle esetében! — a hadseregbeli amatőr mozgalmat.

Az idei kiállításon különösen a szobrászati, ipar- és népművészeti kategóriában láthattunk kiváló alkotásokat. A szobrászok főleg portrékkal és kisplasztikákkal jelentkeztek, közülük kiemelkedtek *Petrovszky Pál* I. díjjal jutalmazott lírai női portréi, a tavaly is szerepelt *Visy József* honvéd karakterisztikus arcmásai és *Soós Sándor* nyugalmazott ezredes roppant eredeti, formai egyszerűségében is igen hatásos kifejező faszobrai. Változatos kollekcióval vonultak fel az amatőr iparművészek is, különösen az ízléses, sokféle tematikájú kerámiamunkák térhódítása volt szembetűnő. E kategória I. díját méltán nyerte el *Rádoczi László* honvéd „Szolgálatvezető" című, népi ihletésű, groteszk kerámiafigurájával. *Kotler Miklós* honvéd kerámia faliképsorozata és *Hideg János* pompás bőrmunkái is jó szakmai felkészültségről, igényességről, ötletgazdagságról tanúskodtak.

Akárcsak tavaly, idén is a kiállítás egyik legörvendetesebb tapasztalata az volt, hogy a népművészet hagyományainak ápolását, továbbfolytatását milyen sok lelkes, tehetséges amatőr tekinti szívügyének a hadseregben! A műkedvelő „népművészek" most is kitűnő művekkel mutatkoztak be: *Varga István* törzsőrmester, *Ladik László*, *Cseri József*, *Vágó Ferenc* népi motívumokat felhasználó fafaragásai és a miskolci Fegyveres Erők Klubja szakkörének népi hímzései, ötletes szűrposztó faliképei a kiállítás legrangosabb alkotásai közé tartoztak.

Szintén örvendetes jelenség, hogy a hadsereg amatőr képzőművészei közül egyre többen — s tegyük hozzá: egyre színvonalasabban — foglalkoznak politikai plakátok tervezésével. Elsősorban *Ludvig Zoltán* honvéd ötletes, megkapó formájú ünnepi plakátjai érdemelnek dicséretet, de *Sánta András* és *Gáts Balázs* honvédek plakát-kísérletei is igen biztatóak. Kevésbé mondható ez el a felsorakoztatott grafikákról: *Ludvig Zoltán* és *Prágai János* honvédek jó szakmai felkészültségről árulkodó, művészi igényű grafikái kivételével meglehetősen szegényesnek bizonyult az idei kollekció. A festményanyag vásznai — tartalmukban s formájukban egyaránt — kevés érdekességgel szolgáltak.

Az idei kiállítás feltétlen erényei közé tartozik, hogy az évről évre hiányolt katonatéma ezúttal már nem annyira „hiánycikk", mint korábban volt. Nemcsak a katonai tárgyú alkotások száma gyarapodott, az ábrázolás színvonala is fejlődött, sőt: változatosabbak lettek a kifejezési eszközök s a katona-életet szélesebb műfaji skálán örökítették meg az amatőr katona-művészek. A korszerű technika, a katona és az eszközök kapcsolata például számos grafikai lap témájául szolgált (*Prágai* honvéd repülős montázs és *Erdész László* „Harci technika" című tollrajza érdemel külön is említést). Mások a katonaélet bensőséges, intim pillanatait választották képük tárgyául: *Szabó Tamás* honvéd kifejező katonaportréi, *Gaál Tamás* honvéd „Fáradt katona" című festménye s *Rédei Istvánnak* a hajnali gyakorlat előtti feszült várakozást érzékeltető hangulatos akvarellje egyaránt azt példázza, hogy a hadsereg kifogyhatatlan témalehetőségeket kínál. Jónéhányan — nagyon helyesen — a humoros, groteszk megközelítéstől sem feledkeztek meg: *Rákóczi* honvéd már említett kerámia kisplasztikája, *Szűcs László* honvéd két „ásító" bakancsot ábrázoló szellemes „Takarodó" című plakettje vagy *Aszódi Mihály* honvéd faragott didergő őrkatonája frappáns bizonyíték arra, hogy a kifejező humornak nagyon is helye van az amatőr katona-művészek „palettáján".

A mostani kiállítás beigazolta azt is, hogy a műkedvelő képzőművészek szakszerű irányítása, oktatása nemcsak kívánatos, de szükséges is, s valósággal „mérhető" eredményekkel jár. Az idei tárlat díjazottainak csaknem fele ugyanis a nyári zalaegerszegi amatőr képzőművész katonai alkotótábor résztvevői közül került ki. Hasonló alkotótáborok szervezése, s a szakkörökben folyó oktató-nevelő munka, művészi-szakmai irányítás fejlesztése révén a következő években alighanem még színvonalasabb kiállítással büszkélkedhet majd a hadsereg.

MÉSZÖLY GÁBOR

Végh Pál győztes Ikarusza a „Kilián György" Repülő Műszaki Főiskolát képviselte a kiállításon

Tárlat-enteriőr

Fotó: KUTAS RUDOLF

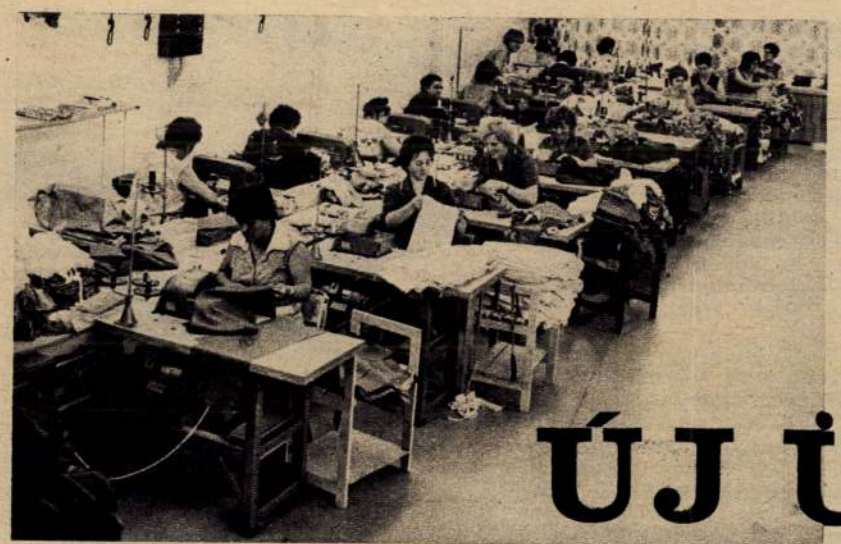

Kultúrált munkahelyen

ÚJ ÜZEM

a helyőrségben

A tiszti lakótelep kellős közepén tetszetős épület emelkedik. A Ramona KTSZ alkalmazottai dolgoznak itt, zömükben tisztfeleségek. Az épületet, az új üzemet honvédségi beruházással (közel ötmillió forintért) nemrég hozták tető alá. Az asszonyok végre olyan körülmények között dolgozhatnak e távoli helyőrségben, amely megilleti őket. Korábban — éppen tíz esztendeig — az egyik lakótelepi ház pincéjében szabták, varrták, vasalták a szebbnél-szebb női konfekció-holmit, a kötött ruhákat, blúzokat, nadrágokat.

Most tágas, világos termekben hajolnak a munkadarabok fölé; függönyök vannak az ablakokon; délben mini-ebédlőben zajlik az étkezés. Zuhanyozó, mosdó, korszerű öltöző tartozik még az új üzemhez.

— *Alig másfél éve kezdték építeni* — újságolják az asszonyok, — *nem hittük volna, hogy ilyen hamar és ilyen tökéletes kivitelezésben készül el. Igazi üzem ez, vetekszik a legmodernebbekkel!*

Az alakulat párttitkára így summázza véleményét:

— *Pártszervezetünk két esztendeje határozta el, hogy javasolja elöljáró szerveinknek az üzem építését. Kérésünket meg-*

értéssel fogadták. Nagy anyagi segítséggel kezdődött meg az építkezés. Az üzem természetesen a honvédség tulajdona, a KTSZ bért fizet a használatáért.

Hogyan válaszolnak az asszonyok erre a gondoskodásra?

1968-ban — a mostoha körülmények ellenére — 30-an szerezték meg közülük a szakmunkásbizonyítványt. Most azt tervezik, hogy újabb tanulócsoportot indítanak. Így az átlagfizetés is emelkedik majd.

Nagy előnye az új üzemnek, hogy jóformán a lakások tőszomszédságában van. Segítség az asszonyoknak az is, hogy az általuk gyártott gyerek- és női holmiból gyakran vásárolhatnak, olcsóbban, mint az üzletben. A divatos, szép ruhadarabok, — amelyek itt készülnek, — aligha jutnának el egyébként a távoli helyőrség kis üzletének polcaira... Az új üzem tehát nemcsak munkát, hanem árut is biztosit.

KÓBOR LÁSZLÓ

Még újonnan csillog a gyűrű... Sokan itt kezdenek el dolgozni, itt szereznek szakmát

Fotó: SZABÓKY ZSOLT

PÁLYÁZATI FELHIVÁS

a magyar néphadsereg katonai főiskoláira

A Magyar Népköztársaság honvédelmi minisztere a belügy- és oktatási miniszterekkel, illetve a KISZ központi bizottsága első titkárával egyetértésben

jelentkezésre hívja fel

mindazokat az ifjakat, akik dolgozó népünk fegyveres szolgálatát önként vállalják, és a magyar néphadsereg, illetve a Belügyminisztérium Határőrség hivatásos tisztjei kívánnak lenni, amennyiben középiskolai tanulmányaikat az 1974/75. tanévben befejezik, illetőleg korábban már befejezték.

A JELENTKEZÉS FELTÉTELEI: büntetlen és feddhetetlen előélet; erkölcsi-politikai megbízhatóság; magyar állampolgárság; hivatalos szolgálatra való egészségi és fizikai alkalmasság; középiskolai végzettség; nőtlen családi állapot; 21 évnél nem magasabb életkor.

A katonai főiskolára pályázó tanulók jelentkezési lapot a középiskola igazgatójától, az előző években végzettek (sorkatonák is) Budapesten a fővárosi kiegészítő parancsnokságtól, vidéken a megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokságtól kapnak.

A JELENTKEZÉSI LAPHOZ MELLÉKELNI KELL: sajátkezűleg írt részletes önéletrajzot; erkölcsi bizonyítványt; a korábban végzetteknek az érettségi bizonyítványt.

Az erkölcsi bizonyítvány kiadásához szükséges nyomtatvánnyal Budapesten a fővárosi kiegészítő parancsnokság, vidéken a megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokság látja el a pályázókat.

Azok a felvételt nyert pályázók, akik a folyó tanévben fejezik be középiskolai tanulmányaikat, a végzettségről szóló oklevelüket, bizonyítványukat az érettségi (képesítői) vizsgát követően, *de legkésőbb június 30-ig juttassák el azon főiskola parancsnokságához, amelyre felvételt nyertek.* Aki érettségi bizonyítványát határidőre nem küldi be, nem tekinthető felvettnek.

A jelentkezési lapot és a mellékleteket a folyó tanévben végző pályázók az iskola igazgatójának, a korábban végzettek Budapesten a fővárosi kiegészítő parancsnokságnak, vidéken a megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokságnak, a sorkatonai szolgálatot teljesítők pedig a parancsnokuknak adják át.

A JELENTKEZŐK PÁLYÁZHATNAK:

— a „Kossuth Lajos" Katonai Főiskola gépesített lövész, páncélos, csapatfelderítő, tábori tüzér, műszaki vagy határőr;

— a „Zalka Máté" Katonai Műszaki Főiskola légvédelmi tüzér parancsnoki, légvédelmi rakéta, vegyivédelmi, híradó, rádiólokátor, jármű, fegyverzeti vagy hadtáp;

— a „Kilián György" Repülő Műszaki Főiskola repülő műszaki, repülőgép-vezetői szakára.

A szakok részletes ismertetését a „TÁJÉKOZTATÓ A MAGYAR NÉPHADSEREG KATONAI FŐISKOLÁIRÓL" című kiadvány tartalmazza.

felvételi

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 DEC 5-8

Petrovszki Pál

Békésmegyei Népújság

1021

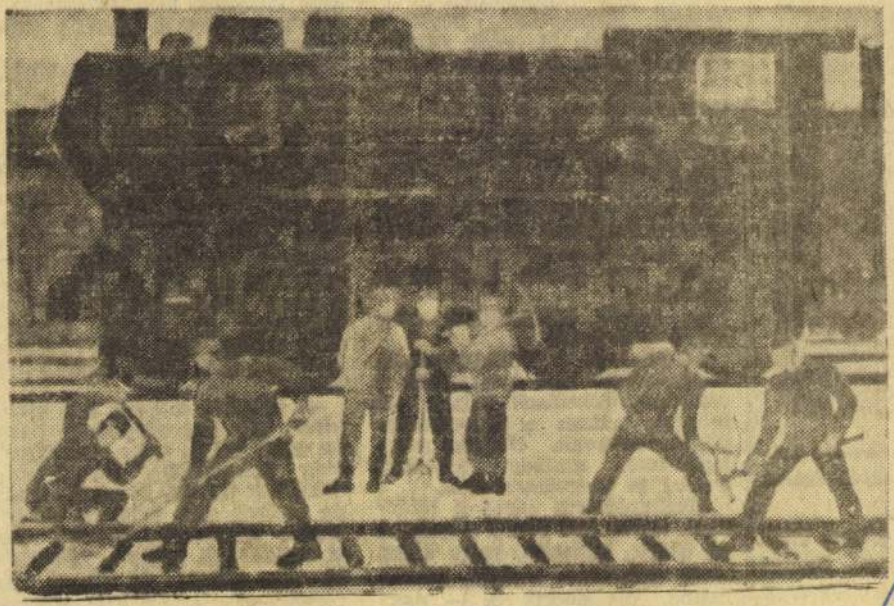

Petrovszki Pál

Vasútépítők

...ai és Békés me-...ínvonalas szóra-...ik.

...lról jobbra Tóth ... Ferenc, Futaki ... János, Turcsek ... Gábor és Csapó

KISZ-eseink takarítottak, cipekedtek, sőt szerelték is. Lány létükre úgy megcsinálták a cipőtartó állványokat, hogy a szakmunkások is csak nézték. Kitakarítottuk az áruház pincéjét, összegyűjtöttük az ott levő vashulladékokat, és az érte kapott pénz KISZ-szervezetünk vagyonát gyarapítja. Nagyon sok túlóránk volt az átalakítás során. Amit kapunk érte, annak felét befizetjük a vietnami szakmunkásképző iskola céljaira. A maradékból a jövő év elején egy közös kirándulást tervezünk.

— Miért választották meg KISZ-vezetőnek?

— Ezt csak a többiek tudnák megmondani. Egy éve, mikor a vezetőségválasztások voltak, én is tagja voltam a szavazatszedő bizottságnak. Nagyon meglepődtem, amikor kiderült, engem is megválasztottak.

Megkérdeztem tehát a többieket, miért lett Márti a szervező titkár. Kiderült, hogy azért, mert mindenki szereti, bíznak benne, jól ismerik és — mert elég nagy a szája. Mikor ezt elmondtam neki, nevetni kezdett.

...ves tűzoltó csapatnak ég éppen most kapta meg a törzsgárda-jelvényt. Emellett közgazdasági technikumba jár és részt vesz a most megszervezett politikai oktatáson is. Ennyi minden után talán meg sem kellene kérdezni, mit csinál szabad idejében?

— Tényleg nincsen sok ráérő időm. Hét óra után érek haza, ha nincs iskola vagy valamilyen más elfoglaltság. Legtöbbször nekilátok tanulni, mert így munka mellett elég nehéz a középiskola. Néha-néha egy-egy mozi, színház is befér a programba meg néhány jó könyv. És persze arra is időt kell szakítani, hogy a nagy Ő-vel találkozzam néha.

L.

440 megawatt
rokkal építik.
évek közepén
gawattos reak
nek fel.

Üzemcsarno
zetéhez szükséges faelemeket gyárt a csehszlovák faipar. Az elemek összeragasztott homogenizált farétegekből állnak. Hosszúságuk 90 méter, így labdarúgópálya méretű csarnokokat támaszték nélkül befedhetnek velük. Az új szerkezeti elemek az eddigi próbák szerint tűzbiztosabbak, mint az acél.

◆

Különleges szállítóeszközt készítettek a Škoda Művekben, egy 500 megawattos turbógenerátor 210 tonna súlyú állórészének a Melniki Erőműbe viteléhez. A 21 nyolckerék-tengely meghajtással működő gép az első óriás méretű csehszlovák szállítóeszköz.

◆

Az üvegszövés új iparág Csehszlovákiában. A délmorvaországi Moravský Krumlov városban az idén kezdték meg az üvegrostok „Üvegházvárost" építettek Kodan városában. Az eddigi legnagyobb csehszlovák üvegházkomplexum 22 hektárnyi termőterületet fed be üveggel. További 6 hektárra hajtatóházakat telepítettek. Fűtésre a Tušimicei Erőmű kondenz hőjét használják fel.

(BUDAPRESS — ORBIS)

Bulgária

Acél Kremikovcibó

Másfél évtizede üzemel Szófia közelében, Kremikovciban Bulgária legnagyobb fémkohászati kombinátja. Az elmúlt 15 év alatt 15 millió tonna nyersvasat, 17 millió tonna acélt és 15 millió tonna hengerelt árut adott a bolgár népgazdaságnak.

A Kremikovciban működő kombinát Bulgária legnagyobb ipari üzeme, ahol 22 ezer munkás, mérnök és technikus dolgozik. E modern,

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Petrovszki Pál

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Művelődés

1979 AUG 2 6

1091

Petrovszki Pál: Békési liget

Petrovszki Pál, késő

L: Fajó János

Dömötör János: Egy képzőművész szakkör negyedszázada

123-127

Új Auróra, Békéscsaba, 1982. aug.

1982/2

M. D. K.

PETRUCCI, Giacomo kőfaragó

1636-1646 között. Pozsony, vár, kőfaragó munkák

Voghházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 254. II. 223. l.

Petrucci, Giacomo

olasz kőfaragó

Led a pozsonyi várnak a XVII. sz. történt átépítése alkalmával Pietro Marne (?) együtt vezette a kőfaragó munkákat.

Menclová, Dobroslava

Hrad Bratislava.
Bratislava, 1936.

36. l.

Petrucci Giacomo

olasz kőfaragó

XVII. sz

l.

Kem Pors

18. l.

Giacomo Petrucci

Portrait

XVII 24.

Laid. Albert Hall Paris

Petrucci, Giacomo

Bécsi olasz Réfaragó

a pozsonyi vár barokk átalakításában

vett részt 1632-1645 között.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

110.old

M.D.K.

Petrucz György épitész

Budapest uj Sportcsarnok tervpályázaton
B/ feladatnál megvétel
Társtervező: Roth János

Magyar Építőművészet 1966/6. 6.l.

Petrina György

a miskolci Tiszai pályaudvar 1968-as tervpályázatán
III. díjban részesült 13.sz. pályamunkájának tervezője.

Molnár Péter: A miskolci Tiszai pályaudvar tervpályázata, 1968. - Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 3.l.

mdk.

Petrus aranyöntő

neve 1410 ben szerepel egy ház eladásával kapcsolatotan. ugyancsak a budai pénzverde alkalmazottja.

Huszár L. A Budai Pénzverés Története A Középkorban
1958 72. l

PETRUS, választó

Emlitve:-11.-1592,XI.5.A neve szerepel a városi jegyzőkönyvben.-1608 és 1624-ben adókivetésben. 26.old.

SZÁSZ PÁL: Adatok a nagybányai pénzverő alkalmazottairól 1530-1660 25.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LVI-LVII.évf. 1957-1958.
Akad.Kiadó,Bpest. 1958

Kassa

Petrus Aurifaber 1394

Arch.Közl.1899. XXI. 116

Kassa

Petrus Etwes de Zixo 1510-34

Arch.Közl.1899. XXI. 133

Kassa

Petrus Goldschmied 1401-1405

Arch.Közl.1899. XXI. 116

M. D. K.

PETRUS György

Borsnyó

Betlér kastély képek

Garas XVIII. ny. 242. l

M.D.K.

-1-

Petrus, festő

az Ugrinus jelzőt viselte neve mellett, mert annak ellenére, hogy Dalmáciában harai és olasz festők működtek, mégis a XIV. sz. végén, valószínűleg valamilyen ajánlás alapján, Szécsfehér várról Ragusába jött ... ahol 1390. aug. első napjaiban a ragusai Nagytanács felhatalmazta a rektort a a kormányt, hogy őt állami szolgálatba vegyék ... azzal a ./.

Cvito Fisković: Magyarország és Dalmácia művészeti kapcsolatai a középkorban és a reneszansz idején

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

95. old.

M.D.K.

Petrus, festő

...hirötéssel, hogy ragyzai műhelyébe egy ragyzai tanulót is hőtelés tartani és oktatni. Fizetését évi negyven aranydukátban állapitották meg. (A felfogadott tanuló alig egy év múlva megszökött tőle). A Nagytanács elégedettsége jelénül elhatározta, hogy egy velencei mester távozása után megkapja annak lakását és műhelyét a Tőtéren, hogy felemeli fizetését, megengedi, hogy időnként ./.

Cvito Fisković: Magyarország és Dalmácia müvészeti kapcsolatai a középkorban és a reneszansz idején

Müvészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

95. old.

M.D.K.

Petrus, festő

... néhány hónapra Ragusából eltávozhassék, szolgálati idejét pedig 1393 végéig meghosszabbította... Vállalták, hogy külön megfizetnek egy faragót, ha Petrus tud ilyen embert magával hozni, hogy a képei köré gotikus díszítésű oltárkeretet faragjon... Petrus Ungarinus egyes táblaképeken kívül poliptichonokat is festett... 1392 nyarán elvállalta egy oltárpolipticon megfestését két szent alakjával. Sajnos munkái nem maradtak fent.

Cvito Fisković: Magyarország és Dalmácia művészeti kapcsolatai a középkorban és a reneszansz idején

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf. 2.sz.

95. old.

M.D.K.

Petrus,aurifaber /ötvös m./

Veszprémi ötvösmester 1696-ban Veszprémben lakott, háza volt.

Somogyi Árpád:Adatok a veszprémi ötvösség történetéhez.293.o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei.2.Veszprém,1964

Petrus kőfaragó mester

dolgozott 1493-ban az egervölgyi vár-kastélyon.

H. Takács Marianna: Magyarországi vár-kastélyok, Budapest, 1976

1531

Petrus Italus kőmüves mester.

Eperjes, 1519–20.

Tört. tár., 1911.

77., 78., 82.

Petrus Halus de Lugano

1560-1563 Bentaca, Szt. Miklós-templom

Kovács 2003. 38.

ő

reinek bibliográfiája.

or I. István korában

. székesegyház régi sekrestyéje

. Szent Balázs-templomrom

gygeresdi r. k. templom

nátus templom régészeti

ány emlék." Az elpusztult
leírásai

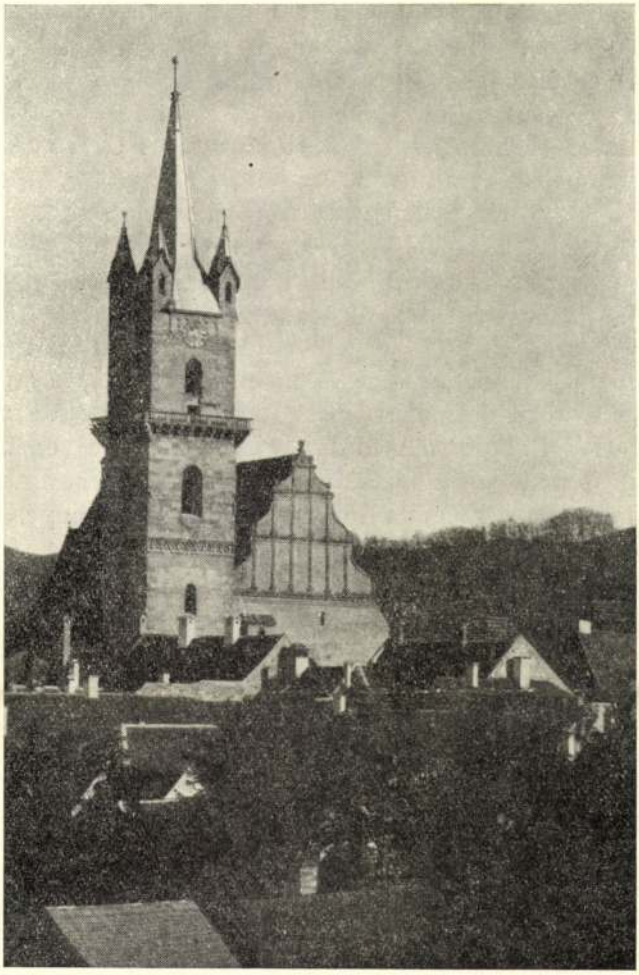

10. A BESZTERCEI EVANGÉLIKUS TEMPLOM.
RÖMISCHER FELVÉTELE. BESZTERCE.

(10. kép), melyet 1564-ben alakított át a luganói Petrus Italus, aki Bártfán is dolgozott és akkor már lembergi polgár volt. Petrus Italuson kívül a XVI. és XVII. században két olyan építészről tudunk, akinek nemcsak nevét, hanem erdélyi alkotását is ismerjük. Domenico da Bologna Szamosújvárat építette Martinuzzi megbízásából, míg a velencei Agostino Serena

Cédulázva!

tartott sárkányfogas címerrel, ami még inkább hangsúlyozza az épület egyik végét. A homlokzat egyensúlya teljesen felborul. Az erkély olaszos formákat tüntet fel, hozzá egész közeli analógiát a lombardiai Gasparino di Antonio és Leone di Matteo által 1472—81-ben épített perugiai Palazzo del Capitano del Popolo-n találunk. A részletkiképzés is tele van zökkenőkkel; a bejáratot csak egyik oldalán kíséri ablak, a másik, szélső oldalon a fal kopár és tagolatlan marad, viszont az aszimmetria még fokozódik azáltal, hogy az emeleten az erkélyt és ajtaját közrevevő ablakok szimmetrikusak. A homlokzatot egybefogó magas tető ugyan enyhíti a homlokzat zavaros sívárságát, s bár bizonyossággal nem állíthatjuk, hogy a tetőszerkezet a régi formákat őrzi meg, de kétségtelen, hogy tipikus erdélyi alkotás. A tordai fejedelmi ház a konstrukciót nem érintő reneszánsz formáival és súlyos diszharmóniáival, jellemző a Báthori Zsigmond humanista és vadregényes, fényes orgiák és a vérpad közt ingadozó korára.

Bethlen Gábor nevéhez a gyulafehérvári palotán és a vajdahunyadi építkezésen kívül még a gyulafehérvári székesegyház tornyának főpárkánya és a dévai Magna Curia fűződik, amelyben a híres „Murányi Vénusz"-nak, Széchi Máriának és Kun Istvánnak esküvője ment végbe, s amelyen a barokk átalakítások csak a sarokbástyás elrendezést és gazdagon kiképzett külső lépcsőt őrizték meg eredeti alakjában. A fogarasi vízivár belső termeit Apafi díszíttette, de abból semmi sem maradt ránk.

Néhány szerényebb épület, mint a dési Rákóczi-ház, az ebesfalvi és balázsfalvi Apafi-kúriák maradtak még fenn az erdélyi fejedelmek építkezéseiből.

A magyar városok közül a kolozsvári kőmúzeum ajtókeretei beszélnek arról, hogy mennyi reneszánsz házat bontottak le, melyek ha mind állnának, Kolozsvárt reneszánsz műemlékekben a leggazdagabb erdélyi várossá avatnák.

A szász városokban csak annyival jobb a helyzet, hogy az emlékek ma is a helyükön vannak. E tekintetben Nagyszeben vezet. Nagyobbszabású reneszánsz építkezés csak kettő áll ma is: a brassói városház, mely éppúgy emelkedhetne Németországban is, oly kevés köze van Erdélyhez és nagyon át van alakítva, a másik pedig a besztercei szász templom

PETRUS Italus de Lugano épitész

KOVÁCS András: Besztercze, Evangélikus templom. Sepsiszentgyörgy, 1993 (Erdélyi műemlékek, 2.)
10-11.

XVI.sz. közepén a templomon végzett munkáiról

ség, mulandóság

esfehérváron » *Maros Donka*

Küsel rézmetszetei örökítették meg Lodovico Ottavio Burnacini, Ő császári felsége mérnökének díszleteit, a koreográfiát, sőt a színpadi technika bravúrjait, a darab 1668-as nyomtatott kiadásához. A látványosságokat sorra vevő metszetes lapok középpontjába függesztett és az uralkodópárt színpadi kosztümben ábrázoló, *Jan Thomas* festette páros képmás egyszerre az ünnepeltek és a játékok cselekvő részeseinek megjelenítése.

A grafikai alkotások másik csoportja sajátos, a jezsuita rend által szorgalmazott és a politikai propaganda szolgálatába állított művekből áll: nagyúri magyar diákok költségén megjelentetett egyetemi tézislapok. Ezek a már méretükben is impozáns, kompozícióikban pedig nemegyszer monumentális metszetes lapok a török felszabadító háború korából származnak, és allegorikus ábrázolásai a török elleni harcra buzdítanak, vagy a pogányon vett győzelmet ünneplik. Egészen különleges

MDK

Petrus Thapastho

1470 körül Gyulafehérvár környékén.

valószinüleg falusi kályhás vagy a patics-épitkezés mestere.

263.o.

Entz Géza:Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

Petrus, ács MDK

Az 1453-i /kolozsvári/ adójegyzékben szerepel.

257.o.

Entz Géza:Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KolozsvárEml. 249-264.o.

M. D. K.

Petrus (Ethwes) aurifaber

(Rosamáltou nőlleje van)

Bp. – Buda 1505.

Horváth Tibor Adám: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez főlega XVI.–XVII. Nyáradban 177. l.

Művért. 1953. 1–2. sz

Petrus Ffestew

MDK

Valószinüleg szövet- és vászonfestő.
Az almási várnagyok elfogták, de a földesurával (Majádi Mihálylyal) való megegyezés következtében 1477-ben hazaengedtek.

263.o.

Entz Géza: Művészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KolozsmEml. 249-264.o.

Petrus festő

Esterházy Pál: Trophaeum nobilissimae ac antiquissimae domus Esterhasianae in tres divisum partes. Bécs 1700. 350 l. 171 képjel. A képeket fenti rajzolta.

(A könyv címét Szinnyeiből ellenőrizni.)

cród

Bubics Zsigmond: Eszterházy Pál Mars Hungaricusa. Bp. 1895. 92. l.

Petrus

l Kőnnöes

Csat Frey Ö St Kunstt

XXIV. k

231, 232, l.

Gyüjt

A hely neve	A tárgy megnevezése
Esztergom,	Szt. Anna templom külseje

Petrus

Stukkator

l. Csat-Frey Öst Kunstt

XXIV. k

XIX, 232, 241, 242. l.

Gyüjt

A hely neve	A tárgy megnevezése
Eger,	Székesegyházi kárpitos miseruha 1676-ból

MDK

Petrus architector regiae majestatis,
francia épitész

valószinüleg 1416-ban Zsigmond király Francia országban fogadta fel s az ötvösökkel, szönyegszövökkel került hazánkba. Tevékenysége Buda és Kassa számára okmányilag kimutatható.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek.
Bp.1935. 38.l.

Abbatibus, Petrus de, betűfestő és könyvmásoló. A XV. század második felében Olaszországból került Budára, Mátyás király udvarába, hol a Korvina számára dolgozott.

Csánki Dezső: Első Mátyás udvara. *Századok.* 1883. 567. l. — *Csontosi János:* Külföldi mozgalmak a Corvina irodalom terén. *Magyar Könyvszemle.* 1878. 218. l. — *U. az:* A Korvina. *Pallas Nagy Lexikona.* Budapest, 1895. X. k. XVI. l.

Ezt az irodalmat felhasználom

Biblotheca Corvina

47. l.
72. l.

A Kodex miniaturáit János madossai apát a király könyvek miniatora festette.

1 (Cod. Lat. 2129.)

Petrus de abbatis Burdigalensis, Kodex-másoló. (nemzeti könyvtárban A párizsi) (levő Cassianus-Corvin Kodex 1 másolója. A kéziratot, melyet Ulászló király fejezteteti be, s melynek címlapja a legszebb olasz kéziratokkal vetekszik, fenti másolta, akit 1480-ban nevertek ki a nápolyi könyvtár másolójává s meg 1484-ben is a Budán többször megfordult Aragoniai Jánosnak, Beatrix testvérének szolgálatában állott. A kéziratot milanói stilben készült Budán készült, mert ornamentikája a Bakócz-család címeres levelének ornamentikájával azonos.

Abbatibus, Petrus de

a pārisi Ulászló codex festője

vód

Pulmagyarch

II. 238. l.

azt hiszem Petrus alatt kell közölni.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Petrus de Abbatis

Büpligalensis

a nápolyi királyi könyv-
tár másolója, ki 1484
óta tartózkodott Budán.
Ő másolta a párisi
Nemzeti Könyvtárban
őrzött remek Cassianus-
Corvin-kódexet, melyet
a madocsai apát és
több más budai miniá-
tor illusztrált.

Dercsényi Dezső

II. 230. l.

Egházasbást

181–183

Abbatis Burdigalensis

Petrus de l. ϕ

codex másoló

lásd

Bibliotheca Corvina

47. l. – 72. 99. l.

A nevmutatóban

~~Lexikonban:~~

ϕ Bordeaux (Petrus de abbatis Burdigalensis)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

1639. KIS KEHELYTAKARÓ, piro
Samt. Italienisch, XV. Jh.

1640. KEHELYTAKARÓ, piros bá
roter golddurchwirkter Samt.

1641. KÉT SZKUTARI BÁRSONY
Scutari Samte. Türkisch, XV

1642. HÁROM SZKUTARI BÁRSOI
Samte, ähnlich zu Nr. 1641.

1643. KÉT SZKUTARI BÁRSONY
Samte, ähnlich zu Nr. 1641.

1644. KIS TERITŐ, point d'Hongri

1645. MISERUHASÁV, himzés, két
gewandes, mit zwei Heiligenfig

1646. KEHELYKENDŐ, fehér sely
himzésü I H S. Magyar, XVII
Ungarisch, XVII. Jh.

1647. NAGY TERITŐ, fehér selyer
butor. Kina, XVIII. sz. — C
Blumenranken, Vögel, in der M

Sommer symbolisierend. Flämisch, E. XVIII. Jh.

a tulipános kerettel. XVIII. sz. v. — Ladikteppich,
-100 cm.

örös tükörrel, nagyleveles kerettel. XVIII. sz. —
el rot. XVIII. Jh. 192×120. cm.

ben négyzetes rozetták, sávos kerettel. XVIII. sz.
ereckige Rosetten. XVIII. Jh. 190×125 cm.

rében három rozetta, széles heratirajzu kerettel.
schmalen roten Spiegel drei Rosetten. XVII—

rozettás kerettel. XVII. sz. v. — Ladikteppich,
m.

virágos fa vázával, szegfüs kerettel. XVIII. sz. v.
95×120 cm.

sillagos rozetták. Anatol, XIX. sz. e. — Gebet-
, A. XIX. Jh. 136×95 cm.

virágos fa, sárga alapu rozettás kerettel. XVIII.
feld stilisierter blühender Baum. A. XVIII. Jh.

Petrus de abbatis

Burdigalensis

eseteg lásd

Hoff Belvedere

148. l.

5870

40.214. — K. M. E. Ny.

Petrus de Abbatis Burdigalensis

Mátyás király megbízásából másolta a párisi Cassianust.

Lyka Pál: Mátyás király könyvtára. Bp. 1916. Olcsó könyvtár. 557–552. l. 22. l.

massimo
Pontempelli

Abbatibus, Petrus

Abbatibus, Petrus de

~~Apátfalvi (de Abbatibus) Petrus, ig. irandó~~

ugy haggandó

ahogy volt.

Abbatibus, Petrus de olasz betűfestő és könyvnádoló. I. Mátyás udvarában Budán a Korvina számára dolgozott. (Csánki D., I. Mátyás udv. Századok 1883 567. l.)

~~Pforzheim h. n. V. 144.~~

MDK

Petrus de Bártfa

nyomdáz

1478 ban megjelent egyházi dolgokat magyarázó könyv a Velencében tartozkodó (1471 ...)
P. v. Simon Bártfa munkája a mil. kiállitáson

Faragó: Ezeréves irodalomtörténeti kiállitásunk.
Grafikai Szemle 1896 évf 9 z. 141 l.

ülteti át nyelvünkre (Krakóban év
GÁBOR a négy evangelista könyv
1571) erőteljes, népies nyelven, er
a zsoltárokat (1548), JUHÁSZ (MELI
mások segítségével lefordítja s kia

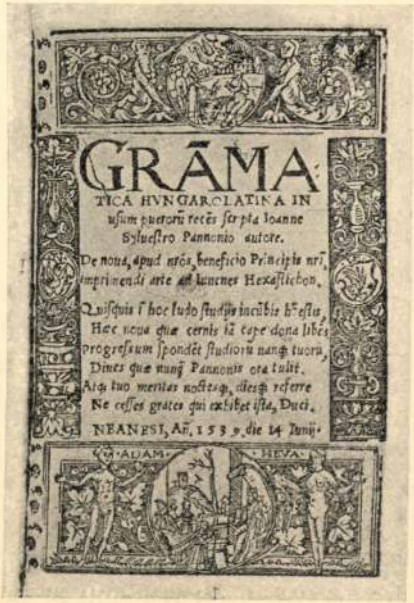
GRĀMA
TICA HVNGAROLATINA IN
usum puerorū recēs scripta Ioanne
Sylvestro Pannonio autore.
De noua, apud nrōs, beneficio Principis nrī,
imprimendi arte ad Iuuenes Hexastichon.
Quisquis ī hoc ludo studijs incūbis hōestis,
Hæc noua quæ cernis iā cape dona libēs
progressum spondēt studiorū nanq; tuorū,
Dines quæ nunq; Pannonis ora tulit.
Atq; tuo meritas noctesq; diesq; referre
Ne cesses grates qui exhibet ista, Duci.
NEANESI, Añ. 1539. die 14 Iunij.
ADAM
HEVA

465. ábra. Erdősi (Sylvester) János 1539. évi nyelvtana. A M. Nemzeti Múzeumból.

Petrus Antonius de Suigo

Epitéria 1466.

l.

Balogh Adatok Milano

10. l.

GYEZÉSIG.

mzet sorsát, amelyet különben a
porúk, csaták, ostromok folytonos
kötötték le a nemzet legjobbjait
íveltségben, tudományban, iroda-

A nemzet zöme Szapolyai János,
gy töredék Habsburgi Ferdinánd
lig feltartóztatlanúl nyomúlt előre
t s műveltség központjait döntve

Petrus Antonius de Suigo

milanói építész 1466.
Laki Thuz János, Mátyás ki-
rály főajtonálkómesterének
hívására Magyarországban
dolgozott

Balogh Milano
10. l.

2. Certosa di Pavia. Porta della Stanza del Lavabo.

IX. La legatura d'un codice corviniano.
Erlangen. Universitätsbibl. Cod. lat. 231.

X. Marlianus, codice corviniano.
Volterra Bibl. Guarnacci. Cod. lat. 5518. IV. 49. 3. 7.

XI. Il diploma araldico della famiglia Török de Bakonok.
Budapest, Muz. Naz.

XII. Il breviario di Domenico Kálmáncsehi.
Lambach, Convento benedettino.

XIII. Il breviario di Domenico Kálmáncsehi.
Lambach, Convento benedettino.

XIV. Cassianus, codice corviniano.
Paris, Bibl. Nat. Cod. lat. 2129.

XV. Filarete, codice corviniano.
Venezia, Bibl. Marciana. Cod. lat. VIII. 2.

XVI. Il salterio di Urbano da Nagylucse.
Budapest, Mus. Naz. Cod. lat. 369.

Petrus de Bartua

1477

l.

Könyvkiáll. emlék

121. l.

FERENCZI B.
MISKOLCZ

R. sz. 21264.

Petrus de Corona

Kodexmásoló

l. Brassai Péter.

Drb	Cím	Pont-érték		P	fill.
1	Balaton (Off.)		5		
1	Vasmüvesség		5		
1	M uri hímzés		5		
1	Régi m. fényképezés		6		
		2	1	8	40 P
	NK.				

38850. — K. M. E. Ny.

Petrus de Crempnicia

Kodexmasolo

l -

Körmöczi Péter

Tekintetes bi

Van szerencsém a kassai és
ügyében f. év III. negyede
koronáron számitott uti
tekintetes bizottság hoz
Egyszttal van szerencsém
és veres lámpa üvegről szól
tott kiadásaimra vonat
végett tisztelettel benyj

MDK

Petrus Italus, mester
olasz

ki Besztercén dolgozott, 1559-ben az ottani plébániatemplomot már érezhetően renaissance-izlésben átépitette.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek.
Bp, 1935. 106.l.

Petrus Italus

M.D.K.

Olasz származásu művészről egy emlékünk meg a szerző, mint ahi a Felvidéken, Sárosban állitott emléket a renessánsz műné-szetnek.

B. Gyürky Margit: A Báthoryak nyirbátori temploma. Bp. 1943. dissz. 21.old.

Petrus Italus MDK

1517-ben Eperjesen tartózkodott

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei.Bp.1955.139.l.

Petrus Italus olan építén MDK

nász vidéken (Nagyszeben, Benkerce)
~~b~~olytat építőtevékenységet 1560-63.

Balogh Jolán: A magyar renaissance
építészet 43.o.

Petrus Italus

MDK

építész

Eperjesen működött 1577 ben

Balogh Jolán: A magyar renaissance építészet 27 o.

MDK

luganói Petrus Italus

1564-ben a besztercei evang. templomot átalakitotta

Csabai I: Az erdélyi reneszánsz müvészete. 1934.

40 l.

MK

Ingmöl Petrus Italus

1564-ben a beszterczei evang. templomot építette

Csanki I: Az erdélyi renaissance műveszete. 1934.

40 l.

MDK

Petrus, lombard köfaragó

Iv.Béla király megbizásából Boldog Margit vörösmárvány koporsóját kifaragta Albertus lomb.köfaragóval közösen. 127o körül.

Horváth Henrik: Budai köfaragók és köfaragójelek. Bp.1935. 34.l.

PETRUS Móricz szobrász

Nagyatádyá Ferences templom

HORVÁTHNÉ Gróczi Mária: Nagyatád, Látnivalók: Bp. : TKM, 1990. - (TKM kiskönyvtára ; 389.) 7.p.

[redacted] Petrus Polonus Pictor MDK

Lengyel festő, 1474-ben Kassán dolgozott.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955. 91.l.

MDK

Petrus Ungarus
nyomdász

1482-1501-ig Lyonban nyomdász, mely város állította elő 1500. ig, Velence után a legtöbb sajtótermeket. Petrus ismert munkája „Tractatus de proprietatibus rerum"e.

Firtinger K. Hazánk könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893. 10 z 169 l.

melk

Petrus Jungk

1456-ban budai kamaraispán

Huszár Lajos: A Budai Pénzverés Története
a Középkorban 1958, 123. l

MDK

Petrus Lombardus

Sententiarum Libri, 13. század, kódex

A magyar müvészet kiáll. Párizsban. Szépm.Muz.
1966.

Petrus dictus Peuldre et Josreh,
Ladislaus dictus Gurles, Heys

| együtt állottak az összes kamarak élén 1323-ban |
A Buda-Esztergomi kamara ispánjai

Huszár Lajos: A Budai Pénzverés Története a Középkorban 1958. 121. l

MDK

ifj Petrozai Trattner János Tamás

nyomdász szakíró

alatta vált híres a pesti Trattner nyomda. 1813-1824 ig korai haláláig (34 év.) vezette. Halála után ismét apja Trattner Mátyás vezi ál a nyomda vezetését 1827 ig, ekkor áladta vejének.

Firtinger Károly kazaúk könyvnyomdászai

Grafikai Szemle 1893 évf 3 f. 37 l.

Petrus pictor, maler. (:Eperjes, 1493:)

Tört. Tár. 1909.

165.

Petrus Ungarus

de Lebeta

kodexmásoló

l.

Libetbányai

Magyar Péter.

alatt.

...tra nézve annak elái-
...lamépítészeti hivatalra
... „Műemlékek Országos
—
... végett ezen perzödés kiegé-
...a perzödő felek és két ta-
...ni márczius hó 6án.

A vállalat képéről:
Bród Pál s.k.

...öttünk:
...di István s.k.
...ke Mihály s.k.

...anak.

Petrus Hungarus

(Pierre Hongre)

lyoni könyvnyomdász
betűmetsző és öntő

Gulyás szemit talán
azonos Bartfai
Péterrel. Laid
ott is.

Gulyáskönyvny

43. l.
44. l.

bő életrajza.

Talán azonos Bartfai
Péterrel.

Petrus Hungarus

könyvnyomdár,
és betűmetsző

lásd OKV.

Bartfai? Péter

már megírt életrajzában

Kezelése

K

dsz.

5·56·000

200.000

Petrus Hungarus
(Pierre Ongre)
15. századi lyoni
magyar nyomdáit

L-

Magyar Művészet
1948. 2. sz. 104. l.

Segy

A Müemlékek Országo
Kiküldött hiratalos utakná

1947

November 13án Megyeri N. úrnak el
" 14 Vallás Miniszterium
" 15 Vallás Miniszterium
" 17 Vallás Miniszterium
" 20 Nemzeti Múzeum Egyet.
" 24 Magyar Kereszkedelm

Petrus Ungarus

1482 - 1501

l.

Könyvkiáll. cmlch

121. l

Szám

Miskolc, 1941. VI. 3.

XI Lágymányos u. 16.

ICA

gula nonalo, Budapest

ut.	30.-
lcell	1.80
Pengő	31.80

Teljes tisztelettel

Petrus Ungarus

Ötvös

1489 márc. 27. végrendelkezik Velencében. Felesége u. o. 1499 aug. 14. végrendelkezik.

Balogh Milano

38. l. jegyzet.

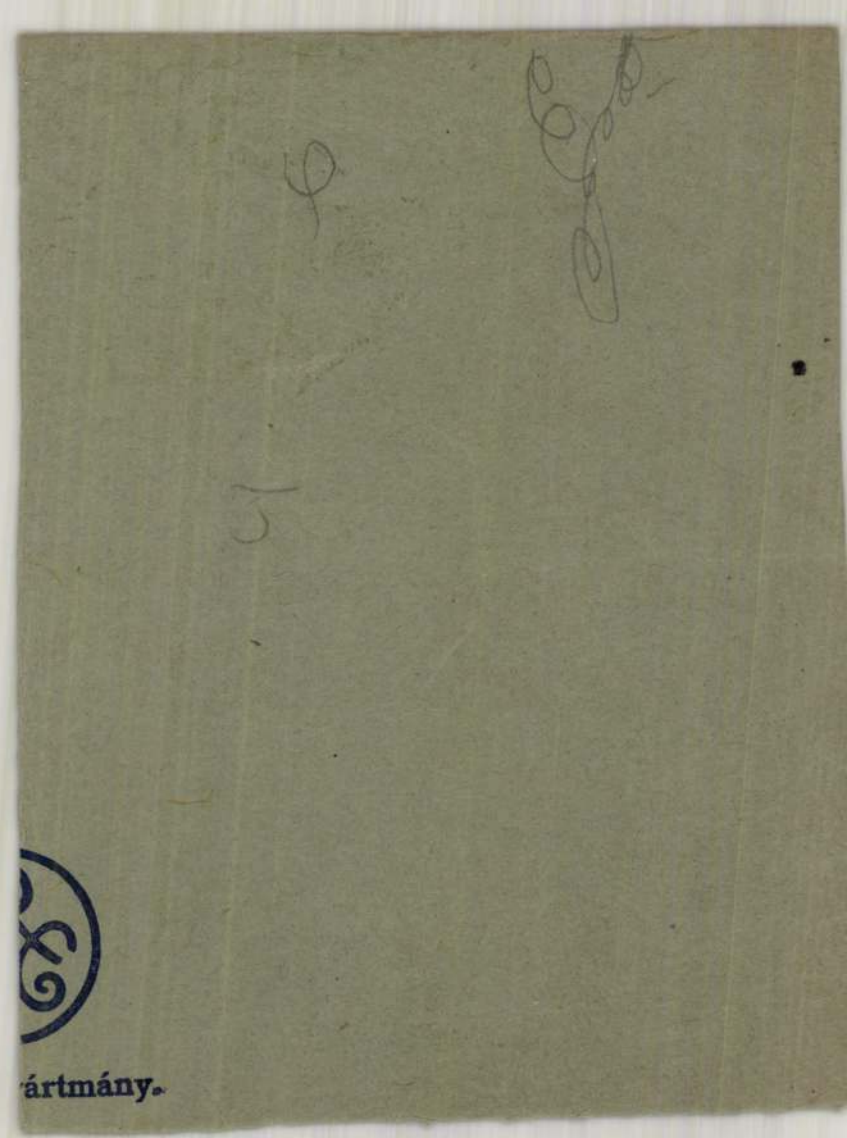
ártmány.

Petrus Ungarus

Ötvös 1489

l.

Balogh Adalbert könyvtára

38. l.

Petrus de Vineis

XIV. 2

l.

Berlanzin

15. l.

741 Klein, Adam

Folyóparti legelő" ló. Rk.

K. 2.

109 × ~~170~~ 144 mm.

Petrus magister

hgöntö

Debrecen ev. ref. templ.
hgja 1485.

Iml

Bedy: A pápoci prépostság története

Petrus de Albega Ungarus

festő Ragusában 1390,
1392.

vö.

Balmanni 93. l.

A Műemlékek nagyterjedelmű

Országos Bizottságának

Budapest

VI. Andrássy út 41.

Petrus Ungarus

aurifex Velencében a XV. sz. végén.

Balnanni 93. l.

Petrus lapicida filius
Radi Busanini de
Traguria

---

dalmát lapicida
Mátyás udvarában az
1480-as évek ben, Johannes
filius Catarinae tanít-
ványa

B. I. Firenze 199. l. jegyzet

lmány)

és vissza néz, de lefelé tekint. (Kontyba
ny szalag szorítja és nagy kendőjét könyve-
vette.
yon
lak nagysága 44, a papírné 59.5 : 44 cm.
: 96. ban.

Petrus polonus

61
MAGYAR MŰVÉSZET
1928.686

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Petrus de Corona

könyvmásoló

erőd

Erdélyi. 1940.

179 l

Utg

279

Petrus Italus

XVI. 4.

lůganói épitess

Ricostruì la chiesa di Beszterce Transilvania.

Budinis

159. C

8

templom tor

mindeddig e

Minthogy

épitész úr i

terv elkészítés

tisztelettel k

tekintettel a

kozem elég

torony terve

templomban

na tervével

templom p

Petrus Isalus

épitém

Budinis

85, 159. l

a számla vételétől számitandó 14 nap alatt vehetők tekintetbe.

Fizetendő azonnal!

takarékpénztárnál 15041. sz. számlánkra", „az osztr. magyar
vó számlánkra", miért is postadij levonásokat nem ismerünk el.
vagy nyugdijalapra levonást nem ismerünk el.

Petrus Italus

Kőfarago

Erdély XVI–XVII m

erod

Petranu

3/9-1-

Budapest 5. Póstafiók 118.

34.986/1946. szám.
VII.ü.o.

Müemlékek Országos Bizottságának,

Budapest.
IX. Hőgyes Endre u.10.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Petrus Italus

épitőmester

a besztercei templom
építésé XVI. sz.

irod

Heklerung.

43. l.

6—

136. Palmezzano, Marco (Umbriai festő, 1456–1538 körül): Sz. Sebestyén. Fa, tempera és olaj, 81×61 cm.

Szignálva jobb alul és dalált: 1521.

Maszlagy II. 71 szám.
Marco Palmesano – A Bertinelli-gyűjteményből
—

Berevich: PA 236 l. (repr. 234 l)
Marco Palmezzano: Sz. Sebestyén. Legjobb korából, a művész legkiválóbb munkája.

—

Berti Toesco 958 l.
Marco Palmezzano,

—

Petrus Italus

architetto luganese

XVI. sz.

Ricostruì la chiesa di Besterce in Transilvania

irad

85. l.

Budinis. 159. l.

Petrus Italus

hadiépítés

Beszterce erőhtése

XVI. sz.

erőd

Magg. 28. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petrus Italus

épitéz

XVI. sz

Beszterce

l.

Péter I. 84 l.

Révész Gyula, budapesti I.—III. k

190 6. V. I. 143/j. számhoz.

Igénybejelen

A budapesti I.—III. ker. kir. járásbi

dr. Bernfeld

Fuchsés tár

Szentivány

ellen 600 kor. — fill. s jár. erejéig elrendelt

február hó 15. napján, nevezett alp

~~utcza, út,~~ tér 1. szám alatt

összesen 127 kor. — fill. becsült ~~buto~~

Petrus Italus

hadi épitéer

Beriterce

ivod XVI. 24

2

Magg Boll.

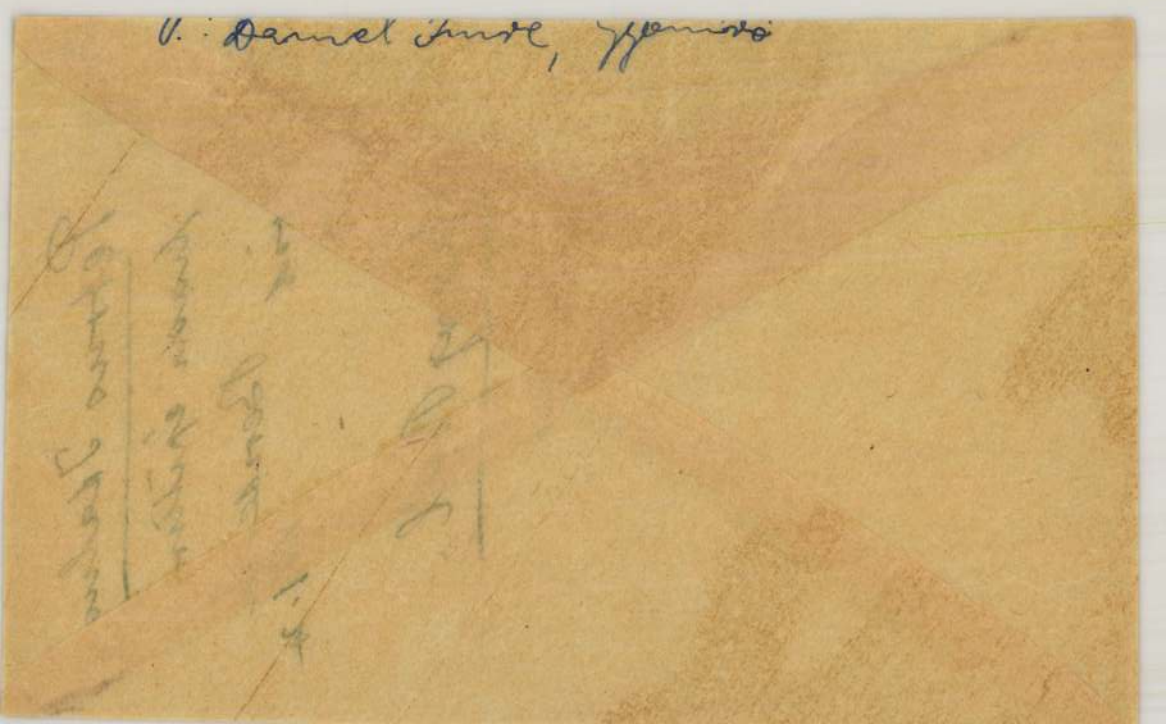

Petrus Italus

hadi épitész

Bernterce XVI. n.

vód.

a

Szalókay Bobletino.

346. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petrus Italus

hadiépítész
részt vett Beszterce
erődítési munkála-
taiban a XVI. században
Andrea Trevisano vezetése alatt

erőd
2

Magg. 37. l.

Könyv- és papírkereskedő
Hírlapterjesztő
Könyvkötő
Losonc - Telefon 217

Tel.

„Európa"
lapterjesztő vállalat

Budapest V
Visegrádi utca 36.

Petrus Valus

Magyar Művelődés
1934. 137. l.

Petrus Italus, luganói

Beszterce, XVI. sz

érod

Csaberdélyvreneszánsz

Felelős kiadó: Csabai István.
20.812. K. M. Egyetemi Nyomda, Múzeum-körút 6. (F.: Czakó Elemér dr.)

Olasz hatás a kezdetnél. Hunyadi-reliefek. János mester. Kendy-reliefek. Diószegi Péter. Érmek. Népies elemek. Magyar és szász sírok. Lászai sírja Rómában. Izabella-szarkofág. Korai szász emlékek. Nicolai Illés. Késői szász emlékek 44

Festészet.

Alárendelt szerepe. Metszetek felhasználása. Olaszos csoport. Provinciális emlékek. Feladatok a XVII. századi festészet felkutatása körül 65

Iparművészet.

Magyar ornamentika. Ötvösség. Különbség a szász és magyar ötvösművészet között. Az erdélyi zománc 73

Az erdélyi lélek, a Báthori-reneszánsz és a principátus stílus.

Politikai helyzet. Báthori-reneszánsz. A principátus stílus. Erdély szellemi egysége. Történelmi tragikuma. Törekvés a haladásra. A barokk előli elzárkózás. Folytonos fejlődés a XIX. századig. Erdélyi reneszánsz és a XX. század 79

2 kis smaragd, 2 nagy hiacint körülvéve hat-
türkisz, 2 rubint, összesen 86 ékkő. A kantár
hiányzik. A szügyelő ékkövei, a két száron 22
kis türkisz és két végboglárban à 3 nagy chry-
sz. A szűgyszáron van három boglár à 3 nagy
s, 4 nagy és 7 kis türkiszszel, összesen 39 ékkő.
7 nagy türkisz és 49 kisebb, különböző ékkő,
ékkő, rekeszes foglalványban alkalmazva. A kantár
XVII. század. Kiállította: Festetich Tasziló gróf.
egyvercsoportozatot láttunk csillogni, (442. ábra)
ejer) magas kápával (ejerin önkasi) és ugyanolyan
lapja a kápával együtt igen szép perzsa motivumu
szített, aranyozott ezüstlemezzel borított. A kápa
kék bársonynyal (labsiverdi katife) bevont és a
vánkos (tegelti) és az oldalszárnyak (ejer hasaszi)
csekli), aranynyal hímzettek (szom szirma isleme)
néprajzi múzeum.
ből, melyek közül egyik lótakaró, másik nyereg-
karó háromszögalakú két csúcsáról arany bojtok
otivumokkal gazdagon van borítva. XVIII. század.

438. ábra. Sátrak és fegyverek a XVI. é

Kengyel, keleti eredetű, a külső rész részéről egy csúcsosan karajolt félholdalakú l hosszegyközényű, két vastag bordával elláto áttört művű virágok vannak, részben lombdí pedig csillag és körkörös diszítések vannak átt zad. A körmendi várkastélyból. Kiállította: Batth

Nyereg, kápás, piros bársonynyal bor körülszegve.

Az előkápa és hátulsó támla külső lap ezüst lombdiszítés van alkalmazva. Az előkápa lengyel sas, a hátsó kápa belső lapján pedig egy család czímere) áttört művű, aranyozott ezüstből s a nyereg faváza belül nyárfahéjjel van beragasz Strattmann Ödön herczeg.

Zabla, vasból. Az oldalszárak többszö A feszítőtengely két kúp alakú, csúcsán lehajló é

Petrus magister campanator
(Péter, harangöntő)

említése Bártfán, 1424-ből

Marosi Ernő: Tanulmányok a kassai Szent Erzsébet templom középkori építéstörténetéhez.
/Művtört.Ért., 1969. 1. sz., p. 1-45./ p. 32.

Petrus Middelburg

de Zeelandia

scriptor

l.

Könyvkiáll. emlék

84. l.

HISTOPLAST

Dr. A. von WASSERMANN

EGYETEMI TANÁR, EGÉSZSÉGÜGYI TITKOS TANÁCSOS ELŐIRÁSA SZERINT

A bőr staphylococcusok által előidézett gyulladásainak (furunkulus, genyes pustulák) gyógyszere a HISTOPLAST.

A Histoplast tapaszt úgy alkalmazzuk, hogy ragasztó széle a gyulladásos gócon kívül tapadjon. A bőrre való alkalmazás után a tapadásra szánt felületet kevés vattával vagy egy tiszta kendőcskével lenyomogatjuk, amíg a bőr melege által a tapadás teljessé nem válik. A tapaszt, ha csak a bőrnek letapasztott helyén viszketés nem lép fel, addig hagyjuk rajta, amíg a tapasz közepére gyakorolt enyhe nyomás folytán meg nem győződünk arról, hogy a fájdalomérzés megszünt, illetőleg, hogy csupán tompa érzékenység maradt fenn. Ez a jelenség kisebb furunkulusoknál rendesen 1—2, nagyobbaknál 3—4 nap mulva szokott bekövetkezni.

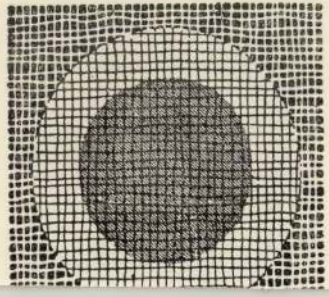

Ezután a tapasz eltávolítandó. A bőrnek azt a részét, amelyen a tapasz ragadt, langyos szappanos vízzel megnedvesített vattával, aetherrel vagy tiszta benzinnel letisztítjuk.

Ha a megbetegedett bőrrész még mindig gyulladt vagy duzzadt volna, illetőleg amennyiben belőle még geny ürülne, a fentiekhez hasonló módon újabb tapaszt teszünk rá. Kezdődő viszketési

Petrus Middelburgh
de Zeelandia
kodexmásoló
XV. 7.
Corvin kodex
l.
Magyar Könyvszemle
1926. 22. l.

Petrus de Middeb-
bruch de Zeelandia

codex másoló

lásd
z
Bibliotheca Corvina
65. l.

Petrus de Middelburg

Kodexmásoló

259. Ducsay Béla: Ze

Lásd

Middeburg

alatt.

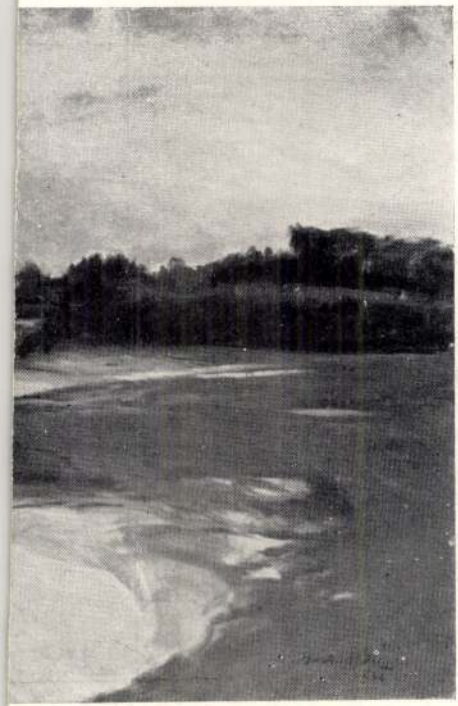

Agost : Alkony a Hernádon.

Petrus Károly

bécsi nobrász

a komáromi szent

András templomnak

a főoltár kupolája

alatt álló Jó pásztor

szobrát 1859. fenti

mintette.

Gyulai Komárom

355. l.

1. — 7. ll., 1 repes tábla

Petrus Ungarus, nyomdász

- Toulouse-ban ismételten összeköttetésben láttuk Henricus Mayerrel.
~~1493 novemberében pedig M. Albert dr. juris szerződtett Hungarust betűkésztete megújítására~~.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története I.kl. Bp.1959.

158. l.

Petrus Ungarus, nyomdász

- oklevelek tanúsága szerint betűmetsző is volt, más nyomdászoknak típusokat szállított és matricákat javított. Pályáját Toulouse-ban mint Martinus Huss betűöntője kezdte.

Fitz József: A magyar~~ország~~ nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

153.l.

Petrus Ungarus, nyomdász

-1482 óta Lyonban nyomtat, híres „gyémánttípusa" Petrus de Bártfa apró breviáriumtípusának kicsi nyitett mása.
Lyonban és Toulouse-ban 1510-ig.
Névváltozatai: Pierre de Hongrie, Pierre Ongre Allemant, Petrus Ungre, Petrus de Hungaria

Fitz József: A magyar~~ország~~ nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

152-153. l.

Petrus Ungarus, nyomdász.

1498-ban a városi karhatalomban (Lyon) zászlósi tisztséget viselt.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp. 1959.

156.2.

Petrus Ungarus, nyomdász

– a breviárium után a Missale Lugdunensét is kinyomtatta (1500.)
Új típusokat metszett hozzá (2 missale-és egy kánontípust), számos fametszettel meg díszes iniciáléval szépítette.
Adót mégse tudott fizetni 1500-ban – elengedték adóját.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

156. C.

Petrus Ungarus, nyomdász

- 1500-ban nyomtatott lyoni Missaléjának kolofonja,
(színes repr.)
kánonképe és T-iniciále (repr.)

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

157 - 156. l.

Petrus Ungarus, nyomdász

A Breviarium Lugdunense milliméternyi pontosságot igénylő nyomtatványban a piros-fekete nyomást kifogástalanul, tisztán tudta keresztülvinni, sőt finom fa- és fémmetszetekkel is illusztrálni. A gyémánttípus P. Ungarus különlegessége.

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp. 1959.

156. l.

Petrus Ungarus, nyomdász

repr: Ludiczérő kolofonjának
gyémánttípusa
(színes)

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp. 1959.

155. l.

Petrus Ungarus, nyomdász

Többféle betűtípusa van, szereti könyveit csinos iniciálékkal és fametszetekkel díszíteni s mestere a kétszínű nyomásnak. Egyre kisebb könyvalakra, egyre apróbb típusokra tér át.
Codex Justinianus 1496.
Justinianus Institutiones-ei 1497.
Breviarium Lugdunense 1498. miniatűrkiadás

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp. 1959.

155. l.

Petrus Hungarus, nyomdász

- 1491-ben Toulouse-ban, egy kőrjegyzői okirat szerint „patrie Ongarie".
1492-es oklevél: betűöntői munkálatokról
1492-ben rövid időre visszatér Lyonba
1493-ban Magyarországra utazott
1496-tól ismét Lyonban

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

155. l.

Petrus Ungarus, nyomdász

1482-ben önállóan nyomtatott Lyonban.
3 kiadványa jelent meg
1483. Mathias Huss-nál a Legenda aurea
nálunk fametszettel díszített fr. nyelvű kiadása.
1484. Legenda aurea egyedül Petrus Ungarus
a nyomdász. Fametszetek nyomaival

Fitz József: A magyar [illegible] nyomdászat, könyvkiadás
és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

154.l.

Petrus Ungarus, nyomdász

külföldön élő magyar ősnyomdász

Fitz József: A magyar ~~ország~~ nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp. 1959.

141.1

Petrus de Bartua, nyomdász

– Velencében működő magyar, 1477-78-ban Franciscus Renner de Hailbrunn társa – vállalatuk fellendült. Kisnyolcadrét alakú breviáriumok a cég különlegességei. Feltehetőleg betűszedő volt, új betűtípusa emlékeztet az 1477. évi Confessionaléjére

Fitz József: A magyar~~országi~~ nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

151-152. l.

Petrus de Bartua, nyomdája

– új betűképpel 1477-ben tűnt fel, majd 6 más könyvben jelentkezik, ezek cégjelzése Franciscus Renner és P. de B. Magyar voltát Vigyázó Sándor fedezte fel.

Fitz József: A magyar[illegible] nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp.1959.

152. l.

Petrus de Bartfa

Hepr. - kolofonja

Fitz József: A magyar nyomdászat, könyvkiadás és könyvkereskedelem története. I.k. Bp. 1959.

152. l.

M. D. K.

PETRUSKA András kőtaragó

Lőcsén polgár 1767-ben

1778. Márkusfalva, Máriássy-kas-

tély, kerti ház, külső lépcsője

Agghásy: Barokk szobrászat... Szp. 1959.

I. 255. l.

M. D. K.

PETRUSKA János kőfaragó

1810-ben Lőcsén halt meg

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 255. e.

179. **Petrusovica**, g. k. fatemplom.

1747. „Ecclesia lignea exstat noviter erecta." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)

1839. „. . . cum Eccl. Lig. ad S. Michaël. Archangelum." (Schem. Munk. p. 60.)

1891. Verbiás, Petrusovica és Hlubokapatak Verebes néven együtt szerepel. (Schem. Munk. p. 35.)

(Bereg m.)

Domfalép

Petry
iparművész

Koll. kiáll. a debreceni
Déri Múzeumban 1932
XII. 2–9.

Jel Déri 1932. 62. l.

MDK

Petry Béla
xxxxxxxx exlibris

Magy.Iparmüv. 1929. 96 l.

Petry Béla grafikus M.D.K.

Petri B. Karácsonyi üdv. — réz karc

BUÉK Petri B. — rajz

" Pinterits T. — "

Repr.

Bort, Burát, Bézességet. Bp. 1938, A Magyar Exlibrisgyűjtők kiadványai VII.

ifj. Petry Béla MDK

Királyleány, meseillusztr. tollr.

Urnőm, "

Magy. Akvarell és pasztf.festők 14. kiáll. M.Szal. 1928. okt.

15. l.

Petry Béla

Magyar iparművészeti és háziipari kiállításon szerepelt.

– *Petry* Béla egyéni tollrajzai is megérdemlik a dicséretet. Két eredeti tehetségről tanuskodó exlibrisét, még inkább másik két nagyszerű tollrajzát, a „*Kis bojtár*"-t és a „*Királyleány*"-t, a dusgazdagságu népművészetünk ihlette. — A mü- és himzőiparból kiemeljük

M.930.VII.23.

PETRY BÉLA 90 ÉVES

Negyvenhat esztendeje él az Óperenciás tengeren túl (előbb művészeti tervező az Acél- és Rézmetsző Egyesületnél Worchesterben, majd Bostonban tevékenykedik ugyanilyen beosztásban az Egyesült Könyvkiadó Vállalatnál, végül a Bostoni Maginnis-Walch-Kennedy Építészeti Központ tervezőművésze és az építészet professzora), nyugdíjba vonulása óta (1967) pedig a napfényes Florida Maitland nevű üdülőközpontjában vásárolt házat, a széphangzású Homoksarkantyú út (Sandspur Road) 331. szám alatt, ám ízes székely-magyar anyanyelvén a legkisebb karcolás vagy idegenség sem érezhető, írásban és élőszóban egyaránt kristálytisztán csengenek a szavak, noha kötelező módon poliglott műszaki- és művészértelmiségi, aki anyanyelvén kívül még két világnyelven (német, angol) oktatott-nevelt évtizedeken át; humora-kedélye is töretlen, mi több, Istennek hála, alkotó erején se tudott még kifogni a kérlelhetetlen idő.

Kedves Bélabá! — merthogy nyomdakészre fogalmazott baráti leveleit így szokja aláírni —, adjon a mi Istenünk még hosszú ideig gyümölcsöztethető alkotó éveket az eddigiekhez, önmagad és mindannyiunk, közeli és távolabbi hozzátartozóid örömére!

*

Gazdag életpályát mondhat magáénak az 1902. március 31-én Erzsébetfalván (a későbbi Pestszenterzsébet majd Pesterzsébet) született Petry Béla. 1910-ben készült szovátai képeslap fotokópiáját nézegetem: térdnadrágos nyolcéves srác a négytagú (családi) csoportkép X-szel jelölt egyik tagja, háttérben a (ma is álló) Petry-villa. Igen, kisiskolás éveit a Székelyföldön, szülei származási helyén töltötte, s csak a világháború hullámverése sodorta a magyar fővárosba, ahol aztán 1927-ben rajztanári képesítést szerzett a Képzőművészeti Főiskolán, majd Bécsben műépítész oklevelet is 1929-ben, kiegészítve római és müncheni festészeti tanulmányokkal. Hogy a könyvjegyekhez fűződő bensőséges viszonya már akkor megnyilvánul, bizonyíték rá az Athenaeum kiadásában megjelent — ma már féltett bibliofil ritkaságnak számító — első mappája: **100 Petry Ex Libris**. Budapest 1929. Bár látszólag építészeti megvalósításai a legidőtállóbbak, tény, hogy a könyvek világához való kötődése is majdnem ugyanolyan súllyal nyom a latba életműve értékelésénél.

1930—36 között a debreceni egyetem rajztanára, azután öt éven át a budapesti Magyar Királyi Egyetemi Nyomda illusztrátora. Ekkortól másodszor is beleszól — ezúttal a második — világháború az életébe: mérnökkari főhadnagyként szolgálja végig a következő félévtizedet. A kezdeti békeéveket Münchenben tölti (1945—46), portréfestőként. 1946-ban települ át családostól, nejével, Szendrey Margittal (nem tévedés, ugyanazon családfa oldalági hajtása, amelyből Petőfi Júliája is származott!) és négy gyermekével az Egyesült Államokba: templomokat, kollégiumokat, könyvtárépületeket és lakóházakat tervez. De az érzelmi töltetű, lélektől-lélekig közvetítő kisgrafikai tevékenységhez mindvégig hű marad. Akkor is, amikor "szakállas" tudományos munkákat közöl az egyiptomi, maja és inka monumentális művészetről (**Monumental Architecture Mayas, Incas, Egyiptians** Boston 1965) vagy **Magyar népmesék**hez készít illusztrációt (Astor Park 1972), akár ha saját meséit illusztrálja (**A tilinkó meséje; Királynő galambja; Szentforrás tündérkéje; Korhadó kopjafák** stb. a **Petry Béla Szívekbe rajzolt Meséi** című mappában, 1979) vagy az **Árpádházi Magyar Szentek**ről rajzol és ír poétikus szépségű kétnyelvű lapokat (1988). A mappában látjuk a rövid, szerény önéletrajzhoz mellékelt, krétarajz kivitelezésű önarcképet is, melyről gróf Wass Albert, a hasonlóan hányatott sorsú erdélyi származású író így nyilatkozik: "Virágok nélkül puritán egyszerűséggel, pipára gyújt egy vén magyar, mintha csak ott ülne valahol a fatönkön, az erdő szélén, napnyugtára várva." (Wass Albert: **Petry Béla szívekbe vésett meséi**. Vasárnap 1983. augusztus.)

Hosszasan sorolhatnók Petry Béla grafikai remekléseit, a rajzaiból, exlibriseiből rendezett kiállítások kronológiáját, de a helyszűke szorításában

Petry Béla graf. könyvezhai 1982/1.

A Barátok temploma a floridai St. Augustinban. A 96 m magas fémkereszt a tengerparton, a templom előtt áll. Tervezte: Petry Béla.

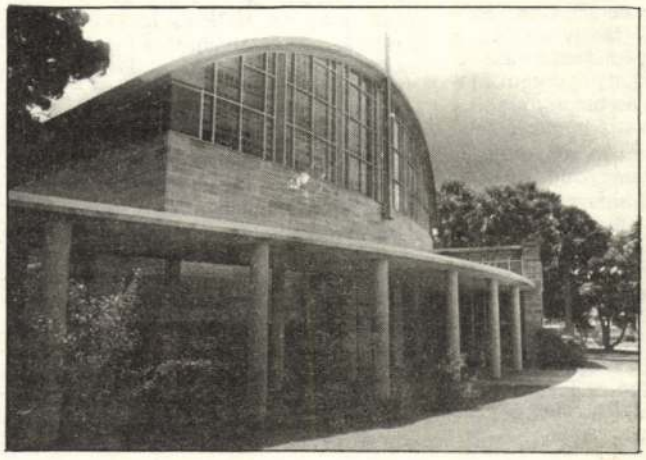

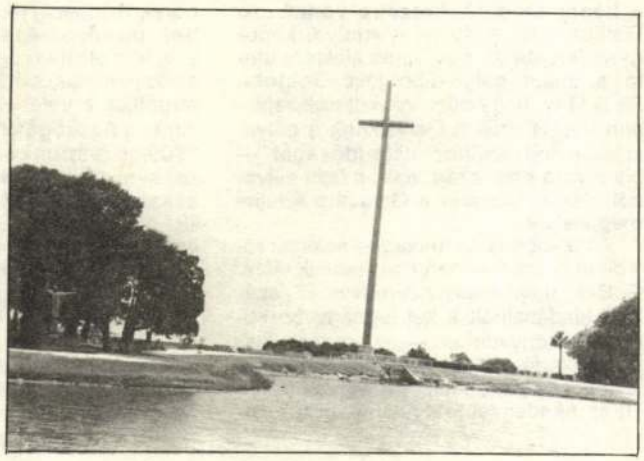

végezetül csupán annyit említünk még meg, hogy 1990 szeptemberében, a Sepsiszentgyörgyön meghirdetett **Háromszáz éve született Mikes Kelemen** tematikájú pályázaton 2. díjat nyert Rákóczi nagy bujdosótársának emlékére rajzolt könyvjegyével.

És a legfrissebb hír: a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, 90. születésnapjára — kissé megkésve ugyan — kisgrafikáiból reprezentatív visszatekintő kiállítással készül tisztelegni a művész nagyszerű évfordulóján, hallgatói és a város művészetkedvelő közönsége előtt, amelynek megnyitójára elment már a személyre szóló meghívó is Petry Béla floridai címére. Vajha vállalni tudná a régóta esedékes nagy utazást!

GÁBOR DÉNES

Galilei és Gassendi Kolozsvárt

1. Jobban, betűrímelőbben szólna ilyen cikkcím: "Galileo Galilei és (Petrus) Gassendus Gálospetrin és Gasztonyban". De az igazság (igazságtalanság?) az, hogy Mátyás király szülővárosa a 17. századi könyvei révén is rendkívül kincses. Ugyanakkor rendjén való, ha kulturális örökségünknek mindenki örül. Az örömhöz viszont tudatosulás kell, ez pedig előmozdítható sok mindennel, például könnyed riporteri tudósítással vagy súlyosan-nehézkesen tudományos igényű jegyzettel.

Kerek(ded) művelődéstörténeti évfordulók bőven vannak. Most csak az 1992-es év januárjához kapcsolódók közül veszünk kettőt, éspedig olyanokat, melyek G betűvel kezdődő nevekhez fűződnek. Betű- és időrendben sorolva őket: az olasz Galileiről és a francia Gassendiről van szó. Az előbbi 350 évvel ezelőtt hunyt el, az utóbbi 400 éve született. Az ellenzéki gondolkodás kimagasló képviselői voltak ők. Pontosabban: a bátor és becsületes (ha úgy tetszik: liberálisan "baloldali", tudniillik szabadságpárti) eszmélkedés képtárában, galériájában a helyük. Koruk megcsontosodott hivatalossága nyilván azért sem mondotta csoportjukat galerinek, mert a fiatalkorúak bandájának ilyetén — a galéria szó játszi rövidítésével képzett — megnevezése későbbi. Igaz: túl fiatalok se voltak, mikor előhozakodtak meglepő újításaikkal, amelyek visszhangot keltettek Galliától Galileáig, az ibér Galiciától az ukrán Galíciáig. (Erdélyi Galacok idevonandóságára még nincs adatunk, olyan nézetre sem, hogy hőseink nevének végződése magyarosnak tekinthető, vagyis Galileiről például Petelei juthat eszünkbe, Gassendiről Berendi. Viszont tény, hogy Galilei nevének és a galeria szónak rokona a héber eredetű, körzetre vonatkozó Galilea területnév és a »golyó, koponya« jelentésű, egy domb alakjára utaló, arameus gulgultából jövő **Golgota**. Az is tény, hogy bősz inkvizítorok szívesen gurulázták a Galileiknek a gályarabság kálváriájára ítélendőségét — bizonyára nem azért, mert a latin calvából alakult Calvaria a Golgotha értelmi megfelelője.)

Az alábbiakban futólag — sokszor rövidített címmel — számbavesszük előbb Galilei-, majd Gassendi-művek 17. századi kiadásainak a két legnagyobb kolozsvári könyvtárban — az egyetemiben és az akadémiaiban — őrzött példányait. A néhol megadott jelzetek szignói (C, R, U) az Akadémiai Könyvtár katolikus, református vagy unitárius állagához való tartozást jelzik.

2. Galileiről fölösleges nekünk védőbeszédet írnunk most, 370 évvel annak utána, hogy megjelent Campanella börtönben rótt **Apologia pro Galileo**ja (C 56648). Egyből rátérhetünk tárgyunkra. — A Pisában, 1564-ben született tudós korszakalkotó, **Párbeszédek a két legnagyobb világrendszerről, a ptolemaioszíról és a kopernikuszíról** című, azonnal, már 1632-ben betiltott műve elég masszívan szerepel nálunk, éspedig **Systema cosmicum** címmel. E latin fordítás első, 1635-ös strasbourg-i kiadásának az R 96392-es jelzetű példánya a Szigethi Mihályé volt, aki a 4. előzéklapon M.Z. Boxhorn nyomán (ennek egyik, 1662-ben publikált levele alapján) jegyzi meg, hogy a fordító Mathias Bernegger. Az U 85146-os, "Jos. Kontz" bejegyzésű példányhoz hozzá van kötve Galilei **Tractatus de proportionum instrumentó**ja (1635) és **De Sacrae Scipturae testimoniise** (1636). A **Systema cosmicum** 1641-béli lyoni kiadását Kolozsvári József szerezte be, aki neve fölé másolta Pico della Mirandola egyik mondását az igazságról. Az R 86110-es példány 1712-ben lelt erdélyi tulajdonosra. Az 1699-es, leideni kiadásból egy példányt — "sótlan jozefinizmus" nélkül rögzítjük — Sófalvi József vásárolt Leidenben, 1775 őszén; egyet a fiatalon, 1816-ban meghalt Kerekes Ábel hagyott a szászvárosi református iskolára; egy harmadik Kováts Márton szabédi paptól került az unitárius állományba; a negyedik (C 58440) — kivételesen — a téves utolsó lapszám kijavításával tündöklik. Mind a négyhez hozzá van kötve — adligátum gyanánt, azaz "kiadóilag" — Galilei házi őrizetben készült, de legérettebb munkája, a **Discorsi**, mégpedig latin verziójának 1699-beli újranyomása. (Magyarul ez a zseniális alkotás negyedfél századdal az editio princeps után látott napvilágot, **Matematikai érvelések és bizonyítások**... címen.) Az adligátum első címlapján álló 1700-as évszám nem mérvadó, még akkor sem, ha a **Mikor végződik a XIX-ik század?** című, 1900-ban közölt füzet Galilei álnevű szerzője szerint az 1700-as esztendő már a 18. századé.

17. századi Galilei-könyveink közt olasz nyelvű is van: az 1656-os bolognai **Opere** első kötete. Galilei mintegy féltucat írását fűzi egybe, kezdve a Baldassare Caprétól plagizált **Le operazioni de compasso geometrico**val és folytatva a Capre elleni **Difesá**val. Az alábbi, 3. pontunkhoz vezet át Galilei **Nuntius sidereus**ának egy Gassendi-műhöz csatolt példánya.

3. A Teleki Tékában Gassendivel is jelenlévő Marie-Joseph de Gérando — Teleki Emma leendő apósa — a múlt század elején írta Gassendiről, a Digne mellett született kiváló tudásról: "Franciaországban ő volt Bacon első tanítványa, Galilei és Kepler méltó [digne] barátja, Newton és Locke előfutára." Már 1625-től levelezett Galileivel, aki rögtön megküldte neki az olasz próza történetében is kimagasló helyet elfoglaló **Dialogó**ját. Az persze csak véletlen, hogy a ferrarai Lodovico Buonaccioli egyik írását is tartalmazza az az 1539-es leideni könyv, melynek végén található a legrégibb kiadású kolozsvári Gassendi-szöveg. A "de septo cordis pervio", tehát "a szív átjárható válaszfaláról" tárgyaló, rövid szöveg tizenkettedrét edíciójából két példány járt a kezünkben. Az egyik (37060) Csicsókeresztúrról vándorolt mai helyére. Editio princepsszel van dolgunk. Csak részint mondható ugyanez a **Disquisitio metaphysica** 1644-es amszterdami kiadásáról, melyre Franekerben, 1664-ben tett szert Szathmárnémethi Mihály (R 81464). Ez a kötet ugyanis újra hozzáférhetővé teszi Gassendinek a Descartes-féle deduktivizmus és nativizmus ellen már 2-3 évvel korábban közölt bírálatát. A bírálat első része Descartes **Meditati-**

PETRY BÉLA KÖNYVJEGYEIBŐL

30 Lej

Pelry Béla

"Magyar Iparművészet"-ben szerepelt, OTI plakátpályázat eredményével, külföldi kiállításokról készült fényképeivel, Országos Magyar Iparművészeti Társulat népművészeti gyűjteményének néhány értékes darabjával.
M. 932. XII. 1.

PETRY Béla

GÁBOR Dénes: Petry Béla 90 éves. = Könyvesház, 2.1992, 1. 17-18.ill.

MUZEOLÓGIA,MŰGYŰJTÉS

LÁTOGATÓJ

..... sz.

Név: .....

Lakás: .....

engedélyt nyert arra, hogy ....

.....

.....

vonatkozólag az MTA adattárában
lexikongyüj
levéltári g

a fennálló szabályok keretén be

Ezen engedélyt a kutatóteremben

A gyüjteményekben kutatott anya

igazgatójától külön engedélyt k

Petry Béla

áll. könyvtl. díj. 1928

Nemzeti Szalon

MAPE 16. kiáll. 1930 dec

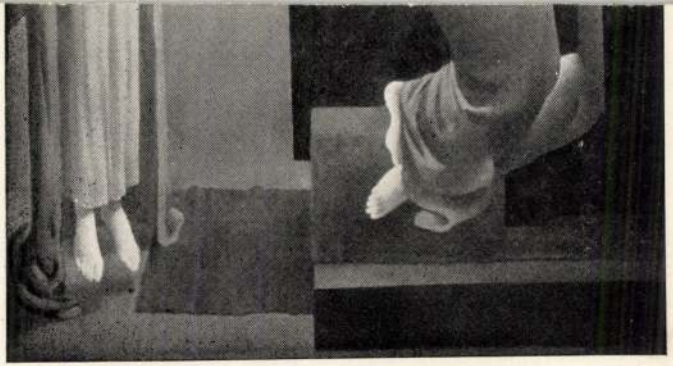

MOLNÁR C. PÁL: Angyali Üdvözlet

Petry Béla

SZENTIVÁNYI JENŐ: *Lengyel sasfiókok.* Petry Béla rajzaival. Történelmi regény. E. n. 243 l. Fv. (Bolti ára: 4 P.)

Pontértéke: 8.

Petry Bela

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Petry Béla

úparm.

Ert. 1928

Neue Monumenta

Das neue Preußische A

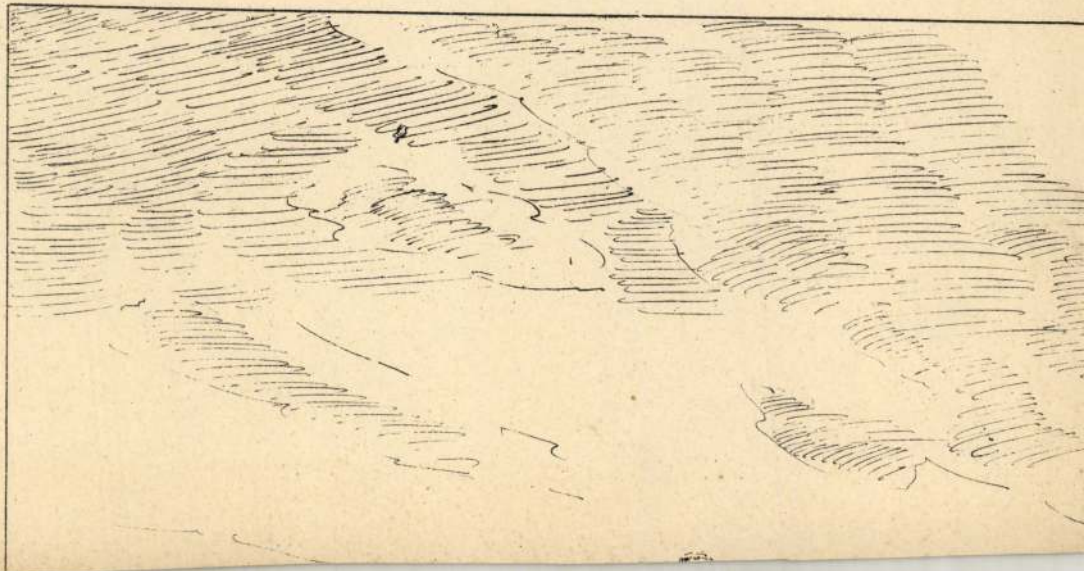

Petry Béla rajza; Szentiványi Jenő: Lengyel sasfiókok c. ifjúsági regényéből.

jöjjön vissza, mert nem tud nélküle élni, de ha már az ő kedvéért nem hajlandó, hát legalább a gyerek kedvéért, aki beteg és állandóan az édesanyját hivogatja, azt mesélte, hogy két hónapja nincs, hogy öreg édesanyja, nem tudva beletörődni tönkrejutásába, öngyilkos lett. Majd megkért, hogy fizessem ki a borát, mert neki egy fillérje sincs, ma nem is ebédelt, mert minden pénzét felemésztette a gyermeke betegsége és most a halála.

Szerencsétlen ember, gondoltam, de nem tudtam szánni. Minden szerencsétlenségét olyan merev hangon mondta el, mintha munkát adna ki és megmagyarázná, hogyan kell elvégezni.

— Szervusz — fejezte be előadását —, akkor majd holnap az irodában látlak — mondta még olyan hangon, mint akinek nagyon fontos, hogy viszontlásson.

De többé nem láttuk egymást, másnap reggel nem jelent meg az irodában, gondoltuk, hogy a bor egy kissé megártott neki, de harmadnap sem jött be, a cégnél pedig titokzatos vizsgálatok kezdődtek. Úgylátszik sikkasztott is a szegény a gyermeke miatt, sajnálni kezdtem. Negyedik nap, december 18-án minden reggeli lap Krachovszky úrral foglalkozott. Hatszázezer pengőt sikkasztott, de a rendőrség a nyomozás során egyébre is rájött. Öreg édesanyját ő akasztotta fel két hónappal ezelőtt, a felesége azért szökött meg tőle két éve, mert ütötte, meztelenül, korbáccsal, de talán ezt elviselte volna, de azt nem bírta nézni, hogy minden éjjel kóbor macskát fogott és hazahozta és kínozta és úgy engedte el újra. Mióta pedig a felesége nem volt otthon, a fiának se ruhát, se cipőt nem vett, a pincében tartotta bezárva, amíg az irodában volt és csak naponta egyszer, este adott enni neki. Angol bélszínt.

zott. Öt-hat mondatnál többet „tilos a duma", „majd jelentkezzen nálam, kolléga úr", „pont kettőre itt kell lennie", „mivel foglalkozik most?", senkivel sem beszélt. Még az osztályfőnök úrral sem, aki pedig tízpercenként segélyt kérő és egyben bizalmas hangon kiáltott érte: „Bécike, kérlek!"

Semmit se tudtam meg róla, úgy látszott, hogy a hivatalos óra végeztével ő is megszűnik, hogy az irodán kívül nem létezik. De az irodában azután fokozott mértékben volt jelen, ha nem is szólt, úgyszólván mindent látott, vagy legalább is úgy nézett ki, hogy mindent lát. A kollégáim féltek tőle, minden parancsának engedelmeskedtek és soha nem mondtak ellent neki. Pedig gyakran követelt lehetetlent, vagy meg nem fizetett túlmunkát. Ha belépett valamelyik szobába, mindenki elhallgatott, úgy látszott, hogy amint döngő léptekkel, merev arccal járkál, nyomasztó csenduszályt von maga után. Távozása után is maradt valami jelenlétéből. Éles, kimért hangja még tovább rezgett, megmérgezve minden kedélyt. Állítólag kitűnő munkaerő volt, senki, még az osztályfőnök úr sem értett olyan jól minden ügyet, mint ő. Pillanatok alatt intézett el minden vitás kérdést és tökéletes rendet tartott az osztályon. Szigorú volt, de felindulni senki sem látta. Soha senkivel sem kiabált és senkinek sem kedvezett. Talán „igazságosnak" tartja magát, gondoltam és lestem, mikor hivatkozik erre, vagy legalább arra, hogy mindenkit egyenlő elbánásban részesít, de hiába, mert úgy látszott, ez a gyöngeség sem volt meg benne. Annyira nem volt *ember*, hogy gyűlölni sem lehetett. Borzalmas volt. Már fel akartam mondani a cégnél, mikor egyszer én is elmentem a kollégákkal kuglizni. A cég egyes osztályai havonta nagy kugliversenyeket rendeztek, amelyre engem is meghívtak, de meghívásukat különböző ürügyekkel eddig mindig visszautasítottam.

Pontosan emlékszem, december 14-én történt, hogy puszta kíváncsiságból elmentem velük. Télen e kugliversenyeket egy vizivárosi kocsmában tartották, ahol fedett pálya volt.

Mikor már a vége felé tartott a verseny, megjelent köztünk Krachovszky úr is, megnézte a döntőt, majd szó nélkül helyet foglalt az asztalnál. Éppen mellém ült le. Szemelt rizlinget ittunk, tisztán, szóda nélkül. Krachovszky úrnak is töltöttem. Egy hajtásra itta ki a poharát, újra teletöltöttem neki. Merev arccal megköszönte és felhajtotta, azután ő rendelt egy literrel és most már maga töltött magának. Nem szólt egy szót sem, csak ivott, fegyelmezett mozdulatokkal, egyenes derékkal, rengeteget. A harmadik liternél tartott már, mikor felémfordult:

— Igyál velem pertut — szervusz.

Csak hallgattam. Nem mertem visszategezni. — Szervusz — mondta mégegyszer, parancsolólag. — Szervusz — válaszoltam olyan halkan, amilyen halkan csak lehetséges volt, nehogy valamelyik kollégám meghallja, roppant szégyeltem a dolgot. De Krachovszky úr beérte halk válaszommal. — Te tudod-e, hogy ma reggel meghalt a kisfiam, hároméves volt — kezdte, aztán elmesélte, hogy már egy éve feküdt angolkórban, az egyetlen gyermeke volt, éjjeleken át ült a beteg ágyánál virrasztva, mert a felesége két évvel ezelőtt megszökött tőle egy hamisan bukott bankigazgatóval, otthagyva őt és egyéves kisfiát és most állandóan Olaszországban meg Svájcban utazgat, már nem is a bankigazgatóval, hanem valami francia kereskedővel, tavaly írt még az asszonynak hosszú könyörgő levelet, hogy ő megbocsát neki, illetve ő kér bocsánatot, csak

Pethy Béla

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET NEHÉZ NAPJAI

Írta: ANDOCSY GYÖRGY

Az első magyar irodalmi és művészeti kongresszusnak nemsokára megindúló tanácskozásai alkalmat adnak a művészeti és irodalmi köröknek, hogy bajaikat, óhajaikat, sérelmeiket a nagy nyilvánosság elé vigyék és tudomásukra juttassák javaslataik foganatosítására és a bajok orvoslására hivatott ú. n. illetékes fórumoknak is.

A lapok legutóbbi számában olvashatjuk a kongresszus iparművészeti szakosztályának előkészítő-bizottsága részéről egybeállított 22 javaslatot és azok megokolását. Jóllehet, higgadtan, tárgyilagosan fogalmazták meg azokat, a figyelmes olvasó a sorokból elfojtott, keserű panaszok feljajdulását hallja.

Az iparművészek és a hazai iparművészet mai szomorú helyzete miatt felhozott panaszok érthetők, mert sem az iparművészeket, sem az iparművészeti munkát általában nem becsüli meg a magyar társadalom úgy, mint azt joggal elvárhatnók.

Az iparművészek panaszai főképpen elhelyezkedésük és érvényesülésük nehézségeiből fakadnak. Kevés a munkaalkalom és ha akad, sokszor mellőzik a hivatásszerű, képzett iparművészeket. A munkaalkalmak szaporítását kívánják, hogy megélhessenek és ne legyenek kénytelenek külföldre vándorolni vagy idegen téren alantasabb munkát vállalni. Közpénzen emelt épületekre fordított összegek bizonyos méltányos százalékának oly munkák részére való biztosítását kívánják, melyeknek terveit csak iparművészek készíthessék el. A hazai és külföldi mindennemű kiállításunk elrendezésére szóló megbízásokhoz akarnak jutni. Az iparművészeti tervpályázatoknak, valamint az iparművészeti munkák díjazásának szabályozását akarják, hogy elejét vegyék a tervezők kiuzsorázásának; az ösztöndíjak, külföldi tanulmányúti segélyek kiosztása kérdéseiben kívánják képviseleteik meghallgatását, továbbá a kontárok üzelmei ellen való törvényes védelmet, az ipari szakoktatás egyes ágaiban való elhelyezésüket stb.-ket. Látnivaló, hogy e kívánságok méltányosak és teljesítésük aligha ütközhetik komoly akadályokba. Részben maguk erejükkel, szoros összetartással és fegyelmezettséggel érhetik el iparművészeink óhajaik megvalósulását, részben pedig meg kell győzniök az iparművészet ügyeit intéző köröket kívánságaik jogosultságáról.

Kétségtelen, hogy az iparművészek erkölcsi és anyagi érdekeire vonatkozó javaslatok valóraválása egyben magának a hazai iparművészetnek is javát jelentené. Ámde iparművészetünk mai sivár helyzetének gyökeres megváltozását csak mélyebben rejlő akadályok elhárításával érhetjük el. Pro foro interno bevallhatjuk, hogy iparművészetünk fejlődése a világháborúval megakadt és ezért el is maradt egyes kultúrállamok gyors ütemben haladó modern iparművészete mögött.

Iparművészetünk megtorpanásának legközelebb fekvő oka az ú. n. középosztálynak elszegényedése. Iparművészetünk áldozatrakész és legbuzgóbb pártolói — eltekintve egyes igen ritka kivételektől — nem a magasrangúak, a főnemesség, a főpapok, hanem a lateinerek, a tanárok, ügyvédek, orvosok, a művelt kereskedők, iparosok, tisztviselők stb.-ek voltak. Tudvalevő, hogy éppen lakosságunk e rétegét érte legsúlyosabban a gazdasági összeomlás s ezért válságossá vált anyagi helyzetében kénytelen volt kiadásait a legszükségesebbekre korlátozni, úgyhogy iparművészeti célokra alig jut. De nemcsak hű vevői nagy tömegének elszegényedését sínyli fájdalmasabban iparművészetünk, hanem értelmes, irányító megrendelőinek java elvesztését, mert a középosztályúak között akadt a legtöbb olyan vásárló és rendelő, aki szakértelmével és jóízlésével nemesítően hatott az iparművészeti munkásságra. Igaz, hogy viszont a háború alatt új gazdagok, nagy vagyonok keletkeztek, de ezek nem pótolták a lecsúszott intelligens tömegek részéről élvezett lelkes és értelmes pártolást. A friss-sütetű vagyonok urai rendszerint leplezni akarták és akarják még ma is gazdagságuk zsenge korát és sietve patinás környezettel veszik körül magukat. Ők voltak a háborús és az utána következő években felburjánzott aukcióknak legbuzgóbb, leghangosabb vevőközönsége. Igazi és hamisított régi bútorok, keleti szőnyegek, művészi majolikák és por-

cellánok, ötvöstárgyak és ékszerek, képek, szobrok, stb. nagy tömegei cseréltek gazdát. Az elszegényedett sok dzsentri- és hivatalnok-család kalapács alá bocsátotta évszázados berendezéseit és a még nagyobb inségbe jutott többi középosztálybeli jó része is kénytelen volt megválni nélkülözhető értékeitől. A nagy forgalomból tehát alig jutott a jelenkori iparművészetnek valami. Mert az aukcióra került értékes iparművészeti tárgyakat az eladók vagy nem pótolhatták újakkal, vagy pedig be kellett érniök a legolcsóbb ipari tömegáruval, mert a régi berendezésük eladásából kapott összegek nagyobb része lakbérre, fűtőanyagra, élelemre stb.-re kellett.

De a valódi és álrégiségek hajhászásán és túlzott kultuszán kívül még hátráltatja iparművészetünk fejlődését az is, hogy közönségünk és a részéről befolyásolt iparosság nagyrészének iparművészeti dolgokban nincs helyes ítélőképessége. Igy például a párkányokkal, faragványokkal brutálisan elhalmozott, mutatós, de teljesen célszerűtlen bútoroknak még ma is sokkal könnyebben akad vevőjük, mint a nemesarányú, praktikus, könnyen tisztán tartható s művészien elgondolt, egyszerű, modern szobaberendezéseknek. Mintha a mai emberek is copfos parókával járnának, még mindig a legtöbb vásárlója a barokk-bútornak van, holott az nyilvánvaló anakronizmus a mai rövidszoknyás, bubihajzatú hölgyek és szmokingos urak mellett. Elcsépelt sablonok nyomán dolgoznak nemcsupán a bútorszakma emberei közül sokan, hanem hasonló jelenséget látunk az ötvösség, a női kézimunkaipar, a csillárgyártás stb. számos műhelyében is. Mindaddig tehát, míg az ízléskultúra terén nem áll be javulás, míg a nagyközönség és az iparosság széles rétegei nem tudják művészi és technikai szempontból egyaránt helyesen megítélni az iparművészet körébe tartozó dolgokat, addig iparművészetünk színvonalának általános emeléséről szó nem lehet. Ezt pedig csak úgy az általános képzést nyujtó iskolák és az iparosok képzésére hivatott szakiskolák művészi irányú oktatásának, elsősorban pedig a művészi nevelésre hivatott tanárok képzésének modern szellemben való sürgős reformjával érhetjük el. Célszerű volna, ha a most alkalmazásban lévő tanárok részére, úgy mint a háború előtt, nyári tanfolyamokat rendeznének, a mai viszonyoknak megfelelően megváltoztatott programmal.

Végül utalnunk kell még a magyarságnak a közgazdasági érdekek iránt való ősidők óta tapasztalt közönyére. Hazánk mai szorult gazdasági helyzete megkövetelné, hogy minden magyar ember, minden magyar intézmény és egyesület szükségleteit csakis magyarországi termeléssel, magyar kezek és gyárak munkáival fedezze. És mégis számtalan esetben — részben közönyösségből, részben az idegen holminak megokolatlan túlbecsülése miatt — hazai készítmények mellőzésével külföldről behozott árukért adják a magyar pénzt, jóllehet a szükségelt tárgyakat époly minőségben és árban itthon is megszerezhették volna. Ezért a társadalom legjobbjainak erélyes megmozdulására van szükség, hogy közönségünk nagy részét rábírják a hazai munkának megbecsülésére. Ha ezt elérhetjük, akkor iparunkra és a magyar iparművészetre is jobb napok virradnak majd.

Művészi tárgyak csak akkor élnek igazán és akkor sugároznak lelkiséget, ha szeretetteljes gondossággal válogatták össze és helyezték el őket. Hacsak hebehurgyán vásárolták össze és halmozták egymásra, akkor szomorúan, dermedten, fagyosan viselkednek az őket meg nem értő birtokosukkal szemben.

Ifj. Petry Béla: Exlibris.

Művészi alkotások nem fecsegnek, hanem lelki atmoszférát lehelnek, melyben nemes ízlésű és műértő látogatóinkat is részesíthetjük. De legtitkosabb rezgéseiket csak tulajdonosuknak árulják el, feltéve, hogy ő igazán lelkébe fogadta a tulajdonába került műtárgyakat.

Magyar Iparművészet

1928. 186 l. 187, 188, 190 l.

Petry Béla

Petry Béla: Szignet

Magyar Iparművészet

1929. 90. l.

D R . G E R E V I

egyetemi nyil
urnak
a budapesti Pázmány P.Tud.Eg
az 1932/33.tanév II.fe

Ó K E R E S Z T É N Y

Kézirat gyanán

N a g y Z o

Petrj Béla

Állami könyvillustrációs
díj 1928.

Petry Bílaitj

MAPFE 1928 [illegible]

2 mere illustracio

548.

Dietrich Ch. W. E.

Romokra épített házak. (~~Die an Ruinen gebau-~~
~~-ten Häuschen.~~) Rt. I. élet.

80 m. 133½.

K. 15.—

Petry Béla és

Zslinszky József

A Péti Só pavillonja
a mezőgazdasági kiállitáson

Repr.

Művészet 1937. 7. sz.

Detail des Bohlenbogens.

Querschnitt.

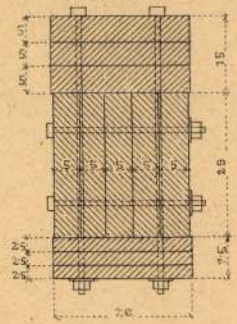

Schnitt.

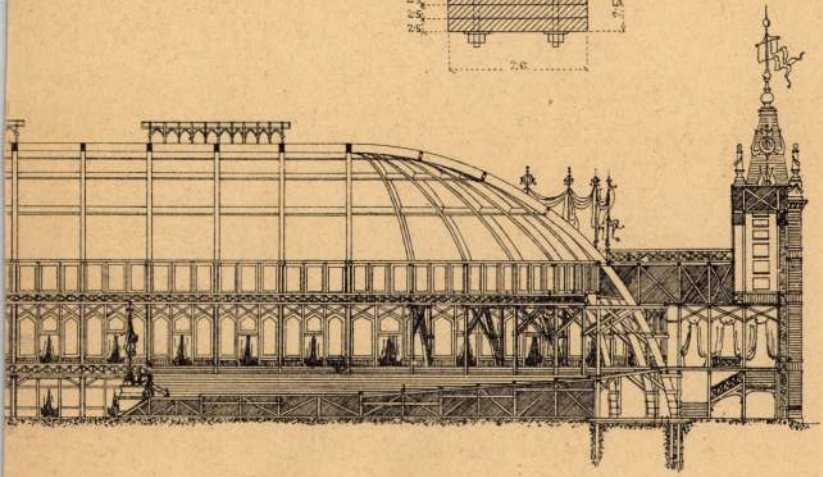

Petry Béla

Mese illustráció.
A velencei grafikai díjat nyerte.
Repr.
Magyar Iparművészet
1931. 36. l.

(a la Bayros!!)

VESZTESÉG

I. EREDMÉNYSZÁMLA 1934.

		Előirányzat		Eredmény	
		pengő	fill.	pengő	fill.
	I. MŰVÉSZI CÉLOKRA:				
1	Magyar Iparművészet	11.000	—	12.612	02
2	Pályázatok, tervek, minták	2.500	—	3.480	04
3	Kiállítások, propaganda	21.000	—	31.475	99
4	Kiküldetések	500	—	1.088	39
	II. DOLOGI KIADÁSOK:				
5	Iroda, fűtés, világítás	3.000	—	3.073	71
6	Nyomtatványok	600	—	584	56
7	Vegyes kiadások	4.000	—	6.491	90
8	Jutalékok, tagdíjbeszedés	300	—	773	90
9	Előre nem látott kiadások	2.000	—	1.273	59
	III. SZEMÉLYI KIADÁSOK:				
10	Fizetések, lakáspénzek, nyugdíjak .	25.200	—	24.240	20
11	Adók és biztosítási járulékok	1.000	—	1.578	64
	IV. NYUDGÍJALAPRA	300	—	300	—
	EGYENLEG MINT NYERESÉG			75	06
		71.400	—	87.048	—

VAGYON

II. MÉRLEGSZÁMLA 1934.

		Egyenként		Összesen	
		pengő	fill.	pengő	fill.
1	Pénzkészlet			13.608	30
2	Folyószámlán:				
	Moktár kisplasztika	3.750	—		
	Moktár társulati folyószámla	703	—		
	Leszámítoló, Belvárosi, Moktár, Zárolt P.	4.993	42	9.446	42
3	Takarékbetét:				
	M. Olasz Bank forgótőke	3.497	20		
	Angol Magyar B. nyugdíjalap	6.895	30		
	Moktár Nyugdíjalap	424	80	10.817	30
4	Gyüjtemények:				
	Népművészeti és Petrik-féle ..	10.000	—		
	Keresk. min. forgótőke árui ...	17.314	58	27.314	58
5	Leltári ingók			1.715	—

újabban a Gellért-hegy lejtőinek vaskorlátjaihoz a hozzájuk illő vasbetonoszlopokat, földiszítette a főváros sétálóhelyeit műkőlábú padokkal és bedrótozta a főuteákat a villamoskocsik vezetékével. Mindezek a feladatok eminenter iparművészeti feladatok voltak, s megoldásukra teljesen felkészülten várt a tehetséges iparművészeknek egész hada. A hivatal beérte annyival, hogy küldöttséget menesztett külföldre és lemásoltatta azt, ami jót és szépet idegenben látott. Ez is egyik oka annak, hogy Budapest uteái annyira hasonlítanak külföldi fővárosok uteáihoz.

A hivatalos hatalom példáját sietett követni a magánvállalkozás. Az uteák képét eltorzító üzleti portálék divatjához Bécs, utóbb Berlin szolgáltatta a mintát. Minthogy véletlenül sem kerültek művészi érzésű emberek kezébe az ilyen feladatok, a külföld hasonló megoldásai közül természetesen a legkevésbbé ízlésest hozták haza. Néhány évvel ezelőtt a kivilágított üzleti cégérek divatja kapott lábra uteáinkon. Ha ez a feladat művészemberek kezébe jut, kik nem sajnálják, hogy minden üzlet számára más-más formát gondoljanak ki, olyant, mely arra az üzletre nézve sajátos és jellemző legyen, milyen színes és eleven lehetne Budapest uteáinak képe! Ehelyett a tömeggyártás prédája lett a szép feladat s a megoldás unalom és ízléstelenség.

Megint Bécs szolgált mintaképül az uteai kioszkok és az autobusz-állomások megépítéséhez. Bécs iparművészei igen célszerű és ízléses megoldását találták meg ennek a feladatnak. De valószínű, hogy a mi iparművészeink is találtak volna reá olyan megoldást, amely célszerű is, ízléses is, mégis sajátosan budapesti és semmiesetre sem sajátosan bécsi.

Apró motívumok ezek, de összességükben mégis lényeges tényezői az utea képének. Az idegen szeme elsőbben a mindennapi használat tárgyain akad meg. A villamoskocsinak, az autobusznak az ő hazájában otthonos mintától eltérő alakja, az uteai kandeláberek, a cégtáblák, egyéb technikai berendezési tárgyaknak újszerű vagy bár idegenszerű formája is nyomban megragadja figyelmét. S az első érzése, hogy mennyire különbözik és milyen érdekes módon különbözik ez a város mindazoktól, amelyekben eddig megfordult. Ha az idegenforgalomnak fontos tényezője az idegenek érdeklődése, akkor nem kétséges, hogy az uteakép érdekes voltának nagy a szerepe a város érdekessé tételében és az idegen utas érdeklődésének felkeltésében.

A nagyvárosok technikai berendezéseinek esztétikai megjelenésével épúgy számolni kell, mint műszaki föltételeivel. Nem elég, ha a hatóságnak gondja van arra, hogy a nálunk újabban nagyon népszerűvé lett uteai díszvilágítás műszaki kivitele kifogástalan legyen. Azzal is törődnie kellene, hogy a városi éjszaka megszínesítésére szolgáló berendezések el ne csúfítsák a város nappali képét. Meg kell nézni tereinken az épületek tetejét eltorzító s az uteakép egységét összeziláló építmények zűrzavaros silhouette-jét. Ha a technikus mellé művészt adnának tanácsadóul, az bizonyára megtalálná a módját annak, hogy ami éjszaka fantasztikusan szépnek hat, nappal ne botránkoztasson meg minden éplátású szemet. Ez is iparművészeti feladat lenne.

Itt az ideje, hogy Budapestet kiszabadítsuk az idegen majmolás igézetéből. Elég volt Bécsből, elég Berlinből, sőt Párizsból is. Legyen végre Budapest is egyéniség Európa nagy metropolisainak sorában s ne utánzó. Adjuk végre ezt a várost művészeinek a kezére, bízzuk minden olyan feladatának megoldását, mely az utea képének meghatározásához hozzájárulhat, művészemberekre.

Budapestből csak így lesz érdekes város, olyan, amely propaganda nélkül is magába vonzza az idegeneket.

Petry Béla: Exlibris.

A nők tevékenykedése a kézimunkák terén csak akkor számíthat elismerésre, ha komoly használati vagy kultúrértéket hoz létre. Fölösleges, haszontalan és jóízlésbe ütköző dolgoknál kár a munkáért, az anyagért és az időért.

Vajjon hogyan ítélnek majd korunk felett utódaink? Az epizoák bemásznak az üressé vált kagylókba, ha lakóik elpusztultak. Jelenkorunknak ne volna meg ereje, hogy maga alkosson magának a mai igényeknek megfelelő hajlékot?

Magyar Iparművészet
1929. 7. l.

ÚJ FORMA

Irta: FARKAS ENDRE

Ma, amikor gépek teljesítik a munkát, amit valamikor emberi kéz végzett, ma, mikor a gép percenként ezer és ezer darabot köp ki magából, tárgyakat, minőket valamikor hónapokon keresztül kalapáltak, fúrtak, vésték, ma: szükség van új formákra, melyeknek anyja: a gép. Az új formák főleg és elsősorban magukon viselik az anyának két tulajdonságát: az anyagszerűséget és a célszerűséget.

A gépi forma tisztán a célt látja maga előtt, és mindent, ami a célszerűségen kívül még lehető, azt másodrangúvá degradál vagy teljesen elhagy.

*

Igy született meg az új forma, mely tisztán, ornamentika nélkül, csak a célt szolgálja, szintén szép és művészi lehet és egyben kifejezi — mint minden komoly művészi alkotás — a kort is, amelyben megszületett.

*

A gép szüleménye: az agy alkotása. Ezzel ellentétben megszületett egy másik forma, a lélek alkotása, mely külsőben teljesen hasonlít a technikai formához: a primitív forma.

Az agy és lélek testvéri harcában két világfelfogás áll egymással szemben, de egyik sem képzelhető el a másik nélkül.

A technikai forma: politikum, a primitív forma: vallás. A technikai forma főtulajdonsága a célszerűség, és a célszerűség következtében szükségszerűvé vált egy másik fontos tulajdonsága: az egyszerűség. Minél egyszerűbb, minél inkább kifejezi azt, amit szolgál, annál tökéletesebb, sőt szebb is. A szép és a jó itt szorosan összefügg egymással. Ami nem szép, az nem lehet jó, vagy helyesebben, ami nem jó, nem is lehet szép.

A primitív forma egyszerűségre törekszik, de más okból, mint a technikai forma. Míg a technikai formánál az egyszerűség gazdasági okokból ered, a primitív forma egyszerűsége egy belső, lelki szükségletnek köszöni létét, játék a formával és talán ezért is inkább tűri meg a primitív forma az ornamentikát, mint a technikai.

*

Lelki szükséglet a primitív forma a mai művészetben, mintegy ragaszkodás az emberihez, a földhöz, a multhoz. Vágyódó menekülés ez a technika rideg szépsége elől. Az idők folyamán elveszítettük lábunk alól a talajt, repülőgép, rádió és mindaz, amit ezek előre jeleznek, szükségkép megéreztették velünk, hogy milyen iramban hagyjuk el magunk mögött a Természetet, de az új forma, a primitív, amit még az emberi kéz és szeretet készít, útját állja a lélek teljes kihalásának.

*

Rathenau mondja:

»A művészet fejlődése voltaképpen menekülés a szabály elől, amennyiben elhagyjuk azt ami elvesztette fátylát és oda törekszünk, ahol még rejtett dolgok vannak.«

*

A forma szeretete nem jelenti azt, hogy teljesen mellőzzük és az ornamentikát csak ott használjuk, ahol logikailag megokolt, vagy ahol szervesen összefügg a formával.

A díszítménynek együtt kell megszületnie a formával — amelyen van. Ezért helytelen a régi díszítmények (főleg barokk) modernizálása és alkalmazása, ha sok esetben úgy hatnak is, mintha új gondolatot fejeznének ki. Mert ha egy új forma (ha az teljesen az új alapelvek és világnézet szülötte) megkövetel ornamentikát, akkor annak szintén újnak, egységesnek és főleg: a formával teljesen rokonnak kell lennie.

*

Igazságot kíván a ma művészete. Modern művészi alkotásra csak az képes, aki őszinte. Lehetetlen (legalább is részben lehetetlen) régi ornamentika formakincsének alkalmazása az új formán. Az új világnézet, mely még ma is vajudva harcol a létért, megszülte az új formát, de ez még néha érthetetlen. Mindaddig, míg az új formához az ember teljesen hozzá nem szokott, addig azzal ne űzzön játékot.

Mindenkinek elemi kötelessége, hogy nemzetének tökéletesbitéséhez és megnemesitéséhez hozzájáruljon, és pedig nem úgy, hogy másokon, hanem hogy maga magán kezdi meg.

AZ ÁTALAKULÓ RÓMA

DAS SICH VERWANDELNDE ROM. Im Rahmen der grossen Stadtbauarbeiten, deren rasendes Tempo vom Faschismus angegeben wird, kommt das »Dritte Rom« auch architektonisch immer mehr auf seine Kosten. Als Ergebnis der grossangelegten Ausgrabungsarbeiten der vergangenen Jahre ist jetzt die Freilegung der Kaiserforen beendet. Das Zentrum der Stadt bietet denen, die Rom nur aus älteren Zeiten kennen, ein vollkommen neues Bild. In den früher engen, luftarmen, dunklen und schmutzigen Stadtteilen taten sich geräumige Plätze und breite Strassen auf, so zwei mächtige Strassen am Forum Romanum entlang. Die Demolierungsarbeiten sind mit grosser Sorgfalt geleitet worden, — dieser Sorgfalt ist es zu verdanken, dass neben den antiken Ruinen die Überreste mehrerer solcher mittelalterlicher Gebäude freigelegt werden konnten, von denen die Wissenschaft bisher keine Kenntnis hatte. Die ganze Umgestaltungsarbeit, die die Lösung der kulturellen und sozialhygienischen Probleme des Weltstadt gewordenen Roms bezweckt, die beispiellose Kraftentfaltung und der starke Schöpfungswille sind im höchsten Grade bewunderungswert.

ROME IN CHANGING. From architectural points of view »Terza Roma« (Third Rome) predominates more and more in that town-regulating, demolishing as well as building works the lively tempo of which is dictated by the Fascist Government. After the grandiose excavations of the recent years now the disclosure of the Imperial Forum has been completely finished. The central part of Rome presents to-day an entirely new picture to those who have not seen the Eternal City since some ten years. Big squares and broad streets have been opened in those parts of the town which not long ago were the darkest and the most overcrowded with dirty slums. Two lofty roads have been thus built along the Forum Romanum too. This work of demolishing was carried out with great circumspection and caution and the result was that beside the antique ruins several mediaeval buildings have been also excavated of which the experts and historians had no knowledge at all. One really must admire this great effort with which the present government solves the difficult problems of public hygiene of this huge metropolis while they are according them with the artistic and cultural factors of historic Rome.

Átalakulást nem egyszer ért meg harmadfélezer éves multjának során Róma. Az újabbkoriak emléke pápák nevéhez fűződik: IV. és V. Sixtus voltak a nagy rombolók és uccanyitók. Pápának, IX. Piusnak, köszöni eredetét az az új útvonal is, melyen — valamiképp a postakocsi idején a Via Flaminián — a vasút megépítése óta minden idegen először lép Róma területére, a mai Via Nazionale. Valamennyi újabbkori átalakulásnak az volt a célja, hogy a város növekvő forgalmának lebonyolítására helyet teremtsen.

Róma most folyó átalakulásának e főcél mellett egyéb célja is van: fölszínre juttatni az örök városból mindazt, amit az évszázadok eltemettek és új épületekkel takartak el belőle. Régi sóvárgása az archaeologusoknak. Nem egy tervet kidolgoztak megvalósítására, de az államnak sohasem volt elég pénze a merész tervek kiviteléhez. Hiszen nem kisebb vállalkozásról volt szó, mint egész városrészek lebontásáról, még pedig Róma legnépesebb pontjain. Milyen nagy és merész cselekedetszámba ment már az is, mikor a háború előtti esztendőkben megvalósították az öreg Guido Baccelli álmát és részint kitakarták a rájuk épített házakból, részint pázsittal és fasorokkal fűzték egybe összefüggő egésszé — a Passeggiata Archeologicává — azokat az ókori romokat, amelyek a forum romanumtól a Via Appia kezdetéig vivő utat szegélyezték. S általában, milyen nagy dolog volt a háborút megelőző évtizedekben minden apró archaeologiai fölfedezés. A kitünő Giacomo Boni-nak minden kapavágását, mellyel a forum romanumon, vagy a Palatinuson valami addig nem ismertet fordított ki a földből, mekkora ujjongás fogadta a tudományos világban.

S most az ókori Rómának legpompázatosabb részéről, a császári fórumokról takarították el a reájuk épült várost. A munka még folyik, de még ebben az évben elkészülnek vele. Mennyi álmodozó tervezgetés előzte meg 1860 óta, mikor Rómából az egyesült olasz királyság fővárosa lett! Még Napoleon franciái kiszabadították rabságából Trajanus fórumának egy részét, azt a téglaalakú mély teret, amely előtt Trajanus oszlopa áll őrt ma is. A fórumnak profán házakba beépített részei sem voltak ismeretlenek s például félkörű keleti apsisa párkány-, fríz-pillérfej-maradványaival, boltíveivel és fülkéivel könnyen hozzáférhető volt egy péknek a házában, amelynek a kertjét vette körül természetadta kerítés módjára. Ismeretesek voltak a szomszédos császárfórumok, Augusztus és Nerva fórumának házakba épített maradványai is. Úgyhogy az archaeologusok itt biztosra mehettek és Lodovico Pogliaghi látatlanban is híven megrajzolhatta a császárfórumok képét olyannak, amilyennek ma látható, minekutána teljesen kitakarták őket a reájuk épült házakból. Azok nyomtalanul eltűntek a föld színéről s velük együtt sok minden kedves emlék, ami hozzájuk fűződött. De amit a világ kapott helyettük, bőven fölér az elveszettel. II. Viktor Emánuel talmi hatású rengeteg márványemléke mellett mélyen a földben, a szomszédos útvonaltól elkerítve, zöld növények között monumentális romok, falmaradványok, oszlopok, faragott párkányok és oszlopfejek idézik föl Róma leghatalmasabb korszakának képét. Augusztus császár fórumán Mars Ultor templomának megrendítő erejű maradványai, az oszlopok és a cyklopsi fal, csak most kapják meg igazi értelmüket, hogy környezetükkel való összefüggé-

sükben látjuk őket. Egy apácakolostort kellett lebontani és egyebütt fölépíteni, hogy láthatóvá legyenek. De ilyen akadályoktól meg nem ijedt Mussolini korszaka.

Az archaeologusok öröménél csak a városrendezők öröme nagyobb. Az óriási rombolás szabad tereket teremtett, levegőt és napfényt ott, hol addig szűk és sötét sikátorokban, sötét és levegőtlen épületekben a nyirok virágzott. Azonfelül két hatalmas, széles utat kapott Róma. Mind a kettő a Piazza Veneziából indul el, s az egyik, a Via dei Monti, a császári fórumokat és a Colosseumot szegélyezve, a lateráni Szent János-templom terén át az albanói hegyek felé tart; a másik, a Via del Mare, Marcellus szinháza mellett, a Forum Boariumot és San Paolo fuori le Mura templomát érintve, Ostiába, a rómaiak nagyszerűen kiépülő tengeri fürdőjébe visz. Közben a Capitolium hegyét teljesen kibontották az oldalához ragasztott házak foglalatából és Marcellus szinházából is kitelepítették a nyomortanyákat, a befalazott portikus-nyílásokat pedig ismét szabaddá tették.

A rombolás munkája azonban nem volt esztelen. Ellenkezőleg, nagyon vigyáztak arra, hogy semmi értékeset föl ne áldozzanak sem a városrendezésnek, sem az archaeologiai mohóságnak. Marcellus szinházának félkörös portikusai fölött például meghagyták azt a harmadik emeletet, amelyet még a quattrocento épített oda. Az Aracoeli templomába vivő lépcső mellől lebontották azt a renaissance-ot utánzó palotát, amelyet jóval későbbi kor épített oda, de gondosan kifejtették belőle azt a román stílusú tégla-haranglábat, melyet annak idején beleépítettek. Ugyanott egy fülkét és benne egy korai szép Madonna-freskót is föltakartak.

Ekkora munkára és ilyen eredményekre csak bámulattal nézhet az ember. Mussolini akarata, mint valamikor a fáraóké, hegyeket mozdít meg és emberseregeket foglalkoztat éjjel-napali munkában. Még ebben az esztendőben elkészül a Monte Mariónak Farnesina nevű lejtőjén a Foro Mussolininak nevezett épület-komplexum, mely a maga márványüléses stadionjával és számos épületével kisebb városszámba megy. Klasszicizáló márványszobrok, atlétaábrázolások és egyebek díszítik a stadiont, a fórum közepén pedig az az óriási monolith áll, melyhez fogható méretűt még sohasem vájtak ki Carrara bányáiból. Ember, kő, növény egyformán engedelmeskedik a láthatalan nagy akaratnak. A Viktor Emánuel-emlék mellé, jobb- és balkéz felől pinea-fasort terveztek. A fákat már elültették, de nem fenyőcsemetéket, hanem teljesen kifejlett koronájú, vastag törzsű fákat. Fapóznákhoz kötözve és drótkötéllel földhöz rögzítve nyujtogatják égnek fejüket a fák, mint lepányvázott vadesikók. Nincsen számukra menekülés, meg nem szökhetnek, el nem görbülhetnek: vad erővel pórázon tartja őket a könyörtelen akarat.

Róma szebb lesz, mint valaha. Akik az új városrendezési tervet elkészítették, — tudósok, művészek, a városépítés szakemberei, éveken át dolgoztak és vitáztak rajta — ezt a mostani rontóbontó munkát csak kezdetnek szánták. A közeljövőre vár annak az elképzelhetetlenül nehéz feladatnak megvalósítása, hogy a Piazza del Popoló-ról kisugárzó három túlzsúfolt főútvonalnak bontás és újraépítés árán megteremtsék a három párhuzamos megfelelő útvonalát. Arra nagyon vigyáztak a tervezők, hogy műemlékben és általában értékes épületben kárt ne tegyenek az új útvonalak kedvéért.

Annyi bizonyos, sehol Európában mostanság nem folyik olyan mértékű építő munka, mint Olaszországban és ott is Rómában. A régi Róma szerelmeseinek az újban nehéz lesz ráismerniök a régire.

ELEK ARTÚR

Petry Béla: Ex libris.

Magyar Iparművészet
1932.

Petry Béla

debreceni grafikus
iparmivész
szül. Pestszentrzébet 1902
lásd oko.

Soódebrgraf. 22. l.

T.565.

tszelt hegyes vidéken, a középtér-
a környékbeli [illegible] erődök lát-
előtérben pedig a város felé vezető
, balra az [illegible] Erdődy grófok eme-
ünket.

ei 18 : 29.6 cm.

Petry Béla

grafikus

1922–26.

Életrajz 1930. 87. l.

Az elv az volt, hogy lehetőleg minden művészt mindkét kiállításon képviselje az anyaga, de a kiállítók kívánságait is a lehető legnagyobb anyagi és erkölcsi eredmény érdekét figyelembe kellett venni. A megnyitás július 11-én d. e. történt. Bud János kereskedelemügyi miniszter személyesen megjelent és ünnepélyesen megnyitotta a kiállítást. A minisztert Dréhr Imre dr. államtitkár, ügyvezető elnök, Seenger Béla alelnök, Feyérné Kovács Erzsébet, Jungfer József, Hauswirth Ödön, Gulden dr., Hosszú István, Kulesár Sándor, Schober József, Szalai Emil dr., Gádor István és Gorka Géza választmányi tagok fogadták. Dréhr Imre üdvözlő beszédében felhívta a miniszter figyelmét arra, hogy a nyomasztó gazdasági viszonyok mellett a magyar iparművészek az idegenforgalomtól remélik azt a minimális anyagi eredményt, melyre munkájuk folytonossága szempontjából feltétlen szükségük van. Kérte, hogy mint az

A szerkesztésért és a kiadásért felelős: Czakó Elemér.

Petry Béla rajza.

143

Petry Béla

Magyar Iparművészet

1930. 143. l.

KÖNYVMŰVÉSZET ÉS LUXUS

ÍRTA: VÉGH GYULA

Steiner-Prag professzor, a lipcsei könyvművészeti kiállítás megszervezője, egy kitünően megírt cikkében[1] erélyesen szembeszáll azokkal a kritikusokkal, akik összezavarva művészetet és politikát, a modern demokratikus fejlődéssel ellentétben állónak, tehát korszerűtlennek tartják az ú. n. luxuskönyvet, kárhoztatják a nemes anyag felhasználásával, gondos kézimunkával, korlátolt példányszámban készült, bőrbe, hártyába kötött, drága bibliofil-kiadást s akik csakis a nagy tömegekben géppel gyártott, mindenkinek elérhető olcsó nyomtatványokban látják a modern könyv egészséges típusát.

Steiner kimutatja, hogy a könyvművészek tekintettel vannak a technika és az ízlés korszerű kialakulására, de nem mondhatnak le arról, hogy a szép könyvről alkotott ideáljukat a legjobb anyagban, merített papiron, a legszebb betűkkel, a legválogatottabb ízlésű illusztrációkkal, díszítéssel, kézi aranyozású maroquin- vagy hártyakötésekkel igyekezzenek megvalósítani. Mert a művészet sohasem korlátozható a neki megfelelő anyag megválasztásában és a művésznek a legjobb anyag kell. Ha üzleti megfontolások akadályozzák tervezésében, az eredmény nem felelhet meg az elgondolásnak: szegényes és művészietlen lesz.

Ha a könyvművészetet arra akarnók kényszeríteni, hogy csak olcsó szalmapapírral, rotációs nyomással, préselt kartonból készült gépkötésekkel álmodjék, ez olyan volna, mint hogyha a szobrászainkat eltiltanánk a márványtól, bronztól és előírnánk nekik, hogy ezentúl már csak gipszben vagy cementben tervezzék és valósítsák meg szobraikat, mert a gipsz és a cement olcsó, demokratikus, modern anyag.

Az anyag szépsége és preciozitása szobornál, könyvnél egyaránt hozzátartozik a művészi alkotás szépségéhez. Mindenki tapasztalhatta, hogy ugyanaz a nyomás merített papiron vagy hártyán egészen mást mutat, mint a silány papiron. Tudták ezt már a legelső könyvnyomtatók is; Aldus Manutius alig ötven évvel a könyvnyomtatás első kísérletezései után már kiadta az ő pergamentumra, külön papírra nyomott amateur-kiadásait. Miért mondanánk le mi a becses anyagról, amíg ilyen rendelkezésünkre áll, amíg tudjuk élvezni a benne rejlő szépséget és — amíg vannak, akik meg is tudják fizetni a luxuskönyvet?

A szabadon alkotó, anyagban, kivitelben a legtökéletesebbre törekvő művészet sohasem lehet ártalmára a tömegtermelésnek, sőt csakis az ilyen magasabbrendű művészi termelésből indulhat ki az ízlés általános tisztulása és ezzel együtt a tömegtermelés művészi színvonalának emelkedése. Ahol a gép, a gyár, az olcsó termelésre mint egyedüli célra törekvő üzletember magára marad, a mindig gazdagságából adó, pazarló művészet irányítása nélkül, ott szükségszerűen eldurvul, elparlagiasodik az ízlés s a művészetnek legfeljebb csak külső színét őrzi meg – ami többnyire rosszabb a semminél.

Ifj. Petry Béla exlibrisze.

[1] Offset-Buch und Werbekunst Leipzig, 1927. VII. füzet.

Magyar Iparművészet
1928.

Érdekes példa e tekintetben a mai Oroszország, mely elvileg szembehelyezkedik minden luxussal s legjobban szeretné eltörölni a föld színéről mindazt, ami a multak világfelfogására emlékeztet. A forradalomnak első lázában tényleg komoly szándéka volt lerombolni a Kremlt. Ma azonban a leggondosabban konzerválja a művészi emlékeket, múzeumokat, főúri palotákat, színleg elrettentő például a »felszabadult« új nemzedékeknek, valójában pedig azért, mert belátta, hogy művészetre szükség van, tömegember pedig nem képes olyan művészetet teremteni, amilyent az elmúlt idők luxusa létrehozott s amely a mégsem egészen géppé lett emberi lény esztétikai igényeit is inkább kielégítheti, mint a bolsevizmus művészetparódiája. Ami művészet még van Oroszországban, az nem bolsevista-művészet; amit pedig ők annak hirdetnek, az nem művészet.

Ifj. Petry Béla exlibrisze.

A könyvet, mint a kultúra hordozóját, a bolsevisták természetesen szintén belevonták mindent felforgató elméleteik tűzkörébe. Nemcsak hogy indexre tették mindazt, ami a lelkekben a régi világrend emlékét, visszatérésének vágyát kelthetné, nemcsak hogy saját pártpolitikájuk szolgálatába akarnak állítani minden írást, nyomtatást, képet, de még a könyv külső formáját is meg akarják változtatni. A művészettől nem azt kívánják, hogy szebbé, nemesebbé, hanem csak hogy mindenkinek, még az analfabétának is érthetővé és a szovjet propagandájára alkalmasabbá tegye a könyvet. Itt is, mint minden egyébben, a gépet erőszakolják az emberi géniusz helyébe. Illusztrációik betűkből, fényképrészletekből összetákolt hirdetmények, melyek világgá harsogják a bolsevizmus tanait, gyűlöletét, rombolásait, akárcsak a gyári szirénák zenekara, mely a beolvasztott templomi harangok esengését pótolja náluk.

A könyv, amióta a betű közvetíti a gondolatot, csaknem változatlan alakban meg tudott felelni nemes feladatának, a legkülönfélébb, a legellentétesebb világnézletek között, széles e világon. De az oroszoknak már nem kell: megittasodva a gép, a technika legújabb csodáitól, immár azt hirdetik, hogy a betűnyomtatás bevégezte missziójá. Ezután — szerintük — a plakát, a film, a rádió fogja átvenni a nyomtatott betű hivatását az emberiség művelésében, gyönyörködtetésében. Minden szellemi megerőltetés nélkül, nem gondolkozva, olvasva, hanem egyszerűen beidegzés útján fog az utókor tanulni, szórakozni. Tehát könyvre nem lesz többé szükség.[1]

Nem tudom, a könyvnélküli kultúra apostolai hogyan képzelik például valamely exakt tudománynak mozikban és rádióban való elsajátítását, de annyit tudok, hogy az a kultúra, amely a multak nagy gondolkozóit, költőit csak az ilyen kivonatos közvetítésekből ismeri s melynek könyvre már ninesen szüksége, lehet akármi más, de szellemi kultúrának nem nevezhető. Sokkal közelebb áll a műveltségnek azon alacsonyabb fokához, melyet barbárságnak szoktak nevezni. Hogy barbároknak nem kell a könyv, azt szívesen elhisszük; de meggyőződésünk, hogy amíg magasabb szellemi igényű emberek laknak e földön, addig könyvre is szükségük lesz. Ameddig pedig könyv van, addig a jó anyagból készült, jó nyomású, ízléssel díszített és ízléses kötésű könyv szebb lesz a tömegáruba készült olcsó portékánál. Ne az legyen tehát a jelszavunk, hogy a szép, a drága, a luxuskönyvet anathéma alá kell venni, hanem inkább az, hogy a maga módja és képessége szerint, anélkül, hogy hamis látszattal utánozni akarná a luxuskönyvet, legyen tetszetős az olcsó tömeg-

[1] Lissitzky, Moskau: Unser Buch. Gutenberg-Jahrbuch, 1927.

mégis elrontjuk az újságív negyedrészét vagy felét azzal, hogy a nyomdafestéket elkenjük rajta. Az ilyen lap legalább is bosszúságot, fáradtságot és apátiát vált ki az olvasóban, ha nem fogcsikorgatást és megvetést azokkal szemben, akik a közönség ilyetén megesúfolását engedik meg maguknak. Elvégre is, valaki ír egy cikket, valaki kiszedi, valaki kinyomtatja ; — az eredmény pedig az, hogy az olvasónak az ujja segítségével kell kibetűznie egyes sorokat, szóról szóra, nagy vesződségesen.«[1]

Ime ilyen az orosz tipográfia otthon. Amit a propaganda-illusztrációiból, ú. n. könyvművészetéből a lipesei kiállításon, folyóiratokban, könyvekben látni alkalmunk volt, ha van is benne itt-ott nyoma a még ki nem pusztult, szívós életű orosz tehetségnek, egészben mégis az ízlés szándékos, beteges eldurvulásának, nem pedig a nép lelkéhez való közeledésének benyomását kelti.

De hagyjuk ezeket a sajnálatos végleteket, melyek talán múló betegség tünetei és mint ilyenek nem is érdemesek arra, hogy a jövő fejlődésének szempontjából túlsokat foglalkozzunk velük.

A jelszavakkal szemben a legnagyobb óvatosság ajánlatos. A luxus ellen hangoztatott s gazdasági tekintetben többnyire nagyon is jogosult vádakat nem szabad általánosságban vonatkoztatnunk a művészetre, a luxusnak e legkulturálisabb, legnemesebb és bizonyára a nemzeti vagyonból aránytalanul kis részt felemésztő fajtájára. Nem hiszem, hogy a »szép könyv«-re, a luxuskönyvre áldozott összegek számottevők volnának viszonyítva a fényűzésnek más, kevésbbé gyümölcsöző tényezői mellett. Mert a szép könyv, haesak keveseknek elérhető is, maradandó és messzire kiható értéket képvisel. Amellett, hogy nemes szellemi tartalmát a legnemesebb materiális alakba zárva viszi világgá, még a művészetnek és a jó ízlésnek is propagálója lesz.

Ne féltsük tehát a könyvművészetet a luxustól. Inkább örüljünk annak, hogy ebben a szürke világban van még merített papír, pergamentum, kézi sajtó, maroquin, kézművesség és — luxuskönyv.

[1] René Fülöp-Miller: Geist und Gesicht des Bolschevismus. 250. l.

Ifj. Petry Béla exlibrisze.

Legszigorúbban a műveletlen ember ítél. Nem ismeri sem az okokat, sem az ellenvetéseket és azt hiszi, hogy mindig csak neki van igaza.

*

A művészet nem talál fel eszményeket, csupán idomítja azokat az idő és a nép szellemével, amelyhez tartozik.

Ne higgye a művész, hogy a művészet lépcsőjének legfelsőbb fokait már elfoglalták, úgy hogy azon túl nincs tovább. Nem jó ilyet hinni. G.

*

A Jelen becsülje meg a régit. De ha alkot, akkor merítsen a maga szellemével, nehogy törekvései kárba vesszenek.

könyv is. Itt pedig nem érünk célt azzal, hogy az eddig elért legtökéletesebb alkotásokat sutba vetjük és le akarjuk szállítani a termelést a »mindenkinek megérthető« legalacsonyabb színvonalra, hanem ellenkezőleg, azon kell igyekeznünk, hogy a »mindenki« számára termelt tömegárut is felemeljük a jó ízlés magaslatára.

E tekintetben Németország jár elől a legjobb példával. Már a világháború előtt Németország rohamosan fejlődő könyvipara hozta létre a legszebb és amellett legmodernebb olcsó könyveket. Az Insel-Verlag egymárkás tömegkiadványai akkor szinte bibliofil csemegeszámba mentek, míg ugyanakkor a 2·50—3 frankba kerülő francia tömegregények a legsilányabb kiállításúak voltak, nem is szólva az elmaradt ízlésű népszerű kiadványokról, gyermekkönyvekről. De mindenütt, ahol az olcsó könyv külső megjelenésére súlyt helyezni kezdenek, az első lökést ehhez a luxuskönyv adja meg. Ma a legtöbb könyv, a legtöbb folyóirat német nyelven jelenik meg, a német sajtó terméke a legelterjedettebb, a leg-»demokratikusabb«. De a luxuskönyvnek, a bibliofil-kiadásnak sehol sincsen annyi művelője, hozzáértő ismerője, vásárlója, mint Németországban, a »Buchkünstlerek«, a könyvészeti iskolák, a bibliofil-kiadók, drága kiadványokat termelő »Presse«-k és művészi könyvkötők hazájában. És átlagában tekintve az olcsó, népszerű tömegkönyv is ott a legszebb.

Ifj. Petry Béla exlibrisze.

De lássuk, hogyan áll a kommunista népboldogító elméletek megvalósítása, ott, ahol ennek semmi akadály útját nem állja, hacsak nem a belső lehetetlenség, mely ad absurdum viszi a képtelen szándékokat. Oroszország még termel könyveket — az ő saját statisztikája szerint 1925-ben 21.583 mű hagyta el az orosz sajtót. Ez magábanvéve sem sok, szemben a németek 31.595 darabra rúgó évi termelésével, tekintve azt, hogy Oroszország lakossága kétszeresen felülmúlja a németnyelvű európai lakosság számát. De tekintetbe kell venni itt még azt is, hogy az orosz kiadványok túlnyomó többsége, mint említettük, propagandairat, mely szellemi értékben nem vetekedhetik a német kiadványokkal. Ami pedig azt illeti, hogy az orosz iratok az alacsonyabb műveltségű nép, nem pedig kényes inyencek számára készültek, hát erre vonatkozólag megállapíthatjuk, hogy a népszerű kommunista nyomtatványok nem éppen »mindenkinek« ízlésére és használatára valók; ugyancsak távol állanak attól, hogy a közönség széles rétegei számára élvezhetők legyenek. Mi magyarok is kaptunk egy kis ízleltetőt a bolsevista tipografiából s mindnyájunknak emlékezetes marad a tanácsköztársaság idején megjelent Vörös Ujságnak nem éppen tetszetős megjelenése. A mai Oroszország nyomdaművészetéről (nem arról, amely európai kiállításokon szerepel, hanem a mindennapi, igazán népnek szánt nyomtatványokról) nem kisebb koronatanu, mint maga Trozki nyilatkozik a következőképpen:

»A lapok behajtásánál gyakorolt gondatlanság és a nyomtatás tisztátalansága még a gyakorlott olvasónak is megnehezíti az olvasást, hát még a fél-analfabetának. Az újságok, melyek a tömegek széles köreinek használatára vannak szánva, nagyon rosszul vannak nyomtatva; az egyes lappéldányok között hatalmas különbség van: az egyik jól olvasható, a másikat csak félig lehet kibetűzni. Ezért az újságvásárlás hasonlít a loteriához. Meg kell nyiltan mondani, hogy újságnyomtatásunk technikája gyalázatot jelent reánk nézve. Amilyen szegények vagyunk,

Bronz öntőminta 53. — öntőműhely (kel
25. 47.—64. — pénzöntő minta 57.
súly (Gela) 25.
Buda visszavívásán vert emlékérmek 6

I. részének 2. pótlé
96. — Székesfőváro

108.

PETRY BÉLA fiatal grafikus most szerepel először lapunk olvasóközönsége előtt és pedig Szendrei János dr. ny. honv. miniszteriumi h. államtitkárnak exlibrisével. A rajzon látható régi fegyverek Szendreinek a magyar történelmi fegyvertant magában foglaló könyvére vonatkoznak, az exlibris közepén Szendrei nemesi címere áll, melyet ő a magyar hadtörténelmi tudomány és irodalom terén szerzett kiváló érdemeiért kapott.

C.

77.
77.

róm. császári pénz
.—124.

Hungariae 140.—14
140.
ita 57.

1891
1921

belonból hiányzó róm. köztárs. pénzek 77.
cs-bodroghmegyei éremleletek 143.
ebia gens pénze 77.
lambér-érem 109.
lassa-érem 137.
logh Bertalan 143.
nális denárok 44.
ranya-lőcsi éremlelet 13.
rátság-érem 12.
rbár pénzek (l. még *kelta*) 1.—4. 14. 24. 25. 47.—64. 142. 144.
rca 91. 107.
ssaraba Konstantin érmei 17. 18.
thory Zsigmond fa piónja 13.
tzen 44.
ziás 5.
gában lelt aranypénz 66.
:hem (Beham) Bernát (id. és ifj.) 141.
:k Ö. Fülöp 96. 137.
:si fillér 44. — fillérlelet 14. — pénzverde verőtövei 25.
a (I) pénze 125. — (III) kiadatlan pénze 26. — pénzei 142.

vezetné be a nagy német lakásépítő akciót. De már ettől az első lépéstől is mintegy 350.000 kislakás felépítését várják. Az első ilyen kísérleti lakóházтelepet Stuttgart város építtette, mely a most látható „Die Wohnung" c. kiállításnak egyik fő vonzóereje.

SZÍNES HÁZAK. Németországban egyre erősödik az a mozgalom, mely az építészek és építtetők köztudatába be akarja vinni a színes házak szeretetét. Itt természetesen nem azokról az égetett téglaépületekről van szó, melyek kedvezőbb gazdasági viszonyok közt eo ipso az utca színességét szolgálták. Ma inkább csak a színes mázolásról lehet szó, ami, ha olcsóbb is, mégis igen hatásos utcaképpel kedveskedik. Voltaképpen csak a tizenkilencedik század és a szigorú, de szegényes klasszicizmus kezdte megfosztani az utcát attól a sok színörömtől, melyben azelőtt a járókelőnek része volt. A népies építés, a paraszтház még a mai időkig megtartotta ősi tarkaságát. Talán éppen ez az, ami — a sok régi festmény mellett — leginkább megérlelte a városesztétikusokban a színességre való törekvést. A németeknél egymásután jelennek meg azok a tarka képekkel illusztrált könyvek, melyek erre példát mutatnak. A Heimatschutzvereinek, ezek a vidéki városokban működő szépítő és műemlékápoló egyesületek, jórészt ilyen propagandairásokkal dolgoznak az ügy érdekében. De nem minden példa egészséges és a mázolódüh, ha egyszer csakugyan rászabadulna a mai házakra, többet ronthatna, mint használna. Mindenekelőtt csak bizonyos rendszerességgel, kellő ritmusérzéssel volna szabad a házak színes mázolását végezni. Aki recepteket ad, könnyen eredményezhet uniformizálást vagy zűrzavart, ami a mostani állapotnál is rosszabb. A Licht und Farbe című tervezett nagy kiállítás, mely a jövő évre halasztódott, alkalmasint az ízléses példák tényleges eredményeivel fogja a nagy kérdést előbbrevinni, legalább is a németeknél.

A TÁGAS LAKÓSZOBÁKÉRT. Frankfurtban nemrégiben a német építészek kongreszusra gyültek össze, melynek előadásai mind „Az új lakás" gondolata köré csoportosultak. A sok, már meglehetősen ismert lakásesztétikai és lakásmegváltói eszme között feltűnést keltett *Neisser* professzornak, az ismert frankfurti orvostanárnak előadása az „egészséges lakásokról". A jeles orvos a téres, tágas szobák érdekében szállt síkra. Szerinte inkább kevesebb szobával érjük be, de ezek nagyok legyenek. A térnek kisugárzó felületekre van szüksége, a falak ki- és besugárzása az egészség, a melegkicserélődés szempontjából nagyjelentőségű és nem közömbös, hogy a falak csupaszok-e, vagy egy hősugárzásra alkalmas anyaggal vannak-e fedve. Általában pedig megállapította, hogy az olyan családi házacska, melyet csak szűk szobákkal lehet felépíteni, egészség dolgában semmivel sem ér többet, mint a városi bérkaszárnya lakása.

A NÉMETBIRODALMI JELVÉNYEK. Darmstadtban igen érdekes kiállítás volt ez év tavaszán. A Németbirodalom művészeti ügyeinek legfőbb intézője Redslob dr. a tevékenységének ideje alatt összegyűjtött hivatalos jelvényeket, címereket, pecséteket, levél- és okmánybélyegeket, feliratokat, szóval az összes új és érdekes állami dokumentumokat, melyek 1918 óta felmerültek, kiállítási célra bocsátotta. Redslob dr. igen erőteljesen segítette a német írás- és iparművészeket abban, hogy az új birodalmi jelvények megteremtésében nemes heraldikai hagyományokra támaszkodhassanak. Minden művészt külön és abban az irányban sugalmazott, hogy a hivatalos jelvény készítésénél átérezze a forma mögött rejlő szimbolikus tartalom történeti jelentőségét. A kiállítást megelőzően az anyagot Redslob dr. már a németbirodalmi gyűlésen is bemutatta.

AZ ÍZLÉSES CSEKKLAP. Tudvalevő, hogy Angliában a csekkel való fizetés járja a kereskedelmi életben s a nagyobb bankjegyek helyett kiki a bankjára szóló fizetési lapot ad át üzletfeleinek. Az angol csekkek legtöbbje persze egyszerű nyomtatott lap, de újabban kezd az a szokás is terjedni Angliában, hogy a csekklapot is díszesebbé teszik a közönséges űrlapoknál. Így csak nemrég volt alkalmunk látni egy nagy skót szövőgyár csekklapját, amelyet egy jeles angol üzleti grafikussal, névszerint Forsyth Vilmossal terveztetett. A szép betűkkel, pompás beosztással tervezett csekklapot legfölül a glasgowi szövőgyár képe díszíti, de a legfinomabb rézkarcra emlékeztető rajzmodorban. Az egész nyomtatott lap úgy hat, mint egy régies réznyomattechnikával készült pénzjegy. De amellett, hogy a tulajdonos szívesen nézi, még a kibocsátó gyár is jól jár vele, mert egy olcsó és praktikus reklámnyomtatványt terjeszt ezen az úton.

A FALAK TÉRKÉPDÍSZÍTÉSE. Babylon, Egyptom és Görögország lakosai primitív térképekkel díszítették falaikat. Hasonló divat hódít teret mai nap Nyugat-Európában és Amerikában. Különösen a XVI. és XVII. század díszesen kiállított mappáit ültetik át a mai köntösbe, mert később, a földrajzi ismeretek fejlődésével a térképek mindinkább szárazabbak és tudományosabbak lettek, ezért díszül már nem szolgálhatnak. A legrégibb szövött tapétatérképeket a York-i múzeum őrzi. Ezekhez hasonlóan az új kompozíciók tele vannak kedves ötletes rajzokkal, melyek naív összeállításban az illető ország faunáját és flóráját akarják bemutatni. Nevezetesebb helyek apró perspektívikus képekkel vannak feltüntetve. Az egész tájat pedig apró figurákkal hintik tele, melyek a szemléltetőt teljesen lebilincselik s történelmi, néprajzi ismereteket közvetítenek. Számos magánház, nyilvános épület, a nagy szállodák halljait díszítik ilymódon. A régi gazdag amerikai kereskedőházak, különösen a kolonizációval kapcsolatos, családi vonatkozású térképeket kedvelik. Ezeket közvetlenül a falra vagy szászlóalakú bekeretezett vászonra festik. E művészeti ág felélesztése nagyrészt Fred Dana Marsh amerikai festő érdeme, aki ötletes kompozícióiról híres. Számos olyan díszes térképet festett, mely a mai amerikai nagyvárosokat alapításuk első éveiben ábrázolja.

Egyedül az ipari műhelyekből, a tehetséges mesteremberek soraiból váltak ki a világhírű nagy művészek, kiknek alkotásait annyira csodálja az emberiség. Az egyiptomi, babiloniai, görög, római és a középkori művészet egyedül a kézművesség talajából fakadt, — hiszen akkoriban még nem találták fel az anyatej szurrogátumait, az akadémiákat és az iparművészeti iskolákat.

*

Az igazi művészet még a legdologibb anyaggal is mindig anyagiatlan célokat akar elérni.

Gerhart Hauptmann

KÜLFÖLD

HIREK MINDENFELŐL. *Piros szín a plakáton*, ez volt a témája egy kiállításnak, melyet a stuttgarti reklámhét alkalmából az ottani múzeumban rendeztek. Célja az volt, hogy a piros színnek s a többi színeknek egymáshoz való viszonyát megvizsgálhassák hatáskeltés szempontjából. — *Afghanisztán* emirje Kabul, a régi főváros közelében egy egész új fővárost akar építtetni, mely a modern nagyváros minden vívmányát egyesítse s példaadó tanulságul szolgáljon. A munkálatok vezetésére egy német építész, Harten kapott megbízást. — *Tervezgetések kiállítása* az iparművészetben eddig nem volt szokásos. Bécsben azonban ezt újításként bevezette az osztrák iparművészeti múzeum, mely azt hiszi, hogy ily terméketlen, üzlettelen időkben az iparművészek skiccei is érdekesebbek a semminél. Festői elrendezésben sokezer terv, vázlat, első ötlet került így a falakra s itt-ott ezek megvalósult formája is látható volt. A kiállítástól nemcsak a művészetpszichológiai szemléltető hatást várták, hanem a nagyiparra való serkentést és a megrendelőkben való vágykeltést is. — *A németek Monzában* ez évben is sikerrel szerepeltek. A Bruno Paul rendezte német termekben nem az egységes hangulat, hanem a kvalitásos tárgyak tarka és tetszetős csoportosítására helyezték a fősúlyt. A művész egyénisége érvényesüljön mennél jobban, az, ami az alkotásban a személyiség tükre, ezt a jelszót portálják újabban a német iparművészek s ezt fejezte ki a német csoport Monzában is. — *Alkotóművészek védőszövetsége* a neve annak az új alakulásnak, melyben Ausztria összes teremtő művészeit (képzőművészek, zeneszerzők, írók stb.) egyesíteni akarják. Az új szövetség elsősorban a művészek jogviszonyainak s gazdasági érdekeinek védelmét és a javukra szolgáló szociális intézmények létesítését akarja megvalósítani. — *Erdélyi népművészetet* és erdélyi szász festők képeit mutatták be egy közös kiállításon Berlinben. A kiállítást a Zentralinstitut für Erziehung rendezte, amely azonban alighanem optikai csalódásban szenved, mikor az erdélyi magyar népművészetet is a szász művészet közelségébe helyezi.

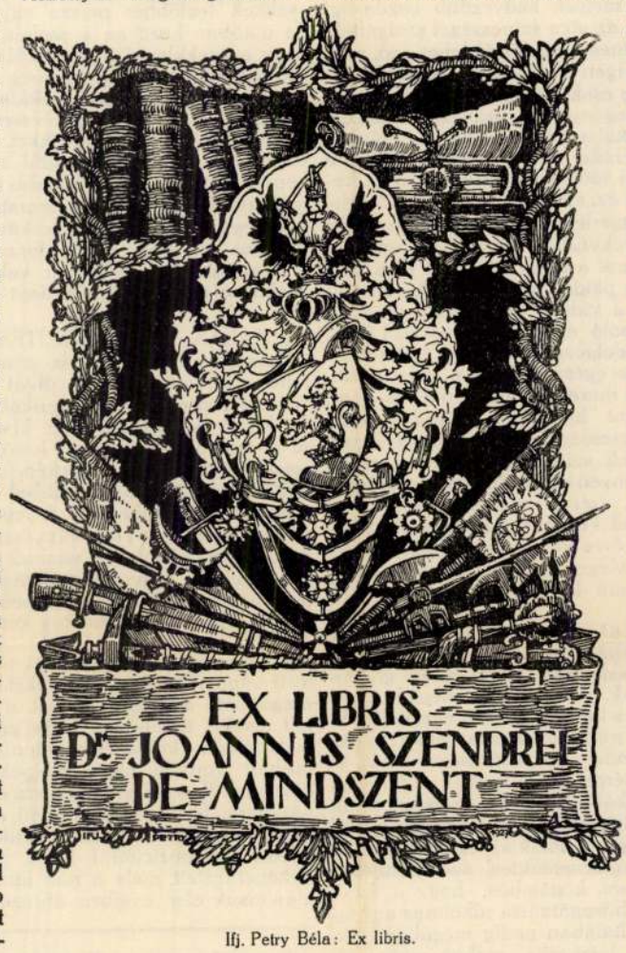

Ifj. Petry Béla: Ex libris.

HOGYAN JUBILÁL EGY NÉMET IPARMŰVÉSZ. Bernhard Pankok, a stuttgarti iparművészeti iskola igazgatója, aki tudvalevően a szecesszió mozgalmainak egyik ismertnevű vezetőalakja volt, most ünnepelte Stuttgartban művészeti tevékenységének negyedszázados jubileumát. Pankok még ma is a legtöbboldalú művészeknek egyike: mint festő, építész, színpadi díszítőművész és berendező tevékenykedik. A jubileumi ünneplés beszédekkel kezdődött, melyek közben zongoraszámok, Mozartszonáták tették hangulatossá az ünnepséget. Utána élő marionettek vonultak fel a stuttgarti iparművészeti iskolán készült kosztümökben. Az ünnepség a tartományi színházban folytatódott. Itt két operaelőadás volt: egyik este Mozartnak „Cosi Fan Tutte" című daljátékát, másik este Busoni Faustját mutatták be. Mindkettőt Pankok szcenirozta, de azelsőt fiatal korában, a másikat az elmult esztendőben. Egész Németország művészi közvéleménye ünnepelte jubileumán a kiváló iparművészt.

KÍSÉRLETI LAKÓHÁZTELEPEK. A lakáshiány Németországban is óriási. Bár az utóbbi években ott nagyarányú építkezés folyt, a spekuláció inkább a nagy lakásokra vetette magát és azonkívül családi házak épültek Nemrégen kiszámították azt, hogy mintegy másfélmillió ember van hajlék nélkül a német birodalomban és hogy 6—8 év alatt körülbelül 1·8 millió kis- és középlakást kell állami és községi támogatással felépíteni. Már az elmult év áprilisában elhatározta a birodalmi gyűlés, hogy egy „típusválasztmány"-t kell kinevezni, afféle lakásépítő bizottságot, amely az egész irányítást a kezében tartsa. Minthogy pedig a birodalmi építkezések céljaira körülbelül 200 millió márka áll a kormány rendelkezésére, első lépésnek kísérleti telepek létesítését határozták el. Tízmillió márkát fordítanak az ilyen kolóniák felépítésére. A fősúlyt ezeknek kiépítésében a kislakásokra helyezik. Olyan lakásokra, melyek 35—65 m² területen helyeznek el egy-egy családot. Ez

Magyar Iparművészet
1927.

Petry Béla

Mese illusztráció, a székesfőbárós graf. díjának ugyanese, repr.

Magyar Iparművészet

1931. 36. l.

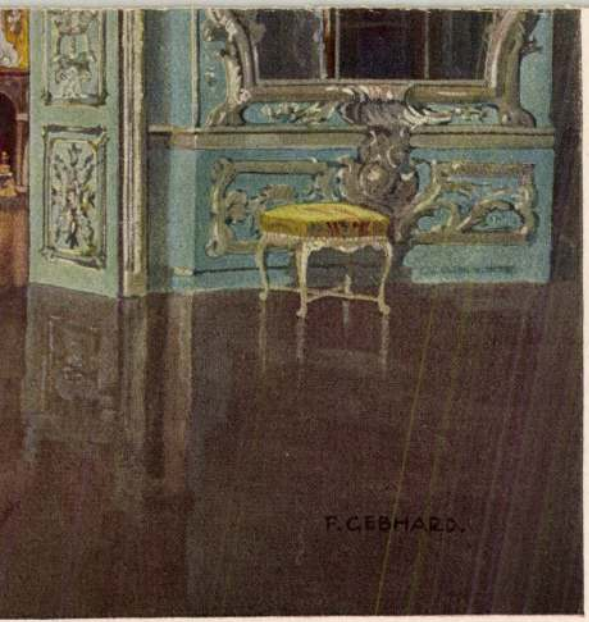

nellett. Az Amalienburg tükörterme.
nye. — Schloss Nymphenburg bei München. Spiegelsaal der
734—1739. Gemälde von F. Gebhard. — Nymphenburg near
39, designed by Cuvillié. From a painting by Gebhard.

nheit, Hoffmann (Stuttgart) kiadása.

Az Athenaeum rt. nyomása.

ereklyék a zarándokok képzeletét mondaalkotásra ösztökélték. Egyik monda szerint Salamon megszöktetett felesége után Fore pogány udvarába megy, hol hütlen hitvese kívánságára halálra ítélik. Salamon utolsó óhaja: *végezzék ki a városon kívül és bucsúzásul fújhassa meg kürtjét.* Ennek hangjára a vesztőhelyen váratlanul harcosaival megjelenik Morolf és megmenti királyi bátyját. (Ez a Morolf *Salamon és Markalf* című első népkönyvünkben (1577) paraszttá változott, aki furfangjával többszörösen gúny tárgyává teszi a bölcs királyt.)

A X—XII. században a *kürtmegfújás a bitó alatt, mint epikus téma.* közkincs volt Európában. A kürtjelenetes Salamon mondának a XII. században való általános elterjedését számos német, francia, angol és orosz termék bizonyítja. Solymossy Sándor, az etnológia egyetemi tanára szerint *ez a keleti eredetű szívós mondaelem került bele Lehelről szóló mondánkba is.*

Ezt a mondát a Lehel-kürt büszke tulajdonosai, a jászok századokon át kegyelettel továbbszőtték; vezérükké avatták Lehelt. Jászberény Lehel városának vallja magát. A jász hagyomány hatása alatt Petőfi Sándor *Lehel* címen három kisebb s *Lehel vezér* címen egy csonkán maradt hosszabb elbeszélő költeményben dicsőíti a szabadságharc idején a *legnagyobb németverő magyar hőst, az erős akarat, hősiesség és németgyülölet mintaképét.* Balkányi Szabó Lajos, *Kossuth Lajos azt üzente, Káka tövén költ a ruca* stb. dal szerzője, *Lehel kürtje* címen 12 énekes hősregét írt 1850-ben, Debrecenben az *elnyomott magyarság vigasztalására, buzdítására, a nemzetfenntartó erények élesztésére.*

DIE BESCHREIBUNG UND LITERATUR DES LEHEL-HORNS

Diese wertvolle, kunstgewerbliche Schöpfung wurde aus gebogenem Elfenbein verfertigt, 41 $^{c}/_{m}$ lang, ovaler Mund 10 $^{c}/_{m}$ Durchschnitt, 2 kg schwer. Reichlich geschmückt, die Reliefgestalten erheben sich 3 $^{m}/_{m}$ mit der Wand, an manchen Stellen dagegen schreg nach hinaus. Am Ende der grossen Fläche sind häufig die Glieder eingepregt. Der Künstler unterscheidet nicht ganz die Gestalten von einander. Die Gestalten einer Reihe reichen in die obere oder untere Reihe ein. Das interessante der Darstellung ist, dass der kniende Mensch so hoch ist, als der stehende und der reitende. Sogar erscheinen die Greifvögel der dritten Reihe kleiner, als der Aar.

Die Menschen und Tiere werden hauptsächlich von der Seiten ansicht in bewegter Stellung dargestellt. Die Augen und das Haar werden mit Kügelchen bezeichnet. Die Menschen tragen enge Ärmel, Weste und fast bis zu Knien hängenden Rock. Nur in der vierten Reihe hat die Hauptfigur ein Kleid mit langen breiten Ärmeln und vom Kopfe hängt etwas tuchartiges über die Schulter. Besonders bezeichnend ist, dass der Schwanz der Tiere in Ranken und verschiedene

Történelmi valóság benne a halálraitéltetés és a kivégzés. *Néphiedelmi elem* Lehel mondása: Szolgálni fogsz engem a másvilágon. *Mondai elem* gyanánt szövődik bele a kürt-jelenet. A halál küszöbén, a vesztőhelyen, egy váratlan fordulat egyike a leghálásabb elbeszélő témáknak. Nem csoda, hogy számos helyen felmerült egymástól függetlenül s a leleményesség a legváltozatosabb megoldási formákat találja ki számára.

Abb. 20. kép

Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

Herodotos pl. feljegyzi: A legjobb lantost, Ariont, a kincseire éhes hajósok útközben meg akarják ölni. Megengedik azonban, hogy búcsúéneket zenghessen. Dalára előjönnek a halak. *A tengerbe ugró dalost egy delfin hátára veszi s Korintoszba viszi.* — Ősi keresztény szokás szerint Jeruzsálemben, a szentsír-templomában, nagypénteken, midőn a hívők az Üdvözítő keresztfájához járultak csókra, egyik diakonus felmutatta *Salamon jeruzsálemi király gyűrűjét és kürtjét.* Ezek az

békéjének biztosítása, hatalmi állásuk megszilárdítása, katonailag és gazdaságilag egyaránt értékes szövetségek létesítése. Nem voltak azok öncélú harci kalandok vagy éppen rablóvállalkozások, amilyeneknek a korabeli krónikások feltüntették.

Nem csoda, hogy ezeknek a nagyjelentőségű harcoknak egyik legkiválóbb hőse *Lehel* vezér, *legendás alakká válik* idők folyamán. Anonymus, aki a párizsi egyetemen tanult, a Szent László korabeli ősgesta alapján csak ennyit ír (cap. 55) az ágostai ütközet kimeneteléről: „Végre a bajorok és alemanok istentelen cselei által Lél és Bulcsu fogságba jutának és az Inn folyó mellett felakasztva életének meg." 1170 körül tehát *Anonymus nem tud a kürt-jelenetről s a hét gyászmagyarról.* Száz évvel később *Kézai Simon* már ezt írja (cap.21): „Az Augsburgot ostromló Lél és Bulcsu a Lech folyó mellett táboroznak s a szorongatott városi lakosság hívására a császár Ulmból segítségükre siet. Egy csapatot közben szétugraszt. Lél és Bulcsu megfutnak. Hajón mennek a Dunán hazájuk felé, de Regensburgnál elfogják őket s a császár elé állítják, aki halálítéletet mond ki rájuk s Regensburg alatt bitófán végeztette ki őket. Mások pedig azt erősítgetik, hogy mikor a császár elé állították őket, egyikük (unus illorum) magát a császárt kürtjével agyoncsapta. Ez a mesebeszéd természetesen nem lehet valószínű." Ebből az idézetből az tűnik ki, hogy a *kürt-monda a XIII. század derekán kialakulóban van, de még nem tapad határozottan Lehel nevéhez.* A Kézai előtti külföldi krónikák sem tudnak a kürt-jelenetnől. Helyette a 7 megcsonkított magyar hírmondóról emlékeznek meg. Nyilvánvaló tehát, hogy a *kürttel való agyoncsapás a regensburgi vesztőhelyen nem történt meg.*

Márk barát azonban 1350-ben krónikája 33. fejezetében az ágostai csata lefolyását így írja: „Ott estek fogságba Lél és Bulcsu derék vezérek s elvitték őket a császár elébe. S midőn a császár kérdezte tőlük, miért olyan kegyetlenek a kereszténynyekkel, igy szólának: Mi a nagy Isten bosszúja vagyunk, kiket rátok ostorul bocsátott, mert mikor titeket üldözni megszűnünk, akkor a ti kezetekbe esünk és elveszünk. S mondá nékiek a császár: Válasszatok magatoknak olyan halált, amilyet akartok. S Lél így szóla: Hozzátok elő kürtömet, előbb hadd fújjam meg, aztán megfelelek neked. S amint kürtjét előhozták, a a császárhoz közeledvén, mikor kürtjét meg akarta volna fújni, azzal amint mondják (fertur), oly *erősen sujtotta fejbe a császárt, hogy az egy csapásra szörnyet halt* és mondá neki: *Te előttem fogsz menni és engem szolgálsz a másvilágon.* Mert a scythák hite, hogy akit az életben megöltek, a másvilágon szolgálni tartoznak és Regensburgban felakasztották őket."

Márk szerzetes nyomán beszéli el a kürt-jelenetet a Budai, Dubnici, Pozsonyi Krónika és Thuróczi is krónikájának 78. fejezetében. Ezek alapján *Solymossy Sándor Lél vezér kürt-mondája* c. értekezésében azt hiszi, hogy a *Lehel-monda az 1150-es években alakult ki.*

miatt. Az Elbe mentén pedig a szlávok kellemetlenkedtek. Vörös Konrád lotharingiai és Bertold bajor herceg biztatására *Lehel és Bulcsu 955. június végén Bajorországba indultak* a Duna mentén. Augusztus 8-án *rajtaütéssel nem tudták elfoglalni Augsburgot.* Másnap a vár felmentésére sietö császári hadsereg ellen kellett felvonulniok a Lech (Lycius) balpartján. Aug. 10-én a csatát a magyarok megkerülő hadoszlopának meglepő rohama vezette be. Ez kezdetben hatalmas sikerrel járt. A poggyászt őrző cseh dandár megfutamodott két sváb dandárral együtt. Ekkor Ottó a legelső harcvonal mögött álló frank dandárt rendelte hátra a csatarend helyreállítására. A frank lovasság rohama megváltoztatta a hadiszerencsét. A magyar csatavezetés elkövette azt a hibát, hogy nem rendelte a megkerülő oszlop támadásával egyidejüleg a fősereget rohamra. Az összecsapás a *német fegyverek győzelmével végződött.* A megáradt Lech folyón való átkelés közben vált egészen válságossá a magyar sereg sorsa. Sokan a vízbe fulladtak. Ottó idejében intézkedett, hogy a visszavonuló magyarok utját az Izar és Inn folyó mentén a csehek és morvák elállják, míg ő egész seregével kiméletlen üldözésre indul.

Abb. 19. kép
Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

Bulcsut a bajorok, *Lehelt pedig a csehek ejtették fogságba.* Widukind korabeli szász krónikás szerint Regensburgba hurcolták. Ottó császárnak s a német fejedelmeknek ítélete szerint a beteg Henrik herceg akasztófán végeztette ki a magyar vezéreket. Ottó és Henrik győzelme teljes volt, de örömüket megzavarta sok jeles vitézük eleste. A magyarokat cserbenhagyó Vörös Konrád is áldozatul esett. Widukind írja róla: „Amint szellőztetésre felemelte sisakját, egy menekülő magyar nyilával gégéjét átlőtte." Holttestét cseh barátai fosztották ki. A magyar nép költői képzelete az ő halálához fűzte később Lehel kürtjének megcsorbulását. A halálos ítéletet Henrik herceg sem élte sokáig túl. Még abban az évben befejezte viszontagságos életét.

A lechmezei csatával végetértek őseink nyugati hadivállalatai. Ezeknek igazi oka Hóman szerint (I. 153.) a maguk határainak és

A kalandozó magyarok *legnépszerűbb vezére Lehel.* Az ő városának nevezik *Jászberényt* s neki tulajdonítják az itt őrzött *világhírű kürtöt.* A történetírás eléggé tisztázta már *Lehel vezér történelmi szerepét,* sőt mondáját is Solymossy Sándor *Lél vezér kürt-mondája* című értekezésében (Ethnographia, 1929. 1. szám.). Ezekről számolunk be a következőkben.

Árpád negyedik fia *Jutas,* ezé pedig *Tas, Lehel apja.* Hősünk tehát fejedelmi törzs hajtása. Krónikásaink Anonymussal együtt *Lél* (Lelu, Lélő, Leel) néven emlegetik s újabban történetíróink is. Neve a lélek, lehellő, kürtfújó szókkal kapcsolatos. A *lélek* szó ugyanis kicsinyítő alakja a finn-ugor lél=animus, spiritus szónak. *Lehel néven először* Bonfinius említi a XV. század végén.

Anonymus szerint: Lelu filius Tosu tuba cecenit, azaz *Alpár mezején* kürtjének megfúvásával ad jelt a döntő csatára s üldözi a menekülő bolgár fejedelmet, Zalánt. Simeon bolgár cárt Árpád adófizetőjévé teszi. Horvátországot hódolatra bírja. Elfoglalja a Vág és Nyitra vidékét. A *valóságban azonban csak a kalandozások idejében,* főleg 910—955 közti időben *szerepel Lehel* Bulcsuval és Botonddal együtt. Amint Hóman írja Magyar Történelmében (I. k. 434. l.): „Tetteik a honfoglaló ősök emlékét is elhomályosították s a XIII. századbeli *szájhagyomány már a honfoglalók közé sorolja őket.*"

Az oknyomozó történelem *Lehel hadnagyot* törzsével a Kis-Alföld északi részén, *a nyugati hadiutak kapujában találja.* Szállásföldje az Enns folyóig terjedt. (Az Oberenns-ből lett a mesebeli Operenciás-tenger.) *Lehel történelmi szerepe* Árpád halála (907) után kezdődik, mikor a nyugati népek összefogtak a magyarok ellen a fiatal és tapasztalatlan Zoltán fejedelem idejében. A veszedelem közepette a magyarok Lehelt választják vezérükké, aki 910-ben Augsburg (Ágosta) mellett szétveri Gyermek Lajos király bajor, sváb és frank harcosokból álló seregét. 911-ben átkel a Rajnán Lotharingiába. 913-ban Burgundiát pusztítja. Arnulf bajor herceg biztatására 915-ben és 917-ben I. Konrád király (911—918) ellen hadakozik, a következő két évben pedig Svábországban. I. Henrik király 9 évig adófizetéssel tartja vissza kalandozó őseinket. Ezalatt várakat épít, átképzi seregét s 933 elején megveri az évi adót követelő magyarokat. I. Ottónak is kedvez a szerencse 938-ban. Ezután 15 évig nem teszik lábukat német földre azok, *kiknek 29 lovasbravurja* annyira megfélemlítette a nyugati népeket, hogy így imádkoztak: *„A magyarok nyilaitól ments meg, Uram, minket!"* Ottó császár öccse, Henrik 950-ben már a magyar földre tör. Lehel dunamenti törzse szenved a legtöbbet. Lehel 954-ben Bulcsu segítségével torolja meg a pusztítást. Újra megcsillogtatják hadvezéri tehetségüket. Az új haza megtartása céljából újra megreszkettetik a magyarok ellenségeit.

Őseink támadó jellegű védelmi lovasbravurja 955-ben törik meg végkép. A bajorok 954 végén elégedetlenkedtek I. Ottó uralkodása

hogy a haladás útján állhatatosan, lendülettel az alföldi kultúrvárosok eszményképe felé törekedjék. A Lehelkürtnek ezt a nevelő erejét jelképezi ez a mondás: „Aki Lehel kürtjéből Zagyva vizet iszik, szálas jásszá növekszik."

II. fejezet.

Milyen történelmi szerepet játszott Lehel vezér s hogyan keletkezett mondája?

A honfoglaló magyarok 945 őszén Attila örökösei gyanánt jelennek meg a Duna—Tisza síkságán, mint előbb az avarok. A nyugatiak

Abb. 18. kép

Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

nem is találtak különbséget magyar, avar és hún között. *Árpád* fejedelem 50—60.000 harcosa *bővelkedett harci erényekben.* Bölcs Leó, Gardési, Heribald és Freisingeni Ottó adatai szerint igénytelenek, erősen tűrik az éhséget, szomjúságot, hideget és meleget egyaránt. Kitűnően kezelik a kardot, vértet, íjat és kopját. Vezéreiknek feltétlenül engedelmeskednek. Ha baj éri, arra törekszenek, hogy a csorbát kiköszörüljék. A honfoglalás után, 899-től 984-ig 43 hadjáratot vezettek külföldre s ezek közül csak 8 végződött balsikerrel.

hosszú üvegfedelű szekrénybe zár nélkül. Réz Kálmán muzeumigazgató 1927-ben készíttette azt az álló üvegszekrényt, melyben zár alá került az óriási kincs, de tűz és betörés ellen nem kapott védelmet. 1936. júl. 10-e óta olyan *páncélszekrényben van*, amely nemcsak tüz és betörés ellen védi, hanem az épület összeomlása esetén is megoltalmazza. Most is üvegszekrényben tárul elénk a kürt, de a szemléltetés után fogaskerekekkel rázkódás nélkül 2·5 mázsás páncélszekrénybe süllyeszthető.

A *legrégibb történelmi adat* arra, hogy Jászberényben őrzik, a jászberényi ref. hitközség 1642. évi pecsétje. Korán belekerül Jászberény címerébe; 1668-ban Árokszállás címerében, 1670-ben Kisér pecsétjén, 1746-ban a jászkún kerületek címerében tűnik fel. Tizenkét jász község közül hétnek a címerét ékesíti. Sok intézmény (szálló, cserkészcsapat, sportkör, szőlőtelep, bor, irka, stb.) Lehel nevét viseli. *Történelmi szerepe* egyre nő. A jászkún kapitányok oldalán látjuk ünnepségekkor s azok koporsójára teszik temetéskor. József nádor jubileuma alkalmával (1845) kivilágított versek dicsőítik. 1848-ban Petőfi a kürt magasztalásával buzdítja honvédeinket. Az 1867. évi koronázáskor a kerületek bandériumának élén lovagló főkapitány, Ráday Gedeon, a vállán viselte. 1846-ban az árvízkárosultak javára rendezett kiállításon szerepelt.

Hogy a város milyen nehezen kölcsönzi ki, mutatja az 1860. júl. 7-i tanácsülési jegyzőkönyv: „Gyárfás István kiskúnkerületi táblabíró kérelmére a Jászkürtnek néhány napra történelmi munkájánál leendő használás és több hazai archeológusoknak megtekintés végett Pestre leendő felküldése iránt határoztatott: „Miután *ezen régi ereklyének a városból kivitelét egy még a század elején keltezett tanácsi végzés* csak az esetben engedi meg, ha az illető levéltárnok személyes felelőssége alatt és egy tanácsos jelenlétében mint felügyelő őrökében történik, sajnálatát fejezi ki a tanács, hogy a megkereső és igen tisztelt táblabíró úr e tekintetbeli kérelmét nem teljesítheti, miről is őt megkeresvény által értesítendőt rendeli el." 1927-ben Bethlen István miniszterelnök közbenjárására se adja ki a város a párizsi világkiállításra. Egy kölni egyetemi tanár 1936-ban csak azért jött Jászberénybe, hadd lássa azt a becses ereklyét, melyet a jász sovinizmus még a miniszterelnöke unszolására sem adott kölcsön a franciáknak.

Apponyi Albert gróf képviselői beszámolásai alkalmával ki-kihozták a muzeumból s lelkesedést merítettek belőle. Jeléül annak, hogy ez az értékes muzeumi kincs élő valóság. A *jász testvériség, hagyomány és öntudat ébresztője és szimbóluma.* Regél ezer esztendő szenvedéséről és dicsőségéről; a vérrel és verejtékkel, imádsággal megszentelt jász síkon hírdeti a történelmi nagyrahivatottságot.

Nemhiába a jászok büszkesége, féltve őrzött kincse ez a csodálatos kürt. *A megilletődés szent áhitatával, kegyelettel veszi körül Lehel-kürtjét minden magyar* s az idegenek is nagy érdeklődéssel zarándokolnak hozzá. Ősi híre, neve mindegyre öregbedik és városát is arra ösztökéli,

csatavesztéshez fűződik, midőn Lehel agyonsujtotta vele Konrádot e szavakkal: „Légy szolgám a másvilágon!" Lehelt és Bulcsut kivégezték. Hét jásznak orrát, fülét levágták s ezek kezébe nyomták a csorba kürtöt és ezzel a kevély üzenettel küldték haza: „Igy bánik a német császár minden betolakodóval!"

A nemsokára keresztény hitre térő jászok Lehel kürtjét templomuk oltárképe mellé teszik mint drága ereklyét. A tatárok elől való menekülés közben (1241) elássák. Mintegy száz év mulva szántás közben kerül

Abb. 17. kép

Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

felszínre Jászfényszaru határában, s Jászberény pör útján szerzi vissza az első birtoklás jogánál fogva. Újra a templomban helyezik el.

Most csak a kürt dombormű utánzata van a főtemplom torony alatti bejárata és a főoltár képe felett. Apaffy Mihály Mikes nevű hadnagya még az oltár megett találta a kürtöt, mint „amellyel megölték a királyt." Illésházy János kutatásai szerint (Századok, 1896. évf. 952. l.) a XVII. század 80-as éveiben a főtemplom falán függ s mint Lehel vezér kürtjét tiszteli a köztudat. Amikor az 1772. évi földrengés az anyatemplom újjáépítését tette szükségessé, a Lehelkürt a városháza tanácstermének a falára került. A *Jászmuzeum létesítésekor, 1872-ben vette kezelésbe,* de csak 1924-ben, Divald Kornél rendezésekor, helyezte egy

alapján VIII. századbeli *perzsa alkotásnak* minősítették. *Otto v. Falke* (Pantheon, 1930) pedig a *Bizáncban készültek* közé sorozza.

Legújabban *Stippeky József* a *Jász Hirlap* 1932. évfolyamában igyekezett a *Lehel- vagy Jászkürt-kérdést* megoldani. A jobbkézben *Szt. István jobbját* ismeri fel. Az épület a szentjobbi apátság, amelyet Szt. László fából építtetett. Kapujából lovas vadásztársaság vonul ki, kezükben keresztes pajzzsal. A lovas Szent László király. Az oroszlán az Árpádok címere. A sas pedig az erdélyi hercegé. A szalagfonadék a magyar szíjfonadék, a jobbkéz alján lévő köteg pedig magyar vitézkötés. Az *összes figurális és dekoratív elemeket magyar eredetűeknek tartja* tehát Stippeky. Szerinte *Szt. László készíttette a szentjobb ereklyetartója mellé.* Ennek harsonája közben emelték magasra az ereklyetartót. A *népből származó művész bizánci minták alapján dolgozott,* de a szokásos evangelista — tetramorf — jelvényeknek, a sas, oroszlán és ifjú meghagyása mellett az ökröt kentaurral cserélte fel, s a főmezőbe a Szentjobb őrzőhelyét, búcsúját, egy vadászjelenetet és a XI. sz.-beli nemesnek jobbágyával való párviadalát örökíti meg.

Stippeky szerint a kürtöt 1241-ben IV. Béla a tatárok elől a Szentjobbal Raguzába menti, de innen visszakerül a szentjobbi kolostorba. 1560-ban vész nyoma, mikor a protestáns Telegdy Miklós a kolostort feldúlta. Mig a Szentjobb Lengyelországba kerül, a kürtöt orvgazdája rejtegeti, majd Jászberényben tűnik fel. *A kürt eredetét,* a kettős keresztet tartó apostoli király szent jobbjához tartozását *Jászberény város címerének szimbólumába rejtette el.* Egy könyökénél meggörbített kar — mint a Szentjobb-pecséteken — kettős keresztet tart a kezében s a kereszt ágáról csüng eleinte a kürt. A Szentjobb úgy alakul át Lehel karjává, hogy a jászberényi református egyház 1642. évi pecsétjén elhagyja a keresztet s a kürtöt akasztja a kezébe. Az ereklyetartó idővel vértté alakul. A fejlődés további fokán a jobbkézbe kardot adnak s úgy függesztik a karra a kürtöt. A kardos kart egész vitéz alakja váltja fel a kürttel; így alakul át Lehel vezérré s a megcsonkitott kürt Lehel kürtjévé.

Ime a Lehelkürt irodalmának hiányos és vázlatos ismertetéséből is látszik, hogy sok tudós és buzgó férfiú komoly munkával igyekezett világosságot deríteni kürtünk eredetére, rendeltetésére, de *történelmi adatok hiányában gondos tanulmányozás ellenére sem tudtak biztos eredményhez jutni.*

A tudós elméletek mellett *becses az a monda, melyet a jászok századokon át kegyelettel szőttek a csodálatos kürt köré.* A jász hagyomány szerint a jászok ősei, a jazygok zsákmányolták el egy bizánci nemes harci kürtjét merész portyázásuk alkalmával. Mivel a rokonság révén önként csatlakoztak a honfoglaló magyarokhoz, ragaszkodásuk jutalmául Zsolt fejedelem Lehel vezetésére bízta őket.

A jazygok örömük jelével akkor ajándékozták Lehelnek s azóta nevezik Lehel csatakürtjének. A monda legszínesebb része az augsburgi

testesítőjének 12 hőstettét. A kürt szája körül futó szimbólumok (sas—levegő, oroszlán—nap, meztelen ifjú—föld, kentauros—víz) szintén az asztrológiával kapcsolatosak, az arisztoteleszi négy elemet képviselik. Supka Géza a csillagokból jósoló kaldeusok, varázslók szerszámának tekinti a kürtöt. Azért szerepel azon a két apotropaion (rontást, szemverést, gonosz varázslatot megtörő) jobbtenyér és a Salamon-csomó, mely a mohamedánok teszpichjén, gyöngysorán is látható. A címerként

Abb. **16.** kép
Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

szereplő sas valamelyik előázsiai turkfajú fejedelem címere. E fejedelem udvari társulata lehetett a kürtön szereplő máguscsoport. Supka Géza mintegy 16 külföldi elefántagyar-kürttel összehasonlította és ennek alapján azt állítja, hogy a kürt Észak-Mezopotámiában iszlám-hellenisztikus kultúrhatás alatt készült a Kr. u. ezredik év körül s a keresztes hadjáratok alkalmával kerülhetett hazánkba.

Royal Tyler és *Mainford Peince* kiváló amerikai régészek, bizantinológusok 1926-ban tanulmányozták kürtünket s a szalagdíszek

autenticitás kérdésénél fontosabb a néphagyomány és a kegyelet, amely a kürt körül oly érdekesen képződött. — *Czobor Béla* archeológus a Vasárnapi Ujság 1870. évi 39—40. lapjain az egykorú kürtökkel való szorgalmas egybevetéstől várja a Lehelkürt kérdésének tisztázását, a szimbolikus képek megfejtését. — *Tóth Béla* Mendemondák című munkájában (1896) a Lehelkürt szerepével kapcsolatos eseményeket beszéli el. A kürt hangját ő tanulmányoztatta Káldy Gyula operai főrendezővel és Beck Péter operaházi első kürtössel 1893-ban és 1898-ban. A kürt hangterjedelme kilenc hang. — *Baróti Lajos A magyar nemzet története* első kötetében (1898) azt állítja, hogy ivótülök volt s nem származik Lehel korából. A XVII. században találták Jászfényszaru határában. — *Pulszky Ferenc* Magyarország Archeológiája (1897) című művében a bizánci műipar durva utánzatának minősíti, csata- vagy vadászkürtnek, vagy vendégek hívására szolgáló hangszernek készíthették. Műstíl tekintetében úgy tűnik fel, mint a Karolingek elefántcsontvéső műiparának hagyománya.

Hampel József archeológus *A jász kürt* (1903) című tanulmányában foglalkozik a legalaposabban kürtünkkel. Nézete szerint a *főmező domborművei*, 18 akrobata és 11 állat, *cirkuszi előadást ábrázolnak*. A harmadik sorban lévő sas a bizánci császár címere griffek védőszárnya alatt. A második sorban az indáktól körülfont jobbkéz a császár áldókeze, a szemverés ellen való védekezés gesztusa. A babonás akrobatákat az igézés ellen védi a tenyér alatt lévő bűvös hatású Salamon-csomó. Az első sorban levő építmény a bizánci hippodromost jelképezi. Ló ugrik ki keresztes kapuján. Innen jöttek ki mind, akik ezt a lovat megelőzték, hogy különböző egyensúlyozó gyakorlatokat végezzenek. A második sorban a két kakas komikus, a két pár kentaurosz pedig humoros, bohókás jelenetre készülnek. Az utolsó sorban lévő díszes hosszúruhájú alak a hárfaszó mellett már folyamatban lévő nyaktörő mutatványt tartja szemmel. Másik oldalán kürtszó mellett gyakorlat kezdődik. — Hampel szerint cirkuszi kürtnek készült ez a csontfaragvány. A domborművek életből vett alakjai, növényi motívumok, főleg az állatok farkának növényi végződései, az antik felfogású szerkezet, a nyílás körüli sáv medaillonos sajátsága azt bizonyítják, hogy a *bizánci művészet alkotása*. A haj gömbidomú ábrázolása, a szalagfonadékok s a kürt nyílása melletti sáv körének közeit díszítő levelek stílusa alapján Hampel a *kürt készítésének idejét* a IX. századra teszi.

Divald Kornél művészettörténetíró a Jász Hirlap 1923. évi számában a *jobb tenyért Isten jobbjának nézi*. Keresztény egyházi elemet lát tehát benne. A X. századbeli keresztény (magyar?) alkotásnak tekinti. Mintája azonban bizánci volt.

Supka Géza archeológus (Lehel kürtje, Budapest, 1910 és a Jász Hirlap 1932. évfolyamában) a kürt domborműveiben félig csillagjós, varázsló kaldeus, félig pedig iszlám színésztársulatot lát, amely zenekísérettel akrobata mutatványokat ad elő és Heraklesnek, a Nap meg-

bocsátva. Ezen kép mellett közép lineában tábori sátorok, balfelül német betűkkel: Leel der XI. Hertzog, jobb felül: In Hungarn: DCCCCLV. Hihető, hogy *Leelnek ez volt a vadászkürtje*, a *Jász-kürt* pedig, mely mind drágaságára és cifraságára nézve becsesebb, *tábori kürtjének szolgált*..." Az értekezés nagy részében Décsy Antal felfogását cáfolja, Molnár Ferencét pedig helyesli.

Szeremley Miklós szerkesztésében megjelenő *Magyar Hajdan és Jelen* 1847-i számában egy névtelen író azt közli, hogy Szent Udalricus

Abb. 15. kép
Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuzeum's.

ágostai püspök életírója már a 955. év táján megemlíti Lehel kürtjét. A kürtön lévő házban Attila fapalotáját látja. A szarvas a honfoglaló magyaroknak az Európába vezető ösvényt mutatja. A fölemelt kéz a hét vezér eskütételét jelenti. A mithoszi alakok Pannonia elfoglalásakor rendezett ünnepségekre vonatkoznak.

Bock Ferenc (Über dem Gebrauch der Hörner, 1860) szerint a jász kürtöt dús ábrázolásainál fogva a régi középkori kürtök közt igen előkelő hely illeti meg. — *Ipolyi Arnold* püspök, művészettörténetíró a Századok 1876. évi 487. lapján ezt hangsúlyozza: A Lehelre vonatkozó

metszették Lucifer gonosz incselkedéseit üző *pogány isteneket.* A hárfás a hamis Amphion. Az egyik sípos Orpheus, a másik Arion. A kutyát fojtogató alak Sigelion. A szarvasra lövő nyilas Fascinus. A görbe fán ülő gyermek Genius. Az az alak, melyet az ezüst lemezke borít: Belphegon, a „fertelmes bálvány." Ezt Theodora görög császárné törültette ki és helyette a keresztet metszette rá. A kürt ekkor repedt meg csodálatosan. A sasok, ölyük, kakasok és lovak Fascinus isten kedvéért vannak kimetszve. Egy satyr két késsel az áldozatokat vagdaló pap és király. A kürtön van Faunus és Centaurus fejszével a kezében. A gyalogosok és lovasok kezében lévő lapockaformák ördögi jelek. A hosszúruhás alak Circe. *Aki ezeket a pogány isteneket a kürtre metszette, ördöngős pogány* volt a pharaók alatt. Griff madár körméből készült. *Theodora császárné* a morvaországi wehlerádi nagytemplomnak ajándékozta. Szentelt chrismát tartottak benne, „míg a magyarok és chasarok, vagyis tsörszök Arnulf német tsászárnak a tótok ellen segítségére menvén, a wehlerádi templomot ki nem rabolták, a pogány kúnok azt elrejtvén, 1788-ban velünk megismertetett Molnár könyve által." Décsy Antalnak ezt a magyarázatát a *Tudományos Gyüjtemény* 1817-i száma zavarosnak és homályosnak tartja. „Tsudálni lehet, hogy a Szerző sok olvasása mellett ollyan keverékes munkát írt, mellyet tsak nagy béketűrésű képes elolvashatni." Az említett folyóiratban *Horváth István* egyetemi tanár Boldogréti Víg László álnéven öt pontban mondja el véleményét a kürtről. A 4. és 5. pontban ezt írja: *„Lélnek Mátyás királyunk korából való képén,* melynek régi példánya a Bécsi Császári Könyvtárban őriztetik, nem egyenesen folyó, hanem tekervényes körtöt látni, a *Mölchi-kürt* a festett kürttel egészen egyformájú... Hagyjunk fel Lél kürtjének bizonytalanságával! Legyen a Jász-kürt továbbra is, mint Molnár véleménye előtt volt, Jász-kürt; őriztessék régiségében illendő helyen s gondviselés alatt; és maradjon századokig az egyenes és ravaszságot nem ismerő *jász barátságnak biztos symboluma!"*

Jerney János, a magyar őshaza lelkes kutatója, 1820-ban *Értekezés a jász kürt* címen azt írja, hogy a kürt képeit az etruszk festésekben és faragásokban egytől-egyig feltalálja. Az etruszkok a pelaszgoszoktól származtak. A pelaszgoszok pedig jászok voltak.

Horváth Péter „Értekezés a jászkürtről, melly Leel-kürtjének is hivatik" címen 1820-ban ezt írja: „A Magyar Nemzeti Muzeumban tartatik egy kürt, melyről az mondatik, hogy az volna Leelnek valóságos kürtje. A *Mölki klastrom ajándékozta.* Ollyatén ökörnek szarvából van tsinálva, a'millyent Magyarország nevel. Hosszasága 4 arasznyi minden tekeredés nélkül. A vastagabb végéhez négy újjnyi szélességű ezüst karika foglaltatott, melyen Leelnek álló képe metszve láttatik; fejét sisak fedezi, dereka páncélba, lábai hajdani ízlésű nadrágba, és térdig érő csizmákba öltözve, balkezében buzogányt tart a balvállára fektetve, a jobb kezében pedig a most leírt kürthöz hasonlót a kardja felé le-

Petry Béla exlibrisei

tatem!" Molnár Ferenc szerint a *kürtöt Árpád vitéze faragta* és gazdagon díszítette. A drágakövektől akkor fosztották meg, mikor a szultán Konstantinápolyba kérette.

Molnár Ferenc *még két könyvet írt.* Mindkettőt Egerben nyomták. „Patvarista novitius" című jogi iskolai könyvét 1762-ben, „Magyar Kátó" című pedagógiai munkáját pedig 1789-ben. Lehel kürtjét és Jászberényt azonban ismertetett művével tette világhírűvé s ezzel *szülővárosának mérhetetlen erkölcsi és anyagi hasznára vált.* Hatását fölötte növelte *Dugonics András* egyetemi tanár, aki a Lehelkürtről szóló értekezését

Abb. 14. kép

Petry Béla: Ex-libris.
Aus der Exlibris-Sammlung des Jászmuseum's.

beleszőtte rendkívül kedvelt „Etelka" című regényének 2. kiadásába (1794). *Horváth Péter* is Molnár F. leírása szerint ismerteti a kürtöt 1801-ben *„Commentatio de initiis,* ac maioribus Jazygum et Cumanorum eorumque constitutionibus" című munkájában. A korabeli folyóiratok is (Hazai és Külföldi Tudósítások) ezt a felfogást vallják.

Décsy Antal új alapon igyekszik magyarázni „Friss és legújabb előadás a jászokról és kürtjükről, Miskolc, 1814" című értekezésében. Sőt, 1816-ban, midőn a *mölki benedekrendi apátság* a Nemzeti Múzeumnak ajándékozza *Lehelkürt gyanánt őrzött otromba ökörszarvtülkjét,* Kassán egy újabb füzetet jelentetett meg ezen a címen: „A jász vagy ijász kürtön lévő metszésekről és értelmekről." Tagadja, hogy a jászberényi kürt Lehelé lett volna. Pogány papi címernek tartja. Rajta ki-

nemzetes Ördög András. 1792. esztendő március 9. napján." Az adományozók és az egyházi élet akkori vezetőinek nevei is, ugyancsak rövidítve szerepelnek. A vonatkozó neveket azonban teljes egészében mutatja az 1792. évi jegyzőkönyv. Sőt kitűnik ez ősi írásból, a már 1792-ben meglévő ama szokás, „hogy a díszes kitüntetéssel jár az áldozatkészség." Ugyanis *„Ördög András uram* (a kegytárgyon Ör. A.) *az eklézsia gondviselőjének kandidáltatott és a voksok többsége által e nemes tisztségre fel is esketteteti."* A nemes adakozás minden bizonnyal a kurátori és szenátori tisztség átvétele után történt meg.

A ref. egyháznak a XVII. századbeli emlékei közül még felemlítendő egy 1642-ből való vésett *ezüst pecsétnyomó* is, a Lehelkürt jelével. E pecsétnyomót a Jászmúzeum őrzi.

Az 1700-as évek emlékeként egy 1789-ből való *hengeralakú ónkannát* őriz a jászberényi ref. egyház. A kanna magassága 23 $^{c}/_{m}$, a fedőlapja 13 $^{c}/_{m}$ átmérőjű. Az alsólap rövid szövege: *„A Jász. Berényi Reformata Eklézsiae Ao. 1789."*

A többi emléktárgyak az 1800-as évekből valók. Igy egy 8 $^{c}/_{m}$ átmérőjű és 15 $^{c}/_{m}$ magas *keresztelőpohár* 1867-ből, és ugyanezen esztendőbeli keltezéssel egy 25 $^{c}/_{m}$ hosszú és 21 $^{c}/_{m}$ széles *keresztelő tál* is. Mind a két kegyszer Eördögh János és neje adománya.

Az egyház ma is használatban lévő belül aranyozott, díszes külsejű 22·8 $^{c}/_{m}$ magas, 10·2 $^{c}/_{m}$ széles és 21 dkg súlyú *ezüst kelyhe „A jászberényi ev. ref. egyháznak 1887."* felírattal és részben hasonló díszítésű, de csak 20 $^{c}/_{m}$ magas, 9 $^{c}/_{m}$ széles és aranyozásnélküli ezüst kehely a fenti felírattal ugyancsak 1887-ből való. E kegyszerek adományozói ismeretlenek, nevük a vonatkozó jegyzőkönyvben nem szerepel.

Végül feltétlenül említésre érdemes a ref. egyház legszebb kegytárgya, az u. n. *rózsakehely*, melyre vonatkozólag azonban az egyház irattárában eddigelé adatokat még nem találtam. *Divald Kornél* műtörténész szerint híres kecskeméti ötvösművész alkotása.

SZEMES GÁBOR

Mi tünt el a Pázsom-dombon?

A jászberényi, u. n. Pázsom-domb Répás József birtokos földjén emelkedik, közel a tápiószelei határhoz. A gazda erre a dombra építette a közelmultban tanyáját. Fekete, kötött talajú földön ritkán lát az ember emelkedést, ha pedig egy is a szemébe ötlik, arra következtethet, hogy az mesterséges alakulás. Igy van a Pázsom-domb esetében is.

A magaslat a legrégibb mintájú településhelyre mutat. Ellipszisalakban széles árok nyoma veszi körül, de az így körülárkolt terület-

tónust a mély, felejthetetlen zengésű erdélyi hangok ütik meg, mint a művész ifjúkorának elmulhatatlan emlékei.

Petry nagy nyeresége a magyar grafikusművészetnek, a Jászmúzeum gyüjteménye pedig, mely az ő exlibrisei közül mintegy félszáz darabot őriz, értékes darabja a múzeumi anyagnak és gyüjteménye talán kiindulópontja lesz egy nagyobb és általánosabb exlibrisgyüjteménynek. *(Abb. 14—20. kép.)*

KOMÁROMY JÓZSEF

A jászberényi református egyház emlékei

A jászberényi református egyház kegyszerei között több olyan érték van, amely multjánál, régiségénél és iparművészeti értékénél fogva érdemes arra, hogy róluk a Jászmúzeum ezen évkönyvében is beszámoljunk.

Az alábbiakban csak rövid felsorolását kívánom adni az egyház tulajdonában lévő hosszúmultra visszatekintő kegyszereinknek.

A legrégibb kegytárgyunk egy 1645-ből való *aranyozott ezüsttányér,* amelynek átmérője 15 %, és súlya 20 dkg. Arravonatkozólag, hogy miként került az egyház tulajdonába, kinek az adománya, stb. tulajdonképen semmiféle értékes adatunk az ősi irattárban nincsen. Az 1642-től 1826-ig vezetett feljegyzések és körlevelek című jegyzőkönyv — leltárszerűen — csak ennyit említ meg „§. V." alatt: „Az Ur asztalához való kisebbik tányéron 1645 jelzés vagyon."

A tányér külső 8 %-es peremén és a belső 7 %-es díszes mezőjében latin nyelvű szöveg olvasható. A belső mező latin szövege a zsidókhoz írt 10. levél 14. versére utal. A külső perem szövege pedig ezt mondja: *Ime az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit. Ez a tányérka az ev. egyháznak tulajdona nagy Jászberény városában, az Úr asztalának használatára."*

Ugyancsak régi és értékes emléke az egyháznak egy 1792-ből való *aranyozott ezüsttányér* is. Ennek átmérője 21 %, a külső pereme 3·5 % s a belső mező 17·5 % átmérőjű. Mind a perem, mind a belső mező sima, díszítésnélküli. A perem belső szegélyének felső sora János evangélista evangéliuma 7. részének 33., 50., és 31. verseire utal.

A vonatkozó evangéliumi utalások alatt lévő kiegészített szövegrész pedig a következő: *„A jászberényi ref. szent eklézsiának az Úr asztalához való szentséges szolgálatra kész szeretetből ajánlják nemzetes Vásárhelyi Márton és felesége Szabó Borbála."* — Ezután ismételten textus. János evangéliuma 4. részének 24. verse: *Az Isten lélek, és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják."*

Majd a textus után folytatva: *„T. T. Barkasi Ádám prédikátorsága és nemzetes Szappanos Mihály gondnoksága alatt, tanácsbéli*

V. RÉSZ.

KÖZLEMÉNYEK

A Jászmúzeum levéltári anyagából

Legtöbbnyire szakkönyveket tartalmazó könyvtárunk mellett levéltárunk is inkább értékes, mint sok dolgot tartalmaz. Van 146 drb. eredeti *töröklevelünk*, s ennek Thúry József által készített hű magyar fordítása. Gyönyörűek azokon a nagyvezír, aga, khádi, stb. hivatalos pecsétjei. Tussal vannak megrajzolva. E levelek áttanulmányozása után tudja meg az ember, hogy a török hódoltság, eltekintve egyes emberek kegyetlenségétől és a bírák kapzsiságától, nem volt olyan sötét, mint aminőnek általában szeretik feltüntetni. Igaz, hogy vallási tekintetben túl türelmetlenek voltak a törökök, de ez a körülmény is abban leli magyarázatát, hogy a török hódoltsággal egyidőben terjedt el a Jászságban is a hitújítás. A mai híres Neszűr-szőlő az ő sürgetésükre lett beültetve, mert a jó bort a török sem utálta.

Érdekes itt még a főtemplom alapköveiből előkerült *ólomokmány*, melyet az 1772-i földrengés által tönkrement templom újraépítése alkalmával találtak meg. 1743. május 12. időpontot jelöl a dátuma.

Lélekbemarkoló a bebörtönözött *Kossuth Lajos* által 1837. dec. 8-án az Eötvös József királyi fiskális 15 kérdésére adott felelet, mely jegyzőkönyv eredetiben Makó Gergely jászapáti lakos hagyatékából került a Jászmúzeum birtokába. Végső sorai így szólnak: *„Minden következtetés elmellőzésére meg kell jegyeznem, miként ezen önkéntes vallomást megtettem, nem mintha tartoztam volna vele, hanem mivel az őszinte kebelnek nincsen titka s így megmondja azt, amit tud. Kossuth Lajos."*

Nem kevésbbé érdekes bizonyítéka Kossuth hazafias gondolkozásának és szivének egy Kálocsa Verona nevű jászberényi lakoshoz sajátkezűleg írt s Turinból 1870 szeptember 22-én keltezett levele. E jámbor asszonynak a szabadságharc alatt két fia eltünt a segesvári harctéren. A hír azt rebesgette, hogy nem haltak meg, hanem Szibériában eszik a rabság keserű kenyerét. Kossuth Lajoshoz fordult a jó anya, ki gyönyörű levélben ad neki biztatást: *Óhajtom*, — mondja a levél — *hogy ne hagyja el Önt időközben sem a remény áldása. Mert a remény,*

drága Asszonyom, áldás még akkor is, ha nap nem enyészik nap után anélkül, hogy meghozná a megvalósulás örömét. Jobb remegve, sírva reményleni, mint bizonyosan tudni, hogy minden remény hiába."

Kedves emlékünk Jókai Mórnak két darab sajátkezüleg írt jegyzete. Az egyik, úgylátszik, a házi naplójának egyrészét képezte, másik pedig egy regénytöredék, valószínüleg az Új földesúrból. Hitelesítve a Nemzeti Múzeum levéltárában.

RÉZ KÁLMÁN

A Jászmúzeum exlibris-gyüjteménye

A Jászmúzeum 1937-ben jutott a fiatal magyar rajzolók egyik legkiválóbb képviselőjének, Petry Bélának exlibris-gyüjteményéhez.

Petry Béla grafikusművész Pesterzsébeten született, 1902-ben. 1921—1927 között tíz féléven át a m. kir. iparművészeti iskola rendes növendéke volt. Az egyes tanéveket elismerő- és dicsérő-oklevéllel végezte. Külföldi tanulmányutakat az 1925 és 1928 években Bécsbe, Münchenbe tett — majd Róma, Firenze, Nápoly, Palermo és újra Bécs voltak állomásai. 1929—1930-ban egy csehországi grafikai gyár tervezője, 1931-ben pedig a debreceni ipariskola tanára, ahol 1936-ig működik. Közben a debreceni Tisza István-egyetem népszerű főiskolai tanárává választják.

Mint grafikusművész 1928. évben állami illusztráció-díjat, számos plakát- és egyéb pályázatokon első és második díjat nyert. Vármegyék, városok és községek megbízásából mintegy félezer díszpolgári oklevelet és albumot készített. Könyveket, meséket illusztrált és munkái úgy a a magyar, mint a külföldi művészeti folyóiratokban megjelentek. Debrecen városától Borah szenátornak küldött elismerő oklevelet is Petry készítette. A világ kulturállamai által Jeruzsálemben felépített fogadalmi templomnak Magyarország részéről felajánlott oltár alapítását megörökítő okmányt is ő készítette.

Jelenleg a Kir. Magy. Egyetemi Nyomda illusztrátora.

Petry Béla rajzai jelentős helyet foglalnak el a magyar grafikai művészetben. Iskolája elsősorban *Helbing Ferenc* és *Haranghy Jenő* irányítását sejtteti, a továbbiakban azonban *Dürer*-ben és *Walter Crane*-ben folytatódott és ezeknek vonalgazdagsága, felfogásuknak nemessége, fantáziájuknak kialakítása oly fogékonyan hatott Petryre, hogy mindezen mesterek a szó legnemesebb értelmében vett hatást jelentik nála és Petry formaművészetének, mely egy külön önálló világ, — a maga saját törvényeivel, gondolatvilágával — kárt nem okoztak. Vonalkialakító ízlésében még talán *Bayros* márki eleganciája, lelki motivumainak elmélyülésében pedig még *Arnold Böcklin* példája hatottak fiatalkorában mindnemesebbé, éretté és egyénivé váló művészetére, melynek gazdag orkeszterében az alap-

KIÁLLÍTÁSOK ORSZÁGÚTJÁN

AUF DER LANDSTRASSE DER AUSSTELLUNGEN. Die Ziele und Bestrebungen des Kunstgewerbes und der Baukunst offenbaren sich am aufrichtigsten in den Ausstellungen. Im vergangenen Sommer legten drei Ausstellungen von der Entwicklungsrichtung der Wohnkultur Zeugnis ab. Die Berliner Ausstellung «Sonne, Luft und Haus für Alle» führte die leicht zu verwirklichenden Voraussetzungen der Sonntagsruhe, Sommerfrische und einer sportmässigen Lebensweise vor — sie machte Propaganda für diese neue Lebenslinie. Die Wiener «Werkbund-Siedlung» — deren Bedeutung mit der vor 5 Jahren stattgefundenen Stuttgarter Ausstellung wetteifert — stand im Dienste einer sauberen, konstruktiven und sonnigen Bauart; sie vereinigte die bewährten Faktoren einer kosmopolitischen Wohnungskultur in sich. Die Stutlgarter «Wohnbedarf» Ausstellung veranschaulichte schliesslich die Hebung des Geschmacksniveaus der Proletariermassen und der sog. Bazarwaren; das Material und die Technik dieser Waren haben sich im letzten Jahrzehnt im Verhältnis zur Vorkriegszeit zu einer entschieden gesteigerten Zuverlässigkeit emporgerungen.

ON THE HIGHWAY OF EXHIBITIONS. The new trends and aims of applied art as well as of architecture are the most bluntly declared by exhibitions. During the last summer three exhibitions gave thus proofs of the recent development of home culture. The «Sonne, Luft und Haus für Alle» (Sunshine, Air and Own House for Everybody) Exhibition in Berlin showed the easily realisable conditions of weekend rest, summer vacation and of sportlike life. It was the propaganda of a new healthier way of living. The «Werkbund-Siedlung» (Trade-Union Settlements) Exhibition in Vienna was the show of a pure, constructive and sunny style of architecture. The importance of this latter was as great as that of the Exhibition in Stuttgart five years ago. One could see here the efficient factors of a cosmopolitan tendency towards building huge mansions instead of small family houses. The «Wohnbedarf» (Slum-needs) Exhibitions in Stuttgart presented on the otherhand the increasing tendency in the taste of the proletaire classes and in the characters of their home instruments. The material and technics of this kind of goods became during the last ten years much better and more reliable than it was before the World-War.

Az élet egyszerűbbé válik. Nem lehet tagadni, hogy a «nagy leépítés», mely idestova egy évtizede tart, alaposan áthangolta mindnyájunk életformáját. Sokan megesküsznek rá, hogy ezt a gazdasági viszonyok romlása okozta. De ez csak részben igaz. Az emberek kisebb lakással, egyszerűbb berendezéssel, igénytelenebb kultúrával is beérik. Azonban az is kétségtelen, hogy ez a történeti folyamat nemcsak ridegen materiális tényezők eredménye. Az életnek új értékeit keressük, új szépségeit. Ha szimplábban élünk is, mint az elmult évtizedekben, de egy más életsíkon tökéletes emberi életformát igyekszünk kiépíteni. A masinizmus az emberek millióit tette hosszú időre munkanélkülivé. De ugyanez a masinizmus százmilliók számára új kultúrélet hajnalát is jelenti. Izgató látni, még izgalmasabb belesodródni az életnek e nagy színváltozásába.

Hová tartunk? Naponta látjuk, ezer életnyilvánuláson: épülő házakon, világító cégéreken, újságbetűkön, a kirakatok mélyén. De sohasem annyira tisztán, mint a szervesen felépített kiállításokon. Ez a mai idők gipszmodellje és egyben vérnyomásmérője. Az élet keresztmetszete a kiállítás s apró ablakaiban kigyúlnak a vágyak színes lámpácskái.

Petry Béla: Ex libris.

A lexikon, a társadalombölcselet, a népgyűlések: mind együttvéve nem mond annyit a fejlődés irányáról, mint egy kiállítás. Egy kiállítás, két kiállítás, három kiállítás egy nyáron. Köztük kanyarogva az az érzésünk, hogy a társadalom legtitkosabb vágyait és legerősebb realitásait látjuk összefoglalva. Próbáljuk meg kihámozni belőlük az útirányt, amely felé a történelem nagy karneváli menete halad.

I.

Azelőtt Rousseau századát nevezték a «természetérzés» századának. Milyen tévedés! Hol marad a geometriai kertek, vagy a tükörgalériák természetessége a mai kispolgár vagy munkás paradicsomi háza mellett, melyben lakókonyha van és még két szoba, de az a ház, amiben ez foglaltatik, az övé. Van hozzá főzelékeskertje, napozóterasza, nyugágya és gyermekjátszó-tere. Van hat munkanapja és a hetedik: a week-end. Ezen a napon a kispolgár, a munkás végignyujtózik a csíkosvászonszéken, az asszony kürtős-kalácsot süt a gázrechaud-n, a gyerekek pedig a Suren-féle módszer szerint sütkéreznek s lélekzenek a napon. Mindaz, amit az emberiség nevelői, orvosai, házépítői megálmodtak, minimum 2500 márkáért (esetleg részletfizetésre is) megvalósítható.

Álom ez? A berlini «Sonne, Luft und Haus für Alle» kiállítás azt kiáltotta az egész világ fülébe, hogy már ma, de legkésőbb holnap megvalósul.

Aki a Kaiserdamm kiállítási parkját s két nagy csarnokát végigjárta, valószínűleg el is hiszi. Hiszen nincs a világon meggyőzőbb propaganda, mint a kiállítási. Kivált ha azt tervszerűen, majdnem azt mondtam, kitünő számítással csinálják.

Az emberi vágyaknak a forró nyári időben há-

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1932.

Petry Béla: Ex libris.

rom kristályosodási pontja van. Pihenni. Hűsölni. Gyümölcsöt szedni. E három vágy köré mintegy száz holdon remek kis házikókat, befuttatott lugasokat, kecskeólakat és csónakházakat építeni, — kész üzleti eredmény. Anbau-házat szeret Ön? Olyant, amelyhez idővel még egy cellát s még egy cellát lehet ragasztani? És a kedves neje: madárvédelmet kedvel-e vasárnap vagy haltenyésztést? Az ebeket köti inkább a karóhoz, vagy libát óhajt tömni? No és a gyermekek? A pamutmunka, a hánesfonás, a fűrész és a gyalupad van inkább ínyükre? De ha esetleg igen aprók még a kicsikék és az édesanya netán sokallja a sírásukat, arra való a «Haus der Kinder», ahol a kedves nörszök és a vidám hintalovak közé be lehet garazsirozni a kedves kicsikéket félnapra, két napra, ahogy tetszik . . .

Az, hogy egy kiállítás jól sikerüljön, a korszerű vezető gondolaton kívül elsősorban jó «csoportosítás» kérdése. Weekend-csoport. Alcsoportok ilyen címekkel: «Miért?» «Hogyan?» «Hol?» Kiskert-parcellák. Alparcellák ilyen jelleggel: Az állatbarát kunyhója. Küzdelem a rovarok ellen. Művészet a sportban.

Aki egy lugasra, egy szivattyúskútra, egy bárpultra ráírja, hogy ki csinálta és mennyibe kerül, az rossz propagandát űz 1932-ben. De aki odateszi egy berlini kiállítás hűvös fái közé, vagy a «jövő városába», vagy «a boldogság szigete» című tópartra, azért, hogy mindenki irígykedve nézze, a nyála csurogjon érte s lihegve keresse a készítő nevét a katalógusban, az eltalálta, melyik a jó reklám-módszer.

Berlinben kitünően s ízlésesen árusítják az emberi «természetérzés» összes árucikkeit.

II.

Berlinben szeretik a «szériákat», az egyformaságot, a típust. Bécsben a változatos az, ami vonz. Berlinben az örökéletű, Bécsben a divatszerű, a német fővárosban a gyárszerű, az osztrákban az egyéni ízű alkotás kerül előtérbe.

A bécsi is szereti a természetet, de a házat, a lakást nem rendeli alája. Csak melléje. Harmónia — ez a bécsi jelszó. Tájkép és házak összhangja. Formák és színek összecsendülése. A hétvége ott is a pihenésé, de a hétköznap se legyen szürke. Az életnek nemcsak akcentusai vannak. Az élet síma, kedves, dallamos keringő.

A Werkbund építészei városszéli lakótelepet teremtettek Hagenauban. 70 épület vagy harmine építésztől s abban legalább 40-féle háztípus. Sok szín, sok kedves festői hangulat. Igen, csupa két-három-ötszobás családi ház; csupa modern, disztelen, lapos épület. De a házak mázolása, rózsaszínjük, palackzöldjük kiegészíti egymást, összecseng. Szét vannak szórva, tömbök, ikerházak, laza utca-sorok szerteszét. A táj szelíd hullámzása, a zöldelő veduta az, ami összefogja őket.

Dr. Frank József nemcsak a vizeket csapolta le a kopár területen. Az épülő házaknak közös keretet is teremtett ügyes rendezéssel.

A Werkbund-Siedlung e nyáron elkészült. Szerény kiállítása valóságos eseménnyé lett. A huszonöt osztrák s az öt külföldi építész nem igyekezett «világattrakció»-t csinálni. Mégis megindult feléje minden égtájról az építészek vándorlása.

Teljes joggal. Hét év óta, mióta a stuttgarti új lakóház-telep felépült, ez a legtanulságosabb város-telep. Az új építés próbatétele, egyének vizsgázása a polgári építészettanból.

Elsősorban az alaprajzok meglepően jók. Egyre tisztábban látni, hogy a lakás-logika úrrá lesz. Szoba-csoportok épülnek: a rendeltetés szerint. Vannak lakószobák, vannak gazdasági helyiségek, vannak hálóhelyek. Nem szigorúan elkülönítve, de jól csoportosítva. Az életforma, a polgári életforma megszabja az építkezés módját.

Másodszor: a tér, a szobatér hatalmi tényezővé vált. A világos síkok, a beépített s fal mellé tolt bútorok, a szobákat elválasztó üvegfalak és tolóajtók nagy belső tereket adnak. Mozgás, levegő, ritmus van bennük.

Az idegen építészek, kik egy-egy házat építettek, francia, amerikai, holland lakásformákat ültettek át. De a bécsiek — mint finom kiegyenlítők — a nyugati civilizált lakáskultúrát déli színörömmel kapesolták egybe. Fából való, fényezett, színesen kárpitozott bútorok. Puha, kényelmes sarkok.

Petry Béla: Ex libris.

Petry Béla

124

MAGYAR IPARMUVESZET
1932. 124. l.

tására, de az államnak sona-
a merész tervek kiviteléhez.
vállalkozásról volt szó, mint
bontásáról, még pedig Róma
. Milyen nagy és merész cse-
már az is, mikor a háború
negvalósították az öreg Guido
zint kitakarták a rájuk épített
ázsittal és fasorokkal fűzték
sszé — a Passeggiata Arche-
az ókori romokat, amelyek
l a Via Appia kezdetéig vivő
általában, milyen nagy dolog
gelőző évtizedekben minden
ölfedezés. A kitünő Giacomo
pavágását, mellyel a forum
Palatinuson valami addig
ott ki a földből, mekkora
tudományos világban.

és Nerva fórumának házakba épített maradványai is. Úgyhogy az archaeologusok itt biztosra mehettek és Lodovico Pogliaghi látatlanban is híven megrajzolhatta a császárfórumok képét olyannak, amilyennek ma látható, minekutána teljesen kitakarták őket a reájuk épült házakból. Azok nyomtalanul eltűntek a föld színéről s velük együtt sok minden kedves emlék, ami hozzájuk fűződött. De amit a világ kapott helyettük, bőven fölér az elveszettel. II. Viktor Emánuel talmi hatású rengeteg márványemléke mellett mélyen a földben, a szomszédos útvonaltól elkerítve, zöld növények között monumentális romok, falmaradványok, oszlopok, faragott párkányok és oszlopfejek idézik föl Róma leghatalmasabb korszakának képét. Augusztus császár fórumán Mars Ultor templomának megrendítő erejű maradványai, az oszlopok és a cyklopsi fal, csak most kapják meg igazi értelmüket, hogy környezetükkel való összefüggé-

Petry Béla

A Magyar Könyvbarátok Diáriumának ex libris pályázatán díjat nyert.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1934. 36. (
(Az ex-libris-pályázat eredménye.)

Petry Béla

Petry Béla rajza.

Pécsy 147. l.

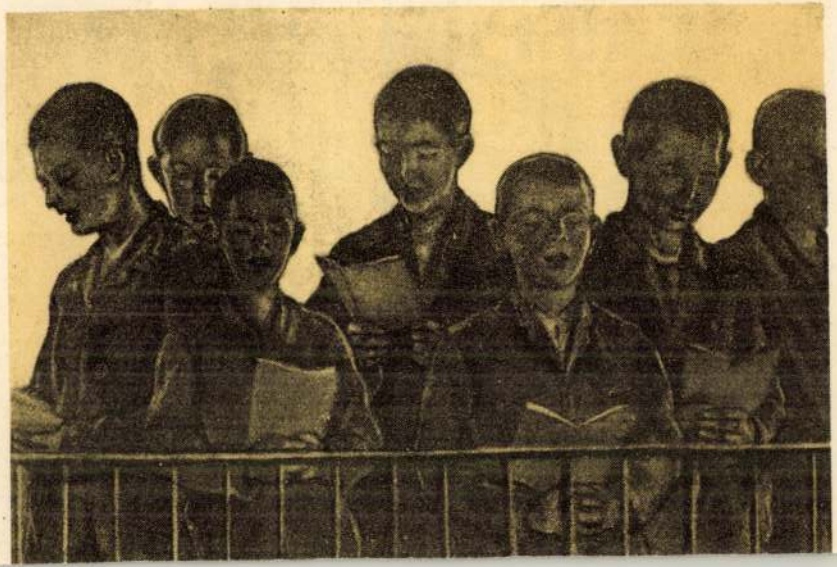

Petry Béla

Könyvtaríték terve

irád

Rosner Ung. Buchk.

296. l. kappel

ovanhi.

jon, a háttért elfoglaló fák
részén tehén legel, innenső
atal pásztor űl jobbkezében
barna, mellénye és nadrágja
obbról a Duna folyik, mely-
ölöp mellett, holmikkal meg-
gbolt kissé felhőzött. Jelzése
i 1877.«.

— Lelt. sz. 2126. — Delhaes
s 21-én (465–901). — Értéke
3-án és 4-én (340–902). —
2 április 10-iki 3883 sz. leirat

III

287 (2126).
609 (134).

87

hag

Petry Béla

Somfay Margit:

A félhold árnyékában.

Fenti rajzaival.

Könyvbarátok kis könyvei.

A

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda

egyéb ifjúsági könyvei.

ZENTIVÁNYI JENŐ

Lengyel sasfiókok

világháború lengyel diákjainak hősi önfeláldozásáról szól.

Ára kötve 4·— P

Pontértéke: 8

ERTSEK FERENC

Bábu a polcon

gy baba emlékiratai arról, amit két kis gazda életében látott. Minden magyar lánynak és szülőnek el kell olvasni ezt a könyvet.

Ára egészvászonkötésben 3·80 P

Pontértéke: 8

ORBÁN DEZSŐ

Visóvölgyi vakáció

Erdély hegyei és völgyeiben utazunk vakációzó diákpajtásunkkal,

Petry Béla

grafikus

1932. ben megrajzolta

a debreceni Közművelődési

Könyvtár ex libriset.

Jelenés 1932. 63. l.

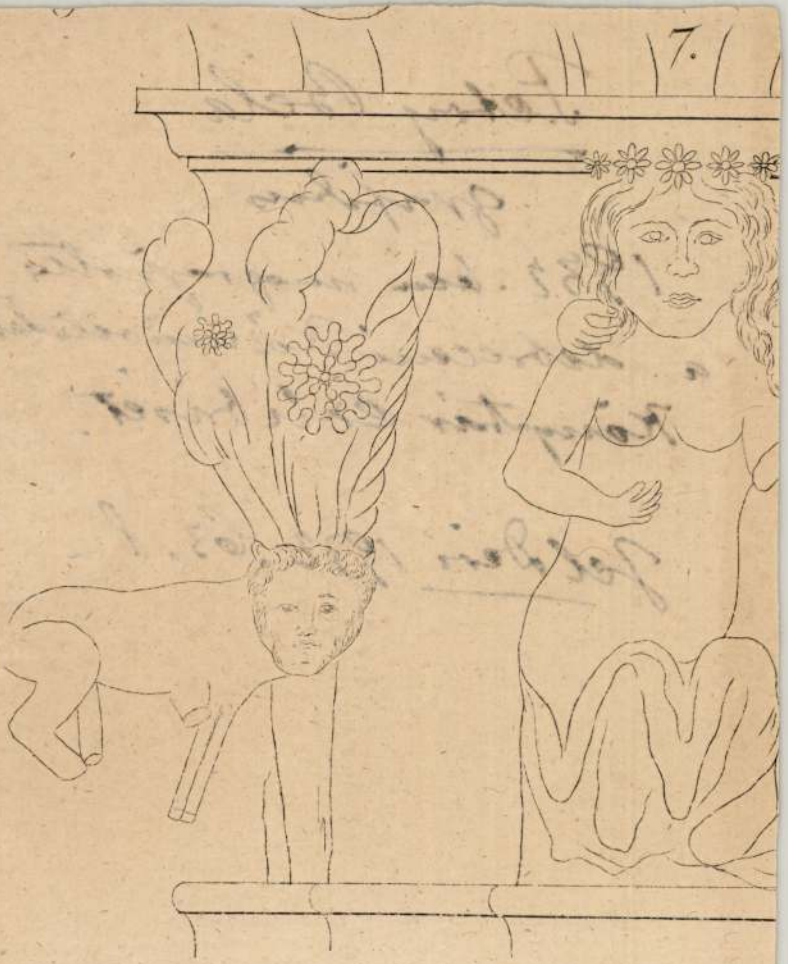

Petry Béla

Írod

B. Soó Rezső:

Modern magyar kisgrafika

MAGYAR MŰVÉSZET

1938. 350. l.

6.

SOMFAY MARGIT: *A félhold árnyékában.* Petry Béla rajzaival. Történelmi regény a Rákócziak Erdélyéről. é. n. 317 l. (K. K. K.) vk. (Bolti ára: 3·80 P.)

Pontértéke: 6.

27

1941

Petry Béla

KÖNYVRENDELÉS

5 fillér

SOMFAY MARGIT

A félhold árnyékában

Történeti regény a két Rákóczi György idejéből. Nemes stílusa, nagy megelevenítő ereje magyarázza valószínűleg, hogy a regény különösen kedvelt olvasmánya a magyar diákságnak. Vagy talán egyéb értékei? — Csak az író tud egészen belelátni az ifjúság lelkébe, s Somfay Margit különösen eltalálta az ifjúság hangját. Petry Béla rajzaival.

4,

Postafiók 242.

Megrendelem a Kir. Magy. Egyetemi Nyomdától HUSZ BÉLA: **A BETEG NÖVÉNY ÉS GYÓGYÍTÁSA** című művet 10·— pengőért folyószámlám terhére — utánvéttel — a könyv árának egyidejű megküldésével.*

Név: .....

Foglalkozás: .....

Pontos cím: .....

Számlám száma: .....

* A nem kívánt módozat törlendő.

festéssel, mázolással, csiszolással, egetéssel és a plasztikai erezéssel stb.

Rámutat a bútorgyártásnál újabban felhasználásra kerülő anyagokra, ú. m. üveg, márvány, linoleum, gummilapok, csont, szaru, galalith, fémek stb. helyes alkalmazására.

A gazdasági fejezetben foglalkozik a műhellyel, annak berendezésével, szerszámaival, gépeivel és azok célszerű felhasználásával. Továbbá a kalkulációval és a gazdasági organizálással gyakorlati példákban.

Bemutatja írásban és képben öt századon át a bútor stílusfejlődését. Egyáltalában mindennel fog-

MAGYAR IPARMUVESZET
1936.220.l

Ex libris. Ifj. Petry Béla terve.

AZ IRIS VERLAG BERN egy sorozat színesen illusztrált könyvvel lép most a nyilvánosság elé: Iris bücher der Natur und Kunst cím alatt. Négy könyv fekszik előttünk s gyönyörködünk a csodaszép kivitelű színes illusztrációkban, amelyek többszínű offszetnyomásban készültek. A színes offsetnyomás eddig még nem tudott versenyezni a háromszínnyomású klisével, annak színességével, erejével és élességével. Az Iris Verlagnak, illetve a Polygraphische Gesellschaftnak Lampen-Bern-ben — úgy látszik — sikerült ezt a színes offsetnyomást úgy tökéletesíteni, hogy a színes mintát (festmény, természeti tárgy stb), szinte tökéletesen vissza tudja adni. Az egyik kötet „Kunstgebilde des Meeres" fantasztikus színes kagylókról szól„ a másik a „Falterschönheit" exotikus lepkéket mutat be káprázatos színekben. A harmadik kötet „Arbeit und Feste im Reigen des Jahres" naptárszerű középkori életképek, többnyire a velencei Breviarium Grimaui-ból és a negyedik könyv „Kunst des fernen Ostens" régi kínai és japán mesterek festményeinek csodás reprodukcióit mutatja be. Minden kötethez természetesen érdekes, magyarázó szöveg is tartozik s így a művek nemcsak gyönyörködtetnek, hanem oktatnak is. Melegen ajánlhatjuk a könyveket mindenkinek, aki szereti a szépet, annál is inkább, mert az ára elég mérsékelt (4.75 és 6 svájci frank). H.

DER MÖBELBAU. Ottó Maier kiadásában, Ravensburgban megjelent egy hatalmas kötet Fritz Spannageltől, amely 352 oldalon, 22×30 cm nagyságban, 1281 képpel (fotografiák, mértani rajzok, műhelyrajzok stb.) a lakáskultúráról szól és nélkülözhetetlen szakkönyv asztalosok, bútortervezők, építészek és szakiskolák számára. Ára vászonkötésben RM. 29.50.

Az ily ipari szakkönyvek szokásos keretén túl, mint oktatási és forrásmunka szakembereknek oly fontos kérdésekre felel és oly sok témát ölel fel, melyek minden technikai és gazdasági kérdésekre kiterjednek és tanácsadóként szerepel úgy a mestereknek, mint a tanulnivágyóknak. Útmutató, amely azt a helyes irányt mutatja, amely a mai zavaros és kaotikus bútorformákat egy egészséges megoldás felé vezetni óhajtja.

Bemutat különböző szobákat fotografiákban és rajzokban, ép úgy, mint egyes bútordarabokat, az egyszerű formától a gazdag kiképzésig, rámutat a családi otthon igaz szükségleteire, ellentétben a gyáripar szokványos törekvéseivel, melyek inkább a haszonra fektetik a súlyt és nem az igazi szükségletre és az esztétikára.

Petry Béla ifj

grafikus

l.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 19. l.

Ex libris.
Ifj. Petry Béla terve.

229

1936. 229. c.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

csendélet, rózsákból az egyik, szegfűből a másik, csupa elegáncia és ritmus mindakettő. Talán csak az egyébként mindig kiváló székesfővárosi kertészet virágcsoportosítása volt ezúttal kissé gyengébb, mert terrasza inkább színpadi díszletként hatott. Budapest ízléskultúrájának bájos ünnepe volt ez az őszi virágbemutató.

IPARMŰVÉSZETI, HÁZIIPARI ÉS NÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK AZ ÉSZAKI ÁLLAMOKBAN. Társulatunk a m. kir. Kormány megbízásából a tavalyi nagysikerű észt, lett és finn kiállítások mintájára az idén Hollandiában, Norvégiában és Svédországban rendez az 1937. év januárjától kezdődőleg kiállításokat, amelyeken a magyar iparművészet, háziipar és népművészet legjava termelését mutatjuk be. A választmány megbízásából Amsterdamban Minár Pál, Osloban Urbányi Vilmos és Stockholmban Weichinger Károly fogják az installálás és a rendezés nagy munkáját végezni.

• TÁRSULATI • KÖZLEMÉNYEK •

A MAGYAR IPARMŰVÉSZET LEGKÖZELEBBI SZÁMA. E helyütt is közöljük igen tisztelt Tagtársainkkal és Olvasóinkkal, hogy a Magyar Iparművészet legközelebbi száma az 1937. év februárjának első napjaiban fog megjelenni.

Petry Béla ifj.

Ex libris

repr.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1936. 112. l.

114. l.

Bakelit, Futurit usw.) Dieses synthetische Material verdankt seine grosse Volkstümlichkeit hauptsächlich seinen angenehmen Farbentönen und überdies seinen einfachen, guten Formen. Vom Salzfass bis zum Fernsprech-Apparat und von der Teeschale bis zum Rolltisch werden heute schon die mannigfaltigsten Haushalt- und Wohnungseinrichtungs-Gegenstände aus diesem und ähnlichem Material gefertigt. Auch hat das Ersatzmaterial heute bereits seine Kinderkrankheiten überstanden: es imitiert nicht mehr Marmor oder Holz, sondern gibt sich in seiner ureigenen Natur. Die Herstellung solcher in Zweckformen gepressten Kunstharzgefässe ist heute noch ziemlich kostspielig. Eine vierte Art von Ersatzmaterialen wird aus feingemahlener Holzmasse hergestellt, auf dieselbe Weise, wie man vorher aus Papiermaché Tassen, Schaffe, Kühlgefässe usw. bereitet hatte.

PAUL NÁDAI: SUBSTITUTE MATERIALS IN THE HOUSE. Although manufacturing of various objects from celluloid has begun already in the seventies of the last century, and art industry frequently employed also at the beginning of this century millinery and other articles made from

Az ilyen kiállítások hatását igen kimélyítik a kiállítás helységében rendezett előadások. Fokozásai volnának ezek azoknak a már határozottan a közvetlen ízlésnevelés céljait szolgáló előadásoknak, amelyeket korszerű, jó képanyaggal sorozatosan a népművelési bizottság rendez a legutóbbi években. A vidéki kiállítások sorozata is megkezdődött, ami a szinte teljesen ugar területen való nagy jelentőségű munka kezdetét jelenti. Ha már most kialakulna a fővárosi kiállítás anyagából egy tömörre összefogott ilyen „ellenpéldás" kollekció, az vándorkiállítás formájában igen hatásosan egészítené ki a már megkezdett kiállítássorozatot.

Az igazi, mélyen járó, mindent felölelő hatás azonban csak akkor lesz elérhető, ha az ízlés fejlesztésének közvetlen módszerei az iskolai nevelésben is teret kapnak. A fakultatív művészettörténeti előadások és a rajzoktatás a középiskolában bizonyára módot nyujtana arra, hogy ezzel úgy foglalkozzanak, hogy a felnövő fiatalok legalább az alapvető állásfoglalásig eljussanak ízléskérdésekben. Mert határozottan észlelhető az ifjúságban, a technikai és sportérdeklődéssel analog valami a művészeti kultúra praktikus vonatkozásai iránt is. **Ma nem a kép, irodalom és matematika, hanem a gép, a bútor és a ház érdekli a fiatalokat.** Ezt az érdeklődést nem szabad kielégítetlenül hagyni. Legalább odáig el kell jutni, hogy az iskola tanítson meg mindenkit arra, hogy az ízlés fejleszthető, gyakorolható valami. Hogy bár a szép előállítására vagy biztos felismerésére semmiféle csalhatatlan recept nem nyujtható, mégis vannak olyan irányelvek, amelyeket a mai gondolkodásunkkal a jelen számára igazaknak érzünk és amelyek általánosságban irányadóul szolgálhatnak.

Továbbá, hogy vannak a minőségi munkának ismertető jelei, melyeknek felismerését el lehet sajátítani. Rá kell mutatni arra, hogy az emberek között a szép felismerésének képességében világosan érezhetők a különbségek és fokozatok, hogy az ízlés fejlesztésének a lehetősége éppen ezeken a fokozati különbségeken épül olyanformán, hogy az olyan emberek ízlésítéleteit igyekezzünk mindjobban felfogni, akiknek tudatosított ízlésítéleteit meggyőzőknek érezzük.

Ezt a perspektívát kell nyujtani annak az iskolán kívül is még általánosan vallott hitnek helyébe, hogy „de gustibus non est disputandum".

Erős impulzust adna az iskolai ízlésnevelésnek, ha a középiskolai tanulmányi versenyek alkalmával az ízlés fejlettségét mutató kérdés is felvétetnék a verseny programmjába. A tanulmányi versenyek ilyirányú bővítése talán magától vezetne oda, hogy az irodalmi önképzőköröknek művészeti szakosztályai létesülnének, melyek az irodalmiakkal analog működhetnének az ízlésnevelés terén.

Külön tanulmány tárgyává kellene tenni a sajtó feladatát az ízlésnevelés terén, mert mai formájában, bár örvendetes javulás van e téren, nem felel meg teljesen nagy szerepének, melyet úgy a napisajtónak, mint a különböző kulturális folyóiratoknak betölteniök kellene. A politikai élet tisztaságáért vívott harcához hasonlóan, az ízléstelenség ellen is állandó harcban kellene állania a sajtónak és ha a **gazdasági** téren érdekelt tényezők megfelelően felismerték ennek a harcnak a jelentőségét, akkor az **ízlés** terén érdekelteket, a **művészeket és a közönséget** értékes együttműködésre meg fogják találni és ebből közgazdaságilag csak legjobb eredményeket várhatjuk.

SZIRMAI JÓZSEF

Illusztráció. Petry Béla rajza.

MAGYAR IPARMUVESZET
1936.

KÖZÍZLÉS, KÖZOKTATÁS ÉS KÖZGAZDASÁG

A művészi és természeti szépségek közkincsek. Mindjobban átmegy a köztudatba, hogy ezek nemcsak esztétikai, hanem gazdasági értékek is és kezdjük az egyre fejlődő idegenforgalmi propaganda formájában ezeket az értékeket hasznosítani is. Ennek a propagandának az eredménye azonban attól függ, hogy kulturális és természeti szépségeinket milyen sikerrel tudjuk művészien prezentálni és hogy új alkotásainkat milyen tökéletesen tudjuk megoldani.

Az idegent legelsősorban az élvezetes városkép érdekli utazásán. A városkép kialakulása viszont igen szorosan összefügg a közízlés fejlettségével. Ahol a széles rétegek ízlése fejletlen, ott a természeti és kultúrális értékek veszendőbe mennek, vagy helytelenül prezentálódnak. Fejlett érzékű városban a pesti Dunapart szemmagasságban vonuló vaskorlátja soha fel nem kerülhetett volna a szép alacsony kőfal tetejére. Meggyőződésem, hogy az Arno partján vagy a Piazettán a népharag söpörte volna el onnan, ha fel merték volna állítani.

A régi értékek konzerválásának ma már hivatott fóruma van. E téren külön bizottság gyámkodik igen sikeresen a közízlés felett.

Az új értékek teremtése azonban a teljesen szabadjára hagyott közízlés terrénuma, aminthogy itt a sikeres gyámkodás a lehetetlenséggel határos. Itt csak az általános ízlés fejlesztésével segíthetnénk . . . Mert hiába vannak jó művészeti iskoláink, hiába jó művészeink, ha az éretlen közízlés nem juttatja szóhoz őket még a közmunkák kiadásánál sem, ahol legtöbbször hivatott szakértők sem tudják szemben az árral jobb szándékaikat érvényesíteni.

Az ízléseltévelyedések erőteljes kiküszöbölése párosulva a külföldi piacok helyes megítélésével, a népművészeti háziipart nemcsak exportképessé tette, hanem azt annyira növelte, hogy komoly közgazdasági faktorrá vált az idegenforgalom mellett és a külföldön rendezett nép- és iparművészeti kiállítások hatása alatt állandó rohamos emelkedést mutat.

Ipari és kézműipari vonatkozásban a közízlésnek közgazdasági jelentősége ugyancsak parancsolóan követeli, hogy fejlesztését tudatosan irányítsuk. Mai állapotában rengeteg anyagérték és munkaerő fecsérelődik el gyorsan elértéktelenedő tárgyak készítésében. A nemzeti vagyon pusztítása ez; értékrombolás, amely nem lehet közgazdaságilag közömbös. Mindez azért, mert a széles rétegeknek nincs érzékük a minőségi munka iránt. A termelés pedig alkalmazkodni kénytelen. Szorosan összefügg az ízlés irányításával a jó standard-cikkek gyártásának, a tipizálásnak sikeres végrehajtása is, ami végeredményben a jó és szép cikkek nagyobb elterjedési lehetőségéhez és ezzel olcsóbbításához vezethetne.

A nemzet széles rétegeit felölelően, a legesleg-utóbbi időkig az ízlés fejlesztése és irányítása érdekében közvetlenül jóformán semmi sem történt. Állami és magánkezdeményezés egyaránt a művészeti kultúra népszerűsítése körül eleinte kizáróan a közvetett ízlésfejlesztés terén tevékenykedett. A tömegektől legtávolabb álló festészetre és szobrászatra fordított figyelmet. Az Iparművészeti Múzeum jóval későbbi alapítása lett azután az első lépés abban az irányban, hogy az Iparművészeti Iskolával kapcsolatosan odahasson, hogy a mindennapi élet sokrétű feladatai is az ízlés jegyében oldassanak meg. Hosszú ideig azonban mindaz, amit iparművészet vagy műipar névvel jelöltek, csak a kevéseknek szólt, szinte kizárólag a luxust szolgálta és így a közízlés fejlődése szempontjából alig jelentett valamit.

Csak a legutolsó évek érlelték ki nálunk azt a törekvést, hogy a társadalom kevésbbé tehetős rétegeinek is meg kell adni azt, ami anyagi erejükhöz mérten nekik való, anélkül, hogy az minőségi munka szempontjából csekélyebb értékű lenne. De nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy ezeket a rétegeket fogékonyakká is kell tennünk ezek iránt az értékek iránt, mert mai állapotukban a luxus utánzatai vágyaik netovábbja. Rendeződtek kiállítások, amelyek már nem kizárólag bútorral foglalkoztak és használati tárgyak és építészeti megoldások bemutatásával széles rétegek érdeklődését keltették fel. Ezek már bizonyos fokig ízlésnevelőek, de a feladat tudatos megoldásától még igen távol állanak, mert hiszen csekély kivétellel nem is ezzel a céllal rendeződtek.

Legfőképen áll ez az ipari vásárokra, melyek az ízlésre inkább veszedelmet jelentenek, mint fejlesztő erőt. Mert az a körülmény, hogy a vásár mai fejlett formájában épületeivel és elrendezésével művészi keretet teremt, nem tudja ellensúlyozni azt, hogy a kiállított anyagnak ízlés szempontjából való megválogatása itt nem lehetséges. Ott a kevés jó elvész a sok rosz között. A megalkuvó, a tömegízléshez tisztán kereskedői szempontból alkalmazkodó áru kiállításon bemutatva igazoltnak látszik és érdemén felüli presztizst kap. Meg kell tehát rendezni azt a kiállítást, amely egyenest rámutat arra, hogy milyen az, ami nem jó. Ez már az ízlésfejlesztés közvetlen módszeréhez, a tudatosan erre beállított ízlésnevelő kiállításhoz vezet.

Az ilyen kiállításnak ki kellene terjednie az iparművészeti és ipari termelés egész területére. Ezen a kiállításon a minőségi munka szempontjából tökéletes és kívánatos tárgyakkal szemben be kellene mutatni kritikai és felvilágosító megjegyzések kíséretében azokat a silány termékeket, amelyek a közönség ízléstelenségét szolgálják ki.

Igen tanulságos volna a kiállítással kapcsolatban ízlésverseny formájában módot keresni arra, hogy a közönség ízlésbeli fejlettségének mai állapotát le lehessen rögzíteni és továbbfejlődésének irányát néhány év mulva rendezendő analóg kiállítás alkalmával meg lehessen figyelni.

Petry Béla

l.

Kisgrafika

1937. 4. n. 24. l.

szamv. igazgató.

kai Szent Benedek kápolna
mok fentartására 1907 évi
szóló elszámolása megvizs
tó, ha a számadás 24 és 32
37 K. 10 f. kiadás szabálys

A jelzett tétel
szavárólag oly kéréssel u
sék intézkedni, hogy jövő
időpontját is feltüntető
bélyegelt nyugtatvány el

A jelen számad
tolt Köves-féle számlákn
felmerült és elszámolt k
számlában ujból kitüntet
és áttekinthetősége szem

Negy

Méltóságos

Báró Forste

a Műemlékek

Petry Béla

l.

Kisgrafika

1938. 1. sz. 10. l.

Nagyságodnak folyó hó 17-én kelt 456
a leveleket, melyeket Br. F o r s t e
Nerviből, április 28 kelttel Rómából h
ni.

Kolozsvár, 1911 junius 29-én

Petry Béla

l.

Kisgrafika

1938. 2–3. sz.

20. l.

Nagyságos Möller István Urnak
bizottsági tag, müegyetemi tanár,
Budapesten.

mielőbbi szives javaslattétel végett visszakérőleg kiadatik.

Budapest, 1915. junius hó 18.

elnök.

Petry Béla

l.

Kisgrafika

1937. 4. n.

19. l.

a jövőben előfordulnának hasonló

mében saját költségén fogja vége

Minthogy a szóban lévő munk

költségén indokoltnak találom bá

ni és jelenteni, hogy az erre von

zetni és annak idején felterjesz

Budapest, 1911. jul. 27.

Petry Béla

l. Kisgrafika

1938. 4. 7. 33. l.

AZ ERDÉLYI NEMZETI MÚZEUM ÉREM- ÉS

ERDÉLYI NEMZETI MÚZEUM ÉREM- ÉS RÉGIS

506-1911. szám.

Méltóságos Ur

Tegnap, azaz 1911. juniu
terjesztésemhez abban foglalt
csém a kolozsvári belfarkasút
sában történt régészeti ása
zeum érem- és régiségtárát
zékét megküldeni azzal a
nak összegét az eredeti nyug
síttatni kegyeskedjék.
Kolozsvár, 1911. junius-hó

Petry · Béla

l.

Kisgrafika

1938. 1. sz. 5. l.

PETRY Béla grafikus (USA)

Sij 1990 82.

nti. Ezek több-
elmi, nyomdai,
kai megbízatá-

apján talán nem
entés, hogy ma
magógia az ál-
. annak fontos-
ni a kutatásban
ejlesztésben. An-
és nemcsak ő —
is elmondta az
. hogy meg van
elsőoktatásba és
kutatásba fekte-
lési támogatások
enségéről. Nyers-
zegény ország lé-
csak a szürkeál-
pítása lendíthető
i (és szellemi)
. A jó szándékú
mögött viszont

léma taglalását. Egy évvel ezelőtt is pontosan ugyanitt tartott a dolog. A felméréseknek és vizsgálódásoknak se szeri, se száma, ezek azonban láthatóan nem mozdítják ki holtpontjáról a fejlesztést. Az irányok pontos felvázolására, a beruházási célok megjelölésére s a pénzügyi lehetőségek tisztázására lenne végre szükség. Nem a pártállami beidegződés mondatja ki a szavakat, hanem a fejlett országok gyakorlata: meg kell határozni a fejlesztés prioritásait, és ennek megfelelő programok készítésébe kéne fogni. A tervek kidolgozása nem holmi múltbéli csökevény, hanem a kor szellemét tükröző szükségszerűség, amit fel nem ismerni ma már nem szemléleti hiba, több annál. Bűn.

Regős Zsuzsa

végezetül csupán annyit említünk még meg, hogy 1990 szeptemberében, a Sepsiszentgyörgyön meghirdetett **Háromszáz éve született Mikes Kelemen** tematikájú pályázaton 2. díjat nyert Rákóczi nagy bujdosótársának emlékére rajzolt könyvjegyével.

És a legfrissebb hír: a szombathelyi Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, 90. születésnapjára — kissé megkésve ugyan — kisgrafikáiból reprezentatív visszatekintő kiállítással készül tisztelegni a művész nagyszerű évfordulóján, hallgatói és a város művészetkedvelő közönsége előtt, amelynek megnyitójára elment már a személyre szóló meghívó is Petry Béla floridai címére. Vajha vállalni tudná a régóta esedékes nagy utazást!

GÁBOR DÉNES

Galilei és Gassendi Kolozsvárt

1. Jobban, betűrímelőbben szólna ilyen cikkcím: "Galileo Galilei és (Petrus) Gassendus Gálospetrin és Gasztonyban". De az igazság (igazságtalanság?) az, hogy Mátyás király szülővárosa a 17. századi könyvei révén is rendkívül kincses. Ugyanakkor rendjén való, ha kulturális örökségünknek mindenki örül. Az örömhöz viszont tudatosulás kell, ez pedig előmozdítható sok mindennel, például könnyed riporteri tudósítással vagy súlyosan-nehézkesen tudományos igényű jegyzettel.

Kerek(ded) művelődéstörténeti évfordulók bőven vannak. Most csak az 1992-es év januárjához kapcsolódók közül veszünk kettőt, éspedig olyanokat, melyek G betűvel kezdődő nevekhez fűződnek. Betű- és időrendben sorolva őket: az olasz Galileiről és a francia Gassendiről van szó. Az előbbi 350 évvel ezelőtt hunyt el, az utóbbi 400 éve született. Az ellenzéki gondolkodás kimagasló képviselői voltak ők. Pontosabban: a bátor és becsületes (ha úgy tetszik: liberálisan "baloldali", tudniillik szabadságpárti) eszmélkedés képtárában, galériájában a helyük. Koruk megcsontosodott hivatalossága nyilván azért sem mondotta csoportjukat galerinek, mert a fiatalkorúak bandájának ilyetén — a galéria szó játszi rövidítésével képzett — megnevezése későbbi. Igaz: túl fiatalok se voltak, mikor előhozakodtak meglepő újításaikkal, amelyek visszhangot keltettek Galliától Galileáig, az ibér Galiciától az ukrán Galíciáig. (Erdélyi Galacok idevonandóságára még nincs adatunk, olyan nézetre sem, hogy hőseink nevének végződése magyarosnak tekinthető, vagyis Galileiről például Petelei juthat eszünkbe, Gassendiről Berendi. Viszont tény, hogy Galilei nevének és a galeria szónak rokona a héber eredetű, körzetre vonatkozó Galilea területnév és a »golyó, koponya« jelentésű, egy domb alakjára utaló, arameus gulgultából jövő **Golgota**. Az is tény, hogy bősz inkvizítorok szívesen gurgulázták a Galileiknek a gályarabság kálváriájára ítélendőségét — bizonyára nem azért, mert a latin calvából alakult Calvaria a Golgotha értelmi megfelelője.)

Az alábbiakban futólag — sokszor rövidített címmel — számbavesszük előbb Galilei-, majd Gassendi-művek 17. századi kiadásainak a két legnagyobb kolozsvári könyvtárban — az egyetemiben és az akadémiaiban — őrzött példányait. A néhol megadott jelzetek szignói (C, R, U) az Akadémiai Könyvtár katolikus, református vagy unitárius állagához való tartozást jelzik.

2. Galileiről fölösleges nekünk védőbeszédet írnunk most, 370 évvel annak utána, hogy megjelent Campanella börtönben rótt **Apologia pro Galileo**ja (C 56648). Egyből rátérhetünk tárgyunkra. — A Pisában, 1564-ben született tudós korszakalkotó, **Párbeszédek a két legnagyobb világrendszerről, a ptolemaioszíról és a kopernikuszíról** című, azonnal, már 1632-ben betiltott műve elég masszívan szerepel nálunk, éspedig **Systema cosmicum** címmel. E latin fordítás első, 1635-ös strasbourg-i kiadásának az R 96392-es jelzetű példánya a Szigethi Mihályé volt, aki a 4. előzéklapon M.Z. Boxhorn nyomán (ennek egyik, 1662-ben publikált levele alapján) jegyzi meg, hogy a fordító Mathias Bernegger. Az U 85146-os, "Jos. Kontz" bejegyzésű példányhoz hozzá van kötve Galilei **Tractatus de proportionum instrumentó**ja (1635) és **De Sacrae Scipturae testimoniise** (1636). A **Systema cosmicum** 1641-béli lyoni kiadását Kolozsvári József szerezte be, aki neve fölé másolta Pico della Mirandola egyik mondását az igazságról. Az R 86110-es példány 1712-ben lelt erdélyi tulajdonosra. Az 1699-es, leideni kiadásból egy példányt — "sótlan jozefinizmus" nélkül rögzítjük — Sófalvi József vásárolt Leidenben, 1775 őszén; egyet a fiatalon, 1816-ban meghalt Kerekes Ábel hagyott a szászvárosi református iskolára; egy harmadik Kováts Márton szabédi paptól került az unitárius állományba; a negyedik (C 58440) — kivételesen — a téves utolsó lapszám kijavításával tündöklik. Mind a négyhez hozzá van kötve — adligátum gyanánt, azaz "kiadóilag" — Galilei házi őrizetben készült, de legérettebb munkája, a **Discorsi**, mégpedig latin verziójának 1699-beli újranyomása. (Magyarul ez a zseniális alkotás negyedfél századdal az editio princeps után látott napvilágot, **Matematikai érvelések és bizonyítások**... címen.) Az adligátum első címlapján álló 1700-as évszám nem mérvadó, még akkor sem, ha a **Mikor végződik a XIX-ik század?** című, 1900-ban közölt füzet Galilei álnevű szerzője szerint az 1700-as esztendő már a 18. századé.

17. századi Galilei-könyveink közt olasz nyelvű is van: az 1656-os bolognai **Opere** első kötete. Galilei mintegy féltucat írását fűzi egybe, kezdve a Baldassare Caprétól plagizált **Le operazioni de compasso geometrico**val és folytatva a Capre elleni **Difesá**val. Az alábbi, 3. pontunkhoz vezet át Galilei **Nuntius sidereus**ának egy Gassendi-műhöz csatolt példánya.

3. A Teleki Tékában Gassendivel is jelenlévő Marie-Joseph de Gérando — Teleki Emma leendő apósa — a múlt század elején írta Gassendiről, a Digne mellett született kiváló tudósról: "Franciaországban ő volt Bacon első tanítványa, Galilei és Kepler méltó [digne] barátja, Newton és Locke előfutára." Már 1625-től levelezett Galileivel, aki rögtön megküldte neki az olasz próza történetében is kimagasló helyet elfoglaló **Dialogó**ját. Az persze csak véletlen, hogy a ferrarai Lodovico Buonaccioli egyik írását is tartalmazza az az 1539-es leideni könyv, melynek végén található a legrégibb kiadású kolozsvári Gassendi-szöveg. A "de septo cordis pervio", tehát "a szív átjárható válaszfaláról" tárgyaló, rövid szöveg tizenkettedrét edíciójából két példány járt a kezünkben. Az egyik (37060) Csicsókeresztúrról vándorolt mai helyére. Editio princepsszel van dolgunk. Csak részint mondható ugyanez a **Disquisitio metaphysica** 1644-es amszterdami kiadásáról, melyre Franekerben, 1664-ben tett szert Szathmárnémethi Mihály (R 81464). Ez a kötet ugyanis újra hozzáférhetővé teszi Gassendinek a Descartes-féle deduktivizmus és nativizmus ellen már 2-3 évvel korábban közölt bírálatát. A bírálat első része Descartes **Meditati-**

PETRY BÉLA 90 ÉVES

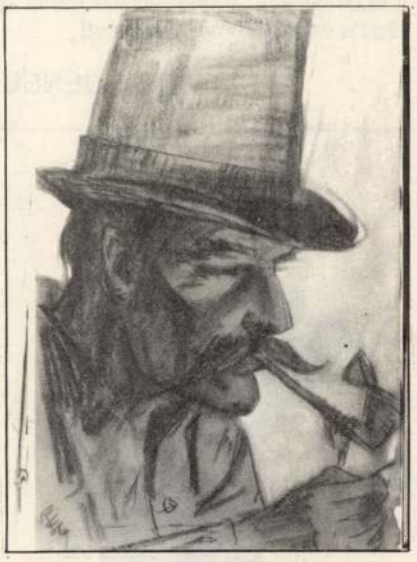

Negyvenhat esztendeje él az Óperenciás tengeren túl (előbb művészeti tervező az Acél- és Rézmetsző Egyesületnél Worchesterben, majd Bostonban tevékenykedik ugyanilyen beosztásban az Egyesült Könyvkiadó Vállalatnál, végül a Bostoni Maginnis-Walch-Kennedy Építészeti Központ tervezőművésze és az építészet professzora), nyugdíjba vonulása óta (1967) pedig a napfényes Florida Maitland nevű üdülőközpontjában vásárolt házat, a széphangzású Homoksarkantyú út (Sandspur Road) 331. szám alatt, ám ízes székely-magyar anyanyelvén a legkisebb karcolás vagy idegenség sem érezhető, írásban és élőszóban egyaránt kristálytisztán csengenek a szavak, noha kötelező módon poliglott műszaki- és művészértelmiségi, aki anyanyelvén kívül még két világnyelven (német, angol) oktatott-nevelt évtizedeken át; humora-kedélye is töretlen, mi több, Istennek hála, alkotó erején se tudott még kifogni a kérlelhetetlen idő.

Kedves Bélabá! — merthogy nyomdakészre fogalmazott baráti leveleit így szokja aláírni —, adjon a mi Istenünk még hosszú ideig gyümölcsöztethető alkotó éveket az eddigiekhez, önmagad és mindannyiunk, közeli és távolabbi hozzátartozóid örömére!

*

Gazdag életpályát mondhat magáénak az 1902. március 31-én Erzsébetfalván (a későbbi Pestszenterzsébet majd Pesterzsébet) született Petry Béla. 1910-ben készült szovátai képeslap fotokópiáját nézegetem: térdnadrágos nyolcéves srác a négytagú (családi) csoportkép X-szel jelölt egyik tagja, háttérben a (ma is álló) Petry-villa. Igen, kisiskolás éveit a Székelyföldön, szülei származási helyén töltötte, s csak a világháború hullámverése sodorta a magyar fővárosba, ahol aztán 1927-ben rajztanári képesítést szerzett a Képzőművészeti Főiskolán, majd Bécsben műépítész oklevelet is 1929-ben, kiegészítve római és müncheni festészeti tanulmányokkal. Hogy a könyvjegyekhez fűződő bensőséges viszonya már akkor megnyilvánul, bizonyíték rá az Athenaeum kiadásában megjelent — ma már féltett bibliofil ritkaságnak számító — első mappája: **100 Petry Ex Libris**. Budapest 1929. Bár látszólag építészeti megvalósításai a legidőtállóbbak, tény, hogy a könyvek világához való kötődése is majdnem ugyanolyan súllyal nyom a latba életműve értékelésénél.

1930—36 között a debreceni egyetem rajztanára, azután öt éven át a budapesti Magyar Királyi Egyetemi Nyomda illusztrátora. Ekkortól másodszor is beleszól — ezúttal a második — világháború az életébe: mérnökkari főhadnagyként szolgálja végig a következő félévtizedet. A kezdeti békeéveket Münchenben tölti (1945—46), portréfestőként. 1946-ban települ át családostól, nejével, Szendrey Margittal (nem tévedés, ugyanazon családfa oldalági hajtása, amelyből Petőfi Júliája is származott!) és négy gyermekével az Egyesült Államokba: templomokat, kollégiumokat, könyvtárépületeket és lakóházakat tervez. De az érzelmi töltetű, lélektől-lélekig közvetítő kisgrafikai tevékenységhez mindvégig hű marad. Akkor is, amikor "szakállas" tudományos munkákat közöl az egyiptomi, maja és inka monumentális művészetről (**Monumental Architecture Mayas, Incas, Egyiptians** Boston 1965) vagy **Magyar népmesék**hez készít illusztrációt (Astor Park 1972), akár ha saját meséit illusztrálja (**A tilinkó meséje; Királynő galambja; Szentforrás tündérkéje; Korhadó kopjafák** stb. a **Petry Béla Szívekbe rajzolt Meséi** című mappában, 1979) vagy az **Árpádházi Magyar Szentek**ről rajzol és ír poétikus szépségű kétnyelvű lapokat (1988). A mappában látjuk a rövid, szerény önéletrajzhoz mellékelt, krétarajz kivitelezésű önarcképet is, melyről gróf Wass Albert, a hasonlóan hányatott sorsú erdélyi származású író így nyilatkozik: "Virágok nélkül puritán egyszerűséggel, pipára gyújt egy vén magyar, mintha csak ott ülne valahol a fatönkön, az erdő szélén, napnyugtára várva." (Wass Albert: **Petry Béla szívekbe vésett meséi**. Vasárnap 1983. augusztus.)

Hosszasan sorolhatnók Petry Béla grafikai remekléseit, a rajzaiból, exlibriseiből rendezett kiállítások kronológiáját, de a helyszűke szorításában

A Barátok temploma a floridai St. Augustinban. A 96 m magas fémkereszt a tengerparton, a templom előtt áll. Tervezte: Petry Béla.

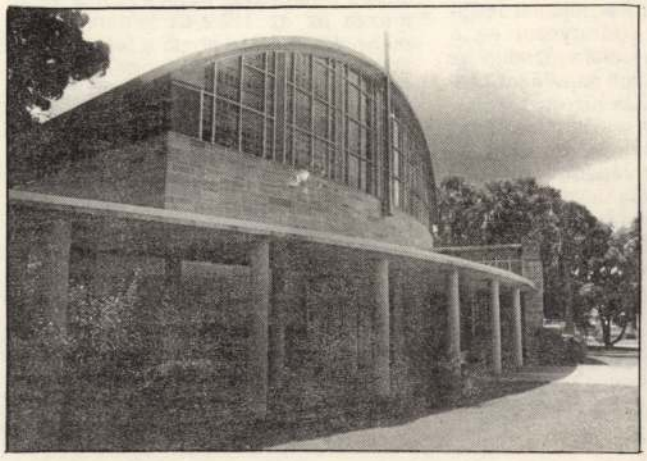

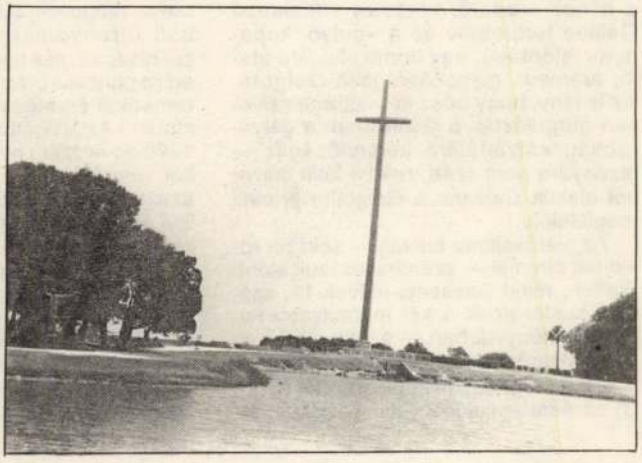

КОМУНИСТИЧЕСКИЙ ДОВОД

РЕПИН ВЕЛА

30 Lei

PETRU Rău

Kunyoshi
1992. 7.

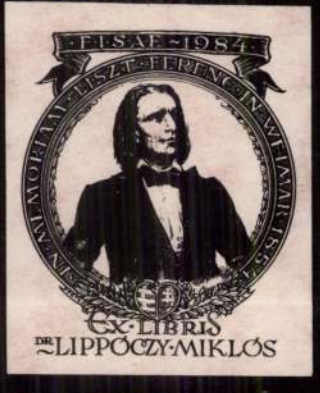

PETRY BÉLA
KÖNYVJEGYEIBŐL

KÖNYVBÖRZE

Rovatunk továbbra is nyitva áll a szép és hasznos könyvek megszerzését vagy továbbadását, esetleg cseréjét — valamennyi résztvevő javát szolgálva — szívügyüknek tekintő olvasók előtt. Még mindig abban a helyzetben vagyunk, hogy hírdetési díj befizetése nélkül közölhetjük olvasóink erre vonatkozó kívánságait, hangsúlyozva azt, hogy egyetlen kérésünk azért volna: a sikeresen megvalósult "könyvbörze-ügylet"-ről tájékoztassák szerkesztőségünket, mert csak így tudjuk szolgáltatásunk hatékonyságát felmérni. Továbbra is várjuk tehát leveleiket.

MEGVENNÉM...

Anton Edit (3400 Cluj, str. Madách 18) *Révai Nagy Lexikona*: 11, 15-17, 19, 21 köt.; Cyrano de Bergerac: *Bernarda ház* (bármilyen kiad.); Bánffy (Kisbán) Miklós: *Erdélyi történet*, 1-3. k.; Banner Zoltán: *Benczédi Sándor*. Buk., Kriterion Kk., 1984.

Bertoti Péter (4800 Baia Mare, str. Cuza Voda 3/7) *Révai Nagy Lexikona*, Bp. 1914 kiad.; *Pallas Nagy Lexikona*, Bp.; *Interpress Grafik*, Bp.; *Graphis*, Zürich; *Graphis Annual* c. folyóiratokból bármelyik számot vagy teljes évfolymot.

Tóth Mária (4050 Tîrgu Secuiesc, str. Ady Endre 9) Szántó Judit: *Napló és visszaemlékezés*, Bp., 1986. Múzsák Kk.; Fábián Pál etc.: *A magyar stilisztika vázlata*, Bp., 1989. Tankönyvkiadó.

Rass Klára (4050 Tîrgu Secuiesc, Torjai út 15/a) Lőrincze Lajos: *Emberközpontú nyelvművelés*, Bp., 1980. Magvető; Rónai László: *Kosztolányi Dezső*. Bp., 1977. Gondolat.

Miklós Kata (4050 Tîrgu Secuiesc, Apor Péter u. 3) Hernádi sándor: *Nyelvi próbák*, Bp., 1982. Móra; Dávid andrás: Nyelv és varázs, Bp., 1980. Tankönyvkiadó.

Tordai Ildikó (3400 Cluj, str. Mașiniștilor 153) "Panoráma" nagy útikönyvek sorozatból: *Dél-Korea, Japán, Kína*, Baráthosi Balogh Benedek: *Korea, a hajnalpír országa*; Smedley Ágnes: *Korea történelme*.

Winter Péter (3400 Cluj, str. Ilie Măcelaru 11) Fónagy Iván: *A mágia és a titkos tudományok*. Bp., 1943. Bibliotheca kiad. (vagy: Tinódi Kk., 1989, reprint); Reményik Sándor: *Isten közelében*. Bp., 1991. Unikornis és az evang. sajtóoszt. kiad.; *Martiriul evreilor din România*. Documente și mărturii. Buc., 1991. Ed. Hasefer; *Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România*. Vol. 1-2. Buc., ?; *Erdélyi jiddis népköltészet. Bp., 1989. Európa. (Előszó: Kányádi Sándor)*

Kuszálik Péter (4300 Tg. Mureș, str. Tîmplarilor 3/5. Tel. 954/16668) Szántó Tibor: *A betű*. Bp., 1973. Akad. K.; Kelemen Lajos *Emlékkönyv*. Buk., 1957; Tarisznyás Márton: *Gyergyó történeti néprajza*. Buk., 1981; Nagy Jenő: *Néprajzi és nyelvjárási tanulmányok*. Buk., 1984.

Prónai István (6726 Szeged, Ildikó u. 29. Magyarország) Varga Zsigmond: *Általános vallástörténet*, 1-2. Debrecen, ?; Karrer Otto: Vallásosság és kereszténység, Bp., ?

ELADNÁM...

Makkai János (3400 Cluj, str. Moților 98, Tel. 112896) *Mai magyar költők*. Szerk. Dr. Vajthó László. Bp., 1941. Dante Kk.; *Építő Amfion*. Fiatal román költők verseiből. Összeáll. Vasile Nicolescu. Buk., 1967. Irod. Kk.; L. Ghergariu: *Zălaul*. Schița monografică. Zălau, 1926; Beder Tibor: *Îndreptar turistic — Hegyen-völgyön útikalauz. Hargita*. Csíkszereda, 1978. [Kétnyelvű Hargita megyei útikönyv]; Rabindranath Tagore: *Das Heim und die Welt*. München, 1920. Kurt Wolff Verlag; Rácz Győző: *A lírától a metafizikáig*. Esszék, tanulmányok, kritikák. Buk., 1976. Kriterion Kk.

Watzek László (3400 Cluj, str. Decebal 12. Ap 29. Tel. 130-282) Egyed Ákos: *Falu, város, civilizáció*. Buk., 1981; *Változó valóság*. Városkutatás. Buk., 1984. Kriterion Kk.; Tarisznyás Márton: *Gyergyó történeti néprajza*. Buk., 1981. Krit. Kk.; Csete Balázs (gyűjtötte, rajzolta és írta) *Faluról-falura, házról házra*. Bp., 1939; *Bethlen István titkos iratai*. Bev., sajtó alá rend. Szinai Miklós és Szűcs László, Bp. 1972. Kossuth Kk.; Leleszy Béla: *Az őrs*. Tíz lovas élete a honfoglalás idejéből. Bp. [é.n.] Rózsavölgyi és tsa. kiad.; Andrássy Gyula: *Diplomácia és világháború*. Bp. [é.n.] Légrády testvérek k.; Baráthosi ?: Szumírok, szittyák, ősturánok. [! Címlap hiányzik!]; Lukinich Imre (szerk.): *Mátyás Király emlékkönyv* születésének ötszázéves fordulójára. 1-2. köt. Bp., 1940. Franklin Társ. kiad.; *Magyarország történeti emlékei*. Az 1896 évi ezredéves orsz. kiállításon. Szerk. Dr. Czobor Béla. 1-2. rész, Bp.-Bécs, 1896. Gerlach Márton és tsa.

Deák Sára (3400 Cluj, str. Bis. Ortodoxe 16, Tel. 110-329) Csűrös Zoltán—Rusznák István: *Textilkémia*, Bp., 1964; Karrer, P.: *Lehrbuch de Organischen Chemie*. Leipzig, 1937; Beral, E.—Zapan, M.: *Chimie anorganică*. Buc., 1977; x x x: *A távcső világa*. Bp., 1980; Felszeghy Ödön—Ábrahám Sándor: *A biokémia alapjai*. Kv., 1976. Dacia; Böttcher, H.M.: *A vitaminok könyve*. Bp., 1969.

Bíró Magdolna (3400 Cluj, str. Pasteur 76. IV/16) Jordáky Lajos: Józsa Béla, Buk., 1978. (Testamentum); Goethe, J.W.: *Életemből*. Költészet és valóság. Ford. Turóczi József, Bp. [é.n.] Génius Kk.; Tamási Áron: Ragyog egy csillag. Kv., 1982. Dacia; Karácsony Benő: *A megnyugvás ösvényein*. Buk., 1968. Irod. Kk.; Derkovits Gyuláné: *Mi ketten*. Bp., 1954. Képzőműv. Alap. Kk.; Hegedűs Lóránt: *Kossuth Lajos, legendák hőse*. Bp., 1941. Athenaeum; Kossuth Lajos: *Irataim az emigrációból*. I. köt. Bp., 1880.

Prónai István (6726 Szeged, Ildikó u. 29, Magyarország) Galaktika-sorozat; kb. 50 db. minikönyv.

Benkő Levente (4000 Sfîntu Gheorghe, Váradi József u. Bl. I. Sc. B. Ap. 5) Magyar nemzet története 1-12. köt. (Millenneumi kiad.); Tolnai Világtörténete, 1-8. köt.

Chirodea Ibolya (3400 Cluj, Aleea Borsec 5. Sc. I. Ap. 10. Tel 141-318) Mezőfi Vilmos—Elek Sándor: *Az újkor története*, Bp., 1913. A "Szabad Szó" és a "Képes Világlap" kiad.; x x x: *Évezredek története*. 4. köt; Almási István: *Szilágysági magyar népzene*, Buk., 1979; *Tolnai világlexikona*, 6. köt.; Dolinay Gyula: *Történelmi arcképcsarnok*. 300 képpel; Kiss Lajos: *Magyarország történelme*. Tankönyv a VIII. oszt. számára. Bp., 1891.

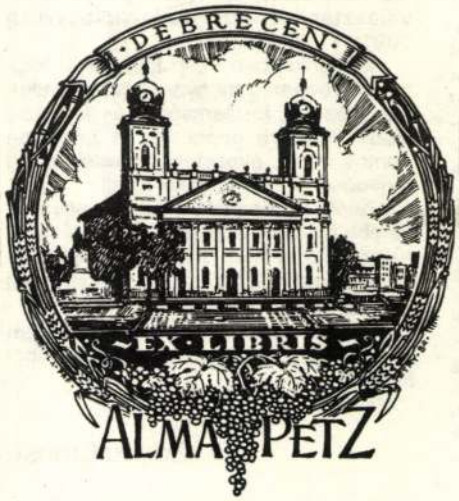

Chi era Petőfi

Jaj annak, akin úgy látunk már át, mint az ócska szitán, jaj az elkoptatott jelképeknek. Szegény, drága Petőfi: nem tett neki jót a szabványosító dicsőséges utóélet. Ma már szibériai csontlelet fölött csatázunk és nem szabadságunkért, nem elfeledett versekért; ki olvas, kicsoda mond ma már (évfordulós ünnepségeken túl) Petőfi verseket! A korláttalan természet vadvirága emberi-versbeli titkaitól kiszáradva kóborol magyarnemlakta térségeken. Mint a kísértet? Mint az ördögszekér.

Roberto Ruspanti két könyvet küldött nekem, saját munkáit. Legszívesebben diadalmasan csapnám le rafinált fanyarságú diákjaim elé: tessék! Csak lehet valami szent delej ebben a Petőfiben, ha az udinei egyetem szicíliai hús-vér-lélek tanára sem átall vele mint jelenséggel és írásaival foglalkozni; chi era Petőfi?

*

I. **Sicilia e Ungheria un amore corrisposto** (Samperi-Messina, 1991) A könyv alcíme: Echi letterari della presenza magiara in Sicilia nell' ottocento. A bevezető tanulmány a közös (magyar-olasz) szabadságharcos hagyomány mítosszá válását elemzi. Ezt követi egy rövid történeti áttekintés a Szicília szabadságáért küzdő magyar Garibaldi-ezred tetteiről; mindez csak előmunkálat, történeti-jelentéstani keret a kötet gerincét képező Petőfi-tanulmányhoz.

Ez az összehasonlító irodalomtörténet és a tudománynépszerűsítés többféle módszerével élve hívja fel a figyelmet a szicíliai Petőfi-fordítók sorára, kiemelve közülük Giuseppe Cassonet, akit ő találó műfordításai miatt "Petőfi olasz hangjának" nevez, és Salvatore Quasimodót, a Nobel-díjas költőt.

A *Tündérálom* volt Cassone első Petőfi-fordítása, 1874-ben adta ki Assisiben, *Sogno incantato* címmel. Ezt egészében újraközli a kötet és néhány sikerültebb darabot *A felhők*ből, a *Szerelem gyöngyei*ből, a *Cipruslombok*ból. Petőfi utóéletének szép példája a kötet dokumentumközlése: Cassone és az olasz szakos magyar diáklány, a pesti Hirsch Margit egyetlen személyes találkozásból kinőtt, levelekben kibontakozó szerelme. Ekkoriban fordította Cassone a *János vitéz*t, csoda-e, ha Margitnak ajánlotta?

Quasimodo Petőfi-értelmezését Ruspanti átmenetként mutatja be Cassone formahű tolmácsolásai és a saját szabadversszerű versfordításai között. Quasimodo hanyagabbul kezeli a sorvégi rímet, mint Petőfi és mint Cassone; ellenben a ritmus, sormetszet zenei hatásáról nem mond le; ennek bizonyítására tartalmazza ez a könyv Quasimodo fordításai közül a *La puszta d'invernot* és a hitvallásszerű *La pianurat*.

Roberto Ruspanti műfordítás-kísérletei, élőbeszédszerű fordításai emlékeztetnek arra, hogy a vers mint a nyelv játékos-ünnepi halmazállapota a megismerésnek is eszköze, hiszen a fordítás alkotói-értelmezői küzdelme is kérdés, immár nem a tudós tanáré, hanem a nyelv erőit próbálgató poétáé: chi era Petőfi?

*

II. **PETŐFI L'inconfondibile magiaro.** La vita e l'opera di Sándor Petőfi attraverso una scelta degli scritti e delle poesie. (Universita degli studi di Udine, 1991)

A könyv teljes képet kíván adni Petőfiről. Az első rész külön fejezetekben tárgyalja Petőfi arcait (szerepeit, stílusának irányait), a nép költőjének vonásaitól *Az apostol* modern létbevetettségéig. Válogathat a talján olvasó, kit részesít rokonszenvében: a család megverselőjét, a szenvedélyes szerelmest vagy a forradalmárt, netán a népi fit.

A második rész válogatás Petőfi-művekből; az úti levelekből, a versekből, az úti jegyzetekből. Ezek mind a könyv szerzőjének, Roberto Ruspantinak műfordítói terméséből valók, meggyőző spontaneitásuk, verbális lendületük nem idegen az eredeti Petőfi-szövegektől. A műfordítói gyakorlat a magyar nyelvterületen túl már régesrég nem olyan kérlelhetetlenül szigorú, mint nálunk. A forma jelentését (a szótagszámból, rímes-félrímes jambussorokból adódó gondolattagolást, lélekandalítást) Ruspanti sem kísérli meg a műfordítás során olaszul újrateremteni. Lelke rajta. A *Profezia* ebben az értelmezésben tehát így beszél:

"M'hai detto, mamma, che dipinge ogni notte
i nostri sogni la mano del cielo;
i finestra del sogno, attraverso cui
guardano al futuro gli occhi della nostra anima".

A *Jövendölés* másképpen szólt: az eredeti ötödfeles jambusok az én hitem szerint a sejtés képbe-fogalomba rendeződésének omló, jellegzetes hangjai. De az udinei, keleteurópai nyelvek és irodalmak tanulmányozására berendezett egyetemi kar magyart választó diákjainak mégiscsak szerencséjük van; Roberto Ruspanti egyszerre vizsgálja nyelvi és történeti képződményként a költeményeket; jó módszer ez arra, hogy az idegen együtt fedezze fel kultúránk ízeit és jelentésvonatkozásait. A koncepciózus kötet valójában az egyetemi szakelőadások kézbe vehető változata. Egykori tanárának, a felvilágosodás és reformkor olaszos műveltségű kutatójának, Szauder Józsefnek emlékére ajánlja munkáját a szerző és ügybuzgalmában, az irodalmi szöveg iránti kérdező magatartásában hű tanítványnak is bizonyul.

Ami egyéni sajátossága, az a történeti események keresése a vers jelentésvilágában, az egész magyar kudarctörténet feleleventése egy-egy vers keletkezésvizsgálata kapcsán. Sajátos az értelmezés személyes szempontjainak vállalása is, hiszen — és ezt már nem az ajándékba kapott könyvek juttatják eszembe, hanem egy esszénovellája sajátfelfedezés-erejű magyar vonatkozású élményeinek hatásával próbálja megérteni Petőfi szabadságkeresését, a fordító Cassone Petőfi-rajongását, pesti múzsaválasztását. (Az esszé a Nagyvilág 1991/11 számában.)

Mindenképpen szép könyveket kaptam. A rengeteg magyar szöveghivatkozás, idézet és forrásmegjelölés (ha hazai kiadványainkra gondolok) fájdalmasan pontos és az ékezetekig, mellékjelekig terjedően gondos munkára vall.

Petőfi, hozzászokhattunk, a legváratlanabb pillanatokban és meglepetésszerű helyeken szokott feltámadni. Udinében valaki Petőfi titkát keresi; lelket, nem csontokat.

De: "Ki vagyok én? nem mondom meg!" Vagy, ha Ruspanti egyik könyvéből idézzük:

"Chi son io? Non ve lo dico!"

Egyed Emese

PETRY BÉLA, festő, grafikus

ILLYÉS GYULA MUNKÁINAK ELSŐ KIADÁSAI

IFJUSÁG, vers, /Debrecen, 1934/ Nagy Károly és Tsai. 40.l. 19.cm.-/Új irók 4./-Szőnyi István 4 metszetével.-Címlap: Petry Béla. 169.old.

PÁL FERENC: Illyés Gyula munkáinak első kiadásai 169.old

A Petőfi Irodalmi Muzeum Évkönyve, 9. Bp. 1971-72

Petry Béla

A huszadik század 2oas éveiben fametszettel foglalkozott.

Alföld 1975/9/94

Lenkey:Gáborjáni emlékezete

Petrik Béla

Művei szerepelnek Soó Rezső ex libris,
kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné:Magyar ex librisek Soó Rezső
kisgrafika gyüjteményében

Művészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

Petry Béla : grafikus

Nagy Dezső ex libris gyűjtő 1930-as évek
óta. Az első ex libriseket Havasalyi
Jenő, Petry Béla és mások készítették
számára. Jelenleg az USA-ban él a művész,
és rendszeresen küldi lapjait barátjának,
Nagy Dezsőnek

Szabó Ernő: Milyen a gyűjtő?
Hajdu-Bihari Napló, 1977. febr. 10.

Petry Béla

Voltak, akik sokat alkottak ugyan, de nem voltak döntő hatással a magyar ex libris fejlődésére. Közülük ki kell emelnünk a művész nevét, aki elsősorban klisében dolgozott

Galambos Ferenc: A XX. századi magyar ex libris.
Heresi Szemle, 1976. 3. 17. old.

Petry Béla

Amerikában élő grafikusmüvész sorozatát
ajándékozta a Debreceni Déri Muzeumnak

Magyar Hirlap 1980/6/6/11

Pétery Béla, grafikus

Amerikában első grafikus. Egy kisgrafikai
sorozatát a debreceni Déri Múzeumnak
adta

-:Hd

8

Népszabadság, Bp. 1980 jún. 6.

Petry Béla

PETRY BÉLA grafikusművész munkáiból nyílt kiállítás hétfőn Pécsett. A felszabadulás óta most először láthatja a magyar közönség a budapesti születésű, az Amerikai Egyesült Államokban élő mester műveit. A 79 éves építész, nyugalmazott egyetemi tanár több mint fél évszázada készít grafikákat, és különösen irodalmi illusztrációi ismertek.

Magyar Hirlap 1981/7/14/9

Petrij Béla, grafikus

L. Huszár Imre

– Új műalkotásokkal

Esti Hírlap, Bp. 1980 jún. 9

8.

Petry Béla, grafikus

PETRY BÉLA grafikusművész kiállítása nyílt meg Pécsett. A felszabadulás óta most először láthatja a magyar közönség a budapesti születésű, az Egyesült Államokban élő mester műveit. A 79 éves építész, nyugalmazott egyetemi tanár több mint fél évszázada készít grafikákat, irodalmi illusztrációkat.

— Kú

8.

Népszabadság, Bp. 1981. júl. 14

Petry Béla

illusztrálta Somfay Margit: A felhold ásnyékában' c. könyvet (Könyvbarátok Kis Könyvei, 1937)

Budapest 1982/11

Petry Lajos.

Részt vesz az Ady Endre-sírem-lék elkészítésének pályázatán.

Magyarság, 1928, febr. 9.

Letzte Seite.

Petry Lajos

szobrász

Magyar szobrászművészeti kiállitás - Genfben a genfi Musée d'art ed d'histoire termeiben - szoborral szerepel. Portéval.

Ujság
1929.VIII.25.

Petry Lajos

szobrász

Magyar képző- és iparművészet genfi kiállitása - a szobrászeti anyag részére a genfi Musée d,Art et d,Histoire igazgatósága két termet bocsátott rendelkezésre - szoborral szerepel. Portréval.

Nemzeti Ujság
1929 VIII.25.

Petry Lajos.

Részt vett az Ady Endre-
társaság pályázatán.

Nemzeti Újság, 1924. febr. 9.

Pets Várady Sámuel

MDK

ötvös

a neszmélyi ónkanna feliarata szerint:
"Készitette E Kannát Szomódon Lakozó Borsos Péter ..... Anno 1775-ben Metzette N' s Nem Pets Várady Sámuel Eötvös Komár."
51.o.

Weiner Mihályné: A XVII. századi ónedények, falusi reformátustemplomokban.
Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 48-54.o.

M. D. K.

PÉTS Sándor

1899. Vác, Dunapart Mária Terézia rakpart, ma Ady Endre sétány zi-épitésének terve

Öntött vasrács Feszl Frigyes tervei szerint

Deresényi - Granasztói: Vác Bp. 1960.

122. l.

Petsch Ede

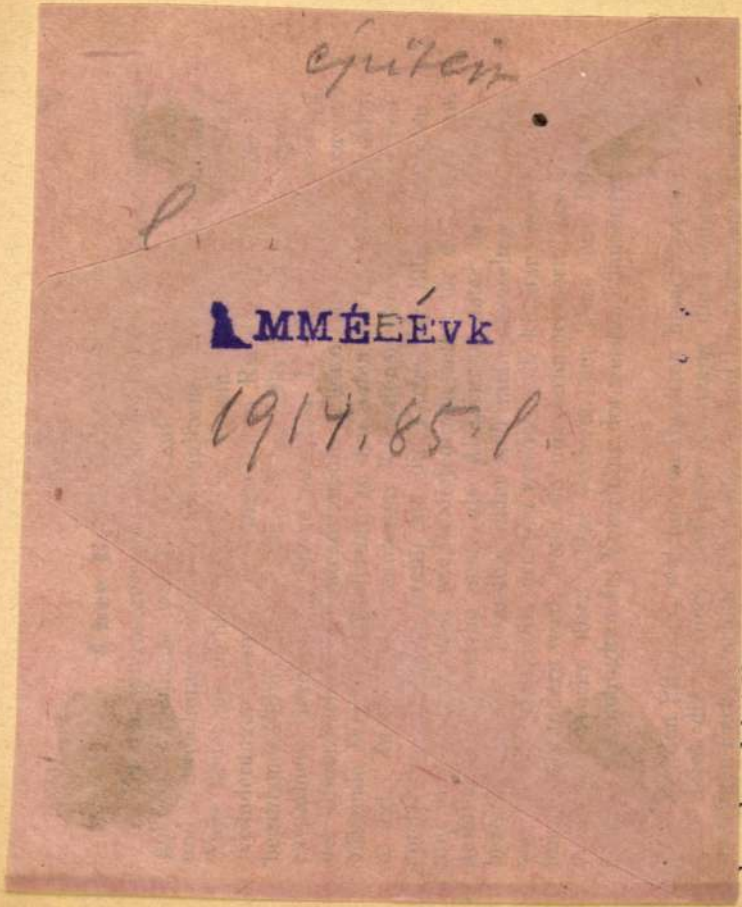

épitéz

l.

IMMÉBÉVK

1914.85.l.

besuch und bei Vermehrung durch Wurzelstöcke und Zwiebel das

Pojana, wo er auch weiss und violett gestreift und schön gezeichnet nicht selten vorkommt,

Hepatica Transsilvanica Fuss. am Coltiu Corbului bei Kronstadt,

Rhododendron Kotschyi Simk. = Rh. myrtifolium Schott am Peatra mare.

Die zwei letztangeführten Farbenvarietäten sind schon konstant geworden, da ich schon seit mehreren Jahren und immer an derselben Stelle die weissblühenden Pflanzen treffe. Weissblühende Alpenrosen hatte übrigens schon Schur, jedoch am Bucsecs, gefunden und daraus die Farbenvarietät: albiflorum m. gemacht. (Enumeratio: Nr. 2413). *J. Römer.*

Kleine Mitteilungen.

„Zaiku" und „tokefläker". Auf die Fragen, (Krspbl. X. S. 48) „wie es kommt, dass man im Siebenbürgisch-Sächsischen unter *„zaiku"* und *„tokefläker"* einen Einfaltspinsel versteht", erlaube ich mir folgende Antwort:

Das Wort *zaiku* bedeutet den Eichelhäher, im Nösnerland auch magyarisch Mátyás genannt, wohl gleichbedeutend mit dem *patjeres* der Michelsberger. Dieser Vogel lässt sich bekanntlich leicht in die Falle locken und kommt auf den Ruf des Jägers im Walde sofort angeflogen. Analog wäre diese Bezeichnung mit dem Deutschen: „Das ist ein Gimpel!" Auch dieser Ausdruck bezeichnet einen einfältigen Menschen, der leicht auf den Leim geht.

Das Wort *„zaiku"* kenne ich auch in der hier üblichen Redewendung:

Petsch Ede

építész

l.

Siklóssy F K T tört.

156. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Pétsch Ede

épülén

tervezte az Andrássy-uti
Rausch-féle villát

(Kicsi és jelentéktelen
lehet!)

Bauzeitung für Ungarn

1876. 284. l.

Petsch Ede.

Terverte a Hegedi váross elemi és polgári leány iskola épületét. A terverő, ki a kirágs biztosság mussaki osztályában működött, nemrégen elhalt. Az épitest 1882-ben fejezték be.

Kacziány Ödön. Az épülő Szeged.

Vas. Ujs 1882. 794 l.

az iskola sajzával-

Petsch Pál

Magyar képrőművész, 1864

jun. 5. I. 5. 79-80.
Művészeti lívkarang.

M.D.K.

Pelsch. Eduard, építész

tervei szerint a Sugár-út [ma Népköztársaság-útja] 113. sz. alatt felépült Rausch-vilát ismerteti a lap alaprajz-, földszint- és első-emeleti alaprajzokkal *).

Bauzeitung für Ungarn, Bp.1877. VI. évf. 4. sz. 26-27o.

Előzőleg: Budapester Bauzeitung und Wohnungs-Anzeiger

*) Homlokzati rajz a 15. sz. mellékletében

Petsch Eduard, építész M.D.K.

tervei szerint épült fel a bpest zongoragyáros Chmel Gusztáv villája Rákospalotán

Bauzeitung für Ungarn, Bp.1877. VI,évf. 32. sz.
240. old.

Petsch Ede

Vendelin, 64 éves korában, Otrokocson. — Petsch Ede, a szegedi műszaki osztály tehetséges műépítésze. — Nagy Mózes, ref. lelkész, 60 éves korában,

Vas. Ujs. 1882. 658.

Pf 1

Gül Baba

(2)

14

mdk

Petselauer Attila

a Feszek tagja volt

Demeter Imre: A Feszek
Budapest 1962, 98. l.

M.D.K.

Petschacher Olga
festőművésznő

Petschacher Gusztáv hagyatékában sok rajz és
homlokzatterv maradt, ezt leánya őrzi.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 189 l.

Petschacher Olga

6 elemi leányiskola

8 hónap, jeles eredm.

Tanár Györgyi Kálmán

Ipariskola 1898

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Petschacher

P. 2. *Olga, Hagermann Wortington*, festő. * Budapest 1879 júl. 19. P. 1. leánya. Budapesten és Münchenben Knirr Henriknél tanult. 1906—16. Párizsban élt. Szülővárosában letelepedve, a Műcsarnokban 1920. egy tanulmányával szerepelt először.

K. G. II. 295 l

Klauzal Gábor:

Mellig, kisvé balta
döke, bajusza s leberetvá
Nyakkendője s álló gallér
gott.

Olajfestés, v
Az 1848-

Petschacher Olga, férj. Hagerman Wortingtonné; szül. 1879 július 19-én Budapesten. Művészi tanulmányait a budapesti mintarajziskolában és az iparrajziskolában ~~végezte~~ kezdette. Aztán Münchenbe ment és Knirr Henriknél tanult. 1906-ban Párisban telepedett le, hol 1916-ig élt. Ekkor hazajött s 1920 nyaráig Budapesten (dolgozott), amikor is visszatért Párisba. 1920-ban a Műcsarnok tavaszi kiállításán Tanulmány cz. művével szerepelt először a nyilvánosság előtt.

P-be veendő fel

P. Gusztáv építész leánya.

A művésznő közlése nyomán.

Petschacher Olga festotiō

laid

Hagermanne Petscha-
cher Olga.

~~Ha~~

Petschacher Olga

mit Bpest 1879 RE.

1898/99 I. ~~II~~ vendeglat

Tepidarium V. 242

Petschacher Olga festö l. Hagermann Wor-
tingtonné.

~~Párizsi vastárgyak gyűjteménye~~ II. 204.

Petschauer Olga

1898/99

Ferképzomfoiskèvk

122 (.

ben: hangulatos, színpompás leonardeszk korai munkája, a Krisztus megkeresztelése (Duca, Scotti-gyüjt.) és a Raffael és Leonardo hatása alatt álló kései nagy oltárkép, szép tájképpel, Mária a felhőkön szentekkel. Csak másolat Sesto után A szent család (Bpest, Szépm. Múz.). — Irodalom: *Reymond*, E., C. da S. (Gazette des Beaux-Arts 1902), *Malaguzzi-Valeri*, F., C. d. S. (Rasegna d'Arte 1908).

SETO, japáni tartomány, esetleg ily nevű falu is, melyben *Tóshiró* (l. o.) keramikus Kínából való visszatérte után (1227) műhelyt és művészdinasztiát alapított és ezzel a japáni művészi kerámia alapját megvetette. A S. fogalom a műhely nagy hírnevénél fogva annyira általánossá lett, hogy Japánban *setomono* (*mono*-tárgy, dolog) ma is általában kerámikát jelent. S. első termékei (I., II., III. Tóshiró és az utánuk következő Tózaburó alkotásai) nemesebbek mint a későbbiek. Ezek közt is a legértékesebbek azok, melyek az alapító által hozott kínai anyagból készültek. Japáni nevük *karamono* (*kara*-kínai), azaz *Tóshiró Karamono*. Ezek leginkább teásedények a teaceremóniák számára, főképen teatartók *(Cha-ire)* fedéllel. Cserepük igen finoman iszapolt, vörösbarnára égetett anyag; mázuk kétféle: egy barna alsó- és egy fekete vagy sötétbarna felsőmáz. Faluk rendesen vékony, miután az eredeti kínai anyaggal takarékosan kellett bánni. Az első japáni anyag és máz felhasználásával készült chaire-k, chatsubo-k (nagyobb

Petschacher Olga

festő

1947 MKSz

Bartók B. út 54.

HAGERMANN Worttingtonne. festő.
I. Petschacher Olga.

848-ki eren
(látképe ~~1848-ban~~ a)
rak

lés
nczhiddal összekötött ~~kettős~~ város a Gellért-
ig és a felvárosi plébániától a Lipót városr
~~ubuttet fel~~
~~[illegible]~~. A Duna gőzhajó, több vitorlás és
erednek, ~~ma~~ ~~a~~ partok~~a~~ mentén különféle vízi kā-
kötöttek ki. A előtérben pedig a Gellért hegy ki-
vár, a ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

Hagermanné Petschacher
Olga

Műcsarnok
1921. őszi kiáll. 272, 352

Fürczák Gyula, munkácsi püspök

IV.-192

Flagermann Wortingtonné sz. Petschacher Olga festő * 1879 Budapesten. P. Gusztáv építész leánya. A bpesti iparrajziskolában, az orsz. mintarajziskolában s végül Münchenben Knirr Henrikénél tanult. 1906. Párisban telepedett le, hol 1916. élt. Ekkor hazajött s azóta Budapesten dolgozik. A MIKT tárlatain 1920 óta vesz részt.

149

~~Pípa-gyűjtemény, temesvári~~

~~II. 205.~~

Hagermann Wortingtonné szül. Petschacher Olga, magyar festőnő; szül. 1879 július 19-én Budapesten. Petschacher Sándor volt neves budapesti építész leánya. Művészi tanulmányait a budapesti iparrajziskolában és a mintarajziskolában kezdette, aztán Münchenbe ment és Knirr Henrikkel tanult. 1906-ban Párisban telepedett le, hol 1916-ig élt. Ekkor hazajött és azóta Budapesten dolgozik. A budapesti Műcsarnokban többször kiállított. (1920 óta

PETSCHACHER OLGA

713 Ülő női akt. Olajf. 13ox9o

Árverési Csarnok aukció kat. 1933.okt. 3.sz. 32.oldal

MDK

Pettschacher János asztalos

Csatkai Sopron 1847.15.1.

Pettschacher Samu M.D.K

Asitalosmester

a 19 n. közepén Sopronban. Handler József épitömester tervezte kétemele tes házát.

Tomyzos E: Sopron romantikus épüle... tei. Müvtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 n. 180

MDK

Pettschacher Samu asztalos

Csatkai Sopron 1847. 15.1.

PETSCHAFT JÁNOS, asztalosmester

Pesti asztalosmester volt 1828-ban. Terézvárosi lakos.-Helyrajzi szám: 294.-Segédek száma: 1.-Összeirási szám: 766. - 45.old.

[illegible]: Pest-budai asztalosok 1828-ban 39.old.

Az Iparmüv.Múz.Hopp Ferenc Múz.Évkönyve. XIII. 1970. Bp. 1971.

Petschacher Gusztáv

szám) oldalán, az Eötvös- és Csengery-utcák között azonban nem árulja el Petschacher későbbi stílusának sajátosságait, sőt a házcsoport nem is a mester műve, mint azt a székesfőváros tervtárában lévő, mások által aláírt tervek bizonyítják. A terveket ifj. Pán József építőmester is aláírta. Szokványos bérházhomlokzat ridegen alkalmazott renaissance elemekkel, amelyeken meglátszik Theophil von Hansen klasszicizálása. Közvetlen utóda az Andrássy-út baloldalán, a Nagymező-utca és a Liszt Ferenc-tér között fekvő házcsoportnak, amelyet még Unger Emil tervezett a Sugár-úti építővállalatnak. A bécsi iskola jellegét viseli magán a házcsoport tagolása is a középrész három emeletével, a sarokrizalitok hangsúlyával és a főpárkány fölötti, baluszteres attikával. Ebben a házcsoportban volt az 58. szám alatt egyideig Petschacher irodája. Ekkor építette a vállalatnak az Andrássy-út 57. sz. a. házat is, amelyet azonban Schubert és Hickisch építőmesterek tulajdonosaik, idősb Emmerling Vilmos és neje számára 1893-ban teljesen átalakítottak. Harmadik emeletet is építettek rá.[2] A szomszédban, szintén az Andrássy-úton lévő egykori állami polgári tanítónő- és nevelőnőképző intézet kétemeletes épületét azonban nem Petschacher tervezte, mint Ney Béla nekrológjában olvashatjuk,[3] hanem Hauszmann Alajos. A székesfőváros tervtárában Hauszmann aláírt tervei tanuskodnak erről.

1875-ben építette Petschacher Gusztáv *Weninger Vincének*, a Magyar Általános Hitelbank vezérigazgatójának, a mester későbbi apósának az Andrássy-út 126. sz. a. *villáját*. Ez a harmonikus hatású, finom részletekben bővelkedő épület Petschachernek első alkotása, amelyben nagy tehetsége már megnyilatkozik. Tiszta német renaissance formákat dolgoz föl, mint aminők leginkább Nürnberg polgárházain és a heidelbergi kastély homlokzatán jelennek meg, de azokat a modern villa szükségleteinek megfelelően használja fel és csoportosítja. Az épület aszimmetrikus volta, a jobboldalra helyezett, csukott erkély a kiugrással és orommal az ónémet építészet festőiségét a villastílus szabadságával, kötetlenségével párosítja. A faragott kő- és a vörös téglafelületek együttese is fokozza az épület festőiségét. Eredetileg zöldszínű cserepek fedték a tetőt. Petschacher és Schmahl Henrik voltak az elsők, akik a német renaissance polgáribb szépségét Budapest építészetében meghonosították. A villa kapujának gazdag késői német renaissance oromdíszében, egy medaillonban Petschachernek falból kibukkanó feje is megjelenik. Alatta a jelmondat és évszám. A villát idők folyamán átépítették, hátrafelé lényegesen megnagyobbították, de a főhomlokzat szerencsére megmaradt régi állapotában.

1876 végén feloszlik a Sugár-úti építővállalat, miután az 1873-iki „krach"-ban nagy veszteségei voltak, és ekkor Petschacher, mint önálló építész, még szélesebbkörű tevékenységet kezd kifejteni. Az ekkor épülő háromemeletes *Schwarz-ház* a Vilmos császár-út 28. szám alatt szintén német renaissance jellegű és az Andrássy-úti Hieronymi-villával van legközelebbi rokonságban. A harmonikusan elhelyezett nyílások mind félkörívesek. Az épület karakterét a két szélen alkalmazott gyémántkvaderek, a durva habarcsvakolat, az első emelet medaillonfejes erkélygyámjai és szép német renaissance vasrácsai határozzák meg. A háború előtt a Magyar-Angol Bank, a mostani tulajdonos két emeletet építtetett a házra és a belsejét is teljesen átalakíttatta.

[2] A székesfőváros tervtárából hiányzik az eredeti terv. Nagy kár, hogy az építési engedélyek kiadása rendszertelenül történt. A székesfővárosi tervtárban fekvő beadványtervekből és engedélyiratokból nem lehet mindig kétségtelenül megállapítani, hogy kitől származik az épület terve. Legtöbbször ugyanis a vállalkozók kérik az engedélyt és ekkor csak az építőmesterek neve szerepel a terveken, nem pedig az építészé. Nekik szól az építési engedély is, vagy pedig a tulajdonosoknak. A tervező neve nem is fordul elő, legföljebb akkor, ha ő kéri az engedélyt. Az Üllői-út 36. és a Berlini-tér 9. szám alatti ház építési engedélyét Petschacher, mint „építőmester" kapta.

[3] Ney Béla az Andrássy-út 54—58. szám alatti házcsoportot is Petschacher művének mondja, mint láttuk, helytelenül.

PETSCHACHER GUSZTÁV : BÉRHÁZ AZ ERZSÉBET-KÖRÚTON

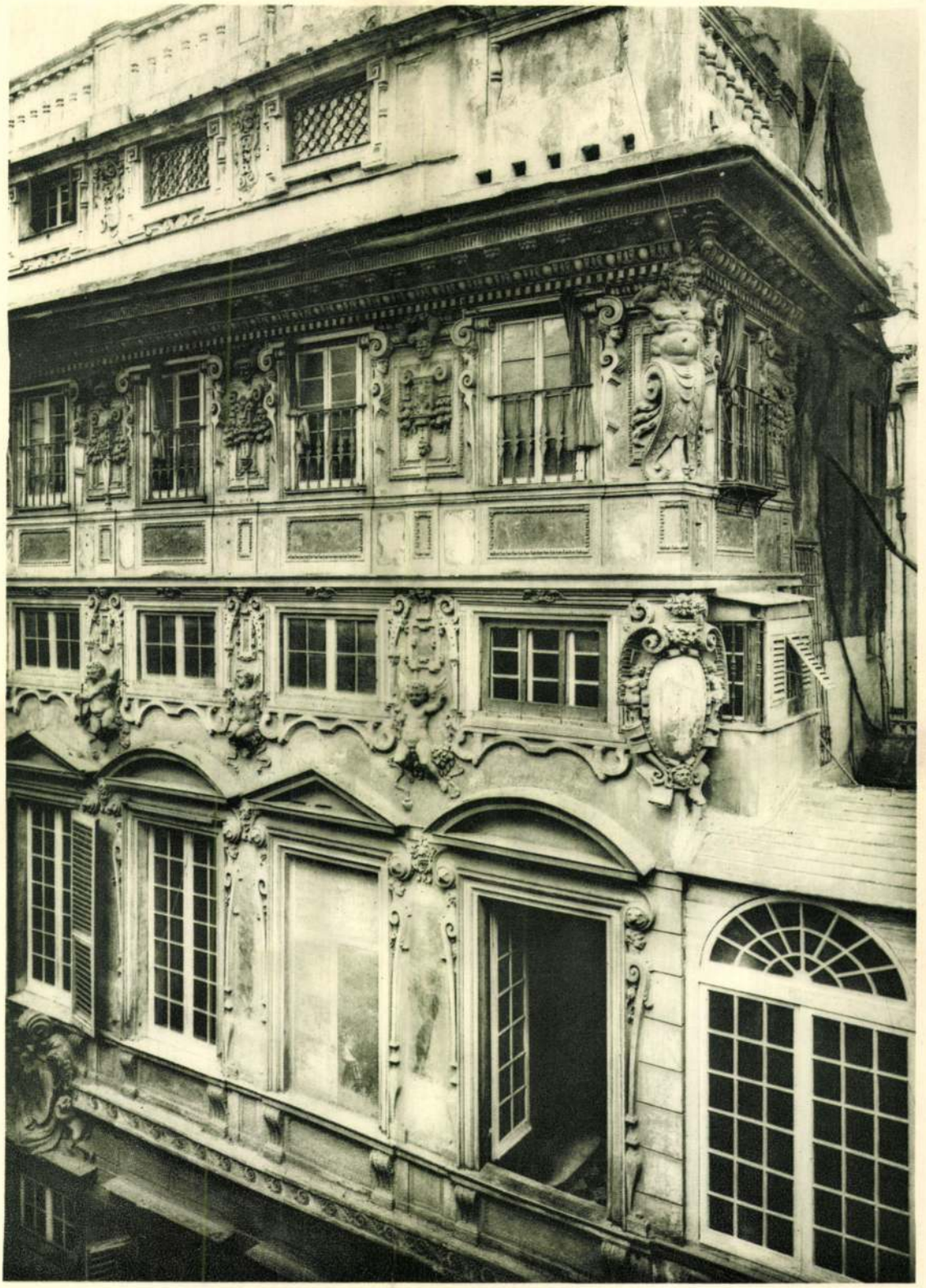

GIAMBATTISTA CASTELLO: A GÉNUAI PALAZZO DEGL'IMPERIALI

PETSCHACHER GUSZTÁV: A VI. ÉS VII. KERÜLETI KÖR EGYKORI HÁZA
AZ ANDRÁSSY-ÚTON

Nemzeti stílushagyományok alig befolyásolták építészeinket, akik különben is a külföldi politechnikumok teljesen idegen iskoláját járták. Szinte semmit sem találtak utánzásra, követésre méltó példának a hazai építészeti emlékek között. Gyérszámú emlékeink nem befolyásolták őket úgy, hogy ne mindig a tökéletesebb, gazdagabb külföldi példákat vették volna mintául. Az előkelő, kiteljesedett idegen alkotások mellett nem érvényesülhettek az itthoni provinciális építészeti maradványok. Műemlékeink zömét, a XVIII. századi alkotásokat még legjelentősebb példányaiban is elfajzott, durva alkotásoknak tekintették stílus szempontjából akkor. Nem hathatott rájuk a század első felének jellegzetes palatinus stílusa sem, mert ennek tartózkodó klasszicizmusa távol állott e kor pompavágyától.

Az olasz renaissance így sehol sem élhette ki magát az eklektikus építészetben oly akadálytalanul, mint nálunk. Helyi tradíciók nem hatottak rá átalakítólag, az egyes mesterek szabadon áldozhattak az itáliai cinquecento architektúra szépségeinek, mint ahogyan a hazai műemlékek befolyása nélkül építették a neoromán vagy neogót templomokat. Még két legnevezetesebb régi székesegyházunkat, a pécsit és a kassait is úgy restaurálták, hogy idegenebbekké lettek nekünk. A romantika inkább csak szellemében, mint építészeti eredményeiben volt nemzeti jellegű, a hazai neorenaissance pedig már bevallottan a régi külföldi műveket vette például.

Ilyen körülmények között igen nagy szerepet játszott az eklektikus építész tehetsége, ízlése is. Mert ha föl is olvadtak építészeink a régi stílusokban, de a motívumok átvételében, kombinálásában, az arányok változtatásában, a formának és a térnek a mostani szükségletekhez való idomításában olyan lehetőségek merültek föl, hogy azonnal kitűnik, vajjon igazi alkotó tehetséggel vagy csak másolóval állunk-e szemben. Sőt ilyen körülmények között még jobban kidomborodik, hogy ki a tehetség. Az ösztönös stíluskorszakokban bármilyen jelentéktelen alkotást is kedvessé tesz az eleven stílus sajátos jellege, viszont az eklektikus időkben csak azoknak a műveknek van értékük, melyekben megnyilatkozik a művész talentuma.

Ilyen művész a bécsi származású *Petschacher* Gusztáv (1844—1890), aki Ybl Miklós mellett legjelentősebb mestere volt a magyarországi neorenaissance stílusnak. De míg Ybl Miklós rendkívüli képességei elsősorban monumentális középületekben nyilatkoztak meg, addig Petschacher előkelő tehetsége bérházakban jutott kifejezésre. Más volt a két mester itáliai forrása is. Ybl Miklós főképpen Jacopo Sansovino és Palladio stílusából fejlesztette ki egyéni neorenaissance-át, Petschacher viszont a genuai Galeazzo Alessi és Giambattista Castello stílusához kapcsolódott, ezt kombinálta toscanai és római elemekkel, sajátosságokkal. De amint Ybl Miklós oeuvre-jében is vannak — a korábbi romantikus korszakát leszámítva — más stílusú alkotások, úgy Petschacher is épített német renaissance motívumokkal ékesített villákat.

Petschacher Gusztáv Bécsben született 1844. február 9-én, jómódú polgári szülőktől.[1] Ott végezte a polytechnikumot, majd az akadémiát. Ez időben festészettel is foglalkozott. Előbb Ferstel Henrik báró, a bécsi fogadalmi templom és egyetem, majd Schmidt Frigyes báró, a híres Dombaumeister voltak mesterei, aztán Romano és Schwendenwein építészek irodájában működött. 1873-ban került Budapestre, ahol a korán elhalt, tehetséges Unger Emilnek, a budai Dunaparton lévő báró Lipthay-palota építőjének lett utódja a Sugár-úti építővállalatnál. Ennél működött, mint vezető-építész, egészen 1876 végéig a vállalat föloszlatásáig. A vállalatnak akkor épülő, egységesen kialakított házcsoportja az Andrássy-út páros számozású (54—58.

[1] Az életrajzi adatokat részben *Ney* Béla cikkéből vettem át, mely a *Vasárnapi Ujság*-ban jelent meg Petschacher halálakor (1890. 4. sz.), részben az elhúnyt mester leányaitól kaptam.

Kultúrhistóriai tragikuma az emberiségnek, hogy a korszellem éppen akkor táplálta legkevésbbé az építészetet, amikor a legtöbb feladat jutott neki osztályrészül. Akkor volt legingadozóbb az útja, mikor máról holnapra nőttek ki a városok a földből. Ha pedig a jelen nem adott stílust, úgy nem volt más hátra, mint hogy a multtól kérjenek segítséget. De még annyi útbaigazítást sem kaptak az uralkodó korszellemtől, hogy megtudták volna, melyik régi stílushoz forduljanak. Szinte mindegyik stílus egyformán alkalmas volt a felhasználásra. A feladat vagy az építtető kívánsága volt a döntő. Ilyen mostoha feltételek mellett nem szabad az akkori építészeket az egész vonalon tehetségtelenebbeknek tekinteni, mint a kedvezőbb építészeti korszakok mestereit. Ekkor a legzseniálisabbak is eklektikusok voltak. Nem léphettek ki saját korukból, nem lehettek mások koruk ellenére. Akik nem sorolhatók közéjük, azok még az előbbi évtizedek fokozatosan elhalkuló dallamait dúdolják. Csak a korszellem változásával változhatott meg az eklektikusok szerepe, kötelessége is. Ekkor akarnak szakítani mindenáron a multtal és ekkor jelentkezik nálunk, szükséges ellenhatás és öntudatra ébredés gyanánt, az önálló nemzeti stílus keresése is.

Nincs jogunk az eklektikus építészeket egyszerűen *csak* utánzóknak tekinteni. Ebben is a természetábrázolás alapján álló kritika befolyása érvényesül, amely megtiltja, hogy az alkotás létrejöttében az ábrázolandó motívum mellett egy másik alkotás is lényeges szerepet játsszék. Ez érvényes lehet az ábrázoló művészetre, különösen a naturalista-impresszionista művekre, de nem az építészeti alkotásokra. E tekintetben egészen másképpen gondolkoztak a régi, egységes stílusú korszakok. Akár az antik, akár a középkori építészetet nézzük, azt látjuk, hogy ha itt kialakult egy egységes típus, úgy ahhoz lényegében századokig ragaszkodtak a művészek. Milyen nagy az egység például az antik, a középkori gotikus vagy pedig a barokk templomok típusában. Ekkor nem kívánták az építésztől, hogy teljesen önálló és új művészi gondolatot fejezzen ki az alkotása, egyedül a típus egyéni értelmezése, az arányok, a részletek sajátos kialakítása volt fontos. Csak a mult század eklektikus stílusai után való forradalom képzelte azt, hogy minden építésznek kötelessége a hagyományokkal szembe fordulva, a maga teljesen önálló stílusát megalkotni. A mai kor már tisztában lát és igyekszik a sikerült egyéni próbálkozásokból az önálló típust leszűrni. Így születik meg az egységes korstílus. A mindenáron való egyénieskedés csak zavarosabbá, egyenetlenebbé teszi a kor építészetét.

Bár a mult század második felének eklektikus építészete kevéssé respektálta a nemzeti stílushagyományokat, e tekintetben mégis különböző az egyes országok eklektikus építészetének a jellege. Nagyban befolyásolja ezt az, hogy az akkori évtizedek hogyan értékelték a régi stílusokat. A korai középkort és a középeurópai barokkot, sőt részben az itáliai barokk egyes mestereit nem méltányolták, primitív és korcs jelzővel illették, ezért nem utánozták ezeket a stílusokat, illetőleg mestereik alkotásait sem. Ez a felfogás az olyan országokban, ahol éppen a barokk emlékek vannak túlnyomó számban, nem tévesztette el a maga hatását. Itt még erősebb volt az idegenből importált román, gót és főképpen a renaissance stílusok föltámasztása. Még olyan határozott építészeti hagyományokkal bíró országok, mint Franciaország, Anglia és Németország is a kiteljesedett olasz renaissance fölújításában gyönyörködtek leginkább. Garnier párizsi Operaháza és a Louvre III. Napoleoni szárnyainak stílusában éppen annyi a közvetlen itáliai, mint a francia renaissance előzmény. Német földön pedig Gottfried Semper szinte klasszikus tisztaságban vezette be az olasz cinquecento építészetének eljövetelét.

Nálunk az eklektikus építészetnek szintén megvoltak a sajátos föltételei.

PETSCHACHER GUSZTÁV: A BÁRÓ HARKÁNYI-PALOTA AZ ANDRÁSSY-ÚTON

PETSCHACHER GUSZTÁV: A MÁV NYUGDÍJINTÉZETE BÉRHÁZÁNAK ELŐUDVARA A KÖRÖNDÖN

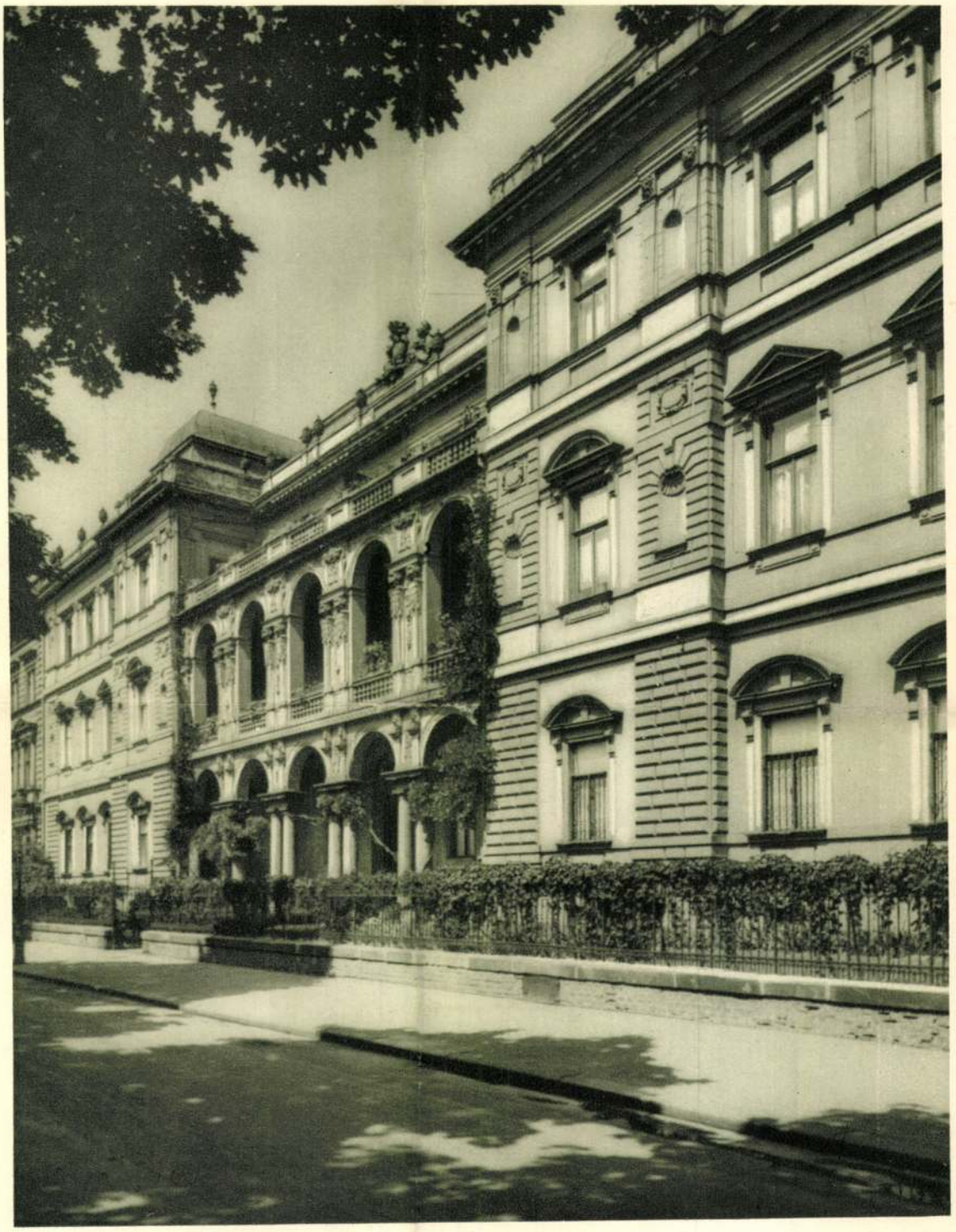

PETSCHACHER GUSZTÁV: A GRÓF PALLAVICINI-PALOTA AZ ANDRÁSSY-ÚTON

PETSCHACHER GUSZTÁV: A MÁV NYUGDÍJINTÉZETÉNEK BÉRHÁZA A KÖRÖNDÖN

mond „Friss palotá"-jához tartozhattak, mostanáig a királyi várpalota pincéjében őriztettek és dr. Mikla József várkapitány úr szíves támogatásával kerültek kőemléktárunkba. Egy nagyméretű késői gót ajtófél töredékeinek jelenlegi színskálája a meleg sárgás árnyalatoktól a legsötétebb szürkéig terjed. Figyelemre méltó a nem csúcsíves, hanem egyenes vonalú lezáródású belső keret szegélyén végigfutó és a sarkokon egymást keresztező pálcikákból álló díszítés, mely múzeumunk anyagában immár harmadszor fordul elő. Egészen sajátos ötszögű keresztmetszetet és feltünő kiképzést találunk három összeillő hatalmas méretű pillértagban, melyek kapunyílás közepén állhattak, vagy pedig terjedelmes folyosót vagy loggiát hordoztak. Az épülettagok hátrafelé keskenyednek és nyilván vékonyabb falban folytatódtak, úgyhogy a pillér nemcsak a homlokzatot, hanem a mögötte elterülő térséget is tagolta, illetve kettéosztotta. Még több épületrészlet, kapuívek, különböző boltozati bordák, zárókövek stb. hasonlóul kivált szokatlan méretük révén tűnnek fel és megrongált, minden faragott díszt rendesen nélkülöző, vagy attól az idők viszontagságai folytán megfosztott állapotban is mindenben igazolják a Zsigmond építkezéseiről reánk maradt tudósításokat Eberhardt Windeckétől Antonio Bonfiniig, kik egyértelműen a várépület nagy kiterjedését, jelentékeny méreteit emelik ki írásaikban. Tekintetbe véve a hegysík korlátolt adottságait, szinte kizártnak látszik, hogy a szintén hatalmasnak mondott Mátyás-féle szárny ott egyáltalában még elfért volna. Világos, hogy ezek a leírások ugyanarra az épületre vonatkoznak s hogy valóban helytálló az Enea Silvio Piccolomini és Ursinus Velius adatai által is támogatott az a vélemény, hogy Mátyás csak a Zsigmond által megszabott kereteket töltötte ki, a palotaépítkezést befejezte és a megváltozott korízlés nyomán a toszkánai renaissance díszítő stílusában egészítette ki. A késői csúcsíves stílus és a quattrocento ölelkezése nemcsak a királyi várra nyomta reá a bélyegét, hanem az egész, a középkor alkonyán kialakult budai városképre is.

A hiányos monumentális emlékanyag a szintén csak hézagosan reánk maradt okmányszerű vagy írott forrásokkal együtt korántsem elegendő Buda középkori városképének a restituálásához. De mindenesetre alkalmas arra, hogy a maga részéről is példázza régi emlékeink nagyfokú formális, kronologiai és értékbeli megegyezését az okcidentális művészet fejlődési menetével és ezáltal nemcsak nagy stílustörténeti jelentőséggel, hanem elsőrangú kultúrhistóriai értékkel bír. Az itt-ott mutatkozó déli és nyugati formakincsek magábaolvasztásában nem a véletlen, hanem úgy mint a többi életformáknál, a spontán kultúrérzék vagy a tudatos megfontolás volt a döntő. A stílusalakulás legfinomabb rezgései is mindig az illető formavilág legfontosabb változatának a hatását jelzik. A legrégibb darabokban a román stílus keleti és lombard őselemei szólalnak meg. Azonkívül a lapos ornamentikában, a még egészen a kőtömbben rekedt Cherubnál, vagy a kőoroszlán zárt körvonalaiban még a korai romanizmus tömegszerűsége érvényesül, mely minden tekintetben megfelelő mása a korai középkori világszemlélet egyensúlyának és a kolostori szellem kollektivizmusának. A késői román és a korai gót emlékekből a francia lovagvilág fantasztikus bőbeszédűsége (nagy kötegpillérfejezet) és a figurális ábrázolásoknál a trubadúrok lírai lendülete csendül ki, míg a csúcsíves építészet maradványaiban az előrehaladó XIV. századdal mindinkább a német építőpáholyok műhelygyakorlata érvényesül. 1400 körül a francia, olasz és német árnyalatoktól átitatott, kozmopolita korszellem reányomja a maga bélyegét a legnagyobbrészt Zsigmond uralkodása alatt készült sírlapok ábrázolásaira, míg a Mátyás idejéből származó figurális töredékeken már a kifejlett olasz quattrocento visszfénye csillog.

HORVÁTH HENRIK

PETSCHACHER GUSZTÁV ÉPÍTÉSZETE

(EGY ELFELEJTETT NEORENAISSANCE MESTER)

Letűnt korszakok stílusának megítélése, művészetének kellő értékelése nem növekszik egyformán az idő távolságával. Szempontjainkat erősen befolyásolják a magunk kora szellemének, művészetének sajátosságai. A régi idők művészetében is rendszerint azt méltányoljuk leginkább, ami a mai törekvéseket igazolja, ami a mai szellemnek megfelel. De ennek ellenére is a történeti távlat nagyban elősegíti a tárgyilagos ítélkezést. Különösen áll ez a közelmult művészetének, atyáink alkotásainak értékelésére, melyekről annál igazságosabb lesz a véleményünk, minél inkább kiszabadulunk a velük ellentétes szellemi áramlatokból. Úgy hisszük, a mi korunk már elérkezett oda, hogy biztos ítéletet mondhasson a mult század második felének eklektikus építészeti oeuvre-je fölött. Most már túl vagyunk a régi stílusokkal szakító kezdeményezések és próbálkozások ingatag talaján, most már biztos úton halad az új építészeti stílus kialakulása, ma már nem kell a mult tagadásával biztosítanunk a jövő lehetőségeit.

Noha tudatában vagyunk a szellemtörténeti magyarázat bizonytalanságának, mégis állítjuk, hogy a XIX. század második felének művészeti sokféleségét, az egyes művészeteknek, irányoknak különböző, sőt merőben ellentétes voltát a materiális valóságnak, az érzékelhető természetnek imádatára kell részben visszavezetnünk. Az akkori felfogás szerint a valóság meggyőzőbb, változatosabb, gazdagabb minden elképzelésnél, szellemi átalakításnál ezért a művészet igazi hivatása sem lehet egyéb, mint a természet másolása. A látható világ minél tökéletesebb reprodukálása volt a cél. Ez a szellemi beállítás értékes lehetőségeket tartogatott az ábrázoló művészetek, különösen a festészet számára, azonban iránytű nélkül hagyta az építészetet és az iparművészetet. Az utóbbiaknak önálló formaszellem, határozott stílus kellett, ami megszűnt a természetmásolásban való felolvadás miatt. Ha a művésznek nem szabad a valóságot átalakítani, átformálni, úgy nem jöhet létre olyan stílus, mely úgy az ábrázoló művészeteknek, mint az építészetnek és az iparművészetnek egyformán irányt szab. Ha szükségképpen van is egyéni jellege egy-egy művész ábrázolási módjának vagy építészetének, de a materiális korszellem miatt nincs olyan határozott stiláris összetartozás mindegyik között, mint a régi századokban. A történelmi kompozíciókat alkotó festők is éppúgy a valóság hű ábrázolását tűzték ki célul a maguk módja szerint, mint az atmoszféra finom változásait festő impresszionisták, szóval azonos volt közöttük a cél, viszont különböző a stílusuk, holott ennek hasonlósága, azonossága a lényeges és ez volt meg a régebbi korszakokban. A mult század utolsó évtizedei óta a festészeti alkotások sem hozhatók stílus szempontjából egy nevezőre. Még távolabb áll ettől az építészet. Hiszen az utóbbinak még kevésbbé adhatott határozott irányt az a korszellem, mely a fantáziát, az önálló formálást, a való motívumok átstilizálását teljesen háttérbe szorította a természethűség tisztelete miatt. Most, amikor a nagy technikai találmányok következtében az ember kezdett úrrá lenni a természeti erők felett, ugyanakkor elhalványul szellemi uralmának külső képe.

Magyar Művészet 1932. 5-6 f.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petschauer Gusztáv

NÉPSZAVA

1963 MÁJ 22

kémiai vándorgyűlésen.

INJEKCIÓT KAP A SGRAFFITÓ

A Képzőművészeti Alap 24 művészéből megalakított restaurátor brigád Németh Gábor vezetésével megkezdte a Köröndön a műemlék épület MÁV-lakóház homlokzati díszeinek helyreállítását. Több mint 80 évvel ezelőtt építette ezt az eklektikus stílusú házat Petschauer Gusztáv építész. A homlokzatot Székely Bertalan tervei alapján díszítették a falfestmények egyik változatával — sgfraffitóval. Ez az olasz eredetű művészeti módszer nem ecsetvonásokkal, hanem a falat bevonó fekete vakolat és sárga festék rétegeinek kimetszésével alkotja a képeket. A második világháborúban több ezer sérülés érte a díszeket, ezért most a művészeknek húsz figurális képet és összesen 1200 négyzetméternyi, dúsan díszített falfelületet kell restaurálniuk. Már évtizedek óta nem volt olyan nagy homlokzati falképhelyreállítási munka az országban. A magyar képrestaurátoroknak jóval több mint a fele dolgozik most ezen a feladaton. A porózussá vált régi falfelületet megtisztítják, és műgyantás bevonattal szilárdítják meg. A meglazult vakolatrészeket átmenetileg üllborítással védik a leválástól, amíg ragasztóanyagot injekcióznak a vakolat mögé.

A Szövetkezetek Országos Szövetségétől kértünk el. Sokszor szóvá tették már az olvasók kérésére

D
kel
az
oly
mi
baj

oknak, amiért segíteni kell őket?

Az iskolában Gaál Emil pontos kimutatást mutat arról, mi történt az elmúlt nyolc évben azokkal a gyerekekkel, akik ebben az iskolában végeztek, hogyan fogadta őket önálló életük tétova indulásakor a társadalom. Ugyanis figyelemmel kísérik minden

...tt,
...ke-
...et,
...ra.
...ze-
...öl-
...ak
..., de

így is nagyon elégedett. *K. Irénből* férfifodrász lett. Hogyan állja meg a helyét, erre Gaál Emilnek közvetlen élményei vannak, mert gyakran ül le Irén keze alá. *M. Tibor* írni még alig tudott, amikor már ragyogóan bánt a szerszámokkal. Olyan családból indult, ahol a részeges szülők miatt négy

PETSCHACHER GUSZTÁV

NÉPSZABADSÁG

Egy gazdátlan műemlék viszontagságai

Milliárdos felújításra szorul a köröndi ház

Az utóbbi években, ha máshonnan nem, akkor a hírekből megtanulhattuk: az állam rossz tulajdonos, a magánvállalkozók képesek csak hatékonyan dönteni vagyonuk sorsáról. Van azonban rosszabb is az állami tulajdonnál: ha nincs tulajdonos. Márpedig ez a helyzet Budapest egyik legfrekventáltabb pontján, egy Andrássy úti házban. A Kodály körönd és a Szinyei Merse Pál utca sarkán áll egy több mint százlakásos épület, amelyiknek egyelőre nincs gazdája. Az eset különleges, de nem egyedülálló. Hasonló gondokkal küzdenek például másik két terézvárosi épület, az Andrássy út 28. és a Nagymező utca 12. lakói is.

A köröndi ház és a benne lakók szerencsétlensége éppen az, ami egykor oly széppé tette a tér nyugati oldalán lévő, műemlékké nyilvánított épületet. A Magyarország művészeti emlékei című kötetben ez olvasható: a MÁV-nyugdíjintézet volt bérháza. A kertnek szép kovácsoltvas kapuja van, amelyet *Jungfer Gyula* készített. A neoreneszánsz épület *Petschacher Gusztáv* műve, homlokzatán *Rauscher Lajos* és *Székely Bertalan* falfestményei láthatók.

Csupán a leírás alapján is sejthető, hogy az egyébként rossz állapotban lévő ház felújítása rendkívül drága lenne. Egyes vélemények szerint a tatarozás költségei akár az egymilliárd forintot is elérhetik. A tíz éven belüli rekonstrukcióra pedig nemcsak a ház leromlása, hanem az Országos Műemlékvédelmi Hivatal (OMVH) is kötelezi a tulajdonost. Ezek után nem csoda, hogy nem akadt jelentkező az épület felújítására: a VI. kerületi önkormányzat korábban úgy döntött, hogy nem veszi át az ingatlant, a bérlők pedig azért nem vásárolhatják meg lakásaikat, mert az OMVH előírásai szerint az épületet csak egyben lehet eladni.

Miután a Terézvárosban nem talált gazdára a ház, egy 1991-es törvény szerint a Kincstári Vagyonkezelő Szervezet (mai nevén Kincstári Vagyoni Igazgatóság, KVI) kezébe került. A jogi rendezésből, amely 1995 nyaráig húzódott, azonban a lakóház bérlői semmit sem érzékelhettek: a KVI ugyanis nem volt hajlandó átvenni az épületet a VI. kerületi önkormányzattól, arra hivatkozva, hogy rendezetlenek a tulajdonviszonyok.

Teltek-múltak a napok, hónapok, és semmi sem történt.

A lakók úgy látják, értékes éveket veszítettek, mert bár megpróbálták saját kezükbe venni a műemlék épület sorsát – sikertelenül –, közben megállíthatatlanul folytatódott a ház pusztulása.

– A pincében rendszeresen folyt a víz a gyakori csőtörések miatt, hullik a vakolat, életveszélyessé váltak az ereszek. A falak penészesek. Tetézi a bajt, hogy az átjáróházat felfedezték a csövesek és a guberálók, akik kihasználják, hogy a kapuk nappal nem zárhatók, és évek óta nincs házfelügyelő sem. Mindezt *Markovics Vera*, a lakók megbízottja magyarázta, aki szerint mindeddig hiába próbálkoztak támogatást szerezni egy kaputelefon felszereléséhez, ami valamelyest enyhíthetne a gondokon.

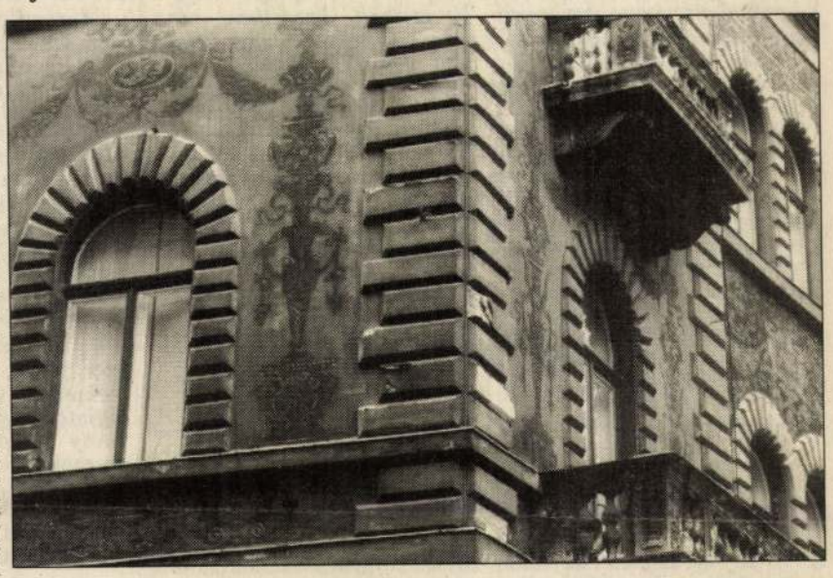

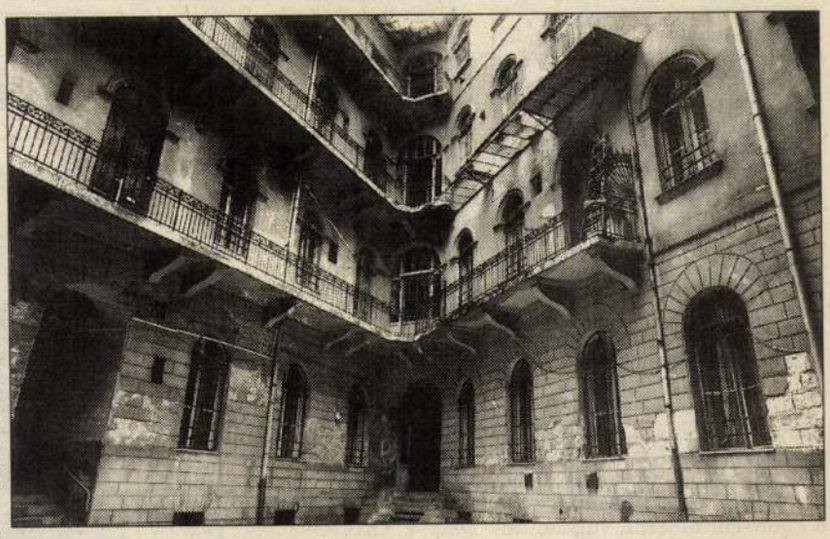

A kincstári vagyon része RÉDEI FERENC FELVÉTELEI

Néhány lakóban felvetődött az is, hogy megvásárolná a lakást, ez azonban a műemlékvédelmi előírások miatt nem válhatott valóra. Az OMVH ugyanis leszögezte: az Andrássy út 88–90. nem alakítható társasházzá.

Úgy tűnik, a tarthatatlan helyzetet megelégelték a hatóságok is. A Kincstári Vagyoni Igazgatóság vezetői az elmúlt napokban úgy döntöttek, hogy – dacára a tulajdonjogi, az ingatlan-nyilvántartási és más problémáknak – a lehető legrövidebb időn belül átveszik az épületet a VI. kerületi önkormányzattól. Minderről *Rull Nándor* csoportvezető tájékoztatta lapunkat. A „tényleges kezelésbe vétel" időpontjáról még nem tudott nyilatkozni Rull Nándor, de az idő sürgeti őket; a lakóház üzemeltetéséről szóló szerződés – a tisztázatlan viszonyok miatt úgynevezett kényszerkezelésről volt mindmáig szó – ugyanis márciusban lejár. Ezért a KVI kíván gondoskodni az épület további fenntartásáról. A lehetőségek között szerepel a jelenlegi kényszerkezelővel, a terézvárosi IKV utódszervezetével való megállapodás is – tudtuk meg.

A bentlakók által fizetett lakbérek összege ugyanakkor évek óta változatlan. A VI. kerület önkormányzati épületeiben most lépnek életbe a 150 százalékkal megemelt lakbérek. A Kincstári Vagyoni Igazgatóság a saját kezelésében lévő épületben hasonló intézkedésre készül – közölte érdeklődésünkre a csoportvezető.

Az átvétellel együtt a Kincstári Vagyoni Igazgatóság tervezi az épület alapos felmérését is: amennyiben bármilyen jelet találnak, ami élet- vagy balesetveszélyre utal, azonnal elvégzik a szükséges munkákat. Ismerik a lakók régi problémáit is, így számos kisebb javításra lesz szükség. Rull Nándor azonban hangsúlyozta: a kaputelefon felszerelése például nem tartozik a legsürgősebb teendők közé, jóllehet ennek szükségességét nem vitatják.

A csoportvezető távlati terveikről is beszámolt. Miután várhatóan nem lesz olyan vállalkozó, aki megvásárolná egyben az épületet, és előreláthatólag olyan sem akad majd, aki haszonbérletbe venné az ingatlant, más módszereken gondolkoznak. Felmerült például a lehetőség: úgy adnák egy üzemeltető kezelésébe a házat, hogy a KVI fizetne a fenntartásért.

Az egymilliárdos felújítás költségeiről, arról, hogy ezt miként teremtik elő, Rull Nándor nem tudott nyilatkozni. Márpedig a felújítási kötelezettség létezik, s ezt érdeklődésünkre *Lampert Rózsa*, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal munkatársa is megerősítette. Tőle tudtuk meg azt, hogy az OMVH nem csupán műszaki, hanem műemléki rekonstrukcióra gondol. Ez azt jelenti, hogy az épület tatarozásakor az eredeti alaprajzi elrendezést, a korábbi lakásnagyságokat kellene visszaállítani. Ennek eredményeként egyébként száz alá csökkenne a lakások száma. Ha ezek a feltételek teljesülnének – mondta Lampert Rózsa –, nem kizárt, hogy az OMVH hozzájárulna a lakások egyenként történő eladásához. Így az összes jelenlegi bérlő nem vásárolhatná meg lakását, többségük azonban igen.

Sz. I. M.

Elhunyt Kristóf László

A gyászoló család és a Városháza sajtóirodája mély fájdalommal értesítette szerkesztőségünket arról, hogy Kristóf László, a főváros idegenforgalmi biztosa március 19-én elhunyt.

Kristóf László 1920-ban született Győrött. Előbb az Állam- és Jogtudományi Egyetemen, majd a Gazdasági és Műszaki Akadémián szerzett diplomát, három nyelven beszélt felsőfokon. Hosszú pályafutása alatt a Külkereskedelmi és a Belkereskedelmi Minisztérium, a Magyar Kereskedelmi Kamara, illetve a Hungexpo felelős beosztásaiban tevékenykedett. 1991-óta dolgozott a Főpolgármesteri Hivatalban, kezdetben mint az expo fővárosi biztosa, s ennek során tevékeny részese volt a világkiállítás kapcsán kezdődött állami és önkormányzati beruházások előkészítésének. Később az idegenforgalom fővárosi biztosaként dolgozott Budapest arculatának mind szélesebb körben való megismertetésén. Idén szép feladat várt volna rá: koordinálni a millecentenárium fővárosi eseményeit. A rendkívüli munkabírású Kristóf Lászlót azonban a sors megfosztotta ettől.

Dél-budai fejlesztési tervek

A XXII. kerületben folytatott nemrégiben megbeszéléseket Budapest főépítésze, *Schneller István*. Az esemény jelentőségét az adta, hogy felvetődött egy negyedik fővárosi szennyvíztisztító megépítésének lehetősége is. Mint ismeretes, Észak-Pesten és Dél-Pesten már működik két ilyen létesítmény, a központi szennyvíztisztítót pedig jelenleg Csepelre szánják a tervezők. A negyedik, dél-budai mű megvalósításához azonban szükség van egy főgyűjtővezeték megépítésére is a térségben.

Budapest főépítészének látogatása jó alkalmat adott arra is, hogy a városrész illetékesei ismertessék fejlesztési elképzeléseiket. *Polinszky Tibor*, a XXII. kerület főépítésze tájékoztatójából így többek között kiderült, hogy a Péter-Pál utcában vigalmi negyedet szeretnének kialakítani. A kerületi tervek szerint a nemzetközi színvonalú borkultúra hagyományaira építve kulturális központtá fejlesztenék a környéket. A Savoyai tér barokk jellegének visszaállításakor pedig kereskedelmi létesítmények kapnának helyet.

Fontos fejlesztési irányokat szab a kerületnek az itt haladó M0-ás körgyűrű, valamint a 6-os út bevezető szakasza. Ez utóbbi a Dunával párhuzamosan halad, így a partok kiépítése is felgyorsulhat. Az észak–déli irányú kerékpárúthoz így kelet–nyugati nyomvonalú sétányok kapcsolódhatnak majd. A zöldfelületek védelmére, a vízisportok felfuttatására különösen nagy súlyt helyeznek a szakemberek. Az elővárosi vasút elképzelései mellett felvázolódnak egy hajóállomás, egy kikötő és egy logisztikai (áruelosztási) központ tervei is.

A kerületi főépítész távlatokban azzal számol, hogy megépül a Csepel és Albertfalva közötti híd is. A kétszer kétsávosnak javasolt közúti hídon villamospálya is lenne. Mint mindig, most sem a híddal, hanem a ráhajtási utak nyomvonalával lehet majd gond: a XXII. kerületiek nem értenek egyet a rózsavölgyi átmenő főútvonal tervével, s inkább azt az elképzelést támogatnák, amely a vasútvonaltól nyugatra eső területek megközelítését a Duna-híd felől az albertfalvai felüljáró bővítésével oldaná meg. Így a Rózsavölgy felé irányuló forgalom nem lenne olyan jelentős.

Sz. I. M.

UTAK ÉS UTASOK

● A VII. kerületben a Rákóczi úton a Nyár utca és a Nagydiófa utca között az Erzsébet híd felé vezető buszsávot gázvezeték-építés miatt elkerítették a járműforgalom elől. Napközben arra is számítsanak, hogy a középső sávot rövid időszakra többször lezárják majd. Ilyenkor a Rákóczi úton csak egy sávban közlekedhetnek, ezért jelentős torlódás várható.

● Az Andrássy úton a Káldy Gyula utca és a Székely Mihály utca között a külső sávot március 30-ig naponta 9 órától 15 óráig szakaszosan szállító járművel foglalják el a kertészek.

● Az M3-as autópálya fővárosi szakaszán a Rákospatak utca és a Rákosszeg park között a külső sávot benzinkútépítés miatt lezárták.

● Budapesten filmforgatás miatt tilos megállni és várakozni március 29-én 16 óráig: az V. kerületben a Szent István téri

● Időszakos és szakaszos útlezárásra készüljenek fel március 27-én 16 órától 28-án 5 óráig, valamint március 28-án 16 órától 29-én 5 óráig: az V. kerületben a Szent István tér, a Sas utca és Hercegprímás utca egy-egy szakaszán.

● A XII. kerületben az Orbánhegyi úton a Galántai utcánál mindkét irányban csak a belső sáv szabad, mert március 27-én 17 óráig vízvezetéket építenek.

● Az I. kerületben az Ostrom utcában a Batthyány utca előtt a Moszkva tér felé vezető külső sávot március 26-án 8–15 óráig gázvezeték-javítás miatt lezárják.

● A XI. kerületben a Fehérvári úton gondozzák a fákat, ezért március 27-ig naponta 8 órától 15 óráig kosaras gépkocsival és szállító járművel okoznak útszűkületet.

● A 14-es villamosok helyett március 26-ról 27-re virradó éj-

Akadályok a panelprogr

▶ FOLYTATÁS A 25. OLDALRÓL

Márpedig egy panelházat nem lehet „részleteiben", lakásonként felújítgatni, csak egyszerre az egész épületet. Az egyéni akciók mit sem érnek, hiszen hiába újíttatja fel valaki a központi fűtés csőrendszerét, ha a fölötte lévő lakásban csöpög a radiátor. Ezért aztán úgy tűnik, a panelprogram megfeneklik, mielőtt még elindulhatott volna.

Az IKM osztályvezetője, *Horváth Sándor* nem így látja:

– Hétszázötven-nyolcszázezer panel, illetve iparosított technológiával épült lakás található Magyarországon. A kormány döntése alapján ötezernek a felújítása válik lehetővé. Ennyi, a felújítást egységesen vállaló házat csak lehet majd találni Magyarországon!?

– Társasházat aligha, legfeljebb szövetkezetit – véli *Fürjes Árpád*, a Társasházi Közös Képviselők Egyesületének elnöke. – A társasházi törvény szerint ugyanis minden, a ház egészét érintő felújítási munkához százszázalékos határozatra, minden tulajdonos egyetértésére szükség van, vagyis nem egyszerű többségi döntés, hanem minden egyes tulajdonos beleegyezése kell. Furcsa helyzet: a szabályozás tehát szigorúbb, mint az alkotmánymódosítás esetében, hiszen ahhoz elég a kétharmados többség. A teljes beleegyezés elnyerése egy négyöt lakásos társasháznál még viszonylag egyszerű, ám egy 7-800 lakásos ház esetében gyakorlatilag kilátástalan és a lehetetlennel felérő vállalkozás.

Ezenfelül itt van a hitel felvételének kérdése. A társasházak nem jogi személyek, mint a lakásszövetkezetek, így hitelt sem

Tavasszal elindul a vize

A régió legtisztább vizét adják

A fogyasztó nem szívesen áll sorban mondjuk a Vízművek Rt. ügyfélszolgálati irodájában, s ha a számlával kapcsolatos gondjai miatt mégis rákényszerül, akkor kezdődnek az igazi gondok. A tudatában ugyanis ott motoszkál az avítt kép: a víz van, jön, ingyen. Elegánsabban erre szocializálódott, s ez nem az ő hibája. A társaság viszont tudja, hogy a víz kincs is me áru is. Ez utóbbi kettős értelem ben is, hiszen árucikk, s ára van.

közét veti be a vízművek

Persze bennünket, pesti po gárokat nem könnyű err meggyőzni – piacgazdaság id piacgazdaság oda. Most t vasszal a tudatformálás új es

Jövőre fe

▶ FOLYTATÁS A 25. OLDALRÓL

A piac felújítása mellett a Pi Rt. ügye is terítékre került. *Ke tész Csaba*, az önkormányza

Még távoli az igazságos szabályozás

Kaotikus rendetlenség a végkielégítésekben

A végkielégítés mai gyakorlata legkevésbé a kisembernek kedvez – állítják a téma szakértői. A legszerényebb kifizetés a gazdasági szférában foglalkoztatott dolgozókat illeti meg, szemben a banki-pénzügyi körökben előforduló – akár százmilliós nagyságrendű – végkielégítésekkel. Az óriási különbségekkel feltehetően még hosszú ideig számolni kell, noha a szabályozás egységesítése – legalábbis a közszférát érintően – megkezdődik jövőre, s bizonyos szigorító korrekciók életbe lépnek. A gazdasági társaságokról szóló, ez év nyarától hatályos törvény vonatkozó korlátozásai a bankvilágot is érzékenyen érintik, bár a korábban megkötött szerződésekre ez nem lesz befolyással.

Egyelőre nincs reális esélye, hogy a végkielégítések mértékét illetően egységes, a közvélemény számára is megnyugtató, igazságos szabályozás szülessen – nyilatkozta lapunknak *Dr. Breznay* Tibor, a Fővárosi Munkaügyi Bíróság elnöke. Véleménye szerint a közvéleményt joggal irritáló többmilliós kifizetések a társadalmi berendezkedésünkben végbemenő sajátosságokra vezethetők vissza: a vezetői és a mukavállalói réteg közt meglévő elosztási különbségekre, illetve olyan új, eddig nem ismert javadalmazási formák – mint a sikerdíj – meghonosodására, amely kifejezetten a bankvilági gyakorlatból származik, s ismeretlen a honi munkaügyi szabályozásban. Az anomáliák felszámolásában, a gazdasági szféra dolgozóit hátrányosan érintő megkülönböztetés kiküszöbölésében komoly problémát jelent, hogy a szakszervezetek – egység híján – nem képesek érdekeiket hatékonyan és eredményesen érvényesíteni.

Breznay Tibor kifejtette, a munka világát szabályozó törvények közül a köztisztviselőkre vonatkozó biztosítja a legelőnyösebb feltételeket, ez ugyanis – jelenleg – húsz évet meghaladó munkaviszony esetében 12 havi átlagkereset kifizetését teszi lehetővé. Kevésbé lojális a közalkalmazottakra vonatkozó törvény – e körben húsz év után nyolchavi átlagkeresetnek megfelelő végkielégítés jár –, s a legszerényebb kifizetés a gazdasági szférában foglalkoztatott dolgozókat illeti: ők a Munka törvénykönyve szerint 25 évi munkában eltöltött idő után hathavi átlagkeresetre számíthatnak. Kivéve a vezető állásúakat, akiknél ennél lényegesen magasabb összegben is megállapodhatnak a felek.

A kollektív szerződésekben természetesen a dolgozók javára is el lehet térni a mértékektől, már ha egyáltalán van kollektív szerződés. A gyakorlat ugyanis azt jelzi, hogy a gazdaság átrendeződésével alaposan megváltoztak az érdekviszonyok, s a munkaadók sokkal inkább a profittermelésben, mintsem dolgozók biztonságát védő, kedvező szociális klíma megteremtésében érdekeltek. Sőt bizonyos tendenciák kifejezetten arra utalnak, hogy a munkáltatók igyekeznek megszabadulni kötelezettségeiktől. Ezt az érvényben lévő – s e tekintetben finomításra szoruló – törvényi szabályozás lehetővé is teszi, mindenekelőtt az áthelyezés intézményének megszüntetésével. Miután a végikielégítés kifizetése egyazon munkáltatónál eltöltött munkaviszonyt feltételez, de nem működik az áthelyezés mechanizmusa, így tulajdonosváltáskor – és a tranzakció után sorra kerülő elbocsátások esetén – a dolgozók elesnek a végkielégítéstől, noha évtizedekig dolgoztak az adott cégnél, illetve elődjénél. A jogutódlás szabályozása értelmében az új tulajdonossal működő társaság úgy veszi át az embereket, mintha az utcáról érkeztek volna, azaz nulláról indul a munkaviszony. Breznay Tibor szerint ezt a visszásságot orvosolta a Legfelsőbb Bíróság 154-es számú állásfoglalása, amely a múlt év őszétől – de megszületése után öt évvel – épült be a törvényi szabályozásba, s kimondja: ha a változás csak a munkáltató jogalanyiságát érinti, azaz minden maradt a régiben, csak új tulajdonos vette át a céget, akkor a jogelődnél eltöltött munkaviszonyt el kell ismernie a jogutódnak is. Ennek azonban csak bírósági úton lehet érvényt szerezni. Ha a dolgozók számára körülményesebben is, de e törvényi kiegészítés által mégiscsak lehetővé vált, hogy végkielégítéshez jussanak – hangsúlyozta az elnök. Ugyanakkor mindazok, akik a bírósági procedúrát nem vállalták, elestek a végkielégítéstől, tehát joggal érezhették számukra hátrányosnak, míg a tőkés érdekek szempontjából barátságosnak a törvényt.

LÉPHAFT PÁL RAJZA

A gazdasági társaságokról szóló, az idei év nyarától hatályos törvény igyekszik rendet tenni a társaságok választott tisztségviselőinek, azaz az igazgatósági tagoknak és az elnököknek a javadalmazásában is. Ezek szerint ezt a kört ebben a tevékenységében nem illeti meg a végkielégítés, ha azonban az elnök vezérigazgatóként is tevékenykedik, rá a korábbi javadalmazási szabályok vonatkoznak. Ezek a végkielégítések azonban még mindig szerény mértékűek ahhoz képest, amilyen összegek a bankszférában forognak. Breznay Tibor tudomása szerint kétszázmillió forintos végkielégítésre is volt igény, amely méltán sérti a társadalom igazságérzetét. Miután a gazdasági társaságokról szóló törvény a bankokra is kiterjed, ez meglehetősen érzékenyen érinti e kört, noha ez a szabályozás a régi szerződéseket nem anulálja.

Minden finomítás ellenére naivitás azt várni, hogy a végkielégítések körében érvényesüljön az igazságos és egységes rendteremtés elve – mondta végezetül Breznay Tibor. Ennek oka, hogy míg az egyik oldalon igen erős a pénzkiáramlás viszszafogására irányuló tőkés érdek, addig a másik oldalon igen gyenge a munkavállalói érdekérvényesítés ereje. Ugyanakkor tudomásul kell venni, az elosztás funkciói és mértékei oly mértékben elkülönültek, hogy ez a javadalmazásban is élesen megmutatkozik: a vezetői réteg javára és a végrehajtói, dolgozói hadnép kárára. Amíg a jelenlegi bérpolitika érvényesül, addig a végkielégítések tekintetében sem várható lényegi elmozdulás.

Aradi Zsolt, a Pénzügyminisztérium főosztályvezetője érdeklődésünkre leszögezte: a jövő évi költségvetési törvénytervezetben sor kerül a közszférát érintő végkielégítési rendszer módosítására. Ebben megtakarítási megfontolások is szerepet játszanak, legfőképpen azonban azért van szükség a korrekcióra, mert a köztisztviselők, illetve a közalkalmazottak, valamint a hivatásos állományúak jogviszonyát szabályozó szolgálati törvény között igen jelentős a különbség, s a végkielégítésre vonatkozó rendelkezések kaotikusak. A törekvés az egységesítés, illetve a Munka törvénykönyve szabályozásának irányába való elmozdulás. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a köztisztviselőkre is ugyanolyan kondíciók vonatkoznak majd, mint a gazdasági szférában alkalmazott dolgozókra, de némi közelítésre sor kerül. Ebből adódóan a köztisztviselők végkielégítését szigorúbban szabályozzák, melynek nyomán az eddigieknél szerényebb juttatásra számíthatnak.

A végkielégítés rendszeréről *Dr. Mohácsy* János, a Vasas Szakszervezet jogi képviselője lapunknak elmondta: a köztisztviselőkre, illetve közalkalmazottakra vonatkozó szabályozás nem összevethető a Munka törvénykönyvének a dolgozókat érintő rendelkezéseivel. Nyilvánvaló, a köztisztviselők megőrzése és megbecsülése olyan közérdek, amelynek meg kell jelennie a javadalmazásuk rendszerében. Mohácsy János szerint a gazdasági szférában foglalkoztatott munkavállalókra nem jellemző, hogy a köztisztviselői végkielégítésekkel mérjék össze az őket megillető mértékeket, annál kevésbé, mert nem is igen ismerik a másik szférára vonatkozó törvényi előírásokat.

A szakértő úgy véli, a Munka törvénykönyve folyamatban lévő módosítási tervezete a végkielégítésnél sokkal súlyosabb problémákat is felvet, s az érdekképviseletek most azon fáradoznak, hogy a dolgozókat sújtó és a kormány által bevezetni szándékolt megkötéseket miként enyhíthetnék. Természetesen a végkielégítésnek morális megközelítése is van – hangsúlyozta a jogi képviselő –, azt azonban tudomásul kell venni, hogy ez mindig viták forrása lesz. Például a banki-pénzügyi szférában előforduló többmilliós végkielégítések nem a jogszabályon alapulnak, hanem az egyéni munkaszerződésekben foglaltakon. Kérdésünkre, hogy a szakszervezetek miért nem fejtenek ki hathatósabb érdekérvényesítést a munkahelyeken – például a végkielégítéseket is szabályozó kollektív szerződések megalkotásával – a jogi képviselő azt mondta: az utóbbi években jelentősen megfogyatkozott a szakszervezeti taglétszám, ami szükségszerűen kihat a szakszervezetek erejére, s ugyanakkor pénzügyi hátterük is meggyengült. Mindez kedvezőtlenül befolyásolja az érdekvédelmi tevékenységet. A munkáltatók nagy része hallani sem akar a kollektív szerződésről, a hatályos jog szerint pedig ezt kikényszeríteni nem lehet. Mindezek ellenére a vasasoknál évente több száz peres ügyben vállalják a dolgozók képviseletét, s több mint kilencvenszázalékos arányban meg is nyerik a pereket. A dolgozónak és a jogi képviselőjének azonban nagyon meg kell fontolnia, milyen munkaügyi vitákkal fordul bírósághoz, sok esetben ugyanis a perindítás miatt a munkáltató nagyobb hátrányt okoz a dolgozónak, mint amilyen eredmény a perrel elérhető. Ráadásul rendkívül hosszúak a bírósági eljárások, és az nagyban hátráltatja az ügyek gyors lezárását. A jogi képviselő a végkielégítésekkel kapcsolatos legszorítóbb problémát abban látja, hogy számos vállalatnál – olyanban is, ahol az állam résztulajdonnal rendelkezik – egyszerűen nem fizetik ki a dolgozói járandóságot. Fizetésképtelenségre hivatkoznak, és az illetékes állami szervek sem tesznek meg mindent, hogy az ilyen jellegű problémák megoldódjanak.

Vasvári Éva

Kollégisták a munkásőrök parancsnokságán

Erős sajtócéget tervez az ÁPV Rt.

Számos vállalat gazdálkodásának, üzletpolitikai koncepciójának vizsgálatát tűzte napirendjére az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. igazgatósága. *Gansperger* Gyula elnök-vezérigazgató tegnap a tanácskozásról tartott sajtótájékoztatóján a napi aktualitásokról – a postabankos sajtóportfólióról – is informáltata az újságírókat.

A vagyonkezelő szervezet tárgyalt a Szerencsejáték Rt.-ről, a Hungaropharmáról, illetve a lóversenypályáknak és a létesítményeket működtető cégnek a jövőjét érintő döntéseket hozott. Gansperger Gyula két erdőgazdaság speciális helyzetét külön is kiemelte, miszerint az ÁPV Rt. tulajdonosi jogokat gyakorol e cégekben, de az erdővagyon a kincstárhoz tartózik, a szakmai felügyelet pedig a szakminisztériumhoz. Az elnök-vezérigazgató kitért a Volán vállalatok helyzetére, arra, hogy a jövő esztendőben nagyobb nyereség elérésére lát esélyt az ÁPV Rt., melyet azonban nem a viteldíj emelésével akar eléretni a főtulajdonos. Jövőre több vállalat részvényei kerülhetnek a tőzsdére;az áramszolgáltató cégeké mellett jövőre a K & H Bank részvényeire is számíthatnak a befektetők.

Gansperger Gyula a Postabankról annak sajtóportfóliója okán – kérdésekre válaszolva – kijelentette, hogy hamarosan létrejöhet egy erős, a későbbiekben jól értékesíthető sajtócég, ám a piacképessé tételhez nem elegendők a pénzintézetnél lévő, tisztázott tulajdonviszonyú lapok. Arról, hogy a Magyar Befektetési Bank megvenné-e és milyen kondíciókkal a Magyar Hírlapot, az elnök-vezérigazgató külön nem nyilatkozott, illetve e kérdés kapcsán is arra utalt, hogy a Postabank MFB-hez kerülő sajtóportfóliója valóságos helyzetének megismerése a megelőző lépés.

Az ÁPV Rt. elnök-vezérigazgatója fontosnak tartotta közölni: visszahívják azokat a cégeknél lévő vezető tisztségviselőket, akik vagy pártalkamazottként jutottak beosztásukhoz, vagy rokonságban vannak politikusokkal. Bár ez utóbbi „státus" nem deríthető ki minden esetben. A sajtótájékoztatón *Sajó* Zsuzsa ügyvezető igazgató bejelentette, segítséget kért és kapott a minap leégett Váci Mihály Kollégium az ÁPV Rt.-től: a diákok időlegesen beköltözhetnek a Somlói út 51. szám alatti ingatlanba, az egykori munkásőr-parancsnokság épületébe.

(g. l.)

MÉLYÉPTERV KOMPLEX RT.

(1012 Budapest, Várfok u. 14. cégjegyzék száma 01-10-042771)

meghívja tisztelt részvényeseit az 1999. január 14. 14.00 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésére.

A közgyűlés helye: A társaság székhelye (1012 Budapest, Várfok u. 14.)

Napirendi pont:

A részvénytársaság alapító okiratának és alapszabályának módosítása az 1997. évi CXLIV. törvény rendelkezéseinek megfelelően.

A közgyűlésen a szavazásra az jogosult, akit a részvénykönyv a közgyűlés megelőző napon részvényesként feltüntet, és részvényesi mivoltát megfelelő módon igazolta. A részvényes a közgyűlési jogait képviselő útján is gyakorolhatja. A meghatalmazást közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat formában kell a részvénytársaságnak benyújtani. A részvényesek kötelesek képviselőik nevét az igazgatóságnak a közgyűlést megelőzően írásban bejelenteni. A közgyűlésen a szavazás a részvények számát feltüntető szavazólapok felmutatásával, nyíltan történik. A közgyűlésen a részvényesek döntéseiket az alapszabálynak megfelelően hozzák.

A Mélyépterv Komplex Rt. Igazgatósága

Új MTESZ-elnök

Új elnököt választott *Michelberger* Pál akadémikus személyében tegnap a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének Szövetségi Tanácsa, mivel az előző elnök, *Havass* Miklós megbízatása lejárt. Az új MTESZ-elnök folytatni kívánja elődje munkáját, illetve az uniós csatlakozás jegyében kívánja megújítani a szervezetet.

A csődeljárás lehet a megoldás a gondokra

Sztrájkoltak az Ikarusban

(Folytatás az 1. oldalról)

Mint ismert, az autóbuszgyártó társaság anyagi nehézségeire hivatkozva bejelentette, a béreknek csak a felét hajlandó kifizetni. A kétórás sztrájkot egy nappal korábban munkásgyűlés előzte meg, ahol a kialakult helyzetért az államot is elővették, mondván, tarthatatlan, hogy a kialakult helyzetben „előkelő idegenként viselkedik". Elhangzott, éppen ezért ki kell kényszeríteni egy olyan alap létrehozását, amely garantálja, hogy a munkavállalók hozzájuthassanak járandóságaikhoz.

Széles Gábor, a vállalat elnöke korábbi nyilatkozataiban azt hangsúlyozta, hogy a jelenlegi helyzetben nem lát más megoldást, mint a cég átalakítását. Előreláthatólag december 16-án az Ikarus csődöt jelent, és utána a csődegyezség keretében kívánják megoldani a feltorlódott problémákat. Ez persze nem jelenti azt, hogy megszűnne az egykoron szárnyaló vállalat. Széles szerint a DAF cég példáját követnék, ahol egy sikeres csőd- és felszámolási eljárás után újult meg a ma már nemzetközi hírű vállalat. *Oblath* Gábor, a Kopint-Datorg Rt. kutatási igazgatója szerint a csődeljárás kezdeményezése jó ötlet, hiszen így átmeneti lélegzetvételhez jut(hat) az Ikarus. Ebben az időszakban mentesül bizonyos kötelezettségek alól. Nem kell például a hiteleket azok kamatait törleszteni. A csőd bejelentése egyébként sem új találmány, a problémák orvoslására, a likviditási gondokkal küszködő vállalatok sokszor élnek ezzel. Ez persze nem jelenthet végleges gyógyírt az autóbuszgyártó vállalat számára, csak arra elég, hogy rendezzék soraikat. Perspektivikus stratégiát dolgozzanak ki. Ha ez meglesz, az állam is jobban segít.

Lapunk információi szerint a csőd bejelentését még az Ikarusszal üzleti kapcsolatban álló bankok is tudomásul veszik, hiszen számukra az az elsődleges érték, hogy a cég talpon maradjon.

Ha az Ikarus Rt. fennmaradásának ára a kötelezettségek elengedése, akkor az ÁPV Rt. hajlandó tárgyalni arról, hogy eltekintsen a privatizációs szerződés záradékaitól – közölte *Gansperger* Gyula, az ÁPV Rt. elnök-vezérigazgatója tegnapi sajtótájékoztatóján.

Az Ikarus privatizációs szerződésében az állam hároméves foglalkoztatási kötelezettséget írt elő a vevő menedzsment számára. Ennek elmaradása esetén 5,6 milliárd forintos követelésre jogosult az ÁPV Rt. Az állam ezenfelül húszmillió márkás garanciát is vállalt a cégnek hitelt nyújtó bankoknál.

Szilágyi Béla

Zárt rt.-vé vált a nyomda

A Szikra nem egyesül

A Szikra Lapnyomda Rt. nem egyesül az Athenaeummal és zárt részvénytársasággá alakul – született meg a döntés a cég tegnapi, rendkívüli közgyűlésén. A részvényesek az eddigi alapszabály alapító okirattá történő módosításáról is döntöttek.

Mint *Lendvai* Lászlóné, a Szikra vezérigazgatója, igazgatósági tag kérdésünkre elmondta, az Athenaeummal való egyesülés lehetőségét a közgyűlés elvetette. Maga az előterjesztés is erre tett javaslatot, ugyanis a könyvvizsgálói elemzés rávilágított, hogy e tranzakció kedvezőtlen – a közelmúltban végrehajtott beruházások után járó ötvenszázalékos adókedvezmény elveszítése nyomán hátrányos – lenne a Szikra számára. A zárt rt.-vé alakulást ugyancsak a cég sajátos helyzete indokolja. Miután kisrészvényeseinek aránya csekély, így nem indokolt a nyílt társasági státus, s ezzel együtt a december 31-ig kötelező tőzsdei bevezetés felvállalása. Mint Lendvainé kifejtette, a Szikra nem mondott le arról, hogy a későbbiekben tőzsdei cégek sorába kerüljön.

A Szikrában jelenleg a Postabank és a Láng Holding 33-33 százalékos, az EBRD 19, az Egészségbiztosítási Önkormányzat 13, a kisbefektetők kétszázalékos tulajdonnal rendelkeznek. **(v. é.)**

Felújításra kárhoztatva

A rejtélyek palotája

Elvarázsolt kastély ez a ház. Mindig is éreztük, itt, az Andrássy út 98.-ban, valami történni fog, s abban is mindenki megegyezett, hogy a dolog nem lesz jó – mondja egy hosszú évek óta itt élő idős ember a lakótársai nevében is. Ez a helyzet, amióta az egykori Pallavicini-palota felújításába belefogott a rejtélyes P+M Kft., amely úgy látszik, bár hús-vér emberekkel dolgozik, ám olyan, mint valami fantom az éjszakában, székhelye nincs, legalábbis a megadott címen biztosan nincs. Baljós esetek színhelye az épület. Hatalmas tűz tarolta le a padlást. Két munkás – egyikük édesapja szeme láttára – életét vesztette a hirtelen leszakadt állvány miatt. Ketten úgy megsérültek, hogy még most is kórházban ápolják őket. A lakók szerint ez már több mint véletlen.

– Mi lesz még itt? – aggódik az idős ember, de nem mond többet, mert melósokból álló kis csapat bukkan fel a közelben. – A múltkor még gázszivárgás is volt – súgja, miközben csukja az ajtót.

Az Andrássy út 98-as számú ház lakói mindezek ellenére szeretnek itt élni. Már a '90-es évek elején beadták igényüket a terézvárosi önkormányzathoz, hogy megvásárolnák a lakásukat, ám ebből mindmáig nem lett semmi. Azt kapták válaszul, hogy a ház nem idegeníthető el, mert műemléki épületről van szó, amit mielőbb rekonstruálni kell. Egyvalakinek, *Biczó* Lászlónak, illetve az általa irányított P+M Kft.-nek mégis sikerült elérni az elérhetetlent. A társaság ugyanis megvásárolta az önkormányzattól az épület valamivel több mint 63 százalékát. Hogy miként és persze mennyiért, arra éppúgy nem tudni a választ, mint arra, hogy mit szándékozik tenni a tulajdonával.

Pallavicini Sándor a telket 1880 körül kapta az államtól. Az őrgróf a kor egyik legismertebb építészét, *Petschacher* Gusztávot bízta meg a reprezentatív kastély terveinek elkészítésével. A bérpalota tengelyesen szimmetrikus alaprajzi kialakításával, három részre tagolt utcai homlokzatával, oszlopos, loggiás lakóudvaraival mindig is kitűnt a környezetében lévő épületek közül. Az első alaprajzok a házról 1881 végén készültek el. Ezeken az emeleteken négy nagyobb és nyolc kisebb, a földszinten két nagyobb és két kisebb lakás, istálló, kocsiszínek voltak feltüntetve. A terveket 1882-ben úgy módosították, hogy szintenként két-két nagyméretű lakást alakítottak ki. A földszinti istálló és a kocsiszínek elrendezése változott, de ezek az alapvető építészeti elképzeléseket nem módosították. A ház elkészülte után maga Petschacher is beköltözött családjával a földszintre, ahol 1887-ig lakott. A második világháború végén, Budapest ostromakor a bérpalotát bombatalálat érte, amely a jobb oldali utcai szárnyat súlyosan megrongálta. Az államosítást követően a Hídépítő Vállalat központja a palotába költözött, ami ettől kezdve jelentős átalakításon ment keresztül. A cég az emeleteken középfolyosós irodacsoportot alakított ki, a földszinten a középső udvart lefedte, és előadótermet hozott létre. A legszembetűnőbb változás az előcsarnok részbeni lefalazása, és a kő lépcsőházhoz vezető lépcsőkarok áthelyezése. A földszinti helyiségek kialakításakor a falakra faburkolatok kerültek, az emeleti irodákban a még meglévő belső díszítéseket is elbontották.

Több, az általános építési szabályokba ütköző kis alapterületű otthont hoztak létre. Két második emeleti lakás szobáiban például nem teremtették meg a természetes szellőzés lehetőségét. Ez csak az előszobán, illetve a közlekedőn keresztül valósulhatott meg. A háború utáni helyreállítást és átépítést követően csak a Hídépítő Vállalat által használt közös területeket – kapualj, előcsarnok, a jobb oldali főlépcsőház – újították fel, illetve tartották folyamatosan karban. Tíz évvel ezelőtt a hídépítő kezdeményezésére az akkori IKV újjávarázsolta a homlokzatot is. Kijavították a kőoszlopot, a kőkorlátot, a kőlábazatot a hiányzó homlokzati díszeket pótolták, a címert is rekonstruálták. A homlokzat felújításával együtt az utcai loggiák és teraszok burkolatait is újra elkészítették.

Terézváros egyik legértékesebb épületében mostanában nagy a sürgés-forgás. Pakolnak, falaznak, festenek-mázolnak. Az idegen azonban rögtön feltűnik nekik. Van, aki rögtön kifejezi nemtetszését, odamordul:

– Maga meg mi a fenét keres itt? Jobb, ha nem kolbászol erre, mert szólunk a főnöknek!

Okosabbnak látom, ha az egyik lakó segítségét kérem, hogy kalauzoljon. A munkásoknak ez se igen tetszik, de már nem szólnak, viszont megakad a munka. Állnak, amíg ránk látnak. Előbb a padlásra megyünk megnézni, milyen károkat okozott a nem is túl régi tűz. A tűzoltók szerint a padlástér hatvan százaléka leégett, a baj legalább ötmillió forinttal járt. Egy Romániából átjött vendégmunkás cigarettázott... Vélhetően az eldobott csikk miatt keletkeztek a lángok. A fiatalembert, aki szemtanúk szerint illuminált állapotban volt, égési sérülésekkel és füstmérgezéssel szállítottak a Honvédkórházba. Vajon mit keresett este, jóval a munkaidőn túl a padláson? A házban azt beszélik, néhány munkás a padláson meg a pincében alakította ki éjszakai szálláshelyét.

A lakók korábban esténként hangokat, neszezést, dübörgést hallottak fentről is, lentről is. Volt, aki erre elindult megnézni, mi okozza a rejtélyes zörejeket, s törülközőbe csavart félmeztelen kőművesekkel futott össze. A padlásra nem jutunk be. Valaki bezárta a vasajtót. Kalauzom, *Halmos* Károly szerint ez nem véletlen.

A földszinten a ház jobb oldali traktusában folyik leginkább a munka. A belső udvart fedik le. Itt történt a november eleji, két ember életét is követelő baleset. Négy munkás az épület belső udvara fölé emelt be egy üvegfedelet, pontosabban annak acél tartóvázát. Tizenkét–tizenöt méteres magasságon voltak, amikor is – máig tisztázatlan körülmények között – összedőlt alattuk a deszkaállvány. Egyikük a helyszínen szörnyethalt. Másikuk a kórházban vesztette életét. Két társuk súlyos, életveszélyes sérüléseket szenvedett.

Már több súlyos baleset történt HAVRAN ZOLTÁN FELVÉTELE

Ottjártunkkor sem adtak sokat a munkavédelmi szabályokra. A deszkaállványok között csak úgy peregtek ránk a szikrák, miközben fent a magasban vélhetően hegesztettek.

– Na látja, uram, akár újabb tűz is lehet – jegyzi meg kísérőm aggódva, s elvezet a ház pincerendszerébe, amely olyan, mint egy kazamata. A gyér világítás mellett is konstatálhattuk, itt is végeznek „valamilyen" munkát, ha minden igaz, lomtalanítanak. Két, Mátészalkáról jött fiatalember pakolja ki a pincehelyiségeket, ami önmagában dicsérendő dolog, csakhogy ehhez nem kérték ki a tulajdonosok engedélyét. Kísérőm nehezményezte is a dolgot. Kérdésére, hogy mit csinálnak, és ki kérte őket erre, a válasz, hamiskás mosoly és egy odabökött mondat: Keressék a főnököt!

A főnök harminc év körüli fiatalember. Nem kell kutatnunk utána, a pincéből mászunk fel, amikor az utunkat állja. Lepereg róla Halmos úr, a pincék lomtalanítására vonatkozó, észrevétele, majd sietve faképnél hagy. Az egyik közelben dolgozó melós követvén a történteket, szinte alig hallhatóan megjegyzi: jobb, ha nem húzunk ujjat a főnökkel, mert az olyan ember...

Halmos Károly lakása a palota bal oldalán a hátsó fertályban található. Amikor leülünk beszélgetni, dokumentumok egész sorát pakolja ki az asztalra.

– A '90-es évek elején a lakók már beadták lakásvételi igényünket, ám azokat kapásból elutasították azzal, hogy az épület műemléknek minősül. Hozzátették, emiatt jobb lenne, ha egy tulajdonos lenne, amely rendbe tenné a palotát, visszaállítaná eredeti állapotát. Ezt körvetően többször is próbálkoztunk, hiába. Éppen ezért lepődtünk meg azon, amikor egyszer csak a semmiből előkerült a P+M Kft., és hozzájutott a hídépítő vállalat bérleti jogához, majd pedig az épület 63 százalékának a tulajdonjogához. A Műemlékvédelmi Hivatal, amely korábban nem adott zöld utat az elidegenítésre, a P+M Kft. esetében kivételt tett.

– Mit tudnak a P+M Kft.-ről?

– Nem tudjuk, mivel foglalkoznak, hogyan is vásárolták meg az épület több mint felét. Még az sem ismert, hol a székhelyük. A Teréz körút 6. számot adták meg. Egyszer elmentem oda, de nem találtam a kft.-t. Egyébként csak az érdekesség kedvéért jegyzem meg, az elmúlt években nagyon sok küldemény, levél érkezett ide különböző kft.-k részére, amelyek közül természetesen egy sem volt itt megalálható.

– Személyesen találkoztak-e a társaság ügyvezetőjével, *Biczó* Lászlóval?

– Egy lakógyűlésen, ahol is megkérdezte az épület bal oldali szárnyában lakóktól, hogy meg akarják-e védeni a falakon felfutó vadszőlőt.

– Nem igazán értem.

– Mi sem értettük, csak sejtettük, hogy valami van a féltése mögött. Arra gondoltuk, azért kérdezett rá, mert úgy kaphatta meg a ház 63 százalékát, ha teljes egészében rekonstruálja a palotát. Tehát a bal oldali traktust is, adott határidőre. Talán úgy morfondírozhatott, ha a lakók ragaszkodnak a vadszőlőhöz, nyugodtan érvelhet, hogy így az átalakítást csak később tudja megcsinálni. Addig is időt és pénzt nyer.

– Úgy tudom, hogy a nyáron megtartott lakógyűlésen az önkormányzat képviselője is részt vett. Volt ennek valami eredménye?

– Egyfolytában arról beszélt, milyen előnytelen lenne, ha megvásárolnánk a bérleményünket. Azzal érvelt, hogy nem éri meg, mert csak drágán juthatunk hozzá. Nem nagyon értettük, mire akar kilyukadni. Aztán októberben levelet kaptunk a polgármesteri hivataltól, s mindenre fény derült. Ebben közölték, megvásárolhatjuk ugyan otthonainkat, ha mindenki hozzájárul a felújítás költségeihez. Ám hogy mennyibe kerülnek a rekonstrukciós munkák, miért mennyit kell fizetnünk, arra máig nem kaptunk érdemi információt.

– Akkor most csak az biztos, hogy folynak a munkák.

– Folynak, de nem nagyon tudjuk, kik dolgoznak itt. Amíg a szomszédos épületre öles betűkkel ki van írva, hogy a felújító a Strabag, nálunk nincs látható neve a cégnek. Hogy itt valami nincs rendben, bizonyítják a halálesetek, és a tűz. Volt olyan lakótársam, aki megállított egy munkást, hogy megkérdezzen tőle valamit, de az még magyarul sem tudott megszólalni. Kíváncsi lennék, vajon munkaadójuk mennyi tb-t fizet utánuk. Egyébként most, a tűzeset után a lakásomban erős gázszagot éreztünk. Nem tudtuk mire vélni. Aztán amikor kihívtuk a gázművek szakembereit, kiderült, hogy a munkások teljesen szabálytalanul hozzányúltak az épület gázcsapjához.

A Műemléki Hivatal területi felügyelője, *Tahi Tóth* Nándorné, odavissza tudja a Pallavicini-palota, illetve az ott lakók bajos dolgait. Ám kijelentette: hivatalosan csak annyit mondhat, hogy a hivatal minden esetben, amikor intézkedett, messzemenően a jogszabályoknak megfelelően járt el.

– Akkor miért nem engedélyezték, hogy a lakók megvehessék a lakásukat?

– Soha nem akadályoztuk ebben őket. Amikor először kapcsolatba kerültünk a Pallavicini-palotával, arról volt szó, hogy a kerületi önkormányzat jelezte tulajdonosi igényét az egész épület iránt a Fővárosi Önkormányzat mellett működő vagyonátadó bizottságnál. Akkor azt mondtuk, addig nem járulunk ehhez hozzá, amíg a Terézvárosi Polgármesteri Hivatal el nem készíti az épületről szóló műszaki leírás mellett a műemléki dokumentációt is. Illetve vállalja: megoldja a palota felújítását.

– Ez megtörtént. De ha minden igaz, önöket évekkel később a P+M Kft. is megkereste. Hozzájárulásukat kérte ahhoz, hogy az önkormányzattól megvásárolhassa a hídépítő irodáira szóló bérleti jogot.

– Először az önkormányzat keresett meg bennünket. Véleményünket kérte, mi lenne, ha átadnánk a hídépítő bérleti jogát a P+M Kft.-nek. Akkor azt mondtuk, ha a rekonstrukciós munkákat a kft. felvállalja, és ennek keretében három olyan lakást végérvényesen felszámol, amelyet korábban szabálytalanul alakítottak ki, akkor a hivatal szabad utat enged a bérleti jog átadása után akár az eladáshoz is.

– Ezzel egy időben a lakóknak is zöld jelzést adhattak volna a lakásvásárlásra.

– Amikor '96 októberében rábólintottunk a P+M Kft. vásárlási szándékára, hozzájárulásunkat adtuk ahhoz is, hogy a lakók megvehessék bérleményeiket. Csak azt kötöttük ki feltételként, hogy az előbb említett három, szabálytalanul kialakított lakást nem lehet megvásárolni. Vagyis, aki ebben az ügyben nem tett meg mindent, az az önkormányzat.

– Önök, ha jól tudom, az idén áprilisban megkezdett felújítási munkákat egyszer leállították, s csak augusztusban engedélyezték újra.

– Jók az információi, én voltam, aki ezt megtette. A védett épületeknél minden munka engedélyköteles. Csakhogy erről a P+M Kft. „elfeledkezett".

Természetesen szerettük volna megkérdezni a P+M Kft. vezetőjét, Biczó Lászlót is. Úgy jártunk, mint Halmos Károly. A megadott címen nem találtuk meg. Próbálkoztunk a tudakozónál is. Kaptunk két telefonszámot. Az egyik a P+M Idegenforgalmi és Kereskedelmi Kft.-jé volt. A vonal túlsó végén azonban *Horváth* István nyugdíjas mutatkozott be, ám ő semmit nem tudott a kft.-ről. A másik számon a P+M Polimerkémia Kft. jelentkezett, de ennél a társaságnál sem hallottak Biczó úrról, illetve a Pallavicini-palota felújításáról. Később a Műemlékvédelmi Hivataltól is kaptunk két mobilszámot, ekkor géphang közölte: ezen a számon nincs előfizető.

A Terézvárosi Önkormányzat részéről a Pallavicini-palota ügyében *Zölde* Józsefet, a Városüzemeltetési Igazgatóság vezetőjét hívtam, hogy megkérdezzem például azt, miért éppen a P+M-nek adták el az épület 63 százalékát, az illetékes azonban nem volt hajlandó nyilatkozni a témáról. Mint mondta, azért nem, mert a sors úgy hozta, hogy közös megegyezéssel távozik posztjáról. Ezért inkább kérdezzük a polgármestert vagy a jegyző asszonyt.

Az októberi választásokat követően új ember foglalhatta el a terézvárosi polgármesteri széket, s *Faragóné Molnár* Ildikó is csak néhány hete megbízott jegyző. Vagyis túl sokat nem tudhatnak az ügyről. Utóbbi annyit azonban elmondott, hogy a képviselő-testület 1997. április 27-i ülésén foglalkozott először érdemben a Pallavicini-palota és az ott lakók ügyével. Arról döntött, hogy *társasházzá* alakítja az Andrássy út 98. számú épületet, és hozzájárul a palotán belül található nem lakáscélú helyiségek egy részének elidegenítéséhez. Ennek alapján kötöttek szerződést a P+M Kft.-vel, amelynek irodákat, pincéket adtak el. Ugyanakkor a képviselőtestület felajánlotta az épületben lévő lakások bérlőinek is, hogy – az Országos Műemlékvédelmi Hivatal kikötéseivel – megvásárolhatják otthonaikat. Első körben három bérlő élt is vételi jogával. Mindez idén nyáron volt. Ezt követően októberben az önkormányzat újabb ajánlatot tett hat önkormányzati lakás bérlőjének. Mostanában öten jelezték, hogy megvennék bérleményüket. Megtudtuk még, hogy Faragóné Molnár Ildikó a közelmúltban történt munkahelyi baleset és tűzeset miatt megkérte az Országos Műemlékvédelmi Hivatalt mint elsőfokú építésügyi hatóságot, ellenőrizze az építkezést.

Évekkel ezelőtt a Pallavicini család is jelentkezett az önkormányzatnál, hogy visszavásárolnák a palotát, ám elutasították a kérelmüket.

Szilágyi Béla

Kis borzalmak: hóember

És az milyen volt, amikor a Jégfantomban a törvényszéki elmegyógyintézetből megszökött albínó postás sziú indiánnak öltözve a havasokba szökik, és egy jégcsappal lefejezi az öreg kecskepásztort, aki éppen vacsorához készülődik a kunyhójában? Szerintem eszméletlen jó volt, mindenki ette magát a moziban. Figyelj! A postás aztán beöltözik a kecskepásztor ruhájába, szirénázva bemászik a kecskeólba, és ott vénásan belövi magát koksszal, így jojóznak a szemei, feleséget választ magának a kecskék közül, mert azt hiszi, hogy tél van, és a befagyott óceán partján táborozik egy meteorológiai kutatóállomáson. Ezt csak azért mondom, mert a kis Stokkerrel tegnap délután hóembert építettünk, meggörgettük a hasát, aztán a fejét is, komolyan mondom, egész jól nézett ki a répaorrával, a dobócsillag szemével és a légpuskával, mert a seprű az marhaság, a faterom légpuskáját adtuk a kezébe, a fejére meg fazék helyett kapott egy bilit, óriási volt, lenyúltuk a Tőzegi néni bilijét, szerintem még most is keresi az öreglány!

Na amikor megvoltunk, azt mondja a kis Stokker, hogy ez a rohadt hóember nem akar beszélni, pedig már megdolgozta a veséjét, de most már nincs kegyelem, ha itt kell elpusztulnia, akkor is kiszedi belőle, honnan esik a hó. Hülye vagy, hát onnan fentről esik. Mindenki tudja, hogy fentről, de akkor is, onnan fentről honnan? Azt hiszed, ez tudja? Naná, nézd meg azt a sunyi pofáját, de bírja a kínzást, az anyja istenit, kiképezték rendesen! Oké, próbáljuk meg!

A kis Stokker behúzott egy kegyetlen nagyot a hóembernek, hogy egyből félre állt az orra, a bili meg leesett. Látod, egy szót sem szól, mindent kibír ez a szemét! Akkor én is rámentem a veséjére, két ököllel soroztam a derekát, a kis Stokker pedig röhögve kiszedte a szemeit, és eldobta, de a hóember továbbra is tartotta magát, meg se rezzent, erre azt mondta a kis Stokker, hogy ezért most úgy megszívatja, mint Moszkvát a nagy havazás, és ugyanazt fogja csinálni, mint a Boncmester szájharmonikájában a szadista pizzakihordó, vagyis kilyukasztja a hasát egy bottal. Lyukasztotta is, vicsorogva belenyomta, aztán húzogatta, mint egy vonót, hogy hátul jött ki a bot, de a hóember néma maradt, eltorzult arcán megvetés látszott. Szerinted most mit csináljunk vele? Fogtam a légpuskát, és a tussal vertem a fejét, szépen le is szakadt, öröm volt nézni, de akkor sem beszélt. Úgy látszik, puhák vagyunk. Azt kérdezi erre a kis Stokker, hogy emlékszem-e a nőnek átoperált rendőrre a Három vak szadistában, amikor lángszóróval olvasztja fel a hibernált rajztanárt? Az nem is abban volt, te lökött, hanem a Borotvával ébredek második részében, amikor a villamoskalauz özvegye fogadásból parazsat eszik! Jól van, ne vitatkozzunk, inkább fűtsünk be kőkeményen ennek a mocskos hóembernek, nehogy már azt higgye, hogy ő itt az erősebb!

Meggyújtottunk egy újságpapírt és megpörköltük a hátát, a hasát, aztán a maradék fél fejét is. Tűrte. Nem beszélt. Ez hihetetlen, mondtam. A kis Stokker is bólogatott, elismerte, hogy ezt a tortúrát csak a legszuperebb ügynökök képesek kiállni, azokat akár meg is darálhatják, akkor se tudják szóra bírni őket. Akkor nincs más hátra, fogjunk egy lapátot, és döngöljük a földbe! Erre a kis Stokker azt mondta, ne hamarkodjuk el, tegyük azt, amit az Iszonyat habfürdőjében a zöldséges, aki egy meghajlított gombostűvel húzta ki az artériát a vevőből...

Akkor odafent nyílt az ablak, anyukám kiszólt, hogy ne maradjunk tovább kint, a hidegben, mert meg fogunk fázni, legyünk jó gyerekek, inkább szépen menjünk be videózni a jó meleg szobába.

Pedig esküszöm, még tíz perc, és minden titkot kiszedtünk volna abból a nyomorult hóemberből!

Fehér Béla

Petschacher Gusztáv

tervezte a bp-i Körönd rácsos előtér-kapujót.; kivitelező: Jungfer Gyula; reprodukció.

Sárádi Kálmán: Művészi kovácsolás, Budapest, 1970. 2391

1861.

Petschacher Gusztáv

osztrák származású építész 1873-ban jön Pestre: ő építette a Körönd-ön levő 88-90 sz. bérházat.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2131

Petschacher Gusztáv

További alkotásai a Népköztársaság út 4. p. a. Harkányi palota és a 98. p. a. Pollavicini palota.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2131

PETSCHACHER . . .

említés (A NÉPKÖZTÁRSASÁG ÚTJA 88-90. n. épület tervezője)

Pereházy Károly: Kovácsművészeti emlékeink a Népköztársaság utján

Műemlékvédelem, 1976. 3. sz. 171-177. l.

Petschacher Gusztáv

műei: a Népkőtársasági Pallavicini palota, a Körönöli MÁV nyugdíjintézet bérháza.

Mérényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

290

Petschacher Gusztáv

A bp-i Népkőztársaság úti Máv nyugdijintézetének bérházát tervezte.
2. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest, 1970.

Petschacher Gyula

Tervezte a Népköztársaság úti volt Pallavicini palotát. 1882. 20. sz. reprodukció!

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

271

Petschacher Gusztáv

1881-82-ben háromemeletesre építette át az V. Münnich F. u. 12. sz. a. épületet.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 13351

8101

Petschacher Gusztáv

a bécsi akadémián tanult.

Mihályi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

181

Petschacher Gusztáv

osztrák zármazású építész, számos kiemelkedő mű alkotója

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 13351

9571

Petschacher Gusztáv

"Ybl Miklós, Schikedanz, Szkalnitzky, Weber, Petschacher, Schmick, Steindl, a Stornók működése a legszorosabban függ össze a kor díszítőművészetével."

Kiss Árpád: A Historizmus a magyar iparművészetben.
Művtört.Írt.1972.2.sz.104-119.l.
105.l.

Petschacher Gusztáv
építész

Nézeteit, hova lehetőségei szerint
gyakorlatban is ugyakarott meg-
valósítani.

Kiss Ákos: Budapest szineiről.
MŰVÉSZET, 1972.szeptember - 4.oldal

PETSCHACHER GUSZTÁV

építette a PÁRIZSI ÁRUHÁZ (VI. NÉPKÖZTÁRSASÁG útja 39., most DIVATCSARNOK) DÍSZTERMÉT, AMELY EREDETILEG A V.-VI. KERÜLETI POLGÁRI KASZINÓ DÍSZTERME VOLT

Kiss Ákos: Müvészi értékü budapesti üzlet-berendezések

Müemlékvédelem, 1975. 1. sz. 13-26. l.

Petschacher Gusztáv épitéaz

épitette a Divatcsarnokot 1890 körül

Müemlékvédelem 1976/1/14

Kiss Ákos:Müvészi értékö védett Bpi üzletbereh

dezések

Petschauer Gusztáv

1882-ben szervezte a VII. Népköztársaság
u. 98. p. a. házat.

Benza László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest lexikon, Buda-
pest 1973. 1335 l

8538

Petschauer Gustáv

épitette 1880-82 között a VI. Népköz-
társaság u. 88-90. p. a. épületet.

Berza László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-
pest 1973. 13351

8531

Petschauer Gustáv

Tervezte 1880-ban és Hauszmann Alajos (1886) továbbepítette a VI. Népköztársaság u. 63-65. p. a. házat.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

852 p

Petschauer Gustáv

tervezte a VI. Népköztársaság u. 57. sz. a. házat.

Bevza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13350

8521

Petrschacher Gusztáv

1890. jún. 7-én halt meg.

Nádszava, 1975. jan. 7. 103. evf. 5m. 4p.

Petschacher Gusztáv, építén

L. Samu Géza

P-Szücs J. Cellini szerencséje 7.

Nérszabadság, Br. 1981 aug. 14.

Petschacher Gusztáv

1879-ben képsitette a Körönd rendezési és beépitési tervét.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3071

Petschacher Gusztáv

tervei alapján épült fel 1882-ben a a Népköztársaság u. 29. sz. épületet; az utra néző sárnyát 1909-ben lebontották.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2121

Petschacher Gusztáv

Ibl Miklós munkatársa.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

213/

Petschacher Gusztáv
építész

A Körönd sgraffeto-díszes palotája, Villói út – Körút sarki stukkó díszű épület stb. alkotója.

Kiss Ákos: A hisztorizmus ...
Művészet, 1970. junius – 13 lap

Petschacher Gusztáv

A Bp.VI. Népköztársaság útja 57.sz. házat Petschacher Gusztáv tervezte kétemeletesre 1873-ban; 1893-ban Schubert és Hikisch harmadik emeletet épitett rá. - A helyreállitás terveit Kacziba Ferenc készitette.

Pereházy Károly: Müemlék lakóépületek restaurálása a Terézvárosban. - Müemlékvédelem. 1970.2.sz.91-101. l.

100-101. l.

MDK

Petschacher Gusztáv, építén

Ybl Miklós köréhez tartozó osztrák
építén. Négy palotát tervezett a Köröndre.
Csak egyet kénített el, a másik házmat
erről mintázták.

–: Kodály Körönd 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. márc. 25.

1) Petschacher Gusztáv
építész

/1844-1890/ Osztrák származású.
1873-ban, a Sugárút kiépítéséhez került
Bp.-re.
Művei: volt Teréz krt. 24/a és b;
Kálmán u.-ban épített házai, Repr.
Rodos: Magyar építészettört. 299. 356. kép
Műszaki Kiadó 1971.

2) Petschacher Gusztáv.

építén

Körönd · MÁV nyugdíjintézet bérháza

/1879-81/

Pallavicini palota / Népköztársaság úta

98./

Rados: Magyar építészettört. 299.

Műszaki kiadó 1971.

Petschacher M.D.K.

Az Andrássy ut egyik épit je

preisich Gábor: Bp. városépitsének története
kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964.

I. mell.

Petschacher M.D.A.

Az Andrássy ut egyik épitője

preisich Gábor: Bp. városépitésnek története
a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964

I. mell.

Petschacher Gusztáv MDK

VI. Paulay Ede u. 54.
Volt Terézvárosi Kaszinó.

Épitette Petschacher Gusztáv 1884-1885.

A nagyteremben Lotz Károly és Feszty Árpád falképei.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

148-149.l.

-3-

PETSCHACHER Gusztáv építész M.D.K.

Br. Kőrönd, MÁV nyugdíjintézetének vérháza (1879-81)

Nyelvtársaság u. 98. sz. egykori Palla-vicini-palota

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 287,

M.D.K.

– 1 –

PETSCHACHER Gusztáv épitész

Bérházak:

Üllői út és József körút sarkán,

Teréz krt 24/a isb. Kálmán utcaiházak.

Báthory u. 20. sz. a. bérház (1891) repr.

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961. 287. l.

./.

M.D.K.

PETSCHACHER Gusztáv építész

(1844-1890)

osztrák származású, a Sugárút kiépítéseles 1873-ban idekerült építész, különösen bécházépítkezések terén vitt új szint Pest varoskeréte.

1/.

Rados Jenő: Magyar építészetörténet Bp. 1961.

285, 287, 297. l.

Petschauer Gusztáv

MDK

Bp. V. Nádor u. 12.

1844-ben Hild József épitette Döring József számára kétemeletesre.
1881-82-ben Petschauer Gusztáv három-,
1923-ban Jónás Dávid ötemeletesre alakitotta.
Jelenleg iskola.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
116.1.

Petschacher, [építész:] MDk

Nem volt jelentéktelen mester a kor képzőművészeivel összehasonlítva sem.

Gerő László: A XIX. sz. végi későeklektikus építészet jelentősége Budapesten 162 – 175.

MÜEMLÉKvédelem

Bp. 1960. 3. sz.

Petschacher Gusztáv épitész M.D.K;

bécsi épitész tervei szerint épült Budapesten a Körön-
dön a MÁV-palota. /1880/
Sgraffitto diszei Székely Bertalan terve nyomán
Rauscher Lajostól.

Ny.J.: Restaurálják a köröndi MÁV-palotán Székely
Bertalan falfestményeit

Magyar Nemzet 1963. augusztus 15. 4.1.

Fetschacher Gusztáv épitész M.D.K.

Népköztársaság utja 63 65. sz. iskolaépület.

József körut és Üllői t sarka , bérh z

Lenin körut és Aradi utca sarok / Lenin körut 82 bérház.

Preisich Gábor: Bp. városépitészének története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1954.

125.1.

Petschacher Gusztáv épitész M.D.K.

/ 1844-1890/

Körönd / Néküztársaság utja 90. sz./ sgraffi
Népköz "
tós bérház

Népköztársaság utja 4. és 57. sz. b rház

" " 96-98. sz. loggiás bérpalo
ta

Preisich Gábor: Bp. városépitésének története
a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964.
125.1. */ .

Petschacher Gusztáv MDK

MÁV nyugdijintézet volt bérháza
Népköztársaság utja 88-90.

Petschacher Gusztáv müve. Épült 1880-82.
Sgraffittók: Rauscher Lajos és Székely Bertalan.
A Körönd felé nyiló kapuja: Jungfer Gyula

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
146.1.

Petschacher Gusztáv

Népköztársaság utja 98.

Tervezte 1882.

Helyreállitva 1953-54.

Zakriás G. Sándor: Budapest. Bp.1961.

147.l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv, építész

A Körönöt alakitó négy palota tervezője. Bécsből jött
474.e.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene,
a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

P E T S C H A C H E R GUSZTAV /1844-1890/

Több városi palota alkotoja.

Végváry Lajos: Munkácsy és kora
Budapest 1962. TIT. József A. szabadegyetének előaedásai 51.

M. D. K.

PETSCHACHER Gusztáv építész

(1814-1890)

MÁV nyugdíjintézet palotája a Köröndön

volt Pallavicini-palota (Népköz-társaság útján)

A krombolt VI-VII. kerületi polgári társaskör épülete.

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800 1945
Bp. 1962. 194.

Petschacher Gusztáv

MDK

Népköztársaság utja 63-65.

Tervezte Petschacher Gusztáv az Állami Tanitó és Nőnevelő Intézet részére.
Továbbépitette 1886-tól Hauszmann Alajos.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
145.l.

Petschauer Gusztáv MDK

Népköztársaság utja 4.

Épitette Petschauer Gusztáv 1882-83 közt a Harkányi család számára, melynek Munkácsy Mihály egy ideig vendége volt.

Zakariás G. Sámdor: Budapest. Bp. 1961.

142.

mdk

Petschauer Gusztav építész

műve a Körönd 80 év előtt
épített elektikus stílusú (MÁV lakó-
ház) épület Műemlékház

Mozaik - Injekciót kap a sgraffitó
Népszava 91. évf 117. sz 1963 máj 22

4. l

Petschacher Gusztáv, M.D.K.

épitén

a körönd 4 palotájának tervezője

Kanyis, hag. mův. Bp. 1960 474

M. D. K

PETSCHACHER Gusztáv építész

Az eklektika jelentős építésze

Halatkay Lóránd: A Nemzeti múzeum
környékén kialakult palotanegyed
története
Műemlékvédelem 1960. 3-4. 154. l.

Petschacher Gusztáv, építész MDK

Az eklektika egyik jelentős alakja.

Hatalkay Árpád: A Nemzeti Múzeum körül kialakult palotanegyed története 153–161

Műemlékvédelem, Bp. 1960. 3. sz.

M. D. U

PETSCHACHER [Gusztáv] építész

A szerző tagadja, hogy Ristelb mű-
vész lett volna képzőművész kor-
társainál

Gerő László: A XIX. sz. végi kisőeklek-
tikus építészet jelentősége Budapesten
elnyomlékvédelem 1960. 3. sz. 172. l.

Petschacher Gusztáv

neve is szerepel azon beadvány aláirói között, melyet a Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet intézett a szegedi városi tanácshoz, kérve a szegedi szinházterv pályázatának ujbóli kiirását, mivel először két bécsi épitésznek /Fellner és Hellmer/ akarták juttatni a megbizást.

Vámos Ferenc: Aszegedi városháza épitésének történetéről. Müvtört.Ért. 1969.4.sz. 317-322. l.

317. l.

PETSCHAUER,GUSZTÁV,épitész

A Sugárut,a Nagykörut s Pest kiépitésében munkálkodó Schmahl,Petschauer,Láng,Rauscher,Feszty,Freund,Unger, mondhatnónk egyöntetüen,az érett olasz reneszansz formáival gazdálkodik.Épületeikre a monumentalitást,változatosságot sőt feltünést kereső manir jellemző.Közülük egyikhez sem áll a szegedi Kiss Dávid-ház tervezője. Nem hozható kapcsolatba Ybllel sem,bár rokon az ő legkorábbi eklektikus épületeivel. 250.old V Közel

TÖRÖK LÁSZLÓ: A szegedi eklektika 227.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

Petschauer Gusztáv építész

125 éve született

Nápszava 1969 február 9
10. old.

Petschacher Gusztáv

MDK

Építész

Népközt. utja 88. sz. épület tervezője.

125.o.

Székely László /szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

PETSCHACHER GUSZTÁV:

építész 1880.

Budapest, Körönd. A tér nyugati oldalán kora-eklektikus háromemeletes épület

Pogány Frigyes: Utcák és terek művészetе. Bpest, 1954. Építésügyi kiadó. 201. l

PETSCHAUER GUSZTAV:
építész

M. D. K.

PETSCHACHER Gusztáv építész

(1844 – 1890)

MÁV nyugdíjpénztár palota a Kö-
röndön

volt Pallavicini palota (Népköztár-
saság útja)

~~tt~~ VI–VII. ker. polgári társaskör épüle-
te (lerombolva)

Genthon-Németh-Végvári-Záder: Magyar müvészet 1800-1945
Bp. 1958. 196. l.

M.D.U

PETSCHACHER Gusztáv építész

Sztálin u. 98. Pallavicini-palota

telerésze 1945-ben bombatalá-

láttól összeomlott

Gerő László: Magyar építészet a XIX. sz.

második felében Bu. 1955. 27. l.

M. D. K.

PETSCHACHER Gusztáv érétész
(1844–1890)

osztrák származású 1873-ban jön
Pestre

Korona MÁV Nyugdíjpenztár bér-
háza, Igrafitto: Rauscher és Sarely B.

Gerő László: Magyar érétészet a XIX sz.
második felében

Bsh. 1955. 27. l.

P_E_T_S_C_H_A_C_H_E_R__Gusztáv__

Feszty Arpád,Kauser Jozsef,Láng Adolf,Quittner Zsigmond stb. tervezték az uj Sugár ut épitészeti arculatát.

Gerő László:Magyar épitészet a XIX. század másod felében,Bp.1955.4o.1.TIT Utmutato 37.

PETSCHACHER Gusztáv

1882-ben a Sztálin ut 30 sz. alatt épitette a terezvárosi Kasino épületét, A palota Andrássy uti részét az áruház épitéseker/Párizsi Nagyáruház/ 1909-ben lebontották. Az 1. emeleti nagyterem Lotz Károly al secco mennyezete a főváros apoteozisát ábrázolja.

Gerő László: Magyar épitészet a 19. század második felében, Bp. 1955. 40. l. TIT Utmutató 37.

P E T S C H A C H E R Gusztáv

Schmahl Henrik és Schickedanz Albert az Ybl irodának tagjai résztvettek a Sugár ut épitéseben.

Gerő László: Magyar épitészet a 19. század második felében. Bp. 1955. 40. l. TIT Útmutató 37.

P E T S C H A C H E R Gusztáv/1844-1890/

1873-ban jött Pestre a Sugár utat épitő vállalathoz az osztrák származásu épitész.Ő épitette a Köröndön lévő sgrafittó diszü bérházat/MAV Nyugdijpenztár bérházát/.A sgrafittókat Rauscher Lajos,az alakos részeket az épületen Székely B. rajzolta.
Szintén ő tervezte a Sugár ut 98 sz. volt Pallavicini palotát,aminek felerésze 1945-ben bombatalálattól összeomlott.

Gerő László:Magyar épitészet a XIX.század második felében,Bp.1955.40.l. TIT Utmutato 57.

R. D. K

PETSCHACHER Gusztáv építész

Sztálin u. 30. sz. „Ferencvárosi Kaszinó" palotája (1882)

Lotz Károly al secco. mennyezetével (tóváros apoteozisa

Ybe vrodápaciar tapja.

Gerő László: Magyar építészet a XIX. sz.

2 telebén

Bn. 1955. 26. l

M. D. K

PETSCHACHER Gusztáv epitésí

A Súgárut épitészeti arculatának egyik tervezője

Ybe irodájának tagja

Gerő László - Magyar epitészet a XIX. Sz. 2. felében

Bu. 1955. 23. l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K

Adonyszabolcsban Zichy Livia kastélyának átalakítá-
sát végzi 1890-ben.

Ybl Ervin Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv építész

1880 körül az adonyi Zichy-kastélyt építette át.

Genth. Kiemel. 1959 I. 10

M.D.K.

Petschacher L. építész

Serverte 1877-ben a Váci-utca és Vadász-utca körötti Schwarz-féle átjáró hárat.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1877. VI. évf. 41. sz.
321. old.

MICHAEL P E T S C H A C H E R, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen St adt Pressburg.
Név:.- 502.- Herr MICHAEL P E T S C H A C H E R
Felvétel ideje: 1864. 25. Juli.
Hova vették fel: Schitt:Somrein,/Somorja/. 164.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A XANTUS JÁNOS M[illegible], ÉVKÖNYVE, 16. Győr, 1974.

MICH. P E T T S C H A C H E R, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Feyen Stadt Pressburg.
Név:.- 391.- Herr MICH. P E T T S C H A C H E R
Felvétel ideje: 1826. 27. Aug.
Hová vet ék fel: Somerein /, /Somorja/. 161.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101. old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

MICH. P E T T S A C H E R, textilfestőmester

MDK

Petschacher Olga, festöm.

729. Ülö nöi akt. Olf. 13ox9o J.l.j.

XXXX

Gyűlölöm ezeket a «művészeket», eme vesztőit a művészetnek, — és kifakadásom után meg kell jegyeznem, hogy Petschachernek még csak ismeretségével sem dicsekedhetem.

Azért jegyzem ezt meg, mert Petschachert határozottan a legművészibb építészünknek mondom azok között, kik mint műépítészek szerepelnek.

A klub, melynek amaz iparkodása, szándéka különben is nagyra becsülendő, hogy művészi színvonalon álló helyiséget akart magának építeni, bizonyára igen jól választott, midőn Petschachert bízta meg épületének elkészítésével. Az Andrássy-út legművészibb építkezései Yblen kívül tőle valók. Ilyenekként kell említenem első sorban a gyönyörű Pallavicini-palotát, aztán a Harkányi-palotát, a remek kis Weninger-féle villát, az államvasutak nyugdíjintézetének ha nem is teljesen sikerült, de kiváló művészi érzékről tanuskodó épületét. Hasonlítsuk össze ez épületek különböző karakterét, mily más és más jellegű mindegyiken az architektura és menynyire épen ahoz a karakterhez illő, a mi az épület rendeltetése. Amott egy főuri kastélyszerű palota, emitt egy nagy úr bérháza, aztán meg tiszta polgári villa stylarchitektura, meg egy hatalmas bérház, mennyire ki van fejezve mindegyiken az épület mivolta.

Az architekturai ízlésnek az is az első szabálya, hogy az épület jellegét tüntesse ki, juttassa már külsőjével is kifejezésre.

Hogy ezt Petschacher ez új házán mennyire el tudta érni, az épen a többi épületeivel való összehasonlításból tűnik ki legteljesebben. Polgári typus ez az architektura, mely gondolni sem enged nagyúri palotára vagy egyéb rendeltetésre, mint fényes, de polgári célokra szólót. Hogy közönséges bérház, az is ki van rajta fejezve, ki van fejezve különösen arányai által: az első emelet termeket sejtet, míg a második mellékes helyiséget — ez tisztán kiolvasható a façadról,— míg a harmadik lakásokat. Az egyes emeletsorok világosan beszélnek, s világosságuk hangsúlyozva van egy oly jellemző dologgal, mint az az egész soron végig huzódó erkély, balusztrád, mely az egész osztálynak összefüggését mutatja, úgyszintén a két alsó emelet összetartozandóságának a tagozással való kifejezése által, hogy a felső emelet formái külön határolvák. Rendkívül értelmes architekturai előadás ez, teljesen tájékoztató az épület felől.

A nálunk oly általánosan dívó hitvány részletezéssel szemben, mely a profilokat üres vonalakká alacsonyította le, maltersimítássá, — élénk hatású ezen az épületen a formák tisztasága is, melyek mindegyikén meglátszik a művészi gond. Hasonlítsuk össze az Andrássy-úton vajmi bőven éktelenkedő modorral ezt a styltisztaságot s az is csak azt fogja bizonyítani, hogy itt egy valódi építő-művész munkája előtt állunk.

Az épület benső berendezése, a mint belépve egy tekintetre is kitűnik, vajmi bonyolult feladatot rótt a tervezőre. Már csak az nagy nehézség volt, hogy a klub

Méray-Horváth Művészi Ipar 1885.

Építészeink nem formaszegények, hanem gondolatszegények. Az a mit, főleg polgári építkezéseinken mívelnek, vajmi gyakran hitvány fecsegés, sőt még jó ha az, mert gyakran üres kiabálás.

Hisz mindegyik palazzo-stylben declamál!

Hanem ez képeztetésüknek is a hibája. A festészeti és a szobrászati tanítás már eljutott oda, hogy felhagytak az exclusiv klasszikus tanítással, elismerik a jogosultságát, becsét a puritán eszthetika által sújtott «hanyatlás korszakának» is, sőt épen itt keresik a művészetnek ha nem is «magasztos», de életteljes elemeit. Hogyne, hiszen a mi ízlésünk épen az úgynevezett hanyatlás folyamán fejlődött, az ízlésünk gyökerei ott vannak s nem a műtörténelmi dogmákban! — Az építészeti nevelés még nincs ennyire. A technikákon a klasszikus architektura keretéből ki nem lépnek, a görögök, rómaiak s a tiszta renaissance formáit ezer változataiban kombinálják, tanítják még az egyptomi, babyloni stylt is, de a Cinquento után mintha semmi sem lenne, sőt több ennél: csak megvetni való. A barokk felé hajló kései renaissance, a rokoko, vagy a német városok stylje, a franczia városi házak, melyek tulajdonképen a mi polgári építkezéseinknek a typusai, mintha anathema alatt állanának. Csak klasszikus, klasszikus ízlést! És íme klasszikus paloták styljében, a renaissance feudalis urainak castellum modorában, gigantikus arányaival, így épülnek a mi polgári lakóházaink! Apró szobákat olyan ablakokkal látnak el, melyek mögött termeket kell vélnünk. Cyklopikus rizalitok mögött óriási lakosztályokat, monumentális rustikák alatt hatalmas falakat, cziklopos homlokzatok mögött tágas csarnokokat, — nem értelmetlen meghazudtolása ez a művészi igazságnak? nem otromba, üres, ál pathos ez?

A technikákon nevelik így az építészeket.

A kik aztán nemcsak kitanulták az architekturát, hanem egy kis ízléssel is bírnak, azok a gyakorlatban aztán hátat is fordítanak az iskolai eszthetikai elveknek, s épen a klasszikai nevelésből kirekesztett «romlott», «hanyatló» stylű művészetet fogadják sympathiájukba, a legvonzóbb hatású műveket épen ezzel alkotják.

Hivatkozom nálunk az Ybl styljére, mely tulajdonkép a renaissance hanyatló korának játszi, szeszélyes stylje, mennyivel intenzivebb hatású bármely, ha a legmonumentálisabb klasszicitású stylben tartott architekturánál is. Hivatkozom különösen Petschacherre, a ki egy egész sorával a decadence stylekben épült házaknak a művészi ízlést oly markans módon képviseli a sok klasszicizáló ízetlenség között, hivatkozom Fellner és Helmerékre, Károlyi-Csekonics-féle palotájukra, a legbarokkabb formákkal a legművészibb főúri kastélyunkat építették . . . míg ők, a klassziczizmus megingathatlan hívei, a «tiszta» styl kultuszával a leghitványabb, jellemtelenebb architekturájukkal ölnének ki minden artisztikus törekvést, s még a plagium vádját csapkodják arczukhoz amazoknak, mintha ő nekik maguknak nem minden darabjuk a legbanálisabb plagium volna.

Jordán

Csupaüveg látványliften a város fölé

A szakma a Magyar Építészeti Múzeumot és a kortárs építészet bemutatkozó helyét egyesítő Építészet Csarnoka számára szemelte ki a két éve újra állami tulajdonban lévő volt Párisi Nagyáruházat.

Jelen pillanatban a tető a legjobb az egykori Párisi Nagyáruházban. Fönt, az Andrássy út fölött hat emelettel valami elképesztően szép panoráma nyílik az egész fővárosra. Karnyújtásnyira az Opera, pár lépésnyire a Bazilika, mögötte pedig ott a Vár. Ha lenézünk, lábunk alatt terül el a már nem is annyira újdonsült világörökség.

– Origó – mondja Bugár-Mészáros Károly, a Magyar Építészeti Múzeum igazgatója, és szórakozottan simogatja a tető szélén bizonytalankodó, rozsdaette vaskorlátot. A pálcákon lemezből készült négyszögeket látok, pont olyanokat, mint kicsit lejjebb, az elárvult büféteremben. – Ez az épület igazi origó lehetne, a városismereti séták kiindulópontja – magyarázza. – Aki szemügyre veszi ezt a kilátást, annak nem kell sokat magyarázni, mitől páratlan Pest eklektikus városmagja, és hogy miért érdemes sétálva végignézni az Operát, a Mai Manó-házat, a Zeneakadémiát és az Andrássy út meg a Nagykörút bérpalotáit. Különösen akkor nem, ha a csaknem száz évvel ezelőtti hangulatot feleidézve újra „zöldvendéglő" települ a város fölé, sőt telente még korcsolyázni is lehet odafönt.

A Párisi Nagyáruház – az utóbbi évtizedekben Divatcsarnok – tetejéről tulajdonképpen csak egyvalamit nem látni: magát az 1911-ben átadott, nagyszerű épületet. Pedig nem véletlen, hogy ezt az egykori előkelő áruházat szemelte ki nemrégiben – szokatlan konszenzussal, több állami hivatal támogatásával – az építészszakma a Magyar Építészeti Múzeumot és a kortárs építészet bemutatkozó helyét egyesítő Építészet Csarnoka számára. Az épület maga is különleges műalkotás, amelyben több építészeti korszak szakmai elvei, mesterségbeli fogásai és megoldásai is megfigyelhetők.

Ma már csak a Paulay Ede utcai hátsó fronton látható, mi állt itt eredetileg: a Petschacher Gusztáv által tervezett Terézvárosi Kaszinó, amely 1903-ban leégett, és maradványai közül jószerével csak a Lotz Károly freskóival díszített egykori báltermet sikerült megmenteni. A neoreneszánsz épülettorzót a Párisi Nagyáruház alkotója, Sziklay Zsigmond belefoglalta abba a merészen új megoldásokat alkalmazó áruházba, amelyet Goldberger Sámuel megbízására tervezett. Így született meg az alapvetően szecessziós, de néhány romantikus részletet is őrző épület az Andrássy úton, amely még ma, évtizedes elhanyagoltság után is megkapó látványt kínál.

Az Andrássy útról nézve persze jól látni, hogy mennyit romlott az egykori luxusáruház ezalatt a csaknem száz év alatt. Az Építő Ipar 1912-es számaiban közölt fényképek egy sokkal fényesebb házat mutatnak. Akkor még nem lepte be korom a homlokzat sóskúti mészkövét és Zsolnay-majolikáját – ma egy helyütt még a vasbeton szerkezet is kilátszik a burkolat alól. A megnyitáskor egységes formába öntött rézlámpák szórták a villanyfényt kívül és belül – az akkumulátorokat tápláló Siemens-erőmű biztosította, hogy soha ne ijessze el a vásárlókat áramszünet –, ma viszont neonarmatúrák lógnak mindenütt. A homlokzat parabolaívbe hajló, karcsú szerkezetén belül, a modern ablakrengetegben viszont most is szép számmal találni eredeti, csiszolt üvegeket, és aki nyitott szemmel jár a házban, az néhány eredeti márványlépcsőfokra, lemázolt, de megmenekült rácsra, sőt két lámpaállványra is rábukkanhat.

És ami talán a legszembetűnőbb, a főhomlokzaton ott áll a megrendelő és a tervező emeletmagas márványfigurája. Sziklay Zsigmond – jóképű, bajuszos ember – az ipar jelképes szimbólumait tartja a kezében, Goldberger Sámuelnél meg ott van Hermész kígyós botja; talpa alá egy zsineggel összekötött árucsomagot helyezett a szobrász. Bugár-Mészáros Károly jelképnek látja ezt a két figurát: a megrendelő és az alkotó egymás felé bólintó alakja azt is mutathatná, hogy odabent, az épületben az építészszakma találkozik a nagyközönséggel, hogy megmutassa, mire jutott az elmúlt évszázadokban.

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Mivel visszavonhatatlan rombolás nem történt, gyakorlatilag mindent helyre lehet állítani

Noha az utóbbi időben többféle elképzelés is született a két éve újra állami tulajdonban lévő áruház hasznosítására, az építészek úgy látják, az ő múzeumuk és szakmai központjuk itteni megvalósítása juttathatná leginkább érvényre a ház eredeti értékeit. Egy zenei vagy táncközpont kialakítása jelentős átalakításokat feltételezne és a terek felszabdalásával járna. Nem beszélve arról, hogy városszerte számos, jó ideje kihasználatlan egykori színházterem – javarészt bezárt mozi – vár a sorsára. A múzeum és kortárs építészeti központ viszont pont azt használná az épületből, ami a legfőbb lényege: a bemutatótérnek épült áruházi galériákat és a társasági élet színtérül szolgált egykori kaszinótermeket.

A hajdani áruház földszintjére belépve persze ma nem sokat látni a pompás enteriőrből. A márványborítású, rézzel szegett oszlopokon lemeszelt kismozaikburkolat éktelenkedik, az egykori csupaüveg „látványliftnek" nyoma sincs. Régóta nem működik a nyáron hűtő, télen fűtő légcsatorna-rendszer sem, és az is legfeljebb sejthető, hogy a mélyben ott lapulnak a tűzbiztos, acélcsövekbe rejtett eredeti villanyvezetékek. (A tervező mindent megtett egy újabb tűzkatasztrófa elkerüléséért: a lépcsőházakat csempével burkolta, a Terézvárosi Kaszinó ajtajait kifelé fordította, hogy megkönnyítse az esetleges menekülést.) A toldozás-foldozás nyomai mindenütt ott vannak: a galériák szélein az utóbbi évtizedekben jó néhány kisebb helyiséget választottak le, és a lépcsők átépítése miatt ma az áruház földszintje sem átjárható. De mivel visszavonhatatlan rombolás nem történt, gyakorlatilag mindent helyre lehet állítani.

A földszinti csarnokban a fogadótérhez étterem csatlakozhatna, valamint egy hatalmas „összművészeti" könyvesbolt, amely a Paulay Ede utcai, neoreneszánsz elemeket őrző – ma még födémmel kettészelt – termet is elfoglalhatná. Az egykori áruházi galériákon rendezhetné meg tárlatait az alapítása, 1968 óta kiállítóhely nélkül működő múzeum. Ha az átriumot bevilágító üvegtetőt visszahelyeznék eredeti helyére, a negyedik emelet fölé, az ötödiken helyreállíthatnák az irodaszintet. Itt, a tető alá rejtett hatalmas, két szintet átölelő terekben kapnának helyet a gyűjtemény raktárai, a szakkönyvtárral és a kutatószolgálat szobáival. De visszakaphatná eredeti funkcióját a Párisi Nagyáruház fotóműterme is: az Andrássy útra néző szobákban a múzeum fotográfusa dolgozhatna.

A Lotz-teremben ismét bálok lehetnének, fölötte pedig, a különleges hangulatú – már-már Kós Károlyt idéző – egykori büféteremben szakmai tanácskozásokat, néha pedig koncerteket rendezhetnének. Megvan a zenekari erkély, és a ráhordott palaburkolat alatt ott az eredeti üvegtető is: a fényözön, amely jól jött az elegáns büfének, már nemkívánatosnak minősült, amikor fehérneműraktár költözött a terembe. Viszont a büfépult hűlt helye mögött, elfalazva ugyan, de ma is megtalálható a Sziklay Zsigmond által idetervezett konyha, akárcsak a tető egyik hajlatába rejtett néhány hűtőkamra.

A ma még vaksötét, de hamarosan talán újra napfényben fürdő teremtől már csak néhány lépés az áruház teteje. A páratlan kilátású terasz, ahonnan – már ha a kulturális kormányzat is a terv mellé áll – neki lehet indulni a budapesti világörökség és a magyar építészet megismerésének.

N. KÓSA JUDIT

Fölfelé az úton

Az idén 128 éves a Zeneakadémia. Az eseményt annak módja és talán rendje szerint is megünnepelték a Nagyteremben, Batta András mondott beszédet, Ligeti András vezényelte a növendékekből álló zenekart, aztán két fiatalember

kolában, csukott ajtón át meghallotta a fuvola hangját. Attól kezdve tudta, hogy ő ezen a hangszeren akar játszani. Persze ez nem annyira egyszerű, hiszen Lentiben az iskola nem tudott a növendéknek fuvoláról gondoskodni, így három éven

hogy kívülről jöttem, a szüleim orvosok, én vagyok az első muzsikus a családban. Így aztán nem voltak támogatók, ismerősök, mindent magamnak kellett elérni. De nem bánom. És most már szeretném, ha így is maradna." Végül is a fuvolisták

Az Epreskert Kálváriája

Megkezdték a restaurálást a magyar képzőművészet bölcsőjében

Budapest szívében, a Városliget közelében, a Bajza, Szondi, Munkácsy Mihály és Kmetty utca határolta területen található a magyar képzőművészet bölcsője, az Epreskert. Története a kiegyezés koráig nyúlik vissza. A millenniumra készülő város művészkolónia kialakítását határozta el. Megvalósítására a ligethez és az Andrássy úthoz közeli részen olcsó telkek juttatásával szorgalmazta neves művészek letelepedését. A tervből hamarosan valóság lett.

A magyar képzőművészek valódi otthonra leltek. Jeles alkotók indultak innen útjukra vagy készítették műveiket az Epreskertet övező műtermes villákban. Házaik tökéletesen illeszkednek a környék elegáns palotáihoz, villáihoz, jól reprezentálják a művészet és vele együtt a művészek akkori társadalmi rangját. A területen először az I. Számú Festészeti Mesteriskola kezdte meg működését 1882-ben. Igazgatónak a történeti festészet egyik legnagyobb mesterét, a müncheni akadémia híres tanárát, Benczúr Gyulát sikerült hazahívni. 1889-ben Stróbl Alajos szobrászati, majd 1892-ben Lotz Károly festészeti mesterképző műteremháza nyílt meg, amely – környezetbe simulva – kizárólag az oktatás szolgálatában állt. A művészjelöltek felkészülésének legfontosabb eleme a mesterrel való együttmunkálkodás volt. A mesteriskolák tanárai idejük nagy részét az Epreskertben tölthették, nem kellett bért fizetniük a műteremhasználatért. Valamennyien a közeli utcákban vettek lakóházat maguknak. Benczúr a Lendvay, Stróbl a Bajza utcában lakott.

Az iskola tanárainak, különösen Stróbl Alajosnak nagy szerepe volt az Epreskert kialakításában, sajátos hangulatának megőrzésében. Stróbl rendkívüli tehetsége és egyénisége nemcsak szobrászatában, hanem életvitelében, környezetalakításában is megmutatkozott. Reggelente kürtszó mellett kilovagolt az Epreskertből, hatalmas jelmezes művészestélyeket szervezett, növendékeivel és vendégeivel történelmi jeleneteket adott elő. Műtermében aranyhalas medence és szökőkút volt. Kertjében különféle állatok, majmok, pávák, őzek, gólyák sétáltak. Antik, középkori és reneszánsz műtárgyak másolataival rendezte be környezetét.

Így került sor 1893-ban a józsefvárosi régi Pesti Kálvária áthelyezésére is. A barokk kápolna, Mayerhoffer András alkotása (1749) a régi Pest egyik legszebb és legeredetibb egyházi emléke. Az eredetileg a józsefvárosi Kálvária téren, a mai Baross utca mentén emelkedő kálváriadomb tetején állott épületet Stróbl a Baross-szobor pályázatán nyert 3000 koronás első díjából kívánta megmenteni. Növendékeivel együtt lebontotta, majd az Epreskertben ismét felépítette.

Mayerhoffer alkotása a világi reprezentatív kastélyépületek homlokzati tengelyében álló díszes szabadtéri lépcsős feljáróira emlékeztet. Legfelső, teraszszerű pihenőjére két oldalról elindított, többszöri pihenővel megszakított lépcsőzet vezet. A centrális építményt eredetileg Hebenstreit József pesti szobrász hétalakos szoborcsoportja koronázta. A lépcsős feljáró első pihenőjét valamikor díszes vasrács zárta.

Az áthelyezéssel és a természetes pusztulással járó károk mellett sajnos a második világháború, majd az ezt követő több évtizedes elhanyagoltság is megtette a hatását. Több díszítő eleme eltűnt, akárcsak a kápolnához vezető stációk.

Helyreállítására először 1970–1971-ben került sor. Ekkor többek között a visszabontás után újrafalazták a sérült boltszakaszokat és pilléreket, felújították a bejárat feletti pihenőt, újra gyártották a hiányzó, törött vagy erősen sérült köveket. A részleges felújításnak köszönhetően a következő három évtizedben az egyetemen tanuló diákok kiállítóhelye lett. Kőanyagának látványos romlása azonban mára halaszthatatlanná tette az újabb restaurálást. A munka meg is kezdődött, először is nyitott oldalú ideiglenes védőtetőt kapott a műemlék. Simonyi László, a Magyar Képzőművészeti Egyetem főépítésze elmondta, hogy a teljes restauráláshoz 80-100 millió forint lenne szükséges. Az eddigi munkára hétmillió forintot költött a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, alapítvány is született a Budapesti Városvédő Egyesület kezdeményezésére, az épület megmentésére. Az ígéretek és a remények szerint két év múlva véget érhet a Kálvária kálváriája, és ismét régi pompájában láthatjuk a gyönyörű műemléket.

SZABADOS TAMÁS

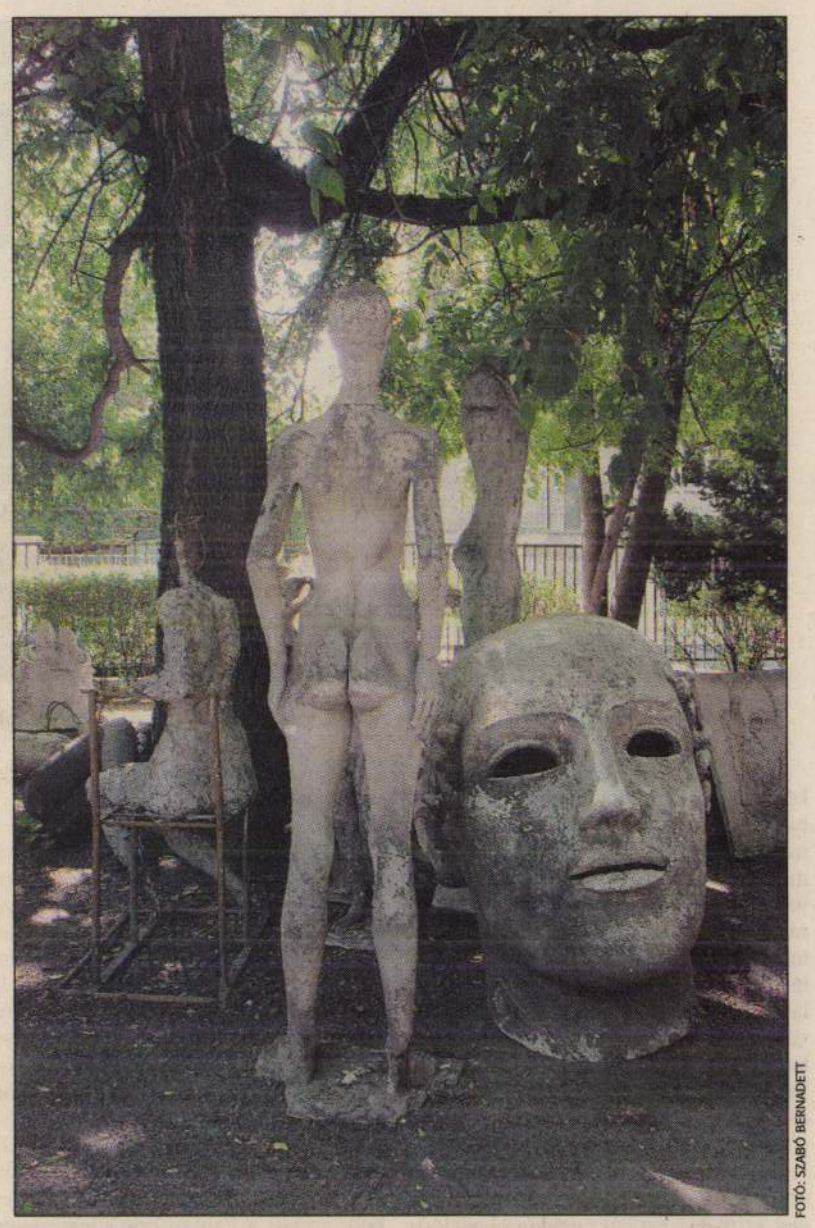

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Valódi otthonra leltek az Epreskertben a képzőművészek

GYERMEKEI JÖVŐJE A NYELVTUDÁSTÓL IS FÜGG
Keresztény szellemű nevelés, oktatás
Négy nyelv: német, magyar, angol és spanyol
EUROPASCHULE
NYÍLT NAP: NOVEMBER 29-ÉN 9-11-IG
Szeretettel várjuk a kedves szülőket és a leendő első osztályos tanulókat!
Osztrák-Magyar Európaiskola
1126 Budapest, Istenhegyi út 32.
tel.: 356 4657 fax: 356 4683
euschulebp@axelero.hu www.europaschule.hu

A NÉPSZABADSÁG
terjesztési ügyfél-
szolgálatának ingyenesen
hívható zöldszáma
06 (80) 63 00 99*
* A hívás Önnek ingyenes, a díjat a Népszabadság fizeti

Várunk csapatunkba!
EURONICS
MUSZAKI ÁRUHÁZLÁNC
Magyarországon már 87 üzlettel rendelkező, dinamikusan fejlődő, nemzetközi műszaki áruházlánc keres
TERÜLETI VEZETŐT
[referenciaszám: 2003/085]
Elvárások:
középfokú végzettség,
boltvezetői tapasztalat,
jó kommunikációs képesség,
próbaidő alatt saját gépkocsi használata.
Fényképes önéletrajzokat a munkakör és a referenciaszám feltüntetésével kérjük 2003. november 28-ig az alábbi címre küldeni: Vöröskő Kft., 8200 Veszprém, Pápai út 36., Aschenbrenner Ildikó nevére.
www.euronics.hu

KIHÍVÁSRA VÁGYIK?
SZERETI AZ ÖNÁLLÓSÁGOT?
MULTINACIONÁLIS,
piacvezető
NON-FOOD CÉG
hazai leányvállalata
junior kereskedelmi képviselőt keres.
PRÉMIUM KATEGÓRIA
FELADATOK:
• Nagykereskedelmi egységek és hipermarketek látogatása (Magyarország teljes területén)
• Termékeink domináns jelenlétének biztosítása
• Akciók megvalósítása
• Kapcsolattartás a partnerekkel
• Terméktréningek megtartása
ELVÁRÁSOK:
• Felsőfokú végzettség (esetleg folyamatban lévő)
• 1-2 éves kereskedelmi tapasztalat
• Határozott, dinamikus, energikus személyiség
• Megbízhatóság
• Kommunikáció képes angol- vagy németnyelv-tudás
AMIT KÍNÁLUNK:
• Szakmai tréningek (külföldön is)
• Szakmai fejlődés
• Előmeneteli lehetőség kiemelkedő teljesítmény esetén
• Szolgálati gépjármű, telefon
• Versenyképes fizetés
A fényképes pályázatokat a salesallas@freemail.hu címre várjuk november 30-ig.

A Fővárosi Szociális Közalapítvány

A világörökség részévé válhat a volt Divatcsarnok

Várhatóan kulturális szerepet kap a patinás épület · Még nem döntöttek a volt áruház jövőjéről

A világörökségi címre váró Andrássy úttal együtt jövőre az 1999-ben bezárt Divatcsarnok épülete is nemzetközileg elismert műemlékké válhat. A volt üzletközpontot a nyár elején vásárolta meg a Kincstári Vagyoni Igazgatóság (KVI) a Centrum Áruházak Rt.-től. A hasznosításról és felújításról ma még keveset tudni, az épület valószínűleg kulturális célokat lát majd el. Molnár Zoltán, a KVI vezérigazgatója lapunknak elmondta: fél éve állami szinten tárgyalások kezdődtek az egykori Párisi Nagyáruház további sorsáról, így ők is az illetékes minisztériumok döntésére várnak.

OSGYÁN EDINA

Pesten jeles év volt az 1911., ekkor nyílt meg ugyanis az Andrássy út új bevásárlóközpontja. A mai plazák átriumra fűzött árusítótereinek korszerű szerkezetéhez hasonlóan megépített egyik legszebb, XX. század eleji áruház ez, amely egyúttal a főváros egyik legkorszerűbb és jól működő kereskedése is volt. A Párisi Nagyáruház fogalommá vált azok közt, akik vásárolni akartak, és azok számára is, akik építészeti különlegességei, márvány és gránit homlokzata miatt csodálták az épületet.

Ma egyedül az egykori Szerecsen utcára néző hátsó homlokzat jelzi, hogy korábban az épületben működött a terézvárosi kaszinó. Odabent az áruház tulajdonosa megőrizte a kaszinó dísztermét, ahol rendszerint bálokat rendeztek azelőtt. Ez akár üzleti megfontolásnak is mondható, hiszen sejteni lehetett, hogy a vásárlókat csábítják majd *Lotz Károly* csodás freskói.

A terem egyébként ma halvány mása régi önmagának. A freskókat később is rendszeresen óvták, tisztították, a terem cirádáit újraaranyozták. Szinte mindent megtalált itt a betévedő, a portékákról katalógus tájékoztatott: éneklőgép, szövetek, kalapok, reformfűzők – a legmodernebb cikkeket árulták.

A ma a postaládákba helyezett áruházi katalógus sem új találmány, a Párisi Nagyáruház ugyanis rendszeresen tájékoztatta a lakosságot az új cikkekről és az aktuális leárazásokról. A ház tetején sétatér volt, sőt volt egy külön jéggyár is, így télen jégpályaként működött a felső tetőszakasz.

A második világháború után államosították a Párisi Nagyáruház Rt.-t, az épületet az Állami Könyvterjesztő Vállalat raktárnak használta. Miután a Centrum Áruházak Rt. megvásárolta a házat, ismét megpróbálta visszaállítani annak régi áruház jellegét. 1999-es bezárása előtt a Divatcsarnokká átkeresztelt üzletközpontban már csak a földszinten árultak a kereskedők, a felső szinteket lezárták.

Veszteséges működése miatt kellett leállítani a Divatcsarnokot. Az üzletközpont az 1998-as évet is 40-50 millió forintos hiánnyal zárta. A gondot az okozta, hogy az Andrássy út akkori átalakítása idején áthelyezték az autóbuszbusz-megállót a csarnok elől, és az átépítések miatt a gépkocsik parkolása is lehetetlenné vált a helyszínen. A hosszadalmas és bosszantó parkolóhely-keresés helyett a vásárlók inkább a könnyen megközelíthető boltokat látogatták, a Divatcsarnoktól pedig mindinkább elpártoltak.

A Centurm Áruházak Rt. tavaly év elején közölte, hogy megválna az ingatlantól. Állítólag két céggel is tárgyaltak a lehetséges üzletről. Akkoriban kétmilliárd forintot kértek az épületért. A tulajdonos úgy vélte, a leendő befektető aukciósházat, médiaszakáruházat, illetve éttermet is működtethetne a műemlékben.

Miután a társaság vezetői közölték, hogy eladnák az épületet, az év elején a Fővárosi Közgyűlés lemondott elővásárlási jogáról, így az állam vételi jogosultságot szerzett az ingatlanra. A Kincstári Vagyoni Igazgatóság a műemléki törvény alapján másfél milliárd forintért megvásárolta az épületet.

A hasznosításról és felújításról ma még kevés a hír. Némelyik szerint az egykori nagyáruházat várhatóan kulturális célokra használják majd. A felújításkor természetesen műemlékvédelmi szempontokat kell majd követni, az épület homlokzatán például nem változtathat majd a befektető.

Molnár Zoltán, a KVI vezérigazgatója sem tud többet a tervekről – miként elmondta –, a hasznosításról és felújításról kormányzati szinten döntenek. Annyi biztos, hogy a hasznosításról minisztériumi tárgyalások zajlanak, további hír azonban nincs az ügyről.

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma sajtóirodájának munkatársától csupán annyit sikerült megtudnunk, hogy több terv is szól a hasznosítás lehetőségeiről, és ezekről már megkezdődtek a tárgyalások.

Az azonban bizonyos, hogy az Andrássy utat Terézváros önkormányzata 2002-ben a világörökség részévé kívánja nyilváníttatni – és ennek a sugárútnak egyik legszebb gyöngyszeme ez az épület.

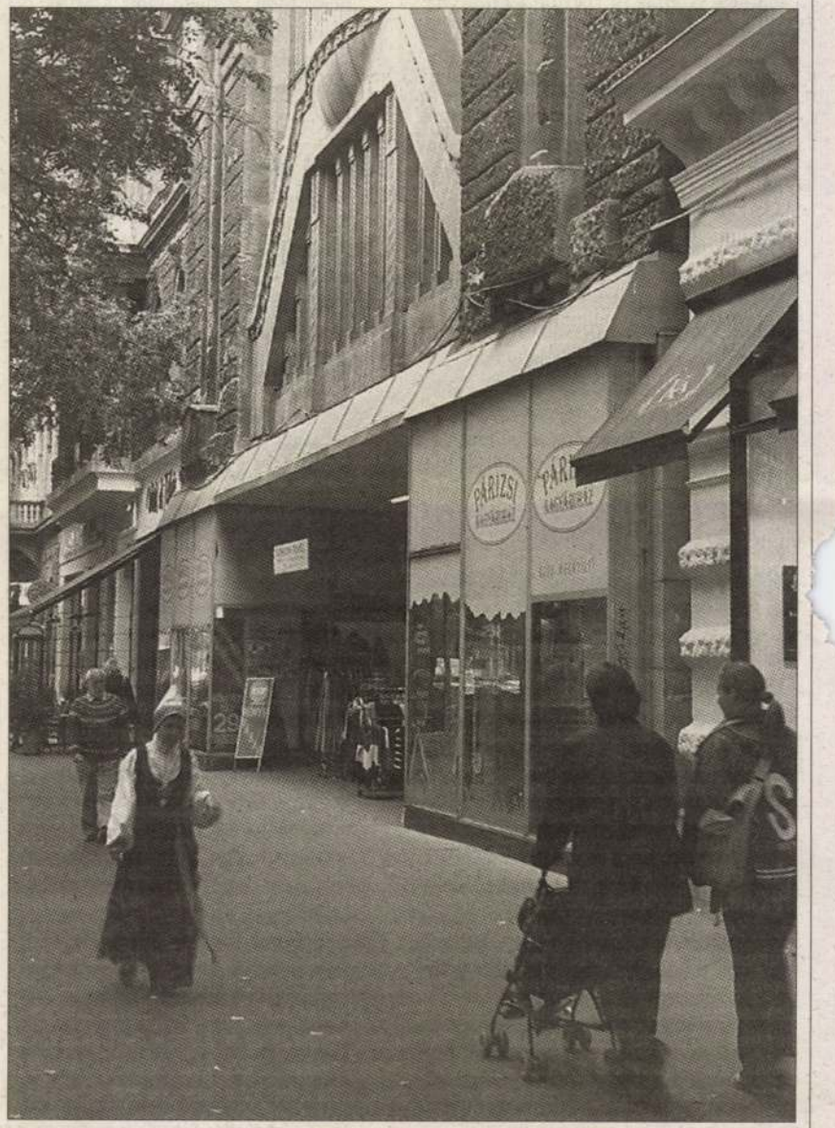

Veszteséges működése miatt 1999-ben zárták be a műemlék áruházat FOTÓ: VÁNYI ÁKOS

szedelmes viszonyok, … márkiné

Mikroszkóp Színpad 19., 19.30: Mikroszkóp-kabaré, 20., 19.30: Kelet ez nekünk?, 21., 19:30: Kelet ez nekünk?

Pesti Színház 19., 19 óra: Gyalog galopp, 20., 19 óra: Bölcs Náthán, 21., 19 óra: Cselédek

Radnóti Színház 19., 19 óra: A kripli, 20., 19 óra: Anconai szerelmesek, 21., 19 óra: A kripli

Színház- és Filmművészeti Egyetem 19., 15 óra: A púpos, 20., 19 óra: A púpos

Szkéné Színház 19., 20 óra: Kórház, Bakony, 20 óra: Ördögök, 21., 20 óra: Szent László királyrul

Térszínház 19., 19 óra: Antigoné

Thália Színház 19., 19.30: L'aigle noir – A fekete sas, 20., 19 óra: Kacsa, 21.30: Kacsa, 21., 19.30: Edmund Kean

Vidám Színpad 19., 19 óra: Charley nénje, 20., 19 óra: Mindhalálig szex, 21., 10.30: Édes mostoha, 19 óra: Paprikás csirke

Vígszínház 19., 19 óra: Translations, 20., 19 óra: Translations, 21., 19 óra: Sok hűhó semmiért

MÚZEUMOK

Bélyegmúzeum: Válogatás a hetvenéves Bélyegmúzeum ajándékaiból (dec. 1-ig). A hetvenöt éves Pénzjegynyomda Grafikai Műhelyének kiállítása (dec. 1-jéig).

Budapesti Történeti Múzeum – Vármúzeum: Symphonia Hungarorum: Magyarország zenekultúrájának ezer éve (okt. 29-ig).

Közlekedési Múzeum: Százéves a magyar dízelmotorgyártás. Fiume és Magyarország. Új vasúti terepasztal. 1926-ban készült Ford T modell. A XVIII. századi svéd Vasa hajó 1:50 méretarányú modellje. Százéves az első sofőrvizsga és ős-KRESZ.

Magyar Nemzeti Múzeum: A szépség dicsérete – A XVI–XVII. századi főúri öltözködés és kultúra (okt. 28-ig). Alkotó géniuszaink szellemi panteonja (nov. 11-ig).

… fehe orgonaművei, III. orgonahangverseny. Közreműködik a templom ének- és zenekara, az orgonahangversenyek előadója és a misék dirigense: Virágh András.

Budapest, kelenföldi református templom, délután öt óra. Johann Sebastian Bach: Kantátaest. Közreműködnek: Béres Judit, Németh Judit, Marosvári Péter, Holló Csaba és a Lutheránia Ének- és Zenekara. Vezényel: Kamp Salamon.

OKTÓBER 21., VASÁRNAP:

Belvárosi fő-plébániatemplom, délelőtt tíz óra. Introitus „ego clamavé" Liszt Ferenc: Szekszárdi mise (vegyeskari változat). Tantum ergo, Ave Mari Stella, Tu es Petrus. Szólisták: Gábor Artemis, Jónás Krisztina, Gergely Andrea, Takács Judit, Varga Attila, Szennai István, Pálfi László. Orgonán közreműködik: Virágh András Gábor. Közreműködik a templom ének- és zenekara, az orgonahangversenyek előadója és a misék dirigense: Virágh András.

Budavári nagyboldogasszony (Mátyás)-templom, délelőtt tíz óra. Mojzes Miklós Cecilia-mise.

Szent István-bazilika, délelőtt tíz óra. Mise II. János Pál pápa koronázási évfordulójára. Koloss Ecce Sacerdos, Mozart: Missa Brevis, Liszt: Tu es Petrus.

Lehel téri Szent Margit-templom, 17 órakor a Szekszárdi Kamarazenekar és a pécsi bazilika Bárdos Kórusa hangversenyt ad 1956 mártírjainak emlékére. Műsoron: Händel: G-dúr Concerto grosso; Michael Haydn: Requiem. Vezényel: Uzsalyiné dr. Pécsi Rita.

Ciszterci Szent Imre-templom 20.10: J. Haydn–W. A. Mozart Requiem. Közreműködik a Budapesti Monteverdi Kórus, a Ciszterci Szt. Imre-templom kórusa, a Savaria Barokk korabeli hangszereken Krasnyánszky Tünde, Lax Éva, Kálmán László, Benkő Pál. Vezényel: Kollár Éva–Csányi Tamás.

…ropa más országában sem talá… anthraxot. A főpolgármester tolmácsolta az ezzel foglalkozó szervezetek kérését: a gyanúsnak tartott küldeményeket ne bontsák fel, ne tapogassák, de azonnal jelezzék a 107-es vagy a 112-es telefonszámokon. – Gyanús küldeménynek az minősül, amit a címzettje annak tart – ismertette a főpolgármester. Gyanúra adhat okot, ha a küldeményen nincs feltüntetve a feladó, vagy ismeküldeményeket a fe… polgári védelem szállítja el, és az ANTSZ, illetve a László-kórház laboratóriuma vizsgálja meg azokat.

A lépfenegyanús küldeményekkel a polgári védelem operatív csoportja (3+6 fő) naponta 24 órában foglalkozik. Munkájuk eddig négymillió forintot emésztett fel. Demszky Gábor bejelentette, hogy a közgyűlés jövő heti ülésén további kétmillió

…talyvezető főorvosa tudatta: a lépfenés beteg nem fertőz tovább. A gyógyításhoz 60 napos antibiotikumos kezelés szükséges. – Mivel a lépfene kezdeti tünetei hasonlítanak az influenzához, ezért az orvosoknak még a téli influenzajárvány előtt fel kell készülniük, hogy még véletlenül se keverjék össze a két betegséget – mondta Bánhegyi Dénes.

Kamiondübörgés

Tüntetésre készülnek a felháborodott lakók

FOLYTATÁS A 21. OLDALRÓL >

Turi-Kovács Béla környezetvédelmi miniszter azonban egy interpellációra adott válaszában ígéretet tett arra, hogy a felügyelőséget utasítja egy új környezeti hatástanulmány elkészítésére még a használatbavételi engedély kiadása előtt. Ennek segítségével talán sikerül elérni a környék lakóinak, hogy a rákospalotai határút helyett a szolgalmi útként működő Késmárk utat vegyék igénybe a kamionok.

Céljaik elérése érdekében a Pálya utcai lakótelep lakói demonstrációt is terveznek. Amennyiben az érintettek a közeljövőben nem lépnek, utcai tüntetés várható a logisztikai központ környékén.

Hajdu László, a XV. kerület ugyancsak szocialista polgármestere szerint is csak a használatbavételi engedély kiadásához lehet újabb vizsgálatokat kérni. – A helyi önkormányzat jogszerűen járt el, amikor kiadta az építési engedélyt, amely ellen a közigazgatási hivatal és a környezetvédelmi felügyelőség sem emelt kifogást. Arról nem tehet a XV. kerület vezetése, hogy a szomszédos városrész lakóit nem tájékoztatták, és az engedély kiadása előtt nem adott be senki fellebbezést. A tulajdonost nem lehet arra kötelezni, hogy a XVI. kerület hozzájárulásával, jelentős befektetéssel megerősített közút helyett egy másikat használjon – vélekedett Hajdu. Hozzátette: minden feltételezés ellenére ma még a svájci cég sem tudja, hogy valójában mekkora forgalommal kell számolni a területen. A kamionokat egyébként is 3-4 óráig vámolják majd a logisztikai központban, ezért van szükség több terminálra.

– Ezerszer elmondtuk már a különböző fórumokon, hogy az önkormányzat nem tekinthető ügyfélnek ebben az ügyben, mert csak egy közút érintkezik a területtel – jelentette ki *Szabó Lajos Mátyás*, aki szerint ők a XVI. kerületi gazdasági bizottság döntése alapján adtak tulajdonosi hozzájárulást az út megerősítéséhez. Lakossági tiltakozásra azonban fellebbeztek, és megkeresték a beruházókat, a főváros, valamint a szomszédos kerület vezetőit. Ennek hatására tett ígéretet a főváros közlekedési ügyosztálya, hogy a határúton megpróbálják korlátozni a forgalmát azoknak a nagyméretű járműveknek, amelyek nem a raktárbázis felé tartanak. Az önkormányzat vállalta azt is, hogy saját költségen forgalomszámláló berendezéseket telepít az útra. A szombatra szervezett fórumon szemtől szembe találkozhatnak a beruházók és a környék lakói. Utóbbiak közül többen az egész másfél milliárd forintos raktárbázis „leradírozását" követelik, de van, aki már a kamionok útvonalának megváltoztatásának is örülne.

Kiszorulnak-e az őstermelők a Lehel csarnokból

PÁL GÁBOR

Kiszolgáltatott helyzetbe kerülnek azok az őstermelők, akik az újjáépített Lehel csarnokban árulják majd portékáikat – vélekedett *Dancsecs György* fővárosi képviselő, a XIII. kerületi MIÉP elnöke. A politikus szerint jelenleg az őstermelők és a kereskedők bizonytalanságban élnek, mert már harmadjára értesülnek utólag arról, hogy késik az új csarnok megnyitása. Az eredeti szerződés szerint ugyanis július 31-ig kellett volna átadni a létesítmény helyiségeit a bérlőknek. Ez nem történt meg, sőt már a szeptember 17-i időpontot sem sikerült tartani. Dancsecs György kijelentette: az angyalföldi önkormányzat által létrehozott beruházó cég szerződést is szegett, mivel a késedelmekről nem értesítették időben az árusokat. Felháborítónak nevezte, hogy amíg a korábbi piac alapterülete mintegy negyede volt az új csarnokénak, addig az utóbbiban alig lesz hely az őstermelőknek. A városatya megjegyezte: beteljesülni látszik a csarnok tervezőjének, *Rajk Lászlónak* korábbi mondása, amely szerint elsőbbséget élveznek majd azok a terepjáróval érkező vásárlók, akik a francia sajtokat keresik. Egyben nehezményezte azt is, hogy az őstermelőket kiszorítják az új csarnokból, viszont radikálisan megnövekszik az italkimérések száma a korábbiakhoz képest.

A szegénység csomópontjai

A visszatérő razziák ellenére maradnak az aluljárókban a koldusok, a hajléktalanok

Az aluljárókba vezető lépcsők utolsó fokainál biztosan tudni lehet, hogy lent földön heverő hajléktalanok, hajlongó koldusok fogadják a járókelőt. Nemcsak a megszokás miatt: a hetekig mosdatlan emberi testekből áradó bűz, a föld alatti tér sarkaiból csordogáló sárgás patakok, a kannás borok, a cigarettafüst szagának orrfacsaró elegye árulkodóan a felszínre tör. A rendőrség és a közterület-felügyelet akciósai a razziáik során elfoghatnak körözött bűnözőket, megbüntethetnek engedély nélküli árusokat, a szegénységet azonban képtelenek bilincsbe verni.

A Kálvin téri aluljáró – razzia után

FOTÓ: BÁNHALMI JÁNOS

– Villára gyűjtök! – rakta ki táblájáta hetekig mindennap egy koldus a Nyugati téri aluljáróban a négyes és hatos villamoshoz vezető lépcsők közé. Először akkor, amikor kiderült, *Torgyán József* családi házat – nem is akármilyet – építtet magának. A szakállas, nyárias melegben is ócska bundájában kartonokon ülő ember a táblája alatt gondosan megterített: a mélytányér mellett volt kanál és kés is. Csak a villa hiányzott.

Múlékony azonban a járókelők derültsége.

Az aluljárók kiirthatatlan bűze futamítja meg leggyorsabban a jókedvet. A cigarettafüst, az alkohol, a hetekig mosdatlan emberi testek szaga, a WC-ként használt sarkokból áradó bűz a föld alatti tér minden zugába beférkőzik. Az emberek odalent talán még jobban szedik a lábukat. Sietségükben és a megszokás miatt már észre sem veszik a telefonfülke padlóján papírokba burkolózott testet.

Mozdulatlanul, észrevétlenül gömbölyödik össze az ember, és álmában is görcsösen szorítja magához nejlonszatyrokban őrzött vagyonát. Még akkor sem rezzen össze, amikor néhány lépésnyire tőle csaknem üres műanyag kannát lóbáló nő rikácsol: miért kellett megint innod?

Kiabálása belevész az aluljárók állandó morajába. Csipkés kombiné, üvölt valahol egy magnó, fiatal lány százasért kínálja harsányan a virágot, mellette ceruzaelemet adnak ugyanennyiért. A két árus között a földön egy ember ül. Hátát a falnak támasztva, lábát kinyújtva alussza az igazak álmát. Amikor feje lebicsaklik, rándít egyet a sörösüvegen.

Az aluljáró egyik kijáratában öregember ül kempingszékén. Úgy helyezkedik, hogy senkinek se legyen útjában, de szem előtt legyen. Zakójából már több helyen tenyérnyi lyukakat rágott ki a moly. Az előtte leterített újságpapíron egy hajszárító és egy dugóhúzó. A kettőt együtt kétszáz forintért árulja.

– Hurka, gyere vissza! Te kis szemét, ne rohanj el! – kiáltozza koszos tréningruhájában egy fiatal nő, és heves karcsapásokkal színezve rikácsolását, rohan a jópofa kutyakölyök után. Az meg riadtan ugrándozik ide-oda az emberáradat fősodrában, próbálja elkerülni a lábakat, szatyrokat. Míg a kölyök talán magában élethalálharcot vív, addig az emberek többségének arcán mosoly szalad végig. Kénytelenek megállni, talán még gondjaikat is elfelejtik egy pillanatra. Végül a kutyakölyök rémületében leül. Így kapja el gazdája. A nyaka mögött a bundáját markolja meg, úgy emeli föl fejmagasságig. Akkor aztán jól megrázza, és magyarázza neki hangosan, hogy Hurka, többet ilyet nem szabad csinálni. Azért megvakarja a füle tövét, és simogatja, mint aki mégis elégedett a kölyök bemutatójával.

Mert Hurka végeredményben mégiscsak akkor teszi jól a dolgát, ha kiugrik a dobozából, és lábatlankodásával felhívja magára az emberek figyelmét. Az előbbi akció is tulajdonképpen sikeres, hiszen többen körbeveszik a kosarat, és simogatják, becézgetik a jószágot. Ha az ember csak egyszerűen megsajnálja a kutyakölyköket, de eszébe sincs hazavinni egyet, akkor az aprópénznek kirakott műanyag tányérba dobhat néhány forintot. A gazda öntudatosan mondja:

– Elfogadjuk a támogatást, de ha valaki el akar vinni egyet, hát az adomány is jól jön.

Ha túladnak egy-egy agyoncsapástól megmenekített jószágon, kétezer-ötszáz, háromezer forintot, néhány napig ételt, italt jelent számukra...

Az aluljárókból továbbra sem hiányoznak a hajléktalanok lapjait árulók. Jól látható helyen viselik kitűzőjüket, bizonyítandó nincstelenségüket. Lobogtatják kezükben az újságot, mintha emberi méltóságuk utolsó szikrájaként a világ tudtára akarnák adni: nem koldus vagyok, a pénzedért nálam kapsz valamit. Persze lehet, hogy már erről sincs szó. Egyszerűen így könnyebben nyílnak meg a pénztárcák.

Mert végeredményben csak azzal törődnek az aluljárók nyomorultjai, hogyan tudnának jobban hatni az emberekre. Szegényebb országokban százával csonkítják meg magukat szerencsétlenek, csak hogy szánalmat ébresszenek, baksishoz juthassanak.

Nálunk többnyire még csak kutyát árulnak, szellemességgel próbálkoznak, újságot kínálnak, táblákra írják ákombákom betűkkel szerencsétlenségüket. Most még ez is hat.

A koldusok, a telefonfülkékben összegömbölyödő hajléktalanok, gyereklány kofák nemcsak a Nyugati téri aluljáró látványához tartoznak. Sőt mintha a Keleti pályaudvarnál, a Blaha Lujza téren vagy az Astoriánál is őket látnánk. Megkülönböztethetetlen, arctalan emberek, pedig csak a szegénység közös bennük.

A rendőrség hónapok óta razziákat tart, amelyeknek hivatalosan az a célja, hogy megszilárdítsák a közterületek biztonságát, különös tekintettel a nagy forgalmú csomópontokra. Ebbe beletartozik az is, hogy – társszervekkel karöltve – megpróbálják távol tartani az aluljáróktól az engedély nélküli árusokat, a hajléktalanokat – vagyis minden olyan embert, aki rossz érzést kelthet az otthonnal, munkával bírókban, így hát viszonylagos jólétben élőkben.

Elfoghatnak azonban tucatnyi körözött bűnözőt, tolvajokat fülelhetnek le, a közterület, felügyelet akciósai árusokat bírságolhatnak meg. A koldusok, a hajléktalanok csak ideig-óráig maradnak el az életben maradásukhoz elegendő pénzzel kecsegtető forgalmas aluljáróktól.

Ők is érzik, a szegénységet razziákkal sehonnan sem lehet kiverni.

Boda András

Jövőjére vár a Divatcsarnok

Két éve üresen áll – Veszélyeztetett állapotban a műemlék épület

Másfél milliárd forintért vásárolta meg a Divatcsarnok épületét a magyar állam részére a Kincstári Vagyoni Igazgatóság (KVI) a Centrum Áruházak Rt.-től. A műemlék épület esetében elővásárlási jogával élt az állam: a kereskedőcég eredetileg egy luxemburgi bejegyzésű társasággal kötött adásvételi szerződést. A kilencven éve épült Párisi Nagyáruház jövője még nem ismert, várhatóan kulturális, esetleg oktatási célra használják majd.

A kiürített áruház. Kulturális vagy oktatási célra hasznosítják? FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Két éve, 1999 augusztusában nagy hírverés közepette tartott végkiárusítást a volt Divatcsarnok, régi-új nevén a Párisi (avagy Párizsi) Nagyáruház. A patinás épület földszintjén ezután még néhány bérlő kereskedett, miközben a tulajdonosok a házat árulták. Idén áprilisban lapunk megtudta, hogy az üzlet megköttetett, egy francia–luxemburgi többségi tulajdonú társaság több mint egymilliárd forintért megveszi az ingatlant. Az adásvételi szerződést azonban az elővásárlási joggal felruházott magyar államnak, valamint a fővárosi és a terézvárosi önkormányzatnak is jóvá kellett hagynia. Akkortájt még senki sem gondolta, hogy bármelyik él majd elővásárlási jogával.

A fővárosi önkormányzat még áprilisban lemondott a lehetőségről, hogy másfél milliárd forintért magáénak tudhassa az Andrássy úti épületet. A Kincstári Vagyoni Igazgatóság azonban – az államháztartás többletbevételéből elkülönített pénzből – megvette a Centrum Áruházak Rt.-től. Mint a KVI vezérigazgatója, *Molnár Zoltán* lapunknak elmondta: a műemlék ingatlan sorsáról nem ők döntenek, a magyar állam tulajdonába került házat az igazgatóság pusztán őrizteti. Egyelőre annyi tudható, hogy az államosított Divatcsarnokot kulturális, esetleg oktatási célra hasznosítják. Az erről szóló tervekről azonban a minisztériumi illetékesek külföldi távolléte miatt nem sikerült többet megtudnunk. Csupán annyi biztos, hogy döntés még nem született.

A másfél milliárd forintos üzlet nagyságrendjét tekintve mindeddig egyedülálló. A több mint ezerkétszáz négyzetméteres telken álló Párisiról az elmúlt két évben a műemlékvédelmi hatóság képviselői többször elmondták, hogy a hajdani Terézvárosi Kaszinóra ráépült, a Lotz-termet is magában foglaló ház profilját teljesen elhagyni nem lehet. A többek által az egyik legszebb hazai kereskedelmi építményként emlegetett Párisiról azonban nem könnyű elképzelni, hogy abban állami áruház működne valaha.

Az államivá tett műemlék sorsának alakításába a Miniszterelnöki Hivatal, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, továbbá az országos Műemlékvédelmi Hivatal is beleszólhat. A felújítás során azonban, bármi legyen is a volt Divatcsarnokból, nem lehet változtatni a homlokzaton. Az áruház tetején egykor volt korcsolyapálya helye már alig látszik, miként az a műemlékvédelmi hivatal első emberének tavaly novemberi látogatása alkalmával kiderült.

E szemle során az is elhangzott egyébként, hogy a legveszélyesebb dolog, ha egy műemlék kiürül. A minden bizonnyal jobb sorsra érdemes, és az államosításból ítélve jobb sorsra is szánt ház mindenesetre két éve veszélyeztetett állapotban van.

Sándor Tünde

Benczúr park: kisajátítják?

Balesetveszély már nincs, de a lakat még ott van

Akár kisajátítási jogával is él a terézvárosi önkormányzat, hogy megszerezze a Benczúr parkot. Nem tud ugyanis megegyezni a terület tulajdonosával, amely szerint a telken lévő játszóteret használó gyerekek birtokháborítók. A kerület közben felújíttatta a parkban lévő korhadt favárat, és megnyitotta a balesetveszély miatt hosszabb ideje lelakatolt teret. A kapun azonban újra lakatot találtunk.

Minden törvényes eszközt felhasználunk, hogy megszerezzük a Benczúr parkot – közölte lapunkkal Terézváros vagyongazdálkodási bizottságának elnöke, *Lászay János,* mivel úgy tűnik, továbbra sem tudnak zöld ágra vergődni a terület tulajdonosával.

Mint nemrég beszámoltunk róla, a VI. kerületi Benczúr közben lévő, egykor a parkot, a benne lévő játszótér ugyanis pótolhatatlan a környék gyerekei, óvodái számára – érvelnek. Először az előző tulajdonossal, a szakszervezettel próbáltak egyezkedni – csereingatlant ajánlottak fel a területért –, az azonban az utolsó pillanatban visszalépett, a park új gazdájának pedig egyáltalán nem tetszett az önkormányzati ajánlat. A Király utcai csereingatlan értéke egyébként 35-40 millió forint – közölte a bizottság elnöke. Hozzátette: az ingatlankereskedő cég azzal próbálta sarokba szorítani a kerületet, hogy a szomszédban berendezkedett biztosítótársaság mélygarázst akar építtetni, és ehhez szüksége lesz a park alatti területre. A biztosító viszont nemrég levélben közölte Lászayval: nincsenek ilyen tervei. Az elnök megjegyezte, hogy a területre sem az építési előírások, sem a

Éjfélig lehet pályázni

Ma éjfélig még postára adhatják a pályá- ...at a XI. kerületi egyetemisták, főis- ...ktat...

Gázszámla az Adonyi Díjtól

Már postázza felszólító leveleit a gáz- ...

Annah – már megint

A legbársonyosabb hangú dzsesszénekesnő

Nagy barna, álmodozó szemek, vállra göndörödő barna haj, végtelenül törékeny alkat, hozzá ez a meleg, barna hang – Dániel Annah (nevében a „h" néma) az elmúlt években alapjaiban nem változott.

MUNKATÁRSUNKTÓL

Többször megírtuk: ez a huszonhét éves lány a legbársonyosabb hangú magyar dzsesszénekesnő. Hendikepje többszörös: se nem fekete, se nem érett, se nem telt. Mint a legtöbb hölgyénekes, ő is a szving stílusához kötődik, a női vér és lélek finom lüktetése talán ebben a dzsessz műfajban a leginkább tapintható.

Fiatal kora ellenére a budapesti klubok „közkedvelt veteránja", első nyilvános fellépését még 1992-ben „követte el", azóta több száz koncertet adott dzsesszklubokban (Merlin, Long Jazz Club) és színpadokon (Egyetemi Színpad, Bálint Ház, Bárka Színpad). Sikerrel szerepelt több nemzetközi színvonalú dzsesszfesztiválon, így 1994-ben Pozsonyban, 1995-ben Szegeden és a Magyar Jazz Ünnepén '93-ban és '95-ben. Ahol legközelebb élőben hallható: péntek este a Paulay Ede utcai Vista Kávéház.

Húszéves koráig szinte egyáltalán nem hallgatott dzsesszt: elsősorban a népzenét és a klasszikusokat szerette, sőt az Amadinda Ütőegyüttes és a Budapesti Fesztiválzenekar még ma is kedvencei közé tartozik. Aztán ajándékba kapott egy Ella Fitzgerald-kazettát, attól kezdve a harmincas-negyvenes évek történelmi szvingjébe merült el. Előítéletek nélük közeledik mindenhez, ami tetszik neki. Ahogy egyik szórólapján fogalmazta: lemezei egyaránt szólnak azokhoz, akik még eredetiben hallották ezeket a dalokat, és azokhoz is, akik most ismerik meg ezt a dallamos, lüktető áradású dzsesszt. Repertoárjába George Gershwin, Cole Porter, Duke Ellington és Irving Berlin darabjai mellett azért John Coltrane vagy a Lennon–McCartney duó egy-egy kompozíciója is becsusszan. Saját dala nincs, társaival inkább a meglévő szerzeményeket formálják a maguk képére. Előítéletek nélkül közeledik mindenhez, ami megtetszik.

Eddig egy kazetta és két CD őrzi munkásságát, a harmadik állítólag már kiadásra kész, rajta a korábbinál több, különleges hangszeres és énekes improvizáció (scat) lesz hallható.

„A fellépéseimen minden generáció képviselteti magát – nyilatkozta régebben. – A törzsközönség huszonéves és harminc körüli értelmiségiekből áll, de középiskolások is jönnek, sőt nyugdíjasok is, akik régi emlékeket idéznek fel a koncerteken. Vannak olyanok is, akik általában nem szeretik a dzsesszt, de az én dalaimban felfedeznek valami érdekességet; mások – főleg a gimnazista korosztály – épp ezeken a dalokon keresztül ismerik meg a dzsessz műfaját, s ez nagyszerű érzés."

Annah viszonylag képzetlen, szűk spektrumú hangja igazán a szvingre termett: bársonyosan puha, finoman érzéki és nőiesen meleg. Kicsit affektáló, de amatőr bájú és eleven. Az sem elhanyagolható tény, hogy lemezein és koncertjein a magyar jazz élvonalbeli művészeivel játszik együtt: többek között *Kőszegi Imrével, Hárs Viktorral, Balázs Elemérrel, Gyárfás Istvánnal és György Ákossal.*

Fehér bábszínház

A bábelőadások jellegzetessége, hogy fekete ruhába öltözött színészek mozgatják a bábfigurákat. Emiatt (és nem gonoszsága okán) nevezik fekete színháznak a módszert. *Balogh Géza* rendezésében szombat délután négy órakor olyan bemutatót láthatnak a nézők, amely a fehér színház alapjait teremti meg. A bíborszínű virág című mesejátékban fehér a háttér és a színészek ruhája is, jelezve, hogy azok is számítanak, akik láthatatlanul mozgatják a történetet.

A bíborszínű virág ugyanis a belső és külső ellentétéről szól. A XVIII–XIX. század fordulóján élt orosz író, Akszakov műve a szépség és a szörny motívum egyik első feldolgozása. Meséjének gyönyörű a szövege, mondta lapunknak Balogh Géza, ezért igyekezett minél többet megőrizni a dramatizált változatban is belőle. Jean Cocteau filmje szintén ezen a történeten alapult. Egy kereskedőt csak lánya válthat meg, aki közben megismeri egy csúf szörnyeteg lelkét. Ezt a megismerést jelképezi a fehér színház. Láthatók a színészek, akik a belsőt képviselik: az átváltozó boszorkánynál a báb mozgatója is látható, így pontosan tudni, kit takar az új külső. Amikor a báblány még nem látja a szörnyet, mert az elrejtőzik előle, csak a bábszörny tűnik el, a színész továbbra is a színpadon marad.

A rendező a hat éven felüli korosztálynak ajánlja a mesejátékot, hiszen ők már értik ezt a különbséget. Egy végzős képzőművészeti főiskolás, *Ritter Szilvia* tervezte ember nagyságú bábok játékát azonban a felnőttek is élvezhetik. Zeneszerzőnek *Pethő Zsoltot,* a Vuk és a Doktor Bubó muzsikájának íróját kérték fel. A Szörny figuráját *Basa István,* Százszorszépét *Kovács Mariann,* a kereskedőét *Czippót Gábor* mozgatja, játssza.

M. H. T.

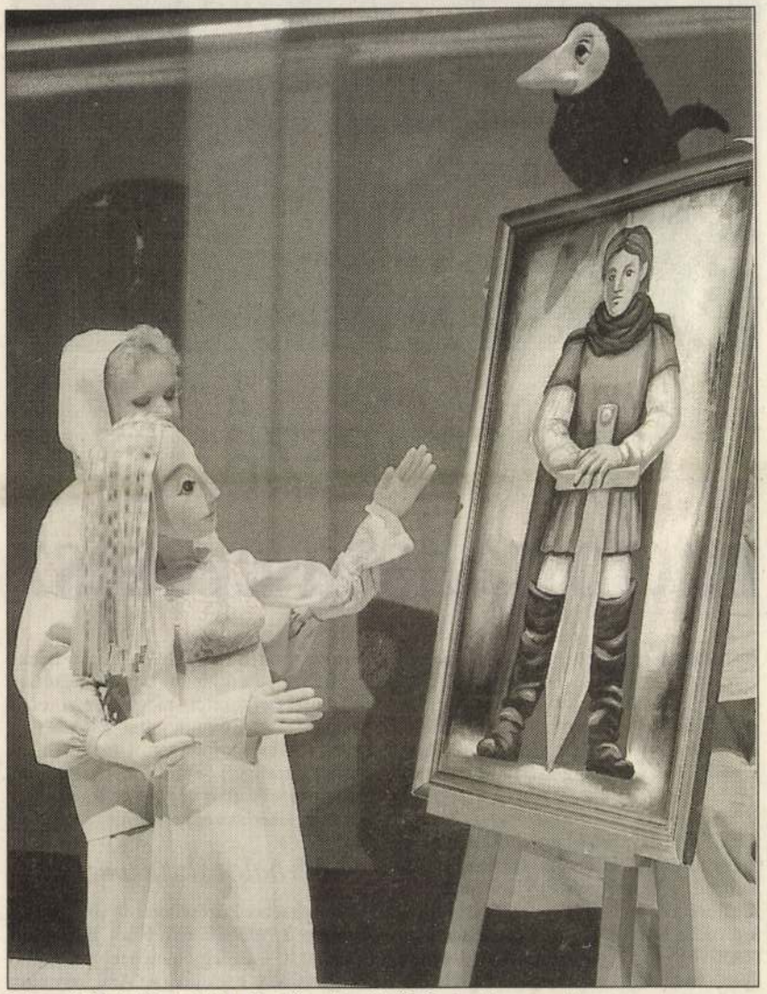

Ritter Szilvia főiskolai hallgató gyönyörű bábokat tervezett

HANGVERSENYEK

BUDAFOKI VÁROSHÁZA (XXII., Városház tér 11.) 7-e, 19 óra: Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar. Km.: Christoph Mangola (Franciaország).

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 7-e, 19 óra:, Annart Artist's Management Arcangielo Kamaraegyüttes. Tagjai: Soltész István, Horváth Flóra (barokk hegedű), Vámos Marcell (gordonka), Vilmányi Alexandra (

DOROTTYA GALÉRIA (V., Dorottya u. 8.) Gáyor Tibor Három című kiállítása (február 5-ig).

GALÉRIA '56 (V., Falk Miksa u. 7.) Forgács Péter A látogatás című kiállítása (február 26-ig).

HAAS GALÉRIA (V., Falk Miksa u. 13., magasföldszint 2.) Nagybányai tájak, emberek. A hónap képe: Schönberger Armand: Kislány galambbal.

ILLÁRIUM MŰVÉSZETI GALÉRIA (VIII., Köztársaság tér 15.) Koroknai Zsolt képzőművész Iniciálé című kiállítása (február 5-ig).

PÓDIUM

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 7-én 18 órától Világjáró klub: Sáfrány József Világörökségünk, a Hortobágyi Nemzeti Park című előadása.

MAZSIKE KLUB (VII., Garay u. 48.) 8-án 18 órától a Klub vendége Kern András színművész, akivel Vára-

BESZKÁRT ÉTTEREM (VII., Akácfa u. 15.) 8-án 19 órától nosztalgia rock 'n' roll party a '60-as, '70-es, '80-as évek slágereivel.

DÓZSA MŰVELŐDÉSI HÁZ (XVII., Pesti út 113.) 9-én 20 órától Jazz Presso: Samba Sound.

FERENCVÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (IX., Haller u. 27.) 7-én 20 órától Magyar táncház, zenél Csidu és az Üsztürü zenekar. 8-án 18 órától afro Magic Buli.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 8-án 18 órától Ír táncház kezdők részére. 10-én 19 órától a Calcutta trió indiai zeneklubja.

OLD MAN'S MUSIC PUB (VII., Akácfa u. 13.) 7-én Pege Quartett. 8-án Cadillac. 9-én Cool Míners. 10-én Ferenczi György és a Herfli Davidson.

VISTA (VI., Paulay E. u. 7.) 7-én 20 órától Dániel Annah koncertje.

Petschacher Gusztáv álmodta meg a Lotz-termet (bal felső képünk) és a Pallavicini-palotát is SZABÓ BERNADETT FELVÉTELEI

Egy reneszánsz racionalista építész

Természetesen a neoreneszánsz stílusról van szó, amikor az eklektikus főváros egyik legjobb bérház-specialistájára, Petschacher Gusztávra emlékezünk. 1844-ben született Bécsben, és 110 éve, január 7-én halt meg Budapesten.

Bécsben a Képzőművészeti Akadémián végzett 1868-ban Friedrich von Schmidtnél, a legendás építészprofesszornál, a historizmus egyik legnagyobb mesterénél. Aki tizennyolc évesen gyalog ment Kölnbe, hogy kőfaragóinasként részt vegyen a dóm évszázadok óta tartó építésének munkálataiban. Az utolsó iskolázatlan építészek egyike 1854-ben már Karlsruhéban professzor, öt év múlva pedig Milánóban, majd Bécsben, ahol a tervei szerint épült Városháza korszakos épület lett. Nála tanult a Pesten alkotó építész Aigner Sándor, Foerk Ernő, Petschacher Gusztáv, Schulek Frigyes, Schömer Ferenc és Anton Weber is.

Petschacher 1873-ban, a városegyesítés évében a Sugár út Építő Vállalat hívására települt Pestre. Akkor már két éve elfogadta a parlament a Sugár út és a Körút városrendezési terveit, csak éppen a gazdasági válság, a kolerajárvány nan egyesült Budapesten a bénító telekspekuláció állt útjában. Lassan haladt az új, városszerkezetet meghatározó utak beépítése. A Kossuth által 1841-ben a Pesti Hírlapban felvetett Lánchíd-Város erdő (Városliget) sétaút kiépítését mintegy tizenöt év alatt végül a Közmunkatanácsnak sikerült véghezvinnie.

Bérpaloták tervezője

Petschacher középületet is alkotott – ő építette a Nádor utcai Hitel Bank régi székházát –, de legjelentősebb munkái a bérpaloták, és ezek java az Andrássy úton áll. Azaz a Terézvárosi Kaszinó épülete csak állt. Ma már egyedül a Paulay Ede utcai Lotz-terem létezik, mert a Párizsi Nagyáruház építésekor a gyönyörű freskókkal díszített, nem egészen harminc-éves épület Andrássy úti frontját elbontották. Ezt az épülettervet 1883-ban pályázatra készítette, és nyert is. De a hetvenes években még annak az Unger Emilnek dolgozott, akit a Közmunkatanács 1872-ben Ybl, Kallina, Lechner és Lee mellett felkért egy-egy tömb megtervezésére. Unger a páros oldal Jókai tér és a építette, és a hét palota alaposan magán viseli Petschacher keze nyomát. Saját Petschacher-épület a 4. szám alatti Harkányi-palota, a páratlan oldalon az Eötvös utcán túl négy palota, a MÁV Nyugdíjintézet bérháza, melynek sgrafitto díszeit Rauscher Lajos rajzolta. Az Andrássy út 94. szám alatti Pallavicini-palota finoman plasztikus középlodzsájával sokak szerint a legszebb épület az egész sorban. A 126. szám alatti Weininger-villát elsodorta a mindenáron újítani akarás.

Az építész mellszobra a Teréz körút 24/A és 24/B reneszánsz homlokzatú bérházában állt, elkallódásától Fábián Gáspár építész és szakíró idejében, még 1938-ban óvta az illetékeseket. Felhívta az építészeti múzeum vezetőinek figyelmét a Petschacher leányánál fellelhető olajportréra: „hogy ne vesszen el a képe annak a férfinak, aki az ország fővárosát gyönyörű alkotásaival gazdagította".

Harmonikus összkép

Ma nincs portré róla. Csak házai arculatának összképe, melyek német és itáliai kább az alaprajzhoz rendezte az ablakosztást. A síkszerűbb, kevésbé plasztikus homlokzatképzéssel kompromisszumot keresett és talált a belsők kívánatos megvilágítása és a ház külső részleteinek arányai között. Belül nem keletkeztek maradék terek, ugyanakkor számára fontosabbak voltak az összkép jó arányai, mint a mindenáron jövedelmező térfelhasználás. És ez egyben magyarázat arra is, miért nagyvonalúbb a budapestinél a párizsi vagy a bécsi eklektika. De a miénk így lett egységesebb, harmonikusabb.

Az egykori városépítészet nem is szűken vett építészet volt. A világ akkor még kerek volt, az építőtevékenység, helyesebben talán építőkultúra sem esett szét különféle szerkezettani területekre. Az építészek szellemi értelemben képesek voltak összefogni nemcsak a házat és azon belül a társművészeteket, hanem a várost is. A korabeli (város)építészet összetettségét egyszerű szavakkal összegzi Stefan Zweig A tegnap világában: „Európában talán egyetlen városban sem törekedtek olyan szenvedélyesen mindenre, ami kulturális, mint Budapesten. Itt találkozott Európa kultúrájának minden fo-

zése fontosabb volt, mint az anyag örökkévalóságának megragadása. Igaz, akkor az építészeknek még nem kellett kipufogógáz-szmogra, savas esőkre gondolniuk. Ezek évezredeken át nem voltak összetevői a „kerek világnak". Így most, százhúsz-százharminc év múltán a 2320 méternyi palotasor házainak többségén szétporladni látszanak a vakolatkváderek.

Nem Potemkin-kulissza

Minden városi áldozatkészség, kávéház- és lakásfoglaló, bankfióki és székházi renováló nagyvonalúság ellenére az Andrássy út összképe messze elmarad az európai nagyvárosok hasonló korú épületeinek állagától. És az eklektikus-századfordulós Budapest nem egy Andrássy útnyi Potemkin-kulissza. A szűkebb Belvárostól még csak nem is a Körútig, hanem a Dózsa György út, Stefánia út, Fiumei út, Haller utca vonaláig eltart. Budapestnek a késleltetett városfejlődés „csodájával" fennmaradt urbanisztikai egysége közös örökségünk. Megőrzése kötelesség.

Szegő György

Fővárosi megállapodás a gazdasági kamarákkal

MUNKATÁRSUNKTÓL

Előreláthatólag decemberben köt megállapodást a Fővárosi Önkormányzat a budapesti kamarákkal – tájékoztatta lapunkat *Varga Péter*, a Főpolgármesteri Hivatal vállalkozási és vagyonkezelési ügyosztályának vezetője. A gazdasági kamarák közül a kétmilliós metropolisban a kézműveseket, az iparosokat és a kereskedőket összefogó társulások játsszák a legnagyobb szerepet. A tervezett megállapodás részleteiről Varga Péter elmondta: az önkormányzat segíteni kívánja az újraszerveződő kamarákat, s különösen azt támogatja, hogy területi – kerületi vagy térségi – szinten hozzanak létre a vállalkozók érdek-képviseleti szerveket.

A kamarák és az önkormányzatok együttműködése elsősorban az információk kicserélésében mutatkozhat meg. A kerületi önkormányzatok adják ki az egyéni vállalkozók számára az engedélyeket, az egyik budapesti kamara pedig szeretne létrehozni egy adatbázist, amely a legfontosabb tudnivalókat tartalmazza a szervezet tagjairól.

A fővárosi önkormányzatot is számos okból keresik meg a gazdasági élet szereplői. Az ügyosztályvezető szerint az eddigi informális kapcsolatfelvételt intézményesíteni kellene, s ez lenne az egyik legfontosabb eleme a tervezett megállapodásnak. Varga Péter utalt arra, hogy sok esetben különböző lobbyk próbálják az önkormányzatokat befolyásolni. Szerinte a kamarák feladata lenne, hogy összefogják a vállalkozói érdekeket, s egységes álláspontot képviseljenek az őket érintő kérdésekben.

Tűzoltósisakok cseréje három menetben

MUNKATÁRSUNKTÓL

Év végén lejár a Fővárosi Tűzoltó-parancsnokságon (FTP) rendszeresített sisakokra kiadott munkavédelmi engedély. A sisakokat hét éve vásárolták, akkor ötéves használatra kapták engedélyt. A határidő lejárta után az illetékes hatóságok további két évet engedélyeztek. Az FTP vezetői öt gyártó cégtől kértek árajánlatot, végül – a kerületi parancsnokságok és a szakszervezet véleményét is figyelembe véve – a Drager Gallet típusú sisakok mellett döntöttek. *Száray Zoltán* dandártábornok, fővárosi tűzoltóparancsnok ezt azzal egészítette ki, hogy ettől a gyártól kapták a legkedvezőbb árajánlatot.

A tűzoltóság költségvetésének helyzetét jól jellemzi, hogy az 1632 budapesti tűzoltó sisakját több ütemben kénytelenek kicserélni. Elsőként a legveszélyesebb helyszínekre riasztott tűzoltási csoportok és rohamegységek, valamint a minden laktanyában elsőként induló járművekre beosztott tűzoltók kapnak újat. A második ütemben a többi kivonuló tűzoltó és a különleges szerek személyzete, legvégül pedig az irodában dolgozó előadók és a parancsnokok sisakjait cserélik ki újra.

Lassan befejeződik a sötétkék, Sattler típusú védőruhák kiosztása is. A budapesti tűzoltók korábban narancssárga védőkabátot viseltek. Néhány beavatkozás helyszínén a járókelők ma is láthatnak ilyen öltözéket viselő tűzoltót. Rájuk nem találtak megfelelő méretű védőruhát, de a túl kicsi vagy túl nagy darabokat is hamarosan kicserélik.

Az új védőöltözék a kutatóintézet tesztje után a gyakorlatban is kiválóan vizsgázott. Egy Vas megyei kistelepülésen az égő családi ház mellett kidőlt a nagyfeszültségű távvezeték, s az elszakadó kábelek két csuromvizes tűzoltóra zuhantak. A két tűzoltót – mintha valami fantasztikus filmből vették volna a jelenetet – kékes villódzás borította el. Ekkor derült ki, hogy a védőöltözet nemcsak a lángokkal áll ellen, hanem az áramütéstől is megvéd. A két tűzoltónak ugyanis az ijedtségen kívül semmi baja nem történt.

Száray Zoltántól megtudtuk, a sisakok cseréje után a védőkesztyűk és a mászóövek vásárlása lesz a következő feladat – de csak akkor, amikor a fővárosi parancsnokság költségvetése ezt lehetővé teszi.

Mászóövek vásárlása a következő feladat

BOROS JENŐ FELVÉTELE

Sok lehetőség rejlik a tagságban

A gazdasági kamarákról szóló – 1994 márciusában hozott – törvény lehetővé tette, hogy a kamarák a gazdálkodók, vállalkozók önkormányzataként az ügyeikkel foglalkozzanak. A vállalkozások feltételeül pedig a kötelező tagságot jelölte meg az agrár-, a kézműves-, illetve a kereskedelmi és iparkamarák valamelyikében.

A BKIK – 46 év szünet után – 1994 novemberében alakult újjá, s ez év elején kezdte meg működését. Az érintett vállalkozók számáról pontos adatokkal senki nem rendelkezik, de mintegy 40 ezer jogi személyiségű vállalkozás, 50 ezer betéti társaság és 90-130 ezer egyéni vállalkozó tartozhat ide – tájékoztatott *Tóth Imre*, a budapesti kamara elnöke. Becslések szerint akár ötven százalékuk is fiktív lehet: a munkanélküliség elleni védelem, adómanőverek céljából vagy a feketegazdaság részeként jött létre.

A kamara várhatóan a jövő év végére tudja rendezni a nyilvántartását – mondta az elnök. Ez az egyik legfontosabb teendője, hiszen minden tevékenységének az alapja. Feladatai: a gazdaság fejlesztése, a piac bővítése, a tisztességes kereskedelem és a vállalkozási morál őrzése mellett a vállalkozások általános feltételrendszerét is figyelemmel kíséri. A törvény kimondja, hogy fokozatosan át kell adni a kamaráknak a vállalkozásokhoz kapcsolódó államigazgatási, közszolgáltató funkciókat, a vendéglátóhelyek osztályba sorolásától a működési engedélyek kiadásáig.

A kamara működését sok értetlenség fogadta, s Tóth Imre szerint a törvény is csorbult a végrehajtás során. Úgy tervezték, hogy a kötelező tagdíjat csak a következő évtől szedik, és a vállalkozó leírhatja az adójából. Ehelyett januártól – még megfelelő szolgáltatási háttér nélkül – bevezették, s csak költségként számolható el. Ez a tagságot szembefordította a vezetéssel. Nehézséget okoz az is, hogy piaci árú bérleményekben kell ellátniuk a közszolgáltató funkciókat. Nem történt meg az említett államigazgatási funkciók átadása sem. Mindennek ellenére a BKIK megszületett és önfinanszírozó – összegzett Tóth Imre.

Határozott véleményük, hogy új adófilozófiára, az adó és a tb-járulék csökkentésére lenne szükség, hogy a vállalkozók ne meneküljenek a feketegazdaságba. Ez ügyben több hónapos konzultációsorozatot szerveztek a parlamenti pártok vezetőivel. Figyelemmel kísérik az önkormányzatok vállalkozókat érintő intézkedéseit, például a helyiségbérletek ügyét, és az adóhatóság fenyegető fellépését is eredményesen tették szóvá. Az eltelt hónapok alatt a BKIK fejlesztette szolgáltatásait: most nyílik a második regionális szolgáltatócentruma. Hasonlót terveznek a Hungexpo területén és a IV. kerületben. Eközben folyamatosan dolgoznak a piaci lehetőségek bővítésén.

A kamara a vállalkozókat szolgálja, működése sokféle lehetőséget rejt – fogalmazta meg Tóth Imre. A többiek érdekében kell fellépnie a regisztrálást elmulasztók, a tagdíjat nem fizetők, vagyis a feltehetően nem működők ellen. Ezért kezdeményezni fogja e cégek cégbírósági törlését, a vállalkozói igazolványok bevonását.

A BKIK ügyfélszolgálati irodái a kamarai tagsággal összefüggő ügyintézésen kívül naprakész információkkal állnak rendelkezésre gazdasági, pénzügyi, jogi ügyekben, üzleti partnerközvetítéssel, szakmai rendezvényekkel kapcsolatban.

Cs. K. É.

Ügyfélszolgálatok

BKIK Ügyfélszolgálat
1016 Budapest, Krisztina krt. 99. I/114. (Telefon/fax: 202-7930, 175-2736)
Baross Gábor Szolgáltató Iroda Budapest V., Kossuth Lajos tér 6/8. IV. emelet (Telefon: 153-3333/334, 337 mellék)
Híd Szolgáltató Iroda
1016 Budapest, Attila út 13/B (Telefon: 212-1632, telefon/fax: 175-1522)

Zöld hálóba csomagolt fák

A terézvárosi nagytemplom mögé fákat ültettek a nyáron. Egész pontosan huszonnyolc gömbcseresznyét. Azután jöttek a kutyák és egyre mélyebb lyukakat ástak köréjük a földbe. A kutyák ugyanis szeretik a frissen telepített, így tehát még jelöletlen fákat. S ha már arra járnak, ásnak is egy-két kútszerűt. Ösztöneik kiélésében nem gátolja őket sem szegély, sem másféle akadály. A föld és az apróbb zöldek meg egyre csak fogyatkoznak.

A madaraknak már sokkal nehezebb dolguk van. A lombokat ugyanis erős, zöld háló fedi, maga a fa alig látszik ki alóla. Igaz, első látásra felesleges védeni őket oly' nagyon, hiszen a gömbcseresznyén nem nő cseresznye, így madár sem száll rá. De nem is ettől védi a háló, hanem a naptól meg a melegtől – magyarázza a kiültetést végző cég munkatársa. Júliusban, a telepítéskor még nem volt rajtuk. Ám azután kiderült, hogy a Vízművek késlekedik az engedéllyel, így az altalajöntözés csak két hónap múltán indulhatott be, addig kannából locsoltak és letakarták a fákat. Most október végén járunk, a nap kevés, mint ahogy a levél is a fákon, s ami van, az is barna. No, de ősz van, tavasszal meg – olvasható az önkormányzati szerződésben – úgyis újakat kell hozni az elpusztultak helyére.

Sz. A. A.

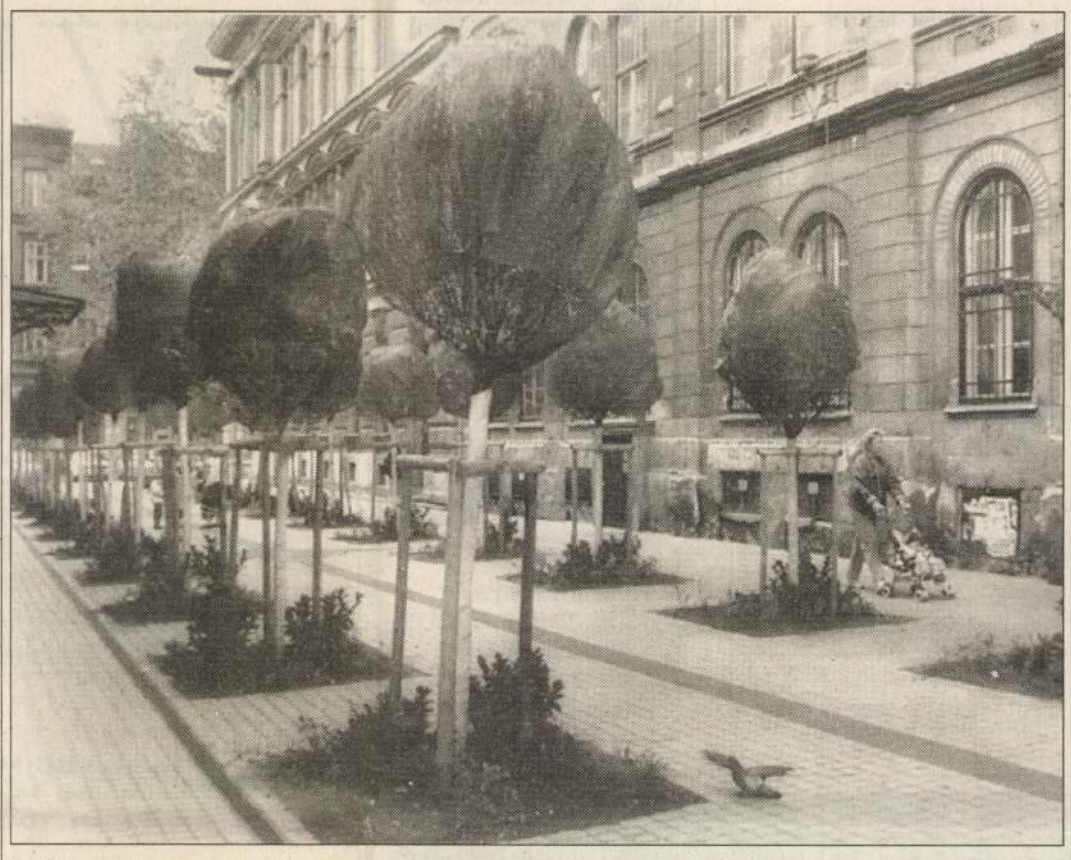

Nehéz a dolga a madárnak

RÉDEI FERENC FELVÉTELE

Korszerűbb világítást kapott a Fazekas

Ajándék energia

Az energiatakarékosságra nevelés, a tudatos környezetvédelmi gondolkodás kialakításának elősegítésére három ipari nagyvállalat mintaértékű energetikai beruházást létesített a Fővárosi Önkormányzat Fazekas Mihály Gyakorlóiskolájában. *Szászi Barnabás*, a Budapesti Elektromos Művek Rt. sajtófőnöke az *MTI-nek* elmondta, hogy az Elmű, a Bayernwerk AG és a Siemens Rt. korszerű fizikai előadótermet alakított ki az iskolában. Úgy vélik ugyanis, hogy a régi rossz szokásokon változtatni leginkább az új iránt még fogékony fiatalok megnyerésével lehet.

Az energiaszolgáltató és energetikai berendezéseket gyártó vállalatok egyik legfőbb feladatuknak tekintik a környezeti erőforrások kímélését, a minél kisebb energiát igénylő technológiák és berendezések alkalmazását. A Fazekas Mihály Gyakorlóiskolával kötött együttműködésük keretében elkészítették az épület felújítását segítő energetikai tanulmányt. A fizikai előadótermet a legkorszerűbb világítóberendezésekkel szerelték fel, olyannal, amely képes arra, hogy a külső fényerősséghez igazodva mindig optimális fényviszonyokat állítson be a teremben, csökkentve energiafelhasználását. A fizikaoktatáshoz adományozott berendezésekkel tanulmányozható a fényenergia hasznosítása is. A tanulmány, illetve a bemutatóterem kialakításánál szerzett tapasztalatok hasznosíthatók később is az épület teljes felújításánál, amikor igen jelentős megtakarítást lehet majd ezáltal elérni.

Párizsi lesz a Divatcsarnok?

Tart a felújítás a patinás áruházban

Ha minden a tervek szerint halad, november 13-ra végeznek a Divatcsarnok csinosításával. A város legpatinásabb áruházának földszintje, fél-; illetve alsó három emelete vadonatúj padlót kapott, a falakat kifestették, az épület tetőablakát megtisztították, így most egy kicsit megint látszik, milyen lehetett valaha. A Centrum-lánc gazdái azt szeretnék, ha a ház legalább belül méltó lenne a megfiatalodott Andrássy úthoz, ezért úgy döntöttek, hogy novembertől exkluzív áruválasztékkal várják a vásárlókat.

A Divatcsarnok megbízott igazgatója, *Sárközy Gyuláné* lapunk érdeklődésére elmondta: noha a Centrum Rt. vezetése a Corvin földszintjének negyedmilliárdos rekonstrukciója után aligha gondolhatott arra, hogy rövid időn belül ismét komoly építkezésbe kezd, az Andrássy út felújítása olyan alkalmat teremtett, amelyet nem hagyhattak ki. Úgy döntöttek, hogy ha nagyon nem is, de valamennyire mégiscsak kicsinosítják a házat, s erre a célra félretettek tízmillió forintot. Ebből a pénzből (a negyedik és az ötödik emelet kivételével), különlegesen strapabíró műanyaglapokra cserélték a leharcolt, egyszerű, de ízléstelen padlóburkolatot, fehérre festették a falakat, rendbe tették a vécéket, a szállítópartnerek új bútorokat hoztak, és – hogy végre kidombosíthassák a ház átriumjellegét – helyrepofozták az elfeledett napfénytetőt. A november 13-i ünnepélyes átadás után azonban nemcsak csinosabb lesz a Divatcsarnok, hanem drágább is: a Centrum behozza a Luxus áruházból ismert, elegánsabb és jobb minőségű márkákat. Hab a tortán: bár még vitatkoznak rajta, elképzelhető, hogy az épület visszakapja a Párizsi Nagyáruház nevet.

B. T.

Rendőrautó

A X. kerületi önkormányzat személygépkocsit vásárol a kerületi rendőrök munkájának megkönnyítésére. Mint ismeretes, a Budapesti Rendőr-főkapitányság a nyár folyamán korlátozta a gépjárművek futásteljesítményét, így a gépkocsik közül néhány leállni kényszerült.

Kádár Lukács, a kerületi rendőrkapitányság vezetője kérte az önkormányzat illetékes bizottságát, hogy vásároljon a rendőrség számára egy személygépkocsit, s annak üzemeltetési költségeit az év végéig vállalja. A testület azzal a módosítással fogadta el a kérelemnek megfelelően előterjesztett javaslatot, hogy a gépjármű az önkormányzat tulajdonában marad.

K. B. Zs.

Játszóházba hív a Telefondoktor

MTI-JELENTÉS

Elsősorban a nyolc és tizennégy év közötti gyerekek hívására számít ezen a héten a közismert Telefondoktor. A megadott telefonszámot tárcsázó gyerekeket (és természetesen a szüleiket is) a Telefondoktor az Almássy téri hétvégi játszóházába hívja meg, ahol vidám szórakozás és vetélkedés közben ismerkedhetnek meg a fiatalok egészséges életmódját érintő legfontosabb tudnivalókkal.

A Telefondoktor meghívását elfogadó gyerekek szombaton az Almássy téren találkozhatnak egy beszélő robottal, az egészséggel kapcsolatos kérdésekre felelhetnek a speciális tolószelvényeken, ugrókötelezhetnek, labdázhatnak, hulahoppkarikával játszhatnak, gumisztalon ugrándozhatnak. A legügyesebbek sok ajándékra is számíthatnak. A játszóház szervezői gondoltak a szülőkre is, ők koleszterinszűrésen vehetnek részt és megmérethetik a vérnyomásukat. A Telefondoktor játszóházában természetesen a gyerekek egészségére is gondolnak: gerinc- és lúdtalpszűrésre is sor kerül.

A játszóház október 28-án, szombaton fél 10-kor nyitja meg kapuit az Almássy téri Szabadidőközpontban. (A Telefondoktor ezen a héten is a 117-2111-es számon hívható, éjjelnappal.)

JEGYZÉSI IDŐ:
1995. OKTÓBER 24 - NOVEMBER 3.

NETTO
45%
FIX KAMAT

FUTAMIDŐ: 15 HÓNAP
ÉVES HOZAM: 34.55 %

JEGYZÉSI HELYEK: LOMBARD ÉRTÉKPAPÍR RT. Budapest, Arany J. u. 16. Tel.:266 5604 • LOMBARD LÍZING RT. Budapest, Podmaniczky u. 16. Tel.:153 3239 • TAKARÉKBANK és AGROBANK BUDAPESTI FIÓKJAI • BIZTONSÁG BRÓKERHÁZ KFT. Cegléd, Rákóczi u. 30. Tel.:53/316 400 • IC(P) BRÓKER KFT. Budapest, Pozsonyi u. 14. Tel.:269 0114 • NAGYVÁZSONY ÉS VIDÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET Budapest, Károly krt. 7. Tel.:268 1005 • MÓR ÉS VIDÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET Budapest, Mária tér 1. Tel.:201 1937 Budapest, Nagytétényi u. 238. Tel.:226 0600

LOMBARD KÖTVÉNY
ÁLLAMI ÉRTÉKPAPÍR ÉS TŐZSDEFELÜGYELET ENGEDÉLY SZÁMA: 10.087/95

PILISCSABÁN,
Budapesttől 20 km-re gyönyörű természeti környezetben, erdővel körülvett területen még korlátozott számban összközműves
ÉPÍTÉSI TELKEK
a
CSABAGYÖNGYE LAKÓKERTBEN,
kedvező fizetési feltételekkel, leköthetők.

INVEST–ŐR
BEFEKTETÉSI ÉS VAGYONKEZELŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Bp. I., Fő u. 19. II/6.
Tel./fax: 201-1540
06 (60) 328-076,
06 (26) 360-045
101018 JP

Getz Utazási Iroda
1055 Budapest, Falk Miksa u. 5.
Ha októberben készpénzért vásárolja meg repülőjegyét a Getz Utazási Irodánál
10% kedvezményben részesül!
Gondoljon karácsonyi utazására, vegye meg repülőjegyét időben!
Az 5 éves Getz Utazási Iroda már nemcsak cégeknek, hanem Önnek is szervez utazásokat.
Getz Utazási Iroda
Telefon: 153-0102, 153-0087
Fax: 112-1014
CB 115

Üllői, piliscsabai és budapesti munkahelyre
kőműves brigádot keresünk
napi bejárással, útiköltség-térítéssel.
Vakológép ismerete előny.
Jelentkezni:
a 06-1-250-0487-es telefonszámon 7–8 óráig.

CSOBÁNKA polgármesteri hivatala pályázatot hirdet ADÓÜGYI ELŐADÓ státus betöltésére.
A pályázat feltételei:
- középfokú közgazdasági végzettség,
- legalább 5 éves, adóigazgatás terén eltöltött közigazgatási gyakorlat,
- bérezés a köztisztviselői tv. szerint.

Jelentkezni lehet:
a jegyzőnél.
Cím:
Csobánka Község Önkormányzat
Polgármesteri Hivatal
2014 Csobánka, Fő u. 1.
Telefon: (26) 320-015,
(26) 320-020.
Fax: (26) 320-020.
101218 KJ

Budapest legnagyobb mésztelepe a legkedvezőbb árakkal!
Zsákos oltott mész
360 Ft+áfa
Ömlesztett oltott mész
304 Ft+áfa
Mészből viszonteladóknak kedvezmény!
Tégla, cement, betongerenda, homok, söder, tűzifa, SZIGETELŐANYAGOK
KÁLCIUM Kft.
Budapest X., Keresztúri út 122.
Tel./fax:
265-0300
06 (60) 319-334
7503 KJ

SZÁMÍTÁSTECHNIKA KERESKEDELEM ÉS SZOLGÁLTATÁS
SZÁMÍTÓGÉPEK ÉS ALKATRÉSZEK 386-TÓL PENTIUMIG
WINDOWS 95 CD-ÍRÁS
TERMÉKEINK ÉS SZOLGÁLTATÁSAINK MOST BEVEZETŐ ÁRON!
1067 BP. TERÉZ KRT. 13.
3220-654, 3220-425/176

Az Újpesti Vagyonkezelő Részvénytársaság
INGATLANKÍNÁLATA
Apartmanos irodák, garázsok, lakások (a meglévő lakás beszámításával is), üzlethelyiségek, lakóházak, kis- és nagyértékű ingatlanok, beépítésre alkalmas telkek
Újpest (IV. ker.) területén.
Alaprajzok, árak, műszaki adatok, részletek az automata ügyfélszolgálattól éjjel-nappal lekérhetők.
Hívja faxról:
222-3333/105 - az UVRT rendszeres ingatlankínálata.
Ha kevésnek találja az információt vagy személyesen kívánja megtekinteni az ingatlant, esetleg egyéb kérdése is van, hívja a következő számot:
UVRT ingatlanhirdetések:
169-8155/201-es mellék.
Újpesti Vagyonkezelő Részvénytársaság, 1042 Budapest IV., Munkásotthon u. 66-68.

A VOLÁNBUSZ Rt. érdi-, gödöllői-, monori-, szentendrei-, váci és zsámbéki üzemigazgatóságai autóbuszvezetői feladatok ellátására „D" kategóriás jogosítvánnyal rendelkező munkavállalókat keresnek.
Bérezés: Kollektív Szerződés alapján.
A munkavállalóink munkaruha-ellátmányt, étkezési hozzájárulást és a családtagjaikkal együtt, különféle utazási kedvezményeket kapnak.
Jelentkezni lehet:
– az érdi autóbuszállomáson a forgalmi osztályvezetőnél: Telefon: (23) 365-551.
– a gödöllői autóbuszállomáson a forgalomvezetőnél. Telefon: (28) 320-444.
– a monori autóbuszállomáson a forgalomvezetőnél. Telefon: (29) 411-114.
– a szentendrei forgalomvezetőnél: Szentendre, Dózsa Gy. u. 5–7. Telefon (26) 311-996.
– a váci üzemigazgatóság forgalmi osztályvezetőjénél. Telefon: (27) 311-825.
– a zsámbéki forgalomvezetőnél, (csak Zsámbék környékén lakók jelentkezését várják) a budapesti Széna téri autóbuszállomáson. Telefon: 201-3927, vagy 201-3688,
továbbá kizárólag felvilágosítás céljából az Rt. ügyvezető igazgtóságának a 2700-577, vagy 2700-588 központi számain a 257-es melléken.
Az érdi-, a gödöllői-, és a váci üzemigazgatóságok „C" kategóriás jogosítvánnyal és PÁV. II. vizsgával rendelkezők átképzését is vállalják.
Útra kellünk VOLÁNBUSZ

DAEWOO MOTOR
A KÖZPONTI MÁRKASZERVIZ szenzációs kamatmentes akciója a **DAEWOO** gépkocsikra használtautó-beszámítással, 1 év ingyenes szervizzel.

Autószalonjaink:
1146 Bp., Dózsa György út 19.
Telefon: 141-3579.
1097 Bp., Táblás köz 4.
Telefon: 280-6749, 280-6625.
100692 KJ

AGA
Megőrült a kereskedelmi igazgatónk?!
Használja ki!
Most adja le üres oxigén-, argon-, nitrogén-gázpalackját az AGA Budapest IX., Illatos út 7-9. telephelyén,
- **mert készpénzért megvesszük Öntől, ha szeretné,**
- **mert** becserélheti a megszokott módon,
- **mert** minden cserélt vagy megvett palack után **50 Ft készpénzt is kap,** legyen Ön akár a tulajdonos vagy a tulajdonos anyagbeszerzője

Most jöjjön, amíg a főnöknek meg nem jön az esze!
Üdv: a vevőszolgálat
AGA Gáz Kft. 1097 Budapest, Illatos út 7-9. Telefon: 280-1942.

Where is the new Ford headquarters in Budapest?
Hova költözött a Ford budapesti központja?
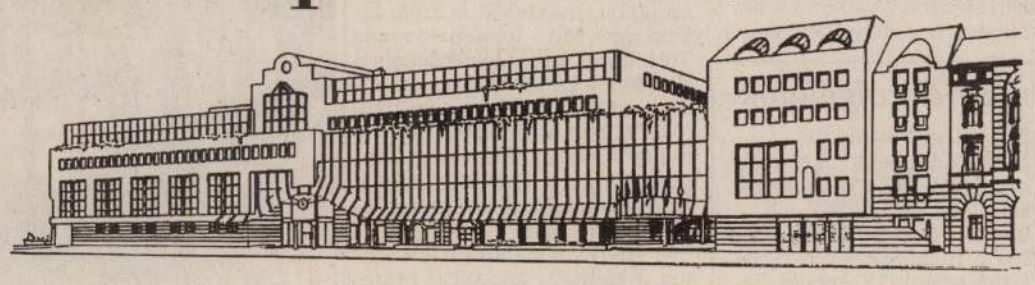
BUDA SQUARE
Answer: BUDA SQUARE, Lajos utca 48-66, Budapest, III.
A válasz: a BUDA SQUARE irodaházba, a III. ker. Lajos utca 48-66. szám alá.
Offering modern, flexible, air-conditioned offices and ground floor shops, BUDA SQUARE has satisfied one of the most demanding international corporations.
Totalling 14.300 m² offices and 2.600 m² shopping and show room facilities with 365 secure parking spaces.
BUDA SQUARE provides excellent quality and value in an accessible location.
Escort Ford to BUDA SQUARE.
Quality. Flexibility. Value.
Minőség. Rugalmasság. Érték.
A BUDA SQUARE irodaház modern, a bérlő igényeihez rugalmasan igazodó, légkondicionált irodáival és földszinti üzleteivel meg tudott felelni egy ilyen igényességéről ismert nemzetközi társaság elvárásainak is. A 14.300 m² irodaterülethez 2.600 m² földszinti üzlettér és bemutatóterem tartozik 365 őrzött parkolóval a mélygarázsban.
A BUDA SQUARE színvonalas szolgáltatásain túl a könnyű megközelíthetőség előnyeit is biztosítja.
Kövesse a Ford példáját és költözzön a BUDA SQUARE iroda és üzletházba.
DTZ Debenham Zadelhoff
Central and Eastern Europe
36 1 269 6999
H-1075 Budapest, Rumbach S. u. 21.
Richard Ellis
International Property Consultants
(36) 1 322 1035
H-1075 Budapest, Wesselényi u. 16.

Pillantás a Párisi Nagyáruház múltjára

A Párisi Nagyáruház fogalom volt a magyar kereskedelemben. Sajnos ma már csak a földszinten és a híres Lotz-teremben árulnak. A felső öt szint augusztus óta üres. A tulajdonos, a Skála–Centrum Rt. eladja az épületet. Mielőtt azonban végleg megszűnne benne az élet, egy régi képeslap nyomán elindultunk, hogy visszaidézzük múltját, megnéztük, mi maradt az egykor oly híres tetősétányból, s egykét titkot is megtudtunk.

Zsúfoltság a tetőn, régen...

Nemcsak a mai bevásárlóközpontok attrakciója az áruházi jégpálya, régen is építettek ilyet vagy legalábbis hasonlót, például az 1911-ben megnyitott Párisi Nagyáruház tetején. Amint hajdani képeslapok is mutatják, a Párisi tetőteraszán kávézó és sétány volt, melyet dézsákba ültetett örökzöldek sora szegélyezett. Odaföntről végig lehetett látni az Andrássy úton, sőt a pesti háztetők fölött jóval messzebb is, át Budára. Télen a tetősétányt vízzel locsolták fel, és korcsolyapályává alakították.

A békebeli képeslap hangulatát ma hiába is keresnénk fent. Tulajdonképpen csak az Andrássy út felőli homlokzat korlátja maradt meg. A tető az Andrássy úti oldalon két méterrel magasabb, mint hátul, a Paulay Ede utcai fronton – ezt már a régi képeslap is így mutatja. A hátsó, alacsonyabb részen hajdan kávézó volt, a magasabbikon pedig az említett, szép kilátást nyújtó sétány. A szintkülönbség azt is jelzi, hogy az épület két fő tömbből áll, melyek nemcsak magasságban, korban is különböznek egymástól. A hátsó, alacsonyabb rész a régibb. Ez foglalja magában azokat a termeket, amelyek az áruház helyén valaha állt Fővárosi Casinóból megmaradtak, többek között a ház ékességét, a Lotz-termet.

Piros-sárga-kék zászló

A régi kaszinót még Petschacher Gusztáv osztrák származású építész tervezte, aki rövid élete ellenére több Andrássy úti és nagykörúti ház építésével járult hozzá a világvárossá váló Budapest kialakulásához – írja róla *Bor Ferenc* művészettörténész, a Hild–Ybl Alapítvány szaktanulmányában. A Lotz-terem szerinte Petschacher legszebb enteriőrje. A nemes arányú architektúra szép Lotz-freskónak ad keretet. A kép viszonylag könnyen értelmezhető, nem kellenek hozzá mélyebb mitológiai ismeretek. A trónon ülő nőalakban Budapest megszemélyesítését, sőt megistenülését láthatjuk, erre utal az istennő mögött lebegő piros-sárga-kék zászló és a bal keze alatt látható pajzson a város címere. Körülötte a művészet, az ipar, a kereskedelem, a bőség és a hír megszemélyesítői.

A kép a feltörekvő Budapestnek a magasztalása, amely többek közt Lotzot és Petschachert is ide vonzotta. A terem egyéb képein Feszty Árpád dolgozott, ő festette a körben sorakozó boltcikkelyekre a művészetek, mesterségek allegóriáit. A helyben olvasható emléktábla szerint az ács képében saját portréját fedezhetjük fel. Egyébként ez a tábla emlékezik meg arról is, hogy 1964-ben huszonnégymillió forintért restaurálták a termet, ami még mai mércével mérve sem kis összeg.

Ehhez az ékszerdobozhoz nem véletlenül ragaszkodtak az erzsébetvárosi és terézvárosi polgárok, amikor Goldberger Sámuel kereskedő az új Párisi Nagyáruház építésébe fogott a kaszinó helyén. Az előző Párisi ugyanis, amely a mai Rákóczi úton állt, 1903. augusztus 24-én teljesen leégett. Goldberger pedig jobb üzletet látott abban, ha a város új, elegáns sugárútján építi fel a másodikat. Tervezésére Sziklay Zsigmondot kérte fel.

Az új áruház 1910 karácsonyára készült el, és 1911. március 3-án nyitott ki. Ez volt az ország első, modern nagyáruháza. Mint említettük, a hátsó részen megmaradt a régi kaszinóból a Lotz-freskós terem, de az alatta elhelyezkedő boltíves csarnok is. A Lotz-terem fölé viszont kávéházszerű büfé került, melynek galériáján zenekar játszott. A zeneerkélyt a második világháború után befalazták, a büfét pedig raktárnak használták. Kevesen tudják, hogy a padlóból itt két akna nyílik, ezekben rögzülnek a Lotz-szalon hatalmas csillárjai. A csillárkötél tövében lévő díszrácson át lelátni a terembe. Az áruház egyéb titkairól kicsit később.

Végre említsük meg a Párisi sajátos jellegét megadó, Andrássy út felőli tömböt is, a négyemeletnyi körfolyosót, melyek üvegtetővel fedett belső udvart ölelnek körül. Egészen a legutóbbi időkig ezeken a galériákon folyt a kereskedés. Róluk mind a négy emelet belátható. Szinte keresztmetszetében szemlélhetjük az áruház életét – ameddig volt benne élet, mert augusztus 31. óta üresek az emeletek. A földszintet és a Lotz-termet is csak a karácsonyi bevásárlás idejére működtetik.

Fogalom volt

Pedig a Párisi valamikor fogalom volt a magyar kereskedelemben. Katalógusai évente kétszázötvenezer példányban jelentek meg, csomagküldő szolgálata pedig Nagy-Magyarország egész területét behálózta. Napi ötszáz küldeményt kézbesítettek. A mai bevásárlóközpontoktól egyebek mellett olcsó árai különböztették meg. Goldberger a nagy forgalom, kicsi haszon elvére alapozott. Az Adalékok a Népköztársaság útja történetéhez című városvédő kiadványban olvasható az egyik szomszéd ház lakójának emlékezése, aki nosztalgiával idézte „a 96 filléres osztályt, az előcsarnokban árusított, tízfilléres, finom fagylaltokat és a habos, gesztenyés kornetteket".

...kihaltság belül, ma SZABÓ BERNADETT FELVÉTELE

Néhány, még ott dolgozó karbantartóval a Skála–Centrum Rt. jóvoltából nekem is sikerült beszélnem. Ők mesélték, hogy a harmincas években gyilkosság is történt az áruházban: Hekus Dönci, a hírhedt bűnöző leütött egy nőt a pincében. Az esetről később filmet forgattak a helyszínen. Emlékeztek még sok-sok híresség re, akik a Párisiban vásároltak valaha: Honthy Hannára, *Németh Marikára, Kabos Lászlóra, Lorán Lenkére,* Feleki Kamillra és másokra. A Nem kell mindig kaviár című sorozat főhőse szintén megfordult itt, állítólag melltartóval integettek neki a hölgyek.

Pénztáros dédunoka?

Akkoriban persze már Divatcsarnoknak hívták az áruházat. Ugyancsak a régi munkatársaktól tudom, hogy a kilencvenes években ott dolgozott pénztárosként az egykori tulajdonos dédunokája. Állítólag szerették volna visszakapni az épületet. Persze lehet, hogy ez csak legenda.

Az azonban biztos, hogy a Párisi, bár 1997-ben visszakapta régi nevét, régi varázsát nem. Most haldoklik, a Skála–Centrum Rt. pedig eladja. Jó volna, ha az új tulajdonos olyan pezsgő életet teremtene benne újra, mint azon a régi képeslapon látható, és lehetőleg a hajdani díszletek között, a jól bevált névvel.

Csordás Lajos

MEGÁLLÓ

A bezárt város

Furcsa szerzet egy város. Makacs, mint egy kisgyerek, duzzogós, mint egy kamasz, gőgös, mint egy úriasszony és ragaszkodó, mint egy hűséges kutya. Úgy küzd saját múltjáért, úgy kapaszkodik minden megszerzett kincsébe, mintha az élete függne tőle. És valljuk be, a város, ez az élettelen, alaktalan képződmény, ami nem több egy pöttynél a térképen, ez a bűzös, szürke házrengeteg néha élőbb a legélőbb élőlénynél. Helyén van a szíve, dobog, sajog és összefacsarodik, ha kell. A város érez, még akkor is, ha polgárai éppen elfelejtenek érezni.

Budapest szíve, ha igaz, olyan szaporán kalapál mostanában, mint rendes embereké érzelmi viharok idején. Kapkodja a levegőt ez a szerencsétlen város, nyeli a könnyeit, miközben polgárai egyre könnytelenebbül, egyre kíméletlenebbül, egyre színtelenebbül zakatoltatják életüket. Budapestet lassan, alattomosan bezárják titkos kezek. Látszólag építkezik a város, látszólag gyarapodik, változik, korszerűsödik, valójában azonban pusztul, pusztul, pusztul.

Mintha lassan kiszállna Budapestből az élet. Bezárt üzletek lépten-nyomon a néhány hivalkodó mellett, lakatok, dróthálók, agyonragasztott portálok. Nincs szomorúbb, mint egy hatalmas, bezárt épület. Sétáljanak el a Rákóczi úti hajdani Palace Szálloda elé. Hatalmas, mégis karcsú tömb, szép, népies szecessziós portál. Állítólag kilencvenhárom szobája van és kétszázötvenegy személyes étterme. 1911-ben építették, és most a kutyának sem kell. Évek óta üresen tátong. Pókháló, por, halálszag.

Tegyenek néhány lépést: Hauer cukrászda. 1896-ban épült, és 1901-ben uzsonnateremmel bővítették. Uzsonnaterem. Uzsonnaterem. Mormolják ezt a szót, miközben az összekaszabolt homlokzatra merednek. Mikor evett itt utoljára ember kuglófot? Hány éve? És mikor fog újra? Meddig egyezkedik Y. Z.-vel, egyik arc nélküli mogul a másikkal? Vaníliáscukor-illat, forró csokoládé? Macskahúgy, szemét, ázó plakátok.

Aztán sétáljanak kicsit odébb a körúton. New York-palota. A tehetetlenség, a rossz szándék, a tétovaság és a tehetségtelenség netovábbja. Nem érdekelnek a részletek, a pénzügyi ügyeskedések. Nem. Mikor nyílik meg a New York-palota? Mikor verik le végre a láncokat a csodálatos épületekről? Egyáltalán meddig nézzük Budapest haldoklását? A lelakatolt, betört ablakú házakat? Meddig tart még halálos rosszkedvünk?

Rottenbiller

Kora esti muzsika

MUNKATÁRSUNKTÓL

Az Óbudai Társaskör Komolyzenei Klubjában (III. kerület, Kiskorona utca 7.) szerda délután öt órakor *Szabadi Vilmos* hegedűművész növendékei adnak koncertet a komolyzene kedvelőinek. Zongorán közreműködik: *Králik János.*

HANGVERSENYEK

ÓBUDAI TÁRSASKÖR (III., Kiskorona u. 7.) 15-e, 17 óra: Szabadi Vilmos hegedűművész növendékeinek hangversenye. 16-a, 19 óra: Beethoven – Kodály-est. Km.: Csánky Emília (angol kürt, oboa), Varga Gábor (klarinét), Hartenstein István (fagott), Zempléni Tamás (kürt), Somodari Péter (gordonka), Balaskó Mária (zongora).

TÁRLATOLGATÓ

ANGELIKA KÁVÉHÁZ GALÉRIÁJA (I., Batthyány tér 7.) Fenyves Mária Annunziáta grafikusművész kiállítása.

ANTENNA HUNGÁRIA ÁTRIUM GALÉRIÁJA (XI., Petzvál József u. 31–33.) R. Törley Mária szobrászművész Muzsikáló című kiállítása.

AULART ISKOLAGALÉRIA (XIII., Karikás Frigyes u. 3.) A Magyar Foltvarró Céh csoportjainak országos kiállítása.

BÉLYEGMŰZEUM (VII., Hársfa u. 47.) Dudás László grafikusművész életmű-kiállítása.

BIBLIA MŰZEUM (IX., Ráday u. 28.) Szabó László szobrász „Ejts rabul engem hívó szemeddel" című kiállítása.

BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA (III., Lajos u. 158.) Hölgyválasz – elfelejtett modernizmus a '20-as, '30-as évek magyar művészetében.

BUDAPESTI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (XI., Etele út 55.) Vizuális művészeti hónap – Amator Artium: Képzőművészeti kiállítás.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM, VÁRMÚZEUM (Budavári Palota E épület) Buda középkori királyi várpalotája. Budapest a középkorban. Budapest az újkorban. Ősi népek, antik kultúrák – Budapest története az őskortól az avar kor végéig. Gótikus szobrok a budai királyi palotából. Búcsú a hangos XX. századtól. A kelták és Prága. Koronázások Pozsonyban. A Széchenyi-Lánchíd és Clark Ádám.

BUDAPEST KIÁLLÍTÓTEREM (V., Szabad sajtó út 5.) Háy Ágnes ...rajzok, filmek, árnyékok... című kiállítása.

CSEPEL GALÉRIA (XXI., Szent Imre tér 3.) Karácsony Gábor festőművész kiállítása.

DEÁK ERIKA GALÉRIA (VI., Jókai tér 1.) Szűcs Attila ...és mindig csak képeket... című kiállítása.

DUNA GALÉRIA (XIII., Pannónia u. 95.) Nagy Pál (1929–1979) marosvásárhelyi festőművész kiállítása.

EL-KALÁSZI GALÉRIA (III., Dereglye u. 1.) Ungvári Mihály festőművész kiállítása.

ERDÉSZ GALÉRIA (Szentendre, Fő tér 20.) Hommage à Márffy Ödön.

FORTUNA 11 GALÉRIA (I., Fortuna u. 11.) Börzsönyi Kollarits Ferenc, Balogh István Péter festőművészek és a Zsolnay Porcelán Manufaktúra Stúdiójának bemutatkozása.

FRANCIA INTÉZET (I., Fő u. 17.) Hervé Guibert fotókiállítása. El Kazovszkij kiállítása.

GALÉRIA '13 SOROKSÁR (XXIII., Hősök tere 13.) Bráda Tibor festőművész kiállítása.

GALÉRIA 56 (V., Falk Miksa u. 7.) Georg Baselitz kiállítása.

GOETHE INTÉZET (VI., Andrássy út 24.) Yvonne Lee Schultz kiállítása.

GUTENBERG GALÉRIA (VIII., Kölcsey u. 2.) Zajácz András festőművész kiállítása.

HAAS GALÉRIA (V., Falk Miksa u. 13., magasföldszint 2.) XX. századi festmények és rajzok. A hónap képe: Fülöp Antal Andor: Angyali Iréne.

HEGYVIDÉKI KORTÁRS GALÉRIA (XII., Városmajor u. 16.) Márffy Ödön halálának 40. évfordulójára rendezett kiállítás.

IDEA-S BEMUTATÓTEREM (VI., Lázár u. 7.) Meghökkentő karácsonyi dekoráció – Nyírő Márta kiállítása.

III. SZÁMÚ GONDOZÁSI KÖZPONT (VII., Dózsa György út 46.) Győrffy Sándor képzőművész kiállítása.

I. KERÜLETI GALÉRIA (I., Batthyány u. 67.) Boros Viola, Pető Hunor és Pető Barna installációs munkáiból rendezett kiállítás.

ILLÁRIUM MŰVÉSZETI GALÉRIA (VIII., Köztársaság tér 15.) Hajdú Kinga kiállítása.

KASSÁK MÚZEUM (III., Fő tér 1.) Kassák Lajos irodalmi, képzőművészeti munkássága. Kassák Lajos könyv- és reklámművészete.

KEMPINSKI GALÉRIA (V., Erzsébet tér 7–8.) Tettamanti Béla Szatirikus rajzok című kiállítása.

KERÁMIAPARK (XXII., V. utca 16/C.) Erdős Anna és Rédly Magdolna keramikusok A fény varázsa című kiállítása.

KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM – LUDWIG MÚZEUM (I., Szent György tér 2.) Sorozatok – a múzeum gyűjteményéből. CH – Mai svájci művészet. Benczúr Emese kiállítása.

KÜLVÁROSI SZALON (XV., Szűcs I. u. 45.) Kaczián Gábor Agyagmesék című kiállítása.

MAGYAR FOTOGRÁFUSOK HÁZA – A MAI MANÓ HÁZBAN (VI., Nagymező u. 20.) „Diploma után" – Békefi Dóra Szinte minden kép című kiállítása. Válogatás „A magyar társadalom a XXI. század küszöbén" címmel kiírt pályázatra beérkezett művekből. Horna Kati fotókollekciója a Salamancai Polgárháborús Archívum gyűjteményében (1936–1939). (Nyitva mindennap 14-től 18 óráig.)

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) Tendenciák napjaink képzőművészetében címmel, a Vízivárosi Galéria kiállítása.

MELOCCO GALÉRIA (III., Bokor u. 6.) Melocco Miklós, Párkányi Raab Péter szobrász- és Filep Sándor festőművész alkotásai.

MIRÓ FOTÓGALÉRIA (VI., Teréz krt. 11–13.) Herendi Péter kiállítása.

NAGY BALOGH JÁNOS KIÁLLÍTÓTEREM (XIX., Templom tér) Ács Ferenc intarziakiállítása.

ORSZÁGOS MŰEMLÉKVÉDELMI HIVATAL (I., Táncsics M. u. 1.) Kettős fókuszban – Újabb szlovéniai műemlék-helyreállítások. Pusztuló épített örökség Erdélyben.

ÓBUDAI TÁRSASKÖR GÁLÉRIA (III., Kiskorona u. 7.) Faa Balázs grafikái.

PATAKY GALÉRIA (X., Szent László tér 7–14.) Zorkóczy Miklósné „Egy házban..." – Paraszti viseletek című kiállítása.

RÁDAY GALÉRIA (IX., Ráday u. 8.) Pap Gyula (1899–1983) emlékkiállítása.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) Kovács Zita fotókiállítása.

RÉKAI GALÉRIA (V., Galamb u. 5.) Karácsonyi hangulat – Különleges válogatás neves iparművészek munkáiból.

RÉT GALÉRIA (XI., Törökugrató u. 9.) Huller Ágoston Zsuzsannák a fürdőben című festménykiállítása.

STÚDIÓ GALÉRIA (V., Képíró u. 6.) Frans Jacobi és Koronczi Endre Real Time Wind című kiállítása.

SZÉKELY HÁZ (VII., Csengery u. 15.) Szklenár András festőművész kiállítása.

SZIGET GALÉRIA (V., Váci u. 63.) Kádár Béla grafikái.

SZINYEI SZALON (VI., Szinyei u. 2.) Keserű Ilona festőművész Pillantás az időbe című kiállítása.

TÁRNOK 10 GALÉRIA (I., Tárnok u. 10.) Zsolnay-eozin, pirogránit kályhák, kandallók kiállítása. A századforduló polgári festészete.

TETŐ GALÉRIA (XI., Ecsed u. 13.) Kádár Katalin grafikusművész Városok, katedrálisok című kiállítása.

TEXTILMŰZEUM (III., Lajos u. 136–138.) A textilnyomás története.

ÚJSZECESSZIÓ GALÉRIA (IX., Ráday u. 14.) Adventi fények – kortárs művészek munkái.

VÁRFOK 14 GALÉRIA (I., Várfok u. 14.) El Kazovszkij kiállítása.

VÁRMEGYE GALÉRIA (V., Vármegye u. 11.) Molnár Dénes Erdélyi templomok című kiállítása.

VIGADÓ GALÉRIA (V., Vigadó tér 2.) A Művésztanár Társaság „Szín-Tézis" című kiállítása. „...keresztülszőtték-fonták szívem..." – Petőfi Sándor költészete című kiállítás.

VÍZIVÁROSI GALÉRIA (II., Kapás u. 55.) Jean Yves Cosseau Költészet és érzelem című fotókiállítása.

PÓDIUM

KORONA PÓDIUM (I., Dísz tér 16.) 15-én 19 órától Miniszterein költői sorozat: dr. Dávid Ibolya igazságügy-miniszter. Közreműködik: Bánffy György, Gombos Katalin, Mikes Lilla, Pege Aladár. 16-án 19 órától Bardóczy Attila sanzonestje. Közreműködik: Mikes Lilla, Oláh Ferenc (zongora).

MŰCSARNOK (XIV., Dózsa Gy. út 37.) 14-én 17.30-tól Művészeti előadássorozat és beszélgetés a rendről: Belső tájaink körvonalai II. 15-én 18 órától az Octogon folyóirat estje. 16-án 18 órától Kisskarácsony – a Jelenkor Kiadó ajándéka: felolvasás Márton László: Árnyas főutca és Simon Balázs: Például a galamb című köteteiből.

PATAKY MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (X., Szent László tér 7–14.) 14-én 10 órától Nyakigláb, Csupaháj meg Málészáj – népmese, a MASZK Bábszínpad előadásában. 16-án 18 órától Magyar háromkirályok – Szántai Lajos előadása.

PETŐFI CSARNOK (XIV., Zichy M. u. 14.) 15-én 10 és 15 órától A hét rőfös visszatér – a Budapest Táncszínház előadása.

RÁTKAI MÁRTON KLUB (VI., Városligeti fasor 38.) 14-én 17 órától Reflektorfényben: Burkus Valéria író, újságíró.

BULI VAN

ALMÁSSY TÉRI SZABADIDŐKÖZPONT (VII., Almássy tér 6.) 14-én 21 órától Bacardi Club Salsa Viva – salsabuli tánctanítással, zene: Caribeat, latin disco. 15-én 17 órától Nosztalgia-táncest. 16-án 18.30-tól Café Tango – Tango táncstúdió.

FERENCVÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (IX., Haller u. 27.) 15-én 18.30-tól Kolo táncház. 16-án 19 órától Szerb est: Pomázi szerb lakodalmas a Tabán táncegyüttessel, Vujicsics táncház.

LONG JAZZ KLUB (VII., Dohány u. 22–24.) 14-én 22 órától ifj. Szakcsi Lakatos Béla Quintett. 15-én 22 órától Pege Quartett. 16-án 22 órától In Line.

MARCZIBÁNYI TÉRI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT (II., Marczibányi tér 5/A) 14-én 19 órától Ír táncház haladóknak. 15-én 20 órától Tatros táncház.

OLD MAN'S MUSIC PUB (VII., Akácfa u. 13.) 14-én Török Ádám és a Mini. 15-én Tátrai–Mohai–Szappanos–Winchester–Borlai: Boom Boom. 16-án Besenyő Brass.

Bőrbemutató a Stefániában

KEZDJE TISZTA LAPPAL AZ ÚJ ÉVEZREDET!

Ha Ön arra gyanakszik, hogy háztartásában valaki a villamos hálózaton olyan törvénytelen beavatkozást végzett, melynek következtében Ön csak a tényleges villanyszámla töredékét fizeti, akkor társaságunk lehetőséget kínál arra, hogy Ön az új évezredbe már tiszta lappal léphessen.

Ha Ön olyan lakossági fogyasztó, akinél villamosenergia-fogyasztás szabálytalanul történik, és ezt 1999. december 15. és 2000. január 15. között az ELMŰ Rt-nek bejelenti a 238-1834, vagy a 238-1838-as telefonszámokon, a 238-2852-es faxszámon, az elmu@elmu.hu e-mail címen, vagy levélben az ELMŰ Rt. Energia-ellenőrzési osztály 1133 Budapest, Pulszky u. 2. címen, akkor az ELMŰ Rt. eltekint a szabálytalan vételezés esetében a jogszabályok által megengedett emelt díj érvényesítésétől, és Ön az elfogyasztott villamos energia ellenértékét a megszokott áron egyenlítheti ki.

A bejelentéseknél kérjük megadni a szerződés szerinti fogyasztási hely címét, a fogyasztó nevét, a fogyasztói számot és egy telefonszámot, amelyen a regisztrált adatokat visszaigazoljuk és a helyszíni felülvizsgálat időpontját egyeztetni tudjuk.

Feszültség - VESZÉLY!

A villamos energiát szállító vezetékhálózat életveszélyes feszültség alatt áll. A hálózaton történő jogosulatlan beavatkozás életveszélyt jelenthet Önre, gyermekeire, szomszédaira nézve!

Ne hagyja magát félrevezetni!

Felelőtlen „vállalkozók" egyre gyakrabban ajánlkoznak arra, hogy háztartásunk villamosenergia-ellátását "takarékos" rendszerűvé alakítsák. Kérjük, ne higgyen a felelőtlen ígéreteknek, bármely kétséges beavatkozás esetében kérje az ELMŰ Rt. szakembereinek tanácsát, hiszen a később soha többé elő nem keríthető vállalkozó törvénytelen beavatkozásának következményei Önre hárulnak. A szabálytalanság felfedezését követő elszámolás során alkalmazott tarifa csaknem [illegible]ese a villamos energia alapárának.

PETSCHACHER Gustáv

Bp. VI. Andrássy u. 106.

Weininger-villa (1873)
uo. 108. Hieronymi-villa (1876)

Egri Nyár. Egyetem 1994

Bp. [1995] 68.

MŰVÉSZETTÖRTÉN

19

Magyar és magyar vo

Összeá

Bardoly István

Petschacher Gusztáv 26, 29, 33, 78, 97, 102 - 103, 106
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

M. D. K.

PETSCHACHER Építész

Bp. Várpalota, Palota-út elején
német-reneszánsz stílusu villa
Hauszmann építette Petschacher-
stílusában

Ybl Buda 272,

M. D. K.

PETSCHACHER Gusztáv építész

Ybl Ervin : Ybl Miklós 153.

Petschacher Gusztáv
építén

1844–1890. Művei: MÁV nyugdíjpénztár pá-
lotója (körönd), volt Pallavicini-palota
(Népköztársaság u.) stb.

A magyarországi műv. tört.

Petschacher Gustáv

építész

Gerstmünd

46, 70, 71. l.

utrelr. olij 3.200

51.200 K.

Petschacher Gusztáv

1.

A Pesti Városháza

1937. gr. 12 l.

Stecki igazgató urral oly megállapodást
pet és fizesse meg a restaurálás honorá-
ös az ügy és türelemmel várjuk be a ja-

y ma már a restaurálás sikeréről beszél-
tisztább képe van, nagyon lekötelezne,
ogy a mai viszonyok között reálisan mi-
/: tekintetbe véve a márkát, a kép mü-
pességet:/ miután többen érdeklödtek már
zives értesitését.
si vagyok a képre és arra, hogy Petro-
hozzá.
ekre melegen viszonozva, maradtam öszin-

tisztelö hive

a urnak,
.VI.Aréna-ut 41.

Petschacher Gustáv

vred

Kel 1885

D. k. 4. f. 769 l.

Petschacher Gusztáv

Genzak Bpest

47.1-

Báthory-u.20. Ház, eklektikus, három emeletes, 7 ablakos. Kiugró fafőpárkánya alatt freskófriz. Vadász-u. sarkán az I. emelet magasságában aranyozott gömböt tartó női félakt szobor. Vadász-utcai homlokzat 5 ablak. Épitette Petschacher Gusztáv 1891-ben.

…tü Bizottsági

…encsémo a nékesfehérvári
…pasolatos épitési mun-
…tóságú m. kir. vallás és köz.
…tér 104383/1937 számú
20.000 P, 13069/1937 számú
10.000 P, a II. számu le-
…ó 1393·68 P. maradvány,
139·55 P, gázcsövek értékének
befolyt 38·20 P. Szabó Fe.

Petschacher Gustav

irod
2

Pétermagyuno
Verecke V. 94. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Petschacher Gustáv

Fővárosi VI és VII. Kerületi Kör palotája (utóbb. átalakítva: Párisi Nagy Áruházzá)

Repr.

Rückwardt

Terez-körút 24/a sz. bérpalota

repr. u.o.

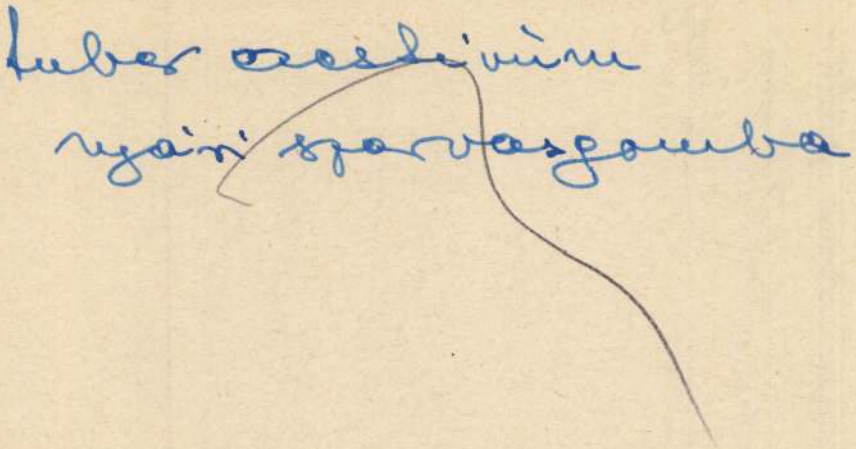

4351. Christoffle Bisschop.

Sz. Leeuwardenben 1828 április 22-én. † Amsterdamban 1904 október 6-án.

Duzzogás.

Egy, részben majolikával kirakott lakásban szemlélhető, a hol egy balrafordultan álló fiatal asszony és egy karosszékbe rogyott férfi van zsörtölődés közben ábrázolva. Az előbbi gyűrűs kezeit karbatéve tartja, míg az utóbbi könyöklő jobb kezével fejét támasztotta meg és ökölre szorított bal kezét térdén pihenteti. Közűlök, a falon lógó sötét keretű tükörben is látható úrinő, a kinek közelében ülőke párnával és állvány nyitott könyvvel nyert elhelyezést, piros főkötőt, derékon megkötött prémes ruhát és kötényt, a férfi pedig, a ki kalapját a földre dobta és a kinek közelében faragott támlásszék tűnik szemünkbe, szürke kabátot, térdig érő nadrágot, sötét harisnyát és fél czipőt visel. A háttért festmény és néhány szekrény foglalja el. A fehér majolika az előtérben tengermelléket és négy madarat, míg a háttérbeli a szekrények alatt, egyes alakokat tüntet fel. Jelzése alól jobbra:

Bisschop

III
94 6 (4351)
871 (11)
1 (1012)

Petschacher Gusztáv

l.

Vámos F.

Lechner Ödön

I. 21. l.

Petschacher Gustáv

A városligeti ártézi-
kút fölötti terrasse.
Terverte fenti: Keppel.
Nem az Andrássy-ut
végen lévő gloriette volt
ez, amely utóbb a Széche-
nyi hegyre került, sámely
utóbb Jbl tiklós neve
alatt volt ismeretes?

Rückwardt

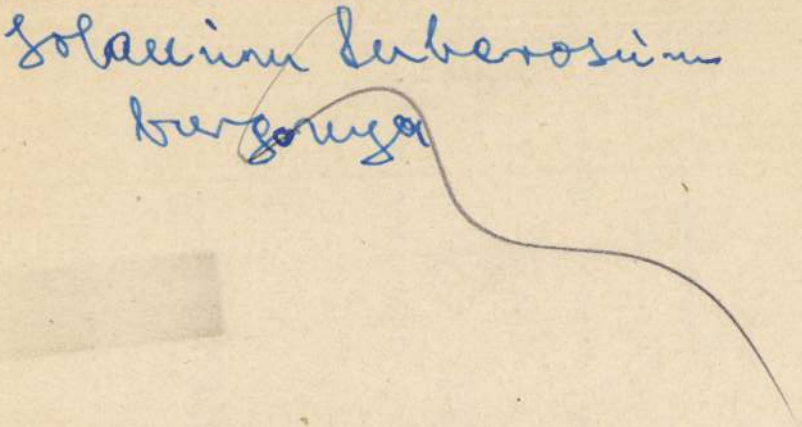

Petschacher Gusztáv

épitész

Petschacher Gusztáv 1844 - 189o

MÁV nyugdijpalota a Köröndön
Üllői ut 36 sz bérház
Báthory utca ~~xxxxxxxxxxxx~~ 2o sz bérház
Andrássy ut87,97sz bérházak
Párizsi áruház Paulai utcai szárny
József ~~Sesés~~ krt 87 sz bérház
Berlini tér ~~Vilmos császár ut~~ 9 sz bérház

Lechner Jenő dr

jegyzete

Következő müve az ifjukori David,amel
már megkezdett márványtönkből.Eredet
majd a Palazzo Vecchio udvarán,ahol
végül is a Palazzo Vecchio előtti té
1874-ben be nem vitték a firenzei Ac
a tribuna di Dantenn
s itt áll ma is.~~Itt egy zavaró körül~~
vállánál huzódik el,s ketté vágja,s
mozgalmasságát,felfelé törését,ami p
~~belépünk,A Tribuna di Danten látjuk~~
mert magasan van elhelyezve.Retu ált
mintázva,amint figyeli ellenfelét és
ditja balra,hogy elhajitsa a gyilkos.
abban a helyzetben ábrázolni,amint m
Donatello és Verrocchio,sőt Michelan
angelo nem ragaszkdott ennek a szoko
elképzelése és felfogása szerint old
tusán is,feltünő,hogy mennyire tiszt
az egyes izom részeknek az elhelyezé

Petschacher Gustáv

A magy. államvasutak
nyugdíjintézetének bér-
háza az Oktogon-tér

Pallavicini őrgrif pa-
lotája az Andrássy-
uton

A magyar hitelbank
bérháza

A VI. és VII. ker. kör pallo-
tája és díszterme

Andrássy ut 126. sz. a.
nyaraló

Repr.

Rückwardt

Sorbus domestica

varkonyc, házi ~

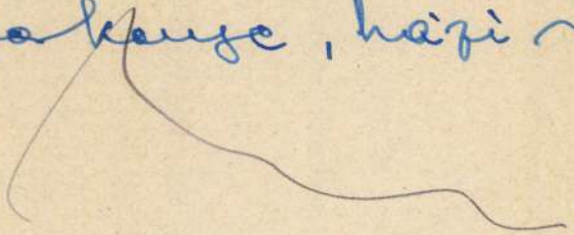

Petschacher Gustáv

Andrássy út 4. szám
bérpalota

Andrássy út 106-4.
nyaraló

Repr-

Rückwardt

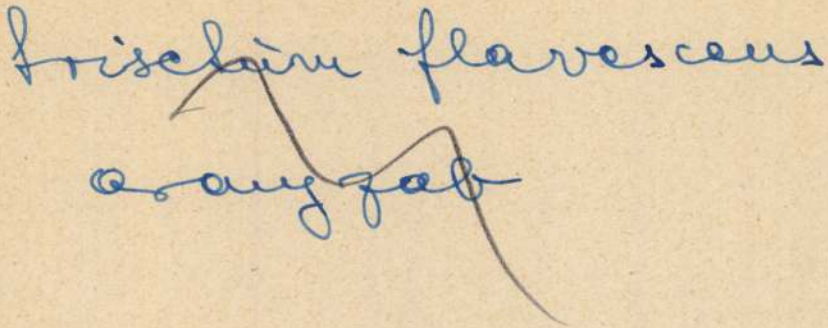

Petschacher Gustav

ired

Jblképrom

322.l

Petschacher

épitesz

l. Jbl Lotz

196, 327:l

Budapest IX. 119.

PETSCHACHER Gusztáv épitész

SÁRMÁNY Ilona: Historizáló épitészet az Osztrák-Magyar Monarchiában. Bp., Corvina, 1990 12.p.,60,

MÁV Gyugdijintézet - 39.p.,63.p.
Andrássy-uti munkái 61.p.

Azok között,akik szerényebb munkakörben is előkelő szerepet játszanak a magyar épitőmüvészetben,,elsősorban Ybl közvetlen munkatársai emlitendők.Ybl irodájának különösen három kimagasló és őnálló müveikkel is kiváló oszlopa Petschacher Gusztáv,Schmahl Henrik és Schikedanz Albert. Velük egyenrangu müvészegyéniség a kalandos (természetű) csapongó képzeletű Láng Adolf.Méltóan csatlakozik hozzájuk az egyetlen müvével szereplő Rauscher Lajos,a kiváló festőmüvész.Olyan gárda volt ez,melyet büszkén állithatunk a XIX. század eklektikus épitőmüvészetének legkiválóbb képviselőinek európai mesterei sorába.

Petschacher Gusztáv /1844-1890/ eredeti müvészi egyéniség, sajnálatos módon nem érvényesithette kiváló képességeit nagyobbszabásu feladatokban, csak egyszerü lakóházépületeken csodálhatjuk finom izlését és gazdag épitészi invencióját. Két legkiválóbb müve páratlan gyöngyszeme az eklektikus korszak bérházépitészetének.

Az osztrák származásu mester 1873-ban jön Pestre, a Sugárutat épitő vállalathoz,ahol Unger Emil vezetése alatt dolgozik. Oroszlánkörmei nem mutatkoznak meg az Andrássy uti Haggenmacher bérpalotán,meiy Unger tervei szerint az ő közreműködésével épült. Annál meglepőbben bontakozik ki épitőmüvésztehetsége a vállalat feloszlása után ,mikor Pesten végleg letelepedve önálló épitőtevékenységet fejt ki. Bécsben Ferstel és Schmidt mesterek tanitványa volt,akik a középkor formavilágában éltek,Petschacher mégis már első önálló müveiben az olasz reneszánsz mesteri interpretálójaként tünik fel. A genuai Galeazzo Alessi müvei ihlették meg legtermékenyebben. Vérbeli architektus volt, aki kompozitióiban kiegyensulyozott szerepet juttatott

épülettömbnek,a falakat tagozó épitészeti részleteknek és a falsikok dekorációjának. Homlokzatain,belső térkompozicióin egyaránt üde báj ömlik el,mely hamisitatlanul tükrözi az ujjáteremtésre ösztönző eszményképeket. Két gyönyörüséges alkotása valóságos müemléke e korszak épitészetének. Az egyik az Andrássy uti köröndön épült M.Á.V. nyugdijitézeti bérház, melynek cour d,honneurös alaprajzi megoldása a tér kialakitására rendezett pályázat alapján az ő ötlete volt. Monumentális egyszerüségében,nemes arányu tömegelosztásában és architektonikus kidolgozásában egyaránt tökéletes alkotás. Müvészi sgraffitóit Rauscher Lajossal rajzoltatta,aki maga is kiváló épitőmüvész volt. A figurális alakokat Székely Bertalan rajzolta.

Az épülettömbök sarkait finom arányu,pavillonszerü tornyok koronázzák,mig a beszökellő udvar belső sarkait a tetőgerincen tulemelkedő kecses ballusztráddal szegett terraszok hangsulyozzák.Az előkertet az utca vonalán mesteri architektonikus keretbe foglalt kovácsolt vaskerités határolja. Nagy kár,hogy a körteret szegélyező többi pandant-épülettömbök nem ugyanerre a mintára épültek,mert akkor ez a tér architektonikus összhatásában mint városkép méltán csatlakozhatnék a kontinens ismert és megcsodált egységesen kiépitett hatásos tereihez. A szomszédos, az Andrássy-ut jobboldalán Kauzer József által épitett bérház a francia kastélyok stilusában, kissé rideg fogalmazásban, de szintén müvészi alkotás. A másik két szomszédos bombasztikus bérháztömb azonban lármás architekturájával lerontja a tér elgondolt müvészi hatását és a kedvezőtlen képet még fokozza a négy különböző jellegü és müvészietlen posztamentumokra állitott szobor a tér négy parkszigetén. Némileg egyhitené ezt a zavaros képet, ha egységes jellegü, azonos kiképzésü szobrok kerülnének helyükbe. ~~Természetesen csakis kőszobrok, melyek a zöld lombos háttérből hatásosan kiemelkednének.~~

A másik mesteri alkotás az Andrássy ut98 szám alatti Pallavicini palota,melynek három udvarra tagolt épülettömbje részben bérlakásokat foglal magában. Utcai homlokzatának középen visszalépő sikja elé ~~mesteri~~ loggia architekturát iktatott,melynek földszinti oszlopcsarnokához a milánói Palazzo Marini udvari architekturájához fordult mintaképül.

Ez az épület gazdag homlokzati kialakitásával és belsőségeinek pazar épitészeti tartalmával méltó lenne egy monografiára. Méltán csatlakozik ezekhez a müveihez az Andrássy uti egykori VI-VII kerületi kör székházépülete,melyet azóta áruházzá alakitottak át,elpusztitván szép Andrássy uti főhomlokzatát, Belsejében még részben ép termeket találunk,Lotz Károly freskóival,.és változatlan szépségében áll a Paulay utcai hátsó homlokzat,nagy gazdag stukkodekorációjával.Ezt a faldiszitést előszeretettel alkalmazza más bérházépületének homlokzatfelületein is.

örökiti meg mestere képét. Érdekes, gazdag stukkóornamentikával ékes bérházhomlokzata a Kálmán-utca.....sz.alatt. Bájosan egyszerü nemes izlésü kis villaépületei és még néhány Andrássi-uti bérpalota alkotják ennek a nagyobb feladatokra hivatott mesternek szerény hagyatékát. Ö épitette a Nádor-utcai Hitelbank székházát, egyik előkelő izlésü Andrássy-uti bérpalotája pedig áldozatul esett a Párisi Áruház ormótlan szecesszios épitkezésének. A régi épület hátsó tömbje még áll, szép reneszánsz homlokzatával, harmadik emeleti

reneszánsz homlokza-

Petschacher Gusztáv

Kismlechn

PETSCHACHER GUSZTÁV.

(1844—1890.)

Az építőművészet nálunk még korántsem részesül abban a méltányolásban és figyelemben, mint a többi kulturállamokban, s a mint azt méltán megérdemelné, nemcsak azért, mert a képzőművészetek közt, — mint anyaművészet, — legelső helyen áll, hanem azért is, mert az izlés fejlődésére kétségtelenül a legközvetlenebb hatással van és kultura-fejlesztő képessége szinte megbecsülhetetlen. — De hazánk viharos múltja nem is kedvezett építőművészeti közszellemünk kifejlődésének, mely különben is lassú, s egy-egy lépés a haladásban mindig csak egész időszakoknak az eredménye lehet. Természetesnek kell tehát találnunk, ha a folytonos harczok századaiban s később az elnyomatás idejében az építőművészet hazánk földjen nem virágozhatott, s a közvetlen mult sohasem nyujtott támpontot a továbbfejlődésnek; a műizlés, — tápot nem nyerve, — szintén nem fejlődhetett s így építőművészeti közszellemről egész a jelen század közepéig szó is alig lehetett.

Az egész ország igen-igen kevés. Budapest meg aránylag még kevesebb olyan épületet mutathat föl a múltból, a mely művészeti tradicziót képviselne; úgy, hogy a legrégibb korszak, a melyre fővárosunk múltjában mint olyanra hivatkozhatunk, a melyből öntudatos építőművészeti működés és törekvések méltányolható eredményeire mutathatunk, — nem számítva a török-világból vagy a III. Károly és Mária-Terézia korából ránk maradt egy-két épületet, — már a modern korba esik: a *Pollák-Hild*-féle korszak az.

A Nemzeti Muzeum, az Európa és Földhitelintézet, stb. mesterei az utókor elismerését a legnagyobb mértékben megérdemlik, mert kétségtelen, hogy ők voltak, a kiknek az építőművészeti, szunnyadó eszmét nálunk is, — pedig meglehetősen sivár viszonyok közt, — életre ébreszteniök sikerült, s habár működésüket, művészeti szempontból némileg egyoldalunak kell is mondanunk, az úttörők érdeme tőlük elvitázhatatlan.

Utánuk már több önállóságot, vagy legalább több törekvést az önállóság felé találunk abban a korban, a melyet talán legjellemzőbben és legigazságosabban *Ybl*, *Weber* és *Feszl*-ről nevezhetünk el; de tagadhatatlan, hogy az építőművészeti működésnek ebből a korból való objektumai bizonyos határozatlanság jellegét viselik, s daczára annak, hogy az egyes mesterek nemcsak nagy tehetséggel, hanem a legkomolyabb művészi öntudattal és ambiczióval dolgoztak: azt, a mit művészeti közszellemnek mondunk, megteremteniök még mindig csak igen kis mértékben sikerült, és pedig különösen azért mert kevesen voltak, működésük kis térre szorítkozott, s így a verseny, a lendületesebb fejlődésnek ez az életeleme, a viszonyok természetéből folyólag, szinte kizártnak volt mondható.

Igy virradt ránk az 1867-ik év, hazánkra nézve az újjászületés, a renaissance ideje.

Ha ráemlékezünk a 67-ik és az azt közvetlenül követett évek lázas mozgalmaira, a minden téren és minden irányban tapasztalt föllendülésre, a lelkességre, az áldozatkészségre, a jövőbe vetett bizalom határtalan voltára, épenséggel nem csodálkozhatunk, sőt természetesnek kell találnunk, hogy az építőművészet is oly hirtelen gyors lendületet vett s oly számos és pedig nem csekély föladat megoldása vált aktuálissá, hogy az itthoni erők csakhamar elégteleneknek bizonyultak; s a mikor a Sugár-út (ma Andrássy-út) megnyitása is ténnyé vált, nem kevés volt azoknak a külföldieknek a száma, a kik több-kevesebb szellemi tőkét hozva magokkal, részint meghivás folytán, részint saját ösztönüket követve bevándoroltak s az épitések munkájában, kisebb-nagyobb szerencsével, közre is működtek. És ez a körülmény, — ha voltak is ellene egyeseknek, és pedig nem ritkán jogosult kifogásaik, — nagyban és egészben örvendetes eredményeket biztosított, a mennyiben az új, az idegen erők újabb momentumokat oltottak az építőművészet itthoni elemeibe, versenyt idéztek elő, s így részes tényezőivé váltak annak, hogy izmosabb fejlődésnek indult nálunk is az akkoráig csaknem egészen hiányzó építőművészeti közszellem.

Ama külföldi építőművészek között, a kiket behivtunk s a kiknek itt való meghonosulását az építőművészet, a társasélet s általában a közfejlődés érdekében örömmel üdvözöltük, s a kiket, miután a mieinkké váltak, nemzeti nyereségnek tekinthettünk a legelső helyek egyikén kétségtelenül *Petschacher Gusztáv* állt.

Ő reá igazán ráillett, hogy «Isten kegyelméből való *művész*», teremtő erő, eredetiség, kifogyhatatlan találékonyság, diskrét izlés, lelkiismeretes tanultság, s e mellett az a mesés, szinte közmondásossá vált kézügyesség, a mely szerint az ón balkezében szinte úgy fogott, mint a jobban. Mint *ember* szeretetreméltó, elmés és jellemes; új hazáját, — mert e hon fiává lett, — igazán szerette s ezt bebizonyította tettekkel, nyelvét megtanulta s közáldozatokra mindig kész vala.

S most, mikor már egészen itthon érezte és érezhette magát, s a mikor joggal várhattuk tőle, hogy a hazának s a művészetnek még ezentúl fog igazán hasznos szolgálatokat tenni, alig 45 éves korában meghalt . . .

Petschacher Gusztáv 1844. február 9-én Bécsben született, mint tekintélyes polgári család sarja; ott végezte a polytekhnikumot, majd az akadémiát, időközben a festészettel is foglalkozván.

Eleintén Ferstelnél, majd meg a Schmidt Frigyes iskolájában tanult s aztán Romano és Schwendenwein építészeknél működött, míg 1873-ban Unger Emil halála után a budapesti sugáruti építő vállalathoz kapott meghivást, mely társulatnál 1876. végéig, a társulat felosztásáig, mint vezénylő építész működött. Ez idő alatt a társulat számára az Andrássy-út 57. sz. házat, az Andrássy-út baloldalán az Eötvös- és Csengery-utczák közt fekvő házcsoportot, ugyancsak az Andrássy-úton fekvő budapesti m. kir. állami polgári tanitónő- és nevelőnő-képző intézet két saroképületét építette.

Ugyanez időben építette a magyar ált. hitelbank vezérigazgatójának, Weninger Vinczének villáját az Andrássy-úton, kinek leányával, Irmával, 1878. végén házassági frigyre lépett, a kivel, kedves gyermekektől környezve, a legboldogabb házasságban élt.

Az 1876. év végével, midőn a sugár-úti építő vállalat feloszlott, már mint önálló építész építette a Schwarz-féle bérházat a váczi körúton és a Hieronymi-féle villát az Andrássy-úton. 1878-ban pedig a magyar ált. hitelbank első házát a váczi körúton a régi czukorgyár telepén.

Ugyanebben az évben bizta meg Salvator János főherczeg, most már Orth János, gmundeni kastélyának építésével, mely kastély tulajdonképen a főherczeg saját terve szerint épült, mert az maga is kiváló tehetséggel gyakorolta az építőművészetet, és a ki személyesen kereste fel Petschachert Budapesten, és itt kérte föl munkatársául.

1879-ben a magyar államvasutak nyugdíjintézetétől hirdetett tervező-pályázaton pályanyertes lőn és ekkor építette az Andrássy-úti köröndön álló nagy bérházat, továbbá 1881—82-ben a magyar ált. hitelbank épületét a nádor-utczában, s ugyancsak 1882-ben a Pallavicini Sándor őrgróf palotáját az Andrássy-uton, majd 1883—84-ben a Harkányi-féle Andrássy-úti palotát, a VI. és VII. kerületi kör házát s a magyar ált. hitelbank házcsoportját a váczi körúton (régi czukorgyártelep), később a Kálmán Gusztáv bérházát a Podmaniczky-utczában, a két Stern-féle házat a Teréz-körút és aradi-utcza sarkán, saját házát a József-körúton, a Langenfeld ház homlokzatát a Podmaniczky-utczában és az épülőfélben levő Thurn-Rumbach-féle házat, a József-körút és üllői-út sarkán és számos kisebb-nagyobb más épületet.

S mindezen, valamint a vidéken épitett művei is mind meg annyi maradandó emlékei működésének, nagy tehetségének és művészi lelki-

Biczó Géza rajza.

PETSCHACHER GUSZTÁV.

AMADEO AOSTAI HERCZEG.

ismeretességének, s a rajtuk fölismerhető közös jellemvonás mesterüket művészi önálló egyéniséggé avatja.

Petschacher elvesztése határozott kár építőművészetünkre, a melynek ő bizonyára egyik legelőkelőbb vezérévé vált volna, és kár a hazára, mert leghivebb fogadott fiát vesztette el benne.

NEY BÉLA.

AMADEO, A VOLT SPANYOL KIRÁLY.

1845—1890.

Nap nap után jöttek a jelentések Spanyolország tényleges királyának, a még nem egészen négy éves XIII. Alfonzónak aggasztó egészségi állapotáról, már-már azt hittük, hogy valamelyik a zsenge gyermekélet elhunytát fogja jelenteni: midőn egyszerre, minden előleges előkészítés nélkül, nem az ő, hanem egy legjobb férfikorában levő erőteljes ember halálának hire érkezik, Amadeo aostai herczegé, Umberto olasz király egyetlen fivéreé, a ki egykor, a mostani spanyol király atyja, XII. Alfonzo előtt, Spanyolországnak egy ideig szintén királya volt.

A halál-eset annál meglepőbb, mivel még nincsen másfél esztendeje, hogy az aostai herczegnek Bonaparte Laetitia herczegnővel történt egybekelését volt alkalmunk jelenteni, s a hirlapok elragadtatással beszéltek nemcsak a menyasszony bájos megjelenéséről, hanem a vőlegény délczeg, daliás alakjáról is, a kinek erőteljes, fiatalos külseje még negyvenhárom évét sem árulja el.

Amadeo Ferdinand Mária herczeg, másodszülött fia volt II. Viktor Emanuel olasz királynak, Adelhaid osztrák főherczegnővel kötött házasságából. 1845 május 30-án született s már öt éves korában tagja lett a nemzetőrségnek, melynek rangfokozatain oly gyorsan emelkedett, hogy 1859-ben mint hadnagy, 1866-ban, tehát alig 21 éves korában, már mint dandárparancsnok vett részt az Ausztria elleni háboruban. Custozzánál csak hadsegéde mentette meg, jóformán erőszakkal vivén őt el a veszedelmes állásból, a hol gyomra táján golyótól találva meg is sebesült.

1867 május 30-án megnősült, nőül vevén Mária Viktoria herczegnőt, Károly Emanuel del Pozzo della Cisterna herczeg leányát, egy fényes multu előkelő olasz család sarját, a kivel később Egyiptomba utazott, Olaszország képviseletében a szuezi csatorna megnyitására. Innen a szent földre is elmentek s a herczegnő azzal tette Krisztus sirjánál tett látogatását maradandó emléküvé, hogy oda ajándékozta a szent-sirnak családja legszebb ékszereit, mik egy félmillió értéket kepviseltek.

Az 1870-ki év nemcsak Franciaországra volt végzetes. Spanyolországban is megbukott a Bourbon-dinasztia, s az ország hosszabb idő óta királyt keresett. Prim marsall már 1868 óta foglalkozott azzal a gondolattal, hogy a spanyol koronát az olasz király fivérének fejére tegye. De a terv csak a mondott év végén érett meg annyira, hogy egy negyven tagból álló küldöttség (1870 decz. 4-ikén) a kortes nevében fölajánlotta Amadeo herczegnek a koronát, a ki még azon hó 26-án kikötött Spanyolországban, hol nagy lelkesedéssel fogadták. Mindazonáltal uralkodása nem vala egyéb, mint a tusakodó pártok elleni küzdelem. Nem volt képes az országban a rendet helyreállítani s a politikai ármányok véget érni nem akaró sora utoljára is kedvét szegé.

S midőn 1872 julius 18-ának éjjelén még gyilkossági merényletet is kisérlettek meg ellene és neje ellen, elhatározta, hogy lemond a trónról s ezt 1873 február 11-én meg is cselekedte s visszatért Olaszországba.

Három évvel ezután első neje meghalt s a herczeg teljesen visszavonult a magánéletbe, gyermekei nevelésének szentelve magát. Első házasságából ugyanis három gyermeke származott: Emanuel Fülöp, Viktor Emanuel és Lajos Amadeo herczegek; a legidősebbik 1869-ben, a legfiatalabbik 1873-ban született. Laetitia herczegnő, Bonaparte Jeromos leánya, gyermekeinek nagynénje, gyöngéd gondoskodással pótolta az árváknak az anyját, s talán a gyermekek sorsa fölött való gondoskodás vezette össze a csapások által megpróbált e két szívet, hogy később a házassági frigyben olvadjanak össze.

Amadeo herczeg többnyire Turinban lakott. Itt lepte meg a most mindenütt annyira elterjedt betegség, az influenza, mely még ifjúnak mondható életét kioltá január 18-án, özvegyen hagyván alig 24 éves hitvesét.

Az olasz király benne nemcsak egyetlen fivérét, de egyuttal legbizalmasabb hivét s oly barátját vesztette el, kiről fájdalmasan mondá, hogy «nem volt lelkemnek ő előtte titka». Olaszországban mindenütt nagy részvét nyilatkozik a korán elhunyt, derék, népszerű herczeg váratlan halála fölött.

VÁRATLAN VESZÉLY.

(A 61. old. levő képhez.)

Kelet-Indiában az angolok által meghonosított művelődés még csak kis részben volt képes a természet nyers erőivel megküzdeni. Különösen számosak még az emberre nézve veszedelmes vadállatok, és évről-évre több százezer ember pusztul el különösen kigyómarások és a tigrisek vérengzései következtében. Némely helyen már vasutak is járnak, de a vadállatok még megmaradtak. Igy a Dacca-Mynensing vasut körülbelől 33 kilométer hosszaságban megy át a sűrű Madapur erdőségen, a hol alig lakik ember, de annál több tigris, medve, vaddisznó és szarvas. Ebben az erdőségben történt meg az a veszélyes kaland is, melyet képünk oly élénken ábrázol. *Kelly*, vasuti mérnök és állandó felügyelő egy nap toló kocsival (draisine) szemleutat tett a sineken, midőn egy hajlásnál hirtelen négy tigrist látott maga előtt. A kiséretében levő bennszülöttek azonnal elmenekültek s a szerencsétlenségére fegyvertelen mérnököt magára hagyták. A mérnök rögtön meg akarta állítani a kerekeket, de hiában, a tolókocsi előrehaladt. Szerencséjére a tigrisek a szokatlan látványra megzavarodtak és lassanként a sűrűbe vonultak, úgy hogy a mérnöknek a nagy ijedtségen kívül semmi baja sem történt. Mondják különben, hogy már a vasut építésekor is sokszor mutatkoztak tigrisek és vadállatok s a mérnökök gyakran rögtönöztek itt vadászatokat, melyek rendesen eredménynyel végződtek.

TUDOMÁNYOS VIZSGÁLÓDÁSOK ÉS FÖLFEDEZÉSEK.

A «Természettudományi Közlöny» VII. és VIII. Pótfüzetében jelent meg *Ilosvay Lajos* műegyetemi tanárnak az «Égés melléktermékeiről» czimű értekezése, mely mint tudományos értékű dolgozat a «Bulletin de la Société chimique de Paris» nevű franczia folyóiratban is helyet talált s külföldi tudósok figyelmét is magára vonta. Megvallom, hazai szokás szerint, az értekezés akkor kezdett érdekelni engemet is, mikor láttam, hogy azt a külföldi szakirodalom érdeklődéssel fogadta s e hatás következtébeu szántam rá magamat, hogy tartalmát a magyar nem szakközönséggel is megismertessem. Az értekezés tulajdonképen véve 11 czikkből áll, melyek közül mint legérdekesebbek a 4., 5., 6., 7. számuak emelkednek ki.

A 4-ik számu azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy «gyors égés közben képződik-e *ozon*, esetleg *hydrogenperoxid*», avagy csak a nitrogénnek magasabb oxidjai képződnek, melyeket a salétromossav és salétromsav kémhatásaival mutathatunk ki. Elfogadott igazság volt, hogy ez a két erősen oxidáló test,

Petschacher Gustáv

wód

Ybletolsó 9. l.

18 ~~31~~ Petrics András:
Tájkép széles vizeséssel.

19 ~~32~~ Petrics András:
Tájkép zergékkel.....

20 ~~33~~ Petrics András:
Tájkép toval és csordával

21 ~~34~~ Petrics András:
Tájkép toval és vizesésse

22 ~~35~~ Petrics András:
Tájkép vizeséssel.....

23 ~~36~~ Blanchart Pere:
Krisztus levétele a kere

24 ~~37~~ Ismeretlen mester:
Lorelei.....

25 ~~38~~ Annedouche:
A szent család futása....

26 ~~39~~ G. Longhy:
Mária eljegyzése.....

27 ~~40~~ M. Steinla:
A Sixtini Madonna.....

28 ~~41~~ H.K. Merz:
Jeruzsalem pusztulásából.

29 ~~42~~ Battoni P.G. után:
Magdolna R. Geudtnertől..

30 43 A.A. Allegri da Correggio ut
Magdolna.....

31 44 R. Santi után:
A sixtini Madonna R. Geudt

32 45 Ismeretlen művész:
Nő képe.....

~~33 46~~ Ismeretlen művész:
A margitszigeti artézi
tése.....

33 ~~47~~ Porges Lajos:
Virágcsokor.....

34 ~~48~~ Különféle mesterek:
Huldigungsfestzug der St

Petschacher Gustav

vrod

Lechner 1940

200-l

LEIRÁSA.

Petschacher Gustav

l. Edvi Bp.

186. l. 193. l. 194. l.
206. l.

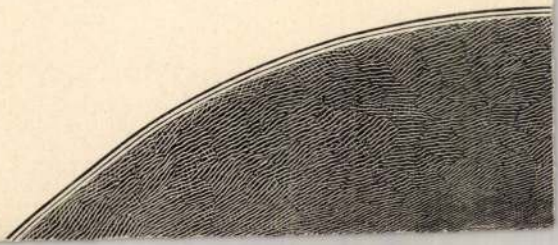

Petschacher Gustav

1.

Edvi Bp.

100 l.

Petschacher

epitex

und

Ry

Petschacher

wod

Méray H. 95 l. – 96 l.

Petschacher Gustáv

l.

Vámos

145/1

Petschacher Gustav

läst

2

Om III. 117 l

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Petschacher Gustáv

irod

Nchv 27 l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
ia.

Endrényi Imre, Szeged.

Petschacher Gusztáv

Szíved

Váljubal

110. l.

Petschacher Gustav

wód

Lechniczów 574. l.

ltozatosságot mutatnak.Rómában
zatosabb.Az 1510 körüli időből
ollal".Lágy lírai tónusok,kel-
l az alakokban és a tájban egya-
rnyék problémáival,amivel lágy,
álisabbak lesznek a "Madonna
Ebben az időben nagyon sok mun-
eti felügyelőjévé nevzte ki.Sok
el;ezen a képen is dolgoztak ta-
oglalkozott.Dolgozott a San Piet-
opolo és a Villa Pandolfini épi-
iulio Romano kezére ismerhetünk.
a del pesca" /Madrid,Prado,1513/
m kicsinyes,mindig monumentalis
ad a "Madonna di Foligno"-ban.
kön lebeg.Mária feje mögött világ-
sá teszi a Madonna felsőrészét,
dolas.A felhőt lépcsőszerüen fo-
ldön szentek állanak,s meghatot-
gjelenő víziót.-- A piacenzai
adonna Sistinát /Dresda,1515-19,
erült Dresdaba,addig Picenzaban
lképzelés.A Madonna festői,bő
Jézussal a felhőkön lebeg,Tőle
pápa,mig jobbra Szent Borbála
yalka könyököl.Mária és a kis
rmészetfölötti ihletettség van,
negszokott közvetlenség.A szen-
egyensulyba hozza a kompoziciót,
icliójával előre mutat a barokra,
ngelonál,aki világnézetével még

Petschacher Gustáv

Thieme Becker
XXVI. 506-l.
Lyka

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petschacher Gyula

Andrássy-út 88-90.
MÁV nyugdíjintézet palotája
olasz reneszánsz stílű
épület sgraffito díszí-
téssel, épült 1880-82

Thirring Dpest
86.l-

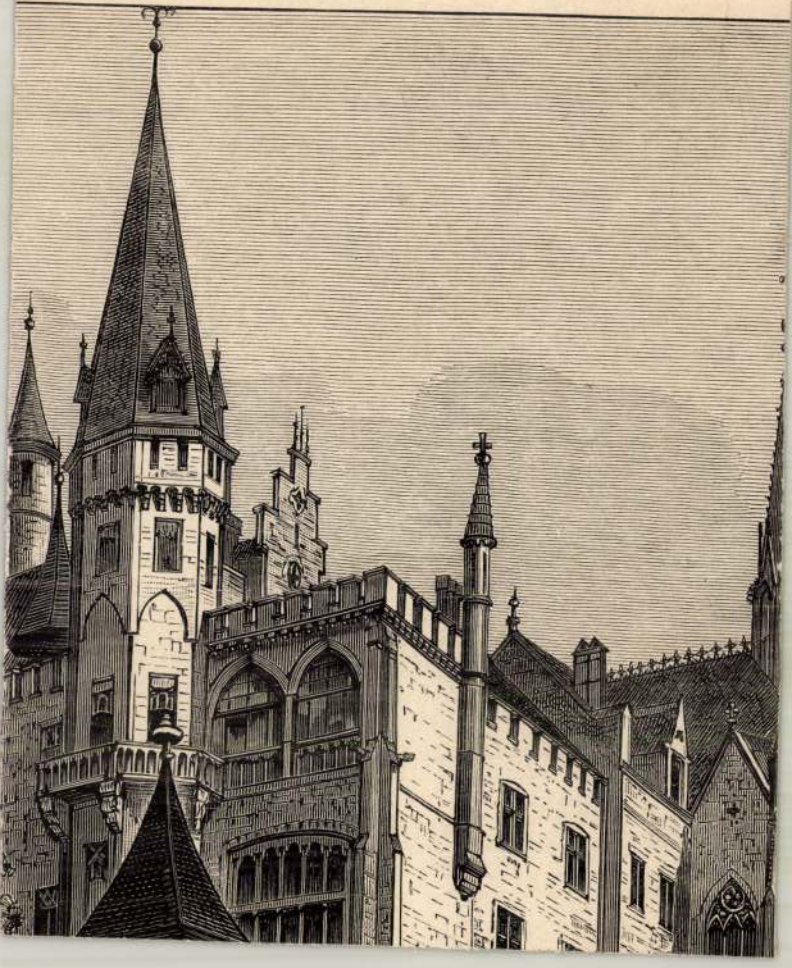

Petschacher Gustáv

l.

Siklóssy F K T. tört.

174. l –

Petschacher Gustáv

építész

l.

Bierbejstovič

256. l.

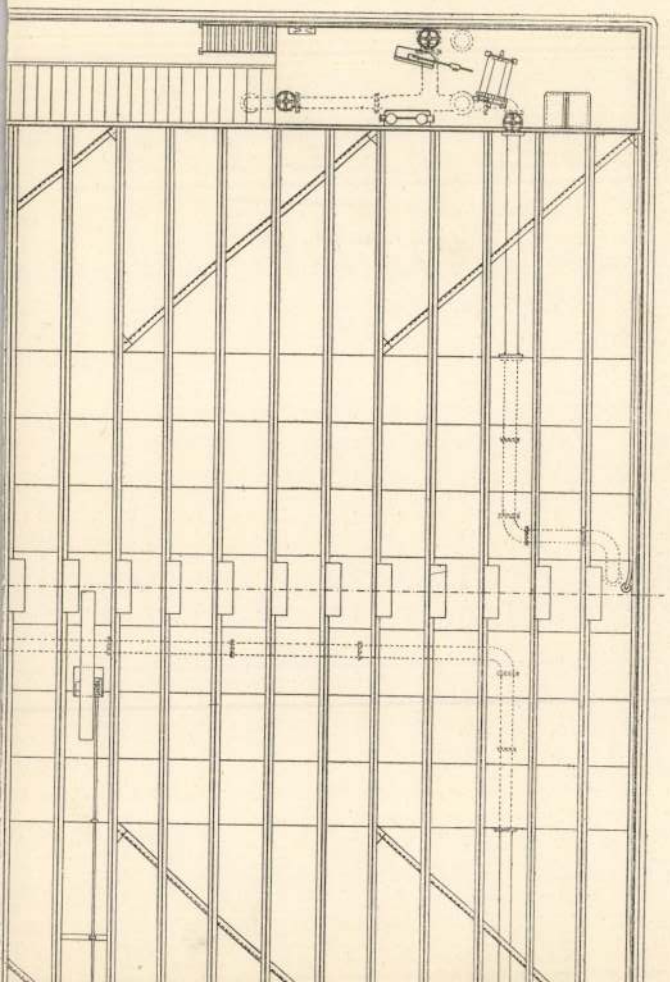

Petschacher Gustav

und

Brunn 100 l.

Petschacher Gusztáv

A VI. és ~~VIII.~~ VII. kér. pol-
gári kör hasa az
Andrássy úton

Bpmúsz. 206. l.

Petschacher Gustáv

Máv nyugdíjintézete
Köröndi bérhára az
Andrássy utón (1880-82)
olasz renaissanceban
s graffito díszítéssel

Bpmúsz. 186. l.

Petschacher Gustáv

1) Andrássy ut 126. sz. a.
Weninger-villa

2) Andrássy ut 94. Palla-
vicini örgröf palotája

3) Andrássy ut 4. sz.
Harkányi palota

4) Teréz körut 24.

5) Üllői ut sarkán levő
palota

Apmun. 193. l.

6.) Vaczi körut és Klotild
u. sarkán levő bestiaz.

u. o. 194. l.

Petschacher mester, ép. MDK

a Máv nyugdijintézetének házát épitette 1876 körül, két müvész:Székely Bertalan és Rauscher Alajos ornamentikusnak hagyva a csupasz falfelületeket a további diszitésre.

körönti

Elpusztul Székely Bertalan sgrafittes ház.
Nemzeti Ujság. 1926.ápr.5. 9 l.

edények,
ések, húsvágó-gépek.

ESZTNÉVRE!

ANYKOSZORÚS
MESTERE

László

ön-
re-
ára

neh

idő március 21. [illegible]
tékkal Lelkészi Hivatalnál

Az **ártándi** reformátu
50 pengő díjazással helyet
tanítónők írásban forduljan
Bihar megye.

Gulács református e
IV. sz. *férfitanítói állásra*
lakbér, 20% helyi hozzájá
kijelölt osztályok vezetése
teendők végzése, ifjúsági
belmissziói és adminisztrá
leg felszerelt kérvények ká
igazolásával, valamint fel
lappal ellátva Reformátu
dendők. Pályázati határi
megjelenés saját költségen
Állás jóváhagyás után az

Nádudvari ref. egyh
kántortanítói állásra pály
százalék, többi állams
megerősítés alatt
hatóság ref. egyh
lezárva.
reformátu
másod

MDK

Petschacher Gusztáv

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig. MMÉEKöz. Havi Füzetei 1926. III. évf. 9-12.sz. 127-150.l.

M.D.K.

Petsczaher Jusztáv, épitész +)

épitette át az Andrássy-ut 88. sz. házat neoreneszansz modorban a mult század utolsó éveiben.

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp. 1926. 60. köt. Havi Füzetek, III. évf. 9-12. sz. 145. old.

+) helyesen „ch"-val!

Pelschacher [Gusztáv] építész M.D.K.

nevét az 1870 után megindult hatalmas építőmunka erőteljes munkásnemzedéke között említi:

Lechner Jenő dr.: Kauser József emlékezete

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1921. 55. kötet. 123. old.

Petschacher [Jusztán] épitész

Nevét az 1870 után meg-
indult hatalmas épitőmunka
erőteljes munkásnemzedéke
körött emlitt!

Lachner Jenő dr.: Hauser József
emlékezete

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egyesi Közlöny, Dr.
1821. 55. köt. 123. sed.

P e t s c h a c h e r
építész

Ybl Ervin: Elégtétel Budapestnek.
Budapesti Hirlap.1924.jul.13.

Petschacher Gustáv

mulékét elismerésre méltó
kegyelettel őrzi a Terézkörút
24 szám ház tulajdonosa, a
bejárat egy díszes fülkéjébe
felállítva a mester szerült
mellszobrát, Schrödl
szobrász művét, ki azt
meg a mester életében mintáz
ta. Ebben a házban, meg
egyik legutolsó műve volt,
töltötte P. utolsó napjait

vred

Épitő Spar

1890. 452 l

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Petschacher Gusztáv

építész

1844 – 1890.

1890 január elején harom hánapi betegség után 45 éves korábanhatt meg. Budapesti Becsből származott hozzánk, de teljesen magyarrá lett érzésben és nyelvben. Tőle való a Weninger villa, Hieronymi villa, Pallavicini palota, az államvasutak nyugdíjintézetének háza az Andrássy úton.

Ivod

Épitő Ipar. 1890. 2. szám.
(nekrolog)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

Petschacher Gusztáv

evilér

Crod

Mts S. IX k. 1898

290 l.

..... *mühely.*

főnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

m.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

P e t s c h a c h e r Gusztáv
építész

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
214-215.
"Láng Adolf"

Petschacher

Univerzet 1904 - 29 -

Ipolyi Sándor: Erdélyi Ferenc

231 (618), 1573 (114).

Petschacher Gusztáv

~~Ved~~

Épitő Ipar – Épitő Művészet. 1925. 18. l.

(Apróságok nagy emberek életéből.)

boldogulni. Ezenkívül azonban a mérnöki tudományok rohamos fejlődése, új tudományágak kialakulása, valamint a végrehajtó gyakorlatnak — építésnek, gyártásnak, termelésnek — folytonos tökéletesedése a mérnöktől állandó továbbképzést követel.

A magyar mérnöki társadalom is rég érezte a mérnöki továbbképzés feltétlen szükségességét. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet szegedi osztálya 1914. év tavaszán matematikai tanfolyamot tartott, a többi tervezett tanfolyam azonban a háború miatt nem valósulhatott meg. A Mérnök-Egylet kérésére a háború alatt Wittmann professzor elektrotechnikából, a háború után pedig a műegyetem közgazdasági osztálya rendezett továbbképző előadásokat mérnökök számára.

1934-ben a Magyar Racionalizálási Bizottság tartott sorozatos előadásokat a korszerű üzemvezetésről. 1936-ban a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 10 napos, főleg építészeti és általános mérnöki tárgyú tanfolyama igen nagy érdeklődést váltott ki. Ebben az időben a „*Mérnökpolitikusok*“ csoportja is behatóan foglalkozott a mérnöki továbbképzés feladataival. 1937-ben *Jáky* professzor az útépítő mérnökök részére tartott 10 napos, főleg

Petschacher Gustav

* Blcs 1844 febr. 9
† Bpst 1890 jan. 7

Thieme-Becker

XXVI, 506

Petschacher Gusztáv

tőv. mü-epitesz, ki az Andrassy uton és a város többi részében is több szép palotát épitett, 43 éves korabn Budapesten 1890-ben meghatt.

Vas. Ujs 1890. 30. l.

Petschacher Gusztáv

szeges életrajza arcz képpel. Vas Ujs

1890. 57 l.

okv. felh.

Petschacher Gustav

Wod

Ar 1896 180 l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

yezem:

.....

gy helyettesének
isa.

- Endrényi Imre, Szeged.

Petschacher Gustáv

Ungarnok
1899. sav. kiáll. kat. 56 l.
57 l.

Erős-August lengyel király kardja

1696-ból, a sümegi múzeumban

VI. 136.

Petschacher Gusztáv

1870-ben a fővárosi Közmunkák tanácsa megszerezvén a Sugárut létesítésére szükséges területeket, a volt Könyök utcamentén, és annak folytatásában egész a városligetig, kijelölte az új fontat és annak beépítése végett szerződést kötött a Municipalbank közvetítésével a sugárutbi építő vállalattal, amely szerződés szerint ez a vállalat tartozott volna a Sugárutnak mindkét frontját három év alatt az összes házakkal, villákkal kiépíteni. További két év alatt pedig a hozzá csatlakozó utcákon a házakat kiépíteni. E szerződés mintegy mérő lehetetlenséget föltételezett, mintatja, hogy egy oly kevés gyakorlat megfontolással volt megfogalmazva, a mint a könyelmüen elvállalatott. A vállalat egész erővel megindította akcióját. Beisbőt is szerződtetett építészeket, hogy a nagy teladottal megkürdhessen. Az elvállalt szerződést teljesítem azonban nem tudta és csak egyben volt szerencsés, építészének megválasztásában. A vállalat 1873-ban ugyanis

..... *műhely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....számu .....

i ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Petschacher (2

Petschacher Gusztáv építészt hozta le hozzánk abban az időben-midőn az új operaház tervező pályázata folyamatban volt. Petschacher, mint a bécsi akadémia tanítványa, a Ringstrasse nak építkező érájában erősödve, természetesen ennek szellemét és irányát hozta magával, azonban mint rendkívül finomizlésű művész nem felületes külsőséggel, hanem valódi művészettel és alegnemesebb ambicióval lépett építészeink sorába. Első alkotása volt a Wenninger villa. Nemet renesszánszba tervezett, festő csoportosítással ékesedő villa, később azonban az olasz renesszánsz legkitűnőbb interpretatorjának mutatkozott. Gyönyörű arányok, eredetiség, kellemes összhang, a rajzlatok finomsága találhatók föl az ő épületeiben. A VI és VII ker kör háza, a Pallavicini palota, a Haskanyi ház az Andrassy utan

..... *műhely.*

őnökség!

.....hó.....n történő kifize-

.....indokából személyesen meg nem

.....számu.....

.....hó.....

.....

sajátkezü aláírás és munkásszám.

Petschacher 3

mindegyik ~~ez~~ terjes példány az ő neves, tiszta, egyéni műveszettel -

Szod

Építő Ipar 1899. 36 7

(Az építészet - történelmi kiállítás rol)

Keppel -

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó.....

.....

sajátkezü aláírás és munkásszám.

Petschacher Gusztáv

Petschacher Gusztáv, főv. műépitész, ki az Andrássy-uton és a város többi részében is több szép palotát épitett, 43 éves korában, Budapesten; ugyanitt

Vas. Ujs. 1890. 30. l.

Herrn Dr. Paul Ehrlich
Frankfurt a. M.

PETSCHACHER 1. *Gusztáv*, osztrák eredetű budapesti építész (1844—1890), a mult század második felének egyik legjobb ízlésű és legtehetségesebb tervezője. Bécsben Ferstel és Friedr. Schmidt tanítványa volt, majd a budapesti sugárúti építővállalat meghívására fővárosunkba költözött s itt néhány év alatt az Andrássy-út legszebb és legharmonikusabb hatású házait építette meg, többek közt a MÁV. nyugdíjintézetének köröndi bérházait. A nyolcvanas évek elejéről valók a Hitelbank régi nádorutcai székháza s a Harkányi- és Pallavicini-paloták. Műveit, amelyek mindmáig Budapest legkarakterisztikusabb és főképen legnagyvárosiasabb épületei közé tartoznak, az érett renaissance formáiban, kiváló arány- és formaérzékkel tervezte meg.

E. G. II. 294 l

698.

fordulva. Jobbról elválasztott haja, szemöl-
lt álla körüli szakála fekete, szeme barna.
í zsinóros kabátja sötétkék s mellénye kivá-

ászonra, méretei 68:54.8 cm
diki ereklyemuzeumból. 107/95. № 129.

107/95:129.

Petschacher Gusztáv

Teljes életrajza

arcképpel

Vas. Lap.

1890. 4. szám

MDK

Petschacher Gusztáv

Andrássy uti csoportház

Egy palota terve

Képzőm. Társ. 1899. tav. nemzetk. kiáll.
56.l.

MDK

Petschacher Gusztáv

Andrássy-uti csoportház

Egy palota terve

Képzőm. Társ. 1899.tav.nemzetk.kiáll.kat. 56.l.

MDK

Petschacher Gusztáv

Népköztársaság utja 57.

Tervezte Petschacher Gusztáv 1892-ben.

A harmadik emeletet Schubert és Hikisch épitették.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

145.1.

Petschacher Gusztáv MDK

József krt-i bérház homlokzata.Fénykép repr.

Képzőm.Társ.1899.terv.nemzetk.kiáll., 438 ábra.

Petschacher Gusztáv MDK

Az Andrássy-ut több épületét,igy a Harkányi,a Wodianer,Pallavicini,Weninger,a MAV nyugdijint. épületét tervezte.

A mérnök-egylet kiállitása

Képzőm.Társ.kiáll.tárgym.1899 terv.nemzetk.kiáll.

PETSCHACHER GUSZTÁV

A weninger-nyaraló homlokzata.
Kut a Weninger-villánál.
Weninger-nyaraló lépcsőháza.
Az Andrássy-uti Pallavicini palota hermája. Részletrajz.
Tetővégződés-részlet a máv. nyugdijintézet palotájáról.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll. 57.oldal

PETSCHACHER GUSZTÁV

M.Á.V. Körönd-téri nyugdijpalotája.
József-körúti bérház homlokzata.
Egy középület oldalhomlokzatának terve. A Hieronimy villa kandallóterve. Egy serlegtervezet.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll. 57.oldal

PETSCHACHER GUSZTÁV

Harkányi.palota. Metszet.
Egy bérház homlokzata.
A Weninger-villa.
A Weninger-nyaraló részlete.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll. 57.oldal

PETSCHACHER GUSZTÁV

Egy kastély és az Andrássy-uti "Pallavicini"palota terve.

A Weninger-nyaraló homlokzata.
Harkányi-palota homlokzata.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll. 57.oldal

M.D.K.

Petschacher Gusztáv,

a Sugár-ut [később Andrássy-ut] beépítésére alakult külön építő-társulat ösztönzésére került Bécsből Pestre. Az Andrássy-uton a Harkányi-, Wodianer, Pallavicini és Weninger bérpalotár, valamint az államvasutak nyug díjintézetének épülete voltak legfőbb művei. Fiatalon halt meg 1890-ben. A M.M.É.E. építészettörténeti kiállítása

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesitője, Bp. 1899. XVIII. 86. old.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv, építész

további munkái körök sorolja fel cikkiró a Weninger-nyaralót és az udvarán felállitok „költöi elrendezésü kutat," valamint a „Pallavicini palota gipszhermáját."

A M.M.E.E. építészettörténeti kiállitása

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Heti Értesitője, Bp. 1899. XVIII. 113. old.

391 **Kauser István.** A Gizella-téri Haas-palota pályaterve. Alaprajz.

392 **Kauser István.** A Gizella-téri Haas-palota pályaterve. Perspektiva.

393 **Fészl Frigyes** A Zsámbéki-templom rajza.

* 394 **Fészl Frigyes.** A Gellérthegy ormára tervezett nemzeti emlék.

395 **Fészl Frigyes.** A régi német szinház romjai 1848.

396 **Gerster Károly.** A sitéri Vay kastély terve.

397 **Gerster és Fészl** Képviselői gyülésház terve.

398 **Kauser, Gerster, Fészl.** A szegedi fekete ház. (?)

399 **Henszlmann. Gerster, Frey.** A m. tud. akad. pályaterve. Oldalhomlokzat.

400 **Henszlmann, Gerster, Frey.** A m. tud. akad. pályaterve. Metszet.

401 **Henszlmann, Gerster, Frey.** A m. tud. akad. pályaterve. Alaprajz.

402 **Henszlmann, Gerster, Frey.** A m. tud. akad. pályaterve. Hosszmetszet.

403 **Henszlmann, Gerster, Frey.** A m. tud. akad. pályaterve. Főhomlokzat.

404 **Szkalnitzky Antal.** A műegyetem pályaterve. Oldalhomlokzat.

405 **Szkalnitzky Antal.** A műegyetem pályaterve. Metszet.

406 **Szkalnitzky Antal** A műegyetem pályaterve. Főhomlokzat.

407 **Szkalnitzky Antal.** A műegyetem pályaterve. Metszet.

408 **Szkalnitzky A.** A műegyet. pályaterve. Alaprajz.

409 **Szkalnitzky és Koch.** A. m kir. tud. egyetem élettani intézet homlokzatterve.

410 **Koch Károly.** Az Erzsébet-téri kioszk egy homlokzatterve.

* 411 **Szkalnitzky Antal.** A m. kir. operaház pályaterve. Alaprajz.

412 **Szkalnitzky Antal.** A m. kir. operaház pályaterve. Főhomlokzat.

Petschacher Gusztáv

413 Szkalnitzky Antal. A m. kir. operaház pályaterve. Metszet.

414 Szkalnitzky Antal. A m. kir. operaház pályaterve. Hosszmetszet.

415 Szkalnitzky Antal. A m. kir. operaház pályaterve. Oldalhomlokzat.

X. TEREM.

416 Weber Antal Az 1873-iki bécsi kiállítás Neuschloss pavillonja.

417 Weber Antal. Az 1878-iki párizsi kiállítás Neuschloss pavillonja.

418 Meixner Károly. Az eperjesi főgymnasium homlokzatterve.

419 Kolbenheyer Ferencz. Egyetemi orvoskari épületterve.

420 Unger Emil. Br. Lipthay Béla dunaparti palotájának oldalhomlokzata.

421 Lechner Lajos. (?) Részletek Budapest főváros 1873-iki szabályozási tervéből.

422 Szkalnitzky és Koch. A m. kir. tud. egyetemi könyvtár reáltanoda-utczai homlokzatának első terve.

423 Szkalnitzky és Koch. A Ferenczieк terén tervezett új curia homlokzatterve

424 Kauser István. Összekötő vasúti híd és közraktárak terve.

425 Unger Emil. Br. Lipthay Béla budai palotája. Homlokzat.

426 Szkalnitzky és Koch. A tervezett «Hungária» szálloda épület metszete.

427 Szkalnitzky és Koch. Törvényszéki épület terve.

428 Petschacher Gusztáv. Andrássy-úti csoportház.

429 Petschacher Gusztáv. Egy palota terve.

Képzőm. Társ. 1899.
tav. nemzetk. kiáll.

454 Ybl Miklós. A budapesti fővámház.
455 Ybl Miklós. A rudasfürdő homlokzatterve.
456 Ybl Miklós. Budapesti fővámház. (Udvar.)
457 Ybl Miklós. A budapesti fővámház.
458 Ybl M. Budapesti fővámház. (Homlokzat részlete.)
459 Ybl Miklós. Budapesti fővámház.
460 Ybl Miklós. A lipótvárosi tömőtérre tervezett vámház távlati képe
461 Ybl Miklós. A lipótvárosi templom régi terve. (Perspektiva)
462 Ybl Miklós. A lipótvárosi templom I. alaprajzterve.
463 Ybl Miklós. A lipótvárosi templom I. hátsó homlokzatterve.
464 Ybl Miklós. A Margit-hid egy mederpillérjének terve.
465 Ybl Miklós. A ferenciek terén tervezett új Curia-épület homlokzattervezete.
466 Ybl Miklós. A lipótvárosi templom első homlokzatterve.
467 Ybl Miklós. A lipótvárosi templom régi terve. (Perspektiva)
468 Ybl Miklós. A Margit-híd egy mederpillérének terve.
469 Ybl M. A lipótvárosi templom kupolarészletei.
470 Ybl Miklós. Részletek a lipótvárosi templom kupolájáról.
471 Hild József. A lipótvárosi templom eredeti gipszmodellje. (Fénykép.)
472 Ybl Miklós. A lipótvárosi templom régi terve. (Perspektiva.)
473 Ybl Miklós. Részletek a lipótvárosi templomról.
474 Ybl Miklós. Részletek a lipótvárosi templomról.
475 Ybl Miklós. A kir. várpalota alaprajzvázlatai.
476 Ybl Miklós. A kir. várpalota alaprajza.
477 Ybl Miklós. A kir. várpalota. (Alaprajzvázlatok.)
478 Ybl M. A kir. várpalota egy homlokzatrészlete.

430 **Petschacher G.** Egy kastély és az Andrássy-úti «Pallavicini» palota terve.

431 **Petschacher Gusztáv.** A Weninger-nyaraló homlokzata.

432 **Petschacher Gusztáv.** Harkányi-palota homlokzata.

433 **Petschacher Gusztáv.** Harkányi-palota. Metszet.

434 **Petschacher Gusztáv.** Egy bérház homlokzata.

435 **Petschacher Gusztáv.** A Weninger-villa.

436 **Petschacher Gusztáv.** A Weninger-nyaraló részlete.

437 **Petschacher Gusztáv.** M. Á. V. Körönd-téri nyugdíjpalotája.

438 **Petschacher Gusztáv.** József-körúti bérház homlokzata.

439 **Petschacher Gusztáv** Egy középület oldalhomlokzatának terve. A Hieronimy-villa kandalló-terve. Egy serlegtervezet.

440 **Petschacher Gusztáv.** A Weninger-nyaraló homlokzata.

441 **Petschacher Gusztáv.** Kút a Weninger-villánál.

442 **Petschacher G.** Weninger-nyaraló lépcsőháza

443 **Petschacher Gusztáv.** Az Andrássy-úti Pallavicini palota hermája. Részletrajz.

444 **Petschacher Gusztáv.** Tetővégződés-részlet a máv. nyugdíjintézet palotájáról.

445 **Ybl Miklós.** Margitszigeti fürdőház

446 **Ybl Miklós** A budapesti fővámház alaprajza.

447 **Ybl Miklós.** A kir. várbazár homlokzata.

448 **Ybl Miklós.** A rudasfürdő alaprajzterve.

449 **Ybl Miklós.** A városligeti artézi kút fölé tervezett zászlórúd.

450 **Ybl Miklós.** Budapesti fővámház. (Vestibule.)

451 **Ybl Miklós.** Budapesti vámház. (Udvar.)

452 **Ybl Miklós.** A Józseftérre tervezett egy kioszk terve.

453 **Ybl Miklós.** A budapesti fővámház.

488. Ybl Miklós: A m. kir. operaház pályaterve.

438 Petschacher Gusztáv: József-körúti bérház homlokzata

A régi műemlékek felkutatása, azok felmérése és arányainak meghatározásában sokat munkálkodott *Henszelmann Imre*, ki 1813. évben Kassán született, a hol szülővárosa építészete, különösen a Dóm középkori formái, a különben orvosi tudományokkal foglalkozó fiatal tudóst, a műtörténeti térre vezették, a hol irodalmunkat becses munkákkal gyarapította.

De Henszelmann nem elégedett meg a régi idők építészetének tanulmányozásával, hanem szövetkezve a szintén Kassán 1819-ben született *Gerster Károly* és a Bécsben 1817-ben született *Frey Lajos* építészekkel, több épület tervezésében közreműködött, így készült el a Magy. Tud. Akadémia palotájának pályaterve. *Gerster* és *Frey* önállóan is működtek, így készült több bérház, a magyar általános biztosító társulat palotája stb.

Gerster némileg Henszelmann befolyása alatt állva a középkori műformákat alkalmazta épületein, sajnos, hogy már 1867-ben bekövetkezett halála véget vetett sikeres tevékenységének.

A berlini iskola követője volt *Szkalnitzky Antal*, ki a Magy. Tud. Akadémia építkezését vezette *Stühler* megbizásából.

Működését sógora *Koch Henrikkel* folytatta, nagy tevékenységet fejtve ki különösen állami építkezések létesítése körül. Ők építették a postaépületet, az egyetemi könyvtárat, a Hungária-szállót, a Thonet-udvart, s nagyszámú magánpalotát és bérházat; mindketten még munkaerejük delén haltak el.

Skalnitzkivel egy időben működött *Unger Emil*, ki szintén a berlini iskola követője volt. Önnálló működésének eredményeként felemlíthető a sugár-úti Hagenmacher-féle nagy bérház és különösen br. Lipthay palotája Budán. Fiatalon, tevékenysége közepéből ragadta ki a halál; önálló felfogás jellemzi alkotásait.

Midőn alkotmányunk helyreállítása után a főváros rohamos fejlődésnek indult, a Sugár-út (most Andrássy-út) építkezését külön építőtársulat, mint vállalat hajtotta végre. E vállalat nemcsak hazai, de külföldi építészek közreműködését is igénybe vette és így került le hozzánk a bécsi születésű *Petschacher Gusztáv* is, ki szintén a bécsi művészeti akadémián nyerte kiképzését. Az Andrássy-út több épülete, így a Harkányi, a Wodianer, Pallavicini, Weninger, a magy. államvasutak nyugdijintézetének épülete stb. fényes bizonyságot tesznek szellemi és művészi erejéről; határozott művészi érzékkel alkotta meg műveit, kitünik ez a kiállításon bemutatott tervezetekből. Sokat várhattunk tőle, mindennek azonban véget vetett 1890. évben bekövetkezett gyors halála.

Igen nagy tevékenységet fejtett ki a majdnem páratlan szorgalmú *Benkó* Károly, ki társulva *Kolbenheyer Ferencz* építészszel, kezdetben együttesen a tőzsdeépületet emelték; később elválva külön-külön úgy a fővárosban mint a vidéken is működtek. A többek között *Kolbenheyer* készítette az üllői-úti orvosi klinika három épületét.

Nem teljes e sorozat, sokan hiányoznak vagy teljesen, vagy pedig csakis egyes munkákkal vannak képviselve, mint *Linczbauer* a Haas-palota építője, *Zitterbarth* az ötvenes évek egyik jelentékenyebb építőmestere, az ügyes kezű *Zofahl*, a fiatalon elhalt *Meixner* stb. De a kiállítás nem is tarthat igényt arra, hogy egész tömör képét nyujtsa a század elhalt építészeink munkálatainak; mert első sorban a czél nem volt egyéb, mint a kartársak és a nagyközönség figyelmét a művek iránt felkölteni, azokat azon reményben összegyűjteni, hogy később esetleg azok egy alakitandó tervgyűjtemény alapját képezhessék; ez a czél talán el is éretett.

MDK

Petschacher Guzztáv

1844 febr.9-én szül.Bécsben,megh.189o.Életrajz és méltatás,arckép repr.-val.

Ney Béla:Petschacher Gusztáv

Vasárnapi Ujság 189o.4.szám 57-58 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv, építész

43 éves korában hirtelen meghalt. Bécsi születésű volt, 1875-ben jök Budapestre, ahol magyar állampolgárságot szerzek és igaz kollegiális érzületével a magyarok körök teljesen magyarrá vált. A lap felsorolja számos munkáját. Főleg a Sugár-ut, Nagy-kat. és a Váci körút kiépülése során voltak nagy munkái

Bauzeitung für Ungarn, 1890. XIX.évf.
jan. 10. sz. 9. old.

M.D.k=

Petschacher Gusztáv, építés

... A lap első oldala előtt külön mellékletként körli Petschacher archépét Biczó Géza kréta rajza alapján. Későbbi körlés szerint a rajzat már a „Vasárnapi Ujság" is lekörölte.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1890. XIX. évf.

jan. 10. sz. 9. old.
+ dec. 20. „ 285

Petschacher Gusztáv, építész M.D.K.

1890. jan. 7-én, 43 éves korában meghalt. „Bécsi származásu volt, de megtanulta a magyar nyelvet és magazzá lett. Számos magán és középület őrzi emlékét, így: a Wodianer és Herhányi palota, a VI–VII. ker. kör épülete, a MÁV. nyugdíj intézetének a nagy köröndön levő palotája, a MÁV gépgyár csarnoka, és számos magánépület.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1890. XI. évf.

Jan. 14. sz. 4. dd.

Petschacher Gusztáv, epitész M.D.K.

a Gyár [Főkai]-utca és Szerecsen [Paulay Ede]-utca sarkán épülő Wodianér palotánál csak a műveletést végzi — a terveket egy bécsi épitésszel készitteté el.

Bauzeitung für Ungarn, Bp, 1889. XVIII, évf.

aug. 2. sz. 191. old.

M.D.X.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv, épités

tervei szerint a Váci körút [Bajcsy Zsilinszky-út] és Klotild-utca sarkán felépült Általános Földhitelbank Nyugdijintézetének háromemeletes bérházát ismerteti a laj, részletes adatokkal s a műparosok felsorolásával

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1888. XVII. évf.

jan. 1. sz. 1-2.old.

Petschacher Gusztáv, építész

M.D.K.

tervét fogadta el a Hitelbank egy szürelb körü pályázaton a Váczi-körüt [Bajcsy Zsilinszky ut] és a Gyár-[Fókai-]-utca sarkán épitendő két „elegáns" bérházra vonatkozólag.

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1886. XV.évf.

ápr. 4. sz. 82. old.

M.D.K.

Pelschacher Gusztáv, épitész

„ki ... fővárosunkat már jóval több, mint 10 éve számtalan díszépülettel gazdagította" a magyar honpolgári eskü letette.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1885. VI. évf.
ápr. 1. sz.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv, építész

terveit fogadtár el hi-
vibelerésre a VI. és VII. kerü-
leti kaszinókra hiúrt
pályázaton

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1885. XIV. évf.

szept. 27. sz. 179. old.

~~M.D.K.~~

MDK

Petschacher Gusztáv építész

1884. Paulay Ede u. 54.sz. házat épitette

GenZak Bpest.

M. D. R.

PETSCHACHER Guszláv építész

Lakóház Sugár-út 102
Nyaraló Andrássy út 126. } repr.

Bp. építményei (Szerk. Rozinay István)
Bp. – Eperjes 1880–1884.

50. 51
56. t.

M. D. K.

PETSCHACHER Gusztáv építész

Lakóház Andrássy-út 4. Portál

Nyaraló " 106.

(repr.)

Bp. építménjei (Szerk. Rozinay István)

Bp. Eperjes 1880-1884. 79. 80. t.

Petschacher Jusztáv, epitéz

M.D. K.

„Zseniális tervei" nerint felépült a Sugár-uton Pallavicini őrgróf palotája „kecses német renaissance stilusban."

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1882. XI. évf.

nept. 3. sz. 178. old.

Petschacher Gusztáv. építész

M.D.K.

az Államvasutak Nyugdíj-intézeti házain, a Sugár-uton, [Néphőztársaság-utja]. sgrafitofrizt szándékozik alkalmazni a leofelső emlet soron, melyhez Rauscher Lajos készíti a kartonokat

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1881. X.évf.

jun. 12. sz. 130. old.

Petschacher Gusztáv, építész — M. D. K.

---

tervei szerint a Sugár-uton épült Államvasuti tisztviselők Nyugdíjalapjának bárom emeletes bérbérát hossran ismerteti a lap. Ugyanczak az ő tervei szerint épült a Wenninger-villa a Sugár-uton [Nephőztársaság utja].

Bauzeitung für Ungarn, Bp. 1881. X.évf.

nov. 6. sz. 223. old.

Petschacher Gusztáv, építész M.D.K.

Servei szerint „francia renaissance stilben" tartott „gyönyörű palota" épül a Sugár-uton Pallavicini ör-gróf részére.

Bauzeitung für Ungarn. Bp. 1881. X.évf.

szept. 4. sz. 186.old.

Petschacher Gusztáv-építész

Pesti Hirlap. 1881. jul. 9.

A szegedi szücház ügyre

Petschacher Gusztáv, építész M.D.K.

, tervei szerint épülnek az Államvasutak Nyugdíj-intézeti tisztviselőházai, háromemelet magasságban, a Sugár-ut 80, 91, és 161. sz. alatt. [Népköztársaság-utja].

Bauzeitung für Ungarn, Bp.1880. IX.évf.

aug. 1. sz. 303.old.

Petschacher Gusztáv,

építész, szül. 1844 II. 9. Beesben, megh. 1890 I. 7. Budapesten. Beesben tanult, 1873-tól a magyar fővárosban ~~[illegible]~~ renaissance stilben sokat épített. Művei: a MÁV Nyugdíjintézetének palotái a Köröndön, (~~[illegible]~~), a M. Ált. Hitelbank Nádor utcai palotája, a Pallavicini és a Harkányi-paloták, továbbá számos Andrássy-uti és Nagykörúti bérpalota.

Univ. lexikon 627 l.

Petschacher Gustav

wod

Sós, Aladár = Die ungarische Baukunst am Ende des 19. Jahrhunderts. A Müggyűtő 1930 8-9. z. 240. l.

AZ ELŐCSARNOKBAN:

HARANGOK ÁLLVÁNYON

KÉSZITETTE

THÚRY FERENCZ

Petschacher Gusztáv

MAGYAR MŰVÉSZET

1932. 166. l.

Ybl Ervin: [ ] épi-
tészete.

N S T

LTEN BABYLON.Einf.in d.		
0 schwarz u.farb.Abb./3.60/		1.15
blauch m.26.Abb.	/3.60/	1.15
reiche Erinn.d.grossen		
lederbde.m.sehr vielen		
	/37.50/	11.80
/Bd.I.Bildteppiche,Stoffe,		
oldschmiedarbeiten,Silber-		
III.Gemälde.Bd.IV.Ital.		
in Stein,Holz,Stucco.Bd. V.		
4-16.Jh.Bronzgerät etc.		
n v.Tiefdrucktafeln.		
/Zusammen 144.--/		30.00
Mit 71 ganzseitigen Tafeln.		
	/28.80/	8.80
UNSTGEWERBE DER GEGENWART.		
thandwerklichen Gestaltens.		
	/7.50/	1.80
KUNST.60 Holzschnitte von		
,u.a.Meistern d.XV.u.XVI.		
	/17.30/	5.70
ATOREN:Faksimile Repr.		
htenbuch v.Jahre 1586.		
lbuch m.58 Illustr.		
Handwerke		
v.Jahre 1538.		
Jed.Bd.	/8.25/	-.90

g Malerei M.24 schwarz

Petschacher Gustáv

vrád

Fabián Gáspár dr.

Nagy magyar építészek kitüntetései. MMÉE Közl. 1936. 142. l.

			8.	
			8.	
			8.	
			8.	
			8.	

felsorolt családtagok családi pótlé-

elnök.

Petschacher Gustáv

4 1

MAGYAR MUVESZET

1931. 307

1932. 166-193

TATÁSÜGYI MINISZTERIUM.

MAGYAR MŰVÉSZET

Petschacher Gustáv

épitéz

Ybl Ervin ci Ekre

fentirol

Magyar Müvenet

1932. 3-4. 7

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Petschacher Gusztáv, építész M.D.K.

archépét szerző egyszer Nyergesujfalun a régi érseki vadászlakban, a család tulajdonában látta, de azóta azok elköltözték „s az értékes képnek nyomavesszett."

Fábián Gáspár: Nagy magyar építészek kitüntetései.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1936. 70. köt. 142. old.

MDK

Petscacher Gusztáv

Magyar V.: XII. Nemzetközi épitész kongresszusról.
Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1931. jan. 15. 13.l.

Petschacher Gusztáv építész

Petschacher Gusztáv (Bécs, 1844. febr. 9. -- Bp., 1890. jan. 7.): osztrák származásu épitész. Bécsben Ferstel és F.Schmidt tanitványa volt, onnan került 1873-ban a sugáruti épitő vállalat meghivására hazánkba, ahol haláláig müködött. Szellemes és nagyvárosias neoreneszánsz stilusu bérházépületeivel a historizkus épitészet egyik jelentős képviselője volt (MÁV nyugdijintézet négy bérháza a Körönd6n, az egykori Hitelbank Nádor utcai székháza, a volt Harkányi- és Pallavicini-paloták a Népköztársaság uton, stb.). -- Irod. Ybl Ervin: P.G. épitészete (Magy. Müvészet, 1932).

MDK

Petschacher

Hauszmann kiváló munkatársa, Ybl mesteri légkörében érik önálló egyéniséggé.

Kism Lechn 71-78.Képekkel.

MDK

Petschacher Gusztáv ép.

Andrássy ut 88. MÁV nyugdijint. 3em.háza, 1879-8o

GenZakBpest. Bp.müeml.jell.ép. jegyz. 1949.
57 l. kézirat

MDK

e.a: M. ösztehetségek kiáll. Ujság, 1935.jun.2.

M.D.K.

PETSCHACHER Gusztáv
1844- 1890

MAV sgraffitos bérháza Körönd
Sztálin - u 4. bérház

Müvért. (1952) Gerő László: Az épitészet a koraeklektikus stilusa 103. l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Schubert Ármin bérháza (1886) Marx tér 8.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Schwarc Lajos (Magyar Angol bank) Bérháza (1876)
Bajcsy-Zsilinszky u 28

Ifj Erdei: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Stern ház (1887-1888) Lenin krt 77.

Ifj Erdei: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Stern ház (1880-89) Lenin krt 89.

Ibl Erwin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építészete

M.D.K.

Thurn – Rumbach Bertalan (1889-90) Üllői út 36.

Hft Erwin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész.

Vennigen Vilmos villája (1874) Sztálin út 126.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

H.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

1890 január 7-én halt meg.

Uhl Ervin: Petschacher Gusztáv építésznek
M.M.M. Évkönyve 1952, 189 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

Ausztriában Gmündenban Orth János kastélyát 1878-
ban tervezte.

Ht Ervin: Petschacher Gusztáv építészete.
M.M.M. Évkönyve 1952. 192 l.-

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Ifj. Erdei: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 177 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

1844. febr. 9-én született

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 178 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

A Wenninger villa terveröje.

Ill. Erzin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 191 l.

M.D.

Petschacher Gusztáv
építész

1879-ben a M. Á. V. Nyugdíjintézetének pályadíjat nyert el

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M. M. M. Évkönyve 1952, 180 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

A Setálin út 54 számú házat eredetileg az ő terve szerint építették.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 178 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

A loggiaszerű megoldást szereti a bírházakon alkalmazni.

Ibl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 184 l.

M.D.K

Petschacher Gusztáv:

A Sharkányi-palota a Sztalin úton 1882-1884

Repro

M.M.M. Évkönyve 1952. LII Kiptábla

M.D.K.

Petschacher Gusztáv:

A Pallavicini palota alaprajzai 1882

Repro.

M.M.M. Évkönyve 1952. LIII Képtábla.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv:

A Weninger-villa 1875.

Repro

M.M.M. Évkönyve 1952. XLVII. kiptábla

M.D.K.

Petschacher Gusztáv:
A Weninger-villa kapúja 1875
Repro

M.M.M. Évkönyve 1952. XLVIII. Képtábla

M.D.K.

Petschacher Gusztáv:

Bérház a Körönd on 1880-1881

Repro

M.M.M. Évkönyve 1952. XLIX. Képtábla

M.D.K.

Petschacher Gusztáv:

A Pallavicini-palota a Sztalin úton 1882.

Repro

M.M.M. Évkönyve 1952 L. Képtábla.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

Az Emmerling házat, Sztálin útját is a munkái közé tartozik.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

A Harkányi palota Budapesten (1882-83) Sztálin út 4.
is munkái közé tartosik.

Ibl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építése

M.D.K.

A Fővárosi VI. és VII. ker. kór háza (1884-85) Sztálin út 39
is az ő munkája.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Hieronymi Károly villája Sztálin út 106.

Ht Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve, 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
épitész

M.D.K

Hikisch Lajos bérhára (1886) Marx tér 7.

Hl Erzin: Petschacher Gusztáv épitészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építészete

M.D.K

Kálmán Gusztáv bérháza (1887) Rudas László u 35.

Ihl Erwin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

Langerfeld Frigyes és Tsai bérháza (1889) Rudas L. u 16

Hl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

Magyar Ált. Hitelbank palotájának átalakítása. Vázlat
u. 12 (1881-82)

Gl. Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Magy. Alt. Hitelbank Nyugdíjintézetének bérháza (Sajó-
vidéki Kőszénbánya Rt. 1878) Marx tér 6.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Reichart Emil lakóháza (1880) Bajza u 34.

Jbl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Petschacher Gusztávnak és feleségének saját bérháza (1889)
József krt 27.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Pallavicini-palota (1882-től) Sztálin u 98.

Lyka Károly: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

N.N. bérhára (1874?) Sztálin út 59.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

MÁV Nyugdíjintézetének Bécsben (1886) Sztálin út 88

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

MÁV gépgyári (1890 előtt) kőbányai út 8624/10

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l

Petschacher Gusztáv
építész

M.D.K.

Magy. Ált. Hitelbank Nyugdíjintézetének lérháza (1886)
Harmincad 9.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

M. D. V.

PETSCHACHER Gusztáv építész

Bp. VI. Népköztársaság (v. Lenin krt.)
u. 88. (1879-1880)

Gerő László: Építészeti stíluskor
Bp. 1954. 118. l.
122. l.

M. D. U.

PETSCHACHER Gusztáv építész

Bp. Sztálin (Andrássy) u. 88. Harom-
emeletes bérház sgraffitto-diszek-
kel (1879-80)

Sgraffittók Szekely Bertalan és
Rauscher Lajos

Gerő László - Magyar építészet bala-
dó hagyományai Bp. 1951. 63. l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv

építész

1884-ben kezdte építeni a Sztálin út 39. sz alatti házat, erre a megbízást pályázaton nyerte el.

Lyka Károly: Petschacher Gusztáv építészete

M.M.M. Évkönyve 1952, 184 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

Budapesten az Áll. Tanítónő és Nevelő Intézet (1874?)
Sztálin út 63 sz. házat készítette.

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

M.D.K.

Petschacher Gusztáv
építész

Budapesten, a Sztálin út 63 sz. alatt emeletes villát
épített (elpusztult)

Ybl Ervin: Petschacher Gusztáv építészete
M.M.M. Évkönyve 1952, 192 l.

MDK

Petschacher Gusztáv épitész

Szöveg-archiv anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz.321.l.

Petschacher Gusztáv MDK

Párizsi Áruház helyén a VI-VII kerületi kaszinó Székházát épitette. Szép főhomlokzatát az üzleti reklámozás kedvéért elrontották.

262.o.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Petschacher Gusztáv

építész

A Körönd architektonikus kialakitására kiirt pályázat nyertese.
264-265.o.

Máv Nyugdijintézet / Népköztársaság utja 88/ 1879-80-ban épült a z ő tervei szerint.
265.o.

Repr: Népköztársaság utja 88. sz. /Körönd/ homlokzata.
264.o. 269. kép.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Petschacher Gusztáv. MEK

épitész

Osztrák származásu,1873-ban jött Pestre. Itt Unger Emil vezetésével a Sugárut épitővállalatnál dolgozott.

265.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Bp.// Budapest. Bp. 1959.

M. D. R.

PETSCHACHER Gusztáv építész

Máv bérház

~~Andrássy~~ út 98. 17.
Sugár

Magyar építészet. Bp. 1954. 31. l.

M. D. K.

PETSCHACHER Gusztáv építész

Bp. VI., Egyhori Sugár út 88. Háromemeletes bérház, 1879-80.

Magyar építészet. Bp. 1954. 105. l.

Petschacher Gusztáv

MEK

MÁV nyugdijintézet bérháza /Népköztársaság utja/
Hitelbank épülete /Nádor utca/

100.o.

Borsos - Sódor - Zádor : Budapest. Bp. 1989.

bérvári székesegyház

ásának

ári naplója

- feléről

K Pettschacher András

Pettschacher János

Pettschacher Samu

antalosok

l.

Csatkai Sopron 1847

15. l.

MDK

Pettschacher András asztalos

Csatkai Sopron 1847. 15.1.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Petschacher

1888. Lenin könít 82. alatti ház tervezője repr.

Rmisj: A Nagy könít Bp. 1960. 18.o.

Petschacher

hozzájárult a Nagkörút kiepítéséhez

Ruisz: A Nagkörút Bp. 1960. 38.o.

REGGELIT KAPNAK
A CIGÁNYISKOLA TANULÓI

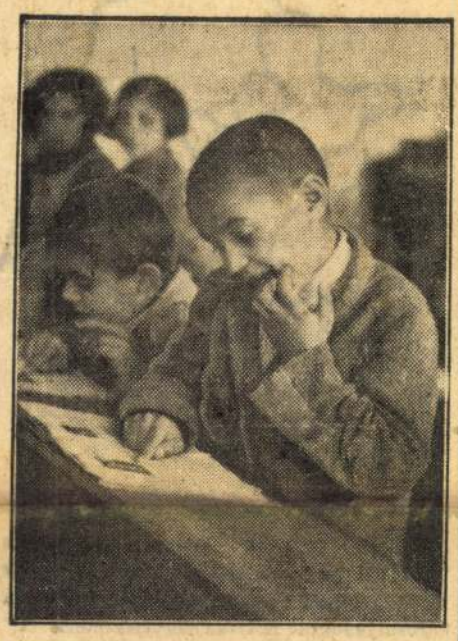

ARCOK A CIGÁNYISKOLA PADJAIBÓL

Látogatás Zsolnai Imeldánál meg a többi cigánypurdénál a cigányiskolában

Tárkány, december 24
(Az Est kiküldött munkatársától)

Feltámadtak három évvel ezelőtt a komárommegyei tárkányi iskolások (vagy talán szüleik) és kimondták, hogy *nem ülnek egy padban a cigánygyerekekkel.* A községben határoztak és a határozatot tett követte: *külön cigányiskolát nyitottak a cigánypurdéknak*, a tárkányi római katolikus népiskola udvarán, hátul; egy külön épületben.

Hangos dicsértessék köszöntött, hogy átléptük a cigányiskola küszöbét. Kíváncsi arcok, ragyogó fekete szemek. A faluvégi harminc cigánycsalád apró népének nagy kíváncsiskodása. Az első padban a *Farkas* Pisti nagy izgalmában majd kiugrott a helyéről, de a többi Farkas, Ravasz, Lencse, Vörös meg Lakatos is.

Mosolygósan fogadott az iskola egyetlen szőkéje: a fiatal *Jász* Dénes tanító úr. Azután a nem mindennapi látogatásra átsétált a paróklárói *Mátray* Guido bencés-plébános úr és az iskolából *Grisse* János kántortanító úr. A fehérre meszelt falról a bíboros hercegprímás és *Kelemen* Krizosztom pannonhalmi főapát képe nézegeti naphosszat a kis cigányokat és a jókora terem hátteréből pirosan integet feléjük a színpad függönye. Mert ez a terem az iskola népművelési díszterme ünnepi alkalmakon.

A ruhátlanságuk miatt nem tűrték akkoriban a falubeli gyerekek a cigányokat maguk közt, — mondja a tanító úr, akit az állam nevezett ki a katolikus iskolába, a cigányiskola ellátására.

Csak nézegetem a cigányapróságokat, most milyen rendesek, mosdottak, tiszták. A Zöldkereszt épp a napokban nyiratta őket ünnepi kopaszra. Jó bakancs, cipő mindegyik lábon, csak itt a második padból integet felém két kis meztelen lábikó. A két meztelen láb gazdája is azért mezítlábas, mert *szerítja az ajándékcipő.*

Pösze purdék

Három osztály együtt, első, második, harmadik osztály. Jobboldalon a lányok, baloldalon a fiúk. Sorjában bemutatkoznak: *Paltás* Pitti, *Talvaj* Zoli, *Javas* Ajadár. Csupa pösze a Farkas, a Karvaj, a Ravasz. Elsősök a szegénykék és *még beszélni is alig tudnak.* De a másodikosok, harmadikosok már olyan szép ízes beszédűek, hogy öröm hallgatni őket. *Vörös* Ádám, *Zsolnai* Jenő, *Lakatos* István, *Lencse* Gyula és a többiek. Túlnan a lányok: *Szép* Mária, *Zsolnai* Imelda, *Barkóczi* Kató, *Lakatos* Etel, *Ravasz* Ilona, *Karvaly* Mária. Tizenhét fiú- és tizenegy lánynövendéke van az iskolának.

Imelda az osztály okosa, a kis *Manci* az első padban az iskola elegáns cigánykisasszonykája, rózsaszín díszes szvetterében, csipkés köténykében. Pestről ideszármazott cigánygyerek.

— Ki adta nektek ezeket a szép, jó cipőket? — kérdem.

— A postás bácsi, — feleli egyszerre három purdé is.

— Dehogy is! A vármegyétől kaptátok kedves gyermekeim, — magyarázza a tanítóbácsi — mert *az urak gondoltak rátok!*

Tavaly a plébános úr gunyát is szerzett nekik a Vöröskereszttől. Majd talán az idén is sikerül.

Az izgalom örömé csillog a fekete szemekben és virgoncak a purdék, akár a gyíkok.

— Mik szeretnétek lenni?

A Vörös Béla *prímás*, a Pista *brácsás*, a Zoli *kontrás*, a Gyula *nagybőgős.* Akinek mi az apja kint a cigánysoron. Csak három nem akar muzsikus lenni, az egyik *bádogos*, a másik *köszörűs* szeretne lenni, a harmadiknak minden álma a *szabóinasság.*

— Egyiktek se szeretne plébános úr lenni?

Plébános úr? Kacagnak. Látom a képükön a nagy csodálkozást, hogyan is tud ilyen csacsiságot kérdezni a pesti bácsi.

— Főbíró se szeretne egyiktek se lenni? Vagy piros generális?

Még nagyobb a hahota a furcsa kérdésekre.

Mi szeretne a kis Mancika lenni? *Varróné.* És a többi? Lány. Nagylány. Csak nagylány az a Murilló-angyalképű kis oláhcigánylány is. A 30 cigánycsaládból *négy az oláhcigány-familia.*

Itt a reggeliebéd

Tizenegy órára jár az idő, mingyárt vége a délelőtti tanításnak. Mi van ott a sarokban, hogy úgy pislogatnak már arrafelé a purdék? Hatalmas bádogkanna és a bádogkannában a déli ebédjük: *a főapátság tejadománya.* Ez a reggelijük és az ebédjük. Egy-egy csupor tej. Aki teheti, darabka kenyeret hoz melléje. Ma a 28-ból mindössze *ketten hoztak kenyeret*, mert még a cigánykenyérre, a sós-vizes vakarcsra sem telik. *Ma egyetlenegy sem reggelizett. Tegnap se. Tegnapelőtt se. Azelőtt se.* A cigányputrikban naponta egyszer kerül étel az asztalra. Úgy estefelé kis krumplileves, bableves, miegyéb. Húst utoljára az ősszel ettek. Amikor seregszámra öntötték a kövérre hízott ürgéket kint a legelőn, meg az erdőszélen. No és a multkor, amikor a nagy tilalom ellenére a dögtemetőből csak eltünt az a szép kövérre hízott disznó.

Itt a karácsony. Tele a purdék szája szép karácsonyi versekkel, de már tudják az újévi köszöntőt is.

Kérdem a plébános urat:

— Nem bántja ezeket, hogy száműzve vannak a többiek közül?

— Dehogy — hangzik a válasz, sőt *büszkék rá, hogy külön iskolájuk van.* Olyan büszkék, hogy *lenézik a falubeli gyerekeket* és különbnek tartják magukat azoknál. Még az udvaron szünet közben se keverednek közéjük. Arra is nagyon büszkék, hogy mindenük megvan. Könyvet, iskolaszereket a népművelési bizottságtól kapnak. És határozottan *szorgalmasak, jólneveltek, iparkodók.*

Most az a gond, hogy külön iskolát építhessenek nekik hátul az iskolaudvaron, hogy így felszabadulhasson a díszterem.

A tanító úr kiosztotta a tejet. Látta volna csak ezt az étvágyat aki étvágytalan, keserű gyomorbajos. És a plébános úr, akinek külön szívügye a tárkányi cigányság élete, külön ajándékot adott a purdéknak:

— A látogatás örömére ma délután nem kell a nagy sárban onnan kívülről bejönnötök az iskolába...

(b. á.)

KÉSZ A FÓRUM VÉGLEGES TERVE

25 méterre szélesítik a Tisza István uccát

— *Az Est tudósítójától* —

A Közmunkatanács hosszú ideig tartó vita után végre *megállapította az Erzsébet tér és a központi városháza környékének szabályozását.* Az Erzsébet tér és a Vilmos császár út között álló házakat le fogják bontani és helyükön park lesz. A Gróf Tisza István ucca szűk, mindössze 15 méter széles. Az uccát *25 méterre szélesítik ki.* A Gróf Tisza István ucca és Vilmos császár út sarkán *tér lesz*, úgy hogy az Andrássy út tulajdonképpen *erről a térről fog kiindulni.*

Szó volt arról, hogy a városháza károlykörúti frontja *beljebb kerül*, ezt a tervet azonban a Közmunkatanács elvetette. Ugyancsak megmarad a helyén a Deák téri templom. A napokban megérkezik a városházára a Közmunkatanács átirata, amely *az új szabályozási terv részleteit* fogja tartalmazni. A főváros vezetősége azt szeretné, ha a károlykörúti városházát mielőbb lebonthatnák, hogy helyén *6—8 emeletes üzemi székházat* építsenek. Ebben az ügyben már folynak a tanácskozások.

Ha folytonos bélpangásától és túlsok gyomorsavától okvetlen meg akar szabadulni, úgy ne mulassza el reggelenként egynegyed, esetleg félpohár természetes »Ferenc József« keserűvizet éhgyomorra inni. Kérdezze meg orvosát.

SPORT

UJJÉ, HUJJÉ, A JÉGEN REMEK!

— Ha gyorsan megyünk, elveszik a bérletünket

Írta és rajzolta: PETSCHAUER ATTILA

A legérdekesebb hely most Pesten a városligeti műjégpálya.

Uriasszonyok, úriasszonykák, démonkák, babuskák, cicuskák, ifjacskák, vénecskék, fiucskák, lányocskák siklanak, repülnek, ívelnek a jégen. Különböző színű és anyagú pulóverekben áldoznak a téli sport örömeinek. Egy kitünően futó, kedélyes bécsies szőke nő, jégjódlit énekel:

»Ujjé, hujjé, a jégen remek!«

Az igazán szép nők szerényen viselkednek.

Nagy korzó és megbeszélés van a jég partján. A villanyóra alatt ez a mondat üti meg a fülemet:

— *Az a fekete fiú ott a lámpa alatt együtt van még a sovány doktornéval?*

Zöldtrikós, fekete hölgy adja meg a választ.

— *Dehogy. Csak az asszony hiresztelt. Minden szava hazugság. Az a nyavalyás férje is unja már. Önagysága taxival jár ide. Tudnillik taxigavallérral. Nézd csak, ott csoszog!*

A jégre mutat és ott egy tiszteskorú nő, hátrafelé próbál korcsolyázni. Bravúrozik, nagymama korban.

Előtte a nett bárgavallér bógnizik és vezényel.

— *Nacsasszony kérem, emelje a lábát, jobb, bal, jobb, bal.*

Megszólal a zene. Tangót recseg.

— *Jaj, Pista, mi lesz, ha elesem?*

— *Semmi, megüli magát.*

Jobb, bal, jobb, bal...

A hölgy emeli a lábát, föltehető, hogy valamikor fiatalabb napokat látott. De most, ahelyett, hogy otthon ülne és érmelegítőt horgolna, vagy észrevétlenül, szerényen csuszkálna, kanca-göggel tapossa a jeget és azt hiszi, hogy minden legény *»itt a jégen ütet szereti«*...

De nemsokáig képzelődik, mert hamarosan elvágódik szegény.

A gavallér hozzákorcsolyázik. Összeszedi a puderpufnit, a muffot, a sálat, majd segítségül hívja a hivatásos korcsolyatrénereket, akik lábraállítják a dámát.

Továbbódalgok hócipőmben.

Egy gyerek kacsázik, kedves, fitos orral szipákol, idén lehet először korcsolya a lábán. Kétségbeesve, begörbült lábakkal áll a jégen. Kapaszkodik a kerítésbe. Egyszerre jön egy nagy csapat korcsolyázó. Remekül mennek, odaernek hozzá, elsodorják. *Zsitty!* Mindenki a földre zuhan. Gyerekek. Nevetés és *Jósep* bácsit a jég öreg bonvivánját is magukkal rántják, aki perzsa sapkában, kék pulóverben, piros sállal és óriási orrlyukaival száguld végig a jégen.

Jósep bácsi mérges. Ktabál.

— *A, illen zsirkefogók! Mintyár letörröm lápadok!*

Jósep bácsi

A gyerekek röhögnek. Aranyosak. Színes szvetterekben, lehajtott harisnyákban nyüzsögnek, zsibonganak a kedvesképű lurkók.

— *Panasz van ellenetek* — mordulok rájuk. — *Veszélyeztetitek a felnőttek testi épségét.*

— Először cipővel nem szabad a jégre lépni — felesel velem egy tízéves. Biztosan vigyázó az iskolában. Barackot ígérek neki, mire egy szőke válaszol. *Péternek* hívják, 13 éves, de mint mondja, már híres vadász. Őzet, szarvast, dámvadat is lőtt már.

— Ez hülye, kérem, majd én elmondom, hogy áll a dolog. Tetszik tudni, több barátommal kijárok a műjégre és itt a felnőtteket többször hallottam panaszkodni, hogy gyors futásunkkal veszélyeztetjük testi épségüket. Bevallom, hibásak vagyunk, de mit tegyen egy 13 éves fiú, ha benne egy kicsit tüzes magyar vér folyik. Szeretnénk hokkizni is, de ez sajnos nem lehet, mivel nincs hely — ezt is mondják a felnőttek. A műkorcsolyázóknak van egy tánchelyük, egy műkorcsolyázóhelyük és egy külön elkerített részük az ügyesen korcsolyázóknak. Tessék mondani, nem tudnának a felnőttek odamenni műkorcsolyázni? Ha mi megkapnánk azt a kis helyet, nem veszélyeztetnénk a felnőttek testi épségét. Nem zavarnánk a mulatságukat.

— *Azt mondják, túlgyorsan és összevissza mentek.*

— Igaz, ha gyorsan megyünk, ránk szólnak, hogy reggel nyolctól kilencig jöjjünk. Akkor száguldhatunk ahogy tetszik. De nekünk még iskolába kell járnunk. Kérem itt az történik, hogy a gyorsan futókat felviszik az irodába és elveszik a bérletüket. Hát hogyan fejlődjön így jó új korcsolyázó nemzedék?

— *Ebben igazad van,* — mondom az okos fiúnak. Tovább korcsolyázik a gyereksereg és a melegedőbe megyek, ahol ember ember hátán tolong. Óriási zaj van. Egy hájmamára hárman segítik a korcsolyát.

A csatoló felszól:

— *Mi dolgozunk és nagyadd szuszog?*

Gyámoltalan kislány ül az egyik padon. Csak egy nagyon kis hely van mellette. Odamegy hozzá egy terebélyes nő és *»szabadi«* kérdéssel máris leül a kislányra.

— *Mama, rámült a néni* — nyiszog a kislány és kedves mamája menti ki a veszélyes helyzetből.

Elindulok hazafelé. De még előbb a Vajdahunyad előtti hídra megyek, ahol egy kis razziát tartok.

Katonák és Mariskák nézik a korcsolyázó műjeget. A hadfiak udvarolnak. Ugy fogják meg a kis Marisok kezét

És ennél a táncnál...

gyengéden, mint ott lent a fiatal urak korcsolyázva a kisasszonykáikat. Az egyik Maris csiklandósan nevetgél a hídról a korcsolyázókra. A baka figyelmezteti:

— *Nézd-e Maris. De szép ruhája van annak a begyes naccságnak. Olyat vennék neked, ha...*

— Köll a sintérnek az olyan. De jó, hogy szólt. Igyekezzünk befelé a városba, mert a naccságám nagyon meghagyta: *»Mari, nyolc órára itthon legyen, mert meghivtam vacsorára a Kropacsekéket.«*

Felmondott a marseillei villamostársaság Di Meglio „boksz-kalauznak"

— *Az Est tudósitójától* —

Di Meglio, a híres francia ökölvívó, aki Párizsban *»agyonverte« Carnerát* és aki vasárnap Budapesten mérkőzött *Romus*-szal, nemcsak bokszoló, hanem villamoskalauz a marseillei közlekedési vállalatnál. *Di Meglio* lyukasztotta Marseilleben a jegyeket, kiabálta az átszállót, de nem nagy buzgalommal, mert egy héten csupán kétszer lyukasztott, míg ötször *bokszolt*.

Végül is a villamostársaság vezetősége meggondolta a dolgot *és kíméletesen közölte Di Meglióval, hogy túlzásba viszi a bokszolást.* A társaság nem azért adja a fizetést Di Meglionak, hogy kü földön vendégszerepeljen, mint bokszoló, hanem azért, hogy a marseillei villamoson dolgozzon, mint kalauz. Tudtára adták, hogy felmondják állását és a jövőben nem számítanak arra, hogy *Di Meglio*, a bokszbajnok, szerencséltesse a marseillei villamos utasait munkásságával.

ALBERT DI MEGLIO

MOZI FILM MŰSOROK

Kültelki moziban

Irta és rajzolta: Petschauer Attila

Kültelki moziban voltam. A képen a nagyhercegnő Claudette *Colbert* és a nagyherceg Charles *Boyer* szívdöglesztő bukása látható. A nagyherceg imádja a hercegnőt és a vászonról tapossa a mozi hölgypublikumának szívét. Ő és élete párja a forgatókönyv szerint Oroszországból menekültek és Párisban egy bankárnál vállaltak állást. A szereposztás szerint a herceg komornyik, a hercegnő komorna a kormányfőtanácsosáknál. Szóval — mindenki kitalálja — a »*Tovaris*« című filmről van szó.

Előttem pirossálas, platinaszőke lány ül a fiújával és folyton beszél, magyaráz. A filmről Boyer öli a női szíveket, a lány pedig a szerencsétlen fiú szívét. Be nem áll a szája és sóhajtozik.

— *Látja Pista én nem nagyhercegnek képzelem Boyert.*

— *Pszt! Pszt! Pszt!* (Jobbról, balról, elölről, hátulról).

Charles Boyer és Claudette Colbert

Pista halkan:

— *Hanem?*

— *Olyan Eintänzer-félének, aki gyilkolja partnernőit, üzletnek tartja a szerelmet és a táncot, taxira jár a szive és centiméterenként méri a forró pillantásait.* Minden lány őt csókolja. A démonokat puhára főzi és *az egész ember olyan, mint egy dugóhúzó, de azért markáns egy alak és imádni való pofa.*

Fent a vásznon a konyhában ölelkezik a nagyherceg és a hercegnő. Ábrándoznak. Boyer szája rátapad Claudette Colbertére és a zártszékben a lány tovább magyaráz.

— *Hiába, a férfi bűne a nő romlottsága.* Persze a szőnyegen is nyomot hagy a ballépés.

(Ezt a két mondatot nem értettem, de leírom, hátha valaki meg tudja fejteni.)

De nini, a képen már látható budoárjában a bankárné. Avagy az asszony a lejtő elején. Vonaglás. Imádja az inas nagyherceget, aki éppen behozta az uzsonnakávét. Fogdossa a frakkját Boyernek, mert elhatározta hogy ha törik, vagy szakad, jöjjön a ballépés. A nagyherceg mereszti gurgulya szemeit és kerülgeti a francia főtanácsosnét.

Az asszony a lejtő elején

A nézőtéren a leány magyaráz.

— *Látja, Pista, maguk mind ilyenek.* Itt van ez a kikent, kifent macska, gazdag az ura, ellátja mindennel és mégis a másik kell neki. És nézze ezt a nagyon szerelmes nagyherceget, aki az előbb még megcsókolta a konyhában a hercegnőt, milyen csintalan. Eddig majd elömlött az epéje Claudetteért. Most pedig már büszke arra, hogy egy gazdag démon ölébe hajthatja a fejét. *Rémes alakok maguk férfiak.*

— *De Micike...*

Hoppá. Már látható a másik kockán a bankár férj, aki a szalónban felindultan járkál, alatta recseg, ropog a padló, illetve a hangos gép. Ő a nagyhercegnőkomornába szerelmes és éppen *kint a farkas, bent bárányt játszik vele.* Claudette hamiskásan visszautasítja és közben kedveskedik a bankárnak.

Micike kérdez:

— *Mondja Pista, maga milyen fajtájú nőket szeret? A férfiasat, vagy az ilyen biedermeiert.*

Micike és Pista

Pista a foga között:

— *Én az anyákat tisztelem.*

— És mondja, *a modern táncolókról mi a véleménye?*

— Pszt! Pszt! Pszt! (Jobbról, balról, elölről, hátulról.)

Pista suttogva:

— Én nem táncolok, engem már sokat táncoltattak az asszonyok. *Én csak a nyugodt, csendes lányt szeretem és ha Micike maga akarja, hogy szeressem, fogja be a száját.*

Ez így megy egész előadás alatt. Egyik friss és újszerű bemondás után a másik. Úgy recsegnek a szellemszikrák, mint a kültelki mozi hangosgépe. Izgatott cukorszopogatás után végre kigyulladnak a lámpák. Félidő. A világosban mindenki a magyarázó lányt nézi. Én is. A fiú elpirul és csokoládéért rohan a büfébe, látni az arcán, hogy *szégyeli »a nagydumás lányt«.*

Nincs szükség megalázó könyörgésre és szánalomkeltésre

Ezért javasolja a színházi kamara a MABI útján való színészbiztosítást

A kultuszminiszterhez terjesztett fel a Színművészeti Kamara javaslatot a magánszínházak tagjainak a MABI útjan való kötelező betegség és baleset elleni biztosítás tárgyában. A színészek ebben az ügyben kiküldött előkészítő bizottsága a következőkben javasolja a kamara tagjainak a MABI útján történendő biztosítása elrendelését.

1. Tekintettel arra, hogy a biztosítandók közül a színészet nagyrészének a művészi foglalkozásból eredő keresetét számottevő kiadás terheli, a betegségbiztosításnál csak *a kereset 50%-át vegyék alapul.* A MABI részéről a betegségek megállapításánál, illetve a keresetképtelenség elbírálásánál figyelembe kell venni a művészi foglalkozásoknak az egyéb foglalkozásoktól való eltérését. Például *rekedtség,* időleges *nagyothallás,* stb., olyan esetek, amelyek ha fájdalommal nem is járnak, más foglalkozásuakat nem gátolnak a munkában, *a színészt igen.*

2. Az előkészítő bizottság mérlegelte, hogy a MABI által nyujtandó szolgáltatásokat a tagok szükség esetén jogosan követelhetik. A színésznek tehát nincs szüksége, mint jelenleg, ismeretségre, összeköttetésre, protekcióra, megalázó könyörgésre vagy szánalomkeltésre. *Nincs szüksége arra, hogy koldulás útján szedje össze pályatársaitól a legszükségesebb gyógyszerköltségeket.*

3. Nem áll meg az az ellenvetés, hogy a MABI útján komoly orvosi kezelést és gyógyszert nem lehet kapni. A színháznál jelenleg is biztosításra kötelezettek kezelésének számos példája az ellenkezőjét bizonyítja.

4. Nem jelent nagyarányú megterhelést a MABI-tagság, a színészeknek és színigazgatóknak. Száz pengő fizetés esetén a tag részéről csak *havi 2.50 pengő* járulék fizetendő.

Megoldódik a magyar filmgyártás válsága

Jelentettük, hogy az idei szezonban a magyar filmgyártás kátyúba került. A főleg anyagi természetű nehézségek kiküszöbölésére a hat legnagyobb magyar filmgyártó cég vezetői éjjel-nappal tanácskoznak. Ennek a hat cégnek bizonyos helyről hajlandók is lennének gyártási lehetőségeket adni, mégpedig olyan formában, hogy *egymillió pengő kamatmentes hitelt és forgótőkét utalnának ki számukra.* Az egymillió pengőt ez a hat cég *huszonnégy magyar film részbeni költségeire fordítaná,* ez a pénz pedig úgy térülne vissza, hogy minden fillér, amely ezekből a filmekből befolyik, *legelsősorban a hitelezőt illetné.*

(6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ELIT** (114-502. Szent István-körút 16. szám.) **Zaza** (Claudette Colbert). Trükkfilmek. H (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **FORUM** (189-707, 189-543, 188-528. Kossuth Lajos-utca 18. sz.) Második hétre prolongálva! **Három kis angyal** (Deanna Durbin) (1/6 1/8 3/10; Sz V Ü 1/4 1/6 1/8 3/10.) — **GLÓRIA** (144-800. Thököly-út 56. szám.) **Tilos utakon** (Corinne Luchaire). A vadon vérengzői (kultúrfilm). H (1/5 3/7 9; Sz 1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) — **HOLLYWOOD** (142-455. Bethlen-tér 3.) **Színiiskola** (Luise Rainer) és a kisérő müsor. Hiradók. (1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) Vasárnap d. e 1/11; orakor: **Top-Hat** (Fred Astaire). — **HOMÉROS** (296-178. Hermina-út 7.) **Tiszavirág** (Tolnay, Lehotay). Embervadász (rajzfilm). Hiradók. (1/5 7 1/10; V Ü 1/2-től folytatólagosan.) — **IPOLY** (292-626. Csáky-utca 65.) **Tiszavirág** (Tolnay Klári, Lehotay). Bestiák birodalma. H (5 1/8 1/10; Sz 1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) vasárnap d. e. 1/11 órakor: **Kis mama** (Gaál Franci). — **JÓZSEFVÁROSI** (134-644. Kálvária-tér 7. szám.) 16 éven felülieknek! **Ingovány** (Annie Ducaux). Tavasz varázsa. H (1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) Vasárnap 1. e 1/11 órakor: **Nagy ábránd** (Jean Gabin). — **KAMARA** (1 -027. Dohány-utca és Nyár-utca sarok.) **Hófehérke és a hét törpe** (Walt Disney). Zenélő tündérek (szines). (4 6 8; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **KULTUR** (386-193. Kinizsi-utca 16. szám.) **Tilos utakon** (Corinne Luchaire) és a kisérő müsor. H (5 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) — **LLOYD** (111-994. Hollán-utca 7., a Szent István-körútnál). **Szajnaparti szerelem** (Jean Gabin) (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **NYUGAT** (127 162. Teréz-körút 41.) **Modern idők.** (Chaplin). **Vonósnégyes** (Szőke Szakáll). Folyik vagy nem folyik (Popeye). Vadászat rókakomára (szines). 1/5 7 1/10; Sz 4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10). — **ODEON** (130-263. Rot enbiller-utca 37/b.) 16 éven felülieknek! **Tilos utakon** (Corinne Luchaire). Vig leányok zenekara. H (Folyt. előad. 1/5 3/7 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) Vas. d. e. 1/11-kor **Az ember néha téved** (Tökés, Páger). — **OLYMPIA** (342-947. Erzsébet-körút 26.) **Ingovány** (Annie Ducaux). Lovasok előre 'sportfilm). Hiradók. (Mindennap d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130-125. József-körút és Kölcsey-u. sarok) **A nagy keringő** (Luise Rainer). Kieg.: H. (5 1/8 1/10. Sz V Ü 4 6 8 10). — **ORIENT** (114-926. Izabella-u. és Aradi-u. sarok) 16 éven felülieknek! **Tilos utakon** (Corinne Luchaire). Vigleányok zenekara. H. (1/5 3/7 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10). — **OTTHON** 146-447. Beniczky-u. 3. és Baross-u 87. sarok) **Vadrózsa** (Dayka, Rózsahegyi). Kultúrfilm. H. (1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) Vas. d. e. 10 és 1/12-kor **Párizs lámpafénynél.** — **PALACE** (136-523. Erzsébet-körút 8.) **Bors István** (Páger, Tolnay). H. (4 6 8 10; Sz V Ü 2 4 6 8 10). Vas. d. e. 11-kor **Zsákutca** (Sylvia Sidney). — **PÁTRIA** 145-673. Népszinház-u. 13.) **Nincs többé alvilág** (E. G. Robinson). Tevétől a versenyautóig. H. (3/4 3/6 3/8 3/10; V Ü 3/2 3/4 3/6 3/8 3/10.) Vas. d. e. 1/11-kor **Első mámor** (Gigli). — **PHÖNIX** (144—454. Rákóczi-út 68.) **Nincs többé alvilág** (Edward Robinson). Boldog hollandusok. Diákjazzband. H. (Folyt. előad. mindennap d. e. 11; d. u. 1 3 5 1/8 1/10.) — **RÁDIUS** (122-098. 120-564. Nagymező-utca 22—24. szám.) Harmadik hétre prolongálva! **Szerelmesek** (Jeanette Mac Donald). Hiradók. (1/6 1/8 3/10; Sz V Ü 3 1/6 1/8 3/10.) Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Dr Cholnoky Jenő előadása Dél-Amerikáról.** — **REX** (139-416. István-út 39.) 16 éven felülieknek! **Ingovány** (Annie Ducaux). Amerikai csodabogarak (kultúr). H. 1/5 3/7 9; Sz 1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10) — **RIALTÓ** 139-497. Rákóczi-út 70.) **Egy pesti éjszaka** (Danielle Darrieux). Bög a tehén (burl.). H. (D. e. 1/11; d. u. 1/2 3/3 5 1/8 1/10. V Ü d. e. 10 12; d u. 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLO** (141-902. 342-946. Erzsébet-körút 45. szám.) **A toprini nász** (Jávor, Tolna Klári). H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **SAVOY** (146-040. Kálvin-tér sarok, Üllői-út 4.) **Szajnaparti szerelem** (Jean Gabin). Csintalan egér 'trükkf.). H. (1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10) Vas. d. e. 1/11-kor **Első mámor** (B. Gigli.) Trükk- és sportfilmek. — **SCALA** (141-411. Teréz-körút 60. sz.) **Felességem a detektiv** (Wiliam Powell). Florida hősei. H. (1/6 1/8 3/10; Sz V Ü 3 1/6 1/8 1/10). — **SIMPLON** (268-998, 268-999. Horthy Miklós-út 62.) **A meg nem értett férj** (R. Riemann) és a kisérő müsor. (1/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10). — **STUDIÓ** (140-840. Akácfa-utca 4. szám.) **A válóperes leány** (Merle Oberon). H (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10.) — **TIVOLI** (123-049. Nagymező-utca 8. szám.) **Mesterdalnokok** (A 3 Ritz Brothers). Képek orvosa (Pluhár konf.). H (Folyt előad. 1/5 7 1/10; Sz 3/4 1/6 1/8 1/10; V Ü 1/2 1/4 1/6 1/8 1/10.) Vasárnap d. e. 11 órakor: **Az ember néha téved** (Tökés, Csortos). — **TURÁN** (128-401. Nagymező-utca és Mozsár-utca sarok). **Ingovány** (Annie Ducaux) és a kisérő müsor. H (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) Vasárnap d. e. 11 órakor: **Rajzfilmmatiné.** — **URÁNIA** (146-046 Rákóczi-út 21. szám.) **Aranyat asszonyért** (Kirsten Heiberg). A tengerfenék szinpompája (szines). H (5 1/8 1/10; V Ü 1/3 5 1/8 1/10.) Vasárnap d. e. 11 órakor: **Az Egyetemi Énekkar ó vendégszereplése.**

HIREK

— **A törzsökös magyarok és a választások.** A *Törzsökös Magyarok Tábora Sárkányos Mozgalom* végrehajtó bizottsága pénteken délután rendkívüli végrehajtó bizottsági értekezletet tartott, amelyen elhatározták, hogy a közelgő választásokon a szervezet sem önálló jelölteket nem állít, sem más politikai pártokat nem támogat, tekintettel arra, hogy bármely párttal való együttműködés a szervezetnek pártpolitikai színezetet adna és a törzsökös magyar összefogás gondolatának egyetemességét veszélyeztetné. Ez a határozat természetesen nem jelenti azt, hogy a törzsökös magyarok távol akarnák tartani tagjaikat az aktív politikai életben való részvételtől, ellenkezőleg a vezetőség kívánatosnak tartja, ha tagjai mindazoknak a pártoknak kebelében, amelyekhez pártpolitikai meggyőződésük szerint tartoznak, teljes aktivitással igyekeznek közéleti meggyőződésüknek és ezáltal a törzsökös magyarság eszmevilágának érvényt szerezni.

— **A szegények gázálarcáért.** A belügyminiszter leiratot intézett a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarához, amelyben a Légoltalmi Liga Országos Női Bizottsága részére engedélyezett *adománygyűjtési akció szabályzatát* küldötte meg. A Női Bizotság élén álló hölgyeket nemes és nemzetvédelmi szempontból rendkívül nagyjelentőségű cél vezette ennek az akciónak megindítására: *a szegények gázálarccal való ellátása.* Az a társadalmi osztály, amely egy repülőtámadás esetén amúgyis a legnagyobb veszélynek van kitéve, nem képes anyagi okok miatt még a legszükségesebb óvintézkedéseket sem megtenni, még kevésbé gázálarcokat beszerezni. A Légoltalmi Liga Országos Női Bizottsága ezért oly módon kívánja a szegény lakosságot gázálarccal ellátni, hogy *kétfilléres jótékonysági bélyegeket* hoz forgalomba, amelyeket iparosoknál és kereskedőknél helyez el bizományban, hogy a náluk vásárló közönségnek átvétel céljából ajánlják fel. A kereskedőket és iparosokat tehát az akció anyagilag nem terheli. A kamara ezúton is felkéri a kereskedő- és iparostársadalmat, hogy az akció lebonyolítását végző Légoltalmi Ligát a nemes cél elérése érdekében a rendelkezésére álló eszközökkel a legmesszebbmenően támogassa.

— **Országos hadifogolytalálkozó.** Május hó 7-én délelőtt a przemysli hadifogoly bajtársi kör hadifogolytalálkozót rendez a városligeti Dreher-söröző helyiségeiben. Ez alkalommal a Nemzetközi Vásárral kapcsolatban félárú vasúti kedvezmény van érvényben. A találkozó résztvevői megkoszorúzzák a hősök emlékművét, aztán megtárgyalják a przemysli zarándokút részleteit és feltételeit. Felvilágosítással és tájékoztatással szolgál a Przemysli Bajtársi Kör, Budapest, Alkotmány-u. 31.

— **Csongrádon megkezdték a szőlőpermetezést.** A csongrádi határban a szőlő előrehaladott fejlődése miatt megkezdték a szőlősgazdák az első permetezést. A rendellenes időjárás ez évben május végéről május elejére tette át a szőlőtőfejlődésnek azt a fokát, mely az első permetezési időt megkívánja. Eddig még nem jelentkezett fertőzés és bő termés ígérkezik.

FONTOS!!!
Megnyílt
a „Fogaskerék"-Söröző
Izletes ételek, kitűnő fajborok. Részvénysör. **Esténként SÁRAYELEMÉR és cigányzenekara muzsikál.** Kedves ismerőseit és vendégeit szeretettel várja
Villányi Vilmos
a „Fogaskerék"-Söröző gazdája
a Tinódy-Söröző volt főpincére,
II., Olasz-fasor 45. Tel. 155-098.
Különlegessége: nyársonsült pulárd és fiatal liba

KINAIAS VERSEK

Írta: Kemény Simon

SZELES DÉLUTÁN

Fúj a szél, rázza, rángatja a fát,
Szirmonkint veszti virágát az ág.
Vastag szárán remeg a tulipán,
Hogy milyen szép ő, nem is tudja tán.

TÁJKÉP

Birkák rágják a szik koldus füvét,
Itt szélmalmok, amott gémes kutak,
Terel s visít a mérges kis puli,
A sunyi birkák féltik gyapjukat.

JÖVŐRE?

Lekaszáltam kertemben a füvet,
Jövőre itten fűmagot ki vet?
Ki vet jövőre itten fűmagot?
Nem mondják meg az irigy csillagok.

A CSALOGÁNY

Alkonyodik, a fákon áll a bál,
Vadgerle búg és rigó kiabál.
Éjféltájban, ha minden nesz elül,
A csalogány a holdból kirepül.

A JÓBARÁT

Bajban vagyok. Ezt látja a barát,
Nyujtja erszényét s tölti a borát,
Nekem szeli meg a friss kenyeret,
Oly jólesik, hogy sajnál és szeret.

FŰBEN

Simogatom a sűrű, jó füvet,
Meleg tölti meg a tenyeremet.
»Milyen jó így«, csak ezt hajtogatom,
Hazám selymes haját cirógatom.

— **306.000 pengő Kispest deficitje.** Kispest város képviselőtestülete dr. *Molnár* József polgármester elnöklésével tegnap este rendkívül nagy érdeklődés mellett közgyűlést tartott. Ezen a közgyűlésen mutatkoztak be először az ujonnan megválasztott városatyák. Elsőnek a polgármester jelentését tárgyalták, amely szerint a közel kétmilliós költségvetésben 306.000 pengő hiány mutatkozik; adóemelés nélkül fogják eltüntetni. Ezt követőleg kifogásolták, hogy a szegények segélyezésére szükségmunkára és a szegény gyermekek nyaraltatására felvett 50.000 pengő nem elegendő. Ezután a polgármester jelentését a képviselőtestület egyhangúlag elfogadta. Végül elhatározták, hogy a város szegényházát ki fogják bővíteni.

— **Házasság.** Dr. *Kiss* Dezső kir. közjegyző és özv. *Sebők* Gyuláné házasságot kötöttek. Tanuk voltak: dr. *Stein* Emil, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ny. vezérigazgatója, magy. kir. kormányfőtanácsos és dr. *Murakeözy* Árpád ügyvéd.

Schweitzer Olga és *Eckstein* Vilmos házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Langer Lajos mérnök leányát, Liviát, eljegyezte *Kirschner* István.

Mann Lily és *Rauch* Géza házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Székely Irén és *Löffler* Andor, a Löffler kesztyűgyár igazgatója, jegyesek.

Fleischmann Elly és dr. *Fischer* András házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Nászutasoknak** *Hotel Kikelet Pécs.*

— **Budapest régi háziezredének emléknapja: május 14.** A volt cs. és kir. Mária Terézia nevét viselő 32. gyalogezred volt tisztikara és legénysége az idén május 14-én, vasárnap tartja kegyeletes ezrednapját. Az ezred tagjai féltíz órakor gyülekeznek a belvárosi Eskütéri plébánia előtt. Tíz órakor szentmise, mely után az ezred tagjai és a katonai küldöttségek a Harminckettesek-terére vonulnak, ott megkoszorúzzák az ezredszobrot, kiosztásra kerül 32-es rokkantak között az Ezred Alapítvány jövedelme. Az ünnepség után bajtársi összejövetel a Práter-utcai Micheller-vendéglőben.

— **Ügyvédi hír.** Dr. *Unger* Ferenc ügyvéd irodáját V., Vilmos császár-út 74. szám alá helyezte át.

x **Kékes Szálló.** Basedowkór gyógyhelye.

x **Miért jobb** vízben bevenni az Aspirin-tablettákat. Mert a vízben finom porrá szétesett tabletták a gyomron gyorsabban jutnak át, egyszerre kerülnek a szervezetbe és így jobb és gyorsabb hatást fejtenek ki. Minden Aspirin-tablettán a »Bayer«-kereszt látható, ez különbözteti meg az utánzatoktól.

x **Folyékony kínes.** Ezt mondta egyik orvosprofesszorunk a jászkarajenői Mira glaubersós gyógyvízről, mely az epe-, gyomor- és májbajok páratlan gyógyszere.

— **Emlékkönyv az Állami Felsőipariskola hatvanéves fennállása alkalmából.** A Budapesti Állami Felsőipariskola hatvanéves jubileuma alkalmából emlékkönyvet adott ki. A közel kétszázhetven oldalas munka *az iskola alapításától kezdve egészen napjainkig* magában foglalja azokat az ország iparára jelentős nagy horderejű pedagógiai elveket és újításokat, melyek a technika és az ipar fejlődése folytán fokozatosan vontak bele a tantervbe. Számos szakirányú értekezést is közöl a könyv, melyet *Jesch* László okleveles gépészmérnök-igazgató szerkesztett.

— **Dr. Cholnoky Jenő** egyetemi ny. r. tanár vasárnap délelőtt 11 órakor tartja rendkívül érdekes előadását Dél-Amerikáról a Rádius mozgóképszínházban (Nagymező-utca).

— **Felkérem** azokat az 1. honvédgyalogezredbeli bajtársaimat, akik velem együtt az orosz fronton 1915 augusztus 30-án Zlotalipánál a burkanovi ütközetben hadifogságba estek és a szibériai berezovszkaj hadifogolytáborban sínylődtek, adják meg címüket. *Arany* és *Abafi* tiszt urakra, *Fried* István, *Erdős, Kovács, Zapotovszky, Verdősi* és *Maurer* István honvédekre emlékszem. *Lefkovics* Sándor, Budapest, VII., Kazinczy-utca 6/a., földszint.

— **A volt budapesti 1. honvéd tábori ágyúsezred** és az abból alakult tüzérezredek bajtársi köre folyó hó 11-én este 8 órakor az Alkotmány Étterem (Vilmos császár-út) különtermében bajtársi összejövetelt tart, melyre a bajtársakat ezúton is meghívja a vezetőség.

— **A Központi Demokrata Kör** május 6-án, szombaton este ½9 órai kezdettel VI., Rózsa-utca 67. sz. alatti helyiségében társasvacsorát rendez, melynek keretében dr. *Vázsonyi* János tart beszédet.

— **Gyászrovat.** *Kalmár* Géza, a Magyar Kereskedelmi Utazók Egyesületének alelnöke 78 éves korában elhúnyt. Temetése e hó 7-én, vasárnap délelőtt ½12 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Özv. *Frey* Miksáné szül. Hoffman Franciska 84 éves korában elhúnyt. Temetése május 7-én, vasárnap ½1 órakor lesz.

— **Ingyenes főzőbemutató** és főzőgyakorlati előadást tartanak az Elektromos Művek V., Honvéd-utca 22. sz. alatti bemutatójában szerdán délután 5 órakor, továbbá hétfőn, csütörtökön és pénteken délelőtt ½10 órai kezdettel. A háziasszonyok részéről nagy érdeklődéssel kísért előadásokon mindenkit szívesen látnak. Program: bécsi kocka, kuglóf, diókrémestekercs, halés húsételek.

— **10 éves érettségi találkozó.** Felkérem mindazokat a volt osztálytársaimat, akik 1929-ben a Madách Imre (Barcsay) gimnázium VIII/b. (Kovalovszky tanár) osztályában érettségit tettek, hogy a 10 éves találkozó megbeszélése céljából közöljék címüket dr. Radó Jánossal, Budapest, Múzeum-körút 3. (Tel. 185-440).

CHRYSLER
Amerikai kisfog asztás, leszállított tár.
Vezérképviselet:
V., Ipoly-u. 5. Tel. 291-997

— **Országos tartósonduláló-versenyt rendeznek Budapesten.** A Női Fodrászok Mesteregyesülése, a Budapesti Fodrász Ipartestület, a Magyar Borbély- és Fodrászmesterek Országos Szövetsége, a Hölgyfodrászsegédek Országos Egyesülete és a Magyar Fodrászmunkások Egyesülete támogatásával az 1939 május hó 7-én délután félkét órai kezdettel áru- és szakirányú gépek bemutatásával és kiállításával kapcsolatban országos tartósonduláló-versenyt rendeznek. A versenyt a Marczibányi téren, a Budai Lövöldében tartják meg, melyre több külföldi jelentette be részvételét.

Egy hét Budapest életéből

az április 16-tól április 22-ig terjedő héten

1. Születések száma	323 (434)
2. Halálozások száma . . .	356 (312)
3. Öngyilkos lett	8 (6)
2. Halálozások száma . . .	356 (312)

(Zárójelben a multheti adatok)

— **Cukrászkiállítás lesz az Anyák Napján.** A Budapesti Cukrászok és Mézeskalácsosok Ipartestülete és Országos Szövetsége a május 14-iki Anyák Napján cukrászkirakatversenyt rendez. A kirakatversenyt a kormány és hivatalos szervek ellenőrzése és támogatása mellett folytatják le. A legkiválóbbakat pártatlan zsűri döntése alapján díjazzák. Az első díj az iparügyi miniszter által adományozandó elismerő oklevél.

— **Az első vatikáni papnagykövet.** A Középeurópai Katolikus Kurir jelenti *Rómából:* Csile új vatikáni nagykövete katolikus pap: *Viviani. Ez az első eset, hogy egy állam egyházférfiút nevezett ki vatikáni követévé.*

— **Ékszerszalón Budapesten.** Harminc évvel ezelőtt, amikor a *Váci utca* 9. szám alatt megnyílt *Liszt* Hugó ékszerüzlete, új stílust, új színt jelentett a Belvárosban. Harminc év alatt ez a szolidságáról és előkelő szelleméről közismert cég — túlzás nélkül — *bizalmat és közszeretetet vivott ki.* A cég most is új színnel gazdagítja a Belvárost. Üzletét ugyanannak a háznak első emeletére helyezte át, a külföldi metropolisokban már régen kedvelt ékszerszalónt nyitott, amelyet már most is a legjobb közönség keres fel.

— **Új angol, héber, spanyol tanfolyamokat** rendez a Mielhoe kezdők és haladók számára. Jelentkezés e hó 15-ig az egyesület helyiségében (Magyar Izraelita Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Egyesülete) IV., Királyi Pál-utca 9., vagy telefonon: 18—33—79.

x **A székesfőváros m. kir. Pénzügyigazgatóság** felkéri az igen tisztelt közönséget, hogy aki a címére küldött állami sorsjegyet megtartja, annak árát a postatakarékpénztári befizetési lap felhasználásával egyenlítse ki. Aki a sorsjegyet nem kívánja megtartani, azt a mellékelt portómentes válaszboríték felhasználásával küldje vissza.

x **Megjelent a II. zsidótörvény hiteles szövege részletes magyarázatokkal.** Égetően aktuális könyv jelent meg, *a II. zsidótörvény teljes, hiteles szövege, melyet részletes magyarázatokkal dr. Székely Sándor István budapesti ügyvéd, előszóval dr. Bródy Ernő orsz. képv. látott el.* A könyv — melynek ára *1 pengő* — a teljes, hiteles szöveget bőven ellátó magyarázatokon kívül rendkívül *érdekes és demonstráló táblázatokon* mutatja be, hogy ki tekintendő zsidónak, ki nem, milyen jogokat vettek el a zsidóktól, milyen jogokat hagytak meg nekik, kik számítanak kivételnek, milyen jogok illetik meg a kivételezett zsidókat, stb.

Szülők figyelmébe!
Szünidei elsőrendű üdülést nyujtanak
elemi-, középiskolai fiú- és leánynövendékeknek a
Svábhegyi és Szentgotthárdi Iskolaszanatóriumok
A jövő tanévre is megkezdődtek az előjegyzések.
Képes tájékoztatást küld és felvilágosítást nyujt a **Magyar Iskolaszanatórium Egyesület** központi irodája, Budapest, VIII., Sándor-utca 26. Tel. 131-563

Vöröskereszt helyett háromszög lesz az új nemzetközi jelvény

Genf, június 28. A Nemzetközi Vöröskereszt legutóbbi konferenciáján szóbakerült a szövetség jelvénye is. 1864-ben egyeztek meg a delegátusok, hogy fehér alapon vörös kereszt lesz a nemzetközi jelvény. A mostani konferencián azonban a törökök a vörös félhold, Izrael állama pedig a Dávid csillagát kérte jelvényül. Hosszas tanácskozás után végre úgy döntöttek, hogy az új nemzetközi jelvény: vörös háromszög lesz.

Pánik Rómában egy leprabeteg miatt

Róma, június 28. Az olasz főváros egyik legelőkelőbb negyedében néhány nap óta valóságos pánik uralkodik. Mióta kiderült, hogy a negyed egyik lakója két éve előrehaladott leprával járta az üzleteket és vendéglőket, a városnegyed lakói ezerszámra vizsgáltatják meg magukat a trópusi betegségek kórházában, hogy nem kapták-e el a szörnyű betegséget. A pánikot azonban a kórházi vizsgálat sem tudja csökkenteni, hiszen köztudomású, hogy a lepra néha évtizedekig lappang a megfertőzött emberben...

A leprabeteg különben egy olasz ujságíró: Marcello *Orano*, aki hosszú évekig élt Afrikában és nyelvészeti munkássága során a legszorosabb érintkezésben volt a benszülöttekkel. *Orano* két évvel ezelőtt tért vissza Rómába és a gyarmatügyi minisztériumban kapott állást. Néhány hónappal később nyakán és arcán ekzémaszerű kiütések jelentkeztek, úgyhogy nem tudott többet borotválkozni és kénytelen volt szakált növeszteni.

Másfél éven keresztül az orvosok ekzémával kezelték, mikor azonban az »ekzéma« egyre veszedelmesebben terjedt, *Orano* megvizsgáltatta magát a trópusi betegségek kórházában és nyomban megállapították, hogy leprája van. A kórházból még hazaengedték de néhány órával később mentők és rendőrök jelentek meg lakásán és az ujságírót elszállították, hogy élete hátralevő részét embertársaitól teljesen elkülönítve élje le.

Festőművésznő-menyasszonya arra kérte a hatóságokat, hadd élhessen továbbra is vőlegényével, noha a kórházi vizsgálat semmiféle fertőzést sem állapított meg nála. Arról egyelőre még nem történt döntés, hogy engedélyezik-e neki önmaga feláldozását, hiszen a lepra még mindig a gyógyíthatatlan betegségek közé tartozik.

Mit tudnak csinálni a gyerekek dobozból, gyufaskatulyából

A Szemere-utcai általános iskola kis növendékeinek »napközi otthon munkaközösség« kiállítását meghatódottan nézi a riporter. *Meglepő kézügyességről* és ötletességről tanuskodtak a kiállított apró holmik.

A bábszínházat *a tanítói és szülői munkaközösség* teremtette meg. Maguk a gyerekek játszák a tanáraik által megírt darabokat. A nagy teremben hosszú asztalokon a növendékek kezemunkája, osztályonként csoportosítva. *Lévay* Jenőné elmagyarázta, hogy a gyermekek mindent elkészitenek, amiről az órán tanultak. Hatéves elsőosztályosok gyufaskatulyából színes papírral bevont bútorokat, villamost, hintalovat, körhintát (tündérien megoldva, »spulni« forgatja) és egész kis falvakat készitenek.

A második osztályosok asztalán már komplikáltabb játékot látunk, rézbőrűek csoportját, kis lámpást papírból még egy *boxmeccs-jelenetet* is megörökített egyik ügyes kis tanuló. »Vannak szabad beszélgetési óráink — mondja a tanítónő — amikor a gyerekek elmesélik, hol voltak és feldolgozzák élményeiket.«

Meglepő a harmadikosok kiállítása: *kis falut készítettek, házsorokkal, villanyoszlopokkal, vasúti sinekkel, pázsittal*. Tökéletes kis munka. Ezt a Pedagógus Szakszervezet a kiállítás befejezése után tovább viszi majd bemutatni, mint követendő példát.

A felsőbb osztályosoknál (12 évesig bezárólag) is sok a meglepetés. Egyikük emeletes *gömbfaház modellt* készített, mások úttörő vasutat, úttörő tábort, áruval felszerelt KÖZÉRT-fiókot, miniatür strandfürdőt, üdülőt. A legkedvesebb, hogy bár a játékok igen mutatósak, a legolcsóbb anyagokból készültek: *dobozokból, gyufaskatulyákból, kis pléhdarabokból.*

A kiállítás megszervezése és a kivitele az iskola kitűnő igazgatójának, *Kulcsár* Sándornak értékes pedagógiai felkészültségét dicséri.

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

Mezőgazdaságunk fokozódó gépesítését mutatják az egymást követő esztendőkben erre a célra előirányzott tervhitelek. Az első tervévben 61.8, az ötihónapos tervben 77.8, a harmadik tervévben már 272.9, a hároméves terv során tehát összesen 312.5 millió forintot fordítanak a mezőgazdaság gépesítésére. Az ötéves terv előirányzata erre a célra 3 milliárd forint, tehát a hároméves terv beruházásainak közel tízszerese.

⊙

A műanyagok a modern technikában egyre nagyobb szerephez jutnak. Azelőtt nálunk csak a műanyagok formálását végezték. Ma már gépalkatrészek is készülnek magyar műanyagokból, amelyek teljes mértékben helyettesítik a fémeket.

⊙

Az ország valamennyi fonó- és szövőüzemének kiküldöttei résztvesznek a kelenföldi Goldberger-gyár holnapi tapasztalatcsere-értekezletén.

⊙

Vegyészeti iparunk fejlődése szempontjából igen nagy jelentősége van a most megalakult Szerves Vegyipari Kutató Intézetnek. Az új intézet, amelynek élére dr. Beke Dénes egy. tanárt állították, elsősorban a festék, az oldószer és a műanyagok kérdésével foglalkozik. Ezek a vegyészeti ipari ágazatok most indultak nálunk fejlődésnek. A multban szükségletünk legnagyobb részét külföldről kellett beszereznünk. Azelőtt Németország volt a főszállítónk, a felszabadulás után pedig Svájc.

⊙

Az amerikai titkos szolgálat ügynökei 100.000 hamisított dollárbankjegyet találtak a Fehér Háztól és a titkos rendőrség parancsnokságától nem messze lévő háztömb egyik irodájában. A házkutatás megállapította, hogy a hamisított pénzt abban a háztömbben állították elő, ahol a rendőrparancsnokság és a Világbank van.

Tizenkét évi fegyházra ítéltek egy besugó orvost

A népbíróság Jónás-tanácsa tárgyalta dr. *Tóth* Ferenc kispesti gyakorló orvos bűnügyét. A népügyészség azért emelt vádat ellene, mert a náci uralom alatt dr. *Jahn* Ferenc szociáldemokrata orvost feljelentette, akit elhurcoltak és máig sem tért haza. A népügyészség még azzal is vádolta Tóthot, hogy Kispesten 1935 óta a szélsőjobboldali politikai megmozdulásokat támogatta. A népbíróság a tanuk kihallgatása után bűnösnek találta Tóth Ferencet mint besúgót és tizenkét évi fegyházbüntetésre ítélte.

Elég volt a vérből, pusztulásból...

Abrahám Ambrus premontrei kanonok beszéde a Magyar-Szovjet Társaság makói békenagygyűlésén

Makó, június 28. (A Világ szegedi tudósítójának telefonjelentése.) A Magyar-Szovjet Társaság Makón békenagygyűlést rendezett. Dr. Abrahám Ambrus premontrei kanonok, egyetemi tanár beszámolva a budapesti békekongresszusról, többek között ezeket mondotta:

— Nekünk elég volt a vérből, a pusztulásból, a szenvedésből, az árvaságból, az özvegységből és a rombolásból. Dolgozni, épiteni, haladni és emberhez méltó életet akarunk élni. Szabad és független hazában akarjuk építeni a szocializmust, amely minden becsületes embernek boldogságot és jólétet biztosít.

Görög szabadságharcosok, skót dudások és svéd sportbajnokok a budapesti Világifjúsági Találkozón

A budapesti Világifjúsági Találkozóra és a főiskolai világbajnokságra tömegesen jelentkeznek a világ minden tájáról.

A skótok bejelentették, hogy gael nyelven éneklő kórusokkal,

dudás zenekarral

és egyéb nemzeti játékokkal vesznek részt a VIT műsorán.

A svéd ifjúság 200 tagú delegációt küld, legtöbbjük ifjúmunkás és paraszt, de lesz köztük húsz diák is. A népi tánc, ének- és zeneegyüttesen kívül

élvonalbeli sportolókat

is hoznak magukkal: Ake Seyfarth világbajnokot, Toivo Öhman úszóbajnokot és Bosse Ericsson kalapácsvetőbajnokot.

A bolgár ifjúság

többek között 80 tagú főiskolai diákkórust és 45 tagú tánccsoportot küld, a bolgár úttörőszervezet is nagyszámú küldöttséggel képviselteti magát. A bolgárok nem feledkeztek el az elnyomás alatt szenvedőkről sem:

két görög szabadságharcos küldött

minden költségét fedezik.

A Közületi Ingatlan Központ ezer romlakást épít újjá

A Közületi Ingatlan Központ, a KIK, mult év szeptemberében alakult az államosított vállalatok tulajdonában lévő ingatlanok központi kezelésére. Azelőtt ezeket az ingatlanokat

124 különböző helyen kezelték.

A központosítás alig három hónap alatt már komoly eredményekkel járt: a KIK 2.25 millió forintot fordított az állami és fővárosi lakótelepek rendbehozására és a házak 15—20 százalékos kezelési költségét 6—7 százalékra csökkentette.

A KIK ma már 6300 épületet kezel, 72.000 lakással.

Ezeknek a házaknak az évi bérjövedelme 90 millió forint.

A már jóváhagyott tervek szerint a KIK ez év végéig 50 millió forint költséggel 1000 romlakást épít újjá.

A Wekerle-telepen 44, a többi

kerületben pedig 297 lakás építése van folyamatban.

Ezenkívül még ebben az évben 21 millió forint költséggel 320 épületet tataroznak. A nagyértékű munkálatok arányaira jellemző, hogy azok során 60.000 négyzetméter ablak üvegezésére, 1 millió négyzetméter tető rendbehozására, valamint a központi fűtőberendezések és liftek üzembehelyezésére is sor kerül.

Gépekkel aratják le az állami gazdaságok termését

Húsz állami gazdaság működik az ország területén és mindegyik két szempontból végez rendkívül fontos munkát. Az egyik, hogy a föld minőségének és az éghajlati viszonyoknak leginkább megfelelő magvakat vet el, a másik, hogy a termelékenység fokozása érdekében

gépekkel dolgozik.

Mezőgazdaságunk nemesített magszükségletét részben az állami gazdaságok nemesítette, részben a már régebbi nemesítésű magvak utántermesztésével fedezik.

Ebben az évben előreláthatóan 500 vagon nemesített vetőmagot termelnek.

Ezek egy részét a földműves-szövetkezetek útján adják át a dolgozó parasztságnak, a többit pedig saját területükön tovább termesztik.

A nemesített magvak a helyi talaj- és természeti viszonyokhoz alkalmazkodva nagyobb termést hoznak. A vetőmag céljaira használt gabonát teljes érésben kell learatni. Így biztosabb a csírázóképesség. A gyorsan végzett aratás megakadályozza a szemveszteséget. Ezért

az állami gazdaságok 150 arató-, arató-marokrakó, arató-kévekötő gépet állítanak munkába.

Ezzel sok értékes munkaerő szabadul fel és végezheti igényes növényeinek ápolását és az ipari növények termesztését.

Az állami gazdaságok termésének 70 százalékát géppel aratják le.

A gépi munka meggyorsítja a hordási és betakarítási munkákat, ebből a célból 70 vontató és 20 tehergépkocsit alkalmaznak. Ezidőszerint 200 cséplőgép pergeti az acélos búzát és a rozsszemeket az állami gazdaságokban.

A VILÁG előfizetési ára:

negyedévre	45 forint
1 hóra	15 forint

„Megváltoztatják" a klímát a „föld aranyáért"

A föld aranyának nevezték el a szójababot. Nem is jogtalanul. A világszerte nagy népszerűségnek örvendő, hatalmas tápértékű szójababból Magyarországon csak pótkávét és szójalisztet gyártanak. Ezzel szemben a külföldi országokban több mint 90 féle módon használják fel a szójababot. Hírek érkeztek arról, hogy egyes országokban szintetikus, gyári feldolgozással női táskát, rádiódobozt stb. is gyártanak belőle. A szójabab azonban említett magas tápértékénél fogva elsősorban takarmánynak igen kiváló.

A szójabab magyarországi termesztése azonban nem könnyű feladat. A szójabab különleges klímát, főleg párádús levegőt kíván. Magyar agrártudósok több mint 70 fajta, külföldről behozott szójabab magot állítottak be kísérletezésre, ezek közül hat fajta bizonyult a legmegfelelőbbnek.

A szójabab hazai meghonosításánál két probléma merült fel. Vagy meg kell változtatni a klímát, vagy olyan fajta magot kell kitenyészteni, amely elbírja a haza szárazságot. Mindkét problémával kísérleteztek tudósaink.

A klímát úgy változtatják meg, hogy úgynevezett köztes vetésben (kukorica közé vetik) olyan klímát biztosítanak a tengeri kipárolgása révén a szójabab számára, amely nagyobb páratartalmú és így megfelel a szójabab igényeinek.

Hatfajta szójabab azonban már köztes vetés nélkül is megterem a magyar földön. Az ötéves terv során a magyar mezőgazdasági szakemberek előreláthatólag megoldják a szójabab nagyméretű hazai termesztésének problémáját.

Szabadtéri színpadokon a legkiválóbb művészek szórakoztatják a nyáron Budapest dolgozóit

Az idei nyáron kulturális intézményeink már a dolgozók és elsősorban a nagybudapesti üzemek munkásainak kulturális felemelkedését és színvonalas szórakoztatását szolgálják. Négy szabadtéri színpad deszkáiról szórakoztatják legjobb művészeink a közönséget. Az Állatkerti Szabadtéri Színpadon opera- és nagyzenekari előadásokat rendeznek. A Puskin-kertben a MÁV-zenekar hangversenyeit láthatják. A Székesfővárosi Zenekar szakított eddigi nyári gyakorlatával és bérletet hirdetett hangversenysorozatra. Az 1200 bérletjegyet három nap alatt szétkapkodták. Az óriási érdeklődésre való tekintettel 300 pótszéket helyeznek el a Károlyi-kertben.

Uborkaszezónt jelentett a nyár azelőtt a moziszakmában. A nyári hónapokban megcsappant a mozilátogatók száma. Az idén hűtött nézőterű, kellemesen hűvös filmszínházak és kertmozik várják a közönséget. A Homeros, Kultúr és a csepeli Rákóczi filmszínházak kerthelyiségeit újjáalakították. Új filmek is szerepelnek a műsoron, mint például Pudovkin hatalmas történelmi filmje, valamint az »Aranykulcsocska«. Ez a kombinált játékfilm. Nyáron mutatják be a szovjet kolhozparasztok életét és felemelkedését ábrázoló »Asszonyok útjá«-t és a Sztálin-díjas »Becsületbíróság« című filmet.

20

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Az ujságírói szárnypróbálgatások pompásan sikerültek. Petschauer írásaiban felcsendült az a bájos hang, amely annyira kedveltté és népszerűvé tette őt társaságban.

Riportjai annyira tetszettek a közönségnek, hogy a lap főszerkesztője elhatározta, hogy állandó munkatársnak szerződteti. De megelőzték. Egyed Zoltán, aki akkor egy hétfői lapnak volt a segédszerkesztője, a Los Angelesből hazatérő Petschauert a kelenföldi pályaudvaron várta. Beszállt a vonatba, pár perc alatt meginterjúvolta, majd minden átmenet nélkül nekiszegezte a kérdést:

— Akarsz ujságíró lenni?

— Hiszen már az vagyok. Megjelentek a cikkeim.

— Hivatásos ujságíróra gondolok. Szerződj a lapunkhoz állandó munkatársnak.

A zsebéből elővette a megállapodást.

— Itt írd alá.

Történetesen ebben a pillanatban az alagúthoz érkezett a vonat. A pár pillanatnyi sötétséget gondolkozási időnek használhatta Petschauer. De mire ismét világos lett, már el is döntötte jövőjét.

— Felcsapok ujságírónak — mondotta és aláírta a szerződést.

A másik hetilapnál élénk szemrehányásokkal illették. Másnap megjelent első szerkesztőjénél és visszavitte a fényképezőgépet.

— Nagyon szépen köszönöm — mondotta szerényen — és nagyon örülök, hogy nem okoztam csalódást.

A riporter

Kemény Simon szerkesztő, akit a horogkeresztesek agyonlőttek a rémuralom alatt, egy tavaszi délután megszólította Petschauer Attilát a Fészekben.

— Mondja, mit csinál maga egész nap?

— Semmit. Egész héten állás után járok.

— Dolgozik a hétfői lapnak?

— Csak vasárnap.

— Volna kedve nálunk sportot írni? Keressen fel a szerkesztőségben.

Páratlan lelkesedéssel, igazi rátermettséggel vetette magát Attila az új pályára. Minden cikkét kétszer megírta, újra és újra korrigálta, a nyomdában még egyszer átnézte a kefelevonatot és majdnem sírva fakadt, ha a szerkesztő egyetlen sort törölt belőle. Rövid ideig maradt a sportrovat szűk hasábjain. Nemsokára úgynevezett »mindenes riporter« lett belőle, egyik legszorgalmasabb és leghasználhatóbb tagja a szerkesztőségnek.

X. FEJEZET

Beszéljünk őszintén

Rövidesen az egész magyar sportélet felfigyelt Petschauer Attila keményen megírt cikkeire. Mintha a vívóplanson lett volna: dühösen, erőteljesen küzdött az igazságért. Az akkori reakciós idők talpnyaló politikusainak körében élénk ellenszenvet váltott ki Petschauer minden sora. »Beszéljünk őszintén« címmel adta közre hetenkint többször is sportbeszámolóit s ha ma olvassuk a cikkeket, láthatjuk, milyen bátor, öntudatos hírlapíró volt, aki megalkuvás nélkül írta meg véleményét.

Az élet egyéb ágában kevés tollforgató akadt, aki ilyen merész lett volna a rezsim elleni harcában. Ime egy példa.

A reakciós futball igazi arca

»Beszéljünk őszintén — írta Petschauer 1935-ben — *a tisztségekről és állásokról. Az egész sportközvéleménye azt kívánja, hogy az a szövetség, amely a legnépszerűbb sportág, a futball ügyeit vezeti, munkaképes legyen. De ugyanakkor azt látjuk, hogy csoportok alakulnak, amelyek a legvégsőkig erőltetett taktikázással nem látnak tovább saját hatalmi vágyaiknál. Jól van ez így? Jobb lesz, egészségesebb lesz-e ettől a magyar labdarúgás? Alig hisszük. És amíg ezeknek a komolytalanságoknak nincs se vége se hossza, addig nem is lesz jobb a magyar futball helyzete. Mert minden évben számtani pontossággal ismétlődnek meg a botrányok a futballszövetség bajnoki finisénél.*

Mit szól a vidéki futball a szövetségi urak taktikázásához? Mit szólnak a vidéki futballsport vezetői, akiket hosszú időn keresztül az orruknál fogva vezettek és akik a vidéki futball érdekében eddig még egy válogatott meccset, vagy egy komoly országos bajnoki rendszert sem tudtak kiharcolni? Rájönnek-e végre, hogy nekik nem az volna a szerepük, hogy uszályhordozói legyenek bizonyos törekvéseknek. Hogy nekik más a hivatásuk, mint hogy egyszerű szavazógépek legyenek?«

(Folytatás következik.)

KEDDI KRÓNIKA

1.

Hétfőn délelőtt a Szeviták templomában requiem volt *Abonyi* Géza lelki üdvéért. Fényes papi segédlettel zajlott le a gyászünnepély, amelynek költségeit két magát megnevezni nem akaró művész vállalta.

2.

Pizzini, a római rádió igazgatója a következő táviratot küldte a magyar rádiónak: »A római rádió nevében hálásan köszönjük az olasz-magyar labdarúgómérkőzés alkalmával riporterünknek, *Carossionak* nyujtott kitűnő segítségüket és gratulálunk. Raidir *Pizzini*.«

3.

A Párisból hazaérkezett *Sólyom* Janka meséli, hogy Lucienne *Boyer*, aki meghallgatta hangversenyét, elkérte tőle Buday Dénesnek Ady versére írt »Egyedül a tengerrel« című sanszonját. André Lang fordításában már énekli is minden este. Edith *Piaf*, a franciák világhírű új dalénekesnője, aki szintén ott volt egyik hangversenyén, József Attila és Czuczor Gergely egy-egy megzenésített versét vette fel műsorába, annyira megtetszettek neki a művek Sólyom Janka nagyar tolmácsolásában.

4.

A budapesti üzemek egy részében végzett bemondó-meghallgatás eredményeképpen a rádió 43 üzemi dolgozót hívott be újabb meghallgatásra a studióba. A meghallgatáson két üzemi munkás próbaidőre való behívására kerül a sor, a hét munkást pedig esti tanfolyamon készíti elő a rádió spikeri állásokra.

5.

Mézeskalácsszívet, rouge-zsebkendőt kedvencei képével, főzőkanalat, álarcot, babaszínész-karrikaturát, Latyi-Matyi-jelvényt és szinészjelvényt vásárolhat a közönség július 2-án a Színészkarneválon, amelyen fellép *Bajor* Gizi, *Lázár* Mária, *Tolnay* Klári, *Makay* Margit és *Tőkés* Anna is. *Svéd* Sándorral az élen énekeseink egész sora adja elő az operairodalom remekműveit. Jazzt, operettet, balettet, magyar nótát játszik a sok zenekar. Aki eljön a július 2-án rendezendő színészkarneválra, megismerkedhet az ott fellépő bármelyik színésznővel vagy színésszel.

Goldoni »A szmirnai opera« című vígjátékát előadja a rádió. Ali szmirnai nagykereskedő szerepét **Ráthai Márton** fogja alakítani.

Katja Abramova

a bolgár kultúrdelegáció vezetője, a bolgár Kommunista Párt központi vezetőségének és a Nemzeti Tanács prezidiumának a tagja, egész életét a munkásmozgalom ügyének szolgálatába állította. Egy kis hegyi faluban született, apja a közeli városban volt munkás, telkes forradalmár s ezt a forradalmiságot örökölték gyermekei. Abramova asszonyt igen nehéz körülmények között iskoláztatta korán özvegységre jutott édesanyja. Az egyetemről antifasiszta magatartása miatt kizárták s attól kezdve még aktivabban vett részt abban a mozgalomban, amely a Szovjetunió segítségével Bulgária felszabadulásához vezetett. A háború kitörésekor koncentrációs táborba zárták, ahonnan sikerült megszöknie és közreműködött az illegális mozgalom minden területén. Egyik előkészítője volt a szeptember 9-iki nagy felkelésnek, amely egy bányászsztrájkkal kezdődött s kiszélesedve megbénította egész Bulgária életét, miatt a szovjet csapatok ellenállhatatlan erővel közeledtek a határhoz. A felszabadulás óta minden energiájával az új élet felépítésén dolgozik. Az első választás óta tagja a képviselőháznak és általában egyike Bulgária legelfoglaltabb politikusainak. Saját magáról végtelen egyszerűséggel csak annyit mond, hogy semmi különleges nem történt az életében. Szereti a szépet és a jót, amiért — azt mondja — harcolni kell, hogy nemcsak a magunk, hanem mások számára is biztosíthassuk. Melegfényű barna szeméből szelíd mosollyal árad a jóindulat és jóakarat, amikor arról beszél, hogy a nők számára az élet minden vonalán megnyílt a munka lehetősége. (D)

A Budapesti Kórus Forray Miklós karnagy vezetésével hangversenyt ad a rádióban, amelyet Páris számára sugároznak. Az énekkar bemutatja Henri Barraudnak, a mai francia komponistagárda egyik reprezentánsának »Villon testamentuma« című kamarakantátáját, amelyet a capella kórusra írt tenorszólóval.

Befejezték a »Falusi fiatalok« című kisfilm felvételeit. A filmet Bég községben forgatták.

Viski András komponálta a »Tanyaközpont« című kisfilm zenéjét.

Állatkerti Színpad:
Ma: Pillangókisasszony
Kanazawa, Járay, Lendvai.
Három a kislány
Svéddel szerda, szombat, vasárnap.
1-én: Denevér — Klemperer
Jegy: Múzsa, Állatkert, Városi, Ibusz.

100 tagú szimfónikus jazz
30-án, csüt. este ½9. Állatkerti Színpad. Bolero, Künneke tánc-szvit, Varsói koncert stb. Vez.: Pécsi. Kultúra rend.

Neveu zenekari est ma
Városi 8. Szőv. zenekar. Jegy: Koncert, Népműv. esti pénztár.

MÁV szimfónikusok
kerti hangversenyei. Puskin (Esztergályház)-u. 4. hónap, szerdán ½7-kor
Wagner-est
közr.: Báthy, Jovitzky, vez.: Lukács.

Nádasy balettstudio
vizsgaelőadása. Főv. Operettsz. Júl. 3. vas. d. e. ½11.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Egy emberöltőn át a Nemzeti Színház színpadán

Az évadzáró előadáson ünneplik a Nemzetiben a jubilánsokat

Vasárnap, július 10-én este 7 órakor lesz a Nemzeti Színház 1948—49-es színházi évadzárása. Ezen az estén külön érdekességet jelent, hogy Lope de Vega »A kertész kutyája« című komédiája a Madách Színház helyett itt fog színre kerülni *Bajor* Gizivel.

A műsor első részében rendezik a színházi jubileumokat.

Bodnár Jenő 30 éves, *Nagy* Adorján 30 éves, *Pelbes* Sándor 25 éves nemzetiszínházi tagságának jubileumát ünneplik, ugyancsak negyedszázad óta tagjai a Nemzeti Színház műszaki személyzetének: *Csák* István, *Gebauer* Károly, *Héjj* János, *Pogány* Mihályné és *Varga* Vince. Huszonöt év óta dolgoznak a nézőtéri személyzet kötelékében: *Babulecz* Ádámné, *Havalecz* Viola, *Krecsányi* Vera, *Muszkál* Józsefné, *Oláh* Márton, *Ternik* Istvánné és *Tóth* Sándorné.

Darvas Lili hazalátogat

Molnár Ferencné Darvas Lili színművésznő, aki 1938-ban hagyta el Európát, tegnap Newyorkból Zürichbe érkezett. Darvas Lili Salzburgba készül, ahonnan augusztusban hazaérkezik Budapestre. Legutóbb Hamletben a királynét szerepét játszotta nagy sikerrel.

Emléktáblát helyeznek el szerdán a Móricz Zsigmond-körtéren

Budapest székesfőváros Móricz Zsigmond születésének 70-ik évfordulóján a róla elnevezett körtéren (a Bartók Béla-út és Verpeléti-út sarkán) emléktáblát helyez el. Az emléktábla ünnepélyes leleplezésére Simon Lajos alpolgármester küldött ki meghívókat. Az ünnepség június 29-én délután 3 órakor lesz.

Meghal a hódmezővásárhelyi Nyári Szinkör

ÉLT 50 ÉVET

A hódmezővásárhelyi Nyári Szinkör, mely a hasonló faépítmények között szinte egyedülállóan szép és művészi — kiöregedett. Az idén a debreceni Csokonai Színház akart néhány hónapra beköltözni. A város vezetősége kénytelen volt visszautasítani az ajánlatot, mivel a mérnöki hivatal életveszélyesnek minősítette a helyiséget. Tetőszerkezete annyira meglazult, eresztékei, tartógerendái annyira elkorhadtak, hogy életveszélyes lenne a nézőtérre tömeget beengedni. A tavítási munkák többe kerülnének, mint egy új építmény. Ezzel kimondták a halálos ítéletet az ötven esztendős Nyári Szinkör felett. Ugyanakkor teljes erővel hozzáláttak a Petőfi Művelődési Ház építkezéseinek folytatásához. Ennek a színházterme pótolja majd a hiányt.

Megkezdődött a szabadtéri hangverseny idény és az operaénekes jelöltek seregszemléje

A torlódó zenei események sora most szabadtéri rendezésekkel bővült. A Puskin-kertben legutóbb a MAV szimfonikusok a IX. szimfóniát játszották *Szőke* Tibor vezényletével, majd *Kodály* »Nyári este« című művét, amelyet a szerző maga vezényelt. A IX. szimfónia szólistái *Fodor* János, *Joviczky* József, *Németh* Anna és *Szecsődy* Irén voltak.

A Károlyi-kertet tegnap nyitották meg. Ferencsik János karnagy a prágai Festivál műsorát vezényelte a Székesfővárosi Zenekar élén. Hűvös szél borzolta a kert fáit s az volt az érzésünk, hogy a műsor egy része nem szabadtérre való. A Vivaldi mű — amelynek szólistái Tátrai Vilmos és Rényi Albert kitűnően működtek — kamara-zene hatásokban gazdag. Ezek persze a hűvös ellenszélben elsikkadnak... Ez áll részben még a Bartók Concertóra is, amelynek utolsó tétele hangzott legjobban. Az a tétel, amelyben a Kékszakállú »Könnyek tava« jelenete kisért, legkevésbbé. Ferencsik János balkezével a kottát tartotta »szél ellen«, jobbjával azonban rendkívül szabatosan és az őt annyira jellemző pompás, világos ütőtechnikával vezényelt. A Schubert hegedűszimfónia természetesen »kiválóan« szólt, bizonyítékául annak, hogy szimfonikus hatások érvényesülnek legjobban szabadtéren jó és rossz időben egyaránt.

*

A székesfővárosi felsőbb zeneiskola operai tanszakos vizsgát tartott. Hasonló vizsgaelőadásokkal szemben ki kell emelnünk, hogy az ifjú szereplők méltósággal viselték jelmezeiket és egy pillanatra sem váltak nevetségessé akkor sem, amikor hangban nem voltak meggyőzők... Ennek oka: a helyes színpadi beállítás: az előadást *Nádasdy* Kálmán rendezte.

A szereplők között akadtak figyelemreméltó tehetségek. Így örömmel hallgattuk Mátrai Irént. Nyilván még maga sem tudja, hogy szopárn vagy mezzoszoprán válik-e belőle. Magas- és középhangjai szépek, színpadi fellépése biztos. Zolnai Edit, az operai kórus tagja jól alakít. A »Manon Lescaut« duett szereplői, Monostori Ilona és Pavlyák Lajos is említést érdemelnek. Keleti Mártonné Rosina áriájában kitűnő koloratúrkészséget mutatott. Pless László, a szerepgyakorlat tanára, aki zongorán kísért, nagy erőfeszítéseket tett a kezdők minél hatékonyabb támogatása érdekében.

Somogyi Vilmos

Timár József az Ipafai lakodalom vasárnap esti előadásának függönyjelenete után idegkimerültségben összeesett a színpadon. A nézők nem is vették észre a tragikus jelenetet, bár Timár nem mehetett függöny elé. Kiderült, hogy egész előadás alatt rosszullét környékezte és hősiesen játszotta végig szerepét. Tegnap este újra fellépett.

A Nemzeti Színházban a Színész Szakszervezet csütörtökön, június 30-án reggel 9 órakor meghallgatást rendez a szakszervezeti tagok számára az új színigazgatók előtt. Jelentkezni a szakszervezetben vagy a Nemzeti Színházban lehet a meghallgatáson való részvételre.

Benedek Marcell Madách Imréről szóló összeállítását július 9-én sugározza a rádió.

Filmgazdasági érdekesség: Lengyelországban is megindult a nyersfilmgyártás.

Bihari Klára július 11-én mint szerző szerepel a rádióban. Kasakievics »Csillag« című regényéből írt hangjátékot.

Petschauer Attila

karikaturája

Szűrszabó: [A magyar Nemzet szerkesztősége és kiadóhivatala németbarátainak karikatúrái. Bp. 1942.]

Jaunás

MŰEMLÉKEK ORSZÁGO
854 /19
Érk.: 913 év okt.

162 svájci karóra a gyorsvonat mellékhelyiségében

G. I. megfigyelte, hogy barátja, S. M. munka nélkül nagylábon él, rendszeresen kijár a Keleti pályaudvarra, felszáll a Párisból érkező és Bukarest felé menő gyorsvonat utolsó kocsijába, bezárkózik a WC-be, elutazik, néhány óra multva mégis újra Pesten van. G. I. kileste egyszer azt is, hogy S. M. átutazó belgákkal közös »üzletet« beszél meg.

Ettől az időtől kezdve állandó megfigyelés alatt tartotta barátját. Egyszer meghallotta, amint S. M. telefonon közölte valakivel, hogy nem ér rá, ment el kell utaznia. G. I. sejtette, hogy S. M. megint szokott »üzletével« kapcsolatban utazik a párisi gyorsen. Megelőzte, Kelenföldnél beszállt a vonat utolsó kocsijába, bezárkózott a WC-be és azt átkutatta. A csésze alatt ugyanis 162 svájci karóra volt elrejtve. Nagyon megörült a »kinceseknek« és boldogan szállt ki a vonatból.

Öröme nem tartott soká, mert a csempész-utat már figyelték és mikor G. I. diadalittasan leszállt a vonatról, egyenesen a detektívek karjaiba szaladt.

A csempészek ügyében rövidesen vádiratot adnak ki.

Megválasztotta új vezetőségét a magyar bélyeggyűjtők szövetsége

Szombaton délután tartotta a bélyeggyüjtő egyesületek egyik csúcsszervezete, a *Magyar Bélyeggyüjtő Egyesületek Országos Szövetsége* 1949. évi közgyülését, amelyen megválasztották az új tisztikart. Az új vezetőség híven tükrözi a bélyeggyüjtés demokratikus szellemét. Alelnökökké *dr. Buzássy* Lajos mellett *Kovács* Józsefet, a MÁV Északi Főmühelyének lakatosát és *Váradi* Imrét, a Keleteurópai Biztositó vezérigazgatóját választották meg. A tisztikarban és az elnöki tanácsban a következő érdekes nevek szerepelnek: *Király* László, a Kistext munkása, *Kékessy* Imre, az Elektromos Művek műszerésze, *Vrabecz* Jenő, a Ganz-hajógyár műszerésze, *Kovács* Cs. György, a Gamma-gyár munkás-vállalatvezetője, *Gulyás* Ferenc, az Elektromos Művek segédmunkása és mások. Elnökké ismét dr. *Joannovich* Pált választották meg, aki immár négy éve vezeti a Szövetséget a bélyeggyüjtők társadalmának megelégedésére.

A Szövetség három jubiláló bélyeggyüjtő-egyesületet kitüntetett. Aranyplakettet kapott a *Levélbélyeggyüjtők Első Hazai Egyesülete* (LEHE) 65 éves, a *Hungária Magyar Bélyeggyüjtő Egyesület* 50 éves, ezüstplakettet a *Magyar Bélyeggyüjtők Országos Egyesülete* 30 éves fennállása alkalmából.

Hargitai László főtitkári jelentésében érdekes keresztmetszetét adta a magyar filatelista társadalomnak. 35 budapesti, 6 pestkörnyéki, 12 vidéki bélyegegyesület és az egész országban 72 középiskola diákegyesülete tartozik a szövetség keretébe. Ezeknek az egyesületeknek 8240 tagja van. Érdekes a bélyeggyüjtők kor, nem és foglalkozás szerinti alakulása. 25 éven aluliak: 15 százalék, 25—45 év között: 39 százalék, 45 éven felül: 46 százalék. A bélyeggyüjtők között 87 százalék a férfi és 13 százalék a nő. A foglalkozás szerinti statisztikában az értelmiségiek vezetnek 41 százalékkal, de utánuk a munkásgyüjtők következnek 21 százalékkal. Szabadfoglalkozásúak: 10 százalék, kisiparos, kiskereskedő: 8 százalék, egyetemi hallgatók: 3 százalék, diák: 12 százalék, egyéb: 5 százalék.

A szövetség, mint a nemzetközi bélyeggyüjtő csúcsszervezetek szövetségének tagja, nagy propagandát fejt ki külföldön a magyar bélyegek érdekében, mert a magyar gyüjtők csak úgy tudják gyüjteményeiket gyarapitani, ha külföldön minél többen gyüjtenek magyar bélyeget. Két külföldi gyüjtő irodalmi munkájáért diszplakettet kapott: Kalle Vaarnas finn őrnagy Helsinkiben németnyelvű tanulmányt adott ki a magyar bélyegekről, Mrs. Marian Carne-Zinsmeister amerikai gyüjtőnő pedig angolnyelvű könyvet irt az 1871—1940. év között megjelent magyar bélyegekről és azok történelmi hátteréről.

A szövetség keretébe tartozik a Magyar-Szovjet Társaság bélyeggyüjtő szakcsoportja is, amely a szövetség kezdeményezésére nagy cseranyagot küldött a Szovjetunió bélyeggyüjtő szervezeteihez. Remélik, hogy mihamarabb megindul a szovjet és magyar gyüjtők között a nagyarányú bélyegcsere.

Érdekes bejelentést tett a közgyülésen dr. Merza Gyula postaigazgató, a posta filatéliai osztályának vezetője. Július 30-án, Petőfi halálának százéves fordulójára a magyar posta gyönyörü emléksort ad ki, amelyet nem az Államnyomda, hanem a Nemzeti Bank Pénzjegynyomdája készit. Az új három értékes sor rézmetszetben készül és új fejezetet jelent a magyar bélyeg történelmében. Három értéke lesz: 0.40, 0.60 és 1 forint. Egymillió példányban kerül a közönség elé.

G. V.

ÚJ RENDELETEK

A Magyar Közlöny vasárnapi (134.) száma az alábbi rendeleteket közli:

Az egri, kecskeméti és miskolci jogakadémiák megszüntetéséről és a debreceni Tudomány Egyetem jog- és közigazgatástudományi kara működésének szüneteltetéséről. — Gazdasági és Müszaki Akadémia létesitéséről. — Az igazolási eljárások befejezéséről szóló jogszabályok módositásáról. — A Nemzeti Bank birtokában vagy őrizetében volt új értékpapirok semmissé nyilvánitási határidejének meghosszabbitásáról. — Az Országos Hitelügyi Tanács megszüntetéséről szóló rendelet módositásáról. — Az illetékekre vonatkozó egyes jogszabályok módositásáról és kiegészitéséről. — Az áruminták vámmentességéről. — A helyhatósági állatorvosi állások államositásáról. és az állategészségügyi szolgálat egyes kérdéseiről.

A nagy- és kiskereskedelmi haszonkulcs szabályozásáról. — A gyógyszervegyészeti iparban kötelező árvetési minta alkalmazásáról. — A belföldön előállitott, forgalomba hozott, törzskönyvezett gyógyszerkészitmények eladási árának újabb szabályozásáról. — Az állatorvoslásban használatos gyógyszerkülönlegességek eladási árának újabb szabályozásáról. — A gyógyszerárszabásról szóló rendelet 4. számú mellékletének kiegészitéséről és módositásáról. — A gyógyszervegyészeti ipar által előállitott gyógyszeranyagok megállapitott eladási árának módositásáról. — A búza, rozs, kétszeres, árpa és zab árának megállapitásáról. *(A GF főtitkára.)*

Szakszervezeti világkongresszusi emlékbélyeg feralombabecsátásáról. *(Közlekedési miniszter).*

A nyilt árusitási üzletek, valamint a fodrász, kozmetikai, manikür- és pedikürüzletek 1949 június 29-iki nyitvatartásáról. *(Belkereskedelmi miniszter.)*

A szakérettségi vizsgálatok rendjének szabályozásáról. *(Vallás- és közoktatásügyi miniszter.)*

A VILÁG előfizetési ára:
negyedévre 45 forint
1 hóra 15 forint

Nyaraljon olcsón turistaházakban
Turistaházakat Kezelő N. V.
Bp, V., Báthory-u. 5. T. 120-157
Felvilágositás
Szobafoglalás

Országosan megkezdődött a közegészségügyi alkalmazottak vérvizsgálata

A Szakszervezeti Világszövetség milánói kongresszusával kapcsolatban mindenünnét tömegesen érkeznek a különböző országok szakszervezeteitől a tagok önkéntes munkafelajánlásai.

A magyarországi munkafelajánlásokat az Országos Szakszervezeti Tanácsnak jelentették be. Az egyik legérdekesebb ilyen felajánlás dr. *Mandula* Ferenctől érkezett. Az ország valamennyi gyógyintézete alkalmazottjának vérét megvizsgálja.

A tömegvizsgálat ma már el is kezdődött az Országos Közegészségügyi Intézetben.

Mandula dr., aki a közelmultban vérvizsgáló találmányával tette ismertté nevét, a következőket mondta:

— Úgy vélem, legtöbbet azzal használok, ha addig is, amig a legszélesebb néprétegek tömeges vérvizsgálata elkezdődik, elvégzem azokon a dolgozókon a vérvizsgálatokat, akik betegekkel érintkeznek. Véleményem szerint ugyanis orvosnak és kórházi ápolónak semilyen körülmények között sem szabad vérbajos fertőzésben szenvednie.

— Önkéntes munkámat bejelentettem a Szakszervezetek Országos Tanácsánál. Felajánlásomat elfogadták és továbbitani fogják a Szakszervezeti Világszövetség milánói kongresszusa elé. Már meg is kezdtük a munkát. Először az Országos Közegészségügyi Intézetben dolgozók vérét vizsgálom át, utána az ország valamennyi egészségügyi intézetének dolgozóját.

Találmányának lényege, hogy egyszerre nem egy ember vérét lehet megvizsgálni, hanem egyidőben százféle vér vizsgálható meg egy rendkivü egyszerü, elmés készülék segitségével. Ennek lényege egy fémkeret, melyben öt üveglemez van. Mindegyiken húsz-húsz számokkal ellátott lyukacska. A lyukacskákba helyzik el a vérsavót. A keretbe visszahelyezik az üvegeket, amelyek száz különböző ember vérsavóját tartalmazzák. A fémkeretet teszik azután be a vérvizsgáló készülékbe, amely pillanatok alatt száz ember véréről állapitja meg, hogy pozitiv, vagy negativ-e.

Megkérdeztük mi történik a vérbajos fertőzöttekkel?

— Tudomásom szerint mi értesitjük az intézet vezetőjét, aki felszólitja a fertőzésben szenvedő orvost, ápolónőt, szakácsot, mütőst vagy konyhalányt, hogy gyógykezeltesse magát. A gyógykezelés teljesen ingyenes lesz. Most folynak kisérletek az úgynevezett procain penicillin alkalmazásával, amely a jelek szerint majdnem tökéletes biztonsággal, hihetetlen rövid idő alatt gyógyitja meg a vérbajos fertőzéseket is. *(p. b.)*

A magyar parasztküldöttség egy szovjet traktorállomáson

A Szovjetunióban tartózkodó magyar parasztküldöttség egyik csoportja meglátogatta a verenyezsi terület egyik gép- és traktorállomását.

A traktorállomás Lenin-rendjellel kitüntetett asszony-igazgatója elmondotta, hogy a gépállomás nagy háborús károkat szenvedett, de ma már

nagyobb a gépparkja, mint a háború előtt volt.

59 traktorral rendelkeznek, van 11 arató-cséplőgépük, köztük több automatikus kombájn és más mezőgazdasági gépeik. 18 kolhóznak dolgoznak, összesen 18 és félezer hektáron a traktorállomás végzi el a nehéz munkák 90%-át, a kolhózparasztok saját igásállataikkal csupán a fennmaradó 10%-ot.

A traktorbrigádok több éven át ugyanabban a kolhózban dolgoznak, vezetőik — a legjobb traktoristák — és az állomás szakemberei tanácsot alkotnak, amelynek

határozatai a traktorállomás minden tagjára kötelezőek.

A sisovói gép- és traktorállomás vezetője a magyar parasztok kérdésére elmondta rövid élettörténetét. Pályafutását egyszerü kolhóztagként kezdte, aztán elvégezte a traktortanfolyamot és 1935-ben mint fiatal traktoroslány

női brigádot szervezett

és a norma szerinti 750 hektár és az elvállalt 1600 hektár helyett 1830 hektárt müvelt meg. A következő évben kinevezték az állomás igazgatójává, azóta tölti be e tisztségét. Mint magántanuló elvégezte közben a tizosztályú középiskolát és most készül beiratkozni

a verenyezsi mezőgazdasági főiskola

távoktatási tagozatára. 1947-ben tüntették ki a Lenin-renddel, beválasztották a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsába. Képviselői kötelességéhez hiven havonként háromszor fogadja választóit és intézkedik ügyesbajos dolgaikban.

A traktorállomás főszerelője megmutatta az arató-cséplőgépet, amely a kicsépelt magot megliszti tja és

külön dobja ki a szalmát és a polyvát,

óránként nyolc és félkilométeres sebesség mellett. Megnézték a traktorállomást és a mezőn dolgozó brigádot összekötő rádiókészüléket, az épülő új müheiyt és a mozgó javitómühelyt is.

A magyar parasztokat az óriási technikai berendezésen kivül legjobban a

a jó munka jutalmazásának mértéke és igazságossága

ragadta meg.

Gyorsirók a ringben

Szombat délután. A Lónyay-utcai református gimnázium rajzterme olyan, mint a felbolygatott hangyaboly. Maroknyi versenyző gárda és az érdeklődő közönség izgatottan várja az 1949. évi országos gyorsiró versenyek 450 szótagos versenyének megnyitását.

Az országos gyorsiróversenyeket rendező bizottság 1949-re a gyors- és gépiróversenyek megrendezésével és lebonyolitásával a Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetét bizta meg azzal, hogy vonja be a rendezésbe a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezetét és a Magyar Gyorsirók Országos Szövetségét.

Kádár István, a Magánalkalmazottak Szakszervezete oktatási osztályának vezetője megnyitó beszédében rámutat arra: a rendezőség előtt az a cél lebegett, hogy az idei versenyek szolgáljanak annak propagandájául, hogy a gyorsirás megbecsült és fontos valami, amit érdemes tanulni, mert ma már a jó gyorsiró megbecsült tagja a társadalomnak. Ezután Csongor Rezső, a Pedagógus Szakszervezet gyorsirási szakosztályának elnöke, majd Csollány Ferenc, a Gyorsirószövetség titkára szólal fel, utána dr. Hutter Tiborné Máthé Ilona, a magasfokú gyorsiróversenyek elismerten kiváló diktálója elkezdi a szöveg olvasását.

A teremben feszült csend. Odakint az épület előtt gyermekek hancuroznak, a Lónyay-utcában autó tülköl és villamos cseng, idebent pedig elkezdődik egy az emberi fül felfogóképességét is szinte meghaladó szózuhatag. A hallgatóság elbüvölten figyeli a diktálóra is emberfeletti teljesitményt jelentő diktátumot. Sokan beleverejtékeznek a csodálatba, csupán a hat versenyző, az élgyorsirók, a »szárnyas toll diadalmas mesterei« higgadtak: ceruzájuk groteszk lassúsággal mozog a papiroson, ékes bizonyságául annak, hogy a gyorsirásnak csak a neve »gyorsirás«, a valóságban igen lassú folyamat — legalább is úgy látja a felületes szemlélő.

Amikor az utolsó mondat is elhangzik, néhány másodpercig tart, amig a hallgatóság felszabadul a rendkivüli élmény hatása alól és a teremben ismét megkezdődik a tömeg jólismert morajа.

Összehajtva jegyzeteimet, csendes rezignációval állapitom meg magamban, hogy mégsem lehet olyan boszorkányos dolog az, aminek előbb tanuja voltam, hiszen röpke év alatt velem együtt bárki elérkezhet erre a csodálatos bajnoki fokra. Lám a félperces próbadiktátum első kilenc másodpercét sikerült leirnom:

— Aköltségvetésazállamigyermekvédelemmellettkülönösgondotfordita preventívgyermekvédelemre, olyanintézményeklétesitésére, amelyekmegakadályozzákadolgozóemberek gyermekeinekelkallódását,elzüllését...

(ge)

Színésztársaságban zajlott le a következő beszélgetés:

Őszintén megmondom, minden vágyam, hogy a Nemzetibe szerződtessenek — mondotta Salamon Béla. — Major Tamással már mindent megbeszéltem és közel vagyok ahhoz, hogy a színház tagja legyek.

— Hogy-hogy? — kérdezték csodálkozva a társaság tagjai »Sala bácsit«.

— Ismétlem, egész közel kerültem már hozzá. Tegnap már az Emkében léptem fel. (V.)

19

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Említett sportszerűtlen inkorrekt viselkedése óta Horthyt csak gyűlölettel emlegette Petschauer. Ahol csak lehetett, csípős megjegyzéseket tett rá.

Ugyszólván ismeretlen emberek előtt célzott arra, hogy Horthy máris teljesíti a nemzetiszocialista német kormány minden kívánságát. Fájdalom, a bajnok ezután sem tett lakatot a szájára, bátran ostorozta a csatlós-rezsim bűneit és végül is ez okozta méltatlan szenvedéseit és mártír-halálát.

IX. FEJEZET.

Kard helyett toll

A fájdalmas szerelmi csalódás és a balul sikerült amerikai kirándulás után Petschauer teljesen visszavonult életet folytatott Budapesten. Az aktív versenyzést abbahagyta. Kenyérgondokkal küzködött. Egy darabig reménykedett, hogy a hírhedt Testnevelési Tanács megfelelő állással kínálja meg és rábízza az új vívónemzedék nevelését. Filmszereplésről is álmodozott. Egyik filmbemutató után hosszabb előadást tartott kávéházi barátainak:

»Láttátok Errol Flynn új filmjét? Vívómüvész. Állása, pengevezetése, parádriposztja, távolságtartása, mind-mind azt mutatja, hogy nemcsak idomított bábu, hanem gyermekkora óta mestere a kardnak. Nemrégen láttam magyar filmben vívójelenetet. Még a laikusok is kinevették. Vajjon miért nem hívnak meg ilyen felvételeknél a gyárba, hogy kikérjék a szakvéleményemet?«

Különböző utakat járt, hogy fenn tudja magát tartani. Konferanszié-szerepet is vállalt, de nem váltotta be a hozzá fűzött reményeségeket. Ő, aki olyan pompásan tudott kisebb társaságot mulattatni, megtorpant az »ezerszemü Cézár« előtt, dadogott (nem tudatosan, mint Nagy Endre!) és csak nagy sportpresztizsének köszönhette, hogy minden konferanszа után tessék-lássék tapsokat aratott. Szerződését nem hosszabbították meg.

Színes életpályájának vonata új állomáshoz ért: sporttudósítói állást vállalt egy hétfői lapnál.

Hogyan lett hirlapiró?

A budapesti sportvilág javában készült a losangelesi olimpiászra. A nagyobb lapok kijelölték tudósítóikat. Szeretett volna különtudósítót küldeni a sportünnepségekre az ismert hetilap is, de kiadóhivatala kiszámította, hogy ez nagyon költséges mulatság lenne. Lukács Gyula szerkesztette akkor ezt a hetilapot. Neki jutott eszébe: Petschauer Attilát kellene megbízni, mint alkalmi tudósítót a helyszíni riportok megírásával. Szerkesztőségi értekezleten általános ellenzés fogadta a tervet.

— Petschauer Attila nem hírlapíró. Sohasem foglalkozott írással. Kudarcba fulladna a kísérlet.

Lukács megindokolta ötletét:

— Mindannyian ismerjük Petschauer Attila mulatságos »lemezeit«. Aki ilyen nagyszerűen tud társaságban előadni, sőt rögtönözni, annak költségtelenül van írói tehetsége is.

Meggyőzte a főszerkesztőt és rögtön telefonáltak Petschauer Attiláért

— Attila, pompás fényképezőgépet kapsz a szerkesztőségtől! — így kezdődött a beszélgetés.

— Köszönöm az ajándékot. Minek köszönhetem?

— Magaddal viszed Los Angelesbe. Lefényképezed a nevezetes eseményeket és minden képhez írsz egy kedves levelet, a te modorodban, vidáman, tréfásan.

Petschauer nagyot nevetett.

— Csak nem akarjátok azt mondani, hogy csapjak fel ujságírónak?

— Ne túlozzunk! Egyelőre még csak ujságírójelöltnek szerződtetünk.

A szemtanuk még ma is emlékeznek arra az örömre, amelyel a bajnok fogadta a megbízást. Be is vallotta nyomban:

— Egyetlen vágyam az írás. Már nagyon régen szerettem volna hírlapírói pályára menni, de nem volt rá alkalmam. Szégyeltem is ajánlkozni. Azt sem tudtam, hogyan fogjak hozzá.

(Folytatás következik.)

A moszkvai Művész-klubban

Elmondja Székely Mihály

Amikor kocsink megállt a moszkvai Művészklub bejárata előtt, nagyot dobbant a szívem, mert eszembe jutott, hogy néhány perc választ el attól, hogy kezet szoríthatok a tiszteletünkre egybegyült moszkvai kollégákkal.

Leírhatatlan az a szeretet, közvetlenség és melegség, ahogy bennünket, magyar művészeket fogadtak s az külön megható volt, hogy azok a művésztársaim köszöntöttek, akikkel már vendégszereplésük alkalmával Budapesten megismerkedtem.

A moszkvai Művészklub a város szívében fekszik, az úgynevezett belvárosban. A magánépület jellegü ház régi patinájú hömlokzatával a budapesti Fészek klubra emlékeztet. (Nem szabad rossz néven venni, hogy összehasonlításokat teszek a mi művészotthonunkkal. Ez nem lokálpatriotizmus, s csupán az indokolja, hogy a Fészek klubot második otthonomnak tekintem.)

Berendezése modern, nemes függönyökkel, ragyogó perzsa szőnyegekkel. Ugynevezett reprezentációs terme a mienknél sokkal nagyobb és pompás korszerü színpad zárkózik hozzá. A pazar fogadótermek falain a Szovjetunió nagyjainak: Leninnek, Sztálinnak, Puskinnak, Gorkijnak, Tolsztojnak remekbe készült portréi és az orosz reprezentáns képzőművészek alkotásainak egész sora díszlik.

A mi Fészek klubunk régebbi alapítású — jövőre 50 éves — a moszkvai fiatalabb, hiszen a Szovjetunió hívta életre, azzal a szeretettel és lelkesedéssel, amellyel a művészet ügyét mindjárt a kezdeti években pártfogásába vette, bőkezüen támogatta és naggyátette.

A klubban találkoznak a szovjet művészek, festők, szobrászok, énekesek, színészek, építészek, tehát strukturája az intézménynek ugyanaz, mint a mi Fészkünké. Erre igazán büszkék lehetünk.

Itt folynak a nagy művészviták a különböző ágazatok összevegyült reprezentánsai között. Vitatkoznak, szórakoznak, sakkoznak, kártyáznak, éppen úgy, mint nálunk a Fészek klubban. Ebben a ragyogó környezetben folyt le az ismerkedési délután s itt tartottuk **első hangversenyünket is.**

Állatkerti Színpad:
Három a kislány ma
és szerdán. Svéd, Honthy, Sárdy.
Holnap: Pillangókisasszony

Ma Károlyi Kert
MEGNYITÓ ESTE 8-KOR
vez.: Ferencsik,
a prágai fesztivál műsorral.
Néhány jegy a helyszínen.

GINETTE
NEVEU
Szólóest csütörtökön, Zeneak. 8.
Bach: Chaconne, Brahms: d-moll, Händel: szonáták, Tartini: Corelli variációk, Paganini stb.
Zongoránál: Jean Neveu.
Jegyek Koncertnél.

Papp László

az ökölvívás olimpiai bajnoka legutóbb Oslóban Európabajnoksággal gazdagította győzelmeit. Lassújárású, sötétpillantású fiatalember. Huszonhárom éves. Szigorú és kissé gyanakvó nézése — néhány percnyi beszélgetés után kiderül — csak póz. Barátai szerint kenyérre lehet kenni, olyan jó gyerek, ő pedig azt mondja magáról, hogy egyébként sem, de »bunyóban nem vagyok soha zabos«. Edesapja nagyon ügyes sportember volt, tőle örökölte tehetségét. A bokszolást csak melléksportnak fogta fel, szive inkább a futballhoz húzta. Sokáig játszott jobbösszekötőt és csak 1945-ben volt az első komoly ökölvivó mérkőzése. Kemény ütéseit melyekhez fogható nincs birtokában egyetlen sportembernek sem a világon, már iskolatársainak volt alkalmuk megismerni. A maga igazáért sohasem állt en gardeba, »de ha a pajtásokat valami igazságtalanság érte, akkor megkezdődött a nagy öklözés«. Ugy meséli, hogy már az első verekedésnél észrevette kemény ütésének hatását, mert »a srác azonnal fejreállt«. Jelenleg a közlekedésügyi minisztérium tisztviselője. Kedvenc szórakozása a horgászás, de ennél is jobb sportnak tartja az alvást, mert ott keveset kell mozogni. (D)

Krisztina hadnagy

Rövidesen bemutatják a magyar mozikban a »Krisztina hadnagy« című filmet. A harmincéves háború végefelé játszódik Németországban. A film eszmei tartalma az, hogy a harmincéves háború korában, akárcsak ma, nem a nép kívánta a háborút, hanem annak vámszedői.

Utassy Gizi színpadi táncstudiója szombaton este tartotta a Zeneakadémián vizsgaelőadását. A nagysikerü előadás sok szereplője közül kiemelkedett Szilágyi Julika kiforrott, művészi, életteli tánca. Különösen Philips »Néger táncát« adta elő meglepő színpadi rutinnal és művészi érzéssel. A vizsgázók közül feltünt még Mike Rózsi és Szkorik Tibor, aki majdnem érett szlepptáncos. A kisebb növendékek közül méltán aratott nagy sikert Tandi Rózsi kozáktáncával.

Még három estén játszik a
Vígszínház
kedden, csütörtökön, pénteken
Két férfi az ágy alatt
Mérsékelt helyárak!

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Svéd Sándor mint Schubert

Szabadtéri „Három a kislány" az Állatkertben

Berté Henrik, akinek a neve a »Három a kislány« színlapján olvasható, magyar születésü muzsikus volt. Most huszonöt esztendeje halt meg, 1924-ben. Átlagtehetségü, pontos zenésznek ismerték. Operaházunk 1899-ben hozta színre »Hópehely« című vígoperáját A. Willner szövegével. Nyolcszor adták. A századforduló után táncjátékát adták nálunk. »Velencei karnevál« volt a címe s tizennégy előadást ért meg.

És egyik napról a másikra világhíres lett *Berté* neve, mert daljátékot írt Schubertről — Schubert legszebb melódiáinak felhasználásával. Azóta ezt a műfajt rengetegen utánozták, de a »Három a kislány« világsikerét senki nem tudta utolérni.

Elképzelhető, milyen ragyogó volt a szombatesti állatkerti szabadtéri »Három a kislány«, ha a szemerkélő eső ellenére mindenki végignézte az előadást. Elsősorban a Schubert szerepét alakító *Svéd* Sándornak volt az érdeme. *Svéd* utolérhetetlen tolmácsolója a hangversenydobogón is Schubert dalainak. Ezzel alapozta meg világkarrierjét. (A »Wanderer« és »An die Musik« című dalok lemezfelvételének halatára figyeltek fel rá a Metropolitanban.) Hivatottabb tolmácsolót nem is lehet találni a zeneszerző színpadi megszemélyesítésére. Bársonyosan zengő hangján dalbetétként felhangzott az »Ave Maria« is, mire dörgő, zúgó taps volt a válasz. A »Ständchen«-nel is ámulatba ejtette a nézőteret. Játékban, maszkban s szép, tiszta prózájával is a legmagasabb nivót jelentette. (Ezt a szerepet eddig mindig tenorista énekelte és Schober báró szerepe volt a bariton. Az át-transzponálás lélektani érdekességet ad: a *férfias* Schubertet otthagyja Mády a *nőies* Schober kedvéért!)

Honthy Hanna százszínü, pompás Grisi-alakítása olyan nagyszerü, hogy minden szerző csak álmodhat ilyen remek színésznőről. A közönség lelkesedéssel ünnepelte. Igen jó volt *Solthy* György, mint Tschöll papa. A gazdag együttesben versengenek a kitünő erők: *Sárdy* János, *Gencsy* Sári, *Bárdi* Ödön, *Balogh* Erzsi, *Rafael* Márta, *Halasy* Marika. *Hegedüs* Tibor a daljátékszerüséget emelte ki az operettszerüséggel szemben — igen helyesen. *Kerekes* János vezényelte az operai zenekart. *(K—f)*

Móricz Zsigmond emlékünnep

A Magyar Írók Szövetsége június 30-án délután ½6 órakor a Szövetség Vilma királynő-úti 10. szám alatti székházában Móricz Zsigmond emlékünnepséget rendez az író születésének hetvenedik évfordulója alkalmából. Előadó: *Darvas* József. Bevezetőt mond: *Barabás* Tibor. Közreműködik *Ascher* Oszkár.

Sólyom Janka hazaérkezett franciaországi hangversenykörútjáról

Kéthónapos franciaországi vendégszereplés után vasárnap hazaérkezett Sólyom Janka, a kiváló szanzónénekesnő.

— Tizenkét hangversenyt adtam Párisban és Nizzában — mondotta nekünk. — Ady, József Attila és Kosztolányi Dezső megzenésitett müveit adtam elő Megyery Sárival, aki a modern magyar költészet igazi propagátora. Budapesten most beszélem meg ősszel megnyiló kis szanzónszínházam problémáit.

Ma délelőtt megkezdődtek a szerződtetések az Operaházban

Ma délelőtt megkezdődtek az operai szerződtetések. A Tóth Aladár igazgató elnöklésével működő bizottság személyes tárgyalás alapján bonyolítja le a szerződtetéseket. A bizottságban az üzemi bizottság is képviselve van. Ma délelőtt a színház tagjai közül elsőnek Oláh Gusztáv főrendező szerződött a jövő idényre. Átlagosan negyedórát tárgyalnak mindenkivel.

Az Operaház csütörtökön zárja kapuit a Don Juan előadásával, Klemperer vezényletével, Svéd Sándor, Székely Mihály, Osváth Júlia és Gyurkovics Mária szereplésével.

A Stromboli megölte a filmproducert

Palermo, június 27. A Stromboli vulkán közelében készül most Alberto Rossellini filmrendező új filmje Ingrid Bergman főszereplésével. Szombaton a kráter közelében folytak a felvételek. A mérges gáz megölte Lodovico Muratorit, a filmtársaság producervezetőjét. Az olasz lapok tévedésből először Rossellini haláláról adtak hírt, amelyet később megcáfoltak.

HÉTFŐI KRÓNIKA

1.

Gobbi Hilda kezdeményezésére július 2-án az Angol Parkban kápráztatosnak igérkező színészkarnevált rendeznek. Az előadás az egész színésztársadalom seregszemléje lesz. A művészek munkájukkal hozzájárulnak az Odry Árpád színészotthon felépítéséhez. A parádé délután 4 órakor kezdődik és vasárnap hajnalig tart. Gyermek, felnőtt éppen úgy megtalálja szórakozását, mint ahogy a sportot vagy zenét kedvelő közönség. Érdekesnek igérkezik Rodolfo bűvész legújabb trükkje is, aki július 2-ra verőfényes napot varázsol az égboltra, ahonnan minden kis bárányfelhőt lesöpör a nézők szemeláttára. A színészkarnevál főrendezői Gobbi Hildán kívül Major Tamás, Nádasdy Kálmán, Keleti Márton, Fábry Zoltán, Szabados Piroska, Pán József és Varga Mátyás.

2.

Csütörtökön reggel 9 órakor a Színész Szakszervezet általános meghallgatást rendez a Nemzeti Színházban. Minden színész, szerződésnélküli művész jelentkezhet a Színész Szakszervezetnél vagy a Nemzeti Színház igazgatóságánál.

3.

A »Paralléle 50« című francia hetilap Budapestre érkezett legfrissebb száma 5. oldalán olyan hatalmas cikk olvasható a Talpalatnyi föld című filmről, mint amilyen egy pesti ujság egész oldala. Jean Thévenot ír az »Un lopin de terre«-ről és megállapítja, hogy a film a magyar filmművészet mesterműve.

24

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Rajczy és Gaudini áll fel a mérkőzésre. Rajczy nyugodt. Gaudini ideges. Rajczy egy pillanatra sem veszíti el támadókedvét. Kiegyenlítettünk.

Masciotta és Gerevich áll a küzdőtéren. Anselmi vezeti a mérkőzést. A fiatal magyar párduc remekül küzd, de az olasz keményen harcol. Sokan az izgalomtól a körmüket rágják. Percekig nem történik semmi. Egyszerre az olasz nekilendül, villámgyors szúrással eltalálja Gerevichet. 5:4.

2:1-re vezetnek az olaszok. Rosszul kezdtük, rosszul folytatjuk. Rajcsányi és Marzi áll fel. Rajcsányi kitűnő, Marzi sokat mozog, közben kézvágást kpa Rajcsányitól, idegesen rárohan Rajcsányira, aki védi a fejtámadást és riposztja Marzi fején ül. Kiegyenlítettünk. 2:2.

A következő mérkőzésen Pinton, az olaszok legfélelmetesebb embere áll szemben Rajczyval. Pinton nagyon szép stílust vív. Mindent tud: támadni, védeni kontra akciókat csinálni és hihetetlenül gyors. Lerohanja Rajczyt, fejet vág, hasat vág, győz 5:1-re. Olaszország 3:2-re vezet. Most Gerevich és Gaudini vív. Gerevich nyugodt, jól dolgozik. Megint kiegyenlítettünk. 3:3.

Nehezen megy. Masciotta—Rajcsányi. A fiatal olasz vívó kitűnően dolgozik. Elővágással és tempóhasvágással megszerzi ugyan a vezetést Rajcsányi, de azután két elővágást kap, 2:2. Gyors egyenes kezet vág. Az olasz fejvágással egyenlít 3:3. Masciotta cselfejvágással eltalálja Rajcsányit, aki idegesen támad, de Masciotta elővágása megállítja. 5:3.

Már megint vezetnek az olaszok 4:3-ra.

Kabos és Marzi mérkőzik. Kabos kapja az első tusst Marzitól. Aztán szúrással egyenlít. Idegek harca. A csarnokban olyan izgalom van, hogy a közönség közül sokan felállnak és kimennek a folyosókra. Kabos támad. Marzi szúrása megakasztja, majd egyenes oldalvágása ül Kabos plasztronján. 3:1. Gyors kézvágás. 4:1. Kabos fejvágást csinál. 4:2. Oldal, cselfejvágás. 4:3.

Nehéz asszók, állandóan vitatkozik a zsűri. Kabos nem hagyja magát, negyszerűen dolgozik, egyenes fejvágással egyenlít. 4:4. Most megint egy tusson dől el, kiegyenlítünk-e vagy elhúznak az olaszok. Kabos érzi, hogy minden tuss fontos. Öt percig nem történik semmi, farkasszemet néz két vívó, mind a kettő tempóra les. Marzi nem bírja, támadásra indul, de a boszorkányosan ügyes Kabos belső elővágása csattan a kezén. 5:4.

Kiegyenlítettünk. 4:4.

Gerevich—Pinton. Kérik a közönséget, maradjon csendben, úgyis idegesek a vívók. Gerevich támad, fejvágása ül. Pinton elveszti nyugalmát, nyitva nekirohan Gerevichnek, aki villámgyorsan a kezére vág és győz. A magyar közönség felugrál. 5:4-re vezetünk végre! Rajcsányi verekszik a hosszú Gaudinivel. Rajcsányi 5:3-ra győz. 6:4-re vezetünk, elhúztunk.

Kabost és Masciottát szólítják a porondra. Masciotta támad. Kabos véd. Visszavág, riposztja az olasz oldalán ül, 1:0. Kabos egyenes szúrása következik, majd fejvágás, 3:0, úgy játszik Masciottával, mint macska az egérrel, találja ellenfele hasát, 5:1. Már csak két győzelem kell ahhoz, hogy világbajnokok legyünk. Marzi és Rajczy lép a porondra. Erős harcban győz a magyar. 8:4-re vezetünk.

Pinton mérkőzik Rajcsányival. Percek alatt 5:2-re veri a magyart. 8:5.

A következő mérkőzés Gaudini—Kabos. Az olasz 5:2-re veri a magyart. Minden támadásban felszúrja a balkezes Európabajnokot, aki szárnyaszegetten vív: 8:6.

(Folytatás következik.)

Pethes Sándor

huszonöt évvel ezelőtt lépett fel először a Nemzeti Színház színpadán, egy falusi kisbirót alakítva s azóta is kis, nagy és címszerepeit mint egy-egy nemesen és nagy műgonddal cizellált ötvöstárgyat nyujtotta át a közönségnek. Kassán született, a Hernád partján, a Róka-utca háromban. Amikor önmagáról és életéről beszél, a halk meghatottság és az állandó tréfálkozás könnyedén játszadozik mondataiban. Gehl mestertől megkérdezi: profilból vagy »angróból« óhajtja-e lerajzolni. Tiltakozik a mester megszólítás ellen. »Csak egy mester volt, Ujházy«. Visszapergetve élete filmjét, édesapjáról, a nagy Pethes Imréről tisztelet és a gyengédség hangján beszél. »Menj a magad útján, a magad erejéből«, ezzel bocsátotta apja az életnek s a kis Pethes valóban a saját erejéből lett azzá a megbecsült művésszé, akinek felejthetetlen alakításai, a forgalmista a »Süt a nap«-ban, báró Háry az Elsevirben, Pry Pál és az öreg japán a Roninok kincsében s az a sok-sok filmszerep és a pompás Dénes—Pethes halandzsák és paródiák mélyen bevésődtek a közönség szivébe. Eljátszotta egész fiatalon a nagyon öreg Haldit Heltai Orvos és a Haldi című darabjában s bármilyen feladatot kapott, mindent kitünően oldott meg. Shakespeare épúgy, mint Molière-t s évekig ha végzett a Nemzetiben, átjárt a Nagy Endre kabaréba »marhaskodni« pihenésül. Sokat járt külföldön, Spanyolországban, Itáliában, Franciaországban s azt mondja, egy nyelven sem beszél, valósággal el tudnák adni idegenben, de bármely nyelven olyan kitünően halandzsázik, hogy még a bennszülötteket is megtéveszti. Egy nagy vágya van, szeretné eljátszani Fedját az Élő holttest-ben. (D)

SZÍNHÁZ ÉS FILM

125 éves a moszkvai Akadémiai Kis Színház

Az őszi színházi szezónban ünnepük Moszkvában a Lenin-renddel kitüntetett Állami Akadémiai Kis Színház fennállásának 125. évfordulóját. A szovjet kormány intézkedésére megalakult a jubiláris bizottság, amelynek elnöke Alexander Fagyejev, a világhírű szovjet író, a Szovjet Irószövetség főtitkára. A jubiláló színháznak nagy szerepe van az orosz és szovjet kultúra fejlesztésében és ezért országos jelentőségű ünnepségsorozattal emlékeznek meg október 16. és 26-i között a 125 éves jubileumáról. Moszkván és Leningrádon kívül Gorkij, Jaroszláv, Szarátov, Kujbisev, Szverdlovszk városokban és a Szovjetunió többi városában rendeznek ünnepségeket, de a gyárakban és üzemekben is előadásokkal emlékeznek meg a jubileumról. A társulat felkeresi majd az összes gyárakat, üzemeket, a moszkvai terület vezető kolhozait és bemutatja legnagyobb sikerű darabjait.

Ezer szereplő, tizenegy zenekar és szép idő várja a Színészkarnevál közönségét

Gobbi Hilda, a Színészkarnevál megteremtője és főrendezője tegnap este utolsó értekezletre hívta össze a rendezőséget és a sajtó képviselőit. Bejelentette, hogy a mai színészkarneválra az Angolparkban *eddig ezer szereplő és tizenegy zenekar jelentette be közreműködését.*

— Mindent elintéztünk, — mondotta a nagyszabású jótékonycélú karnevál főrendezője — csak szép időre volna még szükségünk. Állandó érintkezésben vagyok a Meteorológia Intézettel és minden jót megígértek. Ha netán mégis megeredne az eső, *úgy délután 2 órakor hangszórós autókkal fogjuk a közönséget értesíteni esetleges műsorváltozásról.*

Gobbi Hilda és a rendezőség aggodalma ma délelőtt már szertefoszlott. A délelőtti kilátások szerint verőfényes idő várja az Odry Árpád színészotthon javára rendezendő nagyszabású ünnepség közönségét.

Bajor Gizi nyilatkozik a kapuzárásról és nyári pihenőjéről

Bajor Gizi nagy sikerrel játssza a Madách Színházban a »Kertész kutyája« című darab főszerepét. Egy nappal a szezón befejezése előtt érdeklődtünk nyári tervei felől.

— Egyelőre még nem tudom, mikor zárunk. Eddig úgy volt, hogy vasárnap este van idény utolsó előadása. Jelenleg azonban tárgyalások folynak és lehetséges, hogy még hétfőn is játszunk. Ennek az előadásnak a bevételét az üzemi bizottság javára fordítják. Szó van arról is, hogy 10-én még egy előadást tartanak a Nemzeti Színházban.

— Egyetlen nyári tervem a pihenés. Semmiféle fellépést nem vállalok. Idén is, mint minden évben, Földváron töltöm a nyaratot.

Aztán mosolyogva tette hozzá:

— Most drukkolok, hogy szép idő legyen. Délután kimegyek a színészkarneválra...

Százötven gyereket fényképeztek le az úttörő-film számára

Az úttörő film előkészítő munkái nagy iramban folynak. Makk Károly, Bacsó Péter, Fehér Imre és Danovich Tamás a forgatókönyv készítői, eddig mintegy 8000 úttörőt néztek meg, hogy kiválasszák közülük a film 30—40 szereplőjét. A forgatókönyv írói végigjárták a főváros általános, középiskolai kollégiumait és az úttörőmozgalom kerületi csoportjait. A Hunnia Filmgyárban az eddigi kutatások eredményeként 150 felvételt készítettek. A szerepek eljátszására alkalmasnak talált gyermekeket lefényképezték. A 150 kilenc és tizennégy év közötti ifjúról próbafelvételeket is készítenek.

Traktoros a függöny előtt

Szeged, július. (A Világ tudósítójának jelentése.) A Szegedi Nemzeti Színház megünnepelte tájszínházának századik előadását. Ezúttal nem a színház ment ki a falura, hanem a környék ezernél több kisparasztja jött be biciklin, felvirágzott szekeren és teherautón a városba, hogy a jubiláris ünnepségen jelen lehessen. Kedves jelenet volt, amikor Deszkről, Felgyőről és Sövényházáról befutottak a színházhoz a fellobogózott traktorok, amelyek két-két teherkocsin a falusi dolgozók százait vontatták.

Előadás előtt Horváth Jenő igazgató méltatta a tájszínház kultúrjelentőségét és pergő taps fogadta az algyői traktorost, aki kezeslábasban állt a függöny elé, hogy néhány talpraesett szóval a színészeknek köszönetet mondjon. A »Dohányon vett kapitány«-nak robbanó sikere volt. A pompás szovjet operettet Benkő Miklós rendezte, a zenekart Paulusz Elemér vezényelte, főszerepeit pedig Zentai Anna, Rajz János és Deák Sándor játszották. A jubileumon a kultuszminisztériumot Kardos László osztálytanácsos képviselte, aki a tájszínház színészei és műszaki munkásai között jutalmakat osztott ki.

Bohémélet a Puskin-kertben

A **Bohémélet** került bemutatásra pénteken este a Puskin-kertben a MÁV szimfonikus zenekarral. Az előadás »civilben«, díszletek nélkül is teljes értékű volt az intim hangulatot keltő kertben. Szecsődy Irén kitűnő Mimi, Járay meggyőző. A Puskin-kert »pávái«: a platánok lombjai között csiripelő verebek naplemente után nyugovóra tértek. Ezentúl már csak egy-két esőcsepp és távoli mennydörgés **»szólt bele«** az előadásba. Színész, zenekar és közönség azonban nem befolyásoltatta magát e fenyegető jelenségektől.

Házasság. Tarján Gabriella (Mátészalka) és Légrádi (Löwi) Pál (Budapest) e hó 3-án házasságot kötnek. (X)

Operaénekes-jelöltek vizsgája

Miután a Nemzeti Zenede legutóbb már felvonultatta legjobbjait, most a Zeneakadémia operai tanszakos növendékeinek évzáró vizsgájára került sor.

Énekesjelöltjeinknél fejlődést észlelhetünk a bel canto irányában, kevesebb a kiabálás, a nyers hang, de még mindig tapasztalhatjuk, hogy a magasságot erőltetik.

A szereplők közül legjobban *Melis* György tetszett, aki Figarót énekelte. Képességeit a tavalyi Háry János-próbálkozása alkalmából már méltattuk. A Faust-ból is hallottunk egy részletet. Ebből legjobban a Margit—Faust-duettet (*Cser* Timea, *Kenderesi* Zoltán) méltányolhatjuk. Nagy átütő erő volt Trubadur tercettben is *(Vámos* Ágnes, *Melis* György, *Mátrai Ferenc).* A Sevillai borbély kíséreténél a zenekar tempóit lassúnak éreztük. Unger Ernő, a szerepgyakorlat tanára vezényelt.

A Bartók Szövetség munkászeneiskolájának hangversenyén *Kerényi* György tanítványa, *Lendvai János* tünt fel. Sarastro nagyáriáját énekelte. Lendvai a Müegyetem festője. *(S. V.)*

Gobbi Hilda a »Vihar után« című új magyar film játékmestere, kisebb szerepet vállalt a filmben.

Színházi hírek

Az Operaház több jubiláns dolgozóját ünnepelték a színpadon. Bóka László államtitkár és Tóth Aladár igazgató beszéltek. Gyűrűt és oklevelet kaptak azok, akik 25 éve dolgoznak a színházban: Palotai Árpád, Somló József, Vészi Ilona, Hartmann Ida, Petri Kató, Sugár Dezső, Ney Hugó, Kővári Richárd, Leichtner Gyula, Lebenguth József, Virágh Ilona, Dobos Imre, Spitzer Tamás, Türr István, Vikes Pál, Sprém László, Raksányi Júlia, Kőszegi Ferenc, Bodnár Endre, Tabak Mihály, Török Gyula és Balogh Józsefné. A jubilánsokat előadás után vacsorán ünnepelték.

A Színész Szakszervezetben július 4-én kezdődik a tagrevizió.

A Nemzeti Színházban az »Ahogy tetszik« és a Magyar Színházban a »Dohányon vett kapitány« előadásai tovább folynak. Július 9-én zár a két színház.

Olthy Magdát, a Nemzeti Színház tagját beválasztották a Színművészeti Akadémia vizsgáztató bizottságába.

Július 23-án Szegeden rendez a rádió nyilvános Szív küldi . . . adást, amelyen Vadas Zsuzsa, Pogány László és mások lépnek fel a Rádió-jazzel, amit Martiny Lajos vezényel.

Állatkerti Színpad:
Három a kislány: Ma
és holnap ½9-kor. Svéd, Honthy, Sárdy, Gencsy, Solthy.
Hétfőn: Pillangó—Kanazawa
Fehér, Lendvai, Birkás, Fekete. Vez.: Leo Mueller.
6-án: Sevillai — Svéd
Gyurkovics, Sárdy,
Galsay, Tiszay, Bencze. Vez.: Kerekes.
7-én: Denevér — Klemperer
Rösler, Szilvássy, Fekete, Gencsy, Bordy, Alfonso, 2 Korens.
1-ére váltott jegyek érvényben.
10-én: Három a kislány
11-én: Carmen — Anday
Carl Friedrich, Losonczy, Fekete, Relle. Vez.: Komor.
13-án: Lammermoori Lucia
Gyurkovics, Járay, Érdy, Bencze.
14-én: Aida — Anday
Friedrich, Losonczy, Laczkó, Bencze, Várhelyi.
Jegy: Múzsa, Állatkert, Városi, Ibusz.

IX. szimf. Klempererrel
12-én Állatkertben. Székesfővárosi Zenekar. Jegy Koncert, Népmüvelési.

MAV SZIMFONIKUSOK
kerti hangversenyei
szerdán 6-án ½7-kor Puskin (Esterházy-u. 4.) Rossz idő esetén Zeneakadémián ½8-kor.
Operett-est
közr.: Miklós Kata, Szabó Miklós, vez.: Pécsi.
Pénteken, 8-án ½7-kor
Verdi:
Traviata
hangverseny előadásban, közr.: Szecsődi, Uher, Járay, Neményi stb. Vez.: Szőke.

Nádasy balettstudio
vizsgaelőadása. Főv. Operettsz. Júl. 3. vas. d. e. ½11.

A miniszter, aki maga is öntő

felavatta az első gépesített acélöntödét

Zsofinyec Mihály nehézipari miniszter avatta fel a győri vagongyárban az ország első gépesített acélöntödéjét.

— Én, aki magam is öntő vagyok, — mondotta kétszeresen átérzem mit jelent az, hogy most felavatjuk ezt az új, gépesített acélöntödét, amely nagymértékben megkönnyíti a dolgozók munkáját. Rákosi Mátyás, népünk nagy vezére hangsúlyozta és szögezte le a szocialista alapelvet: legfőbb érték a dolgozó ember. Mi nemcsak beszélünk az ember kíméléséről, hanem nagyon sokat is teszünk érte. Zsofinyec miniszter, ezután visszaemlékezett a régi, elavult öntödékben kifejtett emberfeletti munkára és a magyar nép háláját fejezte ki a Szovjetunió iránt, amely nemcsak a szabadságot vívta ki a magyar dolgozók számára, hanem szakembereivel, tapasztalataival segíti őket az építésben, munkában.

Padláson horgászott — letartóztatták

Tegnap délután a Teleki-téri nyomozóknak feltűnt egy fiatalasszony, aki nedves ruhát kínált eladásra. Igazoltatásakor kiderült, hogy Dorogi Juliának hívják. Elmondta, hogy a nedves ruhát bizományba vette át Váradi Pál nevű ismerősétől.

A megadott személyleírás alapján a nyomozók tegnap este a Marx-téren elfogták Váradit. Több lopást ismert be. Kiderült, hogy június 5-én szabadult a fogházból, kétévi büntetésének kitöltése után. Szabadulása után végigsétált a Dunaparton és hosszú ideig nézte a horgászokat. Ekkor jutott eszébe, hogy horgászfelszerelést szerez be és másnap este már »kiemelte« a nyitott ablakon keresztül a padláson száradó fehérneműeket. A »horgász« betörőt letartóztatták.

Olcsó a rák — nem fényűzés már

Nem luxus ma már a rák, olvastam néhány nappal ezelőtt egy ujsághirdetést. A hirdetés közölte az árát is: »50 fillértől kapható.«

A vásárcsarnok melletti kis utcában messziről látható plakát hívje fel a figyelmet az árura. Az utcai üzlet halkereskedés, a »rákalosztály« az udvarban külön helyiség.

— Jókor tetszett jönni, van még néhány darabunk, ma sokat adtunk el, reggel ötszáz darabot kaptunk.

Lenézek a nagy tartályba, vagy húsz virgonc példány hátrál ideoda.

— Kik vásárolnak inkább étermek vagy magánháztartások?

— Ezek is, azok is. Ma már nemcsak a kiváltságosok jutnak a rákhoz, olyan olcsó az ára, hogy bárki megvásárolhatja. Igen tápláló eledel, kevesebb a víztartalma, mint a halé. Igaz nem mindenki birja, van aki kiütést kap tőle, de aki szereti, az jó »kunosaft«, mert 10, 15 darabot jóétvágyú ember könnyen elfogyaszt.

— Honnan hozzák a rákokat?

— Ezek zalaiak. A legnagyobb, legízesebb példányokat onnan szállítják. Maga a szólórák elnevezés is a zalai-rák kifejezés elferdített formája. Szeretnénk újból rászoktatni a közönséget a rákevésre, az elmult néhány évben ugyanis valahogy »kiment a divatból«. Háború előtt párezer darabot is eladtunk naponta, talán most a hirdetésünkre újból eszébe jut a háziasszonyoknak a rák. A Szovjetunióban például nagy szerep jut az ízesen elkészített hal- és rákféleségeknek az étrend változatossá tételében.

Krudy Gyula mesteri novellája, »A rákevés« jut az eszembe. Szinte érzem is már inyemen a rák husának különleges zamatát, amely »telve van olyan ételízekkel, amelyek kedvesek«...

H. J.

— Kedves uram, szeretnék személyesen megismerkedni azzal a szerelővel, aki az autóm fékjét javította...

GOETHE SZÜLETÉSÉNEK 200 évfordulója alkalmából válogatott magyar Goethe kerül kiadásra, Kardos Zoltán és Vas István szerkesztésében. Szabó Lőrinc, Rónai György, Kálnoki László, Képes Géza és Vidor Miklós fordítják a műveket.

A magyar parasztküldöttség hálatelt levele Sztálin generalisszimuszhoz

A Szovjetunióban tartózkodó magyar parasztküldöttség tagjai hazautazásuk alkalmával levelet intéztek Sztálinhoz, amelyben megköszönik, hogy öt hetet tölthettek a világ leghaladottabb népének hazájában, a kolhózok, gépállomások, szovhózok és tudományos kísérleti intézetek tanulmányozására és hogy a magyar nép iránt érzett szeretet nemcsak a fogadtatásokban nyilvánult meg, hanem abban is, hogy a szocialista munka eredményeinek, tapasztalatainak legjavát bocsátották rendelkezésükre.

»Tanulmányutunk véglegesen megerősített bennünket abban a meggyőződésünkben, hogy a dolgozó parasztság gazdasági és kulturális felemelkedésének egyetlen helyes útja a mezőgazdaság fejlődésének szocialista útja, a kolhózok útja.« — írják a magyar parasztok, akik megállapítják, hogy megismerték a szovjet embert is, az izzó hazaszeretetet, a kommunista társadalom építésének hősies lendületét és azt a forró szeretetet, amelyet a szovjet nép minden tagja a nagy bolsevik párt és vezére Sztálin generalisszimusz iránt érez.

»Visszatérve hazánkba, ismertetni fogjuk népünk előtt azokat a hatalmas eredményeket, amelyeket a szovjet parasztság a kolhózok segítségével az Ön útmutatásai alapján a természet átalakításáért vívott harcában a szocialista mezőgazdaság megteremtésében eddig elért. Az itt szerzett gazdag tapasztalatokat felhasználjuk odahaza a magyar szövetkezeti mozgalom megerősítésére és továbbfejlesztésére« — fogadják meg a küldöttség tagjai hazatérésük előtt.

Sikeres vizsgájukat ünnepelték a fogászok

A magyar népi demokrácia közel negyven év óta húzódó harcnak vetett véget akkor, amikor a népjóléti miniszter a már régen működő fogászoknak engedélyt adott arra, hogy egy háromhónapos tanfolyam elvégzése és sikeres vizsga esetén valójában fogorvosi gyakorlatot folytassanak.

A fogászok tegnap este ünnepelték a Bajza-utcai Dolgozók klubjában a vizsga sikeres letételét, kedves, családias bankett keretében, amelyen megjelent *Vikol* János népjóléti államtitkár, *Vilmon* Gyula egészségügyi főfelügyelő, *Herczeg* Judith az Egészségügyi Szakszervezet helyettes főtitkára, az egyetemi fogászati klinika részéről pedig *Balogh* Károly egyetemi ny. r. tanár, a klinika vezetője, *Hattyasi* Dezső, *Lőrinczy* Ervin és *Varga* István magántanárok, valamint a kultuszminisztérium és a Szakszervezeti Tanács által delegált vizsgáztató bizottsági tagok. A bankett a késő éjjeli órákba be lenyult s az új oklevelek tulajdonosai boldogan ünnepelték sokévtizedes harcuk eredményét.

UJ RENDELETEK

A Magyar Közlöny szombati (139.) számában az alábbi rendeleteket közli:

A házfelügyelők és segédházfelügyelők szolgálati jogviszonyával kapcsolatos egyes rendelkezések módosítása és kiegészítése, valamint a házfelügyelők kollektív szerződése. — A Kinevezési és Alkalmazási Bizottság szervezetének újabb szabályozása. — Az Érc- és Fémvizsgáló Intézet és a Nemesfémhitelesítő Hivatal egyesítése. — A malomipar igazgatásának a földművelésügyi miniszter hatáskörébe utalása. — A kötbérre és fizetéselőlegre vonatkozó egyes rendelkezések hatályának magánvállalatokra való kiterjesztése. *(Kormányrendeletek.)*

A képeslevelezőlapok előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról szóló rendelet végrehajtása. *(Miniszterelnök.)*

A Gazdasági Főtanács főtitkárának 12 árrendelete.

„Dilis Laci" lebukott

Ma délelőtt elfogták *Deák* László foglalkozásnélküli csavargót, akit az alvilágban *Dilis Laci* néven ismernek. Deák a rendőrségen elmebetegséget szimulált. Kihallgatásakor bevallotta, hogy ő volt a dunaparti hétvégi üdülőhelyek fosztogatója, ezenkívül belsmert két villafosztogatást is. *Letartóztatták.*

Sólet császárszeggyel Victoriában, Marx-tér 5. (X)

GAZDASÁGI KORÓKBÓL

Ha a villamosvezeték szigetelése nem megfelelő és valahol törés vagy hiányosság van benne, villamosátütés következhet be és a legértékesebb gép is tönkremehet. Az Elektromos Készülékek és Mérőműszerek Gyára »Isoleka« néven olyan készüléket gyárt, amely a külföldi gyártmányokkal szemben, nemcsak erős, de gyenge áramnál is alkalmazható és 50 millió ohm-os ellenállásu vezetéknél is kiválóan alkalmas annak a megállapítására, hogy a szigetelés megfelelő-e. Egy másik készülék, a BIEKA-HID segítségével a vezeték szakadását tudják teljes biztonsággal meghatározni. A készüléket a vezeték kiinduló pontjához helyezik és nem úgy, mint a külföldi hasonló készülékeknél, méréssel és számolással, hanem leolvasással állapítják meg, hogy a készüléktől hány méternyire van a vezeték elszakadva. De ezen túlmenőleg, a BIEKA-HID olyan hibákat is észrevesz, amelyek észlelésére a külföldi készülékek nem képesek. Igy például nagy ellenállásu vezetékeknél is meg lehet állapítani a hibát. A külföld részéről ezek iránt a készülékek iránt, valamint a gyár egyéb különleges gyártmányai iránt olyan nagy az érdeklődés, hogy a nemzeti vállalat termelésének több mint a felét szállítja külföldre.

⊙

A Beruházási Bank május hónapban több mint félmilliárd forintos tervhitelt folyósított. Januárhoz képest az emelkedés 112 százalékos. A bank megalakulásától június 15-ig összesen 4 milliárd forint beruházási hitelt fizetett ki a gyáraknak és vállalatoknak. Most már valamennyi minisztérium tervfolyósításait a Beruházási Bank bonyolítja le. A bank a megszaporodott munka lebonyolítása és a túlórák kiküszöbölése céljából a magánalkalmazotti területen elsőnek vezette be a két munkamenetben való hivatali időt. Az egyik csoport 8-tól ½5-ig, a másik 10-től ½7-ig dolgozik. Ugyancsak a Beruházási Bank valósította meg elsőnek a tisztviselői munkanormákat. Mintegy 70 munkahely normáját dolgozták már ki.

⊙

Egyre több aluminiumkajakot látni a Dunán. Ezeknek a kajakoknak a nagy sikere arra indította az illetékes szerveket, hogy a jövőben egész sor sportcikket állítsanak elő aluminiumból. Az eddigi kísérletek alapján remény van arra, hogy az ötéves tervben megindulhat számos aluminium sportcikk sorozatgyártása.

⊙

A Szovjetunió 1949. évi élelmiszerbeszolgáltatási előirányzata húsban 1,930.000, tejben és vajban 8000 tonnára szól. A tojás beszolgáltatását 2102 millió darabra, a beszolgáltatandó gyapjút 140.000 tonnára, a bőrt 57 millió darabra irányozták elő. 1950-ben és 1951-ben jelentősen emelkedik a beszolgáltatás. Az előirányzat a következő: húsban 2,300.000, illetve 2,700.000 tonna, tejben 8900, illetve 10.000 tonna, tojásban 3000, illetve 4200 millió darab, gyapjúban 158.000, illetve 188.000 tonna, bőrben 63.7, illetve 73.2 millió darab. Az 1948. évi gabonatermés felülmúlta a 7 milliárd pud-ot. (1 pud egyenlő 16.38 kg). Most már olyan hatalmas gabonakészlettel rendelkeznek, amely nemcsak a lakosság zökkenésmentes ellátását, de jelentős tartalék létesítését is lehetővé teszi.

A VILÁG panaszládája

A Hősök-terén nincs villanyrendőr, pedig ilyenkor nyári időben anyák nagyszámban járnak gyermekkocsikkal és kis gyermekekkel a Városligetbe és az átkelésnél az ellenőrzés nélkül száguldó gépjáróművek testi épségüket veszélyeztetik. Kívülük még rengeteg beteg ember igyekszik a gyógyfürdőkbe.

Többgyermekes anyák.

ITT AZ ALKALOM!!!
Női táskát, aktatáskát, strandtáskát, teljes árukészletem 16.164. sz. ip. hat. eng. alapján
kiárusítom
Ha előbb jön, nagyobb a választék!
VÖLGYESI, KIRÁLY-UTCA 31
(Udvarban.)

100 forint a részletre vásárolható cikkek alsó értékhatára

Az Országos Központi Áruhitel Iroda véget vetett annak az egészségtelen gyakorlatnak, hogy igen sok dolgozó még a kisértékű árukat is részletre vásárolja és ezzel a rendelkezésre álló hitelkeret elaprózódik.

A hitelre való vásárlás lehetővétele elsősorban azt a célt szolgálja, hogy

a dolgozók olyan cikkekhez jussanak hozzá, amelyeket a heti vagy havi fizetésből semmiesetre sem lehet megvásárolni.

Az ilyen cikkek számára kívánják fenntartani a hosszabbjáratú hitelakciót, amelyet egyidejűleg számos új cikkre is kiterjesztenek. Igy került most az OKA-cikkek listájára a gyermekkocsi, a gyermekágy, az elektromos gramofon, a cserépkályha és a kész felsőruha. Cipő helyett, amely ma már kiváló minőségben és igen olcsón kapható, a drágább vagy fontosabb bakancsot és munkás gumicsizmát vették fel az OKA részletre kapható áruk listájára. A VASÉRT népszerű háztartási típuscsomagakciója is az OKA-n keresztül bonyolódik le, négyhavi részletre.

Tizenkéthónapi részletre árusítható új cikkek:

a takarék-, gáz- és elektromostűzhely, a kályha, fürdőkád, fürdőkályha és a cserépkályha 18 hónapra pedig a kerékpár, varrógép és a csöves rádiókészülék, valamint az elektromos gramofon. A típusbútort változatlanul 24 havi részletre adják.

A részletcikkek kiterjesztésével egyidejűleg az akció keretében vásárolható áruk alsó értékhatárát 100 forintban állapították meg.

Tatarozó-állványon mászott be a betörő

Tegnapi számunkban jelentettük, hogy betörők jártak *Németh* Anna operaénekesnő férjének, dr. *Nádor Nikits* István főorvos Andrássy-út 12. számú házban lévő lakásán. A kár meghaladta a 32.000 forintot. Németh Anna és férje pontos leltárt készített az ellopott holmikról. Ennek alapján ma délelőtt a Teleki-téren elfogták a betörőt: *Csics* István 34 éves többszörösen büntetett csavargót. A rendőrségen elmondotta, hogy a betörést *fényes nappal követte el.* Az Andrássy-út 12. számú házát tatarozzák. Amikor a kőművesek befejezték a munkát, Csics felkapaszkodott az egyik állványra és benézett néhány lakásba. *Németh* Annáék lakásában senki sem tartózkodott. Bemászott a szobába és egy asztalterítőbe berakta a könnyebben mozgatható ingóságokat, *majd ugyanazon az úton, ahol jött, leereszkedett az úttestre.* Szinte hihetetlen, hogy a járó-kelők között senkinek nem tűnt fel a hatalmas batyúval az állványokon lefelétartó férfi. *Csics* Istvánt, miután még több hasonló betörést ismert be, előzetes letartóztatásba helyezték. Orgazdáinak kézrekerítésére folyik a nyomozás.

TURISTAVILÁG

A Természetbarátok ezen a hétvégén az alábbi túrákat rendezik:

Budai TTE: a Szent László-hegyre. Indulás vasárnap 6.45 órakor a margithídi HÉV-től. Vezető: Ifj. Molecz. Munkatúra a Vörös-kőre szombaton 4 órakor a margithídi HÉV-től, Molecz vezetésével.

KAOSz: útjelzőtúra Apátkúti völgybe, vasárnap 6.25-kor a margithídi HÉV-től. Vezető: Székely.

Törekvés: túra a Tolvajárokba, 5.30 órakor a Nyugatitól. Vezető: Papp.

Vasas SC: ügyeletes túra Szigetmonostorra vasárnap 7.30-kor a Nyugatitól, Keresztesi vezetésével. Szigetmonostorra szombaton 15.45 órakor és vasárnap 6 és 7.45 órakor a Nyugatitól a Tipographia is túrát vezet.

VAOSz: a Lajos-forráshoz szombaton 15 órakor a margithídi HÉV-től Kazi vezetésével.

MTE: túra Szigetmonostorra szombat 14.30 órakor, Nyugati pályaudvarról. Vezető: Moli.

XI. kerületi Goldberger hajókirándulást rendez Visegrádra. Indulás vasárnap 7 órakor Molotov-térről, túravezető Garamvári.

A túrákon vendégeket is szívesen látnak a Természetbarátok.

*

A Józsefvárosi TTE és a Természetbarátok fűléres különvonatot indítanak Magyarkútra 6 forintos áron.

*

Július 23-án a Természetbarátok este 7 órától 11 óráig műsoros zenés sétahajót indítanak. A jegy ára 4 forint. A hajó megkerüli a Szentendrei szigetet.

*

Turisták és terepversenyzők! Készüljetek a terepversesny-ankétra — így szól a Természetbarátok legújabb felhívása. Az elavult terepversenyszabályzat módosítását beszélik meg.

UJ RENDELETEK

A Magyar Közlöny pénteki (138.) számában az alábbi rendeleteket közli:

A GF főtitkárának 19 árrendelete a belföldi forgalomban fizetendő forgalmiadókról. — A termelő vállalatok társulati adójának együttes kereseti és jövedelemadójának, valamint számlailletékének a termelői, forgalmiadóba való beolvasztásáról, továbbá az áruelőállítással nem kapcsolatos munka- és szolgálatteljesítések után fizetendő általános forgalmiadó megszüntetéséről szóló rendelet végrehajtásáról. — A közszolgálati alkalmazottak külföldi hivatalos kiküldetése alkalmából felszámítható napidíjak és bérkocsidíjak megállapításáról. — A földadónak búzában kivetéséről és lerovásáról szóló rendelet egyes rendelkezéseinek módosítására vonatkozó rendelet végrehajtásáról. *(Pénzügyminiszter.)*

A Színművészeti Főiskola július 3-án tartja végzős hallgatóinak óvadzáró vizsgaelőadását. Adujev nagysikerű »Dohányon vett kapitány« című operettje kerül bemutatásra.

A Leninhegyen épül a moszkvai egyetem kétszáz méter magas, huszonhatemeletes új épülete

Már építik Moszkvában, a Leninhegyen, a 26 emeletes állami Lomonoszov-egyetemet. Ezzel a Szovjetunió fővárosának nyolc Sztálin-díjjal kitüntetett, sokemeletes épületterveinek egyike lépett a megvalósulás stádiumába. Az épülő moszkvai egyetem terjedelmét és magasságát tekintve Moszkva új délnyugati kerületének fő építészeti alkotása lesz.

A Leninhegy festői szépségével kapcsolatba már többször felmerült az a gondolat, hogy ott nagy társadalmi célokra szolgáló épületet emeljenek, de a megvalósítás csak a sztálini korszakban vált lehetségessé.

Az építészek előtt óriási feladat áll, mégpedig az, hogy az egyetem új épületében megteremtsék egy eddig még nemlétezett arányú tudományos munkára és tanulásra a lehető legkedvezőbb feltételeket s ugyanakkor a lehető legjobb körülményeket a tanuló ifjúság és a tanári kar életének és kulturális pihenésének számára.

Az építészeti komplexusba szervesen kellett beilleszteni különböző tudományos intézeteket, laboratóriumokat, a csillagvizsgáló tornyot, a múzeumot, az óriási nézőterű klubot, a diák- és tanárjelölt-otthonokat, a professzorok lakásait.

Mintegy húsz épület összhangját kell a Leninhegyen megteremteni olyan térmegoldással, hogy az építkezés harmonikus egységként hasson, Moszkva általános látképét gazdagítva.

A központi egyetem-épületcsoport a Leninhegy legmagasabb pontján, hetvenöt méterre a Moszkva-folyó színe fölé fog emelkedni. Központi parkja a Moszkva-folyóra tekint. A főépülethez vezető útra nagy vízmedencét terveznek, melynek zöldelő környezetét a tudomány kiválóságainak szobrai fogják díszíteni. Harminc-negyven hektáros térségen nagy botanikai kert létesül, amelynek középpontjában az élettani fakultás épülete emelkedik s ugyanitt kap helyet az állattani és antropológiai múzeum is.

A gigantikus méretű épületkomplexust sugárutak szelik át. A háromsugaras útrendszer az orosz városépítés legjobb tervezési hagyományainak egyike.

Az építészegyüttes, amelyben L. Rudnyev, Csernisev, a Szovjetunió építészeti akadémiájának tagjai mellett több építész vesz részt, szoros egyetértésben arra törekedett, hogy hatásosan használja fel az orosz nemzeti építészet irányelveit és kifejezze az orosz építészet legjobb alkotásaira annyira jellemző életörömet és optimizmust.

Az épület egyes elemeinek és alkatrészeinek tervezésénél főszempont a szerelhetőség maximuma és az építkezés iparosítása volt. Az épület burkolata terméskőből, gránitból, márványszerű mészkőből, műkőből, kerámiai lapokból készül.

Negyvenholdas gazda és volt nyilas pártszolgálatos útonálló-bandáját fogta el a rendőrség

Február 23-án jelentették a rendőrségnek, hogy Zalaszentgrót környékén puskával, revolverekkel és kézigránátokkal felfegyverkezett rablók garázdálkodnak. Munkába sietö újgazdákat támadtak meg, négyet közülük leütöttek, elvették ruhájukat, csizmájukat, majd súlyosan megsebesítve az útmenti árokba taszították őket.

Ettől kezdve a zalaszentgróti országúton, később Zalacsány és Mánd környékén szinte mindennapossá lettek a támadások.

Március elején a Zala partján a gétyei gépészt

két álarcos, felfegyverzett férfi megtámadta, levetkőztette, kifosztotta, kezeit hátrakötötte és a Zalába dobta;

a fulladástól csak a véletlenül arra haladó parasztok mentették meg.

Március végén a kehidai földművesszövetkezetbe törtek be ismeretlen tettesek, a helyiség falát lázító feliratokkal firkálták össze.

A bútorokat baltával összevagdalták és a pénztárból elloptak 8000 forintot.

Két nappal később újabb rablótámadás volt a környéken, majd április közepén ismeretlen tettesek behatoltak a helyi pártszervezet titkárának pincéjébe, kifosztották és fenyegető szöveget írtak a falra.

A rendőrség arra a következtetésre jutott, hogy a két felfegyverzett rabló útonálló csak a környék lakója lehet.

A nyomok Zalatilaj községbe vezettek.

A környék lakói elmondták, hogy rendkívül gyanus előttük Tömpe József 42 éves, negyvenholdas gazda. Tömpe állandóan becsmérlő és reakciós magatartásával több kocsmai verekedést provokált.

Amikor elő akarták állítani, kiderült, hogy

eltűnt a lakásáról.

Háromhónapos nyomozással megállapították, hogy Zalatilaj községtől nem messze egy pajtában bujkál. A pajtát körülkerítették és Tömpét megadásra szólították fel. Az ablakon kidobta az egyik puskáját és két pisztolyát, jelezve, hogy fegyvertelen, de

amikor a rendőrök el akarták fogni, csizmaszárából bicskát rántott és meg akarta sebesíteni a rendőröket.

Mialatt Tömpe a rendőrökkel verekedett, egy másik férfi ugrott ki a pajtából és hátulról akarta földreteperni a rendőröket, akiknek ébersége meghiusította az orvtámadást s Tömpét és társát megbilincselve állították elő a rendőrörsre.

Kiderült, hogy a 40 holdas gazda bűntársa Bödör Ferenc 37 éves kehidai lakos, aki 1944-ben, Szálasiék rémuralma idején, mint fegyveres nyilas pártszolgálatos, résztvett önkényes razziázásokban, dunaparti kivégzésekben és a szerencsétlen üldözöttek tömegét kínozta meg és fosztota ki. Cinikusan vallotta be, hogy

a felszabadulás után böröndbe rakta a lopott aranyat és a többi holmit s vidékre költözött; 1945 óta zsákmányából élt.

Rövidesen legjobb barátja lett Tömpe József, akiről kiderítette a vizsgálat, hogy

nemrég elsikkasztotta a zalacsányi földművesszövetkezet 4000 forintját és nagymennyiségű gabonát is lopott a szövetkezettől.

Bödör elmondotta, hogy Zalaszentgróton a rendőrség elfogta és internálta. Nemrégen megszökött az internálótáborból és első útja Tömpéhez vezetett, aki akkor már elkövette a sikkasztást. Elhatározták, hogy fegyveres útonállók lesznek; 24 rablást és 32 betörést követtek el. Beismerő vallomásuk után mindkettőjüket átadták az ügyészségnek.

Petrovics Béla

A közérdekű gyapjuszövetek egységes fogyasztói ára

A GF főtitkára a 400 grammos kamgarn imitációs szövet (sötét színekben, darabban festve) árát 57.50 forintban, világos vagy középszínekben (darabban vagy anyagban festve) 70 forintban, a 480 grammos szövetet 88 forintban, a 420 grammos M 103 cikkszámú kasha szövetét 98 forintban állapította meg. Ezek a szövetek 140 centiméter szélesek. A 140 grammos 70 cm széles női ruhaszövet ára 27 forint. A rendelet ma lépett életbe.

A Károlyi-kertben július 8-án Verdi Requiem-je kerül bemutatásra, Forrai Miklós vezényletével.

Sétarepülés július 3-án, vasárnap

Jegyelővétel:

MASZOVLET

Utazási Iroda,
V, Dorottya ucca 7.
Tel.: 180-990, 187-526.

Részvételi díj autószállítással együtt
felnőtteknek — — 30.— Ft
Gyermekeknek
12 éves korig — 20.— Ft
Gyermekeknek
2 éves korig — — 3.— Ft

MASZOVLET
Magyar-Szovjet
Polgári Légiforgalmi Rt

EMKE KÁVÉHÁZ
VII., Erzsébet-körút 2.
júl. 1. péntek, 2. szombat és 3. vasárnap
Salamon Béla és társulatának vendégszereplése **!! 2 órás kacagás !!**
EMKE GRILL
júl. 1-től minden este
„ARTISTA PARÁDÉ" című új műsor
Fellépnek: Alfonso — Rodolfó — Joi Kelly — Märy és Harry Kingston
Tarján Panni
Gyulai Lilly — Hortobágyi Erzsébet
Reggel 5 óráig nyitva

A békés építőmunka eredményeit hirdeti
a Budapesti Nemzetközi Őszi Vásár
szeptember 16—október 2
Kiállítók jelentkezése július 15-ig az ÁRUMINTAVASÁRI ÉS KIÁLLÍTÁSI R. T. irodájában, Budapest VI, Szegfű ucca 6. Tel.: 183-980, 183-989, 181-093, 181-095. Távirati cím: INTERNEX

25

Petschauer Attila vidám élete és tragikus pusztulása

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

— Nehéz most nyilatkozni. Bizonyos, hogy az olasz kardvivók nagyobb reménnyel veszik fel a küzdelmet a mindenkori nagy ellenféllel, a magyarokkal, mint az előző olimpiászokon.

— Hogy érti ezt, elnök úr?

— Nem értem, hanem tudom, hogy az olaszok minden erővel, mindenáron meg akarják nyeretni az egyéni kardvívó-olimpiászt Marzival. Ugy gondolom, hogy a magyar kardvívócsapat most nem képviselt olyan klasszist, mint az elmult olimpiászok nagy vívócsapata. Még bizonytalan és kialakulatlan az új magyar vívóstílus. A régi bevált művészi vívórendszert felcserélték a technika rovására menő hazárd vívórendszerrel.

Néhány nappal később Budapesten a magyar vívóküldöttség közleményt küldött szét a lapoknak. A közleményben Anspach ezredes megcáfolta annak az interjúnak állításait, melyet vele Petschauer folytatott. A közlemény tartalmát a szerkesztőség telefonon közölte Petschauerrel, aki felkereste Berlinben Anspachot, tanuk kíséretében. Közölte vele, hogy mit köröz a vívószövetség. Anspach írásban a következő nyilatkozatot adta: »Én, alulírott Paul Anspach, a Nemzetközi Vívószövetség elnöke, kijelentem, hogy Petschauer minden tekintetben jóhiszeműen járt el. Nekem esne a legrosszabbul, ha egy olyan nagy bajnoknak, mint Petschauer, a jóhiszeműségében egy pillanatig is kételkednének.«

Petschauert miatt ujságírói munkáját végezte Berlinben, a reakciós sajtóvezérek és vívóvezetők »ki akarták készíteni«.

Helen Mayer

Az olimpiászról Petschauer szenzációs tudósításokat küldött. Beszélgetett például Helen Mayerrel is, azzal a német vívónővel, akit először kiküldöztek a náci-Németországból, majd Hitler személyes parancsára hívtak vissza Amerikából. Elnézték, hogy nem árja.

— Ön fogja nyerni a tőrvívóbajnokságot? — kérdezte Petschauer.

— Verseny előtt nem szoktam beszélni.

— Miért jött haza?

— Mert német vagyok.

(Helen Mayer azonban nem nyert és újra kegyvesztett lett.)

Tudósítás a vívómérkőzésről

(A vívószövetség előzékenységgel bocsátotta most rendelkezésünkre a losangelesi olimpiászról kiadott hivatalos jelentést, amelyből kiderül, — számos tudósítással szemben — hogy az 1932-es olimpián a magyar csapat 9:2 arányban győzött az olaszokkal szemben. A csapatban Piller 3, Gerevich 3, Petschauer 2 és Kabos 1 győzelmet szerzett úgy, hogy Petschauernek és Kabosnak is még hátralévő asszóit az olaszok velünk szemben feladták. A kard egyéniben a következők kerültek a döntőbe: Piller, Kabos, Petschauer. Olaszok: Gaudini, De Vecchi és Salafia. Két amerikai: Huffmann és Armitage, egy német: Casmir és a dán Osiier. A pontos adatok felsorolásából kiderül: 1. Piller 8 győzelemmel 1 vereséggel. 2. Gaudini 7 győzelemmel. (Gaudini, mint értesülünk, két hónappal ezelőtt meghalt.) 3. Kabos 5 győzelemmel, 4 vereséggel. 4. Casimir 5 győzelemmel. 5. Petschauer, akik kikapott Pillertől és Kabostól.)

Rendkívül érdekes, hogyan látta Petschauer a magyar kardcsapat szereplését a berlini olimpiászon:

»Este fél nyolckor fekete sorok lepik el a vívóstadion padsorait. Mozdulni sem lehet. Jön a közönség. Köztük 2000 magyar. Az olaszok még a legutolsó pillanatban is titkolják csapatukat. Pedig az öltözőben már dresszben vár a négy veszedelmes ellenfél. A magyar vívók: Kabos, Rajczy, Rajcsányi és Gerevich. Piller György vívókapitány utolsó jótanácsokkal látja el őket. Fent a tribünön Santelli, a kedves, öreg maestro már percek óta nem találja helyét.

— Én ez az izgalom nem bírja. Gyors kezdeni. Rettentő izgató vagyok.

A megafón hirdet, felvonulnak a vívók. A két csapat üdvözli egymást. A zsüri elnöke Pintont és Kabost szólítja a porondra. Halálos csend.

— En garde! Allez!

A két kard idegesen táncol. Alig tudunk a meglepetéstől magunkhoz térni, kitűnő a fiatal olasz. Kabos támad, Pinton védekezik és villámgyors riposztja csak úgy durran Kabos hasán.

Még fel sem ocsudtunk, ismét ugyanezt a tust kapja Kabos. Kellemetlenül kezdjük magunkat érezni. Pinton támad, Kabos felszúrja. 2:1. A rendezőség kénytelen csendre, türelemre inteni a közönséget. A vívók is izgatottak. Kabos támad, kitartott támadással akarja megvágni ellenfelét, de támadása közben Pinton felszúrja, már 4:1. Kezdjük törölni a verejtéket homlokunkról. A világbajnokság egyik magyar favoritja ilyen rosszul kezd. Mi lesz itt? De nem elmélkedhetünk sokáig. Pinton nekilendül, fejet akar vágni, Kabos védi, riposztja az olasz oldalán ül. 4:2. Azután Pinton egyenes, villámgyors oldalvágással ül, Kabos belevág, de rosszul. 5:2, elvesztettük az első mérkőzést.

(Folytatás következik.)

Kappa György

Magyarország gyorsíró bajnoka a napokban kilencedszer vitte el a győzelmi pálmát. Tizenhat éve dolgozik a parlamenti gyorsíró irodában. Azonkívül a gyorsírás révén válthatta valóra gyermekkori vágyát, hogy tanítson. Gyorsíróiskolája van, ahol különleges tudását valóságos szenvedéllyel adja át tanítványainak és életcéljának tekinti, hogy azt a módszert, amellyel minél nagyobb tömegeket lehet rövid idő alatt megtanítani, minél tökéletesebbre fejlessze. »Nem gyors kéz, hanem gyors agyműködés szükséges a gyorsíráshoz — mondja — és villámgyors appercepció, azonkívül formaérzék és a szöveg lényegébe való beleélés«. A szavak olyanok számára, mint a zenei hangok. Nagyszerű füle van és hallása. Remek tempóérzékének köszönheti, hogy most a legutóbbi versenyen világcsúcsot ért el. Az ő ötletére rendezték meg a világ első ötszáz szótagos versenyét, abból a gondolatból kiindulva, hogy mennyire fokozható a teljesítőképesség csúcspontja. A gyorsírójainak harmincnyolc éves. A rendes folyóírást nemigen műveli, nincs türelme hozzá és bevallja, hogy kezeirását nehezen tudja elolvasni. Szereti a kamarazenét, a verseket, a Ferencvárost, a sakkot, a fényképezést, a biológiát és ez a sokirányi érdeklődés is bizonyítja az élet sokféle területére kiterjedő gyelmét. (D)

„Krisztina hadnagy"

A harmincéves háború zürzavarában Krisztina, a kolostorban nevelkedő fiatal leány, szerelemre lobban a zsoldosvezér iránt. Hogy közelében maradhasson, fiúnak öltözik és mint apródja kíséri csatáról csatára. Bátorsága folytán hadnagyságig viszi. Kegyetlen és erkölcstelen parancsnokát annyira gyűlöli, hogy párbajra kerül a sor. Krisztina megöli a kalandort. A haditörvényszék elítéli a »hadnagyot«, de a polgári bíróság felmenti az igazságot szolgáltató embert...

A német film meglehetősen vontatott, a kereselt »fordulatok« nem igen tudják felkelteni a néző érdeklődését.

Bárdi Ödön, a Vígszínház kitűnő művésze csütörtökön elveszlette pénztárcáját. Kéri a becsületes megtalálót, hogy a pénztárcát a Vígszínház portásához legyen szíves leadni.

A nagybudapesti I. kerületi rendőrfőkapitányság Várszegi István rendőralezredes rendezésében nagysikerű jótékonycélú hangversenyt tartott csütörtökön este a Puskin-kertben, az úttörők javára. A mintegy 2000 főnyi rendőrközönség szünni nem akaró tapsokkal jutalmazta a fellépő művészeket.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Két nagy zenei esemény

1. Az évzáró Don Juan előadás

Az Operaház vezetősége az idény utolsó előadásául a Don Juant tűzte ki. Mozart csodálatos remeke nem véletlenül szerepelt ezen a napon. A Mesterdalnokokkal együtt ez általában az Operaház legjobb előadásai közé tartozik. Tegnap zsúfolt ház előtt *Klemperer* vezényletével, *Svéd* vendégszereplésével adták a Don Juant.

Svéd a Don Juant olasz hősbaritonnak képzeli. Ez a felfogása jellemzi alakítását. A magyar recitativoktól elszokott (Pezsgő áriáját megismételtették).

Székely Mihály vaskos humorú, hangban szépen zengő Leporello-alakítása sajátságos, jóízű és egyéni. Énekelte már a szerepet nálunk bariton-buffo is (Erich Kunz). Ha basszista énekli, akkor ez a mintaszerű. Egyik uralkodó alakja a színpadnak.

Osváth Julia és *Báthy* Anna helyenként varázslatos hangszínnel teremtettek hangulatot. *Rösler* Endre változatlanul a legstílusosabb énekesek egyike. *Gyurkovics* Mária betegsége ellenére megnyerően könnyed Zerlinát énekelt.

Bár a recitatívok változatlanul ingadoznak és a tercett se sikerült tegnap, méltányolni kell Klemperer megnyerően nagyvonalú felfogását, amely ragyogó keretet biztosít az Operaház reprezentatív előadásainak.

2. Ginette Neveu hegedű-estje

Ginette *Neveu* világjáró hegedűművésznő tegnap a Zeneakadémián szólóestet adott. Bár első szereplése alkalmával sok zenei esemény torlódott össze Budapesten és nem hallgathattuk végig teljes műsorát, Brahms-játéka megmutatta Neveu legjellemzőbb tulajdonságát: túl habzó, túl csapongó temperamentumát, ragyogó technikáját, tiszta tónusát.

A kreolarcú művésznő tegnap újból sikerrel szerepelt. Nyugodtan állítjuk, hogy éteri hangokat tud adni, vibratói tiszták.

A Händel-szonátában remek stílust mutatott, új színek és fények, érdekes dinamikai árnyalások gyönyörködtettek. Bach játéka a franciáknál szokásos »átértékelést« mutatta, Brahmsban meleg, lágyan zengő hegedűtónussal muzsikált. A Corelli—Kreisler variációkban könnyed és virtuóz volt. (A műsor második része túlnyomórészt »könnyed« számokból állott).

Somogyi Vilmos

Karády Katalin, Mezey Mária, Lantos Olivér a színészkarnevál bárcsillagai

Az angolparki Színészkarneválon, július 2-án, a »Gömöry bárban« *Bordy* Bella, *Karády* Katalin, *Lantos* Olivér, *Mezey* Mária és *Tőkés* Anna, Filu nagy zenekarának kíséretével énekelnek. Humorról is gondoskodott a rendezőgárda. *Ascher* Oszkár vezetésével, *Komlós* Vilmos, *Herczeg* Jenő, *Salamon* Béla és társulata, *Belláki* Miklós és még sokan adják elő az évad legmulatságosabbb jeleneteit. A gyermekek számára a »Tornyocska és Répa« kerül bemutatásra a Bábszínházban. Az operettműsort *Honthy* Hanna, *Sárdy* János, *Tímár* József, *Tolnay* Klári, *Kiss* Manyi, *Kardos* Magda, *Hlatky* Edit, *Türk* Berta képviselik. Az operaelőadást *Svéd* Sándor, *Orosz* Júlia, *Osváth* Júlia, *Nagypál* László, *Palló* Imre, *Palánkay* Klára, *Szilvássy* Margit fémjelzik. *Csinády* Dóra, *Kovács* Nóra, *Pásztor* Vera, *Rab* István, *Vashegyi* Ernő szólótáncosaink a balettirodalom remekeit adják elő. A debreceni vásár sátrainak elárusitói *Bajor* Gizi, *Gombaszögi* Ella, *Makay* Margit és más élvonalbeli művészek.

Embersport, filmfelvétel, dizőzparádé, szabadtánc, sok-sok móka és mulatság teszi változatossá a színészkarnevált az Angolparkban.

A hősszerelmes merénylete az igazgató ellen

Putnik Bálint színigazgatót leütötte és megszurkálta társulatának egyik tagja

Putnik Bálint, az ismert győri színigazgató társulata jelenleg Pesterzsébeten játszik. Az igazgatót tegnap este a színház irodájában felkereste *Mezei* Lajos, társulatának hősszerelmese. Vitatkoztak, majd a színész megtámadta az igazgatót. Boxerrel rásujtott és megszúrkálta. A támadás részleteit maga *Putnik* Bálint meséli kórházi szobájában. Fején, jobbszemén óriási kötés, homlokán zúzott és vágott sebek.

— Mezei megtámadott — kezdi Putnik. Első pillanatban minden elsötétült előttem és amikor magamhoz tértem, ömlött a fejemből a vér. Boxerrel ütött és éles tárggyal felém szúrt.

Beszéd közben feltolja a szemén lévő kötést és meglátszik szemhéján az a másfélcentis vágás, mely ha milliméterrel lejjebb éri a szemet, megvakul.

A dráma szenvedő hőse közben friss kötést kap, majd folytatja:

— Mezei szangvinikus természetű ember. Már több botrányt rendezett. A társulat egyik nőtagjához érzelmi szálak fűztek és

Győrben a nőt minden különösebb ok nélkül össze-vissza verte.

Ekkor a színházi törvényszék a színház tagjai sorából kizárta, de én visszavettem. Később az illető hölgy édesanyját verte meg kutyakorbáccsal. »Snájdig fiú« volt. Meglátszott, hogy mint pilótatiszt szolgált az elmult éraban. Hetyke, kötekedő természete mindenkiből ellenszenvet váltott ki.

— A számomra tragikus kimenetelű estén velem együtt a nézőtérről jött fel az irodába. Nem látszott rajta, hogy mire készül. Gyáva orvtámadás volt, mert akkor ütött meg, mikor háttal álltam feléje. Még ma sem tudom, hogy mi volt az oka ennek a támadásnak.

Putnik Bálintnak orvosi utasításra ezután be kell fejezni a beszélgetést, mert a rengeteg vérveszteségtől még nagyon gyenge.

Csütörtök délelőtt az összehívott színházi üzemi bizottság határozata alapján,

Mezeit azonnali hatállyal kizárták a tagok sorából

és ezzel egyidejűleg örökre kizárták a színház területéről is. Az üggyel természetesen a szakszervezet fegyelmi bizottsága is foglalkozni fog. *Putnik* Bálint nevében a feljelentést a rendőrségen is megtették. **(vád)**

»Mint a tenger árja« címmel ma este 6.15 órakor kerül leadásra a rádióban de Fries Károly hangjátéka. A Rádió felkérésére a zeneszerző külön kínai ihletésű zenét és két kis önálló kínai dalt komponált. A rádiódráma a forrongó Kínáról szól. A dalokat Ferrari Violetta énekli.

Mozik műsora

BEMUTATÓ FILMSZINHÁZAK

ADRIA (Pestszentlőrinc): Krisztina hadnagy. 6, 8, v. ü. 4. **ALFA:** Krisztina hadnagy. 6, 8, v. ü. 4. **ÁTRIUM:** Krisztina hadnagy. ½5, ½7, ½9. **CORSO:** Krisztina hadnagy. ½5, ½7, ½9. **CORVIN:** Krisztina hadnagy. 4, 6, 8. **DÉCSI:** Mandzsu bestiák. ½5, ½7, ½9. **FORUM:** Csibészek. 5, 7, 9. **KORZÓ (Ujpest):** Krisztina hadnagy. 6, 8, v. ü. 4. **KÖRUTI HIRADÓ:** Magyar filmhíradó. Zvenyigorod (gyönyörű kultúrfilm a szovjet művészek paradicsomáról). Magyar világhíradó. Mackó nyuszi derby (művészi színes szovjet rajzfilm-repriz). Szovjet híradó. A föld mélyén (francia kultúrfilm). Folyt. egyórás előad. reggel 9-től este 11-ig. **LLOYD:** Mandzsu bestiák. 5, 7, 9. **OMNIA:** Janika. ½5, ½7, ½9. **ROYAL APOLLO:** Krisztina hadnagy. 5, 7, 9. **ROYAL (Kispest):** Krisztina hadnagy. ½7, ½9, v. ü. ½5. **TÁNCSICS (Csepel):** Heten a hó ellen. 6, 8, v. ü. 4. **TÁTRA (Pesterzsébet):** Krisztina hadnagy. 7, 9, v. ü. 5. **URÁNIA:** Mandzsu bestiák. ½5, ½7, ½9.

MÁSODHETES FILMSZINHÁZAK

ADMIRÁL: Hajléktalan nászutasok. ½5, ½7, ½9. **ADY:** A papa bogaras. 4, 6, 8. **ALKOTÁS:** Varázskristály. ½5, ½7, ½9. **BETHLEN:** A híd. ½5, ½7, ½9. **BODOGRÁF:** Égő város. 4, 6, 8. **CAPITOL:** Óceán vándora. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **CITY:** Heten a hó ellen. 4, 6, 8. **ELIT:** Utolsó állomás. ½5, ½7, ½9 **FORTUNA:** Hajléktalan nászutasok. 5, 7, 9. **HOMEROS:** A papa bogaras. ½6, ½8, ½10. Utolsó előad. a kertben. **IPOLY:** A kincs nyomában. 4, 6, 8. **KAMARA:** Heten a hó ellen. ½5, ½7, ½9. **KOSSUTH:** Óceán vándora. ½5, ½7, ½9. **KULTUR:** Sejtelem. 5, 7, 9. Utolsó előad. a kertben. **OTTHON:** Ellopott határ. ½4, ½6, ½8. **PALACE:** Óceán vándora. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **PÁTRIA:** A híd. 4, 6, 8. **PETŐFI:** A kincs nyomában. ½5, ½7, ½9. **PHÖNIX:** A kincs nyomában. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **ROXY:** Varázskristály. ½5, ½7, ½9. **SAVOY:** A papa bogaras. ½5, ½7, ½9. **STUDIO:** Utolsó állomás. 4, 6, 8. **SZABADSÁG:** A papa bogaras. ½5, ½7, ½9. **TÁTRA:** Kíváncsi vőlegény. 4, 6, 8. **UGOCSA:** A kincs nyomában. 4, 6, 8.

SZINHÁZAK MŰSORA: OPERA (Andrássy-út 22. sz.): Zeneművészeti Főiskola évadzáró vizsgája (½8 ó.). **NEMZETI SZINHÁZ** (Rákóczi-út 33—35. sz.): Ahogy tetszik (7 ó.). **MADÁCH:** (Madách-tér 6): A kertész kutyája (½8) **MAGYAR** (Izabella-tér): Dohányon vett kapitány (½8). **KIS KAMARA** (Andrássy-út 69): Eszményi férj (½8). **VIG** (Nagymező-utca 22—24. sz.): Két férfi az ágy alatt (½8). **PESTI** (Révay-u. 18): A szabin nők elrablása (½8 ó.). **BELVÁROSI** (Petőfi Sándor-u. 6): Moszkvai jellem. (½8). **FŐV. OPERETT** (Nagymező-u. 17): Ipafai lakodalom (½8). **PÓDIUM** (Nagymező-utca 11): A szombatesti hölgy (8). **ROYAL REVÜ VARIETÉ** (Erzsébet-krt 31): Nyaráljunk Pesten. (8). **KAMARA VARIÉTÉ** (Teréz-körút 46. szám): Ami a Szabin nőkből kimaradt (8). **KIS SZINHÁZ** (Rottenbiller-u. 20—22): Szélviharos éjszaka (½8). **ÁLLAMI BÁBSZINHÁZ** (Paulay Ede-u. 35): Aranyhalacska (5 ó.). **ÁLLATKERTI SZABADTÉRI SZINPAD:** Denevér (½9 órakor). **FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ:** Júliusi új műsor (4, ½8 órakor). **ANGOLPARKI REVÜSZINHÁZ:** Mesevilág (8). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér): Zsákbamacska (½8).

Állatkerti Színpad:
A Denevér mai előadása Maleczky betegsége miatt 7-ére halasztva.
Jegyek érvényben.

Három a kislány
szombaton és vasárnap, Svéd, Honthy, Sárdy, Gencsy, Solthy.

4-én: Pillangó — Kanazawa
6-án: Sevillai — Svéd
Jegy: Múzsa, Állatkert, Városi, Ibusz

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

34

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Elmult az ősz, a Szilveszter, a január... Abban az esztendőben igen kemény volt a tél. Februárban húszfokos hideget jelzett a hőmérő. És egy februári napon...

Dr. Zöld Ferenc így emlékezik vissza arra, hogy mi történt:

— Az év leghidegebb napján csengetnek Petschaueréknél. Éjfél után két órakor.

Egy úr, bundában, cilinderben.

— Petschauert keresem.

— Alszik, kérem...

— Keltse fel!

— Mit mondjak, ki keresi?

— Mészáros Ervin!

Felkeltették Petschauert. Kiugrott az ágyból:

— A kapitány úr keres... ilyenkor? Biztosan valami baj van.

Felkapta házikabátját, kiszaladt:

— Kapitány úr... Történt valami?

— Petschauer, öltözzék, velem jön.

— Azonnal jövök, csak rendbeszedem magamat, megmosakszom.

Mészáros felemelte a hangját:

— Mosakodni? Alarmnál? Ilyenkor mosakodás!

Petschauer imádott minden tréfát, felkapkodta a ruháját. Lementek az utcára. Csikongó hideg volt. Nyitott taxi állt a ház előtt. Mészáros rámutatott:

— Petschauer, előttem szálljon be!

Fütyült a szél, farkasordító fagy... Petschauer beült, a kocsi elindult.

— Hová megyünk? — kérdezte gyanakodva a fiatal vívó, mire Mészáros így felelt:

— A Svábhegyre, reggelizni!

Petschauer akkor rádöbbent, hogy csapdába esett, azért belement az éjjeli kalandba.

— De kérem... éjjel van... ilyenkor nem reggelizik az ember...

— Petschauer, — leckéztette meg Mészáros szigorúan — ez a mondat nyilt lázadás, amiért külön fenyítés jár. A halügy csak azután jön.

Mészáros megállította a kocsit:

— Kiszállni.

Játékpisztolyt rántott elő és Petschauerre szegezte:

— Indulás!

— Hová?

— 300 méter fenyítő futás.

Petschauer tiltakozott, hiszen térdig érő hó volt a Svábhegyen, de Mészáros az autóval, rászegezett revolverrel követte. Petschauer elbukdácsolt a nagyszállóig. Koromsötét volt az egész ház. Mészáros dörömbölni kezdett:

— Nyissák ki!

A portás álmosan bukkant fel:

— Mit tetszik kérem?

— Reggelit!

— Ilyenkor...

Már kinyílt a kapu... Bementek.

— Vigyen ki kérem két asztalt a terraszra...

— Hányan tetszenek lenni?

— Az egyik asztal az enyém lesz, a másik azé az emberé...

Igy mondta szóról szóra és rámutatott Petschauerre. Kivitték az asztalokat. Petschauernek le kellett ülni a másik asztalhoz. A portás elment, hogy reggeliről gondoskodjék. Öt percig némán ültek mind a ketten s Mészáros Ervin törte meg a csendet:

— Petschauer, a hal eltűnt! Jó élvágyat!

Ezzel felkelt, beült a taxiba és távozott.

XVI. FEJEZET

A bravuros párbajsegéd

A Horthy-korszak úgynevezett társadalmának egyik jellegzetes és soha meg nem bocsátható szokása volt a párbaj. Ha valakit megsértettek, kénytelen volt provokálni az illetőt, megverekedni vele és ha ellenfele történetesen jobb kardforgató volt mint ő, a sértés tetejébe még egy vágás is kaphatott. Ha egy snób párbajozott (már pedig főleg a snóbok párbajoztak), oktalanul vívóbajnokot keresett a párbajsegéd fényes tisztségére. Petschauer rengeteg ilyen kérést utasított vissza, mert elvi ellensége volt a párbajnak.

— Szóval Pillernek, Kabosnak vagy nekem mindig igazam van? — mondogatta mosolyogva és egyszer cikket is írt a párbaj divatja ellen.

(Folytatása következik.)

Két világ összecsapása egy család életén belül

Főszereplők: Zsakov és Szmirnova

Royal Apollo — Lloyd

Akiket a nagyravágyás árulóvá tesz

Sejbalova, Petrovicka és Bohac

URANIA, DÉCSI, ÁTRIUM, ALFA, ADRIA, Táncsics, Kispest, Pesterzsébet, Újpest

Augusztusban fejeződik be a színész tagrevizió

Ezelőtt két hónappal a Színész Szakszervezet megkezdte a szakszervezeti tagok felülbírálását. A revizióról a következő felvilágosítást kaptuk:

— Rémhírek keltek szárnyra a revizióval kapcsolatban, holott ennek a kötelességszerű felülvizsgálatnak csupán az a célja, hogy véglegesen megállapítsa azoknak a színészeknek névsorát, akik a közeljövőben zavartalanul végezhetik kultúrmunkájukat. A színész-szakszervezeti tagok részére kérdőíveket küldtünk szét. Ezek már visszaérkeztek, átvizsgálásuk a befejezés felé közeledik. Ha a nagy munkával készen leszünk, mindenkit személyesen meghallgatunk és ezekután véglegesen nyugvópontra hozzuk a tagrevizió kérdését. Mindenkit rátermettsége szerint bírálunk el. A szakszervezet vezetőségét főleg művészi szempontok vezetik a nagyjelentőségű ügy rendezésénél.

Tolnay Klári, Mátray József és Gozmány György vendégszerepel legközelebb a Royal Revűszínházban.

Bródy Tamás augusztus 5-én vezényel a Károlyi-kertben. Műsorán Mendelssohn, Saint-Saëns, Dukas César Franck művek szerepelnek.

A varsói rádió három magnetofontekercsen megküldötte a varsói nemzetközi Chopin-versenyek hangfelvételeit **a magyar rádiónak.**

Bartha Zsuzsa

a Madách Színház új igazgatója, 24 éves. Szülei Bécsbe emigráltak, ott született s egyéves volt, amikor kikerült Moszkvába. Ott végezte iskoláit, ott tanult a Színművészeti Főiskolán, amely egyetem jellegű és ahol — mint mondja — rendkívül keményen kellett dolgoznia. Drámai színésznőnek készült és tulajdonképpen a színészetet tartja hivatásának. A Szovjetunió fővárosában többször játszott, a többi között a »Mélyek a gyökerek«-ben is. Szülei korán elvesztette. Tizennégy éves korától tagja a Komszomolnak s tulajdonképpen ez az óriási ifjúsági szervezet irányította nevelését, fejlődését. Kivette részét alaposan a tanulásból, de a fizikai munkából is. Vasárnaponként például a moszkvai földalatti villamos építkezésénél segédkezett. Tizenhat éves korában önkéntes ápolónőként működött nyolc hónapig a körülzárt Sztalingrádban. Két évvel ezelőtt jött haza. Nagyon érdekelte, hogyan épül a demokratikus Magyarország. Sok érdekességet talált itt és sok olyan dolgot, amelyről addig csak könyvekben olvasott. Egészséges, optimista, előrevivő színjátszás az ideálja. Tudja, hogy nem könnyű feladattal áll szemben, de sugárzó arccal mondja, hogy olyan kitűnő társulattal, mint az övé, nem lesz nehéz a megoldás. Humorérzékére jellemző, hogy a néhány hónapos Hont Iván fényképét tartja az íróasztalán s ha tagjai között nézeteltérés van, a bübájos gyermekarcot mutatja fel nekik. Beszélgetés közben még azt is megemlíti, hogy a »fúrás« szó átvitt értelmét itt tanulta meg. (D)

Az Operett Színház megnyitása

Színházaink nagyban készülnek az új évadra, de egyelőre csak az Operettszínházban döntöttek a nyitódarabról és szereposztásáról. Gáspár Margit, az új igazgató, történelmi tárgyú darabbal nyitja meg az Operettszínház kapuit, valószínűleg Szent István hetében. Innocent Vince Ernővel az élen, írói munkaközösségben készül a nyitódarab. Története az 1848-as forradalom idején játszódik. Zenéjét Strauss János, a keringőkirály legszebb melódiáiból állították össze.

A főbb szerepeket Honthy Hanna, Fejes Teri, Latabár Kálmán, Ráthonyi Róbert, Vargha István, Petres Zsuzsa játsszák. Ezenkívül hatalmas statisztéria mozog a színpadon, körülbelül százötven személy.

ÁLLATKERTI SZINPAD:
Ma: **AIDA.** Anday Piroska, Carl Friedrich, Losonczy, Laczkó, Bencze. Vez.: Komor.
Szombaton és vasárnap: **HÁROM A KISLÁNY.** Svéd Sándor, Honthy, Sárdy, Gencsy, Solthy.
18-án: **PARASZTBECSÜLET. — BAJAZZOK.** Svéd Sándor, Simándy, Szilvássy, Delly, Liontas.
20-án: **RIGOLETTO** — Svéd Sándor.

Klemperer búcsúest
21-én, Városi 8. Beethoven: V., Haydn, Mendelssohn, Klemperer művek. Jegy KONCERT, Népműv., M. MUZSA.

MAV SZIMFÓNIKUSOK
kerti hangversenyei
holnap, pénteken ½7-kor
Puskin-u. (Eszterházy) 4. Rossz idő esetén Zeneakadémián ½8-kor.
Jacobi: Fall L.:
Sybill M. Pompadour
közr.: Neményi, Raffay, Fekete, Szabó, vez.: Török Emil.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Készül az új monumentális szovjet film:

„Az ötödik csapás"

A kievi filmstudió vezetősége elkészítette jövőévi munkatervét és azt a filmügyi minisztérium már jóvá is hagyta. Az első nagy film, amelyet a jövő szezónban készítenek a kievi studióban, Tárász Sevcsenkonak, az ukrán nép legnagyobb költőjének életét dolgozza fel. A »Tárász Sevcsenko« film szcenáriumát Igor Szavcsenko írta, a címszerepet pedig Bendárcsuk fiatal kievi színész játssza.

Ugyancsak szeptemberben kezdik forgatni a kievi filmstudióban Kornyejcsuk »Csillagok« című filmjét is, amely a háborúban elpusztult és a háború után hatalmas erővel újjáépült Donyec-vidék életét, újjászületését és hatalmas fejlődését mutatja be érdekes történet keretében.

A jövő filmszezon egyik legérdekesebbnek ígérkező filmjét, »Az ötödik csapás«-t, ugyancsak a kievi filmstudióban kezdik forgatni. A film, amely testvérfilmje lesz a döbbenetes erejű és nagy sikert aratott »Harmadik csapás«-nak, bemutatja a Szovjet Hadsereg egyik diadalát a német fasiszták felett.

A történelmi dokumentumfilm szcenáriumát Nikoláj Virta, a »Sztálingrádi csata« szcenárium-írója készítette.

Az említett filmeken kívül még több érdekes filmet gyártanak a jövő szezonban a kievi studióban, így többek között a »Virradat a Kárpátokban«, »A szovjet Feketetenger« és »Dnyeper« című színes kultúrfilmeket.

Fővárosi színészek vidéki turnéi

Több turné indult el a fővárosból hosszabb-rövidebb vendégszereplésre különböző vidéki városokba. Mezey Mária Pataki Jenővel, Dékány Lászlóval, Hareszti Micivel és Lugossy Györggyel a »Szombati hölgy« című vígjátékban Győrben vendégszerepel. Komjáthy Károly, a zenés vígjáték komponistája maga vezényli a zenekart. Latabár Kálmán Komlós Jucival július 15-én Kaposváron és Győrben az »Ártatlan kékszakáll« című színdarabban lépnek fel. Tolnay Klári Feleky Kamillal ugyancsak Győrben vendégszerepelnek a jövő héten »Két férfi az ágy alatt« című Dosztojevszkij-színdarabban. Svéd Sándor, Sárdy János és Szedő Miklós Nagykanizsán szabadtéri előadásokon lépnek fel. Németh Marika Ujpesten a »Marica grófnő« című operettben szerepel július 21-én. Egész sereg turné szórakoztatja még Pesterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákospalota és Budafok közönségét. Balatoni turnéra indult Pethes Sándor, Kőváry Gyula, Rádai Imre, Kovács Aladár, Balogh Erzsi és Mednyászky Ági.

Több munkás-tehetséget fedezett fel a színészeket vizsgáztató bizottság

Az Állami Vizsgáztató Bizottság kedden befejezte működését. Több mint 300 új gyakorlatos színészt és kardalost hallgattak meg. A nagyszámú jelentkező közül csak hetvenen nem feleltek meg.

A Színész Szakszervezet vezetőségétől a vizsgákra vonatkozóan a következő felvilágosítást kaptuk:

— Meglepő eredménnyel zárult az Állami Vizsgáztató Bizottság munkája. Egész sereg fiatal nő és férfi várakozáson felül tehetségeknek bizonyult. Egy fiatal vasmunkást, aki lángragyult arccal, lámpalázasan felelgetett, megkérdeztük, hogy tud-e énekelni? Az elfogódott fiatalember biztatásunkra énekelni kezdett. Csodás, tiszta baritonhangot fedeztünk fel. Azonnal felvettük. A jövő nagy ígérete, akit már ősszel komoly énekpedagógusok tanítanak. Egy másik munkás, kitűnő lírai tenor, remek hanganyag. Több kardalost meghallgatása után azonnal a gyakorlatos színészek kategóriájába soroltunk.

— Több gyakorlatos színészt, akik nem bizonyultak eléggé tehetségesnek, visszaminősítettünk kardalosokká. Egy vidéki színészt, aki szintén nem mutatott megfelelő művészi rátermettséget, de kitűnő táncos, a táncosok kategóriájába osztottuk. Olyan jelentkező sorsáról is döntöttünk, aki a rostavizsgán kiesett. Meghallgatásuk után úgy határoztunk, hogy tovább tanulhatnak. Érdekessége volt a vizsgáztatásnak *Vally* Gabriella, akit mint gyakorlatos színésznőt — művészi eredményei alapján — vizsga nélkül a rendes tagok közé soroltunk.

— Az elméleti részt is megkönnyítettük. Kérdőíveket kaptak a jelöltek és a helyszínen feleltek az általános müveltségi kérdésekre. A rendező és dramaturgiai felvételeket külön bizottság intézi.

— Augusztus 21-én folytatjuk a vizsgákat, főleg vidékiek részére, akik elfoglaltságuk miatt ezideig nem tudtak a fővárosba jönni.

(V. A.)

Donizetti mélabúja az Állatkertben

Donizetti mélabús Lammermoori Luciája hangzott fel tegnap az állatkerti színpadon. A színpad tarka képet nyujt és érvényesül a szabad tér varázsa. A produkció külsőségekben is artisztikus. Az átszűremlő enyhe cigányzenével tarkított nyitány után, kezdetét vette a walter scotti környezetben lejátszódó, »szívbemarkolóan« romantikus és nem egyszer melankólikus történet. A színes ruhákba öltöztetett, legtöbbször ingerült harcosok szépen megformált kórusa és más számok hallatán jólesően érezzük Fischer Sándor megfiatalító, felfrissítő fordítását amely értelmes, jól énekelhető és a kőkorszakbeli »magvas« kiszólásoktól mentes.

A szereplők tudatában vannak annak, hogy e naiv történetet csak magasszínvonalú előadásban vihetik sikerre és ezért tudásuk javát igyekeztek nyujtani. Ez legjobban *Gyurkovics* Márlának és *Járay* Józsefnek sikerült ezúttal. Poetikus volt már a Gyurkovics—Járay-duett is (»Száll a szél a légen át...«) A szextettből is ez a két szereplő tetszett legjobban, Járay sziciliai temperamentumot érvényesített a finálében és olyan bőszen rohant be, hogy majd lesodort mindenkit a színpadról. Gyurkovics bár betegsége akadályozza, elsodró sikert aratott az őrülési jelenettel. *Bencze* bár addig halványabb volt, tekintélyes erőt mutatott és jó hatást ért el a III. felvonásbeli tragikus elbeszélésével. *Erdy* Pál jól kezdett, de azután valószínűleg megfeledkezett a mikrofonadta szükségszerűségekről s ez kirívó hangzásbeli egyenetlenségekben nyilvánult meg.

Az Operában többször kitűnt ifjú *Kóródy* András, a szélesen elhelyezett zenekart az első két felvonásban nem tudta jól összefogni, ezenkívül bizonyos nyárias lazulást is megengedett és nem volt elég határozott.

Somogyi Vilmos

A volt Vígszínház három színésze akik az elmult évadban kiváló teljesítményt nyujtottak, Máté Erzsébet, Zátony Kálmán és Bárdi Ödön, a szakszervezet költségére nyaralnak a Balatonon.

Kodály Zoltán Missa brevis-ét bemutatták Oxfordban. A **Jézus és a kufárok**-at Cambridge-ben adták elő.

A feleség nem köteles felvenni a férj nevét

A nők egyenjogusitásának újabb vívmányai Csehszlovákiában

A statisztika legújabb adataiból kiindulva, a prágai lapok megállapítják, hogy Csehszlovákiában a női dolgozók száma hamarosan túl fogja szárnyalni a férfidolgozókat, *s ez a tény igen nagy hatással lesz a csehszlovák közélet további fejlődésére.*

A női dolgozók számarányuknál fogva, mindjobban előtérbe kerülnek és szavuk egyre nagyobb súllyal esik latba. Az 1948 május 9-i új csehszlovák alkotmány máris számol e helyzettel s a nők egyenrangúsításában újabb rendelkezéseket léptetett életbe.

Megadja például a nőnek azt a lehetőséget, hogy a házasságban ne vesztise el a nevét s a házas együttlétben a család azt a nevet használhasse, amelyben a házastársak megegyeznek, tehát esetleg a nő vezetéknevét is. (Ma rendszerint kettős nevet használnak: a férfi és a nő nevét együtt.) A gyerek is azt a nevet kapja, amiben a házastársak megegyeztek, esetleg tehát szintén az anya vezetéknevét.

A feleség nem köteles a férjét lakóhelyére követni, önálló marad. A munkabérek és a házassági pótlékok természetesen egyformák. Viszont ha a férj munkaképtelenné válik, a kereső feleség köteles eltarteni. A nő hibájából kimondott válás esetén a nő köteles tartásdíjat fizetni volt férjének, ha az munkaképtelen és a nő keres.

A férj előjogaira és vezetőszerepére alapult törvények mindenképpen megszüntek. A 18 éves leány nagykorú lesz s a férjhezmenetelről nem a szülő, hanem önmaga határoz. Ezért sem az örökségi jogban, sem másként károsodás nem érheti, »kitagadni« nem lehet.

A nők előnyomulása a közéletben Csehszlovákiában a legszembetűnőbb. Az országban ma 35 női egyetemi tanár van. Olyan pályákon is beváltak a nők, ahol eddig nem szerepeltek, például feltünően sok *a női erdész, kohómérnök, építész, rendőr, katonatiszt. Kéményseprő is akad közöttük.* Az egyetemeken 11.184 nő tanul, míg 1921-ben csak 1600 tanult. Ma 1493 asszony készül a mérnöki pályára.

Csehszlovákia 12,164.000 lakosa közül 6,254.000 a nő s ezek közül már 2,031.000 dolgozik bérért vagy fizetésért. A mezőgazdaság fizetett alkalmazottainak 55 százaléka nő, tehát már túlhaladta a férfiak számát.

Zegzugos romantikából — korszerű dolgozók-városa

Óbuda városrendezési terve az ötéves terv keretében

A Vár mellett Óbuda fővárosunk legősibb települése. Történelmi multjából persze jóformán semmi sem maradt reánk; a középkor, a renaissance építészeti emlékeit felőrölte az idő. Zegzúgos utcácskáinak, földszintes lakóházainak legfeljebb *hangulati* értéke maradt. Korcsmáihoz és halász-vendégfogadóihoz sok kedves emlék fűződik, poéták, írók szerettek lugasaiban álmodozni s holdvilágos éjszakában, ha az öreg templomtorony éjfélt kongatott, szerelmespárok suhantak tova a hepehupás kövezeten . . .

1950-ben megnyílik az Árpád-híd s ezzel Óbuda történetében új fejezet kezdődik. Az érzelgős romantika helyén az ötéves terv

korszerű dolgozók-városát teremt.

Óbuda városrendezési tervének alapvető elgondolásai már ki is forrottak.

A rendezési alapterv elsősorban a főforgalmi úthálózatot szabja meg; Óbuda főartériái ezentúl az egyfelől a Dunaparton végighaladó

Árpád fejedelem útja,

másrészt a Lajos-utcából a nemrég feltárt óbudai Amphitheátrum mellett kiinduló s a Szentendrei-útban folytatódó

Knurr Pálné-utca

lesz. Az ugyancsak észak-déli irányú Bécsi-út mellett a kelet-nyugati irányú összeköttetést az Árpád-hídról lefutó főútvonal, majd a Knurr Pálné-utcával való kereszteződés helyén képzendő körforgalmi tértől kezdődően a

Kiscelli-utca

biztosítja, amelyet megfelelő mértékben kiszélesítenek. A körtértől a Bécsi-út felé, délkelet-északnyugati irányban, az összeköttetést az ugyancsak megszélesedő Vörösvári-út szolgáltatja.

Az óbudai villamosvonal a Lajos-utcáról (az új terv szerint itt egyes szakaszain megszünik) a Kolosy-tértől s az amphitheátrumtól kezdődően a Knurr Pálné-utcán halad majd tovább; ez a járat a hídfőről lefutó villamosvonalat a Kálvin-utca és Pacsirta-utca mai helyén kialakítandó körforgalmi térben keresztezné és a Majláth-utcán s a Szentendrei-úton haladna a Bogdáni-útig, ahol — fejállomásban végződve — utasforgalmát a helyiérdekű vasút Filatori-gáti állomása helyén tervezett

távolsági vasutállomásnak

adná át. A Bécsi-út villamosvonala megszűnnék; az Árpád-hídról lefutó villamosok a Vörösvári-úton haladnának tovább egészen a Bécsi-út és Vörösvári-út kereszteződéséig tervezett hurokvágányos végállomásig.

A régi, szűk óbudai utcákat tágas, egyenesvonalú utcák váltják fel; a város dolgozó lakosságát

egészséges, világos lakóházakból épülő negyedek

fogadják majd be.

Ezek az elgondolások egyelőre csak irányvonalait adják Óbuda városrendezési tervének. A Fővárosi Tervező Iroda az ötéves tervhez illeszkedően dolgozza ki a részletes terveket, a szükséghez képest akár több változatban. A polgármesteri III. ügyosztály azután ezeket a terveket az illetékes tényezőkkel végleges formába önti.

Hatalmas arányú fejlődés előtt áll Óbuda.

A szegénység és fülledtség helyébe a jólét a higiéné, a rendezettség lép.

A VILÁG panaszládája

A Széchenyi strandfürdőben 3 forintot kell fizetni nyugágy kölcsönzésért. Ez nagyon drága. **S. S.**

—o—

A Visi Imre-utca éjjel 11 órakor teljes sötétségbe borul. Botorkálva járunk haza a gyárakból. **Dolgozók.**

—o—

Akadályozzák meg a hulladékpapírból készült zacskók használatát. Ismét divatba jött. **Dr. N. S.**

ÚJ ELJÁRÁSSAL KÉSZÜL A JAM

Benne marad a friss gyümölcs íze, zamata és a C-vitamin
Minőségjavító szabványokat dolgoztak ki a konzervgyártás számára

A munka meghozta »gyümölcse«-ét. Segített a kedvező időjárás is. Rekordtermés van. Ha nem is mondaná ezt a hivatalos jelentés, akkor is tudná mindenki. A multévinek a felébe kerül a gyümölcs.

A Földvári-utcai Globus konzervgyár hatalmas udvara tele van teherautókkal, amelyek az ország minden részéből hordják ide a kertek kincseit.

Most van a kajszibarack érési ideje.

Ezerszámra tornyosulnak a barackosládák. Nagyság, fajta és minőség szerint osztályozzák a még hamvas, friss gyümölcsöt és szinte pillanatok alatt viszik az üzembe, ahol új eljárás szerint dolgozzák fel.

A konzervgyárban a jam-et a multban ugyanúgy készítették, mint a háziasszonyok. Hatalmas nyitott üstökben főzték, forralták, üvegekbe rakták és a lezárt üvegeket gőzölték.

A forralásnál a gyümölcs legértékesebb része, a C-vitamin majdnem teljesen veszendőbe ment.

De vesztett a gyümölcs az ízéből, zamatából is és a színe megbarnult, amit szakmai nyelven úgy hívnak, hogy karamellizálódott.

Most másképpen készül a jam,

amelynek új magyar nevet is adtak. Hivatalosan már darabos gyümölcsíznek nevezik.

Fellner Frigyes konzervmestergyárvezető nevéhez fűződik az új eljárás.

Régóta tudják már, hogy a magas hegyeken, ahol ritkább a levegő, gyorsabban forr fel a víz, mint a hegyek alján. A 4800 méter magas Mont Blancon 92 fok a víz forrpontja, míg az alacsonyabb fekvésű helyeken 100 fok. Mivel pedig a C-vitamin 80—85 foknál már tönkremegy és a gyümölcs illóolajai is elpárolognak,

az új eljárás 70 fokos forrponttal dolgozik.

A tisztított gyümölccsel megrakott tartály levegőjét vacuumgéppel megritkítják és ebben a ritkított levegőben már 70 foknál felforr a gyümölcs.

A bennemaradó olajok megóvják a gyümölcs zamatát és teljes egészében konzerválják a gyümölcs vitamintartalmát.

A jam világosszínű marad, egészen aranysárga. Mit vesződnek a háziasszonyok, mennyit próbálkoznak, mi mindent kevernek-kavarnak a gyümölcsbe, hogy világos legyen a házitúton készült barackíz és milyen ritkán sikerül ez nekik.

A közönség szempontjából

még egy nagyjelentőségű újítást vezettek be a konzerviparban,

köztük ebben a hatalmas üzemben, ahol a dobozgyárral együtt közel 1300-an dolgoznak, ahol ez év első felében 1683 vagón nyersárut konzerváltak, a mult év első felének 769 vagónjával szemben.

Ezt az újítást az új szabványok jelentik. Olyan szabványok, amelyek

pontosan előírják az egyes konzervek anyagösszetételét, minőségét, színét, súlyát.

Hónapokon át dolgozott *Török* Gábor vegyészmérnök, a kitünő konzervipari szakértő vezetésével a *Szabványügyi Bizottság*, amelyben az ipar, a különböző minisztériumok, egyetemek, az élelmezési munkások szakszervezete, az Országos Kémia Intézet és Központi Vegykisérleti Állomás, az Országos Magyar Mezőgazdasági Ipari Kisérleti Intézet kiküldöttei vettek részt.

A szabványok az egész iparra kötelezőek és messzemenően védik a közönség érdekeit.

Az új konzervek jobbminőségüek, mint az eddigiek. Az árak mégis ugyanazok maradnak, mint a tavaszi konzervakció alkalmából igen tekintélyesen leszállított árak voltak.

Az iparban foglalkoztatottak soha nem érezték annyira, hogy

egyénileg is felelősek a minőségért

és az olcsó árak is jórészt az ő munkájuktól függnek. A Globus-gyárban egy év alatt 18 százalékkal csökkent a gyártás önköltsége,

a tervelőirányzatot pedig átlag 19 százalékkal túlteljesitették.

Két héttel ezelőtt alakultak meg a gyári tervfelosztó bizottságok. Ezek kapták azt a feladatot, hogy a termelési tervet részeire bontsák, időre, gépre és anyagra kiterjedően. Napokon belül már minden üzemrész,

minden dolgozó tudni fogja az előre kidolgozott heti részletterveket,

de ismerni fogja az elmult heti munka kiértékelt eredményeit is.

A konzervipar a »jobb«, tehát »olcsóbb« konzervekben nagy forgalomemelkedésre számít. Már tavasszal is szétkapkodta a közönség a konzervakció áruit. A külföldön is egyre jobb neve van a magyar konzervnek, a fogyasztás nálunk mégis sokkal kisebb, mint a külföldi államokban.

De a haladás ezen téren is megállapítható.

Egy-két éven belül, amikor a közönség már nemcsak megszokja, hanem meg is szereti majd a kifogástalan minőségü konzervipari készítményeket, éppen olyan ritka lesz a téli eltevéssel bibelődő háziasszony, mint a házikenyér, amit az ízletes pékkenyér és péksütemény lassan, de biztosan kiszorit a forgalomból.

Dr. Radó Géza

Új felhőkarcolók épülnek Moszkvában

A napokban készült el Moszkva nagyszabású városrendezési terve. A tervek elkészítése rendkivül bonyolult feladatot rótt az építészekre. Olyan 20—30 emeletes épület-óriásokat építenek, amelyek tökéletesen beilleszkednek a 800 éves Moszkva építészeti stílusába.

Az új felhőkarcolók teljesen eltünek a newyorki, csikágói épületektől. A Szmolenszk-téren épülő közigazgatási palota tervezői az orosz építészet legkiválóbb alkotásainak, a »Vaszilij Blazsenoj« és a Szmolnij épület stb. jellegzetes motívumait használták fel.

Az új közigazgatási palota két szárnyépületből és egy 160 méter magas középső épülettömbből fog állni. Ebben több mint 850 irodahelyiséget, hatalmas, 500 főt befogadó gyüléstermet, a legnagyobb kényelemmel berendezett étkezdét, tudományos és szépirodalmi könyvtárat, bankhelyiséget, posta- és táviróhivatalt helyeznek el. Különböző mesterséges fény, a legmodernebb szellőzőberendezés, porszívógépek szolgálják majd a dolgozók egészségét és kényelmét. A közlekedést négy óriási mozgólépcsőn bonyolítják le, ezeken egyszerre 3500 ember fér el. Az épület alatt liftekkel összeköttetésben álló gépkocsialuljárók biztosítják a város forgalmával való zavartalan összeköttetést.

A szovjet kormány a legnagyobb kitüntetéssel, a Sztálin-díjjal jutalmazta a terv alkotóit.

A munkaügyi bíróság döntése a fontosabb szellemi munkakörről

A munkaügyi perekben a felmondási járandóság megállapítása miatt gyakran felmerülő kérdés: ki tekintendő fontosabb teendőkkel megbízott szellemi munkavállalónak? Ezt a kérdést a következőképpen döntötte el a budapesti törvényszék munkaügyi tanácsa dr. Katona Endre elnöklete alatt:

— A fontosabb teendőkkel megbízott szellemi munkavállaló fogalmát írott jogszabály nem határozza meg. A kereskedelmi és iparvállalatok körében az ipartörvény nem kimerítően, hanem csupán példaképpen ilyen alkalmazottként említi a könyvvezetőt pénztárnokot, üzletvezetőt és raktárnokot. Ebből a felsorolásból kiindulva a bírói gyakorlat fokozatosan állapította meg azokat a szempontokat, amelyek döntőek annál a kérdésnél, hogy valamely szellemi munkavállaló fontosabb teendőkkel megbízottnak tekintendő-e? Ezek a szempontok: a magasabb előképzettség, az önálló hatáskör, ami bizonyos egyéni kezdeményezést is megkíván, továbbá a bizalmi munkakör, a teendőkkel járó fokozottabb erkölcsi, fegyelmi és anyagi felelősség, az alárendeltekkel való rendelkezés joga. Kétségtelen, hogy e szempontok valamelyikének fennforgása egyedül még nem minősíti a munkavállalót fontosabb személyiségnek, de az sem kétséges, hogy valamennyi szempont együttes fennforgása sem szükséges a fontosság megállapításához. Így egy nagyvállalat egyetlen pénztárosa kétségtelenül fontosabb teendőkkel megbízott alkalmazottnak minősül akkor is, ha alárendeltjei nincsenek. Bár a munkakörök eltérő sokféleségére való tekintettel mereven alkalmazható általános szabályt felállítani nem lehet, a felsorolt szempontok közül a döntő súly az önállóságon és az ebből következő felelősségen nyugszik.

A CSEHSZLOVÁK SPORT HIVATAL meghívta a magyar versenyzőket az augusztus 20—28. között rendezendő csehszlovákiai nemzetközi viorlásversenyre, amelyet a Brünn melletti Kőnicki-tavakon fognak lebonyolítani. A hírek szerint a csehszlovákok a szovjet, bolgár, lengyel, osztrák és román sporthatóságokkal is érintkezésbe léptek a baráti országok versenyzőinek részvétele céljából.

Makulatura
kisebb nagyobb tételben
kapható
PAPIRHULLADÉKFORGALMI N. V.
1. sz. fióktelepén
Budapest, VII. Holló-utca 13.
Telefon: 227-275.

Vacsorázzunk a
BOLERO
virágos-udvarán
IV., Szép-utca 2. Telefon: 181-277.

Harminchatezer négyzetméteres területen,
százötvenezer négyzetméteres parkban
nyilik meg
a Budapesti
Nemzetközi Őszi Vásár
szeptember 16—október 2
Felvilágositást ad az ARUMINTAVASARI ÉS KIÁLLITÁS R. T. Városliget, irodája (Vajdahunyadvár) Telefon: 181—095. Távirati cím: INTERNEX.

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

27

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

A tanulság

Milyen tanulságot vont le belőle Petschauer Attila?

»Ha valaki ráhajol a magyar sport rendszertelenül dobogó szívére és hallgatózik, ez a szív úgy dobog, mintha agyoncigarettázták volna és mintha naponként 10 feketét inna. Mintha a kitágult sportszívet a nikotin és a ciffein mérge is rongálná. Fájdalom, a magyar sport beteg. Köhög, lázas, bacillusok rongálják a testét. Mindenki tartozik mindenkinek. Fű a fának, szem a szájnak, nincs pénz. Üresek a zsebek. A pénztelenitisz rombol, öli a magyar sport testét. Mindenütt veszekedések, marakodások, személyi harcok...«

Petschauer Attilának ezzel a leírásával pontos képet kapunk arról, hogyan működött 1937-ben, a berlini olimpiász után az Országos Testnevelési Tanács. Közben persze sok százezer pengőt költöttek sportra. De kinek a zsebébe vándorolt ez a pénz?...

XIII. FEJEZET

Petschauer és az ujságíró kollégák

Hangja még most itt cseng a fülünkben. Felpattan az ajtó és mint a szélvész robog be Petschauer, hogy felugorjon az íróasztalra és ordítson:

— Én, rátóti csendőrzabáló Pecsus Attus...

Mintha elkapná az írógép mellől a kéziratpapírt hogy lángralobbantsa egy gyufával.

Mintha még ott lenne a ragasztó a kezében, hogy a nagy könyvbe beragassza kivágott cikkeit. Mintha még kiabálna a szerkesztőségi altisztért, hogy nyissa ki szekrényét, mert elromlott a zárja. Mintha utánozná a szerkesztőket és azt a képzeletbeli alakot, akit ő Salgó bácsinak nevezett el a Király-utcából:

— Kh... kh... öreg, beteg Salgó bácsi... Onokáim nem látogatnak meg... pedig vettem a Jenőkének... kh.. kh... egy hintalovat...

De Petschauer vidám hangja már nem deríti fel az ujságíró kollégákat...

Egy napon dr. Hajdu Endre, aki a lapnál a törvényszéki rovatvezető volt, cikket írt egy panamista Horthy-ezredesről, aki csalt és sikkasztott.

Másnap két katonatiszt jelent meg a szerkesztőségben, hogy az ujságírót provokálja. Hajdu Endre Petschauer Attilát és Mester Sándor szerkesztőt nevezte meg segédjeinek, de közölte velük, hogy szóról-szóra igaz, amit írt.

— Akkor miért akar elégtételt? — csattant fel Petschauer. — Sikkasztást és panamát nem lehet karddal elintézni, ne félj, majd én elbánok vele!

A két segédnek a következőt mondta:

— Uraim, Hajdu Endre az én tanítványom, az új vivónemzedék legnagyobb ígérete. Szívesen levezetem a párbajt, de figyelmeztetem önöket, hogy fülüket lepedőben fogják elvinni...

A két Horthy-tiszt elsápadt és távozott. A párbaj elmaradt. A panamista ezredes nem kért helyreigazítást, nem perelt, hanem elhallgatott.

A hála

A hármas ujság nyolcvantagú szerkesztőségében Petschauer volt a legszolgálatkészebb kolléga. Miután mindenütt ismerték és sportsikerei miatt nagyra becsülték, könnyen el tudott olyan dolgokat is intézni, amelyeket nála sokkal befolyásosabb ujságírók sem végezhettek el. Ő volt a legkedvesebb »protektor«. Abban a korszakban pedig a protekció mindennél fontosabb volt. Egyszer Barabás Lóránt, a kedves, örökvidám — azóta elhúnyt — ujságíró bemutatott egy fiatalembert Petschauernek.

(Folytatása következik.)

Egyórás Rossini-előadás a belvárosi templomban

Nevezetes zenei esemény zajlott le a belvárosi templomban: bemutatták, illetve sok évi szünet után újból előadták, Rossini Stabat Mater-ét. Elmondhatjuk, hogy még a zenészek közül is kevesen ismerték a művet, csak annyit tudtak róla, hogy Rossini élete utolsó 38 esztendejében, amikor már szakított az operaírással, a Stabat Matert írta és néhány kantátát. Heine méltatta, Wagner támadta. — (A német kritikusok túlvilágiasnak tartották, ezekkel vitatkozott Heine.) Néhány évvel ezelőtt Pataky Kálmán énekelte a tenorszólót, Ferencsik legutóbb Bécsben mutatta be a művet.

A közönség nagy figyelemmel hallgatta a 63 perces előadást, amely tekintélyes feladatot róott a Tátrai Vilmos hangversenymesterrel az élen helytálló fővárosiakra és a szólistákra is. Pataky szerepét Járay József vette át. Technikai finomságokat csillogtatott és olyan oldaláról mutatkozott be, amire az operai idény közben nem volt alkalma. Rigó Magda szép hangszínnel, szárnyaló erővel és remek technikai biztonsággal énekelt. A helyenkint operaszerű egyházi hímnuszban Dósa Mária megfelelően érvényesült, a basszista-szólamot Littassy György látta el. A mű egyik legszebb része az a capella négyes, jól sikerült.

A műsort Verdi Te Deum-a is gazdagította. Különleges esemény volt Svéd Sándor szereplése. Svéd Beethoven, Bizet és Schubert-műveket énekelt. (A Schubert Ave Maria-t zenekari kísérettel.) A kiváló baritonista technikai pontossága különösen Bizet-ben és Schubert Ave Maria-ban volt feltűnő, mély átélése és megrendültsége, baritonjának férfias, érces ereje emlékezetes művészi hatást tettek.

Az anyagot jól ismerő Berg Ottó avatott kézzel vezényelt. Az énekkart is ő tanította be. (S. V.)

Érdekes számok a rádió műsorán

Július második és augusztus első felében több kiemelkedő műsorszámot sugároz a rádió.

Klemperer vezényli a Rádiózenekar hangversenyét. Verdi Falstaff operáját közvetítik, »A kapitány leánya« címmel egy Puskin hangjátékot, Móricz Zsigmond »Rokonok« című regényének rádióváltozatát, Richard Wright regényéből »Black« címmel írott rádiójátékot mutatják be. A Budapesti Szerenád című sorozatban *Szörényi* Éva, *Uray* Tivadar, *Miklós* Kata, *Bencze* Miklós, az *Apor—Bágya* együttes és a Budapest zenekar lépnek fel. »A magyar könnyűzene abécéje« címmel zenés műsort ad a Holéczy-együttes, a Szív küldi nyilvános hangversenyét a szegedi állami színházból közvetítik. *Polgár* Tibor a XX. század francia muzsikájáról tart előadást, Molière »Gömböc úr« című komédiáját *Tamássy* Zdenko zenéjével és Gogoly »Holt lelkek« című regényéből írt rádiójátékot halljuk. *Osváth* Julia, *Simándy* József énekelnek augusztus 6-án. Ezenkívül David *Ojstrah*, *Kentner* Lajos és Peter *Walfish* hangversenyét sugározzák.

Tobak Mihály

az Operaház tagja most kapta meg a negyedszázados jubilánsoknak kijáró arany pecsétgyürűt. Huszonöt éve irányítja a díszletek mozgását szédítő magasságban. A zsinórpadlás mestere. Eredeti szakmája a bádogosmesterség volt, hozzászokhatott a tetőkön való járkáláshoz, most pedig akrobatához illő ügyességgel és merészséggel küszik-mászik a zsinórok útvesztőjében s nem vesz igénybe semmiféle biztonsági szerkezetet. »Nincs nekem arra időm, hogy mentőövet vegyek magamra.« A Lohengrin a kedvenc operája, mert annál debütált. Öccse, aki tavaly jubilált, szintén a zsinórosoknál dolgozik. Mindent a magasból felülről néz, csak a főpróbán megy ki a nézőtérre s akkor nem fukarkodik az alapos kritikával. A vendégszereplőknek több műszaki társával együtt ő a kabalája. Ha a próbán nem hangzik taps felülről, az énekes biztosra veheti a bukást. (D)

Színházi hírek

A Zenész Szakszervezet által rendezett angolparki revü »Mesevilág« címmel szép sikert aratott. De a produkció nem tudott dacolni az esős nyárral és most az előadásokat megszüntetik. A rossz idő miatt az előadások egymásután maradtak el. A társulat üzemi bizottsága kimondta az előadások megszüntetését. A szerződések érvényben maradnak és mindenki kapja tovább a gázsiját. Szombaton és vasárnap egyelőre gálaestéket tartanak.

Nagyszabású szabadtéri előadások rendezését vette tervbe a pécsi Nemzeti Színház. Nagykanizsán július 20-a és augusztus 2-a közt operettek előadását tervezik. A szerepek eljátszására tárgyalásokat kezdtek Svéd Sándorral, Karády Katalinnal, Neményi Lilivel, Sárdy Jánossal és Bilicsi Tivadarral.

A Nádassy-balett vizsgáján új gyermekballerina tehetség tűnt fel: Rácz Zsuzsi.

Barta Zsuzsa, a Madách Színház művészeti igazgatója Lehotay Árpáddal folytat tárgyalásokat, akit állandó tagnak szeretne szerződtetni.

A Belvárosi Színház együttese Anatoli Szofrónov »Moszkvai jellem« című nagysikerű vígjátékát tegnap este a csepeli dolgozóknak mutatta be az üzem szabadtéri színpadán óriási érdeklődés mellett.

Balettvizsgát tartottak az Operaházban. Nyolctól tizenöt éves gyerekek vizsgáztak nagy sikerrel. Kun Zsuzsa és Szarvas Janina pénzjutalmat, Müller Margit és Ugrai Klotild szorgalmának elismeréseként érmet kaptak.

ÁLLATKERTI SZÍNPAD:
Ma: Sevillai Svéd
Gyurkovics, Sárdy, Bencze, Galsay
Denevér — Klemperer
holnap. — Rösler, Szilvássy stb.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Az új szinigazgatók új szerződtetései

A szerződtetési tárgyalásokat tovább folytatták a színházak irodáiban.

Gáspár Margit, a Fővárosi Operettszínház igazgatója a tegnap közölt színészeken kívül megállapodott *Honthy* Hannával, *Mezei* Máriával és *Fejes* Terivel is. A társulat egyik bonviánja a »Dohányon vett kapitány«-ban nagy sikert aratott *Varga* András. Szerződtetik Szegedről *Rajzi* Jánost és *Rajnai* Ellit és *Váradi* Lászlót. *Gellért* Endre és *Nádasdi* Kálmán rendezni fognak. Díszlettervező: *Bercsényi* Tibor. A színház az eddigi hírek szerint egy Strauss-operettel kezdi új szezónját.

Békés István, a Vidám Pesti Színház igazgatója tegnap *Hlatky* Lászlóval és *Pálos* Györggyel állapodott meg. Tárgyalásokat folytat *Keresztessy* Máriával is.

A volt Művész Színház, az Üttörő Színház igazgatója, *Fábri* Zoltán is kialakította már társulatát. A színház tagjai: *Halasi* Mariska, *Gyarmati* Anikó, *Pálfalvi* Éva, *Dékány* László, *Komlós* Vilmos, *Zách* János, *Kürti* Péter, *Dömsödi* János, *Berki* József, a Nemzetiből áthelyezett *Győző* László és *Mádi-Szabó* Gábor. A színház rendezője *Horvai* István lesz, aki jelenleg tanulmányi úton Moszkvában tartózkodik. Hazatérése a közeli napokban várható.

A Nemzeti Színházból több színész kerül más színpadra, a Víg, az Üttörő, a Belvárosi és a Madách Színházhoz ezek: *Pethes* Sándor, *Bozóki* István, *Ilosvai* Katalin, *Mádi-Szabó* Gábor, *Győző* László, *Garai* Zoltán, *Kőmüves* Sándor, *Görbe* János, *Ujlaki* László és *Gellért* Lajos. Ugyancsak áthelyeztók a Nemzeti Színházból *Sivó* Máriát, *Tőkés* Annát és *Rajczi* Lajost. *Magyarics* László, a Művész Színház volt gazdasági igazgatója a Nemzetinél titkári beosztást kap, felesége, *Heller* Györgyi, a Madách Színház titkári teendőit fogja ellátni.

A legújabb hírek szerint néhány vezető színésznőt és színészt *Bajor* Gizivel, *Somlay* Arturral, *Rátkai* Mártonnal az élükön *népművésznek neveznek ki.* Ez az elnevezés a legnagyobb színészi kitüntetést fogja jelenteni.

Ki a kedvenc költője és miért?

Izgalmas képességvizsga a Sziniakadémián

Két napja folyik a Színművészeti Főiskolán az Állami Vizsgáztató Bizottság előtt a fiatal gyakorlatos színészek képességvizsgája. Fiatal, ismeretlen nevű színésznők, színészek, de igen sok ismertebb nevű előadóművész és színész is megfordul ezekben a napokban a Sziniakadémián. A vizsgáztató bizottság elé úgy kerülnek a rostavizsga résztvevői, hogy előző'eg ki kellett tölteniök egy részletes kérdőívet, amelyen többek között

a jelöltnek életkörülményeiről, származásáról és művészi felfogásáról is kimerítő választ kellett adnia.

De megkérdezték, hogy a Szózat milyen műfajhoz tartozik és milyen költemény a Nagyidai cigányok. Kérdések szóltak arról, hogy kik voltak a 48-as első felelős magyar kormány tagjai és hogyan következtek egymás után a művészi korok. A történelmi kérdések sorában egyik döntő kérdés volt: mik voltak a XIX. század fontos politikai eseményei?

Felelni kellett arra is, hogy kinek ki a kedvenc költője és miért?

Milyen színészi elképzeléseí vannak a jelöltnek egy-egy nagy dráma bizonyos főszerepéről és milyenek elképzelései a realista színjátszásról?

Utolsó kérdés volt: milyen pályára menne a jelölt, ha eltanácsolnák a színészet tájáról?

Az írásbeli vizsgán, akárcsak az érettségin, a jelöltnek teljesen félrevonulva,

külön teremben kellett kitöltenie az ívet,

amely azután a szóbeli vizsgán természetesen a bizottság elé kerül.

Az első napon nem kisebb színésznek kellett magát produkálnia, mint Kállai Ferencnek, a Nemzeti Színház ifjú és máris sok sikert ért amorozójának. Az elnöklő Lehotay Árpád csak annyit kérdezett Kállaitól: Mik voltak eddig fontosabb szerepei? Kállai hirtelenében

nem is tudta felsorolni összes eddigi szerepeit.

A Werrennét említette és a Romeo és Juliát. Aztán pillanatig gondolkodott.

— Köszönjük, elég — hangzott a döntést is jelentő szó. Kállai Ferencnek nem kellett művészetéből ízelítőt adnia a bizottság előtt.

Az első napon

27 jelentkezőből négyen mentek át.

Második napon körülbelül nyolcvanan jelentek meg a vizsgáztató bizottság előtt, amelynek tagjai sorában többek között Rátkai Márton, Gobbi Hilda, Bella Ilona, Nagy Adorján, Bartos Gyula, Jákó Pál foglaltak helyet. Ez a nap szemre már jobban kedvezett a jelentkezőknek, mert

harmincan sikerrel vizsgáztak.

De tüzetesebben vizsgálva az arányszámot, a bukási arány itt is nagy.

Több olyan színészt és fiatal színésznőt, aki nem felelt meg százszázalékosan mint előadó, de az írásbeli vizsga adatai és előadásukból nyert impresszió kedvezett,

rendezői szakra utasították.

Hír szerint szeptemberben pótvizsga is lesz, a mostani eltanácsolások tehát mégsem véglegesek.

Kedves jelenet volt, amikor a rákospalotai színtársulat kilenc ifjú tagja jelent meg a bizottság előtt.

Azt kérték, hogy önállóan adhassák elő egyik darab egy felvonását.

A bizottság természetesen a különkülön meghallgatás mellett döntött.

Wally Gabriella, az ismert fiatal színésznő, akit hír szerint Gáspár Margit az Operettszínház primadonnájának szemelt ki, izgatottan várakozott a folyosón. Hetvenötször játszott a Tavaszi hangok-ban és sok más operettben aratott sikert, most éppen a »Dohányon vett kapitány« fiatal primadonna szerepét is ő játszotta, amig Neményi Lili foglalt volt az Operánál. Nagy szorongások közepette érdeklődött, hogy szigorú-e a vizsga és nem kérhetné-e, hogy a színpadon aratott sikereit tekintsék a szűrővizsga alapjának. Végül azzal távozott, hogy szombaton nekimegy a vizsgának.

—Lesz ami lesz, — mondta és meghajolt az altiszt felé.

Gyula bácsi elnézően mosolygott a lámpalázas fiatal színésznő hátamögött...

Kentner Lajos, a Londonban élő hírneves magyar zongoraművész levelet írt Budapestre, amelyben közli, hogy 16 estéből álló sorozatra Ausztráliába szerződött. Előzőleg Svájcban és Hollandiában szerepel és Svájcból okvetlenül Budapestre látogat. Itthon szólóestet és zenekari koncertet ad.

A Színművészeti Főiskola Odry Árpád-termét mozielőadások játszására teszik alkalmassá. Az építkezési munkálatok már befejezéshez közelednek és a jövő tanévben a filmszakos növendékek szemléltető előadások oktatásában részesülnek.

Kultúrfilm készül Bécsben Richard Straussról »Egy élet a muzsikáért« címen. Négy nyelven szinkronizálják a filmet.

Gyorsan tovább vonul a rossz idő

Az Atlanti Óceán felől tegnap este váratlanul hűvös és sebesfrontú levegőhullám tört Közép-Európába. Ma hajnalban elérte hazánkat is. Tegnap országszerte 26—28, a Balaton környékén és Pécsett 30 fokra emelkedett a hőmérséklet. A betört hűvös levegő most némi visszaesést okozott és ma reggel az északi vidéken esett az eső. Dunántúl a csapadék néhány helyen elérte a 10 milliméternek.

A rossz idő, amilyen gyorsan betört, olyan sebesen tovább is fog vonulni.

Mérsékelt északnyugati széllel, változó felhőzettel újabb záporok lehetségesek. A hőmérséklet nem változik lényegesen.

Budapesten szerdán délelőtt 11 órakor 22 fok meleg volt.

Lelkes készülődés a Világifjúsági Találkozóra

A főváros az augusztusi Világifjúsági Találkozóra átrendezi az egész Városligetet. Uj sportpályát építenek, megkezdték az ivókutak és a padok felszerelését. A Városliget déli részén

1500 személyes szabadtéri mozi

épül.

Az imperialista és gyarmati ifjúság eljövetelét a fiatalok világszerte gyüjtésekkel biztosítják. A magyar Vasas Szakszervezet az olasz forradalmi munkásosztállyal való szolidaritás jegyében

öt olasz vasas ifjúmunkás összes költségeit

fedezi.

A magyar fiatalság különösen nagy lelkesedéssel várja példaképének, a lenini Komszomolnak hozzánk látogató képviselőit. Minden ifjúsági szervezet készít

Komszomol-sarkot,

amelyben ott láthatók majd a szovjet ifjúság legjobbjainak fényképei és a külön Komszomol-faliujság. A találkozó idején virág díszíti majd

a szovjet hősök sirját.

Nemcsak a SzIT, hanem a parasztifjúság is új, tetszetős egyenruhában vonul fel a VIT-en. A MINSz nyári táboraiban 30.000-en készülnek sporttal és vidám szórakozással a VIT-re, amelyen

60.000 teljesjogú magyar küldött vesz részt.

A részvételi jog kitüntetéséért óriási versengés folyik.

Már a kéménybe is feljutottak a nők...

A mecseki nyaralók vidáman kapkodtak a gombjaik után. Még a babonát megvetők is örültek a három kéményseprőnek, akik előttük meneteltek Pécs utcáin. Sietős léptekkel haladt a három kormos alak és a középső járásánál feltűnt valami... Gyorsabb ütemben követték őket és amikor befordultak egy ház kapuján, kiderült, hogy a középső kéményseprő — nő!

— Női kéményseprő...! Női kéményseprő...! — hangzott a boldog kiáltás. A babonások szentül hiszik, hogy ez dupla szerencsét jelent!

Felkerestük a budapesti kéményseprők Aradi-utcai ipartestületét és megtudtuk, hogy az ország területén három női kéményseprő működik már: egy Pécsett, egy Szegeden, egy Cegléden. Egyik mester, a második segéd, a harmadik inasévét tölti. Közös nevezőjük: mindhárom rendkívül csinos és kitűnően beválik a szakmában. Egyikük két kisgyermek anyja, a másik feleség, a harmadik még lány.

A „könnyű beton" mérhetetlen lehetőségei az építkezésben

Az építőipar az egyik cementgyárban kitűnő eredménnyel végzett kísérletek alapján újfajta építőanyag gyártására rendezkedik be. Ez az új anyag

a könnyű beton,

amelyet nálunk Bereczky Endre, a Kossuth-díjas vegyészmérnök állított elő.

A könnyű beton porózus betonanyag, amely gépi úton kitermelt különbözőfajta, de egyforma szemnagyságú adalék anyagának és portland cementnek keverésével, kémiai kezeléssel, különleges eljárás szerint készül.

Fajsúlya feleannyi, mint a kaviccsal kevert cementből készülő betoné.

Szilárdsága egyenlő a tégláéval. Rugalmas, könnyen faragható és szegezhető, nem szív fel vizet és így tökéletesen fagyálló.

Az az építőrendszer, amelyet ennek az anyagnak a használatára Beck Jenő főmérnök kidolgozott, lehetővé teszi az előregyártott építőelemek alkalmazását, miáltal

a helyszíni építőmunka időtartama és anyagszükséglete a minimumra csökkenhet.

A számítások azt mutatják, hogy az új anyag használata 75 százalékos habarcs- és 30—35 százalékos időmegtakarítással jár. Ezenkívül komoly összegű valutát is megtakaríthatunk, mert

faszerkezet helyett mindenütt építhetünk betonszerkezetet,

már pedig köztudomású, hogy az épületfát jórészt külföldről kell behoznunk.

Elsősorban az új lakótelepeket, munkás- és üdülőházakat, ipari raktárépületeket kívánják a jövőben az új módszer szerint építeni. De az előregyártásnak a könnyűbeton révén még

mérhetetlen lehetőségei vannak.

Egyetlen előregyártott építőidom elhelyezésével például 50 darab tégla befalazását lehet pótolni.

Uj rendszer a telefondíjak beszedésénél

A telefonszámlákat általában a hónap végén szokták kézbesíteni. Az előfizetők ebben a hónapban hiába várták a számlát, nem érkezett meg. Ezzel kapcsolatban kérdést intéztünk illetékes helyen és a következő felvilágositást kaptuk:

— A telefondíj beszedése, — mint ismeretes, — ettől a hónaptól kezdve az új rendszer alapján történik. Július 1-től kezdve megváltozik a számlázás: elsejétől elsejéig számlázzuk a beszélgetéseket. A kézbesítést csütörtökön kezdjük meg és szombatig be is fejezzük.

Hangsúlyozták még, hogy a júliusi telefonszámlák az átlagosnál magasabbak lesznek. Ezt senki ne értse félre: a magasabb számla nem jelenti a telefon drágulását, csupán azt, hogy a május 15-től július 1-ig folytatott beszélgetések díját szedik be egyszerre.

Fehér Klára »Idézés bünügyben« című színpadi művét — mint jelentettük — megfilmesítik A film forgatókönyvét Révész György és Jancsó Imre irja.

»Kalózok kincse« címmel Veinstock szovjet filmrendező az ir szabadságharcosok hősiességéről készített filmet. Cserkasszov kalózt alakít.

Az Antarktisz iránt megnövekedett az érdeklődés a Szovjet társadalomban

A napokban zajlott le Leningrádban a Szovjetunió Földrajzi Társaságának taggyülése.

Kalesznik professzor, a Társaság titkára tartott a legújabb eredmények alapján beszámolót »A természet Antarktiszban« címmel. Megállapította, hogy a szovjet társadalomban az utóbbi időben megnövekedett

az Antarktisz iránti érdeklődés.

A földkerekségnek az emberi lakóhelyektől legtávolabb eső részére az odajutás óriási tengeri utak megtételével és sok veszély leküzdésével jár. Annál csodálatosabb a 130 évvel ezelőtti első orosz Antarktisz-expedició hőstette.

Két kis fahajón

vágtak neki a távoli földrésznek. Vitorlásaikkal jéghegyek között lavirozva küzdötték át magukat a jégzajláson és négy helyen érintették Antarktisz partjait.

Az Antarktisz állatvilágában a tengeri emlősök között megtalálható

a fóka és cethal.

Néhány évvel ezelőtt sikerült a külföldi cetvadásztársaságok ellenkezését legyőzni s olyan nemzetközi egyezményt kelteni életre, amely szabályozza a cetvadászatot. Ma már az Antarktisz a világ cethalzsákmányának majdnem száz százalékát szolgáltatja, mig harminc évvel ezelőtt

csupán a fele volt.

A cet fővadászterületei: az Atlanti-óceán legdélibb része, a Weddel-, a Bellingshausen- és Ross-tenger.

Tekintettel az értékes tengeri állat fokozódó vadászatára ezeken a vizeken, valamint a sok értékes ásványra, továbbá az antarktiszi földrész hadászatilag fontos helyzetére, az utóbbi években

megkezdődtek az önhatalmú területfoglalások

és a színfalak mögötti tárgyalások Antarktisz-sorsáról az Sz. Sz. K. Sz. részvétele nélkül. Működtek továbbá úgynevezett tudományos expedíciók, — például az amerikai Byrd-féle — amelyeknek céljai

távol estek a tudománytól,

és inkább hadicélokkal hozhatók kapcsolatba.

Nöm adnám tízért...

Vágják a búzát a szőregi határban

Szőreg, július. (A Világ szegedi tudósitójának jelentése.) Hat hét előtt, amikor legutóbb itt jártunk a szőregi határban, éppen olyan melegen sütött a nap, mint tegnap. Akkor azonban a nap tikkasztotta a szárazságban sorvadó gabonát, ma most áldásosan érleli a búzát, száritja a már keresztben fekvő árpát és édesíti a gyümölcsöt.

Hat hét előtt kérdés nélkül is feleit a gazda:

— Mökoplalja télen a város is, ha igy tart az aszály.

Most alaposan ki kell kérdezni, amíg választ ad. A dolgozó általában nem kérkedik a jó eredménnyel, a paraszt pedig a jobbágytól, zsellértől örökölt óvatossággal palástolja örömét.

— Hát termett — mondja.

Nézzük az első búzakévéket — ma van Szőregen a premierje a búzaaratásnak — és kimondjuk:

— Megad ez vagy tizenkét mázsát holdanként.

— Ne tréfáljon — vágja rá a hétholdas Tóth Mihály. — Jó lösz, ha nyócat kiád.

Tóthné — mert már itt van az asszony az ebéddel — ránkkacsint és odasúgja nekünk:

— Nöm adnám tízért.

Elhisszük, mert beszéltünk nem egy olyan emberrel, akinek kötelessége a búzát viaszérésben ellenőrizni. Tudjuk már, hogy milyen csodát tett a természet a májusi eső után. A dülőfelelős épp az imént mesélte nekünk, hogy szorgalmas Tóthékhoz beköszöntött az áldás.

Mert szorgalmas az egész újgazda familia.

Ifjú Tóth Mihály, a tizenhétéves fiú már szánt, az árpatarlót buktatja, hogy tengerit ültethessen. Jó lesz ez télen a disznóknak.

— Mi lött vóna itt, ha áprilisban gyün az eső! — sóhajtja idősb Tóth, persze csak azért, hogy sóhajthasson, mert a gazdához illik a panaszkodás.

Csepelizik felénk Tóthék nagyobbacska leánya. A picikli poggyásztartójához két nagy üres kosár van kötve, jeléül annak, hogy a gyümölcs elkelt a városi piacon. Ez is jogcím a gazdának arra, hogy egy kicsit panaszkodjon.

— Nincs ára meggynek Szögedében. Pedig roskadtak tüle a fák. Mög aztán ki ér rá leszödni. A szomszéd kisgyerökök fellért leszödik, ami rám marad, a szőregi Rózsa bótos negyven fillérért vöszi át. Nem mindig ér rá a lányom bekarikázni.

Hát ezek a panaszai a háború utáni, aszályos esztendők után a bő esztendőnek. És ehhez a bőséghez a még idején jött esőn, langyosan, fokozatosan érlelő nyáron és a gazda szorgalmas kezén felül a népi demokrácia is nagyban segített. Tóthék és sok szomszédjuk földjét a deszki traktorok szántották fel, jó mélyen, felsegítve a termő humuszt.

Járjuk a szőregi hosszú utcát. A kistrafikos vidáman adja át nekünk a kis csomag Kossuthot.

Jókedvű a korcsmáros is, aki a kadarfröccshöz jótanácsot ad:

— Szögedig még négy jó kocsmánál állhat mög!

Végig a falun kihajolnak a fák a kertekből, mutatják a mosolygó barackot, cseresznyét, majszol egy padon két pucér gyermek, kisimult ráncú öregasszonyok pletykáznak egy kapuban, üde női kacas hallatszik egy zsalugáteres házból.

Nevet a falu a búzaaratás sikerült premierjén.

Enyedi Károly

Állami irat után nem kell községi illetéket is fizetni

A közelmultban kormányrendelet megszüntette a községek és városok illetékszedési jogát és hatályon kívül helyezte azokat a szabályrendeleteket, amelyek az állami illeték alá eső irat után községi, városi vagy illetéktermészetű más szolgáltatás szedéséről rendelkeztek.

A főváros július 1 óta nem szed illetéket a beadványok után és nem szed hatósági díjat a bizonyítványok és másolatok után, nem szed továbbá ipardíjat sem, mert az ipardíj beolvadt az állami kiadványi illetékbe.

A rendeletnek az a célja, hogy megszüntesse azt a különbséget, amely az állami és önkormányzati hatóságok közt illeték szempontjából mutatkozott. Nem volt ugyanis indokolt, hogy az önkormányzati hatóságok drágábban intézzék a lakosság ügyeit, mint az állami hatóságok.

Gumitalpú, barna bőr, vagy antilop...

Ma zárul a Cipőnagykereskedelmi Nemzeti Vállalat közvéleménykutatása, amely hétfő óta folyik. Az érdeklődés óriási volt, szavazók tömegei jelentkeztek minden állami cipőáruházban. Egyes helyeken még sort is állitak szavazólapokért... A kirakatok előtt izgatott vitatkozások indultak:

— A gumitalpú a legjobb, mert abban könnyű a járás, — állapította meg egy határozott hang. De ketten is ellenmondtak:

— Szó sincs róla! Az ormótlan! Nekem nem kellene! Strapára csakis azt a barna bőrt venném. Az tartós és jól is fest!

A fiatalság a fehér antilopcipőért rajong és azt szeretné őszre szürke, barna és fekete, sőt sötétkék színekben. Hiába vetik ellene az idősebbek, hogy sarkatlan és elől nyitott cipő nem praktikus és antilop cipő nem való rossz időre: a legtöbb fiatal nő ehhez ragaszkodik. Azt mondják:

— Esős, csúnya időben az ördög se nézi a lábunkat, szép időben pedig, — ami összel és télen is előfordul, — mégis az a fontos, hogy csinos legyen a cipő és »jó lábat csináljon«...

Az üzletvezetők nagyon elégedettek az eredménnyel és meggyőződésük, hogy kitűnő ötlet volt a közönséget megszavaztatni. Más cikkek terén is helyeselnének hasonló közvéleménykutatást, mert így aztán valóban a fogyasztók igényeinek megfelelő cikkeket árusíthatnának.

Nevetve jegyzik meg, hogy persze kétséges, vajjon hasonló nagy siker volna-e remélhető abban az esetben is, ha a szavazókat nem serkentené az a remény, hogy a közvéleménykutatás végén kisorsolt 50 pár cipő közül egyet megnyernek...

Vigyázzanak rá, mint a szemük fényére

A Dolgozók Iskoláinak tanulói ezen a héten tették le az érettségit. Feltünően jó eredménnyel vizsgáztak csaknem valamennyien.

A Jurányi-utcai gimnáziumban megható jelenet zajlott le. Varga Tibor Ganz-gyári munkás, aki kitüntetéssel érettségizett, elhozta gyárban dolgozó édesanyját és ezekkel a szavakkal állt az igazgató elé: »Beiratom őt is, de vigyázzanak rá, mint a szemük fényére, mert az édesanyám.«

Villamosítják a halász-kolhózokat

A villamosság, rádió, mozi tartósan bevonul az Észak halászatikolhozainak mindennapi életébe. A kerületi halászkolhozok a villanytelep építésére ebben az évben nagy összegeket adtak ki. A napokban lép üzembe a Belomorszkij-kerület »Uj élet« kolhozában a kerület legnagyobb kolhozvizierőműve. Uj vizierőművek létesülnek a »Sztálin«, a »Promislennyik« és a »Belomor« kolhozokban is.

PERTIS JENŐ és zenekara
ismét a BUDAI KIS-ROYALBAN
KERT. XII., Márvány-utca 19. Telefon: 469-569

Rákosi Mátyás a Petőfi Emlékbizottság díszelnöke

A Petőfi Emlékbizottság hétfőn délben a parlament miniszterelnöki termében ülést tartott. Az emlékbizottság felkérte Rákosi Mátyás miniszterelnökhelyettest, hogy vállalja a Petőfi Emlékbizottság díszelnökségét. Rákosi Mátyás a felkérést elfogadta.

Az emlékbizottság elhatározta, hogy a halhatatlan magyar költő emlékét országos ünnepségek keretében ünnepli meg a fővárosban és a vidéken. Ezekre az ünnepségekre íróküldöttségeket hív meg különböző országokból. Felszólította a magyar szellemi élet és a demokratikus tömegszervezetek képviselőit, hogy a Petőfi-ünnepségek előkészítésében minél intenzívebben vegyenek részt.

Az Emlékbizottság végül elhatározta, hogy az ünnepségek programjának végleges és konkrét lerögzítése végett megfelelő időben újabb ülést tart.

A magyar válogatott legyőzte a holland sakk-együttest

Szabó megverte Euwet

Tegnap délután 3 órakor kezdték meg a Vasas-székház díszetrmében a holland-magyar válogatott sakkcsapat-mérkőzés második fordulóját, amely a vasárnapi 6.5 : 3.5 arányú magyar vezetés után *12 : 7 pontaránnyal meghozta a magyar csapat végleges győzelmét. Szabó* László nagymester az első táblán szép támadó játékban *legyőzte dr. Max Euwe ex-világbajnokot, Barcza* döntetlent ért el *Cortlever* ellen, *Prns* legyőzte *Benkőt*, dr. *Szily Kramert, Gereben* eldöntetlenül játszott *Mühringgel* és *Füster Vlagsmával*. V. *Steenis* győzött *Szilágyi* ellen, *Bakonyi Henneberke* llen és *Jeney Stumpers* ellen. A *Tipary—Scheltinga* játék este 8 órakor függőbe nmaradt; az állást elbírálják és bizottság dönti el a játék eredményét.

A magyar sakk-együttes játékát elsősorban a biztos, nyugodt és minden pontatlanságot kerülő megnyitáskezelés jellemezte. A mérkőzés után tegnap este a két csapat tagjai a Margit-szigeti nagyszállóban díszvacsorán vettek részt. A holland sakkozók ma továbbutaztak Prágába, ahol a csehszlovák válogatottal mérik össze erejüket.

A vitaminok fontos szerepe az allergia gyógyításában

Az allergia a szervezet túlérzékenysége bizonyos anyagokkal szemben. Ez a túlérzékenység különböző — látszólag egymástól teljesen független — tünetekben, betegségekben nyilvánulhat. Ilyen allergiás betegség többek közt a tüdőasthma, a szénanátha, bizonyos ekzémák, migrén, szénaláz, stb. A levegőben szóródó virágporok éppen úgy előidézhetnek allergiás tüneteket, mint egyes ételek — főleg fehérjék — vagy a testünkön hordott szőrme. Az allergiás betegségeket aránylag rövid idő óta ismeri a tudomány és egyelőre csak annyit sejtenek, hogy többek közt a belső szekréciós mirigyrendszerrel, továbbá a szervezet hisztamintermelésével és a szervezet mészanyagcseréjével van összefüggésben.

Különböző tünetekben

Allergia már a legkorábbi gyermekkorban is előfordul. Erről a gyermekkori allergiáról tartott rendkívül érdekes előadást *Radnóti Recht* István dr. a Polyklinika gyermekgyógyász főorvosa,

Elmondta, hogy *az allergiás hajlam örökölhető is,* főleg anyai részről. Már az anyaméhben kifejlődhet, a párnapos csecsemőnél is jelentkezhetnek a tünetei. Allergiás hajlam esetén ugyanazon gyermekeknél különböző életkorokban, különböző tünetekben is nyilvánulhat. Gyakori is ez a jelenség, különösen akkor, ha családi hajlamról van szó.

— A csecsemő bélfala gyengébb, mint a felnőtté és így az allergiát kiváltó anyagok — úgynevezett allergének — könnyebben bejutnak a szervezetbe. *Gyerekek bél- és gyomorhurutjai is elősegítik az allergizáló folyamatot.* Főleg 5 éves korig fordul elő gyermekeknél tejjel, tojással és búzalisztből készült ételekkel szemben fennálló túlérzékenység. *A bronchiális asthma is előfordul már 1—2 éves korban,* gyakran mint második allergiás megbetegedés, amelyet az ekzéma előzött meg. Az allergiás jelenségek kiváltódása szempontjából *veszélyes időszak a fogzás ideje,* amikor a csecsemő amúgyis fokozottan érzékeny. *A pubertás ideje* — amely mélyreható változást idéz elő a szervezet belső szekréciós mirigyrendszerében — változást hoz létre az allergiás állapotokban is. Kísérletek szerint például *lányok ideges asthmáját kedvezőtlenül, fiúkét pedig kedvezően befolyásolja.* Leányoknál az allergiás jelenségek a menstrum előtt halmozódnak és súlyosbodnak.

Hormonadagolás

— *Hormonadagolásokkal jótékonyan befolyásolhatók az allergiás jelenségek,* ami azt bizonyítja, hogy a mirigyek — főleg a hypophisis, a mellékpajzsmirigy és a mellékvese — működése és az allergia között szoros összefüggés van. A mellékpajzsmirigy szabályozza a szervezet mészháztartását és *mészhiány elősegíti az allergiás jelenségek létrejöttét.* A májműködésnek is fontos szerepe van az allergia kifejlődésében. Az előadó saját kísérletei során bebizonyosodott, hogy *gyermekkori tbc-allergiás folyamatok meglepően jól befolyásolhatók májkivonat adagolásával.* Ugyancsak ő mutatta ki, hogy a *skarlát szövődményei és a skarlátot gyakran követő második betegség: a vesegyulladás, elkerülhetők bőséges penicillinadagolással.*

— *Éghajlat, klimatikus változások, a levegő nedvessége, elektromos töltése, napsugárzás is befolyásolják az allergiát.* De legerősebb befolyása a táplálkozásnak van. Ezen a vonalon *nagyjelentőségű a táplálék sótartalma.* Ha a táplálékban sok az egyértékű só — különösen városi embernél gyakran kevés a calcium- és magnézium-sótartalom az ételekben és *túlsúlyban van a konyhasó — ez az allergiát fokozza.* A fehérjementes, zsírszegény diéta, a nyerskoszt gyakran jól befolyásolja az allergiát, de nem minden esetben hat megfelelően és hosszabb ideig alkalmazva károkat okozhat. Az állati zsiradéknak növényi olajokkal való felcserélése számos esetben kedvezően hat.

— *Fontos szerepe van a vitaminoknak is az allergia megjelenésében. Főleg C és D vitamin hat kedvezően az allergia ellen,* de a B_6-vitaminnal — a nikotinsavval — is eredményes kísérleteket folytattak gyermekkori bronchiális asthmánál. Elősegíti az allergiát az orrüreg és a mandulák gyulladása, a légutak hurutja, mert ezek mind megkönnyítik az allergiát kiváltó »allergének« bejutását a szervezetbe. Hasonló hatása van csecsemőknél és kisgyerekeknél a hasmenésnek is.

— Végül *a lelki életnek is van kapcsolata az allergiával:* lelki izgalmak, lelki sérülések is kiválthatnak allergiás jelenségeket. Ideges, szorongásos légkör, elégtelen pihenés, rendetlen táplálkozás is károsan befolyásolja az allergiára hajlamos gyermeket.

r. m.

Kiirtják a szúnyogokat

Talán évek óta nem volt olyan szúnyoginvázió, mint az idén. A Duna környékén fekvő nyaralóhelyeken, üdülőtelepeken, a Balaton mellett, sőt olyan helyeken is, ahol azelőtt a szúnyog csak ritkán látott vendég volt, most tömegesen jelent meg és nem volt ellene védekezés.

A szúnyogjárástól érintett vidékek lakossága bizonyára nagy örömmel fogadja a hírt, hogy a magyar ipar egy új terméke, a »Hungária Matador«,

irtóhadjáratra készül a szúnyogtenyészetelepek ellen.

Tervek szerint a Duna egyes szigeteit repülőgépről fogják végigszórni ezzel a rovarirtóval és remélik, hogy nemcsak a szúnyogokat pusztítják ki vele, de megelőzik az általuk terjesztett maláriát is.

A »Hungária Matador«

kémiai összetétele teljesen azonos a DDT-vel.

Már ebben az évben 10.000 hold hagymaföld termését mentették meg az új szerrel a bagolypillétől, amely más években nagy pusztítást végzett a hagymában. Holdanként 5—600 forint értékű termés-hozamot számítva,

a megmentett hagyma értéke 6 millió forintra tehető.

Eddig Svájcból hoztuk be a DDT-t és a Gesarol-t. Vagononként 25.000 svájci frankot fizettünk érte. Most már az egész szükségletet magyar gyártmánnyal tudjuk kielégíteni, még pedig a svájcival teljesen egyenértékű gyártmánnyal. Már ebben az évben 50 vagon »Hungária Matador«-t gyártunk és ezzel ötnegyedmillió svájci frankot takarítunk meg a behozatali forgalomban.

Rendelet a gépjárművek adókötelezettségéről

A kormány rendelete értelmében a közutakon sínpálya nélkül közlekedő gépjárművek és azok pótkocsijai gépjárműadó alá esnek.

Mentesek a gépjárműadó alól:

a 125 kcm és ennél kisebb lökettérfogatú motorkerékpárok, valamint a forgalmiengedély igazolólap és rendszámtábla nélkül forgalomba tartható mezőgazdasági gépek, az államfő személyes használatára rendelt, a törvényhatóságok, községek, tűzoltóság, mentőegyesületek, társadalombiztosító intézetek, mentőszolgálat kizárólag egészségvédelmi célokat szolgáló gépjárművei, a honvédségi, az államrendőrségi rendfenntartásra szolgáló különleges gépjárművei, a külföldi államfők és kíséretük részére ideiglenesen behozott személyi gépkocsik, a diplomáciai képviseletek gépjárművei, ha megbízó államuk viszonosságot nyujt, a Nemzetközi Vöröskeresztnek, valamint hasonló célú nemzetközi szervezeteknek ideiglenesen itt tartózkodó külföldi rendszámú gépjárművei, végül a külföldi rendszámú személyszállító gépjárművek, a magyar vámterületen töltött legfeljebb 30 napig.

A gépjárművek után fizetendő adó negyedévi tétele

a benzinnel, műbenzinnel, benzollal, motalkóval, gázolajjal vagy gázzal hajtott motorkerékpároknál és személygépkocsiknál a lökettérfogat minden megkezdett 1000 köbcm után 30—200 forint, autobuszoknál, tehergépkocsiknál és vontatógépeknél az önsúly minden megkezdett 1000 kilogrammja után 60—200 forint, a pótkocsiknál 1—500 kg önsúlyig 30, 500—2000 kg-ig 70, 2000 kg-on felül 120. A 24 óránál hosszabb időre szóló ideiglenes forgalmi engedély alapján próbarendszámtáblával üzemben tartott bármilyen nagyságú gépkocsi után 90—150 forint, a 24 órára szóló ideiglenes forgalmi engedély alapján mindennemű gépjármű után 24 órára 5—15 forint.

Idegen állampolgár külföldi rendszámú személyszállító gépjárműve után napi 3 forint, motorkerékpár után napi 1 forint. Két év eltelte után a magyar állampolgárokra megállapított adó fizetendő.

Magyar állampolgár külföldi rendszámú személyszállító gépjárműve után, a vámhatár első átlépésétől számított 30 napot meghaladó időtartam minden megkezdett napjára 12 forint, motorkerékpár után 2 forint gépjárműadót kell fizetni. Tehergépjármű után minden megkezdett napra 12 forint a gépjárműadó. A részletes adótételeket a pénzügyminiszter állapítja meg.

Az adó negyedévenként előre fizetendő.

Uj gépjárműveknél az első ízben esedékes adót az engedély kiadásának napját követő 8 nap alatt, az ideiglenes forgalmi engedély alapján üzembe helyezett gépjárműveknél pedig az adót az engedély kiadásának napján kell megfizetni. A gépjárműadó lerovását adóbélyeg igazolja.

A közúti forgalomban adóbélyeggel el nem látott gépjármű nem vehet részt.

A gépjárműveket a gépjárműadón felül más közlekedési adóval megterhelni nem lehet. A rendelet már érvénybe lépett.

Falvak versenye: ki küld több parasztgyereket iskolába

A csepeli ifjúmunkások a napokban indítottak mozgalmat, hogy minél több munkásfiatal tratkozzék be szakérettségi tanfolyamra. Utmutatásuk nyomán megmozdultak a parasztfiatalok is. A dojtári EPOSz felhívással fordult az ország valamennyi EPOSz-szervezetéhez. Az »üzem diákjai« mozgalomhoz hasonlóan

elindítják a »falu diákja« mozgalmat.

A dojtári EPOSz szervezet ifjúsága 16 dojtári gyereket küld középiskolába.

A dojtári földmüvesszövetkezet a fiatalság megmozdulásán felbuzdulva szintén

versenyre hívja az ország szövetkezeteit,

a maga részéről a mozgalmon belül tanuló dojtári diákok rendelkezésére bocsátja évi tiszta jövedelmének 30%-át.

Hatezer úttörőtáborban üdül két és félmillió szovjet-úttörő

A Szovjetunió egész területén megnyílt valamennyi úttörőtábor. Az »Artek«-ben, a Fekete-tenger mentén lévő mintatáborban, ahová kitüntetésként küldik a legjobb úttörőket, a többi tengerparti, kaukázusi, moszkvakörnyéki és a Kárpátok hegyeiben berendezett táborban kitették a »megtelt« táblát. Soha nem pihent még ennyi gyerek a pionír-táborokban, mint ebben az évben. Több mint 6000 tábor nyitotta meg kapuit az ifjúság előtt és

2,550.000 gyereknek

jutott az a szerencse osztályrészül, hogy néhány hetet a táborokban tölthessen. A mult évben csak 2,090.000 gyerek számára volt hely.

A táborozók egyötöde, félmillió szovjet ifjú és lány, különleges

szanatórium-táborokban

tölti a nyári pihenőt. Ide azokat küldik, — gondos orvosi vizsgálat alapján, — akik nem teljesen egészségesek, vagy betegség, műtét után lábbadoznak.

A táborok fenntartásáról az egyes szakszervezetek gondoskodnak. A szovjet dolgozók egyre javuló anyagi helyzete és így a szakszervezetek anyagi erejének növekedése tette lehetővé, hogy ebben az évben kibővítsék a táborokat és újakat építsenek. A bányászszakszervezet 8 új tábort épített, a fémmunkások gyermekei előtt pedig újabb 9 tábor nyitotta meg kapuit ebben az évben. Ujdonságszámba megy ezidén az úgynevezett

szövetségközi táborok rendszere.

Ezeket a táborokat a Szakszervezeti Központ állította fel és azoknak a munkásoknak és tisztviselőknek gyermekeit küldik ide, akiknek üzeme még nem állított fel úttörőtábort.

Lényegesen csökkent a szülőket terhelő kiadás. A költségeknek csupán

egyharmadát kell a szülőknek megfizetniök,

kétharmad részét a szakszervezet viseli. A résztvevők tíz százaléka pedig

teljesen ingyen

veheti igénybe az üdülőtáborokat. Ebben a nagy kedvezményben elsősorban a hadiárvák, a hadirokkantak és a sokgyermekes szülők fiai és lányai részesülnek.

Az úttörőtáborok nemcsak szórakozásról, sportolási lehetőségekről gondoskodnak, hanem a gyermekek játékos neveléséről is. A különböző táborokban több mint

45.000 tanító és tanár, úttörővezető, orvos és ápolónő

gondoskodik arról, hogy a gyerekek testben és szellemiekben megerősödve kezdjék meg szeptemberben az új iskolaévet.

A Belvárosi templomban ma este egyházzenei hangverseny lesz, amelyen Svéd Sándor is szerepel. A templom énekkara és a Fővárosi Zenekar közreműködésével előadják Rossini Stabat Mater-ét és Verdi Te Deum-át. Közreműködnek Rigó Magda, Dósa Mária, Járay József,

Bodor Géza ügyvéd tegnap váratlanul elhunyt. A jogásztársadalom egy kiválósága távozott vele a közéletből. A haladó gondolatnak, a világbékének hirdetője és harcosa, melegszívű emberbarát volt.

Házasság. Vámos Éva Mária (Budapest) és Jerry Christian Sulser (Zürich) házasságot kötöttek. (X)

Orvosi hír. Dr. Szerb Zsigmond ny. közkórházi főorvos, belgyógyász, betegségéből felépült és újra megkezdte rendelését. (X)

Újra itt a nyár
használjuk ki a nyár örömeit, vacsorázzunk a
BOLERO
virágos-udvarán
IV., Szép-utca 2. Telefon: 181-277.

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

26

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

XII. FEJEZET

A berlini olimpiász után

A magyar sport a berlini olimpiász után súlyos válságba került. Ezt a válságot tagadták, de Petschauer Attila kiteregette az igazságot. Különösen a Testnevelési Tanácsra haragudott. Az intézmény ellen a vívó- és tornaszövetség több panaszbeadványt szerkesztett.

Hölgytornászaink olimpiai előkészületeire megszavazott összegből kéthavi költséget azon a címen tartott vissza a Tanács, hogy a hölgyek nyáron nem készültek az olimpiai versenyre.

Megtagadta a Testnevelési Tanács a Tornászszövetség versenyszereinek javítási és csomagolási költségeit is.

A Szövetség vezetői könyörögve kérték a Testnevelési Tanács urait, hogy egy-két tornászfunkcionárius a versenyek megkezdése előtt utazhassék Berlinbe. Nem lehetett.

Az olimpiai versenyek alatt a tornászok csaknem teljes mértékben nélkülözték az OTT urainak érdeklődését.

A Tornászszövetség évi segélyét 500 pengővel csökkentették. Az OTT nem volt hajlandó a prágai tornász világbajnokságokra a népies torna fejlesztésére egyetlen fillért kiutalni.

A Vívószövetség a párisi főiskolai világbajnokság előtt pénz kért kiküldetésre. Pénz helyett leiratot kapott: »Nevezett azon kérése, miszerint... A rendelkezésre álló alap hiányában a kérés elutasíttatik.«

Ez volt a berlini olimpiász után a magyar sport igazi arca.

(Folytatása következik.)

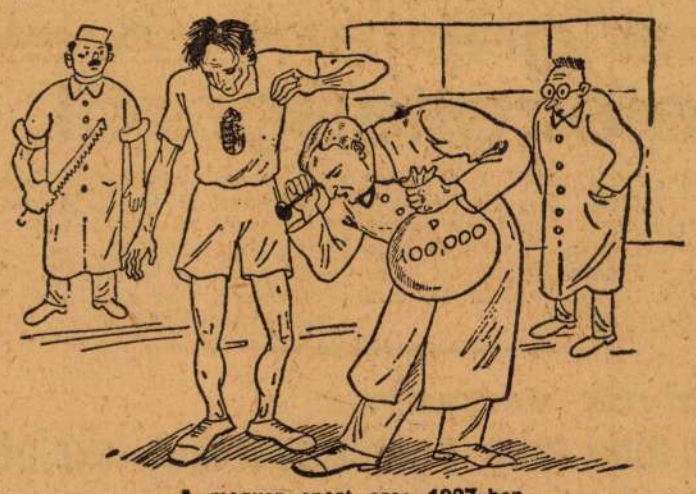

A magyar sport arca 1937-ben

— Sajnos, fiam, magának krónikus nyomortágulása van!...
(Byssz Róbert sportkarikatúrája Petschauer Attila cikkéhez.)

Megpróbálták eltussolni a dolgot, de nem lehetett, mert Petschauer megírta:

»*A panaszokban azt kifogásolják, hogy az Országos Testnevelési Tanács urai mostohán bánnak velük, sajnos, ez igaz. Mi a panaszokhoz csak azt fűzzük hozzá, hogy egyes urak sokat szerepelnek, szaladgálnak, megjelennek és csak kevés ügyet intéznek el. Inkább kifelé buzognak és buzgólkodnak, mint befelé. Ezek az urak hagyták elhatalmasodni a bürokratikus szellemet. Túlságosan szeretik az aktát, holott ez a sportban bosszantó rendszer. Ha szakvéleményt kell adni, ha gyorsan pénz kell valamilyen sportkiküldetéshez, akkor a kérelem, amelyet olyan szám alatt iktatnak, ilyen szám alatt előjegyeznek, amolyan vessző alatt mellékelnek és a fentiek alapján csatolnak — a szegény kérelem eltéved az aktarengetegben.*

A berlini olimpiász előtt megtagadta a Testnevelési Tanács az olimpiai versenyöltözetek árának kifizetését.

Uj térhatású szovjet filmeket mutattak be

Moszkvából jelentik: A világhírű moszkvai „Sztereo-Kino"-ban új térhatású szovjet filmeket mutattak be. A „Robinson Crusoe" és a „22—12-es gép" című térhatású filmek nagy sikere után három újabb filmet készítettek. Az első, a „Kristály", a kristályok csodálatos színes világát tárja a néző elé. A „Napfényes partokon" című kisfilm a Krim és a Kaukázus tengermelléki üdülőit, a tengerparti virágoskerteket és hegyeket mutatja be. A harmadik térhatású filmen Karandas, a moszkvai nagycirkusz bohóca szórakoztatja a közönséget.

Moszkvában működik a világ egyetlen térhatású mozija, ahol a nézők plasztikus filmekben gyönyörködhetnek.

Mozik műsora

BEMUTATÓ FILMSZINHÁZAK

ADRIA (Pestszentlőrinc): Krisztina hadnagy. 6, 8, v. ú. 4. **ALFA:** Krisztina hadnagy. 6, 8, v. ú. 4. **ATRIUM:** Krisztina hadnagy. ½5, ½7, ½9. **CORSO:** Krisztina hadnagy. ½5, ½7, ½9. **CORVIN:** Krisztina hadnagy. 4, 6, 8. **DECSI:** Mandzsu bestiák. ½5, ½7, ½9. **FORUM:** Csibészek. 5, 7, 9. **KORZÓ (Ujpest):** Krisztina hadnagy. 6, 8, v. ú. 4. **KÖRÚTI HIRADÓ:** Magyar filmhíradó. Zvenyigorod (gyönyörű kultúrfilm a szovjet művészek paradicsomáról). Magyar világhíradó. Mackó nyuszi derby (művészi színes szovjet rajzfilm-repriz). Szovjet híradó. A föld mélyén (francia kultúrfilm). Folyt. egyórás előad. reggel 9-től este 11-ig. **LLOYD:** Mandzsu bestiák. 5, 7, 9. **OMNIA:** Janika. ½5, ½7, ½9. **ROYAL APOLLO:** Krisztina hadnagy. 5, 7, 9. **ROYAL (Kispest):** Krisztina hadnagy. ½7, ½9, v. ú. ½5. **TANCSICS (Csepel):** Heten a hó ellen. 6, 8. v. ú. 4. **TÁTRA (Pesterzsébet):** Krisztina hadnagy. ½7, ½9, v. ½5. **URÁNIA:** Mandzsu bestiák. ½5, ½7, ½9.

MÁSODHETES FILMSZINHÁZAK

ADMIRÁL: Őrség a békén. ½5, ½7, ½9, v. ½5. **ADY:** A papa bogaras. 4, 6, 8. **ALKOTÁS:** Forró mezők. ½5, ½7, ½9. **BETHLEN:** A híd. ½5, ½7, ½9. **BODOGRÁF:** Egő város. 4, 6, 8. **CAPITOL:** Óceán vándora. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **CITY:** Heten a hó ellen. 4, 6, 8. **ELIT:** Utolsó állomás. ½5, ½7, ½9. **FORTUNA:** Professzor úr válasszon. 5, 7, 9. **HOMEROS:** A papa bogaras. ½6, ½8, ¼10. Utolsó előad. a kertben. **IPOLY:** Ellopott határ. 4, 6, 8. **KAMARA:** Heten a hó ellen. ½5, ½7, ½9. **KOSSUTH:** Óceán vándora. ½5, ½7, ½9. **KULTÚR:** Szerelmem. 5, 7, 9, utolsó előadás a kertben. **OTTHON:** Égi szekér. ½4. ½6, ½8. **PALACE:** Óceán vándora. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **PÁTRIA:** A híd 4, 6, 8. **PETŐFI:** Veszélyes őrjárat. ½5, ½7, ½9. **PHÖNIX:** A kincs nyomában. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **ROXY:** Varázskristály. ½5, ½7, ½9. **SAVOY:** A papa bogaras. ½5, ½7, ½9. **STÚDIÓ:** Utolsó állomás. 4, 6, 8. **SZABADSÁG:** A papa bogaras. ½5, ½7, ½9. **TÁTRA:** Volt egyszer egy kislány. 4, 6, 8. **UGOCSA:** Kedélyes társbérlet. 4, 6, 8.

SZINHÁZAK MŰSORA: NEMZETI: (Rákóczi-út 33-35.) Ahogy tetszik (7). **MAGYAR SZINHÁZ** (Izabella-tér): Dohányon vett kapitány (7). **ROYAL REVÜ VARIETÉ** (Erzsébet-körút 31.): Nyaraljunk Pesten (8). **KAMARA VARIETÉ** (Teréz-körút 46). Ami a szabin nőkből kimaradt (8). **KIS SZINHÁZ** (Rottenbiller-utca 20—22.): Szélvihar os éjszaka (½8). **ÁLLATKERTI SZABADTÉRI SZINPAD:** Nincs előadás. **FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ:** Júliusi új műsor (4, ¾8). **ANGOLPÁRKI REVÜSZINHÁZ:** Mesevilág (8). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér 6.): Janika (¾8).

Dr. Max Euwe,

a sakkozás ex-világbajnoka, aki most a holland válogatott sakkcsapattal két napig Budapesten tartózkodott, megnyerő modorú, rokonszenves és igen nagytudású ember. Negyvennyolc éves és csaknem két méter magas. Sokáig matematikai tanárként működött egy holland leányiskolában, majd átmenetileg egy exportvállalat tisztviselője lett; most szándékozik visszatérni a pedagógiához. Sok első díjat nyert sakkversenyeken. 1928-ban ő győzött a hágai sakkolimpiászon. Életének legnagyobb eredménye az volt, amikor 1935-ben párosmérkőzésen legyőzte Aljechint és így megszerezte a sakk-világbajnoki címet. Két évig volt »világmester«, — 1937-ben Aljechin visszaszerezte tőle az irigyelt címet. Most negyedszer járt Magyarországon: 1921-ben és 1940-ben itt versenyzett, 1933-ban pedig tanítómesterét: Maróczy Géza nagymestert látogatta meg. A veterán magyar nagymester a legnagyobb szeretettel és elismeréssel beszél most is világhírű tanítványáról, aki annakidején megfogadta az ő tanácsát: »Előbb a megélhetés, azután jöhet a sakk!« — és csak iskoláinak befejezése, majd a doktorátus megszerzése után látott hozzá teljes erővel a sakkversenyzéshez. A legutóbb Hollandiában és Moszkvában lezajlott világbajnoki mérkőzésen is részt vett Euwe, de eredményei nem elégítették ki azokat, akik benne bíztak. A sakkirodalom terén tevékeny és hasznos oktatómunkát fejt ki; számos sakkkönyve és matematikai munkája jelent meg. Rendszeresen dolgozik a két holland sakkujságban a sakkozás népszerűsítésén. Sakkeredményeinél is büszkébb szép nagy lányára és fiára és gyakran egész családját magával viszi külföldi útjaira.

Színházi hírek

Lukács Margit, a Nemzeti Színház volt tagja, aki az elmult évadban a Pesti Színházban és a Modern Színházban vállalt vendégfellépést és legutóbb Gorkij Ellenségek-ében aratott drámai szerepében nagy sikert, — a jövő évadra vidékre szerződik. Szintén vendégfellépéseket vállal.

Poldini Ede tavaly magyar szövegkönyvet kért íróinktól. Nemrég »Baksis« címen meg is kapta az új magyar szövegkönyvet. Szerzője Tamássy Andor. Poldini már dolgozik is az új vígoperán.

Mollinari Pradelli olasz karmester, aki sikeresen mutatkozott be Budapesten, értesítést küldött, amely szerint a jövő hónapban visszatér. Augusztus első felében két operaelőadást vezényel az Állatkertben és két hangversenyt a Károlyi-kertben.

ÁLLATKERTI SZINPAD:

Holnap: Sevillai Svéd

Gyurkovics, Sárdy, Bencze, Galsay

Denevér — Klemperer

csütörtökön. — Rösler, Szilvássy stb.

MÁV SZIMFÓNIKUSOK

kerti hangversenyei

holnap, szerdán, 6-án ¾7-kor **Puskin** (Eszterházy-u. 4.) Rossz idő esetén **Zeneakadémián ½8-kor.**

Operett-est

Közr.: Miklós Kata, Szabó Miklós, vez.: Pécsi.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Amikor Liszt Ferencnek Puskin-verseket olvastak fel

A Szovjetunióban járt magyar művészküldöttség tagjai Moszkvában remek Pique Dame, Mazeppa és Onyegin előadásokat láttak. Csajkovszkij három puskini költemény alapján írt operája az orosz zeneművészet ékessége. Puskin születésének százötvenedik évfordulója alkalmából rá kell mutatni arra, hogy a puskini géniusz jelentősége az orosz zenében is páratlan erővel nyilatkozott meg. Puskin költészete annyira rokon a zenével, hogy a muzsikusok egész sora került hatása alá. Glinkától Tanejevig majdnem minden orosz zeneszerző megzenésített Puskin-költeményt.

Csajkovszkij az Onyeginnel a lírai-drámai opera mintapéldáját alkotta meg és Puccinire és Massenetre is nagy hatással volt. Mindkét szerző sokat tanult Csajkovszkijtól.

Rimszkij-Korszakov, a nagy orosz szerző legszebb alkotásaihoz Puskin meséket használt fel. Ilyen volt az *Aranykakas,* amely a maga idejében forradalmi hatású politikai szatíra volt. A haladó Oroszország nagy örömmel üdvözölte az Aranykakast. Rimszkij-Korszakovot Dargomizsszkij előzte meg, aki *Ruszszalkájával* nagy hatással volt Rimszkij-Korszakovra és Csajkovszkijra. *„Köből faragott vendég"*-e puskini színeket, ritmust és melódiát csillogtat meg és a kor hangulatát tükrözi.

Liszt Ferencre is nagy hatással volt Puskin. Részleteket olvastak fel neki Puskin műveiből és ő elragadtatással nyilatkozott a versek nagy zenei lehetőségeiről. Különösen a Talizmán és a Fekete nyaksál tetszett ebből a szempontból Liszt Ferencnek.

A modern szovjet szerzőkre is felfrissítő és megtermékenyítő hatással van Puskin. Igy *Krjukov* az „Állomási felvigyázó" alapján írta egyik legszebb operáját. *Afaszjev* megzenésítette a Bachcsiszarájі szökőkut-at, a Kaukázusi foglyot és a Parasztkisasszony-t. *Csuláki,* a szovjet kulturális küldöttséggel nemrég nálunk járt szerző balettet írt Puskin-témára. *Glier* Puskin-mese alapján készült Rézlovasa egyik legkedvesebb műsordarabja a szovjet színpadnak. *(S. V.)*

Ki hol játszik az új szezonban

Meglepetések a színházi szerződtetéseknél

A budapesti magánszínházak két napja zárták be kapuikat, de csak a közönség számára. Tegnap délben társulati üléseken búcsúztak el egymástól igazgatók és tagok s azóta máris megkezdődött a szervezkedés az új évadra. Tegnap este

a legtöbb magánszínház törzstársulatának gerince kialakult.

Az új igazgatók megkezdték a szervezkedést és több vezető színésznővel és színésszel máris előzetesen megállapodtak. A Vígszínháznál Egri István tárgyalt tegnap Benkő Gyulával, Senyey Verával, Ilosvay Katalinnal, Bárdi Ödönnel, Keleti Lászlóval Mátrai Györggyel és — Pethes Sándorral.

Somló István személyéről a Vígszínháznál folyó tárgyalásokkal kapcsolatban elterjedt a hír, hogy a Nemzeti Színházhoz szerződik, beavatottabb helyről azonban úgy értesülünk, hogy az ötvenhárom éves Vígszínház magánszínházi időszakának utolsó igazgatója a Belvárosi Színház tagja lesz.

Tolnay Klári a Madách Színházhoz szerződik,

viszont Marton Endre, a Vígszínház volt főrendezője a Nemzetihez kerül rendezőnek. Egri István főrendezője Bálint György lesz.

A Pesti Színház — hír szerint —

Vidám Pesti Színház néven folytatja működését

az új évadban. Békés István igazgató főrendezőnek Apáthy Imrét hívta meg. Fő díszlettervező Pán József lesz, a vezető színészek Ráday Imre, Kiss Manyi, Komlós Juci, Bárdi György, Gonda György, Lóránt Lenke és Pongrácz Imre, de az első nap szerződtetéseivel még távolról sem teljes a taglétszám.

A Művész Színház Fábry Zoltán igazgatása alatt fog működni, de még nem tisztázódott a színház szerepköre az új színházvezetési irány alapján.

A Művész Színház állítólag ifjúsági élszínház lesz.

Fábry Zoltán tegnap csak Halassy Mariskával és Mednyánszky Ágival tárgyalt éves szerződésről.

Nagy a készülődés az Operettszínház tájékán. Gáspár Margit, aki egyébként ma

vidékre utazott tehetségkutatásra,

tegnap sebtében lekötötte színházához a vezető komikusokat, Latabárt, Bilicsit, Felekit és Ráthonyit. De megállapodott Hlatky Edittel és tárgyalt Ajtay Andorral is. A kiváló prózai színész lesz az Operettszínház prózai vezető színésze. Feltegi Tamás dr. továbbra is a Fővárosi Operett Színház rendezője marad.

A Belvárosi Színháznál Simon Zsuzsa megtartja törzstársulatát és értesülésünk szerint néhány szerződtetésről tárgyal. A Magyar Színházat Várkonyi Zoltán fogja vezetni, a Nemzeti Színház gárdájával. Várkonyi másik színháza, a Kis Kamara

az ősszel nem nyílik meg.

Ebben a pillanatban még nem dőlt el, hogy milyen műsort fog játszani és kinek a vezetésével a Modern Színház, viszont

a Scala mozit színházzá építik át.

A Scala eredetileg is színház volt. A huszas évek végén alakították át mozivá.

A kabrék jövőévi sorsa még ismeretlen.

Anday Piroska, a bécsi Opera művésznője Budapestre jön. Szabadtéri operaelőadáson szerepel és egyik szólistája lesz a Beethoven IX. Szimfónia előadásának, amelyet Klemperer vezényel.

A szombat este megtartott színészkarnevál bevétele a rossz idő dacára meghaladta a 150.000 forintot. Ez összegből közel 120.000 forint jut az Odry Árpád színészotthon javára.

80 fiatal színész és színésznő jelentkezett a Nemzeti Színház tehetségkutató vizsgáján.

Fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesapánk,

Strasser Miksa

ékszerkereskedő

életének 80-ik esztendejében, rövid szenvedés után váratlanul itthagyott bennünket.

Gyászolják gyermekei: **Gutwilling Imréné** szül. **Strasser Terus, Strasser Marcell,** menyei, veje, unokái és barátai. Temetése 6-án, szerdán délután kettőkor a Rákoskeresztúri izr. temetőben.

Felejthetetlen feleségem, ill. édesanyánk

Bullanda Ferencné

sz. Hódossy Julianna

rövid szenvedés után csendesen elhúnyt.

Gyászolják férje, gyermekei, unokái és mindenki, aki ismerte és szerette.

Temetése f. hó 6-án d. u. 6 órakor lesz a ref. egyház szertartása szerint Vecsésen.

»Jézus él, mi is élünk!«

21

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Petschauer egyik cikkében a következőket írta a reakciós Horthy-urak ígérgetéseiről:

»A két legkiválóbb jéghokkijátékos kivándorol. Magyarországon évekig ígértek nekik állást, most vándorbotot vesznek a kezükbe s elveszti őket a magyar sport. Hány esetben történt ez már így? És hány ilyen eset miatt szegényedik a magyar sport? Az a baj, hogy akik ígérnek, mindig megmaradnak az ígéreteknél. Évekig ígérnek. A bajnokok pedig ígéretet ebédelnek, ígéretet vacsoráznak. Igy telnek hónapok, így múlnak évek, aztán elmehetnek gyufaskatulyát árulni valamilyen lebujba.«

Micsoda bátor hang! Milyen kemény legény volt Petschauer, hogy ezeket a sorokat Horthy Magyarországában le merte írni! Sajnos, ezzel indította el tragédiáját...

Cirkusz (Petschauer Attila rajza)

„Sportszörnyetegek"

Példaképe volt Petschauer bátor, söt akkortájt vakmerőnek nevezhető kiállásának az a cikke, amely »Sport-Sóhivatal« címmel látott napvilágot.

Ebben a cikkében a volt bajnok olyan keserű dühösséggel írt, hogy álmélkodott mindenki. Senki nem látta a sportban nála jobban, hogy a Horthy-időkben milyen panamák folynak ezen a téren. És ez éppen az 1936-os olimpiász előtt történt. Ime Petschauer leleplezése a reakciós sportvezetőségről:

»Fel Berlinbe, az olimpiászra. Kiadták a jelszót a sportszörnyetegek! (Micsoda magabiztosság és félelmetes erő kellett ahhoz, hogy egy magyar ujságíró abban az időben le merje írni ezt a jelzőt: sportszörnyetegek!) Azok, akiknél nem az eredmény fontos, hanem az, hogy megjelenjenek.

Fel, fel, meghallgatni az olimpiai torony harsonásait, megnézni az öt karika jegyében lezajló világversenyeket. Mindent elkövetni, de kijutni. Egy kicsit dobni és kiesni. Egy kicsit futni és kiesni. Egy kicsit lökni és kiesni. Kiesni, de kijutni. »Éljen a tornász, víg szívét ne lepje gyász.« Zúg az ének, az önként jelentkezők, szerepelni vágyók légiója és az önjelöltek fekete serege elindult a legfontosabb versenyszámban, a protekcióért való versenyben.«

Igy folytatja Petschauer:

»Pisztolylövés dördül. Start! Öndicséret, önámítás és önadminisztrálás az előfutama a berlini olimpiászra való kiküldetésnek. Kijutni mindenáron és minden eszközzel.

Nagybácsik, kedves bátyám, kérlekalássan parancsolj öcsém, nexusok után futkos most a kijutnivágyók nagy serege. Ugyanakkor az esélyes versenyzők nem dolgozhatnak, mert azoknak adják a pénzt, akik esélytelenek.

El kell csapni a kart, mely a tehetségtelenek érvényesülését zengi. El kell söpörni minden eszközzel és minden erővel azt az igyekezetet, amely a tehetségtelenek és az el nem hivatottak szerepeltetését kívánja. Ne feledkezzünk meg, hogy állami pénzen történik az olimpiászra való kiküldetés. Állami pénzen pedig senki ne mehessen többé üdülni, akármilyen összeköttetése, akármilyen urambátyám rokonsága is van.«

Nem véletlen, hogy a »többé« szó ott van a mondatban. Petschauer az amszterdami és losangelesi olimpiászon jól látta, hogy hány lézengőt adtak melléjük a magyar adózók filléreiből, abból a pénzből, amit a munkások bőréről nyúztak le és a dolgozókon takarítottak meg.

Sóhivatal

Megtudhatjuk Petschauer cikkeiből azt is, hogy Horthyék menynyire törődtek a magyar sporttal.

»A megsózott bokszolók — írta Petschauer. — Mint minden sportszövetség, a boksz-szövetség is állandó anyagi zavarokkal küzd. De talán nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy a bokszolóknál már nagyobb a baj, semminthogy zavarnak nevezhetnénk. A bokszéletben már megszólalt a lélekharang! A versenyzők nem trenírozhatnak, mert még annyi pénz sincs a szövetség kasszájában, hogy a telefonszámlájukat ki tudnák fizetni. Elmentek a Testnevelési Tanácshoz. A Tanács nem ad. Azt mondták, menjenek a sóhivatalba.«

(Folytatás következik.)

Petschauer Attila
64.364/1936.szám.
TTT a

rától este 9-ig 20 fokon a szoba hőmérsékletét

víznek el kell érnie a 40 fokot

A hőmérsékletet a szoba közepén fejmagasságban elhelyezett hőmérővel kell megmérni. Egyébként a bérlők 80 százaléka kívánságának megfelelően lehet szabályozni, hogy a fűtés mely napszakban érje el a 20 fok Celsius hőmérsékletet, valamint azt is, hogy a fűtési évadot a rendeletben meghatározott időponttól eltérően kezdték, illetőleg fejezzék be. Vitás esetekben a 20 százalékos kisebbség az építésügyi főigazgatótól kérheti a többség határozatának a felülvizsgálását.

A végrehajtási utasítás másik paragrafusa arról intézkedik, hogy a központi fűtőberendezéssel szerkezetileg össze nem függő melegvízszolgáltató berendezés üzemben-tartására vonatkozó tervben fel-kell tüntetni, hogy a berendezést hány héten keresztül és hetenként hány napon át tartják üzemben. A melegvíznek a kifolyó csapoknál

legalább a 40 fok Celsiust el kell érnie.

Ebben az esetben is a bérlők 80 százaléka meghatározhatja, hogy a melegvízszolgáltatás a hét melyik napján, illetve napjain és a napok milyen szakában történjék.

A rendelet a tüzelőanyag beszerzéséről is intézkedik.

gyi miniszternek 64.364/1926.III.a.
XII. és Csekkosztályhoz intézett reh-

Számadási ág: Művészeti célok támogatá-
Bélyegilleték: Nincs.

Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egye-
nak /Budapest, V., Szabadság-tér/ a
ága részére beszerzési költségekre
200.000:/ korónát a 78.882.számú
utaljon ki. Budapest, 1926. évi szep-
er rendeletéből: Dr. Rónay Zoltán s.k.

A hivatalos másolat hiteléül:

dolgozók tovább folytatják föld-alatti harcukat Titóék ellen és le-szögezi: A Tito-csoport *az ország szabadságának és függetlenségének halálos ellensége*, amely az imperialista háborús uszítók re-hamcsapatává züllött.

Világhíradó:

Walter *Lippman* a *New York Herald Tribune* tegnapi számában

feroghat. *Demokráciát akarunk, nem pedig rendőrállamot*, hangoztatta *Nenni*, majd figyelmeztette a miniszte-reket, prefektusokat és rendőrparancsnokokat, hogy elérkezik majd az idő, amikor éppúgy mint a fasiszta vezetőket, *őket is a vádlottak padjára ültetik* és felelniök kell az alkotmány meg-szegéséért.

Vera Muhina hatvanéves

Muhina asszony, a világhírű szovjet szobrászművésznő, akinek »Munkás-paraszt« című monumentális alkotását az 1937-es párisi kiállítás szovjet pavillonja előtt is-mertek és csodáltak meg, most töltí be hatvanadik évét.

Kereskedőcsalád gyermekeként

gozott, de a szobrászatot sem ha-nyagolta el. A forradalom óta *a szovjet szobrászok első sorába került*. Sok nemzetközi képzőmű-vészeti kiállításon vett részt, legked-vesebb alkotása »A szél«, az 1928-as velencei biennalen nagy sikert ara-tott. *Megmintázta Lenin szobrát*, rendkívül egyszerűen és hatáso-san. *Puskin* és a XIX. század más orosz költőinek mellett megmin-tázta *Csajkovszkij* portréját és most tervezi *Gorkij* emlékművét,

Mussolini harácsolt kincseit akarták ellopni német katonák

Milánói jelentés alapján közli a Jornal de Genève, hogy Sennefelder volt SS-tisztnek münchemi halálos ágyán tett vallomása alapján az olaszok nagyszámú katonaságot küldtek ki a Como-tó környékére, hogy felkutassák az állítólag ott

elrejtett nagyértékű aranykincseket,

amelyeket Mussolini elfogatásakor a németek elraboltak.

Mussolini kivégzése utáni napon egy halászember bevitt a dongói városházára 32 kiló aranyat, amelyet a tóparton egy árokban talált. Ez az arany nyilván Mussolini kincseiből származik — írja a tudósító — és valószínűleg valamelyik

német katona dobta el útközben,

mert nem birta a teher súlyát.

A Corriera della Sera által ez ügyben rendezett ankét során kiderült, hogy nemrégiben két német altiszt — akik Mussolini motoros osztagához tartoztak — megpróbáltak vízum nélkül bejutni Olaszországba. De Svájcban lefogták őket. Kivallották, hogy

a Como-tóhoz igyekeztek,

otthagyott értékeiket akarták hazavinni Németországba.

Egy előkelő svájci ügyvédet kértek fel védelmükre, aki nyomban Olaszországba utazott és az ügyvéd bejelentése alapján kezdtek a Como-tó partján a kincsek után kutatni, mert nyilvánvaló, hogy a két német nem olaszországi tartózkodása alatt megtakarított pénzéért akart mindenáron odajutni, hanem

a Mussolini-kincsekből zsákmányolt értékeiket rejtették el

azon a tájon és ezt akarták megszerezni.

A Corriera della Sera nyomozása szerint hat nagy vasdobozt rejtettek el, amelyeknek tartalmát maguk sem ismerik, mert annak idején nem volt idejük a ládákat kinyitni. Állítólag Dongo és Musso községek közötti útvonalon, a tó felső szakaszának partján van a rejtekhely, amelynek felkutatására most nagyszámú carabinierit küldtek ki.

Elfogtak egy veszedelmes kabinfosztogatót

— Hol az órám?! Hol a pénztárcám?! — kiáltásoktól volt hangos heteken át a Lukács-fürdő. Mindenki a kabinost vonta felelősségre s az váltig bizonygatta, hogy az órákról és pénztárcákról semmit sem tud.

A kabinos, hogy saját becületét megmentse, figyelni kezdte a vendégeket. Észrevette, hogy az egyik kabin körül barnára sült fiatalember ólálkodott, kulcsot vett elő és besurrant. Rendőr került elő s a kabinossal tetten érte tolvajt. Kiderült, hogy Radiszt Zoltán jogszigorló.

Markóczy vizsgálóbíró előtt töredelmesen bevallotta, hogyan lett kabinfosztogató.

— Nem volt pénzem. A szigorlaton elbuktam. Találtam egy kulcsot, ez nyitotta a kabinokat. Órákat, pénztárcákat, cigarettatárcákat zsákmányoltam.

— Hol vannak az értékek? — kérdezte a vizsgálóbíró.

— Cherchez la femme — felelte mélabúsan.

A vizsgálóbíró előzetes letartóztatásba helyezte.

Biztosítják a téli tüzelőszükségletet, megszüntetik a fatermelésben a rablógazdálkodást

A Világ tegnap ismertette a belkereskedelmi miniszter rendeletét a tűzifa termelői és a tüzelőanyagok kereskedői forgalmáról. Ennek a rendeletnek lényeges szakaszai tulajdonképpen nem újak. Egyikmásik rendelkezése már 1947 óta hatályban volt, de két, egymást követő enyhe tél en nem merült fel annak a szüksége, hogy a rendelet pontjait szigorúan alkalmazzák. Mint minden téren, a tűzifagazdálkodásban is szigorúan alkalmazzák a takarékosság elvének érvényesülését. Az új rendelet tehát azt jelenti, hogy a magyar erdőgazdálkodásban

lezárják a 30 esztendőn át folyó rablógazdálkodás korszakát.

A forgalom megszorításának az a célja, hogy a tüzelőfa ellátását intéző tényezők bármikor áttekinthessék a teljes faanyagkészletet.

Ebben az évben 1,300.000 köbméter faanyagot termelünk ki az állami szektorban. További 500.000 köbméter faanyag kitermelését végzik el községi és közbirtokossági erdőségekben. Ebből a mennyiségből 60 százalék lesz a tüzifa. A hazai termelés tehát feltétlenül fedezi a belső szükségletet.

Erdős vidékeken, ahol megfelelő készlet áll rendelkezésre, elsősorban gallyat, rőzsét és tuskófát juttatnak a fogyasztóknak abból a gazdasági elgondolásból kiindulva, hogy ezek az olcsó tüzelőanyagok éppen úgy nem bírják el a szállítás költségeit, mint a lignit. Ezekből azonban a helyi készleteket kifogástalanul lehet fedezni. Az így felszabaduló és szállításra alkalmas hasábfát pedig fában szegényebb vidékekre lehet juttatni. A vidék ellátását ez év novemberétől kezdve már az új termésből elégítik ki, mert szeptemberben megkezdik a vágásra érett fa kitermelését.

A különböző takarékossági intézkedések egyike az, hogy a sütőkisiparosságot kötelezték a szénnel való kemencefűtésre. Ez

évente 12.000 vagón tüzifamegtakarítást jelent

a kisipar anyaggazdálkodása terén, ugyanakkor azonban a megtakarítás a háztartások tüzifakészletét emeli. A behozatalra lekötött puha tüzifát, amelyet csak alágyujtásra lehet gazdaságosan felhasználni, de háztartási célokra már nem, kokszolható szénre cserélik ki s ezzel a közfogyasztás céljára felszabadult néhány hazai szénfajta is.

A tüzifarendelet szigorú alkalmazása tehát a közfogyasztás szempontjából megnyugtató, mert teljes egészében hozzájárul ahhoz, hogy

feltétlenül biztosítják a tüzifaszükséglet kielégítését

a dolgozók hitelakciójának keretében.

Magyar Károly

A prágai magyar kiállítás sikere

»A magyar realista képzőművészet fejlődése« című prágai kiállítás, amely 9 magyar festő és 9 magyar szobrász legjellegzetesebb alkotásait mutatja be, igen nagy elismerést aratott úgy a közönség, mint a kritikusok körében. Valamennyi prágai lap hosszú cikkekben méltatja a kiállítás jelentőségét és kiemeli, hogy a kiállításon szereplő, már nem élő művészek, mint például Mednyánszky, Nagy-Balogh János is erőteljesen helyezkedtek szembe a tőkés világgal. Műveik erősítették a nép jobb jövőbe vetett hitét és az életből, az emberekhez fűződő kapcsolatukból merítették témáikat. A magyar művészek azért küzdenek — állapítja meg a prágai kritika, — hogy a megtisztult hagyomány legyen az új realizmus, a szocialista realizmus alapja.

Egy város feltámad

A Sztaraja-russzai könyvtár egy Németországban talált fényképet őriz. A fényképen a nácik által kegyetlenül elpusztított, lerombolt város romjai láthatók. A felvételre egy hitlerista ráírta: Ez a város nincs többé.

A város azonban életrekelt. Öt év alatt egymásután helyreállt a termelőszövetkezetek egész sora, kenyérgyár, tégla- és cserépégető üzemek. Nemrégen helyezték üzembe a villanytelepet is. Sztaraja Russza felszabadítása után 65.000 négyzetméternyi lakó- és hivatali területet vettek használatba. Működik a vízvezeték, a fürdő, a kórház, két óvoda, az iskolák, üzletek és a közélelmezési vállalatok. A szórakozást a kultúrház, a városi könyvtár és két filmszínház biztosítja. A város rendezése terén is hatalmas munkát végeztek. Új híd épült a Poruszja folyón. Megjavították az utakat, a járdákat.

Az ötéves terv hatalmas arányú építkezéseinek irányítására rövidesen Területrendezési Intézet létesül. Az Intézet feladata, hogy az épületeket minél célszerűbben és gazdaságosabban helyezzék el. Gondot fordítanak arra, hogy az üzemek és munkáslakások ne egymástól távol épüljenek fel, de azért olyan közel se legyenek egymáshoz, hogy az üzemek a lakótelepek levegőjét elrontsák.

A futballbíró megítélte a sikkasztó góljait, aztán elfogta a szélhámos csapatkapitányt

A Vasbetonépítési Nemzeti Vállalat néhány nappal ezelőtt bejelentette a rendőrségen, hogy egyik tisztviselője: Ambrus Gábor, 3000 forintot sikkasztott és megszökött. Országos körözést adtak ki kézrekerítésére.

A körözőlevél kibocsátásának napján a vállalat egyik tisztviselője — régi sportember — meghívást kapott Kisorosziba, hogy futballbíróként vezessen le egy mérkőzést. Elfogadta a meghívást és vasárnap délután megjelent a kisoroszi futballpályán. Megdöbbenve vette észre, hogy

az egyik csapat kapitánya a sikkasztó tisztviselő.

Néhány pillanatig mereven néztek egymással farkasszemet, de mindkettőjükben felülkerekedett a sportember, senkinek sem szóltak semmit a drámai felismerésről, a bíró sípjába fújt, a sikkasztó pedig erős önuralommal csapata élén megkezdte a játékot. Ambrus sejtette, hogy szabadsága csak addig tart, amíg a mérkőzés folyik, ennek ellenére nem veszítette el nyugalmát,

egymásután rúgta a gólokat, amiket kollégája, mint futballbíró, becsületesen meg is ítélt.

A mérkőzés után a sikkasztó tisztviselő nem állt csapatának tagjaival együtt a pálya közepére, hanem

futásnak eredt és az egyik nézői kerékpárjára pattanva, futballdresszben igyekezett menekülni.

A futballbíró ekkor, a közönség nagy csodálkozására, szintén otthagyta a játékosokat és egy másik kerékpáron üldözni kezdte a sikkasztó tisztviselőt. Közben még volt annyi ideje, hogy a helyszínen tartózkodó rendőröknek elmondja, miről van szó.

A rendőrök is kerékpárra kaptak és üldözőbe vették Ambrust.

Izgalmas országúti hajsza után elfogták. Előállításakor bevallotta, hogy a háromezer forintot csak részben költötte el: ezer forintja még megmaradt. Barátnőjével Kisoroszba utazott, ott akarta eltölteni a hétvégét. Egyik ismerőse tudta róla, hogy jó futballista, megkérte, játsszék vasárnap az egyik csapatban.

— Elvállaltam a szereplést, de ha tudtam volna, hogy kollégám lesz a futballbíró, bizony nem húztam volna fel soha a futballdresszt, — fejezte be vallomását lehajtott fejjel.

Rézkarcolók kiállítása

Huszonhatodszor rendezi meg az idén a Képzőművészek Szabad Szervezetében a Magyar Rézkarcolók Egyesülete évi beszámoló kiállítását, másféle sokszorosító technikák és rajzok kiegészítésével. A nemes technikai eljárás művelői alaposan kiaknázzák a fehér-fekete lehetőségének területét s az új témák is bevonulnak a kisméretű intimebb műfaj anyagába. A változatos és kellemes benyomást nyujtó ízlésesen montirozott gyüjtemény láttán azaz örvendetes érzésünk, hogy az eddig eléggé elhanyagolt fametszet újabb fellendülésének körvonalai bontakoznak ki. *Zádor* István, *Molnár* C. Pál, *Ferenczy* Valér, *Conrád* Gyula, *Szobotka* Imre, *Farkasházy* Miklós, igényes munkái mellett a fiatalabbak mint *Marosán*, *Vasvári*, *Koffán*, *Sajó*, *Kirsohner*, *Patai*, *Sebestyén* metszetei tűnnek ki s a kiállítás egyik legfőbb csemegéje *Végh* Gusztáv néhány lehelletkönnyed rajza. **(d. m.)**

A Magyar-Szovjet Társaság VII. ker. központjában (Erzsébet-körút 32. II.) ma délután 7 órakor Örkény István »A szovjet irodalom« címen tart előadást. Belépés díjtalan.

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

Magyarországon 2,160.000 kefét és ecsetet, ebből 800.000 fogkefét, 45.000 körömkefét és 20.000 hajkefét gyártanak ebben az évben. A termelésnek ez a nagyfokú emelkedése annak az eredménye, hogy a májusban létesült Kefegyár Nemzeti Vállalat összefogja és irányítja az ország valamennyi államosított kefegyárát. A multban ezek a vállalatok a legkülönbözőbbféle cikkeket állították elő, termelésük tehát elaprózódott és túldrága volt. Ma már minden gyár csak egy, legfeljebb kétfajta kefét termel. Mosonmagyaróváron fogkefét, Szegeden ecsetet, Nagykanizsán háztartási kefét és súrolókefét, Debrecenben finomkefeárukat, Albertfalván háztartási kefeket gyártanak. Az államosítás óta a termelés gyors ütemben emelkedett. Sikerült ugyanis az ipar legfontosabb problémáját, a nyersanyag kérdését is megoldani. Folyamatosan érkezik nyersanyag a Szovjetunióból, méghozzá elsőrendű minőségű nyersanyag, úgyhogy a magyar kefegyártmányok minőségben teljesen egyenértékűekké váltak a legkitűnőbb külföldi gyártmányokkal.

⊙

Az Egyesült Nemzetek gazdasági beszámolója megállapítja, hogy az Egyesült Államokban és néhány nyugateurópai országban a termelés csökkenése következtében emelkedett a munkanélküliek száma. Az ipari termelés legnagyobbarányú csökkenése az Egyesült Államokban tapasztalható. Ugyanakkor — mondja a jelentés — a Szovjetunió ipari termelése 1948-ban, az 1937. évihez képest, mintegy 170 százalékkal növekedett és 27 százalékkal haladta meg az 1947. évi termelést. Bulgária termelése 1937-hez képest 31, Lengyelországé 37 százalékkal emelkedett. Az USA 1937-hez viszonyítva mindössze 5 százalékkal emelte az ipari produkciót. Az BMSz gazdasági bizottsága arról is beszámol, hogy az USA megkülönböztető kereskedelmi politikája következtében a világkereskedelem 1949 elején 5 százalékkal maradt el az 1937. évitől.

⊙

Szabad-Kína kereskedelme rohamos fellendülés előtt áll. Peipingből két kereskedelmi küldöttség indult Mandzsuriába, hogy egyezményeket kössön pamutáruk és egyéb ipari cikkek kicserélésére, mandzsuriai gabonáért és épületfáért, továbbá észak-kínai prémért és nyersbőrökért. A peipingi és belső-mongóliai kereskedelmi társaságok szerződést írtak alá 150 millió népdollár értékű árucseréről. Ennek során szöveteket, selymeket és papírárut cserélnek ki gyapjú- és teveszőr ellenében. Az északkínai kereskedelmi vállalat nagyvonalú cserekereskedelmi tervet dolgozott ki Észak-Kína és a többi felszabadított terület között. Ennek keretében egészen nagy méretekben indul meg az ipari cikkek és nyersanyagok kölcsönös forgalma.

⊙

Ausztriában az árak az utolsó két hónapban átlag 15 százalékkal emelkedtek. Megdrágultak az élelmiszerek és más fontos fogyasztási cikkek, de emelkedett a vasútijegy ára és a lakbér is. A munkanélküliek száma 62.000-rel több, mint a mult év megfelelő időszakában.

Nyaraljon olcsón turistaházakban
Turistaházakat Kezelő N. V.
Bp, V., Báthory-u. 5, T. 120-157
Felvilágosítás Szobafoglalás

PLANTÁZS
Városliget Telefon: 428-563
Ma, pénteken július 8-án mutatja be **új revüjét**
TÁNCOL A VILÁG!..
Vidám zenés — táncos revü 2 részben. Irta: *Halász Rudolf*
MARIETTA • KAZAL LÁSZLÓ • FARKAS VERA
RÉV ERZSI • SERÉNYI ÉVA • DARVAS MARIKA
CSONKA ENDRE • JUDITH és ANDRE L. KORSAKOVA
Buttola tánc-zenekara
énekel: *Door Éva, Gallo Jolán, Major Rózsi*
Tánc reggel 5-ig • Olcsó kávéházi árak!

Ne érje kár Önt!
Újítsa meg idejében
osztálysorsjegyét!
Húzás július 15-én és 18-án
Nagy nyeremények

29

Petschauer Attila vidám élete
ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

— Éppen akkoriban járt a nyakamba a gáz- és villanyszámlás, a kikapcsolás réme lakásomba való szigorú bezárkózásra kényszerített. A díjkiosztásra következő délelőttön óriási dörömbölésre riadtam fel. Valaki verte az ajtómat, csengő nem lévén. Ide azután be nem jössz! — mondom magamban — nem nyitom és ki még az Istennek sem! Bizonyára valamelyik számlás. A dörömbölés egyre növekedett, én szorongással lapultam. Nem nyitom én ki, nekem murizhat a számlás! — határoztam el csökönyösen.

— A fokozódó dörömbölésbe még ajtórúgások is beleszóltak: amire én már dühös lettem. Dögölj meg! — szóltam oda fojtottan a fékezhetetlen behatolni akarónak. Ekkor valami kiáltozást hallok kívülről, »Halló, nyisd ki, itt Petschauer Attila! Interjút akarok a díjvisszaadás ügyében!« Hű, a mindenét! — gondolom én, ez más. Nyitom az ajtót, Petschauer jellegzetes markáns arca villan rám. Nagy kockás zsebkendőjével törölte már a homlokát, egész kimerült a dörömbléstől. Mondom neki:

— Gyere be gyorsan, mert a különféle számlásokat várom. És összesen 49 fillérem van.

Bejön, az ajtót gondosan bereteszeljük, ő is segédkezik, azután éktelenül elkezd nevetni:

— Na mondhatom, jó murit csináltál. Többet írnak az ügyről, mint bármi másról. De hát különben is micsoda disznóság! Veled és Attilával így kibabrálni, az »esztéták« javára. Most pedig beszélj. Kemény Simon interjút akar. Nagyon dühös ő is, azt mondja, nyomjuk meg a pennát.

A nyilatkozatot ezután ketten megfogalmaztuk: valami olyasmit nyilatkoztam dühömben, hogy a Baumgarten-kurátorok azonnal mondjanak le. (Persze nem fogadták meg szavaimat.) Petschauer remek svádájú nyilatkozatot szerkesztett mérges és szakadozott dadogásomból. Tudniillik ahhoz, hogy a költők mérges dadogásait értelmessé, sajtóképessé tegyék, remek interjúolónak kell lennie az illetőnek. Petschauer szövege vágott, mint az acél. Parázs vitát támasztott, rövidesen belekeveredett Karinthy Frigyes, Szabó Dezső és a napilapok. A kurátorok mérgesen nyilatkoztak.

Petschauerrel harmadnapra találkoztam:

— Na, milyen volt a szövegem? — kérdi tőlem.

Mondom én:

— Olyan volt, mint egy petschaueri mestervágás. Igaz, hogy a nagy vita közben én is kaptam egyet-egyet a fejemre. Szabó Dezső például azt mondta: »Ez a Fodor József a világ legnagyobb marhája. Előbb tette volna zsebre a pénzt, azután utasította volna vissza.«

XIV. FEJEZET

Petschauer Attila érdekes sajtóperei

Petschauer Attila hírlapi működését mindig az igazság keresése és a reakció elleni harc jellemezte. Három nevezetes sajtópere akadt és mind a három azt bizonyítja, hogy az uralmon lévő osztály ellen hadakozott. Jellemző Petschauer Attila tollának tisztaságára, hogy valamennyi sajtópere az ő igazával végződött. Vagy felmentették vagy egyáltalán nem került a per a bíróság elé, mert a magánvádló visszavonta a panaszát. Az alábbiakban a vívóbajnok-ujságírónak három érdekes perét ismertetjük. 1. Sárga Ferenc hírhedt aranyifjú, később nyilas ellen. 2. A reakciós Magyar Labdarúgó Szövetség vezetősége ellen több ügyben. 3. Vitéz Kemenesy Sándor futballintéző ellen.

(Folytatása következik.)

Philippe Bernard

a világ egyik legjobb teniszjátékosa, a francia Davis Cup-csapattal most először jár Budapesten. Jól ismeri ugyan a magyar játékosok erejét, Asbóthtal évek óta mérkőzik és ő állapítja meg mosolyogva, hogy ő Asbóthunk »Porte malheur«-je. Harmincöt éves. Lilleben született. Kisgyermekkora óta teniszezik és mikor megkérdezem, hol aratta nagy győzelmeit, segélykérően néz társaira. Pedig keresztnevét csak nagy utánjárások útján sikerült megtudni, annyira közismert tenisznagyság, majdnem fogalom. Minden idegeskedés nélkül, simán, magától értetődő természetességgel mozog a vörös salakon, azt mondja, aránylag kevés időt tölt a pályán. Foglalkozása: banktisztviselő. Három gyermek apja. »Sok gyermekem van, sokat kell dolgoznom.« Csinos, fiatal felesége a Davis Cup mérkőzésekre mindig elkíséri, holott ő maga nem játszik, csak gyönyörködik férje játékában. Bernard ütőjével bejárta az egész világot, játszott Kanadában, Mexikóban, sok európai fővárosban. Szereti a zenét, a művészeteket, kedvenc szórakozása a pisztránghalászat. Nem dohányzik, antialkoholista. (D)

Építkezés szöveg a zagyva, értelmetlen slágerek helyett

Bár a színházakban nyári szünet van, a rádiónál ugyanolyan ütemben folyik tovább a munka, mint a téli idény derekán.

— *Itt nincs nyár és tél,* a nyaratcsak annyiban érezzük meg, — mondják — hogy ilyenkor a szabadságok folytán még több a dolgunk.

Csak a bemondók

A termekben mindenütt táblák: *»ne kérdezz feleslegesen«, »fecsegéssel hátráltatod a munkát«.* És mindenütt nagy a csend. *Itt csak a bemondók beszélnek hangosan.*

Külön szerv foglalkozik a beérkező levelek elosztásával, mert a közönség kívánságait a lehetőség szerint teljesítik.

— A közönséggel való kapcsolatot akartuk elmélyíteni nyilvános adásainkkal — mondja *Kolozsvári Grandpierre* Emil, az irodalmi osztály vezetője — és elgondolásunk nagy sikert aratott. Nem akartuk folytatni ezeket a közönség előtti előadásokat, csak a »Rádiót a dolgozóknak« kampány ideje alatt, de hallgatóink kérésére *ezentúl is beengedjük majd a »mézőket« előadásainkra.*

Optimista műsor

— A hallgatók derűs, optimista műsort kérnek tőlünk és mi szívesen teljesítjük kívánságukat. Az egészséges népi humortól — amelynek kiteljesülése az elragadó szovjet mesejáték, a Naszreddin Hodzsa — egészen a maró politikai szatiráig *a humor minden fajtája képviselve van műsortervezetünkben.* Az operettvonalon is igyekszünk újat adni. Modern, speciálisan rádiószerű operetteket rendelünk, mellőzve a régi sablón-műfajt, új dalokat iratunk, magyaros motívumu jazzt, *építkezés szöveggel, az értelmetlen, zagyva slágerek helyett.*

Ismert és elismert műsorszám a »Dolgozók zeneiskolája« is, ezt D. *Huszár* Klára vezeti. Kérdésünkre elmondotta, hogy célja *a zenei analfabétizmus likvidálása.* Adásában, mint »mintatanítványok« résztvesznek a munkászeneiskola tanulói is.

Gyermekrádió

Érdeklődünk a gyermekrádió programjáról is, hiszen az ifjúság nevelésében igen nagy szerepet játszik. Megtudjuk, hogy háromévestől egészen a nagyobbakig, minden korosztály számára sugároznak speciális, érdekes programot. Ismert művészek tolmácsolják a mesejátékokat és a kicsinyek kedvenc műfaját a dramatizált állatmesét. A zenei aláfestést *Bartók és Kodály gyerekdallamokból* válogatják össze. **H. J.**

A Madách Színház főtitkára Heller Györgyi, a Művész Színház eddigi kitűnő titkára lesz, így tehát elesett az a kombináció, hogy ő vegye át a Belvárosi Színház gazdasági ügyeinek vezetését.

Szirtes György, a Vígszínház volt titkára az Operettszínházban kapott főtitkári beosztást.

Az Operettszínház jövő évadjára történt rendezői szerződtetésekről különböző hírek terjedtek el a színházi világban. Most már bizonyos, hogy az ifjú Katona Ferenc lesz a vezető rendező, egyébként vendégrendezők is rendeznek darabokat.

Nagyban folynak az előkészületek a Nemzeti Színház műszaki és adminisztrációs személyzetének jubiláns tagjai és művészei megünneplésére. Az ünnepség vasárnap, a Nemzeti évadzáró előadásán, a színpadon kezdődik, majd előadás után bankettben folytatódik.

A Fővárosi Nagy Cirkusz júliusi műsora a vidámság jegyében játszódik. A két Brothers, a Barios-csoport, Veronas görkorcsolyázók, Ghezzi akrobata, a Hellan-sisters és a többiek három órán keresztül szórakoztatják a közönséget.

Szterényi Dénes zeneszerző állatkerti jazzrevüjén Karády Katalin és Lantos Olivér is fellépnek.

A Bíró-vonósnégyes csehszlovákiai hangversenykörútat bonyolított le. Bartók VI. vonósnégyesét játszották nagy sikerrel.

Goldoni »Szmirnai opera« című művéből készült hangjáték bemutatását nagy érdeklődés előzi meg a rádióban. A darab fordítása Hevesi Sándor írói hagyatékából került elő és Rácz György, a rádió főrendezője alkalmazta mikrofonra.

A Pesti Izr. Hitközség elöljárósága és vallásoktatási ügyosztálya őszinte gyásszal jelenti, hogy leánygimnáziumának vallástanára

dr. Klein Miklós

rabbi,

deportálásban szerzett betegsége következtében, 38 éves korában elhunyt.

A gyászszertartás július 8-án, pénteken délután 1/24-kor kezdődik a lágymányosi templomban. A temetés 3/45-kor lesz a farkasréti temetőben.

Emlékét mindig kegyelettel fogjuk megőrizni.

A budai izraelita hitközség jelenti nagy fájdalmát:

dr. Klein Miklós rabbi

hirtelen meghalt.

A temetés szertartása július 8-án, pénteken d. u. 1/24 órakor kezdődik a XI., Bocskay-út 37. sz. a. templomban és 3/45 órakor folytatódik a farkasréti zsidó temetőben.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Gombaszögi Ella és Lehotay Árpád nyilatkoznak Madách-színházi szerződésükről

A Barta Zsuzsa igazgatása alá került Madách Színház — mint jelentettük — sok neves magánszínházi művésszel bővítette társulatát. Hogy csak a legismertebbeket említsük: *Tolnay* Klári, *Gombaszögi* Ella, *Lehotay* Árpád, *Darvas* Iván és mások fognak az új szezónban a népszerű színházban játszani. Különös érdekességet keltett *Gombaszögi* Ella és *Lehotay* szerződtetése.

A legnépszerűbb magyar komika, *Gombaszögi* Ella, az elmult szezónban két nagysikerű darabban is megkacagtatta a közönséget. Pompás alakításai a háború előtt külföldre is eljutottak: *Reinhard társulatánál is nagy sikerrel vendégszerepelt.* Most örömmel meséli szerződtetését a Madách Színházzal.

— Végre színészi feladatokhoz fogok jutni! Nagy örömömre szolgál, hogy együtt játszom a fiatalokkal, az új gárdával, amely annyi reményre jogosít. Szerepeimről még nem tárgyaltam, de bizonyos, hogy nemcsak komikai szerepeket fogok játszani, hanem *elsősorban karakterfigurákat viszek a színpadra.*

Elmondotta még *Gombaszögi* Ella, hogy a nyári szünetben néhány vidéki meghívásnak tesz eleget.

Lehotay Árpád a Belvárosi Színházból megy át a Madách színpadára. Most a főiskolán reggeltől késő délutánig vizsgáztatja a fiatal gyakorlatos színészeket. Uj szerződéséről a következőket mondja:

— Mikor a télen *Háy* Gyula »Ítélet éjszakája« című darabjában a Madách Színházban vendégszerepeltem, felvetődött bennem a gondolat, hogy esetleg a Madách Színházhoz szerződöm. Örömmel tettem tehát eleget Barta Zsuzsa meghívásának. *Az új igazgatónő társulatában és műsortervében biztositottnak látom azokat a művészi lehetőségeket, amelyek kitűnő színházi évadot ígérnek. Hont* Ferenc főigazgató meghívása folytán tavasz óta *a főiskolán ismét pedagógiai munkát végzek és nagy ambicióval szeretnék foglalkozni a Madách Színház kitűnő fiataljaival is.*

Megkérdeztük *Lehotay* Árpádot, hogy mi a nyári terve. Mosolyogva válaszolta:

— Ezen a borult délelőttön még nem lehet nyári terveket szövögetni. Egyetlen tervem, hogy ma este mind a két partit ráverjem állandó sakkpartneremre és barátomra, *Szigeti* Jenőre.

Jutalmat kapott a Pesti Színház igazgatója és társulata

A Pesti Színház társulata ülést tartott a színházi szezón befejezése alkalmából.

Egri István igazgató ismertette a színház legutóbbi évadjának rövid történetét és mérlegét, szindarabokban és számokban. Leszögezte, hogy a Pesti Színház volt az egyetlen olyan magánszínház, amely végig *rendesen tudta fizetni a gázsit.* Az évadot négy darabbal játszották végig. A Különös házasság *megkapta a kultuszminisztérium 25.000 forintos nívójutalmát.* A második darabnak, az Önagysága és a mészáros-nak a színrehozatala téves lépés volt. Helyes volt a Szabin nők bemutatása abban az időben, amikor már az egész ország színházlátogató közönsége áhítozta, sőt követelte a vidámságot; politikai vonalon is igazolódott az »Ellenségek« című Gorkij-darab színrehozatala két héttel a választások előtt.

Kiemelte végül az igazgató: büszke arra az őszinte atmoszférára, amely a színházban uralkodott. Nagy lelkesedéssel és tapssal fogadták azt a bejelentését is, hogy a színházból *a jövő szezonban sem marad senki szerződés nélkül,* bár hárman nem mennek át a többiekkel a Vígszínházba.

Egri igazgató ezután kiosztotta a még hátralékos fizetéseket és körülbelül *15.000 forint jutalmat nyujtott át a színház művészeinek és fizikai dolgozóinak.* Meghatottan jelentette be végül, hogy a kultuszminisztérium és a Magyar Dolgozók Pártja jóvoltából ő is nagyobb összeget kapott s ebből családi házat vesz Pest-környéken, egyben lehetővé válik számára külföldön élő idős édesanyjának hazahozatala is.

A színház művészei és dolgozói lelkesen megtapsolták *Egri* Istvánnak azt a bejelentését, hogy e házacska nemcsak az övé, hanem *valamennyiüké lesz, és kapui mindig nyitva állnak majd a kollégák előtt.*

A Gördülő Opera most a Puskin-kertben tartja előadásait. Legutóbbi vidéki előadása Győrben zajlott le. A Rigoletto került színre, Radnai Györggyel, dr. László Géza tanítványával a címszerepben. Gildát Páka Jolán, a mantuai herceget Járay József énekelte.

Két záporpróba idejét tűzték ki: a Magyar Színházban július 13-án, a Nemzetiben 14-én lesz ez az érdekes nyári esemény. Az Operaház idén nem tart záporpróbát.

Kijelölték a rádió házi társulatának tagjait. Többek között: Szakáts Miklós, Horváth Tivadar, Basa György, Lengyel Vilmos, Feleky Sári, Demeter Hedvig és Szenthi Endre.

Kínai dokumentfilmeket mutattak be tegnap a filmgyárban. Losonczy Géza államtitkár is megjelent a vetítésen.

Mozik műsora

BEMUTATÓ FILMSZINHAZAK

ADRIA (Pestszentlőrinc): Kalózok kincse. 1/27, 1/29, v. ü. 1/25. **ALFA:** Kalózok kincse. 6, 8, v. ü. 4 órakor. **ATRIUM:** Krisztina hadnagy. 1/25, 1/27, 1/29. **DÉCSI:** Kalózok kincse. 1/25, 1/27, 1/29. **FÓRUM:** Csibészek. 5, 7, 9. **KORZÓ (Ujpest):** Kalózok kincse. 6, 8, v. ü. 4. **KÖRÚTI HÍRADÓ:** Magyar filmhíradó. A tenisz (művészi francia sportfilm, francia éljátékosok szereplésével). Szovjet híradó. Úszó akadémia (gyönyörű új magyar sportfilm a legszebb nyári tömegsportról). Élet a sivatagban (szovjet kultúrfilm a Horesmi sivatagról). Folyt. egyórás előadások reggel 9-től este 11-ig. **LLOYD:** Kalózok kincse. 5, 7, 9. **OMNIA:** Janika. (8-ik hétre prol.) 1/25, 1/27, 1/29. **ROYAL APOLLÓ:** Krisztina hadnagy. 5, 7, 9. **ROYAL (Kispest):** Kalózok kincse. 6, 8, v. ü. 4. **TÁNCSICS (Csepel):** Kalózok kincse. 6, 8, v. ü. 4. **TÁTRA (Pesterzsébet):** Kalózok kincse. 1/27, 1/29, v. ü. 1/25. **URÁNIA:** Kalózok kincse. 4, 6, 8.

MÁSODHETES FILMSZINHAZAK

ADMIRÁL: 15 éves kapitány. 1/25, 1/27, 1/29. **ADY:** Csókos huszárok. 4, 6, 8. **ALKOTÁS:** 15 éves kapitány. 1/25, 1/27, 1/29. **BETHLEN:** Acélszivek. 1/25, 1/27, 1/29. **BODOGRÁF:** A kincs nyomában. 4, 6, 8. **CAPITOL:** Mandzsu bestiák. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **CITY:** Égi szekér. 4, 6, 8. **ELIT:** Utolsó állomás. 1/25, 1/27, 1/29. **FORTUNA:** Szárnynélküli emberek. 5, 7, 9. **HOMEROS:** Égi szekér. 1/26, 1/28, 1/210. Utolsó előadás a kertben. **IPOLY:** Győzhetetlen brigád. 4, 6, 8. **KAMARA:** Égi szekér. 1/25, 1/27, 1/29. **KOSSUTH:** Csókos huszárok. 1/25, 1/27, 1/29. **KULTÚR:** Az égő város. 5, 7, 9. Utolsó előadás a kertben. **OLYMPIA:** Égő város. 1/25, 1/27, 1/29. **PALACE:** Mandzsu bestiák. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **PÁTRIA:** Acélszivek. 1/25, 1/27, 1/29. **PETŐFI:** Égő város. 4, 6, 8. **PHÖNIX:** Kár a benzinért. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **ROXY:** Égő város. 1/25, 1/27, 1/29. **STUDIÓ:** Utolsó állomás. 4, 6, 8. **SZABADSÁG:** Acélszivek. 1/25, 1/27, 1/29. **TÁTRA:** Tűz. 4, 6, 8. **TINÓDI:** Heten a hó ellen. 1/25, 1/27, 1/29. **UGOCSA:** Győzhetetlen brigád. 4, 6, 8.

SZINHÁZAK MŰSORA: NEMZETI: (Rákóczi-út 33-35.) Ahogy tetszik (7). **MAGYAR SZÍNHÁZ** (Izabella-tér): Dohányon vett kapitány (7). **ROYAL REVÜ VARIETÉ** (Erzsébet-körút 31.): Nyaraljunk Pesten (8). **KAMARA VARIETÉ** (Teréz-körút 48). Ami a szabin nőkből kimaradt (8). **KIS SZÍNHÁZ** (Rottenbiller-utca 20—22.): Szélviharos éjszaka (1/28). **ÁLLATKERTI SZABADTÉRI SZINPAD:** Nincs előadás. **FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ:** Júliusi új műsor (4, 3/48). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér): Leányvásár (3/48).

25

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Rajczy áll ki Masciotta ellen. Figyelem: reszket a kard a magyar fiú kezében. Valaki rosszul lesz a padsorokban. Ha megnyeri a mérkőzést, akkor már világbajnokok vagyunk. 5:2-re győz Rajczy. Amikor kimondják az ítéletet, szétnéz, idegesen feszült arcát elönti a könny. 9:6-ra vezetünk. Már akkor is mi nyerünk, ha a következő mérkőzést elveszítjük. De az olaszok lemondják a következő mérkőzést. Felhangzik a magyar Himnusz.«

Az egyéni bajnokság

Izgalmasan írja le Petschauer azt is, hogyan nyerte Kabos az egyéni kardvívó világbajnokságot:

»Rosszul kezdődött a mérkőzés. Kabos legyőzte Gerevichet 5:4-re, aztán Rajcsányit 5:3-ra. Azt hittük, hogy most már minden akadályt legyőzött. Olyan tüneményesen vívott két ellenfelével, hogy már szinte láttuk, hogy az olaszokat is úgy fogja verni, mint a magyarokat. Nem így történt. Marzi pillanatok alatt 5:2-re verte Kabost. Ott dobogott a szívünk Kabos kardjának hegyén. Ott voltunk vele mindnyájan magyarok, segíteni akartunk rajta, mikor elhagyta a szerencse, de hiába volt minden, szomorúan indult a helyére és mi szomorúan horgasztottuk le a fejünket. Idegtépő izgalom és a várakozás feszültsége szállta meg Kabost és bennünket is. Az olasz Marzi veretlen volt, Kabosnak pedig már volt egy veresége. És akkor a fiatal Gerevich bámulatos mérkőzésben villámgyors támadásaival 5:1-re veri az olasz bajnokot. Már megint együtt áll Kabos Marzival.

Kabos és Marzi ezután fej-fej mellett halad az első helyért. Kabosért drukkolunk, hogy többé ne kapjon ki, Marziért pedig azért, hogy vereséget szenvedjen.

Nem kell sokáig izgulnunk, megtörténik a csoda, amire senki nem számított. A lengyel Sovik 5:1-re veri Marzit. A megafón Pintont és Kabost szólítja a küzdőtérre. Mindenki a homlokára szorítja a zsebkendőjét. És elkezdődik a pengék csatája életre-halálra az olimpiai bajnokságért. Ha Kabos győz, ő a bajnok, mert hátralevő mérkőzései már nem jelentenek akadályt. Kabos bámulatosan dolgozik. Tüneményes dolgokat csinál. Előrevág, véd, visszavág, zuhog a vágás Pinton plasztronján. Percekig csattognak a kardok és Kabos 5:3-ra legyőzi az olaszt.

Mikor lejön a porondról, zúg a taps. Odamegyek hozzá, megszorítom a kezét és mondom:

— Bandikám, most már túl vagy a nehezén, csak vigyázz!

— Köszönöm, vigyázni fogok.

És ezután vigyázott is. Lozertet 5:2-re, Neukert 5:1-re verte és világbajnok lett.

És amikor vége van az ünneplésnek:

— Üljünk félre Bandi és beszéljünk, mit érzel. Sokszor elkedvetlenedtél, de mégis jó, hogy nem hagytad abba.

— Ezt elsősorban az öreg Santellinek köszönhetem, aki szidott, »lustag« embernek nevezett. És minden eszközt megragadott arra, hogy kényszerítsen a vívásra ...

— Indulsz még versenyen?

— Igen. Még fiatal vagyok. Most leszek 30 éves, ott akarok lenni a következő olimpiászon is.

Ezt írta Petschauer a berlini olimpiászról, Kabosról, aki a Duna hideg hullámaiban lelte halálát ...

(Sebtében telefonba diktálta Petschauer Attila ezeket a sorokat. Rádiószpiker dicséretére válhatott volna az a folyamatosság, amelylyel tudósítását beleharsogta a telefondrót budapesti végén jegyezgető kollégájának.)

Kabos és Petschauer

Rosszakaróik azt terjesztették róluk, hogy ellenségek voltak. Nem igaz. Petschauer és Kabos mint két őszinte jóbarát érintkezett egymással. Összekovácsolta őket az is, hogy politikai megítélés szerint egy kalap alá estek. Petschauer nem irigyelte Kabos olimpiai bajnokságát és Kabos nem vitatta soha Petschauer nagyobb klasszisát.

A berlini döntő izgalmas órái után sokszor beszélgetett egymással bizalmas kettesben a két nagy magyar vívó. Kabos éppen olyan önzetlen és lelkes sportember volt, mint Petschauer. A külföldi ellenséges légkörben valósággal hitvallás-szerű kijelentést tett világhírű barátjának, akinek csodálatos vívótehetségét mindig magasztalta.

— Hidd el Attila, nekem az sem fáj, hogy éppen a honfitársaim vették tudomásul keserű szájízzel a győzelmemet. Nekem az a fontos, hogy megszereztem a hazámnak a dicsőséget, az aranyérmet.

Nos: akik bitorló módon magukhoz ragadták ennek a hazának hivatalos képviseletét, megtagadták és orvvul megyilkolták Petschauert, felrobbantották a Margithidat és megölték a békés járókelők és villamosutasok százait, köztük Kabos Endrét ...

(Folytatása következik.)

Nagy Adorján

a Nemzeti Színház jubilánsa, a Színművészeti Főiskola tanára azt mondja, megöregedett, de nem bánt meg semmit. Ha újra kellene kezdeni, ugyanazon az úton haladna, amelyet becsülettel végigjárt. Három generációt, három kormányformát élhetett meg, de Shaw-val ellentétben azt állítja, hogy ez nem előny, hanem hátrány. A budai tanítóképző elvégzése után iratkozott be a Színiakadémiára, ahol olyan tanároktól tanulhatott, mint Csillag Teréz, Gaál Gyula, Sebestyén Károly. 1910-től 1914-ig a kolozsvári Nemzeti Színház tagja volt. Első fellépésekor alaposan belesült a szerepébe s azóta is az a jelszava: a jó színész ne féljen a bukástól. 1918-ban, miután három fronton végigküzdötte a háborút, Ivánffy Jenő, akkori főrendező hívta fel Ambrus Zoltán figyelmét a gyönyörű orgánumu kolozsvári színészre és 1919-ben szerződött a Nemzeti Színházhoz. Huszonöt évvel ezelőtt Tóth Imre meghívására a Színiakadémia tanári karába került. Az első óráját végighallgatva az igazgató azzal búcsúzott: »Ugy látom eleget tanultál a multból, most tanulj a növendékeidtől«. Azóta is tanulok tőlük — mondja — és legnagyobb örömöm, ha a sokat igérő tehetségek, akiket tanítok, érvényesülnek az életben. Tanítványai között legbüszkébb Gellért Endrére, benne látja a további színészképzésnek olyan oszlopát, hogy nyugodt lélekkel megy majdan nyugdíjba. Ideáljának a képzett és művelt színészt tartja. Meggyőződése, hogy csak szakmai tudással, politikai öntudattal rendelkező színész az igazi jó színész. Az új magyar realista színjátszás előfeltétele — mint mondja — az új magyar szerzők munkássága és a két szereposztású repertoárszínház. (D)

Balettvizsga ...

A balett és balettvizsga iránt fergeteges érdeklődés mutatkozik s tegnap délelőtt is zsúfolásig megtelt az Operettszínház. Nádasy Ferenc, az Operaház balettmesterének növendékei vizsgáztak. Nádasy koreográfiákat is ír, de mi nem ebben a minőségében, hanem mint kulturált, ízléses, az apróbb-nagyobb növendékek lélektanát könyv nélkül ismerő pedagógust méltatjuk. Rengeteg szám »zajlott le«, a szülők viharosan tapsoltak, de el kell ismerni: akadt az idén is egy-két figyelemre méltó tehetség. »Műsoron kivül« fellépett a mester két »végzett« tanítványa: Rab István és Kovács Nóra is. Mindkettő jól befutott az idén az Operaházban és nem csoda, ha mesterük e virtuóz ifjú táncosokkal óhajt tündökölni ...

Budapesten, őrkényben, a Szabadsághegyen, Farkasréten, az Állatkertben és az Angolparkban készülnek a »Vasárnap a felvevőgéppel« című kisfilm felvételei. A filmet a filmszakiskolai hallgatók készítik.

Ma: Pillangókisasszony

Tomiko Kanazawa az Állatkertben.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Megkezdték a szinigazgatók az új szezon előkészítését

Ma délben társulati ülésen búcsúztak el egymástól a nyári szünetre bezárt színházak tagjai. Sokan vidéki vendégszereplést vállaltak és a jövő héten már megkezdik az országjárást.

Az igazgatók megkezdték a jövő szezon előkészítésére vonatkozó tárgyalásokat és szerződtetéseket. *Major* Tamás már nagyjában előkészítette a Nemzeti Színház műsorát. A színigazgatók nagyrésze megkapta megbizatását. Értesülésünk szerint *Egri* István a Vígszínház, *Várkonyi* Zoltán a Magyar Színház, *Békés* István a Pesti Színház, *Fábry* Zoltán a Művész Színház és *Gáspár* Margit a Fővárosi Operettszínház társulatának megszervezéséről tárgyal. Haladó szellemű kabaré is nyílik az új szezónban, vezetéséről még nem történt döntés.

Egy Stradivarius és egy Guadagnini

Érdekes szakvélemény Ginette Neveu két hires hegedűjéről

A magyar szakkörök egyöntetűen különös dícsérettel emlékeztek meg Ginette *Neveu* hegedűművésznő budapesti vendégjátékáról és valamennyien kiemelték a művésznő két csodálatos mesterhegedűjét.

Magyar szakértők engedélyt kértek a művésznőtől, hogy megszemléljék két hegedűjét. Mind a kettő múzeális érték. A vizsgálatról *Reményi* László, a budapesti törvényszék szakértője a következő érdekes megállapítást tette:

— A művésznő Stradivariusa a mesternek egészen későn, 1730-ban készült alkotása. Stradivárius akkor 86 esztendős volt. A berakások, az „ff"-k már nem olyan tiszták, élesek, mint fiatalabb korában, a hangszernél azonban mégis megnyilvánult készítőjének zsenialitása. A hegedű háta egy darabból készült, habtalan jávorfából, míg a tető a nála mindig megszokott elsőrangú jellegzetesen olasz fenyőfából. A hegedű hangja egészen elsőrangú. Ez azt jelenti, hogy a mester kezei ebben a magas korban már bizonytalanabbak voltak, de szellemileg teljesértékű maradt és *a hosszú élet minden tapasztalatát fel tudta használni hang szempontjából.*

— A másik hegedű Guadagnini remekműve. Az 1744-es jelzést viseli, de véleményem szerint 10—15 évvel fiatalabb a cédulán feltüntetett évszámnál. Lakkozása még a klasszikus olajlakkozás, mielőtt még Guadagnini áttért az akkor jobbnak képzelt, de később rosszabbnak bizonyult, keményebb lakkra.

Ginette Neveu egyébként elutazott Budapestről. Beszéltünk a repülőtéren a művésznővel, aki kijelentette, hogy felejthetetlen volt számára a Budapesten eltöltött néhány nap. Mosolyogva tette hozzá:

— Képzelje, a francia követség búcsúestéjén Heltai Jenő és Kodály Zoltán között ültem.

„Viharos" Három a kislány a Köztársaság-tér és az Állatkert között

A „Három a kislány" legutóbbi előadása „viharos" körülmények között zajlott le. A makacs Medárd-idő miatt az állatkerti plakátokat átragasztották és azt hirdették, hogy az előadásokat a Városi Színházban tartják meg. A közönség annak rendje és módja szerint a Köztársaság-tér felé vette útját, ahol azonban zárt kapukat talált. Kiderült, hogy az előadást visszavitték az Állatkertbe. A dolog hirtelen történhetett, mert *azt mondják, hogy még Svéd Sándor sem tudta egészen biztosan, hogy hol lesz az előadás.* (A rendezőség védelmére fel lehet hozni azt, hogy a rádió 18 órai adásában bemondták a változást.)

Kimentünk az Állatkertbe, ahol megafonon kétszer kértek bocsánatot a közönségtől az időjárás okozta kellemetlenségekért. A közönség nyugodtan fogadta a bejelentést, láthatólag meg is bocsátott, az időjárás azonban tovább kellemetlenkedett. Hűvös szél téptecibálta a díszleteket és az énekesek ugyancsak kockáztattak, amikor vállalták a szereplést. Az ellenszélben kivitelezett schubert-dalok után a második felvonásban Schubert kottáit a szél lefújta a színpadról, Svéd melankólikusan nézett a repülő kottafejek után. *Halassy* Mariska, mint Tschöll mama rögtönzött is valamit, mondván: „csak az orkán le ne vigye ezeket az abroszokat". A Tschöll-lányok esküvője, őszintén szólva, kedélytelen körülmények között zajlott le. A nézők közül sokan meg sem várták a harmadik Tschöll-lány kiházasítását és a második felvonás után elsompolyogtak. *(S.)*

Színházi hírek

Szombaton este tartotta évadzáró vizsgaelőadását a Színművészeti Főiskola. A Magyar Színházban a »Dohányon vett kapitány« előadásában mutatkoztak be a vizsgázók. Petress Zsuzsa Germaine marquise szerepében szép sikert aratott. A többi szereplők közül Csornay Mária és Ilniczko Ildikó tűnt fel.

9—15 éves fiúkat és leányokat keresnek az »Uttörők« című új magyar filmhez. A Magyar Filmgyártó Nemzeti Vállalat e hó közepén megkezdi az »Uttörők« című film forgatását. A film valamennyi szerepét 9—15 éves gyermekek játsszák. A produkció felhívja az ilyen korú fiúkat és leányokat, akik filmszereplésre tehetséget éreznek magukban, hogy szerdán 10—13 óra között jelentkezzenek a Hunnia-filmgyárban (XIV., Gyarmat-utca 39.) a film rendezőjénél, Makk Károlynál.

A rádió zenei osztálya ankétot tartott a legtöbbet foglalkoztatott külső munkatársakkal a rádióadások művészi nívójának emelése érdekében.

Csabay László, a Metropolitan-opera magyar énekese, aki nyári fellépésre Budapestre szerződött, levelet írt egy szolnoki barátjának. A többi között a következőket írja:

— Július 31-én, vasárnap délelőtt indulok repülőn New-Yorkból és már másnap, hétfőn este Budapesten leszek. Most hangversenykörutat bonyolítok le a középnyugati Egyesült Államokban. Ma Minneapolisban Händelt és Mozartot énekelek. Európában nem lesz sok időm, mert szeptember 14-én San Franciscóban kell szerepelnem.

Az utolsó állomás című lengyel film, amely bejárta már Európát és Amerikát, most a Szovjetunióban folytatja diadalútját. Moszkva közönsége nagy tetszéssel és elismeréssel fogadta a kiváló filmalkotást.

Kievben hatalmas, 4100 személyes színház épül. A nagyméretű színház hangversenyek, sportesemények és mozielőadások rendezésére is alkalmas.

A »Tanulj tovább« című **dokumentfilm** a napokban kerül bemutatásra. A film a tanulás problémájával foglalkozik.

Mozik műsora

BEMUTATÓ FILMSZINHAZAK

ADRIA (Pestszentlőrinc): Krisztina hadnagy. 6, 8, v. ü. 4. **ALFA:** Krisztina hadnagy. 6, 8, v. ü. 4. **ATRIUM:** Krisztina hadnagy. ½5, ½7, ½9. **CORSO:** Krisztina hadnagy. ½5, ½7, ½9. **CORVIN:** Krisztina hadnagy. 4, 6, 8. **DÉCSI:** Mandzsu bestiák. ½5, ½7, ½9. **FORUM:** Csibészek. 5, 7, 9. **KORZÓ (Ujpest):** Krisztina hadnagy. 6, 8, v. ü. 4. **KÖRÚTI HIRADÓ:** Magyar filmhíradó. Zvenyigorod (gyönyörű kultúrfilm a szovjet művészek paradicsomáról). Magyar világhíradó. Mackó nyuszi derby (művészi színes szovjet rajzfilm-repriz). Szovjet híradó. A föld mélyén (francia kultúrfilm). Folyt. egyórás előad. reggel 9-től este 11-ig. **LLOYD:** Mandzsu bestiák. 5, 7, 9. **OMNIA:** Janika. ½5, ½7, ½9. **ROYAL APOLLO:** Krisztina hadnagy. 5, 7, 9. **ROYAL (Kispest):** Krisztina hadnagy. ½7, ½9, v. ü. ½5. **TÁNCSICS (Csepel):** Heten a hó ellen. 6, 8, v. ü. 4. **TÁTRA (Pesterzsébet):** Krisztina hadnagy. ½7, ½9, v. ½5. **URÁNIA:** Mandzsu bestiák. ½5, ½7, ½9.

MASODHETES FILMSZINHAZAK

ADMIRÁL: Őrség a békén. ½5, ½7, ½9, v. ½5. **ADY:** A papa bogaras. 4, 6, 8. **ALKOTÁS:** Forró mezők. ½5, ½7, ½9. **BETHLEN:** A híd. ½5, ½7, ½9. **BODOGRAF:** Égő város. 4, 6, 8. **CAPITOL:** Óceán vándora. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **CITY:** Heten a hó ellen. 4, 6, 8. **ELIT:** Utolsó állomás. ½5, ½7, ½9. **FORTUNA:** Professzor úr válasszon. 5, 7, 9. **HOMEROS:** A papa bogaras. ½6, ½8, ¼10. Utolsó előad. a kertben. **IPOLY:** Ellopott határ. 4, 6, 8. **KAMARA:** Heten a hó ellen. ½5, ½7, ½9. **KOSSUTH:** Óceán vándora. ½5, ½7, ½9. **KULTÚR:** Szerelmem. 5, 7, 9. utolsó előadás a kertben. **OTTHON:** Égi szekér. ½4, ½6, ½8. **PALACE:** Óceán vándora. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **PÁTRIA:** A híd 4, 6, 8. **PETŐFI:** Veszélyes órjárat. ½5, ½7, ½9. **PHÖNIX:** A kincs nyomában. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **ROXY:** Varázskristály. ½5, ½7, ½9. **SAVOY:** A papa bogaras. ½5, ½7, ½9. **STUDIÓ:** Utolsó állomás. 4, 6, 8. **SZABADSÁG:** A papa bogaras. ½5, ½7, ½9. **TÁTRA:** Volt egyszer egy kislány. 4, 6, 8. **UGOCSA:** Kedélyes társbérlet. 4, 6, 8.

SZINHÁZAK MÜSORA: NEMZETI: (Rákóczi-út 33—35.) Ahogy tetszik. (7). **MADÁCH SZINHÁZ** (Madách-tér 6. szám): A kertész kutyája (½8). **MAGYAR SZINHÁZ** (Izabella-tér): Dohányon vett kapitány (7). **ROYAL REVÜ VARIETÉ** (Erzsébet-körút 31.): Nyaraljunk Pesten (8). **KAMARA VÁRIETÉ** (Teréz-körút 46). Ami a szabin nőkből kimaradt (8). **KIS SZÍNHÁZ** (Rottenbiller-utca 20—22.): Szélvihar os éjszaka (½8). **ÁLLATKERTI SZABADTÉRI SZINPAD:** Pillangó kisasszony (½9). **FÓVÁROSI NAGYCIRKUSZ:** Júliusi új műsor (4, ½8). **ANGOLPARKI REVÜSZÍNHÁZ:** Meseviláq (8). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér 6.): Janika (½8).

Bebrics Lajos közlekedésügyi miniszter nagy ünnepségek között avatta fel a háromévés terv keretében felépített öt új Tisza-hidat. Beszédében hangsúlyozta a tokaj—rakamazi híd nagy jelentőségét a Szovjetunió felé irányuló kereskedelmi forgalomban. A szállításoknál az új hidak létesítésével száz kilométer utat takarítanak meg. A közlekedési dolgozók elé nagy célt tűzött ki a miniszter: még ebben az évben meg kell valósítaniok a három és félnapos kocsifordulót.

27.000 elsőéves hallgató a moszkvai egyetemeken

A szovjet egyetemeken megkezdődött az elsőévesek jelentkezése. Az idén még nagyobb számban tódul az ifjúság az egyetemekre, mint az előző években. Az egyetemi tanácsok döntése értelmében ebben az évben a moszkvai egyetemek és főiskolák

27.000 új hallgatót vesznek fel.

A jelentkezők száma már eddig is messze meghaladja ezt a számot, pedig július 31-e a jelentkezési határidő. Augusztusban megkezdődnek a szigorú felvételi vizsgák, amelyeken megrostálják a jelentkezőket.

Moszkva legnagyobb egyeteme, a Lomonoszov-egyetem 2000 új hallgatót vesz fel ebben az évben. Rendkívül nagy érdeklődést tanusít a szovjet főváros ifjúsága a jogi és történelmi fakultás, valamint

a filológiai fakultás ujságírószakosztálya

iránt.

Tekintettel arra a nagyarányú gépesítésre, amely jellemzője a szovjet ipari termelésnek, a legtöbb ifjú a technikai fakultások iránt érdeklődik. Sokszázan jelentkeztek már eddig is az egyetem

gépészmérnöki fakultására,

a Bauman nevét viselő technikai főiskolára és Moszkva többi technikai egyetemére és főiskolájára.

Eltemették Jeruzsálemben a 200.000 náciáldozat hamvait tartalmazó 30 urnát

Tel-Aviv, július hó. (A Világ közelkeleti munkatársának kábeljelentése.) A náci-osztrák haláltáborokban elpusztult 200.000 üldözött, köztük 20.000 magyar nyelvterületről származó, volt táborlakó holttestének hamvait tartalmazó urnákat Jeruzsálemben, a Sanhedria-temetőben sírba helyezték.

Az urnákat hatalmas üvegkoporsóba tették és a ravatalról a telavivi nagytemplom elé vitték, ahol Toledo, Tel-Aviv főrabbija mondott imát.

A 30 urnát ezután gyászaulóra tették és Jeruzsálembe szállították. Közben Rechovotban, Izrael elnökének székhelyén, rövid gyászünnepség volt. Dr. Weizmann professzor, Izrael elnöke tartott az urnák elött megrázó beszédet.

Jeruzsálem határában tízezrekre menő gyászoló tömeg fogadta az urnákat vivő autót és kísérte a temetőbe, ahol a kormány, Jeruzsálem városa,, Izrael hadserege és polgársága nevében igen sok előkelőség jelent meg. A 30 urnát tartalmazó üvegkoporsót, 200.000 nácilágerekben meggyilkolt üldözött holttestének hamvait, mély sírba helyezték. Az üvegkoporsót a koszorúk és virágcsokrok tömege borította.

Halmi József

Mikor igazodik a nőtartásdíj a férj fizetésének emelkedéséhez?

Egy tisztviselő ellen különváltan élő felesége ideiglenes nőtartásdíj címén pert indított. Az alsófokú bíróságok meg is állapították a férj fizetési kötelezettségét, az asszony mégis felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amelyben kifogásolta, hogy a tartásdíjat az alsóbíróságok meghatározott összegben állapították meg, holott azt százalékszerűen kellett volna meghatározni, mert

ha férje fizetése emelkedik, automatikusan nagyobb tartásdíjat kell fizetnie.

A Kúria dr. Karay Pál-tanácsa az asszony kérelmét indokolatlnak találta és a tartásdíjat a férj mindenkori fizetésének meghatározott százalékában állapította meg. Az ítélet elvi jelentőségű indokolásában a legfőbb bíróság a következőket szögezte le:

— Végleges nőtartásdíjnál nincs helye a százalékos marasztalásnak. Ilyen esetben a férjnek az a jövedelme irányadó, amivel a házasélet megszűnésekor rendelkezett. Végleges nőtartásdíjnál

az elvált asszonyt nem illeti meg a férj fizetési osztálya emelkedésével előálló nagyobbösszegű tartásdíj.

Ezzel szemben ideiglenes nőtartásnál — minthogy a felek házassága fennáll — az önhibáján kívül különélő feleség részesül a férj emelkedő fizetésében. Ilyenkor nincs akadálya az ideiglenes nőtartásdíj százalékos megállapításának, sőt az a további perek elkerülése érdekében célszerű is.

13 évi és 8 hónapi börtönre ítélték Togliatti merénylőjét

Róma, július 4. (AFP) Antonio Pallanto-t, aki Togliatti, az Olasz Kommunista Párt főtitkára ellen 1948 júliusában aljas merényletet követett el, a bíróság 13 évi és 8 hónapi börtönre ítélte.

Megnyílt a Honvéd Képzőművészeti kiállítás

Szombat délután nyitották meg a Fővárosi Képtárban a Honvéd Képzőművészeti kiállítást. *Király* Béla ezredes megnyitó beszédében hangoztatta, hogy ez a kiállítás hadüzenetet a műveletlen katonatípus ellen. Megindítjuk a harcot — mondotta — a semleges képzőművészet ellen és egészséges, harcos, szocialista szellemben fogjuk segíteni új képzőművészetünk kialakulását.

Makulatura
kisebb nagyobb tételben
kapható
PAPIRHULLADÉKFORGALMI N.V.
1. sz. fióktelepén
Budapest, VII. Holló-utca 13.
Telefon: 227-275.

Műanyaggal pótolják a sellakot

Egy leningrádi gyár laboratóriumában Jefremov vegyésznek sikerült olyan törhetetlen gyantakeveréket előállítania, amely tökéletesen pótolja és feleslegessé teszi a hanglemezek gyártásánál eddig nélkülözhetetlen sellakot. Ötven év óta India látja el az egész világot sellakkal. A sellak a gumilakfa tejnedvéből származik; a fa fiatal ágaiból a laktetű szúrása nyomán kiszivárgó tej az állatkákat bevonva apró szemcsékké szárad össze. A sellakszemcsék gyűjtésével 3 millió hindu foglalkozik ehhérért, további 30.000 munkás a nyersanyag finomítását végzi. India 10.000 tonna sellakot szállít szerte a világba a hanglemezgyártás céljaira. Ebből a mennyiségből 200 millió lemez készül. A szovjet találmány súlyos csapást jelent az angol tőkések kezén levő sellakmonopóliumra.

6.5 : 3.5 arányban vezet a magyar sakkosapat a hollandok ellen. Szabó döntetlent ért el az exvilágbajnok Euwe ellen vasárnap este a Vasas-székház dísztermében.

Az Izvesztija súlyos bírálata az angolszászok magatartásáról az emberi jogok kérdésében

Az *Izvesztija* éleshangú cikkben ítéli el az angolszászoknak az ENSz emberi jogokkal foglalkozó bizottságában tanusított magatartását. A cikkíró leszögezi: A bizottság működése nagyon tanulságos anyagot szolgáltat annak a ténynek megerősítésére, hogy az USA, Anglia és a többi kapitalista állam vezető körei *az alapvető demokratikus jogok ellen törnek.*

Az Izvesztija

így folytatja: Az amerikai és angol kiküldöttek is az angolszászokat engedelmesen követő országok képviselői a vita folyamán ellenezték minden olyan rendelkezés felvételét a nemzetközi egyezménybe, amely kormányaikra a demokratikus szabadságok és jogok védelme terén *konkrét kötelezettségeket rónna.* Az egyezmény nem tartalmazza a munkához, a pihenéshez és a társadalombiztosításhoz való jogot, pedig ez, ha nem is kielégítő módon, de mégis csak benne van az emberi jogokról szóló kiáltványban, melyet az ENSz közgyűlésének harmadik ülésszaka annakidején Párisban elfogadott. A bizottság elvetette a Szovjetunió küldöttségének javaslatát, amely indítványozta *tiltsák meg minden fasiszta és demokráciaellenes szervezet működését.*

Az Egyesült Nemzetek

bizottsága arra a kérdésre sem adott választ, vajjon a szabadságjogok biztosítása a gyarmati népekre is kiterjed-e, hangsúlyozza az *Izvesztija,* majd megállapítja: Az angol-amerikai vezető körök világuralomra törekednek, ösztönzik a fasizmus újjáéledését és a fajelmélet terjesztését, tehát nem akarják alávetni magukat olyan nemzetközi egyezménynek, amely biztosítja a demokratikus szabadságokat és jogokat, megtiltja a fasiszta szervezetek működését és *hozzájárul a béke megerősítéséhez.* Ugyanakkor azonban sokat és bőven szavalnak az »emberi jogokról« és azok leple alatt beavatkozni próbálnak más országok belügyeibe. Az emberi jogokról szóló nemzetközi egyezményt olyan okmánnyá akarják változtatni, amely embermilliók jogfosztottságát tartalmazza. Ezzel csak bebizonyítják, hogy *a haladás és a demokrácia ellenségei* — fejezi be az *Izvesztija.*

A francia

KP központi bizottságának St.-Ouenban megtartott tanácskozásán Jacques *Duclos* kijelentette: Az angol-amerikai imperialisták közt az ellentétek mindjobban elmélyülnek. Franciaországban a munkanélküliség állandóan nő és a dolgozók helyzete egyre romlik, mert a francia népnek most *három háború terheit kell viselnie.* Meg kell fizetnie a második világháborút, minthogy a kormány lemondott a jóvátételi követelésekről, meg kell fizetnie a piszkos vietnami háborút és végül meg kell fizetnie a Szovjetunió ellen tervezett háború előkészítését. *Duclos* hangsúlyozta, hogy a kormány politikájával szemben egyre nő az ellenállás és megállapította, hogy *megbuktak a kormánynak a KP elszigetelésére irányuló kísérletei,* valamint a kommunista képviselők ellen indított akciói is.

Casanova

— az értekezlet másik szónoka — leszögezte: A kommunisták szerte a világon a béke fenntartását tekintik legelső feladatuknak. Ha mi kommunisták meg tudjuk teremteni az egységet olyan emberek között, akik nem akarják a háborút, ha vezetni tudjuk sokmillió békét kívánó ember harcát, akkor megmentjük a békét, akkor nemzetünk újból *szabadon élhet és népünk ismét boldog lesz.*

Casanova hangsúlyozta, hogy a KP politikáját meggyőzően igazolja a párisi értekezlet eredménye, a békemozgalom terjedése, a kapitalista világot fenyegető válság fejlődése és a kínai események. Itt idézhetjük *Sunjatsen* asszonynak, a híres kínai forradalmár özvegyének a kínai KP alapításának 28. évfordulóján küldött üzenetét, amelyben hangsúlyozza, hogy a szabadságharc győzelmeinek szakadatlan láncolata a KP-nek köszönhető és leszögezi, hogy a győzelem után a kínai népre váró feladatokat három szóban lehet összefoglalni: *termelni, termelni, termelni.*

A szovjet parasztok nem rabjai, hanem szabad birtokosai a földnek

A 80 tagú parasztküldöttség vasárnap este érkezett meg Moszkvából. Fogadására megjelent *Erdei* Ferenc földművelésügyi miniszter, *Donáth* Ferenc, a Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének tagja, *Ráez* Gyula, *Szendrő* Ferenc, a MSzT igazgatója és a földművelésügyi minisztérium dolgozói *Lázár* Vilmos osztályfőnök vezetésével.

Donáth Ferenc üdvözlő beszédében megállapította, hogy a Horthy-rendszer huszonöt esztendőn keresztül

vasfüggönyt húzott a magyar parasztság szeme elé,

hogy meg ne lássa: feudális urak és nagytőkések nélkül is lehet élni, sőt igazán teremtő életet csak ezek elkergetésével lehet elérni.

Erdei Ferenc földmívelésügyi miniszter a kormány nevében üdvözölte a hazatérőket és hangoztatta: azt várja tőlük a magyar nép, hogy erről az új világról s annak minden részleteről számot adjanak,

a szemtanuk hitelével

világítsák meg azt a példát, amelyet követni akarunk. Kiemelte: a most hazatérteknek a kézzelfogható valóságot tapasztalt parasztemberek józan ítéletével el kell oszlatniok a kétségeket s ők lesznek a szószólói annak a csodálatos mezőgazdasági fejlődésnek, amelyet a nagy Szovjetunióban láttak.

Rácz Gyula DÉFOSz-főtitkár üdvözölte még a küldöttséget, amelynek nevében Erdei Mihály DÉFOSz-alelnök válaszolt. Hangoztatta, hogy a kolhozparasztság élete messze fölötte áll a kapitalista országok parasztsága általános életszínvonalának. A küldöttség tagjai saját szemükkel győződtek meg arról, milyen hamis és hazug volt a reakciónak a kolhozokról terjesztett meséje.

A szovjet parasztok nem rabjai, hanem boldog és szabad birtokosai a földnek,

amelyet közösen munkálnak meg a modern agronómia és agrotechnika segítségével. A magyar dolgozó parasztság felemelkedésének is csak egyetlen útja lehet: a szövetkezet, a föld társas megmüvelése, amelyre a dolgozó parasztok önként, saját elhatározásukból szövetkeznek.

A küldöttség tagjai közül Vincze Mihály kunszentmártoni földmíves elmondotta, hogy sok kolhoz-parasztnak most az aratás előtt még 11 mázsa gabonája van tavalyról. Látott négy- és félmázsás sertést és ne mondják, hogy szegénység az olyan tehén, amely évi 6000 liter tejet ad. A föld megmunkálását csaknem teljesen gépek végzik.

Egyetlen gép egyidőben arat, csépel és tárcsázik.

Az emberi erőt a lehető legnagyobb mértékben kímélik.

Lappincs János dunaszentpáli mintagazda jóleső érzéssel szólt arról, hogy számos kolhozparasztnak beszélt, akik részt vettek hazánk felszabadításában és ha törve is, de

beszélnek magyarul.

Balogh Margit, a kiskirályságí termelőcsoport tagja arról számolt be, hogy a kolhozokban vidám, megelégedett asszonyok dolgoznak. A szülők reggel 6-kor beviszik gyermekeiket a napközibe, ahol este 7-ig minden jóval ellátják az apróságokat.

Nagy Sándor, a Zemplén-megyei termelőszövetkezetek vezetője, a szalszki sztyeppéken létesült Gigant-szovhozról elmondotta, hogy ez a most dúsan termő terület a cári időkben kietlen pusztaság volt. Valamikor három és félmázsa rozsot sem tudtak fölt hektáronként termelni, ma

24—30 mázsa

a búza és a rozs hozama. A munka 95 százalékát gépek végzik és a szovhoz tagjai 5000 hektárt művelnek meg.

Értékpapírok bejelentési kötelezettsége

A *Magyar Közlöny* július 1-én megjelent számában a Magyar Nemzeti Bank hirdetményt tett közzé, mely szerint az Austria Vereinigte Emaillierwerke, Lampen- und Metallwarenfabrik A.-G., Wien, a Bauxit Trust A.-G., Zürich, Cementia Holding A.-G., Zürich, Cukorgyár Rt., Nagybecskerek, Duna—Száva—Adria Vasúttársaság, Wien, Duna—Száva—Adria Vasúttársaság elsőbbségi kötvényei (ar. fr. n. é.), Magnezitipar Rt., Bratislava, OFA Holzindustrie A.-G., Genf, Stummer Károly Cukorkagyárak Rt., Trnava, Union des Usines et des Exploitations Forestières de Nasic, Genf, értékpapírok tekintetében a bejelentési kötelezettség, ügyletkötési tilalom, stb. alól adott *korábbi menesítést megszüntetti.* A hirdetmény előírásai szerint az említett értékpapírokat — akár belföldön, akár külföldön őrzik azokat — a jogkövetkezmények terhe mellett 1949. évi július hó 8-áig be kell jelenteni a Magyar Nemzeti Bank Bankosztályánál (Budapest, V., Szabadság-tér 8. II. em. 221.), a bejelentő nevének és lakcímének közlésével. A bejelentésnek tartalmaznia kell az értékpapír megnevezését, darabszámát, darabonkénti névértékét és az értékpapírok őrzési helyét, illetve, ha az értékpapír nem a bejelentő tulajdona, közölni tartozik a tulajdonos nevét és lakhelyét is.

A Magyar Nemzeti Bank felhívja az érdekeltek figyelmét arra, hogy az ismertetett intézkedés következtében a szóbanforgó értékpapírok felett csakis a Magyar Nemzeti Bank előzetes engedélyével szabad rendelkezni, így tehát azok eladásához, elajándékozásához stb. a Magyar Nemzeti Bank engedélye szükséges.

A hároméves terv befejezésének, az ötéves terv indulásának ünnepe
a Budapesti Nemzetközi Őszi Vásár
szeptember 16—október 2
Kiállítók jelentkezése július 15-ig az ÁRUMINTAVASÁRIES KIÁLLÍTÁSI R. T. irodájában, Budapest VI, Szegfű utca 6. Tel.: 183-980, 183-989, 181-093, 181-095. Távirati cím: INTERNEX

35

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Mégsem térhetett ki, hogy szűkebb baráti körben vagy kollégák afférjában ne vállaljon párbajsegédi »méltóságot«. Ilyenkor azonban gondosan vigyázott arra, hogy a felek ne sok kárt tegyenek egymásban.

Egyed Zoltán, aki egy ideig a hétfői lapnál felettese volt Petschauernek és a vívóbajnok ujságíró-tehetségének egyik felfedezője, izgatott hangon hívta fel a barátját:

— Attikám, azonnal gyere a Hengliba. Életbevágó ügy!

Petschauer nevetve fogadta a nagy izgalmat. Egyed állandóan túlfűtött hangulatban élt és kedvelte a túlzásokat.

Most azonban komoly volt a dolog.

— Attikám, párbajozni vagyok kénytelen!

— Nem lehetne pofonnal elintézni? — kérdezte tréfálkozva a bajnok.

Kiderült, hogy sablónos afférról van szó. Pásztor Béla »Piros bugyelláris« címmel filmet rendezett. Az újdonság nem tetszett Egyednek és »levágta«. Erre Pásztor írt egy goromba levelet a kritikusnak. Az akkori idők erkölcse (illetve erkölcstelensége) szerint az ilyesmi vért kívánt.

— Össze fogom kaszabolni! — fogadkozott Egyed.

— Ugyan ne bántsd! Nem elég, hogy rossz filmet csinált, még meg is vágod!

A békítési kísérletek eredménytelenül végződtek. Pedig Petschauer minden rábeszélő tudományát előszedte.

— Darabokra aprítom! — erősködött Pásztor Béla.

A bajnok megüzente neki:

— Nem elég, hogy Amerikában elhagyta szegényt Hajmássy Ilona, még aprítani is akarsz?!

De a két gladiátort nem lehetett lebeszélni a vérfürdőről. A megbízottak kénytelenek voltak a legsúlyosabb feltételekben megállapodni. Nehéz kardok, csupán nyak-, hónalj- és csuklókötés.

Petschauer vezette a ötmenetes viadalt. Valóban a világ legnagyobb vívójának kellett karddal őrködni, hogy a két megvadult bohém össze ne kaszabolja egymást. Pásztor végül is kapott néhány kisebb karcolást, mire a vezetőségéd befejezettnek nyilvánította a párbajt.

— Sohasem volt ilyen nehéz harcom — mesélte később Petschauer. — Én, aki megszoktam, hogy egy jó vívó ellen kell küzdenem, nagyon nehezemre esett egyszerre két rossz vívó ellen hadakozni.

A párbaj Karády miatt

A sors iróniája úgy rendezte, hogy Attilának nemsokára párbajoznia kellett a »felével« és barátjával, Egyed Zoltánnal.

Egyed sebzett szívvel tért vissza Hollywoodból. Menyasszonyát, Hajmássy Ilonát látogatta meg, de a művésznő a karriert választotta a szerelem helyett, hűvösen fogadta, majd hazaküldte Európába. Egyed elkeseredett, majd új tehetségek felfedezésében kereste a gyógyulást. Társaságban megismerkedett egy fiatalasszonnyal. Szűk baráti körben meghallgatott tőle egy dalt és ez annyira magával ragadta, hogy a fiatalasszonyt elvitte Csathó Kálmánné Aczél Ilonához, a Nemzeti Színház kiváló művésznőjéhez és megkérte, hogy tanítsa meg a színjátszás művészetére. (Rövidesen nagy csillag lett a műkedvelőből: Karády Katalinnak hívják.)

Egyed Zoltán 1938 őszén bejelentette lapjában, hogy Karády Katalin személyében rövidesen új színésznő fog bemutatkozni egy Maugham-dráma főszerepében.

Petschauer, aki szerette a vidámságot és a tréfát, szatirikus megjegyzésekkel fűszerezte a felfedezést. Egyednek ezt elmesélték, a hirtelenharagú kritikus felelősségre vonta a barátját, vita, majd veszekedés keletkezett. Két hevesvérű, ideges ember között hamar kirobban a botrány. Egyed és Petschauer pillanatok alatt ökölre mentek. A kollégák nagynehezen választották szét őket. Amikor aztán lecsillapodtak a kedélyek, Egyed kijelentette, hogy ezt a sértést csak vérrel lehet lemosni. Végül a segédek párbajban állapodtak meg.

Most az idő távlatából tragikomikusan hangzik két jóbarátnak, két baloldali ujságírónak párbajtörténete. Néhány esztendővel később az egyiket az ukrán hómezőkre hurcolták, a másikat a Gestapo börtönébe. Ők mégis megverekedtek egymással, mert abban az időben úgy követelte a Horthy-éra erkölcstelen morálja.

Petschauer az utolsó pillanatig tiltakozott a kardpárbaj ellen.

— Gyerekek, csak nem fogok vele párbajozni? Bárhogy is vigyázok, mi lesz, ha mégis megvágom? Egyednek súlyos orbánca van és a legkisebb karcolás életveszélyt jelent a számára.

Végül megfogadta, hogy inkább szétvágatja magát, de nem sérti meg ellenfelét.

— Úgy érzem magam, — mondotta nevetve — mint amikor a kártyás betlit játszik. Nem szabad ütést csinálni.

A párbaj

A Fodor-féle vívóteremben játszódott le a nevezetes párbaj. Petschauer úgy szenvedett, mintha Gaudinivel, Marzival és Gombossal vívott volna egyszerre. Egyed eszeveszetten csapkodott, még a párbajsegédek is ijedten menekültek. Attila a falig hátrált, minden igyekezetét és vívásművészetét összpontosította, hogy leszerelje ellenfelét. De a felőrült hadakozó szerkesztőt nem tudta lecsillapítani. Kardja odaért Egyed homlokához. Vörös vércsepp jelezte a találatot, mire a vezetőségéd villámgyorsan beszüntette a párbajt.

Halálos haraggal vált el egymástól a két jóbarát. De másnap kibékültek.

(Folytatása következik.)

Mozik műsora

BEMUTATÓ FILMSZINHAZAK

ADRIA (Pestszentlőrinc): Z. 8-as találmány. ½7, ½9, v. ü. ½5. **ALFA:** Z. 8-as találmány. 6, 8, v. ü. 4. **ÁTRIUM:** Z. 8-as találmány. ½5, ½7, ½9. **DÉCSI:** Z. 8-as találmány. 5, 7, 9. **FÓRUM:** Csibészek. 5, 7, 9. **KORZÓ: (Ujpest):** Z. 8-as találmány. 6, 8, v. ü. 4. **KÖRÚTI HIRADÓ:** Magyar filmhíradó (a debreceni magyar-lengyel válogatott mérkőzés riportjával). Állatország a víz alatt (gyönyörű cseh kultúrfilm). Szovjet híradó. Tízperces lecke a fizikából (kísérletek a tűzzel és levegővel. Művészi magyar kultúrfilm). Magyar Világhíradó. Folyt. egyórás előadások reggel 9-től este 11-ig. **LLOYD:** Két út. 5, 7, 9. **OMNIA:** Janika. ½5, ½7, ½9. **ROYAL APOLLÓ:** Két út. 5, 7, 9. **ROYAL (Kispest):** Z. 8-as találmány 6, 8, v. ü. ¾4. **TÁNCSICS (Csepel):** Z. 8-as találmány. 6, ½9, v. ü. ¾4. **TÁTRA (Pesterzsébet):** Z. 8-as találmány. ½7, ¾9, v. ü. ½5. **URÁNIA:** Z. 8-as találmány. 4, 6, 8.

MASODHETES FILMSZINHAZAK

ADMIRAL: Kár a benzinért. ½5, ½7, ½9. **ADY:** Krisztina hadnagy. 4, 6, 8. **ALKOTÁS:** Olympia. ½5, ½7, ½9. **BODOGRÁF:** Kár a benzinért. 4, 6, 8. **CAPITOL:** Krisztina hadnagy. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **FORTUNA:** Uborka a repülőtér gyöngye. 5, 7, 9. **HOMEROS:** Krisztina hadnagy. ½6, ½8, ½10 Utolsó előadás a kertben. **IPOLY:** Égő város. 4, 6, 8. **KAMARA:** Kalózok kincse. ½5, ½7, ½9. **KOSSUTH:** Kalózok kincse. 5, 7, 9. Nyitott tető. **KULTÚR:** Varázskristály 5, 7, 9. Utolsó előadás a kertben. **OLYMPIA:** Denevér. ½5, ½7, ½9. **PALACE:** Krisztina hadnagy. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **PATRIA:** Csókos huszárok 4, 6, 8. **PETŐFI:** Mágnás Miska. 4, 6, 8. **PHÖNIX:** Denevér. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **ROXY:** Olympia. Száll a dal. ½5, ½7, ½9, v. ü. ½3. **SAVOY:** Kalózok kincse. 4, 6, 8. **SZABADSÁG:** Óceán vándora. ½5, ½7, ½9. **TÁTRA:** Találkozás az Elbán. 4, 6, 8. **TINÓDI:** A papa bogaras. ½5, ½7, ½9 órakor. **UGOCSA:** Égő város. 4, 6, 8.

SZINHAZAK MÜSORA: ROYAL REVÜ VARIETÉ (Erzsébet-körút 31.): Nyaraljunk Pesten (8). **KAMARA VARIETÉ** (Teréz-körút 46). Ami a szabin nőkből kimaradt (8). **ÁLLATKERTI SZABADTÉRI SZINPAD:** Nevető jazz (½9). **FÓVÁROSI NAGYCIRKUSZ:** Júliusi új műsor (4, ¾8). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér): Az ipafai lakodalom (8).

Nagypál László

az Operaház igen sokoldalú tenoristája harminchárom éves. Tíz évvel ezelőtt mint ösztöndíjas került az Operába s a Lehár születésnapjára rendezett díszelőadáson döntő sikerrel énekelte A mosoly országának főszerepét. Az idén a Fidelio Florestanjával fejezte be az évadot s a két egymástól igen távoleső jellegű feladatot ötven szereppel hidalta át. Hoffmann, Don Carlos, Faust, V. László és még sok más egyénien megformált szerepben csillogtatta meg tömör zengésű tenorját. Igazi nagy színészi ideálja Pertile, akivel egyszer az Otelloban egy színpadon szerepelt s aki valósággal lenyügözte hangjával és színészi képességeivel. Nagypál két évvel ezelőtt Olaszországban járt tanulmányúton és még ma is hatása alatt áll az ott látottaknak. Többször hívták külföldre vendégszerepelni, de az Opera nem tudja nélkülözni. Szabad idejében rengeteget olvas, főként saját szakmájával összefüggő irodalmat, azonkívül örökös tagja annak a römiegyüttes amely évtizedek óta minden után összeül Székely Mihály Komor Vilmos társaságában. Kiválhatatlan barátja és fegyverhordozója Bárdi György, akivel ők a színészvilág legagyafúrtabb viccmesterei. (D)

Szabadtéri gyermekelőadások menetrendje

A Népművelési Központ szabadtéri gyermekelőadásokat rendez. Hétfőn és szerdán a Széll-utcai játszótéren, az Almási-téren, a Ferenc-téren, a Sportcsarnok melletti játszótéren, hétfőn és pénteken az Illatos-út és Gubacsi-út sarkán, kedden, csütörtökön és szombaton a Kálvin-téren, a Rottenbiller-parkban, a Gyöngyösi-úton, kedden és szombaton a Ronyva-téren, a Köztársaság-téren, a Kossuth Akadémia kertjében, az Üllői-uti kislakásoknál és a Béke-téren, szerdán és pénteken a Valéria-telepen és a Schlick-téren. Az előadások délután négy órakor kezdődnek.

Július 16-án, szombaton este 7 órakor a Népművelési Központ szabadtéri hangversenyt rendez a Szent István-parkban, a Ferenc-téren, a Novibazár-téren, az Almási-téren, az ujpesti Április 4-etéren és a pestszenterzsébeti Pálmkertben.

Klemperer szombati Fészeklubbeli jótékonycélú szerenádestjének műsora egyre bővül. Anday Piroska a csütörtöki nagysikerű Aida-előadás után telefonon kérte párisi impresszárióját, hogy próbáját egy nappal halasszák el s így ő is fellép a szombatesti hangversenyen, amelyen kívüle még Gyurkovics Mária, Carl Lenström finn operaénekes, valamint a Székesfővárosi Zenekar kiváló szólóművészei szerepelnek. Raskó Magda, Fehér Pál, Maleczky Oszkár és Dénes György a műsor második, tréfás részében lépnek a közönség elé. A szerenádestet kedvezőtlen idő esetén is megtartják.

TITO SCHIPA hároméves kisfia, Titino Schipa társaságában Afrikába utazott hangversenyturnéra. Utána Budapestre jön és augusztusban fellép az állatkerti Don Juan-ban.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

A magyar színészet és a Világifjúsági Találkozó

A Magyar Színészek Szabad Szakszervezetének frissen megjelent hivatalos közlönye felhívást tartalmaz az ország színészeihez a Világifjúsági Találkozóvel kapcsolatosan.

»A magyar színészek számára különösen jelentős feladat vár a Világifjúsági Találkozón. Nem kis részük lesz szocializmust épitő országunk kultúrájának bemutatásában, de a világirodalom minden nagy alkotásának megszólaltatásában.«

A közlemény ezután így folytatja:

»Arra van szükség, hogy a magyar színészek felismerjék: milyen felemelő, nagyszerű művészi munka nyilik számukra.«

Svéd Sándor:

„Négy hétre a Lidóra utazom pihenni...“

Svéd Sándor, világhírű vendégművészünk, még többször énekel ebben a hónapban az Állatkerti Szabadtéri Színpadon. A jövő héten két napra vidékre utazik vendégszerepelni. Pécsett lép fel a Pécsi Nemzeti Színházban, ahol két hangversenyt ad.

— Augusztus első hetében négyheti pihenőre utazom, — mondotta nekünk. — Olaszországba megyek és a Lidón töltöm szabadságomat. Szeptember 5-én nyilik meg a bécsi Állami Operaház, amely az utóbbi hónapokban több sürgönyben és telefonon hivott meg, de a meghívásnak nem tudtam eleget tenni. A megnyitás előtt énekelek néhány estén, majd visszatérek Budapestre, hogy Operaházunkban, — alkalmasint új szerepben — lépjek fel. Október közepe táján indulok vissza az Egyesült Államokba, ahol szerződési kötelezettségeim vannak. Jövő tavaszra. — mint már évek óta minden tavasszal, — ismét hazajövök.

Minden használható színész munkához jut!

A fővárosi és vidéki színházak átszervezéséről illetékes helyen a következő felvilágositást kaptuk:

— Különböző felelőtlen hirek kerültek forgalomba a pesti és vidéki színészet bizonyos átformálásáról. Minden használható színész munkához jut. Több tehetség jön fel a vidékről és több pesti színész kerül vidékre. Magas színvonalú vidéki színjátszást teremtünk. Értékes, komoly, használható színész nem marad munka nélkül. A színésztársadalom művészi és gazdasági átszervezése rövidesen befejeződik.

„Két út“

Filmbemutató a Royal Apollóban

1944. Lettország. A német megszálló terroruralma alatt nyög a nép. A férfiakat elhurcolja az SS, mely családjaikat is sanyargatja. Az egész lakosság gyűlöli a nácikat. Két testvér közül az egyik jó hazafi és megszökik a rabságból. A másik gyenge jellem, akit csábit az uniformis és a vele járó kiváltságos könnyű élet. Beáll az SS soraiba és népének árulója lesz. Az egész környék megvetése kíséri. A sors szeszélye folytán éppen a renegát testvér az, aki kopóival elfogja a szökevényt . . . A vasfegyelem két kézzel szorongatja torkát, még saját családjának sem irgalmazhat. De a terror végetér, mert a németek visszavonulnak. Ivanov rendezte a hazafias tartalommal telitett, történelmi hátterü, igen értékes filmet. A bemutató közönsége minduntalan tapsviharral jutalmazta a színészi szempontból nagyszerüen tolmácsolt jeleneteket. Zsákov pompásan játssza a főszerepet.

„Z 8-AS“ TALÁLMÁNY

Csehszlovák filmbemutató

Az államositott vasgyárban a munkásság hősies erőfeszítést tesz, hogy a termelést a dolgozó cseh nép érdekeinek megfelelően fokozza. Uj eljárással kísérleteznek a »Z 8-as« műhelyben. A nyugatiak ügynökei mindent megpróbálnak, hogy a munkásságból árulókat sikerüljön megnyerni ügyüknek. Gyilkossággal, betöréssel, szabotázzsal bénítják a termelést, de a gyár dolgozói maguk veszik kezükbe sorsuk, egyben a gyár vezetését és a szervezett munkásság irányítása alatt a gyár zavartalanul működik.

Szabadtéri Aida bécsi főszereplőkkel

Az Aida tegnapi állatkerti előadásán a bécsi Opera művészei szerepeltek: Amnerist Anday Piroska énekelte, Radamest Carl Friedrich.

Az előadásnak voltak jó mozzanatai.

Az Aidát éneklő Laczkó Mária, ha kezdetben nem is érvényesült kellően, a nilusparti jelenet duettjében felszabadultan énekelt és lehető legjobb oldaláról mutatkozott be.

Anday Piroska hatásos színpadi jelenség. Amnerist ízléses és mértéktartó, amellett stilizált és határozott drámai játékkal jelenitette meg.

Carl Friedrich a megnyugtatóan biztos Radames-ek sorába tartozik. Sűrűn vágja magát vigyázzba; németes operajátszási iskoláját nem tagadhatja meg.

Losonczy György különös műgonddal dolgozta ki Amonasro szerepét és az előadásnak egyik legjobb pontja volt. Ez egyáltalán nem volt »nyári produkció«.

A főpap szerepében Bencze helytállt, fejlődik a király szerepét éneklő fiatal Várhelyi is.

A szabadtéri előadás szenzációjaképpen a II. felvonásban eredeti kétpúpú teve jelent meg a színpadon. A nilusparti jelenetben valódi pálmát láthattunk. Hiába, az Állatkerttel nem lehet versenyezni!

Komor Vilmos feszültségteljes vezénylése itt teljesen helyénvaló. Kiváló gyakorlata átsegit a nehézségeken.

S. V.

Színházi hírek

A Színész Szakszervezet legközelebb javasolja két ismert vidéki színigazgató játszási engedélyének visszavonását, mert súlyos erkölcsi kifogások merültek fel ellenük.

Szörényi Éva lesz a Royal Revüszinház következő műsorának egyik főszereplője.

A Világ nemrégiben közölte, hogy Nóti Károly vigjátékát kezdik forgatni a Hunnlában. Mint a Magyar Filmgyártó Nemzeti Vállalat közli, a hír tévedésen alapul.

Magyar szemüvegek, fényképezőgépek, *orvosi műszerek, írógép, „falusi kisbíró“* automatikus időbemondó és más műszaki újdonságok

A *Finommechanikai és Híradástechnikai Ipari Központ* bemutatótermet létesített a Váci-utca 24. számú házban. Tegnap mutatták be ezt az állandó jellegű kiállítást a sajtó képviselőinek. Tizenkét szakmai gyár tett ez alkalommal bizonyságot arról, hogy milyen eredményeket ért el a hároméves tervben.

Augusztusban lesz egy éve, hogy a központ megalakult.

Az államosításkor a hozzá beosztott legtöbb üzem defloites volt, állandó nyersanyaghiánnyal küzdött.

A termelés kisipari jellegűen történt, öreg rossz épületekben. A gépek közel 80 százalékát a németek és a nyilasok nyugatra hurcolták.

A központ vezérigazgatója megnyitó beszédében joggal és büszkeséggel mutatott rá arra, hogy

a névtelen dolgozók ezreinek hőstette az,

ami ebben a bemutatóteremben a belföldi és külföldi szakemberek elé tárul. Az államosításkor még az volt a legnagyobb probléma, hogy munkát tudjanak adni az üzemekben foglalkoztatottaknak. Ma

három és félszeresét termelik

annak, amit az államosítás időpontjában és nem az a gond, hogy kit hol foglalkoztassanak, hanem hogy hogyan szerezzenek szakmunkásokat. A dolgozók létszáma a gyárakban 50 százalékkal emelkedett és az üzemek átlagosan

5—6 hónapra előre el vannak látva rendelésekkel.

Egész tanulmányt lehetne írni arról, hogy milyen új cikkek gyártására rendezkedett be a finommechanikai és híradástechnikai ipar, a tervszerű termelés segítségével.

A régi és az új cikkek,

amelyek egytől-egyig a szó igaz értelmében vett minőségi áruk, tökéletes precízlós munka eredményei, ma már

utat találtak a világ minden részébe.

A *Gamma-gyár* »Duflex« néven olyan fényképezőgépet gyárt, amely a világhírű Leica készítményekkel minden tekintetben felveszi a versenyt. Az első széria rövidesen elkészül és külföldön fogja hirdetni a magyar műszaki tudás diadalát. A gyár optikai készítményei, távcső- és szemüveglencsei

a jénai gyártmányokkal egyenértékűek.

A *Danuvia* gyár táskaírógépét is bemutatták. Már folynak a beruházások, hogy ezt a nagy jövővel biztató iparágat sériagyártásra állítsák át.

Az óragyár a villamos faliórákon és ébresztőórákon kívül bemutatta legújabb gyártmányát, a csengős szinkron ébresztőóráját, amelyet szintén nem gyártottak eddig Magyarországon. A gyár egyébként olyan iramban fejlődik, hogy

rövidesen Közép-Európa legnagyobb óragyára lesz.

Láttunk egy készüléket, amelyet a magyar posta már használ. Ez a gép automatikusan mondja be telefonhívásra a pontos időt. Igen nagy érdeklődés van iránta a külföldi piacok részéről.

Kiállítottak olyan hangerősítő készülékeket, amelyek százezres lélekszámú gyűléseken is teljes hangtisztasággal viszik szét a hangot. Az »elektromos kisbíró« nagykiterjedésű falvakban és tanyaközpontokon mondja be a híreket és eseményeket.

Az *Orion* rádiógyár legújabb típusú rádiókészülékeit vonultatta fel, továbbá üvegipari gyártmányait és olyan legújabb hőpalackjait, amelyek

48 óráig melegen vagy hidegen tartják az italt vagy az ételt.

A Svéd és Társa, Erdély és Szabó, a Schember-gyár műszerei, mérlegei és egyéb precízlós gyártmányai nagyobb részt exportra kerülnek.

Igen nagy a fejlődés orvosi műszerekben és készülékekben. A *Rókus*-gyár fogorvosi szobája még a laikusoknak is látványosság. Operálókései, tűi, vizsgálati műszerei, tüdőtöltő készüléke egytől egyig a legmagasabb nívót képviselik.

A Vadásztöltény és Gyutacsgyár vadászszobája a legbeszédesebb bizonyítéka annak, hogy

a vadászat ma már mindenki előtt nyitva áll,

nem úgy, mint annakidején, amikor egy egészen kiváltságos réteg passzióját szolgálta.

A bemutatótermet már a megnyitás napján igen sok szakember kereste fel, köztük igen sok külföldi is. Ma lesz az ünnepélyes megnyitó, amelyen a gazdasági és politikai élet reprezentánsai vesznek részt.

(Dr. R. G.)

Félév alatt kétmillió vizsgálat és nyolcszázezer oltás a tüdőbaj elleni küzdelemben

A Népjóléti Minisztériumban az Országos Közegészségügyi Intézettel karöltve dolgozzák ki a gümőkór elleni küzdelem új irányelveit és módszereit. A régi módszerekkel szemben most elsősorban a betegség megelőzésére helyeznek súlyt.

A gümőkór elleni küzdelem szervezetét újból kiépítették.

Tüdőgondozás szempontjából az országot tizenkét körzetre osztják

és minden központban jól felszerelt tüdőbeteg gyógyintézetek irányítják a megelőzés és gyógyítás munkáját. Ez év nyarán megnyílik a központi szerv, a Tuberkulózis Diagnosztikai Intézete klinikai rész hozzákapcsolásával.

Új rendelkezés intézkedik a gümőkór bejelentéséről. Amíg a múltban a beteget csak akkor jelentették be, ha azok kétségkívül fertőző betegek voltak, a népjóléti miniszter rendelkezésére

most a kezelőorvosoknak be kell jelenteni minden tüdőbeteget.

Országszerte folyik a BCG-oltás, amelynek keretébe bevonták a tanyai lakosságot is.

Hat hónap alatt kétmillió vizsgálatot és 800.000 oltást végeztek el

és sor kerül az újszülöttek védőoltására is, amely teljesen veszélytelen.

A gümőkór leküzdésében a legkomolyabb feladatnak a betegség korai felismerését tekintik, ezért a gümőkórt a látszólag egészséges emberek között is keresik, hogy a kezdődő megbetegedést idejekorán megállapíthassák. Tömegszűréssel, mozgó röntgenképszolgálattal veszik fel a küzdelmet s

a város, a falu népét lakóhelyén keresik fel.

A Népjóléti Minisztérium 29 mozgó röntgenképszolgálat megindításával az ötéves terv alatt kétszer kívánja átszűrni az ország lakosságát gümőkórra.

Az Osztálysorsjáték mai húzása

60.000 forintot nyert: 31258

10.000 forintot nyert: 20278

5000 forintot nyert: 1031 20494

2000 forintot nyert: 15262 25802 35362

1000 forintot nyert: 1947 6136

600 forintot nyert: 13431 21047 23160 28640 39742 42787 43705 46137 57176 54759

500 forintot nyert: 6791 12104 12230 17669 22577 28846 44450 49186 51245 53473 54399

400 forintot nyert: 4078 5511 5847 6627 7693 9276 11809 12960 16222 19889 20113 20513 22257 24830 26076 27007 28534 30284 30532 31898 32864 33634 35277 36025 40381 44186 44222 46468 47022 47305 47732 50129 50142 53122 53583

250 forintot nyert:

116 207 563 712 738 755 776 940 950 974 979 1059 225 486 499 822 839 856 970 2168 218 547 719 791 3165 213 355 363 446 566 671 715 819 899 4006 044 244 471 562 749 763 868 877 965 980 5008 140 144 314 368 471 519 650 783 815 867 883 925 6038 085 086 120 528 575 834 986 7063 226 327 651 682 891 925 955 8028 048 084 214 481 499 594 686 879 9091 252 281 328 727 10100 193 436 555 582 872 11105 164 186 509 701 871 995 12060 270 299 371 459 593 695 765 856 965 13008 064 113 288 452 14091 380 387 760 15141 319 540 350 788 16276 476 477 519 582 585 670 17038 148 186 330 388 410 411 450 507 536 18045 092 267 388 679 19010 056 262 266 323 548 625 721 779 800 839 20146 149 211 218 350 353 369 371 504 875 965 21049 169 350 375 465 680 788 797 890 22041 166 457 772 867 893 905 23275 303 516 535 571 699 24002 009 527 539 547 604 667 728 761 812 900 25122 206 298 383 452 474 478 691 894 939 26092 305 698 910 27212 223 231 352 494 911 942 991 28076 151 414 546 661 891 910 945 20179 222 307 328 399 445 805 906 31141 272 853 854 904 32074 085 159 175 332 374 396 442 33290 315 731 810 872 34017 025 211 258 274 420 635 770 792 946 964 35184 252 432 477 523 580 638 650 778 950 36067 095 217 226 254 310 373 431 610 780 856 37071 40094 168 363 465 680 772 788 794 41065 116 277 304 321 551 556 696 726 933 42042 168 622 678 688 774 777 779 797 825 836 43030 243 395 482 806 935 44109 230 925 45010 309 424 600 771 873 915 928 940 46312 305 436 522 885 50008 021 058 082 131 27 8418 558 689 710 51058 072 253 438 503

½12-ig kihúzott nyeremények:

5000 forintot nyert: 23650.

1000 forintot nyert: 26673.

600 forintot nyert: 48149, 51970, 53706.

500 forintot nyert: 608, 19942, 36260, 39171, 44834, 44957.

*

Minden felelősség nélkül. A gyorslistát összeállította a húzás terében: Porteleki sorsjegyiroda, VI., Andrássy-út 18 és Almádi Rezsőné osztálysorsjegy főárusító, XI., Budafoki-út 26/b.

Az idén tizenegy kilométer villamosvágányt cserélnek ki

A Beszkárt hosszú vonalakon vágánycserélési munkát végez. Ez a munka soha nem látott méretek között folyik. A város egyes pontjai ragyogó világosak éjjelenként a hegesztők és a felfüggesztett világítótestek fényétől. Jelenleg 30 helyen folynak pályajavítási és 5 helyen pályaépítési munkálatok. Ebben az esztendőben mintegy 11 kilométer hosszúságban cserélnek vágányt és 52 kilométer hosszúságban végeznek javítási munkálatokat. Egy év alatt tehát körülbelül a nagykörúti vonalszakasz háromszorosának megfelelő vágányt cserél ki a Beszkárt.

ÓBUDAN a Zápor-utcában gyors ütemben épül három ponthaz. A központifűtéses 84 lakásba a jövő év elején lehet majd beköltözni. A Csalogány-utcában két ház, a Béke-utcában hat ház épül, ezekben 231 fürdőszobás lakás lesz.

Nyaraljon olcsón turistaházakban

Felvilágosítás Szobafoglalás

Turistaházakat Kezelő N. V. Bp., V., Báthory-u. 5. T. 120-157

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

36

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Nem lehetett ilyen könnyen kiengesztelni Mészáros Ervint. Petschauer egyik espressóban találkozott a kapitánnyal és formálisen bocsánatot kért, amiért vívóbajnok létére párbajozni mert egy amatőrrel.

— Nem szégyelli magát? — torkolta le Mészáros. — Még a gyonrom is kavarog, ha erre a szégyenletes esetre gondolok. Be is bizonyította és szódabikarbónát kért. Több világlap első oldalon foglalkozott Petschauer párbajával. Kiemelték, hogy a bajnok lovagiasan bánt ellenfelével.

XVII. FEJEZET

A humorista Petschauer

Hősünk kedvenc lemezeiről már előbb beszámoltunk, de nem lenne teljes a portréja, ha kihagynánk a humorista Petschauert. Igen ügyes kis humoreszkeket írt, főleg saját eseteiről. Például:

Carnera 1000 fontja

»Két szék a körúti szálloda szobájában. Az egyikben a bokszolóóriás, Carnera ül. Nem mosolyog. Nem lehet mondani, hogy kedves ember. Sőt: félelmetes. Félméteres feje van. Nincs agyonvert orra és letépett füle, csak a balszeme véres egy kicsit. Beszélgetünk. Nem szokásos interjúanyagért jöttem, hanem meg akarom tudni, mi az oka annak, hogy állandó nőügyei vannak?

— A nők sokba kerülnek, mi? — kérdezem.

Szemet dülleszt az óriás, két hatalmas markát egymásba kulcsolja. Most talán ráüt egyet a fejemre, hogy összemegyek, mint a harmonika. Készülődöm a knock-outra. De az óriás elmosolyodik, meg vagyok mentve.

— Micsoda nőügyek? Folyton a nőügyekkel zaklatnak engem. Szabad ember vagyok, mit akarnak tőlem?

— Bocsánat, signor, ön vőlegény. Sőt, a hölgy, mint értesülünk, be is perelte magát házassági ígéret megszegése címén.

Carnera feláll, ölelésre tárja karját. Gondolatban elbúcsúzom kedveseimtől. Az embertank válaszol:

— Nem vagyok vőlegény, vége van a pernek. Elvesztettem. Tekintélyes kártérítést fizettem. Megérte, mert újból független ember vagyok.

— Mennyit fizetett a szabadulásért?

— Nem illik erről beszélni; és megkérem, csak akkor írja meg, ha már nem leszek Budapesten.

— Tehát mennyit?

— Ezer fontot, de az ügyet befejeztem. Megígéri, hogy nem írja meg? — emelte fel a kezét s csak a haját simogatta meg.

Mi az, hogy megígértem, még be is tartottam, úgy tartottam tőle...«

„No és aztán?"

»A mai gyerekek legalább úgy tudják a sportot, mint Horatiust és legalább annyit olvastak Sárosiról, mint Hannibál alpesi átkeléséről. Ha nem többet.

Minap bent voltam abban a gimnáziumban, ahol érettségiztem (a Barcsayban). Minden úgy volt ott, mint régen. A pódiumon Vitellius és a Laokoon-csoport. Tanár urak cirkálnak a folyosón. Szekundaszag a levegőben. Csak a gyerekek változtak. Tagbaszakadtak. Sportemberek. Mindegyik futballistának van maszkírozva. Színes szvetterekben, lehajtott harisnyákban nyüzsögnek, zsibonganak, verekednek a kedvesképű lurkók, mert éppen tíz perc van a folyosókon. Tízórait majszolnak teleszájjal.

— Sárosi... Fradi... Cseh. Hungária... Ofszájd... megrakták a bírót, — sporthalandzsáznak, vitatkoznak.

Az egyik ablakmélyedésben szőke, hajú, szeműveges gyerek lekváros kenyeret eszik.

Megszólítom.

— Tudod, hogy ki vagyok?

— Nem én.

— Petschauer Attila vagyok.

— No és aztán, — feleli szemtelenül.

A többiek felfigyelnek, odajönnek. Néhányan megismernek, egy tagbaszakadt fiú vigaszt:

— Ne tessék komolyan venni, ez hülye. Nem érdekli a sport. Övele történt, hogy a »Cuku tanár úr« megkérdezte, milyen vész volt 1526-ban? Mit tetszik gondolni, mit mondott?

Osztálytársröhögés.

— Azonta, hogy tűzvész, a marha.«

(Folytatása következik.)

A nagy mérkőzés

Egy sportfilm bemutatója elé

Rövidesen több premiermozi tűzi műsorára »A nagy mérkőzés« c. filmet. A sportfilm megmutatja, hogy a szovjet sportoló legfontosabb célja a közösségi élet erősítése. Ezért edzi magát, gyorsabb lesz, ügyesebb, a sportban felfrissülve jobban végzi munkáját. És a munka gyümölcsét az egész társadalom élvezi. A nemzetközi mérkőzéseken sem az egyéni dicsőséget hajszolja, hanem ott is bebizonyítja a szovjet ember magasabb képességét és a Szovjetunió kimagasló eredményeit. Ez a szellem hatja át »A nagy mérkőzés« izgalommal teli, sporthumorral átszőtt filmet is.

Orvosi hir. Dr. Elek Sándor főorvos, az Ujs. Szan. Egyes. fizikoterápiás szakorvosa szabadságáról visszaérkezett és újból rendel VII., Somogyi Béla-út 3/a. T.: 423-947.

A **HALADÁS** új számának érdekességei:

HUMANIZMUS ÉS SZOCIALIZMUS
(Válasz egy olvasónak)
Kende Zsigmond vezércikke

CSEHOV Irta: *Kárpáti Aurél*

Marton Lajos Tel-Avivi levele

Verses keresztrejtvény

Molnár Ferenc novella

IDŐJÁRÁS-TOTO. Irta: *Stella Adorján*

Vas István három verse

Zádor István és Zsoldos Andor riportja

Hölgyfutár — Világhiradó — Radnóti József közgazdasági rovata — Vicclap — Sok cikk, rajz, glossza, enciklopédia

Somló József

az Operaház kiváló, most jubiláló tenoristája azt mondja, hogy a huszonöt évi operai tagsági ünneplés tulajdonképpen kegyes csalás, mert harmincnyolc éve már, hogy először színpadra lépett. Pályája olyan simán gördült, mint amikor egy jól megépített mozdonyt jó sinpárra állítanak. A kassa-brassó-pozsonyi színtársulattól került mint kész repertoár-tenorista az Operához és a lírai szerepkörön keresztül majdnem az egész operairodalmat végigénekelte. Két szerep nőtt végtelenül a szívéhez: a Herodes és a Mime. Mint mondja, önkritikája folytán tért át a drámai szerepkörre, mert ebből nem lehet kiöregedni, sőt bizonyos érettség szükséges e színészileg sem mindennapi feladatok megoldásához. Élete folyamán majdnem százszor lépett fel a Hoffmann cimszerepében, mostanában ugyanolyan kedvvel és ambicióval alakítja a hármas figurát. Még Kassán történt, ahova igen fiatal korában szerződött, hogy Faragó Ödön elvitte egy fiatal énekesnőtanárnőhöz azzal a szándékkal, hogy az hallgassa meg Somló énekét. Azóta is hallgatja — mint a felesége. Rengeteg élmény és kedves emlék raktározódott fel benne, sok mulatságos történet, amelyeket szívesen elevenít fel ízes előadással, baráti körben. Élete kettős munkakörben zajlik le, az egyik főterület természetesen az Operaház, ahol boldogan énekel addig, ameddig — úgy érzi — szükség van rá, de nem kevesebb energiát fektet a tanításba. Tanára a Színművészeti Főiskola operett-tagozatának, igyekszik mindazt átadni az új nemzedéknek, amit egy élet árán tapasztalt. A nyarat gárdonyi kis kertjében tölti, ahol a Velencei-tó környékének legszebb szekfűi teremnek.

(D)

A VILÁG panaszládája

A Világ nyugtaládájában megjelent a hivatalos válasz, hogy jeget kapunk. A valóságban még mindig nem hoznak jeget a környékünkre, ami ebben a kánikulában katasztrófát jelent a háztartások számára.

Ormódi-utca, Szendrő-út, Tállya-utca, Mártonhegyi-út, Deres-utca és környékének lakói.

A kispesti mártírok emlékének évfordulója f. hó 17-én, vasárnap d. e. 9 órakor lesz a kispesti izr. temetőben.

ÁLLATKERTI SZINPAD:
Ma és holnap: Három a kislány. Svéd, Honthy, Sárdy, Gencsy, Solthy.
Hétfőn: **Parasztbecsület — Bajazzók. Svéd,** Szilvássy, Simándy, Delly, Liontas.
Szerdán: **Rigoletto. Svéd,** Gyurkovics, Járay, Lönnström, Tiszay.
26-án: **Hoffmann meséi — Svéd.**

Klemperer búcsúest 21-én
Városi, 8. **Beethoven V.** Haydn: Búcsúszimf., stb. Jegy **Népművelési, KONCERT, M. MÚZSA.**

MAV SZIMFÓNIKUSOK:
szerdán, 20-án ½7
Puskin-kert (volt Eszterházy-u 4.)
Világhírű
Szerelmi Duettek
Szecsődy, Horányi, Relle, Kövecses, Joviczky, Klug, vez.: **Szőke.**

Operai fények

Mi a helyzet az Operában, a Városiban és a szigeti színpadon

Az Operaház nézőtere üresen áll, a széksorokat leszerelték. (Az egész nézőteret kicserélik.) A zenekar helyét megnagyobbították, több mint hetven centiméteres újabb területet hasítottak ki számára.

Az ősszel új ültetési rendet próbálnak ki. Több tervezet »fut« jelenleg. Van egy olyan terv, amely szerint a fafúvósok ülnének a karmesterrel szemben. (A vasbetonfalat faburkolatosra cserélik ki, ez jobb rezonanciát ad. A fúvósok hangját néha túlnagy erővel verte vissza a vasbeton.)

A Városi Színház akusztikája...

Műszaki reformokat hajtanak végre a Városi Színházban is.

1. Előrehozzák három és fél-négy méterrel a vasfüggönyt. Ezzel eltűnik a Senki Földje, amely eddig elveszett terület volt a színpad számára.

2. A Városi Színház akusztikáját meg kell javítani. A földszinti nézőtér hangnyelő függönyeit eltávolítják, a közönség ezentúl fajtákon át közlekedik. A proszcénium páholyok burkolatát kicserélik: fával bélelik. Ezenkívül elektrodinamikus akusztikát létesítenek.

3. Szociális téren: a színházban javítják a higienikus berendezéseket, az öltözőket és mosdókat, illetve újakat építenek.

Színház a szigeten

Rövidesen rendbehozzák a Margitszigeti Színpadot. Ez előreláthatóan augusztus 15—20 körül készül el, úgyhogy a világifjúsági találkozó idején már előadásokat tarthatnak. Értesülésünk szerint elsősorban balettelőadásokra kerül sor.

Az Operaház a szokástól eltérően, a nyáron néhány napra kinyitja kapuit. A világifjúsági találkozó alkalmából reprezentációs előadást terveznek.

Az állami színházak műszaki személyzete Albin János műszaki főnök vezetése mellett megfeszített munkával dolgozik a reformokon.

Mit játszanak a jövő évben?

Az Operaházban a szerződtetési tárgyalásokat túlnyomórészt lezárták. A szerződtetések nagyjából a tavalyi keretek között mozognak.

A műsortervet most állítják össze. Bizonyos, hogy az Opera továbbra is jellegzetesen repertoárszínház lesz.

Akad azonban már egy-két szitárd pont is a horizonton. Igy a műhelyekben már nagyrészt elkészültek az új Carmen Oláh Gusztáv tervei szerint készített díszleteinek kivitelezésével. Ezeket a díszleteket a milánói Scalaban már sikerrel próbálták ki. Az özönvíz előtti »humoros« szövegeket felfrissítik, a Carment Blum Tamás, a színház ifjú korrepetitora fordította újra. Carmen bonyolult és igen kényes szerepére Tiszay Magdát szemelte ki a vezetőség.

Fischer Sándor, a kitűnő műfordító már elkészült a Verdi: Macbeth fordításával. Ezt az operát még sohasem adták Magyarországon. A színház könyvtárában csak az 1847-ben írt első verzió volt meg. Az »új Verdi« időtartamban »versenyben« van az Aidával.

Tervbevették a Weber: Bűvös vadász-t, Klemperer vezényletével.

Igen sokat várnak balettvonalon az orosz vendég-balettkarmester működésétől.

Somogyi Vilmos

„Nem lehetünk olyanokkal együtt, akik csak fedőnévnek használják fel a színészi címet"

A Színész Szakszervezetben a közeltmultban *káderkutatást* hajtottak végre. Mindezt az általános politikai helyzet és ezen túlmenően a kulturpolitika terén beállott hatalmas fordulat tette szükségessé.

A káderkutatással kapcsolatban kérdést intéztünk a Színész Szakszervezethez. A következő felvilágosítást kaptuk:

— Kulturpolitikai életünk fejlődése megkívánja, hogy *megfelelő színészekkel szolgáljuk a kultúrára szomjazó tömegek igényeit.* Szükséges az is, hogy pontosan megtudjuk *milyen erőkkel rendelkezünk.* Kívánatos, hogy a káderkutatás révén *felszínre kerüljenek fejlődőképes, tehetséges tagjaink.* A kutatás munkája pozitív irányban halad. Első feladatunk, hogy *felfedezzük az ország különböző részeiben lévő vagy szerződés nélkül kallódó tehetségeket és megfelelő helyre juttassuk őket.* Először történik a színésztársadalomban, hogy *a színész őszintén nyilatkozhat magáról,* elmondhatja elképzeléseit a művészet általános fejlesztésére vonatkozóan és közölheti *egyéni kívánságait* is.

— A káderkutatásnak természetesen negatívumai is vannak. 1945-től kezdődően minden szelektálás nélkül *különböző ide nem való elemek kerültek* a szakszervezetbe. Akkor, amikor új színésztípust, új színészerkölcsöt akarunk megvalósítani, *nem lehetünk olyanokkal együtt, akik csak fedőnévnek használják fel ezt a címet: »színész«.* Azt akarjuk, hogy a magyar színészek valóban a nép művészei legyenek. Elsőrendű kötelességünk tehát az, hogy éberek legyünk és *megtisztítsuk sorainkat azoktól az elemektől, akik vagy erkölcsi felfogásukkal, a művészi munka teljes hiányában vagy pedig politikai magatartásukkal semmiféleképpen nem érdemlik meg a színész nevet.*

A kérdőíveket tíz, egyenként háromtagú bizottság vizsgálja felül. A bizottságok munkáját héttagú felsőbizottság irányítja és ellenőrzi.

SZOMBATI KRÓNIKA

1.

Kitűnő képességű zenei vezetőt kapott a Fővárosi Operettszínház a tehetséges Várady László karnagy személyében. Várady a Szegedi Állami Színházban dolgozott eddig s számos opera betanításával bizonyította be rátermettségét. (Hétfőn ő vezényli a »Parasztbecsület« és »Bajazzók« előadását az Állatkertben.) Várady egész estét betöltő dalműve Operaházunkban vár a bemutatásra.

2.

Sulyok Máriát, a Nemzeti Színház kiváló művésznőjét a Belvárosi Színház társulatához szerződtették. Az új évadban e színpad vezető színésznője lesz.

3.

Görömböly-Tapolcára készült néhány napos pihenőre Gáspár Margit, a Fővárosi Operettszínház igazgatónője, de a szervezés, műsortervezés munkája miatt nem hagyhatja el irodáját. Az operettszínházi ügyeket a Városi Színházban intézi.

4.

Érsek Mária karmesternő, az Operaház tagja és Katona Lajos, az Operaház énekese ma tartják esküvőjüket.

Lóránth László zenés darabot írt Csinom Palkó — Csinom Jankó címmel. A vidám történet a kuruckorban játszódik. A népballada ismert két alakja, mint ikerpár fog szerepelni a közönség előtt. A darab zenéjét Horváth Jenő szerezte.

Herendi Manci kedden operettdalokat énekel a rádióban.

Nem lesz többé katasztrofális szárazság, ha az új erdősítési tervet megvalósítják

Mérges alanyra ojtott paprika — Burgonyára ojtott paradicsom

Micsurin és *Liszenko* szellemében működik a Mezőgazdasági Tudományos Központ *Dinnyés* Lajos elnöklete mellett. *Ginter* Károly főtitkár, a szervezési osztály főnöke, éppen együtt ül »vezérkarával«, amikor felkeressük és így az egyes osztályok vezetőitől közvetlenül halljuk, hogy mi a munka lényege.

— Működésünk

lehetőségeinek perspektívája szinte beláthatatlan

— mondja a főtitkár. — Tudományos osztályunk irányítja tudományos intézményeink kutatótevékenységét, amely egyelőre növénytermesztési, növénynemesítési, növényegészségügyi, állattenyésztési, állategészségügyi, erdészeti és mezőgazdasági gépkísérleti irányokra tagozódik. Ide tartozik még az agrokémiai és agrobiológiai intézetek működése is.

— Agrobiológiai intézetünkhöz *tíz kísérleti telep* tartozik, amelyeket a tájegységeknek megfelelően állítottunk fel és *amelyek gyakorlatba viszik át az elméleti eredményeket.* Célunk a szántóföldi növényzetnek Micsurin és Liszenko útmutatásai alapján való tökéletesítése.

a jobb- és több termelés.

— Növényegészségügyi intézetünk *országos viszonylatban szervezi meg a növényi károkozók elleni küzdelmet.* Az agrokémiai intézet talajtani kutatásokat végez: *azt kutatja, mi hiányzik a talajból*

és hasznos útmutatásokat ad a talajerőgazdálkodás terén.

nyira megerősíteni,

Gépkísérleti állomásunk Bábolnán és Gombán kísérletezik újfajta — a talajnak és a növényzetnek legjobban megfelelő — mezőgazdasági gépekkel és szerszámokkal.

Az új növénykeresztezések iránti érdeklődésünkre a főtitkár az alábbi példákat sorolja fel:

— Talán meglepően hangzik, hogy a

mérges maszlagra paprikát és paradicsomot ojtottunk.

Azért tettük ezt, mert a maszlag vadnövény és mint ilyen, *lényegesen ellenállóbb a növényi vírusbetegségekkel szemben,* mint a nemesített növények. Hisszük, hogy az ojtás révén *a paprika és a paradicsom örökli ezt az ellenállóképességet,* viszont a második, harmadik termésből már hiányozni fog a maszlag mérgező hatása.

— *Burgonyára ráojtottunk paradicsomot.* Ettől azt várjuk, hogy *ne gumókból kelljen ültetni a burgonyát, hanem — magról vethessük.* Egyetlen településünkön *250 féle búzafajtával kísérletezünk.* Többek közt

a búza szárát kívánjuk annyira megerősíteni,

hogy kombájnnal tudjuk aratni, ami az emberi munkaerő roppant nagymérvű kímélését jelenti és gyorsítja a termés betakarítását. Kombájn — ez a szovjet találmányú remek aratógép — azonban csak erősszárú, álló búzánál használható, ezért kell búzánk szárát megerősíteni.

— *A lenmagolajtermelést is új alapokra kívánjuk fektetni.* Eddig ugyanis csak a rostra fektettek súlyt, mi azonban a magra éppen olyan súlyt kívánunk fektetni, mert

a mag a festékek egyik legfontosabb anyagát adja.

Eddig külföldről kellett ezt az anyagot behoznunk, de a lenmagtermesztés reformja után a hazai termelés fedezné a szükségletet.

— Az erdészeti osztálynak óriási feladatai vannak, mert a mult gazdálkodása tönkretette erdeinket, most pedig, a szocializmus felé haladva, a nép szolgálatába kívánjuk állítani az erdőgazdálkodást. Magyarország területének 12 százaléka volt erdő eddig, most ezt

20 százalékra kívánjuk emelni,

hogy a faellátást biztosítsuk. Az Alföld fásításával a mezőgazdasági termelést is elősegítjük, mert az *erdősítéssel a klímát is befolyásoljuk.* Ha az erdősítés megtörtént,

nem kell többé katasztrofális szárazságtól félni.

Az 5 éves terv keretében *250.000 hold erdőt létesítünk.*

— Uj faanyagok kikísérletezésével is foglalkozunk. *Az alföldi nyárfát keresztezés útján ellenállóbbá tesszük az éghajlati és talajtani hatásokkal szemben. Az akácot kiválasztás útján nemesítjük:*

a méhészet fejlesztése érdekében.

Korszerűsítjük a termelési és szállítási módokat, amivel óriási megtakarításokat érünk el és megkíméljük az embereket a roppant nehéz munkától.

IFJÚSÁGI SZÍNHÁZ — a Vígszínház új neve

Magyar darabbal nyit

Egri István, a Vígszínház új igazgatója bejelentette, hogy »Ifjúsági Színház« lesz a műintézet új neve.

Szeptember 15-én ünnepélyes külsőségek között nyílik meg az Ifjúsági Színház. A próbákat augusztus 15-én kezdik. Magyar darab lesz az évadnyitó újdonság. Címe: »Ifjúság«. Szerzői: Gyárfás Miklós és Örkény István.

A PETŐFI HÁZ a költő halálának századik évfordulója alkalmából Petőfi emlékkiállítást rendez Petőfi-kiállítást rendez az Irószövetség is. nlók a Rákosi vándordíjért.

A magyar-bolgár

barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyujtási egyezmény aláírásának egyéves fordulója méltán töltheti el elégtétellel, megnyugvással és büszkeséggel mindkét nép fiait. Ez a barátság, együttműködés és kölcsönös segélynyujtás a béke gondolatából született és minden időkben nagyszerű eredményekkel dokumentálja az egyezmény mély erkölcsi és politikai erejét. Mindkét nép tudja, hogy közös cél felé halad: a Szovjetunió vezetése alatt a béke, a népek jóléte, szabadsága, függetlensége, lelki és kulturális megacélozása és felemelkedése felé. A régi idők nagyhatalmi politikája a népek közötti ellentétek szitásán és kiélezésén alapult. A népi demokráciák politikája: a népek közelhozása, szolidáris menetelése és egy uj világ megteremtése javára a kölcsönös támogatás, a béke harcrakész megvédése és a népmilliók szabad boldogulása.

Az az eszmei tartalom, amely a magyar-bolgár egyezményt áthatja, ma egymásután állítja talpra az elnyomott népeket. Ezek a népek évezredes rabságból és nyomorból válnak saját urukká, saját sorsuk intézőivé és seprik el útjukból azokat a tényezőket, amelyek eddig életerejüket kiszívták. Ez a szellem él és lüktet, terjed és hódit és végre fel is fogja szabadítani a világ valamennyi elnyomott nemzetét.

A Szovjetunióban járt kultúrküldöttség ünnepi estje

A Szovjetunióban járt kultúrküldöttség tagjai pénteken este ünnepi előadáson számoltak be tapasztalataikról.

Rusznyák Istvánnak, a Magyar-Szovjet Társaság elnökének üdvözlő szavai után Csillag Miklós, a küldöttség vezetője, mondott köszönetet a Szovjetunió kormányának a lehetőségért, hogy megismerhették a világ első szocialista országát és nagyszerű népét, a felejthetetlen vendéglátásért.

— A Szovjetunióban a kultúra mindenkinek személyes ügye, a szovjet emberek életének szerves része

a magasszínvonalú szórakozás és a tanulás —

mondotta. Beszámolt a szovjet művészképzés magas színvonaláról és a művészek és a közönség eleven kapcsolatáról. Végül megállapította, hogy a magyar kultúra területén tapasztalható reakciós elhajlásokat csak úgy lehet kiküszöbölni, ha a harcban a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának több évtizedes tapasztalatai vezetik.

Gergely Sándor, a Magyar Irószövetség elnöke

a szovjet dolgozók nagy irodalomszeretetéről

beszélt. A Puskin születésének 150. évfordulója alkalmából kiadott 12.5 millió Puskin-könyv három hét alatt fogyott el.

Az ünnepi előadás a küldöttség tagjai: Osváth Julia, Fischer Annie, Székely Mihály, Garai György és Somogyi László műsorával fejeződött be.

Nagy fellendülés a motorsportban

A Magánalkalmazottak Szakszervezetének Testedző Egyesülete július 24-én rendezi nemzetközi meghívásos bajnoki pontszerző versenyét a Városligetben. Molnár Ferenc főtitkárhelyettes és Matykó Vilmos versenyfelelős ezeket mondják a versennyel kapcsolatban:

— Célunk a szakszervezeti sport és pedig elsősorban a technikai sportok fellendítése. A motorsport, a céllövészet, a repülés (ejtőernyőugrás és modellezés is), a kerékpározás és a vívás a legfontosabb sportágak ebben a tekintetben. Ezek között is a motorsportra különös súlyt helyezünk, július 24-i első nagyszabású versenyünk a sportág komoly eseménye lesz. Hatalmas tömegek állnak a motorozás mögött, így az hatalmas fejlődésnek néz elébe.

ŐSZRE VÁSÁRLÁS ELŐTT NYÁRI SZÜKSÉGLETEIT SZEREZZE BE

AZ ÁLLAMI ÁRUHÁZAKBAN

„JÓL VÉGZETT MUNKA EREDMÉNYE A KEDVEZMÉNYES ÜDÜLÉS"

Gyermek úszónadrág v. napozó	9.80	Női kartonruha, divatos modellek	59.80-tól
Tenisz zokni	5.30	Női szandál	84.—-től
Női csipkenadrág	9.80-tól	Férfi szandál	104.—-től
Női fürdőruha	24.50-től	Gyermekcipő, fehér száras 23—26	60.50
Shantung, minden színben	22.31	Nyári férfiing	27.60
Imprimé, legújabb minták	31.60-tól	Férfi short avatva	69.80
Ruhavászon	23.74	Férfi vászonöltöny avatva	288.—

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

50

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Sárga Ferenc beperli Petschauer Attilát

1936-ban a budapesti úgynevezett társaságnak kínos szenzációja akadt. Dr. Sárga Ferenc, egy nem is éppen hódító külsejű, de közismerten krakéler fiatalember megszöktette, majd később feleségül vette Darkó Magdát. A botrányos leányszöktetés után sok lovagias ügy keletkezett. Ahogy Petschauer Attila írt róla 1936 december 1-én:

— ...Sárga Ferenc az a hős, aki miatt most egész Budapest »sárgaságban« szenved. Klubokban, színházakban, mozikban mindenütt a Sárga-párbajokról beszélnek...

Irt még egyebet is Petschauer a korszaknak erről a tipikus lovagjáról. Sárga ugyanis nem vetette meg a reklámot. Zűrzavaros, nagy hűhóval megrendezett párbajai bejárták a szenzációhajhászó világsajtót. Nagy példányszámban megjelenő angol lapok, a Daily Express és a Daily Miror hasábokat írtak róla és közölték a képét, amint meglehetősen éles dekoltázsban kerdot tart a kezében. Ahogy Petschauer írta róla, »azért reklámiroztatja magát Sárga, azért fratja magáról, hogy rettegett szpadaszen, mert Amerikába szeretne vívómesteri szerződést kapni«.

De Petschauer meg is látogatta a félelem- és gáncsnélküli lovagot és klubtagot és egyenesen nekiszegte a kérdést:

— Azt beszélik a városban, hogy ön reklámpárbajhős! Operettszerűen rendezi a párbajait.

A bajnok cikke ezután közli az akkor nagy szenzációt keltett interjút. Sárga, aki úgylátszik még is csak respektálta Petschauer vívóművészetét, engedelmesen válaszolt Petschauer kérdéseire. Eldicsekedett vele, hogy a világ minden részéről kapott ajánlatokat, még Filmsztárnak is akarták Amerikába szerződtetni.

Az interjú utolsó mondatai így hangzottak:

— Még egy kérdés doktor úr: ön azt mondja, hogy nem csinál reklámot párbajainak. Akkor miért engedte meg, hogy félmeztelenül, kerddal a kezében lefotografáljják?

Mosollyal az arcán felelte Sárga Ferenc:

— Kérem, ki nem hiú? Ha már jönnek a fényképészek, miért ne fotorafáltassam le magamat?!

Vádirat Petschauer ellen

1937 június 18-án vette kézhez Petschauer Attila azt a vádiratot, amelyet Sárga Ferenc ügyében adtak ki ellene. A hírhedt leányszöktető úgy találta, hogy Petschauer cikke alkalmas arra, hogy őt »közmegvetésnek tegyék ki, illetve ellene bűnvádi és fegyelmi eljárás indíttassék.« Ezenkívül lealacsonyítónak és megszégyenítőnek találta magára nézve Petschauer cikkét.

Petschauer részletesen megbeszélte az ügyet védőjével, dr. Vajda Ödönnel, majd együttesen megszerkesztették és előterjesztették az úgynevezett »észrevételeket«. Petschauer Attila beadványa sok érdekes részletet tartalmaz.

A bajnok leleplezi Sárga Ferencet

Négy nappal később, 1937 június 22-én került a budapesti büntetőtörvényszékhez Petschauer Attila ellenirata. Ez az akta alaposan elvette a kedvét Sárga Ferencnek a további pereskedéstől és a nyilvános tárgyalástól.

— Dr. Sárga Ferenc — állapította meg Petschauer — kereste az alkalmat, hogy félmeztelenül, kerddal a kezében lefényképezzék külföldi lapokban való közzététel céljából. Nyilvánvaló, hogy ennek a hírverésnek anyagi háttere volt.

— Bizonyítani kívánom, hogy dr. Sárga reklámot csinált párbajaiból és a Daily News, New-York World Telegramm és más világlapok hasábjain félmeztelenül jelent meg a képe, párviadalra felkészült helyzetben. Az egyik fotográfia gyalogsági tisztikarddal a kezében ugyancsak félmeztelenül a saját lakásán ábrázolta a sértettet. A Daily News egyik cikkében feltűnően hangoztatta, hogy dr. Sárga párbajsegéde a kormányzó testőrkapitánya volt és ezt igen jellemzőnek találja a magyarországi viszonyokra.

(Folytatása következik.)

Föltámadott a tenger...

Irta Petőfi Sándor

Föltámadott a tenger,
A népek tengere;
Ijesztve eget, földet,
Szilaj hullámokat vet
Rémítő ereje.

Látjátok ezt a táncot?
Halljátok e zenét?
Akik még nem tudtátok,
Most megtanulhatjátok,
Hogyan mulat a nép.

Reng és üvölt e tenger,
Hánykódnak a hajók,
Süllyednek a pokolra,
Az árboc és vitorla
Megtörve, tépve lóg.

Tombold ki, te özönvíz,
Tombold ki magadat,
Mutasd mélységes medred,
S dobáld a fellegekre
Bőszült tajtékodat;

Jegyezd vele az égre
Örök tanuságul:
Habár fölül a gálya,
S alul a víznek árja,
Azért a víz az úr!

Színházi hírek

A színészi működéstől örökre eltiltott Putnik Bálint színigazgató a szezon végéig vezetheti színházát. Putnikkel egyidejűleg egy ötösbizottság is vezeti a színházat. A kultuszminisztériumból a koncesszió megvonására egyelőre még nem érkezett válasz.

Dr. Szalay Karola, az Operaház volt primaballerinája, a Színművészeti Főiskola tanára lett.

Több rajzfilmet kapott Moszkvából a Magyar Filmhivatal. Hét szép színes filmet a közeli napokban ezek közül be is mutatnak.

Oravetz Lászlót, a Fővárosi Operettszínház volt főtkárát, a Magyar Színházhoz titkárnak nevezték ki.

Szilágyi Marcsa, aki a Szaktanács kultúrautójával járja az üdülőket, a következő menetrendet közölte a Világgal: »Hétfőn Galyatetőn játszunk, szerdán Lillafüreden, csütörtök Tapolca, péntek Hajduszoboszló, szombat Nagymágocs.«

Bordy Bella vendégszerepel a Józsefvárosi Színházban. Az Ipafai lakodalom női főszerepét játssza.

Csehszlovák filmművészek érkeztek Moszkvába. Bolsakov szovjet filmminiszter fogadta a küldöttség tagjait, akik útjuk során a szovjet film kérdéseit fogják tanulmányozni.

Fischer Ferenc vizsg. fogász, fogászati működését megkezdte. VI., Nagymező-utca 45. (X)

ALLATKERTI SZINPAD:
Holnap: Három a kislány
Svéd, Honthy, Sárdy, Gencsy.
Hétfőn: Carmen
Anday Piroska, Carl Friedrich, Losonczy, Relle, Fekete.
13-án: Lammermoori Lucia
Gyurkovics, Járay, Bencze, Érdy.
14-én: Aida — Anday
Carl Friedrich kamaraénekes, Losonczy, Laczkó, Bencze.
16, 17: Három a kislány
18-án: Parasztbecsület
Bajazzók. — Svéd, Simándy, Szilvássy.

SZÉKESFŐVÁROSI ZENEKAR HANGVERSENYEI:
IX. szimfonia Klempererrel
12-én, kedden 8-kor Állatkertben Anday, Szecsődy, Simándy, Littasy, Budapesti kórus.
Klemperer búcsúest 21-én
Városi Sz. 8. ausztráliai útja előtt. Beethoven V. Haydn: búcsúszimf., Mendelssohn. Jegy Koncert, Népműv. M. Múzsa.

KONCERT MESTERBÉRLET
12 hangverseny
Bruchollerie, Darré, M. Haas, Kentner, Fischer A., Szigeti, Neveu, Isaac Stern, Odnoposoff, Ricci, Mainardi, Pankey. Bérletek 12—96 Ft. Koncertnél.

MAV SZIMFÓNIKUSOK
kerti hangversenyei
13-án, szerdán ½7-kor
Puskin-u. (Eszterházy) 4. Rossz idő esetén Zeneakadémián ½8-kor.
Szimfónikus-est
közr. Zareczky, vez.: Szőke.
15-én, pénteken ½7-kor
Jacobi: Fall L.:
Sybill M. Pompadour
közr.: Neményi, Raffay, Fekete, Szabó, vez.: Török Emil.

Oisztrach és Oborin Budapestre jönnek a Világifjúsági Találkozóra

A budapesti Világifjúsági Találkozó kiemelkedő eseménye lesz a zenei verseny, amelyen a legkiválóbb ifjú művészek vonulnak fel. A klasszikus versenyt a Zeneakadémián, a népi versenyt a Magyar Színházban rendezik. A zenei verseny rendkívüli jelentőséghez jut azáltal is, hogy a bíráló bizottságban megjelennek a világ zenei életének vezetői. A Szovjetunió a bíráló bizottságba a többi között David Oisztrahot, a világ legnagyobb hegedűművészét jelölte, továbbá Lev Oborint, akinek művészetét a szovjet kulturális küldöttség legutóbbi budapesti látogatása során ismerhettünk meg. Szvjecsnikov, a világviszonylatban is kiváló karmester, a Szovjetunió Állami Énekegyüttesének karnagya, Sztyopanova, a Moszkvai Opera művésznője, Anyiszimov, moszkvai konzervatóriumi tanár, ugyancsak szerepelnek a bíráló bizottságban.

A jövő hónapban a következő kisfilmeket készíti a Filmgyártó NV.: Gyapjútól a ruháig, Táncol a nép, Jó takarmány, Futóhomok, A cimbalom varázslója és a Vitorlázó repülés.

A HALADÁS új számának érdekességei:

Találkozás egy rendkívüli emberrel, irta: Fodor József

A Gettó vége, Ilja Ehrenburg novellája

Wágner és társai, Halász Aladár cikke

Az ismeretlen Reviczky, irta: Kiss Dezső

Amin a világ nevet

Londoni képeslap — Budapestről, irta: Zoltán Andor

A Vadember és családja, irta: Kovács Dénes

Pacsirták kalitkája, Szombati Sándor cikke

Kutya az adóhivatalban, irta: Stella Adorján

Joe Turner kislánya éltanuló lett Budapesten, Halász Péter riportja

Tizenhetedszer sem sikerült, irta: Radnóti József

Hölgyfutár — Világhiradó — Glosszák

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Országos stagione társulatot is szerveznek

Nagy érdeklődéssel várják a színházi világban a holnaputáni napot, a hétfőt, mert ekkor teszik közzé hivatalosan, hogy *kit hová szerződtettek.* A színészszerződésekről szóló eddigi hírek — mint jelentettük — nem voltak véglegesek, *a kijelölt igazgatók csak előzetes tárgyalásokat folytattak a vezető színészekkel és színésznőkkel.*

Annyi máris bizonyos, hogy azok a vezető színészek, akiknek neve nem szerepel az eddigi szerződtetési hírek során, a most megszervezés alatt álló *országos staggionetársulatnál kapnak szerződést.* Ez a társulat Budapesten fog székelni és vidéki városokba jár vendégszereplésre. Hírt adtunk arról is, hogy helyenkint Budapesten is tart egy-egy számára kijelölt színházban bemutatót azzal a darabbal, amellyel majd azután vidékre utazik. A staggione tagjainak és más vidéki színházakhoz delegált vezető színészeknek *ugyanakkora gázsijuk lesz, mint a fővárosi színházak művészeinek.*

Úgy értesülünk, hogy a jövő évadban *állástalan színész nem lesz,* mert még két színház sorsáról döntenek a közeli napokban, a politikai kabaréról (amely valószínűleg a Pódium épületében fog működni) és a Modern Színház sorsáról. Mindkét színház legalább 20—25 törzstagot fog szerződtetni.

Négyszáz sorozatos fellépés után vidéki turnéra indult Mezey Mária

Az elmult színházi év legsikeresebb sorozat-színésznője volt Mezey Mária, aki tizenhárom hónap alatt négyszázszor lépett fel — összesen négy színdarabban. Priestley-től Verneuil-ig a legkülönbözőbb műfajokat játszotta, a legkülönbözőbb figurákat alakította, köztük anyaszerepet is. Most, kapuzárás után, vidékre utazott és különböző városokban fogja játszani a »Szombatesti hölgy« címszerepét. Elutazása előtt beszélünk a művésznővel, aki a következőket mondotta:

— Kezdő éveimet Sebestyén Mihály társulatánál töltöttem és itt tanultam meg, hogy a színésznek nem szabad válogatni a szerepekben. Húszéves voltam, amikor a Tűzmadár anyaszerepét osztották rám. Rövidesen az Azrában Bajor Gizi szerepét játszottam, majd komika szerepet, azt, amit a budapesti előadáson Gombaszögi Ella alakított. Előfordult, hogy egyik estén én voltam a társulat primadonnája, másik estén pedig statisztáltam.

Körútjáról így nyilatkozott:

— A négyszáz fellépés után rámfért volna egy kis pihenés — különösen, hogy közben filmeztem is, — de én mégis eleget tettem a meghívásnak és sorra látogatom a kisebb-nagyobb városokat. Társulatomnak és nekem ezúttal nincs más célunk, minthogy jókedvet és szórakozást vigyünk azoknak, akik akárcsak mi, egész esztendőben dolgoztak.

Verdi Requiem a Károlyi-kertben

Komoly művészi események a szabadtéri koncerteken

A nyár a művészetben nem jelent nálunk feltétlenül könnyű produkciót. Tegnap például a Károlyi-kertben hatalmas közönség előtt Verdi örökszép, dallamgazdag, forró áradású, operaszerű Requiemje került sorra a Budapesti kórussal és a Székesfővárosi Zenekarral Forrai Miklós vezényletével.

A Requiem döbbenetesen drámai és csodálatosan közvetlen. Itt a magasfokú mesterségbeli tudás valóban az egyszerűséggel és az érthetőséggel párosul. A melódia a zene lelke és ezek a melódiák az emberi fájdalmat éneklik meg. A mű hangulata gyakran teátrális és sokhelyütt az operák finaléinak lüktetésére emlékeztet.

Az első részben a férfikar nem érvényesült. Rossz volt az elhelyezés. Szünetben emelvény került a férfiak alá, most már nem énekeltek az előttük álló nők hajába.

A Károlyi-kerti koncertek különös varázsa lehet, ha alkalmat ad a művészeknek arra, hogy új oldalukról mutatkozzanak be. Tegnap is új szólistaszereplőket hallhattunk.

Laczkó Mária komoly vivőerejű, szép anyagú szopránja feltűnő akkor is, ha a művésznő ebben a stílusban még gyakorlatlan.

Tiszay Magda már sokkal jobban közeledett a műfajhoz. Előadásának drámai ereje van. Mezzoszoprán szólamában néha mély tüzek gyúlnak.

Simándy József az Ingemisco tenoráriával ért el hatást.

Littassy György megfontolt kifejezésmódja, érzelemtelt, de formák közé fegyelmezett előadása nagy oratóriumgyakorlatra vall.

Az »Agnus dei« és a »Libera me« hatásos és színpadias volt. A Requiem operaszerű és nem kell félni egy kis színpadias beállítástól.

Forray Miklós a kórus kitűnő mestere vezényelte a Székesfővárosi Zenekart és a Budapesti kórust.

*

A Puskin-kertben Traviata-előadás volt. Futó impresszióként megemlíthetjük, hogy Verdi, akinek zenéjében annyi dinamikai energia, ember- és helyzetábrázoló jellemzés van, nem kevésbbé érvényesül kertben díszlet és jelmez nélkül is. Lehet énekelni »civilben« is, a hatás nem ezen múlik. A »Gördülő Opera« második estjén a nyári idő meghozta művészeink jó kedélyét is és némi humort igyekeztek belevinni előadásukba. (Miután azonban a Traviata nem humoros, jobb ezt a Szevillaira hagyni.) Nagyobb létszámú kórus feltétlenül az előadás hasznára válnék. A címszerepet Szecsődy Irén biztos fölénnyel énekelte. Járay és Reményi a további főszereplők. A kíséretnek nem kell ennyire pattogni.

*

Kedélyes »Denevér«-előadás zajlott le az Állatkertben. *Klemperer* főzeneigazgatót az esős idő sem tudta megfosztani szenvedélyes lendületétől. Klemperer először abbahagyta a nyitányt, mert idegesítette, hogy a hátamögött valaki bemászott a zenekarba. Másodszor is távozott, de most már csak azért, hogy kabátot, kalapot vegyen, ezt is levetette később, amikor belemelegedett a dologba... A betéthangverseny szereplői közül *Szilvássy* Margitot emeljük ki, aki nagy sikerrel énekelt magyar nótákat. Egyébként a betegségéből felépült *Maleczky* Oszkár volt a legjobban elemében.

Somogyi Vilmos

Ünnepi magyar-szovjet est a Városi Színházban

A Szovjetunióban járt magyar művészcsoport jövő pénteken este ünnepi estet rendez a Városi Színházban.

Csillag Miklós előadása, továbbá Székely Mihály, Osváth Júlia, Fisher Annie és Garai György szereplése lesz az est nagy eseménye. A Székesfővárosi Zenekart Somogyi László vezényli.

Szeplők ellen Créme Edy ismét kapható. Török-patika, Király-u. 12. (X)

Londoni pénzügyminiszteri tárgyalások az amerikai és angol gazdasági válság árnyékában

Londonban az angol, amerikai és kanadai pénzügyminiszterek megkezdték tárgyalásaikat. Jól értesült londoni körök szerint *Cripps* angol pénzügyminiszter *Snyder* amerikai pénzügyminiszterrel folytatandó megbeszélésein a következőket kéri sürgős segítségképpen az Egyesült Államoktól:

1. Az Egyesült Államok kezdje meg újból a stratégiai nyersanyagvásárlásokat az angol birodalomban. Ezek a vásárlások január óta szünetelnek, ami nemcsak

közvetlen dollárbevételtől fosztotta meg Angliát,

de a kereslet csökkenése folytán a birodalom legfontosabb dollárexporttermékeinek az árát is erősen leszorította.

2. Az importkorlátozások enyhítésével és vámmérséklésekkel tegye az USA lehetővé az angol áruk behozatalának növelését az Egyesült Államokban.

3. Mentsék fel Angliát az 1946. évi kölcsönszerződés 9. szakasza alól, amely szerint Anglia nem növelheti vásárlásait más országokban, ha nem növeli egyszersmind ugyanazon áruk vásárlását az Egyesült Államokban.

Snyder amerikai pénzügyminiszter követelései között szerepel a font szabad átválthatóságának helyreállítása és a sokoldalú kereskedelmi rendszerhez való visszatérés, az Anglia által az utóbbi időben gyakorolt kétoldalú szerződések helyett.

Snyder azt is tanácsolja Angliának, hogy ármérsékléssel és hatékonyabb termeléssel igyekezzék a dollárországokba irányuló kivitelét fokozni.

Minden szakértő jól tudja, hogy ez a tanács, még ha meg is fogadja Anglia, csak hosszú évek céltudatos munkájával lenne megvalósítható és így belátható időn belül

nem járhat gyakorlati eredménnyel.

Hoffmann, a Marshall-kiutalások vezetője kijelentette, hogy Anglia 1600 millió dollárt szándékozott ebben az évben a dollárországokban való vásárlásokra költeni. Ezt valószínűleg 450 millió dollárral csökkenti. Ebből az összegből 250 millió dollár esnék az Egyesült Államokra. A nagyarányú importmegszűkítés *Hoffmann* szerint azt a hatást válthatja ki Amerikában, hogy Anglia kevesebb segélyt kap majd, mint amennyire szüksége van

és így »Angliát csak a saját polgárai menthetik meg.«

Ebből a nyilatkozatból is kitűnik, hogy az USA a végsőkig elmegy abban az elhatározásában, hogy külkereskedelmi követeléseinek elfogadására kényszeritse az angolokat.

A kölcsönös követelések a valóságos problémáknak a felszínen mozgó visszatükrözései, csupán

a dolgok mélyén az Egyesült Államok és Anglia egyre növekvő gazdasági válsága húzódik meg.

Akárhogyan is végződjenek tehát a londoni tárgyalások, a megállapodás csak átmeneti jellegű lehet, mivel a háttérben olyan súlyos szociális és gazdasági bajok húzódnak meg, amelyek gyökerétig való lehatolást a tárgyaló felek meg sem kísérlik.

Gumipitypang, fagyállóbb burgonya, édesebb kukorica

A Hermann Ottó-úti Növényörökléstani Kutató Intézet kísérleti telepén az intézet tudósai most végzik »idénymunkájukat«. *Manninger* István, az intézet adjunktusa tájékoztatott a kísérletek eredményeiről:

— Az Intézet mindenekelőtt *Micsurin, Liszenkó* és *Gluscsenko* kísérleteinek eredményei alapján munkálkodik — mondotta. Munkánk lényege, hogy az ojtások révén újrajta növényeket állítsunk elő, valamint megrövidítsük a növénytenyésztési időt.

— Az egyik kísérleti veteményes ágyban több mint 60 fajta lennel kísérleteznek. A másik ágyban szovjet tudósok kísérletezései alapján elvetett növények. *Gluscsenko* és *Liszenko* fedezték fel, hogy a burgonya különböző szöveteiből más és más jellegű növény válhat. Más növényt kapunk például, ha kivágják a burgonya szemeit, rügyeit s így vetik el. Igy az alsóbb szövetekből fejlődő burgonya eltérő lesz az eredetitől.

— A vadburgonya jelentős szerepet játszik a burgonya nemesítésében. A vadburgonyát nem lehet keresztezni »kultúr«-burgonyával. Ojtással küzdik le ezt a nemkeresztezhetőséget, így fagyállóbb és egészségesebb burgonyát kapunk a jelenleginél. Érdekes kísérletezések folynak ezekkel a vadburgonyákkal. Mivel ez a burgonya nálunk 11 óránál több napfényt kap, mint szülőhazájában (Magyarországon hosszabbak a nappalok), hazánkban nem terem gumót. Most folynak a kísérletek, hogy a vadburgonya néhány tulajdonságát a magyar burgonyába is átültessék.

— A magyar gumigyártás értékes anyaghoz jutna a Szovjetunióban nagy területeken termelt gumipitypang (más néven: kox-agiz) meghonosításával. A gyermekláncfűhöz hasonló pitypang vastag gyökerének tejnedvéből állítják elő a nyersgumit. Magyaróvárott már vállalat alakult a gumipitypang termeltetésére s nagyobb területen kezdték meg a pitypang nemesítését és meghonosítását. Természetesen, még néhányévi munka szükséges, hogy gumigyártásunk tekintélyesebb pitypanggumihoz juthasson.

— A gyógyszergyártás fontos alapanyagával, a Daturával is kísérleteznek, hogy hatóanyagát növelhessék. A paradicsom minőségét vegyszerekkel emelik, javítják. A fogyasztóközönség bizonyára örömmel fogadja az intézetben megindult kukoricanemesítési munkálatokat. Többéves munkát igénylő kísérletezéssel ugyanis nagyobbcsövü, édes csemegekukoricát tenyésztenek. De nemcsak a fogyasztásnál lesz előnyös az újfajta kukorica, hanem nagy termőképességénél fogva 20—30 százalékkal emelheti tengeritermésünket.

— A kísérletek már eddig is igen biztatóak, de bizony még várni kell, hogy egy-egy új vagy nemesebb növény biztos eredménnyel köztermelésbe kerülhessen — fejezte be érdekes tájékoztatóját *Manninger* István adjunktus.

A Bakony 23 centiméterrel emelkedett, Karcag 10 centiméterrel süllyedt

Meglepő hírt hallottam a napokban:

a budai oldalon a talaj szintje emelkedik.

A föld mélyének titkai mindig izgatták a rejtelmeket kutató emberi elmét. Miért reng a föld olyan területeken, amely távol esik a tűzhányóktól? Miért fakadnak fel váratlanul források? Mi az oka annak, hogy a folyók hirtelen, megmagyarázhatatlan okból más irányba veszik útjukat? És — ha igaz, hogy a budai hegyek egyre magasodnak — mi okozza ezt a különös jelenséget?

A Pénzügyminisztérium Állami Földmérési Ügyosztályán dr. Bendefy László műszaki főtanácsos, geológustól erre vonatkozóan a következőket hallottam:

— A szárazföldi magasságokat, mint ismeretes, a tengerek szintjéből számítják. Amikor elsőizben végeztek Magyarországon szabatos magasságmérést, Trieszttől indultak ki. A méréseket a nyolcvanas évektől kezdődően a bécsi katonai földrajzi intézet végezte. Akkoriban az ország területén négy helyen úgynevezett »főalappontokat« létesítettek. Az egyiket Székesfehérvár mellett, Nadapon. A főalappontok

gránitsziklára csiszolt vízszintes felületek,

amelyeket egy-egy obeliszkszerű építmény véd a külső sérüléstől. Abban az időben feltételezték, hogy a gránitból felépített hegységek hosszabb idő multán sem változtatják magasságukat.

— 1924-ben a Háromszögelő Hivatal megkezdte az új országos felsőrendű szintezési hálózat kifejlesztését, kiindulva Nadapból. 1932-ben az új eredményeket összevetették a bécsi szintezési eredményekkel és azt tapasztalták, hogy mindazok a pontok, amelyek változatlan magasságúnak mutatkoznak, összekötve olyan vonalat adnak, amely Miskolc tájáról kiindulva a Bükk és Mátra déli lábánál Budapesten át, a Velencei-tó és a Balaton déli szélénél elhaladva mintegy kettéosztja az országot. Ettől a vonaltól

északra a magassági pontok a régi szintezés óta emelkedtek, délre pedig süllyedtek.

Ez az emelkedés, illetve süllyedés nem is jelentéktelen. A legnagyobbfokú a Bakonyban, ahol a régi mérés óta 23 centiméter emelkedést is mértek. A süllyedés legnagyobb értéke Karcag és Kisujszállás környékén volt észlelhető, ahol a szintsüllyedés eléri a 10 centimétert.

— Sikerült megállapítanom, hogy az azonos szintváltozást szenvedő pontokat összekötve olyan görbéket kapunk, amelyek a geológiai szerkezetre jellemzőek. Kiderült az is, hogy egész vízrajzi hálózatunk — mégpedig a folyók folyásiránya, szakaszjellegváltozása, vagyis az, hogy hol kezd egy folyó kanyarodni, hol épít zátonyokat, szigeteket és hol mocsarasodik el — a legszorosabb összefüggésben van a jelenkori szintváltozásokkal, illetőleg

magával a földkéreggel a mozgásával.

Tavaly Pannonhalma és Csaják között megismételtük a szintezést és az új mérés tökéletesen igazolta, hogy a szintváltozások geológiai eredetűek.

Amikor azirán érdeklődtem, hogy a vizsgálatok mennyiben befolyásolhatják a Nagy-Budapest felszíne alatt hévvizek további feltárását, dr. Bendefy László a következőket válaszolta:

— Nagy-Budapest hévvízfűtés problémájának gyakorlati megoldásához csak akkor foghatunk hozzá, ha ismerjük a főváros környéke altalajának törési vonalhálózatát. Felmerült a gondolat, hogy ezt felsőrendű szintezéssel nyomozzuk ki. Ez a munka sikeresnek igérkezik.

A szintezési munkának a gyakorlati életben való hasznosításával kapcsolatban is mondott egy érdekes példát:

— A bányamunkások egyik nagy réme az úgynevezett karszt-víz. Nem egy halálos szerencsétlenségnek vált már okozójává. Az új szintezések eredményeképpen

a karsztvíz által előidézett balesetek elkerülhetők lesznek.

Még egy utolsó kérdés: Mi az oka annak, hogy az ország területének egy részén a talaj szintje általában emelkedik, a másik részén pedig süllyed?

— Valamikor az ország felszínének képe általánosságban fordítottja volt a mainak. Az Alföldön hatalmas hegység emelkedett, a Kárpátok helyén pedig tengervályú volt. A nagy európai hegyrendszerek kialakulása idején ez a helyzet pontosan az ellenkezőjére változott: a központi hegytömeg lesüllyedt, a szomszédos területek pedig kiemelkedtek.

Ez az óriási mozgás a mai napig sem fejeződött be

és amit mi a szintváltozásokkal kapcsolatban tapasztalunk, ezeknek a hatalmas, szárazulatképző mozgásoknak lecsituló hullámai...

Pakots György

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

Újtípusú mészégetők készülnek, amelyekben szén helyett generátorgázzal égetik a meszet. Ez lehetővé teszi a kemencék gazdaságosabb kihasználását és a mész minőségének lényeges javítását. A generátorkemencéknél a kemence kezelője gombnyomásos kapcsolókkal és tolattyúkkal dolgozik, így szabályozza az égetést és az anyagszállítást. Azelőtt a forró kemence mellett 60—70 fokos hőségben dolgoztak a kemencekezelő munkások.

⊙

Az ötéves terv textiltermelési előirányzatának megvalósításához évi 5000 textilszakmunkás kiképzéséről kell gondoskodni, — írja a Textil Ujság. Ennek során tanműhelyeket és tanulóotthonokat épitenek. Az összel induló tanfolyamok számát legalább 125-re emelik, egyenként 35 résztvevővel. A tanműhelyeket szakositják. Lesznek tehát fonó-, szövő-, hurkoló- és kikészitő tanműhelyek, ahol a jövő szakmunkásgárdája a legszakszerűbb kiképzést kapja.

⊙

A gépipar racionálisabb termelésre való átállítása során a jövő évtől kezdve a Szerszámgépgyár N. V. lesz az ország központi szerszámgépjavító gyára. A javítás központositása révén nagy megtakarítás érhető el munkaidőben és önköltségben.

⊙

Az »alufa« bútorok már sok helyen láthatók. Ezeket a bútorokat alumínium és falemez préselése útján állitják elő. A préselést eddig kézierővel végezték, most azonban áttértek a hidraulikus úton való préselésre. Ezzel a préselés idejét három nap helyett három percre csökkentették. Azelőtt, a kézimunkával, enyvezéssel összeragasztott lapokat sokszor három napig is száradni kellett hagyni. A hidraulikus préselés tökéletesen, szinte pillanatok alatt ragasztja össze az alumíniumlemezt a falemezzel. Egyelőre négyféle alufabútort gyártanak: iróasztalt, frógépasztalt, iratszekrényt és tárgyaló asztallapot. Az ötéves terv során ebben a gyártási ágazatban is további jelentős feladatokat kívánnak megvalósítani. Tervbevették az alufa típusbútorok és konyhabútorok készítését és továbbfeldolgozásra alufa félkészgyártmányok készülnek majd, vasúti kocsik belső burkolatához és autobusz karoszériákhoz.

⊙

Az indiai lapokban hasábos cikkek jelennek meg arról, hogy az angol pénzügyi válság befolyással lesz az indiai gazdasági helyzetre is.

Színházak mai és jövőheti műsora

NEMZETI (Rákóczi-út 33—35. sz.): szombat: Ahogy tetszik (7). Vasárnap: A kertész kutyája jubileumi előadás (7).
MAGYAR (Izabella-tér): szombat: Dohányon vett kapitány (7).
ROYAL REVÜ VARIETÉ (Teréz-körút 31): Egész héten minden este: Nyaraljunk Pesten (8).
KAMARA VARIETÉ (Teréz-körút 46): Egész héten minden este: Ami a szabin nőkből kimaradt (8).
KIS SZINHÁZ (Rottenbiller-utca 20—22): szombat: Szélviharos éjszaka (½8).
ÁLLATKERTI SZABADTÉRI SZINPAD: szombat: Szív küldi szívnek (½9). Vasárnap: Három a kislány (½9). Hétfő: Carmen (½9). Kedd: Beethoven: IX. szimfónia (½9). Szerda: Lammermoori Lucia (½9). Csütörtök: Aida (½9). Péntek: Nevető jazz (½9).
FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ: Júliusi új műsor (4, ½8).
JÓZSEFVÁROSI (Kálvária-tér): Egész héten minden este: Az ipafai lakodalom (8).

Nyaraljon olcsón turistaházakban
Turistaházakat Kezelő N. V.
Bp, V., Báthory-u. 5. T. 120-157
Felvilágositás
Szobafoglalás

Klemperer – Dimitrov emlékéért

Klemperer Ottó, a világhirű karmester felkereste barátját, dr. *Kun* Ervin koncertigazgatót és érdeklődött nála: hol tartanak Budapesten Dimitrov-emlékünnepséget, mert azon feltétlenül részt akar venni.

— 1933-ban Berlinben a Kroll-opera igazgatója voltam — mondotta Klemperer — átéltem a Reichstag égését, végigizgultam a nagy Dimitrov-pert. Visszagondolva bátor kiállására és németországi szereplésére, *kötelességemnek tartom, hogy legalább ennyivel dicsőzzek emlékezetének.*

Kun Ervin közölte vele, hogy az általa elérhető legközelebbi emlékünnepélyt az Egyesült Izzóban tartják, ahol *Horváth* Márton felelős szerkesztő emlékezik meg Dimitrovról. Klemperer kiment az ünnepségre. A SzIT sorfala fogadta s az elnöki emelvényre ültették.

Néhány nappal ezelőtt Bukarestben gazdasági megállapodást irtak alá a Szovjetunió és a Román Népköztársaság képviselői. A megállapodás értelmében három szovjet-román vegyes vállalatot létesítenek, a fémiparban, az épitőiparban és a szénbányászatban.

28

Petschauer Attila vidám élete és tragikus pusztulása

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

— Kérlek, Attikám, úgy hallom, remek összeköttetéseid vannak a kultuszminisztériumban. Teljesítsd barátom kérését.

A jövevény előadta, hogy ő a kultuszminisztérium egyik intézményének a tisztviselője, de felmondtak neki és arra kérte Petschauert, intézze el, vonják vissza felmondást. A bajnok türelmesen végighallgatta, jegyzeteket készített, amelyeket »Malcsik-ügy« címmel gyüjtött össze. Ettől kezdve Malcsik, a b-listás férfiú mindennapos vendége volt Petschauernek, amig el nem intézte az ügyét. De adjuk át a szót a bajnoknak:

— Reggeltől estig szaladgáltam Malcsik ügyében. Kiderült ugyanis, hogy a b-listázásnak volt egy kis oka: valami okmánybélyegek tünték el a hivatalában. Node négygyerekes családapa volt és megsajnáltam. A nyakamra járt mindennap és mindig ezzel a mondattal búcsúzott: Meglátja, bajnok úr, majd meghálálom.«

— A kultuszminisztériumban el is intéztem a dolgot. Visszavonták a felmondást. Alig vártam, hogy közöljem az örömhírt Malcsikkal. Mint minden nap, most is jelentkezett telefonon. Elakadt a szava, amikor megmondtam neki, hogy visszavették. »Személyesen jövök, bajnok uram, hogy megköszönjem és megháláljam a nagy kegyét« — mondotta pityergő hangon. Örültem, hogy végeztem vele és igy a legkedvesebben elháritottam a hálálkodást. »Felesleges, hogy ezért befáradjon, a dolog el van intézve«. De Malcsik szigorúan rámszólt: Dehogyis fáradtság ez nekem, bajnok uram. Tudom én, mi az illem! Személyesen megyek be, hogy megszoritsam bajnok uramnak azt a jóságos kezét és különben is szeretnék két potyajegyet kérni a vasárnapi válogató vivómérkőzésre.«

Petschauer és a Baumgarten-díj

Az 1935-ös Baumgarten-díj kiosztása csodálatosképpen úgy alakult, hogy a két legbaloldalibb és kormányzati körök előtt legroszszabbhirű költő, a Magyarországról kitiltott »Korunk« — a Népszava és egyéb baloldali lapok munkatársai, József Attila és Fodor József úgynevezett »kisdíjat« kaptak. Nyilvánvaló, hogy nem feleltek meg az »elefántcsonttorony« igényeknek ezek a földszagú, »nyers« költők. Fodor József gorombá megjegyzések kiséretében megtette azt, ami a díj történetében még nem forult elő: visszaküldte a díjat! Természetesen óriási botrány keletkezett az ügyből. Babits Mihály, a Baumgarten-díj főkurátora, a nagy költő és irodalmi vezér, azonnal le akart mondani a kuratóságról. Fodor József ma igy emlékszik vissza az akkor nagy port felvert ügyről:

— Mikor megtudtam a lapokból a nagy »megtiszteltetést«, hogy engem és József Attilát ebben — az általam másodrendünek minősitett — kitüntetésben részesitett a Baumgarten-kuratórium, igen nagy méregbe jöttem. Magyarul mondva, majdnem megfulladtam a méregtől. El sem mentem a díjkiosztásra, hanem próbáltam megkeresni József Attilát, hogy a díjat közösen adjuk vissza. Sajnos, sehol sem tudtam őt megtalálni. Mint hallom, ő szintén keresett engem, hasonló célból. Rendkivüli lesujtotta a »kitüntetés«. A kiosztásnál vissza akarta utasitani, de a kurátorok lebeszélték szándékáról, minden szépet, jót, utólagos teljes elégtételt és sok pénzt igérvén neki. — Másnap a reggeli lapokban háromhasábos cikkekben megjelent: — hogy »Fodor József visszaadta a Baumgarten-díjat«. A díj — 1000 pengő — 1935-ben, amikor 30 pengő volt egy magas vershonorárium, 80 pengő egy novella magas honoráriuma — és József Attila »havi 200 pengő fixről« álmodott — tekintélyes összeg volt. Nekem összesen 49 fillér volt a zsebemben, nagylendületü tettem idején, állásom pedig nem volt.

(Folytatása következik.)

ult a barack-kivitel

mölcsértékesítő Nemzeti Vállalat, minőség szerint, 50 fillértől 1 forintig terjedő áron veszi át a termelőktől a 80—85 százalékos érésben lévő gyümölcsöt s vagónban azonnal Ausztriába szállítja. Július 26-ig egyedül erről a vidékről 50 vagon barackot kell kiszállítani.

maga tökéletességében.

A Magyar színház a napokban Tristan Bernard A kis kávéház című vígjátékát mutatta be. Vajda László, a darab rendezője példásan ügyes munkát végzett az interieur megalkotásával. A „kis" kávéházak millióje, butorzata, elrendezése rendkívül találó és jellemző. A vígjátékok tárgyához, cselekménye helyéhez és alakjaihoz teljesen és tökéletesen simuló. A boulvard St. Michel környékén vannak Párizsban ilyen kis kávéházak s a fényképet nézve, azt gondoljuk, mintha a gondos rendező egy valósággal ételező is kávéházról vette a mintát.

*

Ebben a rovatban, mely szintén az interieur nagy fontossága és szükségessége mellett bizonyít, ezután megjelenő minden számunkban tárgyalni fogjuk a színpadi interieurőket, amelyek ma már stílust, találékonyságot, ízlést, sőt műízlést képviselnek.

Bán.

□ □ □

A »házak« nagyrésze budafoki sváb gazdáké, akik régebben alaposan megfizették a lakbért. A »háziurak« nagyrészét Volksbund. miatt kitelepítették.

— Most már jókedvű vagyok, hiszen nemsokára beköltözünk az új házba, ezt tessék megnézni!

Alig száz méterre a barangolásoktól három hatalmas épülettömb buzódik. Serényen dolgoznak az építőmunkások. Csupa egyszobás és kétszoba-mellékhelyiséges lakás készül, fehérre festve, deszkapadlóval, villanyvilágítással.

És megint eltűnik a fővárosi környékének képéről egy jelentéktelen kép. A múlté egy sivár, szégyenfoltja.

kapott állandó munkát, most már nem panaszkodhatunk.

Az udvaron kifeszített kötelekre ruhanemüik száradnak. Elkerített részen koszos kis malac rí. A következő lakásnál fiatalasszonyt találunk az ajtóban.

— Sohasem hittem volna, — mondja — hogy valaha tetőterraszom is lesz. Mert rövidesen »modern« lakásba költözöm. Most pontosan az ágyam fölött van az állatállományom, egy kacsa és egy tyúk. Télen nagy volt az eső s reggel arra ébredtünk, hogy a kezünk vízbe ért. Az ajtón valóságos áradat zúdult be és az egész berendezésünk úszott.

Elmondta, hogy

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

22

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Jellemző vívótörténet

Ugyanennek a cikknek a folytatása:

»A mult héten külföldön szerepeltek a magyar vivónők és vivók. A verseny után Bogáthy Erna kivételével hazajöttek. Bogáthy nem jöhetett, lázas lett és ágynak esett. Ott kellett maradnia. A magyar csapat vezetői pénzt hagytak Bogáthy Ernánál, hogy orvosságot vehessen magának és ne haljon éhen idegenben. Ez szép cselekedet volt. Csak az volt a baj, hogy a vivószövetség egyik vezetője nem így vélekedik a rögtönzött vivó-betegsegélyről. Mikor az illető úr értesült a vezetők nagylelküségéről, ezt mondta:

— A vivószövetség nem azért van, hogy betegeket gyógyitson. Ha az urak nagylelküek voltak, akkor viseljék a betegsegélyezés költségeit.«

Ilyen volt a sportszellem a Horthyvilág sportvezetőiben.

Csak rombolni tudnak!

A futballszövetségről a színtiszta igazat irta akkor Petschauer:

»Közgyülés előtt áll a szövetség, ilyenkor a személyes ambiciók szeretik elérni célkitüzéseiket. Szegény magyar futballsportnak még csak ez kellett. Száz sebből vérzik... Aki az eseményeket figyelemmel kiséri, csak azt tapasztalja, hogy olyan vezérkara van a labdarúgó szövetségnek, amely nem tud épiteni, hanem csak rombolni.«

Ilyen közleményeknek köszönheti a bajnok, hogy a rendszer urai gyülölettel emlegették és vártak az alkalomra, hogy kiüssék kezéből a tollat.

Főnöke azzal jutalmazta munkáját, hogy kiküldte a berlini olimpiászra. Örült a kitüntetésnek, hiszen ez nagy előléptetést jelentett a kezdő hirlapirónak. De csak az egyik szemével nevetett. A másikkal sirt. Siratta önmagát, a verhetetlen világbajnokot, a plans legnagyobb sztárját, aki kard helyett töltőtollat vitt magával a népek küzdelmének stadionjába. Méla-bússá tette az a tudat, hogy nem mint aktív versenyző, hanem csupán mint »kiküldött tudósitó« vesz részt a nagy mérkőzésen. Ugyanakkor azonban vigasztalást talált abban, hogy nem kell fegyverét összemérnie a horogkeresztes sportolókkal. Sokszor hangoztatta bizalmas barátai előtt, sőt szélesebb körben is, hogy a berlini mérkőzés nem nevezhető olimpiásznak, mert ott már nem a népek barátságának, hanem a gyülöletnek zászlaja leng az árbocon.

De most már ízig-vérig hírlapíró volt. Sport-tapasztalatai, nagy ismeretsége és népszerűsége különösen támogatták munkájában. Fölényes biztonság, szaktudás jellemezte minden riportját.

Sok érdekességei írt a sporteseményekről a lap hasábjain és még több érdekeset mesélt baráti körben az »új« Németország egyéb szégyenletes eseményeiről.

XI. FEJEZET.

A berlini olimpiászon

Petschauer Attila kiküldetését a budapesti német követségen igen rossznéven vették. A náci követség felhivta telefonon a küiügyminisztérium sajtóosztályát és felszólitotta: intézkedjék, hogy jobboldali tudósitókat küldjenek Berlinbe. A baloldali lapok ragaszkodtak munkatársaikhoz. Petschauer ellen külön kifogása volt a követségnek. Közölték, hogy nem kívánatos elem. Kemény Simon szerkesztő kijelentette, hogy nem hajlandó mellőzni Petschauer személyét, mert sportszempontból ő a legalkalmasabb a szakszerű tudósitásokra. Nagynehezen sikerült azután elintézni, hogy kiutazhassék.

Az Anspach-ügy

Petschauer úgyszólván mindenkit ismert a nemzetközi sporttársadalomból. Felkereste Berlinben az odaérkezett Paul Anspach belga hadbíró ezredest, a nemzetközi vívószövetség elnökét, hogy interjút kérjen tőle lapja számára. Ez volt a tudósitás:

— Elnök úr! Beszéljünk őszintén arról, mit vár a vívó-olimpiásztól. Minket magyarokat nagyon érdekel a vívás. Kérdem önt mon colonel, hogyan látja az olimpiai vívóversenyek esélyeit? Mit gondol, ki lesz ao győztes?

(Folytatás következik.)

Hogyan teszi ártalmatlanná a nép ébersége az alattomos kémszervezetet? Erről szól a

Főszereplők:
Tjapkina és Krjucskov
URANIA — DÉCSI — LLOYD

Zárdanövendékből apród — apródból szerelmes asszony — szerelmes asszonyból a zsarnok gyilkosa lesz
KRISZTINA HADNAGY

ROYAL APOLLO, CORSO, CORVIN, ATRIUM, ALFA, ADRIA, Kispest, Ujpest, Pesterzsébet

Rendezte: Rabenalt
Főszerepben: Petra Peters

A náci pokolban!
UTOLSÓ ÁLLOMÁS
STUDIO, ELIT

Az Állami Szinművészeti és Filmművészeti Vizsgáló Bizottság július 4-én kezdődő minősítő vizsgáira a jelentkezést július 2-ig meghosszabbította.

Ticharich Zdenka, a kitűnő zongoraművésznő július 6-án, szerdán délután szerepel a rádióban.

A Pódium egy nappal meghosszabbította szezonját. Vasárnap tartják a Szombatesti hölgy évadzáró előadását.

Révai Dezsőt, a Magyar Filmgyártó Nemzeti Vállalat vezérigazgatóját gyomorfertőzéssel az Uzsoki-utcai kórházba szállitották. Állapota annyira javult, hogy a hét végén átveheti a Hunnia vezetését.

Alexej Dikij szovjet filmszinész eddig három filmben nyujtott kiemelkedő alakitást. Kétszer alakitotta Sztálint élethű ábrázolásban. Uj filmjében, a nálunk is bemutatásra kerülő »Sztálingrádi csatában« ismét Sztálin alakjában látjuk viszont.

A XIV. kerületi elöljáróságon Sákváry Ilona és Ellek Mária növendékei Péter és Pál napján sikerült hangversenyt rendeztek.

Héjj János

a Nemzeti Szinház belső világának egyik igen kedvelt és népszerű alakja, mint fiatal dunántúli parasztgyerek, huszonöt évvel ezelőtt kezdte el keringését Thália székhelye és annak papjai körül. ő »alakitja« a valóságban a megbizható összekötőt. Hivatali beosztása: szerepkézbesitő. A nevezetes Füstös bácsi avatta be a mesterség titkaiba, ami nem is olyan egyszerü, mint elképzelné az ember. Jó diplomatának és pszichológusnak is kell lenni egy személyben, mert gyakran előfordul, hogy nemcsak vinni kell a szerepet, hanem vissza is kell hoznia. Ilyenkor bizony lelki elsősegélynyujtásra is be kell rendezkednie s ékesszólással meggyőzni a szinészt arról, hogy a szerep biztos bukást jelentene számára. Azt mondja, hogy manapság, amikor megszünt a sztárkultusz, könnyebb lett a szerepkézbesitő munkája. Huszonöt év alatt szinte hozzánőtt a szinházhoz. Eleinte csetlett-botlott, mint afféle kis ügyetlen falusi gyerek. Egy év multán már Hevesi Sándor mellett dolgozott az irodában. Volt igazgató, akivel nem tudott »kijönni« s akkor a szinház különböző posztjain teljesitett szolgálatot, mint bútoros, kellékes. Sok emberi gyengeséget, de ugyanannyi nagyságot is tapasztalhatott egész közelről. Mostanában kilencven szinésszel tart állandó kapcsolatot s elérzékenyülve beszél arról a nagy szeretetről, amellyel a szinház vezetősége előkésziti a negyedszázados jubileumát. Minden darabot elolvas, mielőtt kikézbesiti. Előfordult már az is, hogy kezdő iró darabját ő olvasta el először s ajánlására szinpadra is került. Csak a Nemzeti Szinházba jár. Egyetlen hétéves kisfia máris szinházrajongó, de inkább az Operát részesiti előnyben. Héjj János diplomáciai érzékére jellemző, nem árulja el ki a kedvenc szinésze, inkább elkereli a kérdést azzal, hogy Shakespeareből kezd részleteket citálni. Könnybelábbadt szemmel mondja, hogy ott szeretne maradni élete utolsó pillanatáig a kedves falak között, ahol fél életét töltötte. (D)

Klemperer Mozart-estje

Klemperer a világot járta és igy a Székesfővárosi Zenekar Mozart-hangversenyét el kellett halasztani. Péter Pál napján, kissé késön is került sor a nevezetes zenei eseményre. Jobb késön, mint soha és a mester ugyancsak kitett magáért, főként a Jupiter-szimfóniában.

De azokban a »számokban« is amelyeket talán valamivel könnyedébben vett a mester is, mindig volt valami nagyvonalú és egyénien szuggesztív. Igy a Simphonie Concertante második tételének melankolikus befejezése megragadó volt. Ennek a számnak a két szólistája két kiváló zenekari művész: Tátrai Vilmos, a zenekar első hangversenymestere és Iványi József mélyhegedűs. Tátrai csiszolt, finom játékmodora és Iványi kitűnő technikája említésreméltó. Engel Iván az F-dur versenyt szép színekkel játszotta. Klemperer arcán fenséges derű ömlött el ezen a zenekari estén, gyakran fordult hátra, hogy így próbálja fegyelmezni a nyugtalankodó hallgatókat. A zenekart többször felállásra szólitotta fel, ezzel is méltányolván tevékenységüket. A közönség a Jupiter-szimfónia után lelkesen ünnepelte Klemperert. (S. V.)

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Film Puskin életéről és munkásságáról

Puskin születésének 150. évfordulója alkalmából Moszkva filmszinházainak vetítővásznán megelevenedik a nagy költő élete. Az első fejezete gyönyörű tájképekben mutatják be Moszkva környékének minden szépségét a kis Zaharovó falut, ahol Puskin gyermekkorában a nyarakat töltötte. Gazdag dokumentációs anyagot vonultat fel a film a leningrádi tudományos akadémia irodalmi intézetében őrzött eredeti emlékek alapján. Puskin hozzátartozóinak, barátainak arcképeit, a régi metszeteket és festményeket, amelyek a dekabrista felkeléseket ábrázolják. A film a legnagyobb mértékben aknázza ki az orosz irodalom atyjának életművét és szemléltetően idézi fel a költő életét.

24 órára bezárt valamennyi osztrák mozi

Bécsből jelentik: 800 osztrák filmszinház 24 órára bezárta kapuit. Az ausztriai mozik tiltakoztak az osztrák kormány filmpolitikája ellen. A mozik nagyon rosszul mennek, mire be akarták vezetni az úgynevezett »kulturgroschen-akciót«. Az osztrák mozisok nem látták ebben komoly segitséget. Nívósabb filmeket szeretnének, mint amilyeneket most játszanak.

„A nevető autobusz" hétfőn indul országos turnéra

Hétfőn reggel kisebbméretű autobuszon országos körútra indul a magyar kabaré néhány vezető komikusa. *Boross* Géza, *Herczeg* Jenő, *Komlós* Vilmos, *Kellér* Dezső, *Major* Ida és *Pálos* György a tagjai a kis társulatnak, amely kizárólag magyar szerzők műveit viszi a vidékre. *Kellér* Dezső külön a turnéra rendkívül mulatságos haladó szellemű konferanszokat írt.

A kis társulat hétfőn este már játszik Debrecenben, másnap reggel ismét felül bérelt autobuszára és folytatja turnéját. Július hónap minden estéjén fellépnek. Augusztus 1-től Komlós és Herczeg önállósítják magukat és a Balatonon vendégszerepelnek.

CSÜTÖRTÖKI KRÓNIKA

1.

Több hónap után ma este először szerepel a rádióban dr. Lantos Olivér, a népszerű dalénekes, aki a »Csütörtökön este« című műsorszám keretében lép a mikrofon elé.

— Esti hangversenyemre — mondotta nekünk Lantos Olivér — különös gonddal készültem, hiszen a szokottnál magasabb nívójú lesz. Bajor Gizi és Nagykovácsi Ilona is fellépnek velem, az utóbbi Ady—Reinitz szavaival. Három dalt énekelek. Az első De Curtis »Sorrentói emlék« című hangulatos, finom, közismert szerzeménye. A másik a híres »Szmuglianka« című szovjet dal. Harmadiknak egy új magyar táncdalt énekelek. Fönevezetessége, hogy a magyar népi melódiák felhasználásával készül. Címe: »Te vagy szívem naptárában a pirosbetűs ünnep«. Ime egy kis kóstoló a versből:

Te vagy szívem naptárában
A pirosbetűs ünnep,
Maradj egész életedben
Ilyen jónak, hűnek...
Neked szól a hegedűszó,
Neked szól az ének...

2.

Amikor a ballerina megszólal... Ezt a címet lehetne adni kis hírünknek. Az este az Operaház Aida-előadásának kezdete előtt a függöny elé lépett egy ballerina: Lakatos Gabriella. Nem klasszikus balettcipőben és tüllszoknyában volt, hanem estélyi ruhában.

— Mi balerinák — mondotta a közönségnek — a színpadon mindig némaságra vagyunk kárhoztatva, engedjék meg, hogy most megszólaljak és meghívjam Önöket a július 2-án rendezendő angolparki Színészkarneválra, amelyen közreműködik Budapest minden színésznője és színésze.

3.

A párisi Magyar Szemle beszámol arról, hogy milyen óriási sikerrel mutatták be a Salle Pleyelben Sztepanova asszony »Uj Magyarország« című filmjét. A bemutatón többek között megjelent Julien Benda, Simon Téry, Tristan Tzara, valamint a francia ifjúsági szövetség népes küldöttsége. A megjelenteket Gyomai Imre sajtóattasé üdvözölte. Egy másik cikkben a Magyar Szemle beszélgetést közöl Serge Moreux-vel, a francia nyelvű Bartók-életrajz írójával. Serge Moreux 1932 óta érdeklődik Bartók művészete iránt. Vak esztétikus, aki vaksága ellenére maga gépel és titkárnője olvassa vissza neki a szöveget. Bartók Bélát személyesen ismerte.

4.

Az ország különböző részein nyári táborokban pihenő ifjúmunkások, vakációzó diákok, úttörők nagy örömére az ifjúsági szervezetek táborozási központja elhatározta, hogy részükre is biztosítja egész nyáron át a mozibajárás lehetőségét. Megállapodást kötött a MOKÉP-pel, amely szerint valamennyi tábor ifjúsága a legközelebb eső város vagy falu filmszínházában rendkívüli kedvezményekkel tekintheti meg a tartalmas, szórakoztató filmeket. Még azokról a helyekről is gondoskodtak, ahol sem normálfilmszínház, sem keskenyfilmmozi nincs, de vetítőgéppel rendelkeznek. Ezekbe a községekbe hetenként bő műsort küldenek le Budapestről.

Állatkerti Szinpad:
Holnap: Denevér
Klemperer, Rösler, Szilvássy, Fekete.
Három a kislány
szombaton és vasárnap Svéd, Honthy, Sárdy, Gencsy, Solthy.
4-én: Pillangókisasszony
Kanazawa, Fehér, Birkás, Lendvai.
6-án: Sevillai — Svéd
Gyurkovics, Sárdy, Bencze, Tiszay.

Ma: 100 tagú szimfónikus
este ½9. Állatkerti Szinpad.
Bolero, Künneke tánc-szvit, Varsói koncert stb. Vez.: Pécsi.
Kultúra rend.

MÁV Szimfonikusok
kerti hangversenyei. Puskin (Eszterházy)-u. 4. holnap, pénteken ½7-kor
Bohémélet
hangversenyszerű előadásban, közr.: Járay, Reményi, Péter, Rissay, Szecsődy, Horányi, stb. Vez.: Szőke.

Ginette Neveu óriási sikere után szólóest ma
Z. 8. Műsoron Bach: Chaconne, Händel, Brahms, Szymanovszky, Paganini művek. Zongoránál: Jean Neveu. Jegy: Koncert, Zeneakadémia.

Kétszázezer mártir hamvait gyászpompával Izraelbe szállították

Tel-Aviv, június 30. (A Világ munkatársának jelentése.) A Tel-Aviv mellett lévő Lyda repülőtéren négymotoros gép szállt le. Szárnyait gyászszalag szegélyezte. Fekete ruhába öltözött férfiak hatalmas ládákat emeltek ki a repülőgépből. 200.000 — osztrák nácitáborban meggyilkolt, — zsidó hamvát hozta a repülőgép. Az üldözöttek legnagyobb részét, köztük húszezer magyar nyelvterületről származót Mauthausenben vagy más osztrák náci lágerben pusztították el. A repülőtéren megjelent Toleado, Tel-Aviv főrabbija, aki imát mondott az Izráelbe szállított hamvak felett. A ládákban lévő urnákat azután a zsidó hitközség székházába szállították, ahol felravatalozták. Éjjel-nappal díszőrség áll az urnák előtt. Tel-Aviv lakói oda zarándokolnak a meggyilkoltak hamvát tartalmazó urnákhoz, amelyeket két nap mulva átvisznek Jeruzsálembe. A Mártirok Parcelláján rendezik majd a temetési ünnepséget.

Halmi József

Hajnali autobuszjáratok indulnak a Nagyvásártelepre

A Beszkárt holnaptól, július elsejétől kezdve hajnali autobuszjáratokat indít a peremvárosokból és a külső városrészekből a Nagyvásártelepre. A kereskedőtársadalom számára nagy könnyítés lesz ez, mert korán és gyorsan érhetnek a lassú villamosutazás helyett a Vásárcsarnokba és így friss áruval láthatják el a közönséget.

A hajnali járatok, amelyek Ujpestről, Rákospalotáról, óbudáról és a Zuglóból indulnak, egységesen 3 forintos viteldíjért, a következők lesznek:

R. P. I. jelzéssel **Ujpest,** Szent István-térről a Váci-út, Nagykörút és Boráros-téren át indul **3.45-kor.**

R. P. II. jelzéssel **Rákospalotáról** a Bulcsu-utcából a Váci-út, Bajcsy Zsilinszky-út és Kálvin-téren át indul **4 órakor.**

OB. jelzéssel **óbudáról** a Flórián-térről, a Széll Kálmán-téren, Krisztina-téren, Szabadsághidon és Kálvin-téren át **indul 4 órakor.**

Z. jelzéssel a **Zuglóból a Bosnyák-térről,** a Baross-tér, **Fiumei-**út, Orczy-út **Haller-utca útvonalon,** indul **¼5-kor.**

A megállóhelyek az **Árpád-úton** és a **Váci-úton,** a **villamosmegálló**helyek lesznek, a többi **útvonalon** a szokott autobuszmegállóhelyek.

Rács közé szorult a kisfiú, meghalt

Pestszenterzsébeten Molnár Zoltán 14 hónapos kisfiút szülei tegnap egyedülhagyták otthon. A kicsike rácsos vaságyában aludt, de később felébredt, ki akart mászni az ágyból, de a rácsok megakadályozták. Megkísérelte a rácsok között kibujni. Feje a vasak közé szorult s mire szülei hazaértek, halott volt. A rendőrorvosi vizsgálat szerint halálát fulladás okozta.

36-39 mázsa átlagtermés búzából, 1000 mázsa cukorrépa hektáronként a ramoni kísérleti állomáson

A voronyezsi kerület bobrovi körzetében már régóta nem volt eső, mégis mindenütt élénk zöld erdősávok és egészséges vetések fogadták a magyar parasztküldöttséget. A kolhozok és szovhozok mesterséges tavai és víztárolói felől enyhe, hűvös szellő fújt.

A ramoni szelekciós

kísérleti álomáson

barátságosan fogadták a magyar parasztokat. Jevgenyij Gacsinszkij, az állomás igazgatója elmondta, hogy a kísérleti telep 1922-ben indult meg, mindössze 220 hektár földdel, 12 lóval. Ma már

1000 hektár földön

dolgoznak a hatalmas traktorok, kombájnok, a tudományos osztályok és kísérleti labortóriumok. A háborús károkat már teljesen újjáépitették, nyoma sincsen a rombolásoknak.

A magyar parasztok egyik ámulatból a másikba esnek. Nagy darabon búzagyüjtemény. Látható a Szovjetunóban, Franciaországban, Japánban, Kinában, Egyiptomban és más országokban termelt mintegy

2000 gabonafajta.

Az egyik búzasávnál sűrű, közel egy méter magas szárakon óriási kalász ül. Ivan Koroljev, az agrotechnikai osztály vezetője mosolyogva magyarázza:

— A nagy szárazság ellenére is

36—39 mázsás termést

hozott a »Joritoszkoru 883« hektáronként.

A magyar parasztok gyorsan utána számolnak. Egy hektár nem egészen két hold. Magyarországon az átlagtermés — nem szárazság idején — 8 mázsa holdenként, tehát hektáronként körülbelül 15 mázsa.

Hát még mikor a cukorrépát nézik. A »Rekordiszt 1537« cukorrépafajta tavaly aszályos időjárás mellett 400—500 mázsás hektáronkénti termést adott. Kazahsztán, Kirgizia és Üzbekisztán jól öntözött ültetvényein meg

az 1000 mázsás hektáronkénti termést

is meghaladta. Cukortartalma 22 százalék.

Ujra utána számolnak. A holdankénti magyar átlag 120 mázsa, 20 százalék cukortartalmú répa.

A vetőmagok 90 százaléka kisarjad. Boros Gergely meg is állapítja, hogy ők már kaptak a Szovjettől is, meg az Egyesült Államoktól is cukorrépavetőmagokat. Az USA-magnak csak 60 százaléka kelt ki, a szovjet vetőmagnak

90 százaléka szárba szökkent

és jó termésátlagot ígér.

A vetőmagok kitűnően állják a téli erős fagyokat, a nyári tikkasztó meleget és ellenállóképesek az üszkös megbetegedésekkel szemben.

A kiválasztás, keresztezés és a növények irányított nevelése útján

mindent el lehet érni

— ez a legfőbb tanulság.

600 millió forintért 12.000 új lakást épít a főváros

A főváros az ötéves terv keretében 600 millió forintot irányzott elő új lakások építésére. Ebből az összegből Nagy-Budapest területén mintegy

12 ezer lakás épül.

A Fővárosi Tervező Iroda javaslata alapján a főváros magasépítési ügyosztálya összeállította Nagy-Budapest területére az ötéves terv lakásépítési programját. A javaslat szerint Ujpesten 850 lakás épül, Angyalföldön 2200, az Árpád-híd pesti hídfőjének környékén 900, Zuglóban 400, Kőbányán 200, Kispesten 400, Pestszentlőrincen 1200, a Népligetben az Üllői-út mentén 160, a Czeglédi-úton az Üllői-út elágazásánál 100, a Ferencvárosban a Közvágóhidak és a Haller-piac helyén létesülő úgynevezett zöldsávban 660 és Lágymányoson a Boráros-téri hid budai hídfőjének környékén 900. A csepeli dolgozók részére már az ötéves terv első évében 450 új lakást épittet a főváros. Az albertfalvai lakótelepen 800 lakás építése kezdődik meg. Végül 500 lakás épül Óbudán. Ezeken a lakótelepeken kívül mintegy 2000 lakást épittet a főváros öt év alatt

a város belső területén,

főleg a főútvonalak üres telkein és az ostrom alatt súlyos károkat szenvedett Viziváros szélesebb útvonalain.

A 12 ezer lakásból 2 ezer lakás már 1950-ben megépül. A jövő évben épül meg a város közepén 150, Csepelen 450, Angyalföldön 550, Kőbányán 200, a Ferencvárosban 250 és Óbudán 400 lakás.

A lakóházak legnagyobb része háromemeletes lesz, emeletenként

túlnyomórészt kétszobás, fürdőszobás,

korszerű lakással.

Az oklahomai egyetemen szégyenpadra ültetik a néger egyetemi hallgatókat

Ada *Fisher* felvételét kérte az oklahomai egyetemre. Elutasították, mert néger. Ada Fisher nem hagyta annyiban a dolgot, pert indított a legfelsőbb bíróság előtt és kérte: kötelezzék Oklahoma államát, hogy vegyék fel az egyetemre. A bíróság kimondta, hogy mindaddig, míg nem épül fel a négerek számára létesítendő egyetem, Ada Fisher a fehérekkel tanulhat ugyan, de a tanteremben rácsokkal elzárt külön padot állítottak fel számára. Étkeznie csak a színesbőrü személyzettel szabad és külön rendeletet adtak ki, hogy sem a mosdóhelyiségben, sem a könyvtárban nem tartózkodhat fehérekkel. Igy vigyáznak arra, hogy elkerüljék a »tisztátalan érintkezést« a fehérek és a szerencsétlen néger leány között.

Aluminium Szabadegyetem Ajkán

Ajkán a Szovjet-Magyar Bauxitbánya telepén kezdetét vették azok az előadások, amelyeket az aluminium szabadegyetem keretében országszerte rendeznek az aluminiumnak az ország iparosai között való további népszerűsítése és a feldolgozás számos lehetőségének megismertetése céljából. A megnyitó ünnepségre az ország minden részéből érkeztek iparosok és szakmunkások, akiket *Carb* Béla élmunkás-vezérigazgató üdvözölt. Majd *Gillemot* László Kossuth-díjas műegyetemi tanárral az élükön a legkiválóbb szakemberek tartották meg ismeretterjesztő előadásaikat.

Trinidaddal a távbeszélőforgalom holnap, július 1-én megnyílik. A háromperces beszélgetés díja 180 forint. (MTI)

A volt mauthauseni politikai foglyok július hó 1-én és minden hónap első péntekjén a Gül-Baba étterem különtermében, Bpest. II. Mártírik-útja 2. d. u. 5 órakor tartják összejövetelüket.

Lóversenyeredmények

A legtöbb favorit vereséget szenvedett, a versenyek mégis reálisak voltak. A nap főszámát, a Tátrai-hendikepet a legutóbb ellovagolt **Alpár** nyerte **Pansy** ellen. Az eredmény nem ért bennünket váratlanul, mert a Világ a teljes befutót tipelte. Az utolsó futamban a startnál **Árvaleány** ledobta lovasát, Gosztonyit, elszáguldott és nem vett részt a versenyben. Gosztonyi kisebb zúzódásokat szenvedett. A futamok helyezettjei: I. **Bizakodó** (4), **Lutri** (3), **Lidérc II.** (2). II. **Harmatos** (7/10), **Bánkút** (2½), **Pócsilány** (2½). III. **Gangster fia** (8/10), **Fitos** (4). IV. **Bánk** (3), **Quasi** (6), **Szamóca** (4). V. **Alpár** (3), **Pansy** (2½), holtversenyben harmadik **Hellas** (1½) és **Bombardon** (6). VI. **Cilia** (2), **Évike** (2), **Aranykalász** (6). VII. **Marica** (2), **Enphorie** (3), **Tombola** (6). VIII. **Naiade** (2½), **Tarantella II.** (4), **Aprilia V.** (2½). IX. **Enyelgő** (3), **Juno II.** (3), **Analog** (8). X. **Pócsilány** (5), **Kicsi** (2), **Ági fia** (6).

A szivarkapapiros fogyasztói ára Budapesten 74, vidéken 76 fillér, a szivarkahüvelyé: vatta nélkül 2.40, 2.50, vattaszűrővel 2.60, 2.70,

Csapóajtós lakást rendezett be Gáti, Óbuda betörőkirálya

Ősszel háromtagú betörőbanda kifosztotta Óbuda legnagyobb asztalosműhelyét. Bulla Igácot és Kőhegyi Jánost elfogták. Harmadik társuk Gáti Gyula volt, Óbuda hírhedt betörője, akit betörőkirálynak becéztek az alvilágban.

Tegnap délután egy óbudai kocsmában elfogták őt is. Gáti letörten jelentette ki: sohasem gondolta volna, hogy elfogják, hiszen minden óvintézkedést megtett, hogy biztonságban élhessen. Selmeci-utca 25. szám alatti lakásán a hátsófalat kibontotta és csapóajtót szerelt rá, hogy ha detektívek keresnék, eltűnhessen. A padlót és mennyezetet is kibontotta, hogy ha mindkét ajtót eláilnák a nyomozók, arrafelé menekülhessen. Ágyát az ablak elé állította. Az ágy sohasem volt megvetve, csupán megtévesztésül állt ott. Az ablak rámájára és az ajtó kereteire vészcsengőket szerelt.

Romeók és Júliák rohama a Nemzeti ellen

Ma reggel izgatott fiatalok álldogáltak a Nemzeti előtt. Tehetségkutatást hirdetett a színház és a jelentkezőket az állami színházak vezetősége hallgatta meg Major Tamás, Gellért Endre, Simon Zsuzsa, Jákó Pál és mások ültek a nézőtéren. Főként fiatalok jöttek a felhívásra, elvétve láttunk csak néhány ismert önjelöltet és makacs színpadravágyót. Háromöt percig tartott egy-egy meghallgatás. Az énekeseket és táncosokat karmester kísérte. A Nemzeti Színház tagjai mint kedves »háziak« bátorították a fiatalokat, Ilosvay Katalin a színpadre felment, Olthy Magda pedig a büffében biztatta a rémült fiatalokat. Az egyik jelentkező neve Szendrey Júlia. Könnyű neki, mondták, ilyen névvel biztos megfelel.

Sétarepülés július 3-án, vasárnap

Jegyelővétel:

MASZOVLET

Utazási Iroda,
V, Dorottya ucca 7.
Tel.: 180-990, 187-526.

Részvételi díj autószállítással együtt felnőtteknek — — 30.— Ft

Gyermekeknek 12 éves korig — 20.— Ft

Gyermekeknek 2 éves korig — — 3.— Ft

MASZOVLET
Magyar-Szovjet Polgári Légiforgalmi Rt

Értesítés

Értesítjük t. Ügyfeleinket, hogy **központi** (városi) **irodánkat és raktárunkat** július 1-ével termelőhelyünkre: **Negytétényre helyezzük át.**

Postai címünk:

Hungária Guttapercha- és Gumiárugyár
Baross Gábor-telep
Postafiók 1. Telefon: 269-604, 269-605

A hároméves terv befejezésének, az ötéves terv indulásának ünnepe

a Budapesti Nemzetközi Őszi Vásár

szeptember 16—október 2

Kiállítók jelentkezése július 15-ig az **ÁRUMINTAVÁSÁRI ÉS KIÁLLÍTÁSI R. T.** irodájában, Budapest VI, **Szegfű** ucca 6. Tel.: 183-980, 183-989, 181-093, 181-095. Távirati cím: **INTERNEX**

33

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

XV. FEJEZET

A hal-őrség

Petschauer Attila életének legmulatságosabb és legkomikusabb esetét dr. Zöld Ferenc vívóbajnok, a Magyar Vívó Szövetség titkára mondta el nekünk. E történetnek »A hal-őrség« a címe és szegény Pecsus sokszor meséigette baráti körben is. Az eset nem vet valami kedvező fényt Mészáros Ervinre, Petschauer atyai patrónusára...

Egy napon Mészáros Ervin — amikor még a vívók kapitánya volt — elment a Klauzál-téri csarnokba és halat vásárolt. Megvett egy két-kilós pontyot. Barátai és vívótársai csodálkoztak, minek neki a hal, hiszen állandóan vendéglőben étkezett.

Mészáros erősen fogta a ficánkoló pontyot és lassú léptekkel haladt a Rákóczi-út felé. A Blaha Lujza-téren, a Nemzeti Színház előtt megállt és beledobta a pontyot a Tinódi-szobor előtt levő dísztavacskába, amely azon a szép őszi napon tele volt vízzel. Nagyot csobbant a víz és a hal boldogan úszkált a lótuszvirágok és más vízinövények között.

A jelenetnek Kabos Endre, Gombos Sándor, Piller György és Petschauer Attila voltak a tanui dr. Zöld Ferencen kívül.

— Kérem... már úgy értem... (ez volt Mészáros szavajárása)... ezt a halat az Uhaknak... már úgy értem... őhizni kell... Beosztom a halőrséget. Most délután öt óha van... A hal éjszakára nem maradhat itt őrizetlenül, mert a sötétség beálltával ellophatják... már úgy értem... azért kell vigyázni rá... Gombos 10-től 12-ig. Petschauer 12—2-ig, Zöld 2-től 4-ig. Kabos 4—6-ig, Piller 6—8-ig lesz őr... Minden őrségváltás a legnagyobb ünnepélyességgel fog végbemenni. A halat fakarddal kell őhizni... Tessék... itt van a kard...

A Tinódi-szobor előtti kis kertecske földjéből kihúzta a fakardot és átadta a vívóknak.

— Petschauer... már úgy értem... maga éjféltől kezdve lesz halőr... ne felejtse el...

Minden előírásszerűen történt. A vívók felsorakoztak s az első ünnepélyesen átvette az őrséget...

A többiek elmentek. Mészáros Ervint kártyapartija várta. Idegesen ült a kártyaasztalnál:

— Petschauer nem megbízható... már úgy értem... otthagyja a halat...

Gombos belement a tréfába és éjfélig »vigyázott« a halra, majd szabályszerűen átadta az őrséget Petschauernek. A bajnok egy-két percig állt a medence előtt a fakarddal. A forgalom elcsendesült, csak az Emkéből hallatszott át a cigányzene... Alig jártak az utcán. Petschauer otthagyta a halat, átment a New York-kávéházba feketézni. Az ujságíróasztalnál nagy ovációval fogadták, amikor meglátták kezében a fakardot. Tarján Vilmos nagyot kacagott s örömében konyakot adott báttaszéki barátjának. Petschauer a kövér (s tragikus körülmények között azóta mártírhalált halt) Lukács István és (az ugyancsak elpusztult) Komlós Jenő ujságíróknak előadta, mi történt a hallal?

Közben Mészáros Ervin nem bírta tovább, abbahagyta a kártyát:

— Már úgy értem... megnézem Petschauert és a halat.

Taxiba ült, hogy minél gyorsabban érjen a Blaha Lujza-térre. Petschauer nem volt sehol. A hal sem... Ellopták. Kabos Endre is felbukkant a helyszínen.

— Most mi lesz? — súgta Zöld Kabosnak, aki vállat vont és szétt-árta a karját.

— Kérem, — mondta Mészáros Ervin Zöldnek és Kabosnak — már úgy értem... Petschauer elhagyta az őrhelyet... a halat ellopták... ezért súlyos fenyítés jár...

Beült a taxiba és távozott.

Hónapok teltek el. Kabos megmondta Petschauernek, hogy veszély fenyegeti, mert Mészáros megtorolja a halőrség elhagyását. Úgy látszott azonban, hogy a »bajnok« megfeledkezett a fenyítésről.

(Folytatása következik.)

Anday Piroska

most néhány napig itthon vendégszerepel. Hétéves korától hegedülni tanult a Zeneakadémián s később Antes György figyelt fel ritka adottságu hangjára. Még zeneakadémista korában szerződtette az Opera ösztöndíjasának, ahonnan félév teltével Schalk hívta meg a bécsi Staatsoper tagjául. A hét szomorú náciévet kivéve tagja a bécsi Operának. A világhirű énekesnő számára nem idegen terület a képzőművészet sem. Nyaralásain, kiránduldsokon elmaradhatatlan kísérője a vázlatkönyve és elhatározta, ha már nem fog énekelni, műtermet rendez be magának.

Színházi hírek

Halassy Mariska az Uttörő Színházhoz szerződött. Antalffy József aláírta szerződését a Fővárosi Operettszínházhoz. Sivó Emil, a Nemzeti Színház volt titkára hasonló minőségben az Ifjúsági Színháznál kapott beosztást.

Márkus Emília hétfőn végignézte a Józsefvárosi Színház előadását. A második felvonás szünetében Madarász László, az egyik főszereplő hatalmas virágcsokrot vitt a nézőtérre a nagy művésznőnek és az igazgatóság nevében üdvözölte. Márkus Emília tapsvihar közben, meghatottan köszönte meg a váratlan ünneplést.

A Bíró József vonósnégyes sikerrel szerepelt a Trencséteplici Ünnepi Játékokon. Az ünnepségeken a Bartók VI. vonósnégyest is játszották. A pozsonyi Uj Szó szerint: »A kiváló magyar kvartett rendkívüli nehéz feladatát brillánsan oldotta meg.« Dicséri a lap kritikusa a négy kitünő művész (Biró József, Goitein Frigyes, Vámos László, Fejér György) szépen zengő tónusát. Az együttes Trencsénteplic után Kassán és Érsekújváron is hangversenyezett. Haydn, Bartók és Dvorzák müvelt játszották. Érsekújváron Okánik járási közmüvelődési felügyelő szlovák- és magyarnyelvű üdvözlőbeszédet tartott és hangverseny után rendkívüli lelkes ünneplés volt.

A Szovjetunióból visszatért magyar művészcsoport közreműködésével július 15-én, pénteken este félnyolc órakor ünnepi estet rendez a Városi Színházban a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság. Csillag Miklós, a MDP kulturális osztályának vezetője beszámolót tart, majd Gergely Sándor beszél. Utána Székely Mihály, Osváth Júlia, Fischer Anny és Garai György szerepelnek. A Székesfővárosi Zenekart Somogyi László vezényli.

Pethes Sándor 25 éves színészjubileumát ünnepelték kedd este a Fészekben. A szellemi és művészeti élet tagjai nagyszámban jelentek meg a jubileumi vacsorán. Koromáros Nándor üdvözlő szavai után Pethest színésztársa és elválaszthatatlan barátja, Dénes György köszöntötte megható szavakkal. Rózsahegyi Kálmán felköszöntőjében Pethes Imréről, a jubiláló színész édesapjáról, a felejthetetlen magyar művészről is megemlékezett. Általános derültség közepette jelentette ki Rózsahegyi, hogy ő áll legközelebb Pethes Sándorhoz, mert születésekor is mellette volt. Illés István beszéde után Pethes Sándor könnyes szemekkel, meghatott hangon köszönte meg az üdvözléseket. A Nemzeti Színház külön jutalomban részesítette a kiváló művészt.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Úszó színház a Káspi-tengeren

Július első napjaiban fejezték be a szovjet színházak nyári szezonjukat. A kapuzárás azonban nem jelenti azt, mintha a Szovjetunióban szünet állt volna be a színházak életében és csupán a nyári színházak játszanának. Valamennyi szovjet színház társulata felhasználja a nyári szünetet arra, hogy felkeresse azokat a területeket, ahol ugyancsak vágyódnak a színházak után, de a lakosságnak kevesebb lehetősége van a színház látogatására.

Színházcsere

Ezzel kapcsolatban érdekes ötletet valósítottak meg Moszkva és Leningrád színházai. A szovjet főváros legnagyobb színházai mielőtt vidéki körútra indultak volna, teljes személyzetükkel és technikai felszerelésükkel Leningrádba utaztak, hogy a Szovjetunió második legnagyobb városának lakossága közvetlen közelről ismerhesse meg művészetüket. Ugyanakkor pedig a leningrádi színházak, ugyancsak teljes színészgárdájukkal, díszleteikkel és technikai személyzetükkel, Moszkvába látogattak. A rendkívül érdekes és a színházak történetében egyedülálló színházcsereakciónak érthetően nagy sikere van Moszkvában ugyanúgy, mint Leningrádban.

Moszkva és Leningrád színházai után a Szovjetunió többi nagy vidéki központi színháza is megkezdte nyári turnéját. Az Uralba, Szibériába és a Szovjetunió többi távolabbi vidékeire utaztak el a területi székhelyek színházai, hogy bemutassák művészetüket.

„Nálunk a tengeren"

Érdekes ötletet valósított meg az asztrahani állami Kirov Színház. A szezón befejezése után a színház egész személyzete, díszletekkel együtt, a »Joszif Sztálin« bejóra szállt és elindult kéthónapos körútjára, — a Káspi-tenger vizeire.

Az úszó színház meglátogatja a Káspi-tenger halászait és két hónap alatt sok előadást tart azoknak a halászoknak, akiket foglalkozásuk megakadályoz abban, hogy felkeressék a városok színházait. Az úszó színház kéthónapos turnéja alatt bemutatja az elmult szezón legsikeresebb darabjait, de ősbemutatót is tart egy fiatal helyi szerző »Nálunk a tengeren« című darabjával. Ez a darab a halászok életéből vette tárgyát és a Káspi-tenger halászainak örömeit és problémáit mutatja be. Az úszó színház nemcsak szórakoztatni, de tanítani is akar. A kéthónapos turné során a Kirov Színház színészei nemcsak előadásokat rendeznek, de nézők is lesznek. Megtekintik azokat a műkedvelő társulatokat, amelyeket a halászfalvak lakossága hozott létre és tanácsokkal látja el ezeket, hogyan kell javítani játékukon.

A „Kilencedik" görög oszlopok között Klemperer vezényletével

Nyolc jóni oszlop és néhány fa vette körül az állatkerti színpadot a tegnapi hangversenyen, amikor Klemperer Ottó főzeneigazgató az első és a kilencedik szimfóniát vezényelte.

Az első szimfónia még teljes világosságban zajlott le. Egyszerűség és mesteri arányosság jellemezte. A lüktető erejű negyedik tétel különösen sikerült.

A kilencedik szimfónia nem először hangzott el ebben az évben. De minden alkalommal esemény. A tömegvonzásban a kilencedik vezet a Beethoven művek közül. Nincs versenytársa.

Leszállt az est, Klemperer minden környező fényt eloltatott a színpadi fényen kívül és néma csendben látott »munkához...«

Az Eroicaszerű hatalamas méretű első tételben még pontatlan belépések is akadtak.

A második tételben a görög oszlopok között valóban dionizoszi ritmus hangzott fel. A zenekar most már teljesen a karmester szuggesztív hatása alá került. A fúvósok és vonósok felelgetése jól hangzott.

A harmadik tétel gyönyörű zenei képe mély hatást tett. A tétel végének csodás hangszerelése szépen érvényesült.

A negyedik tételben lép fel a kórus. Itt kell a négy szólistának dicsérni az öröm boldog alapotát. A basszus szóló kezdi: »Öröm, öröm égi szikra Elysium lánya te...« Ebben a michelangeloi nagyszerűséggel ható tételben érezhettük Klemperer halálosan biztos, világos kérlelhetetlenül pontos elgondolását, amit a szereplők diszpozíciójukhoz és a környezet adta lehetőséghez képest igyekeztek megszívlelni... Természetes, a kórus nem szól úgy, mint fedett »csarnokban« és a szereplők sem tudják mindig tudásuk százszázalékát nyujtani. Szecsődy Irén, Anday Piroska, Simándi József és Litassy György voltak az öröm dicsőítői. Köztük Anday Piroska érvényesült legjobban. A Budapesti Kórust Forray Miklós tanította be. A zenekari rész ebben az örömviharzásban megközelítette a klempereri elgondolást.

Somogyi Vilmos

Átszervezik a rádió jazz-zenekarát, amely Martiny Lajos vezényletében július utolsó negyedében még szerepel a mikrofon előtt. Martiny utána szabadságra megy és hír szerint szeptembertől új karmestere lesz az ismert zenekarnak.

Van eladó oroszlánja?

De mosómedve is megteszi

Mit vásárol a közönség az állatkereskedésekben?

A kis tarka-barka hullámpapagáj a »sztár«. 30—40 forint darabja, de »zugban«, azaz az utcán vásárolhatunk olcsóbban is. Bár itt becsaphatják az embert, nőstényként adnak el hím helyett, amely — itt fordítva van, mint az embereknél — nem beszél.

Papagáj-legendakör alakult ki. Egyes állatkereskedésekben csodálatos történeteket hallani. Vannak madarak, amelyek »kezet adnak«, varrógép kattogástól a telefoncsengésig minden zörejt utánoznak és mellékesen beszélnek is. Az ilyen mondabeli papagájok több szót tudnak, mint a lexikon, azzal a különbséggel, hogy a lexikon hallgat, de a kis papagáj állandóan gagyog. Emlegetnek egy madarat, amelyikért 6000 forintot igértek, de gazdája nem válik meg tőle semmi pénzért. Ezzel állítólag beszélgetni is lehet. — Felel. —

A Rökk Szilárd-utcai állatkereskedésben nagy zöld-piros papagály fogad. »Rácsos kapu, rácsos ablak« énekli szívszaggatóan tremolázva. Majd váratlanul így folytatja: »Lórika Katinkát szereti«. Katinka közönséges kis kendermagos tyúk, Lóri legjobb barátnője.

A Belvárosban kis majom ül az üzlet ajtajában. Napfürdőzik, sütteti magát — reumás szegényke. Ostrom alatt szerezte a betegséget. Úgy simogatja fájós lábát, mint egy szenvedő ember. De ha nincs fájdalma, körüljár a szomszédos üzletekbe és piszkos kis mancsával ennivalót koldul! Az üzletben ősz férfi fordul felém:

— Nem tud eladó oroszlánt valahol?

Hirtelen számbaveszem összes ismerőseimet, de nem jut eszembe egy sem, akinek oroszlánja lenne. Mindenesetre megkérdem, miért keresi?

— Cirkuszom volt vadállatokkal, majmokkal, kutyákkal, de az ostrom alatt elpusztult mindenem. Mosómedvéje nincs? — kérdi a remény utolsó felcsillanásával.

Mert a mosómedve aránylag könnyen idomítható, jóindulatú állat és nagyon igénytelen.

Igyekszem lebeszélni az oroszlánról a volt cirkusztulajdonost. Mármár hajlik is a szóra, de végül mégis így búcsúzik:

— Legalább tessék kiirni a lapba a nevem. Hátha van valakinek oroszlánja eladó.

Megteszem: Berényi János **Zagyvapálfalva, Fő-utca 16. H. J.**

ÁLLATKERTI SZINPAD:

Ma: Lammermoori Lucia

Gyurkovics, Járay, Érdy, Bencze.

Holnap: Aida — Anday és Carl Friedrich közr.

15-én: Nevető Jazz

Karády, Hurrikán, Lantos, Alfonso, Kiss M., Gombaszögi, Holéczy, stb.

Mozik műsora

BEMUTATÓ FILMSZINHAZAK

ADRIA (Pestszentlőrinc): Kalózok kincse. ½7, ½9, v. ü. ½5. **ALFA:** Kalózok kincse. 6, 8, v. ü. 4 órakor. **ATRIUM:** Krisztina hadnagy. ½5, ½7, ½9. **DÉCSI:** Kalózok kincse. ½5, ½7, ½9. **FÓRUM:** Csibészek. 5, 7, 9. **KORZÓ (Ujpest):** Kalózok kincse. 6, 8, v. ü. 4. **KÖRÚTI HIRADÓ:** Magyar filmhiradó. A tenisz (művészi francia sportfilm, francia éljátékosok szereplésével). Szovjet híradó. Uszó akadémia (gyönyörű új magyar sportfilm a legszebb nyári tömegsportról). Élet a sivatagban (szovjet kulturfilm a Horesmi sivatagról). Folyt. egyórás előadások reggel 9-től este 11-ig. **LLOYD:** Kalózok kincse. 5, 7, 9. **OMNIA:** Janika. (8-ik hétre prol.) ½5, ½7, ½9. **ROYAL APOLLÓ:** Krisztina hadnagy. 5, 7, 9. **ROYAL (Kispest):** Kalózok kincse. 6, 8, v. ü. 4. **TÁNCSICS (Csepel):** Kalózok kincse. 6, 8, v. ü. 4. **TATRA (Pesterzsébet):** Kalózok kincse. ½7, ½9, v. ü. ½5. **URANIA:** Kalózok kincse. 4, 6, 8.

MASODHETES FILMSZINHAZAK

ADMIRAL: Ellopott határ. ½5, ½7, ½9. **ADY:** Csókos huszárok. 4, 6, 8. **ALKOTÁS:** Sejtelem. ½5, ½7, ½9 órakor. **BETHLEN: Acélszivek.** ½5, ½7, ½9. **BODOGRAF:** A kincs nyomában, 4, 6, 8. **CAPITOL:** Mandzsu bestiák. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **CITY:** Égi szekér. 4, 6, 8. **ELIT:** Utolsó állomás. ½5, ½7, ½9. **FORTUNA:** Bugnak a tárnák. 5, 7, 9. **HOMEROS:** Égi szekér. ¼6, ½8, ½10. Utolsó előadás a kertben. **IPOLY:** Hajléktalan nászutasok. 4, 6, 8. **KAMARA:** Égi szekér. ½5, ½7, ½9. **KOSSUTH:** Csókos huszárok. ½5, ½7, ½9. **KULTÚR:** Kedélyes társbérlet. 5, 7, 9 Utolsó előadás a kertben. **OLYMPIA:** Kár a benzinért. ½5, ½7, ½9. **PALACE:** Mandzsu bestiák. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **PATRIA:** Acélszivek. ½5, ½7, ½9. **PETŐFI:** Négy szív. 4, 6, 8. **PHÖNIX:** Kár a benzinért. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **ROXY:** Égő város. ½5, ½7, ½9. **SAVOY:** Utolsó állomás. ½5, ½7, ½9. **STUDIÓ:** Utolsó állomás. 4, 6, 8. **SZABADSÁG:** Acélszivek. ½5, ½7, ½9. **TÁTRA:** Kedélyes társbérlet. 4, 6, 8. **TINÓDI:** Heten a hó ellen. ½5, ½7, ½9. **UGOCSA:** Ellopott határ. 4, 6, 8.

SZINHAZAK MÚSORA:

REVÜ VARIETÉ (Erzsébet-körút 31.): Nyaraljunk Pesten (8). **KAMARA VÁRIETÉ** (Teréz-körút 46). Ami a szabin nőkből kimaradt (8). **ÁLLATKERTI SZABADTÉRI SZINPAD:** Lammermoori Lucia (½9). **FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ:** Júliusi új műsor (4, ½8). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér): Az Ipafai lakodalom (8).

Mától kezdve a Nagykörúton végig középen futnak a villamosok!

Csöndesebb lesz a közlekedés

A Nagykörúton a villamosvágányok középrehelyezése befejeződött. Ma éjjel kötötték be az utolsó 500 méteres szakaszt, mától már az egész Nagykörúton középen futnak a villamosok. A középrehelyezés befejezésével jelentősen gyorsul ezen az úton a közlekedés.

A sínek középrehelyezésénél érdekes újítást alkalmaztak: a vágányok alá úgynevezett »bitumenszőnyeget« helyeztek el. Ez a bitumen-szőnyeg mintegy 30 százalékkal csökkenti a járművek okozta zajt, kíméli a járművek élettartamát és rázásmentessé teszi az utazást. A bitumen szurokszerű anyag, amelyet 180 fokra felhevítve »dolgoznak be« a sínek alá.

Hazaérkezett a Világkongresszusról a magyar szakszervezeti küldöttség

A Szakszervezeti Világszövetség milánói kongresszusáról *hazaérkezett magyar küldöttség: Apró* Antal, a Szaktanács főtitkára, *Haruszty* József elnök, *Forgács* Pál, *Harrán* István osztályvezető, *Gáspár* Sándor, a Vasutas Szakszervezet főtitkára, *Köves* András, a Magánalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára és *Gáspár* Sándor a Vasas Szakszervezet főtitkárhelyettese fogadására a Keleti pályaudvaron megjelentek *Kossa* István pénzügyminiszter, *Piros* László, a Szakszervezeti Tanács főtitkárhelyettese, a Szaktanács és a különböző szakszervezetek képviselői.

Apró Antal a kongresszus 12 napos munkájáról — 63 ország 72 millió szervezett dolgozó megbízásából tanácskoztak — megállapította: *a kongresszus hatalmas seregszemléje volt a békéért, a népek szabadságáért, a munkásosztály nemzetközi egységéért folyó küzdelemnek.* Hangsúlyozta *Apró* Antal a kongresszus határozatának *az elnyomott gyarmati népekre vonatkozó szakaszát,* amely elhatározta, hogy a *Világszövetség* és a nemzeti szakszervezetek minden támogatást meg kell adjanak a gyarmati országok dolgozóinak. A kongresszus felhívással fordult az angol és amerikai munkásokhoz, *erősítsék kapcsolatukat a Világszövetséggel,* akadályozzák meg áruló vezetőik egységbontó törekvéseit.

A Szovjetunió és a népi demokratikus országok szakszervezeti mozgalmának nagyszerű eredményeit óriási lelkesedéssel fogadta a kongresszus, *a szovjet szakszervezetek munkájukkal és eredményeikkel utat mutatnak* az egész világ dolgozói számára — fejezte be nyilatkozatát *Apró* Antal.

Haruszty József, a Szaktanács elnöke többek között a következőket mondotta:

— Most, amikor újból hazánk földjére érkeztünk, *első üdvözletünk azoké a magyar dolgozóké,* akik négy és félesztendős szorgalmas és kemény munkájukkal lehetővé tették, hogy az öt világrészből összegyűlt szakszervezeti küldöttek tanácskozásán, a szocializmus építésének eredményes előrehaladásáról számolhattunk be.

„Dühöngőtelep" volt a Zugló, Doktor-forrás a Városkút

Harminc éve dolgozik *Rexa* Dezső megyei főlevéltáros két rendkívül érdekes könyv anyagának felgyűjtésén. Az egyik mű: *a megszűnt pesti utcanevek a középkorig visszamenően.* Sok érdekesség derül ki belőle. *A mai Városház-utcát például a Kalácssütők-utcájának, a mai Fortuna-utcát az Ezüstművesek utcájának, azt a megszűnt utcát pedig, amely a Belváros szívén futott keresztül: a Kovácsok-utcájának nevezték.*

A másik, ennél terjedelmesebb munka: *Budapest helytörténeti lexikona.*

Az ábécé-rendbe fűzött anyagból találomra kiemeljük a D-betű cédulái. Ahogy belelapozunk, ilyen érdekességeket tudunk meg:

»*Doktor-forrás*« címszó alatt olvassuk, hogy a városiasodó Buda lakói nehezen jutottak vízhez. Kutatni kezdtek jó ivóvíz után. *Egy Eberhardt Péter nevű katonaorvos talált rá a Szabadsághegy kitűnő forrásaira.* Ezeknek a vizét fa- és ólomcsöveken levezették a völgybe és onnét fel a Várba, ahol *a Szentháromság-téren pompás körkutat építettek a kibuggyanó víz számára.* A forrást — felfedezőjéről — Doktor-forrásnak keresztelték. Később aztán a Nádorkút, majd Városkút nevet kapta.

Érdekes adatok beszélnek *a mai Nagykörút helyén hullámzott Dunaág történetéről,* nemkülönben *a híres dunai révről,* amely körül a Rácváros épült ki és amelyet már a rómaiak is használtak. Hosszú cikk húzódik a »Dülők« címszó alatt, amelyből kiderül, hogy 1260-ban már írásban előfordult ez a szó. Ennél az adatnál nyelvészkedésre fordul a beszélgetés és a tudós főlevéltáros többek közt elárulja, hogy *a női divatból ismert »turnür« ősi magyar szava, amelyet már Pázmány Péter használt, a — »fardagály«.*

Amikor pedig azt mondjuk, hogy »összeeszkábáltunk« valamit, nem sejtjük, hogy *az »eszkába« is ősi magyar szó, mégpedig — biztosítót jelent...*

Ilyen összeszkábált, két utcasornyi lakótelep volt a közművek nélkül szűkölködő, régi Zuglóban, amelynek lakói minduntalan dühöngtek valamilyen hiányosság miatt és lakónegyedüket a néphumor ezért *»Dühöngő-telep«*-nek nevezte el, amely elnevezés aztán komoly aktákba is belesodródott...

(r. m.)

A VILÁG panaszládája

Reggelenként a Nemzeti Színháztól a 14-es autobusz negyedóránkint indul. A cinkotai Nagyitce utáni megállónál van a félóránként közlekedő 45-ös autobusszal csatlakozása. A két buszjárat közlekedési idejét nem hangolták össze és így mi, dolgozók vagy arra vagyunk kényszerítve, hogy gyalog menve érjünk el munkahelyünkre vagy félórahosszat várakozzunk a 45ösre. Intézkedést kérünk.

Rákosszentmihályi dolgozók.

—o—

A Holló-utcában lévő gyár éjjelnappal üzemben van, kopácsol, zakatol, dübörög, füsttel árasztja el a környéket, az ablakokat nem lehet nyitva tartani. Kérjük a rendőrség ellenőrzését, hogy a gyár a csendrendeletet betartsa.

Holló-utcai lakók.

—o—

Autobuszt kérünk a gyárak, üzemek és az Elektromos Művek dolgozói részére a Váci-útra. A 15-ös autobusz útvonalából se zárják ki a Zápolya-utcát.

Váci-úti dolgozók.

Harc a rozsda ellen!

Magyar tudósok új felfedezése milliárdos értékeket ment meg a pusztulástól

Szeged, július. (A Világ tudósítójának jelentése.) Kutató tudósok és gyakorlati szakemberek ültek össze tanácskozásra a szegedi egyetem szervetlen vegytani intézetében, hogy

munkaközösségben

indítsák meg a harcot a nemzeti vagyon egyik leghatalmasabb és legveszélyesebb ellensége: a rozsda ellen. Az értekezleten a Bauxit-Alumínium ipari igazgatóságot dr. Gedeon Tihamér műegyetemi magántanár, a MAV anyagvizsgáló intézet festékosztályát Somlay Tibor vezető mérnök, a Bauxit kísérleti laboratóriumát vezetője, dr. Környey József, a Viktória vegyészeti gyárat Földes Miklós igazgató képviselte, a szegedi kémiai intézet részéről pedig dr. Kiss Árpád egyetemi tanár és dr. Bácskay Gyula első tanársegéd vettek részt a tanácskozásokban.

Az enkét előzménye az, hogy a szegedi laboratóriumban Bácskay tanársegéd

huzamosabb idő óta rendkívül eredményes kísérleteket folytat

abban az irányban, hogy a vasszerkezetek rozsdásodásának gátlására eddig használt ólomból készült minium helyett a dunántúli bauxitból készült festéket lehessen felhasználni. A szegedi kísérletek, amelyeket teljesen új vizsgálati módszerekkel végeztek, igazolták a már régebben Budapesten elért eredményeket: ezek szerint

a magyar bauxitból készült »Alu« festék kiváló rozsdagátló tulajdonságokkal rendelkezik.

Ezt a felfedezést egyébként nemcsak a laboratóriumi kísérletek, de gyakorlati próbák is igazolják. A fővárosi Petőfi pontonhíd vasszerkezetét már üzembehelyezésekor ezzel a festékkel mázolták be, amely mindmáig védelmezi a rozsda ellen.

A magyar tudósok e felfedezésének igen nagy a gyakorlati jelentősége.

Magyarországon a rozsda évenként több ezer tonna vasat pusztít el. A miniumhoz szükséges ólmot valutáért külföldről kell behozni, míg a bauxitot a magyar föld adja és így

a bauxitból készült rozsdagátló festék ára csupán egyklienced része a miniuméknak.

A bauxitból már eddig is nagy mennyiségeket szállítunk a Szovjetunióinak és Angliának. A magyar ezüstből, a bauxitból készült rozsdagátló festék ezt az exportot jelentősen emelni fogja.

A szegedi rozsdaankét értékes tapasztalatcserére adott alkalmat, amely a jövőben igen sűrű időközökben folytatódni fog.

A népi demokrácia

— mint azt Gedeon Tihamér professzor az értekezleten kifejtette — a régi rezsim bűnös mulasztásait tette jóvá, amikor

korszerűen berendezte a kísérleti laboratóriumokat és a tudósoknak, szakembereknek gondtalan megélhetést biztosított.

Ezt a bőkezűséget a rozsda ellen alakult országos munkaközösségnek azzal kell meghálálnia, hogy milliárdos nemzeti javakat ment meg a pusztulástól és az ország nagy kincsének, a bauxitnak kedvezőbb értékesítésével tetemesen megjavítja külkereskedelmi mérlegünket. (e. k.)

Mi van a romok alatt?

Kiállításon mutatják be a felszabadulás után felszínre került régészeti anyagokat

A második világháború pusztításai során éppen azok a városrészek szenvedték a legsúlyosabb sebeket amelyek a legrégibb időben keletkeztek.

A Tudományos Tanács és az illetékes hatóságok jelentékeny támogatásával megindult a kutató munka, annak kiderítésére:

mi van a romok alatt.

Megértették ennek a munkának fontosságát *a romeltakarító és csatornafektető munkások is,* akiknek ébersége sok régészeti leletet mentett meg. Ma is, munkájuk során, azonnal jelentik, ha valami olyat észlelnek, amely érdekli a régészeket.

A főváros Régészeti Intézete többirányú

kutató munkát végez.

A Várhegyen, a hegy alatt a Hattyú-utca 3. számú ház telkén, a Remetehegyen, Aquincumban és Óbudán folynak kutatások. A felszabadulás óta Budapest multjának olyan dokumentumait tárták fel, olyan hatalmas munkát végeztek, amilyenre azelőtt nem is gondolhattak. A Várhegyen — mint ismeretes — a hajdani királyi palota területén, a Várhegy déli oldalán

Zsigmond-korabeli

nagyméretű teremre bukkantak. A délkeleti oldalon kiásták a Vár határfalát, a hajdani István-torony alapjait és a palota alsó kápolnáját.

Az újjáépítéshez és a városrendezéshez kapcsolódnak az óbudán folyó ásatások. Itt

28 középkori és népvándorláskorabeli sírt

bontottak fel. Felszínre került egy XVIII. század elejére tartozó kapubelső is, amely feltehetőleg az egykori királyi palotához tartozott. A Hattyú-utca 3. számú romos épület alatt *fazekasmühely nyomaira akadtak.*

A Régészeti Intézet egyik ásató munkacsoportja a Remetebarlangban dolgozott, ahol őskori leleteket sejtettek. A kitartó munkának minden várakozást felülmúló eredménye volt. A főváros multjának

időszámításunk előtti 4—5 évezredből eredő bizonyítékai

kerültek szakemberek kezébe. A barlang egymást követő rétegeiben megtalálták a vaskor, a bronzkor és a fiatalabb kőkor emlékanyagát: kerámiákat, csonteszközöket. Előkerült egy állati vállcsontból készült úgynevezett ártű. Ennek pontos mását a rézkori Pascál-utcai telep anyagából már korábban ismerték. Pattintással és rányomással megdolgozott szép tűzkő — őskori öngyújtó — és jáspispengék kerültek elő, továbbá

barlangi medve csontjai.

A kutatás tovább folyik. A leggazdagabb kőkori lelőhelyet sejtik itt a régészek.

Egy másik kutatócsoport felváltva Albertfalván és a Szőlő-utcában dolgozott. Albertfalván, ahol nagykiterjedésű falusi település lehetett, befejeződött az egyik

1. századi lakógödör

feltárása. Ujabb kutatóárkok segítségével egy későbbi középület maradványait találták meg, amelynek teljes feltárását a közeljövőben fejezik be. A Szőlő-utcában folyó csatornázási munkák is előmozdították a kutatásokat.

Népvándorláskorabeli sírmezőt

találtak itt és a Tudományos Tanács jelentős támogatása lehetővé tette, hogy ezt a területet nagyobb létszámú dolgozóval tovább tárják fel. Remény van arra, hogy itt bizonyítékot kapnak nemcsak a római kultúra továbbélésére, hanem arra is, hogy a későbbi századokban itt élt avarok, szlávok kultúrája is fejlett fokon áll.

A Kiscelli-út környékén a késő római időktől a XVII. századig használt nagy temető került napvilágra. Három sírt bontottak fel. Egy hún- és avar-korit. Az utóbbiaknál az elhúnyt harcosok mellé

a lovukat is oda temették teljes szerszámzattal.

A lovak pofacsontjában ott volt a vaszabla, kétoldalt a vaskengyelek. Le lehetett mérni a lószerszámszíjjak vastagságát, meg lehetett állapítani díszítését úgyhogy ennek alapján teljesen rekonstruálható a lelet.

Az ősz folyamán kívánják megnyitni azt a kiállítást, amelyen a felszabadulás után felszínre került régészeti anyagot mutatják be. A kiállításon illusztrálják az őskori társadalmak fejlődésének legfontosabb és Budapest területén is kimutatható szakaszait. A kiállítás anyagát a restaurálóműhely konzerválja, kiegészíti és tudományosan feldolgozza. Ilyenmódon lehetővé válik, hogy

Budapest területének őskori multját

és a népvándorlás korabeli kultúráját a dolgozó tömegek megismerhessék. (—ts.)

Az esküvőkön mi is ott vagyunk...

A kis szoba kék lámpája kigyullad s az egyik nővér már kapja is magára a kórtermi fehér köpenyt: *siet a fiatal anyák osztályára.*

A *MNDSz* kiküldötteinek szobájában vagyunk a Rókus-kórház földszintjén. *Fehérköpenyes, kedves, mosolygósarcú szociális gondozónők várják itt a betegeket.* Már a felvételnél ők fogadják a jelentkezőket, felkeresik a betegeket a kórteremben, elbeszélgetnek velük, segítséget nyujtanak a rászorulóknak.

— Mi teremtjük meg a kapcsolatot a *kórházi* és a »*külső*« világ között — mondja mosolyogva az egyik nővér. — *Elintézzük a betegek ügyes-bajos dolgait, iratokat szerzünk, felkeressük a hozzátartozókat.* Politikai nevelőmunkát is végzünk: tájékoztatjuk betegeinket az időszerű eseményekről, sőt kultúrelőadásokat is rendezünk.

— Már egy néhány *házasságközvetítés is »terhelő« a lelkiismeretünket* — szól bele felcsillanó szemmel a másik nővérke. — A leányanyák jelentkezésekor *mi szoktunk beszélni a gyermek apjával és ez a beszélgetés gyakran házassággal végződik. Az esküvőkön mi is ott vagyunk, ajándékot is viszünk a fiatal párnak.* De akkor sem hagyjuk el a betegeket, ha már távoztak a kórházból: a segítségreszorulókról továbbra is gondoskodunk, *olvasnivalót viszünk nekik és elintézzük hivatalos dolgait.*

Értesülésünk szerint a Rókus-kórház mintájára *a közeljövőben az összes budapesti kórházakban megjelennek az MNDSz gondozónők,* hogy megkezdjék hasznos munkájukat.

A HALADÁS „Verses keresztrejtvény" rovata a csütörtöki új számban indul
Száz remek könyv-jutalom a megfejtőknek

12

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

A kép

Mint a nagy színész, a bajnok is szerette az állatokat. Csortosnak mindig volt néhány kutyája. Sajnos, nem tanította őket szobatisztaságra.

Petschauer, amikor meglátogatta a művészt, egyszer szóvátette:

— Mester, rendet kellene teremteni a lakásában. En bizony megnevelném az ön helyében az ebeket.

Csortos dühösen válaszolt:

— Semmi köze hozzá. Nálam a kutya azt csinál, amit akar.

— Rendben van. De ne ilyen gyakran!

*

A művészklub kertjében ültek. Odajött hozzájuk egy félig dilettáns festő.

— Művész úr! Tessék megvenni ezt a csendéletet — mutatta mázolmányát.

— Mennyiért adja? — kérdezte unottan Csortos, mire a festő szelíden válaszolt:

— Ezer pengőért!

Petschauer erre mérgesen közbevágott:

— Megőrült! Maga azt hiszi önmagáról, hogy háromszáz éve halott!

Protekció

Egy napon felkereste Petschauer Attilát egy régi ismerőse:

— Bajnok úr! Ön jól ismeri Csortos urat. Legyen szíves protezsálja nála unokahúgomat. A Budai Színkörben ugyanis szereplőt keres Sebestyén igazgató nyári darabjának és Csortos a férfi főszereplő.

A bajnok jó fiú volt, elkísérte a »művésznőt« Budára, ahol nyomban próbát énekeltettek a primadonnajelölttel.

Csortos, Sebestyén Géza, Petschauer és a színháziak ültek a nézőtéren. A fiatal nő kilépett a színpadra, énekelni akart, de megtorpant:

— Kérem... túl sokan ülnek a nézőtéren. Ez zsenírozó engem...

Petschauer ekkor felszólt a színpadra:

— Csak nyugodtan kezdje el, amint énekelni fog, mindjárt kevesebben lesznek...

A nagy művész megsértődik

Petschauer úgy bánt illusztris művészbarátjával, mint a hímes tojással, mégis — akaratán kívül — kétszer is megsértette a rendkívül gőgös színészt.

Közös dologban felkeresték a polgármestert. A titkár bejelentette a két látogatót. Petschauer akkor volt népszerűségének teljében. Amikor beléptek a szobába, a polgármester felpattant a helyéről, hozzájuk sietett, kezet nyujtott Csortosnak, majd lelkendezve Petschauerhez fordult:

— Szervusz, édes Attikám! Régen láttalak, foglalj helyet. Gratulálok! Mi járatban vagy nálam?! Mondanom sem kell, hogy Petschauer Attilának, a mi csodálatos bajnokunknak mindent megteszek. Mindent, mindent az emberi lehetőség határain belül, sőt azon túl is!

Benyomta egy fotőjbe, cigarettával kínálta.

Csortos mint megsértett bálvány némán állt az ajtóban.

Amikor elintézték az ügyet és lefelé mentek egymás mellett a széles lépcsőn, Csortos megvetéssel így szólt:

— Csalódtam önben. Ön semmi más, csak egy sportficsúr!

*

Az elmult reakciós korszak egyik főfészke volt a Wolff Károly-csoport vezetése alatt álló Városháza. A dolgozók kérvényei, aktái reménytelenül vándoroltak az egyik ügyosztályból a másikba — elintézetlenül. A »kérlekalássan«-típusú emberek korrupcióval sok mindent tudtak »elintézni«, de az egyszerű pesti ember hiába járta a hivatalokat... Ez a történet is abból az időből való. (Petschauer Attilára természetesen nem vonatkozik a fenti elv.)

(Folytatása következik.)

Hans Bartsch

a világszerte ismert színpadi kiadó Budapestre érkezett. Elsősorban azért, hogy magyar szindarabokat vigyen ki Amerikába. A budapesti színházak régi barátja, negyven éve kíséri figyelemmel a magyar színpadi kultúra fejlődését és azt mondja, nem is tudja milyen régen van már a színházi szakmában. Sok magyar író művét portálta a világ minden táján és úgy jött Pestre a régi barátai közé, mintha hazajönne. Annak ellenére, hogy sok időt töltött Magyarországon és feleségét, Palásthy Irént, a nagyszerű primadonnát is itt ismerte meg a »Hermelines nő« előadásán, néhány szón kívül semmit sem tud magyarul. Barátai sokszor kérdezik, miért nem tanult meg? Válaszul egy sárgult cédulát vesz elő tárcájából, amelyen két szó van felírva: »Bársonykülönlegességek, anyakönyvvezetőhelyettes«. Ezt én egy rövid életben megtanulni nem tudom — mondja s barátságos busa szemöldöke alól kivillanó kék szemében mosoly bujkál. A háború befejezése óta most van itt először s nem győz eléggé csodálkozni a fejlődésen, a szép kirakatokon, az árubőségen és elsősorban az emberek pezsgő jókedvén. Meghatő, szinte mithológiai szeretet köti össze feleségével és mikor arra kérem, meséljen valami romantikusat életéről, rámutat Palásthy Irénre és azt mondja: »Itt van az én romantikám, életem legnagyobb romantikája...« (D)

A reichstadti herceg élete elevenedik meg egy új osztrák filmben.

Garden-partyt rendez 22-én, szerdán délután 5 órától záróráig a felsőmargitszigeti Palatinus szálló kerthelyiségében és összes helyiségeiben a Pesti Izraelita Hitközség Alapítványi Flűárvaháza 160 árvája nyaraltatása céljából. Tánc, szórakozás stb. Jegyek: Vilma királynő-út 15. T: 221-207 és a helyszínen.

Állatkerti színpad

Ma: Faust Svéd Sándor

Vasárnap: Jazz-revü

20 sztár, 32 tagú zenekar. Jegyek egész nap az Állatkertben.

22-én: Traviata

Gencsy, Udvardy, Reményi stb.

24., 25., 27. és 29-én

Három a kislány

Svéd, Honthy, Sárdy, Szörényi, Solthy.

28-án: Pillangókisasszony

Kanazawa, Birkás, Járay, Lendvay.

Jegy: Múzsa, Állatkert, Városi, Ibusz

Koncert rendezései:

Maleczky Bianca emlékest vasárnap, Z. 8.

Ginette Neveu szólóest 30-án.

Bach, Händel, Brahms szonáták, Paganini, Szymanovszky stb.

Ginette Neveu zenekari

estje 28-án. Szfőv. Zenekari bérlet. **Beethoven, Brahms hegedűverseny** (Városi, 8.)

Mozart-est Klempererrel, 29.

Jegyek: Koncert, Népműv., Rózsavölgyi.

MAV Szimfonikusok kerti hangversenye:

Szerdán, 22-én, ¾7-kor Puskin-u. 4. Műsor: **Goldmark:** Tavasszal, **Kodály: Nyári este, Beethoven:** IX.

vez.: Kodály, Szőke

Közr.: **Szecsődy, Németh, Joviczky, Fodor, Liszt** Kórus.

Harmónia szabadtéri hangv.:

Puskin (volt Eszterházy) Kertben, jún. 23, csütt 8 ó.

Csajkovszky V. — Uj Világ

Vez.: Majorossy. (Kultura rend.)

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Repülőgépen érkezik hétfőn a magyar művészküldöttség a Szovjetunióból

A Szovjetunióban szereplő magyar művészküldöttség pénteken reggel Kievbe repült. A magyar művészek Kievben hangversenyeket adnak, majd hétfőn Lwowon át repülőgépen térnek haza.

A Pravda pénteki száma a legnagyobb mértékben értékeli *Osváth* Julia és *Székely* Mihály nagy énekművészetét, *Fischer* Annie mesteri tudását és művészi elmélyedését, *Garai* György brilliáns hegedűjátékát és végül — de éppen elsősorban — *Somogyi* László nagy tudását, a nagy klasszikusok rendkívüli hű tolmácsolását.

Fischer Annie érdekes nyilatkozatban beszélte el:

— Van a Szovjetunióban egy kedves szokás. A közönség egy-egy papírszeletkén közli véleményét a művésszel: bírálatát és dicséretét. Az egyik ilyen papírszeletkét a Händel Chaconne után kaptam. Az üzenet így szólt: »Köszönöm, köszönöm! Nagyszerű. Jöjjön el újra hozzánk«.

Székely Mihály több előadást nézett meg a moszkvai nagyszínházban és azt mondja, sehol nem látta még a világon a művészi közösség ilyen fegyelmezett munkáját. A világ legjobb zenekara van Moszkvában. A páratlanul zeneszerető szovjet közönség a legnagyobb megbecsülésben és elismerésben részesíti a művészetet és művészeket. Művészeik ezt meg is érdemlik.

Puskin és a görög szabadságharcosok

Néhány prutmenti moldvai falu lakossága mélységes kegyelettel készül a Puskin-jubileumra. Ezeknek a falvaknak lakossága büszkeséggel arra, hogy annakidején ellátogatott vidékükre az oroszok nagy költője.

Puskin először 1820-ban járt Dolna faluban. Nem csupán azért utazott többször is a Prut vidékére, mert vonzotta a vidék festői szépsége, hanem főleg azért, mert itt volt a gyülekezőhelye a titkos görög, bolgár, arnauta és albán szervezeteknek, Ypszilanti görög szabadságharcos vezér és Kirdzsali bolgár szabadsághős híveinek. Ezekben a falvakban még ma is büszkén mutogatja a lakosság azokat a helyeket, amelyeken Puskin megfordult. Azon a magas dombon, ahol sokszor gyönyörködött a vidék szépségében, most obeliszket állítanak fel.

Operai fények

Uj szereplők a Hunyadi Lászlóban — Parasztbecsület, Bajazzók Svéddel

Az operai Hunyadi László ismét új szereplőket »vetett felszínre.« Mascagni, a Parasztbecsület szerzője magyar Verdinek és a XIX. század egyik legnagyobb operaköltőjének nevezte Erkelt, akinek ez a reprezentatív műve összefoglalást ad kora művészi hitvallásáról. Azzal a műtéti beavatkozással, amely Radnai Miklós volt operaigazgató nevéhez fűződik, sikerült az egyenesbe igazítani a dolgot és elmondhatjuk, hogy ez az olaszos magyar történelmi nagyopera a mai változatában érdekes, attraktív mozzanatokban gazdag. *Nádasdy* és *Oláh* főrendezők is úgy csoportosítják a képeket, hogy a legtöbbet hozzanak ki a darabból. A sűrűvérű, súlyosveretű zene, amelyben itt-ott Donizetti is kísért, máshol meg a verbunkos magasztosul fel, *Komor* Vilmos vezényletével igen erős hatást kelt elegáns, szép és tiszta zenei formákat hoz. Sajnos, néha, így például a »Meghalt a csehszövők kórusban...« a zenekari rész nagyon is felülmúlja a színpadit.

Az előadást illetően mindenekelőtt örömmel üdvözölhetünk néhány gondos és tanulmányokra való színészi alakítást, így elsősorban *Nagypál* László és *Lendvay* Andor esetében. Bár a színpadon csaknem mindenki influenzás és Nagypál saját bevallása szerint még hallási zavarokkal is küzd, egyik-másik szereplő, így elsősorban Nagypál énekszépségben és hangerőben is megfelelőt nyujt. Imponáló erőt mutat *Laczkó* Mária is, de az alsó régiókban nem szól jól, ezenkívül ok nélkül lámpalázas. A híres ária bravúrváltozatát elhagyja és az egyszerűbb változatot énekli, ami még nem volna baj. *Udvardy* betegen énekelt, a szép *Mátyás* Máriának (Gara Mária) vannak jó mozzanatai. *Reményitől* meggyőzőbb, mélyebb zengést kívánhatunk. Hunyadi Mátyás: *Surányi* Éva, Rozgonyi: *Szomolányi* János.

(...Láttunk egy régi színlapot, a több mint százéves Hunyadi 1844-ből való bemutatójának színlapját. Ezt, mint színházi »titoknok« Szigligeti Ede jelezte és a többi között arról értesülünk, hogy »Pecz úr a pozsonyi színháztól, mint vendég a címszerepben lesz szerencsés fellépni«. Egyébként a színlap óva int mindenkit a szabadjegykéréstől, úgylátszik a potyajegyesek ellen már akkor védekezni kellett.)

A Parasztbecsület, Bajazzókat talán legjobb volna egy kis eltúlzással az olasz staggionek szokása szerint szívszaggató, rikító hatásokra kiélezni. Ezt a műfajt, amely a wagneri szimbolista »megváltási« tendenciák reakciójaképpen lépett fel egykoron nagyformátumú énekesek vitték sikerre és valószínű, hogy csak ilyenek tudják életben tartani.

A Parasztbecsületben *Svéd* Alfio jelentéktelen szerepéből próbált nagy »esetet« formálni. A szokottnál érdekesebb és lelkesebb előadásból kiemeljük a dekorativ Rigó Magda fölényesen biztos, elsőrangú, drámai színezetű Santuzzáját, Simándi kellemes, hangban is szép Turidduját. A bordal szépen, telten, könnyedén, erőlködés nélkül hangzott. A figura is kedves, megindító, de a szerepet nem próbálták eleget, Turiddu minduntalan a karmestert fürkészi. A Rigó—Simándi duettet a zenekar »fedte«. A máskor kitűnő kórus többször rosszul lépett be. A közjáték nem sikerült, mert a színpadi zene (harmónium) a kelleténél előbb szólalt meg.

A Bajazzókban *Svéd* remek prológot énekelt. Ez az önmagában lezárt, operától függetlenül is használható »száma« hangversenytermekben is bombasikereket aratott már. A Tonio egyébként neves baritonisták próbaköve színészi alakítást illetően is. Böhm Endre után most Svéd is teljesen új színeket hozott. (Svéd figurában valami levitézlett világfit jelenített meg.)

Somogyi Vilmos

Vígszínház

Két férfi az ágy alatt

Utolsó előadások: szombat, vasárnap, hétfőn és kedden

Kálmán Imre hazajön látogatóba

Kálmán Imre, a »Csárdáskirálynő«, »Marica grófnő«, »Tatárjárás« és sok más operett világhírű szerzője családjával együtt az Egyesült Államokból Párisba érkezett.

Mint értesülünk, Kálmán rövidesen Bécsbe utazik, ahonnan *hazalátogat Budapestre.*

SZOMBATI KRÓNIKA

1.

Nemrégiben megírtuk, hogy az Operaházban fellépett Hacsek és Sajó (Herczeg Jenő és Komlós Vilmos). A Denevér jótékonycélú előadását Klemperer vezényelte, aki egy kukkot sem értett az egészből és ámult, hogy min nevetnek az emberek.

Előadás után faggatta az igazgatót, a művészeket, a zenészeket, miket mondott a két színész, akin így mulat a közönség. Aztán a két komikushoz sietett és melegen gratulált nekik.

— Van egy ötletem — mondta a karnagynak Herczeg Jenő. — Betanulunk egy német Hacsek és Sajót és el fogjuk játszani: egyedül önnek.

Most fordítják legjobb műsorszámukat és a jövő héten zártkörű előadást rendeznek Operaházunk kiváló vendégkarmesterének.

2.

A Duda Gyura és Kárhozó mintájára megint készül egy klasszikus darab magyar átdolgozása. Bálint Lajos írja át magyar színpadra, magyar környezetre Kleist »Eltört korsó« című színművét.

3.

Színházi körökben érdeklődéssel várják Franciaország nagyművészének, Pierre Blancharnak és társulatának esetleges júliusi budapesti vendégjátékát. Blanchar már járt egyszer Magyarországon. Akkor is francia társulattal volt itt. Azóta is szívesen emlékezik vissza a Budapesten eltöltött napokra, a Fészek remek konyhájára, a töltöttkáposztára. Éveken keresztül levelezett dr. Molnár Jenővel, a Borsszem Jankó azóta elhúnyt főszerkesztőjével, aki jóbarátja volt.

4.

Ugy volt, hogy a Vígszínház vasárnap bezárja kapuit. A sikerre való tekintettel azonban meghosszabbították a Két férfi az ágy alatt pályafutását kedd estig.

5.

Számos színházi ember látogatta meg pénteken a Gellért-szállóban a Budapestre érkezett Hans Bartsch színházi vállalkozót, Palásthy Irén férjét. Palásthynak nemrégiben pusztult el kedves kutyája. Mindketten nagyon szerették. Bartschot most kedves ajándékkal lepte meg a felesége. Magyar pulit vett. A kis puli máris nagyan megszerettette magát. Rövidesen utazik Amerikába.

7.

Tito *Schipa* is bekapcsolódik az állatkerti szabadtéri előadásokba. Pillanatnyilag ugyan a Fokvárosban tartózkodik és onnan értesítette Szász Miklós igazgatót, hogy csak augusztus végén jöhet, de akkor azután kiadósan szerepelhet.

Az angol-amerikai filmtárgyalások megrekedtek. A megbeszéléseket augusztusra halasztották.

Georgi Dimitrov

a bolgár nép nagy vezére ma ünnepli 67. születésnapját. Harcos élet évfordulója ez. Dimitrov 15 éves kora óta harcol népének szabadságáért és boldogulásáért. Küzdelmének legnevezetesebb állomása a Reichstag-per volt, amelyben a hamis vádakkal a vádlottak padjára ültetett Dimitrov vádlóvá lett és a náci törvényszék előtt is fennen hirdette: »A kommunizmus győzni fog!«

Bulgáriának a Vörös Hadsereg által történt felszabadításával következett el Dimitrov harcának legépítőbb korszaka: Négy esztendő óta hallatlan energiával és nagy bölcsességgel irányítja a szocializmus útjára lépett bolgár népet a még szebb és még boldogabb jövő felé.

Dimitrov 67. születésnapját a testvéri bolgár nénnel együtt az egész magyar nemzet is megünnepli, további nagy sikereket kívánva a bolgár nép nagy vezérének és az egész bolgár dolgozó népnek.

Magyarországot a jövő útján a Szovjetunió őszinte barátsága kíséri

Ünnepi vacsorán búcsúztatta a köztársasági elnök a távozó Puskin nagykövetet

Szakasits Árpád köztársasági elnök és felesége csütörtökön este vacsorán látták vendégül az új kormány tagjait, a nemzetgyűlés elnökségét, Puskin nagykövettel az élén a Szovjetunió budapesti nagykövetségének vezető tagjait.

A köztársasági elnök a vacsorán pohárköszöntőt mondott, amelyben üdvözölte az új kormányt és meleg szavakkal vett búcsút Puskin nagykövettől:

— Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a legmelegebb szeretet érzésével üdvözöljem körünkben Puskin nagykövet urat, hazánk és népünk igaz barátját, aki több mint négy éven át hűséges tolmácsolója volt a dicsőséges Szovjetunió s nagy és bölcs vezére, Sztálin generalisszimusz a dolgozó magyar nép iránt érzett s tettekben megnyilatkozó, nagylelkű és önzetlenül segítő barátságának.

— Az ő lelkes támogatását, amely ebből a barátságból ered, kezdettől fogva éreztük és élveztük s most, amikor távozóban van tőlünk, hadd mondjuk meg, hogy nehéz szívvel búcsúzunk tőle, hiszen személye szinte egészen összenőtt a felszabadult Magyarország, a szabad magyar nép életével. Tudjuk, hogy ő sem búcsúzik tőlünk könnyű szívvel, de vigasztaló lehet számára, hogy éppen a távozás idején üli teljes diadalát a magyar népi demokrácia és sorakozik fel mögötte teljes egységben a dolgozó magyar nép. Hazánk erős és megbízható kormányt kap.

Pohárköszöntőjét a köztársaság elnöke a Magyar Népköztársaság, a kormány és Puskin nagykövet éltetésével és Sztálin generalisszimusz dicsőségére mondott meleg szavakkal fejezte be.

A lelkes taps, Sztálin szívből jövő üdvözlése után Puskin nagykövet emelkedett szólásra. Megköszönte a köztársasági elnök szíves szavait. Elmondotta, hogy valóban nem könnyű szívvel távozik innen, ahol mindvégig érezte a kormányférfiak támogatását és a dolgozó magyar nép rokonszenvét és a Szovjetunió felé áradó barátságot.

Különösen két tényt emelt ki magyarországi tapasztalataiból. Az egyik: könnyű volt itt feladatát teljesíteni, mert a Szovjetunió politikáját, Sztálin politikáját, vagyis az igazság és emberiesség politikáját követte. A másik: munkájában mindig számíthatott a magyar kormányférfiak készséges és őszinte támogatására.

Örömmel állapította meg, hogy ittléte négy esztendeje alatt a kormánnyal — és ez a diplomaták életében ritkaságszámba megy — egyetlen konfliktusa sem volt.

Puskin nagykövet kifejezte meggyőződését, hogy Magyarország tovább halad azon az úton, amelyen megindult népe boldog jövője felé, amelyen a Szovjetunió őszinte barátsága kíséri s poharát a köztársaság elnökének egészségére és jólétére, Rákosi Mátyásra, Dobi István miniszterelnökre, a kormány tagjaira és az egész magyar népre ürítette.

Puskin nagykövet pohárköszöntőjét nagy tetszés és lelkes taps követte. A jelenvoltak hosszasan ünnepelték a Szovjetuniót.

A VILÁG
nyugtaládája

A Mártonhegyi-úti és Dénes-utca környéki lakóknak a Világban megjelent panaszára az Országos Közellátási Hivatal hűtőipari főosztálya intézkedett, hogy a környék lakói a jövőben állandó jégellátásban részesüljenek.

Országos Közellátási Hivatal
Krivatsy-Szüts közell. felügyelő.

A VILÁG előfizetési ára:
negyedévre 45 forint
1 nóra 15 forint

A világ népei egyre határozottabban követelik a nagyhatalmak együttműködését

Június 22-én lesz 8. évfordulója annak, hogy Hitler Németországa megindította orvtámadását a Szovjetunió ellen. A moszkvai rádió az évfordulóval kapcsolatban idézte *Molotov* június 22-i és *Sztálin* július 3-i történelmi jelentőségű rádióbeszédét, majd megállapította: A Szovjetunió három éven át egyedül harcolt az ellenséggel és viselte a háború legnagyobb súlyát. A Vörös Hadsereg fogta fel az ellenség főerőinek csapásait. *A fasiszta Németország sorsa a szovjet-német fronton dőlt el.* A szovjet nép és a Vörös Hadsereg az egész világot megmentette a fasizmustól.

Paul Robeson

a világhírű néger énekes kelet-európai látogatásáról Newyorkba visszatérve, kijelentette, hogy minden erejével a Szovjetunió és az USA népei békés kapcsolatainak megerősítésére törekszik és küzd, hogy az USA milliós tömegei megértsék *a Szovjetunió vezetőszerepét a béke megszilárdításában* és a fasizmus gyökeres kiirtásában. *Robeson* hozzátette, hogy a békés építőmunkát végző szovjet, lengyel és csehszlovák nép számára érthetetlenek az USA-ban a háború lehetőségéről terjesztett hírek.

A Szovjet Tájékoztató Iroda *Bevin* blackpooli beszédét bírálva, többi között megállapítja: Bevin azt állítja, hogy a nyugati hatalmak nem tudnak együttműködni a Szovjetunióval, mert ellenzik az egyhangú döntés elvét. A valóság épp ennek az ellenkezője. A nyugati hatalmak ellenzik az egyhangú döntés elvét, mert *nem kívánják az együttműködést a Szovjetunióval.* Az együttműködést azonban mind állhatatosabban és határozottabban követelik a népek, amelyeket számos tény győzött meg arról, hogy a Szovjetunió politikája megfelel a tartós, demokratikus békére törekvő, haladó gondolkodású emberiség érdekeinek.

Az Egyesült Nemzetek

atomerőbizottságának munkabizottsága legutóbbi ülésén azzal a kínai javaslattal foglalkozott, amely azt célozza, hogy a bizottság szüntesse meg az atomfegyver betiltásáról és az atomenergia nemzetközi ellenőrzéséről szóló szovjet javaslatok vitáját. A kínai javaslat szerint *a szovjet javaslat további tárgyalása semmilyen hasznos célt nem szolgál.* A vita során *Taraszenko* ukrán delegátus megállapította, hogy csakis a szovjet javaslatok biztosíthatják az atomerő békés felhasználását és vezethetik ki az atomerőbizottságot a *mostani zsákutcából.*

Ennek ellenére a bizottság 7 szavazattal 2 ellenében és 2 állam tartózkodása mellett elfogadta a kínai javaslatot. A bizottság ezután rátért Argentina és Kuba közös javaslatának megvitatására, amely feleslegesnek mondja a probléma további tárgyalását mindaddig, amíg a tanácskozások útján nem találnak megegyezési alapot. *Carapkin* szovjet delegátus *erélyesen tiltakozott az újabb halogató akció* ellen, a bizottság azonban a Szovjetunió és Ukrajna szavazatával szemben 8 szavazattal (1 tartózkodás mellett) elfogadta a javaslatot és elnapolta ülését.

Tito

súlyos vereséget szenvedett a trieszti választásokon, állapítja meg a párisi *Humanité*, majd rámutatva, hogy a KP 35.548 szavazatával szemben a titoisták mindössze 3957 szavazatot szereztek, leszögezi: A triesztiek megértették, hogy Titóék az imperialistákat szolgálják és készek Triesztet *balkáni hídfőként átadni az angolszászoknak* egy esetleges szovjet- és népi demokráciaellenes háborúban. Párisban *Risztics* jugoszláv nagykövet tovább folytatja tanácskozásait a nyugati hatalmak megbízottaival, közben pedig Jugoszláviában több amerikai kereskedelmi delegáció tárgyal.

Általános a vélemény, hogy Jugoszlávia *»közvetett Marshall-segélyben« részesül majd*, miután *Tito a* Marshall-tervbe való nyílt bekapcsolódás elől azzal tért ki, hogy ez »nagyon kellemetlen helyzetbe hozhatná«. A *New York Herald Tribune* szerint Washingtonban kedvezően ítélik meg Titóék hitelkérelmeit, mert az USA »saját érdekében fontosnak tartja, hogy segítőkezet nyujtson Jugoszláviának«. A londoni *Daily Graphic* úgy tudja, hogy az USA kormánya máris hozzájárult dollárkölcsön nyujtásához, a párisi *Le Monde* pedig diplomáciai és stratégiai érdekekre hivatkozva bejelenti, hogy *a Nyugat kellőképpen támogatni fogja Titót.*

Világhíradó:

A *Daily Worker* kínai jelentése szerint Hainan szigetén elkeseredett harcok folynak a partizánok és a Kuomintang-csapatok között. A partizánok előrenyomulóban vannak a sziget fővárosa felé. Dél-Kínában a népihadsereg hadműveleteit eddig árvizek hátráltatták, de most már *küszöbön áll az új, nagyszabású offenzíva.*

Pireus kikötőjében június 12-én amerikai hajókról mérgesgázt raktak ki, amelyet a görög demokratikus hadsereg ellen akarnak felhasználni. A görög demokratikus kormány *tiltakozásra szólította fel az egész civilizált világot. Zachariadesz*, a görög KP főtitkára legújabb cikkében leszögezi, hogy kizárólag a szovjet javaslatok alapján jöhet létre béke Görögországban. *Zachariadesz* hozzáfűzi: A görög nép a demokratikus béke érdekében a végsőkig folytatja a harcot.

Mint emlékezetes, *de Gaulle* párthívei mára (a tábornok 1940 június 18-i rádióbeszédének évfordulójára) puccsot terveztek. Az összeesküvéssel kapcsolatban a francia rendőrség több degaullistát letartóztatott. *Dolore* ezredes, az összeesküvés vezetője a tegnapra virradó éjszakán cellájában felvágta ereit, majd felakasztotta magát, úgyhogy *reggel holtan találták meg.*

A külügyminiszteri értekezlet (*Bevin* és *Schuman* Luxemburgban tárgyal a Benelux-külügyminiszterekkel) a szakértők a vasárnapi ülés előkészítésén fáradoznak. A nyugati sajtó az eddigi tárgyalások mérlegét megvonva azon a véleményen van, hogy a *párisi értekezlet nem marad eredménytelen*, mert bizonyos kérdésekben máris sikerült részleges megegyezést elérni.

A Népgazdasági Tanács tagjai

A minisztertanács pénteki ülésén *Dobi* István miniszterelnök előterjesztésére hozzájárult ahhoz, hogy *Bebrits* Lajosnak, *Bognár* Józsefnek, *Darvas* Józsefnek, dr. *Erdei* Ferencnek, *Friss* Istvánnak, *Kossa* Istvánnak, *Marosán* Györgynek, *Piros* Lászlónak, *Rónai* Sándornak, *Sólyom* Lászlónak, *Vas* Zoltánnak és *Zsofinyec* Mihálynak a Népgazdasági Tanács tagjaivá való kinevezése iránt a miniszterelnök a kormány nevében a köztársasági elnökhöz felterjesztést tegyen.

A Népgazdasági Tanács ma reggel kilenc órakor tartotta alakuló ülését, amelyen megtárgyalta a működésével kapcsolatos legfontosabb elvi kérdéseket. A Népgazdasági Tanács a jövő héten megkezdi érdemi munkáját.

Hűvös idő, zivatarokkal

A Meteorológiai Intézet ma déli jelentése szerint, továbbra is változékony, hűvös marad az idő. Többfelé újabb esők és zivatarok várhatók északnyugati élénk széllel.

Budapesten ma délelőtt 11 órakor *17 fok meleg* volt.

MEGALAKULT AZ
ARTEX
EXPORT — IMPORT
HÁZIIPARI, NÉPMŰVÉSZETI KISIPARI KÉSZÍTMÉNYEK, IPARMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK MŰ- ÉS DÍSZTÁRGYAK KOSÁR- ÉS FONÁSÁRUK
KEFEKÖTŐ, KÁRPITOS ÉS KOSÁRKÖTŐIPAR KÜLFÖLDI SZÁRMAZÁSÚ NYERSANYAGAI HANGSZEREK ÉS ALKATRÉSZEK BIJOUTERIE
ARTEX
BUDAPEST, V., KOSSUTH LAJOS-TÉR 13—15. TEL.: 311-172 311-173

A városok és falvak
egyenletes áruellátásáról,
jobb és olcsóbb áruról gondoskodik a
Fűszerértékesítő N. V.
Budapest 20, vidéken 105 kirendeltségünk végzi az áruk nagybani szétosztását

Vegyen konzervet
nem érdemes befőzni
a KONZERV olcsóbb

MINDENT
a Háztartási Boltból!
ÁRUDÁK BUDAPEST MINDEN KERÜLETÉBEN ÉS MINDEN NAGYOBB VÁROSBAN!

10

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

II. INTERMEZZO

Vasárnap, az 1:1 döntetlen arányban végződött magyar-olasz futballmérkőzésen, a sajtópáholyban sokat beszéltek a »Világ« Petschauer-életrajzsorozatáról és arról, hogy szegény »Pecsus« mennyire rajongott a futballért, noha ő maga vívóbajnok volt. Egy mérkőzés, amelyről ő számolt be, mint sporttudósító, számára olyan nagy izgalmat jelentett, hogy egész éjszaka fennmaradt és ötször-hatszor átírta beszámolóját.

Éppen ezért engedje meg az olvasó, hogy ismét megszakítsuk életrajzának kronológikus sorrendjét. Adjuk át a szót Petschauer Attila tollának és rajzoló ceruzájának. Mit írt Petschauer Attila a 10 évvel ezelőtt lezajlott és akkor az olaszok javára 3:1-re végződő budapesti mérkőzésről. Részlet Petschauer cikkéből:

»A futballszínház tegnap délutáni előadásán szerepeltek magyarok, olaszok, elkeseredett drukkerek, játékosok, kapitányok, igazgatók, rendőrök, rúgások, a kórus és Sárosi, a mindenes.

Táblás ház volt. Ragyogott a nap és egyre jöttek és jöttek az ezrek, hogy lássák a rohanó, gólért harcoló futballistalábakat, hogy szidhassák a csapatösszeállítást és hogy teli szájjal ordítsák a második felvonás negyedik jelenetében:

— A kapitány mondjon le!

A nép gukkerozott, legyezett, közben jobbról-balról keményen bírálta a kapitányt mert későn állította össze a csapatot, a játékosokat, mert meleg van, a vezetőket, mert nagy a tolongás. Az emberek egymásnak teregették ki a labdarúgás bűneit és megfogadták, hogy ha most veszít a csapat, soha többet...

Manapság már nem igazi a sportizgalom.

A sportból — legalább a nézőtérről — eltűnt a jókedv, a boldogság, a fiatalság, az öröm ünnepe és ezzel eltűnt a sportszerűség, az udvariaskodás. Ma a veszekedés járja.

Az angol Thompson bíró vezetésével a középre lépett a két csapatkapitány, Turai és Meazza. Feldobták a magyar pengőst, Meazzának szerencsét kívánt a szerencse. Kék és piros dresszek cikáztak a zöld gyepen, aztán felállottak a csapatok. Thompson belefújt sípjába és megkezdődött a mérkőzés. Az első támadás után nem soká maradt a labda a magyar csapatnál, mert Perazzolo Biavatit szöktette, kinek beadását Piola közelről élesen a magyar kapuba fejelte. A második percben tehát 1:0-ra vezetett Olaszország. Óriási meglepetés. Az emberek megnémultak. A magyar csapatot teljesen letörte a gyorsan bekapott gól és ezután teljesen fejvesztetten játszottak. A magyar csapat sokkal többet támadott a félidőben, de minden lendület nélkül, a játékosok mintha meg lettek volna babonázva, egyszerűen nem tudták továbbítani a labdát és oly körülményességgel játszottak, hogy nézni is rossz volt. A stadion torka üvöltött, ordított. Újabb rohamra indította a magyarokat. Örjöngött a tömeg. Thompson játékvezető 11-est ítélt, de a magyar csatár labdáját Olivieri védte. Női sikolyok, káromkodások, szomorú arcok és legyintések fogadták az eredménytelen kísérletet.

A mérkőzés második félidejének 15. percében
(Petschauer Attila rajza)

A második félidő csapkodó játékkal indult. Az állóhely közönsége lábdübörgve és ökölrázva követelte:

— A kapitány mondjon le!

A magyar játékosok halotthalványan próbálkoznak. Már 3:0 az olaszok javára, amikor a magyar csapat eléri a becsületgólt. Ezután az olaszok védelemre rendezkedtek és gyorsan kapujuk előtt tömörültek. Az egyik olasz játékost elgáncsolják, mire Thompson szabadrúgást ítélt a magyar csapat ellen. Depetrini még a szabadrúgás végrehajtása előtt megüti a magyar játékost. A játékvezető kiállítja. Az olasz játékosok Thompson körül csoportosulnak, a tribünről felhangzik a pfujozás. Rendőrök rohannak a pályára és nagynehezen helyreállítják a rendet...

Így védett a kapus a meccsen
(Petschauer Attila rajza)

Befejeződött a futballelőadás. Műsoronkívüli számként szerepelt a knock-out horogütés, ökölcsapás, rúgás. Ezalatt a labda ijedten húzódott meg a fűben... A publikum, a nagy hangyaboly megindult, szomorúan, csalódottan. Elkezdődött a 36.000 tülekedése, idegessége. Mire kiért a kapukhoz, elcsigázva a tolongás viszontagságaitól, elgyötörve a bordáinak feszülő nyomástól — elfelejtette a vereséget.«

(Milyen más volt a mostani mérkőzés képe, lefolyása, hangulata. Derű, lelkesedés, jókedv és mindenek felett: rend, rend, rend.)

(Folytatása következik.)

KEDVES SORSOLÁS zajlott le a minap a Nemzeti Színházban. A társulat mindössze 10 jegyet kapott a magyar-olasz mérkőzésre. A nagy érdeklődésre való tekintettel a tíz jegyet kisorsolták az együttes tagjai között. Így jutott jegyhez Major Tamás, Magyar Bálint főtitkár és Görbe János is.

Kállai Gyula

az új külügyminiszter harminckilenc éves. Berettyóújfalun született, falusi csizmadia fia. Az illegális kommunista párttal már diákkorában került kapcsolatba. Egyik vezetője volt a Márciusi Frontnak. A függetlenségi mozgalom céljainak megvalósításáért, a munkás-paraszt-szövetség megerősítéséért lendületes cikkekben harcolt, mint a Népszava munkatársa. 1942-ben letaróztatták. Kiszabadulása után tovább folytatta az ellenállási harcot, a Magyar Front Intéző Bizottságában ő képviselte az illegális kommunista pártot. A felszabadulás óta jelentékeny tevékenységet folytat kultúréletünk demokratizálása terén. Egyideig miniszterelnökségi államtitkári tisztséget töltött be. Miniszterré történt kinevezése előtt a köztársasági elnöki hivatal vezetője volt.

Színházi hírek

A Tánosics-társaság vasárnap Szabó Pál elnöklésével felolvasóülést tart a Tudományos Akadémián. Fodor József verseit Földeáki Jenő adja elő.

A Székesfővárosi Zenekar Prágában két, Pozsonyban és Pilsenben egy-egy hangversenyt adott. Tátray Vilmos, a zenekar hangversenymestere elmondotta nekünk: A Bartók »Concerto« annyira tetszett Prágában, hogy hanglemezfelvételt készítettek róla. A magyar zenészek kellemes meglepetésére a felvételt mérnök-muzsikus végezte, aki partitúrával a kezében irányította a müveletet.

Páka Jolán csütörtökön a salgótarjáni kultúrházban a Traviatát énekli. Ez lesz a kitűnő énekesnő idei hatodik szereplése a »Guruló Operával«. Szőke Tibor vezényel.

Lengyelországban 97 oktatófilm készítését irányozták elő, a tavalyi szám kétszeresét.

Renzi Lanni Gloria, a szegedi opera olasz énekmesterének lánya sikerrel mutatkozott be a Zeneakadémia kamaratermében rendezett hangversenyen, amelyen a szegedi és győri országos verseny győztesei mérték össze az erejüket. Ugyanez alkalommal több fiatal énekes szereplésére az Opera vezetősége is felfigyelt.

Kókai Rezső »A rossz feleség« címmel táncballadát komponált. Bemutatóját június 22-én tartják a rádiózenekar előadásában. Polgár Tibor vezényletével.

Csehov »A medve« című vígjátékát Sik Endre fordításában június 20-án adja elő a rádió.

Prágából ad helyszíni közvetítést a magyar rádió június 21-én. Dvorzsák-emlékhangverseny lesz. A prágai rádió szimfonikus zenekara játszik, vezényel Ottokar Pasik és Karel Ancerl. Közreműködik Enrico Mainardi.

Lukács Pál meghívásra Bécsbe utazott. A kitűnő mélyhegedűművész Kleiber vezényletével a Mozert Simphonie Concertante-jében szerepel, a hegedűszólót Schneiderhahn, a bécsi filharmónia koncermestere játssza.

Huszka Jenő és **Martos Ferenc** »Aranyvirág« című operettjét Szobotka Tibor átdolgozta rádióra. Június 25-én, szombaton kerül előadásra.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

A moszkvai rádió is közvetíti a magyar művészek *ma esti búcsúhangversenyét*

A Szovjetunióban vendégszereplő magyar művészek ma este adják búcsúhangversenyüket Moszkvában. A hangversenyt a moszkvai rádió is közvetíti 360.6 hullámhosszon, budapesti idő szerint 19.30 órakor.

„Karácsonyi ajándék" lett a Janikából

Milánó, június 15. A milánói Excelsior-színházban igen nagy sikerrel mutatták be Békeffy István és Stella Adorján »Janika« című vígjátékát (amelyből, mint ismeretes, a nagysikerű magyar film készült).

Eredetileg Torinóban volt a premier »Petike« (Plerino) címmel. A milánói előadáson új címet kapott a darab. Most: »Karácsonyi ajándék« címmel adják.

SZERDAI KRÓNIKA

1.

Rejtő Ármin közli velünk fiáról, Rejtő Gáborról, a kiváló gordonkaművészről, hogy meghívást kapott a rochesteri Eastman School of Music vezető tanári állásának betöltésére. Rejtő az előkelő zenei intézmény által felajánlott állást úgy foglalja el, hogy tovább folytathatja szóló hangversenyeit és fenntarthatja »Trio Alma« néven ismert zongoratrióját is.

2.

A római rádiónak a magyar rádió 45 perces népdal- és virágének felvételeket küldött. Cserébe az olasz rádióállomás olasz népdalfelvételeket ajándékozott a magyar stúdiónak, A magyar felvételeket június 26-án sugározzák Rómában.

3.

Sába királynőjét adták az este az Operaházban. A Goldmark dalmű első felvonásának bevonulási jelenetében Halmos János, aki Asszád szerepét alakította, hosszú köpenyében megbotlott a lépcsőn és térdreesett. Nyilván erősen üthette meg a lábát, mert a következő jelenetét bicegve játszotta végig.

4.

»Egy nap a Balaton körül...« Rövidesen filmező társaság indul a Balatonra, hogy dokumentumfilmet készítsen a balatoni fürdőhelyekről és üdülésről. A munkások és az ifjúság nyaralásáról ad képet az új magyar dokumentumfilm.

5.

A csikágói ABC rádióállomás magyar származású igazgatója Frank Kowach néhány nap óta Budapesten tartózkodik. Elmondotta, hogy a csikágói magyar órában magyar szerzők hanglemezeit forgatják. Most megvásárolta itthon az állami lemezgyár legújabb felvételeit, főleg Karády Katalin műsorát.

6.

Megint foglalkoztatja a világsajtót Ignaz Jan *Paderewski*, a világhírű zeneszerző és zongoraművész, a lengyel köztársaság első elnökének végrendelete. *Paderewski* 1941 június 29-én halt meg Newyorkban. Vagyonát huga Antonia *Wilkonska* örökölte, mert őt tartották legközelebbi rokonának. Néhány hónap mulva Antónia is meghalt s végakarata az volt, hogy az egész *Paderewski*-vagyon a művész egykori titkáráé, Sylvin *Strakaczé* legyen. Később kiderült, hogy *Paderewskinek* van egy féltestvére, sőt egy másik nőrokona is Lengyelországban, tehát valami tévedés történhetett Antonia végakarata körül. *Strakacz* bevallotta a keresztkérdések súlya alatt, hogy a párisi Morgan-bankházban őrzik *Paderewski* lepecsételt végrendeletét. Ez év áprilisában a francia bíróság előtt felbontották a végrendeletet. A 20 oldalas kéziratot csak nagyítóval lehetett elolvasni.

Meglepetés érte az érdekelteket. Antonia *Wilkonska* ugyanis mindössze 8000 dolláros évjáradékot kapott az eredeti végrendelet szerint, amely *Strakaczot* hatalmazza fel a végakarat végrehajtására, de *Paderewski* két barátjával együtt, akik időközben meghaltak. Az igazi örökösök: *Paderewski* féltestvére és másik nőrokona. A művész vagyonát 1930-ban 650.000 dollárra értékelték (szerzői jogait a krakói egyetemre, a varsói konzervatóriumra és három fiatal tehetséges lengyel zenészre hagyta). Feltűnést keltett a Genfi-tónál levő ingatlanairól szóló intézkedés. Ezeket 1,600.000 frankra értékelte s azt az utasítást adta, hogy a végrendelet felbontása után nyomban adják el azokat. A svájci hatóságok most azon az álláspontón vannak, hogy Paderewski évekig svájci polgár, sőt díszpolgár lévén, őket is érdekli az ügy. Megállapítják, hogy a művész egykori titkára a büntetőjogba ütköző cselekményt követett el s nyilván cinkosai is voltak, tehát bíróság elé kell vinni az ügyet.

7.

Örkény István dramatizálta John Steinbeck »Razzia« című novelláját. Június 27-én adja elő a rádió. Még egy érdekes rádiódramatizálás kerül a közönség elé: dr. Cserés Miklós darabot írt Móricz Zsigmond »Forró mezők« című regényéből. A filmváltozat Karády Katalinnal a női főszerepben került a közönség elé.

Nyilvános táncdélután a Rádióban

Délután háromnegyed ötkor izgatott fiatal lányok, fiúk gyülekeznek a VI-os stúdió előtt. A rádió nyilvános táncdélutánt rendez. A nagy terem fala mellett székeket állítottak fel, az emelvényen a rádió jazz-zenekara ül, *Martiny* Lajossal a zongoránál. Ötkor elindul az adás. Putnoky Gábor a mikrofon elé lép és énekelni kezd, a kislányok megilletődve hallgatják a »rádióénekes«-t mikor nem »lemezből van«.

Egy csoport kislány ül egymás mellett, az egyik állami gimnázium VI. osztályos növendékei, egyelőre petrezselymet árulnak, hoztak ugyan magukkal egy fiút (tízen vannak), de nem engedték be a gavallért, nem volt meghívója. Idősebb nő ül mellettük, szemmellátható lag gardirozni jött, de nincs lehetősége, a fiúk inkább állnak egy-egy majomszigeten. Tánciskolára emlékeztetne az egész, ha nem lenne néma csend. Megilletődve ropják a táncot a párok, hang nélkül. A számok végén felszabadult csevegés.

Samba... Nagy ugra-bugrálás kezdődik. A közönség egyrésze vadul rezeg, a másik odacsődül a zenekar elé és nézi a speciális délamerikai zajcsináló hangszereket: egy reszelőszerű valamit, különböző botokat, csörgő tököket és az egyéb, háztartási eszközökre emlékeztető hangszereket.

Egyre többen csoportosulnak *Martiny* Lajos köré, figyelik, egy pár táncol csak szakadatlanul kezdés óta. Vadul keringenek a középen, mint kormányát vesztett hajó viharban.

Az egy óra hamar letelik, *Hegedüs* Éva szpikernő stílszerűen, táncolépésekkel a mikrofonhoz megy és berekeszti a műsort.

A békét, ha kell, életünkkel is megvédjük

Vető Lajos, *Rácz* Gyula, *Rusznyák* István, *Mihályfi* Ernő és *Parragi* György kedd este rádióankét keretében nyilatkoztak az országos békekonferenciáról.

Rácz Gyula, a DÉFOSz főtitkára a dolgozó parasztság nevében örömmel üdvözölte a békekonferenciát, amely megmutatja az imperialistáknak, hogy a magyar nép *békében akarja hazáját építeni.*

Vető Lajos evangélikus püspök rámutatott arra, hogy a pesti békekonferencia a párisi kongresszus szellemében nagyszabású megnyilvánulása *az emberiség ellenszenvének a háború borzalmaival szemben.*

Rusznyák István Kossuth-díjas orvosprofesszor megállapította, hogy *a tudósoknak különösen fontos szerepük van a békéért folytatott harcban.*

megvetéssel fordul el azoktól, akik az imperialista országokban tudományos munkájukat a háborús uszítók szolgálatába állítják.

Mihályfi Ernő, a Kulturkapcsolatok Intézetének elnöke rámutatott, hogy azok a százezrek, akik szombat délután a parlament előtti nagygyűlésre felvonulnak, *ugyanolyan harcosai lesznek a békének,* mint a párisi Buffalo stadionban felvonult százezrek.

Országszerte ünnepi gyűléseken választják meg a békekonferencia küldötteit és az előkészítő bizottságot a táviratok és levelek özönével árasztják el.

A Magyar Írók Szövetségét *Devecseri* Gábor, *Illyés* Gyula, *Nagy* Lajos, *Nagy* Sándor, *Sásdi* Sándor, *Szabó* Pál és *Veres* Péter képviselik a békekonferencián.

A hortobágyi gazdaságokban többszázfőnyi mezőgazdasági munkás lelkes hangulatú gyűlésen választotta meg küldötteit: *Csepregi* Julianna 24 éves kapáslányt és *Nosics* József DEFOSz-titkárt.

— Nem akarunk háborút, mert csak békében termelhetünk többet és jobbat, fejleszthetjük mezőgazdaságunkat, ezért a békét, ha kell, *életünkkel is megvédjük* — mondotta a hortobágyi munkáslány.

A kormányprogram

amelyet Dobi István miniszterelnök tegnap nagyszabású beszédben ismertetett, felölelte az új kormány feladatát és olyan fényes perspektivát nyit az elkövetkező parlamenti ciklus számára, amelyet az akarat, őszinteség és demokrácia tettekkel és alkotásokkal fog kitölteni. Dobi István, a magyar nép fia, okos és világos mondatokkal sorolta fel és jelölte meg az országgyűlés teendőit, ez az okosság és egyenesség tette őt különösen alkalmassá arra, hogy a magyar paraszt és ezzel együtt a becsületes munka és tiszta átlátás képviselőjének tekintsük és tiszteljük. A kormányprogramban nincs zökkenés és nincs kétértelműség: a népi demokrácia megnyugvással és bizalommal fogadta és várakozásában nem is fog csalatkozni.

Magyar parasztküldöttség az újjáépült Voronyezsben

Meleg szeretettel fogadta a magyar parasztküldöttséget Voronyezs lakossága. A magyar küldöttség autobuszon járta végig Voronyezs gyönyörűen újjáépült utait. Pjotr Osszipov, a városi tanács elnöke elmondotta, hogy a hitlerista megszállók

a lakóházak 97%-át tették tönkre.

A romos lakóházak 67%-át már újjáépítették.

A járási mezőgazdasági hivatalban Maszlov, a hivatal vezetője rövid előadásban vázolta, milyen nyomorúságosan éltek a parasztok a kollektívizálás előtt és milyen

jelentős sikereket, életszínvonalemelkedést értek el a kolhozok és szovhozok.

Keresztes Mihály földmívelésügyi államtitkár mondott köszönetet a meleg baráti fogadtatásért,

Háláját fejezte ki a Szovjetuniónak

a felszabadításért és az azóta nyujtott segítségért.

A hosszú és tartós béke a német kérdés gyors megoldásától függ

A külügyminiszterek tanácsának tegnapi ülése *egyórás megszakitással öt és félórán keresztül tartott.* A megbeszélésekről semmiféle hivatalos közleményt sem adtak ki. Ma délután ismét összeül a négy külügyminiszter. Minden valószínűség szerint *ma is zárt ülést tartanak.*

A párisi

Humanité tegnapi számában, éles hangon bírálva a nyugati külügyminiszterek magatartását, a többi között megállapítja: A három nyugati külügyminiszter állandóan másodrendű fontosságú kérdéseket vet fel, mert nem akarja, hogy a leglényegesebb probléma megoldást nyerjen. Ha nem így lenne, akkor a nyugatiak nem idéztek volna elő az értekezlet alatt zavargásokat a berlini vonatközlekedésnél és nem kürtölték volna világgá Párisba jövetelükkor, hogy *semmit sem akarnak változtatni az egyoldalú elhatározásokon,* amelyek végülis Nyugat-Németország állítólagos kormányának megalakításához vezetnek. A nyugatiaknak el kellett fogadniok a párisi értekezletet, de Párisban hamarosan kiderült, hogy megegyezési szándék nélkül tárgyalnak. Az *Humanité* a továbbiakban hangsúlyozza, hogy a nyugati külügyminisztereknek *Visinszkij* javaslatait bíráló szavai a legszebb dícséret, amely a szovjet diplomáciát érheti, befejezésül pedig leszögezi: Az amerikaiak éppoly kevéssé törődnek a logikával, mint a népek kívánságával. A népek azt akarják, hogy *Németország, ez a tátongó seb Európa szívében minél előbb beforradjon.*

A külügyminiszterek

értekezletével kapcsolatos kommentárjában a Szovjet Tájékoztató Iroda egyik munkatársa megállapítja: A világ egyszerű emberei a német kérdés gyors megoldására vágyakoznak, mert *ettől függ a hosszú és tartós béke.* A német kérdés megoldásának döntő alapja Németország gazdasági és politikai egységének a potsdami egyezmény alapján történő helyreállítása — ahogyan azt a Szovjetunió javasolja. A szovjet kommentátor *Achesonnak* a nyugatnémetországi gazdasági helyzettel kapcsolatos kijelentéseit megcáfolva rámutat: Az angol-amerikai monopolisták *támogatják Nyugat-Németország hadiiparát* és ugyanakkor elsorvasztják a lakosság békés igényeit kielégítő iparágakat. Nyugat-Németország teljes függőségbe került az amerikai nagytőkével, adóssága ötmilliárd dollárt tesz már ki. A szovjet kommentár a továbbiakban rámutat, hogy a nyugatnémetországi nyomorral ellentétben a szovjet övezetben máris virágzik a békés ipar, elérve az 1936-os színvonal 96.6 százalékát. A keleti övezetnek nincsen adóssága. A Szovjetunió nagy segítséget nyujt az övezetnek, de *ez a segítség nem jelent pénzügyi függőséget, mint Nyugaton.*

A Trieszti

most megtartott községi választásokat a KP nagy sikere és a Titopárti »Jugoszláv Népi Arcvonal« bukása jellemzi. A KP *a leadott szavazatok 21.14 százalékát szerezte meg* és ezzel a kereszténydemokrata párt mögött Trieszt második legnagyobb pártja lett. Tito hívei mindössze 2.35 százalékot kaptak. A bolgár KP központi bizottsága határozatban ítélte el a Tito-rendszer szovjetellenes és népi demokráciaellenes magatartását. (A központi bizottság egyidejűleg *Kosztov* volt miniszterelnökhelyettest *kizárta a pártból,* rámutatva, hogy *Kosztov* súlyos politikai hibái és pártellenes megnyilatkozásai után sem gyakorolt komoly és őszinte önkritikát.)

A Jugoszláviából elmenekült kommunisták Bukarestben megjelenő lapja megállapítja, hogy a Titoklikk elvesztette lába alól a talajt. Minden a titkosrendőrségnek van alárendelve és *Jugoszlávia ma gyüjtőtáborhoz hasonlit. Tito* és hóhérai a vádlottak padjára fognak kerülni, fejezi be a lap. Világszerte nagy feltűnést keltett az a párisi jelentés amely szerint *Acheson* tárgyalást folytatott Cavendish *Cannon* belgrádi USA-nagykövettel, *Bevin* pedig *Peake* belgrádi brit és *Risztics* párisi jugoszláv nagykövettel tanácskozott. A *Daily Graphic* értesülése szerint a tárgyalások célja az, hogy *Jugoszláviát a Marshall-terv útján a nyugati táborba tereljék át.*

Rádiós ballonokat bocsájtott a sztratoszférába *a Meteorológiai Intézet*

A kánikula napjaiban, fent 60 fok hideg volt

A nemzetközi meterológiai szervezet a magas levegőrétegek kutatására negyedévenként »Nemzetközi hetet« szervez. A magyar Meteorológiai Intézet is bekapcsolódik ebbe a mozgalomba. Idén érdekes újításként nálunk is rádiószondával ellátott ballonokat eresztettek a magasba, melyek az ott eszközölt méréseket (légnyomás, páratartalom, hőmérséklet) rádió útján azonnal jelezték. Az eddigi mérések eredményeiről dr. *Zách* Alfréd, az intézet időjelző osztályának vezetője a következőket mondotta:

— *Az ostrom óta most dolgoztunk először rádióadóval ellátott ballonokkal.* Méréseink során átlagban elértük a 20 kilométeres magasságot, egy ballon 28 kilométerre ment. Érdekes eseteket észleltünk: múlt héten, amikor idelent kánikula volt, a *ballon 13 kilométer magasban elérte a sztratoszférát s ott 60 fok hideget mért.* Ezen a héten, amikor nálunk lehűlt a levegő már csak 50 fok hideg volt a sztratoszférában.

— A ballonok felbocsátásánál nehézségek is voltak. A műszer ejtőernyővel a ballon alatt lebeg. Egyik alkalommal a ballon elszabadult és itt hagyta a műszert. Másik alkalommal egy ház tetején megakadt.

A
HALADÁS
új számának érdekességei:

Teremtő optimizmus
Irta: Kende Zsigmond

Milyenek lesznek az új iskolák?
Hunyadi-téri legenda
Irta: Zsoldos Andor

Barabás Tibor novellája

Születésszabályozás vagy tervgazdálkodás?
Irta: Aba Iván

Amatőr doktor
Irta: Stella Adorján

Álolasz drukker voltam a magyar olasz meccsen
Irta: György Ferenc

Mark Twain két humoreszkje

Kiss Dezső krtikája az „Ahogy tetszik"-ről

Hölgyfutár — Világhiradó — Weekendrovat
Közgazdaság — Sok cikk, riport, rajz

A Wall Street sötét napok elé néz

A newyorki tőzsdén a hétfői pánik után kedden reggel folytatódott a boruláto hangulat. A tőzsdések nagy többsége rövid időn belül bekövetkező tőzsdei katasztrófát jósol. A *New York Herald Tribune* a hétfői pánikot az acéltermelés erős csökkenésével magyarázza. A Federal Reserve Board megállapítja: további esések várhatók. A *France Soir* úgy vélekedik, hogy a tőzsdei zuhanás okai nem alkalmi jellegűek, hanem egy általános gazdasági pangás következményei. A Wall Street sötét napok elé néz — írja a *France Soir.*

Ösztöndíj, lakás, támogatás a jól tanuló, rászoruló diákoknak

Hogyan kell a főiskolákra beiratkozni

Az új tanévre elsőéves hallgatókként beiratkozni óhajtók felvételüket június 25—július 10-ig kérhetik.

Felvételi kérvényürlapok

a középiskolák pályaválasztási bizottságainál, továbbá az egyetemeken és főiskolákon kaphatók.

A felvételi kérvényeket pontosan kitöltve, okmánybélyeg nélkül arra a karra, vagy főiskolára kell beadni, illetve postán beküldeni, amelyikre a jelentkező beiratkozni kíván. A kérvényekhez

okmányokat mellékelni nem kell,

csak részletes életrajzot, az okmányokat beiratkozáskor kell eredetiben felmutatni.

Egyidejűleg több karra,

illetve főiskolára is beadható felvételi kérés és ha az illetőt több helyre is felvették, a tudomásulvételt követő három napon belül nyilatkozni köteles ,hogy melyiket választja.

Mindenki kap

ösztöndíjat, aki rászorul

s szorgalmas, becsületes munkájával rászolgál. Elsőéves egyetemi hallgatóknál a szociális helyzeten kívül a középiskolában elért eredmény és magatartása szerint történik az elbírálás. Elsősorban munkások és parasztok gyermekei kapnak ösztöndíjat, de

kisemberek és értelmiségiek gyermekei

is nyugodtan adhatják be kérvényeiket. Az elmult félévben az ösztöndíjban részesült 3100 hallgató közül 1600 volt munkás- és parasztszármazású, a többi 1430 pedig kisiparos, kiskereskedő, közalkalmazott, értelmiségi és egyéb kategóriákba tartozott.

Az ösztöndíjaknak I., II., III. és IV. fokozata van. Az alsó fokozatba sorolt hallgatók ösztöndíjának összege Budapesten évi ezer forint, vidéken évi hatszáz forint. A II. fokozatba soroltaké Budapesten évi 1500 forint, vidéken 1000 forint. A III. fokozat Budapesten évi 2500 forint, vidéken évi 2000 forint. A IV. fokozat évi 4000 forint. Az ösztöndíjak havi részletekben kerülnek kifizetésre.

Minden rászoruló és arra érdemes diák kap

ösztöndíjat, tandíjkedvezményt, lakást,

szép és kényelmes kollégiumokban megkap minden támogatást, mire csak szüksége van.

Az Osztálysorsjáték mai húzása

50.000 forintot nyert: 38523

10.000 forintot nyert: 4138 49617

5000 forintot nyert: 7356 37646 47043

2000 forintot nyert: 2509 12439

1000 forintot nyert: 5356 11856 24571

600 forintot nyert: 4535 12754 14700 16457 17568 21410 21192 31978 43590 43738 48696

500 forintot nyert: 3318 5375 16062 19672 22517 27553 32441 35393 37894 40504 45730 49593 52066

200 forintot nyert:
0109 177 301 330 1004 077 223 338 754 872 887 962 2095 193 229 272 528 567 741 910 3066 111 184 221 345 487 533 599 708 860 4292 489 568 586 675 701 747 814 820 861 5062 108 112 134 658 798 852 969 991 6041 045 249 296 405 629 748 838 893 7184 210 446 556 912 940 957 8156 335 526 555 732 9046 061 067 123 143 329 777 10333 448 463 669 697 754 982 11104 183 239 361 380 408 532 646 663 766 12100 285 334 568 587 600 618 788 892 922 13089 123 222 259 414 507 840 878 964 14132 685 960 15264 825 16315 392 570 847 848 17409 422 892 974 18083 109 173 481 509 645 659 914 20159 261 376 390 650 744 807 838 885 21452 718 807 946 22197

*

Minden felelősség nélkül. A gyorslistát összeállította a húzási teremben: Porteleki sorsjegyiroda, VI., Andrássy-út 18 és Almádi Rezsőné osztálysorsjegy főárusító, XI., Budafoki-út 26/b.

Munka után édes a pihenés a
BOLERO
virágos-udvarán
IV., Szép-utca 2. vacsorázóhely Telefon: 181-277.

Bücherzettel

An die

Verlagsanstalt Alexander Koch G. m. b. H.

DARMSTADT

Petschauer Attila

...rszágot és megállapítja: A Szov-
...atunióhoz fűződő szoros kapocs-
...ak köszönhető, hogy a két ország
...egteremtette *a saját népeinek*
...*gjobban megfelelő gazdasági és*

...nak ennélfogva nem kell aggodal-
makat táplálnia amiatt, hogy egy-
házi hatóságok megbüntethetnék
őket azért, mert hűségesek álla-
mukhoz.

A Szülői Munkaközösségek

...ól érdekes képet nyujtott a leg-
...tóbbi prágai verseny, amikor is az
...ső öt helyezett a Szovjetunió
...ersenyzői közül került ki. A
...agy Ojstrach fia is hegedűmű-
...észnek készül és most járja az
...lőkészítő iskola utolsó évfolya-
...át.

A magyar művészeket rendkívül
...egbecsülték. Somogyi László a
...oszkvai, a leningrádi, a kievi fil-
...armóniát és a moszkvai rádió ze-
...ekarát vezényelte. A művészeket,
...három Kossuth-díjast, Fischer

ünnepelték.

Osváth, aki idehaza a legritkább
esetben ad koncertet, nagy Mo-
zart-áriákon kívül Rachmaninov-,
Csajkovszkij-, Kodály- és Liszt-
dalokat is énekelt. Neki is csak-
nem minden alkalommal több rá-
adást kellett adnia. A háromhetes
vendégszereplést méltóképpen fe-
jezte be a kievi vendégjáték és az
utána következő vacsora, ahol az
ukrán művészeti miniszter meghí-
vására jelentek meg a magyar

Petschauer Attila vidám élete és tragikus pusztulása

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

V. FEJEZET.

Csortos Gyula barátsága

Egyik kedvenc lemeze volt Mészáros Ervin esete az antverpeni borbéllyal. Amszterdamból hazajövet a vívócsapat vonata mintegy negyedórát várakozott az antwerpeni pályaudvaron. Már indult a vonat, amikor észrevették, hogy Mészáros nincs sehol. Petschauer kinézett az ablakon, hát látta, hogy barátja kimért léptekkel halad a váróterem felől a mozgó vonat irányában. Az ifjú bajnok nem volt rest, leugrott a vonatról, felnyalábolta Mészárost és a hátán rohant vele és ugrott fel a már haladó vonatra.

A vívók rátámadtak a kapitány úrra:

— Mi történt? Majdnem lekésted a vonatot? Ho, volt?

Mészáros rendkívüli nyugalommal válaszolt:

— Amikor huszonkét évvel ezelőtt itt jártam, remekül megborotvált a pályaudvari borbély. Gondoltam, úgyis áll a vonat pár percig, újra megborotválkozom nála...

Felháborodva tette hozzá:

— Képzeljétek, már meghalt az öreg. Egy egészen más pofa borotvált meg.

A zárkózott Mészáros Ervinen kívül még egy mogorva ember szerette Petschauert: Csortos Gyula. A nagy művész, aki tudvalevően csak a kutyája társaságában érezte jól magát és került minden társadalmi érintkezést gyorsan a kegyeibe fogadta a nála közel negyedszázaddal fiatalabb bajnokot. Sokat jártak együtt vacsorázóhelyekre, lokálokba. Harmadik társuk egy tőzsdés volt, bikaerős fekete szimpla férfiú, aki kideríthetetlen okokból élvezte a két híresség rokonszenvét.

(Csortos mogorvaságának az volt az oka, hogy gyűlölte a reakciós Horthy-rendszer feltuvalkodott színészeit és a Kiss Ferenc-klikket. »A kóristák lázadása« — mondta a rosszemlékű színházi kamarára. Kiss Ferencet annyira gyűlölte, hogy miatta nem járt moziba. Ezt így indokolta: »Szünetben folyton azt bömbölik, hogy »friss perec!« — ez pedig engem »Kiss Ferencre«, a nagyképű ripacsra emlékeztet.« Petschauer főképpen demokratikus gondolkozású és bátor kiállása miatt rajongott Csortosért.)

Hármasban néha órák hosszat üldögéltek együtt anélkül, hogy egyetlen szót is kiejtettek volna. Előfordult, hogy este színház után találkoztak és hajnalig maradtak egy éttermi asztal mellett. Nemcsak, hogy nem beszéltek, hanem még csak nem is köszöntötték egymást. Reggel felé Csortos megnézte az óráját és megadta a jelt a távozásra. Ilyenkor leereszkedően ennyit mondott:

— Jól elbeszélgettünk. Maga Péék-tscháer hazakísérhet, hadd folytassuk az érdekfeszítő diskurzust.

Némán megindultak egymás mellett és Csortos lakásáig ki nem ejtettek egyetlen szót sem.

Csortos vasráccsal őrizte a zárkózottságát. Egyszer sokáig nem látták egymást Petschauerrel és amikor a bajnok a Gundelben meglátta, örömmel üdvözölte:

— Édes Gyulám ezer éve nem láttam!

Mire a Csortos a maga jellegzetes hangján így válaszolt:

— Kéhé... rem... maga nyílván összetéhé... veszt ehengem Bulcsu vezérrel.

A szerep

Petschauer Attila gyakran járt ki az ügetőversenyre Csortos Gyula társaságában.

Rendszerint Heltai Jenőtől kértek tipeket. Az »elnök úr« elmaradhatatlan virginiájával áttanulmányozta a turflapot s ritkán tévedett. (A másoknak adott tipekben.)

Egy alkalommal, amint éppen a következő futam esélyeit tárgyalták, odasomfordált mellékük egy szemtelenségéről, de tehetségtelenségéről ismert pesti színész.

— Szervusz, Attila — mondta abban a reményben, hogy a bajnok révén odasodródhat Csortoshoz és Heltaihoz.

Olyan bánatos arcot vágott, hogy megesett rajta Petschauer szíve. Intett neki, hogy lépjen közelebb.

— Tiszteletem elnök úr, tiszteletem, mester! — hízelgett nyájasan.

Csortos elnézett a feje fölött, Heltai azonban megszólította:

— No, mi ujság a lovaknál.

— Oh, semmi különös... játszottam... egy lovat...

Petschauer közbeszólt:

— Végre egy magának való szerep.

(Folytatása következik.)

Kókai Jánosné

képviselő, az új országgyűlés egyik legüdébb színfoltja, a népviseletéről híres Boldog község szülötte. Olyan mint egy kedves, szép mezei virág. Értelmes és közvetlen. Nagyszülei, szülei földhözragadt kubikusok voltak, ő már nyolcéves korától napszámba járt, nyáron sommásnak, télen cselédnek szegődött. Édesapja sokat mesélt a szovjet életről és mindig biztatta családját, hogy egyszer nálunk is jobb lesz a szegény parasztság sorsa. »El sem tudtuk képzelni, — mondja — amikor olyan elnyomatásban éltünk, hogy nekünk ilyen szavunk lesz. Azelőtt alig mertem megfogni a községháza ajtaját, ma már sokmindent sikerült a község érdekében elérnem.« Elégedett mosollyal mondja, hogy legutóbb egy használhatatlan útszakasz érdekében szólalt fel s az eredmény: az útjavítást bevették a hároméves tervbe. Tizenhat éve van férjnél. Férje kubikus, hű pártmunkás és ma már tudatosan dolgoznak a jobb jövőért. Egyetlen bánata, hogy nincs gyermeke s ha szabadideje van, gyakran jár el a boldogi napközi otthonba, amelynek megalakításában neki is nagy része van. Ügyes szervező. A környéken ő szervezte meg az MNDSz-t, ezért kapta »A jó munkáért« kitüntetést, amelyet állandóan visel. A felszabadulás előtt nem volt könnyű az életük. Hajnaltól répát ástak a szomszéd nagybirtokon és sokszor csak egy pohár víz volt a vacsorájuk. »Azelőtt — meséli mosolyogva — bizony kissé hosszú nyelvem volt, de amióta állandóan önkritikát gyakorolunk, jobban megértjük egymást férjemmel.« Kis portájuk kilencvennégy négyszögölön fekszik, az udvar tele van fehér violával, jószagú virágokkal s az egész község büszke arra, hogy Kókainé bekerült az ország házába. (D)

Vasárnap este befejezi évadját a Vígszínház

Dosztojevszkij elbeszélésének színpadi változata, a »Két férfi az ágy alatt« vasárnap este kerül utoljára színre a Vígszínházban. Ezzel az estével a Vígszínház befejezi évadját.

A volt bori munkaszolgálatosok elhúnyt bajtársaiknak emlékművet állítanak fel. Ennek javára szombaton este 8 órakor a Zeneakadémián nagy hangversenyt rendeznek, amelyen kiváló művészek sora szerepel.

Chopin versenygyőztesek
ma, pénteken Z. 8. (Konzert.)
Maleczky Bianca emlékest
vasárnap, Z. 8. Közr.: **Báthy, Orosz Júlia, Palló, Kálmán, Csüdör Irén, Országh, Váry Egon, Simon Margit** stb. Jegyek **Koncertnél.**

Állatkerti Színpad szombaton Faust
Svéd Sándor, Nagypál, Fodor, Neményi, Raffay, Birkás. Vez.: Komor.
19-én Jazz-revü
Honthy, Sárdy, Gyurkovics, Joe Turner, Hollós Ilona, Vadas Zsuzsa, Pogány László, Vécsey, Vigh Tomi, Hurrikán, Apor—Bágya, Budapest jazz-zenekar.
22-én Traviata
Gencsy, Udvardy, Tiszay, Reményi stb. Vez.: Pless.
24-én és 25-én Schubert:
Három a kislány
Svéd Sándor, Honthy, Sárdy. Szörényi, Solthy. Vez.: Kerekes.
Előadások kezdete ½9. Jegyek 3 Ft-tól **Műzsánál,** Somogyi Béla-út 10. Városiban Állatkertben, Ibusznál.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Egymillió ember nézi meg hetenkint a Magyar Híradót

Kiss József művészeti vezető a Nemzeti Filmgyártó Vállalat szerda délelőtti dokumentumfilm ankétjén érdekes bejelentéseket tett:

1949-ben *25 oktató- és dokumentumfilm készül.* (Ezek közül az ankét keretében bemutatták azt az öt filmet, amelyek képet adnak a Nemzeti Filmgyártó Vállalat eddigi munkájáról.) Az iskolásgyerekek számára készült oktatófilmek közül a »*Cipő*« című film *a cipő gyártását mutatja be.* Ilyen filmek alapján az iskolásgyermek képet kap a nagyipari munkafolyamatokról és megismerkedik a gyáripar jelentőségével.

Ugyanilyen tanulságosak *a mezőgazdasági oktatófilmek is.* A cél itt az, hogy a film útján a parasztságot új, fejlettebb munkamódszerekkel ismertessék meg. Ebből a témakörből a »*Jönnek a gépek*« című képet mutatták be az ankét során. A »*Norma*« című ismeretterjesztő film az üzemi racionalizálással foglalkozik.

Bejelentették az ankéten, hogy a jövőben még sok film készül népi demokráciánk minden kérdéséről. *Július folyamán nagy filmet készítenek a »Rákosi Mátyás ifjúmunkás városa« életéről és az ifjúsági világtalálkozóról, a WM-tanoncokról, továbbá »Falusi fiatalok« címmel a falu életéről is.*

Már elkészült a »*Tanulj tovább*« című film, amely arra hívja fel a dolgozók gyermekeinek figyalmét, hogy az általános iskola elvégzése után minden út megnyílik előttük a középiskolára, majd az egyetemre. *A Magyar Híradót hetenkint egymillió ember nézi meg az országban.*

A moszkvai művészküldöttség távirata:

„Június 20-án érkezünk"

A Moszkvában tartózkodó magyar művészküldöttségtől távirat érkezett: »*Ha lehetséges és az idő kedvező lesz, nem 22-én, hanem már 20-án megérkezünk Budapestre.*« A küldöttség tagjai pompásan érzik magukat.

Ma este lesz a Chopin válogató-verseny győzteseinek seregszemléje

A Zeneakadémián ma este tüntetik ki a budapesti Chopin válogató verseny győzteseit. A selejtezőből, amelynek *Kodály* Zoltán a »válogató« nevet adta, a következők kerültek ki győztesen: *Szendrey* Imre, *Radó* Ágnes, *Varjas* Anna, *Tusa* Erzsébet, *Bodonyi* Anikó. A díjakat *Kodály* Zoltán, a bizottság elnöke osztja ki a fiatal művészeknek. Az ünnepségen megjelenik *Ortutay* Gyula kultuszminiszter is. A díjkiosztás után következik a győztesek hangversenye.

A budapesti Chopin válogató verseny rendezője, *Kun* Imre elmondotta nekünk, hogy a verseny jegyzőkönyvét megküldik Varsóba. Azokat a fiatal művészeket, akiket a budapesti Chopin Bizottság ajánl, a lengyelek vendégül látják a szeptember 15-én kezdődő nagy nemzetközi Chopin-versenyen.

Harmincéves a szovjet filmművészet

A szovjet filmművészek gyűlésén Bolsakov, a Szovjetunió filmminisztere beszédet mondott.

— Ebben az évben ünnepli a szovjet filmművészet fennállásának 30. évfordulóját — állapította meg. — Ez idő alatt a szovjet filmművészet népének és hazájának szolgálatában dicső utat tett meg. Ez kötelezi a szovjet filmművészet minden munkását, hogy 1949-ben még jobban, még nagyobb szívességgal dolgozzék, mély eszmei tartalmú és magas művészi minőségű filmeket alkosson.

Max Lorenz, a világhírű operaénekes, aki rövidesen Budapestre érkezik, hogy fellépjen az Othello előadásán Svéd Sándorral, tegnapelőtt Bécsben énekelt a Salome ünnepi előadásán. A művet Strauss Richárd 75-ik születésnapja alkalmából újították fel.

Rossini életéről és műveiről olasz film készül.

PÉNTEKI KRÓNIKA

1.

Nagysikerű darabját, »A szombatesti hölgy«-et július elsejéig játssza a Pódium. Hetvenötödször került színre a zenés vígjáték. Gombaszögi Ella Pódium-beli fellépései után vidéki vendégszereplési körútra indul.

2.

Megírtuk a héten, hogy Herczeg Jenő, a népszerű komikus elvesztette szakszervezeti igazolványát. Mint Dénes György esetében is, aznap előkerült az elveszett okirat. Délben jelent meg a Világban a közlemény, délután a Fészek Klub portásánál leadták Herczeg szakszervezeti igazolványát.

3.

Fekete zászló leng a Nemzeti Színházon. A népi demokráciában egyforma megbecsülés jár a színház minden dolgozójának: ezúttal a szabóműhely egyik dolgozónője, Szabó Jánosné elhúnyta alkalmából tüzték ki a fekete lobogót.

4.

Kis színes film készül most Magyarországon, a Május 1. után a második. »Táncol a nép« a címe. Az első felvételeket az országos kultúrverseny pécsi díszbemutatóján készítették a legjobb táncsoportokról. A kisfilm készítői Szigetközre, majd Ferd községbe utaznak, hogy az ottani népi táncsoportokat filmre vigyék. A színes kisfilmet női rendező, Simonyi Lia készíti.

Június végén megkezdik Budapesten az »Úttörővasút« című játékfilm forgatását. A film szereplői 3—14 éves úttörők lesznek. A produkció művészeti vezetője Hont Ferenc.

A miskolci szabadtéri színpadon szombaton este tartják a megnyitó hangversenyt Gyurkovics Mária felléptével.

Megrázóan szomorú temetése volt Bécsben Maria Cebotarinak, a tragikus körülmények között, fiatalon elhúnyt világhírű operaénekesnőnek. A bécsi Operaház romos épületében ravatalozták fel. Három üstdobpergés jelezte a gyászszertartás kezdetét. Schubert h-moll szimfóniájának első tételével búcsúztak a filharmonikusok a felejthetetlen művésznőtől, majd dr. Körner polgármester mondott gyászbeszédet arról, hogy milyen sok szép órát köszönhet a zenekedvelő közönség Maria Cebotarinak. A gyászbeszédek után Mozart Requiemjéből hangzott el részlet Krips József vezényletével. A gyászmenet megindult a temető felé, a koporsó mögött ott haladt a művésznő Péter nevű nyolcéves fia.

Mozik műsora

BEMUTATÓ FILMSZINHÁZAK

ADRIA (Pestszentlőrinc): A papa bogaras. ½7, ½9, v. ü. ½5. **ALFA:** A papa bogaras. 6, 8, v. ü. 4-kor is. **ATRIUM:** Az Óceán vándora. ½5, ½7, ½9. **CORSO:** Halálténc. 4, 6, 8. **CORVIN:** A papa bogaras. 4, 6, 8. **DÉCSI:** Halálténc. ½5, ½7, ½9. **FORUM:** A papa bogaras. ½5, ½7, ½9. **KORZÓ (Újpest):** A hóhér halála. 6, 8, v. ü. 4. **KÖRÚTI HÍRADÓ:** Magyar filmhíradó. Óvjad a gyermeket (gyönyörű szovjet kultúrfilm). Magyar világhíradó. A normakérdés (művészi magyar dokumentfilm). Szovjet filmhíradó. Három babszem (színes amerikai rajzfilm). Folyt. egyórás előadások reggel 9-től este 11-ig. **LLOYD:** A hóhér halála. ½5, ½7, ½9. **OMNIA:** Janika. ½5, ½7, ½9. **ROYAL APOLLÓ:** A hóhér halála. 5, 7, 9. **ROYAL (Kispest):** A papa bogaras. 6, 8, v. ü. 4. **SCALA:** A papa bogaras. 5, 7, 9. **TÁNCSICS (Csepel):** Mexico rózsája. 6, 8, v. ü. 4. **TÁTRA (Pesterzsébet):** Mexico rózsája. ½7, ½9, v. ü. ½5. **URÁNIA:** Az Óceán vándora. 4, 6, 8.

MÁSODHETES FILMSZINHÁZAK

ADMIRÁL: Kíváncsi vőlegény. Zöld-sárga-piros. ½5, ½7, ½9. **ADY:** A kincs nyomában. 4, 6, 8. **ALKOTÁS:** Szverdlov. ½5, ½7, ½9. **BETHLEN:** Gyerünk Gyurka. ½5, ½7, ½9. **BODOGRÁF:** Bűnös vagy áldozat. 4, 6, 8. **CAPITOL:** Bűvös vonó. ½12, ½2, ½4, ½6, ½8, ½10. **CITY:** Bűvös vonó. 4, 6, 8. **ELIT:** A dzsungel könyve. ½5, ½7, ½9. **FORTUNA:** 15 éves kapitány. 5, 7, 9. **HOMEROS:** A kincs nyomában. ½6, ½8, ½10. Utolsó előad. a kertben. **IPOLY:** Forró mezők. 4, 6, 8. **KAMARA:** Mexico rózsája. ½5, ½7, ½9. **KOSSUTH:** Mexico rózsája. ½5, ½7, ½9. **KULTÚR:** Forró mezők. 5, 7, 9. Utolsó előad. a kertben. **OTTHON:** Forró mezők. ½4, ½6, ½8. **PALACE:** Bűvös vonó. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **PÁTRIA:** Gyerünk Gyurka. 4, 6, 8. **PETŐFI:** Győzhetetlen brigád. 4, 6, 8. **PHÖNIX:** St. Jeanni szerelmesek. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **ROXY:** Vidám kísérlet. ½5, ½7, ½9. **SAVOY:** A kincs nyomában. ½5, ½7, ½9. **STÚDIÓ:** A dzsungel könyve. 4, 6, 8. **SZABADSÁG:** Gyerünk Gyurka. ½5, ½7, ½9. **TÁTRA:** Forró mezők. 4, 6, 8. **TERV:** Négy szív. ½5, ½7, ½9. **UGOCSA:** Vidám kísérlet. 4, 6, 8.

SZINHÁZAK MŰSORA: OPERA: (Rákóczi-út 22): Parasztbecsület; Bajazzók (½8). **NEMZETI** (Rákóczi-út 33-35. sz.): Ahogy tetszik (7 ó.) **MADÁCH:** (Madách-tér 6): A kertész kutyája (½8). **MAGYAR** (Izabella-tér): Dohányon vett kapitány (7). **KIS KAMARA** (Andrássy-út 69. sz.): Eszményi férj (½8 órakor). **MŰVÉSZ** (Paulay Ede-utca 35. sz.): A Cander-család (½8). **VIG** (Nagymező-u. 22—24): Két férfi az ágy alatt (½8). **PESTI** (Révay-utca 18): A szabin nők elrablása (½8 ó.). **BELVÁROSI SZINHÁZ** (Petőfi Sándor-u. 6): Moszkvai jellem (½8 órakor). **VÁROSI SZINHÁZ** (Köztársaság-tér 30): Nincs előadás. **FŐV. OPERETT** (Nagymező-u. 17): Ipafai lakodalom (½8). **PÓDIUM** (Nagymező-utca 11): A szombatesti hölgy (8). **ROYAL REVÜ VARIETÉ** (Erzsébet-körút 31): Friss csapolás. (8). **KAMARA VARIETÉ** (Teréz-körút 46. szám): Ami a Szabin nőkből kimaradt (8). **KIS SZINHÁZ** (Rottenbiller-u. 20—22): Szélvihar os éjszaka (½8). **ÁLLAMI BÁBSZINHÁZ** (Paulay Ede-u. 35): Aranyhalacska (3. 5). **FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ:** Júniusi új nemzetközi műsor (4, ½8). **ANGOLPARKI REVÜSZINHÁZ:** Mesevilág (8). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér): Zsákbamacska (½8).

Nagy sikert aratott a magyar művészek moszkvai búcsúhangversenye

Moszkva, június 17. A moszkvai Zeneművészeti Főiskola Csajkovszkij-termében június 15-én búcsúhangversenyt adtak a szovjet fővárosban tartózkodó magyar művészek. A Szovjetunió Állami Szimfonikus Zenekara Somogyi László vezényletével Bartók-, Liszt-, Mozart-, Beethoven- és Mendelssohn-műveket játszott. A nagysikerű hangversenyen fellépett még Osváth Júlia, a magyar Állami Operaház magánénekesnője és Garai György hegedűművész. A moszkvai közönség meleg ünneplésben részesítette a magyar vendégeket.

Változó marad az idő

Anglia felett leszálló légáramlás terjeng és az óceáni levegőt elzárja a szárazföldtől. Az Óceán felett heves viharciklon tombol, de ez nem tud hozzánk eljutni, emiatt erősebb felmelegedés egyelőre nem valószínű.

Továbbra is változó marad az időjárás. Felhőátvonulásokkal kisebb esők várhatók.

Budapesten ma délelőtt 11 órakor 18 fok meleg volt.

„Őrködjünk együtt a béke felett!"

A Puskin-ünnepségekre a Szovjetunióba érkezett külföldi íróvendégek üdvözletüket küldték a budapesti békekongresszusnak. Emi *Szajo*, a nagy kínai költő ezt üzente: A Szovjetunión át nyujtja a végső diadal felé törő szabad Kína kezét üdvözlésül a szabad Magyarország felé.

Meleg üdvözletét küldte a lengyel, a román és a csehszlovák írószövetség elnöke, valamint *Poljanov* bolgár költő és Johannes *Becher*, a német Kulturbund elnöke is.

Yves *Farge* volt miniszter, a Béke és Szabadság Harcosai szövetség vezetője rámutatva a népek békemozgalmának máris mutatkozó nagy eredményeire, történelmű jelentőségünek mondotta a budapesti békeértekezletet és ezt üzente: *Őrködjünk mindannyian együtt a béke felett!*

Cotton asszony, a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség elnöknője a budapesti békekongresszus alkalmából külön felhívással fordult a magyar nőkhöz. Méltatta a nők nagy szerepét a békéért folyó harcban és sok sikert kívánt a budapesti kongresszushoz.

Honfoglaláskori lovas sírját ásták ki Óbudán

Az Árpád-híd gyorsütemű építkezése és az ezzel kapcsolatos csatornázási munkálatok régészetileg is

sok érdekes emléket hoznak felszínre.

A Fővárosi Régészeti Intézet munkásságát nap-nap után újabb és újabb régészeti leletekkel gazdagítja a modern város építkezése. Néhány nappal ezelőtt az óbudai református templom közelében egy díszesen faragott románkori oszlopfő került elő a föld alól, most pedig egy olyan régészeti szenzáció, amely a szakemberek érdeklődését teljes mértékben az új lelet felé irányítja.

Az óbudai Szőlő-utcában a csatornázási ásás közben váratlanul

honfoglaláskori sírra bukkantak.

Az óvatos, szakszerű feltárás azt állapította meg, hogy az ország területén ezideig kiásott Árpád-kori sírok közül messze kiemelkedik, gazdag tartalmú régészeti leleteinél fogva és máris megállapították, hogy

a legpompásabb honfoglaláskori lovas sír került felszínre.

A lovas harcos csontváza és lovának maradványai mellett ott fekszik a sírban a teljes felszerelés, több igen fejlett kézművességre utaló díszes kard, csákányok, üvegpoharak, egy görögös formájú kecses agyagkorsó és ami az Árpád-kori sírok történetében eddig példa nélkül áll,

a sír megőrizte a lovas vitéz játékkookáját is.

Előkerült azonkívül egy nyílhegy és több íjjtöredék. Megvannak az aranyozott ezüstből készült levelesdíszű szíjveretek és sok egyéb apróság, mely hozzátartozott a honfoglaláskori harcosok felszereléséhez.

Különös érdekességet ad a leletnek még az is, hogy a föld alsóbb rétegében római téglából kirakott sírmező húzódik meg, ami arra mutat, hogy ezen a helyen már

a római korban temető volt.

A Főváros Régészeti Intézete most nagy apparátussal igyekszik tovább folytatni a munkát és meggyőződni arról, hogy vajjon szórványosan temetkeztek-e a honfoglalás idejében a régi római temető fölé vagy pedig teljes Árpád-kori temetőt rejt-e az óbudai föld?

Maga a honfoglaláskori lovas vitéz sírjának feltárása voltaképpen nem meglepetés a régészek előtt, mert történelmi feljegyzések és Anonymus krónikája is megőrizte annak emlékét, hogy

Árpád fejedelmet is az Óbuda területén sejtett Fehéregyháza mellett temették el.

A most feltárt sír mellékleteinek gazdagságával valóban régészeti szenzációt jelent és a további ásatástól még több Árpád-kori anyagot várnak a szakértők.

A
HALADÁS
új számának érdekességei:

Teremtő optimizmus
Irta: Kende Zsigmond

Milyenek lesznek az új iskolák?
Hunyadi-téri legenda
Irta: Zsoldos Andor

Barabás Tibor novellája

Születésszabályozás vagy tervgazdálkodás?
Irta: Aba Iván

Amatőr doktor
Irta: Stella Adorján

Álolasz drukker voltam a magyar-olasz meccsen
Irta: György Ferenc

Mark Twain két humoreszkje

Kiss Dezső krtikája az „Ahogy tetszik"-ről

Hölgyfutár — Világhíradó — Weekendrovat
Közgazdaság — Sok cikk, riport, rajz

Vasárnap folytatódik a párisi értekezlet

A párisi értekezlet tárgyalásainak középpontjában néhány nap óta *az osztrák államszerződés, valamint egy Németországra vonatkozó modus vivendi kérdése áll.* A négy külügyminiszter tegnap — zárt ülés keretében — a kora délutáni óráktól kezdve, kisebb megszakításokkal éjfél utánig tanácskozott. (Az egyik tárgyalási szünetben — délután 5 és 6 óra között — a nyugati külügyminiszterek külön megbeszélést tartottak.)

A külügyminiszterek

tanácsának titkársága a mára virradó éjszakán ½2-kor a következő közleményt adta ki: »A négy külügyminiszter csütörtökön délután és csütörtökön este zárt ajtók mögött tárgyalásra ült össze. Az üléseken folytatták megbeszéléseiket az osztrák államszerződésről, valamint a Németországgal kapcsolatos modus vivendi kérdéseiről. A négy külügyminiszter *vasárnap 15 óra 30 perckor ismét zárt ülésre ül össze. Hétfőn a külügyminiszterek nyílt ülést tartanak.*« Párisi diplomáciai körökben a zárt ülésekről kiszivárgott hírek alapján az a vélemény alakult ki, hogy egyes kérdésekben *megegyezéssel lehet számolni.*

A párisi *Avenue* moziban szerdán este műsorra tűzték a *»Vasfüggöny«* című provokációs amerikai filmet. Vetítése közben a közönség hangos tiltakozásának adott kifejezést, úgyhogy az előadást többízben félbe kellett szakítani. A Francia-Szovjet Társaság tiltakozott a film bemutatása ellen. Párisi baloldali körökben hangoztatják, hogy a filmet *nyíltan provokációs céllal mutatják be* éppen akkor, amikor a négy nagyhatalom külügyminisztereinek tanácsa ülésezik.

A CIO

amerikai szakszervezeti szövetség kötelékébe tartozó szőrme- és bőripari szakszervezet elnöke a szakszervezet folyóiratában megjelent cikkében hangsúlyozza, hogy a CIO vezetősége a végrehajtó bizottság megkérdezése nélkül foglalt állást az Atlanti Egyezmény mellett, amelyet a haladó amerikai szakszervezeti vezetők súlyosan elítélnek. A cikkíró hozzáfűzi: Az amerikai nép súlyosan elítéli a Truman-elvet, a Marshall-tervet és az Atlanti Egyezményt. Az amerikai nép széles tömegei szembeszegülnek a reakcióval, *békét akarnak, harcolni fognak a békéért és fenn is fogják tartani a békét.* Newyorki jelentés szerint az amerikai mezőgazdasági gépgyárak dolgozóinak országos értekezlete is állástfoglalt a katonai egyezmények ellen és határozati javaslatában felszólította az USA-kormányt, *térjen vissza a Szovjetunióval való együttműködésre* tránvuló *roosevelti politikához.* A CIO kötelékébe tartozó más szakszervezetek is kifejezték azt a kívánságukat, hogy az amerikai kormány vessen véget a »hidegháború« politikájának és *térjen vissza a Szovjetunióval való együttműködéshez.*

Enver Hodzsa

albán miniszterelnök, az Albán Munkapárt főtitkára Tiranában többezres tömeg előtt tartott beszédében leszögezte, hogy a Tito klikk Albániával való kapcsolatos mesterkedései meghiusultak és az albán nép lesujtott az árulókra. Az albán nép a szocializmus építésének útján halad, *a Szovjetunió segítségére támaszkodva.* Albánia még szorosabbra kovácsolja kapcsolatait a Szovjetunióval, a népi demokrácia országaival és meghiusítja a háborús uszítók mesterkedéseit. A Bulgáriában élő jugoszláv kommunisták közgyűlésének határozati javaslata méltatva a Szovjetuniónak a Tito rendszer elleni küzdelemben vállalt szerepét, leszögezi: Büszkék vagyunk arra, hogy *népünknek ilyen hatalmas barátja van, mert ez jövőnk legnagyobb biztosítéka.* A Tito-klikknek nincs joga a jugoszláv nép nevében beszélni; erre csak nekünk van jogunk, mert mi országunk rabsága ellen harcolunk és ezt a harcot még erélyesebben akarjuk folytatni az árulók ellen. A *Napred*, a bulgáriai jugoszláv kommunisták lapja felveti a Jugoszlávia határain belül folytatandó szervezett ellenállás kérdését. A legutóbbi jugoszláviai fejlemények — írja a lap — *mind égetőbben vetik fel a szervezett küzdelem problémáját.*

Világhíradó:

A moszkvai lapok első oldalon közlik annak a levélnek szövegét, amelyet a moszkvai üzemek dolgozói intéztek *Sztálin* generalissziműszhoz. A levél leszögezi: A moszkvai dolgozók mindnyájan szívügyüknek tekintik, hogy az ötéves tervet idő előtt végrehajtsák és ezért ígéretet tesznek *Sztálinnak* arra, hogy az ipari termelés mennyiségét illetően *az ötéves tervet négy év alatt teljesítik.* A *Pravda* rámutat, hogy ez a kötelezettségvállalás újabb bizonyítékát nyujtja a szovjet társadalmi és állami rendszer hatalmas erejének és a Bolsevik Párt óriási szervező erejének.

A kínai néphadsereg főparancsnoksága elfogadta a Szabad Kína új zászlaját. A zászlóba piros mezőben arany csillag és az 1947 augusztus 1-iki történelmi dátumot jelző két kínai írásjel van belehímezve. Peipingi jelentés szerint a kínai néphadsereg sikeresen folytatja előrenyomulását dél felé és egyes előőrsei már csak *40 kilométerre állanak Kantontól.*

Felismerte a tanu a balfi és hidegségi nyilas gyilkosokat

A Hidegségen és Balfon összesűrített munkaszolgálatosok nyilas őreinek tárgyalását ma folytatta a népbíróság Jónás-tanácsa.

Szabó Károlyné tanuvallomásában elmondota, hogy Módos Kálmán az ottani nyilasok vezetője volt. A kegyetlenkedésekben is élen járt.

Weisz Ervin a következő tanu, felismerte a vádlottak nagyrészét.

— Varga Tibor — mutat a másodrendű vádlottra — egy alkalommal odajött hozzánk és elvitt minket sírt ásni. 12 agyonlőtt és agyonvert hulla feküdt a földön. Az egyik holttestben felismertem legjobb barátomat. Varga dicsekedve mondta: »Éjjel ezeket is kikészítettük.«

A tárgyalás tart.

Az Osztálysorsjáték mai húzása

2000 forintot nyert: 41578 51348
1000 forintot nyert: 31154 49696
600 forintot nyert: 13865 26818 46593 52960
500 forintot nyert: 1904 2204 6356 17791 35320 35511 54840
300 forintot nyert: 5217 5302 5713 5727 8724 11749 12405 13782 14557 15227 15270 15846 17035 19375 23363 24084 26298 29961 32821 34086 34222 34432 35158 35309 36837 39333 41324 44874 45747 46059 46230 46642 47350 47957 49116 49523 49773 50505 50674 52103
200 forintot nyert:
0020 123 141 183 370 415 431 470 508 584 849 1300 334 589 2043 131 166 586 922 988 3364 435 562 664 733 827 919 4117 456 588 614 734 743 767 864 934 5011 014 227 393 561 721 882 6023 113 142 210 284 436 440 441 511 725 788 7123 349 430 530 544 692 715 729 875 939 8120 323 433 480 641 696 781 815 868 9118 360 526 719 851
10182 421 564 836 11223 444 538 673 941 12048 154 155 294 550 569 709 732 13086 234 544 568 682 804 14025 108 164 308 641 673 946 994 997 15046 127 285 542 772 863 878 920 16032 151 166 186 291 300 350 500 578 588 764 797 17343 455 697 923 961 998 18187 354 371 441 564 638 984 19072 073 122 569 824 952 980
20135 366 377 403 685 726 939 21005 202 317 482 677 867 999 22364 453 458 818 23011 119 352 412 422 446 564 665 739 869 24256 336 573 591 623 965 25188 265 272 332 355 576 948 26070 091 345 392 409 558 584 691 727 779 833 922 934 956 979 27028 156 235 435 441 477 758 832 872 891 28149 162 329 663 679 788 29003 067 126 356 609 623 805 977
30345 358 460 560 693 31044 485 736 796 848 912 32014 078 176 367 380 579 774 868 873 940 959 33138 472 512 567 652 761 948 34267 427 442 507 520 539 571 685 35031 058 061 083 100 316 361 645 690 714 891 36045 135 196 449 490 714 936 990 37026 116 118 389 411 493 494 520 703 715 730 741 891 38002 092 115 262 399 538 547 640 655 695 825 880 943 972 39305 314 326 365 490 771 810 998

*

Minden felelősség nélkül. A gyorslistát összeállította a húzási teremben: Porteleki sorsjegyiroda, VI., Andrássy-út 18 és Almádi Rezsőné osztálysorsjegy főárusító, XI., Budafoki-út 26/b.

8

Petschauer Attila vidám élete és tragikus pusztulása

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

A „csekély" megkülönböztetés

Itthon még egy kínos epizód zavarta meg a fiatal bajnok lelki nyugalmát.

Budapesten nagy fogadást rendeztek a kettős olipmiai győzelmet

Kardvivó verseny.
(Petschauer Attila rajza.)

aratott vívók tiszteletére. Terstyánszky olimpiai bajnok vezetésével a perronon sorba álltak a vívók, hogy meghallgassák az üdvözlő beszédet. A szónoklat végén a vívók kapitánya kezet fogott velük.

— Köszönöm neked... köszönöm neked... köszönöm neked...

Így üdvözölte Terstyánszkyt, Glykaist, a többieket...

Amikor Petschauerhez ért, így szólt:

— Magának is köszönöm, kedves Petschauer...

Mészáros Ervin feldúltan hallgatta a megkülönböztetést.

— Hogy lehet ilyenkor disztingválni — mondotta dühösen. — Ezzel a fráterrel eddig tegeződtem, de ezután magázni fogom.

Az ő szemében ez volt a legnagyobb sértés, a legvéresebb bosszú.

Külön is ünnepelték Petschauer Attilát, mégpedig az Otthon ujságírók körében, amelynek kedvelt tagja volt. Pohárköszöntők méltatták nagy érdemeit és különösen azt a vitathatatlan tényt, hogy neki köszönhető a nagyértékü csapatbajnokság. Petschauer szólásra emelkedett és szerényen így szólt:

— Köszönöm a kedves szavakat. Engedjék meg, hogy emeljem poharamat Terstyánszky Ödön világbajnokunk egészségére.

IV. FEJEZET.

A bajnok lemezei

Az amszterdami olimpiász után kevés népszerübb ember volt Budapesten Petschauer Attilánál. Nemcsak jómodora, hírneve indokolta ezt a különös szeretetet, hanem szellemes és mulatságos lénye. Ha rokonszenves alakja megjelent egy társaságban, onnan megverve sompolygott el az unalom. (A társaság szót természetesen nem a régi feudális-dzsentri-Horthy értelemben kell venni. Mert az akkor uralkodó körök nemhogy mulatiak volna Petschauer vitriolos ötletein, hanem vad dühvel és gyülölettel fogadták, mint ahogy dühvel és gyülölettel figyelték a közismerten baloldali vívóbajnok minden sikerét.) Kedvenc lemezeit — amikre még visszatérünk — mindenütt szívesen hallgatták. Amszterdamból is hozott néhányat, persze, kitalált történeteket, amelyeken aztán barátai és ismerősei remekül mulattak.

A holland udvar vendége

Az udvar is vendégül látta a győztes magyar vívókat. A királynő mindegyikkel kezet fogott és mondott pár kedves szót. Petschauert nevetve üdvözölte, a »vad magyar« híre eljutott a királyi palotába is. A bajnok némán állt, mire a királynő rászólt:

— Mondjon már maga is valamit, kedves bajnok, hadd halljam a hangját, amelyről annyit olvastam a lapokban!

Mire Petschauer — természetesen magyarul — »állítólag« így szólt:

— Tessék egy kicsit lefogyni Felség! Nem fog tetszeni az alattvalóknak!

Kóborlásaiban rengeteg tréfás eset történt vele és ezeket pompásan, színesen adta elő. Ezeknek a történeteknek a lelke az előadásban gyökerezett, a különböző gesztusokban és hangutánzásban. Egész Pest nevetett azon a kis történeten, amelyiknek egy idegen diplomata volt a hőse. Beszéde közben állandóan kereste a francia szavakat és mindig a titkárjához fordult, aki szótárból gyorsan kirereste a hiányzó szót. Petschauer órákig tudta mesélni ezt az epizódot, amely valóságos önálló koncertszáma volt a bajnoknak.

(Folytatása következik.)

Július 16-án repülőgépen Haifába szállítják Herz Tivadar hamvait

Tel-Aviv, június 13. (A Világ munkatársának jelentése.) A politikai cionizmus megalapítójának, a budapesti születésű *Herzl* Tivadarnak Bécsben lévő sírját felbontják és Herzl hamvait Haifára szállítják. A Herzl Tivadar hamvait szállító repülőgép július 19-én érkezik meg Haifába. A zsidóság nagy halottja hamvait a Carmel-hegyen épült mauzoleumban helyezik el gyászünnepség keretében.

Az „olasz-magyar" nagy izgalmai derítettek ki egy gyűrűlopást

Feles Péter kereskedő néhány héttel ezelőtt bejelentette, hogy lakásáról eltűnt 10.000 forintos gyűrűje. Évek óta társbérletben lakik barátjával, Láng Istvánnal —

Amikor magához tért, elhaló hangon hívta közelebb barátját és suttogva mondta el: érzi utolsó óráját s most bevallja, hogy a gyűrűt ő lopta el két napig rejte-

„HERMES" Magyar Általános Tartozlót Részvénytársaság

DOROTTYA-UTCAI FIÓKPÉNZTÁR. V., DOROTTYA-UTCA 8.

Ezennel igazoljuk, hogy

fizet ... le pénztárunknál, mely

VIII. 19. értékkel

K 1315.84

...kozott meltan kelt feltűnést a népszerű ementáli.

A második oszlopban a konzervek és fűszeráruk mellett rendben sorakoznak az italok: a borok, rumok és pálinkák.

Három elektromos jégszekrény működik az üzletben.

Valamennyi jégszekrényt üvegfal burkolja. A jégszekrények —2 fokkal kezdik a hűtést és ha elérik a —4 fokot, önmaguktól kikapcsolódnak és a hűtés ismét —2 fokkal kezdődik. Az Erzsébet-körúti oldalon kosarakban zsúfolódnak a gyümölcsök. Igen szép cseresznyét árusítanak 2 forint 40 fillérért. Az espresso kávét három gép főzi.

A három kávégép önműködően

...gustalanul fogja kiszolgálni Budapest dolgozóit. Az üzlet bemutatója során Fáy Árpád vezérigazgató a következőket mondta a Világ munkatársának:

— Ez az üzlet az 1300-ik üzemünk. Fűszerben a 396-ik. Ezenhívül még 320 hús- és 480 tejüzemünk dolgozik. Ez az üzlet abban különbözik a többitől, hogy

Budapesten az első olyan üzlet, amely éjjel-nappal állandóan nyitva lesz és három műszakban dolgozik.

A munkát 58 alkalmazottunk látja el.

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Madridi kaland

Megpróbáljuk elmesélni egyik madridi történetét, amely állítólag »az életből van merítve«. Legalább is a tanuk — kitűnő magyar vívók — esküsznek rá.

Káprázatos fogadáson mutatták be egymásnak a magyar és a spanyol vívók csapatát. Ez úgy történt, hogy a madridiak — vívók és más előkelőségek — végigjárták a sorba felállított magyar bajnokokat és harsányan elhadarták a nevüket. Ilyeneket mondtak:

— Don Miguel Garcia Maria José Alvarez de Algeciras!

Mire a szegény rövidnevű magyar is bemutatkozott:

— Gombos.

Jött a másik spanyol:

— Don Juan de Farfandilos y Perito de Lopez.

A magyar:

— Rády.

Petschauer a sor végén tréfálkozni kezdett:

— Te, ezek kiröhögnek bennünket, hogy ilyen rövid nevünk van.

Képzeletbeli mérkőzés egy gladiátorral

(Petschauer Attila rajza)

Én mindjárt csinálok egy kis cirkuszt.

Oda is állt nemsokára az egyik frakkos úrhoz és hogy a honfitársait szórakoztassa, elegánsan meghajolt és a körülötte álló magyarok visszafojtott röhögése közben így mutatkozott be:

— Csendőrzabáló és rátóti Petschauer Attika, de külön kívánom, Pukkadjmeg!

Mire a rendjeles úr szeliden így válaszolt:

— Pukkadj meg jómagad édesöcsém. Én vagyok a magyar követ.

„Gulás úr"

A világ különböző nemzeteinek ujságírói, amikor elszéledtek az amszterdami olimpiászról, otthon hatalmas cikkekben méltatták Petschauer Attila vívóművészetét és különös harcimodorát. Hasábos cikkeket szenteltek a hoplázásnak. Amikor Petschauer egy évvel később megjelent Koppenhágában, egy olimpiászt járt ujságíró elsőoldalas tudósítást írt róla a következő címmel:

»Den tempramensfulde ugarer Attila Petschauer der kaempede baade med arme. Ben. Tunge og kaardo.«

Külön alcímek foglalkoztak Petschauer harci kiáltásaival:

»Egg ramje Dommer. Hvilken himmel raabende vretfardighet o-á-á-á-ju-lá-la-sa-u-vo-u-vo!«

Amikor a Hotel d'Angleterre dísztermében a királlyal az élén megjelent a közönség, a cikkek hatása alatt mindenki Petschauer Attila nevét kereste a programmon. Csiier dán bajnokkal vívott először a magyar bajnok.

A dánok legjobb vívója cvikkerrel a maszkja alatt — kedves szelíd ember — nyugodtan állt a pályán és csak piszkálgatott félelmetes kardjával. Petschauer szokása szerint rárohant:

— Hoplala-hopla-hopp!

Megdöbbenve hallgatott először a hidegvérű közönség de aztán egyszerre harsogó derültség robbant ki a teremben. És amikor Petschauer győzött őszinte lelkesedés tombolt a közönség soraiban.

Másnap az egyik vezető lap ilyen címet adott elsőoldalas cikkének.

— A magyar Petschauer énekelve megverte Csiiert!

Megjelent Petschauer karikatúrája is a következő aláírással:

— Ollala Gulásch!

Másnap a szállodában sportrajongó diák-kiasszony lépett a hallban üldögélő Petschauerhez, odanyujtotta a lapból kivágott karikatúrát és autogrammot kért rá. Amikor megkapta, meg sem nézte, hanem így szólt:

— Köszönöm, Gulásch úr!

A bajnok mosolyogva szólt:

— Engem Petschauer Attilának hivnak a barátaim.

Mire a lány kedvesen válaszolta:

— Tudom, ez a beceneve. Viszont úgy-e Ollala a keresztneve és Gulásch a családi neve?

Igy maradt Petschaueren a Monsieur Gulasch név.

(Folytatása következik.)

Carapellese Ricardo

huszonhat éves, jelenleg Milánóban működő válogatott balszélső. Szénfekete, apró ember, aki a goromba, »csontesztergályos« hátvédektől sem retteg. Főerénye a gyorsaság, de a szemfülességet sem lehet tőle elvitatni. Pozzo Vittorio, a volt szövetségi kapitány fedezte fel. Szó van arról, hogy most a Torinohoz kerül, mert a szerencsétlenül járt együttest most szervezik újjá. Jelenleg kisebb bárkávéháza van a Via Cantuban, a Dom közelében. Elmondotta, hogy szeret a Scalaba járni, de nincs ideje, mert főleg az esti órákban nagy a forgalom. Legjobban Verdit szereti, a Verdi-operák közül is a Rigolettót. Tekintettel a Scala kiterjedt Verdi-műsordra, ha operabarátnak csapna fel, becsukhatná az üzletet. Mint a csapat kapitánya, ő vette át Ries miniszertől az ajándékkulacsokat.

TELEFON

Egyik kollégánk nemrégiben Budára költözött. Arra a környékre, ahol Honthy Hanna lakik. Minthogy a hegyen — a háborús pusztítás miatt — még kevés a telefonhuzal s az állomás bevezetése igen költséges, kollégánk Honthy Hannát kérte meg, engedje ikresiteni telefonját. A népszerű művésznő kevéset beszél telefonon s beleegyezett az ikresítésbe.

*

Megtörtént az ikerállomás felszerelése. Honthy új számot kapott, az ujságíró is. Két napig zavartalan volt minden.

*

Szombaton azonban váratlanul megbolondult a készülék.

Az ujságírót hivták telefonon. A felesége jelentkezett:

— Tessék?

— Itt X. Y. beszél. Gratulálok.

— Köszönöm. Mihez?

— A fehérhez. Szenzációs. Olyan szép, hogy mindenki irigyli érte. Melyik üzletből való?

— Nem üzletből... Itthon született.

— Házivarrónő?

— Miről beszél kérem?

— A ruhájáról, amelyet a Vígszínházi előadáson visel...

— Kit tetszett tárcsázni?

— Honthy Hannát...

*

Néhány perccel később Honthy telefonja csengetett:

— Én vagyok! — jelentkezett a primadonna.

— Szervusz, angyalkám — csicsergett a női hang. — Gratulálok!

— Köszönöm. Mihez?

— A fehérhez. Szenzációs. Olyan szép, hogy mindenki irigyel. Melyik üzletből való?

— Nem üzletből...

— Ne mondd! És a többi milyen színű? Fiúk, lányok? És hogy van a mama? Állatorvos volt nálatok?

— Miről beszél, kérem?

— Hogy-hogy miről beszélek? Azt hallottam, hogy Peggynek öt kölyke született, hát erről!

Honthy — aznap már tizedszer — dühösen csapta le a kagylót:

— Itt Honthy beszél. Fordítva kapcsol a készülék. Hivja az én számomat, ha az ikremmel óhajt beszélni.

*

A primadonna most úgy haragszik az ujságíróra (s nem a telefonra), hogy még át sem ment meglátogatni az ötöskutyaikreket, amelyekért annyi gratulációt kapott.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Paul Robeson

nagysikerű hangversenye Moszkvában

A Puskin-ünnepségek alkalmából nagysikerű hangversenyt adott Moszkvában Paul *Robeson*, a világhírű néger énekes. A *Pravda* és az *Izvesztija* ebből az alkalomból külön cikkben méltatja *Robeson* művészetét.

A *Pravda* rámutat arra, hogy *Robeson* nevét az egész világon ismerik. Világhírét és népszerűségét annak köszönheti, hogy művészetét az imperializmus, a háborús uszítók, a faji megkülönböztetés elleni harcnak szentelte. »Számomra — szokta mondani *Robeson* — a dal szocialista fegyver. Nem hiszem, hogy a művész kívül maradhat a politikán. Egész tehetségemmel a népet akarom szolgálni.«

A Szovjetunióban adott hangversenyein kifejezésre jut az a mély tisztelet és rokonszenv, amellyel a Szovjetunió népei az emberek millióinak az imperialista leigázás ellen és a szabadságért vivott küzdelmét kísérik.

Hacsek és Sajóval „súlyosbított" Denevér-előadás az Operaházban

Az Operaház tegnapi rendkívüli Denevér-előadásán a szilveszteri attrakció szemünk láttára nyári operetté változott: az Operaház dolgozóinak üdültetési akciója javára, ünnepi betétműsorral megtoldott Denevért mutattak be a közönségnek. Ami még sohasem fordult elő, Hacsek és Sajó is szerepeltek a színpadon, frenetikus derültség közepette... A népszerű kómikusok nyilván hallottak próbaviszontagságokról, mert Komlós, Klempererre mutatva, érezhető kárörömmel kiáltott fel:

— Engem ő nem fog dirigálni!

Partnere Herczeg pedig a helyzet objektív mérlegelése után, őszintén megállapította:

— Ez nem nekünk való hely!

A betéthangverseny egyébként is kitűnően sikerült, *Major* Tamás Petőfi Sándor: »Levél Arany Jánoshoz« című költeményét szavalta el szárnyaló lendülettel, dr. *Pallós* Imre a Hazám, hazám áriát formálta meg nemes zengéssel. *Pásztor* Vera és *Vashegyi* Ernő a Terefere polkával aratták sikert. *Rab* István és *Kovács* Nóra pedig, mint a legifjabb táncos-generáció képviselői, orosz táncot adtak elő, viharos tapsok közepette. A betéthangverseny kiemelkedő eseménye volt *Gyurkovics* Mária szereplése. Strauss Tavaszi hangok-ja röppent fel azzal a páratlan könnyedséggel és fehér izzásban csillogó koloraturával, amely minden produkcióját jellemzi. *Fehér* Pál kitűnő szereplésén kívül meg kell említeni *Neményi* Lilit, aki nemcsak értékes muzikalitásával járul hozzá a színvonal emeléséhez, de a vígjátéki színésznő fegyverzetének ízléses eszközeit is latbaveti.

A második felvonásban kisebb malőr történt: Klemperer előadás közben kifogásolta, hogy a kórus balszárnya nem húzódik előre. Hevesen integetett, majd felszólt a színpadra, aminek következtében Reményi önhibáján kívül elvesztette kontaktusát a zenekarral. Az egész jelenet meglehetősen zavaros körülmények között zajlott le.

Az ismert főszereplők bevált rutinjukkal látták el feladatukat, a betéthangversenyt *Varga* Pál vezényelte. Ezalatt Klemperer az igazgatói páholyból szemlélte az előadást.

*

Beethoven IX. Szimfóniája hangzott el minap a Városi Színházban, nagy közönség előtt. Klemperer vezényelt, igen csekély előkészület és nem sokkal megérkezése után. Az első két tétel nem nyujtott különösebb élményt, de a harmadik és a negyedik a zenekari részben tündökölt Szólisták *Farkas* Ilonka, *Németh* Anna, *Rösler* Endre, *Litassy* György. A Budapesti Kórust Forrai Miklós tanította be.

Somogyi Vilmos

40.000 mű 617 milliós példányszámban

Nemrégiben tették közzé a Szovjetunióban az 1948-ban forgalomba került könyvek számadatait. Ezekből megtudjuk, hogy az elmult évben 40.000 művet nyomtattak ki 617 millió példányszámban.

A mult évben 268 millió példányban jelentek meg Marx, Engels, Lenin és Sztálin művei. Negyedszer adták ki Lenin műveinek 23 kötetes gyüjteményét. Sztálin megjelent művei pedig egyenként *félmilliós példányszámban hagyták el a nyomdát.*

Az 1947/48-as években 1163 olyan könyvet adtak ki 13 milliós példányszámban, amelyet a »Szocialista Munka Hőseit« és a mezőgazdasági termelésben élenjáró dolgozók irtak munkájukról és munkatapasztalataikról.

*

A Magyar-Szovjet Társaság szabadegyetemi előadássorozatának hétfőesti záróelőadásán *Sala* Sándor, az Országos Filmhivatal elnöke számolt be a Szovjetunióban tett tanulmányútja tapasztalatairól, főleg a szovjet filméletről.

— A szovjet mozi — mondotta — kulturális központ, amely kielégíti egy-egy városrész vagy vidék lakóinak legfontosabb kulturális igényeit. A szovjet mozi a mi mozitípusainktól eltérően jól felszerelt klubhoz hasonlít. A nagyobb szovjet mozik hangversenyteremmel, képzőművészeti kiállítóteremmel, kényelmes társalgóval és többezerkötetes könyvtárral rendelkeznek. Az előcsarnokban az előadások megkezdése előtt tánczenekarok játszanak és a moziba készülő ifjúság az előadás megkezdéséig táncol.

Színházi hírek

Az Operaház június 20-án és 21-én próbajátékot tart az alant felsorolt, üresedésben lévő állások betöltésére: hegedű, mélyhegedű, gordonka, fuvola, oboa, klarinét, fagott, kürt, trombita, harsona, ütőhangszerek. Jelentkezés az Operaház I. emeleti irodájában június 18-ig 10—12 óra között.

Puskin zenésített dalait énekli pénteken délután a rádió 3 órai adásában Marton Éva és Feleki Rezső, Kardos István kíséretével.

Dr. Körner Bécs város polgármestere hivatalosan üdvözölte Richard Strausst, Bécs díszpolgárát 85. születésnapja alkalmából.

Krudy Gyula »Betyárok« című elbeszélését dramatizálták, július 17-én kerül előadásra a rádióban.

Kertmozikat nyit a legforgalmasabb üdülőhelyeken a Mozgóképüzemi N. V.

A Színháztudományi Intézet (a Színművészeti Főiskola kebelében) készíti a magyar külügyminisztérium kiadásában hét nyelven megjelenő Chronique de la Vie Culturelle en Hongrie részére az évad bemutatóinak havonkénti beszámolóját.

Gorkij »Hálás utókor« című novellájából drámát irt Rácz György.

KEDDI KRÓNIKA

1.

Nemrégiben a Vigadó épületének történetével foglalkozott a Világ. Cikkünket Sarkadi Aladár színművész most érdekes adattal egészíti ki:

A kilencvenes évek közepe táján harsogó plakátok hirdették Pest utcáin, hogy a Vigadóban valódi sziu-indián zongoraművész ad hangversenyt. Abban az időben az Állatkert minden hónapban különféle egzotikus népek csoportját mutatta be. Egyszer törpe négerek, máskor indiánok jelentek meg s ezek lázbahozták a főváros népét. Igy aztán a sziu-indián zongoraművész iránt is fellobbant az érdeklődés lángja. A Vigadó nagytermét zsúfolásig megtöltötte a közönség. A pódiumon olajbarna arcú, hosszúhajú, magas, karcsú fiatalember jelent meg, aki nemcsak egzotikus külsejével, hanem virtuóz játékával is tomboló sikert aratott. Néhány nap mulva a sziu-indián levetette maszkját és legközelebbi koncertjét már saját nevén tartotta meg. Sauer Emil volt az ifjú zongorista, aki akkor indult első külföldi turnéjára. Impresszáriója a sziu-indiának budapesti népszerűségét is felhasználta reklámnak.

2.

Régen hallottunk Andai Ernőről, a »Soha ilyen tavasz« című regény szerzőjéről, aki rövidesen új írásával szerepel a rádióban. Ő írta a június 23-án színrekerülő »Csütörtökön este« keretszövegét. Befejezett ezenkívül három egyfelvonásost is.

3.

Kedves jelenet zajlott le szombaton este a Bristol szálloda halljában. Svéd Sándor éppen hazaérkezett, amikor az egyik fotelből felugrott egy ruganyos, őszhalántéku, barnaképü férfi. Odaszaladt az operaénekeshez, átölelte és hangosan mondta:

— Caro mio, illustrissimo baritono...

Moro, olasz válogatott kapus volt, lelkes operabarát, aki a milánói Scalából ismerte Alessandro Sved-et.

4.

Erélyes lépésre készülnek a színpadi szerzők a magánszínházakkal szemben. Egyesületük tárgyalásokat kezdett a színigazgatókkal a taniémelszámolással kapcsolatban. Amennyiben nem fizetik ki a szerzők járandóságait, — úgy zárlatot kérnek a darabokra.

A Szegedi Nemzeti Színház június 20-án rendezi Puskin-emlékünnepét, amelyen az opreal tagozot Vaszy Viktor vezényletével az »Anyegin« második felvonását adja elő.

Lelkes üdvözlő levelek ezreit kapják az új kormány tagjai

Hétfőn kezdte meg munkáját az új kormány. A minisztériumokban bensőséges ünnepségekkel búcsúztak az új beosztásba kerülő miniszterektől és üdvözölték a hivatalba lépő minisztereket.

Gerő Ernő államminiszter, a Népgazdasági Tanács elnöke rövid beszédében rámutatott, hogy az elmult hat hónap alatt komoly változások mentek végbe mind a pénzügyminisztériumban, mind a Kossa István vezette iparügyi minisztériumban.

— Mi mindenütt, ahol dolgozunk, amellett, hogy a mi államunkat, a népi demokrácia államát szolgáljuk, egyszersmind és mindenekelőtt Pártunknak katonái vagyunk. Ez ad erőt nekünk a munkában, ez teszi lehetővé, hogy megoldjuk az olyan feladatokat, amelyek megoldására szakmailag sokszor még nagy felkészülésre van szükségünk — mondotta többek között.

Kossa István, az új pénzügyminiszter a takarékosság fontosságáról, az igazgatás egyszerűsítéséről és a munkafegyelem erősítéséről beszélt.

Kállai Gyula külügyminiszter rámutatott azokra a nagy feladatokra, amelyek a külügyminisztériumra az imperializmus és annak ügynökei elleni harcban, a Szovjetunió vezette béketábor politikájának megvalósítása érdekében várnak.

Zsofinyecz Mihály nehézipari minisztert Karczag Imre államtitkár üdvözölte. A miniszter a beruházási terv fontosságát, az önköltségcsökkentés fejlesztését és a termelés minőségi javításának szükségességét hangoztatta válaszában.

Marosán György miniszter az elméleti és szakmai tudás állandó fejlesztését tűzte ki célul. »A tanulás az egyik titka annak, hogyan jehet eljutni az üzemből egészen a miniszteri székig« — jelentette ki.

Az új kormányhoz táviratok ezrei érkeznek naponta. *Rákosi* Mátyást többek között a Textilipari Szakszervezet, a Lángy-gyár, a szombathelyi Putsch, a Magyar Acéláru, a Perlesz harisnyagyár és számtalan pártszervezet üdvözölte.

A Pamutipari Központ Dolgozói Marosán Györgynek írt levelüket így fejezik be: »Maradj mindig a mi Gyurkánk«.

Az ország csaknem minden nőszervezete a táviratok és levelek ezreivel köszönti az első női minisztert, *Ratkó* Annát. A textilmunkások így írnak: Örömmel mondtunk le forrón szeretett főtitkárunkról, mert tudjuk, hogy új munkakörében nemcsak a textilmunkások ügyéért, hanem egész országunk népéért dolgozik.

Lapzártakor jelentik:

Csik olimpiai bajnok veresége Oslóban

Oslo, június 14. Az Európa ökölvívóbajnokság első napja nagy meglepetéssel kezdődött. Az olimpiai bajnok Csik pontozásos veréseget szenvedett a finn Soitolától. Farkas a pehelysúlyú mérkőzések során biztosan győzte le a jóképességű csehszlovák Kelinert.

Ujjászervezik a közjegyzői intézményt

A hivatalos lap kormányrendeletet közöl a közjegyzői állásoknak állami közszolgálati állásokká leendő átszervezéséről. A közjegyzői és közjegyzőhelyettesi állásokat állami közszolgálati állásokká szervezik át és ezeknek az állásoknak elnevezését változatlanul megtartják. A közjegyzői kamarák megszűnnek, de a közjegyzői hatáskör további rendelkezésig változatlanul fennmarad.

Közjegyzővé vagy közjegyzőhelyettessé csak huszonhatodik évét betöltött, de hatvanadik életévét túl nem haladott, teljes cselekvőképességű, büntetlen előéletű, bűnvádi eljárás alatt nem álló bíró (ügyvédi) képesítéssel rendelkező magyar állampolgárt lehet kinevezni. A közjegyzőt az igazságügyminiszter más közjegyzői állásra beleegyezése nélkül is áthelyezheti. A közjegyző más kereső foglalkozást nem folytathat. A közjegyző tevékenységét az igazságügyminiszter engedélyével lakásán folytatja, egyébként az igazságügyminiszter rendelkezéséhez képest a bíróság helyiségében vagy külön irodahelyiségben működik. A közjegyző tartozik megfelelő előleget kérni, annak folyósítása előtt a hatáskörébe tartozó cselekmény teljesítését, a cselekmény megtörténte után pedig a teljes díj- és költség megfizetéséig a felvett okirat kiszolgáltatását megtagadni.

Az igazságügyminiszter határoz afelől, hogy a közjegyzők, a közjegyzőhelyettesek és a közjegyzőjelöltek, valamint a közjegyzőirodai alkalmazottak közül kiket vesznek át állami szolgálatba. A közjegyzői jelöltet átvétele esetében bírósági fogalmazóvá kell kinevezni.

Kivégeztek egy gyilkos nyilast

Haraszti Ferenc a Mészáros-utcai nyilas pártházban »tevékenykedette«. A kínzásokban és a gyilkosságokban vezető szerepet vitt. Jogerősen halálra ítélték. Kegyelmi kérvényét az államfő elutasította és ma reggel 7 órakor a Gyűjtőfogház udvarán kivégezték.

Orvosi hír. Dr. Gergely Endre fogorvos, szájsebész rendelőjének új címe Petőfi-tér 3. (X)

Vásárolja meg a
Házivarrónő
most megjelent pompás nyári számát.
110 divatmodell. Ruha, blúz, szoknya, gyermekruha, fürdőruha, stb.
A kiválasztott modellek szabásmintái megrendelhetők a Kiadóhivatalban: Budapest, Andrássy-út 7. T: 226-498. Csekkszámla: 936.510
A HÁZIVARRÓNŐ
Ára 3 Ft. Mindenütt kapható.

Holnap húzás!
Ezért saját érdekében újítsa meg osztálysorsjegyét
Ne felejtse el!
Minden sorsjegy nyer
az Osztálysorsjáték új játékterve szerint
Az Osztálysorsjáték III-ik osztályának húzásai:
június 15-én és 17-én

A Szovjetunió a kereskedelem növelését kívánja minden országgal

A külügyminiszterek tanácsa ma délután folytatja tanácskozásait. Mint emlékezetes, *Visinszkij* a vasárnapi ülés végén feltette a kérdést, vajjon az osztrák államszerződés tárgyalása előtt az előző megállapodás értelmében vissza lehet-e térni a napirend előbbi pontjaira. Egyhangu igenlő válasz után *Visinszkij* bejelentette, hogy a következő ülésen a napirend első pontjára kíván visszatérni. Az első napirendi pont, mint ismeretes, *a német egység kérdéséről szól.*

A Pravda

tegnapi számában éles bírálatot gyakorol a nyugati hatalmak németországi politikája felett. Megállapítja, hogy az USA, Nagybritannia és Franciaország Európa kellős közepében tiszta gyarmati uralmi rendszert szándékozik bevezetni, a német nép azonban sohasem egyezik bele Németország kettészakításába és leigázásába. A párisi külügyminiszteri értekezleten — szögezi le a Pravda — *csak a szovjet küldöttség védelmezi Németország egységét* és száll síkra a Németországgal megkötendő békéért.

Ugyancsak a *Pravda* részletesen beszámol a Berlin nyugati részében tartó »vasutassztrájkról«, amelyről egy amerikai ujságíró megjegyezte: »A sztrájk addig folytatódik, míg Párisban a külügyminiszterek tanácsának értekezlete tart«. A szovjet tudósító részletesen ismerteti az angolszász hatóságok túlkapásait, majd megállapítja: Néhányan az angol-amerikai megszálló hatóságok képviselői közül már megkísérelték, hogy csetlen rágalmaikkal a szovjet hatóságokra hárítsák a felelősséget a Berlin és a nyugati övezetek közötti vasuti forgalom megbénulásáért. A felsorolt tényekből azonban tisztán kivilláglik, hogy a valóságban *ki a felelős a berlini vasuti forgalom rendjének felbomlásáért.*

Londonban

most tartották meg a »Béke, barátság és kereskedelem a Szovjetunióval« célkitűzésű kongresszust, amelyen kétmillió ember képviseltette magát. A kongresszusnak a Szovjetunió népeihez intézett üzenete feltétlenül szükségesnek mondja a Szovjetunió és Nagybritannia közötti kereskedelem nagyméretű növelését, majd leszögezi: *»A háború népeink között elképzelhetetlen.* Az az eltökélt szándékunk, hogy országaink olyan közel kerüljenek egymáshoz békében, mint a háborúban voltak, hogy a világ minden népe ismét *békében és szabadságban élhessen* és állandóan emelkedő életszínvonalat élvezhessen«. A kongresszusnak a brit kormányhoz intézett felhívása hangsúlyozza: mind a bel-, mind a külpolitikának alapja az az eltökélt elhatározás legyen, hogy *nem lehet többé háború.* A felhívás azonnali tárgyalásokat sürget a brit-szovjet együttműködés megteremtésére.

A kongresszuson felszólalt *Horner* bányászszakszervezeti főtitkár kijelentette: A Szovjetunióval folytatott kereskedelem megtagadása hazánk elárulása. *Platts-Mills* független munkáspárti képviselő hangsúlyozta: Az egyetlen piac a Szovjetunió, Kelet-Európa és az Új-Kína szocialista világa, ahol *milliók életszínvonala szédítő tramban emelkedik. Manzhulo,* a szovjet kereskedelmi delegáció helyettes vezetője megállapította, hogy a Szovjetunió a kereskedelem növelését kívánja minden országgal és rámutatott: Azok a kereskedelmi egyezmények, amelyeket a Szovjetunió kötött, *a felek teljes egyenlőségének elvén és az előnyök kölcsönösségén alapulnak.*

Az albán

belügyminisztérium hivatalos közleménye szerint Titoékkal való együttműködés és árulás miatt halálraitélt Kocsi Dzodze volt miniszterelnökhelyettes belügyminiszteren *végrehajtották a halálos ítéletet.* A tiranai rádió a közleménnyel kapcsolatban leszögezte, hogy az ítélet az albán nép egységes akaratát fejezte ki és hogy Albánia a szocializmus építésében a Szovjetunióra és a testvéri népi demokráciákra támaszkodik. A *Zori i Populit* című lap jelentése szerint *Jugoszláviában újabb letartóztatási hullám tombol.* Százszámra zárják be és ítélik el a szocializmushoz és a Szovjetunióhoz hű kommunistákat.

A lap hozzáfüzi: A belgrádi trockista banda vad fasiszta terrorjának nem sikerült elfojtani az ellenállók harci szellemét és meggátolni azt a harcot, amely az egész jugoszláv földön folyik Jugoszlávia felszabadításáért. A szófiai *Otecseszten Front* című lap így ir: A belgrádi rádió és sajtó ocsmány eszközökkel rágalmazza a szocializmus táborát. A belgrádi rágalomhadjárat azonban csak meggyorsítja a Tito-klikk zsarnokságának bukását. Keleteurópai viszonylatban említést érdemel még, hogy *Gottwald* elnök, aki egyébként tegnap ünnepelte elnökké választásának első évfordulóját, a most megalakított katolikus akcióbizottság hűségtáviratára válaszolva leszögezte, hogy *a csehszlovák állam pozitiv együttműködést kiván a római katolikus egyházzal.*

Emelkedő hőmérséklet futó záporokkal

Országos esőzés volt tegnap

A hűvös tengeri levegő komoly lehülést hozott. Az elmult heti rendkívül magas értékekkel szemben 15—20 fokra zuhant a hőmérséklet és Debrecenben 14, Nyiregyházán csak 13 fokot mértek.

A hétfői esőzés Tiszabecsen 37, Berettyóújfalun 28, Békéscsabán 24, Kiskunfélegyházán, Mátészalkán és Vásárosnaményben 23, Örkényben 20, Pécsett és Szolnokon 17, Szegeden 14, Debrecenben és Nyiregyházán 12 millimeter csapadék esett. A koratavaszi szárazság után ez komoly pótlást jelentett.

Az Alföldön tegnap egész nap esett az eső, ma reggel azonban felszakadoztak a felhők és élénk északnyugati szél mellett mérsékelt melegedés kezdődött.

A friss tengeri levegőnek bőven van utánpótlása, mivel az Atlanti-óceán északi része felől egyre újabb hullámok áramlanak szárazföldünkre.

Mérsékelt, időnkint élénk északnyugati szélre s változó felhőzettel csak futó záporesők, esetleg zivatarok lehetségesek. A hőmérséklet 1—2 fokkal emelkedik.

„Lányok, a shortot nem kell bemutatni!"

A Mezőgazdasági Leányközépiskola élelmezési szakkiállítást rendezett. A cukorutcai bejáratnál már rengeteg ennivaló kislány várja izgatottan a vendégeket. A bemutatótermekben az igazgatónő ismertette a három évvel ezelőtt létesült, a maga nemében egyedülálló iskola célkitűzéseit. Alapanyagok foglalják el az asztalok nagyrészét, ezekből készültek a terem másik végén felhalmozódott torta-, süteményes-, desszertcsodák. A szülők boldogan szemlélik gyermekeik készítményeit és csak hosszas unszolás után hajlandók megszegni az első csokoládétortát.

A kislányok népi táncokat mutattak be, majd sor került a délután fénypontjára, a ruhabemutatóra. Ügyes kislány perdült a közepre és »gyertek már« felkiáltással csalogatta be a »manekeneket« a közönség elé. Elfogódottan léptek be végül a terembe. A kis Saáry Ági megpörgette társnőjét és bekönferálta a saját készítésű ruhákat. Párányi baj is történt: a napozóruhát bemutató kislány nem volt hajlandó boleróját levetni. Az igazgatónő erélyesen kiszólt:

— Lányok a shortot nem kell bemutatni!

A divatbemutató után végigvezettek a pompás konyhán, majd ifjú kísérőnk büszkén mesélte:

— Veteményeskertünk is van a tetőterraszon. Hatalmas ládákban bab, borsó zöldel, békésen megférve a rózsa és szekfű mellett.

— Milyen tárgyak vannak a konyhaegyetemen?

— Irodalomtörténet, művészettörténet és általában mindazok a tárgyak, amik a többi középiskolákban. Napi 8—9 órát tanulunk. Tudunk főzni, varrni és még azt mondják ránk, hogy konyhaegyetem?!

— Na és a mosogatással hogy állunk?

— Hát bizony azt szívesen elblicceljük — fejezi be élete első interjúját a magavarrta ruhájában, magakészítette süteményei mellett 17 éves informátorunk.

A VILÁG panaszládája

A Rózsahegy-utca 2. számú telek járdája mellett mély gödör van, kerítés vagy rács ellenben nincs. Különösen játszadozó gyerekekre életveszélyes ez a helyzet. Intézkedést kérnek

a Rózsahegy- és a Budai László-utcai lakók.

—o—

Hosszabbítsák meg az 5-ös autobusz útvonalát a 83-as villamos végállomásáig, vagy legalább a Nyéki-útig. Javítsák ki a Nyéki-úton a lefelé lejtő úttestet, a Vöröshadsereg-útján pedig a gyalogjáró salaktöltését.

Hűvösvölgyi lakók.

Patyolat Mosóda és Vegytisztító N. V.
Központ: VII., Szövetség-utca 35—37.
VEGYTISZTÍTÁST
szárazon trychlorethylánben
8 nap alatt végez
Telepek: V., Kiss József-utca 31 VII. Szövetség-utca 35-37, VII., Klauzál-utca 8, VI.II., Baross-u. 85, VIII., Horánszky-u. 5.
Fiókok: A város minden részében

18

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

VIII. FEJEZET.

A legkedvesebb „Fehér Holló"

Javarészt a Fészek Klub művészgárdájából alakult egy kedves baráti társaság, amely »fehér hollóknak« nevezte magát. (Azért hívták így őket, mert a barátság ritka, mint a fehér holló és mert mindig nagypénteken vonultak ki együttes kirándulásra. Ilyenkor nem játszanak a színházak.)

Lelke, motorja, főmulattatója volt ennek a kedves társaságnak Petschauer Attila.

Nagypéntek reggelén hajóra szállt a kizárólag férfiakból álló száz-százötven tagú társaság,

A bohóc
(Petschauer Attila rajza)

Visegrádig nyomultak fel a Dunán, — remek társasebédet fogyasztottak el és nevettek roskadásig.

A vívóbajnok minden kirándulásra eredeti ötletet vitt magával.

Egyszer hiába várták az Eötvös-téri hajóállomáson. Nem jött. Nála nélkül adta ki a kapitány a parancsot:

— Elere!

A hollók szomorúan vették tudomásul Petschauer távolmaradását. Már azt hitték, hogy valami baja történt.

A budai állomásnál (ahol a bal-parti hollókat vette fel a sétahajó), amikor már mindenki felszállt, roskatagjárású öreg admirális baktatott a fedélzet felé. Az idegen, akit a hajószemélyzet nagy tisztelettel üdvözött, a következő uniformist viselte: Fehér briccsesz, sárga Tudor-korabeli csizma, kék ellentengernagyi zubbony, számos kitüntetéssel, lovassági kard, sarkantyú. Mindehhez pofaszakáll.

A színészek diadalmas kacagással ismerték fel Petschauert. Amikor a hajó kikötött Tahiban és megmutatta magát a kikötőben bámészkodóknak, a kis faluban gyorsan elterjedt a híre, hogy nagyrangú tengerésztiszt, Horthynak a helyettese. hajókázik a Dunán. Összecsődült a lakosság. Ünnep volt különben is, nem akadt senkinek dolga. Egy-két taps is elcsattant, mire Petschauer a hajó utasainak közkívánatára nagyhatású kortesbeszédet tartott a népnek.

— Mélyen tisztelt választópolgárok! Kiszera méra bávatag...

Olasz, francia, héber halandzsa következett. A hallgatóság megilletődve hallgatta Horthy helyettesét.

Nagy híre támadt a csodálatos admirális kiruccanásának. A következő év nagypéntekén többen érdeklődtek a fehér hollóknál:

— Hun van, kérem, az az öreg lovassági tengerésztiszt, aki tavaly itt járt?

Pethes Sándor elővette a zsebkendőjét, befesírta a bánatát és így válaszolt:

— Tengeralattjárón teljesít szolgálatot...

Sohasem titkolta Petschauer Attila, hogy a felemás jelmezzel Horthy Miklóst, a lovas-tengerészt akarta kifigurázni.

A kivégzés

Herczeg Jenő színművész, a népszerű Hacsek meséli Petschauerrel és a »Fehér hollókkal« kapcsolatosan a következő történetet:

»Minden kirándulásra kitalált egy váratlan színpadi jelenetet. Ezt rendszerint három-négy »hollóval és a hajóskapitánnyal beszélte meg, hogy a többieket meglepetésként érje.

Az utolsó hajókirándulás ilyen jelenete szinte kísértetiesen vetette elő — ha utólag rágondolok — Petschauer Attila sorsát.

Uszott a hajó a Dunán. Szentendre előtt hirtelen lassított, majd horgonyt vetett a gőzös. Petschauer és társasága partra szállt. Mi többiek a korlátnál álltunk és vártuk a jelenetet.

»Kivégzés.« Ezt a címet adta Pecsus a játéknak.

Kisvártatva menetet láttunk. Fadarabokkal helyettesített »fegyverek« voltak a képzeletbeli katonák vállán. A középen a »halálraítélt« Petschauer haladt. Megálltak egy fa alatt. Az egyik fehér holló felolvasta az ítéletet: halál. A kivégző osztag felállt s fapuskáit igazgatta. A delinkvens ordítozott, hogy ne bántsák. Odakötözték egy fához s bekötötték a szemét. A hollók felemelték a puskát...

Ekkor lélekszakadva rohant elő az egyik színész valahonnan a bokrok közül, fehér kendővel a kezében:

— Kegyelem! Kegyelem!...

Grand-guignol volt s megborzongtak bele az emberek. Akkor még nem sejtettük, hogy hollótársaink közül milyen sokan esnek a fasizmus áldozatául...«

(Folytatás következik.)

A Zeneakadémián vizsgáztak pénteken Rózsahegyi Kálmán művésznövendékei. Egész sereg kitűnő fiatal színész és színésznőjelölt adta tanujelét rátermett égének és éles bizonyítékát annak, hogy a színészutánpótlás a legjobb úton halad. A szereplők közül kitűnt Laskai Erzsi, aki már rutinos drámai színésznő benyomását keltette. Medveczky Vajna Éva drámai alakítása is igazi tehetséget árult el. Ádám Klári eredeti, groteszk szubrettjelölt. Veszely Mária komoly igéret és Margó Imre is tehetséges. A nagyszámú közönség melegen ünnepelte Rózsahegyi Kálmánt és a lelkes ifjú művészgárdát.

A Színész Szakszervezet felszólítja azokat a szerződésnélküli tagokat, akik még nem kapták kézhez a szakszervezeti kérdőíveket, hogy saját érdekükben sürgősen és személyesen jelentkezzenek a Szakszervezet munkaközvetítő osztályán.

A Pódium július 2-án fejezi be az évadot. »A szombatesti hölgy« ezen az estén kerül utoljára előadásra.

Még négy estén játszik a
Vígszínház
vasárnap, kedden, csütörtökön, pénteken
Két férfi az ágy alatt
Mérsékelt helyárak!

Radó Agnes

zeneakadémiai növendék, a varsói Chopin-versenyre kiküldendő tizenhat jelentkező közül a legfiatalabb, nyerte másodmagával az első díjat. Tandrai nagy jövőt jósolnak neki. Húsz éves. Kifejező barna szeme egy árnyalattal szomorúbbra válik, amikor magáról beszél. Minden hozzátartozója, apja, anyja, rokonsága különböző koncentrációs táborokban pusztult el. Ő kilenc hónapig sínylődött Rawensbrückben, ahol a legnehezebb munkákat is el kellett végeznie, húszfokos hidegben tóparton lapátolt s finom kis ujjain még mindig meglátszanak a fagyás nyomai. Édesanyja, aki zongoratanárnő volt, kezdte tanítani, de csak nyolcéves korában, mert semmiképpen sem akart csodagyermeket nevelni egyetlen kislányából. A későbbi kezdés és a kényszerű megszakítások ellenére is bepótolt mindent. Tizenkét év alatt tizenhat év anyagát végezte el. Chopin-játszásban, stílusban sokat tanult Ferenczy Györgytől. Jelenleg Antal István a tanára, aki sok gátlástól szabadította fel. Csak a zenének él. Legkedvesebb szórakozása a zongoraóra és csak másodsorban a hangverseny. Vágya: hogy úgy tudjon zongorázni, ahogy Ojsztrah hegedül. (D)

Prágai vendégművésznő az „Eladott menyasszony"-ban

Szeged, június 25. (A Világ tudósítójának telefonjelentése.) Erna Wernerova, a prágai Operaház tagja pénteken férje, dr. Jan Danko csehszlovák követségi sajtóattasé, dr. Michael Slavik követségi tanácsos és Frantisek Jeszenszki követségi titkár feleségének társaságában Szegedre érkezett. A művésznő Smetana »Eladott menyasszony« című vígoperájának főszerepében lépett fel. Kulturált lírai szopránja, kitűnő játéka és megjelenése tökéletesen érvényesült.

Állatkerti Színpad:
Ma: Három a kislány
Svéd, Honthy, Sárdy, Gencsy. Néhány jegy. Hétfőn, szerdán: Három a kislány.
Vasárnap: Strauss-est
Gyurkovits, Németh Marika, Fekete, Lakatos-Rab. Operai zenekart vez. Komor.
28-án: Pillangókisasszony
Kanazawa, Járay, Birkás, Lendvai.
1-én: Denevér — Klemperer
Rösler, Szilvássy, Gencsy, Fehér. II. felv.-ban: Alfonso, 2 Korens stb.
6-án: Sevillai — Svéd
Jegy: Múzsa, Állatkert, Városi.

100 tagú szimfónikus jazz
30-án, csüt. este ½9. Állatkerti Színpad. Bolero, Künneke tánc-szvit, Varsói koncert stb. Vez.: Pécsi. Kultúra rend.

Ginette Neveu kedden
Szőv. Zenekarral, Városi 8. Óriási érdeklődés előzi meg a világhírű művésznő hangversenyét. Jegy Koncert, Népműv., Rózsavölgyi.
GINETTE NEVEU SZÓLÓEST csütörtökön, Z. 8. (Koncert.)

MÁV Szimfonikusok kerti hangversenyei. Puskin (Esterházy)-u. 4. 29-én, szerdán ¾7-kor
Wagner-est
közr.: Báthy, Jovitzky, vez.: Lukács.
1-én, pénteken ¾7 órakor
Bohémélet
hangversenyszerű előadásban, közr.: Járay, Reményi, Péter, Rissay, Szecsődy, Horányi, stb. Vez.: Szőke.

Nádasy balettstudio
vizsgaelőadása. Főv. Operettsz. Júl. 3. vas. d. e. ½11.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Mintakertész és vezérőrnagyné lett az egykori primadonnából

Szeged, június. (A Világ tudósítójának jelentése.) A régebbi színházjárók még emlékeznek Szőllősi Rózsira, a kecsesen táncoló, kitűnő hangú primadonnára, aki budapesti sikerei után Olaszországban is ismert és kedvelt színésznő lett. Később férjhezment egy tőzsdetanácsoshoz, aki a nyilasterror idején öngyilkos lett.

A felszabadulás után az özvegy visszavonult elhúnyt férje pusztamérgesi gyümölcsösébe. A szegedkörnyéki elhanyagolt kisgazdaságból szorgos és hozzáértő szellemi és fizikai munkája mintakertészetet teremtett. Pusztamérges minőségi almája híres márka a budapesti és szegedi piacon és a tanyai szomszédok gyakran kérnek és kapnak tanácsot a mindenkinek rokonszenves kertészasszonytól. Ezek most szívesen vesznek tudomást arról, hogy Szőllősi Rózsi férjhezment Fehérvári Béla ny. vezérőrnagyhoz, a szegedi honvédkerület volt demokratikus érzelmű parancsnokához. A házasságkötés tanuja a művésznő részéről sógora, Szabolcs Ernő, az ismert operettrendező volt. (e. k.)

Operai fények

A hét eseménye a »Boris Godunov« volt, amelyet a Puskin-ünnepségek alkalmából adott elő az Operaház. Puskini géniusz az orosz nemzeti művészet minden ágában kimutatható. Ha maga nem is írt zeneműveket, költészete annyira rokon volt a zenével, hogy a muzsikusok egész sora került hatása alá. Glinka az első, aki puskini költeményt zenésített meg és tőle *Tanejevig* ível a nagy sor. *Rimszkij-Korszakov, Musszorgszkij, Dargomisszkij,* valamennyien *Glinka* nyomában haladtak Puskin követésében.

A Boris Godunovban, minden idők legcsodálatosabb zenedrámájában *Musszorgszkij* voltaképpen nem is a cárt, hanem az orosz népet magát vitte a színpadra. A Szovjetunióból visszatért *Székely* Mihály, aki a moszkvai grandiózus Boris Godunov előadásról jegyzeteket készített, elmondotta, hogy ott a darab forradalmi jelenettel végződik.

A *Ferencsik* János vezényletével *Székely* Mihály címszereplésével lezajlott előadás a szokott színvonalat mutatta. Ha megvalósítják Székely elképzeléseit, *úgy Oláh* Gusztáv vezetésével újabb sikermomentumokkal gazdagodik a monumentális népdráma.

*

Klemperer Ottó főzeneigazgató »világkörüli« útra indul. Július 24-én Londonba utazik. Onnan 29-én Indiába folytatja útját. A program szerint augusztus 5-én Ausztráliába érkezik. Ott szeptember végéig marad. Uj-Zéland, majd Kalifornia következnek utóbbi helyen három hangverseny. November 14-én Klemperer ismét Londonban lesz és lemezre játszik. Programja szerint november 22-én érkezik vissza hatalmas útjáról Budapestre. Itteni működését — már ezt is megállapították — Bach-esttel kezdi. (1950 július 28-án lesz Bach halálának 200-ik évfordulója, ebből az alkalomból a jövő évadban sorozatos Bach-hangversenyeket rendeznek.)

Klemperer a jövő idényre is leszerződött az Operaházhoz. Távozása előtt két Denevér-előadást dirigál az Állatkertben, szerepel a Károlyi-kertben. Vezényli a IX. szimfóniát, majd július 21-én búcsúestet tart a Városi Színházban és ennek műsorán Haydn búcsúkoncertjét is vezényli.

*

A hétvégi zenei események közé tartozik a Magyar Magánalkalmazottak Szabad Szakszervezetének hangversenye, amelyet *Fischer* Sándor, a kiváló operai műfordító vezényelt. Helyesebben: Fischer főminőségében mutatkozott be, mert elsősorban karmester. Még pedig kitűnő karmester. Ezt bebizonyította *Haydn* F-dur Divertimentojának második »hangfogós« tételével és a Beethoven II. szimfóniával. A Mozart Exsultate Jubilate *Páka* Jolánnak, az Operaház keveset szerepeltetett tagjának átszellemült előadásában szólalt meg. Páka koloraturtechnikája kitűnő. A díszterem hatalmas közönsége lelkesen ünnepelte.

*

A héten két »Denevér«-előadás zajlott le. Az operett előadásából nálunk újabban kihagyják a balettet. A keddi előadáson a zenekar helyenként hamis volt. A színpad elszakadt a zenekartól, az énekes nyaralt a hangon, amikor a zenekar már tova szárnyalt.

Somogyi Vilmos

SZOMBATI KRÓNIKA

1.

»Tavaszi felhők az égen...« — énekelte Svéd Sándor tegnap délelőtt az Állatkert szabadtéri színpadán, mint Schubert és az égre mutatott, ahol fekete felhők tornyosultak. Néhány színházi ember ült a nézőtéren, akik elragadtatással hallgatták a »Három a kislány« pompás tolmácsolását. A szereplők valamennyien civilben voltak.

Szünetben a művészgárda körülvette Bárdi Ödönt, aki sok érdekességet mesélt a régi »Három a kislány« előadásokról. 1916-ban tartották a bemutatót a Vígszínházban. Ezen megjelent a daljáték szerzője Berté is. Ő állította össze a muzsikát Schubert műveiből. A premieren Környei Béla játszotta Schubertet, Csortos Gyula játszotta Schober bárót, Kosáry Emmi Médit, Vendrei Ferenc Tschöll papát és Haraszti Mici Tschöll mamát. Csatay Janka lépett fel a házmesterné szerepében, Grizi: Mészáros Giza. Később Médi szerepét Pécsy Erzsi, majd Alpár Gitta, évekkel ezután Honthy Hanna játszotta. Grizi szerepében fellépet Makay Margit is. Ezt a szerepet játssza most Honthy Hanna. Bárdi elmesélte, hogy Valborg Sverdström svéd énekesnő egy kukkot sem tudott magyarul, mégis megtanulta Médi szerepét és fellépett benne nálunk.

2.

Illyés Gyula elkészült a Tudós nők új fordításával. A Molière-vígjátékot a Nemzeti Színház hozza színre.

3.

Rösler Endre Operaházunk kiváló tenoristája a legújabb autótulajdonos: tegnap vásárolt kocsit.

4.

Július 10-én ünnepi előadásban játsszák a Nemzeti Színházban az Ahogy tetszik-et. Ezen az estén ünneplik Bodnár Jenő és Nagy Adorján harminc éves nemzetiszínházi tagságának jubileumát. Pethes Sándor is fellép, ő is jubilál, huszonötéves tagja a színháznak. Gebauer Károly, Héjj János, Pogány Mihályné és Varga Vince műszakiak is negyedszázados jubileumot ünnepelnek.

50 éves érettségi találkozóra hívja osztálytársait szeretettel június 30-án este 8-ra a Claridge-kávéházba. Turányi Vilmos tudósító. (X)

VÉN DUNA TÜRK BERTA
(v. Dubarry, Dunapart) Tánc. Meleg vacsora.
Naponta reggelig ANNA-ban ÁCS ÁGI és ILOSVAY

A békéért vívott küzdelem fokozása

a Szakszervezeti Világkongresszus napirendjén

Apró Antal, a Szakszervezetek Országos Bánácsának főtitkára, *Harustyák* József, a Szaktanács elnöke, *Forgács* Pál, a külügyi osztály vezetője, *Havrán* István, a termelési osztály vezetője, *Gáspár* Sándor, a vasutasok, *Köves* András a magánalkalmazottak szakszervezetének főtitkára és *Gáspár* Sándor, a vasasok szakszervezetének helyettes főtitkára, ma reggel elutaztak

a Szakszervezeti Világszövetség milánió kongresszusára.

— A Szakszervezeti Világszövetség eddig is erős támasza volt a dolgozók nemzetközi összefogásának a békéért, a szabadságért folyó harcban — mondotta elutazása előtt Apró Antal. Most a szakmai irodák létrehozásával

még szélesebb dolgozó rétegeket képvisel.

A magyar szakszervezetek eddig is tevékenyen vettek részt a Világszövetség munkájában. A francia bányászok harcának támogatása, a görög szabadságharcosok gyermekeinek védelme, a szabadságukért, függetlenségükért harcolók dolgozók melletti való állásfoglalása mind ezt bizonyítják. Ezt tesszük Milánóban is, ahol átadjuk minden ország dolgozóinak a magyar nép testvéri üdvözletét.

Louis *Saillant*, a Szakszervezeti Világszövetség főtitkára, a francia sajtó képviselőinek a világkongresszus célkitűzéseiről adott nyilatkozatában megállapította, hogy tizenkét napirendi pont felett tárgyalnak. Ezek közül a legfontosabbak: a dolgozók nemzetközi egységének, anyagi és erkölcsi szolidaritásának megerősítése,

békéért vívott küzdelem fokozása,

a kapcsolatok szorosabbra fűzése és új propaganda szerv felállítása.

Szovjet-narancs és szovjet grape-fruit

Már Délmagyarország magasságában is megterem a citromfa

Évtizedes kemény munka eredményei bontakoznak most ki, amikor a Szovjetunió a legújabb adatok szerint, jelentős déligyümölcstermelő állammá válik s a szovjet narancs, a szovjet citrom, a szovjet grape fruit olyan mennyiségekben kerül piacra, hogy *vetélytársa lesz az északafrikai és az oceánúli termékeknek.*

A csoda Szocsiban kezdődött, a Fekete tenger kaukázusi szubtrópikus partvidékén. *Klingen* és *Krasznov* professzorok már 1895-ben meghonosították itt a japán eredetű »Unsiu« mandarint, *de a cárizmus alatt a kezdeményezést nem folytatták.* Csak a forradalom után láttak hozzá a citrom-, narancs- és teaültetvények kifejlesztéséhez, a húsz év munkájának eredményeképpen most bő gyümölcsöt hoznak a meghonosodott fák. Néhány év mulva *sokszázezer hektáron virulnak már narancs- és citromligetek és zöldelnek gyönyörű teaültetvények.*

De nemcsak a Szovjetunió szubtrópikus zónáin indult meg a déligyümölcstermelés. *A micsurinista tudósok 1933 óta olyan fagyálló citrom- és teafajtákat honosítottak meg, amelyek tömeges telepítését egy 1948-as rendelettel a Krimben és Dél-Ukrajnában Odessza vidékén is megkezdték,* miután a 15 éves kísérletek pompás eredményt értek el.

A micsurinista tudomány segítségével tehát citromfák a jövőben *olyan földrajzi magasságokban is nőhetnek, mint Dél-Magyarország.* Miként a búza is folytatja hódító útját észak felé s már megterem az északi sarkkör közelében, úgy terjed diadalmasan észak felé a citrom és a tea is. Néhány évtized mulva talán a mi Alföldünk déli vidékeire is elérkezik.

A szocsii mandarin a legjobb minőségű, dúsnedvű, nagyon édes. A Szovjetben termelt grape fruit pedig édesebb lesz, mint a középamerikai. 1948-ban már sokszázmilliő citrom és narancs került a szovjet városok piacaira s a szám az előirányzat szerint 5—6 év mulva a tízszeresére emelkedik.

Sok könyvelőre, gép- és gyorsíróra, mérnökre van szükség

A WM gazdasági konferenciájának második napján Emődi Miklós dr. a WM pénzügyi főosztályának vezetője tartott előadást, amelyben megállapította, hogy a legfontosabb még megoldatlan pénzügyi feladat az önköltségi terv teljes végrehajtása. Ennek keretében

meg kell javítani a korszerűtlen üzemkönyvelést.

Az ötéves terv első évében legalább az egyik telep üzemkönyvelését géppel fogják végezni.

A második legfontosabb feladatként a tőke

forgási sebességének növelését

jelölte meg Emődi dr. A szovjet példák azt bizonyítják, hogy az ilyen akció hatalmas eredményeket biztosít.

— A szakemberhiány — folytatta — nemcsak műszaki vonalon okoz komoly gondot.

Kevés a jólképzett könyvelő, a gyors- és gépíró éppen úgy, mint ahogy elég mérnököt sem lehet találni.

A WM fejlődésének iránya oly nagy, hogy az ötéves tervben ez a vállalat egymaga

százával alkalmaz új munkaerőket.

jóképzettségű adminisztratív embereket.

A hozzászólások során Drahos Lajos országgyűlési képviselő, a WM ü. b. elnöke hangsúlyozta, hogy az újítási és észszerűsítési mozgalom erőteljes fejlődése jelentősen hozzájárul a hároméves terv eddigi teljesítéséhez. Gondoskodni kell arról, hogy a dolgozók üzemenként megismerjék az önköltségcsökkentési terv minden részletét és nagy súlyt kell helyezni arra, hogy a

munkamódszerátadási akció

széles tömegmozgalommá fejlődjék.

A nácitlanítás csődje az amerikai övezetben

Mint a NewYork Herald Tribune jelenti, Guy Gillette amerikai köztársaságpárti szenátor feltűnést keltő rádióbeszédben szólította fel a kongresszust, indítson azonnal vizsgálatot a Németország amerikai övezetében lezajlott

nácitlanítás csődje ügyében.

Követeléséhez Claude Pepper demokrata, valamint R. C. Handrickson és Irving H. Ives köztársaságpárti szenátorok is csatlakoztak.

Gillette szenátor rádióbeszédében leszögezte, hogy az amerikai hatóságok Németországban rövidlátó, felelőtlen és gyakran ostoba politikát folytattak, sőt bizonyos jelek arra mutatnak, hogy egyes tisztviselők túlságosan is

bensőséges viszonyban állanak német nácikkal.

A szenátor ezzel kapcsolatban idézte egy amerikai tábornok kijelentését, amely szerint »eljött az ideje annak, hogy együttműködésre szólítsák fel a nácikat és végetvessenek a nácitlanításnak, valamint a demilitarizálásnak«.

Gillette a nácizmus és antiszemitizmus újjáéledésével kapcsolatban emlékeztetett arra, hogy egyedül Bajorországban

11.000 náci tanítót helyeztek vissza állásába

és hogy Schleswig-Holsteinben a bírák 91 százaléka náci. A német sajtó újra militarista és antiszemita hangokat üt meg és a nyugati hatalmak elmulasztották a német kartellrendszer felszámolását is.

A szenátor beszéde végén leszögezte: Addig nem lesz béke Európában, amíg sok német szívében és eszében tovább él a nácizmus szelleme!

22 textilnagykereskedelmi vállalat alakul a vidéken

A gyártás a szükséglethez igazodik — Fokozottabban ellenőrzik a minőségeket

Az állami textilnagykereskedelem irányító szerveként öt héttel ezelőtt alakult meg a Textil- és Konfekciónagykereskedelmi Központ, amelynek kötelékébe a legkiválóbb szakembereket hívták meg.

A Központ többmilliárdos évi textilforgalom lebonyolítását irányítja

és így érthető, hogy működése elé nagy várakozással tekintenek.

Az őszi és téli üzletre való felkészülés már az első napokban olyan feladatok elé állította ezt az új központi szervet, amelyeknek a megoldásától sok tekintetben függ

a textilipar és a textilnagykereskedelem zavartalan együttműködése,

valamint a vásárló közönségnek a szükségelttel arányban álló mennyiségű és minőségű textiláruval való zökkenésmentes ellátása.

Tervszerű termelés

A Textil- és Konfekciónagykereskedelmi Központ első és egyik legfontosabb feladatának azt tekintette, hogy az 1949 júliustól decemberig terjedő időre szóló szállításoknál a textilnagykereskedelem szükségleteit az egész vonalon összehangolja az ipar termelőképességével és termelési lehetőségeivel. Az iparról bekérte a gyártási terveket. Ezeket összeegyeztette a különböző textilnagykereskedelmi szektorok szükségletével, beleértve a konfekcióipart is, amely ugyan termelésileg nem tartozik hozzá. Ezzel a rendszerrel

lehetővé vált, hogy az ipar valóban azt gyártsa, amire szükség van.

De azt is jelenti ez egyben, hogy kevésbbé eladható áruk nem fogják nyomni a piacot és

nem lesz hiány

olyan cikkekben, amelyek szezónjellegűek lévén, kellő időben kell, hogy a nagykereskedelem rendelkezésére álljanak.

Az új szerződésekben már az egész államosított textilnagykereskedelem hat hónapra előre kiszámított globális szükségletét fogták össze, amely az ipar belföldre szánt teljes termelési kapacitásának felel meg.

Közös beszerzés

Az Állami Áruházakkal és a Szövetkezeteket Ellátó Nemzeti Vállalattal történt megállapodás értelmében ezek a detailkereskedelmi alakulatok ugyancsak a textilnagykereskedelmi nemzeti vállalatokon keresztül szerzik be szükségletüket, minimális kezelési költség térítése ellenébe. Ezzel elérték azt, hogy

a készletek nem fekszenek három különböző helyen.

Ez végeredményben az áruk gyorsabb forgási sebességét is jelenti. Az Állami Aruházak és a Szövetkezeteket Ellátó Nemzeti Vállalat ezentúl biztosabban és nyugodtabban vásárolhatnak, mivel a beszerzésnél rendelkezésünkre áll a textilnagykereskedelemnek az árubeszerzésben nagy tapasztalattal bíró szakértői gárdája.

Az új áruszállítási szerződések részletes és pontos minőségi előírásokat is tartalmaznak, amelyeknél az érvényes szabványokat vették figyelembe.

A szállításra kerülő árukat minőségi ellenőrzésnek vetik alá.

A vizsgálatokat az Országos Ruházati Intézet laboratóriumában fogják elvégezni. A szerződéseknek tulajdonképpen ez a legfontosabb újítása. Lehetővé válik ezáltal, hogy a fogyasztó közönség az előírásoknak megfelelő jó minőségű árut kap, ipari vonatkozásban pedig az lesz a hatása, hogy nagymértékben fokozza az egyes iparvállalatok vezetőinél a felelősség érvényesülését.

Kisebb egységekre bontják az állami textilnagykereskedelmet

A Belkereskedelmi Minisztérium döntésének megfelelően a Textil- és Konfekciónagykereskedelmi Központ végrehajtja a textilnagykereskedelmi nemzeti vállalatok decentralizációját is.

Eddig a Budapesten székelő nemzeti vállalatok üzletköre az egész országra kiterjedt, a vidék ellátását csak részben végezték a vidékre telepített fiókok. Most a vidéken,

a vármegyei székhelyeken, 22 textilnagykereskedelmi nemzeti vállalatot állítanak fel.

Ezeknek a nemzeti vállalatoknak az üzletköre az egész textilszakmát felöleli.

A körzetükhöz tartozó vidékek detailüzleteit és a Népboltokat fogják ellátni.

Mindössze öt nagy városban alakul két-két textilnagykereskedelmi nemzeti vállalat. Egyik a méterárukra, a másik a darabárukra specializálja magát.

A szervezés gyors ütemben folyik, és július közepére befejezést nyer.

A Budapesten lévő textilnagykereskedelmi nemzeti vállalatok hatásköre Budapestre és környékére fog korlátozódni.

Dr. Radó Géza

ÚJ RENDELETEK

A Magyar Közlöny (133.) számában az alábbi rendeleteket közli:

A közmunkákra és az átmeneti munkanélküliség enyhítésére tervezett munkákon foglalkoztatott munkavállalók társadalombiztosítási kötelezettségének szabályozásáról. *(Kormányrendelet.)*

Egyes törzskönyvezett gyógyszerkészítmények árának szabályozásáról. — Egyes külföldről behozott gyógyszeranyagok legmagasabb eladási árának megállapításáról szóló rendelet első kiegészítéséről és módosításáról. *(G. F. főtitkára.)*

Egyes pénzintézeti követeléseknek átruházásával kapcsolatos illetékmentességéről. — A kereskedelmi nemzeti vállalatok számlái központok és a nagykereskednek illetékmentességéről. *(Pénzügyminiszter.)*

A szövet szálszerűségének és a pamutfonalak finomságának megjelöléséről, valamint a típus és közérdekű pamut- és selyemszövetek minőségi meghatározásáról. *(Az Országos Tervhivatal elnöke.)*

Hajduszoboszlón
GAMBRINUS-SZÁLLÓ
gyógyulást, üdülést és szórakozást nyujt olcsó áron
Hajduszoboszló Telefon: 32. Igazgatóság

Nyaraljon olcsón turistaházakban
Felvilágosítás Szobafoglalás
Turistaházakat Kezelő N. V.
Bp, V., Báthory-u. 5. T. 120-157

Royal Revű Varieté
Minden este 8 órakor
EZ A NAGY NYÁRI SIKER!
Nyaraljunk Pesten
Halász Rudolf nagy, látványos, zenés, táncos, vidám revűje
KARÁDY KATALIN
KISS MANYI BENKŐ GYULA
TÜRK BERTA—RÁTONYI RÓBERT
ALFONSO—KAZAL—HALMAI
és a Royal Revű remek művészegyüttese
Premier: ma

KIS DÓM ESPRESSO Bajcsy Zsilinszky-út 19. (Bazilikával szemben) Telefon
Új vezetés! Kényelmes terrasz! Tulajdonos: Rózsa Andor

32

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

A sértett nem jelent meg a tárgyaláson

Petschauer Attila dörgedelmes elleniratban válaszolt az MLSz vádiratára. Ez az irás volt az igazi vádirat, amely élesen ostorozta a szövetség vezetőinek túlkapásait.

Hosszas huza-vona után 1939 március 18-ára tűzték ki a tárgyalást.

A bajnok hónapokig tartó gondos munkával készítette elő védekezését, jobbanmondva új vádjait, hogy azokat nyilt tárgyaláson döröghesse világgá. Erre nem került sor. A büntetőtörvényszék a nyilvános tárgyaláson Petschauer Attila ellen a rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt indított bűnvádi eljárást a Bp. 49. §-ának utolsó bekezdése alapján megszüntette.

Indokolás: A Magyar Labdarúgók Szövetsége, mint főmagánvádló, a mai napra kitűzött főtárgyalásra szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg és nem is képviseltette magát.

A bűnügyi költségekkel is a szövetséget terhelték.

*

Harmadik pere is volt Petschauer Attilának a Magyar Labdarúgók Szövetségével. Braun Csibi, az MTK egykori legendáshirű jobbszélsője volt a pereskedés oka. Petschauer megírta, hogy a külföldön trénereskedő Braun Csibi, ha Budapesten tartózkodik, a szövetséghez címezteti a leveleit és nemrégen tiltakozott az ellen, hogy a szövetségbe érkező leveleit felbontsák. Emiatt fel is jelentette az MLSz urait levéltitok megsértése miatt a rendőrségen.

Ebből a sajtóperből még főtárgyalás sem lett. Ismét kiderült, hogy Petschauer a tiszta igazságot írta.

„Vitéz" Kemenesy Sándor vádja

»Beszéljünk őszintén Sárosi papával« címmel Petschauer Attila nagy érdeklődést keltett cikket írt, amelyben Sárosi Bálinttal, a híres futballisták édesapjával folytatott beszélgetését közölte. A tudósítás egyes kitételeit Klement Sándor, az FTC intézője (aki időközben vitéz Kemenesyre változtatta a nevét) kifogásolta. Sárosi Bálint elmondotta, hogy családjuk súlyos anyagi helyzetben volt, az FTC ígért kétezer pengőt, két éven keresztül járt a pénzért Kemenesyhez és soha egy krajcárt sem kapott. Kemenesy és dr. Springer állást is ígértek Sárosi Györgynek, megígérték a hátralékos összeg kifizetését, ámították a futballistát és családját, de nem teljesítették az ígéretüket.

Kemenesy Sándor vádiratában azt hangoztatta, hogy Petschauer cikke alkalmas arra, hogy őt mint köztisztviselőt és mint a Vitézi Rend tagját, valamint mint emléklapos tisztet a legsúlyosabb eljárásnak tegye ki.

— A cikkbe foglaltak valósága esetén — hangoztatta dr. Kemenesy — velem szemben úgy felettes hatóságom, mint a Vitézi Rend, valamint a magyar királyi honvédtiszti becsületügyi választmány a legsúlyosabb következményeket alkalmazhatja.

Petschauer Attila röviden »de velősen« válaszolt a vádiratra. Kérte, rendeljék el a valóság bizonyítását és kérte »dr. Sárosi György és Sárosi Bálint Budafoki-út 10/b. szám alatti lakosokat tanuként kihallgatni.«

A főmagánvádló ebben az ügyben is elejtette a vádat, a bíróság megszüntette az eljárást és Petschauernek mindössze 12 pengős bélyegilletéket kellett fizetnie.

(Folytatása következik.)

Bodnár Endre

az Operaház fővilágositója 25 éve keveri a színeket, áll a reflektorok mellett és egyetlen kézmozdulatára hajnalpir vagy alkony borul a szinpadra. Géplakatos és fémesztergályos. Nénje, aki kasirozónő volt, ajánlotta be a színházhoz. Abban az időben nehezen kezelhető szenes ivlámpákkal dolgoztak, amelyeket házilag állitottak elő. Ma komplikáltabb szerkezetekkel vetitenek és világitanak. Sok mindent kell tudni egy fővilágositónak. Elsősorban értenie kell a zenéhez, minden operának meg kell szerkesztenie a fényszcenáriumát. De Bodnár Endre például annyira ismeri az operai repertoárt, hogy jóformán nem is figyeli az irányitó csengőjelet, hanem »fejből« szórja a villámot, a felhőket, az esőt. Eldrulja, hogy a kis cikázó villámokat kézzel csinálja. A világositó szempontjából legnehezebb probléma a balett, mert a főszereplőket állandóan reflektorral kell kisérni, azonkivül sok a színezés és előfordulnak misztikus megvilágitások is. Az árgusszemü főrendezőket, különösen Oláh Gusztávot — mondja szomorkás mosollyal — nem lehet megtéveszteni a színekkel. A fővilágositó szabad idejében hegedűlget, régebben énekelt egy dalárdában, rengeteg operadriát tud. Nyaranként a Velencei-tó melletti kertjében nagy kedvvel gondozza gyümölcsfáit. (D)

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Kálmán Oszkár nyugalomba vonul — de harmincszor lép fel az Operaházban

Nagy fizetésemelést kapnak a balettművészek

A jövő operai évad művészi előkészítése már folyik. Nem könnyű nemzetközi viszonylatban is kimagaslóan jelentős repertoároperát üzemben tartani, ahol minden »megy«, a Mesterdalnokoktól és a Boris Godunovtól a balettig és viszont. Ehhez kiváló gárda kell. Az Operaháznak sikerült részletes tárgyalás után *nyélbeütni a szerződéseket* úgyszólván az egész vonalon.

Mivel ezúttal nemcsak a direktor tárgyalt, hanem bizottság elé kerültek a művészek, az ügyeket több oldalról is meghányták-vetették.

A fiatal művészek előretörtek és ez is bizonyítja, hogy a dalszínházban van előmenetel. Legkevésbbé a basszista adja fel a reményt, így az egyik ifjú basszista maximális fizetést kapott. Ettől még Don Basiliónak is megjön a viharos jókedve. De emelést kapott tenorbuffo, lírai tenor, szopránénekesnő.

Az Operaházban évtizedeket eltöltött nagy művészünk *Kálmán Oszkár, értesülésünk szerint nyugalomba vonul.* Ez azonban csak »operai nyugalom«. Az Operában a nyugdíjasok nem pihennek odahaza babérkoszorúik és szerepeiket megörökítő emlékeik társaságában, hanem *változatlanul tanulnak, készülnek, próbálnak és játszanak.* Kálmán Oszkár ugyanis *30 fellépésre szerződött,* mint nyugdíjas, mivel azonban sok szerepben vált be, feltehetően még többet lesz a szinpadon. (Tavaly 60 szerepre szerződött és úgy tudjuk, hogy 65-ször lépett fel).

Nagy a szenzáció a balett vonalán. A táncművészek évtizedeken át fizetésileg igen kedvezőtlen helyzetben voltak. Most az egyik ballerina fizetését 800 forintról 2000 forintra emelték. Ez a szám jelzi *a balettművészek helyzetének ugrásszerű javulását.*

Az énekkar, amely az Operaház egyik erőssége, *létszámban emelkedik.* Ebből a célból a karterem berendezését is kibővítik.

Érdekes bemutatók a moszkvai színházakban

Moszkvában nagy lendülettel folyik a nyári színházi évad. Az utóbbi napokban több bemutató volt. A Kis Színház, amely ősszel ünnepli fennállásának 125. évfordulóját, *Zofin* tehetséges fiatal színműíró »Ifjúság« című darabját tűzte műsorára. A darab szereplői diákok, közöttük volt katonák, akik a háború befejeztével visszatértek tanulmányaikhoz, könyveikhez és a háború utáni építőmunkában hasznositják tudásukat.

A moszkvai Drámai Színház Arvid *Grigulis* lett drámaíró »Kék porcellán«, az állami Zsidó Színház pedig Jacobson, az ismert észt drámaíró »Két tábor« című darabját játssza. A Kék porcellán a lett nép háború utáni sorsát, a lett munkásosztály életében végbement politikai és gazdasági változásokat mutatja be. A darab színhelye egy porcellángyár, amely nemrégen még magántulajdon volt, de a nép vette birtokába. A darab egyébként Sztálin-díjat is kapott.

A »Két tábor« August *Jacobson* színpadi trilogiájának harmadik része. Művészi eszközökkel ábrázolja az észt értelmiség tudatában végbement forradalmi változásokat. A szerző azt mutatja be, hogyan érett meg a burzsoá Észtországban az észt nép tömegeinek forradalmi tudata.

Az újdonságok általános sikert arattak.

A munkások megvédik a gyárat

A magyar mozik vásznán egyre gyakrabban jelennek meg az új Csehszlovákia filmjei, amelyek mondanivalóban és formában egyaránt magasan állnak. Ezekből az új filmekből megismerjük a csehszlovák nép életét, harcait és ezen keresztül is megerősödik a csehszlovák és a magyar nép barátsága. Sokan emlékeznek még az első ilyen filmre, a »Búgnak a tárnák«-ra, amely a cseh munkásság hősies harcát mutatta meg az elnyomás ellen. Nem sokkal később mutatták be a »Szárnynélküli emberek«-et, amelyből megismerkedhettünk a németek elleni harccal. A fasizmus leverése azonban nem jelentette a harc megszűnését. Erről szól a jövő héten bemutatásra kerülő új csehszlovák film, a »Z. 8-as találmány«, amely a munkások harcát viszi a vászonra a külföldi ügynökök és a szabotőrök ellen.

A filmen több ismerős szereplőt láthatunk. *Bohac* a »Búgnak a tárnák« egyik főszerepét játszotta, *J. Petrovickát* pedig a »Szárnynélküli emberek«-ben láttuk utoljára. Régi ismerős *Vejrazka* is.

A VILÁG panaszládája

Járassák a várbeli autobuszt a Hunyadi János-úton is.

Hunyadi János-úti lakók.

—o—

Helyezzék vissza a Ferenc-körút és a Tompa-utca sarkára a postaládát. **A Tompa-utcai lakók.**

—o—

A villanyáram sürgős bevezetését kérjük a Thék Endre-utca 9., 11. és 13. számú házaiba.

90 dolgozó lakó.

—o—

Túldrága a lift. háromtagú család napi kétszeri menetnél több mint 50 forintot fizet havonta. **Lakók.**

—o—

Olcsóbb, nagyobb mennyiségben csomagolt saccharint kérünk a cukorbetegeknek. **Cukorbeteg.**

—o—

A bérházak között lévő Palatinus-garázsban éjszakánként olyan nagy a zaj, hogy a környék lakói képtelenek zavartalanul pihenni. **H. G.**

—o—

Kevés a pad a Szabadság-téren. Órákig kell várni egy-egy helyre. **Arany János-utcai gyermekes anyák**

—o—

A rákoskeresztúri katonai temető emlékművénél lévő kút nem ad vizet, de a 273-as parcellánál lévő kútban sincs három év óta víz.

Temetőlátogatók.

—o—

A Csarnok-térre éjszaka érkező lovaskocsikon és gépkocsikon állandóan ugatnak a kutyák, a gépmotorok pedig szüntelenül zúgnak. Jelöljenek ki a kocsik részére olyan helyet, ahol nincs lakóház.

Csarnok-téren lakó dolgozók.

Carmen 9-től egynegyed 1-ig

A tegnap esti állatkerti Carmen éjszakai előadásnak is beillett. 9 órától ¼1 óráig tartott. Két bécsi főszereplő jelentett különös színt az előadásban: Carmen Anday Piroska, Don Jose Carl Friedrich volt.

Don Jose a két évvel ezelőtti Cavaradossi-szereplése óta sokat fejlődött. Haptákba merevedése kissé poroszos és játéka általában merev. Viszont szép hangja, jó ritmusa van. A hang tisztán szárnyal, a magasságban jól kinyílik.

Anday Piroska nemes althangja minden fekvésben szépen, telten zeng.

Losonczy György daliás torreádor. Fedett helyen vagy szabadban a szokott muzikális biztonsággal látja el feladatát.

A szereplők közül egyesek ózonvizelőtti szöveget énekelnek, ez kétségkívül emeli a dolog humorát.

A kar nem szól egyenletesen, érdemes volna megvizsgálni, hogy a négy mikrofon közül mindegyik egyformán reagál-e az énekhangra.

Az első Carmen-kép igen jól sikerült, a díszlet szépen olvadt össze az állatkerti környezettel. *Komor* Vilmos kitűnő zenekari megoldásról gondoskodott és az ő érdeme, hogy a széles színpadon, ahol a szereplők kevésbbé hallják egymást, mint az Operában, nem esett széjjel az előadás. **(S. V.)**

Színházi hírek

Az Operettszínház nagyoperettel nyitja meg az új évadot: 140 szereplője lesz a darabnak. Ezért viszont nagy a gondja a vezetőségnek, mert a színházban ennyi személy számára nincs elég öltöző.

Átépítik kissé a Művész Színház nézőterét, hogy a kisgyerekek is jól lássanak az ifjúsági előadásokon. Néhány széksort süllyesztenek, más sorokat viszont emelnek.

Az Odry Árpád Otthon építkezése megkezdődött. Az épületben tökéletesen felszerelt orvosi rendelő is lesz műtővel.

A tömegsportról készítenek rövidfilmet a Könyves Kálmán-úti filmstudióban. A rövidfilm forgatókönyvét Palásthy Géza irta, aki nemcsak a budapesti, hanem a vidéki tömegsportot is felhasználta a téma kiegészítéséül.

Az MDP nagymiskolci szervezete felirattal fordult a kultúrhatóságokhoz és kérte, hogy Miskolcon kamaraszínház megnyitását is engedélyezzék.

Nóti Károly új filmvígjátékot fejezett be Eduárd és az oroszlánok címmel. A forgatókönyvet Nóti Károly és Majoros István irták. A film ősszel kerül műteremhe, Latabár Kálmánnal a főszerepben.

Horvai István, aki állami ösztöndíjjal Moszkvában végezte a rendezői főiskolát, a jövő szezónban a Művész Színházban kap rendezői beosztást.

Mezey Mária és Gáspár Margit, az Operettszínház igazgatónője néhány nap óta szerződtetési tárgyalásokat folytatnak. A megállapodást — hír szerint — Mezey Mária tegnap délután aláírta.

Turán László, a rádió kiváló zongoraművésze hazaérkezett nyári szabadságáról. Elmondta, hogy a nemrég lezajlott állatkerti hangversenyen — amiről legutóbb megemlékeztünk — azért nem lépett fel, mert — elfelejtették felkérni.

Szabadtéri operaelőadást rendeznek a pestszentlőrinci téglagyár dolgozói. A MÁV 60 tagú szimfonikus zenekara szolgáltatja a kísérőzenét, Szőke Tibor vezényletével.

Mozik műsora

BEMUTATÓ FILMSZINHAZAK

ADRIA (Pestszentlőrinc): Kalózok kincse. ½7, ½9, v. ú. ½5. **ALFA:** Kalózok kincse. 6, 8, v. ú. 4 órakor. **ATRIUM:** Krisztina hadnagy. ½5, ½7, ½9. **DÉCSI:** Kalózok kincse. ½5, ½7, ½9. **FÓRUM:** Csibészek. 5, 7, 9. **KORZÓ (Ujpest):** Kalózok kincse. 6, 8, v. ú. 4. **KÖRÚTI HIRADÓ:** Magyar filmhiradó. A tenisz (művészi francia sportfilm, francia éljátékosok szereplésével). Szovjet híradó. Úszó akadémia (gyönyörű új magyar sportfilm a legszebb nyári tömegsportról). Élet a sivatagban (szovjet kultúrfilm a Horesmi sivatagról). Folyt. egyórás előadások reggel 9-től este 11-ig. **LLOYD:** Kalózok kincse, 5, 7, 9. **OMNIA:** Janika. (8-ik hétre prol.) ½5, ½7, ½9. **ROYAL APOLLÓ:** Krisztina hadnagy, 5, 7, 9. **ROYAL (Kispest):** Kalózok kincse. 6, 8, v. ú. 4. **TANCSICS (Csepel):** Kalózok kincse. 6, 8, v. ú. 4. **TÁTRA (Pesterzsébet):** Kalózok kincse. ½7, ½9, v. ú. ½5. **URÁNIA:** Kalózok kincse. 4, 6, 8.

MASODHETES FILMSZINHAZAK

ADMIRÁL: Ellopott határ. ½5, ½7, ½9. **ADY:** Csókos huszárok. 4, 6, 8. **ALKOTÁS:** Sejtelem. ½5, ½7, ½9 órakor. **BETHLEN:** Acélszivek. ½5, ½7, ½9. **BODOGRÁF:** A kincs nyomában. 4, 6, 8. **CAPITOL:** Mandzsu bestiák. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **CITY:** Égi szekér. 4, 6, 8. **ELIT:** Utolsó állomás. ½5, ½7, ½9. **FORTUNA:** Búgnak a tárnák. 5, 7, 9. **HOMEROS:** Égi szekér. ¼6, ¼8, ¼10. Utolsó előadás a kertben. **IPOLY:** Hajléktalan nászutasok. 4, 6, 8. **KAMARA:** Égi szekér. ½5, ½7, ½9. **KOSSUTH:** Csókos huszárok. ½5, ½7, ½9. **KULTÚR:** Kedélyes társbérlet. 5, 7, 9 Utolsó előadás a kertben. **OLYMPIA:** Kár a benzinért. ½5, ½7, ½9. **PALACE:** Mandzsu bestiák. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **PÁTRIA:** Acélszivek. ½5, ½7, ½9. **PETŐFI:** Négy szív. 4, 6, 8. **PHÖNIX:** Kár a benzinért. 11, 1, 3, 5, 7, 9. **ROXY:** Égő város. ½5, ½7, ½9. **SAVOY:** Utolsó állomás. ½5, ½7, ½9. **STUDIÓ:** Utolsó állomás. 4, 6, 8. **SZABADSÁG:** Acélszivek. ½5, ½7, ½9. **TÁTRA:** Kedélyes társbérlet. 4, 6, 8. **TINÓDI:** Heten a hó ellen. ½5, ½7, ½9. **UGOCSA:** Ellopott határ. 4, 6, 8.

SZINHAZAK MÚSORA: ROYAL REVÜ VARIETÉ (Erzsébet-körút 31.): Nyaraljunk Pesten (8). **KAMARA VARIETÉ** (Teréz-körút 46). Ami a szabin nőkből kimaradt (8). **ÁLLATKERTI SZABADTÉRI SZINPAD:** Beethoven: IX. szimfónia (½9). **FŐVÁROSI NAGYCIRKUSZ:** Júliusi új műsor (4, ½8). **JÓZSEFVÁROSI** (Kálvária-tér): **Az ipafai lakodalom (8).**

ÁLLATKERTI SZINPAD:

Ma: IX. szimfónia

Vez.: Klemperer. Főv. Zenekar.

13-án: Lammermoori Lucia

Gyurkovics, Járay, Erdy, Bencze.

14-én: Aida — Anday

Carl Friedrich, Losonczy, Laczkó.

MÁV SZIMFÓNIKUSOK

kerti hangversenyei

holnap, szerdán ½7-kor

Puskin-u. (Észterházy) 4. Rossz idő esetén Zeneakadémián ½8-kor.

Szimfónikus-est

közr. Zareczky, vez.: Szőke.

Vorosilov gyászbeszéde Dimitrov temetésén

Kliment Vorosilov marsall, a Dimitrov temetésén megjelent szovjet küldöttség vezetője, hatalmas gyászbeszédet mondott a koporsónál. Megállapította, hogy Dimitrovval a nemzetközi munkásmozgalom,

a demokrácia és a szocializmus ügyének rettenthetetlen harcosa,

Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanítványa és követője, a bolgár nép vezetője és tanítója, a népi demokratikus Bulgária megteremtője,

a Szovjetunió őszinte barátja távozott az élők sorából.

A nagy Sztálin hűséges küzdőtársa Lenin-Sztálin tanítása iránti hűségre nevelte a Bolgár Kommunista Pártot és a bolgár proletariátust és egyesítette a bolgár népet a külföldi és bolgár kapitalisták és segítőtársaik ellen vívott harcra.

Rámutatott a marsall beszédében arra, hogy Dimitrovot a munkásosztály ellenségei halálosan gyűlölték, de

sohasem tudták megtörni,

az üldözések csak megedzették. 1923-ban a bolgár nép fegyveres felkelésének élére állt. 1933-ban forradalmi rettenhetetlenséggel mutatta meg a fasiszta rablók szeme előtt a bolsevik szilárdságnak és az eszme iránti hűségnek feledhetetlen példáját. Vádlottból a fasizmus félelmetes vádlójává lett,

igazi hősként,

kommunistaként, férfiasan tépte le a fasiszta provokátorok álarcát és magasra emelte a harci zászlót. Ugyanezt a harcot folytatta mint a Kommunista Internacionálé Végrehajtó Bizottságának főtitkára is a háború és fasizmus ellen az egységes proletár- és népfront megteremtéséért.

— A Szovjet Hadsereg szétverte a fasiszta Németország fegyveres erőit

és felszabadítóként lépett Bulgária területére — folytatta nagy beszédét Vorosilov marsall. — A bolgár nép testvérként üdvözölte a Szovjet Hadsereget. Fegyveresen kelt fel a fasiszta rabtartók ellen, 1944 szeptember 9-én Dimitrov elvtárs vezetésével véghezvitte a forradalmat és kezébe kerítette a hatalmat. A bolgár nép — élén a Bolgár Kommunista Párttal — Dimitrov elvtárs vezetésével

megteremtette a népi demokratikus köztársaságot.

Új korszak kezdődött Bulgária életében, a szocializmus építésének,

a Szovjetunió és a népi demokráciák országainak népeihez fűződő megbonthatatlan barátság

korszaka.

Dimitrov könyörtelen volt a szocializmus árulóival szemben és szilárd elvhűséggel sütötte rá a szégyenbélyeget Tito burzsoá-nacionalista klikkjére, amely elárulta a szocializmus ügyét. A munkásosztály ügyéért folytatott hajthatatlan küzdelemmel, Lenin-Sztálin tanításai iránti hűséggel Dimitrov

kivívta a szovjet nép forró szeretetét.

— A bolgár nép tanítóját és vezetőjét vesztette el, azonban nagy örökséget hagyott a bolgár népre: az új népi demokratikus államot, a Hazafias Arcvonalat, mely a munkásosztálynak a dolgozó parasztsággal kötött tartós szövetségén alapszik, az általa nevelt és keményre edzett Bolgár Kommunista Pártot, amely továbbra is Lenin-Sztálin útján vezeti a bolgár népet.

24 millióra növelik a baromfiállományt

A világhírű magyar baromfi a következő években még az eddiginél is sokkal nagyobb mennyiségben kerül majd kivitelre és amellett a belföldi szükségletet is teljes mértékben biztosítható lesz. Már a hároméves tervben

29 baromfitenyésztő telep

létesült. Keltető állomásokat állítottak fel, amelyek szakszerű irányítással

évi 8 millió tojást

keltetnek ki.

A magyar tyúktojások minőségének feljavítását tojásimporttal, keresztezési kísérletekkel segítik elő, ami különösen az export szempontjából nagyjelentőségű.

Komoly tudományos munkával küzdenek a baromfibetegségek ellen. A Tervhivatal által felállított Paszkalin-majori szérumtermelő telep igen hatásos ojtóanyagot állít elő, kellő mennyiségben. Az ötéves terv első évében a baromfiállomány tervszerű fejlesztéséhez

800.000 vérvizsgált tyúkra lesz szükség.

Az ország jelenleg 12 milliós baromfiállományát az ötéves terv végére 24 millióra növelik, az évi tojásátlagot pedig egy tojónál a jelenlegi 60 darabról 100 darab fölé.

174 millió tankönyv készül a Szovjetunióban az új tanévre

A szovjet kormány nagyjelentőségű intézkedésekkel biztosította az új tanévre az általános és középiskolai diákság tankönyvszükségletét.

34 millió szovjet ifjú és leány

kezdi meg, illetőleg folytatja tanulmányait szeptember elsején a Szovjetunió általános és középiskoláiban. Ebben az évben nemcsak a városokban és munkástelepüléseken, de a legeldugottabb északi és keleti falvakban is kötelező már a hétosztályos iskola elvégzése. Néhány hónappal ezelőtt kiadott kormányrendelet gondoskodik arról, hogy minden iskolásgyermek számára biztosítsák a szükséges tankönyveket. 34 millió iskolásgyermek részére

174 millió új tankönyvet

bocsátanak ki az állami könyvkiadók. Ez átlagban 5 új tankönyvet jelent egy-egy iskolásgyermeknek.

Jellemző arra a nagy feladatra, amit a tankönyvkibocsátás ró a könyvkiadókra, hogy ebben az évben

háromszor annyi könyv készül

Ukrajnában, mint tavaly és másfélszer annyi, mint 1940-ben, az utolsó békeesztendőben.

Nemcsak ilyen tömeges tankönyvkiadással készül a Szovjetunió az új tanévre. A diákok mellett

gondoskodnak a tanítókról és tanárokról is.

Elsősorban a falusi tanítókról. A szovjet kormány intézkedésére minden falusi tanító

ingyen kapott az államtól lakóházat.

A háború óta még nem kerülhetett sor a tanítói lakások tatarozására, mert a szovjet építőipar a háború pusztító nyomai eltüntetésével volt elfoglalva. Most azonban már annyira javult a lakáshelyzet, hogy a kormány rendeletet adhatott ki: a nyári szünetben valamennyi falusi tanító lakóházát közköltségen

ki kell tatarozni és újonnan kell festeni.

Ugyancsak a nyár folyamán valamennyi falusi pedagógus megkapja egész évi tüzelőszükségletét is.

Hazaérkezett a magyar küldöttség Georgi Dimitrov temetéséről

Gerő Ernő, Olt Károly, Darvas József, Bognár József, Mekis József, a Vasas Szakszervezet főtitkára, Schmidt Erzsébet vállalatvezető, Nyemecz Lajos, a Ganz Vagón MDP pártszervezetének titkára, Hádor István, a MAVAG üb. elnöke, Szomolyai Ágostonné, Csiszér Ferenc és Hazai Jenő országgyűlési képviselők, Nagy Mária, az MDP újpesti szervezetének titkára héttőn hazaérkeztek Szófiából, ahol Georgi Dimitrov temetésén Magyarországot képviselték. A küldöttséget a budaörsi repülőtéren Bebrits Lajos miniszter fogadta.

Az ásványok fontos szerepe a szervezetben

— Az ásványanyagcsere éppen olyan elhanyagolhatatlan tényező a táplálkozásnál, mint a kalória- vagy vitaminszükséglet kielégítése — mondja *Sós* professzor. — A sejtek életének minden megnyilvánulásához kellenek ásványi sók amelyeket a szervezet a tápanyagok és a víz útján szerez be. Egészséges szervezetnek feltétlenül szüksége van nátriumra (1—5 gr), klórra (2.6 gr), káliumra (2 gr), foszforra (1.5 gr), kalciumra (0.7 gr), magnéziumra (0.3 gr), vasra (10 mgr), rézre (0.5 gr), jódra (100 mgr).

— Szinte szállóige már, hogy *a genie és a hülye közötti különbség napi 100 milligram jód.* Ez azt mutatja, hogy *milyen nagy szerepe van a szervezetbe jutott jódmennyiségnek a szellemi élet kifejlesztésében.* De nem hanyagolhatók el a többi ásványi anyagok sem, mert — akárcsak a vitaminoknál — ezek valamelyikének hiánya kisebb-nagyobb zavart okoz a szervezet életműködésében, *nagyobbfokú hiány pedig betegségeket vált ki.*

— Az ásványi sók szerepe egyrészt a szervezetben lefolyó vegyi hatások befolyásolásában rejlik: gyorsítják vagy lassítják a reakciókat. Ezenkívül egyes belső szervek kiválasztására is kihatnak. Még további tevékenységük, hogy például a kálium fokozza a sejthártyák átjárhatóságát, ami azért fontos, mert ezen alapszik a sejttáplálkozás, ami az élet alapja. A kalcium viszont csökkenti ezt. *A kálium és nátrium fokozzák az ingerlékenységet, a magnéziumnak pedig idegnyugtató hatása van.* A nátrium visszatartja a vizet a szervezetben, a magnézium viszont sietteti a vízkiürülést. A vas és a réz vérképző elemek, a cink a szervezet inzulinjának alkatrésze, tehát *megakadályozza a túlságos vércukorképződést.* Rendkívül fontos szerepük van az ásványi anyagoknak a szervezetben lejátszódó elektromos folyamatok terén is.

— Nemcsak az egyes ásványi anyagok szükséges mennyiségével kell tisztában lennünk, hanem a szervezetbe bejutott ásványok egymásközti viszonyára is nagy súlyt kell helyeznünk, mert például *calcium és foszfor szigorúan meghatározott arányban szükséges az egészséges csontképződéshez.* Ugyanez a helyzet a fluor és a jód esetében is: a fluorfogyasztás növekedése a jódszükségletet is növeli és ha ilyenkor a szervezet nem jut több jódhoz: golyva képződik. Vagy: *a vasat csak akkor tudja a szervezet vérképzésre felhasználni, ha a vas és a réz között az arány 25:1, de ha a réz mennyisége ennél kisebb, hiába adunk vasat a szervezetnek.* Érdekes és fontos tudományos megfigyelés, hogy *a magnézium viszonylagos csökkenése kedvez a rákos megbetegedéseknek.* De itt is az a helyzet, hogy a magnéziummennyiség elégséges volta önmagában nem elég, hanem a calciumhoz és káliumhoz való viszonyra is ügyelni kell, mert helytelen arány esetén a magnéziumbevitel önmagában nem használ.

— Eklatáns példája az arány fontosságának az ásványvizeknél tűnik ki. Például a hajduszoboszlói és sóshartyáni vizek erősen jódosak és a közönség azt hiszi, hogy ezek pajzsmirigy túlműködést okoznak. Viszont az orvos ezeket a vizeket éppen ennek a bajnak gyógyítására ajánlja, mert a jódon kívül jelenlevő többi ásvány olyan szerencsés arányban van a vízben, hogy a nagy jódmennyiség különben káros hatását gyógyító arányban befolyásolja a víz.

— Ha hiányok vannak az ásványanyagcserében, ez különböző zavarokat okoz. Például *általános sóhiányt, ami alapanyagcsere-csökkenéssel, a zsírok égésének fokozódásával, a szénhidrát-égés csökkenésével jár. Ráadásul általános súlycsökkenés vagy fejlődési visszamaradás következik be.* (r. m.)

Százhetvenöt munkásbérletrendszert létesítenek nyolc fővárosi színházban

A Nemzeti Színház igazgatósága a jövő évi programról a következő felvilágosítást adta munkatársunknak:

— Különböző téves hírek kerültek forgalomba a Nemzeti Színház egyes művésztagjainak szerződtetéséről. A régi művészgárda legnagyobb része már aláírta szerződését és így a művészegyüttes a jövő szezonban is a színház kötelékében marad. Bajor Gizi, Gobbi Hilda, Szörényi Éva, Mészáros Ági, Timár József, Básthy Lajos, Gábor Miklós és a többi tag már alá is írta szerződését. A rendezők névsora: Major Tamás, Várkonyi Zoltán, Gellért Endre és Marton Endre.

— Egyik fontos feladatunk a munkásbérletek beszervezése. A nagyszámú munkásbérleteket hajdani híres művészekről nevezzük el. Jászai Mari, Nikó Lina, Odry Árpád, Antes György, stb. patinás nevek hirdetik a magyar színjátszás kultúráját. 180 különböző elnevezésű bérletrendszert rendszeresítünk a Nemzeti, Opera, Magyar, Madách, Belvárosi, Művész, Fővárosi Operett és az Ifjúsági Színházban.

— A Nemzeti Szinház szeptember elején kezdi előadásait. Színre kerül Szimonov »Idegen árnyék« című színdarabja, amelyet *Lányi* Sarolta fordított magyarra. Később a Csongor és Tünde kerül bemutatásra új szereposztásban, újszerű díszletekkel.

A Nemzeti Színház művészei és műszaki személyzete felváltott turnusokban a színház siófoki üdülőjében pihen és friss erővel készül az új szezón komoly munkájára.

V. A

A VILÁG panaszládája

Két éve bontják a Bécsi-utca 4. számú házat. Az utca tele van törmelékkel. A vállalkozó annyi téglát vitet el, amennyit elad, a szemetet pedig ott hagyja. A magas üzletbért fizető kereskedők a por és a forgalmat zavaró törmelékek miatt el vannak zárva a vevőktől. Sürgős intézkedést kérünk.

Bécsi-utcai kereskedők.

—o—

Utasítsák a kutyapecéreket, hogy szabályellenesen ne fogjanak el kutyákat.

Több olvasó.

—o—

A cipőgyárak olyan félcipőket is gyártsanak, amelyekben betét elhelyezhető.

Érzékenylábú nők.

Mintautazás a mintavillamoson

A Kálvin térről reggel 9 órakor induló vadonatúj 2-es kocsi minden ablakán felirások díszlenek. »Ön megváltotta már a jegyét?« Kép: Kalauz a láthatáron! (Az utas szorgalmasan olvassa ujságját). »Köszönjük, hogy a viteldíjat aprópénzben kívánja fizetni«. »Akik potyán utaznak, nem építenek, rombolnak!« »Mit szólna, ha a kalauz önnek gyűrött jegyet adna?« »Jobb tiz perccel később otthon, mint öt perccel előbb kórházi ágyon«. A kocsi oldalán feliratok: »Ezen a villamoson az utasok segítik a kalauzt munkájában«. »A potyautas a köz ellensége!« Végül egy kép az utolsó potyautast ábrázolja, amint kalodába szorítva szenvedi büntetését.

Mint mintautas felszállok a mintavillamosra. Egyelőre csak ujságírók az utasok. Mindnyájan megváltjuk a jegyünket, nehogy potyautasnak számítsunk. A Beszkárt egyik főtisztviselője beszédet mond:

— A bliccelés pesti sajátosság, — mondja — a régi világ utálatos csökevénye. Alki bliccel, az lop. Évente ötven pótkocsit lopnak el a bliccelők. Ezekben 80.000 utast lehetne szállitani! Segítsük a kalauzt a munkájában, hogy a bliccelést megakadályozza. Az utasok is segítsék egymást, hogy inkább kellemes időtöltés legyen az utazás, mint tortura.

A kocsi elindul, az utasok felszállnak. Az első háromnak bérletjegye van. Meg kell mutatni! ... De a többi »mintautas« már készen tartja aprópénzben a viteldíjat. Indulásnak ez is elég szép ...

Hosszabbítsák meg a 8-as autobusz végállomását a farkasréti zsidótemetőig. Ez nemcsak a dolgozóknak, hanem sokezer kirándulónak is érdeke.

Farkasréti dolgozók.

—o—

Sürűbb locsolást kérünk a Bródy Sándor-utcában.

A 20-as számú ház lakói.

A HALADÁS „Verses keresztrejtvény" rovata a csütörtöki új számban indul
Száz remek könyv-jutalom a megfejtőknek

Petschauer Attila vidám élete és tragikus pusztulása

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Intermezzo...

Mielőtt folytatnók az amszterdami olimpiász vívómérkőzésének leírását, megszakítjuk az időrendi sorrendet. Illés Béla, a kiváló író, a hősi szovjet hadsereg ezredese ma — hivatalos ügyben — elutazott s elutazása előtt a következő rendkívül érdekes élményét bocsátotta rendelkezésünkre:

— Szörnyűséges állapotban láttam a vívóbajnokot a háború idején Davidovka közelében. A nácik vaslánccal verték össze, a szerencsétlen ember teljesen összeaszott és hátán, a húscafat-maradványok alól kilátszott a csontja. Ezt egyébként a Népbíróságon vallomásomban már elmondtam. (E vallomásra sorozatunk végén még visszatérünk.)

A nagy harcok színhelyén...

— Mult évben, — folytatta nyilatkozatát Illés Béla — amikor a Szovjetunióban voltam, elhatároztam, hogy meglátogatom az egykori harcok színhelyét. Elmentem és bejártam a nagy csaták, a diadalmas Szovet Hadsereg győzelmeinek emlékezetes és történelmi helyeit. Igy jutottam el Davidovkába is. Abba a helyiségbe, ahol két munkaszolgálatos egy hevenyészett hordágyon elébem hozta annakidején a vívás világbajnokát, Petschauer Attilát s emlékeztettek rá, ki az az emberi roncs, aki előttem fekszik.

— Davidovkától hat kilométerre is elmentem, mert ott temettük el Petschauert. Elhatároztam, hogy síremléket állíttatok a remek vívónak, akit válogatott kínzásokkal tettek el láb alól a németek és nyilas bérenceik.

— A Szovjetunió költségén terméskőből készült Davidovkánál Petschauer Attila síremléke. A leleplezési ünnepségen Cikatricisz őrnagy, volt bajai főispán és én mondtam emlékbeszédet. Orosz és magyar nyelvü felirat van a síremléken. Szövege a következő:

ITT NYUGSZIK
PETSCHAUER ATTILA
A KARDVÍVÁS
VILÁGBAJNOKA
MEGÖLTÉK
HITLER BANDITAI

Közvetlenül mellette nyugszik Sándor Pál, Sándor Kálmán író testvéröccse, aki szintén a fasiszta bandák áldozata lett.

Ezrek lélekzetvisszafojtva figyelik a döntő asszót

Most pedig folytatjuk az amszterdami események leírását.

A biztosnak, sőt fölényesnek remélt magyar győzelem inogni kezd. Formába jönnek az olaszok. Petschauer megveri a legveszélyesebb olaszt, Marzit, de Bini legyőzi Glykaist. Terstyánszky fej-fej mellett küzdelemben megszerzi egyetlen győzelmét az indiszponált Puliti ellen, majd Gombos »ripityomra« veri Anselmit.

Az utolsó asszó...
(Petschauer Attila rajza)

Magyarország már 8:4-re vezetett, egyetlen asszó hiányzott a győzelméhez és ekkor »megfordult a szél...«

Marzi magához tér, úgy küzd, mint egy oroszlán és 5:2-re veri Glykaist. (8:5 a magyarok javára.)

Itt kínos epizód zavarja meg a nagy mérkőzést. Egy magyar hölgy, amikor Glykais megkapja a döntő tusst, felsikoltott a nézőtéren és elájult. Ölben vitték ki a közeli segélyhelyre. Ettől kezdve olyan túlfűtött lett az atmoszféra, hogy hol magyar, hol olasz szurkolót vittek ki a nézőtérről.

Terstyánszky sem volt szerencsésebb, mint honfitársa. A különben is gyenge formában dolgozó magyar vívó Binitől is kikapott. Jelentékeny szerepet játszott ebben a vereségben a zsűri határozott részrehajlása Magyarország ellen. Sokalták már a magyar penge diszőségét és ahol csak lehetett, igyekeztek a magyar vívók ellen dönteni. Magyarország már csak 8:6-ra vezetett és az olaszok szívósan védekeztek. Santelli Tertyánszky veresége után kirohant a nézőtérről, olaszul üvöltött, hol imádkozott, hol káromkodott és öngyilkossággal fenyegetőzött.

— Még embert így nem láttam drukkolni a saját honfitársai ellen — jegyezte meg egyik sporttudósító.

(Folytatása következik.)

Megalakult a filmszakmai élmunkások és újítók köre

Mint értesülünk, megalakult Budapesten a filmszakmai élmunkások és újítók köre. Célkitüzése, hogy a jövőben az újítók és élmunkások szakmai tapasztalataikat rendszeresen kicseréljék és újításaikat valamennyi dolgozó rendelkezésére bocsássák.

A kör elnöke *Bujkovszky* Béla, a Hunnia fővilágositója, élmunkás. Titkár: *Sárdi* Nándor, a dokumentés hiradófilm müterem hangmérnöke.

A Magyar Művészek és Műpártolók Egyesülete tegnap a Zeneakadémián a Tanácsköztársaság 30. évfordulójának emlékére ünnepi estet rendezett. Fodor József elnöki megnyitója után Keszi Imre ismertette a Tanácsköztársaság költészetének jelentőségét. Utána Tiszay Andor kisérte érdekes előadásával Kelen Dóra, Fodor Klára, Torday Judit, Kiss Anikó, Vadnay Éva, Mikó Magda, Feher Tibor, Sz. Kovács Ernő és Sáry Gyula szavalatait.

»A szivem megdobban...« énekelte tegnap a most megnyilt Gellért-Hullám teraszon Erdélyi Nóra, aki új dizőz. Negyedéves zeneakadémiai növendék és Zádorszky tanitja énekelni; jazzdalokra — Horváth Jenő.

Leon Moussinac francia filmesztéta a L'Ecran Français hasábjain számol be Budapesten szerzett tapasztalatairól. »Különösen meghatott, — mondja, — a filmirók, filmszinészek és filmipari dolgozók szoros együttmüködése és lelkesedése. Az vezeti őket, hogy a magyar közönség egyre növekvő igényeit mélytartalmú és formailag is tökéletes alkotásokkal elégitsék ki.«

A kakuk és a seregély. Ez a címe egy új szovjet rajzfilmnek.

Mint a szerkezetileg teljesen elütő Szentendre-Visegrádi-csoportban, itt is több alapcsoportot különböztetünk meg. Ilyenek:

1. Üröm, Békásmegyer, Budakalász, Pomáz, Csobánka és Pilisboros-jenő között a Kevély és Oszoly-csoportja. Itt találjuk a homok- és mészkőből álló Fehérhegy tömbjének érdekes letörését, a Solymári-falat, melynek egyes részei, mint például a Jenői-torony, főleg a főváros turistái által látogatott sziklamászó-iskola. A csoport legjelentékenyebb emelkedése az 537 méter magas Nagy- és a 483 méteres Kiskevély dachsteini mészkőből álló csúcsa, mely utóbbi oldalában a diluviális-kor faunájáról híres kiskevélyi barlang szája sötétlik.

Kedves kirándulások tehetők itt a kevélynyergi menedékházhoz; a csúcshegyi kőbányához; a Ziribár-, Hosszúhegy erdős kúpjaira; a festői fekvésű Csobánkára; a Békásmegyer fölött kúposodó Ezüsthegyre és Pomázra, melynek kastélyában írta gr. Teleky József a »Hunyadiak Magyarországon« című hatalmas történeti munkáját.

A közvetlenül Csobánka fölött emelkedő Oszolyra (329 m.) kényelmes szerpentinút vezet. Dachsteini mészkőből álló sziklaalakulatai, melyek közül az Orr-, a négyujju. erős kőzetű Óra- s a hatalmas letörésű Delagófal említendő, megkapóan érdekesek.

A hosszúhegy és Szurdok-vidéke abba a háromszögbe esik, mely a Csobánka, Pilisszántó, Pilisszentkereszt közötti Pilis-pataktól délre a Szántó-vörösvári útig terjed. Déli része kopár dolomit- és mészkőhát-

bad Görögország *igazi demokratikus állam*, amelynek köztársasági törvényei és intézményei vannak. *Farge* a legnagyobb elismerés hangján emlékezett meg a görög demokratikus hadseregről, amely-

letre«, egy tiranai hivatalos közlemény megállapítja: Ez a hazug propaganda részét képezi annak a provokációsorzatnak, amelyet a Tito-klikk folytat a szocializmus tábora ellen.

yar rizszsel kisérleteznek
omot oltanak krumpliba

rtudományi Egyetem hallgatói

nyoknak legjobban megfelelő szarvasmarhát.

— Az egyetem életében fordulatot jelentett a tanulóköri oktatás bevezetése. A hallgatók nagyrésze egyébként a nyári szünetben egy-két hónapos gyakorlatra megy traktorállomásokhoz, nemzeti vállalatokhoz, szövetkezetekhez és különböző kísérleti állomásokhoz, kollektív fizetésért. Ötvenen két hétre a Balatonra és a Bükkbe utaznak. Az augusztusi Festival-ünnepségek rendezésében is ötvenen vesznek részt.

Az új tanévre máris olyan sokan jelentkeztek, hogy

az elsőévesek létszámát a mezőgazdasági karon 500-ra kellett felemelni.

A most végző hallgatókat a földmívelésügyi kormányzat már el is helyezte, az ötéves terv pedig több mint 14.000 mezőgazdasági egyetemet végzett szakembert igényel. **(B. T.)**

Pénzesautó- és vonatrabló banditák a statáriális bíróság előtt

Ma délelőtt ½11-kor Majzik tanácselnök vezetésével összeült a rögtönítélő bíróság. A vádlottak padján *Palkovics* Lajos, *Tóth* Pál, *Kovács* József, *Klement* József, *Póczos* György, *Köböly* Ignác, *Antal* Pál, *Novák* György, *Fischer* Ede, *Vincze* József, *Győri* István rablógyilkossággal vádolt banditák ülnek.

A nagy ssküdtszéki termet már 9 órakor megtöltötte az érdeklődő közönség. A tárgyalás megnyitása után *Szokolányi* Zoltan államügyész ismertette a vádindítványt.

Vadnyugati rémdráma

— Aligha van a teremben ember, aki a vadnyugat kalandos regényeit ne olvasta volna — mondotta. — Az erdőkben bujkáló fehér vagy színesbőrű banditák harisnyaszárból készült álarcot öltve magukra, *fegyverrel kezükben becsületes munkások keresetét rabolják el.* Ilyen rémdráma fog megelevenedni a mai tárgyaláson.

— 1947 július 30-án a vádlottak álarcban, géppisztolyokkal felfegyverkezve a salgótarján-rónabányai országúton megtámadták a rónabányai bányászok fizetését szállító kocsit. Több lövéssel megsebesítették a pénzszállítmányt kísérő Lukács Imre rendőrszakaszvezetőt, *majd elrabolták a bányászok egyheti fizetését, 43.000 forintot.* 1947 novemberében Ózd—Egercsehi között az országúton fegyverrel megtámadták az egercsehi bányászok pénzét szállító gépkocsit. *Elraboltak 344.000 forintot* és a személyzetet megsebesítették.

Kisvasutat rabolnak

— A Somoskőújfalu—Salgótarján között közlekedő kisvasút két kocsijának pénzszállítmányát 1948 augusztus 7-én hasonló módon rabolták el. Hála a rendőrség kitartó munkájának, most sikerült kézrekeríteni a rablóbandát.

A tárgyalás tart.

A
HALADÁS
új számának érdekességei:

A 70 éves
Móricz Zsigmond
Irta: Kárpáti Aurél

Az értelmiség
és a politika
Irta: Halász Aladár

Varsó . . .
Irta: John Günther

Tel-Avivi levél

TELEFONTOTO
Irta: Stella Adorján

Az új Eger
Irta: Aba Iván

Nyugaton a helyzet
változott
Irta: Radnóti József

„Nem a kritikusoknak
irok"

Beszélgetés
Háy Gyulával
Irta: Zsoldos Andor

Gách Marianne
Hölgyfutárja

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

„Rajtam a felelősség...!"

Halálos csendben kezdődik Gombos és Puliti mérkőzése. A magyar bajnok kapja az első tusst. Petschauer mint egy őrült ugrándozik a sajtópáholy mögött.

— Istenem, Istenem, az én vállamon nyugszik megint a felelősség! Mi lesz velem, mi lesz velem?

Ujságírók és barátok csitítgatták, hogy Gombos még nem vesztett, könnyen megnyerheti a mérkőzést.

Nem így történt. Puliti minden erejét és minden tudását megcsillogtatta és 5:2-re verte Gombost, az Európa-bajnokot.

»A nézőtérről egymásután viszik ki a nőket és a férfiakat, akik sírógörcsökben vonaglanak« — írta egykori tudósításában dr. Földessy János.

Olaszok és magyarok egyformán szorongással várják a döntő asszót.

Petschauer seholsem találja a kardját. Ide-oda tántorog és közben folyton motyogja:

— Rajtam a felelősség!

Falfehéren támolyog a pástra Anselmi.

Megdöbbentő csendben közeledik egymáshoz a két vívó. Soha valószerűbben nem hatott a frázis: a légy zümmögését is lehetett hallani.

A kettétört kard

Petschauer kézbe veszi a kardját, a térdén hajlítgatja, egyenesíti. Mindenki őt figyeli. Egyszerre csak a kard kettétörik a kezében. A tömeg felhördül. A magyarok kétségbeesve bámulnak egymásra.

— Rossz ómen! — súgják egymásnak az emberek.

A bajnok ledobja a csonka kardot. Anselmi mosolyogva áll mellette, de reszket a kard a kezében és révetegen bámul maga elé. Egymásra vigyorognak, kényszeredetten, udvariasan. Petschauer arcán az a furcsa mosolygás jelenik meg, ami nála mindig nyugtalanságot, idegességet fejez ki. Hozzák az új kardot. Kipróbálja. Jó. Dacosan megráncolja a vállát, a zsüri elnökére néz, jelenti, hogy készen van.

— En garde! — csattan a vezényszó.

Vívómaszkban felállanak egymással a két ellenfél. Nem is két vívó mérkőzik, hanem Itália és Magyarország.

Pengejátékkal kezdődik. Csattog a két karcsu acél. Aztán Petschauer hang nélkül lerohanja az olaszt.

— Anselmi touché! — hangzik a zsüri elnökének szava.

Pompás lerohanások tarkítják a küzdelmet. Petschauer végig fölényben van és 5:2-re győz. Amikor az elnök kimondja a döntést, a magyar ifjú arcát elönti a könny, kitör belőle a zokogás, imbolyogni kezd és ha át nem ölelnék örömmámorban úszó honfitársai, talán el is vágódna. Bevonszolják az öltözőbe. Ott az öreg Santelli csókolja meg először:

— Montám, hogy te nem lenni Potyorek, de lenni Cyrano de Bergerac, csak butább!

Petschauer elveszti az egyéni bajnokságot

A magyar vivók klasszisfölénnyel végig vezettek az egyéni bajnokságban. Végül Terstyánszky és Petschauer állottak szembe egymással, hogy megvívják a döntőt. A csapatbajnokság alatt tanusított formák szerint Petschauert tízszeres pénzzel fogadták.

— Egytized esélyt is csak azért adok Terstyánszkynak, — mondotta Casmir — mert egy vívónál sohasem lehet tudni, hogy mi jöhet közbe előző este. Petschauer fiatal ember, esetleg lumpolt egy keveset vagy elrontotta a gyomrát.

Egyik eset sem veszélyeztette a favorit győzelmét. Más történt. Terstyánszky katonatiszt volt, — Petschauer bankhivatalnok.

Győzött Horthy hadseregének aranygalléros tisztje.

Adjuk át a szót az egykori tudósítónak:

»Petschauer a fiatalság, a lendület, az erő. Terstyánszky a nyugalom, a kikristályosodott vívóművészet.«

Terstyánszky egyébként öt pompás elővágással szerezte meg a kardvívás olimpiai bajnokságát. Sugárzó arccal mondta az ujságíróknak:

— Ez volt életem legnagyobb idegmunkája, boldog vagyok, hogy győztem!

Megindult a suttogás. Beavatott sportkörökben azt hangoztatták, hogy Petschauer felsőbb utasításra vesztette el a világbajnokságot. Igy rendelték el a Várban.

Petschauernek nem fájt a vereség és sohasem beszélt kulisszatitkokról. Ellenkezőleg, derüsen hajtogatta:

— Terstyánszky a világ egyik legnagyobb vívója. Nem volt szégyen kikapni tőle.

Egyébként mind a ketten 9—9 győzelmet értek el az egyéni versenyben.

(Folytatása következik.)

Varsóba küldi a kormány a Chopin-verseny előkészítőjének magyar győzteseit

Pénteken este fejeződtek be a varsói Chopin-verseny előkészítésére a budapesti Chopin-Bizottság versenyeinek középdöntői. *Szendrey* Imre, *Badó* Ágnes, *Tusa* Erzsébet, *Deutsch* Tibor, *Varjas* Anna és *Bodonyi* Anikó került a döntőbe.

A versenyek győzteseit a magyar kultuszkormány küldi ki a varsói Chopin-versenyre. Részükre magas versenydijakat és utiköltséget juttatnak.

Ma este nyolc órakor a Zeneművészeti Főiskola nagytermében a győztesek között döntő versenyt rendeznek.

Szerdán ünnepi hangversenyen osztják ki a díjakat. A zsüri elnöke *Hernádi* Lajos, a Zeneművészeti Főiskola művészképzőjének tanára, alelnöke *Antal* István, tagjai: *Fischer* Annie, *Ungár* Imre és a főiskola zongoratanszakának tanárai.

A mai és a szerdai hangverseny nyilvános. A zsüri a pódiummal szemben a középerkély első sorában foglal helyet.

Ideális pihenés a dr. Lehotay-üdülőben. Mártonhegyi-út 53—57. Telefon: 161—161. Nagy park, saját tehenészet. (X)

EMKE GRILL
Minden este ÚJ MÜSOR
„Ez jó volt...!" énekes, táncos, zenés egyveleg
Játsszák: Alfonso, Szapáry Gabi, Rodolfo, Gyenes Magda, Tarján Panni, Galambos Erzsi, Gyulai Lilly, Hortobágyi Erzsébet
Szabó fivérek tánczenekara Nyitva reggel 5 óráig

Balla Elma

a Moszkvai jellem, a nagysikerű szovjet vígjáték női főszereplője mindig a legegyszerűbb eszközökkel, halk, szívhangokkal mintázza meg szerepeit. Egyéniségéhez derüs nyári reggeleket képzettársit az ember. Közvetlenség és mégis valamit ünnepélyesség ragyog tengerkék szeméből. Nincsenek és soha nem is voltak sztár-allürjei. Kevesen tudják, hogy tavaly kötött házasságot Fendrik Ferenc iróval. Hatéves korában lépett először szinpadra egy jótékonycélú előadáson Pozsonyban, mint táncosnő. A prágai Magyar Hirlap nagy cikkben foglalkozott a kis Bullával és a családdal úgy határozott, hogy a tánc lesz az életpályája. A bécsi Josefstädter Theaterben egy táncmatinén látta meg Reinhardt. Ő nevelt belőle színésznőt. Tizenhárom éves korában Puck-ot játszotta Bécsben és Berlinben és az európai szinházi kritika örömtüzeket gyujtott. 1935-ben jött haza, hogy tehetségével a magyar kultúra ügyét szolgálja. Legkedvesebb szerepei: a Szent Johanna, Édes Anna, az Esküvő, az Édes fiaim és rendkivül mulat ő maga is minden este a Moszkvai jellemben. Szabad idejében szakácskönyveket olvas és igen tekintélyes szakkönyvtára van ebből a műfajból. Brillat Savarin, indiai és kinai szakácskönyvek egész sora diszíti könyvpolcait. Ha bánat éri vagy fáj valamije, az Inyesmesterben talál vigasztalást. A főzés terén tehát óriási az elméleti tudása, a gyakorlatban azonban elkapja a lámpaláz. Másik szenvedélye a pasziansz, amelynek rengeteg változatát ismeri és óriási türelemmel rakosgatja néha egész délután a kártyát, de becsületszavára mondja, hogy sohasem csal. (D)

Ügyvédi hir. Dr. Lakos György ügyvéd irodájának új címe: V., Pannonia-utca 24. Telefon: 311-761. (X)

Koncert rendezései:
Chopin verseny döntője ma, V. 8.
CHOPIN VERSENY GYÖZTESEI
hangv. 15-én, Zeneak. 8.
GINETTE NEVEU 30-án,
szólóest nagyszerű műsorral.
Szfőv. Zenekar bérletei:
Ginette Neveu 28-án
Városi, 8. Beethoven, Brahms versenyek. Mesterbérlet XII.
Mozart-est Klempererrel 29-én.

Állatkerti Színpad
Megnyitó előadás:
18-án Faust
Svéd Sándor, Nagypál László, Fodor János, Neményi, Raffay, Birkás, Várhelyi. Vez.: Komor.
19-én Jazz-revü
Honthy, Sárdi, Gyurkovics, Joe Turner, Hollós Ilona, Vadas Zsuzsa, Pogány László, Vécsey, Vigh Tomi, Hurrikan, Apor—Bágya, Budapest jazz-zenekar.
22-én Bonémélet
Orosz Júlia, Szilvássy Margit, Nagypál, Mindszenti, Reményi, Bencze. Vez.: Pless.
24-én és 25-én, Schubert:
Három a kislány
Svéd Sándor, Honthy Hanna, Sárdy János, Szörényi Éva, Solthy György főszereplésével. Operai zenekart vez.: Kerekes.
Előadások kezdete ½9. Jegyek 3 Ft-tól Müzsánál, Somogyi Béla-út 10, Városiban, Állatkertben, IBUSz-nál.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Szigorú intézkedés a pávák ellen

Kezdődik a szabadtéri hangverseny és operai évad — A pávák bűnlajstroma — Reformok az Állatkertben — Technikai szenzáció az operai kánikulában

A szabadtéri hangversenyévad nevezetes kísérőtünetei a külső zajok. Ezek közül is kiemelkednek: az állatkerti pávák »közbeszólásai« és a szomszédból átszűrődő szórakoztató zene, amely Beethovenhez a Lehullott rezgőnyárfát szolgáltatja egyidejűen és hangulatosan... Most, hogy megkezdődik a nagy nyári szabadtéri idény, az Állatkertben megbeszélést tartottak, amelyen megtárgyalták a műsor-kérdésen kívül azt is, hogy milyen reformokat léptetnek életbe a közönség kényelme és az előadások színvonalának biztosítása érdekében...

Ujítások

Láttuk, mindenekelőtt, hogy befejezéshez közeledik a modern öltözők építkezése. Nem eshet meg többé, hogy a művészek dideregnek egy-egy hüvös estén. Szász Miklós hangversenyigazgató és Székely Endre igazgató érdekes tájékoztatást nyújtottak multról és jövőről. Tavaly 14.000 forint kár esett az operai jelmezekben, megfelelő helyiségek hiánya miatt. A hangszórás nem volt tökéletes, csak két hangszóró működött és mivel nemcsak az énekesnek, de a gépnek sem szabad erőlködni, a hangszóró torzított. Az idén újabb négy hangszórót helyeznek üzembe és 16 reflektor 34 kilowattal működik. A nézőtéren is javítottak, a hátsó ülések szintjét felemelték. Ezentúl 2380 néző foglalhat helyet, tehát csak negyvennel kevesebb, mint a Városi Szinházban, ez viszont lehetővé teszi, hogy rossz idő esetén népvándorlás induljon meg az Állatkerttől a Köztársaság-tér felé, mert minden jegy oda is meghatározott helyre érvényes.

Alapos vádak a pávák ellen

Megtudtuk, hogy a pávákat a kertnek a vurstli felé eső végébe telepitették át. A pávák, ne is tagadjuk, okot adtak a szigorú intézkedésre. Már Kerner István és Szikla Adolf óta pávák fullasztják humorba az előadást alkalmatlan közbeszólásaikkal, amiket a drámai feszültség pillanataiban eszközölnek csalhatatlan érzékkel... A háború előtt 52 páva tartotta rettegésben az énekeseket, de a megmaradt négy is teljes dicsőséggel folytatta, amit »ötvenkettene« nem egészen dicstelenül kezdtek. Sőt már több is van a rovásukon, bűnlajstromuk bővült: 1 tuzokot elpusztítottak és egy kacsát súlyosan megsebesítettek. 2. a váriágzásnak indult palántákat kirángatták a helyükről.

Egy szakértő elmondotta, hogy a pávák bizonyos magas hangokra idegesen reagálnak és nyugtalankodni kezdenek. Szombat főfelügyelő szerint a multban különösen a 24 kakas rendetlenkedett, a tyúkok csendesebben viselkedtek. Igy azután nem csodálkozhatnak, ha kitiltották őket a hangversenyekről.

Az állatkerti idény a június 18-i Faust előadással indul meg. Svéd Sándor az előadások állandó szereplője lesz, egyébként a külföldön élő magyar művészek közül Anday Piroska és Csabay László lépnek fel. Visszatér Tito Schipa és megjelenik Ralf Torsten, úgyhogy Lohengrin előadásra is sor kerül. A külföldi karmesterek közül Klemperer és Mollinari vezényelnek.

Az Andrássy-úti Niagara

Az Operaház, mint *Mihály* András főtitkár nekünk elmondotta, június 30-án zárja idényét. Don Juan előadás lesz Klemperer vezényletével, Svéddel a címszerepben. Az Operaház idénye jó anyagi eredménnyel végződött és lehetővé teszi a szezónnak idejében, sőt a tervezett időpontnál korábban való befejezését.

Volna még egy probléma, nevezetesen az, hogyan bírja a közönség a nézőtéri kánikulát. Erre vonatkozóan — mondja *Mihály* — intézkedés történt. *Albin* János, az Operaház műszaki főnöke felfedezte a nézőtér lehütésének módját. Eszerint a pincében két vizesést indítanak meg, ezen szivattyúzzák keresztül a levegőt, amely a légcsatornákon és szellőzőlyukakon keresztül alulról hüti a nézőteret! Igy azután ki lehet bírni a színházban a hónap végéig. Az Andrássy-uti Niagara 25 éve nem volt működésben.

Ferencsik János hazaérkezett

Ferencsik János éjszaka hazaérkezett Bécsből, ahol befejezte idényét. Elmondotta, hogy idehaza egész nyáron rendelkezésre áll. Bécsben legutóbb Franz Schmidt pozsonyi származású szerző Notre Dame című operáját tanította be és vezényelte. Első budapesti vezénylése az Aida lesz Svéd Sándorral.

Somogyi Vilmos

SZOMBATI KRÓNIKA

1.

Ortutay Gyula kultuszminiszter és Marosán György könnyüipari miniszter megtekintették a »Dohányon vett kapitány« előadását a Magyar Színházban. A színfalak mögött, — Margit nap lévén — két Margitot is ünnepeltek: Dayka Margitot és Ladomerszky Margitot.

2.

Érdekes kiállítás nyilik meg ünnepélyes külsőségek között június 15-én délelőtt 11 órakor a Szinművészeti Főiskola Odry Árpád-termében. A főiskola filmtanszakának operatőr-hallgatói mutatják be fotoanyagukat, tanulmányi munkájuk eredményeit. A bírálóbizottság döntését június 17-én este 7 órakor hirdetik ki az Odry-teremben.

3.

Gombaszögi Fridán, aki utoljára ősszel szerepelt nagy sikerrel a Vigszinházban, Germán Tibor professzor műtétet hajtott végre. Az operáció jól sikerült, a művésznő jobban van.

4.

Sólyom Janka, aki néhány hét óta Párisban tartózkodik és a francia fővárosban számos nagysikerű chanson-estét rendezett, rövidesen hazaérkezik Budapestre. Levelében megírja, hogy nyomban megkezdi az Astóriában tervezett kis chanson-színházának előkészületeit.

Mozikritika

»Mexikó rózsája.« A Madonna-arcú Dolores del Rio szépsége és finom játéka sem tudja túl izgalmassá varázsolni ezt a festői felvételekben igen gazdag filmet, amely a mexikói forradalom egyik epizódját dolgozta fel.

»A kincs nyomában.« Gruzia partvidékén játszódik le a Wolfram-ércel kapcsolatos téma. A tiflisi gruz studióban készültek a műtermi részek Tojidze és Hehenava főszereplésével.

A ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA legkiválóbb hallgatói közt kiosztották a kormány tanulmányi ösztöndijait. A hallgatók nevében Zathureczky Ede, a Főiskola igazgatója mondott köszönetet.

Irtóhadjárat indult a szunyogok és legyek ellen

A népjóléti minisztérium tervei alapján 500 permetezőgéppel felszerelt csoport, személy- teherautók és motorkerékpárok segítségével tíz vagón DDT irtószerrel irtja a szúnyogokat Bács-Bodrog, Somogy, Szatmár, Bereg és Zala vármegyékben.

A falvakban nagy örömmel fogadják a szúnyogellenes hadjáratot, amellyel egyidőben a vármegyék meghatározott községeiben megindult a »légyszámlálás« is. A lakástulajdonosok légyfogót, kimutatási lapot kaptak és ezen megszámlálják az istállókban, konyhákban, szobákban a légypapírra felragadt legyeket. Adataik elősegítik a malária és egyéb fertőző gócok felszámolását.

Állatkerti ápoló lett a kis „csavargó" Janikából

Budapest legboldogabb fiatalembere e pillanatban kétségtelenül a 15 éves Janika, akit ma délelőtt vett fel hivatásos ápolói sorába a Budapesti Állat- és Növénykert.

A történet 1938-ban kezdődött.

Janika édesanyja tüdőbajban meghalt, apja nem tudta nevelni, egyik vidéki rokonára bízta. A rokon elesett a háborúban, özvegye nem tudta a kisgyermeket gondozni és ezért szélnek eresztette. Janika nekivágott a nagyvilágnak, hogy alig nyolcesztendős korában egyedül keresse meg kenyerét.

Hónapokig csavargásból élt.

Végre az egyik gyermekmenhelyre került, de különös szokásai miatt nem tudott összebarátkozni senkivel. Legjobb barátja ugyanis egy fehér egér volt. Társai gúnyolták, ő volt minden tréfa céltáblája. Elviselhetetlen lett számára a gyerekek között az élet, azért megszökött. Kisegérrel a zsebében újból nekiindult az országútnak. A felszabadulás után Janika a pécsi gyermekmenhelyre került, ott kezdték iskoláztatni. Nem tudott azonban megbarátkozni a gyermekmenhely légkörével sem, állandóan hangoztatta: hogy ő csak egerek és majmok között érezné jól magát.

Egy napon eltűnt.

Csatlakozott az egyik vándorcirkuszhoz.

Rövidesen két kis majom ápolását bízták rá, majd piros sapkát és nadrágot kapott és ő lett az elefánt ápolója. Hetekig nagyon boldog volt, de hamarosan megismerkedett a vándorcirkuszok keserves életével. Enni nem kapott, pofozták, ezért innen is megszökött és gyalog a fővárosba jött. Kopottan, kiéhezve zokogott az egyik utcasarkon a járda szélén.

Egy rendőr néni bevitte a gyermekvédelmi alosztályra. Először senkinek sem volt hajlandó elmondani, mi bántja. Végre feloldódott és szégyenkezve-pironkodva elmondta,

akkor volna igazán boldog, ha kisegerek, majmok közé kerülhetne,

de tudja, hogy ez a kívánsága sohasem teljesülhet.

A gyermekvédelmi osztályon nem nevettek furcsán hangzó előadásán. Érintkezésbe léptek a főváros XI. ügyosztályával és továbbították a kérést. Két nap múlva az Állat- és Növénykert tudatta a hatóságokkal:

a rágcsálók mellé hajlandó felvenni ápolónak Janikát,

mert éppen szükség van egy állatkedvelő fiatalemberre.

Janika most tanoncotthonban lakik, kapott ruhát, cipőt. Reggelenként boldogan rohan az Állatkertbe kis barátai közé, amelyeket már a próbaidő alatt csodálatos mutatványokra tanított be. Az Állatkert ápolói tisztelettel néznek az új kolléga »tudományára«. Egyesek szerint Janika nem mindennapi módszerrel dolgozik, — sokan ezért állítják, hogy beszélget védenceivel. (p. b.)

Megnyílt a József Attila-múzeum

A Bajza-utcai Petőfi-házban rendezte be a Kultuszminisztérium művészeti főosztálya a megható dokumentumban bővelkedő József Attila-múzeumot, amelyet tegnap délután nyitott meg Horváth Márton, a Szabad Nép felelős szerkesztője.

— Ez a múzeum — mondotta — méltó helyet talált Petőfi szomszédságában. A magyar nép szívében már régóta együtt él ez a két költő a harmadikkal, Ady Endrével.

Ezután vázolta József Attila költői fejlődését, költészetének társadalmi hátterét és megvilágította, mit jelent számunkra József Attila, akinek a költészete útmutatás volt a szocializmus felé. Életének további tanulsága, hogy nem sikerült kijutnia a Szovjetunióba, a szocializmus hazájába, amely iránt oly erős »honvágyat« érzett.

— Ami József Attilának nem sikerült — hangoztatta Horváth Márton — nekünk kell, hogy sikerüljön. Nem teremthetjük meg hazánkban a szocialista kultúrát, ha nem tanulunk többet a szocializmus országának kultúrájából és költészetéből.

Bőrülés lesz a MAV új III. osztályú vagónjain

A vagóngyárak arra törekszenek, hogy a dolgozók számára minél kényelmesebb személykocsikat állítsanak elő. A most gyártás alatt levő III. osztályú négytengelyű, könnyített személykocsikra fapadok helyett bőrülések kerülnek. A kocsik modern gőzfűtőberendezést kapnak.

Visinszkij kijelölte a német béke megteremtésének útját

Visinszkij a külügyminiszterek tanácsának tegnapi ülésén nagyjelentőségű javaslatot terjesztett elő a német békeszerződés ügyében. A három pontból álló szovjet javaslat azt indítványozza, hogy a békeszerződés előkészítését célzó eljárást még a párisi értekezlet folyamán állapítsák meg, azután a négy nagyhatalom kormányai *három hónapon belül nyújtsák be a német békeszerződésre vonatkozó terveiket* a külügyminiszterek tanácsának és végül: a német békeszerződésre vonatkozó tervnek magában kell foglalnia, hogy egy évvel a német békeszerződés megkötése után *valamennyi nagyhatalom visszavonja megszálló csapatait Németországból.*

A párisi

értekezlet tegnapi ülésének elején *Visinszkij* felszólította a nyugati külügyminisztereket, hogy a berlini valutakérdés ügyében ne csak bírálatot mondjanak, hanem tegyenek építő javaslatokat is. Miután azonban *Acheson, Bevin* és *Schuman* a felszólításra sem tett konkrét javaslatot, a tanács áttért a napirend harmadik pontjának, a német békeszerződés problémájának megvitatására. *Bevin* volt az első felszólaló. Felszólalásának lényege: Tekintettel arra, hogy nézeteltérések vannak a külügyminiszterek között Németországra vonatkozó más kérdésekben, *szó sem lehet a német békeszerződés megtárgyalásáról.*

Visinszkij Bevinnek válaszolva megállapította, hogy *Bevin* a jelekből ítélve nem akar foglalkozni a békeszerződés ügyével és ezért circulus vitiosus-t teremt: Egyrészt hangsúlyozza, hogy nem lehet előkészíteni a német békeszerződést, mert nézeteltérések vannak, másrészt semmit se akar tenni e nézeteltérések eltávolítására. *Visinszkij* hozzáfűzte: Természetesen sok kérdés megoldatlan és *nem is lehet őket egyszerre megoldani.* Naiv dolog lenne azonban azt képzelni, hogy amennyiben nem lehet valamennyi kérdést egyszerre megoldani, akkor semelyik kérdést sem lehet megoldani.

A német

békeszerződés kérdése a nemzetközi politika egyik legfontosabb problémája, a Németországgal kötendő békeszerződés széles út a háború következményeinek felszámolására, nemcsupán Németország, hanem Európa valamennyi békeszerető népe számára, hangoztatta a szovjet külügyminiszter, majd rámutatva, hogy Németországban jelentékeny sikereket értek el a demokratikus átszervezés terén, leszögezte: Németország a nemzetközi érintkezésben nem maradhat a demokratikus államok családján kívül. Ez a helyzet tűrhetetlen a német nép számára és káros Európa és a világ valamennyi népének érdekeire. Visinszkij a továbbiakban rámutatott, hogy a szovjet kormány már 1947-ben síkraszállt a német békeszerződés azonnali megvitatása mellett, majd erélyesen bírálta a nyugati hatalmak megszállási szabályzatát, amely meghatározatlan időre megszállás alatt akarja tartani a német népet. Beszéde végén újból hangsúlyozta, hogy a Szovjetunió változatlanul a demokratikus béke biztosításának és a népek baráti együttműködésének politikáját folytatja.

Acheson

a szovjet külügyminiszter beszédére válaszolva kijelentette, nem lehet a német békeszerződés kérdését megvitatni, ha nem egyeznek meg a két első napirendi pontban, Németország egységének és Berlinnek kérdésében. Ő is, *Schuman* is túl korainak minősítette a szovjet javaslatot és azt indítványozta, hogy a *javaslatot adják át a külügyminiszterhelyetteseknek.*

Épúgy, mint Acheson, Bevin sem szólott nyíltan a szovjet javaslatok ellen, hanem igyekezett azoknak megvitatását elodázni. Indítványozta, hogy adják át e javaslatokat a brit kormánynak, amely majd diplomáciai úton nyilvánítja véleményét. — Remélem — mondotta befejezésül *Bevin* — hogy midőn a Külügyminiszterek Tanácsának következő ülésszakát összehívják, más, *előnyösebb légkörben láthatunk munkához, ha félútig előre megyünk.*

Visinszkij viszonválaszában hangsúlyozta, hogy a tanácsnak foglalkoznia kell a szovjet javaslattal, majd a külügyminiszterek Visinszkij kérésére elhatározták, hogy legközelebbi ülésüket *vasárnap tartják meg.*

A tegnapi ülést követő sajtóértekezleten *Pavlov* szovjet szóvivő válaszolt *Achesonnak* arra a kijelentésére, hogy nagyszámú szovjet megszálló katonaság van Kelet-Németországban s a Szovjetunió megengedheti magának azt, hogy a csapatok létszámát csökkentse. *Pavlov* hangsúlyozta, hogy a szovjet javaslatban nem létszámcsökkentésről van szó, hanem *a csapatok teljes kivonásáról.* Márpedig a nyugatiak nem kételkedhetnek abban, hogy a Szovjetunió a békeszerződés megkötése után valóban kivonja csapatait, hiszen már kivonta azokat *Kínából, Koreából és más országokból is.*

Az Action

című párisi lap legutóbbi számában felteszi a kérdést: »Miért járult hozzá egyáltalában az USA egy olyan értekezlet megtartásához, amelynek aláásására mindent elkövet?« És így felel a kérdésre: Az amerikai külügyminisztérium nem zárkózhatott el egy olyan értekezlettől, amely *a világ minden népében reménységeket keltett.* Mind az *Action,* mind az *Humanité* megállapítja, hogy a nyugati hatalmak nem kívánják őszintén a megegyezést és a befejezett tények politikáját akarják alkalmazni a Szovjetunióval szemben. A *New Statesman and Nation* igen érdekes cikkben foglalkozik a nyugatnémetországi helyzettel. A cikkíró rámutat, hogy a nyugatnémetországi nácitlanítás *puszta komédia volt,* a demokratikus szellemnek nyoma sincs és a gazdasági helyzet állandóan romlik. A demokratikus Németország felépítésének és a béke biztosításának legjobb módja a nyugatnémetországi gazdasági politika irányának *megfordítása volna,* állapítja meg a *New Statesman.*

Világhíradó:

Thorez és *Morand* kom... ista képviselők mentelmi jogának felfüggesztésével kapcsolatos nemzetgyűlési vita során *Duclos* a kormány felé fordulva kijelentette: *A nép undorodik önöktől.* Az önök jövő kilátásai nem a legragyogóbbak.. önök gyalázatos, ferde utakon próbálnak az ellenzéktől megszabadulni. A politikai kérdéseket nem merik megvizsgálni, ha... m koholt vádak alapján akarják bíróság elé állítani és börtönbe juttatni az ellenzék tagjait. Miért nem voltak ilyen erélyesek, amikor a korrupt jobboldali képviselők üzelmeiről volt szó?

Az albán legfelsőbb bíróság tegnap hirdetett ítéletet a Tito-klikk szolgálatában állott Kocsi Dzodze és bűntársai árulási és kémkedési bűnperében. Kocsi Dzodze volt miniszterelnökhelyettest és belügyminisztert *golyó általi halálra,* Pandi Kriszto volt államminisztert, az Állami Tervbizottság volt elnökét *20 évi kényszermunkára,* Koleki volt belügyminiszterhelyettest *15 évi kényszermunkára ítélték.*

Nagy érdeklődés a „saját ház" építési akció iránt

A közelmultban megindított »saját ház« építési akció iránt mind nagyobb az érdeklődés.

A »saját házat« az állam építteti fel,

a tulajdonos pedig mintegy 25 éven keresztül havi részletekben fizeti ki a ház árát az államnak.

Az akció keretében elsősorban élmunkások, sokgyermekes családok építtethetnek házat. Július folyamán a vidéki üzemekben is bemutatják a típusterveket, amelyek közül

az építtetők kiválaszthatják a nekik megfelelő háztípust.

Egy ház építése előreláthatólag 20—30.000 forintba kerül majd.

A VILÁG panaszládája

Állítsanak fel vasárnap és ünnepnapokon a Fogaskerekűnél egy harmadik pénztárt is, mert két pénztár nem győzi a jegykiadást. Rendkívüli autobuszjárat is megkönnyítené a forgalom lebonyolítását.

Kirándulók.

—o—

Hosszabbítsák meg a 8-as autobusz vonalát a Farkasréti-temető bejáratától a jelenlegi villamos végállomásáig és innen reggel hat órakor indítsák az első autobuszt.

Farkasréti dolgozók.

12 felvételt készít a FORTE OPTIFORT FÉNYKÉPEZŐGÉP
kapható minden szaküzletben | Ára 1 filmmel Frt 90

Mosókonyha vendéglő
bővített kerthelyiségben hangulatos zene
Olcsó árak! Vasárnap szünnap!
TRATTNERNÉ

Keresünk XIII. kerületben 6 pár lóra istállót
melyben kizárólag saját lovaink álljanak. Ajánlatokat „Huraközi" jeligére a főkiadóba kérünk.

Pénztárgépet veszünk készpénzért
»Lehetőleg motoros« jeligére a főkiadóba.

Ma, szombaton 11-én este 10 órakor
megnyílik a gyönyörűen átalakított
„Moszkva szalon"
a Moszkva étterem épületében, VI., Vilma királynő-út 35/B.
Minden este tánc
Zene: Chapy—Háber—Tabányi
mikrofonnál: Kovács Erzsébet
Nyitva reggel 5 óráig
Hideg és meleg konyha — italkülönlegességek

FORUM TETŐTERASZ
IV., Kossuth Lajos-u. 5. (Szép-utca sarok) Zongoránál: Székely István Üzletvezető: Barna Istvánné

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Az indulás

A Keleti pályaudvarról indult el a kis csapat, a magyar sport reménysége. Hivatalos búcsúztatást nem rendeztek, abban az időben csak hencegni szerettek a győzelemmel, de nem sokat törődtek a sport támogatásával, vagy megbecsülésével. Mészáros Ervin, Attila »pertu-barátja« mint kísérő és tanácsadó saját költségén csatlakozott a csapathoz, amelynek egyik kísérője, drukkere, atyai gondoskodója volt Santelli Italo is.

Játszva jutott be a magyar kardcsapat a négyes döntőbe. Tagjai: Garai, Rády, Terstyánszky és Petschauer világviszonylatban is a legjobb vívók voltak.

Először a németekel mérték összze a félelmetes magyar pengét. Casmir és Petschauer asszójával kezdődött a nagy izgalommal várt mérkőzés. A német nagykeresvesen és verejtékezve 2:2-ig tartotta magát, de akkor összeroppant, a magyar bajnok vad rohamba kezdett és tönkreverte ellenfelét.

Kurjantás és világraszóló győzelem

Percek alatt elterjedt a híre a világ arénájában, hogy a magyar vívás égboltján új csillag tündököl. Amszterdami tudósítók nyomán a világsajtót bejárta az a hír, hogy egy magyar ifjú lelépte a hatalmas Németország legjobb és legtapasztaltabb vívóját. Amikor Petschauer nevét hirdette a program, az aréna csúfolásig megtelt közönséggel, holott a vívást meglehetősen elhanyagolták a tömegek.

Vívóművészetén kívül feltűnt Petschauer Attila egy eddig szokatlan fegyverrel: a kurjantással. Anélkül, hogy előre elgondolta volna, egyszer egy fontos mérkőzésén, amikor rárohant ellenfelére, így kiáltott fel:

— Hollala-opla, je-hejla, hoopla!

Ő maga mesélte, hogy ez afféle önkéntelen felkiáltás volt, olyasféle, mint ha valaki fél a sötétben és elkezd fütyörészni. Amikor Casmir ellen először használta a hopla-hoplát és más artikulátlan kifejezést (kedvenc kitörése volt: allá, allá, hejtvuhejla, hopplala), a nézők először megriadtak, aztán harsány nevetésbe törtek ki. Petschauer vívása nemcsak a penge művészének nagy koncertszáma volt, hanem mulatságos bohózat is, amit végig kellett nevetni.

— Ma vív a vadember? — kérdezték a nézők, mielőtt jegyet váltottak az arénában.

Idegen, ismeretlen emberek keresték fel a szünetekben Petschauert, simogatták, a kezét rázták és ajándékokkal halmozták el, annyira megszerették Amszterdamban, de mindenütt a világon, ahol megfordult.

De térjünk vissza az amszterdami döntőhöz.

Petschauer a Casmir ellen aratott győzelem után odarohant ellenfeléhez, nyílt színen össze-vissza csókolta és — bocsánatot kért tőle, hogy megverte.

— Bár te győztél volna, drága jó barátom! — üvöltötte és ölelgette, ahol érte.

Casmir fanyalogva mosolygott, nagyon szégyelte magát, hogy egy ilyen fiatal gyerkőc megverte. Santelli megzavarta a kedves idillt és ráripakodott tanítványára:

— Attilá, te úgy idejöttél, mint Napoleon és haza fogol menni, mint Potyorek! (Az első világháború osztrák-magyar hadvezére, akit megvertek.)

Petschauer tovább kurjantott és üvöltései mellett világaszóló győzelmeket aratott.

Petschauer minden asszóját nyeri

Terstyánszky nagy küzdelem árán 5:3-ra veri Moost, Garay győz Halberstadt ellen. Rády csak egy tussal (5:4) győzi le Thomsont. Petschauer villámgyorsan végez Moos-al. Végeredmény 12:4 a magyar csapat javára. Petschauer veretlen.

Villámküzdelemben verik meg a magyarok a franciákat is. Petschauer szédületes formát mutat: játszi könnyedséggel győzi le minden ellenfelét. Most már csodájára járnak az emberek. Az élelmes holtandusok öt forintra emelik a helyárakat azokon a napokon, amikor ő vív, ő a nagy attrakció. Minden nézőt izgatottan lesi szenzációs pengeművészetét és szenzációs hopla-hoplájét, csak Santelli mester elégedetlen. Augusztus 9-én az olaszok leléplik a németeket, a magyar csapat könnyen végez a lengyelekkel. Az olasz mester félrehívja a győzelmi mámorban úszó, mindenki által ünnepelt Petschauert és ráripakodik:

— Egy nágyon nagy úr volta mérges kontra magán. Nekem mondta, te vagy bolond, ez nem komédiázás, ez előkelő internacionális sport, téged ki kell dobni!

Attila összehúzta a szemét és a maga jellegzetes csúfolódó-hízelgő hangján válaszolt mesterének:

— És persze az én atyai barátom, az én mesterem nem védett meg engem, sőt még inkább lerántott!

Az öreg dühbejött:

— En nem megvédte tégedet, te hatalmas baromfiú! Mondtam, te vagy piaci komédiás, saltimbanco, ki csinál mindig vicc, partnert csókolni, partnert ijesztgetni, hopla-hopla, de grandiózus vívó lenni. Mondta nágy úr, be kellene kötni tiéd száj, mire én kiabáltam, maga száját bekötni, mösszjö, Petschauer lenni bolond, de lenni d'Artagnan del kard.

Igy csevegett mester és tanítvány, miközben a döntő előtt a két klasszikus ellenfél a magyar és az olasz csapat készült a világ vívóösszecsapásának legszebb fejezetére.

(Folytatása következik.)

Herbert Marshall

angol filmrendező Magyarországon nemcsak saját szemével, hanem a filmfelvevőgéppel is nézi a demokrácia eredményeit. Az angol oktatásügyi minisztérium megbízásából rövid dokument-filmeket fog készíteni, amilyeneket már Csehszlovákiában és Lengyelországban is szalagra vett. Saját erejéből küzdötte fel magát a haladó angol filmgyártás egyik reprezentánsává. Munkásszülők gyermeke, apja kőműves volt. Ahogy mondja: egész életében a téglát rakta anélkül, hogy neki egy darab is lett volna. Kisgyermek korában már kéthezi munkájával volt segítségére szüleinek. Sok mindenféle mesterséget tanult, volt nyomdászinas, csinált viaszkoszorúkat temetésre, esküvőre. Édesanyja ösztönzésére — aki mindenáron azt akarta, hogy tanuljon — esti tanfolyamokon képezte magát és földmérnöki diplomát szerzett. Mindig rajongott a színházért és a moziért és egy amatőr keskenyfilm-társaság legelkésebb tagja lett. Életének nagy élménye, amely fordulópontot is jelentett, Pudovkinnal való találkozása, aki látva a munkanélküliek felvonulásáról készített riportfilmjét, meghívta Moszkvába a filmegyetemre. Hét évig élt a Szovjetunió fővárosában, Pudovkin és Eisenstein mellett dolgozott, — közben, hogy elsajátítsa az orosz nyelvet, öt hónapig egy kolhoszban volt traktorvezető — rendezett angolnyelvű orosz darabokat a rádióban. Egy rádióelőadás alkalmával ismerkedett meg feleségével, Alfredda Brillant-tal, aki ekkor rádióelőadó volt, azóta pedig a modern monumentális szobrok egész sorát alkotta meg. Marshall a háború előtt tért vissza hazájába. Munkásszínházat szervezett, ahol forradalmi darabokat adtak elő. Paul Robeson többször fellépett társulatában. Robeson számára feleségével együtt szcenáriumot is írt. A háború vége óta dokument-jellegű művészi játékfilmek egész sorát alkotta meg, amelyekben munkások életét viszi vászonra. (D)

Kétnapos szünet a Pesti Színházban

Kedden este *elmaradt* a Pesti Színház »Ellenségek« előadása a főszereplő *Benkő* Miklós szegedi elfoglaltsága miatt. Ma este sem lesz előadás, *holnap azonban a »Szabin nők elrablása«* kerül színre.

A proletárdiktatúra költészete. A Magyar Irók Művészek és Műpártolók Egyesülete csütörtökön f. hó 9-én este 8 órai kezdettel a Zeneakadémián az 1919-es forradalom költészetéről Tiszay Andor előadásában ünnepi estet tart. Az előadást Fodor József az Egyesület elnöke nyitja meg és Keszi Imre, a Szabad Nép műbírálója vezeti be. Az egykorú költeményeket Kelen Dóra, Torda Judith, Vadnay Éva, Fodor Klári, Kiss Anikó, Mikó Magda, Fehér Tibor, Sz. Kowách Ernő és Saáry Gyula adják elő.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Illés Béla emlékbeszéde Puskinról az Irószövetségben

A Magyar Irók Szövetsége tegnap este jubileumi Puskin-ünnepséget rendezett. Illés Béla, az Új Világ főszerkesztője mondott ünnepi emlékbeszédet.

— Nyolcvan éve már, hogy az első Puskin-mű Magyarországon megjelent, a magyar közönség mégsem ismeri az igazi Puskint. Híres Anyegin Eugen-jét ismerik nálunk a legjobban, de Bérczi Károly hamis fordításában. Pedig Puskin az Anyeginben is kíméletlenül belevágott az orosz uralkodóosztály, az orosz arisztokrácia arcába. S éppen egyéniségének és életművének lényegét, forradalmiságát sikkasztották el nálunk.

— Puskin magyar és Petőfi orosz fordítása, a két költő igazi arcának megismerése közelebb hozza egymáshoz a Szovjetunió népeit és a magyar népet.

Illés Béla beszéde után Képes Géza tanulmányt olvasott fel Puskin életéről és életművéről, majd Palotai Erzsi Puskin-költeményeket szavalt.

Schubert: Svéd, Grizi: Honthy a Három a kislány állatkerti előadásain

Kedden délután kezdték meg a Városi Színházban Schubert—Berté »Három a kislány« című operettjének próbáit. Az Állatkerti Szabadtéri Színház megnyitója számára próbálják a darabot.

Tegnap a rendelkező próbán már ott voltak a szereplők: *Svéd* Sándor Schubertet, *Honthy* Hanna Grizit és *Szörényi* Éva Médit, *Sárdy* János Schobert játssza, *Solthy* György, *Halassy* Mariska, *Rafael* Márta és *Balogh* Erzsi a többi szereplő.

A zongoránál felhangzott Schubert első dala az operettben:

— Tavaszi felhők az égen...

Június 18-ra tervezik a bemutatót. Ezt megelőzően Svéd Sándornak Bécsbe kell utaznia. A Rigolettót és az Álarcosbált tűzték ki az ő főszereplésével a bécsi operában.

500 lelkes, meghatott magyar tapsolt a János vitéz első párisi előadásán

Páris, június 8. A párisi magyarság nagy érdeklődéssel várta a János vitéz első franciaországi előadását. A Salle Iéna-ban zajlott le a magyarnyelvű bemutató. Ötszáz nézőnek jutott hely és sok embert kellett elküldeni a pénztár elől. Sokan zokogtak, amikor a régi dallamok felcsendültek. Erdős Iván alakította Kukorica Jánost. Gránát Marianne Iluskát, Calin Irén pedig a francia királykisasszonyt. Holló Lilly és Sorger András rendezték az előadást. A díszletek teljes illúziót nyujtottak. A francia sajtó is megemlékezett az előadásról, amelyben kitűnt Rozgonyi Géza, mint Bagó.

Meghalt Herman Röbbeling

Bécsi jelentés szerint 73 éves korában meghalt Herman *Röbbeling*, a Burgszínház volt igazgatója.

*

Röbbeling Hamburgban kezdte pályafutását, 1932-ben került a Burgszínház élére, ahonnan 1938-ban a nácik kergették el. Azóta visszavonultan élt az osztrák fővárosban.

Budapesten is többször megfordult, sok jóbarátja volt nálunk, többek között Heltai Jenő. Röbbeling hozta színre Bécsben »A népek hangja a drámában« című sorozatában »Az ember tragédiáját.«

SZERDAI KRÓNIKA

1.

Tizperces telefonbeszélgetés zajlott le a Bristol-szálló és a newyorki Dorset Hotel között. Svéd Sándor hívta fel feleségét, Radó Magdát Budapestről, hogy beszámoljon neki eddigi sikereiről.

— Gyönyörű este volt a Don Juan és legutóbb a Lohengrin — mondta Svéd a telefonba és felesége ezt kérdezte:

— Gyorsan mondj valamit a városról... Milyen idő van most Pesten?

— Csodáletosan szép idő van, — felelte az operaénekes — erkélyablakomból lelátok a Dunára... éppen idehallatszik a sétahajó hangszórója... Rántottcsirke volt ebédre...

2.

Ez a legújabb: hollywoodi jelentés szerint az amerikai sajtó egyik-másik orgánumában cikkek jelennek meg Ingrid Bergmann ellen. Az ismert filmszínésznő Amerikából Olaszországba költözött és most »Amerikaellenes tevékenységgel« vádolják. Szemrehányóan közlik róla, hogy aláírta azt a nyilatkozatot, amelyben az olasz nép tiltakozott az Atlanti Paktum ellen.

3.

Különleges érdekességű műsorszám hangzik el június 13-án a rádióban. Helyszíni közvetítést adnak a bécsi Strauss ünnepségekről. A bécsi rádiózenekar a zeneköltő műveit játssza Max Schönherr vezényletével. A szünetben Otto Schulhof professzor zongorázza Strauss műveit.

4.

Boros Elemér, a kitűnő színpadi író napok óta levelek és táviratok pergőtüzében áll. Házasságához gratulálnak. Nem győzi elhárítani a sok üdvözlést, mert hiszen nem ő, ha nem egy névrokona házasodott meg, aki még hozzá a közelében lakik.

Nem első esetben tévesztik össze névrokonával. 1942-ben behívójegyet kézbesítettek neki és csak valahol messze tudta meg, hogy nem azonos a behívott — tizedessel.

Most megjelent a lapokban névrokonának házassági híre, ebből az alkalomból még nászajándékokat is kapott. Ezeket átküldte az ujdonsült férjnek. Tegnap új csomagot hozott a kézbesítő.

— Vigye át névrokonomhoz — mondta Boros nevetve.

Egy óra múlva visszahozták a csomagot.

Kivételesen neki szólt.

Színházi hírek

Vermes Jenő operaénekes hetekkel ezelőtt rosszul lépett le a járdáról és ballábán a térd körül törést szenvedett. Vermes már felépült, most érkezett vissza Hévizfürdőről és ismét megkezdte a munkáját.

Rátkai Márton rendezőtanár vezetésével a Színművészeti Főiskola hallgatói június 17-én vizsgaelőadást játszanak — a rádióban, Fjedorov »A és F« című darabja kerül előadásra.

Kormos Ilona a Vígszínház tagja pünkösdkor a Dobogókőn elvesztette szarvasbőrkabátját. Kéri a becsületes megtalálót, juttassa el a Vígszínház portásához.

Hazaérkezett csehszlovákiai hangversenykörútjáról Erőss Klára zongoraművésznő, aki több városban adott nagysikerű koncertet. A pozsonyi rádióban 20 perces hanglemezfelvételt is készítettek játékáról. Utolsó két hangversenyét Kassán és Zsolnán tartotta, ahol Bartók, Kodály, Liszt- és Weiner műveit adta elő.

A Szentivánéji álom vezényelését a Nemzeti Színházban Görög Péter, Ferencsik János tanítványa veszi át. Ő vezényli a zenekart az »Ahogy tetszik« bemutatóján is.

A pénz. Ez a címe Gorkij elbeszélésének, amelyet Dékány Kálmán dramatizált a rádió számára. Timár József a főszereplője.

Csütörtökön jelenik meg a HALADÁS 12 oldalas új száma

Visinszkij nagyjelentőségű javaslatai a berlini szabad választásokról

Őszinte együttműködést követel a Pravda a nyugati külügyminiszterektől

Három zárt ülés után a külügyminiszterek tanácsa tegnap nyílt ülésen folytatta a párisi értekezlet második napirendi pontjának (Berlin és a valutakérdés) megvitatását. Az ülés *egyike volt az értekezlet eddigi leghosszabb üléseinek.* Fél 4-kor kezdődött és csak 8 óra előtt néhány perccel ért véget.

Visinszkij

szovjet külügyminiszter a vitát megnyitó beszédében kiemelte: a zárt ülések során kiderült, hogy *lényeges eltérések vannak* a szovjet és az amerikai javaslat között. Két fontos kérdést kell megoldani, a berlini városi tanács és a szövetséges kommandatura kérdését, mondotta. Ami a városi tanácsot illeti, a Szovjetunió küldöttsége már eredetileg azt javasolta, hogy tartsanak Berlinben — négyhatalmi ellenőrzés mellett — *szabad városi választásokat.* A választások vezetésére németekből álló bizottságot kell létesíteni, az egyenlőség elve alapján, azaz egyenlő képviseletet kell nyerni benne a szovjet városrésznek egyrészről és a nyugati városrészeknek másrészről. Visinszkij hangsúlyozta, hogy az az amerikai javaslat, amely szerint minden egyes övezet azonos számú megbízottat küldene a bizottságba, elfogadhatatlan, mert *végeredményben a nyugati övezetek túlsúlyára vezetne.*

A berlini

választásokat illetően a szovjet külügyminiszter még hozzáfűzte, hogy nemcsak a politikai pártoknak, hanem a különféle tömegszervezeteknek (szakszervezetek, Kulturbund, stb.) is meg kell adni a képviselő jelölési jogot. *Visinszkij* síkraszállt a választójogtól megfosztott személyek számának csökkentése mellett, hangsúlyozva: A szovjet küldöttség szükségesnek tartja, hogy *választójogot juttassanak a náci párt és más náci szervezetek tagjainak, azok kivételével, akiket választójoguktól bíróí ítélet fosztott meg.*

Az amerikai javaslatnak a személyes, szólás-, vallás-, sajtó-, rádió-, stb.-szabadság biztosítására vonatkozó passzusával kapcsolatban emlékeztetett arra, hogy ezeket az elveket már a potsdami egyezményben lefektették és felvetette a kérdést, miért nem mond az amerikai javaslat semmit a választások szabadságáról. A szövetséges kommandatúrát illetően az USA *az Ausztriában alkalmazott rendszer bevezetését javasolta.* (Ausztriában az osztrák kormány cselekedeteit jóváhagyottaknak tekintik, amennyiben a szövetséges hatóságok meghatározott időn belül nem tiltakoznak.)

Az USA

javaslatát elvetve *Visinszkij* rámutatott, hogy az ausztriai helyzet nemcsak lényegében más, mint a németországi, hiszen Németországgal ellentétben *Ausztriát nem tekintik legyőzött, ellenséges országnak* és az ellenőrzésről szóló egyezmény aláírásakor már működött az osztrák kormány. Részletesen szólott a szovjet külügyminiszter a berlini német hatóságok jogkörének kérdéséről is, majd hangsúlyozta, Berlinben csak úgy biztosítható normális élet, ha a kommandatura kebelében az *egyhangúság elve érvényesül. Visinszkij* után *Acheson, Bevin* és *Schuman* is felszólalt. Az ülés végén *Visinszkij* bejelentette, hogy ma délután válaszol a nyugati külügyminiszterek ellenvetéseire.

A *Pravda* párisi különtudósítója rámutatva, hogy a párisi értekezlethez fűzött remények egyelőre nem váltak valóra, leszögezi, hogy a nyugati hatalmak akadályozzák a megegyezést, mert a kettészakított Németország fenntartása teljes mértékben kielégíti őket. A különtudósító befejezésül megállapítja: Az értekezlet napirendjén szereplő kérdések sikeresen megoldhatók, ha *a parancsolás módszerét kivülhagyják a márványpalota falain* és a tárgyalások résztvevői valóban megmutatják jóakaratukat a nemzetközi együttműködésre. Ennek klasszikus példáját képviselik a teheráni, jaltai és potsdami történelmi jelentőségű értekezletek. Ezt a példát követi a párisi tárgyalások egész folyamán a szovjet küldöttség.

Világhíradó:

A Haladó Amerikai Ifjúság rendezésében megtartott washingtoni értekezlet határozata éles hangon ítéli el az Atlanti Szövetséget, rámutat, hogy a munkanélküliek száma ötmillióra emelkedett, egyforma jogot követel a fehér és a néger ifjúságnak és leszögezi: Háborúval, mozgósítással és általános katonai kiképzéssel fenyegetnek bennünket. *Nálunk ma sem béke, sem biztonság nincs!*

Húsz nap óta tart már az olasz földmunkások bérmozgalma. Ferrara tartományban általános sztrájkot rendeltek el, tiltakozásul az ellen, hogy a rendőrség szombaton több sztrájkolót letartóztatott. A sztrájkmozgalomnak a rendőrség kíméletlen akciói következtében már *négy halottja és körülbelül 400 sebesültje van.*

A Csehszlovákiából összeesküvés szervezése miatt kiutasított Phillipp J. T. *Wildash* angol kapitány 15 csehszlovák bűntársa most kerül Prágában az államvédelmi törvényszék elé. A vádlottak *valamennyien beismerték, hogy államellenes puccsot készítettek elő.*

GAZDASÁGI KÖRÖKBŐL

1938-ban hét nagyobb baromfikeltető állomás működött. Az idén már 29, jövőre pedig, az ötéves terv első évében 10 újabb keltető állomás és négy úgynevezett mammut keltető állomás épül. 1938-ban 450.000 naposcsibe került ki a keltetőállomásokról, az idén 3 millió. A naposcsibék száma a háború előttihez képest tehát meghatszorozódott. Baromfiállományunk egyébként gyors ütemben emelkedik. Jelenleg 40 százalékkal haladja meg az 1938. évi állományt. Az ötéves terv végére 104 millió baromfi lesz az országban, míg 1938-ban az összállomány mindössze 32 milliót tett ki.

⊙

1916-ban a cári Oroszországban 600 női mérnök és technikus dolgozott, a Szovjetunióban 250.000-nél is nagyobb a számuk. A forradalom előtt 2000 női orvos volt Oroszországban, most pedig több mint 100.000. A népegészségügy területén foglalkoztatott nők száma meghaladja az 1 milliót. A népoktatásban is több mint 1 millió nő tevékenykedik, ezenkívül több mint 35.000 nő foglalkozik tudományos kutató munkával.

⊙

A csehszlovákiai Skoda-gyárban elkészült az első rotációs gép. Hatalmas kétemeletes kolosszus ez, amely elsőnek a Skoda-gyár üzemi folyóiratát nyomta ki.

⊙

Nemcsak többet, de jobbat is termelünk. Ez az új jelszava az üzemi párosversenyeknek. A termelési terv és a nyereségrészesedési előirányzat túlteljesítése, az önköltség csökkentése mellett az üzemek között megindult versenyek a minőség javítását tűzték ki főcélul. A jobb és tartósabb cikkek előállítása révén lényegesen emelkedni fog a belföldi forgalom, az exportban pedig fokozódik a magyar ipar versenyképessége és ennek a révén könnyebbé válik az ország nyersanyagellátása.

UJ RENDELETEK

A Magyar Közlöny szerdai (119.) száma az alábbi rendeleteket közli:

A mezőgazdasági szolgálati jogviszonyból eredő követelések érvényesítéséről. *(Kormányrendelet.)*

A beszélgetésenkinti díjszabás alá tartozó távbeszélőhálózatokban a számadási időszak megváltoztatása tárgyában. — Levélpapír, levélborítók és képes levelezőlapok postai forgalombahozatala tárgyában. *(Közlekedésügyi miniszter.)*

Az első mesterséges eső még az idén lehull Magyarországon

Az utóbbi időben érdekes híradások számoltak be arról, hogy megoldották az emberiség egyik legrégibb problémáját: sikerült előállítani a mesterséges esőt.

A Világ munkatársa kérdést intézett dr. Aujeszky László professzorhoz, a Meteorológiai Intézet egyik vezetőjéhez: mi a helyzet Magyarországon a mesterséges eső előállítását illetően?

— Magyarország számára a mesterséges eső előállítása

rendkívül komoly előnyöket

jelentene — kezdte nyilatkozatát a professzor. — A mezőgazdasági termelés mindig ki van téve az időjárás szeszélyeinek. A csatornázások természetesen nagyon sokat javítanának a helyzeten, azonban ha sikerülne megoldanunk a mesterséges esőzés problémáit, *az*

felbecsülhetetlen hasznot

jelentene a magyar mezőgazdaságnak.

— A kísérletezések a Szovjetunióban és Amerikában 1946-ban indultak meg. A külföldi lapok hírverése nyomán sokan azt hihetik, hogy Amerikában ma már percenkint állítják elő a mesterséges esőt, tetszésszerinti mennyiségben. Erről egyelőre szó sincs. A mesterséges esőzés problémája még nem oldódott meg teljesen. Csupán arról van szó, hogy repülőgépen felhők közé szállított különböző vegyianyagokkal sikerült elérni, hogy minimális mennyiségű eső lehulljék. Eddig ezt a jelenséget a föld különböző pontjain száznégyszer sikerült előidézni.

— Rákosi Mátyás pártfogolása és a Tudományos Tanács bőkezű támogatása mellett

Magyarországon és megindulhattak a kísérletezések

mesterséges eső előállítására vonatkozóan.

— Milyen stádiumban vannak ezek a kísérletek? — kérdeztük.

A professzor elmondotta, hogy a mesterséges eső előállításához először is rendkívül gyorsjáratú repülőgépre van szükség, olyan gépre, amely tökéletesen alkalmas a cik-cakban való vakrepülésre.

— A repülőgépnek be kell repülnie abba a felhőbe, amelyről megállapítjuk, hogy használható mesterséges eső előállításához. Ebbe a speciális felhőbe belerepülve megfagyott széndioxydot — vegyésznyelven szénsavjeget — kell kiszórítania magából. A szénsavjég hatására egy bizonyos felhőfajtában lévő

pára lecsapódik

és megindul a mesterséges eső.

További kérdésünkre elmondotta, hogy körülbelül 50 kilogramm megfagyott széndioxydra van szükség ahhoz, hogy egy átlagos nagyságú felhőből esőt lehessen előállítani. A széndioxyd nem drága, azonban a különleges repülőgép előállítása és a megfigyelőkészülékek elkészítése nagyon sok pénzt emészt fel.

— Ennek ellenére a munka már olyan előrehaladott állapotban van, hogy

még ebben az esztendőben lehull Magyarországon

az első mesterséges eső. **(p. b.)**

Oleg szerette a zenét és költészetet, de elsősorban hazáját és a szabadságot...

Véget ért a francia nők békekongresszusa

A Francia Nők Uniójának Békekongresszusa hatalmas színpompás népünnepéllyel ért véget. Hajnalig tartott az asszonyok, lányok, gyermekek zenés, tarka felvonulása. Hatalmas táblák felirata: »Kevesebb pénzt a háborús költségvetésre, többet az újjáépítésre«, »Egyetlen embert, egyetlen fillért sem adunk a vietnami háborúra!« »Az asszonyok

sohasem fognak résztvenni szovjetellenes háborúban«.

A felvonulás után Claudine Chomat, a Francia Nők Uniójának főtitkára tartott nagy beszédet, majd a külföldi küldöttek emelkedtek szólásra. A kongresszus egész hangulatát legjobban Jeanette *Vermeersch* kijelentése jellemzi:

— Nyújtsuk ki testvéri kezünket a világ valamennyi asszonya felé, emeljünk

áthidalhatatlan gátat a háborús úszítók előtt

és akkor emelt fővel állhatunk gyermekeink elé. Együtt harcoljunk a kenyérért, a békéért, boldogulásunkért.

— Mi anyák, nők, meg fogjuk védelmezni gyermekeinket, meg fogjuk védelmezni a békét, — jelentette ki *Koszovája* asszony, szovjet küldött, majd visszaemlékezett tizenhatéves fiára, Olegre, akinek alakját Fagyejev az Ifjú Gárdá-ban tette halhatatlanná.

— Oleg, — mondotta Koszovája asszony — arról ábrándozott, hogy mérnök lesz. Szerette a zenét és a költészetet, de

elsősorban a szabadságot és hazáját.

Partizánvezető volt. A Gestapo azonban hetvenheted magával elfogta és meggyilkolta.

— Most egy óvoda igazgatónője vagyok — folytatta beszédét Koszovája asszony. — Százötven kis szovjetpolgár jár az óvodába. Nézem nevető arcukat, hallom gondtalan kacagásukat és felháborodva gondolom: túl az óceánon a háborús úszítók újabb hadjáratot terveznek a Szovjetunió ellen és gyermekeink ellen. A mi akaratunk azonban meg fogja védeni őket és a békét is!

A feleség nem köteles tűrni, hogy gyermekeit a férj megverje

Egy négytagú család életében állandóan perpatvart okozott, hogy a férj lóversenyre költötte keresetének számottevő részét, a háztartásra pedig kevés pénzt adott. A feleség ezért nemcsak atyjának támogatását volt kénytelen elfogadni, de maga is munkába állt, hogy kiskorú gyermekeit felnevelhesse. A kevés kosztpénz miatt a feleség szemrehányásai nap-nap után megismétlődtek. A férj ilyenkor egyetlen esetben sem szánta rá magát arra, hogy több pénzt adjon,

Inkább megverte a feleségét

és így akarta leszoktatni az összetüzésekről.

Az asszony béketűrésének azonban egyik vacsora közben végeszakadt. A házastársak fia ugyanis megemlítette, hogy atyját a lóversenypálya körül látta. A fiú tapintatlan közlésére az apa öklével felesége arcába sujtott, majd amikor az anya bántalmazása ellen a fiú hevesen tiltakozott, nekiment a fiának is és fojtogatni kezdte. Hogy a fiút szorongatott helyzetéből kiszabadítsák,

az anya és leánya ütlegelni kezdték az apát.

Az anyának sikerült is a verekedő apát és fiút szétválasztania, de amikor a férj rugdosni kezdte őket és a szekrény tetején újabb tá-madóeszközöket keresett,

menekülésre szólította fel gyermekeit, azután maga is elmenekült.

A feleség most már ideiglenes nőtartás iránt pert indított férje ellen. A férj ellenezte a tartásdíj megítélését. Arra hivatkozott, hogy feleségének egyrészt nem volt jogos oka az életközösség megszakítására, másrészt: felesége előbb bántalmazta őt, mint ő a feleségét. Az első bíróság elmarasztalta a férjet, de a fellebbezési bíróság magáévá tette a férj érvelését és a feleség keresetét elutasította.

A feleség felülvizsgálati kérelmére a Kúria megváltoztatta a fellebbezési bíróság ítéletét és

tartásdíj fizetésére kötelezte a férjet.

A legfelsőbb bíróság ítélete hangsúlyozza, hogy a feleség vétkessége csupán azért, mert gyermekei védelmében beleavatkozott a verekedésbe, sőt maga is ütlegelte férjét, nem állapítható meg és az sem róható terhére, hogy férje legutóbbi erőszakos és jogtalan támadásának hatása alatt vele az életközösséget megszakította.

A Fészek szombaton tartja idei első nyári tarkaestjét nemrég megnyitott renaissance-udvarában.

FEUER fest, tisztít garantált szárazon ha kell, egy nap alatt is
Trikloretilénben. — VI., Bajnok-u. 12. Tel. 127-110
Háztól-házig

Nyári mulatságra
lampion, szerpentin, konfetti, papírsapka, papírfüzér, álarc, tombolakártya. NIVÓ, Erzsébet körút 37.

PERTIS JENŐ és zenekara
ismét a BUDAI KIS-ROYALBAN
KERT. XII., Márvány-utca 19. Telefon: 469 569

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Terstyánszky veszít, Petschauer győz

Háromszoros felárral adták el a jegyeket a döntő mérkőzésre. Az olasz kolónia egész sorokat lefoglalt és pokoli lármával biztatta bajnokait. Olyan zsúfolt volt a stadion, hogy több külföldi követnek nem tudtak helyet szorítani. Nagy fontolgatás után így állt fel a magyar csapat:

Glykais, Gombos, Petschauer, Terstyánszky.

Az olaszok:

Amselmi, Bini, Marzi, Puliti.

A belga Anspachot választották a zsűri elnökéül. Hatalmas és fe-

Santelli Italó vívómester

(Petschauer Attila rajza)

lelősségteljes feladatot vállalt, hi
szen jól tudjuk, hogy ilyen ví
mérkőzésért hajszálnyira lehet
megállapítani, hogy ki kapot

pen és óvatosan vív az aprótermetű Bini ellen és 5:2-re legyőzi. Szóval egyenlítettünk, 1:1-re állunk.

A vademberek

Petschauer áll fel Puliti ellen. Egyszerre izgalommal és feszültséggel telik meg az aréna. A büfében lerakják a félig kiürített sörös poharakat, mindenki betódul, hogy lássa a magyar csodát. A tömeg tapssal fogadja a legendás hírű fiatal magyar bajnokot, még a hűvös hollandusok is lelkesen éljeneznek. Petschauer egy granszenyör ereszkedő, de amellett csibészes mosolyával köszöni meg az ovációt. Gombos odasúg neki:

— Vigyázz, ez éppen olyan vadember, mint te. Pont olyan erőszakosan tiporja le ellenfeleit! Találj ki ellene valami új trükköt.

— Csak bízzátok rám — mosolyog Attila.

Lélekzetvisszafojtva figyeli a közönség a két vívónagyság összecsapását. De már az első percekben kiderül, hogy nem egyenlő ellenfelek mérkőznek. Petschauer 5:0-ra veri a világhírű olaszt. Még erre sem volt ideje, hogy nagyot kurjongasson. Éppen megszokásból kiáltotta el magát egyszer-kétszer:

— Hopla-opla!

És már ült is a világ legtisztább tussa a mérges olasz fején vagy mellén. Tombolva, mámorosan fogadta a nézőtér a páratlan produkciót.

A győzelem után Petschauer össze-vissza csókolta Pulitit és karonfogva vitte ki a plansról. Amikor a magyar fiúk megkérdezték tőle, hogy miért fogta karon, így válaszolt:

— Ez csak jó képet vágott a csúfos vereséghez. De olyan rosszul volt a dühtől, hogy szinte támoly-

Gegesi Kiss Pál

orvosprofesszort, a gyermekklinika igazgatóját meleg ünneplésben részesítette orvosi működésének negyedszázados évfordulója alkalmából nemcsak a klinika és az egész magyar orvostársadalom, hanem a külföld is. Amint elvégezte egyetemi tanulmányait, a nagy gyermekorvos Bókay János mellé került és azóta megszakítás nélkül gyógyította a gyermekek százezreit. A vidám, kékfalu klinika szellemére jellemző, hogy a felgyógyult kicsikék alig akarnak hazamenni és így búcsúznak: va viszontlátásra. Kiss professzor erdélyi származású. Forradalmi légkörben nőtt fel. Nagyapja Bem hadseregében harcolt és kilenc évig volt bebörtönözve Kufsteinben. Apját is börtönbe zárta a jobboldali reakció. Kiss professzort ezek a családi hagyományok és érzelmi beállítottságok természetesen mindig a haladás oldalára állították. A gyermekgyógyászat széles területén végzett önálló kutatásokat, mintegy száz dolgozata jelent meg. Nemzetközi kongresszusokon tartott előadásainak olyan sikere volt, hogy fiatal orvosok a világ minden tájáról kérték, hogy mellette dolgozhassanak. Eredményeit a tudomány eli[illegible] átveszi. Klinikájának hí[illegible] Pedá-

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Fischer Annie és Székely Mihály lelkes telefonja Moszkvából

Magyar művészkörökben lelkes érdeklődéssel fogadták a híreket a magyar művészküldöttség moszkvai baráti és szeretetteljes fogadtatásáról. Erről beszéltek tegnap a »Don Pasquale« előadásán az igazgatói páholyban *Székely* Mihályné és társasága. Elhatározták, hogy megpróbálnak Székely Mihállyal telefonérintkezésbe lépni, hogy értesüljenek a moszkvai napok részleteiről. Az asszony hazasietett és »beadta« a telefonhívást. Tíz perc mulva jelentkezett a moszkvai Savoy Hotel, a magyar művészkolónia szállása. Székelyné részletesen beszélgetett férjével, majd felhívta az Operaházat, hogy értesítse *Tóth* Aladárt a moszkvai beszélgetésről. Ugyanebben a pillanatban azonban Moszkva jelentkezett és *közölte, hogy Fischer Anny keresi Tóth Aladárt.* Kiderült, hogy ugyanabban az időben, amikor az igazgatói páholy vendégei a telefonhívás gondolatával foglalkoztak, a Moszkvában szereplő magyar művészek is keresték Budapestet.

Ugy *Fischer* Anny, mint *Székely* Mihály egybehangzóan rendkívül lelkesen beszéltek arról, hogy a moszkvai művészkollégák *valósággal tejbe-vajba fürösztik őket.* Művészetüket a legnagyobb elismeréssel fogadják és szeretetteljes figyelemmel kísérik. Bámulatos az a kollégiális kedvesség, amellyel a magyar művészküldöttséget körülveszik. Nem csoda ilyen körülmények között, hogy a magyar művészek pompásan érzik magukat Moszkvában. Valószínű, hogy Moszkva után Leningrádban és Kievben fognak szerepelni.

Klemperer Haifából jelentkezett...

Elhalasztották a ma esti nagy Beethoven-hangversenyt

A Székesfővárosi Zenekar visszatért nagysikerű csehszlovákiai útjáról, amelynek során Prágában két, Pilzenben és Pozsonyban egy-egy hangversenyt adott, *Ferencsik* János vezényletével. A hangversenyek után a karnagyot több, jövő évben esedékes szereplésre szerződtették.

A Székesfővárosi Zenekarnak és a Budapesti Kórusnak ma kellett volna tolmácsolni a Városi Színházban, *Klemperer* Ottó főzeneigazgató vezényletével Beethoven IX. szimfóniáját. Klemperer Ottó azonban maga helyett tegnap távirattal jelentkezett Pafesztinából. A világhírű karmester közli, hogy a repülőjáratok menetrendje megváltozott és ezért nem tud időre visszatérni, a hangversenyt így el kell halasztani. Tegnap körtáviratban értesítették a szólistaszereplőket arról, hogy a mai hangverseny elmarad. El kell halasztani a holnap estére kitűzött Mozart-estet is, amely a multkor Klemperer holland útja miatt maradt el.

Klemperer legújabb távirata

Klemperer Ottó ma délelőtt Haifából újabb táviratot küldött Budapestre, ebben jelzi, hogy holnap, [illegible] este ½9 órai kezdettel tartják meg a Városi Színházban, a Mozart-hangversenyre pedig június 29-én

A külügyminiszterek tanácsa ma a zárlatok feloldásának kérdéséről tárgyal

Miután a külügyminiszterek keddi ülésének végén *Acheson, Schuman* és *Bevin* állást foglalt *Visinszkij* Berlinnel kapcsolatos javaslataival szemben, (a brit külügyminiszter például azzal kezdte a felszólalását, hogy »az alapvető elvek tekintetében leküzdhetetlen nézeteltérés áll fenn«) a tegnapi ülés első szónoka *Visinszkij* volt. *A rövid időre Angliába visszatért Bevint lord Henderson helyettesítette.*

A szovjet

külügyminiszter a nyugatiak ellenvetéseivel kapcsolatban ismét hangsúlyozta, hogy a berlini választások lebonyolítására német személyekből alakítandó bizottságban egyenlő számmal kell képviselve lennie a keleti és nyugati övezetnek. *Acheson* — folytatta *Visinszkij* — a társadalmi szervezetek tagjainak megadja ugyan a jogot, hogy »*zászlókkal és jelvényekkel felvonulhassanak az utcákon*«, de sem ő, sem *Bevin*, sem *Schuman* nem egyezik bele abba, hogy ezek a szervezetek jogot kapjanak jelöltállításra. A szovjet javaslat ellenzői egyetlen komoly érvet nem hoztak fel álláspontjuk igazolására. *Acheson* mindössze azt mondotta, hogy ellenzi az ilyenfajta »komédiát«. Nyilvánvalóan úgy vélte, hogy a társadalmi szervezetek jelöltállítása csak ürügy e jelölés igazi lényegének elkendőzésére. Természetes, hogy *ez az érv sem nem meggyőző, sem nem komoly.* Ezt a lépést csak azzal a törekvéssel magyarázhatjuk, hogy korlátozni akarják a berlini lakosság széles köreinek részvételét a választáson, állapította meg *Visinszkij*, majd újból leszögezte: A társadalmi szervezeteknek jogot kell kapniok, hogy jelölteket állíthassanak és ne csupán felvonulhassanak

niszterek fogadják el Németországot úgy, ahogy van, kettészakítva, de ugyanakkor *szervezzék meg valahogyan a gazdasági együttműködést a két fél-Németország között.* Az *Izvesztija* erélyes hangon bírálva a nyugati hatalmak Németországgal kapcsolatos politikáját, leszögezi: A nyugati kapitalisták megfojtják a német békeipart és ugyanakkor *elősegítik a hadiipar ujjászületését.* (A keleti övezet gazdasági bizottságának berlini értekezletén követelték Kelet- és Nyugat-Németország kereskedelmi kapcsolatainak ujrafelvételét. Heinrich *Rau*, a bizottság elnöke kijelentette, hogy ha erre vonatkozólag rövidesen nem történnek intézkedések, *Kelet-Németország a keleteurópai országokkal köt majd további kereskedelmi egyezményeket.*) Itt említhetjük meg, hogy a Ruhr-vidéken a gyárleszerelések következtében újra rendkívül feszültté vált a hangulat. A munkások több helyen kijelentették, hogy erőszakkal is megakadályozzák az üzemek megbénítását. Két dortmundi műbenzingyár munkásai máris *megakadályozták a gyár leszerelését.*

Világhíradó:

A kínai néphadsereg tovább folytatja előrenyomulását Kanton felé. Noha az előőrsök még többszáz kilométerre vannak Kantontól, a várost máris komolyan veszélyezteti az egyre jobban terjedő partizánmozgalom, amelynek erejét *többszázezer főre becsülik.* A peipingi rádió súlyos kockázattal járó durva kihívásnak minősítette a hongkongi brit hatóságok rendeletét, amellyel feloszlatták a népi Kínával kapcsolatot fenntartó politikai és társadalmi egyesületeket.

A svéd kulturális élet 99 kiválósága közös nyilatkozatban foglalt állást a háborús uszítással szemben, Svédország függetlensége mellett és annak érdekében, hogy *háború esetén ne kényszerítsék az országot katonai támaszpontok átengedésére.* A nyilatkozat, amely erőteljes svéd békemozgalom megindítását jelenti be, leszögezi: Az elszigetelődés ellen folytatott politika éppolyan veszélyes, mint az, amely megakadályozza a béke híveinek tömörülését.

Francia haladó körökben nagy felháborodással fogadták a francia nemzetgyűlés döntését, amellyel felfüggesztette Florimond *Bonte* kommunista képviselő mentelmi jogát. (Megjegyzendő azonban, hogy a javaslatot sok kormánypárti képviselő tartózkodása miatt csak 211:182 arányban sikerült elfogadtatni). *Bonte* ellen azért emeltek vádat, mert *France Nouvelle* című lapjában »az imperialisták hűséges kiszolgálóinak« nevezte a kormány tagjait és mert közölte *Thoreznek* azt a kijelentését, hogy *a francia nép nem fog háborút viselni a Szovjetunió ellen.*

A Trud leleplező cikke a munkásmozgalom szakadárjairól

A Szakszervezeti Világszövetség milánói kongresszusával kapcsolatban a Trud a nemzetközi munkásmozgalommal foglalkozik. Rá-

a békére és az életszínvonal emelkedésére

törekszenek. 28 millió tagot

A békéért minden becsületes embernek harcolnia kell

Június 17-én és 18-án tartja a magyar nép békekongresszusát.

Harrer Ferenc

országgyűlési képviselő, a Radikális Párt elnöke ezzel kapcsolatban a következőket mondotta:

— A háború elleni küzdelemnek egyik leghatásosabb módja a béke erőinek nagyszabású demonstrációja. Ezt a célt szolgálta világviszonylatban a párisi békekongresszus, amelyen a világ minden tájáról egybegyűlt küldöttek bizonyították, milyen hatalmas azoknak a tömege, akik ha kell, minden erejükkel és eszközzel megvédik a békét. A magyar békekongresszus is akkor lesz eredményes, ha a kongresszusi küldöttek mögött az egész ország egy emberként sorakozik fel.

A Magyar Radikális Párt programja — amely a Népfront programja is — a kulturális és gazdasági fejlődés legradikálisabb és egyben legeredményesebb megvalósítása. Természetes, hogy a magunk szellemében, a bennünk bízó értelmiségiek és dolgozó kisemberek érdekében nemcsak a Népfront építő programját, hanem az ezt védő és ezt lehetővé tevő békeprogramot is a legnagyobb együttérzéssel és tőlünk telhető minden erővel támogatjuk.

Nógrádi Sándor

altábornagy így nyilatkozott:

— A béke megszilárdítása és a tartós nemzetközi együttműködés megteremtése a célja a Szovjetunió külpolitikájának. Ezt a célt szolgálják a párisi külügyminiszteri értekezleten előterjesztett szovjet javaslatok. A békéért minden becsületes embernek harcolnia kell, ebben a küzdelemben — amelynek egyik fontos állomása lesz a most egybehívott békekonferencia — természetesen résztvesz néphadseregünk is.

Mihályfi Ernő,

a Kultúrkapcsolatok Intézetének elnöke nyilatkozatában leszögezte, hogy Magyarország nem most kapcsolódik be a békéért vívott harcba. A magyar nép a Szovjetunió vezette békefront egyik bástyája volt és marad.

Ratkó Anna,

a Textilipari Szakszervezet főtitkára a dolgozó nők nevében kijelentette, hogy a nők nagy örömmel fogadják a békekonferencia összehívásának hírét és az üzemekben nagy lelkesedéssel készülnek erre a fontos eseményre.

Balogh István,

a Független Magyar Demokrata Párt elnöke rámutatott arra, hogy a békepolitikával minden hazáját és népét szerető magyar ember elkesedéssel és örömmel ért egyet. A békét célzó minden határozott, sőt elszánt törekvésben és akcióban készséggel vesz részt.

Rácz Gyula,

a DEFOSz főtitkára elmondotta, hogy a dolgozó parasztság a békekonferencia hírére levelek százával árasztja el a szervezet központját. A lelkes és elszánthangú levelek bizonyítékai annak, hogy a dolgozó parasztság egyetlen hatalmas táborba tömörülve, szilárdan helytáll a béke frontján.

Dezséry László

óbudai evangélikus lelkész kijelentette:

— Természetesnek tartom, hogy az egyházak is résztvesznek a béke megvédéséért folytatott küzdelemben. Nem lehet vitás, hogy valóban meg kell védenünk a békét és ennek a célnak érdekében világszerte mozgósítani kell a legszélesebb tömegeket.

A Szovjetunió ...lombiztosítási ...illiárd rubel

A szovjet szakszervezetek, amelyek a Szakszervezeti Világszövetségnek szilárd bástyái, a nemzetközi egységért vívott harc nagyjelentőségű sikerei jegyében készülnek a milánói kongresszusra.

Ugetőeredmények

A futamok helyezettjei: I. Santali, Never Stop. II. Ezresbankó, Ozike. III. Juno, Lucy Frisco, Lilla Sport. IV. Lille Fellow, Főnök, Labda. V. Lis Volo, Idegen, Kazinc. VI. Pazar, Hannibal, Tamara III. VII. Jéke, Merész, Brugós. VIII. Fillér, Ottawa, Prímás. IX. Laura Hammer, Jonny, Porno II. X. Kyra, Avanti II., Juliska. XI. Csongor, Jeanne d Arc, Champion Jun.

Tour de Hongrie!

Budapest—Kecskemét—Budapest országúti kerékpáros versenyt rendez a Kerékpáros Szövetség vasárnap. A versenyzők reggel 7 órakor startolnak a Közvágóhídnál. Eredményeik alapján állítják össze a Tour de Hongrie versenyen induló magyar csapatokat.

Mindenfajta irodagépet veszünk és bérbeveszünk

Bérleti árak.

Irógép és kézi számológép: havonként **25—50** Ft.

villamos számológépek: havonként **75—150** Ft.

Irodagép Értékesítő Nemzeti Vállalat

Budapest, V., Bécsi-utca 8.

állami társadal... költségvetése 17 m...

A Szövetségi Központi Szakszervezeti Tanács elnöksége jóváhagyta a Szovjetunió állami társadalombiztosításának 1949. évi költségvetését 17.491,000.000 rubel összegben.

Az állami kiutalások az előző évhez visz... fél milliárd... Jelentős mé... segélyek és n... üdülőhelyekre ... fürdőhelyeken f... kezelésekre és az ... létesítésére szánt kiad...

Kevesebb bűncselekmény, több házasság Budapesten

A főváros statisztikai hivatala részletes jelentést közöl az év első harmadának eseményeiről. A 206 millió forintra emelt beruházási előirányzatból *az év első négy hónapjában 50 millió forintot fektettek be.* Ebből az összegből 29 milliót közlekedésre költött a főváros.

A házasságkötések száma *ugrásszerűen emelkedett.* Aprilisban 1346 házasságot kötöttek Budapesten, tavaly ugyanebben az időben 944-et. A jelentés adatokat közöl *az életszínvonal további emelkedéséről* és többek között rámutat arra, hogy feltűnő mértékben *megcsappant a bűncselekmények száma.*

Márciusban egymillió métermázsával több árut szállítottak a főváros területére, mint tavaly márciusban.

A fővárosban lényegesen nagyobb az élveszületések, mint a halálozások száma. Aprilisban 311 új iparengedélyt adtak ki.

A jelentés foglalkozik az állatállománnyal is. A múlt évihez viszonyítva *lényegesen emelkedett a lovak száma.*

MINDENT a Háztartási Boltból!

ÁRUDÁK BUDAPEST MINDEN KERÜLETÉBEN ÉS MINDEN NAGYOBB VÁROSBAN!

...vók
...csak
...előbb

...mérkőzik
...gyar szem-
...rlapíró, Pász-
...János — sze-
...eművész állt fel
...n és kettőjük
...ozásától nehezen
... tussok.

Lassú, meggondolt, szinte unalmas összecsapás következett. Terstyánszky végül is 5:3 arányban vereséget szenved ellenfelétől.

Amikor lelép a plansról, halkan odaszól honfitársainak:

— Nagyon vigyázzatok a fiatal Marzira! Félelmetes a tudása!

Gombos »Sanci«, a közkedvelt Európa-bajnok lép a küzdőtérre, hogy kiküszöbölje a csorbát. Szégott. Azt hiszem, hazament és priznicet rakott a fejére.

Pillanatnyilag vezettünk, de Glykais veszített Anselmi ellen és ezáltal az olaszok újra egyenlítettek. Gombos óriási küzdelem után 5:4-re verzi Marzit és újra megszerzi a vezetést.

Ismét a primadonna lép a színpadra. Petschauer az aprótermetű Bini ellen csodálatosan egyik tusst a másik után kapja, végül is keservesen egyetlen tussal győzi le (5:4). Glykais is formába jön, legyőzi Pulitit, úgyhogy most már lélekzethez jutottunk, Magyarország vezet 5:2-re.

Terstyánszky lép újra a plansra és újra veszít. A Horthy által parancsszóra előre bajnokká kinevezett katonatisztet itt kint nem védi az otthoni reakciós társadalom erőszakos támogatása. Idegesen vív és Anselmi aránylag könnyen legyőzi 5:3 arányban.

(Folytatása következik.)

Magyar művészek Bulgáriában

Wladigerov Budapestre jön

Most érkezett haza Bulgáriából Petri Endre zongoraművész, aki közel három hétig vendégszerepelt Szófiában. Elmondotta, hogy Garaival együtt négy hangversenyt adtak.

— Két filharmóniai koncertet és szólóhangversenyt önállóan is adtam — mondja. — Szólóhangversenyeimen többek között a Beethoven Esz-durt játszottam. A hangversenyek mind zsúfolt házak előtt zajlottak le.

— Pancsev Wladigerovval, a legnagyobb bulgár zeneszerzővel barátságot kötöttem és két szerzeménysorozatot is kaptam tőle, azzal a kéréssel, hogy ezeket pesti szerepléseim alkalmával vegyem műsorra. Wladigerov egyébként a jövő szezónban Pestre jön. Garait és engem a jövő évre is meghívtak és akkor már nemcsak Szófiában, hanem a többi bulgár városban is fellépünk. Augusztusra Várnába hívtak meg, ahol a nyári szezón zajlik le.

— Wladigerov, aki zeneszerző, dirigens és zongoraművész egy személyben, megkért arra is, hogy a szeptemberben megtartandó koncertjén is vendégszerepeljek.

Tóth Böske játssza a »Meghajszolt vad« című rádiójáték egyik főszerepét a studió június 17-iki előadásán.

Balázs Béla haláláról megemlékezve a párisi színházi lapok megállapítják azt, hogy utolsó filmjének olyan óriási sikere volt, hogy még a mozik macskáit is elnevezték »Kuksi«-nak. Kéziratai közt állítólag van egy kész szinmű, melynek címe Geothe szavai után »Újra feláll a fű«.

»Az eladott menyasszonyt«, Smetana dalművét június 16-án közvetíti a rádió a szegedi színházból.

Az artistaakadémia első vizsgaelőadása vasárnap délelőtt lesz a Royal Varietében.

...smer... ...szkes... ...tria Danubiana« című öt... ...ivi folyóirat, amelynek szerkesztőbizottságában a világ legkiválóbb gyermekgyógyászai foglalnak helyet. Kiss professzor nemzetközi tekintélyére jellemző, hogy működését a jubiláris számban Arvid Wallgreen, a világhírű svéd gyermekgyógyász méltatta meleg baráti hangon. Ebből a hézagos kis életrajzból sem hagyható ki Kiss professzor mélységes szeretete a képzőművészet iránt. Klinikájának minden folyosóját s a rendelő falait a modern magyar képzőművészet legkvalitásosabb alkotásai díszítik. Három gyönyörű kisgyermek apja. Rengeteg elfoglaltsága mellett mindennap szakít időt számukra, mert nemcsak mint apa, hanem mint orvos is azt mondja, hogy a gyermeknek életszükséglete a szülői szeretet. (D)

Augusztus 11. és 31. között rendezik meg a velencei Biennálét. A filmversenyen az évi 150 filmnél többet gyártó államok nyolc filmmel, az évi 50-nél többet gyártók 4 filmmel, a többi államok egy-egy filmmel szerepelhetnek. Ez vonatkozik a dokumentfilmekre, a rajz-, báb- és egyéb filmekre is. Külön gyermekfilmversenyt is rendeznek.

A Magyar Tudományos Akadémia I. osztálya június 30-án, hétfőn d. u. öt órakor felolvasó ülést tart, melynek tárgya Zolnai Béla rendes tag székfoglalója: »A balladáról«.

A bécsi Theater in der Josefstadt következő darabja Michel Duran »Ideiglenes szabadság« című szinműve lesz. Főszerepére Almássy Zsuzsanna magyar származású szinésznőt szerződtették.

A MIKÉFE Keresztúri-úton levő kertészképzőtelepére felvétetnek 14—18 éves szegénysorsú árva és félárva ifjak. A kertészet minden ágában gyakorlati és elméleti kiképzésben részesülnek és az otthonban díjmentesen teljes ellátást kapnak. Jelentkezés az egyesület XIV. Hermina-út 49 sz. a. központi irodájában.

17

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

A csalódott szerelmes

Halálos szerelemmel a szívében utazott Amerikába. Hozzáillő, kedves, művelt nőt választott. Szűkebb baráti köre örült ennek a románcnak, azt remélték, hogy megnősül és befejezi bohém-életét. Ő maga, a tipikus agglegény, — már nem idegenkedett a házasság gondolatától, amikor erről az asszonyról volt szó. Kamaszos tréfálkozással ismételgette:

— Tudjátok, miért mondom el mostanában olyan sűrűn az esküvői lemezemet? Mert már magam is szeretnék a lemez hőse lenni.

Szép asszonynak muzsikálok...
(Petschauer Attila rajza)

Petschauer esküvői »lemeze« közismert volt a társaságban. Kitűnően tudta utánozni a különböző hitfelekezetek papjainak szónoklatait. Latin és héber idézetekkel tarkított esküvői beszéde sok-sok száz embert kacagtatott meg.

— És most kedves vőlegény és ön, tisztelt ara...

Igy kezdte Petschauer ezeket az ártalmatlan, kedves, de szívbőlfakadóan mulatságos paródiákat.

— Unom már a kelekótya életemet, — hajtogatta amerikai útja előtt — és szeretnék oltárhoz vezetni »egy tisztelt arát«. Hadd röhögjetek...

Házassági terv

Komoly szerelem bontakozott ki a pesti asszony és a vívóbajnok között. Még a losangelesi olimpiász előtt össze akartak házasodni. Az volt a terv, hogy az ifjú nő elkíséri a férjét az amerikai útra. De erről a tervről sportszempontok miatt letettek. Petschauer is egyszerre csak megrettent a házasság felelősségétől és haladékot kért.

— Várjunk, amíg visszajövök. Körülnézek Amerikában is, megpróbálom ott megalapozni a jövőnket.

Fájt az asszonynak ez a huzavona. Ugy érezte, hogy a vőlegénye előbb megjátssza az amerikai karrier esélyét és csak azután, — ha minden kötél szakad — tér vissza Budapestre nősülni és további életet folytatni. A nő fájdalmát az sem enyhítette, hogy Petschauer nagy anyagi áldozatok árán sűrűn felhívta Hollywoodból, szerelmes szavakat suttogott a telefonba és megígérte, hogy visszajön.

Lelkendezve érkezett haza a bajnok. Már a pályaudvaron fogadkozott:

— Sürgősen megszerzem a diszpenzációt. Ha lehet, már holnap megesküszünk!

— Csak ne fogadkozzék, majd meglátjuk — hangzott a hűvös válasz.

Petschauer másnap elrohant a polgármesterhez. Most már nem fogadták olyan viharos lelkesedéssel, mint amikor Csortossal járt itt.. Más szellők fujdogáltak Németország felől. De egy diszpenzáció kiadása nem jelentett különös kegyet és két óra multva Petschauer zsebében az értékes irással száguldott az imádott nőhöz.

— A nagyságos asszony elutazott — ezzel a mondattal fogadta a szobalány.

— Hova? Mikor?

— Ma reggel. Külföldre. Nekem sem mondta meg, hogy hova. A lakást is eladta. Délután veszi át az új lakó...

Szerelemből barátság

A bajnok nem hallgatta tovább a lány meséjét. Félőrülten rohant ki az utcára. Zsebét valósággal égette a diszpenzáció. Artikulátlan szavakat mormogott, önmagát vádolta, miért nem vette el a nőt az amerikai utazás előtt. Aludni nem tudott. Éjszakánként is a várost rótta. Ebben az időben hajnaltájban sokszor látták a vásárcsarnokban, ismeretlen kofákkal tréfálkozott, hogy elterelje a figyelmét saját nagy szomorúságáról.

Esztendők mulva az asszony visszatért Budapestre.

A szerelem elhamvadt, de a kihűlt zsarátnok alatt kikristályosodott a legnemesebb drágakő: a barátság. És Petschauer Attila egglegényként fejezte be dicsőségben és szenvedésben egyformán gazdag színes életét.

(Folytatás következik.)

Kényszermunkára ítéltek egy kegyetlenkedő Horthy-huszárt

Szeged, június 24. (A Világ tudósítójának telefonjelentése.) Szentes, később Bácstopolya, majd Pécs baloldali elemeinek réme volt Klempa György huszárszázados, aki mint a kémelhárítóosztály vezetője üldözött minden haladó gondolatot. Többeket megkínzott és beosztottjaival is kegyetlenkedett. A szegedi népbíróság most *ötévi kényszermunkára ítélte.*

Végh Józsefné

a Goldberger-gyár új vállalatvezetője, halkszavú, karcsu, magas, komoly fiatalasszony. Kislánykora óta szövőgyárakban dolgozott, mint munkáslány és azt mondja, a gép mellett bizony nem tudta volna elképzeni, hogy valaha is ilyen felelős pozicióba kerül. A külső V. kerületben nőtt fel, ott él ma is, ahol nemcsak ismeri, hanem szereti a környék apraja-nagyja. Képzett kollégái ismerték meg a munkásmozgaom törekvéseivel. Ő maga 1938 óta foglalkozik pártmunkával. A felszabadulás után egy évig a Kelimpexnél dolgozott a gyógyszerexport osztályon. Most a többtermelés és a selejtcsökkentés a legnagyobb problémája. Férje Székesfehérvár helyettes főkapitánya. Két fiúgyermekük van. Reggel hivatal előtt, elviszi őket az iskolába és az ovodába. Lehetőleg úgy intézi, hogy a vasárnapjait teljesen gyermekei számára tartsa fenn. Ilyenkor kirándulnak és a kicsik még azt sem engedik meg édesanyjuknak, hogy mással szóba álljon. Néhány hete egy hajókiránduláson táncra kérték a fiatal mamát, a két kisfiú azonban szoknyájába csimpaszkodva követelte, azonnal hagyja abba a táncot és csak velük foglalkozzék. Édesanyja, aki négy lányt nevelt fel s köztük a vállalatvezető a legfiatalabb, meghatottságában végigsíria a beiktatási ünnepséget. Textiliákról lévén szó, közvetlenül és átgondoltan beszélget a divatról is. Mosoly suhan át komoly pillantásán, amikor elmondja, hogy az idén fogja életének első imprimé-ruháját megcsináltatni. (D)

Mozikritika

»Csibészek.« A francia film legszebb hagyományai elevenednek meg Noël-Noël filmvigjátékában, amelynek főszerepét maga a szerző alakítja. A történet magva: hogyan férkőzik közel egy javítóintézet vásott lakóinak lelkéhez a fiatal nevelő, aki frissen szerzett diplomájával a zsebében, tele ambícióval, idealizmussal és optimizmussal, elhatározza, hogy a kérlelhetetlen szigor, a megfélemlítés és a kollektív büntetés látszólag hatásos eszközei helyett a lélek jó és nemes tulajdonságaira appellálva formál embert a bűn útjára tévedt, vagy rossz hajlamú gyermekekből. Noël-Noël pszichológiai elmélyedése és színészi képességei rendkívül finommá, emberivé, sőt megkapóvá teszik a filmet anélkül, hogy az hatásvadászóvá válna. Partnerei mind kitűnő színészek, a 8—10 éves gyermekek színjátszóképessége és jellemábrázoló készsége magas művészi fokon áll. A kísérőzene stílusos, a gyermekkórusjelenetekben igen hatásos.

Gyermekfoglalkoztatót létesítettek a hajdúböszörményi moziban. A szülők örömmel fogadták az újítást. Szívesen rábízzák gyermekeiket a képzett pedagógusra, míg ők az előadást nézik.

E héten az új filmhíradóban riportot látunk a Budapesten megrendezett országos békeértekezletről.

Gergely Sándorról, az Irószövetség elnökéről ír a Pravda, mint a moszkvai Puskin-ünnepség vendégéről.

Dániában rajzfilm készült Andersen meséjéből, a Tűzszerszámról.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Szombat délután 1 órakor temetik Abonyi Gézát

A Nemzeti Színház gyászjelentése

Ma reggel gyászjelentést adott ki a Nemzeti Színház Abonyi Géza haláláról:

»A Nemzeti Színház igazgatósága és egész személyzete nagy szomorusággal jelenti, hogy Abonyi Géza, a Nemzeti Színház örökös tagja, a magyar színészet kiválósága, a magyar színművészet fejlődéséért folytatott három évtizedes eredményes munka után, 1949 június 23-án hajnalban elhúnyt. Temetése szombaton, június 25-én délután 1 órakor lesz a Nemzeti Színház előcsarnokából a Kerepesi temetőben Budapest székesfővárosa által adományozott díszsírhelyen, a római katolikus egyház szertartása szerint.«

Jubilál a Sebestyén-„dinasztia" legifjabb tagja

Színházi körökben csendben ünnepelték *Sebestyén* Dezső harmincesztendős jubileumát. A Budai Szinkör, a Városi Színház, a Fővárosi Operettszínház volt igazgatója, aki a felszabadulás óta a Pódiumban látja el a titkári teendőket, híres színházi család tagja. Néhai Sebestyén Gézának és Sebestyén Mihály kitünő színigazgatónak az öccse. A család ezenkívül ismert művészeket is adott a színházi világnak.

— Szó sincs hangos ünnepségről — mondotta, amikor felkerestük — csupán néhány barátom ásta ki, hogy bizony *pontosan harminc esztendővel ezelőtt léptem színházi pályára.* Az 1919-es kommün idején a Tanácsköztársaság megbízásából Reinitz Gézával vezettem a »Kollektív Színtársulat«-ot.

A Sebestyén-fiúk apja, a színházi világban közismert Sebestyén bácsi huszonnyolc esztendeig volt villamoskalauz. Szerény fizetéséből nevelte fel nagyszámú fiait. Sebestyén Dezső fivére oldalán a Budai Szinkörben folytatta munkáját, majd 1924-től 1930-ig a Városi Színháznak volt helyettes igazgatója. Ekkor került a Fővárosi Operettszínház élére. A humoráról is nevezetes *Sebestyén* Dezső megilletődötten emlékszik vissza erre az időre.

— Beöthy László, a színigazgatók akkori nesztora volt az első, aki felkereste és gratulált. Éppen egy csinos, fiatal színésznő tartózkodott az irodámban. Félrehívott és igy szólt: »Mint fiatalembernek adok egy tanácsot. Igazgatás közben lehet udvarolni, *de udvarlás közben nem szabad színházat igazgatnia.*

A klasszikus operetteket honosította meg *Sebestyén* Dezső a Fővárosi Operettszínházban. *Alpár* Gitát is ő hozta először vissza Budapestre a nagy németországi sikerek után. Magas gázsit kért a széphangu színésznő, ezer pengőt egy estére. A színigazgató le akarta csökkenteni ezt az összeget és valósággal szállóigévé vált akkori mondása:

— Drága művésznő, ezer pengő fellépti díj esténként még akkor is túlsok, ha nem kapja meg.

Hegedüs Gyula utolsó szerződése a Fővárosi Operettszínházhoz szólt. A nagy színész öt nappal a bemutató előtt halt meg, úgyhogy mást kellet szerződtetnie a szerepre. A tragikus eset napján egy ujságíró felhívta Sebestyén Dezsőt és megkérdezte, hogyan gyászolja a színház Hegedüs Gyula halálát. A direktor mélabúsan válaszolta:

— Amikor a gyászhír elterjedt, egy órára megállt az elővétel!

Amikor a Városi Színházat igazgatták Sebestyének, sok bajuk volt az akkori jobboldali városháza uraival. Egy alkalommal a Kereszténypárt zord vezére, aki különben állandóan színésznőket protegált, felhívta a direktorokat és nekik szegezte a kérdést: »Hogy állanak az urak a szervezkedéssel? Megvan már a társulat?« Sebestyén fanyalogva felelte: »Köszönöm érdeklődését, pártarány szempontjából rendben vagyok, most már csak néhány színész kellene.«

Megkérdeztük a jubiláns *Sebestyén* Dezsőt, mi a programja a következő harminc esztendőre. Mosolyogva felelte:

— Váltózatlan! Ott szeretném folytatni, ahol 1919 augusztusában abbahagytam.

Kilencven százalékra emelik a munkás- és parasztszármazású hallgatók arányszámát a Színművészeti Főiskolán

A *Színművészeti Főiskola* ősztől kezdve, még inkább mint eddig, a *nép főiskolája lesz.* Ez év nyarán még a hároméves terv keretében *sor kerül a főiskola kibővítésére.* Néhány hét mulva megkezdődik az építkezés:

szeptemberre egy emelettel magasabb lesz az intézet.

A kibővített épületben jut majd hely a színész- és színházi rendezői mellett az operett, filmrendezői, filmdramaturgiai és filmtechnikai tanszakoknak is, amelyeknek feladata ötéves tervünk művészeti munkaerőszükségletének biztosítása.

A hallgatók társadalmi összetételének megjavítása terén már eddig is jelentős eredmények mutatkoztak. A Színművészeti Főiskola vezetői — követve a Magyar Dolgozók Pártja kultúrpolitikai útmutatásait —

az 1949—50-es tanévben a munkás- és parasztszármazású főiskolai hallgatók arányszámát 90 százalékra emelik.

Gyökeres újítás, hogy *az általános iskolák nyolcadik osztályából kikerülő 15—17 éves lányok és fiúk is jelentkezhetnek.* Az üzemekből kikerülő és általános iskolát végzettek az úgynevezett »Révai-osztályokban« készülnek majd a szakéretségire, amely továbbtanulásukhoz szükséges. *A főiskolára beiratkozottak számára 100, 200 és 300 forintos ösztöndíjakat biztosítottak.* A főiskola mellett *népi kollégium* működik, amely havi 5—30 forintért lakást és ellátást ad a rászoruló munkás- és parasztfiataloknak.

A gyarmatutcai szinkronmüteremben most Kemény László, Bárdy György, Tapolczay Gyula, Justh Gyula, Kamarás Gyula, Gyarmathy Anikó és Hom Pál dolgoznak Pudovkin »Tűz és fergeteg« című filmjének magyar szinkronfelvételein.

Nyiregyháza környékén az állami birkagazdaságban folynak most a birkatenyésztésről szóló kisfilm felvételei.

Basilides Ábris fiatal filmrendező néhány napja a tokaj—rakamazi vasúti híd építésénél tartózkodik. Forgatja a »Vasút« című új magyar dokumentfilmet.

Puskin születésének 150 éves jubileumára készült filmet a szovjet közönség nagy érdeklődéssel fogadta. A kísérőzenét Csajkovszkij, Rimszkij-Korzakov és Hacsaturján műveiből állították össze.

A Madách Színházban játszották Petrovnak »A béke szigete« című darabját. Az Izvesztija jelentése szerint rajzfilm készült belőle a Szovjetunióban.

Lendületesen fejlődik a magyar hormongyártás

Magyar gyógyszerek a tbc és érelmeszesedés ellen

A magyar gyógynövény mindenkor híres volt. Rengeteg ment belőle külföldre, — de filérekért. Külföldön dolgozták fel a magyar gyógynövényt, olyan gyógyszerkészítményekké, amelyek azután elkerültek a világ minden tájára. Most gyógynövényeinket itthon, elsősorban a Richter-gyárban dolgozzák fel. Itt készülnek például a digitalis növényi gyógyszerek,

a szívbetegség fontos orvosságai.

Ugyancsak a Richter-gyár állítja elő a különböző vérzéscsillapító anyarozs-készítményeket.

A növényi termékekből gyártott gyógyszereken kívül azonban a gyár hormonok, organotherapikus és szintétikus gyógyszerek készítésére is specializálta magát. Sikerült a gyárnak gazdaságosan előállítani az eddig külföldről behozott cholesterint, melyből

a szexuális életet szabályozó hormonokat

gyártják.

A trombofort nevű új véralvasztó szernek nagy jelentősége van műtéteknél, gyomor- és tüdővérzések elállításánál. Ez a gyógyszer már piacon van és most térnek át nagybani gyártására.

Részben magyar készítménnyel tudjuk már fedezni szükségletünket theophyllinben, amely

az érelmeszesedés gyógyszere.

Ez év végére nem lesz szükség behozatalra.

Most kezdték el gyári mérlekben egy igen fontos gyógyszer előállítását. Ez egy para-amino-szalicilsav észter, amelynek

a tbc-elleni harcban

lesz nagy szerepe.

Az emberi szervezet nemi funkcióinak szabályozására igen fontos szer a kétféle gonadothrop-hormon. Ezeknek a gyártását a Richter-gyár a felszabadulás óta a tízszeresére emelte és jelentős kivitelt bonyolít le belőle.

Megbukott az angol szakszervezeti vezetők kommunistaellenes hadjárata

Az Egyesült Nemzeteknek az emberi jogok világchartáját előkészítő bizottsága — mint a TASzSz jelenti — befejezte ötödik ülésszakát. Az ülésszak munkáját az jellemezte, hogy az amerikai vezetés alatt álló többség visszautasította azokat a szovjet javaslatokat, amelyek a munka, pihenés, társadalombiztosítás, művelődés, *az állam irányításában való részvétel jogának biztosításáról*, valamint a fasiszta és demokráciaellenes szervezetek megtiltásáról szóltak. Az elfogadott tervezetet és a fel nem vett cikkelytervezeteket most szétküldik a tagállamok kormányainak, hogy tanulmányozzák és benyujthassák javaslataikat. A válaszok megérkezése után a bizottság *jövő tavasszal folytatja munkáját.*

Pavlov

szovjet delegátus a záróülésen erélyes hangon bírálta a bizottság munkáját. Követelte, dolgozzanak ki új egyezménytervezetet és ez foglalja magában mindazokat az alapvető emberi jogokat, amelyeket a szovjet küldöttség javaslatai előirnak. A szovjet kiküldött kijelentette: Az új tervezetnek az egyszerű emberek milliói számára világszerte életszínvonaljavulást kell hoznia, meg kell akadályoznia a fasizmus újjászületését és *meg kell szilárdítania az általános békét. Pavlov* az elfogadott tervezetről kijelentette, hogy az nem tartalmaz olyan konkrét javaslatokat, amelyek köteleznék az államokat, hogy meg is valósítsák az alapvető szabadságjogokat, hanem éppen ellenkezőleg, mindenféle korlátozásokat és fenntartásokat ir elő, amelyek a gyakorlatban semmivé teszik az emberi jogokat és *széles teret nyitnak a rendőri önkénynek.*

Az angol

szakszervezetek vezetőinek kommunistaellenes politikáját bíráló cikkében a moszkvai *Trud* megállapítja: Minél jobban közeleg a II. Szakszervezeti Világkongresszus megnyitásának napja — annál nagyobb riadalom tölti el az angol Trade Union reakciós vezetőit, *Beakint* és *Tewsont*. A szovjet lap emlékeztet arra, hogy *Tewson* szakszervezeti főtitkár nemrég külön füzetben számolt be a Trade Union tevékenységéről, erősen felmagasztalva azt, majd hangsúlyozza: *Tewson* a kommunistaellenes megmozdulások sötét lelkesítője füzetében rágalmakkal illeti az angol kommunistákat. A »munkáspártiak« és a tradeunionisták *kommunistaellenes hadjárata azonban máris megbukott.* Az angol szakszervezetek tömegei már többizben tiltakoztak a kommunisták üldözése ellen. A *Trud* ezután részletesen ismerteti Tewsonéknak azt a magatartását, amellyel teljesen egyetértenek a kormánynak a dolgozók életszínvonala állandó csökkentéséhez vezető politikájával, majd befejezésül leszögezi: Az egyre szélesedő sztrájkmozgalmak azt bizonyítják, hogy az angol dolgozók a reakciós vezetőkkel szemben is *kiállanak igazságos követeléseik mellett.*

Az amerikai

Szláv Kongresszus lengyel bizottsága *Trumanhoz* intézett emlékiratában élesen elítéli az Atlanti Egyezményt. A memorandum megállapítja: A világ népei gyanakodva figyelik az USA politikáját, a fegyverek, pénz és katonai szakértők küldését Görögország, Törökország és Irán korrupt kormányainak támogatására, valamint *a 400 »védelmi támaszponi« fenntartását a világ minden táján.* A bizottság követeli, hogy szüntessék be a Szovjetunióval és a népi demokráciákkal szemben alkalmazott gazdasági megkülönböztetéseket és tilalmakat és vegyék fel a rendes, békés kereskedelmi kapcsolatokat ezekkel az országokkal. Az emlékirat befejezésül felszólítja *Trumant*, engedjen az amerikai nép békevágyának és »nyujtson békejobbot a Szovjetunió felé«. Itt említhetjük meg azt a jelentést, amely közli, hogy miközben a görög demokratikus hadsereg tovább folytatja sikeres harcait, *Van Fleet* tábornok, a görögországi USA-misszió vezetője újabb utasításokért és *újabb kölcsönért Washingtonba utazott.*

Beemelték a Lánchíd alsó láncát

Szürke lesz az új híd szine — Kijavították az oroszlánokat

Az újjáépülő Lánchíd munkálatai tegnap délután döntő szakaszhoz érkeztek. *Befejeződött a híd alsó láncának beemelése.*

— November 20-án — mondotta munkatársunknak az építésvezető műszaki tanácsos — menetrend szerint elkészül a Lánchíd és szebb lesz, mint valaha.

A közlekedésügyi minisztérium engedélyével átmehetünk az épülő hidon Pestről Budára. Hegesztők, szegecselők dolgoznak lázas iramban. Az építőmunka szinte legendás rohamban halad. A tartópillérek között karcsún ível át az óriási tartólánc. A láncok szerelése éjjel-nappal változatlan iramban folyik.

Az építés vezetője elmondta, hogy a híd arculata teljesen azonos lesz a régi Lánchidéval, csak a hídfők lesznek korszerűbbek, továbbá a mostani terhelésnek megfelelően *erősebb lesz az új Lánchíd.* Egyébként változatlanul csak gyorsforgalmi járművek közlekedhetnek rajta.

Kijavították már a sérült oroszlánokat is. Az új híd színe grafitszürke lesz.

Négyszáz tonna láncanyag

A munka üteme semmivel sem lanyhább az Erzsébet híd roncsainál sem, ahol Kurilla János vezeti a kiemelési munkálatokat. 1948-ban rögzítették a pesti kapuzatot a hozzátartozó horgonylánccal együtt. Kiemelték a híd mederben lévő részének a pesti part melletti szakaszát és a déli mederláncot.

Az idén program szerint *az északi mederláncot emelik ki és bontják szét* robbantással. A robbanóanyagot búvár helyezi el a víz mélyén.

Alkalmunk volt megtekinteni Polcz István búvár munkáját. Az emelőpillér körül fodrozott a víz és egy csónakban kereket forgattak a munkások. Ez a kerék egy szerkezetnek az alkatrésze. Ez a szerkezet küldi a búvárnak a levegőt a víz mélyére.

Izgalmas pillanat volt, amikor nagy loccsanással, mint valami vízszínre felvágódó szörnyeteg felbukkant a búvár. Társai rögtön levetköztették. Nagy burát vettek le a fejéről. Polcz István eddig 400 tonna láncanyag kimelésénél működött közre. Ebben az évben még 1200 tonna körüli láncanyagot fognak kiemelni.

Hősi harc a vízzel...

— Hősi harcot kell vívnunk a vízzel — meséli Polcz István. — Tíz-tizenkét méter mélységig néha negyedóráig tart a leereszkedés útja. A teher, amit a búvárnak cipelnie kell, 90 kiló. A cipő 16 kiló, a mell és hát súlya 44 kiló. Tízméterenként egy légkörnyi levegő nyomása nehezedik a szervezetre. Előfordul, hogy 4—5 órán át is dolgozom a mélységben. Ha vételtelenül rosszullét környékez, feljövők a létrán — nevet. — De ez ritkán történik meg. Ha rossz az előérzetünk, nem szállunk vízbe. A víz alatti nagy tájékozódási készségre van szükség, előzőleg tanulmányozni kell a kiemelendő anyag helyét és mennyiségét. A víz sodrán kívül a legnagyobb veszély lehetősége az, hogy valamibe beleszorulunk. Ez esetben csak búvártársunk segíthet rajtunk.

Ezt pihenőben mondta. Utána hamarosan nekiöltözött az útnak és újra lemerült, hogy a híd roncsai minél hamarabb felszínre kerülhessenek (S. J.)

Központi Minőségi Ellenőrző Intézet lesz a Technológiából

Az ipari termékek jobb minőségéért folytatott harc igen fontos állomásához érkezett el azzal, hogy az iparügyi kormányzat rendeletére a József-körúton lévő Anyagvizsgáló és Technológiai Intézetet néhány napon belül a nehéz- és könnyűipari minisztériumok felügyelete alatt álló

Központi Minőségi Ellenőrző Intézetté

szervezik át. Az új intézet, az egyes iparágak és üzemek legjobb szakembereivel együttműködve,

rendszeresen vizsgálja majd a kivitelre kerülő iparcikkeket.

A jövőben csak kifogástalan minőségű magyar iparcikkek kerülnek külföldre, méltón képviselve a fejlődő magyar ipar teljesítőképességét és jóhírnevét.

A sirásó drámai vallomása a balti nyilas-hóhérok ügyében

A hidegségi és balfi nyilas gyilkosok ügyének tárgyalását ma folytatta Jónás népbírósági tanácselnök.

Tamási János tanu elmondotta, hogy annakidején Balf község sírásónak jelölte ki, hogy a meggyilkoltak rendes sírba kerülhessenek.

— Munkaszolgálatosokat kaptam segítségül és azok ásták a sírokat. Varga Tibor volt egy alkalommal az őr. Viccet meséltem és ezen az egyik munkaszolgálatos nevetett. Varga erre odébb vitte és főbelőtte. Amikor mondtam neki: »Tibi, ne tégy ilyet«, megfenyegetett, hogy engem is meggyilkol. 70—80 személyre méretezett sírgödröket ásattam, a legnagyobb sírba *háromszáz holttestet földeltünk.*

A tárgyalás tart.

Lelkesen készül a Világifjúsági Találkozóra a lengyel és bolgár ifjúság

A népi demokráciák ifjúsága hatalmas lendülettel kezdett hozzá a Világifjúsági Találkozóra való előkészületekhez.

Bulgáriából és Lengyelországból

egyaránt hírek érkeznek arról, milyen lázas munka indult meg mindkét országban, hogy ifjúságuk megfelelően képviselje a két szocializmust építő ország felszabadult fiatalságát. Ugyanakkor felkészülnek a Világifjúsági Találkozót követő világifjúsági kongresszusra, amelynek

politikai jelentősége még nagyobb,

mint magáé a találkozóé.

A Bolgár Ifjúsági Népi Szövetség végrehajtó bizottsága elhatározta, hogy a kongresszusra 25, a VIT-ra 250 küldöttet indít útnak. Első ülésén a bizottság elhatározta, hogy a találkozón

népi balettel, ifjúsági kórussal, sportcsoporttal, gyermekkórussal, zenekarokkal, szólistákkal

és fiatal kultúrtagokkal vesz részt, továbbá elküldi a legjobb brigádmunkásokat és eljönnek az ifjúsági mozgalom vezetői. Elhatározták azt is, hogy a résztvevők 30 százaléka főiskolás lesz.

A rádió ifjúsági műsorát

is a kongresszus és a VIT előkészítésének szentelik, egy héten át csak ezzel foglalkoznak.

A lengyel ifjúság

sem marad azonban el a bolgár mögött a munkában. Kultúr- és sportműsorral jönnek a találkozóra. Már készülnek egy kiállításra, amely a lengyel ifjúság életét és munkáját mulatja. Nagyban folynak az előkészületek a művészeti csoportok megszervezésére. Május közepén válogatták ki Varsóban 2000 üzemi, iskolai és vidéki ifjú közül

a kultúrműsorok résztvevőit

és felállítottak egy kéthónapos előkészítő tábort a sportversenyeken résztvevők számára.

Házasság. Bakos Ákos szerkesztő (Székesfehérvár) eljegyezte Bindernits Magdát. (X)

A winterthuri per botrányos háttere

A magyar sajtó nagy vonalakban már beszámolt annak a botrányos pernek előzményeiről, amelyet a svájci Winterthur bírósága Vitianu, a berni román követség tanácsosa és felesége ellen indított. A román sajtó a vádemeléssel egyidejűleg minden kétséget kizáróan bebizonyította, hogy a koholt vádak alapján indított pernek kizárólag az a célja, hogy becsületében támadja meg a Szovjetuniót és a népi demokráciákat. A svájci kormány a cél érdekében

meghiusította a döntőbírósági tárgyalásokat

és nem adott vízumot a védelem sok tanujának sem.

A per kezdetén a bíróság — súlyosan megsértve a nemzetközi jogot — visszautasította a védelemnek Vitianu diplomáciai sérthetetlenségével kapcsolatos perbeli kifogásait, majd a vádiratban súlyos rágalmakkal illette a román népi demokráciát és Vitianut. A vád tanui kizárólag román emigránsok (volt nagyiparosok, üzletemberek és spekulánsok) voltak és a bíróság minden eszközzel megnehezíti a védelem tanuinak vallomását is.

A védelem tanui közül Pierre Roland Lévy, a kiváló francia jogász a bíróságot megleckéztetve rámutatott,

milyen demokratikusan működik a román népköztársaság törvénykezése

és leleplezte a svájci bíróság erőszakos és önkényes eljárását. Marcel Villard ismert francia jogásztól a bíró többek között megkérdezte, van-e olyan »normális élet« Romániában, mint például Párisban? A tanu határozott hangon azt válaszolta, hogy a román népköztársaság, amelyet nemrég meglátogatott, lendületesen újjáépülő ország, ahol az emberek minden erejüket latbavetik a demokratikus fejlődés, a nép anyagi és kulturális színvonalának emelése, a béke és a szabadság érdekében.

BORGWARD-gyártmányú
3-tonnás teherautó
4000 forintért eladó.
Cím a kiadóhivatalban

Budapesti Nemzetközi Őszi Vásár
1949 szeptember 16—október 2
Kiállítók jelentkezése július 15-ig
az Árumintavásári és Kiállítási R. T.-nál
Budapest, VI., Szegfű u. 6. Telefon: 183-980. 183-989, 181-093, 181-095. Távirati cím: INTERNEX.

15

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Görgényi Istvánnak 1945-ben írt Petschauer-tanulmánya megállapítja, hogy Petschauer tragikus hőse volt a los-angelesi olimpiásznak. Azzal a tudattal hajózott át Amerikába, hogy nem lehet belőle egyéni olimpiai bajnok.

Nehézség nélkül jutott be a döntőbe a favorit magyar kardcsapat. Így hangzott a hazaérkezett hivatalos távirat:

»A magyarok nemzetközi körmérkőzésén Piller úgy Petschauert, mint Kabost biztosan verte és feltartóztathatatlanul halad előre a végső győzelem felé. Különösen Petschauer szereplése keltett nagy csalódást.«

A tudósítások megállapították, hogy Piller váratlanul kikapott a

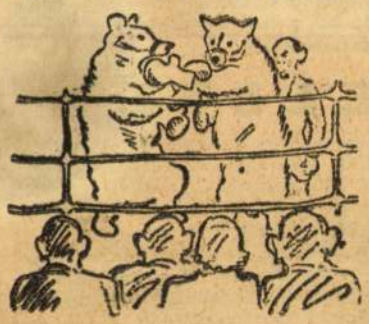

Medvemeccs
(Petschauer Attila rajza)

fiatal Pintontól az egyéni versenyben és Petschauernek kellett a csorbát kiköszörülni. Ugyszólván lépte a hosszúnövésű Gaudinit, 5:0-ra verte már a híres Marzit és végül háromnegyedórás cicázás után 4:5 arányban megverette magát Pintontól. Végül is Piller győzött az egyéni bajnokságban.

Német bíró a csapatversenyen

A csapatbajnokságon megismétlődtek az amsterdami izgalmak. Már 7:7-re állt a küzdelem. Teljesen nyilt volt a verseny. Két mérkőzés volt hátra: Petschauer Marzi ellen, Piller Gaudini ellen.

Piller gyorsan elvérzett 5:1 arányban! Fájdalmas vereség! Az olasz kolónia tombolt örömében. Biztosnak érezték a győzelmet, hiszen a tussarány 62:58-nak mutatkozott a javukra, tehát ha veszt is Marzi Petschauer ellen, elég ha két tusst bevisz: máris biztosította az olasz győzelmet.

Német döntőbíró vezetésével kezdődött a titáni küzdelem.

Marzi hatalmas lendülettel indított és pillanatok alatt leszorította Petschauert a pensről. Újrakezdésnél még nagyobb elánnal kezd az olasz, de Petschauer feltartó szúrása biztosan ült és a zsüri egyhangúan tusst ítélt. Első eredmény: 1:0 Petschauer javára.

Marzi idegeskedik. Feltolja sisakját, citromot kér.

Folytatják a mérkőzést, az olasz állandóan védekezésre szorul. Óvatosan játszik félelmetes kardjával, de a végén nagyot csattan Petschauer vágása. A zsüri megítéli a tusst: 2:0 Petschauer javára.

Drámai gyorsasággal szikrázik a kard. Petschauer fantasztikusan küzd, jól tudja, hogy nem elég nyerni: nem szabad tusst sem kapnia.

4:0 után újra összecsapnak. Hatalmas moraj fogadja az olasz szurkolók táborában Marzi rohamát. Az olaszok tusst követelnek, de minden túlzott lelkesedés felesleges. A lovagias Petschauer maga mutatja a tusst. Eredmény: 4:1.

Két perc szünetet rendel el a vezetőbíró.

Idegizgalomban telik a százhúsz másodperc. Az olaszok felette nyugtalanok. Hát mégis el lehet veszíteni ezt a mérkőzést? Hát lehetséges, hogy Marzi két tusst sem tud bevinni a vadmagyarnak?

Petschauert körülveszik a magyar vízipólózók, akik jobban drukkolnak, mint amikor a saját győzelmükről van szó. Németh James szent fogadalmat tesz:

— Ide hallgassatok, fiúk! Ha Attila »kicsinálja« az olaszt és megnyerjük a csapatbajnokságot, úgy ahogy vagyok gyönyörű zakómban, beugrok a vízbe...

És a közeli uszoda zöldeskék vizére mutat.

(Folytatása következik.)

Világ

A lengyel miniszterelnök távirata Dobi Istvánhoz

Cyrankiewicz lengyel miniszterelnök a lengyel-magyar barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyujtási szerződés első évfordulója alkalmából meleghangú táviratot intézett Dobi István miniszterelnökhöz.

közötti kölcsönös együttműködésnek értékes köteléke. Állandóan növekvő hozzájárulást jelent népeink részéről az igazságos béke megszilárdításához és a haladás megvalósításához« — irja többek kö-

képviselők választásáról szóló 1913.
en a névjegyzékre vonatkozó összes
t és egyéb okiratokat bélyegmente-
dézett 1913.évi XIV. törvény más-
lamul kell kiállitani.
n előfordult, hogy egyesek a tör-
nni vonakodtak, a hatóságom alá
lokat, intézeteket, illetve iskolá-
z rendelkezésének szigoru megtartá-
ügyi m. kir. miniszteréről,

Ezer iskolapad aluminiumból

A KIOSz értekezletet hivott össze, amelyen megvitatták, hogy miképpen lehetne a gazdasági életben az aluminiumot minél szélesebb körben felhasználni. Az értekezlet határozata alapján felkérik a kisiparosokat, hogy minél több aluminiumot használjanak. Ez a kívánság annál is inkább megokolt, mert amíg külföldön egy-egy kisiparos aluminium felhasználási fejadagja 1 kg, addig nálunk csak 40 deka.

Az aluminium nagyipari feldolgozása terén komoly a fejlődés, megkezdték az aluminium fürdőszoba csempe készítését. A fajanszcsempe négyzetméterenként 80 forintba kerül, az aluminiumcsempe ára viszont négyzetméterenként 30 forint. Az aluminiumcsempe gazdaságosabb és szebb is. Eddig 1000 iskolapadot készítettek aluminiumból és 3000 telefonkészüléket, bakelit helyett. Az aluminium telefon-

Will Rogers, Amerika legnagyobb humoristája, aki egyszerű tehénpásztorból (cow boy) lett világhírresség, Calvin Coolidgeot, az Egyesült Államok akkori elnökét tartotta az ország legbutább emberének. Mikor már óriási sikerei voltak Will Rogersnek, mint írónak, színésznek és politikusnak, bemutatták a humoristát az elnöknek. Ez a

13

Petschauer Attila vidám élete ÉS TRAGIKUS PUSZTULÁSA

IRTA: KRISTÓF KÁROLY

Temetésen

Még ennél a kis epizódnál is kínosabb jelenet játszódott le kettőjük között Hegedüs Gyula temetésén. Közös taxival mentek ki a temetőbe. A magyar színészet nagy halottját az ifjúság is gyászolta. Diákok, cserkészek álltak sorfalat.

Csortos és Petschauer elhaladtak közöttük. Az egyik kisfiú kilépett a sorból, szalutált Petschauernek és így szólt:

— Bajnok úr, kérek egy autogrammot!

Ceruzát, noteszt tolt a bajnok orra elé.

Petschauer, aki szerette a heccet és jól érezte, mi lobog most Csortos belsejében, még ugratta is illusztris barátját.

— Hát te ismersz engem, kisfiam? — kérdezte a gyereket.

— Hogyne ismerném a mi bajnokunkat! — hangzott a válasz.

De alig távozott a kisfiú, egy másik gyerek lépett hozzájuk. Csorboshoz fordulva autogrammot kért.

A művész nem nagyon szerette az ilyesmit, de most erkölcsi kötelességének tartotta a revansot és látható örömmel írta alá a papirost. Rövid ideig tartott ez az arány. Egyszerre több gyermek lépett Petschauerhez, valamennyien autogrammot kértek.

— Kettő-egy a javamra, három-egy, négy-egy... — számolta Petschauer egy zsűrielnök kérlelhetetlen és fellebbezhetetlen hangján.

Abban a pillanatban, amikor Petschauer 16:2-nél tartott, Csortos dühösen faképnél hagyta.

— Öhö-önnel sem megyek többet temetésre! — mondotta haragosan.

A harag nem tartott sokáig.

A halandzsa művésze

Karinthy Frigyes egyszer azt mondta:

— A halandzsát valóban én találtam ki, de akusztikailag Petschauer tökéletesítette.

A nagytehetségű vívóbajnok órákig tudott »kapásból« beszélni bármilyen nyelven, anélkül, hogy bárki is gyanította volna, hogy az illető nyelven csupán néhány szót tud.

Franciául angolul, hollandul, héberül vagy szerbül temetési beszédeket tartott olyan bámulatos akcentussal, hogy a hallgatóságot bámulatba ejtette. (Az egyik híres budapesti rabbinak olyan tökéletesen utánozta a hanglejtését, hogy a lelkipásztor maga kérte egyszer: adja elő ezt a lemezt).

Mazzini az olasz vívószövetség elnöke Budapesten járt. A tiszteletére rendezett banketten Terstyánszky és Petschauer mellé ültették. Vidám hangulat kerekedett és Petschauer elhatározta, hogy »meghalandzsázza« Mazzinit. Folyékonyan kezdett »olaszul« beszélni, a szép nyelv minden zöngéjét visszaadta a hangja anélkül, hogy a szavaknak bármi értelme lett volna. Mazzini összeráncolt homlokkal figyelt, egy darabig udvariasan bólogatott, majd odament az öreg Santellihez.

— Nem tudom, hogy mi van velem — panaszkodott — ez a Petschauer olyan szépen beszél olaszul, mégsem értek belőle egy árva szót sem.

Santelli nevetett és éppen meg akarta magyarázni a csodát, amikor megkezdődött a felköszöntők sorozata. A hivatalos tósztok után Petschauer talpraesett olasz-halandzsa beszédet mondott, majd leleplezte önmagát és franciául így szólt Mazzinihez:

— Portugál anyától születtem és ezért lisszaboni akcentussal beszélem az olasztl

Mazzini végül megértette a tréfát és egész este kérlelte a tréfás magyar bajnokot, hogy beszéljen vele — olaszul.

VI. FEJEZET

Horthy kijelöli az olimpiai bajnokot

Horthy Miklós »kormányzó« vagy ahogy titokban emlegették: a »kormányos«, jó vívónak tartotta magát. Rendszerint lojalitástól csepegő katonatisztekkel vívott, akik nem merték megverni, hanem hagyták magukat legyőzni és aztán habzó szájjal dicsérték főnökük páratlan vívói zsenialitását. (Éppen így rendkívül tehetségtelen bridzsjátékos volt Horthy Miklós, de nem tűrte, hogy veszítsen és jaj volt annak, aki partit nyert ellene).

Szerette magát a vívósport patrónusának feltüntetni. Mindenbe beleavatkozott, még a vívószövetség választmányának kijelölésébe is. Petschauert rendkívül irigyelte világhíres harcimodoráért és házi vívómesterének az öreg Santellinek meg is mondta: szeretné ezt a vívóstílust elsajátítani. Trenirozott is vele szorgalmasan az olasz mester, de nem ment a dolog. Egyszer aztán Horthy megelégelte a sok kudarcot és ráripakodott Santellire:

— Hagyjuk ezeket a lagymatag fogásokat! Megmondtam magának, hogy úgy akarok vívni, mint Petschauer.

Mire az öreg olasz, a maga jellegzetes modorában így hárította el magától a lehetetlen feladatot:

— Abszurdum, abszurdum! Petschauer lenni bolond, te lenni kormányos!

(Folytatása következik.)

Marosán György

könnyűipari miniszter a munkásmozgalom régi harcosa. Rendkívüli közvetlenségével — amelyet miniszter korában sem vetett le — nagy népszerűséget szerzett magának, Pékinas volt, tizenöt éves korában már szakszervezeti tag. Eleven temperamentummal vetette magát a harcba, főkép a Peyer-irányzat ellen. A második világháború alatt a kommunistákkal együttműködve küzdött a függetlenségi mozgalomban. 1942-ben letartóztatták, a németek internálótáborba zárták. A felszabadulás után egyik vezére volt annak a harcnak, amely a munkásegységért, a két munkáspárt egyesüléséért folyt. Az egyesülési kongresszus óta főtitkárhelyettese a Magyar Dolgozók Pártjának, mult augusztus óta a párt nagybudapesti titkára. Negyvenegy éves. Ahol megjelenik, felderülnek az arcok. Miniszteri kinevezésekor a gratuláló levelek ezreit kapta s ezeknek általában az volt a tartalmuk: »...maradj mindig a mi Gyurkánk...«

Faust az Állatkertben

Az állatkerti színpad megnyitására szombaton került sor. A rendezés nehéz helyzetben volt, mert az idő elég hűvös volt ahhoz, hogy a produkciót átvigyék a Városi Színházba. Végül is az a teljesen érthető álláspont győzött, hogy az előadást meg kell tartani, mert mégsem lehet az állatkerti szabadtéri színpad megnyitását a Városi Színházban lebonyolítani... Június lévén, hosszúak a napok és a fényeffektusok miatt csak későn lehet kezdeni. Igy azután nem sokkal 9 előtt kezdtek. Az előadás heves időjárási viszontagságok között zajlott le. Margit kertjét ugyancsak tépdeste a szélvihar. Történt néhány apróbb malőr is. Mefisztó nem tudta a söröshordót megindítani, a kard nem szikrázott az ördögi párbaj jelenetben. Végeredményben a szereplők, a címszereplő *Fehér* Pál és társai, valamint a dicséretesen kitartó *Komor* Vilmos karmester derekas munkát végeztek. *Fodor, Svéd, Neményi* Lili, *Raffay* Erzsi helytálltak. Az élénk ellenszélben lezajlott Helyettem kis virág után az idő még hűvösebbre fordult, ami a balettet visszavonulásra késztette: bár nincs Valpurgisz éj balett nélkül, a közönség ez esetben kénytelen volt belenyugodni a változhatatlanba. Az előadás Margit megdicsőülésével így is éjfél körül ért véget.

Palló Imre július 21-én a Szegedi Nemzeti Színházban a Rigolettót énekli.

Vasárnap a Táncsics Mihály Irodalmi és Művészeti Társaság felolvasó ülést rendezett. Várnai Zseni mondott megnyitó beszédet, majd Táncsics Mária olvasott fel Táncsics Mihály műveiből. Görbe János a Nemzeti Színház tagja regényrészletet olvasott fel, Földeáki Jenő Fodor József költeményeiből szavalt. Turi András, Barát Endre, műveikből adtak elő.

Stomfai Károly, a fiatal orgonaművész a szabadságtéri református templomban hangversenyt adott. Buxtehude és más műveket játszott mély hatással.

SZÍNHÁZ ÉS FILM

Paul Robeson:

Hazamegyek, hogy a művészet eszközeivel hirdessem az amerikai népnek a Szovjetunióról szóló igazságot

Moszkvai jelentés szerint Paul Robeson, a világhírű énekes, aki a Puskin-jubileum alkalmával rendezett ünnepségek során több napot töltött a Szovjetunióban, hazautazása előtt cikket írt a Literaturnaja Gazetta című moszkvai irodalmi folyóiratban.

— Az egyszerű amerikai emberek és a haladó értelmiség köréből érkeztem hozzátok — írja. — Boldogság, hogy cikkemet, amellyel a szovjet néphez, kultúrájának mestereihez fordulok, ezzel a csodás hangzású szóval kezdhetem: Barátaim!

— Egész életemben végigkísért — folytatta tovább — hogy bennünket, színesbőrűeket megfosztanak emberi méltóságunktól és jogainktól. Még nemrégiben Nyugat-Európában tett utazásom alkalmából is nem egyszer érezhették velem, hogy néger vagyok, nem vagyok egyenlő tagja a társadalomnak.

— Már féléve járom a világot. Tavasszal majdnem egész Európát beutaztam. Mindenütt láttam az egyre növekvő és erősödő elszántságot a tartós békéért való küzdelemben. Hazamegyek, mert szilárdan elhatároztam, hogy küzdök a fasizmus és minden árnyalata ellen életem utolsó pillanatáig. Hiszek abban, hogy az amerikai haladó erők erősebbnek bizonyulnak az ezer amerikai titkos összeesküvésnél. Hazamegyek, mert mint művésznek művészetem eszközeivel el kell mondani az igazságot arról, mi történik a Szovjetunióban Európában, Ázsiában.

Strindberg Haláltánca filmen

August *Strindberg* centenáriuma van, ebből az alkalomból kaptunk most egy francia filmet, a »Haláltánc« filmváltozatát.

Sok benne az eredeti darabból átmentett dialógus. De még több az a tipikus filmgondolkodás, amely nem törődik azzal, hogy zseni írta a művet, elhinti benne az állítólag »tömegeknek szóló« konkolyt.

A patologikus kapcsolatban élő házaspár kegyetlen drámája. Persze nem elég a filmen, beletesznek fogolyszökést, kitalált szerelmi vonalat a házaspár leánygyermekéről. De még így is, minden giccsen keresztül, kimagaslik belőle Strindberg eredeti gondolata — a házastársi gyűlölet.

A dráma a svéd zseni legkomorabb munkájának egyike. Elszállt felette az idő. Ma már csodálkozunk, hogy ilyen emberek is voltak. A fiatalság pedig, ott az első sorokban, egyenesen kikacagja éppen azokat a jeleneteket, amelyek annakidején a leghatásosabbak voltak a színpadon. Strohelm remek. Naturalista színjátszása azonban a film végén kissé kényelmetlen a nézőnek. A film helyenként még így is érdekes. *(K—f)*

Az Oceán vándora

Szovjet expediciós film bemutatója

Magyar nyelven is megjelent Mikluho *Makláj*, a mult század kiváló orosz kutatójának könyve expediciós útjáról »A pápuák világában« címmel. Ebből a műből a Szovjetunióban film készült s most került a magyar közönség elé.

Igen fontos és lényeges problémát tárgyal a film. Makláj Uj-Guineába utazott, hogy bebizonyítsa tézisét: a fehér faj nem felsőbbrendűbb más emberfajtánál. Az imperialista német politika ennek az ellenkezőjét óhajtotta kihangsúlyozni és mindent elkövetett, hogy megnehezítse, sőt lehetetlenné tegye Makláj munkáját. Erről a küzdelemről, Makláj óriási nehézségeiről szól »Az óceán vándora«, amelyben *Kurilov* játssza a tudóst és Welland *Rodd* a pápuák vezetőjét. A filmet Razumnij rendezte. A magyar közönség nagy érdeklődéssel fogadta a filmet.

Két bemutató és egy felújítás az Operában

Az Operaház egy estén két balettet mutatott be, egyet pedig felújított.

Petruska. (Felújítás.) Stravinszkit, amikor a Petruskát írta, az a nézet vezette, hogy nem az érzés, hanem a ritmus és a mozgás a zeneművészet alapja. A mechanika törvényszerűségei érdekelték. Sajnos, a tegnapi felújítás zenekari részét illetően azt kell mondanunk, hogy ez a ritmikai érdekesség is elmosódóban van. Stravinszki a Petruskát kissé átírta, a hangszerelést megváltoztatta, a zenekart lefaragta, lecsökkentette. Most a zenekar az új változatot játszotta. És ez a zenekar bizony nem sziporkázott és nem rakétázott, nem volt meg a két év előtti előadás pezsdítő hatása. Az egész mintha meghígult, elvizenyősödött volna. Vashegyi Ernő a kitűnő táncos új koreográfiát írt. A színpadon a variété minden eszközét igénybe veszik. *Rab* István, ez a remek, akrobatikus ügyességű táncos megvalósítja a szólásmondást és izgalmában a szemünk előtt »mászik a falra...« A mórt *Vashegyi*, a ballerinát *Pásztor* Vera táncolta. Rendező *Oláh* Gusztáv. *Korády* András vezényelt.

Négy pas *de deux.* (Bemutató.) Négy kisebb darab került a közönség elé, artisztikus, de nem mindig izgalmas előadásban. Legkevésbé Caesar Franck Eros és Psyché-je tetszik: nem érezzük táncoszerűnek.

Csajkovszkij Kék madár variációit az őszinte melódiák megkapó ereje viszi sikerre. *Kovács* Nóra és a virtuóz *Rab* István a szereplők.

Chopin Lentojában *Csinády* Dóra poétikus. Partnere: *Fülöp* Viktor. Az ízléses koreográfiát maga *Csinády* Dóra írta.

Debussy Csónakban című műve *Pásztor* Vera és *Vashegyi* előadásában artisztikus és muzikális hatásokkal ékes.

Furfangos diákok. (Bemutató.) Szövegét *Oláh* Gusztáv írta, Jókai Mór A debreceni lunátikus című híres novellája alapján. A táncjáték hat képre osztva jeleníti meg a debreceni kollégium diákjainak csínyjeit. Az állandó kollégiumi díszlethátter felett a latin felírás azt mondja, hogy az illedelmes szórakozások megengedettek a többiek tilalmazottak. Azonban, mint látjuk, egy alvó tanár csizmájának lehúzása az *illedelmes* szórakozások közé számít a diákok szemében!...

Farkas Ferencnek ez az első balettzenéje. Groteszkségben és ritmusban érdekesebb, mint lírai részeiben. Népi táncelemeket is felhasznált. *Harangozó* Gyula most sem tagadta meg kitűnő humorát és ötletekkel tűzdelt, vidám koreográfiát írt, egyben az árulkodó diák szerepét ő is táncolja. A dekoratív *Csinády* Dóra, továbbá *Sallay* Zoltán, *Kőszegi* Ferenc a főszereplők. *Fülöp* Zoltán díszletei derűsek, kellemesek. A tógás diákok kissé groteszk módon hatnak. *Kenessey* Jenő jókedvvel, rutinnal, kitűnő érzékkel vezényel balettet. *Oláh* elgondolása szerint a színházban a kiváló táncosok segítségével a klasszikus balettstílus továbbfejlesztésére törekszenek és meg akarják valósítani a népi elemeket magába olvasztó, realisztikusan kifejező táncjátékot.

Somogyi Vilmos

HÉTFŐI KRÓNIKA

1.

Mély megrendüléssel vett tudomást a művészvilág Abonyi Géza megbetegedéséről. A Nemzeti Színház örökös tagja a mult hét keddjén vonult be a Hajnal-klinikára. Pénteken a fürdőkádban találtak rá eszméletlen állapotban. Azóta nem tért magához. Az orvosok mindent elkövetnek, hogy a nagy művészt megmentsék az életnek. Abonyi most 54 esztendős.

2.

Heltai Jenőnek rövidesen megjelenik egy 800 oldalas könyve. Ez a kötet három regényt (Életke, 111-es, Utolsó bohém) és 60 elbeszélést tartalmaz.

3.

Kellér Dezső most készült el a Garasos menyasszony című Planquette-operett átdolgozásával. Felfrissítette a szövegkönyvet. A zenét is korszerű hangszerelésben játsszák.

4.

Operaházunk csütörtökön, június 30-án fejezi be évadját a Don Juan előadásával, Svéd Sándor és Klemperer vendégfelléptével. Július 1-én tartják a Zeneművészeti Főiskola évadzáró vizsgáját az Operaházban.

5.

Megkezdték a filmgyárban a »Ludas Matyi« színes film előkészületeit. A film rendezője minden valószínűség szerint Nádasdy Kálmán lesz.

6.

Náray Tercit, a Pesti Színház művésznőjét, Egri István feleségét vasárnap este kórházba szállították.

Nagy érdeklődés mellett zajlott le vasárnap délelőtt a Brada tánciskola vizsgaelőadása a Művész Színházban. A műsorból kiemelkedett a Tóth-testvérek (Tóth Irén és Ernő) művészi értékű, nívós három táncjelenete. A táncospár komoly ígérete a magyar színpadoknak. Lamár Éva is ügyesen táncolt.

Raánóti Tamás új, hangulatos daját sikerrel mutatták be a rádióban.

A belügyminisztérium sajtóosztályának közleménye a kémbanda őrizetbevételéről

A belügyminisztérium sajtóosztálya közli:

Az államvédelmi hatóság idegen hatalmak javára elkövetett kémkedés miatt őrizetbe vette Rajk Lászlót, dr. Szőnyi Tibort, Justus Pált és 17 társát. Az őrizetbevettek között ipari munkás vagy dolgozó paraszt nincs. (MTI)

Lassított filmfelvétel az aluminium csodaszalagról

Lassan megy előre a futószalag. A hatalmas munkateremben meg sem tudtam számolni, hányan ülnek mellette, csak azt láttam, hogy mindenki hallatlan nyugalommal és nagy kézügyességgel végzi a rábízott munkát. Ugy tünt az egész, mint valami

lassított filmfelvétel.

Az aluminiumlemez elindult a kősétára a csodaszalagon és mire a végére ért, ragyogóan tiszta, szinte tündöklő edény lett belőle, amely az asztal tetejéről büszkén ugrott fejest a csomagolókosárba, hogy elkerüljön a boltba, a háztartásba, itt az országban vagy messzi idegenben.

Az Erzsébet királyné-úti gyárban jár szüntelenül ez a futószalag. A mult évben szerették fel és ma már

naponként 1400 kg súlyú aluminiumedény

készül rajta, számszerint mintegy

6000 darab.

Lábasok, fazekak, nehéz kivitelü villanyfőzők, tejeskannák.

Alig nyolc hónappal ezelőtt új vezérigazgató került a gyárba. Kruzsiák Béla esztergályos személyében, aki aránylag rövid idő alatt a gyár alkalmazotti létszámát 850-ről 1450-re emelte,

a termelést a kétszeresére fokozta,

a tervelőirányzatot másfélszeresre teljesitette és a gyár élüzem lett.

Megkérdezem a fiatal vezérigazgatót, mi igaz abból a hírből, hogy

új gyártási eljárással

az elektromos főzőedények készitésének olyan módját kisérletezték ki, amely

igen nagy anyag- és időmegtakarítást jelent.

— A hir igaz — válaszolja. Az új gyártási módszer igen sok munkamenetet, esztergályozást, marást küszöböl ki és a gyártást magát nyomási müveletté egyszerüsiti le. Eddig

50 százalék volt a hulladék.

Uj eljárásunk a hulladékot a minimumra csökkenti.

Azelőtt 100 kg lemezből 50 kg edényt gyártottunk, az új eljárással 100 kiló aluminiumrúdból 90 kiló edény készül.

Az aluminiumrudakból megfelelő méretre levágott darabokból préseljük ki az edényt. Egyelőre csak a 8 milliméter vastag fenekü elektromos főzőedényeknél kisérleteztük ki az új gyártási eljárást, kisérleteink azonban remélni engedik, hogy a közönséges használatra szánt, 1—2 milliméter vastag főzőedények gyártásánál is áttérhetünk majd az új módszerre.

Időben a megtakarítás egészen rendkivüli.

Mig azelőtt az elektromos főzőedény elkészitéséhez 57 percre volt szükségünk, a gyártási idő most tíz percre csökkent.

A gyárban, amelyet a hároméves terv keretében igen nagy befektetéssel épitettek újjá,

egy gramm hulladék sem megy veszendőbe.

A hulladékot újra beolvasztják és az igy nyert aluminiumtömbök ugyanolyan nyersanyaga a készárugyártásnak, mint a kohokból jövő aluminium.

Suppe Rudolf, a müszaki osztály mesterből lett vezetője is bekapcsolódik a beszélgetésbe.

— Egyre újabb gyártási eljárásokat kisérletezünk ki — magyarázza az aluminiumfeldolgozásnak ez a kitünő szakértője, aki a munkások elméleti kiképzésével is behatóan foglalkozik, szakkönyveket ir és nap mint nap előadásokat tart — hogy még jobban leegyszerüsitsük a gyártást és

olcsóbbá tegyük a készárut.

Olyan tervünk is van, hogy rövidesen megkezdjük az aluminium vikendházak gyártását.

Végigvezettek a gyár valamennyi mühelyén. Egész kis város ez. Mindenütt rend, tisztaság. Milliószámra mennek ki innen a legkülönbözőbb dobozok. Itt gyártják a MAORT gázpalackokat, a thermosokat, Rudakat, csöveket, különféle vastagságú aluminiumdrótokat. És sport-, valamint háztartási cikkek egész sorozatát.

A magyar föld legnagyobb kincséből,

a bauxitból nyert aluminiumot feldolgozó ipar további lehetőségei ma még talán le sem mérhetők. Az Aluminiumárugyárban folyó épitkezés, a hatalmas munkatempó, újabb és újabb cikkeknek a gyártásba való bekapcsolása, a több és jobb termelésre irányuló lázas kisérletezések is mind ezt mutatják.

Dr. Radó Géza

Gerő Ernő beszéde a Népgazdasági Tanács alakuló ülésén

A Népgazdasági Tanács alakuló ülésén

Gerő Ernő államminiszter,

a Népgazdasági Tanács elnöke vázolta a Tanács életrehivásának körülményeit és a Tanácsra váró feladatokat.

Megállapitotta, hogy az új ötéves népgazdasági terv megvalósitása

nagyobb és magasabbrendü tervszerüséget

követel meg, mint azok a feladatok, amelyeket a hároméves terv során hajtottak végre. A gazdasági minisztériumok és egyéb vezető gazdasági hivatalok már alkalmasak arra, hogy olyan feladatokat vállaljanak, amelyeket eddig központositva irányitottak.

A Népgazdasági Tanácsot az országgyülés tehát nem azért hozta létre, hogy vele helyettesitse a gazdasági minisztériumokat, az Országos Tervhivatalt, vagy egyéb fontos gazdasági szerveket.

— A Népgazdasági Tanács megalakulásával nem csökken, hanem

növekszik a miniszterek és a különféle gazdasági jellegü állami hivatalok vezetőinek egyéni felelőssége, kezdeményezése

és meg kell, hogy erősödjék tekintélyük a saját munkaterületükön — szögezte le *Gerő államminiszter*, majd megállapitotta, hogy a Népgazdasági Tanács elé azoknak a legfontosabb, valóban elvi vagy nagyobb gyakorlati jelentőségü ügyeknek kell kerülniök, amelyek népgazdaságunk egészét vagy legalábbis jelentékeny területét érintik és amelyeknek

helyes eldöntése kihat további fejlődésünkre,

a tőkés anarchia maradványainak felszámolására, a szocialista gazdasági rend megvalósitása útján.

Szükséges, hogy a Népgazdasági Tanácsnak hosszabb időre szóló, előre kidolgozott, megvitatott és elfogadott munkaterve legyen, hogy a megoldásra váró egyes feladatok a fejlődés megkövetelte időrendben megfelelő alapos előkészitéssel kerüljenek a Népgazdasági Tanács elé.

— A Népgazdasági Tanács politikája egy a köztársaság kormányának politikájával, azzal a politikával, amelynek megszemélyesitője a magyar nép szeretett, bölcs vezetője, Rákosi Mátyás.

Mindenkor hozzá fogunk fordulni,

ha olyan nehézségeink lesznek, melyeket magunk nem tudunk megoldani, amikor szükségünk lesz az ő hatalmas tudására, nagy és mély élettapasztalatára, józan, okos itéletére — fejezte be beszédét Gerő Ernő.

A Gazdasági és Müszaki Akadémia tagozatai

A kormány egyik legutóbbi rendeletével felállitott Gazdasági és Müszaki Akadémián három tagozat nyilik meg: ipari, kereskedelmi és pénzügyi. Az ipari tagozat bányászati, kohászati, gépgyártási, vas- és fémtömegcikkgyártási energiagazdálkodási és termelési, szerves és szervetlen vegyipari, élelmiszeripari, textilipari, épitőanyag- és épitőipari szakból áll. A pénzügyi tagozat pénzintézeti és pénzügyi közigazgatási, a kereskedelmi tagozat kül- és belkereskedelmi szakokra oszlik.

A hallgatók egyhónapos előkészitő tanfolyam után vesznek részt a 12, illetve 18 hónapos akadémián. Hat hónap után alapvizsgát tesznek és csak ezután folytathatják tanulmányaikat. A záróvizsga eredményes letétele után a hallgatók *főiskolai oklevelet kapnak*. A kormányzat gondoskodott arról, hogy a hallgatók fizetését a tanulmányi idő alatt az akadémia folyósitsa. Egyben gondoskodott arról is, hogy a vidéki hallgatók számára a fővárosban kollégium létesüljön.

Orvosi hir. Dr. Hadnagy Sándor v. egyetemi tanársegéd új lakáscime (f. évi július 1-től) Hajduszoboszló, V. Kölcsey-utca 10. (Ezelőtt: Visegrád, Ujságíróüdülő.) (X)

A magyar kormány érvénytelennek tekinti a Jugoszláviával kötött gazdasági egyezményt

A magyar külügyminisztérium a kormány nevében a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság kormányához jegyzéket intézett, amelyben megállapitja, hogy a jugoszláv kormányzatban olyan erők működnek, amelyek a népi demokratikus Magyarországgal a gazdasági kapcsolatokat nem kiterjeszteni, hanem szükiteni és zavarni igyekeznek. A Jugoszlávia részére fenntartott termelési kapacitás a jugoszláv fél zavartkeltő szándéka miatt kihasználatlanul marad. A Jugoszláviából Magyarországra irányuló behozatal rendszertelen, sőt az ötéves szerződés keretében lekötött vasréeszállitás hónapok óta szünetel. Mindez Magyarország gazdasági életében zavart kelt.

A Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság kormányának ez ügyben tanusitott magatartása azt bizonyitja, — mutat rá a magyar jegyzék — hogy a jugoszláv kormány képtelen, vagy nem is kiván tervszerü gazdálkodást folytatni, ellenséges magatartást tanusit a szocializmus útján járó országokkal szemben és gazdasági kapcsolatait nem velük, hanem az imperialista hatalmakkal kivánja erősiteni. Ilyen körülmények között megszüntek azok az előfeltételek, amelyeknek alapján a magyar kormány az ötéves magyar-jugoszláv gazdasági együttműködési egyezményt aláirta. Az egyezményt, amely a két ország tervszerü gazdálkodásának megszilárditását célozta, a jugoszláv kormány eszközként használja fel a magyar tervgazdálkodás megzavarására. ezért a magyar kormány kénytelen kijelenteni, hogy miután a jugoszláv kormány az 1947 július 24-én kötött egyezményben vállalt kötelezettségeinek nem tett és nem tesz eleget, a magyar kormány ezt az egyezményt érvénytelennek tekinti.

Átrendezik a budai Kossuth hídfőt és a Batthyány-teret

A megnövekedett autobuszforgalom miatt át kell rendezni a Kossuth-híd budai hídfőt és környékét. A 39-es közlekedését veszélyessé teszi, hogy szük utcákon közlekedik.

A rendőrség terveket készitett az autobuszközlekedés megkönnyitésére. Mivel legrosszabb a helyzet a Csalogány-utcában, ott a romos házakat lebontják és az utcát egyes helyeken 21 méterre szélesitik ki. Lebontják a Mónus Illés-rakpart és Fő-utca közötti sarokházakat, mert az autobusz ott nehezen kanyarodik. Átrendezik közlekedési szempontból a Batthyány-teret is.

Háztartási Bolt NV

a dolgozók szolgálatában!

Alanti árudáinkban

reggel 7 órától este 10 óráig

árusitunk!!!

II. kerület, 10. sz. áruda: Csalogány-u. 50.
III. kerület, 11. sz. áruda: Flórián-tér 17.
IV. kerület, 15. sz. áruda: Tolbuchin-krt 12.
V. kerület, 9. sz. áruda: Váci-út 4.
V. kerület, 62. sz. áruda: Bajcsy-Zsilinszky-út 6.
V. kerület, 81. sz. áruda: Szent István-krt 30.
VI. kerület, 20. sz. áruda: Király-utca 69.
VI. kerület, 96. sz. áruda: Andrássy-út 43.
VII. kerület, 18. sz. áruda: Thököly-út 14.
VII. kerület, 48. sz. áruda: Dohány-utca 68.
VIII. kerület, 7. sz. áruda: Baross-utca 86.
VIII. kerület, 73. sz. áruda: Rákóczi-út 1.
VIII. kerület, 83. sz. áruda: Népszinház-utca 24.
IX. kerület, 12. sz. áruda: Ferenc-krt 8.
XI. kerület, 4. sz. áruda: Bartók Béla-út 16.
Ujpest 24. sz. áruda: Árpád-út 64.
Kispest 25. sz. áruda: Üllői-út 115.
Pestszenterzsébet 65. sz. áruda: Kossuth Lajos-utca 3.
Csepel 69. sz. áruda: Rákóczi Ferenc-u. 83.

Háztartási Bolt NV

szaküzlet

tesiék-, pinere- és háztartási cikkekben!

*

a mühelyben

nem nélkülözhetem

az ORION hőpalackot

*

Makulatura

kisebb nagyobb tételben

kapható

PAPIRHULLADÉKFORGALMI N. V

1. sz. fiióktelepén

Budapest, VII. Holló-utca 13.

Telefon: 227-275.